3915/80

22637

ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК

СЛУЖБЕНИ ЛИСТ МИНИСТАРСТВА УНУТРАШЊИХ ДЕЛА

1910.

ГОДИНА VI.

УРЕДНИЦИ:

ДОБРИВОЈЕ В. БАКИЋ, Д. Ђ. АЛИМПИЋ и МИЛОРАД ВУЈИЧИЋ

БЕОГРАД

ШТАМПАНО У ДРЖАВНОЈ ШТАМПАРИЈИ КРАЉЕВИНЕ СРБИЈЕ

1910.

С А Д Р Ж А Ј

I УКАЗИ:

О промени Министарства, страна: 281.

О сазиву окружних скупштина, страна: 169.

О постављењу, премештању, пензионисању и отпуштању полицијских чиновника, страна: 17., 32., 49., 57., 58., 65., 81., 82., 97., 113., 137., 145., 152., 200., 201., 202., 209., 217., 233., 241., 257., 273., 281., 282., 289., 305., 321., 329., 337., 345., 369. и 377.

О разгруписавању старих и образовању нових општина, страна: 1., 42., 73., 97., 121., 185., 203., 217., 369. и 370.,

О одвајању места од општине и проглашењу за село, страна: 337.

О одликовању, страна: 41., 200., 209. и 361.

О одобреним издацима Министарству Унутрашњих Дела, страна: 65.

О пријему странаца у српско поданство, страна: 1., 41., 42., 50., 58., 73., 82., 129., 161., 177., 203., 273. и 297.

II ЗАКОНИ:

О измени и допуни у закону о уређењу округа и срезова од 18. марта 1905. год. са изменама и допунама од 26. априла 1909. год., страна: 41.

III РАСПИСИ:

О кретању криминалитета, страна: 33.

О не тражењу пасоша од наших и страних поданика, који из Србије одлазе у иностранство или из иностранства прелазе у Србију, стр. 58.

О држању полицијских власти приликом избора општинских чланика, страна: 65.

О примени § 356. крив. зак. страна: 137.

О наплаћивању таксе за визу пасоша од наших поданика коју врше турске власти, страна: 193.

О извештајима управа болница за болеснике, које траже духовни судови, страна: 209.

О Циганима, да им се неће у иностранству од дипломатских мисија издавати путна помоћ, страна: 217.

О санитетским мерама за сузбијање заразне болести холере, страна: 273.

О санитетском прегледу путника на лађама и железницама који долазе из заражених крајева холером, страна: 282.

О упутствима за сузбијање холере, страна: 282., 283., 284. и 285.

О укидању тражења пасоша од оних путника који из Србије прелазе у Аустро-Угарску, стр 313.

IV ДОПУНЕ:

Правила о односима слугу и њихових газда од 12. септембра 1904. г. П.Бр. 25.867. *Прописане на основу § 356. б. казненог закона*, страна: 329.

V ОБЈАВЕ:

О проглашењу Цариграда и азијско — турске црноморске обале за заражене холером, страна: 289. и 290.

О одлуци за увоз и о начину паковања суве сољене рибе из. Русије, страна: 290.

VI КРЕТАЊЕ КРИМИНАЛИТЕТА:

За месец децембар 1909. год. страна: 17. и 18.
» » јануар 1910. » » 65. и 66.
» » фебруар » » » 89. и 90.
» » март » » » 138. и 139.
» » април » » » 161. и 162.
» » мај » » » 193. и 194.
» » јуни » » » 225. и 226.
» » јули » » » 257. и 258.
» » август » » » 285. и 286.
» » септембар » » » 321. и 322.
» » октобар » » » 353. и 354.
» » новембар » » » 377. и 378.

VII КАЖЊЕНИ ЧИНОВНИЦИ:

Страна: 290.

VIII СТРУЧНИ И НАУЧНИ ДЕО:

чланци и расправе

Неколико погледа на резултате хемијске анализе као доказни материјал при сумњи на тровање, *од Д-р. М. Јовановића-Батута*, страна: 1., 2., 3., 18., 19., 20., 34., 35., 42., 43., 58. и 59.

Полицијске наредбе, од Љ. Јоцића, страна: 3., 4., 5., 21., 22., 23., 35. и 36.

Предлог новог швајцарског казненог законика, од Доб. В. Бакића, страна: 5., 6., 25., 26., 27., 43. и 44.

Криминална полиција, од Др. Луја Франка превео са француског Душан Ђ. Алимпић, страна: 6., 7., 8., 9., 23., 24., 36., 37., 44., 45., 51., 52., 60., 61., 67., 68., 74., 75., 83., 84., 91., 92., 93., 98., 99., 106., 107., 108., 115., 116., 123., 124., 132., 133., 140., 141., 146., 147., 155., 156., 164 , 165., 170., 171., 172., 179., 180., 181., 187., 188., 189., 195., 196., 197., 205., 206., 219., 220., 221., 228., 229., 234., 235., 244., 245., 251., 252., 260., 261., 262., 266., 267., 274., 275., 276., 291., 292., 293., 302., 308., 309., 310., 317., 318., 333., 334., 335., 348. и 349.

О личној и имовној безбедности, од Мих С. Зотовића, страна: 20. и 21.

Општине у односу правних гласача, од Александра Ј. Кузмановића, страна: 24. и 25.

О новчаној казни, од Милоша Станојевића, судије, страна: 50., 59., 60 , 67., 68., 73., 74., 82. и 83

Нова мајсторија, од Мих. С. Зотовића, стр. 51.

Једна начелна одлука Касационог Суда, од Дим. С. Калајџића, страна: 90. и 91.

Из примене § 471. грађ. судског поступка, од Дим. С. Калајџића, страна: 97. и 98.

Постоји ли задруга између оца и синова, од Дим. С. Калајџића, страна: 105. и 106.

Погрешно разумевање § 466. грађ. судског пост., од Вит. Д. Крстића, страна: 106.

О продаји за извршење одлука судских, од Живојина М. Перића, страна: 112., 113., 121., 122. 129., 130., 139., 140., 144., 145., 153 , 154., 162., 163., 168., 169., 177., 178., 185., 186., 194., 195., 203., 204., 209., 210., 217., 218., 226., 227., 233., 234., 241., 242., 249., 250., 258., 259., 265., 266., 298., 299., 305., 306., 314., 315., 324., 325., 329., 330., 337., 338., 345., 346., 354., 355., 361., 362., 370 371., 379. и 380.

Кауција при јавним продајама, од Дим. С. Калајџића, страна: 114. и 115.

Примена закона о скитницама, две иницијативе г. Брајана превео са француског Душан Николић, страна: 122. и 123.

Приватни тужилац код дела одвођења, од Живка Топаловића, страна: 130., 131. и 132.

Границе између државне и среске самоуправне власти код нас с обзиром на садањи закон о уређењу округа и срезова, од Чед. А. Јевђенијевића, страна: 154., 155., 163. и 164.

О прикривању лица или ствари, по Garraud-у, од Милоша Станојевића. судије, страна: 178., 179., 186., 187., 204., 205., 210., 211. и 212.

О иступним делима по казненом законику и о њиховом извиђању и суђењу, написао Ал. Н. Стевановића, судија од Дим. С. Калајџића, страна: 189., 190., 197., 198., 206., 207., 276. и 277.

Криминални музеј, *Жандармеријске школе у Волау (Пруска)*, од В. Андрића страна: 218., 219., 227. и 228.

О конфискацији с погледом на наш кривични законик о њој, од Милоша Станојевића, судије, страна: 242., 243., 244., 250., 251., 259. и 260.

О тужби лица повређеног кривичним делом, *по приватној тужби* од Д-р Томе Живановића, страна: 273., 274., 290., 291., 297. и 298.

Одговорни уредник, *покушај одређивања појма* од Д-ра Августа Мирічеке превео са немачког Д-р Д. Аранђеловић, страна: 300., 301., 302., 306., 307., 315., 316., 326., 327., 332., 333., 340., 341., 347., 348., 357., 358., 364., 365., 372., 373., 386. и 387.

Судска полиција у Француској, од Милоша М. Станојевића, судије страна: 307., 308., 316., 317., 327., 328.. 341., 342., 355. и 356.

Судска фотографија, од Р. А. Рајса, превео са француског Душан Ђ. Алимпић, страна: 313.. 314., 322., 323. и 324.

Административна употреба оружја, *органа јавне безбедности и војске* од Д-ра Августа Вилфлинга превео са немачког Добривоје В. Вакић, страна: 325., 326., 331., 332 , 340., 346., 347. и 357.

Полицијска техника на универзитету у Лозани, од Душана Ђ. Алимпића, страна: 330., 331., 338., 339. и 340.

Полицијски пси, од А. Ј. Андоновића, страна: 349. и 350.

Из наших закона, *чл. 14. зак. о уређењу округа и срезова* од Љ. Јоцића, страна: 362. и 363.

Један случај погрешне примене казн. закона, од Бор. А. Милојковића, страна: 363., 364., 371., 372., 383., 384. и 385.

Један случај примене § 122. у вези са § 132. крив. зак. кад председник општинског суда или кмет вршећи патролу злоупотребе своју власт, од Милоша М. Станојевића, судије, страна: 381., 382. и 383.

IX ПОУКЕ И УПУТИ:

Као земљоделац се не сматра оно лице, које је као трговац протоколисало фирму, као такав се потписивало на исправама приликом задуживања, а инак се бави земљорадњом, од М. Л. Р. страна: 11., 12. и 13.

Увреда нанета неком лицу у приватној кући на слави јавна је увреда кажњива по § 213. казн. зак. а не проста увреда кажњива по § 357. т. 2. казн. зак. од М. Л. Р. страна: 28. и 29.

По чл. 108. зак. о непосредној порези држава за наплату пореза и прираза може имати првенства у наплати без обзира на порески објект од кога долази дуговани порез само онда кад су, ма и за рачун кога приватног заложног или личног повериоца продата сва добра дужникова, иначе само за порез и прирез, који дугује продати део имања, од М. Л. Р. страна: 29.

Чиновник ма којим начином иступио из државне службе, ужива плату, која му припада до дана кончаног разрешења од дужности, од Вл. Ст. М. страна: 45. и 46.

Граничар имања, који неће да потпише таџију свом суседу са разлога, што је њоме обухваћено и његово имање, слабији је у праву од овога, ако не поднесе доказе о праву својине спорног имања, од Јос. К. Ст. страна: 46.

За предају жалбе Министру Унутрашњих Дела, противу решења полицијске власти, по предметима чисто административне природе, не важи први одељак § 311. грађ. суд. пост. од Јос. К. Ст. страна: 46. и 47.

Примедбе Министра Финансија на окружне буџете обавезне су и пуноважне по чл. 29. зак. о окружним среским и општинским буџетима, од Јос. К. Ст. страна: 53.

Председник општински, који је изабран за народног посланика и као такав положио заклетву у Народној Скупштини, задржава положај председника, ако се по положеној посланичкој заклетви, одрече посланичког мандата, од Јос. К. Ст. страна: 53. и 54.

За кривичне трошкове свога сина, и то искључиво за његово издржавање у притвору и путне и подвозне трошкове чиновника и вештака, одговара отац само онда, ако је с њим био у заједници и ако су дела учињена из користољубља, од Јос. К. Ст. страна: 54.

Решења Министра Грађевина донета на основу правила о општинским поштама, нису извршена, већ подлеже расматрању Државног Савета по жалби интересованог лица, од Јос. К. Ст. страна: 61. и 62.

Окружни одбор нема права о трошку округа тражити комесара Главне контроле за преглед рачуна општинских председника и у опште касе, које нису окружне, од Јос. К. Ст. страна: 62.

И посланици среске скупштине као и чланови среског одбора, који су из места где се држи седница скупштинска односно одборска, имају права на дневницу од 3 дин. за време које проведу на скупштинском односно одборском раду, од Јос. К. Ст. страна: 62.

Председнику општине не може се уважити оставка, ако је за разрешење од дужности навео оне исте опасности, под којима је на кандидацију пристао, од Јос. К. Ст. страна: 62.

Решење Касационог Суда, о сукобу првостепеног књажевачког суда са командом тимоч. дивизијске области, од М. Л. Р. страна: 63.

Таџија није доказ о фактичкој државини, и по томе, ако се имања налазе у државини другога по основу у пресуди судској, полицијска власт дужна је сопственика по таџији упутити суду на парницу, од Јос. К. Ст. страна: 69.

Полицијска власт није дужна дозволити преглед својих регистара приватним лицима, од Јос. К. Ст. страна: 69.

Један случај из § 62. железничко-полицијског закона и § 48. правилника за саобраћај, од Јос. К. Ст. страна: 69. и 70.

Месно кафанско право губи се за по године од дана добивеног уверења, ако се тим правом не послужи и у том року не подигне или не отвори кафана, од Јос. К. Ст. страна: 70.

Продају пресних, непрерађених опанака, сем опанчара могу вршити и бакали и дућанџије, од Јос. К. Ст. страна: 70.

Начелник окружни није надлежан за расматрање одлуке окружне скупштине, којом разрешава од дужности окружног деловођу, од Јос. К. Ст. страна: 70.

И порез који чиновник плаћа и проценат за пензиони фонд за удовицу и децу умрлих чиновника, имају се обустављати и наплаћивати из оне половине плате чиновничке, из које се врше и обуставе за приватне повериоце, тако да једна половина систематске плате чиновничке остаје њему не окрњена за издржавање његово и његове породице, од М. Л. Р. страна: 70. и 71.

И казивање оштећенога, а не само повређеног, узима се да је основ из тач. 5. § 121. крив. поступка, од М. Л. Р. страна: 71.

Један случај ненадлежности полицијских власти за расправу питања о својини непокретног имања, од Јос. К. Ст. страна: 75. и 76.

Један случај из § 492. грађ. суд. пост., од Јос. К. Ст. страна: 76.

Отежица из тач. 4. § 365. крив. законика не може се ставити као отежавна околност оцеубици на терет, пошто радња предвиђена, у поменутој тачци улази у саму квалификацију дела, од М. Л. Р. страна: 76. и 77.

За решење питања о изузећу општинског суда из суђења по иступним делима, чије пресуде, донесене под тим делима, расматра првостепени суд, надлежан је првостепени суд а не надзорна полициска власт, од М. Л. Р. страна: 77.

Пријемнику права наслеђа, по § 867. грађанског закона, припадају сва права преносиоца тог права према свима (orgaomnes), па и права која истичу из задругарских односа, према задругарима преносиоца права, од Јос. К. Ст. страна: 84. и 85.

Застарелост за дела из § 356. б. каз. законика почиње тећи од дана, кад је газда слугу отпустио, ако га дотле никако није уписао, али по протеку прописног рока, онда застарелост почиње тећи од дана таког одоџењеног уписа, од М. Л. Р. стр.: 85.

Признањем оптуженога, могу се више основа подозрења, изнети противу њега, доказивати, од М. Л. Р. страна: 85.

Пренос сума из једне партије окружног буџета у другу не може бити, већ се суме одобрене у буџету расхода могу употребити само на оне потребе, за које су изрично и одобрене, од Јос. К. Ст. страна: 93.

Млађи окружни чиновник (писар) може бити одређен да врши дужност окружног деловође и да за то време прима плату овога, али окружни одбор, у том случају, не може постављати и другог млађег чиновника, ако по буџету округ има само једног млађег чиновника, пошто је горњим постављењем то место већ попуњено, од Јос. К. Ст. страна: 93.

Кад се смешом заједничког живота и имања утврди постојање задружног односа између парничара, онда је, ако нема сагласности о деоби, за раскидање тог односа надлежан суд, а не полицијска власт, од Јос. К. Ст. страна: 93. и 94.

Сечење и отуђење дрва у општинским и сеоским шумама може се вршити само путем оферталне лицитације, од Јос. К. Ст. страна: 94.

Када сопственик изгубљених, односно нађених ствари, оспори нахоћачу истих право на награду, наводећи да овај није савестан, полицијска власт дужна је упутити га, да то путем спора код суда докаже, од Јос. К. Ст. страна: 94.

Држава има права и даље у смислу уредбе о државним скелама (Збор. VIII. стр. 53.) наплаћивати таксе за превоз скелама и исте давати под закуп, од М. Л. Р. страна: 94.

Жалба упућена првостепеном суду на пресуду или решење по иступним делима како општинских било варошких или сеоских тако и полиц. власти, има се предати и у празничан дан, ако је овај последњи дан рока за жалбу, и да се на те жалбе не може да примени § 15. крив. суд. пост. т.ј. да се такве жалбе не могу поднети и првог дана по празнику, од М. Л. Р. страна: 94.

Сукоб, од М. Л. Р. страна: 95.

За расматрање решења суда општине града Београда, донесених на основу грађевинског закона за варош Београд, без обзира да ли се њима расправљају главна или споредна питања, није надлежан Министар Унутрашњих Дела, као непосредна надзорна власт над општином београдском, већ Управа града Београда, од Јос. К. Ст. страна: 99.

Државни Савет није надлежан за расматрање решења полицијских власти, која се тичу питања о обустави извршења судских пресуда, од Јос. К. Ст. стр. 99. и 100.

Кад је извршном пресудом полицијске власти наређено одузимање непокретног имања од једног парничара, па осуђени неће сам да то имање уступи у сопственост или на уживање свом парничару, онда је полицијска власт дужна сама ово одузимање, односно уступање, извршити а не поново наређивати одузимање одн. уступање тог имања, од Јос. К. Ст. стр. 100.

Држава, по чл. 108. зак. о непосредном порезу, има првенствено право само за наплату редовног пореза и прireза, као и трошкова око пописа и продаје, али не и за наплату казненог пореза, од Јос. К. Ст. стр. 100.

Против решења и одлука надзорне власти, којима се одобравају одлуке збора, одбора или општинског суда, жалбе се изјављују Државном Савету, а не Министру Унутрашњих Дела, од Јос. К. Ст. стр. 100. и 101.

Све жалбе по закону о општинама изјављују се у року од пет дана од дана саопштења одлуке или наредбе, а против радње збора, од дана кад је био збор, не рачунајући у рок дан саопштења или дан збора, од Јос. К. Ст. стр. 101.

Општински кошеви морају се подићи само на имању у непосредној близини општинске зграде и на местима са новољним техничким условима, од Јос. К. Ст. стр. 101.

И по иступним делима, кад првостепени суд доноси пресуду, има се кривична одговорност оптуженог ценити по крив. суд. пост. а не по полицијској уредби, од М. Л. Р. стр. 101.

Да би постојало дело по § 125. крив. зак. није довољно да је чиновник кога само ошамарио, већ да га је тукао или туђи дао, која радња долази под појам злостављања, од М. Л. Р. стр.: 101. и 102.

Застарелост за административне или дисциплинске кривице, као ни за казне за те кривице по специјалном закону изречене, не постоји ако она није нарочито предвиђена тим специјалним законом, од М. Л. Р. стр. 102.

Решење Касац. Суда о сукобу војне власти са Управом вароши Београда о томе: ко је надлежан за извиђање које учине војни свештеници вршећи своју дужност, од М. Л. Р. стр. 102.

Питање о томе да ли чиновник, који је, на основу § 76. закона о чиновницима грађанског реда, отпуштен из државне службе, с тим, да му се на име помоћи издаје 30% годишње од његове плате, па се примања те помоћи одрекао, може то одрицање помоћи поницати, спорно је, и за расправу истог надлежан је суд, од Јос. К. Ст. стр. 108.

Полицијска власт дужна је претходно да извиди и оцени све околности из времена задужења дужниковог, који утичу на опредељење његовог статуса, па тек онда да приступи доношењу своје одлуке, од Јос. К. Ст. стр. 108.

Кад се при убаштињењу појави спорно питање о својини земљишта између општине и онога који на њ хоће да се убаштини, општински суд је дужан, по саслушању општинског пуномоћника и оцени доказа, упутити слабију страну на парницу за доказивање својине спорног имања, од Јос. К. Ст. стр. 108. и 109.

Крађа кајиша и осталог прибора са вршаће машине, крађа је из § 223. б. крив. закона према вредности као крађа земљодел. алата а не као проста крађа из § 221. крив. закона, од М. Л. Р. стр.: 109.

Крађа извршена ноћу на прост начин без обијања, ускакања, проваљивања итд. није опасна крађа кажњива по тач. 2. § 223. крив. зак. већ проста крађа, од М. Л. Р. стр.: 109. и 110.

Решење Касационог Суда о сукобу полицијске власти и првостепеног суда, од М. Л. Р. стр. 110.

У општинама, које имају једно гласачко место, гласачки одбор за све зборске радње, сем избора општинских чланова, састављају председник општинског суда, који збору и председава, и четири правна гласача из дотичне општине, које бира општински одбор за сваки збор, од Јос. К. Ст. стр. 124.

По изменама и допунама у закону о општинама од 24. децембра 1909. год. за неизвршење наредаба или показану немарност и неуредност у извршењу закона и законских наредаба државних власти (чл. 158) чланови општински могу се казнити само опоменом или новчано од 10 до 100 динара, а не губитком плате, од Јос. К. Ст. страна: 124. и 125.

Један случај задржања од извршења одлуке засебног збора једног села о одвајању од општине којој припада и образовању нове засебне општине, од Јос. К. Ст. страна: 125.

Кад за не извршење наредаба надзорне власти, по чл. 158. зак. о општинама, нема места казни

према председнику општинском, онда нема места казни ни према деловођи, од Јос. К. Ст. стр. 125.

Је ан случај неумесне примене чл. 158. закона о општинама страна: 125.

Полицијске и општинске власти дужне су, по изјављеним жалбама противу њихових решења и пресуда, донесених по поступним делима из III части кривичног закона, да пошљу акта надлежном првостепеном суду и без упуштања у оцену питања да ли је жалба прописним путем поднесена, од Јос. К. Ст. страна: 125. и 126.

Државни Савет није надлежан за расматрање одлуке општинског одбора, којом из тражње надзорне власти, разрешава од дужности председника општинског, од Јос. К. Ст. страна: 135.

Писац инкриминованог чланка треба да исти потпише пуним именом, па тек онда да он одговара за дело учињено њиме, иначе за исти одговара одговорни уредник, од М. Л. Р. страна: 135. и 136.

Одлуку збора општинског о подели општинске утрине на грађане ради зирачења, дужна је надзорна власт задржати од извршења, пошто се зирачењем мења вид и својство утрине, од Јос. К. Ст. страна: 143.

Један случај казне председника општинског за немарност и неуредност у извршењу законских наредаба државних власти, од Јос. К. Ст. стр. 143.

Кад збор донесе одлуку о подели општинске утрине, па ту одлуку одобри и Државни Савет онда у подели утрине учествују сви грађани дотичне општине, од Јос. К. Ст. страна: 149.

Одлука опште седнице Касац. Суда од 19. Јануара 1910. г. од М. Л. Р. страна: 149. и 150.

Између старе и нове редакције чл. 53. в. закона о општинама разлика је у томе, што се, по новој редакцији, лица која су осуђивана за дела, побројана у том законском пропису, могу кандидовати за часника општинског тек по истеку времена од 5 година од дана кад су повратила грађанску част, док по старој редакцији потребно им је било само, да су у моменту бирања повратила грађанску част, од Јос. К. Ст. стр. 157. и 158.

Бир свештенички уподобљава се плати осталих чиновника. За извршење забрана и осталих обустава све оно што је у тач. 7. § 471. грађанског судског поступка казано и наређено за плате чиновника вреди и за свештенички бир т. ј. да се за наплату у попис не може узети цео бир већ $^1/_4$ односно $^1/_2$ истога, а тако исто да се на бир односи и одлука опште седнице Касационог Суда од 6. фебруара 1910. Бр. 1462, од М. Л. Р. Страна: 158. и 159.

За деобу задружног имања између задругара, кад ови неће да остану у заједници, апсолутно је надлежан изабрани суд, и полицијска власт, и без сагласија парничара, дужна је овај одмах саставити за оно имање за које је утврђено да је задружно, а за остало тек онда, кад слабија страна, упућена на спор, код суда докаже, да је задружно, од Јос. К. Ст. Страна: 166. и 167.

Државни Савет надлежан је да решава и о одлукама, које по чл. 57. закона о општинама доносе варошки односно сеоски састанци, а тичу се размене и отуђења варошког односно сеоског непокретног имања, или задужења вароши или села за чисто њихове потребе, од Јос. К. Ст. Стр.: 167.

Мишљење опште седнице Касационог Суда од 4. маја 1910. год. № 5194, од М. Л. Р. Страна: 167. и 168.

Одлуку о опроштају потраживања преко 200 динара у сеоским општинама доноси збор општински, а до 200 динара одбор општински, од Јос. К. Ст. Страна: 173.

Један случај из чл. 152. Закона о општинама, где је решењем надзорне власти задржана од извршења одлука збора општинског, као штетна по интересе општинске, од Јос. К. Ст. Страна: 173

Општинска утрина није општинско непокретно имање, о коме говори тач. 3. чл. 33. закона о општинама, да би општина могла са њим располагати по својој вољи, већ је то опште добро, које се не може отуђивати, пошто је одређено на заједничко уживање свију становника дотичне општине за испуст стоке, од Јос. К. Ст. Страна: 173. и 174.

У жалби надзорне власти противу зборске радње морају се поименце побројати све неправилности, противу којих се жали; иначе оне неправилности, које нису биле предмет оцене надзорне власти, не могу бити предмет расматрања ни Државног Савета, од Јос. К. Ст. Страна: 174.

Општински Суд и одбор не могу од лица, која на којаци продају земаљске производе и животне намирнице, наплаћивати пијачну таксу, нити ова долази у ред такса, предвиђених тач. 4. чл. 128. Закона о општинама, од Јос. К. Ст. Страна 174.

Један случај уништаја избора због тога, што је од дана објаве о сазивању збора па до дана избора протекло више од 20 дана и што је бирачки одбор неправилно састављен, од Јос. К. Ст. Страна: 174.

Одлуке збора одбора или општинског суда, којима се вређају права појединаца, надзорна власт може задржати од извршења само по њиховој жалби, поднесеној у законском року, од Јос. К. Ст. Страна: 174. и 175.

При избору општинских одборника за вароши, које засебно бирају посланике, листа са највећим бројем гласова добија две трећине одборничких места, а остала једна трећина даје се другој листи, без обзира колико је гласова добила, односно осталим листама, у сразмери садржаног количника у броју добивених гласова појединих листа, од Јос. К. Ст. Страна: 175.

Један случај ненадлежности Државног Савета, од Јос. К. Ст. Страна: 175.

Благајника општинског бира општински одбор, а не збор, од Јос. К. Ст. Страна: 175.

X. ОДЛУКЕ ДРЖАВНОГ САВЕТА И КАСАЦИОНОГ СУДА:

Један случај поништаја избора због тога, што председник бирачког одбора није имао услове за председника општине, од Јос. К. Ст. страна: 182.

Један случај поништаја избора због тога, што се бирачки одбор није састао на време нити на време затворио двориште, и што је од дана објаве о сазиву збора па до дана збора протекло мање од 15 дана, од Јос. К. Ст. страна: 182.

Један случај неправилности избора услед тога, што се бирачки одбор није састао у 7 сахати пре подне, и што двориште биралишта није било ограђено, од Јос. К. Ст. Страна: 182.

Службенице при канцеларији државног економа поставља и отпушта сам економ у границама одобреног му буџетског кредита, а не окружни одбор, од Јос. К. Ст. страна: 182. и 183.

Чланови бирачког одбора за избор часника општинских јесу два одборника дотичне општине, које општински одбор коцком бира из своје средине, од Јос. К. Ст. страна: 183.

Један случај поништаја избора председника општине због тога што на дан избора није имао пуних 30 година, од Јос. К. Ст. страна: 183.

Председник бирачког одбора за избор часника општинског мора бити писмен правни гласач из дотичне општине, иначе његова неписменост је разлог за уништај избора, од Јос. К. Ст. страна: 183.

Мишљење опште седнице Касационог Суда од 20. маја 1910. год., од М. Л. Р. страна: 183. и 184.

Мишљење опште седнице Касационог Суда од 2. јуна 1910. год., од М. Л. Р. страна: 184.

Лица, осуђивана на губитак грађанске части, не могу бити изабрана за општинске часнике, док не прође пет година од дана кад су повратила грађанску част, од Јос. К. Ст. страна: 191.

Један случај уништаја избора услед тога, што од дана објаве о сазиву збора није протекло најмање 15 дана, и што у објави нису објављена имена чланова бирачког одбора, од Јос. К. Ст. стр.: 191.

Један случај поништаја избора кмета због тога, што на дан избора није имао пуних 25. година, од Јос. К. Ст. страна: 191.

Ако су за општинске часнике изабрани закупци општинских добара или дужници општинске касе по извршним пресудама, онда они могу остати као часници само тако ако се они први одрекну закупа а они други потпуно измире општинску касу, и то при увођењу у дужност, од Јос. К. Ст. страна: 191.

Број више најених куглица но што је гласало гласача, разлог је за уништај избора само у том случају, ако је тај број од утицаја на ресултат избора, од Јос. К. Ст. страна: 199.

Један случај ненадлежности полицијске власти за расправу питања, која се тичу нарушења уговора, од Јос. К. Ст. страна: 199.

Кад се удовица која са децом мушком или женском, родитељима мужевљевим или браћом и сестрама, на уживању добара мужевљевих заостала, не би могла са овима сложити, полицијска власт, дужна је уступити јој на уживање раван део са истим законим наследницима, од Јос. К. Ст. страна: 214. и 215.

Један случај неправилности избора услед тога што једна кандидатска листа није била прилепљена на кутију, те се за њу на збору није могло гласати, од Јос. К. Ст. страна: 218.

Један случај уништаја избора услед прекида рада бирачког одбора у подне, од Јосифа. К. Ст. страна: 215.

У општинама састављеним из неколико места избор кметова врши се на варошким односно сеоским састанцима засебно једно за другим у дане, које општински одбор одреди, од Јосифа К. Ст. страна: 215.

Одлука опште седнице Касационог Суда од 4. маја 1910. бр. 5515, од М. Л. Р. страна: 215. и 216.

Засеоци немају права да засебно, на својим састанцима, бирају себи кмета, од Јос. К. Ст. стр.: 222.

Одлука опште седнице Ка ационог Суда од 7. априла 1910. год. № 4024, од М. Л. Р. стр.: 222. и 223.

У општинама састављеним из више села, свако село може да бира само једног кмета, и ових мора бити онолико колико има села, из којих је општина састављена, од Јос. К. Ст. страна: 251.

Један случај поништаја избора услед тога, што општински одбор није донео одлуку о избору места (зграде), где ће се гласати, и о наименовању чланова бирачког одбора, од Јос. К. Ст. стр.: 238.

Број мање најених куглица, ако је од утицаја на резултат избора, разлог је за уништај избора, од Јос. К. Ст. страна: 238.

Часници општински, који су по одлуци Државног Савета разрешени од дужности на основу чл. 148. закона о општинама, не могу бити поново бирани по старом закону за две године, а по новом за три године од дана разрешења, од Јос. К. Ст. страна: 238. и 239.

Један случај уништаја избора зато, што се на дан избора нису на време састали у згради, где ће бити гласање сви чланови бирачког одбора, и што један члан бирачког одбора никако није ни присуствовао раду збора, од Јос. К. Ст. стр.: 239.

Жалба противу избора општинских часника изјављује се у року од пет дана кад је био збор, не рачунајући у рок дан збора, од Јос. К. Ст. страна: 239.

Жалбе противу избора општинских часника могу подносити само они, који су на збору гласали, иначе жалбе оних, који на збору нису гласали, сматрају се као да су поднесене од ненадлежног лица, од Јос. К. Ст. страна: 239.

Један случај уништаја избора услед тога, што гласање није било непрекидно и што з рада, у којој је гласање вршено, није имала ограђено двориште, од Јос. К. Ст. страна: 239.

Један случај поништаја избора услед тога, што збор за тај избор није сазван писменом објавом, од Јос. К. Ст. страна: 247.

Председници у сеоским општинама, које имају преко 1000 пореских глава, морају бити писмени, од Јос. К. Ст. страна: 247.

У случају доказаног сродства између појединих одборника избор млађег по годинама старости ништи се, од Јос. К. Ст. страна: 247.

Сви кандидати за општинске часнике морају бити пуноправни чланови дотичне општине и као такви уведени у азбучни списак, од Јос. К. Ст. страна: 247.

Један случај уништаја избора због тога, што је кмет општински био председник бирачког одбора, од Јос. К. Ст. страна: 247. и 248.

Жалба противу избора општинских часника изјављује се и поштом предаје непосредно Државном Савету, од Јос. К. Ст. страна: 248.

Навод жалбе, да објава о сазиву збора за избор општинског часника није на време учињена, не може сам по себи да буде разлог за уништај избора пошто је дан избора за опште изборе општинских часника законом одређен (чл. 181-в. закона о општинама), од Јос. К. Ст. страна: 254.

Грађани вароши или села, која се одвајају од своје дотадашње општине, задржавају право гласа за избор часника у овој општини све док се коначно од ње не одвоје, од Јос. К. Ст. страна: 254.

Кандидати за општинске чланове, који су од првостепеног суда при потврди листе избрисани, не могу у случају да та непотпуна листа буде изабрана, бити оглашени за изабране, већ се на њихово место има извршити накнадни избор у року од 10 дана, од дана кад тај избор постане извршним, од Јос. К. Ст. страна: 254.

У сеоским општинама бирачки је одбор дужан огласити за изабране све кандидате са оне листе, која је, на дан избора, добила просту већину гласова, од Јос. К. Ст. страна: 254. и 255.

Један случај поништаја избора услед неправилне радње бирачког одбора, што у записнику није означио: кад је гласање закључено, колико је у којој кутији нађено куглица, и што није донео одлуку о резултату избора, од Јос. К. Ст. страна: 255.

Кметове у општинама, састављеним из два или више села, не бира збор целокупне политичке општине, већ свако село засебно бира по једног кмета на свом сеоском састанку, од Јос. К. Ст., страна: 255.

У случају доказаног сродства, по крви до четвртог, а по тазбини и духовном сродству до другог степена закључно, између председника и одборника увек отпадају одборници, од Јос. К. Ст. стр.: 255.

Један случај поништаја избора услед тога, што је председник бирачког одбора био председник окружног одбора, који, као такав, није имао услове за председника општине, па према томе ни за председника бирачког одбора, од Јос. К. Ст. стр.: 255.

Председници, потпредседник, кметови и одборници бирају се на три године, а избор оних, који су изабрани на општим изборима у смислу члана 181. в. закона о општинама важи за период 1910. до 1912. године, од Јос. К. Ст. страна: 263,

Власт, која је вршила јавну продају непокретног имања, дужна је позвати купца, да у року предвиђеном, у § 483. односно у § 507. грађанског судског поступка положи излицитирану цену, па ако он то не учини, онда да изврши нову продају на његову штету, од Јос. К. Ст. страна: 270.

За уништај јавних продаја надлежни су једино првостепени судови, и по томе власт, која је јавну продају вршила, не може сама ту продају уништити и оглашавати за неважећу, нити њене одлуке о томе могу у опште произвести каква правна дејства према интересованима, од Јос. К. Ст. стр. 271.

И за изборе окружних посланика, чланови су бирачког одбора активни општински одборници, исто тако као и за изборе општинских чланова — чл. 69. закона о уређењу округа и срезова и чл. 52. в. закона о општинама, од М. Д. П. стр. 293.

Окружни посланик може бити онај, који живи стално на територији округа који га бира, и сем тога да има и услова за кмета односно општ. одборника — чл. 58. зак. о уређењу округа и срезова, од М. Д. П. страна: 293. и 294.

Дело убиства може се и без протокола секције утврдити, и другим доказним средствима, али само што та друга доказна средства за постојање дела морају бити у тесној и нераздвојној вези једно са другим и са делом, које се суди; да једни друге поткрепљују и допуњују: да се једни и других као логичке последице јављају и управо да се сви ти докази јављају као једна целина, од М. Л. Р. страна: 294., 295. и 336.

За окружног посланика не може бити изабран онај који није српски грађанин — чл. 58. закона о уређењу округа и срезова, од М. П. стр. 303.

У записнику бирачког одбора кад су извесни његови битни саставци фалсификовани, онда он не може да послужи као доказ жалбених навода да се избор општинских чланова поништи, од М. П. страна 303.

За изборе општинских чланова за све време гласања морају заседавати за бирачким столом најмање два члана бирачког одбора, међу којим увек мора бити или председник бирачког одбора или један општински одборник, који је члан бирачког одбора — чл. 54. г. закона о општинама, од М. П. стр. 304.

И за општински прирез мањи од 50% потребно је одобрење општинског збора, — чл. 33. закона о општина у вези са чл. 167. Устава, од М. Д. П. страна 311.

За окружног посланика не може бити изабран државни лекар, ако је он у исто доба срески лекар оног среза, који га је изабрао — члан 58. закона о уређењу округа и срезова у вези са чл. 71. закона о општинама, од М. Д. П. страна: 311. и 312.

Један случај сукоба о надлежности између Министра Унутрашњех Дела и Министра Грађевина, од Јос. К. Ст. страна 319.

Лица, која се бирају за окружног деловођу, морају поред осталих услова имати на дан избора најмање 30 година старости, од Јос. К. Ст. страна: 319. и 320.

За отуђење сеоске шуме надлежан је да доноси одлуку састанак тога села, а не збор целокупне општине, од Јос. К. Ст. страна 320.

Чиновник, који је указом стављен у пенсију пре навршетка десет година службе, на је тај указ постао извршним, има права на пенсију, и Главна Контрола има му је одредити према годинама службе, од Јос. К. Ст. страна: 343. и 344.

Мишљење опште седнице Касационог Суда од 17. Августа 1910. год. № 7642., од М. Л. Р. стр. 351.

Мишљење опште седнице Касациног Суда, од М. Л. Р. страна: 351. и 352.

Окружни школски одбор, а не збор општински надлежан је да одлучује о стављању и одвајању школских општина, од М. Л. Р. страна 359.

Одлука опште седнице Касационог Суда од 17. VIII. 1910. № 7876., од М. Л. Р. страна 359.

За доношење пуноважне одлуке у скупштинама среским и окружним, потребно је да седницама присуствује половина и један више од целокупног броја посланика, од Јос. К. Ст. страна 366.

Одређивање заступника председнику и осталим чановима општинским бива само у случају болести или осуства, иначе у свима другим случајевима одбор из своје средине одређује им вршиоце дужности до окончања новог избора, од Јос. К. Ст. страна 366.

Општински одбор кончано решава о начину употребе и уживању општинске утрине, од Јос. К. Ст. страна: 366. и 367.

Члан окружног одбора не може бити народни посланик, председник или кмет општински, лице у државној и у опште плаћеној јавној служби, као и лиферант или предузимач за рачун округа, од Јос. К. Ст. страна 367.

Да би општински чланови могли бити разрешени од дужности због сродства, мора ово бити доказано и утврђено уверењем општинског суда, а не извештајем надлежног свештеника, од Јос. К. Ст. страна 367.

Противу избора пуномоћника варошких или сеоских, жалба се изјављује надзорној власти, а не Државном Савету, од Јос. К. Ст. страна 367.

Ако за двадесет дана, од дана кад је окружна скупштина одлуку донела, не буде донета одлука о њеној правилности, самим тим одлука окружне скупштине постаје извршном и о њеном извршењу има се старати начелник окружни заједно са окружним одбором, од Јос. К. Ст. страна: 374. и 375.

И за конституисање окружне скупштине потребан је кворум из чл. 74. закона о уређењу округа и срезова, од Јос. К. Ст. страна 375.

Казна над општинским поштаром за неодржавање редовног поштанског саобраћаја и неуредно вршење дужности, не може се изрећи на основу чл. 158. зак. о општинама, већ на основу правила о општинским поштама — чл. 126. зак. о општинама, од Јос. К. Ст. страна 375.

Мишљење опште седнице Касационг Суда, од М. Л. Р. страна 375. и 376.

Државни Савет није надлежан за расматрање предмета који се тичу казне за издавање под закуп нездравих станова, од Јос. К. Ст. стр.: 390.

На писара општинског не може се применити пропис чл. 158. закона о општинама, већ он за немарљиво вршење своје дужности може одговарати само својој претпостављеној власти од Јос. К. Ст. страна 390.

Окружни посланици чији је избор оспорен имају право да учествују на седницама Скупштине до одлуке у њиховоме избору, ну без права гласа и подношења предлога од Јос. К. Ст. страна 390.

Сопственици радња за набавку слугу и службе нису дужни објавити и протоколисати фирме тих својих радња, од Јос. К. Ст. страна 390.

Самоуправна тела: окрузи, срезови и општине не смеју паплаћивати ни установити никакав прирез пијачну таксу или ма какву другу дажбину, ако на то немају права и овлашћења у ком земаљском закону, од Јос. К. Ст. страна 390.

Бирачки одбор нема права да кандидатске листе, потврђене судом, цени и да их, било са које неправилности, одбацује односно не ставља на кутију ради гласања на збору од Јос. К. Ст. стр. 391.

Мишљење опште седнице Касационог Суда, од М. Л. Р. страна 391.

XI ПОУКЕ И ОБАВЕШТЕЊА:

О бесправном крчмљењу пића, страна: 13. и 14.

О избору општинских заменика, за одборнике, страна 14.

О примени § 471. грађ. суд. поступка, стр. 14.

О праву пензионера кад су у општинској служби, страна: 29., 30., 37. и 38.

О избору сеоских пуномоћника, страна 30.

О одговорности родитеља, о наплати штете за горосечу коју учине њини малолетни синови, страна 31.

О избору општинских председника, страна: 31., 37., 54., 78., 86. и 214.

О издавању уверења, о сиротном стању, стр. 37.

О забранама, које се стављају на дневнице, страна 37.

О исплати штете за телеграфске линије страна 47.

О надлежности општинског суда за позивање лица, по наредби среске власти, кад је среска власт у истом месту где је општина, страна 47.

О начину саопштавања општинских пресуда, по грађанским споровима, страна: 47. и 77.

О праву гласа лица, која су записата у гласачки списак својих општина, а траже да се уведу у гласачки списак друге општине, страна 54.

О праву службености на туђем имању, страна: 54. и 55.

О уништају жалбе на општинску пресуду, услед неписмености кметова, страна 63.

О свештеничким наградама, страна 63.

О разрешавању општинских часника, страна: 71., 72. и 77.

О општинском прирезу, страна: 71. и 198.

О застарелости иступних пресуда, страна: 77., 142., 148., 149., 342. и 343.

О издавању под закуп, општинских права и добара, чановима општинским, страна: 77. и 78.

О задужењу општине код Управе Фондова, страна: 85. и 86.

О плати општинских деловођа, страна: 86., 165., 166., 230. и 231.

О одређивању дана за општинске изборе, страна: 86. и 166.

О наплати државног пореза и прореза, страна: 86. и 87.

О праву уживања попаше и жировнице, из манастирске шуме од приватних лица, страна 95.

О издатим дрвима из општинског забрана школи за огрев, страна: 95. и 96.

О касапницама, страна: 102. и 103.

О извршењу пресуда продатог општинског имања за дуг, страна: 103. и 104.

О праву уживања општинских утрина, страна 110

О времену судског рада при општинским судовима, страна: 110. и 111.

О примењивању казне над малолетницима испод 12 година, страна 111.

О дужностима председника општине, кад је у исто време и председник школског одбора, страна 119.

О увођењу у дужност општинских часника, страна 119.

О новчаној казни, страна 119.

О избору општинског деловођа, страна; 119. и 120.

О надлежности општинских судова за наплату свештеничке награде, страна 126.

О наградама свештеничким с обзиром на пун грађански данак и главницу, страна 126.

О надлежности општинског одбора, за одређивање дућанске аренде, на манастирска имања, страна 134.

О општинској утрини, страна: 134. и 135.

О надлежности општинских судова за убаштињење приватних имања, страна 135.

О сродству општинских часника, страна: 135., 166. и 172.

О крчмљењу пића по сеоским дућанима, страна: 142., 143. и 157.

О извршењу кривичне пресуде кад осуђено лице, поднесе лекарско уверење, страна 143.

О општинским дужницима за узету храну, страна 149.

О задржавању од извршења општинских одлука страна: 156. и 157.

О наплати општинског прireза, страна 157.

О застарелости претплате на „Српске Новине“, страна 165.

О избору општинског благајника, страна 172.

О дужности председника општине, за извршење одлуке општинског одбора, страна 172.

О дужности кафеција и механција, за пријаву путника полицијским властима, страна 172.

О потписивању уверења која издају општински судови, страна: 172. и 173.

О општинским буџетима, страна: 181., 214., 295, 318., 319., 335. и 366.

О одузимању пуномоћија од сеоског пуномоћника, страна: 181. и 182.

О извршењу новчане казне над општинским деловођама, — припада ли општинској или државној каси, страна 182.

О доказима година старости ради ослобођења личне порезе, страна 182.

О увођењу лица у гласачки списак, страна 190., 373. и 374.

О казнама ђачких родитеља што нису шиљали своје ђаке у школу, страна 190. и 191.

О избору општинског деловође, страна: 198. и 213.

О изрицању казне од општинских судова, над земљорадницима кад раде тежачке послове у празничне дане, страна 198.

О доношењу зборске одлуке, страна 198.

О продаји општинског земљишта, за грађење нове цркве, страна 213.

О кметовским пресудама, страна 213.

О плаћању кривичних трошкова за извршиоце горосечу, страна 214.

О надлежности општинског одбора, за избор црквеног тутора, страна 221.

О саопштењу општинских пресуда, страна 221.

О службеној преписци, страна: 221. и 222.

О праву наплате за свештеничке награде, страна 222.

О одвајању села од једне општине и спајању са другом општином, страна 230.

О образовању нових општина, страна 231.

О дужности општинског одбора за избор, чланова у бирачки одбор, страна: 236. и 237.

О дужности председника општине, за чување општинског печата, страна 237.

О старешинству између свештеника и општинског суда, страна 237.

О бесплатном превозу акта и ствари чланова шумских комисија, страна 238.

О надзору општинског органа над ловом, страна 238.

О учитељском додатку, из касе школске општине, кад је учитељ постављен за окружног школског надзорника, страна 246.

О наплати трошарине за узету грађу од приватних лица, страна 246.

О избору општинског одборника за председника бирачког одбора, страна 246.

О избору општинских чланова, страна: 78., 246 и 247.

О сазиву општинског збора, страна 252.

О наплати дуговане порезе, страна 253.

О избору општинског деловође за школског одборника, страна 253.

О друмским зонама поред државних друмова, страна 253.

О наплати таксе, страна: 143., 253., 287., 329. и 389.

О надлежности општинске власти, за вођење истраге због самовласног захватања општинске шуме, страна 253.

О наплати санитетских трошкова, страна: 253. и 254.

О застарелости иступне пресуде, кад је изјављена жалба суду, страна 262.

О праву гласа лица које плаћа 15 динара непосредне порезе, страна 262.

О увођењу у гласачки списак, страна: 262.

О поротничким наградама, страна: 262. и 263.

О надлежности општинских судова, кад неко тужи државу за заузеће земље, страна 263.

О задуживању личном порезом, условно отпуштених осуђеника, страна 263.

О спајању општина, страна 269.

О избору чланова за школски одбор, страна 269.

О наплати извршне пресуде за дуг, страна: 269. и 287.

О преписима тужбе код општинских судова, страна 270.

О праву гласа на општинском збору, стр. 279.

О праву браниоца у претходној истрази, страна 279.

О замени казне новцем, страна 279.

О надлежности првостепеног суда, за расматрање иступне казне, из § 375. за време судских ферија а које изричу општински судови, страна: 279. и 280.

О ослобођењу лица на плаћање општинског прireза, страна: 286. и 287.

О важности прописа тач. 5. чл. 109. и чл. 110. закона о општинама, страна 295.

О примени тач. 13. чл. 86. зак. о општинама, страна: 302. и 303.

О правилности издавања новаца од зајма за оправку грађевина и калдрме, по одобрењу општинског одбора страна 303.

О издржавању народних школа, од једне дванаестине прикупљеног општинског прихода или прireза, страна 310.

О праву учитељице за држање у свом бесплатном стану својих рођака, страна: 310. и 311.

О надлежности првостепеног суда за расматрање општинске пресуде, страна: 335. и 336.

О саопштењу решења о стављању у притвор, страна 343.

О надлежности општинског суда за одобрење састављања избраног суда, страна 343.

О праву наплате интереса за порез кад рок плаћању истекне, страна 350.

О надлежности општинског суда за издавање уверења о сродству, страна 350.

О надлежности општинског суда, за саопштење пресуде, кад осуђено лице није у оном месту у коме је и власт која га је осудила, страна: 350. и 351.

О примени чл. 80. и 83. закона о општинама, страна 365.

О старешинству између два указна чиновника кад су у једној истој класи, страна: 365. и 366.

О наплати трошкова од одговорног рачуноположаја општинског, кад овај изјави да нема свога имања, већ да живи на имању свога оца, страна 365.

О наплати механског акциса, страна 374.

О праву општинског суда, за продају дрвета из општинске шуме, страна 374.

О праву општинског суда за стављање сумњивих људи под полицијски надзор, страна 389.

XII ПОУЧНО-ЗАБАВНИ ДЕО:

Новорођенче, Роберто Брако превео са француског Мил. Св. В. Страна: 9. и 10.

Сестре, Жан Ивел. превео са француског М. Вучковић, Страна: 27. и 28.

Благајник господина Пелира, Л. М. Грок, превео са француског Мил. Св. В. Страна: 52. и 53.

Планови Бриса — Пертингтона, Конан Дојал превела са француског Станислава Калајџићева, страна: 116., 117., 118. и 119.

Камора, од Жона Карера, превела са француског Станислава Калајџићева, страна: 133., 134., 141. и 142.

Сат, Луј-Фредерик-Соваж, превео са француског Ник. Ст. Матијевић, страна: 147. и 148.

Паук, Луј-Фредерик-Соваж, превео са француског Ник. Ст. Матијевић, страна: 212. и 213.

Полицијски пси, превео са руског А. Ј. Андоновић, страна: 229. и 230.

Прозор, Морис Левел, превео са француског Ник. Ст. Матијевић, страна: 235. и 236.

Једно интересантно братоубиство, од Р. П. Васиљевић, страна: 267., 268., 269., 277., 278. и 293.

Силавче, од Дим. С. Калајџића, страна: 387., 388. и 389.

XIII ИЗ ПОЛИЦИЈСКОГ АЛБУМА:

Богдан Манојловић, зв. „Вла“ из Штубика, (са сл.), страна: 87. и 101.

Васиљ Константинеско, из Галца, (са сликом), страна: 127.

Гвозден Милановић, из Багрдана, (са сликом), страна: 40.

Димитрије—Никола Гавалос, из Ларисе, (са сл.), страна: 127.

Димитрије Масе, из Галца, (са сл.), стр. 127.

Димитрије Павловић, варалица, (са сл.), страна 328.

Ђорђе Христо. из Цариграда (са сл.), страна: 127.

Ђорђе Шимончић, из Илока, (са сл.), стр.: 112.

Живојин Јовановић, зв. „Шуца“, из Београда, (са сл.), страна 80.

Исидор Кобза, из Аустро-Угарске, (са сл.), страна: 296. и 368.

Јанко Церовић, из Криве Реке, (са сликом), страна: 40.

Коста Панајоти, из Цариграда, (са сликом), страна: 127.

Костандин-Јоано Лијакопулос, из Патре, (са сликом), страна: 127.

Милан Поповић, зв. „Јагодинче“ из Јагодине, (са сликом), страна: 80.

Милан Симић, из Старе Србије, (са сликом), страна: 80.

Милан Јовановић, из Ваљева, (са сл.), стр. 144.

Милоје Карапић, из Ваљева (са сл.), стр. 87.

Милорад Николић, из Глобока, (са сликом), страна: 126., 152. и 240.

Никола Миливојевић, зв. „Црни“ из Ниша (са сл.), страна: 79.

Непозната девојка, (са сл.), стр. 151. и 168.

Предраг Неранџић, из Мучња, (са сликом), страна: 200.

Рада Живић, из Косанчића, (са сл.), стр. 80.

Радомир Ђорђевић, из Баточине, (са сликом), страна: 200.

Светолик С. Поповић, из Калајића, (са сликом), страна: 16.

Светозар Станковић, из Нсготина, (са сликом), страна: 55.

Сима Миленковић, из Пирота, (са сл.), стр. 55.

Тиосав-Тихомир Марјановић, из Стрмова, (са сл.), страна: 64.

Франц Бушић, столарски раденик, (са сликом), страна: 32.

Христо Алексијев, из Леринга, (са сликом), страна: 48.

Христо Манов-Бакалов, из Солуна, (са сликом), страна: 56.

Чедомир Нешковић, из Церовца, (са сликом). страна: 72.

XIV ПОТЕРЕ:

Аврам Јовановић, кожар, страна 199.

Алекса Ђорђевић, циганин коритар, стр.: 48.

Алекса Степановић, из Гојне Гоје, стр.: 191.

Алекса Ђорђевић, циганин коритар, из Катуна, страна: 208.

Алекаа — Александар Додовић из Бачевца, страна 392.

Алексица Н. коцкар, из Сарајораца, стр.: 271.

Александар Ошка пуцерски раденик, стр.: 296.

Александар Ранковић, слуга, страна: 312.

Албина Фибец, страна: 256.

Андрија Митић, циганин, страна: 128.

Анђа Јовић, из Ваљева, страна: 160. и 192.

Антон Клајзер зв. „Јулијус Туман“ портир из Беча, (са сл.), страна: 272. и 280.

Антоније Милосављевић, бив. пиљар, из Пожаревца, страна: 376.

Арсеније Миленковић, из Тиловића, страна: 88. и 127.

Арсеније Микић, из Ресника, страна 208.

Арса Јовановић, осуђеник, страна: 240.

Ахмет Омеровић, турски војни бегунац, страна: 240.

Бенаим Пахани аустријски пешадијски поручник, страна: 15.

Берат Шварц, трговачки књиговођа, из Београда, страна: 56.

Благоје син Михаила С. Јовановића, из Миријева, страна: 88.

Благоје Ђорђевић, из Изумне, страна: 192.

Божидар Васић, бив. књиговођа механ.-кафан. задруге, (са сл.), страна: 15. и 31.

Божидар Поповић, шегрт, страна: 184.

Борисав Марковић, тежак, из Малог Крчмара, страна: 39.

Бошко Николић, скитачки циганин, стр.: 271.

Богосав Челичић, осуђеник из Недељице, (са сл.), страна: 280. и 287.

Богосав Ивановић, осуђеник Београдског Казненог Завода, (са сл.), страна: 360. и 368.

Божин Пагловић, трговачки помоћник, из Пожаревца, страна: 296.

Бранко Зделар, из Шашинаца, страна: 15.

Васа—Васко Лукић, тежак из Љубове, стр.: 64

Васа Ранимировић, кочијаш, из Јарковца, Аустро-Угарска, страна: 111.

Васа Путник, угарски држављанин, стр.: 224.

Васа Ђорђевић, скитачки циганин, страна: 64.

Василије Радосављевић, тежак из Јасиковца, страна: 88.

Велимир Беслин, страна: 104.

Вићентије Балтић, кантарџија, из Студенице, страна: 288.

Владимир Марићевић, бив. практикант, стр.: 15.

Владимир Здравковић, зв. „Црни Влајкић“ из В. Орашја, (са сл.), страна: 96. и 111.

Владимир Калушевић, из Рокца, страна: 280.

Владимир Петровић, званич. Управе државних дугова, (са сл.), страна: 304.

Влајко Лазаревић, скитачки циганин, стр.: 32.

Влајко Стокић, тежак из Шувајића, стр. 127.

Војислав Јанковић, из Крушевца, стр. 32.

Војислав Атанацковић, бив. порезник, стр. 232.

Војислав Којадиновић, бив. осуђеник Пожар. Казн. Завода, (са сл.), страна: 352.

Војин Стојић, из Бобове, страна: 336.

Вукадин Величковић, калфа столар, стр.: 104.

Вуладин Илић, из Д. Видова, стр.: 159.

Вукоман—Вуле Саздић осуђеник из Обрежа, (са сл.) страна: 360. и 368.

Гавра Брабац, из Шалинца, страна: 15.

Гавра Перишић, страна: 120.

Гаврило—Гаја Ћајић, из Бачевца, стр.: 271.

Гвозден Н. слуга из Крагујевца, страна: 32.

Грујица Миличевић, бив. пожарник и служитељ чинов. задруге, страна 344.

Дамњан Павловић, бив; кафеџ. из Крушевца, страна: 64.

Дамњан Каранфиловић, из Гостивара, стр. 96.

Данило Живковић, слуга из Пољане, стр.: 104.

Даринка Савић, циганка, страна: 312.

Дека М. Илић, из Мрамора, страна: 352.

Давид Нисим, трг. агент. страна 48.

Димитрије Калчов, бугарски војни бегунац, страна: 111.

Димитрије Нинчић, из Црне Горе, страна: 128. и 144.

Димитрије Перић, циганин, из Ковачевца, страна: 128.

Димитрије Ђорђев—Младеновић, бугар. војни бегунац, страна: 256.

Димитрије Стојановић—Станојевић, стр.: 320.

Димитрије Здравковић, бив. кафеџија из Београда, страна: 359.

Добривоје Илић, калфа сајџијски, страна: 231.

Драгомир Ристић, скитач. циганин, стр.: 32.

Драгомир Јовановић, зв. „Пикљаш“ надничар из Пазвнке, страна: 104. и 111.

Драгомир Н., касапски раденик, страна: 184.

Драгомир—Драгић Филиповић, бивши келнер, страна: 231.

Драгић Радовић, осуђеник из Заблаћа, (са сл.), страна 160.

Драгиша Вељковић, зв. „Гишица“ осуђеник из Београда (са сл.), страна: 272.

Драгутин Илић—Поповић, зв. „Попче“, из Средњева (са сл.), страна 288.

Драгутин Андрејевић, из Дубравице, стр. 392.

Драгутин Ристановић, из Воћњака, стр.: 312.

Драгутин Милојевић, из Рашевца, страна: 367.

Драгољуб Срећковић, из Младеновца (са сл.), страна 392.

Душан Васиљевић, циганин из Заблаћа, (са сл.), страна: 128.

Душан—Гица Јанковић, циганин из Прахова, страна: 288.

Душан Стокић, из Богатића, страна: 344.

Ђорђе Радосављевић, циганин из Матијеваца, страна: 32.

Ђорђе Јанковић, скитачки циганин, стр.: 32.

Ђорђе Митровић—Николић, страна 111.

Ђорђе Тодоровић, тежак из Јовца, стр. 168.

Ђорђе Костић, кочијаш из Аранђеловца, стран.: 280.

Ђорђе Нешић, осуђеник, страна 280.

Ђура Поповић, аустр. војни бегунац, стр.: 271.

Ђура Илић. аустр. војни бегунац, страна: 271.

Ђура Савић. циганин, страна: 312.

Ђура Красојевић, собар, (са сл.), страна: 352.

Еманоел Полиц. (са сл.) страна 256.

Ернест Алзем, поручник марине из Шведске, (са сл.), страна 176.

Жарко зв. „Молер“ коцкар и варалица, страна: 336.

Живојин Радовановић, келнер из Таблића, страна: 15.

Живојин Златановић, осуђеник, (са сл.), страна: 232.

Живојин Јовановић, калфа трго. из Пољне, страна: 248. и 264.

Живојин Павловић, осуђеник из Алексинца, страна: 272.

Живан Дудић, надничар из Београда, стр.: 72.

Живота Јелић, бив. писар монопол. надзор. у Прокупљу (са сл.) страна: 136 и 151.

Жил Жилсон, порески помоћник из Брисла, (са сл.), страна: 224.

Живка жена Младина Кошутића баштована душевне болнице, страна: 224.

Живко Маринковић, осуђеник из Београда (са сл.), страна: 263. и 320.

Животије Станојевић, осуђеник из Лугавчине, страна: 199.

Иван Чајковски, зв. „Шваче“ коцкар из Зајечара, (са сл.), страна: 56. и 79.

Илија Ђорђевић из Неготина, страна: 15

Илија Гараш, земљод. из Јасенова, страна: 48.

Илија Лазаревић, осуђеник, из Врањана, страно: 199.

Илона Пик, страна: 336.

Јакоб Самуило, трг. агент, страна; 48.

Јанко Грујић, момак хлебарски, страна: 231.

Јелка жена Јовице Белића, из Врелаца, страна: 15.

Јеврем Антић, бив. финан. стражар, стр.: 304.

Јосиф Ристић, надничар из Старе Србије, страна: 56.

Јохан Кремер, осуђеник казненог завода у Митровици, из Каменице А.-Угарска, (са сл.), страна: 136. и 160.

Јосип Кресић. из Ст. Берање, (А. Угарска) (са сл.), страна: 143. и 208.

Јон Лев—Јорк—Сутерланд, из Лондона (са сл.), страна: 136

Јован Крстић, агент путника за Америку, страна: 176.

Јован Бозуровић, А.-Угарски војни бегунац, страна: 216.

Јован—Јохан Грегоровић, осуђеник слободњак Нишког казненог завода из Котора, страна: 224.

Јозеф Вендлингер, из Америке, (са сл.), страна: 199. и 200.

Јованка Милановић, из Пасковца, страна: 312.

Јозеф Карл Хеса, машиниста из Беча, (са сл.), страна: 312.

Јуда Монтелија, сајџијски раденик, страна: 312

Јулка Тодоровић, служавка. страна: 360.

Кадри а син Рашида трг. из Пловдива, стр.: 192.

Коста Н. столарски раденик, страна: 39.

Коста Николчевић, столарски раденик из Ужица, страна: 96.

Коста Петровић, тежак из Грабовца, страна: 111. и 136.

Коста Христић, коцкар (са сл.), страна: 352.

Константин Вељковић, страна: 312.

Крста Манчић, калфа берберски из Пирота, страна: 144. и 168.

Крста Илић, из Скружута, страна: 199.

Криста Дамњанов, рударски раденик из Бугарске, страна: 111.

Лазар Тодоровић, слуга из Краљева, стр.: 104.

Лазар Митровић, циганин, страна: 216.

Лазар Ђорђевић, скитачки циганин, стр.: 216.

Лазар Богдановић-Сарић, из Селевца, стр.: 248.

Лазар Мијатовић, осуђеник из Селевца, (са сл.), страна: 263. и 296.

Лајош Лоци, месарски раденик (са сл.), страна: 39., 144., 248. и 288.

Лепосава Андрејевић из Дубравице, стр. 392.

Лепосава Нешић, из Ћуприје, страна 152.

Љубомир Николић, из Ошљана, стр: 72. и 78.

Љубомир Јоксимовић, млин. раденик, стр. 336.

Љубомир Благојевић, звани „Калаба“ (са сл.), страна: 368.

Љубиша Димић, калфа берберски, страна: 72.

Мата Бјелица, из Јовиних Ливада, страна: 39.

Машинка Петровић, служавка из Црне Горе, страна: 104.

Манојло Никачевић, пекар. момак из Ваљева, стр, 392.

Марко Вуловић, страна: 120. и 144.

Марко Николић, фијакер. из Београда, стр.: 152.

Марко Петровић, звани „Парандило“, страна: 191. и 208.

Марко Стојановић, тежак из Остре, стр.: 344.

Марко Вељковић, пекар из Ниша, стр.: 367.

Маринко-Марко Марковић, осуђеник из Накучана (са сл.), страна: 160.

Мален Павловић, из М. Лаола, страна: 224.

Маноле Мироneску, (са сл.), страна: 224.

Максим Вукомановић, келнер из Зајечара, страна: 296.

Маринко Драгутиновић, скит. циганин, стр.: 32.

Милан Јовановић, слуга, страна: 15.

Милан Ђорђевић, бивши жандарм и кафеџија, страна: 39.

Милан Јовановић, ужар из Београда, стр.: 39.

Милан Тасић, бивши матроз из Смедерева, страна 48.

Милан Живановић, страна: 48.

Милан Николић, циганин, страна: 263.

Милан Вуковић, момак из Београда, стр. 280.

Милан Пауновић, осуђеник, страна: 288.

Милан Блажевић, осуђеник казн. завода у Митровици, А.-Угарска (са сл.), страна: 304.

Милан Цвијовић, кафански момак, страна: 336.

Милан Јовановић, бив. практ. контр. мера, из Београда, стр.: 352.

Милан Калев, страна: 359.

Милан Петровић, из Загрђа, стр: 367.

Милутин Аврамовић, бивши болничар из Брусинице, страна: 15.

Милутин Ристић, бив. срески економ, (са сл.), страна: 15.

Милутин Ђорђевић, циганин, страна: 176.

Миливоје Тешмановић, келнер из Лознице, страна: 39.

Миливоје Грујић, радник, страна: 56. и 104.

Миливоје Рувидић, (са сл.), стр.: 231.

Миливоје Петровић, келер из Шанца, стр.: 271.

Милорад Љубић, тежак из Комарића, стр.: 39.

Милорад С. Николић, из Ратара, стр.: 111.

Милорад Јовановић, из Љубовца, страна: 199. и 216.

Милорад Николић, из Пређине, стр.: 248.

Милован Мирковић, рударски радник из Соколовице, стр.: 39.

Милован Величковић, трг. помоћ. из Јунковца, страна: 88.

Милован Ристић, кочијаш, из Штебера А.-Угарска, страна: 143.

Милован Петровић, келнер из Шанца, стр.: 296.

Милоје Марковић, земљоделац из Раниловића, страна 48.

Милоје Јовановић, страна: 367.

Ми ајло Којдић, коцкар из Ужица, страна 56.
Михајло Милетић, из Ошљана, стр.: 72. и 78.
Михајло Јовић, дунцерин, страна 152.
Михајло Мил чевић, из Врбовца, страна 192.
Михајло Дамњановић, дунцерски раденик, страна 288.
Милосав Обрадовић, из Бргула, страна 96.
Милосав Н. слуга, страна 104.
Милосав Вуксановић, каштарција из Студенице, страна 288.
Милосав Марић, калфа, страна 120.
Милосава жена Јаћићија Милојевића циганина — ковача из Божидаревацаа, страна 191.
Милош Алексић, из Церовца (са сл.) стр. 152.
Милош Стојановић, из Краљева Села, стр. 72.
Милош Калиновић, слуга из Свилајнца стр. 256.
Милош Бојовић, из Доње Трнче, страна 328.
Милош Симић, страна 267.
Мита Лазић, осуђеник из Алексинца, стр. 104.
Мита Науновић, бив. наредник, страна 360.
Мита Трајковић, тежак из Горње Отуве, страна 376.
Миклош Ранков, слуга, страна 15.
Миодраг Јовановић, трг. помоћник из Краљева, страна 78.
Миодраг Миливојевић, казанциски раденик из Јагодине, страна 376.
Миле Стојановић — Бабић, из Грделице, страна 160.
Митар Биберџић, из Ваљева, страна 160.
Мијак Миладиновић, осуђеник, страна: 240. и 256.
Миладин Манојловић, осуђеник из В. Црнућа, (са сл.), страна: 256. и 263.
Милунка Бркић, из Доње Трнче, страна 328.
Младен Ђорђевић, циганин, страна 240.
Младен Цветковић, из Медошеваца, страна: 271. и 304.
Младен Радосављевић, страна 312.
Младен Стојанов, страна 359.
Младен Јовановић, раденик из Београда, страна 392.
Недељко Петровић, земљ. из Бељака, стр. 88.
Недељко Зарић, страна 152.
Неша Теодоровић, теж. из Врбовца, стр. 224.
Никола Радојичић, тежак из Бељине, стр. 15.
Никола Петровић, „Грабовски“ страна 64.
Никола Петровић, винарски сензал, стр. 111.
Никола Зубановић, осуђеник, (са сл.), страна: 192. и 200.
Никола Дреновац, коцкар, страна 288.
Никола Богдановић из Милошевца, страна 312.
Никола Инер, трг. агент из Комарана, стр. 336.
Новица Марковић, рабација из Буковице, страна: 56. и 104.
Новица Лајковић, из Шума, страна 248.
Паун Младеновић, тежак из Гамзиграда, страна: 39. и 48.
Паун Трајковић, из Мустафића, страна 208.
Павле Стевановић, писар општине шабачке, страна: 192. и 208.
Павле Јорговић, осуђеник из Лисовића, (са сл.), страна 263. и 392.
Павле Здравковић, тежак, страна 280.
Панта Стевовић, бив. чувар железничке пруге, страна 352.
Петар Мошировић, из Шашинаца, А. Угарска, страна 15.
Петар Ристић, бив. извршитељ општ. београдско, страна 96.
Петар Барбуловић, циганин из Поповњака, страна 127. и 160.
Петар Новаковић — Дрехер зв. „Трехер“, осуђен. каз. завода у Митровици (А. Угарска), страна 223.
Петар Миљковић, осуђеник из Слатине, (са сл.), страна 263.
Петар Милутиновић — Јовић, страна 288.
Петар Васиљев, страна 359.
Петроније Животић, из В. Поповца, стр. 152.
Пеја Силчев, из Ст. Загоре (Бугарска) или Коста Нешковић, из Скопља, страна 359.
Радован Стојковић, браварски раденик, стр. 15.
Радован Стевановић, из Данковића, страна 64.
Радован Тодоровић, бив. кондуктер београдске поште, страна 78.
Радован Поповић, обућарски раденик, стр. 141.
Радован Кнежевић зв. „Чатак“ (са сл.), страна 120.
Радомир Ђурић, из Кораћице, страна 39.
Радомир Недељковић, слуга из Младеновца, страна 296.
Радомир Јовановић без занимања, страна 344.
Радивоје Ружић, бив. шлосер из Ужица страна: 111. и 151.
Радиша Хаџић, хлебарски момак страна: 184. и 320.
Риста Кржан, осуђеник из Дубоке, (са сл.), страна 271.
Риста Алексић, из Бресника, страна 120.
Ранко Тадић, скитачки циганин из Јошаве, страна: 328. и 344.
Радисав Младеновић, кочијаш из Поповића, страна 344.
Рудолф Хаузер: из Швица у Тиролу, (са сл.), страна 312.
Сава Шљивић, из Селевца, страна 152.
Сава Бојановић, из М. Митровице, стр. 216.
Светозар Живковић, осуђеник нишког каз. завода, из Градишта (са сл.), страна 32.
Светозар Поповић, теж. из Миаковца, стр. 39.
Светозар Н., лимарски раденик, страна 48.
Светозар Тителски, бив. кафеџ., страна 96.
Светозар Ђорђевић, клонфер из Божидаревца, страна 191.
Светозар Станковић, осуђеник нишког каз. завода, из Прокупља, страна: 208. и 232.
Светислав Карагуновић, железничар, стр. 152.
Светомир Ратајац, келнер, страна 344.
Славко Ј. Цекић, калфа берберски из Лесковца, страна 128.
Смај Челзо Луиђи, из Портемаџоре — Италија. (са сл.), страна 104.
Селина Дефин — Соблец, (са сл.), страна 224.
Сима Лецић, пекар. момак из Ваљева, стр. 392.
Сотир Симеуновић, ковач из Ниша, стр. 152.
Спасоје Николић, продавац погачица, стр. 192.
Спасенија Нерандић, собарица из Шапца, страна 367.
Стеван Миленковић, војник из Алдинаца, страна 31.
Стеван Ђорђевић, скитачки циганин, стр. 32.
Стеван Н., циганин из Гукоша, страна 32.
Стеван Николић, скитачки циганин, страна 64.
Стеван Земановић, фотографски раденик, страна 111.
Стојин Милић, портир из Књажевца, стр. 88.
Стојан Цветковић, страна 184.
Стојан Богдановић, из Леве Реке, страна 192.
Стојан Станисављевић, из Грабовице, страна: 199. и 216.
Стојан Муњић, осуђеник из Треске, (са сл.), страна 240
Стојан Стојиловић, слуга из М. Лаола, стр. 392.
Станимир Ристић, бив. робијаш из Мијајлице, страна 120.
Станиша Видојковић, осуђеник пожар. каз. завода, из Милатовца, (са сл.), страна: 159. и 168.
Станиша Милосављевић, из Свилајнца, страна 256.
Станко Миленковић, из Тиловића, страна: 88. и 127.
Станко Пон Димитријевић, из Кичева, страна: 312. и 336.
Стојко Јовановић, царински стражар, стр. 344.
Сретен — Срећко Арсић, из Себечевца, (са сл.), страна: 248. и 296.
Танасије Вујић, осуђеник каз. завода у Митровици (А. Угарска), (са сл.), страна 176.
Тома Бранковић, из Штитараца, страна 120.
Тома Мијаиловић, из Дреженика, страна 136.
Тодор Бабић, шегрт из Причиновића, стр. 199.
Тодор Живковић, столарски шегрт, стр. 224.
Тодор Јовановић, циганин, (са сл.), страна: 256. и 272.
Тодор Антић, осуђеник из Јошанице, стр. 78.
Тодор Маргитић, кочијаш из Параћина, страна 296.
Тодор — Тоша Ђорђевић, — Чавдаревић, фурунција из Турске, страна 120.
Трифун Петковић, слуга из Лапова, стр. 111.
Тривун Лоци, страна 288.
Тодосије Вујашанин, из Турске, страна: 336. и 344.
Тиосав — Тихомир Марјановић — Ђорђевић, из Стрмова. (са сл.), страна: 120. и 136.
Ћира Ћирковић, келнер, страна 248.
Цветко Марковић, пекарски слуга, страна 15.
Цеко Иванов, деловођа Софијске општине, страна 104.
Чалик Каталин, служавка из Београда, стр. 15.
Чедомир Стојановић, бив. ђак сточарске школе, страна 248.
Чедомир Николић, из Дулића, страна 208.
Чодомир Ћебић, из Маковишта, страна 344.
Џон Ц. Кадуел, из Њу Јорка, (са сл.), стр. 192.

XV ТРАЖЕ СЕ:

Аксентије Арсенијевић из Доње Речице, стр.: 156. и 176.
Александар син Ђорђа Живановића, раденика из Београда, стр. 63.
Александар Стаменковић—Шарковић, из Орљана стр. 271.
Алексан ар Јокић, Аустро-Угарски војни бегунац, стр. 271.
Андреја син Филипа К рачића, из Слатовца, стр. 151.
Анка кћи Тоше Поповића, абаџиског раденика из Београда, стр 151.
Аранђел Николајевић, из Ћуприје, стр. 271.
Благоје Крсмановић, тежак, из Вучака, стр. 112.
Благоје Новичић, шегрт, из Ваљева, стр. 312.
Боривоје Радовановић, помоћар у оставци, из Лесковца, стр. 376.
Божидар Лапчевић, земљ., из Рокаца, стр. 38.
Бранко Гајовић, из Љубића, стр. 207.
Владислав Милозановић, обућарски шегрт, из Београда, стр. 175.
Грујица Новаковић, бив. осуђеник, из Мрчајевача, стр. 16.
Десимир Николић. из Ужица, стр. 320.
Десимир Марковић, ђак, из Београда, стр. 352.
Димитрије Ђорђевић, бив. шегрт, из Београда, стр. 239.
Добривоје Јанковић, шегрт обућарски, стр. 248.
Драгољуб Спасојевић, шегрт берберски, из Голубца, стр. 48.
Драгољуб син Косте Ко тића, из Милићеваца, стр. 55.
Душан Станковић, шегрт, из Београда, стр. 144.
Душан син Ђорђа Вој новића, из Јабуковца, стр. 159.
Драга кћи Иносаве Милошевић, из Текије, стр. 223.
Ђура Симонозић, колар, из Јагодине (са сл.), стр. 38.
Едуард Гал, Аустро Угарски војни бегунац, стр. 104.
Ержа Балош, из Ст. Пазове, стр. 392.
Живана — Живка Стева овић, из Сираковца, стр. 159.
Живко син Марка Манојловића, из Дражња, стр. 200.
Живко Јова новић, из Гор. Милановца, стр. 304.
Живан Јеремић, из Губеревац, страна 159.
Живан Лукић, шегрт, из Схедерева, страна 328.
Зарија Петровић, бакал ски шегрт, из Београда, стр. 368.
Зорка кћи Јована Станића, из Београда, стр.: 16. и 309.
Зорка кћи Софије и Драгутина Петровића, надничара, из Београда, стр. 36.
Зорка кћи Марка Стефановића, памукљајца, из Београда, стр. 48.

Зорка жена Алексе Јовановића, из Прокупља, стр. 295.

Иван Николић, обућарски шегрт, из Београда, стр. 240.

Илија Јовановић, тежак из Рановаца, (са сл.), стр. 16.

Иконија Драгачек, из Александровца, стр. 120.

Јанко Вулетић, трговац, стр. 200,

Јанко Вуљевић, црногорац, стр. 271.

Јеремија Илић, из Дебелиџи, стр. 38.

Јеремије Белаковић, раденик, из Београда, страна 216.

Јохан Мудрок, Аустро-Угарски војни бегунац, стр. 168.

Јевица жена Дим. Жикића, из Богренице. стр. 392.

Катарина Милосављевић, из Пљакова, стр. 159.

Константин син Александра Павловића, чинов., из Крагујевца, стр. 280.

Коста Весковић, земљ., из Врчана, стр. 288.

Лазар син Ђуре Стојковића, из В. Извора, стр. 239.

Леносава Н. служавка, стр. 231.

Љубомир Миросављевић, из Љутице, стр. 151.

Љубомир син Јанка Милојковића, из Дражња, стр. 200.

Љубомир Ракицић, чинов. осигурав. друштва Њу-Јорк, страна: 233.

Милан Цветковић, из Уровице, страна: 120.

Милан Васиљевић, из Падежа, страна: 239.

Милан Н. страна: 263.

Милан Перић, ђак основне школе, из Београда, страна: 320.

Милош Садић, скитачки циганин, страна: 38.

Милош Ристић, из Врбице, страна: 96.

Милош Павловић, шегрт ковачки, из Заклопаче, страна: 207.

Милорад Ристић, сточарски шегрт, страна: 32.

Милорад Ристић, обућарски шегрт, стр.: 223.

Милорад син Ђорђа Пауновића, из Базовика, страна 248.

Милутин Мерловић, из Бање, страна: 144.

Милутин син Димитрија Тодосијевића, из Прахова, страна: 168.

Милутин син Ђуре Стојковића, из Вел. Извора, стр. 239.

Милић Вукосављевић, бив. осуђеник из Котрге, страна: 16.

Миодраг Божовић, ђак, страна: 78.

Мијат Пантић, тежак из Шуљковца, страна: 112. и 120.

Милица кћи Љубинке Игњатовић, из Гор. Милановца, стр. 151.

Милоје Ђурић, бакалски шегрт, страна: 223.

Михајло Ђорђевић, обућарски шегрт, из Београда, страна: 231.

Мига Бабић, шегрт, из Београда, страна: 248.

Мирјана Вићентијевић, из Пауна, страна: 288.

Милија Огњановић, бив. лимар, из Пожаревца, стр. 304.

Миладин Ђуричић, из Бачевице, страна: 320.

Наталија Дијић, из Ћуприје, страна: 159.

Наталија Стојановић, служавка, из Београда, страна 271.

Наталија жена Петра Бумбеше, из Дубоке, страна: 295.

Настасија — Цуна ћерка Дине Тољке циганина из Триброда, (са сл.), страна: 336.

Новица Ђорђевић, опанчарски шегрт, из Гор. Милановца, страна: 239.

Никола Милосављевић, пинтер, из Соко Бање, страна: 175.

Обрад Зарић, шегрт берберски, страна: 248.

Олга кћи Ђорђа Ђурковића, служитеља благај. окр. нишког, страна: 239.

Пантелија Симић, из Звечке, страна: 175.

Павле Халмаш, из Шолта, Аустр-Угарска, стр. 239

Петрија Секић, дојкиња материнског удружења, стр. 112.

Ранислав син Милована Стојановића, из Аџибеговца, страна: 151.

Радмила кћи Анке Петковић, из Београда, стр. 239.

Радован Савић, бивши опанчар, из Београда страна: 248.

Радослав Васиљевић, из Шапца, страна: 328.

Росанда кћи пок. Василија Аврамовића, из Гор. Горјевнице, страна: 55.

Ружица Павловић, служавка, из Шиљеговца, стр. 159.

Сава Брзаковић, берберски шегрт, из Лесковца, страна: 352.

Светозар Ђорђевић, из Баца, стр. 16. и 39.

Светозар Чалић, бојација, из Шапца, стр.: 38.

Светозар Марковић, продавац живине. из Београда, страна 112.

Светозар Перић-Арсеновић, из Штитара, стр. 368.

Светомир син Марка Велимировића, из Такова, страна 151.

Светомир Мајер, обућарски шегрт из Београда, стр. 231.

Светислав Зечевић, бравар. шегрт из Свилајнца, стр. 175.

Севдија жена Милана Симића, из Брањева, стр. 63.

Славко син Живана Јаношевића, обућара из Београда стр. 104.

Сретен Мијатовић, шегрт из Совљака, стр. 352.

Сретен Смиљанић, бакалски шегрт из Београда, стр. 231.

Стеван Пејић, бив. званичник из Пирота, страна 55.

Станко Аћимовић, циганин из Корита, стр. 136.

Станија кћи Ивана Томића, из Беле-Реке, стр. 144.

Сулејман Сулејмановић-Омаровић, из Ниша, стр. 248.

Танаско Мијатовић, из Селушћа, стр. 72.

Тихомир син Уроша Ћазића, из Ражановаца, стр. 223.

Христина Барги, из Београда, стр. 280.

Чедомир син Светислава Мишковића, теж. из Бошњака, стр. 87.

Чедомир син Милана Радића, из Лозовика, стр. 151.

XVI СКРЕЋЕ СЕ ПАЖЊА:

Анка Милићевић — Марјановић, из Шикоша код Осека, (са сл.), страна: 288.

Благоје Николић, скитачки циганин, страна: 176.

Браћа Пинкас и Штајн, трговци из Београда, страна: 368.

Влајко Ђорђевић, скитачки циганин, страна: 176.

Влад. Милутиновић, земљодел. из Читлука, страна 184.

Војислав Новаковић, бив. осуђеник, страна: 15.

Душан Капетановић, из Коцељева, страна: 288.

Душан Сиротановић, из Београда, страна: 368.

Јулија ж. Воје Поповића, адв. приправ. (са сл), страна: 159. и 168.

Карло Молдован, из Ковина, (са сл.), страна: 287.

Лазар Петровић, тежак из Губеревца, страна: 184.

Лазар Ђорђевић, скитачки циганин, страна: 176.

Марко Бошковић, из Трлића, страна: 287.

Марко Трифковић, страна: 334.

Мата Јовановић, пензионер, страна: 368.

Милутин Бошњаковић, железничар из Београда, страна: 224.

Милан Николов, из Бугарске, (са сл). страна: 232.

Милош Недељковић, из Трлића, страна: 287.

Милоје Матић, из Пиромана, страна: 360.

Мориц Аберман, из Галца, (са сл.), страна: 232.

Пасоши општине Добрњске, страна: 272.

Парву Босничи, кројач из Кладиштеа, (са сл.), страна: 376.

Петар Обрадовић, из Јеловице, у Црној Гори, страна: 112.

Печат општине влажанске, страна: 184.

Радован Николић, скитачки циганин, страна: 176.

Раденко Тадић, циганин из Јошеве, страна: 360.

Сава Трифковић, из Ресића у Херцеговини, страна: 112.

Станислав-Алт Рацков, из Рушчука, (са сл.), страна: 47.

Стојан Цветковић, из Попића, страна: 176.

Цветко Туфегџић, земљ. из Гор. Вадање, страна: 296.

Чеда Живковић, трговац из Београда, страна: 368.

НЕПОЗНАТИ КРАДЉИВЦИ:

Страна: 14., 15., 32., 38., 40., 48., 56., 64., 72., 78., 80, 88, 96., 104., 111., 112., 120., 128, 136., 144., 152., 160., 168., 176, 184., 192., 199., 208., 216., 224., 231., 232., 240., 256., 272., 280., 288., 296., 304., 312., 320., 328., 344., 360., 376., 392.

НАЂЕНИ ЛЕШЕВИ:

Страна: 48., 112., 136., 151., 184., 192., 207., 208., 216., 224.

УБИЈЕН ХАЈДУК:

Трвило Првуловић, страна 256.

СЛИКЕ НЕПОЗНАТИХ ЛИЦА:

Страна: 38., 96., 391.

УХВАЋЕНИ:

Богољуб Сијић, осуђеник нишког казненог завода, страна: 31.

Глиша Костић, зв. „Чвора“ страна 15.

Деспот Мијушковић, страна 168.

Коста Благојевић, осуђеник, страна 63.

Љубомир Живановић. бив. осуђеник, страна 15.

Милорад Ранђеловић, из Вукашинаца стр. 55.

Милош Петронијевић, литографски ученик, страна 104.

Обрад Божидаревић, осуђеник нишког казненог завода, страна 144.

ПОЗИВ НА ПРЕДАЈУ:

Живко Ивановић, тежак из Вел. Села (са сл.), страна: 88., 120. и 192.

ИЗ СТРАНОГ СВЕТА:

Статистика казненог завода у Сремској Митровици, страна 10.

Изванредна енергија за самосакачење страна 10.

Рекорд у самоубиству, страна 11.

Нечувен узрок самоубиству, страна 11.

Лажни врач, страна: 11.

Наследство злочиначких наклоности, стр. 11.

Ужасно сујеверје, страна 11.

Мали кеценички капетан у Јапану, страна: 11.

Злочинци у борби противу дактилоскопије, страна 11.

Криминалитет у Француској у 1907. години, страна 150.

Условна осуда у Русији, страна: 150

Нови египатски закон за поправку малолетника-некриваца, превео са француског Душан Николић, страна 151.

Приватна удружења за заштиту безбедности, страна 245.

Разбојници на морским лађама, од А. Ј. А. страна: 278. и 279.

Интересантна царница у Паризу, од А. Ј. А. страна: 335.

Мајмуница проказала убицу, од А. Ј. А. страна: 358.

Краља и телефон, од А. Ј. А. страна: 358.

Полицијске значке, од А. Ј. А. страна: 358.

Дедективи пси, од А. Ј. А. страна: 358.

Ново оружје, од А. Ј. А. страна: 358.

Осигурање каса, од А. Ј. А. страна: 365.

Контрола јаја, од А. Ј. А. страна: 365.

Труп у сандуку, од А. Ј. А. страна: 365.

Фабрика лекарија, од А. Ј. А. страна. 365.

РАЗНО:

Огласи за комплете „Полицајског Гласника“ из године 1908. и 1909. страна: 16., 40., 72., 80., 96., 112., 128., 216., 256., 264., 296. и 328.

Књижевни огласи страна: 360.

БРОЈ 1. и 2. У БЕОГРАДУ, НЕДЕЉА 17. ЈАНУАРА 1910. ГОДИНА VI.

ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК

СЛУЖБЕНИ ЛИСТ МИНИСТАРСТВА УНУТРАШЊИХ ДЕЛА

„ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК“ излази једанпут, а према потреби и више пута недељно. Претплата се полаже у напред, и то најмање за пола године код свију полицијских власти, и износи: 20 динара на годину за државна и општинска надлештва, а за све друге претплатнике у опште 12 динара годишње. За иностранство: годишње 24, полугодишње 12 динара у злату. Појединн бројеви **„Полицијског Гласника“** не продају се. Рукописи се не враћају.

СЛУЖБЕНИ ДЕО

Указом Његовог Величанства Краља Петра I., одобрено је решење Народне Скупштине, сазване у редован сазив за 1. октобар 1909. године на LII састанку 11. децембра 1909. год. које гласи:

„да се варош Трстеник одвоји од своје садање општине трстеничке, округа крушевачког, и да за себе образује општину под називом: општина вароши Трстеника, у истом срезу и округу“.

Из канцеларије Министарства унутрашњих дела, 19. децембра 1909. год. у Београду.

Указом Његовог Величанства Краља Петра I., одобрено је решење Народне Скупштине, сазване у редован сазив за 1. октобар 1909. године на LII састанку 11. децембра 1909. год. које гласи:

„да се општина боринска и брасинска у срезу јадранском, округа подринског, споје и образују нову општину под називом: општина боринска у истом срезу и округу.“

Из канцеларије Министарства унутрашњих дела, 19. децембра 1909. год. у Београду.

Указом Његовог Величанства Краља Петра I., одобрено је решење Народне Скупштине, сазване у редован сазив за 1. октобар 1909. године на LII састанку 11. децембра 1909. год. које гласи:

„да се села Црни Врх и Бабина Пољана одвоје од своје садање општине првонечке у срезу пчињском, округа врањског, и са селом Старим Глогом образују нову општину под називом: општина старо глошка, у истом срезу и округу.“

Из канцеларије Министарства унутрашњих дела, 19. децембра 1909. год. у Београду.

Указом Његовог Величанства Краља Петра I., одобрено је решење Народне Скупштине, сазване у редован сазив за 1. октобар 1909. године на LII састанку 11. децембра 1909. год. које гласи:

„да се село Царев Део одвоји од своје садашње општине столске у срезу лужничком, округа пиротског, и придода општини камичкој у срезу нишавском, истог округа.“

Из канцеларије Министарства унутрашњих дела, 19. децембра 1909. г. у Београду.

Указом Његовог Величанства Краља Петра I., на предлог Министра унутрашњих дела, а на основу члана 34. закона о пословном реду у Државном Савету, одобрено је решење Државног Савета од 2. јануара 1910. године Бр. 8474, донесено на основу члана 144. тачке 9. Устава, које гласи:

„да се Сава Кнежевић, трговац из Београда, родом из Мутелића у Хрватској и поданик угарски, по својој молби прими у српско поданство, изузетно од § 44. грађанског закона, пошто је поднео уредан отпуст из својег досадашњег поданства“.

Из канцеларије Министарства унутрашњих дела, 7. јануара 1910. год. у Београду.

Указом Његовог Величанства Краља Петра I., на предлог Министра унутрашњих дела, а на основу члана 34. закона о пословном реду у Државном Савету, одобрено је решење Државног Савета од 22. децембра 1910. године Бр. 7974, донесено на основу члана 144. тачке 9. Устава, које гласи:

„да се Димитрије Чомић, трговачки помоћник из Крагујевца, родом из Маловишта у Турској и поданик исте државе, по својој молби прими у српско поданство заједно са својом женом Даринком и малолетном децом: Настасијом и Ружицом, изузетно од § 44. грађанског закона“.

Из канцеларије Министарства унутрашњих дела, 7. јануара 1910. год. у Београду.

СТРУЧНИ ДЕО

НЕКОЛИКО ПОГЛЕДА НА РЕЗУЛТАТЕ ХЕМИЈСКЕ АНАЛИЗЕ КАО ДОКАЗНИ МАТЕРИЈАЛ ПРИ СУМЊИ НА ТРОВАЊЕ

I.

Резултат хемијске анализе јесте важан доказ, али није пресудан.

При сумњи на тровање и ислеђењу таких спорова у полицијској и судској пракси ишчекују полицијске и судске власти — а често баш и заступници приватних партаја — *најважнији, управо пресудни део доказног материјала од лекара и хемичара. Лекару је* у таким случајевима *задаћа,* да испита почетак, ток и завршетак оних телесних појава, које су самој смрти сумњиве особе претходиле, па њу — може бити — и изазвале. Одмах за тим утврдиће, је ли у то исто време било и на другој којој особи у кући или на какој домаћој животињи истих тих или бар сличних телесних појава (евентуално истих таких смртних случајева), а обратиће особиту пажњу и на све друго, што би му тај случај могло расветлити — н. пр. на сумњиве остатке јела, пића или лекова; на оно, што је умрли избљувао или иначе изметао; на судове, из којих је јео и лекове узимао, или оне, у које је бљувао и изметао; тиче ли се случаја какве трудне удовице или девојке итд. Сем тога биће му дужност, да при спољашњем прегледу лешине утврди, је ли на њој каких необичних знакова, који би могли још боље утврдити сумњу на тровање — н. пр. (од каких јачина) разједених и нагрижених места на самим уснама или око уста (нарочито од усних углова па на ниже); каког необичног црвенила, модрила или жутила коже; каких пега и петића; каког необичног мириса; каког светљуцања у сумраку ит.д. Најпосле има да (прописно) извршеном секцијом или обдукцијом (парањем) леша тачно проучи и објективно опише стање унутрашњих

органа — евентуално: да констатује болесне или (насилно) отровом произведене промене у њима (нарочито у желуцу и цревима), па да онда према одредби закона (§ 64. судског поступка у кривичним делима)[1]) а по нарочитом правилнику[2]) спреми потребне делове лешине и друге сумњиве објекте, како би се могли упутити хемичару ради хемијске анализе. — *Хемичару* (аналитичару) је опет задаћа, да савесном и тачном анализом упућених му објеката утврди, има ли у њима отрова — па ако га има: које је врсте (евентуално: у каком једињењу), и у којој је количини. Тек кад се све то прописно изврши, завршује лекар свој провизорно закључен секцијони протокол и даје своје дефинитивно мишљење о томе: постоји ли тровање или не — евентуално: тиче ли се тровања као злочина, самоубијства или несрећног случаја.

Према томе *тежиште полицијског и судског истраживања* таких случајева лежи управо *у стручном раду лекара и хемичара*. Од њих највише зависи, хоће ли то истраживање те врло често тако тамне, заплетене и загонетне спорове брзо и правилно решити, или ће они (и поред свих напора власти, да дође до објективне истине) остати вечита тајна. Без њих би и највештији и најсавеснији истраживач и судија био спутан и немоћан — много немоћнији, него ма у ком другом спорном питању, а без њих би и приватне партаје и њихови заступници имали тежак положај. То је, у усталом, већ и у природи самог спорног предмета, па је зато и законодавац о томе водио нарочита рачуна. Као што смо видели, одредба § 64. суд. пост. у крив. дел. издваја тровање од свих других злочина и нормира за њега нарочити, строжији поступак. Не задовољава се само са једним лекаром као вештаком ни с једним хемичаром, него тражи за решење таких спорова — по могућству — одмах њих 4 т. ј. *поред два лекара још и два хемичара* — а то је јасан доказ, колика се важност приписује раду тих вештака у истраживању таквих спорова. У нашој полицијској и судској пракси одступа се, истина, од те строге законске одредбе, т.ј. махом се не траже она два лекара и хемичара, што их закон у таким приликамв предвиђа: али се ипак зато надлежни органи власти — у главноме — доста тачно (по гдекада и сувише тачно!) придржавају начела, да се спорови о тровању могу правилно решити само уз саучешће лекара и хемичара као вештака — дакле у главноме: извршеном секцијом сумњива леша и хемијском анализом неких његових делова и других сумњивих објеката.[1])

Али и ако је сасвим оправдано, што се и по законској одредби и по уобичајеној полицијској и судској пракси при истраживању таких спорних питања даје *највећа важност доказном материјалу од стране лекара и хемичара*, ипак ваља имати на уму, да и тај материјал у неким извесним приликама губи од своје доказне снаге, и ако су вештаци свој посао ексактно извели. То би се могло десити у толико пре, у колико се доказни материјал једнога од тих вештака (н. пр. лекара) не би ослањао на онај оног другог (н. пр. хемичара), или на друге (истраживањем тачно утврђене) чињенице; у колико се с њима не би поклапао; или најпосле: у колико би се с њима баш косио. *Апсолутне доказне вредности тај материјал, дакле, нити има нити у опште може имати*, а релативне само у толико, у колико се не слаби или не потире другим несумњено утврђеним чињеницама.

На жалост против тога принципа се неко време и у науци и у пракси много грешило, а греши се по гдекада још и данас. Било би много примера из прошлости полицијског и судског истраживања, на којима би се то могло очигледно видети, али ја нисам имао намере, да то питање у такој опширности расправљам. Хтео сам само да истакнем оне случајеве, где се при решавању спора о тровању може замашна *погрешка учинити, ако се једнострано и безобзирно пресуђује само по резултату хемијске анализе*.

Као што ће бити познато, вештаци старијега времена оснивали су свој дефинитиван суд у питањима о тровању поглавито на резултату хемијске (односно хемијско-микроскопске) анализе. Шта више, било их је, који су *хемијску анализу ценили као једини поуздан доказ тровања*. Тако нпр. стари Пленк (Plenk) изрично вели: „*Unicum signum certum* dati veneni est notitia botanica inventi veneni vegetabilis, et analysis chemica inventi veneni mineralis“. Према такој оцени доказног материјала тровање је, дакле, могло бити само онда објективно утврђено, ако је хемичар хемијском или хемијско-микроскопском анализом отров доиста нашао и одредио. Где се то — ма из кога узрока — није постигло, ту није могло бити речи о тровању, ма све друге прилике јасно доказивале, да га је несумњиво морало бити.

Лако је увидети, да је тако схватање вредности хемијске анализе у споровима о тровању претерано, дакле погрешно, и да је тога ради морало убрзо пасти. И доиста, већ у почетку прошлога Века наступио је знатан обрт у томе правцу. И научници и практични радници у тој области спорова почињу се одлучно противити том сувереном положају хемичара у питањима о тровању; том апсолутном дигнитету хемијске анализе у доказивању тровања. Ексактним опитима и појединим случајевима из праксе почеше утврђивати, да има прилика, где се дело (злонамерног, намерног или случајног) *тровања може несумњиво и објективно доказати и самим лекарским прегледом или секцијом леша, а без хемијске анализе*. Исто тако је необориво доказано, да се и поред позитивног резултата хемијске анализе не мора с апсолутном сигурношћу закључивати, да доиста дело тровања и постоји. Најпосле утврђено је и то, да ни негативни резултати хемијске анализе нису увек апсолутан доказ, да тровања доиста и није било. Нарочито је то почео бранити и утврђивати Мерцдорф (Mertzdorf) почетком прошлог века, па онда за њим и многи други научници и практичари — нпр. Христисон (Christison), Тејлор (Taylor), Соненшајн (Sonnenschein), Тардије (Tardieu) и др.

С напредовањем и усавршавањем хемијских и других метода множили су се, наравно, све више примери, којима се та истина све јаче утврђивала, и ми данас већ имамо читав низ разноврсних, тачно посматраних и потребним научним доказима поткрепљених случајева, где је нпр. хемијска анализа сумњивих објеката позитивно испала тј. где је *отров несумњиво констатован — и ако у ствари није могло бити речи о тровању у правом смислу тога појма*. Исто тако има веома много (и сасвим екзактно изведених) научних опита, а поред тога и практичних (полицијских или судских) случајева, где је хемијска анализа врло вештих и поузданих аналитичара дала *негатив резултат*, а овамо се на други, исто тако екзактан начин (по гдекада баш и опет хемијском анализом) *могло објективно доказити, да је тровање постојало*.

Нема сумње, да је тај напредак у оцени резултата хемијске анализе у случајевима тровања имао снажна утицаја и на полицијску и на судску праксу. И тога начела држе се сада не само истраживачи и судије, него и заступници странака (приватни тужиоци и бранноци), па баш и саме странке. Гдегод је и најмање повода, да се ко од њих на то начело може позвати, он то и чини. По себи се разуме, да и у томе правцу има често и неоправданих захтева и претеривања — нарочито од стране приватних тужиоца и бранилаца — али је и то по правосуђе од мање штете, него да преко неке основане сумње муком пређе. Боље је да се истраживање и продужи, па баш и коначна расправа одложи, него да се што пропусти, што би било у стању, да и последњу сумњу уклони и спорно питање са свих страна објасни.

Ако се запитамо, *како стоји код нас са проценом спорова те врсте*, мораћемо признати, да се начело о правом дигнитету хемијске анализе као доказа у случајевима тровања слабо примењују. И у полицијској и у судској пракси врло често наилазимо на случајеве, где стручњак у таким питањима мора доћи до убеђења, да се на пола пута стало — само за то,

---

[1]) § 64. *судског поступка у кривичним делима* гласи: „При подозрењу тровања имају се, ако је могуће, поред два лекара и два хемика употребити. Истраживање самог отрова може се чинити и од самих хемика у месту за то подесном.

[2]) „*Правилник за вршење судских секција* и издавање лекарских уверења — са једним прилогом о издавању лекарских сведоџаба за душевно болесне“. — Одељак: „Правила и упутства у случајевима тровања и како се отправљају органи на хемијско испитивање и микроскопски преглед“. — Министарство унутрашњих дела; Санитетско Одељење; — Београд 1898. — Тај правилник је упућен и објављен министарским расписима од 24. фебруара 1899. СБр. 2035. и од 6. априла 1899. СБр. 3533.

Сем тога види: „Како се отправљају органи на хемијско испитивање“ — од д-ра *Д. М. К. Милојковића*. — „Срп. Арх. за целок. Лекарство“; год. 1896., стр. 284.

[1]) При сумњи на тровање ушао је у праксу овај поступак. Полицијска или друга иследна власт одређује лекара (или лекаре) за преглед и обдукцију (евентуално ексхумацију) сумњивог леша — ако од стране партаја нема парочитих захтева. Она шаље и лешинске делове (или друге сумњиве објекте) ради хемијске анализе — било непосредно Држ. Хем. Лабораторији у Београд, било посредно преко Министарства унутрашњих дела (Санитетско Одељење).

што се није ни покушало, да се резултати хемијске анализе друкче тумаче, него што они „дословце“ гласе. Шта више по гдекада стручњак добија утисак, да се већ од почетка ислеђења *све* ишчекивало — од хемијске анализе, па да су се у том ишчекивању превидели и упропастили многи други важни и пресудни моменти ислеђења, а само ислеђење свело на просто прибирање материјала, који је за хемијску анализу потребан. По тој пракси хемијска анализа, дакле, има код нас и онда *иоследњу и пресудну реч*, кад би је смишљен рад, снажни разлози и тачно утврђени подаци лекара, тужиоца, браниоца, иследника или судије могли ласно оборити [1]).

Ја нећу да наводим поједине случајеве те врсте из наше полицијске и судске праксе; нећу ни да тражим праве узроке тој појави — оба та питања остављам за другу коју прилику — али морам нагласити, да то тако не сме остати. С тога сам и покренуо ово питање — у намери, да с њиме детаљније *упознам све, који се за њега интересују, а нарочито наше правнике.*

II

Случајеви, где хемијска анализа не може да констатује отров и ако тровање постоји

Хемија је данас једна од најнапреднијих и најекзактнијих грана природних наука — и у теорији и у пракси. Примена њена на спорне случајеве из полицијске и судске праксе веома је разноврсна и честа, а могло би се рећи: махом и поуздана. Нарочито се у томе одликује аналитична хемија са својим епохалним тековинама новијега доба. Њени методи и техника њиховог извођења тако су усавршени, а резултати у већини случајева тако прецизни, да се на њих с поуздањем можемо ослонити.

Па ипак има случајева, где нам ни данашња поуздана хемија није у стању дати тачна одговора на постављена питања; где је, дакле, и *хемијска анализа немоћна.* Тако се нпр. може десити, да се у полицијским или судским споровима о тровању *отров не може ни хемијском анализом констатовати, и ако тровање доиста постоји.* Тај факат истиче већ Тејлор тврдећи, да је неко могао од отрова умрети, а да му се ипак зато отров у лешини не нађе. У истом том смислу изражава се и касније класичар у судско-медицинској оцени спорних питања — проф. Хофман — овим речима: „Ergibt die chemische Unteruschung ein negatives Resultat, so ist damit der Vergiftungstod keineswegs ausgeschlossen [1])... а истину тих речи доказује и свакидашња судско-медицинска пракса. Има нпр. по некада случајева, где се и лекарским прегледом, секцијом и свима другим околностима утврдн како је неко извесно лице доиста отровано, па да ипак резултат хемијске анализе испадне негативан, тј. да хемичар не може отров у деловима отроване лешине да констатује. И ако су случајеви те врсте ређи, ипак зато заслужују нарочиту пажњу свих оних, који се споровима те врсте баве. Јер *ко би таке случајеве превидео или намерно иотценио, могао би учинити у иолицијским и судским сиоровима те врсте веома замашну иогрешку.*

Пре свега ваља знати, да међу отровима *има и таких једињења, којима још ни хемичари не знају прави састав и праву природу* — које, дакле, ни хемијска анализа не може од других једињења разликовати и издвојити — па према томе ни судско-медицински констатовати. Овамо спадају нарочито неки отрови органске природе — дакле отрови, који су својим пореклом из биљног или животињског царства. Гдегод би се, дакле, тицало тровања таким отровима, ту би, наравно, судско-медицинска анализа могла испасти и негативна, и ако је тровање постојало.

Али баш и у оним случајевима, где је природа отрова науком и праксом тачно одређена и хемичару добро позната; где за њу постоје и поуздани аналитични методи за разликовање од других једињења: ипак се може десити, да ти методи баш у судским споровима омахну и изневере. Тако се н. пр. неки отрови биљнога порекла тачно дају хемијским путем констатовати само онда, кад су сами за себе, или кад су у смеси са извесним једињењима, а *чим се десе у живом или мртвом телу човечјем и његовим продуктима, није их могуће поуздано наћи и несумњиво доказати.* У таким приликама је хемичару — поред осталог — отежан посао већ и с тога, што су та једињења махом тако жестоки отрови, да већ и најмање количина изазивају смрт. А где је таки случај, ту хемичар анализом хемијских делова махом не може наћи тако знатних количина отрова, да их може издвојити и квантитативно одредити. Ту особину имају готови сви алкалоиди, и зато су баш те врсте тровања за ислеђење понајтеже.

Хемијску анализу неких отрова — нарочито оних, који се ласно разлажу и у своме саставу мењају — *отежавају и неке промене на самој лешини.* Утицајем лешинских отрова и једињења — т. з. птомајина и левкомајина — мењају неки отрови и своју хемијску природу — тако да их више оним методима и хемијским реагенцијама, којима их хемичар иначе лако доказује, сада не може наћи и констатовати. Тако се н. пр. по гдекада дешава, да се у случајевима тровања бруцином или ацетатом морфија ти отрови хемијском анализимом у лешини не могу наћи и доказати.

Хемијском анализом неће се моћи отров доказати у лешинским деловима ни оним случајевима, где је тај *отров* већ за живота сумњиве особе *имао ирилике, да се из тела на неки начин изгуби или излучи — укратко: да га тело из себе елиминише.* Тако је н. пр. познато, да има отрова, који већ својим првим дејством на желудац и црева изазивају појаве жестоког бљувања или пролива (гастроентеритиду), те се баш тим патолошким, токсичним појавама — поред остале садржине тих органа — тело опрости и великог дела самог оног отрова већ пре него што би он могао доћи до ресорпције (усисавања у лимфне и крвне судове). И у таким случајевима може отров своје дејство извршити и смрт изазвати, па да га ипак хемичар хемијском анализом лешинских делова не може доказати.

(НАСТАВИЋЕ СЕ)

Д-р М. Јовановић-Батут.

[1]) Докле може дотерати то прецењивање резултата хемијске анализе, показује овај погрешно изведен пример ислеђења.

Поручик В. умро је под сумњом, да је отрован. Наређена је ексхумација (ископавање) и секција његовог леша. Лекари су у свом секцијоном протоколу дали своје „привремено мишљење“ — с *нарочитом напоменом*, да шаљу сумњиве објекте ради хемијске анализе, и да ће свој дефинитиван суд дати тек онда, кад добију резултат те анализе. Власт учини према тражењу лекара и добије извештај о резултату анализе у негативном смислу. Али у место да сад тај извештај поднесе лекарима, да према њему и они дају своје завршно мишљење, како би се ислеђење могло правилно наставити, власт прекида сваку даљу истрагу по томе делу.

[1]) „И ако хемијска анализа покаже негативан резултат, ипак зато још никако није тиме искључена смрт тровањем“. (Dr. E. R. v. Hofman: Lehrb. d. gerichtl. Medicin; VII. Aufl. S. 647.

ПОЛИЦИЈСКЕ НАРЕДБЕ

Једно од највећих и најделикатнијих права и дужности, које су законодавци свих држава признали и дали полицијској власти, јесте право издавања наредаба. То право јавља се као једна форма признате полицијске делателности у свима правно уређеним државама, негде у мањем, а у понеким земљама у врло великом обиму.

Да видимо, шта је могло да руководи законодавце у опште, да другим властима дају права. да наредбама могу регулисавати извесне односе друштвене, које законодавац није регулисао; да могу означавати извесне радње за казниме, када их он није као такве означио; па им уз то још дао и права да прописују и казне за оне, који тим наредбама противно раде; и шта га је специјално руководило, да баш полицијским властима да то право, а не судским или извршним?

Одговор на оба питања треба тражити у самом друштвеном животу. Друштво, као и сваки организам, развија се и напредује у свима правцима. Односи у таквом друштву крећу се према његовом животу: мењају се, компликују, рађају, те нови, они које постоје, ишчезавају. Оно што је данас правило друштвеног живота, може после кратког времена бити застарело и замењено новим; оно што данас важи као истина, може за кратко време бити обмана; данас немогућно, постаје постигнуто и могућно. Напредак науке у свима правцима, а нарочито на пољу технике, тако је брз и огроман, да се сваким даном, сваким кораком, јављају нови друштвени односи за регулисање. Па и рад негативних друштвених чинилаца, њихов напредак и развиће; економско напредовање или пропадање; економни односи у опште; климатске прилике и њихове промене; епидемичне појаве и т. п. захтевају и сувише велику пажњу, морају се, у општем интересу, бодро пратити и регулисавати.

У свима уставним земљама законодавне власти не функционишу непрекидно. Сесије скупштинске трају ограничено време. Законодавац, према томе, није у физичкој могућности, да регулише те односе, којих у свако време за регулисање има и који се одмах морају регулисати. Оставити их, опет, нерегулисане до састанка скупштине, значи оставити маха самовољи и сукобу грађана. У земљама, у којима законодавна власт непрекидно функционише, регулисање тих односа однело би јој све време. При том, треба имати на уму, да су ове наредбе, ма да имају општи карактер, у већини случајева намењене регулисању друштвених односа у извесном месту и ограниченом кругу. Законодавне регуле, међутим, по правилу имају општи карактер, и важе за целу земљу. Законодавац, даље, не може знати оне друштвене односе који се у извесном месту развијају.

Све то, дакле, упутило је законодавца, да овласти другу власт, да те односе регулише. Дати то право судској или извршној власти било би опасно и неопортуно. Опасно због велике власти коју би имале и могућних злоупотреба; а неопортуно због природе власти коју имају и коју врше. Природно је, дакле, што су се законодавци зауставили на полицијској власти. Полиција је она установа, која је са друштвом највише везана и која са друштвом напоредо иде; она обезбеђује мир и ред у држави; она обезбеђује личну и имовну безбедност грађана; она обезбеђује правилно функционисање свих других власти у држави. И услед те своје високе и деликатне службе, када правилно функционише, полиција је и јак културни фактор [1]), јер напретка само онде може бити, где има реда и безбедности личне и имовне.

Ти разлози, који су руководили законодавце осталих држава, руководили су и нашег, те је донео § 326. крив. законика, који гласи:

„У случајима, који нису у овом законику, ни у другим специјалним законима предвиђени, и за које није казна прописана, моћи ће месна полицијска власт издавати наредбе и у њима одређивати казну од десет до сто педесет динара или од једног до двадесет дана затвора, за лица која би противно овим наредбама радила".

„Све наредбе имају се тицати сигурности лица и имања, уредности и угодности јавног саобраћаја на друмовима, путовима, улицама и у опште јавним местима; сигурности и уредности на приватним саобраћајним средствима: приватним железницама, лађама, трамвајима, омнибусима и томе подобно; одржавање чистоће и свега онога што би било на корист и заштиту здравља грађана, лица и спокојства како појединих лица, тако и целе општине; чување јавног морала; и на послетку свега онога, што је потребно за одржање реда у местима и приликама где се много света скупља, као што су: сабори, вашари, пијаце, весеља и светковине, јавне игре и забаве, представе и томе подобно."

Правилност у овоме поступку законодавца, који је то овлашћење дао полицијској власти, нема никакве везе нити може служити за доказ о правилном раду нашег законодавца, што је полицијска власти наметнуто другим законима и функције извршне власти и функције судске власти. Услед тога ово издавање наредаба има код нас великих незгода. То су аномалије нашег законодавства, које треба што пре уклонити, те да једном нестане оне народне правне изреке за рђаво правосуђе: „Кадија те тужи, кадија ти суди." А, ако игде у свету кадија тужи и суди, то је код нас случај са полицијом. Она има право издавања наредаба, право суђења иступа и право извршивања пресуда и по кривичној и по грађанској части.

*

Да разгледамо детаљније овај § 326. крив. законика, јер то захтева његова неоспорно врло велика важност, велика примена у пракси и врло често рђаво тумачење.

Дајући полицијској власти ово овлашћење у § 326. крив. законика, законодавац га је условно извесним погодбама. То условљавање погодбама природна је последица сваког овлашћења, јер му поставља границе. Неке од тих условљених погодаба виде се из самог законског прописа — § 326. крив. зак.; а неке, као опште, по самој се природи подразумевају.

Оне, које је сам законодавац поставио, јесу:

1. да такве наредбе могу регулисати оне друштвене односе, који нису регулисани ни кривичним нити којим другим специјалним законима, и за које није казна прописана, — да се могу, дакле, односити само на случајеве, које је законодавац у другом одељку § 326. крив. законика побројао — ratione materiae;

2. да их могу само издавати месне полицијске власти за свој делокруг рада — ratione loci; и

3. да на она лица, која противу тих наредаба поступе, не може бити примењена већа казна од 20 дана затвора или 150 динара новчано, нити мања од једног дана затвора или 10 динара новчано.

Оне, пак, које се, као опште, по самој природи подразумевају, јесу:

4. датум издања наредаба, званична нумера, печат и потпис органа власти, који их је издао;

5. обзнана и означење зак. прописа — § 326. крив. зак. — на основу кога су наредбе издате (чл. 116. Устава); и

6. да су издате у општем интересу:

Да разгледамо редом све погодбе.

1. Ratione materiae.

Погодба ова је Устава, коју је законодавац ставио полицијској власти при давању овлашћења из § 326. крив. законика. Сваку власт врше и извршују људи, а у природи је људској тежња за проширењем права. Органи полицијски без ове установе били би свемоћни. Регулисањем односа, које је законодавац регулисао у кривичном или у другим специјалним законима, створило би се једно друго законодавство, а отуда и пометња, који закон вреди и кога се треба придржавати. Наредбама полицијске власти, које би регулисале такве односе од законодавца регулисане, оскудевала би основа — *законитост*. Такав рад полицијских органа био би очито присвајање законодавне власти, коју по чл. 33. Устава врше једино Краљ и Народно Представништво заједнички.

Због тога је и сам законодавац сматрао за потребно да у § 326. крив. зак. то изречно каже. Он је отишао још и даље, јер је и даље ограничење неопходно потребно било. Застати само на томе значило би: дати полицијској власти права, да регулише и оне односе, које законодавац услед случаја или других узрока није регулисао, а који несумњиво спадају у његову надлежност. Ту би могло доћи регулисање случајева, који по подели кривичних дела долазе у дела злочине или преступне природе. Ван дискусије је, опет, да је законодавац мислио, да регулисање тих односа остави полицијској власти. Отуда и оно његово наређење у другом одељку § 326. крив. закона, на које се све случајеве могу полицијске наредбе односити. Из тога одељка § 326. крив. законика види се, да су то кривична дела од мање важности. Из места, пак, где је то овлашћење дао; из величине казне, коју је прописао као maximum; и из надлежности власти, која има права да по њима суди, — види се, да су то дела иступне и чисто полицијске природе.

2. Ratione loci.

Наредбе по § 326. крив. законика морају бити издане од власти за то надлежне и за делокруг — реон — у коме дејствује та власт. Сам § 326. крив. зак. казује, да законодавац није ово право дао свакој власти, већ само *месној полицијској*. Према томе, наредбе, које би друге — административне, судске или извршне власти издале на основу § 326. крив. закона, биле би незаконите и представљале би узурпирање власти.

Па која је то месна полицијска власт, која по поменутом законском овлашћењу има права да издаје наредбе?

Код нас у Србији, поред државне полицијске власти, које има у свима окружним и среским местима, а где-где и ван тих места — полицијски комесари —, постоје и општински судови као полицијске власти — чл. 94. тач. 1. зак. о општинама. У местима где се поред општинске власти налази и државна полицијска власт, по закону о општинама и §§ 2—4. Полиц. Уредбе и једна и друга врше месну полицијску службу. И, како је овлашћење из § 326. крив. закона генерално, да ове наредбе издају месне полиц. власти, значи, да их и једна и друга могу издавати: за окружне вароши окружни начелник и оп-

[1]) Интересантно је нотирати, да је ову улогу полиције још 1810. год. правилно схватио професор Велике Школе у Београду пок. Лазар Војиновић. У својим предавањима о управној власти пок. Војиновић означава као дужност управне власти — полиције — и ту: старање, да код грађана буду благе, кратке и тихе нарави, те да се тако добровољно законима покоравају. В. „Полицијски Гласник" од 1906. год. стр. 122. и 123.

штински суд окружне вароши (у Београду управник Града Београда и општ. суд); у среским местима срески начелник и општ. суд; у општинама где нема државне полицијске власти општински суд; полицијски комесари за свој реон.

Друго питање, које треба расправити јесте: обим — територија — на коју се ове наредбе простиру и у којој имају важности. Да ли те наредбе имају важности у целој земљи — држави — и за све грађане, на ограничен простор а који; за све грађане који на тој територији живе, или за све који се на њој нађу?

Одговор на ова питања може дати правилно схваћање значења речи *месна* из § 326. крив. законика. И граматичко и логичко тумачење те речи казује, да наредбе, које прописује полицијска власт на основу овог законског овлашћења, имају вредности само за ону територију — реон — у коме та полицијска власт дејствује као полиција. Не важе, дакле, те наредбе за целу земљу — државу — већ за један ограничен простор: у општинама састављеним из једне вароши, варошице или села за ту варош, варошицу или село и њихов атар; у општинама састављеним из више села за сва та села и њихове атаре. И како су ове наредбе везане за *помесну* надлежност полицијског органа који их је издао, природно је, да важе за свако лице које се у реону где оне важе нађе, без обзира да ли оно у томе реону живи стално или се случајно нађе. Ван тога реона, према томе, оне немају апсолутно никакве важности, нити су их се грађани дужни придржавати, и то, како грађани осталих места, тако и они, који стално живе у месту за које су прописане. Из самога наређења § 326. крив. закона и начина његове стилизације излази, даље, као логичко тумачење и то, да се делокруг важности ових наредаба може ограничити само на известан део помесне надлежности органа полицијског, који их је издао — прописао. То има своје вредности нарочито у варошким општинама, где се важност тих наредаба може ограничити не само рецимо на реон варошки, него и на известан део тога реона.

На овоме месту вреди поменути и пропис чл. 37. закона о уређењу округа и срезова. По томе зак. пропису дато је право начелницима среским, да својим наредбама могу регулисати и оне случајеве, које је законодавац у § 326. крив. законика поменуо, и то у целом срезу или у извесним деловима среза, везујући то овлашћење једино за услов: у колико регулисање тих односа није извршила у коме месту сама месна полицијска власт својим наредбама. Као санкцију за неизвршење тих наредаба законодавац је предвидео и казне из § 326. крив. зак., позивајући се изречно на тај зак. пропис.

Овим чл. 37. зак. о уређењу округа и срезова проширен је значај речи *месна* у § 326. крив. закона, у колико се на среске начелнике односи.

3. Величина казне.

Поред ограничења у ratione materiae и ratione loci казали смо, да се при издавању ових наредаба налази ограничење и у величини казне, коју је законодавац одредио за лица, која им противно раде. Из § 326. крив. закона види се, да је maximum те казне 20 дана затвора или 150 динара новчано. Minimum је, у колико се на затвор односи, законски — § 311. крив. зак. — један дан, рачунајући 24 сахата у дан. Што се тиче новчане казне законодавац је одступио од законског минимума и прописао већу минималну казну. Док је по § 313. крив. зак. она 5 динара, дотле најмања новчана казна, по § 326. крив. закона може бити десет динара.

Из самога овлашћења и речи, којима је то право у одређивању казни дао месној полицијској власти, види се и намера законодавца, да, одређујући минималну и максималну границу величине казне, самој месној полицијској власти остави право, да у тим границама може одређивати казну колику хоће. Није дакле месна полицијска власт дужна по 326. крив. законика у сваком случају за иступнике против својих наредаба одредити као максималну казну 20 дана затвора или 150 дин. новчано. Може она одредити као минимум већу казну од 1 дан затвора или 10 динара новчано, а тако исто као максимум мању казну од 20 дана затвора или 150 динара новчано; може, даље, одредити једну или другу од тих двеју казни; или, најзад, обе у правој сразмери, — и то све према месним приликама и важности односа које регулише.

Разуме се, да је полицијска власт при замени затвора новцем или обратно, ако су наредбама предвиђене само казна затвора или казна новчана, дужна увек да води рачуна о величини новчане казне или казне затвора из § 326. крив. закона.

Ове казне, предвиђене § 326. крив. закона имају сва правна дејства, која имају у опште иступне казне по крив. законику. Општа наређења §§ 312., 315., 316., 318., и 321.—325., крив. зак. важе и за ове казне и за лица, која против полицијских наредаба што учине. То сам сматрао за потребно нарочито да поменем за то, што сам приметио погрешну праксу код многих полиц. органа, нарочито према иступницима против полицијских наредаба у поврату. Држећи се законског наређења из § 326. крив. закона, да за иступника против полицијских наредаба не може бити већа казна од 20 дана затвора или 150 динара новчано, многи полицијски органи мисле, да се и у случају повратa над таквим иступницима не смеју изрећи веће казне од тих. Такво схватање погрешно је.

Наређење о повратy из § 324. крив. законика генералног је карактера и односи се на сва иступна дела, изузев: крађе, утаје и преваре преко 10 гроша чаршијских — § 391. крив. зак. Према томе оно се односи и на дела из § 326. крив. законика и у случају повратa казне се могу увећати са још једном половином од максималне предвиђене казне.

4. Потпис, печат и т. д.

Несумњиво је, да су потпис, нумера, печат и датум издања наредаба битни услови за важност и законитост.

Потпис показује на први поглед, да ли је наредбу издао онај полиц. орган или она полицијска власт, која је законом овлашћена да такве наредбе издаје. Нумера деловодног протокола и печат надлештва сведоче о званичности рада. Једна полицијска наредба издата *службено* била би доказ, да се то велико право издавања наредаба схвата неозбиљно. Полицијска наредба, на којој не би било потписа, печата и званичне нумере не би била обавезна за грађане, јер се не би знало која ју је власт издала и што не би била доказ озбиљности и званичности рада.

То исто важи и за датум издања наредаба, када се има на уму, да код сваке наредбе има првенствено да се цени законитост њеног постања; а даље, да ли је ту законитост задржала услед измена законских и да није доцнијим наредбама измењена или укинута. (НАСТАВИЋЕ СЕ)

Љ. Јоцић.

ПРЕДЛОГ

НОВОГ ШВАЈЦАРСКОГ КАЗНЕНОГ ЗАКОНИКА

Крајем прошле године изнели смо у „Полицијском Гласнику“ изводе и неколике критичке напомене на предлоге нових казнених законика аустријске и немачке царевине. Да бисмо допунили слику најновијих реформа у казненом законодавству, изнећемо у кратком изводу и предлог швајцарског казненог законика, који је предат јавности у другој половини прошле године. Овај предлог од нарочитог је интереса и за то, што је, одступајући од немачког и аустријског, усвојио двојну поделу казнимих дела на *злочине* и *иступе*.

10. јула 1903. године швајцарски департман правде и полиције предао је јавности рад једне стручне комисије којој је било стављено у дужност, да изради један пројекат, како би се швајцарски казнени законик од 1896. године имао ревидирати у извесним одређеним полазним тачкама. На тај начин добивено је мноштво извештаја, стручних критика, напомена и приговора, и сви су ти радови поново предати нарочитој стручној комисији, која је имала све то да среди и да у предлог унесе све новине модерног казненога законодавства.

Резултат рада те комисије јесте овај предлог који носи име „Предлог швајцарскога казненога законика“ од априла месеца 1908. године. И њега је као што поменусмо, прошле године предао јавности швајцарски департман правде и полиције, такође у циљу да се последњи пут подвргне јавној критици пре но што се преда Савезном Већу дефинитивни предлог швајцарског казненог законика.

Предлог је подељен на *две књиге*:

Прва књига: *О злочинима* (Општи део; посебни део).

Другу књига: *О иступима* (Општи део; посебни део).

Цео предлог подељен је на на 291. члан, од којих 232. члана падају на прву књигу: о злочинима, а остали на другу: о иступима.

Прва књига: О злочинима.

Општи део.

У првом одељку одређује се надлежност, простирање казненог законика и време кад се има судити по овом закону. Овај закон важи и за војна лица, с тим да се задржава право за нарочите одредбе војног казненог законика. Истим је одељком регулисано суђење за злочине Швајцараца извршене у иностранству, а најинтересантнија је одредба о извесним злочинима странаца у иностранству. Њу опредељује члан 8. тачка 3., која гласи:

„Странац, који у иностранству изврши злочин трговине са женскињем, који произведе опасност злочиначком употребом распрскавајућих материја и распрскавајућих бомби или који фалсификује новац, банкноте, емисионе папире, кажњава се по швајцарском казненом законику, ако се налази у Швајцарској и није издат дотичној држави".

Члан 9. опредељује место извршења дела овако: „Учинилац чини злочин тамо, где га је извршио или где га је покушао извршити, и тамо, где је наступила последица дела или где је по његовој намери требало да наступи".

Други одељак говори *о злочину.*

Како су за реформу казненог законодавства једно од најважнијих питања: *малолетници,* то ћемо изнети у целости сва четири члана који говоре о деци, младо- и малолетницима.

Члан 10. *Деца.* 1. Изврши ли које дете испод четрнаест година дело које је казнимо као злочин, неће се кривично судити. Судија има да утврди стање ствари и да узме тачне извештаје о телесном и душевном стању здравља детињег и о његовом васпитању.

2. Ако је дете напуштено или морално покварено или изложено опасности, судија ће га предати управној власти да га ова збрине.

3. Захтева ли стање детета нарочито поступање, нарочито ако је дете душевно болесно, слабоумно, глувонемо или епилептично, судија ће га упутити управној власти. Управна ће власт наредити онакво поступање, како то захтева стање детиње.

4. Ако дете није напуштено, нити је морално покварено, нити му прети опасност, и ако не потребује никакво нарочито поступање, судија ће га предати школској власти. Ако школска власт нађе да је дете погрешило, онда ће га укорети или ће га казнити школским затвором.

Члан 11. *Младолетници.* Младолетник је онај ко је напунио четрнаесту, али још не осамнаесту годину живота. Изврши ли младолетник које дело казнимо као злочин, с њим ће се поступити на основу ових принципа:

1. Ако је он напуштен или морално покварен, судија ће га упутити у један завод за принудно васпитање, који ће само том циљу служити. Он ће остати у заводу све дотле, док то захтева његово васпитање, али ипак најмање годину дана. Ако је, пак, напунио двадесету годину, коначно ће се отпустити из тог завода.

2. Ако је младолетник толико морално покварен, да се не може примити у који завод за принудно васпитање, или да не може да остане у заводу за принудно васпитање, онда га судија предаје корекционом заводу за младе људе, који служи искључиво томе циљу. Он остаје у том заводу док се не поправи, на ипак, по правилу, најмање три године и највише дванаест година.

3. Надлежна власт решава о превременом отпуштању васпитаника из завода за принудно васпитање или из корекционог завода; о томе узима мишљење од чиновника заводских. Она се, са заступницима заштитног надзора, брине о његовом животу и надзирава га. Злоупотреби ли отпуштени слободу пре истека једне године, биће враћен у завод; у противном случају сматра се као потпуно отпуштен. Ипак му, и после тога времена, заступници заштитног надзора указују помоћ и заштиту.

4. Захтева ли стање младолетника нарочито поступање, ако је он душевно болестан, слабоуман, глувонем, епилептичан, или ако је необично заостао у свом духовном и моралном развитку, судија ће наредити поступање какво захтева само његово стање.

5. Ако малолетник није ни напуштен ни морално покварен, судија ће му, ако нађе да је крив, досудити укор или ће га казнити особеним затварањем, најмањим три дана и највећим два месеца. Затварањем ће се вршити у згради, која не служи као казнени завод или као кућа за принудни рад. Малолетник ће се умерено оптеретити радом.

Судија може да одложи затварање и да пружи осуђеноме пробног времена најмање шест месеца и највише годину дана, ако се по његовом карактеру и владању може очекивати, да ће се тиме одстранити од злочина и поправити. Оправда ли он очекивање до истека пробнога времена, затварање отпада; у противном случају има се извршити.

6. Рокови за застарелост смањују се на половину.

Члан 12. *Изузетак за младолетника.* Ако је младолетник на дан судске пресуде напунио осамнаесту годину, а не може се упутити ни у завод за принудно васпитање, ни у корекциони завод за младе људе, судија ће га осудити као малолетника (члан 13).

Члан 13. *Остали малолетници.* Ко је у време извршења дела напунио осамнаесту, а још није двадесету годину, биће суђен по овим нарочитим одредбама:

1. На место доживотне робије долази робија не мања од пет година.

2. Ако је за извесан злочин предвиђена казна лишења слободе одређеног трајања, судија није везан за ту одредбу.

3. Кад постоје олакшавајуће околности судија може изрећи место робије тешки затвор од најмање шест месеца и највише пет година, а место тешког лаки затвор.

4. Осуђивање се не може изрицати одузимањем грађанских права.

5. Рокови за застарелост смањују се на половину.

6. Ови се осуђеници у сваком случају потпуно одвајају од других осуђеника, докле год су малолетни.

У одредбама за неурачунљиве и умањено урачунљиве злочинце нема нарочитих новина, сем код извршивања казне над умањено урачунљивима. Та одредба гласи: Ако је отпао разлог, који је био повод обустављању извршења казне над којим умањено урачунљивим злочинцем, суд има да одлучи, да ли и у колико има да се још изврши казна. При том суд има да саслуша и стручњаке.

Интересантан је препис о заблуди у противуправности: Ко изврши какав злочин у веровању да има право на то дело, може бити блаже кажњен.

Од интереса је члан 24. који овако говори о *кривичној тужби:*

2. Ако је извесно дело казнимо само на тужбу, сваки ко је њиме повређен може у року од три месеца да тражи кажњавање учиниоца. Рок почиње чим повређени сазна за дело и име учиниочево.

Ако је повређени неспособан за рад, на тужбу има право његов законити заступник. Ако је повређени стар шеснаест година и није душевно болестан, он може и самостално подићи тужбу.

Умре ли који повређени, на његово место долазе сродници.

Ако је због једног дела подигнута кривична тужба, истрага се мора водити према свима саучесницима.

2. Кривична тужба може се повући, док не буде објављена пресуда прве судске инстанције.

Повуче ли се тужба према једном окривљеном, повучена је према свима окривљенима. (НАСТАВИЋЕ СЕ)

КРИМИНАЛНА ПОЛИЦИЈА *)

Др. Луј Франк

Полицијски романи уживају данас нарочити кредит. Нећемо овде испитивати да ли је то оправдано, али констатујемо, да њихове невероватне историје пасионирају масе. Догађаји стварног живота, међутим, су од много већег интереса за пажљивог посматрача јер, и поред свег стваралачког духа писаца ових романа, машта и фикција ипак заостају иза узбудљивих комбинација, које трагедије и драме стварног живота посведневно стварају. Шарл Дикенс и Едгар По били су иницијатори ове врсте литературе. Прави тип полицијских романа створен је, међутим, у Немачкој. Ј. Д. Ц. Тем, бив. истражни чиновник, прихватио се пера пошто је напустио своје судске функције. Његови полицијски романи садрже један део истине, јер често износе успомене из службе. Габорио и Понсон ди Терај у Француској, а од скоро Артур Конан Дојл у Енглеској, творац Шерлока Холмса, полицајца проницљивог и оштроумног, учинили су ову литературу популарном. Мора се, међутим, признати, да стварност извесних злочина превазилази измишљотине фантастичких и, на први поглед,

*) Наслов је ове студије у оригиналу: „*Le crime de la rue des hirondelles — Étude de police criminelle*" Paris, 1909.

невероватних романа. Полицијски роман ствара једну фикцију и разрешује замишљену мистерију. У неизвесности, узбуђењу и ужасу многобројних перипетија, акција се развија разнолико. Појављују се људи одлучни, са кристалним мозгом и челичном енергијом, који усред помрчине налазе извесну ситницу, помоћу које откривају прави траг. Ови људи никад се не варају; они терају траг кроз вијуге лавиринта, налазе на злочинца, гоне га као дивљач, боре се с њим на живот и смрт и обично увек излазе из борбе са тријумфом победилаца. У ствари се ове полицијске историје, чији су хероји непогрешими, разликују битно од стварности. Док писац романа сâм и по вољи комбинује најмање детаље акције својих личности, дотле, напротив, у стварном животу истражни чиновник или шеф полиције ради са непознатим чињеницама; они не стварају прилике, већ од њих зависе, и нису. као писци романа, господари решења. Задатак шефова сигурности не може се никако поредити са задатком писаца, јер је од овога много тежи. Чак и у самој Француској судска полиција очигледно је још недовољна, јер се у земљи класирају 58% афера. У Паризу, међутим, одељење сигурности ствара права чуда. Оно је у току 1906 год. имало посла са 101.800 афера, од којих су 54 биле сензационе: огромне крађе и убиства. У свакој од ове 54 афере постигнут је потпун успех, јер су кривци пронађени и предати суду на осуду што се може сматрати као савршенство репресивног система. Противно овом, може се слободно рећи, да одељење сигурности и судска полиција и не постоје у Белгији. Белгијско правосуђе није успело да, само собом, расветли ниједну сензационну, или ма и најмање компликовану аферу, нити да метне руку на кривца.

Намера нам је, да овде предузмемо' као приватно лице, истрагу по једном гнусном и срамном злочину, који је до данас остао некажњен, а који је унео страх и ужас у популацију Брисла. У самој вароши одведена је, око 7 часова у вече, једна девојчица од 8 год., а отприлике у поноћи нађен је, на два корака од центра, један пакет, у коме је био њен леш, исечен на комаде. Дете је било силовано. Полиција и правосуђе показали су се потпуно немоћни у својим истраживањима. И ако се ова афера (афера Ван Галк) може у будуће сматрати као класирана са гледишта званичног истраживања, она ће, са гледишта морала, и даље остати у очима јавне свести, те чуварке истине и правде и суверене оцењивача актова правосуђа, као нерешена. Како и зашто, изложићемо искрено, без пасије, без страха и без мржње. То никако нису дух критичке сујете ни жеља за омаловажењем због којих ово чинимо, већ много узвишеније схватање: љубав ка истини, истраживање правде, брига о одбрани друштва против оскрвнитеља детињства и жарка жеља да осветимо један злочин увреде човечанства.

Наша истрага није полицијски роман; она се од њега потпуно разликује и по студирању факата, и по методи, и по суштини. Ми морамо почети од званичне истраге, изнаћи њене погрешке и попунити њене празнине. Ми смо анализирали факта, ценили сведоџбе и критички прегледали и проучили познате елементе. Да би дошли до непознатог, ми смо употребили научну методу, јер је наука најјача сила и, у духу логике, тражили смо у резоновању објашњење факата и путева ка истини. У свима доменима, у осталом, брижљива анализа, дедуктивна логика и рационална метода, једина су средства помоћу којих се може открити непознато. Ниједан писац, мора се признати, није до данас покушавао, да своју научну методу претпостави неодређености, лутању и узалудним напорима одељења сигурности, да би успео да открије истину у каквом чувеном и пасионираном злочину, који је до данас остао тајанствен и некажњен. Ово ново, деликатно и смело дело ми предузимамо без страха, у својству обичног грађанина, по примеру *Quivis ex populo* који је стављао у покрет народну акцију у процедури старог Рима.

Одмах сутра дан по смрти мале Жане Ван Галк, још у почетку саме истраге, показало се, да бриселска полиција почиње рђаво, и да лишена иницијативе и одређеног правца, жалосно лута. Један факт нарочито нас је заинтересовао за ову истрагу. Чим смо сазнали, да је жртва једно ванбрачно дете, из радничке класе, одлучили смо да га осветимо, јер питање о овој деци није престало да нас занима још од 1887 год. када смо пред правним факултетом у Болоњи бранили нашу докторску тезу о проблему ванбрачне деце. Радикалну и дефинитивну солуцију овог сложеног, интересантног и жалосног проблема, који смо озбиљно и детаљно проучавали, изложићемо ускоро у новом делу, које је готово довршено. Ако је тачно, по речима Александра Диме сина, да нема никакве разлике у тешкоћи око изналажења оца једног ванбрачног детета и проналажења једног кривца или злочинца, онда и рециприцитет мора бити тачан. Ми који од пре 20 год. изучавамо средства истраживања и начине доказивана патернитета, према многобројним обичајима и разноликом законодавству, сматрамо да нам неће бити теже пронаћи отмичара Ван Галкове но открити њеног оца. Овог двогубог посла прихваћамо се у присуству потпуне недовољности и доказане немоћи наших власти, да би спасли част наше вароши и осветили један гнусан злочин увреде човечанства.

Наша прва дужност била је, да проучимо услове детиње егзистенције и специјалне прилике и узроке њеног последњег изласка, да би утврдили околности под којима се догодило њено одвођење, и да анализемо тачно и до ситница топографију и особености регијона злочина. Наша прва похода терена злочина проузроковала нам је огромно изнанађење јер смо видели бриселске ватрогасце како под предвођењем судских агената, испитују, по крововима кућа на сенском булевару, олуке за одвођење воде, у циљу изналаска ногу и обуће несрећне девојчице. Мало даље, извесни људи испитиваху у истом циљу, базене морског канала. Било је очигледно, да правосуђе и полиција лутају без икакве идеје руководиље и плана у истраживању, да раде лакомислено, без реда и методе, трошећи своје драгоцено време на бескорисна истраживања, у место да концентришу своју пажњу и своје напоре на деликатно посматрање првобитних и неоспорних факата, и да у тачном резоновању траже најбољу оријентацију у истраживању, и прави пут ка истини. Лутајући насумице, поводећи се за клеветама и анонимним доставама, истражна власт приступила је многобројним и неоснованим хапшењима. За овим, засићена сталним неуспесима, повукла се, сматрајући овај злочин као неразрешиму загонетку.

За онога који уме да размишља, ниједан људски проблем није неразрешим. Силом размишљања човек може успети, да реконституише елементе сваког злочина, да утврди епизоде криминалне акције, да одреди кретање злочинчево, да одреди место злочина, а нарочито — као што је овде случај — кад је злочин извршен у центру вароши, у веома ограниченом реону.

Код моралног и просвећеног народа, отпорне и одбранбене силе доброг генија треба да су јаче од деструктивних снага, често пута несвесног зла. Према овоме и полицијски и судски чиновници треба увек у свом истраживању да се руководе науком, тим најмоћнијим сувереном, и да за своје путове и средства акције траже упуства од бусоле разума. Зато што нису ишле овим непогрешним правцем, наше судске власти исцрпеле су се у неразмишљеним и бесплодним напорима да би се, још једном више, констатовала њихова потпуна немоћ.

После више дана размишљања, истраживања и испитивања терена, ми смо дошли до истине. Пошто смо је оценили и контролисали, пожурили смо да, као човек и грађанин, извршимо нашу дужност, упознавајући и правосуђе са резултатима нашег рада. Наша интервенција била је лојална, објективна и без икаквог интереса; она није била диктована никаквим мотивом мржње, личне освете, злобе или задње намере. Апсолутно никакав материјалан интерес није нас одлучио нити би нас могао одлучити на овај рад, јер у времену наше одлуке још није било ни речи о награди од 20.000 дин. коју је држава обећала ономе, који помогне правосуђу да изнађе виновника овог злочина. Инспирисани искључиво осећањем хуманитета, ми смо и у овој прилици, као и увек, радили са најбољом намером и нимало незаинтересовани. Наш једини циљ био је, да у службу правосуђа, истине и друштвене одбране унесемо нешто мало науке и оштроумности, и да осветимо једно несрећно ванбрачно дете из народа, жртву наших друштвених поремећаја — један злочин који је остао некажњен због званичне неспособности. И у место да нашу интервенцију радо и са захвалношћу приме, да најбрижљивије проуче траг који смо означили, да под разним изговорима претресу места које смо осумњичили и да озбиљно испи-

тају осумњичена лица, те да на овај начин дођу до позитивних и несумњивих доказа, власти су из бојазни за свој монопол, а увређене у својим кастинским осећајима поносе, сујете и непогрешности сматрале мој акт као непозвано мешање у њихове важне функције. Један истражни чиновник чак је инспирисао, ми смо вољни да верујемо да је то било несвесно — један напис у коме је наша акција таксирана као „бесомучно лудило.“ Ово неваљалство није нас много узбудило нити изненадило. Противу сличних напада ми смо се већ одавно осигурали сигурним оклопом. Познато је у осталом, да се људи који се уздижу нешто мало више изнад обичног нивоа живота, појављују увек као помало ненормални у тупим и тамним очима масе и елите кретена. Скоро је очигледно, да се оштроумност сматра често као штетна; понекад је чак сравњују са злочином.

Пошто је мароконско царство данас предмет више међународне политике, то ћемо у њему потражити једну интересантну историју, веома згодну за ову прилику, која показује да се човек може изложити великој опасности ако види боље и даље но један шеф полиције. Ми учтиво молимо наше правнике, пслицајце и лекаре за душевне болести да пажљиво прочитају ову лепу мароканску историју о *Јеврејину Абнеру који није ништа видео*, јер ће она послужити као најбољи увод систему наших истраживања.

* * *

Јеврејин Абнер шетао се једног дана у околини Феца, кад се одједном изненада појави главни султанов коњушар, у пратњи једне групе коњушара, и рече му: Јеси ли, Филистињанине, видео једног царског коња, оседланог и зауздапог, који је побегао?“

Абнер одговори; „Без сумње, најбољи коњ тркач који може постојати, са копитама лепим и малим, уздом од најбољег сребра, длаком златном која сија као велики полелеј у синагози, стасом од 15 шака, репом дугачким $3^1/_2$ стопе и златним ђемовима од 23 карата“.

„То је тачно тај коњ!“, повика главни коњушар. „То је он!“, додаде хор коњушара. „То је наш Емир!“, повика један стари витез. Бар десет пута казао сам принцу Абдалаху, да Емира не јаше без трензле; ја познајем Емира, ја сам предсказивао да ће збацити свог јахача, и да ћу ја морати платити главом болове принчеве; понављам, да сам све то предсказао. Али, реци брзо, на коју је страну коњ отишао?

Са злобним осмехом Абнер одговори: „Како вам могу казати на коју је страну побегао царски коњ кад га никако нисам ни видео“.

Изненађени овом контрадикцијом, господа царски коњушари хтедоше продужити испитивање Абнера, кад се деси један нов догађај. Чудноватим случајем, као што се то у животу често дешава, у истом тренутку кад и коњ, побегло је и псето царичино, и једна група црних робова дотрча вичући: „Јесте ли видели мало и омиљено псето царичино?“

„То није псето, већ, кучка, господо, рече Абнер.

„Да, да повика одушевљено први ушкопљеник, али где је Алина?“

„Једна мала кучка, продужи Абнер, која се скоро оштенила, са дугачком длаком и репом у виду четке, и која нарамљује на предњу десну шапу“.

„То је она, повика хор црнаца; то је Алина; Њено Величанство Царица, добије грчеве чим јој нестане Алине. Алина, где си ти? Шта ће бити од нас ако се вратимо у харем без тебе? Реци одмах, на коју је страну отрчала?

„Ја нисам видео псето, одговара Абнер, нити сам знао да моја Царица, Бог нека је чува, има такво псето“.

Царски људи из коњушнице и харема побеснеше од љутине на ову, по њиховом мишљењу, безобзирност Абнерову, који тереше шегу са царском сопственошћу и, поред очигледне невероватноће, посумњаше да је он крадљивац псета и коња. И док остали људи одоше да продуже истраживање, главни коњушар и први роб ухапсише Јеврејина, који се у полу страху полу-злобно смешио, и одведоше га пред Цара.

Султан Исмаил Мулеј, сраховито разљућен кад је сазнао шта се догодило, сазвао је дворски савет, и то под својим председништвом, с обзиром на важност ствари.

Дебата је почела наредбом султановом да се окривљеном удари 50 штапова по табанама. Узалуд је Абнер викао, плакао, тврдио да је невин, обећавао да објасни како се све догодило, и цитирао стихове из Библије и Талмуда, а нарочито овај: „Нека твоја рука не удари, ако су ти очи и уши затворене“. — Исмајил Мулеј клео се пророковом брадом, да ће Филистињанин платити својом главом болове принца Абдалаха и грчеве Царичине, ако одбегле животиње не буду ухваћене.

Царски мароканси двор одјекиваше од запомагања јадног Абнера, кад стиже глас да су и коњ и псето нађени. Тада Мулеј Исмаил позва Абнера да објасни своје понашање. Сиромах Јеврејин најзад доби, и ако мало доцкан, прилику да се оправда. Он то и учини овим речима, пошто је претходно три пут додирнуо земљу челом:

„Моћни Царе, Краљу Краљева, Господару Истока, Звездо Правосуђа, Огледало Истине, Бездану Мудрости, Ти који сјајиш и одсеваш као злато, Ти који си блистав као дијамант а јак као гвожђе, изволи ме саслушати, пошто је Твоме робу дато, да подигне свој немоћни глас пред Твојим сјајним лицем. Кунем се Богом мојих Очева, Мојсијем и Пророцима, да моје очи нису виделе ни Твог поште достојног коња, ни љубезно псето моје милостиве Царице, већ слушај како је било:

„Да бих се одморио од брига и посла, шетао сам се, немислећи ни нашто, по малој шуми, у којој сам имао част, да се сусретнем са Њ. В. Главним Коњушарем и Твојим Коњушарима, и са Узвишеним и Обазривим Чуварем твога благословеног Харема. Шетајући се, опазио сам у фином песку, између палми, отиске од ногу једне животиње. Ја, који познајем отиске животиња, видео са одмах да су то отисци једног малог псета. Између отисака шапа, у песковитој земљи налажаху се и други фини, вијугави отисци: то су отисци сиса кучке која се скоро оштенила, закључих у себи:

Поред отисака предњих шапа песак је био мало очишћен, из чега закључих, да је животиња имала лепе и висеће уши. Још сам опазио, да је у дужим интервалима песак био очишћен у јачој мери, што значи да је животиња имала леп реп, обрастао дугачком длаком, који је личио на једну врсту метле, и помоћу кога је животиња ударала по песку овде онде. Шта више, мојој пажњи није измакло ни то, да отисак једне предње шапе у песку није био тако дубок као остали, због чега нисам могао сакрити, да псето моје милостиве Царице, ако је допуштено рећи, храмаше по мало.

„Што се тиче, коња Твојег Величанства, знај да сам, шетајући се по алејама шуме, опазио отиске од коњских копита. Тек што сам видео малу и племениту копиту, рекао сам у себи: овуда је прошао један коњ најплеменитије расе. Пошто суотисци копита били правилни и у равномером и великом одстојању, закључно сам да је животиња благородно галопирала, и да је једини наш цар достојан да има таквог коња. Још сам се сетио на бојног коња за кога се у Јововој књизи вели: „Његов врат је покривен густом и великом гривом; он скаче као скакавац; његово охоло рзање производи страх и трепет; он копа земљу и ужива у својој снази; он се устремљује пред оружје, пркоси страху и не узмиче пред ножем. На њему одјекује тоболац за стреле и сјаје копље и цида. У жестини он прождире земљу, а на звук трубе јури напред. Још издалека он назире битку, громки глас поглавица и ратне узвике“.

„Видећи, да се на земљи нешто светли, сагнем се по обичају и опазим један комад мермера, на коме је потковица Твога летећег коња урезала једну линију. Пошто познајем трагове свију племенитих и неплеменитих метала, то сам констатовао де је Твој коњ имао потковице од најбољег сребра. Алеја, у којој сам се шетао, била је широка седам стопа, а овде онде прашина са палми беше скинута, што значи, да је коњ нијао репом, који је морао бити дугачак најмање три и по стопе да би могао очистити лишће од прашине. По дрвима, чија је круна почињала од прилике на пет метара изнад земље, опазио сам скоро откинуто лишће, које је коњ у великој брзини својим леђима по откидао; ево, рекох, једнога коња који је висок 15 шака. Под овим истим дрвима нашао сам мале праменове длака, који су се сијали као сунце; то је, дакле један златан алат. Излазећи из шуме, паде ми у очи један златан траг; ти мораш, рекох, знати откуда је овај траг и шта ово значи? На једном камену, који беше углављен у стену, налажаше се веома фини и деликатан златан траг, који је морао произићи од златног ђема на узди Твога плаховитог коња, који је у своме

трку окрзнуо овај камен. Твоја сјајност, Краљу Краљева, позната је, као год што се зна да би и најмањи од Твојих коња сматрао за срамоту да у својим племенитим устима држи други ђем сем златног. Ево, овако је било.«

Тако ми Мекe и Медине повика султан Исмајил Мулеј, ево шта се може назвати очима. Ти, Главни Коњушару, избегао би сваку штету са сличним очима, и уштедео би, шта више, пар благородних паса, а ти би, Министре Полиције, са њима могао видети много више но сви твоји комесари, официри, агенти и достављачи. Најзад, Филистињанине, вољни смо да с тобом благо поступамо, пошто су нас твоје изванредне особине очарале. Педесет удараца, које си примио, вреде несумњиво 50 цекина, и ти си уштедео ову суму, јер ти остаје да Нам платиш 50. Извади кесу, плати и немој се у будуће ругати Нашој сопствености. За остало, Ми ти остајемо веома благонаклони«.

Пошто се Њ. В. благоизволело удалити, уз најдубље поштовање целог двора, министар полиције и правде приближи се Абнеру и рече му: „Пажња, којом те је Њ. В. обасуло, за тебе је права почаст, с којом се ти можеш с правом поносити. Ова изузетна почаст налаже ти једну мудру резерву. Да си ти створен по подобију Алаха, да произлазиш од Пророка или, као ми, од његове расе, ја се не бих устезао, с обзиром на указану ти царску милост и твоје ванредне способности, да молим Њ. В. да ти повери једно важно место прокуратора или управника полиције. Али пошто су неиспитане намере Провиђења створиле од тебе само једног презреног Јеврејина, то са резигнацијом сноси своју судбину. Помешај се у чопор хришћана, иди те лај у друштву свију оних паса, који су својим доласком унели неред у царство, некада тако мирно, мога поштованог Господара. Као пријатељ саветујем ти, да у будуће будеш обазривији, и да мање говориш. Уздржавај се у будуће од откривања трагова весника Њ. В., јер у случају поврата бићу принуђен да те, и поред своје воље, предам великом криминалном суду због шпијунаже и увреде величанства. Царска полиција, чији сам врховни шеф, притежава довољно науке, иницијативе, спреме и праксе, и с тога нема никакве потребе за услугама једног јеврејског дућанције. Пошто она не може трпети никакву узурпацију своје власти, то се више немој мешати у њене функције«.

Пошто је Абнер био у могућности да се повуче, приближи му се министар царске благајне. Његова екселенција пристала је да, у знак нарочите благонаклоности, прими лично казну од 50 цекина, којом је Његово Величанство изволело казнити необазривост Јеврејинову, а за тим, у име државне благајне, затражи још један мали додатак од 50 цекина за ванредни сазив дворског савета.

Плачући и уздишући, Абнер извади полако из кесе 100 цекина, додирујући и иситујући сваки цекин својим осетљивим прстима у знак опроштаја. На звук мепала приближи се дворска будала Шнури и упита Абнера: да ли сви цекини из његове кесе могу издржати пробу на камену, о који је златан алат принца Абдалаха опробао свој ђем, а за тим додаде: „Твоја мудрост пожњела је данас славу, али се ја смем опкладити да би ти волео да си ћутао. Знаш шта вели пророк: „Реч, која једном измакне са усана, не може се више повратити ни колима са четири коња тркача ни најбржим хртовима«. Допративши Абнера до изласка из двора Шнури му, у знак опроштаја, рече: „У моћном и непобедном царству Феца и Марока, правосуђе његовог Величанства беспристрасно је, правично, брзо и јевтино; о томе си се и сам могао уверити, па с тога буди задовољан, незахвални Абнере. Зар то није почаст за тебе кад сваки губитак, због кога трпи наш милостиви Суверен — Бог нека га чува — производи тугу у твојој осетљивој души? — Ако ми обећаш пристојну напојницу, ја ћу учинити да у будуће будеш поштеђен од сличних непријатности. На читав сат пре но што моћни Господар Истока буде изгубио какав предмет, ја ћу дотрчати у твој дућан и известити те. Ти тада нећеш напуштати свој стан до заласка сунца, већ ћеш добро закључати и зариглати врата. На овај начин нећеш се никуд мрднути нити што видети, невадећи своје очи и неокивајући своје ноге. Услед овога опет, весели гласници врховног чувара благословеног харема, цареви коњушари и озбиљни официри правосуђа и полиције, који не воле — као што си видео — да приватна лица знају више од њих, неће никад више доћи у неприлику да због тебе буду посрамљени пред Господарем. Немајући више због чега да се узнемирују, они ће и даље остати агенти обазривости и буктиње сунца у Св. Царству паралитичара и слепаца Његове Светлости«. Тако је говорио Шнури, дворска будала, и то је историја Јеврејина Абнера, који није ништа видео.

* * *

Абнерова историја учи нас двема стварима: прво, да онај, који види боље но други, и даље од врха свога носа, ризикује увек да не буде појмљен и да буде рђаво награђен; друго, да је једино његова аналитичка метода добра за изналажење трага и отривање елемената. Абнер је веома оштроумно и фино применио теорију вероватноће; он је нашао два трага, открио оне који су их оставили и одредио карактерне црте обе животиње помоћу њихових отисака. Његово резоновање почивало је на ономе што наука назива „објективним вероватноћама á posteriori«. Изгледа, да су ове речи веома претенциозне с обзиром на мароканску историју. Ништа, међутим, није простије од теорије вероватноће. Ево целе њене фотографије, коју је формулисао Лаплас, највећи математички геније на свету, после Њутона:

„Готово сва наша знања само су вероватна, и у малом броју ствари, које можемо знати са извесношћу, па и у самим математичким наукама, главна средства за доспевање до истине: индукција и аналогија, почивају на вероватноћи, према чему ја и цео систем људских знања у вези са теоријом вероватноће.

Индукција и аналогија хипотеза, заснованих на фактима, и коригованих без престанка новим опсервацијама, један срећан такт, произведен природом и утврђен многобројним упоређењима његових индикација са искуством, и деликатна логика, — то су главни принципи за доспевање до истине.

Теорија вероватноће у основи није ништа друго до добар разум, сведен на рачунање; помоћу ње се са тачношћу утврђује оно што оштроумни духови осећају неком врстом инстинкта, незнајући често ни сами како. Чак и у нашим стварима, које се не могу потчинити разуму, ова теорија даје најтачније оцене, које нас могу руководити у истим закључцима. Она захтева *тачност посматрања* и *савршенство анализе.*

Да би се помоћу вероватноће открила истина: да би се помоћу расуђивања, логике и разума оценило или упознало оно што се никако не може видети физичким средством очију, потребан је срећан такт, дубоко и правилно расуђивање, фина и деликатна логика Јеврејина Абнера, који ништа није видео; потребне су, најзад, оштре очи које, као Рентгенови зраци, продиру кроз најгушћу помрчину, по изгледу непробојну, да би у њој произвели сјај јасне светлости. (НАСТАВИЋЕ СЕ)

ПОУЧНО-ЗАБАВНИ ДЕО

НОВОРОЂЕНЧЕ

— Роберто Брако —

Најзад, пред зору, разбојник нађе мало посла.

Обескуражен и заморен дугим тумарањем, пошто је тако дуго узалудно вребао, сео је на влажан тротоар, близу Кавурових башта, усамљених у ово доба ноћи и мрачних као гробље; он је роптао на своју злу срећу и посматрао је двоколице како се лагано, уз шум својих великих точкова по рђавој калдрми, крећу од величанствених палата старе, велике улице Де форна ка улицама Мизео и Константополи. И кад он, сасвим изненада, спази једну личност згодну за напад, последња кола беху већ ишчезла, а ни једна се више не указиваху.

Имајући довољно времена да изврши свој напад, он се устреми и шчепа за гушу пролазника, који је корачао сањив, уморан, и, држећи га чврсто, повика:

— Деде! Дај ми што имаш при себи!

То беше неки мали, мршав човек који и не помисли да се брани.

— Немој ме убити! — преклињаше он, цвокоћући зубима и клецајући коленима. — Узми мој сахат и ланац, али ме немој убити нити мучити!

— То је мало, сат и ланац!

— Од злата је.

— Мало је. Дај ми твој новац.

И он му стави врх ножа под гушу. Потом му претресе џепове, где нађе једну мараму, кључ, цигарете и новчаник. Врати му кључ и мараму, и отпусти га са највећом мирноћом:

— Одлази својим путем, и не окрећи се! Лаку ноћ!

Жртва умаче, а разбојник, нестрпљив да претресе новчаник, прескочи ограду од жица, која ограђиваше баште, и спусти се у једну побочну алеју, где би могао испитати своју пљачку без бојазни да буде изненађен.

Јесења ноћ беше светла. Звездано небо јасно је сијало. И он, чучнувши, спремао се баш да отвори новчаник, кад сенка једне жене, која је ту у близини клечала између дрвећа, учини да се он трже пренеражен. Али у истом тренутку жена, такође престрављена, усправи се и проговори:

— Не, не, ти ме нећеш одати, ти то нећеш учинити! Ја сам још ту, још нисам отишла; нисам га напустила. Ти ме нећеш проказати!

У једној рупи у земљи, са свим близу, он примети један завежљај.

— Ах, гаде! — повика лопов, угушујући узвик који му се оте; ти си га убила.

— Жив је! — рече она да се оправда. — То је мушкарац, мушкарац који је још жив.

— Покажи ми га!

— Не дирај га, спава.

— Спава?

— Родио се леп и снажан, и како га нисам смела одвојити од себе, четири дана држала сам га скривеног, јер се нисам могла дићи, а другарица, која ми поможе при порођају, не могаде ме заменити код њега. Међу тим ја нисам хтела, нисам имала храбрости да га убијам.

— И тако . . . ти си хтела да га укопаш живог?

— Не, не!.. Хтела сам да га поверим случају. Мислила сам: „можда ће му милостиви Господ помоћи!“

— А ова јама, зар би могла рећи да је ниси ти ископала?

— Заклињем се, да је ја нисам ископала. Нашла сам је. Могло би се рећи као да ме је она очекивала.

— И ти си на оваквој хладноћи хтела напустити ово невинашце које је крв крви твоје? На оваквој хладноћи!

— Ти ме нећеш одати, нећеш ме одати. јер га ја нисам још напустила.

— Ти си најгаднији створ на свету. Робија је сувише мала казна за твој злочин. Хајде са мном!

Он је шчепа за руку да је одвуче. Она се није бранила, али му запрети:

— Ако ме ти одаш, ја ћу те оптужити за разбојништво.

Он је пусти и уједе се за прсте. Затим је, миран, запита:

— Видела си ме?

— Ја сам се овде увукла с другог краја баште, који је мрачан. Наједанпут те опазиих на тротоару. Нисам хтела да бежим; бојала сам се да ниси полицајац. Могао би ме чути како бежим, и била бих изгубљена. Ја се сакрих иза ове клупе и очекивах да одеш. Кад си напао онога човека, рекох у себи: „То је разбојник! У толико боље!“ Тада се дигох. Док си ти вршио свој посао, метух малог у рупу, јер и не помишљах да би ти могао доћи с ове стране. Али види се да смо нас двоје грешници, и да ђаво хоће да пропаднемо! Ти си дошао, и сада ако нећеш ти да ћутиш, нећу ни ја. Отићи ћемо обоје на робију!

— Нећу ништа казати. Ти имаш право. Нас двоје: ја, бедник, који, ризикујући свој живот, крадем да бих исхранио своју жену која је честита, и ти, нечасна жена која закопаваш живо створење које си носила у утроби, — ми смо заиста два грешника.

— Ја немам никога да се брине о мени. Немам ни мужа, ни оца, ни брата, ни љубавника. Онај који ме је преварио умро је. Сатирем се радећи, да бисмо могли живети ја и моја мати. Кад би се сазнало да имам дете, не би ми више давали посла. И после, ко би га чувао? Ко би га хранио? Ја сам слабог здравља: бабица ми је казала да би најмању несмотреност платила скупо, умрла бих. А шта би тада било од моје матере, која је без ногу и која се не миче са столице?

— Ех! — изјави он, мало умирен. — На свету не бива све онако како ми желимо. Искусио сам ја то!

Он подиже капу и почеша се по глави. Промисли се мало, затим се наже над јаму, нежно подиже платно и угледа детињу главу. Очи му беху затворене, а доња усна припила се за десни. Наслони ухо на груди, и после неколико тренутака промрмља, умирен:

— Није мртав, дише.

Диже се, отвори новчаник, преброја брижљиво новчанице које беху у њему, и рече у себи:

— Добро је.

Тада понови жени речи, којима је обично испраћао људе које похара:

— Одлази својим послом, и не окрећи се!

— Шта ти је пало на ум? — питаше жена, тихим дрхтавим гласом, у коме се огледаше зебња.

— Хоћу да га однесем — одговори он, не гледајући је и наби капу до ушију. — Биће му боље код мене, него да је закопан жив. Имам новаца да му купим млека. За остало бринуће се моја жена. Дала би она очи своје само да добије једно дете. Љута је на мене, јер не може да схвати да се ствари не догађају по нашој вољи. Ово дете није она, истина, родила, али то јој је поклон од мене. Толико ми је пути говорила како би усвојила какво сироче! Кад буде чула да је зове мајком, радоваће се.

Он се понова наже, и врло лагано, пажљиво да не би пробудио бебу, узе је у наручја.

И како жена стајаше као закопана поред њега, лица које изражаваше крајње чуђење, он навали, с извесном нежношћу:

— Хоћеш ли ићи или не?

— Идем.

— Али, пази! Имај на уму да се ми више не познајемо. Јеси ли разумела? Ја те никад нисам видео, нити си ти мене видела. Јеси ли разумела?

— Разумела сам.

— Одлази својим послом, и не окрећи се! Она се удали, не окрећући се.

Разбојник се саже и целива дете у чело.

С француског **Мил. Св. В.**

ИЗ СТРАНОГ СВЕТА

Статистика казненог завода у Сремској Митровици. — У Сремској Митровици налази се један од најмодернијих казнених завода, коме је директор д-р Милан Костић, који је ту скоро штампао „Статистику криминалитета у краљевској земаљској казниони у Митровици“. Он је узео 683 осуђеника (колико их је било у заводу почетком 1909. године), па како се у митровички завод не упућују осуђеници из само једне покрајине, да би се могло чинити поређење са статистиком становништва, он је из тих случајева извео какви су главни социјални и индивидуални узроци тим злочинима.

У 1908. години укупни прираштај осуђеника био је 1550, али је у току године отпало 867, те их је остало 683.

У великој мери претежу крвни злочини: убиства, са и без предумишљаја, (293) и тешке телесне повреде (121), те према томе тих 414 случајева према целокупном броју осуђеника чине да 60.61% пада на крваве злочине.

По трајању осуде био је 101 осуђеник осуђен на 1 до 6 месеца, 70 на 6 месеца до 1 годину, 343 на 1 до 5 година, 96 на 5 до 10 година, 62 на 10 до 20 година и 11 њих на цео живот.

По годинама старости било је њих 160 од 14 до 20 година, 129 од 20 до 24 године, 145 од 24 до 30 година, 138 од 30 до 40 година, 98 од 40 до 60 година и 13 преко 60 година.

Од целокупног броја осуђеника њих 207 било је раније осуђено због преступа или иступа, 130 их је било један пут већ осуђивано због злочина, и 92 су била већ два или више пута осуђивана због злочина. Од ових последњих 222 повратника њих 88 били су повратници из користољубља.

По занимању је било 16 чиновника, 124 трговаца, 192 надничара и слугу, 326 земљоделаца и 25 скитница.

По рођењу је било 45 ванбрачно рођених осуђеника; 297 их је било ожењених, а 286 неожењених, 33 удовца и 67 који су живели у конкубинату.

По школском образовању од 683 осуђеника њих 212 није имало никакву школску спрему, 391 имао је основну школу, 9 средњу школу, 1 вишу школу и 70 осуђеничку школу.

Од целокупног броја осуђеника њих 415 извршило је дело у пијаном, а 268 у трезном стању. Тако излази, да је код 60.76% главни разлог делу био пиће.

*

Изванредна енергија за самоосакаћење. — Један необичан догађај изнео је пре извесног времена Archives d' anthropologie criminelle. Један безброј пута кажњавани, тетовирани војни осуђеник у једном француском казненом заводу у Тунису, хтео је да се ослободи тамнице, па је умолио и обрлатио једнога друга осуђеника, да му овај забоде једну иглу у лево око, не би ли тако ослепио. Двадесет минута доцније отишао је понова томе свом другу, рекао му, како још види,

и молио га, да га потпуно ослепи. Овај му сад понова, на исти начин, прободе још три пут исто око и оно потпуно ослепи.

Војник је тврдио своме претпостављеноме, да је се повредио на парчету стаклета, али то му се није поверовало. Тако је и даље остао у казненом заводу.

Неколико месеца доцније добије вољу да и друго своје око на исти начин ослепи, и најзад нађе човека, који му то учини, али за то буде осуђен на осам година принуднога рада. Ослепели, снажан човек од 25 година, оплакивао је своју судбину и тврдио, како је желео само привидно и привремено да ослепи, али сведоцима је утврђено да је то била лаж. У осталом, он је у ствари и постигао шта је желео, јер је по том био пуштен, пошто је помилован.

Овај догађај подсећа на случај који је недавно изнела штампа, како је један човек легао поред железничких шина и дао да му воз одсече обе ноге, не би ли тако дошао до инвалидске потпоре. Али ипак је просто нечувено, да се један млад човек на тако доследан начин, скопчан са тако много бола, лишава очњега вида!

*

Рекорд у самоубиству. — Под овим насловом недавно је изнео поменути Архив једну са свим кратку белешку о томе, како је једна очајна Американка употребила класични угаљ (chassique charbon, вальда тровање угљеним оксидом) у циљу самоубиства, пошто се пре тога већ *двадесет и шест* пута покушавала убити угљеним оксидом, опијумом, отровом за пацове, стрихнином, дављењем у води и мачем.

*

Нечувен узрок самоубиству. — Можда је остао незапажен случај који је у своје време саопштио исти Архив, као пример до сада нечувених узрока самоубиству. Догађај се датира из времена кад се водила изборна кампања за Рузевелта, председника Сједињених Америчких Држава.

Један се Негар опкладио и путем уговора обавезао, да ће скочити у Мисисипу и удавити се, ако Рузевелт не буде постао председником Сједињених Америчких Држава.

Негри, као и Монголи, много лакше жртвују и мање цене свој живот него ли бели људи; свакако да у погледу нагона за самоодржањем играју велику улогу раса и култура.

*

Лажни врач. — Д-р Винклер износи ову интересантну историју у „Wiener med. Presse".

Пре кратког времена стајао је пред париским судом као оптуженик један елегантан врач. Он је признавао све што му је судија стављао на терет; али кад му је судија рекао, да га мора осудити што је људима указивао лекарску помоћ немајући за то стручне спреме нити законскога права, он је, смешећи се, извукао из џепа своју докторску диплому париског медицинскога факултета.

Табло!

Његово је објашњење било просто и запањило је судију. Он је се најпре био настанио у предграђу као лекар, али ни један му пацијент не закуца на врата. У том случајно падне на мисао, да изиграва врача, те у вароши најми стан, направи огромну рекламу и т. д. и једва је стизао да савлада праксу! При том је задржао и даље у предграђу свој лекарски стан са докторском фирмом и тамо је ишао кад је хтео да се одмара, пошто га ту ни један пацијенат није узнемиравао.

Судија га је морао ослободити, али га је оптужени ипак умолио, да не обзнањује да је он заиста лекар, јер би му иначе сва пракса пропала.

*

Наследство злочиначких наклоности. — „Frankfurter Zeitung" донеле су ову необично интересантну белешку о догађају једном, који се десио у Колмару. *Петогодишњи* дечко Густав Бем домамио је једну четворогодишњу девојчицу из суседне авлије, одвео је на поток и без икаквог повода гурнуо је у воду, која је била прилично дубока. Један старији дечко примети шта је Густав учинио, те нада ларму и неким људима пође за руком, да извуку девојчицу из воде, још живу.

Густав Бем је на исти начин *у прошлој години,* дакле кад му је било четири године, четири године старог дечка Хирна гурнуо у помијару, где је нашао смрт угушивши се.

Мали злочинац син је чувенога разбојника и убице Бема.

*

Ужасно сујеверје. — „Leipziger Neueste Nachrichten" недавно су донеле ову ноћицу:

Један случај ужасног и одвратног сујеверја откривен је апшењем поседника Огровског у Мошину код Позена. Именовани је ишао ноћу на гробље, ископавао лешине, одсецао им главе и иначе их још парчао. У стану су му нашли пуно таквих делова лешева, које је употребљавао у сулудом сујеверју, да кад њима окади штале, да ће из њих истерати вештице и зле духове и тако одржати здраву стоку.

*

Мали кепенички капетан у Јапану. — Саветник апелационог суда у Сендају (Јапан) Исао Схитара саопштава у Гросовом Архиву овај интересантан криминални случај:

Једне недеље шетало је се неколико нових војника у Асакуса-парку. У том им приђе један жандарм и рече:

„Ја сам жандарм Н. Н. и имам нешто да вас питам".

Отпратио их је у једну чајџиницу и ту продужио:

„Војник не сме имати код себе више новаца но онолико колико од државе добија. На ипак војници добављају себи новаца од родитеља са села, и то повеће суме, тако да су се родитељи жалили, како не само да су лишени за дуго времена синова, већ како их то стаје и огромног новца. Ако ви имате при себи више новаца од онога што сте добили од државе, онда је природна ствар, да сте га изискали од родитеља или браће са села, и зато морате бити кажњени. По заповести команданта претрешћу ваше новчанике".

Нови су се војници, наравно, уплашили, јер су заиста добили повеће суме новаца од куће са села, и ако им је то забранио командант. Тако лепо извадише и положише сав свој новац пред жандарма. Овај преброји новце, узме их себи, запише суму и заповеди им:

„Сад је јасно, да сте погазили вишу заповест, те идем да примим од команданта заповест. како да поступим са вама. Ви ћете остати овде док се ја не вратим!"

По том отиде. Жандарм, наравно, није био прави, и, по себи се разуме, није се више ни вратио.

*

Злочинци у борби противу дактилоскопије. — Дактилоскопија и њена примена у борби противу злочинаца, све је непријатнија овима, у колико се више обраћа пажња збиркама отисака прстију и у колико се више увиђају њихове практичне користи.

Никакво чудо није, што злочинци умеју правилно да оцене колика им опасност отуда прети, те се старају да је свим могућим средствима отклоне. Познато је, да интелигентни и предострожни чланови злочиначког света при извршењу припремљеног злочина извршују дело у рукавицама, да не би отисцима прстију оставили у исто време и своју визит-карту на месту дела. У последње време латили су се једног новог средства, да би изиграли истражнике, омели прави траг и тако створили себи прилике и времена за бегство. При том им служи као помоћно средство једна танка плоча од гуме за радирање. На њу, помоћу масти или крви, пренесу отиске кога човека, који врло лако може да докаже свој алиби, и на згодним местима утисну гумом туђе отиске на месту дела. Истражници за то морају бити у своме послу и у овом правцу предострожни.

ПОУКЕ И УПУТИ

Као земљоделац се не сматра оно лице, које је као трговац протоколисало фирму, као такав се потписивало на исправама приликом задуживања, а ипак се бави земљорадњом

Овакво је решење Касационог Суда следовало услед појављеног спора код пожаревачког првостеп. суда, због статуса или благодејања из § 471. грађанског судског поступка.

Тужилац М. тужио је стецишну масу свог оца Л. и тражио да суд пресуди, да он има права на благодејање по §. 471. грађ. с. пост. т. 4. из имаовиве очеве масе, наводећи да је његов отац А. по занимању земљоделац, а да није трговац ни механџија, о чему је као доказ поднео уверење надлежног општинског суда; а то, што се његов отац у времену задu-

жења потписивао као трговац, не може бити доказ да он није земљоделац, кад се он није фактички занимао трговином.

У овај спор умешао се и стецишни дужник А. тражећи за себе и другог сина такође да се примени §. 471. т. 4. грађ. суд. поступка.

Бранилац стецишне масе навео је, да је дужник А. и у време задужења и у време пада под стечај био трговац а не земљоделац, о чему је поднео као доказ оглас о објави отварања стечаја.

Првостепени је суд био пресудио, да тужилац и умешач А. имају права на благодејање из §. 471. т. 4. грађ. пост. из имаовине стецишне масе умешачеве, нашавши да је умешач земљоделац, пошто се поднетим уверењем суда општинског тврди, да је умешачу од увек главно занимање било земљорадња.

Апелациони Суд је, пресудом од 9. јуна 1909. год. Бр. 2884, која је донета по примедбама Касационог Суда од 24. марта 1909. год. Бр. 3662, одбио тужиоца и умешача од тражења, налазећи да они нису ничим доказали да је умешач земљоделац, док се на против из акта спора види: да је умешач — стецишни дужник А. објавио фирму своје трговачко-механџијске радње и да се као трговац потписивао, те се према томе има сматрати, да му је механисање главно занимање, па ма да је он поред тога упражњавао и земљоделство као споредно занимање.

По жалби тужиоца М. и умешача А. Касациони је Суд, примедбама својим од 23. октобра 1909. г. под Бр. 11181, поништио поменуту пресуду Апелационог Суда са разлога:

„Апелациони Суд није у свему поступио по примедбама овога суда од 24. марта 1909. год. Бр. 3662, ма да је ово био дужан учинити према § 330. грађ. суд. пост., кад их је већ усвојио. Тако, кад је поменутим примедбама датим на пресуду тога суда Бр. 5687/908, између осталога, суд био упућен, да спорни факат, да ли су тужиоци земљоделци, или се по закону за такве не могу сматрати, оцени с погледом на тач. 1. Правила Г. Министра Правде оштампаних испод текста тач. 4. § 471. грађ. суд. поступка, по чијем се наређењу за земљоделце сматрају и она лица, која се земљеделством не би искључиво занимала, само ако би им оно било главно занимање, којим би себе и своју породицу издржавали, — и, да је услед тога суд дужан да изведи, да ли тужиоци, и ако би се другим чим занимали, нису таква лица, којима је земљоделство главно занимање, као што они наводе. Према томе је Апелациони Суд био дужан, да у смислу § 166. грађ. суд. пост. по званичној дужности прибави потребне доказе о овоме, а од власти, која је за издање истих једино надлежна у смислу тач. 11. поменутих правила, и да с обзиром на исте оцени спорни факат и тужбено тражење расправи, а не да то чини и без овога извиђања и прибављања доказа. Разлог суда да су тужиоци сами били дужни, да о томе поднесу потребне доказе, услед тога што су својим ранијим поступцима сами противу себе дали доказа да нису земљоделци, не може опстати по закону, кад је благодејање из поменутог законског прописа, које је дато земљоделцу, јавног карактера, и као такво не може бити остављено појединцима, да га они сами бране и доказују, већ су судови дужни да о њему по званичној дужности воде рачуна. То, пак, што је тужилац. А протоколисао фирму за трговачко-механџијску радњу на своје име, и што се на својим обвезама као трговац потписивао, није разлог да се он не може сматрати за земљоделца, за каквог се сада издаје, једно за то, што је поменутом тач. 11. Правила Г. Министра Правде јасно казано, који су законски докази о томе, да ли је извесно лице земљоделац или није, а друго и за то, што само протоколисање фирме трговачке, није доказ и о томе, да се дотично лице, које је фирму протоколисало, заиста и бавило трговином, а још мање може бити доказ о томе, да му је ова трговина била обично занимање, да би се у смислу § 1. трговачког законика за трговца могло сматрати."

Апелациони Суд није примио ове примедбе Касационог Суда, већ је дао следеће противразлоге од 29. октобра 1909. год. Бр. 4589.:

„Касациони Суд примедбама свог II. одељења Бр. 3662, од 24. марта тек. год. поништио је пресуду Апелационог Суда Бр. 5687, поред осталог и са разлога, што пресуда није све доказе ценила, због чега Апелациони Суд није тада ни дао своје противразлоге на поменуте примедбе, но их је усвојио и исте упутио првостепеном суду, да би се и парничари могли упознати са садржином поменутих примедаба и да би дали потребну реч на дослеђењу.

По свршеном дослеђењу Апелациони је Суд, као судећи суд, дао своју оцену о свима доказима у својој садањој пресуди и сматра да је та оцена не само правилна, но да је и у духу закона донета, јер ово и овако гледиште Апелационог Суда у судској пракси до сад је било стално и непромењено. Дужност доказивања оспорених факата била је на тужилачкој страни и она је требала за своје тражење поднети несумњиве доказе, којима би и суд убедила у истинитост навода. Тужена страна спори да је умешач А., отац тужиоца М., земљоделац, јер је поднела доказе, који несумњиво утврђују да А. није земљоделац, нити се за оваквог може сматрати по закону, а без утицаја је на пресуђење, да ли се А. бавио земљоделством, као и то да ли му је земљоделство било главно или споредно занимање. Умешач А. објавио је своју фирму о вођењу радње механско-кафанске у селу Ћ. и у огласу, потврђеном код надлежног суда, сам умешач А. именовао је лице за деловођу радње, пошто је он био другим трговачким послом заузет, те ту радњу није могао лично водити, а кад то стоји, онда Апелациони Суд није имао законског ослонца, да и механско-кафански рад појединаца огласи за споредно занимање, јер такав се рад и то занимање није никад сматрало за споредно, па то се ни сада овом пресудом није могло учинити, баш и да је тужилац доказао, да се свакодневно земљоделством бавио, а да у своју механско-кафанску радњу није ни улазио.

Због тога је и позивање примедаба Касационог Суда на правило Г. Министра Правде уз т. 4. § 471. грађ. суд. пост. неумесно, јер се та правила на овај конкретан случај не могу применити; једно, што механско-кафанске радње та правила (тач. 1.) не помињу и не обележавају као радње споредних занимања, а друго што је јасно и несумњиво да је А. са тим радом у механско-кафанској радњи имао приносе (зараде), када је себи одредио и деловођу те ново-отворене радње, а тај посао кад је рентабилан и има доходака, не може никако бити безначајан, нити се може сматрати као узгредно, споредно занимање.

Пре него је изрекао своју пресуду, Апелациони Суд је нашао, да је спор довољно извиђен и да проверавање факата о статусу тужилачке стране није било потребно да чини сам лично, пошто је несумњиво утврђено, да је А. трговац и да је имао механско-кафанску радњу до свог пада по стечај. Једно то, а друго, што је Апелациони Суд доносећи своју пресуду имао у виду, да му је дужност да очува и трговачком реду и појединцима ону веру, коју имају у судски рад и рад друге државне власти (на пр. која је дала А. дозволу за отварање механске радње) и да они не дођу до убеђења, да су их и судови и друге државне власти, које су пуноправне исправе давале да је А. трговац, подражавати у обмани и заблуди, да је А. трговац, а то онда, према примедбама Касационог Суда, — да није.

Оглас о вођењу механске радње доказ је, да је А. у времену потврде тога огласа *био трговац* — јер су власти такву потврду дале — и да је као такав добио дозволу надлежне власти за држање механске радње, а тај оглас био је убедљив доказ за свакога повериоца А. овог, да је пословна трговачка веза између повериоца и А. била пословна веза са трговцем А., а не са земљоделцем А.

Начело, које је поставио законодавац у § 537. грађ. законика, овде у овом случају несумњиво има своје примене.

Тужилац А. при прављењу дугова и давању обвезе по разним уговорима, свуда се издавао и потписивао као трговац, што је фактички и био. И кад би се усвојило то гледиште, да је прибављање доказ за тужиочев статус јавног карактера, а у циљу том да би се заштитило благодејање, које законодавац даје земљорадницима — онда шта би се могло рећи за рад тужиоца и однос, који је он у пословном раду као трговац имао и с властима и појединцима: у давању обвеза и примању новца. Зар тај рад, који је он као трговац чинио у пословању није био јаван и за сваког убедљив, да прављење обвезе и примање новца не чини земљоделац А., но кафеција и трговац А.

Зар се сме дозволити ма којој државној власти, па и судовима да иду на руку и таквима, који на рачун свог богаћења употребљују и таква средства, да би своје повериоце држали у заблуди

и обмани, како би што више на своју корист извукли. То нити могу дозволити судови, нити закони дају права судовима да тако што чине. Цитирани законски пропис из § 537. грађ. законика говори у прилог оваквог мишљења Апелационог Суда. Противно кад би се узело, онда би било да је обмана и заблуда тужилачкој страни користила, а судови им такав рад за исправан признали, што никако не може бити.

Према овако датим противразлозима Апелационог Суда, општа седница Касационог Суда, решењем својим од 28. новембра 1909. г. Бр. 13267 одбацила је примедбе свога одељења, и усвојивши поменуте противразлоге Апелационог Суда оснажила је поменуту његову пресуду.

М. Л. Р.

ПОУКЕ И ОБАВЕШТЕЊА

Учињена су нам ова питања:

I

Суд општине рипањске, актом својим Бр. 4497, пита:

„Суд ово општински учтиво моли уредништво за следеће обавештење:

Механџије у овој општини, оптужиле су општ. суду извесна лица за бесправно крчмљење вина и ракије, и суд је те тужбе узео у поступак, па је чињеним ислеђењем нашао да је ово дело казнимо по § 22. мех. уредбе, а према распису Министр. Унутр. дела од 25. септ. 1904. год. ПБр. 27407 (тач. 6.), за то што су продавци продавали вино и ракију, „точећи ово из својих буради у судове купаца„ (т. з. помен. расписа), те су, према томе, дотична лица и осуђена пресудама овога суда, од којих једну — пресуду — Бр. 4161. суд шаље у препису на увиђај. Ну, по жалби осуђенога, начелник срески поништио је ову пресуду са ових разлога:

а.) што све кривице по уредби о механама и каф. извиђа и суди само полицијска власт;

б.) што је истрагом утврђено, да не постоји овде дело казнимо по мех. уредби, већ да стоји дело из § 392. крив. зак.

И ако је у „Полиц. Гласнику“ раније расправљано о надлежности власти по мех. уредби, суд ипак истиче о овоме своје мишљење с погледом на овај конкретни случај, с молбом, да га уредништво узме у оцену, и према њему да своје мишљење.

Полицијска уредба важи као поступак, по коме ће полицијске власти извиђати и судити казнима иступна дела (§ 1. и 2. уредбе), а у ред тих полицијских власти убројани су, на првом месту „примирителни судови општина“ (§ 3. уредбе). А та првенственост општинским судовима, да они прво узимају у поступак сваки иступ, означена је у § 4. пол. уредбе. А да општински судови врше судску и полицијску власт, види се још и из § 4. а) алинеје I. полиц. уредбе и чл. 95. зак. о општинама. А кад се узме у обзир, да је полиц. уредбом од 18. маја 1850. год., која је по своме постању старија за 11 година од мех. уредбе, дат општинској власти и карактер полицијске власти (§ 3.), онда излази, да је том уредбом указан пут општинским властима, да оне могу, у својству полицијских власти, по том поступку извиђати и судити и све иступе доцнијега постања, па и оне по уредби о мех. и каф., која је постала истом 31. марта 1861. год. Јер, ако се узме у обзир, да се под текстом „полицајне власти“ у мех. уредби подразумева буквално само полицијска — среска, окруж. власт итд., онда по чл. 9. исте уредбе општинска власт нема права издавати никакве наредбе у смотрењу механа, нити се таквих наредаба морају механџије, у смислу § 17. додатка к уредби о мех., придржавати, према чему чл. 95. т. 7. и чл. 97. т. 7. зак. о општинама постају илузорни. Јер, кад је општинском суду, као полиц. и државној управној власти, додељено чл. 95. т. 7. зак. о општ. право надзора над механама, као и да ли се извршују законски прописи и наредбе о томе, онда је суд, као полицијска власт, позван да аналого простире свој надзор и над оним лицима, која поступају противно тим прописима, прописама мех. уредбе за бесправно крчмљење пића. А право надзора над неким не да се ни замислити без принудних средстава, којима се непокорни гони на извршење зак. прописа. — Без казне би свако право надзора било илузорно. А у прилог томе да су општ. судови надлежни за извиђање и суђење иступа по механској уредби, говори и један виши, општински, интерес. Јер, бесправним крчмљењем пића штете се, у првом реду, општ. интереси, за то, што се тиме смањује закупна цена механама, које општине издају под закуп. А у прилог овом тврђењу речито говори још и околност: што је општини много лакше, да извиди те иступе бесправног крчмљења и да одмах ту, у месту, нађе corpus delicti кривице. Суд је овај, дакле, мишљења, да је надлежан и за иступе овакве врсте.

Што се тиче разлога среског начелника за поништај ове пресуде, која се Уредништву на увиђај шаље, да је истрагом утврђено да не постоји овде дело казнимо по мех. уредби, већ по § 392. крив. зак., суд је мишљења, да не може овај разлог опстати, пошто у распису Министра Унутр. дела од 25. IX. 1904. ПБр. 27407. јасно стоји... „морају се казнити за бесправно крчмљење пића *по уредби о мех. и каф.*“ (т. 6. а.) и они који буду „продавали своје властите производе — вино и ракију, на 1. литар и више, *точећи* ово из својих буради у судове купаца“ (т. 3.). А овом је пресудом баш такав начин крчмљења — претакање из суда у суд — утврђен.

Казна из § 392. каз. зак. не може се у овој општини применити за то, што се акциз не наплаћује према количини истореног пића, већ од механџија према закупној кирији, а иначе код лица, која бесправно крче, не може се ни установити количина истореног пића, према којој би се могао одмерити акцис. Најзад, та је казна толико незнатна, да би сваки бесправни крчмар њу радо и радо платио, само да може крчмити, а да не сноси друге пореске и општ. дажбине. Суд је мишљења, да је ова казна саставна са оном из § 22. мех. уредбе, јер ова казна иде, по § 313. крив. зак., у корист општ. или држав. касе, а ова из § 392. кр. зак. у корист мех. арендатора.

Према свему томе сад настаје питање:

1. Ако је суд општ. ненадлежан за ову кривицу, која се представља у овој пресуди, треба ли исту пресуду да упути на надлежност полиц. власти, пошто је ова кривица, према поменутом распису, казнима по § 22. мех. уредбе?

2. Каквом у опште мером може општ. суд сузбијати бесправно крчмљење пића, јер код среских власти слабо ће се те кривице и утврдити, за то, што се сведоци не заклињу. А ако би се поступило по § 392. крив. зак., то би онда био рђав преседан: да сваки, са мало дажбине за казну, постане крчмар.“

— На ово питање одговарамо:

„Полицијска Уредба“ донесена је 18. маја 1850. године, и важила је као поступак за извиђање полицијских *преступака* (сада иступа), који су били предвиђени Казнителним Законом од истога дана, од кога је и сама уредба.

§-ом 3. ове уредбе дато је било право суђења ових *преступака* и примирителним судовима општина (сада општинским судовима) ако казна за дотично дело није била већа од три дана, или 10 удараца.

Кад је 29. марта 1860 године укинут Казнителни Закон, који је предвиђао полицијске *преступке*, „Полицијска Уредба“ остала је као поступак за кривице из III части садашњега Кривичног Закона.

Изменама § 4. ове Уредбе, где је проширена надлежност и општинских и полицијских власти (среских и окружних) изречно је напоменуто, да општински судови могу судити само о иступима из III части кривичног закона, и да су они само за те кривице овлашћени да врше полицијску месну власт.

То им право није проширено ни чл. 94. тачке 3. под б. закона о општинама.

Према овоме, кад је општински суд овлашћен да суди само дела из III части кривичног закона, *и кад је Полицијска Уредба поступак само за ова дела*, онда општински суд не може извести за себе право надлежности да суди и она дела, која су предвиђена специјалним законима, кад у тим законима није изречно речено да то право имају и општински судови и да је Полицијска Уредба поступак и за та дела, као што је н. пр. случај са законом о уништавању штетних животиња (чл. 6.) законом о риболову (чл. 28.) и тако даље.

Она околност, што је „Полицијска Уредба“ раније од Уредбе механске са 11 година, не мења суштину ствари у корист општинских судова, него, на против, казује то, да је законодавац нашао разлога да питање о механама и кафанама регулише засебно, и ако је тада већ постојао и садашњи кривични законик и „Полицијска Уредба“ као његов поступак.

Ово не може изводити у толико пре, што су општински судови, за време доношења § § 11. и 22. механске уредбе,

према § 3. „Полицијске Уредбе, могли судити, свега до три дана затвора, а овде је казна много већа.

Остаје, дакле, да кривице из § 11. и 22. механске уредбе, извиђају и суде само државне полицијске власти (среске и окружне) на које је и помишљао законодавац при доношењу ових законских наређења и њихових измена од 25. маја 1864 године, с обзиром на тадашња уређења ових од 12. маја и 8. јула 1839 године.

Не може да остане ни оно резоновање суда, да наређења чл. 95. т. 7. и чл. 97. т. 7. закона о општинама, постају беспредметна ако се општинским судовима не призна право суђења кривица за крчмљење пића.

Не може, велимо, јер се право надзора по тачци 7. чл. 95. јавља у двојаком облику.

Тако оно је или само у улози надзора без права кажњавања, као што је случај са крчмљењем пића, у ком случају примећене неуредности и кривице суд доставља полицијској власти као надлежној, или је у улози надзора са правом кажњавања као што су случајеви из § 372. кривичног закона, јер је ово последње право дато општинама тачком 7. чл. 97. закона о општинама, с обзиром на чл. 94. тачке 3. под б. поменутога закона, пошто је у чл. 9. уредбе механске изречно речено, да се ове кривице казне по § 372. кривичног закона, дакле по ономе делу, на који се и „Полицијска Уредба“ односи.

Према овоме, разлог из тачке 1. одлуке начелника среског, којом је уништио пресуду тога суда, уместан је и на закону основан.

Што се тиче разлога из тачке 2. на име, да овде у опште не постоји случај из чл. 22. механске уредбе, него дело из § 392, ми налазимо да је он погрешан.

У радњи дотичног лица, како је представљено пресудом тога суда Бр. 4161, стоји дело из чл. 22. механске уредбе, јер је оптужени крчмио пиће у смислу тач. 3. и тачке а. расписа г. Министра унутрашњих дела од 25. септембра 1904 године П№ 27407.

Наређења из § 392. говоре о случајевима продаје пића који не носе вид *бесправног крчмљења*, него претпоставља случајеве из тач. 6. поменутога расписа, у колико ова законска одредба у опште може бити примењена после закона од 7. марта 1907 године, којим је питање о акцизу другчије регулисано.

По томе, у колико се ово дело може догодити и у другим случајевима, оно би чинило засебно дело од дела из § 22. механске уредбе.

Као ресултат свега овога излази: да за свако бесправно крчмљење треба извештавати надлежну полицијску власт, која има дужност да крчмљење најоштрије сузбија, утврђујући ово било личним хватањем било испитом сведока, које мора заклањати према § 35. Полицијске Уредбе и распису г. Министра унутрашњих дела од 19. јуна 1887 г. П№ 5653 и од 25. јула исте године Бр. 8785.

II

Суд општине гладњанске, актом својим Бр. 25, пита:

„Изменама чл. 70. закона о општинама, који одређује број одборника, ништа се не вели хоће ли бити и заменика, као што је до сада било, или не.

Како први избори нису далеко, то се моли уредништво за обавештење, хоће ли се уз број одборника ставити и потребан број заменика, као што је до сада рађено или неће?“

— На ово питање одговарамо:

Изменама чл. 70. закона о општинама, од 24. децембра прошле године, повећан је број одборника, а заменици су укинути.

Према томе, од сада се заменици у опште неће бирати.

III

Ст. Д. Спасић, полицијски писар, пита:

„У тач. 4. § 471. грађ. суд. поступка предвиђено је, да се земљоделцу, за наплату приватних дугова, не може продати пет дана земље, а тако исто кућа са зградама и кућним плацем од 1 дана орања.

Но за наплату: пореза, прireза и крив. трошкова, као и других општ. трошкова, земљоделцу се може и то продати, — али по измирењу свих тих трошкова, ако остане извесан претек, који буде већи од 20 дин. законодавац је изреком казао, да се тај претек новца може издати ономе, чије се имање продало само тада, ако поднесе доказе власти да је он купио какво друго имање.

Међу тим, често се дешава, да је тај претек у суми од 200—300 дин. највише; а да онај, чије је имање продато има још два-три дана орање земље и кућу, а нема теглећу стоку за обраду остатка земље, па подносећи пренете сточне пасоше о куповини стоке, моли извршну полицијску власт, да му тај претек изда за куповину стоке.

Полицијске власти, с обзиром на прописе поменутог § 471. тач. 4, одбијају ова лица, и тако овај претек новца бесплодно се провлачи кроз депозите неколико година, док се опет не нагомила дужне порезе, и исти на ту цељ изда пор. одељењима, а све на штету дужника, који, бесумње кад би добио овај новац и стоку купио, не би био толико оштећен као на овај начин, јер би земљу зиратио и порезу своју исплаћивао.

Кад је законодавац у *петом ставу* § 471. тач. 4. дао могућности и права земљоделцу, да се на случај елементарних непогода, као што су: поплава, пожар или неродица, или ако би му стока угинула, може задужити и оптеретити своје имање све до 2 дана земље, кућу и кућњег плаца, од једног дана, онда зашто аналого овоме не би извршне полициске власти, издавале овај претек оним дужницима, који уверењем општ. суда докажу да немају стоку, а сточним пасошом утврде, да су заиста стоку купили ради зирађења земље?!

Ако је бојазност, да ће они тиме шпекулисати, па по пријему новца и куповини стоке, коме другом продали исту, и на тај начин себе и власт обмањивали, — за сваку сигурност, извршна власт да би им тим изигравањима стала на пут, могла би им пасоше одузети, и код себе их држати све дотле, док другу стоку не купе, и то опет пасошима утврдити, па онда им ово издати итд.

На основу расписа г. Министра финансија, Бр. 16.926/905. и Бр. 27.765/909. год пореска одељења на овај начин издају тај претек у толико, у колико докажу да су стоку купили.

Да би се ово питање једном протумачило, ја молим уредништво „Полицијског Гласника“ за обавештење по овој ствари у свом првом наредном броју „Полиц. Гласника“.

— На ово питање одговарамо:

Наређења § 471. грађанског судског поступка, у колико се односе на ово питање, јасна су, и она не само што не споре право полицијским властима, да преостатке од продатог имања предају сопственицима, *кад год докажу да су за те новце купили друго имање*, него им то баш у дужност стављају речима: „Него ће се предати земљоделцу чије је имање продато, и то тек онда, кад власти донесе доказе, да је за тај новац купио друго такво имање“.

Ако би власти из речи: „такво имање“, изводиле закључак: да се на место продате покретности и стоке мора купити само покретност и стока, а место продате непокретности само непокретност, она би оне биле у заблуди, јер прво ова законска одредба говори о продаји и једне и друге врсте имања, те се на обе односи и у ономе своме делу који је овде цитиран, а друго што овде може бити и аналогије, те и по томе основу ово питање може бити увек решено у корист дотичног лица.

Кад год, дакле, онај, чије је имање продато докаже: да је за претекшу суму купио стоку, па се и сама власт о томе увери, као и о томе да му је стока потребна ради обделавања онога имања, које му је преостало, онда ће му она враћати претекше суме, и за њу у таквој радњи нема никакве одговорности.

Купљену стоку дотични не може отуђити, јер би власти, које такву продају овере и утврде одговарале за повреду своје дужности, пошто су наређења § 471. грађ. суд. поступка донесена у јавном интересу.

Таква би, у осталом, продаја могла бити увек уништена на протест ма кога члана породице или кад сам суд или власт сазна, те тако сваки онај, који од ових лица купује стоку, може очекивати да буде оштећен.

СЛУЖБЕНЕ ОБЈАВЕ

ПОТЕРЕ

Непознати зликовци, ноћу између 3. и 4. овог месеца у селу Јарињу пресрели су Симу Првуловића, тежака из истог села, и пошто су га из пушке убили одвели су му кобилу длаке вране, матору 5 година на носу цветасту и у једну задњу ногу путасту. — Депеша начелника среза студеничког Бр. 183.

Непознати крадљивци ноћу између 9. и 10. овог месеца разбили су судницу општине мраморачке и украли облигације о кошевској

храни и књигу сточних пасоша серије «С С С IV» од броја 17401—17600. — Депеша начелника среза јасеничког округа смедеревског Бр. 601.

Непознати крадљивац 31. прошлог месеца из отвореног ходника украо је Хофману Францишеку, учитељу гимнастике из Београда, један кратак, угасит горњи капут, са монограмом «Ф. Х.» и један мекан, мањав, зелен шешир. — Акт Управе града Београда Бр. 448.

Чалик Каталин, служавка из Београда, извршила је 31. прошлог месеца крађу ствари и том приликом однела: сву машинерију из једне шиваће машине, два штофана шешира, четири креветска чаршава, три јастучне навлаке и гуме од велосипедских точкова. Она је стара 22 године, мала, сува, бледа, косе смеђе. — Акт Управе града Београда Бр. 187.

Милан Јовановић, слуга извршио је крађу своме газди Петру Динковићу, печењару из Београда и том приликом однео: две сатаре, пет комада жутих тегова, један тег од $^1/_2$ килограма од туча и 7 динара у разној монети. Милан је стар 17 година, плав, у грађанском оделу од сегелтуха. — Акт Управе града Београда Бр. 66.

Радован Стојковић, браварски раденик побегао је пошто је злонамерно произвео експлозију казана на стругари Митра Симовића, из Обреновца. Радован је стар 20 година, висок, сув, по лицу богињав, косе црне. — Депеша начелника среза посавског округа ваљевског Бр. 243.

Живојин Радовановић, келнер, родом из Тобоџа среза трстеничког, извршио је крађу у Крушевцу, па побегао. Он је стар 25 година, плав, средњег раста, малих плавих бркова, кривих ногу, у оделу грађанском, са шубаром на глави. — Депеша начелства округа крушевачког Бр. 15322.

Јелка, жена **Јовице Белића,** из Врелаца среза колубарског, одговара за дело детоубиства. Она је стара 18 година, омалена, у лицу смеђа, у сељачком оделу. — Акт начелника среза колубарског округа београдског Бр. 19591.

Никола Радојичић, тежак из Бељине среза космајског, има да издржи месец дана затвора за извршену просту крађу. Он је стар 25 година, раста средњег, црномањаст. — Депеша начелника среза колубарског округа београдског Бр. 20106.

Владимир Марићевић, бив. практикант, који одговара за превару, побегао је 30. прошлог месеца из крагујевачке болнице. Он је стар 26 година, средњег раста, косе и бркова црних, у лицу сув, у оделу грађанском. — Депеша начелства округа крагујевачког Бр. 26703.

Милутин Аврамовић, б. болничар окужне болнице у Горњем Милановцу, украо је Алекси Пушељићу, трговцу из Чачка, један сребрн сат фирме «Браћа Антонијевић» из 1875. године, са тешким златним ланцем и једном златном наром на њему; сем тога украо је и једне ћилибарске бројанице са 62 зрна. Он је родом из Брусница, стар 18 година, раста високог, ћосав, у сељачком оделу. — Депеша начелства округа чачанског Бр. 18252.

Петар Мошировић, стар 24 године, раста високог; **Бранко Зделар,** стар 50 година, раста омаленог, и **Гавра Брабац,** стар 24 године, малог раста, сви из Шашинаца у Аустро-Угарској, побегли су из притвора комесара митровичке полиције 21. прошлог месеца. — Депеша комесара полиције у Митровици Бр. 761.

Божидар Васић, бивши књиговођа «Механско-кафанске задруге» покрао је задрузи следеће хартије од вредности: 141 комад акција «Српског бродарског друштва» са купоном за 1909 годину; 8 комада акција «Народне Банке» са дивидендним купоном Бр. 26 и каматним купоном Бр. 51; 48 комада нових акција «Извозне Банке» са купоном за 1909 годину; 53 комада акција «Механско-кафанске задруге» са купонима за 1909 годину; и заложну меницу од 4000 динара са акцептом његове жене Емилије. Цела покрађа износи 32000 динара. Божидар се налази у бегству. Он је стар 37 година, раста средњег, пун, смеђ, обријан, корача тромо, у оделу је цивилном и са полуцилиндером на глави. Осим српског говори још и немачки. — Акт Управе града Београда Бр. 897.

Милутин Ристић, бивши срески економ, одговара код начелника среза млавског за утају у званичној дужности, али се налази у бегству, те се износи његова фотографија ради лакшег проналаска. Он је стар 29 година, висок, плавих очију и косе, ријих ретких бркова; по лицу је пегав, у оделу грађанском. — Акт начелника среза млавског Бр. 23708.

Цветко Марковић, пекарски слуга, украо је 110 динара своме газди Данилу Цветковићу у Крагујевцу и побегао. Цветко је стар 19 година, средњег раста, у лицу плав, у оделу грађанском. Депеша начелства округа крагујевачког Бр. 1469.

Илија Ђорђевић, родом из Неготина, извршио је проневеру редакцији листа «Македоније» као њен скупљач претплате. Он је стар 20 година, црномањаст, раста високог, на себи има кратак зимски капут и сомотски прслук; на ногама има нове ципеле од бокса из радње Војислава Алексића. — Акт Управе града Београда Бр. 58722.

Бенамин Пахани, аустријски пешадијски поручник, 31. прошлог месеца на преваран начин изузео је из благајне свога гарнизона у Сарајеву 6000 круна и побегао. Сарајевски гарнизони војни суд води истрагу по овом делу и на његову молбу износи се ова потерница. Бенамин је стар 29 година, 1·64 м. висок, снажна телесна састава, црне косе, округла лица, затворено-смеђих очију, црних, подсечених бркова. На врату има ране од чирева, а има белегу и на задњој страни десне руке; има беле, лепе зубе, еластичног је хода, војничког држања. Говори немачки и српски потпуно, а мађарски и чешки по мало. Одело има на себи црно грађанско, са енглеском путничком капом на глави, коју обично носи нахерено. — Акт Управе града Београда Бр. 1727.

Миклош Ранков, слуга у биоскопу Колета Вилхелма у Крагујевцу, разбио је један вагонет Колетов и покрао 91 биоскопску слику, један таут-мотор, један апарат за преламање слика и једну пројекциону лампу — све у вредности 45.000 динара, и побегао. Неке су слике пронађене у Софији, али остале ствари нису се могле пронаћи, нити се могло сазнати где је Миклош. Он је стар 25 година, сув, малог раста, јако црномањаст, по народности Бугарин. — Депеша начелства округа крагујевачког Бр. 1501.

Непознати крадљивац 31. пр. месеца разбио је врата на стану Анке Ковачевић, из Београда, и покрао из ормана 100 динара у новчаницама од по 10 динара, 150 динара у ситном сребру, четири беле женске кошуље, од којих једна има монограм «А. К.», шест пешкира са истим монограмом, четрнаест салвета и два креветска чаршава. — Акт Управе града Београда Бр. 449.

Непознати коцкар 18. пр. месеца, извукао је Љубомиру Савићу, болничару у болници за душевне болести 130 динара из спољњег џепа од капута кад је овај био у Главној пошти ради наплате упутнице. — Акт кварта варошког Бр. 21521.

Непознати крадљивац на дан 27. прошлог месеца, украо је Милану Петровићу, див. трговцу, у Народном Позоришту, где је био на представи, један нов кожни новчаник у коме је било: 150 динара у српским новчаницима од по 10 динара; једна половина страног лоза; $^1/_4$ срећке класне лутрије Бр. 19356; једна заложница Ваљевске Задруге под Бр. 2315 од 200 динара, и нека писма без вредности. — Акт кварта варошког Бр. 2193.

Препоручује се свима полицијским и општинским властима, да за свима побеглим личностима учине најживљу потеру, и у случају проналаска стражарно их упуте властима које су потернице издале, с позивом на означене бројеве акта или депеша.

УХВАЋЕНИ

Љубомира Живановића, бившег осуђеника, који је 9. новембра прошле године побегао из притвора првостепеног крагујевачког суда и чију смо потерницу изнели у 46. броју «Полицијског Гласника» од прошле године, ухватила је полицијска потера ноћу између 6. и 7. овог месеца у селу Буковику, те је престала потреба за даљим његовим тражењем. — Депеша начелника среза јасеничког округа крагујевачког Бр. 28644.

Глиша Костић, звани **„Чвора“,** чију смо потерницу изнели у 42. броју од прошле године, ухваћен је 31. прошлог месеца у Београду и спроведен власти која је потерницу наредила, те је престала потреба за даљим његовим тражењем. — Акт Управе града Београда 46641.

СКРЕЋЕ СЕ ПАЖЊА

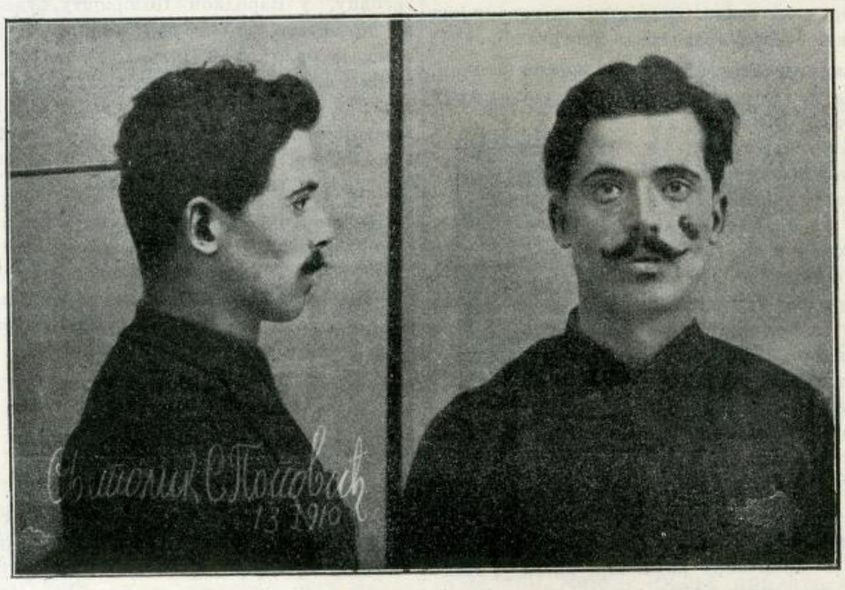
Војислав Новаковић, који је 1898. године био старешина пастувске станице у Ражњу, издаје се сада за чиновника Министарства Народне Привреде и бивши професора винодељске школе у Букову; као такав обмањује лаковерне сељане и општинске часнике, да као изасланик Министарства прегледа штале, како би сопственике добрих штала препоручио да им држава уступи приплодна грла: кобиле, краве и бикове узимајући од сељана по 1 динар на име уписнине. Војислав је стар 30 година, висок, плав, великог носа, малих бркова, носи наочаре, а на ногама има кожне камашне. — Депеша начелника среза алексиначког Бр. 105.

Непознати крадљивци ноћу између 11. и 12. овог месеца покушали су да обију касу суда општине трбушничке, и том приликом однели су беле сточне пасоше са серијом «С С IV» и

то од броја 7080 до 7200. — Депеша начелника среза колубарског округа београдског Бр. 452.

ИЗ ПОЛИЦИЈСКОГ АЛБУМА

У месецу децембру прошле године Управа гр. Београда сазнала је, да некакво лице, које се издавало као Милија Н., издаје, по разним омањим кафанама где сељаци саобраћају, лажна уверења о сиротињском стању, на основу којих су после од железничке дирекције узимате пу-

тничке карте са повластицама или се употребљавала за друге циљеве.

Када га је полиција почела тражити, он је то благовремено сазнао и негде се склонио. Трагањем се, међутим, утврдило, да је то био **Светолик С. Поповић,** бив. општински писар, родом из Клајића у срезу јабланичком, и да је на скоро по том успео да буде постављен за пограничног финансијског стражара у Гроцкој, одакле је стражарно добављен и притворен.

Светолик је признао кривицу, но како је он и из раније познат као неисправан човек, јер је у војсци осуђиван за крађу, а одговарао је и за убиство Лазара Стојановића из Бувача у ср. јабланичком, то износимо његову фотографију и молимо све полицијске власти, а и приватна лица, да јаве Управи гр. Београда ако би знали за коју другу његову кривицу.

ТРАЖЕ СЕ

Зорка, кћи **Јована Станића,** из Београда, 2. т. м-ца отумарала је од своје куће и до сада се не зна шта је с њом. Она је стара 18 година, црномањаста, зеленкастих очију, у пристојном грађанском оделу са шеширом на глави. — Акт Управе града Београда Бр. 1210.

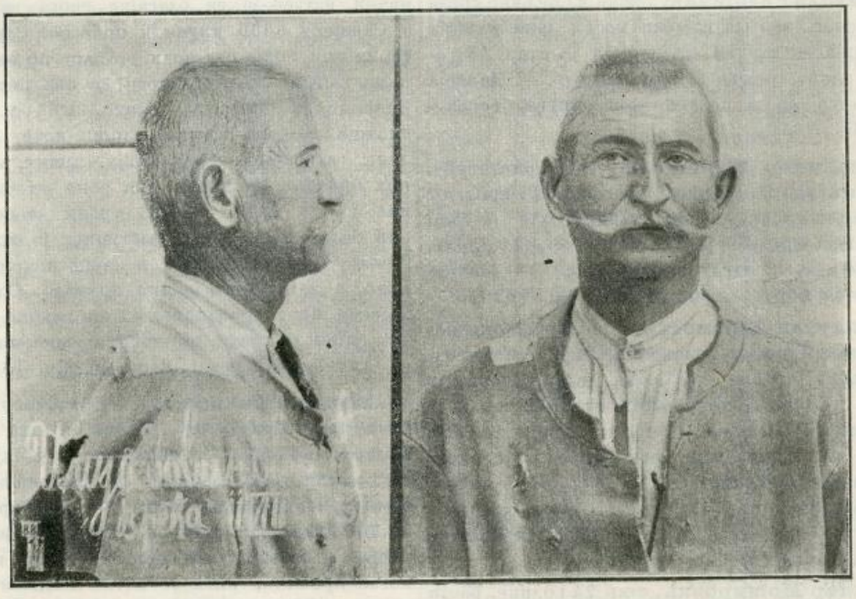
Грујица Новаковић и **Милић Вукосављевић,** бивши осуђеници, имају да издрже полицијски надзор, и то први једну, а други две године, али се не зна где се они сада налазе.

Грујица је Циганин, родом из Мрчајевца, по занимању ковач, стар око 20 година, малог раста, сувоњав, црномањаст, без браде и бркова, говори сем српског још и цигански језик, у оделу је сељачком, сукненом, затворене боје.

Милић је родом из Катрге, по занимању тежак, стар 57 година, високог, танког раста, риђе косе и бркова, зелених очију, дугих образа, брија се, великих је ушију; кад говори отеже. — Акт начелника среза љубићског Бр. 20952.

Светозара Ђорђевића, из Баца, на дан 31. пр. месеца нестало је на путу између Тулара и Куршумља, и до сада се не зна шта је с њиме било. Светозар је сакат, узет у леву руку и леву ногу, стар око 50 година, средњег раста. Од одела има на себи чакшире и белу блузу, а поврх ове гуњу и гуњ од сукна, на глави шајкачу, на ногама опанке са врвцама. Као сакат имао је обичај и да проси. — Депеша начелника среза прокупачког Бр. 292.

Илија Јовановић, тежак из Рановца у срезу млавском, чију слику износимо, као бивши

двадесетогодишњи осуђеник има по осуди да издржи пет година полицијског надзора али му се не зна место становања, нити је се пријавио којој власти за издржавање надзора. Он је стар 63 године, висок, косе и бркова седих, брија се, у оделу је сељачком. Лева му је рука у лакту изломљена, те је не може да испружи. — Акт начелника среза млавског Бр. 23708.

Нека све полицијске и општинске власти живо потраже нестала лица и пронађена упуте именованим властима, које су тражење захтевале.

КРАЂА СТОКЕ

Непознати крадљивци украли су 20. прошлог месеца Градимиру Спасићу из Лесковица једног вола, маторог 4 године, длаке беле, ровашеног у једно уво, са правим и великим роговима. — Акт начелника среза ваљевског Бр. 19037.

Обраћа се пажња свима полицијским и општинским властима на ову крађу и крадљивце,

МАНГУП СТОКА

У општини петничкој налази се једна мангуп кобила, длаке кулашасте, на челу цветаста, у десну задњу ногу путаста, без жига. — Акт начелника среза ваљевског Бр. 19450.

НА ЗНАЊЕ

Комилети „Полицијског Гласника" за 1908. и 1909. год., у елегантном тврдом повезу могу се добити у уредништу по цену од 20 динара за једну годину. Комилети у меком повезу за 1908. и 1909. год. могу се добити по цену од 15 за једну годину, или оба заједно за 25 динара.

Штампа Краљ. Срп. Државне Штампарије уредник **Добривој В. Бакић**

БРОЈ 3. и 4. У БЕОГРАДУ, НЕДЕЉА 24. ЈАНУАРА 1910. ГОДИНА VI.

ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК

СЛУЖБЕНИ ЛИСТ МИНИСТАРСТВА УНУТРАШЊИХ ДЕЛА

„ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК“ излази једанпут, а према потреби и више пута недељно. Претплата се полаже у напред, и то најмање за пола године код свију полицијских власти, и износи: 20 динара на годину за државна и општинска надлештва, а за све друге претплатнике у опште 12 динара годишње. За иностранство: годишње 24, полугодишње 12 динара у злату. Поједини бројеви **„Полицијског Гласника“** не продају се. Рукописи се не враћају.

СЛУЖБЕНИ ДЕО

Његово Величанство Краљ Петар I. благоволео је, на предлог Министра унутрашњих дела, поставити:

за полицијског писара прве класе Управе вароши Београда Рељу Ђорђевића, полицијског писара исте класе среза рачанског — по молби, и

за полицијског писара треће класе среза јабланичког Гаврила Николића, полицијског писара исте класе среза левачког, — по потреби службе.

Из канцеларије Министарства унутрашњих дела, 19. јануара 1910. г. у Београду.

КРЕТАЊЕ КРИМИНАЛИТЕТА

у месецу децембру 1909. год.

Према званичним извештајима окружних начелстава и Управе града Београда, у току месеца децембра прошле године извршено је у Србији:

1.	**Убистава**	**29**
2.	**Детоубистава**	**1**
3.	**Нехотичних убистава**	**3**
4.	**Покушаја убистава**	**32**
5.	**Разбојништава**	**9**
6.	**Тешких телесних повреда**	**10**
7.	**Паљевина**	**75**
8.	**Опасних крађа**	**185**
9.	**Злонамерних поништаја туђих ствари**	**7**

Од изложених дела пронађено је:

Убистава	**28**	или 96	%.
Детоубистава	**1**	„ 100	%.
Нехотичних убистава	**3**	„ 100	%.
Покушаја убистава	**32**	„ 100	%.
Разбојништава	**9**	„ 100	%.
Тешких телесн. повреда	**10**	„ 100	%.
Паљевина	**8**	„ 10·66	%.
Опасних крађа	**65**	„ 35	%.
Злонамерних поништаја туђих ствари	**1**	„ 14	%.

Највећи број убистава извршен је помоћу *ватреног оружја* (15), затим помоћу *оштрог оруђа* (8), *тупог* (3), *задављивањем* (2) и *тровањем* (1).

Узроци њиховом извршењу леже: у *међусобној свађи* и *домаћој расипи* за 18 случајева, у *освети* за 6, у *вршењу званичне дужности* за 1 и у *користољубљу* за 1 случај. За 3 случаја узроци су *неизнати*.

Посматрана према местима, изложена убиства извршена су: у срезу расинском **6**, у срезу пожаревачком **3** (1 непронађено), у срезу посавском округа београдског **2**, у срезу јабланичком **2**, у срезу лесковачком **2**, у срезу гружанском **2**, и по **1** у срезовима: грочанском, неготинском, параћинском, деспотовачком, нишком, моравском округа пожаревачког, подунавском, бољевачком, прокупачком, косаничком, златиборском и у вароши Пожаревцу.

Детоубиство (пронађено) извршено је у срезу пожешком.

Нехотична убиства (сва пронађена) извршена су по **1** у срезовима: подгорском, неготинском и звишком.

Покушаји убистава (сви пронађени) извршени су у срезовима: посавском округа београдског **4**, у срезу гружанском **3**; по **2** у срезовима: тамнавском, мачванском, таковском, орашком и добричком; по **1** у срезовима: параћинском, оба моравска, нишком, љубићском, прокупачком, ужичком, ариљском, пожешком, жичком, студеничком и у варошима: Крагујевцу, Смедереву, Ужицу и Београду.

Узроци овим делима махом су у међусобна свађа и освета.

Разбојништва (сва пронађена) извршена су: у срезу зајечарском **2** и по **1** срезовима: крајинском, кључком, пореч-ком, параћинском, љубићском, бољевачком и пожешком.

Тешке телесне повреде (све пронађене) извршене су у срезу трстеничком **2** и по **1** у срезовима: посавском округа београдског, колубарском округа ваљевског, лесковачком, гружанском, крагујевачком, рамском, љубићском и прокупачком.

Паљевине су извршене: у срезу лепеничком **11** (2 пронађене), у срезу деспотовачком **6** (1 пронађена), у срезу јабланичком **4**, у срезу косаничком **4**, у срезу врачарском **3**, у срезу параћинском **3**, у срезу сврљишком **3** (1 пронађена), у срезу звишком **3**, у срезу орашком **3** и у срезу драгачевском **3**; по **2** у срезовима: грочанском, посавском округа ваљевског, крагујевачком, трстеничком, подунавском, златиборском и у вароши Пожаревцу; по **1** у срезовима: пчињском, власотиначком (пронађена), јасеничком округа крагујевачког, крајинском, брзопаланачком, копаоничком (пронађена), левачком (пронађена), алексиначком, поцерском, млавском, таковском, бољевачком, тимочком (пронађена), добричком, рачанском, трнавском, моравичком и у вароши Зајечару.

Вредност ових паљевина износи око **13.500** динара.

Опасне крађе извршене су: у срезу ресавском **17** (5 пронађених), у Београду **13** (8 пронађених), у срезу бољевачком **9**, у срезу посавском округа ваљевског **8** (2 пронађене), у срезу лепеничком **8** (1 пронађена) у срезу алексиначком **8** (5 пронађених), у срезу пожаревачком **7** (1 пронађена), у срезу зајечарском **7** (3 пронађене), у срезу ваљевском **6** (1 пронађена), у вароши Пожаревцу **6** (2 пронађене), у срезу посаво-тамнавском **6** (2 пронађене), у срезу љубићском **5** (све пронађене), у срезу гружанском **4** (1 пронађена), у срезу параћинском **4** (2 пронађене), у срезу нишавском **4** (1 пронађена), у срезу звишком **4** (2 пронађене), у срезу жичком **4** (1 пронађена), у срезу врачарском **3**, у срезу грочанском **3**, у срезу колубарском округа београдског **3** (1 пронађена), у срезу јасеничком округа крагујевачког **3** (1 пронађена), у срезу неготинском **3** (1 пронађена), у срезу крајинском **3** (1 пронађена), у срезу млавском **3**; по **2** у срезовима: космајском (1 пронађена), лесковачком (1 пронађена), пчињском, жупском (обе пронађене), темнићском, лужничком (1 пронађена), рамском (обе пронађене), орашком (обе про-

нађене), тимочком, заглавском, пожешком (обе пронађене), и у варошима: Крагујевцу (1 пронађена) и Ћуприји (1 пронађена); по **1** у срезовима: подгорском, масуричком, крагујевачком, брзопаланачком, ражањском, моравском округа нишког (пронађена), сврљишком (пронађена), мачванском, рађевском, голубачком (пронађена), јасеничком округа смедеревског (пронађена), добричком, косаничком, ужичком (пронађена) и у варошима: Неготини, Нишу, Пироту и Ужицу (пронађена).

Вредност свих ових крађа износи око **17.000** динара.

Злонамерни поништаји туђих ствари извршени су по **1** у срезовима: власотиначком, брзопаланачком, жупском, звишком, бољевачком, заглавском и у вароши Београду (пронађен).

Вредност уништених ствари износи око **1.200** динара.

Сем изложених дела у току месеца децембра прошле године извршено је у Србији још и **11 самоубистава**, и то у Београду **2** и по **1** у срезовима: врачарском, расинском, рађевском, тимочком, моравичком, жичком и у варошима: Ваљеву, Зајечару и Чачку.

Ова су самоубиства извршена: *вешањем* 6, *ватреним оружјем* 4 и *тровањем* 1. Узроци њиховом извршењу леже: у *душевном растројству* за 4 случаја, у *страху од казне* за 2, у *домаћим неприликама* за 2, у *старачкој изнемоглости* за 1, у *очајању* за 1 и у *љубави* за 1 случај.

Општи преглед до сада изложених дела овакав је:

Текући број	ОКРУЗИ	Убиства	Детоубиства	Нехотична убиства	Покушаји убиства	Разбојништва	Силовања	Тешке телесне повреде	Паљевине	Опасне крађе	Злонамерни поништаји туђих ствари	Самоубиства	Покушаји самоубиства
1	Округ београдски	3	—	—	6	—	—	1	5	11	—	1	—
2	„ ваљевски	—	—	1	—	—	—	1	2	15	—	1	—
3	„ врањски	4	—	—	—	—	—	1	6	5	1	—	—
4	„ крагујевачки	2	—	—	4	—	—	2	14	18	—	—	—
5	„ крајински	1	—	1	—	3	—	—	2	8	1	—	—
6	„ крушевачки	6	—	—	—	—	—	—	3	3	1	1	—
7	„ моравски	2	—	—	1	1	—	—	10	25	—	—	—
8	„ нишки	1	—	—	2	—	—	—	4	11	—	—	—
9	„ пиротски	—	—	—	—	—	—	—	—	7	—	—	—
10	„ подрински	—	—	—	2	—	—	—	1	8	—	1	—
11	„ пожаревачки	5	—	1	1	—	—	1	6	23	1	—	—
12	„ руднички	—	—	—	3	1	—	1	1	5	—	—	—
13	„ смедеревски	1	—	—	3	—	—	—	5	3	—	—	—
14	„ тимочки	1	—	—	—	3	—	—	3	20	2	2	—
15	„ топлички	2	—	—	3	—	—	1	5	2	—	—	—
16	„ ужички	1	1	—	4	1	—	—	3	4	—	—	—
17	„ чачански	—	—	—	2	—	—	2	5	4	—	3	—
18	Управа града Београда	—	—	—	1	—	—	—	—	13	1	2	—
	Свега:	**29**	**1**	**3**	**32**	**9**	**—**	**10**	**75**	**185**	**7**	**11**	**—**

Из канцеларије Антропометријско-Полицијског Одељења Министарства Унутрашњих Дела, 18. јануара 1910. године АБр. 144, у Београду.

СТРУЧНИ ДЕО

НЕКОЛИКО ПОГЛЕДА НА РЕЗУЛТАТЕ ХЕМИЈСКЕ АНАЛИЗЕ КАО ДОКАЗНИ МАТЕРИЈАЛ ПРИ СУМЊИ НА ТРОВАЊЕ

(НАСТАВАК)

Али бљување и пролив не морају бити увек знак првог и непосредног дејства унета отрова. Има случајева, где се отров ресорбује, тј. у крв и тело пређе, па тек онда и опет на желудац и црева тако дејствује, да у њима изазове бљување и пролив (т. з. *секундарно проливање и бљување*). Разуме се, да се и тим начином може отров из тела тако елиминисати да га после хемијска анализа не може констатовати. Тај начин елиминације из тела доказан је већ за неколико врста жестоких отрова — нпр. за арсен и живу.

Неких врста отрова може *из тела нестати и евапоризањем* (ветрењем, хлапљењем). Нарочито се на тај начин могу из тела изгубити врло хлапљиви отрови — било то већ за време последњих часова живота отроване особе, било после њене смрти. Тако се нпр. из тела врло лако евапорисањем изгуби хлороформ, етар, цијановодонична киселина итд. А чим је то могућно, онда је сасвим природно, да и у таким случајевима тровања хемијска анализа лешинских делова може остати негативна, и ако је сумњиво лице доиста од тих отрова умрло. С тога неки стручњаци (Шрасман) саветују, да се при сумњи на тровање хлороформом или цијановодоничном киселином поред осталих делова лешинских пошље на хемијску анализу и мозак — као орган, који је кожним и коштаним покривачем својим (лобањом) од евапорације најбоље заштићен; — у коме ће се, дакле, тако хлапљиви отрови најдуже задржати.

Има опет отрова, који се *лако и брзо разменом и прометом материја у живом телу из њега елиминишу*. Ту особину имају нарочито отрови, који се лако растварају, или који су у гасовитом стању. Тако се нпр. дисањем свежег ваздуха и разним оксидационим процесима у крви при тровању „ћумуром“ претвара моноксид угља (CO) у диоксид угља (CO_2), па се онда на плућа (а нешто и на кожу) из тела тако истури, да га после извесног времена хемијском анализом (спектроскопски) није могућно у крви констатовати, и ако је он поуздано своје отровно дејство извршио. Слично, и ако спорије, губи се оксидационим процесима у ћелијама тела и фосфор, чим тровано лице дуже у животу остане.

Други отрови елиминишу се опет — кад раније кад касније — *комилицираним, виталним процесима промета* — поглавито на бубреге (мокраћом), па онда на жлезде и њихове секрете (нпр. пљувачком, млеком, жучи), на кожу (знојем) итд. Тако се нпр. брзо ресорбишу а брзо и елиминишу кураре и калијеве соли (ако их на уста унесемо), па их зато после и не можемо у лешини хемијски констатовати. Шта више, и сам арсен (сичан, мишомор) може се из жива тела сасвим елиминисати, само ако је за то имао довољно времена — а то ће рећи: ако је отрована особа дуже живела, па тек онда од тровања умрла. Где би се, дакле, тицало лешина, које су под таким приликама тровање и отровање, да им се отров још за живота прометом материја могао из тела сасвим или делимице елиминисати и изгубити: ту ће, наравно, и хемијска анализа дати или сасвим негативан или врло сумњив и непоуздан резултат — нарочито у квантитативном погледу.

На исход хемијске анализе може утицати и та околност, што се *тровањим особама дају и лекови, којима је задатак, да што поузданије и брже неутралишу или униште отровну природу унешеног отрова*, те тако ублаже или сасвим спрече његово дејство (т. з. *антидоти или утуци отровима*). Ти лекови су, наравно, таког хемијског састава, да у извесним приликама мењају и хемијски карактер отрову, чим се с њим смешају, па тиме и његово физиолошко и патолошко дејство. Ако, дакле, тако измењен отров дође на хемијску анализу, онда се може десити, да га хемичар никако не може ни констатовати.

Сличне измене у саставу отрова могу наступити и у оним случајевима тровања, где би се *непосредно или у брзо иза једног отрова узео у тело и други који* — рецимо од стране каквог упорног самоубијце. Тако би се нпр. у свом дејству и у својој хемијској конституцији донекле

реметили и неутралисали сулфат бакра (плава или модра галица) и фосфор.

У том истом смислу могу да изазову извесне промене у саставу отрова *какви додаци или смесе лешинским деловима*, па да тиме отежају хемичару посао, или да му га баш сасвим онемогуће. Има нпр. лекара обдуцената, који ће лети лешинским деловима додати алкохола или другог ког средства, које органске материје консервише или десодорише, како путом не би од трулежи страдали, те гасовима распадања и саме судове разбили — па и то може бити од значаја по ток хемијске анализе и њен исход. Тако се нпр. зна, да додавање алкохола лешинским деловима јако отежава тачну хемијску анализу код сумње на тровање фосфором и карболном киселином.

Најпосле ваља имати на уму, да и најсавршенији регулатив (правилник) за секцију лешева и пошиљање лешинских делова ради хемијске анализе ипак не може да предвиди све *евентуалности, које се за време излеђења могу као важне истаћи, на које, дакле, ваља нарочиту пажњу обратити*. Да не спомињем оне честе случајеве, где обдуценат аналитичару пошље тако мало материјала, да се на њему не може тачно и поуздано квалитативна и квантитативна хемијска анализа извести,[1]) или да не пошље све, што је обично за таке анализе неопходно потребно, или да пошље тако, како би се сумњиви материјал могао из судова извадити, па другим заменити — јер то би већ била погрешка против правилника, који је у важности — ваља се сетити и оних прилика у томе питању, које не зависе толико од одредаба званичних правилника, колико од спреме, увиђавности и смишљене иницијативе самога обдуцента, а у гдекојим случајевима баш и иследника. Тако се нпр. за хемијску анализу обично шаљу само горњи делови апарата за варење (једњак, желудац и горњи део танког црева), а има прилика, где је за исход анализе и правилну процену самога случаја баш доњи део од много већега значаја (нпр. при дуготрајном тровању фосфором, при апликацији отрова клистиром на задње црево итд.). Исто тако ретко се кад шаље хемичару садржина мокраћне бешике из лешине, или повећа количина крви, а и једно и друго могло би у извесним случајевима врло згодно послужити тачном излеђењу каквог случаја тровања. По гдекада се може отров само још у мокраћи констатовати, а познато је и то, да се тровање гасовима — нарочито моноксидом угља (CO) — може хемијско-спектроскопски доказати само из повеће количине крви.

Као што се види, хемичару може много што-шта сметати, да својом анализом дође до позитивних резултата у оним случајевима где је тровања несумњено и било. Али тај већ по себи тежак положај постаје тим тежи, ако хемичара већ резултати лекарског испитивања и ток целог претходног излеђења не буду упутили извесним, одређеним правцем, којим му ваља ударити. На жалост на то се мало где обраћа пажња — нарочито, где и те прилике нису законом или правилником регулисане. Махом се дешава, да *хемичар добије на преглед и хемијско испитивање само лешинске делове* (евентуално и друге сумњиве објекте) с врло кратким актом, који само означује, чији су то делови, од куда су[1]) и на што има хемичар одговарати — а све му је друго непознато. Нема ни наговести, на коју врсту отрова се сумња, а камо ли, шта се већ претходним излеђењем утврдило. Тиме се, наравно, хемичару посао јако отежава, а у извесним случајевима може баш то да буде узрок, зашто је хемијска анализа негативан резултат дала. С тога би ваљало нарочитим одредбама утврдити, и у праксу увести, да се и хемичару, уз објекте, који су му за анализу потребни, омогући и увиђај у сва акта излеђења, а нарочито у секцијони протокол.

III

Случајеви, где хемијска анализа констатује отров, и ако тровања није било.

Као год што може бити полицијских и судских спорова о тровању, где хемијска анализа не може да констатује отров у сумњивим лешинским деловима (или у другим сумњивим објектима), и ако је тровање постојало: исто тако може се десити, да *резултат хемијске анализе испадне позитивно* — тј. да се нађе отров — *и ако је свим другим доказима утврђено, да тровања није било*. Ова привидна несугласица између резултата хемијске анализе и других доказних средстава даје се махом лако протумачити, па тиме и исправнати. Ваља само имати на уму, да *констатовани отров може бити и другог порекла, а не само од тровања*. Може се нпр. доказати, да је отров, што га је хемијска анализа констатовала, доспео, истина, у живо тело сумњиве особе, али на неки други начин, а не тровањем — или у другој којој намери, а не ради тровања. А што је још много важније: у извесним приликама може се помишљати и на оне случајеве, где је отров доспео у тело сумњиве особе *тек после њене смрти* — дакле, у време, кад већ није могао извести своје физиолошко и патолошко дејство — било да је у њега намерно или злонамерно унесен, било да је доспео као случајна примеса лешинским деловима из непосредне околине њихове. Тек кад све то узмемо у рачун, тек онда можемо позитивне резултате хемијске анализе правилно проценити. Тек пошто искључимо све могућности, којим је отров могао доћи до тела и кад не може бити речи о тровању: — тек онда смемо у судској или полицијској пракси из позитивног налаза хемијске анализе извести закључак, да се тицало тровања — било као злочина, било као самоубиства, било као несрећног случаја ма које врсте. А таких могућности има приличан број, па зато се и ваља с њиме поближе упознати.

Пре свега ваља знати, да неких извесних *отрова има већ у телу и преформисаних* — дакле као нормалних и сталних, управо саставних делова човечјег тела. Тако се нпр. у Медицини већ давно зна, да у извесним органима и ткањима човечјег тела — поглавито у мозгу и јетри — хемичар може (истина у минималним дозама) констатовати фосфор као сталан састојак. Исто тако доказао је недавно француски научник А. Готије (Armand Gautier), да у једној жлезди на предњем делу врата — у т. з. жлезди „штитњачи“ (glandula thyroidea) — увек има ма и најмањих количина арсена (сичана, мишомора), и ако је то жесток отров за човечје тело. Где би се, дакле посумњало на тровање тим отровима, па би се ти отрови и прописном хемијском анализом констатовали, могао би се тај позитиван резултат хемијске анализе — бар у извесним приликама — и у томе смислу тумачити и објаснити. Могао би се схватити само као потврда оног искуства, да и у нормалним ткањима човечјег тела хемичар може наћи неких извесних врста отрова.

Где је искључена могућност да је отров већ у телу преформисан, па се мора претпоставити и признати, да је у њега с поља доспео, ту може опет бити спора о томе: *је ли то било за живота* сумњиве особе, или је наступило тек *после њене смрти*. Доспе ли отров у лешину сумњиве особе, онда је већ по себи јасно, да у таким случајевима не може бити ни говора о тровању. Докаже ли се пак, да је за живота у њега унет, онда тек ваља искључити могућност, да је другим којим начином у њега доспео, а не тровањем. И у једном и у другом случају испашће, наравно, хемијска анализа позитивно, па ипак зато неће имати доказне снаге и пресудног значаја у томе смислу. Да је то доиста тако, најбоље ће објаснити примери.

А. — *За живота може у човечје тело какав отров доспети* и обичном, свакидашњом његовом храном, или његовим пићем, или баш и другом којом врстом његових дневних намирница. Ми се у кући служимо махом судовима и другим прибором за јело и пиће од отровних метала, — или прибором таке израде, да може имати у себи отрова. Подсећам вас само на наше судове и друге ствари од бакра, калаја, лима, олова или њихових смеса и легура (бакрача, тепсија, ибрика, казана, калајлија, бронзаних или пакфонских кашика итд.), па онда на бакарне судове, који се махом рђавим калајем калајишу; или на земљано посуђе (грнчарију) са лошим глеђом; или на цеви, левкове, славине и кутије од олова или оловом залемљене итд.: — па ћете одмах и сами увидети, да се временом и честом употребом такога прибора могу ти отрови и неприметно у тело унети. Најпосле нису ретке ни оне прилике, где ми нашем јелу или пићу (бољег изгледа или куса ради) намерно додајемо какав отров — нпр. краставцима из сирћета или другим зеленим конзервама бакар, да добију интензивно зелену боју; вину куршум-шећер (оловни

[1]) И код нас се дешавало случајева, да је обдуценат послао на хемијску анализу само толико лешинског материјала, колико је могло стати у — 2 обичне епрувете.

[1]) Дешавало се и случајева, да је наша Државна Хемијска Лабораторија добијала лешинске делове и без тога обавештења — дакле без икаког акта.

шећер) да буде слађе; ракији одоленов корен (Radix Valerianae); пиву балук или рибљу траву да боље опија итд. И у таким случајевима могла би, дакле, хемијска анализа (ма и само квалитативно) неке од тих отрова у лешинским деловима (или другим објектима) констатовати, и ако се у ствари није тицало ни једне врсте тровања.

За живота може *у човечје тело доспети какав отров и у облику каквога лека,* а баш ти су случајеви за полицијске и судске спорове о тровању од великог интереса. Тако је нпр. познато, да се врло често као лек узимају једињења олова, бакра, живе, фосфора, арсена итд.; — па онда читав низ отрова из биљнога царства или хемијски препарати њихови. Ако би се, дакле, у лешини болесника, који је боловао од које дуготрајне кожне болести или од маларије (наступне грознице), или од малокрвности, па тога ради дуго узимао арсен ма у ком облику (нпр. као т. з. азијски пилуле, „Фаулеров раствор“, „Левиководу“ итд.) нашли трагови тога отрова: — онда би се, наравно, тај позитиван резултат хемијске анализе морао сасвим друкче тумачити. Исто тако тумачење заслуживали би и случајеви, где би се нпр. у лешини каквог сифилитичара нашло живе, каквог неврастеничара морфијума итд. Таки случајеви могу бити тим сумњивији, што се често дешава, да баш таки болесници (са којом хроничном болести) узимају свој уобичајени лек и без знања лекарева, па често баш и у таким дозама, које далеко премашају меру обичних лекарских прескрипција. А ако би се тај начин лечења годинама отегао, онда би се могло још десити, да се ти болесници на те отрове сасвим свикну, па да их после и у великим дозама ласно подносе. Где би се, дакле, тицало таких случајева, ту би, наравно, и позитиван резултат хемијске анализе у споровима о тровању тим отровима изгубио велики део своје доказне снаге.

Отровима се служе људи и у другим приликама свога живота, да њима *подмире неке своје свакидашње потребе или навике.* Тако је нпр. познато, да се многе жене беле — махом све врстама таких белила, којима је свакад или најглавнији или главнији саставни део који отров — као што су неки препарати олова (наша „черза“, cerussa), живе (наш сирицик или сулимент), визмута итд. Исто тако и велики део кособоја — а њихова је употреба баш код нас јако распрострањена — има често у себи отровних једињења, нпр. препарата олова, бакра и сребра. — Да им се рашири зеница а сузи дужица отворене боје, па да се на тај вештачки начин претвори око у „гаравo“ и „изразито“, узимају редовно гиздаве жене у Италији и Шпанији једну врсту жестоког отрова из биљног царства — т.з. „беладону“ (Atropa belladonna, „лепа госта“. велебиље) — Искуство сточара, да коњи добију глатку, сјајну и много лепшу длаку, а уз то још и неки особити „ватрен“ израз у очима, ако им се редовно (у храни или после оброка) даје арсена (сичана), навело је гиздаве жене на навику, да и оне редовно узимају тај отров, не би ли и њима коса постала глатка и сјајна, а израз ока ватренији. — Горштаци у Штајерској и Тиролу, а нарочито они, који (за новац) стално прате путнике по висовима Алпа као веште путовође, узимају арсен — у пуном уверењу, да ће њиме најбоље одржати своју отпорну снагу за време највећих напора — па се најпосле на тај иначе жесток отров тако навикну, да га у великим количинама троше — управо једу (арсенофаги). — Страсне, неодољиве навике може да буде и у употреби морфијума или кокајина (т. з. „морфинисте“, „кокајинисте“), па и у томе се може временом и сталном употребом далеко дотерати. — На далеком Истоку (у Хини и Индији) троши се опет веома много опијум или хашиш — као средство, којим се људи радо опијају — од прилике исто тако, као што се наше пијанице често опијају ракијом, вином, пивом или другом којом врстом алкохолна пића. Страсници те врсте троше те отрове на разне начине и у разним облицима: — или их једу, управо жвачу („опијофаги“), или их као напитак пију у виду разних тејова, или их на нарочити начин пуше — као оно ми дуван. — Разуме се, да у свима тим приликама дугом употребом и навиком на отров може организам да постане много мање осетљив, па да га лакше подноси и у оним дозама, у којима би он за обичне особе био смртоносан. Код таких особа могло би се, дакле, десити, да се дугом употребом отров у телу гомила и слаже, па да се после приликом хемијске анализе лешинских делова констатује, и ако та особа није од отрова умрла.

С многим отровима долазе у непосредан додир и радници у разним занатима и индустријским предузећима или радионицама друге врсте — било да их саме прерађују, било да им при преради другог ког материјала као помоћно средство служе — па и то су прилике, где отрови полако и неприметно доспевају у човечје тело. Тако се нпр. често дешава, да слагачи и други штампарски радници, па онда словоливци и типографи, било непосредно из самих слова или других типова, било прашином, која се у радионицама обично накупи, временом неприметно приме у свој организам толико олова, да се тај отров у њиховим лешинама може хемијски констатовати, и ако су ти радници од какве друге болести умрли, а не од тровања оловом. — Олова или живе може се наћи и у лешинама радника, који раде с разним бојама или с материјалом, који је бојадисан — нпр. у лешинама молера, бојација, лакирера, тапетара итд. — јер неке врсте (белих и црвених) боја нису ништа друго, него једињења олова или живе. Ти исти радници примају у своје тело и знатније количине арсена (сичана), јер има читав низ боја (нарочито зелених) у којима је главни саставни део арсен. — С арсеном имају много посла и кожари и ћурчије — у опште сви радници, који прерађују сирове (нештављене) коже и крзна — јер је арсен најобичније средство, којим се таке коже конзервишу. С арсеном раде често и радници, који се баве са конзервисањем органских материја — нпр. препаратори у јестаственичким музејима, вештаци, који пуне тице и друге животиње итд. И код њих се може десити, да им се у лешинама нађе арсен, и ако нису тим отровом ни тровани ни отровани. — Код казанџија и радника, који прерађују бакар, мед или друге смесе бакра, могло би се опет десити, да прерадом таких материјала временом приме у своје тело знатније количине тога отрова, које би се после њихове смрти могле у њиховим лешинама наћи — и ако за живота није било ни трага од тровања бакром.

Најпосле и *радници у рудама* имају прилике, да дођу у непосредан додир са разним отровима, па да их у своје тело приме. Тако нпр. радници у рудама, где се вади олово, бакар, сичан, жива итд. у току свога живота кожом и слузокожама уста, ждрела, носа, желуца и црева толико од тих отрова приме у своје тело, да се при хемијском прегледу њихових лешинских делова ти отрови могу јасно констатовати, па на основу тога погрешно као знаци тровања тумачити и оценити.

Према свему овоме биће приличан број случајева, где ће и лекар и хемичар и правник при оцени позитивних резултата хемијске анализе у случајевима сумње на тровање имати прилике, да *наход отрова и друкче тумаче*, а не као тровање у облику злочина, самоубиства или несрећног случаја. По себи се разуме, да се и у таким приликама не сме тај скептицизам до крајности терати — као што то на жалост често чине правници у својој дужности као заступници приватних партаја. У осталом том скептицизму најбоље се може доскочити верно прибраним подацима тачно извршине и прецизиране хемијске анализе, доказним материјалом, што га лекар сабира, и другим подацима ислеђења. (НАСТАВИЋЕ СЕ)

Д-р М. Јовановић-Батут.

О ЛИЧНОЈ И ИМОВНОЈ БЕЗБЕДНОСТИ

Ово питање о личној и имовној безбедности има своју историју. Од постанка света па до данас и оно се упоредо развијало са развићем људскога друштва. Што је један народ у држави културнији и просвећенији, то ће у тој држави бити и мање рђавих људи и мањи број кривичних дела. Тако исто, што су боље у једној држави уређеније, спремније и организованије општинске и полицијске власти, то ће се све више сузбијати рђави људи у извршењу злочиних дела. И за то треба полагати много на културно и просветно образовање народно и на савременије уређење и организовање општинских и полицијских власти. Никакве материјалне жртве, утрошене на ову циљ, не могу бити скупе, јер је лична и имовна безбедност у правно уређеној земљи први и најнужнији услов за одржање и културно напредовање једнога народа.

Али ипак при свем том, докле год траје света, дотле ће увек бити и рђавих људи. И према томе лична и имовна безбедност не може се никад и нигде апсо-

лутно обезбедити, само се може релативно свести на мањи број кривичних дела.

Има много разних узрока са којих се врше злочина дела. И ово ће питање остати још дуго времена предмет теоријских испитивања и расправа. У опште се мисли: да су непросвећеност и сиромаштина скоро најглавнији узроци наклоностима за вршење кривичних дела. Али, поред тога држи се, да на природу људску утичу и друге околности, које изазивају наклоност на вршење злочиних дела, као што су: клима, вера и народност. Дакле, ови узроци могу бити двојаког карактера: унутрашње и спољашње природе. Но за државне полицијске власти ове теоријске расправе су од споредног значаја. За нас су важнији практични резултати помоћу којих се сузбијају рђави људи у вршењу кривичних дела. И према томе, да би се са великим успехом код нас могла обезбедити у довољној мери лична и имовна сигурност, потребно је, да се одмах и што скорије предузму и установе ове законске мере:

1. да се законским одредбама што више сузбије пијанство у народу, јер је искуством доказато, да се велики број кривичних дела извршује у напитом стању;

2. да се установи пољска крстарећа жандармерија, која ће бити под војничком дисциплином и надзором полицијских власти;

3. да се законом обезбеди што дужа сталност бар полицијских шефова по срезовима ради познавања људи, живота и обичаја, те ће се на тај начин моћи успешније вршити полицијска дужност у сузбијању и предупређењу кривичних дела;

4. да се од полицијских власти одузме извршни одељак и ислеђење преступних и злочиних дела и преда у рад стручним судским органима. На овај начин постигла би се двојака корист. Полицијски органи имали би више времена, да се посвете својој правој, искључиво полицијској дужности. А брза кривична истрага, коју би могли одмах и живо предузети нарочити стручни органи, утицала би много на сумњиве и рђаве људе и на предупређење кривичних дела у опште;

5. да се што скорије групишу и организују општинске власти у велике и јаке самоуправне јединице, јер би се у великим груписаним општинама могло наћи спремних општинских часника за рад; а и ови би се часници могли боље платити, тако, да би могли све време посветити ревносније вршењу своје дужности. У овако великим груписаним општинама могло би имати и више плаћених општинских органа, који би се употребили на одржање личне и имовне безбедности;

6. да се све среске канцеларије и велике груписане општине вежу телефонском линијом и стоје у вези са канцеларијом окружног начелника; и

7. да се законом уведе јача контрола над продајом пушчане муниције за приватну потребу, кад је бар за сада немогуће са свим одузети од народа ватрено оружје. И да се законом, под строгим и великим казнама, забрани, да нико не сме испалити пушку без дозволе власти или доказате нужде и потребе. Држава би на овај начин могла узети у своје руке и продају пушчане муниције, те би се тако могла водити строжа контрола и спискови о продаји исте приватним лицима. А полицијским властима ставило би се у дужност, да од времена на време извршују попис ватреног оружја и пушчане муниције. Те тако, кад би се у коме месту извршило злочино дело из ватреног оружја, — лакше би било иследним властима, да истрагом пронађу правога кривца.

На овај начин, извесно је, да би се знатно смањио број злочиних дела извршених ватреним оружјем.

Питање ово о потребним законским мерама за успешније обезбеђење личне и имовне сигурности код нас, узето је већ у озбиљну оцену и од стране Господина Министра Унутрашњих Дела. Али ми ипак изнесмо ове кратке напомене своје, које могу послужити у неколико као материјал за боље решење ове ствари. И према томе желети је, да се живље заинтересују за ово и остали меродавни фактори у земљи, те да се ово питање у интересу нашег народа и државе што пре реши и приведе у дело.

Мих. С. Зотовић,
окр. начелник

Ужице.

ПОЛИЦИЈСКЕ НАРЕДБЕ

(НАСТАВАК)

5. Обзнана наредаба.

Исти они разлози, који су нашег Уставотворца руководили, да у чл. 116. и 117. Устава доносе наређење, да ни један закон не може важити док се не објави, руководили су га да то исто нареди и за наредбе државне власти у опште, па, дакле и полицијске. Обзнана наредаба предвиђена је, дакле, Уставом и један је тако битан елеменат, да наредбе, које нису обзнањене — обнародоване — немају апсолутно никакве обавезне снаге за грађане, нити у опште какве вредности. Устав каже, да то обнародовање бива начином, који је закон прописао. Не помиње се, који је то закон, али се из чл. 116. и 117. види, да се то обнародовање врши на један исти начин, па било да се обнародују закони, било наредбе. Једину разлику Устав чини у томе, што је за обнародовање закона казао, да се мора поменути, да је на тај закон пристала и Народна Скупштина; док се, према другом одељку чл. 116. Устава, при обзнани наредаба мора означити закон, на основу кога су издате.

На који се начин и како врши обнародовање наредаба?

Казали смо, да Устав не прави разлику у начину обнародовања наредаба и закона. За обнародовање закона и данас важи решење од 1837. г. Бр. 1928 Зб. XXX. стр. 192., које има снагу закона и носи назив: *Преставленије Народној Скупштини Спасовској о држању Сриски Новина и објављенију уредби земаљски посредством исти.*

По томе *Представленију* сваки закон мора се обзнанити преко Српских Новина. И придржавајући се Устава, а имајући у виду оно што сам до сада поменуо, јасно је, да и свака наредба месне полицијске власти мора бити обзнањена преко Српских Новина, и да тек том обзнаном задобија извршну снагу и постаје обавезном за грађане.

Ова констатација врло је важна, јер се обзнана наредаба месних полицијских власти врло ретко врши преко Српских Новина. Сматра се, да је обнародовање свршено тиме, што ће се такве наредбе добошем обзнанити, литографисане растурити и прилепити по јавним местима или оштампати. Овај начин обзнане није недопуштен, и, шта више, користан је, јер служи што бољем упознавању грађана са наредбама, — али је сам за себе недовољан и само тако објављене наредбе нису обавезне за грађане.

Да поменемо још, да на основу Високајшег Решења од 23. новембра 1850. г. В№ 1548 ове наредбе полицијске, као и закони, добивају обавезну снагу, тридесетог дана од дана када су обнародоване, изузев случаја, када је у самим наредбама друкчије наређено и одређен други дан од кога почињу важити. Природно је, опет, да би било очито изигравање закона користити се непотпуношћу овог Високајшег Решења од 1850. год. и важност наредаба одредити у дан обзнане или пре тога дана, тако, да грађани немају времена, да се са наредбама упознају.

6.

Да видимо и последњи погодбени услов, који се мора испунити при издавању ових наредаба. Као што смо напред поменули, он се састоји у томе: *да су те наредбе издате у општем интересу и да су сразмерне потреби ради које су издате.*

Свака наредба, као и сваки закон, мора имати свог основа у потреби друштвеној. Само онда и онда има места издавању наредаба и регулисању извесних друштвених односа, када потреба и општи интерес то захтевају и диктују. То начело из науке унето је и у наш § 326. крив. законика, што се најбоље види из оних случајева, које је законодавац побројао и којих се односа те наредбе имају тицати. Општи интерес и заштита његова јасно провирује из свих оних случајева, па чак и онда, када на први поглед изгледа, да те наредбе имају за циљ заштиту појединаца.

Чим је, међутим, наредба издата ради заштите појединца, или јој оскудева онај главни основ *заштита општег интереса,* она није законита наредба, већ привилегија, којих по нашем Уставу нема, нити се коме грађанину могу дати. Таква наредба, дакле, била би неуставна и према томе без вредности.

При свем том, и ако свака наредба мора бити издата у општем интересу, ипак она мора бити сразмерна потреби која ју је изазвала и циљу, који се жели постићи. Да то објаснимо:

Свака полицијска наредба преставља извесно ограничење слободе, извесно сужавање права грађана. Наредба је у том

погледу исто што и закон, јер она што је дотле било слободно, забрањује; ограничава слободу кретања у извесном правцу; намеће нове дужности и т. п. Међутим, то ограничење није противправно, јер се врши на основу закона, који представља општу вољу и потребу друштва, а ради заштите општег интереса. Али, и ако се оно врши у општем интересу, треба да буде само у онолико извршено, у колико је потребно, да се општи интерес заштити. Чим те правилне сразмере нема, полицијске се наредбе јављају као безразложни напади на права појединаца; и ма да не губе своју законитост, постају нецелисходне и штетне.

*

Да после овога разгледамо још неколико важних питања из ове теме о полицијским наредбама:

Ко је надлежан код нас за оцену законитости издатих наредаба?

При прописивању и издавању ових наредаба природно је, да су месне полицијске власти подложне и грешењу, било услед незнања и неразумевања закона, било услед других узрока.

Могу, дакле, оне издати и наредбу, која је противна коме позитивном закону или Уставу; могу њоме повредити без потребе приватна права појединаца; или могу издати закониту наредбу, али не испунити један од оних битних услова, које смо напред поменули. Питање је: има ли инстанце надлежне за оцену законитости и правилности издатих наредаба и која је?

Казали смо, да те наредбе имају права да издају месне полицијске власти, у које долазе општински судови и државне полицијске власти за свој делокруг.

Да прегледамо редом.

По нашем закону о општинама општинске власти стоје под непосредним надзором државне полицијске власти у свима пословима, изузев њихове судске функције, коју врше по разним законима — чл. 114. зак. о општинама. Право издавања наредаба не потиче из те њихове судске функције, већ из права и законског овлашћења, да врше и дужност полицијске власти. Према томе су ове наредбе, кад их општински суд издаје, једна обична одлука општинског суда као месне полицијске власти. По чл. 152. зак. о општинама, опет, сваку такву одлуку општ. суда, кад би била противна ма коме закону или законским уредбама, надзорна власт има права да задржи од извршења, остављајући право општинском суду да се по чл. 170. зак. о општинама може жалити Државном Савету, те да он расправи то питање о законитости наредаба.

За наредбе, које срески начелници издају за општине где им је седиште или за цео срез или известан део истог (чл. 37. зак. о уређењу округа и срезова), надлежан је за оцену законитости, по чл. 11. зак. о уређењу округа и срезова, окружни начелник.

А, за оцену законитости наредаба, што их издају окружни начелници, Управник Града Београда, суд општине београдске и полицијски комесари надлежан је Министар Унутрашњих Дела по чл. 7., 10. и 27. Устројења Централне Управе, чл. 27. Устава и чл. 142. зак. о општинама.

Као што се из овога види, код нас нема једне инстанце, која би била *једина* надлежна за оцену законитости полицијских наредаба у целој земљи. Услед тога и на тај начин стварају су разне јуриспруденције, а отуда и разна мишљења која се потенцирају непотпуношћу закона још више. Никојим законом ни зак. прописом н. пр. није наређено, да су окр. начелници, општински судови и полиц. комесари дужни послати своје наредбе на оцену оним вишим инстанцијама, које смо поменули као надлежне. Једини изузетак учињен је са наредбама среских начелника у чл. 42. зак. о уређењу округа и срезова. Ова се незгода може једино избећи допуном законском, а дотле увиђавношћу самих оних органа, који наредбе издају. Та увиђавност и тактичност у раду упутиће их, да своје наредбе увек пошаљу на оцену надлежнима, те да на тај начин дођу и сами до веће сигурности и законитости истих.

Поред ових инстанција, које смо поменули, постоје и друге. а то су *првостепени судови* (у које долази и суд првостепени за варош Београд).

По наредби §§ 15. и 16. Полицијске Уредбе првостепени судови надлежни су за разматрање свих одлука полицијских власти — а оне су у Србији *судске* за дела иступне природе — донетих по делима из III части кривичног закона. Како се полицијске наредбе издају на основу § 326. крив. закона, а казне, које се тим законским прописом предвиђају и изричу, иступне су природе, првостепени судови надлежни су и за расматрање свих одлука полицијских власти, донетих и по тим полицијским наредбама у свом делокругу. И, расматрајући те одлуке, суд првостепени у исто време има и дужност и право да цени законитост наредаба, на којима су одлуке основане.

Да резимирамо све ово, што смо до сада казали о инстанцијама надлежним за оцену законитости полицијских наредаба. Тих инстанција има две врсте: једне, које имају права да цене законитост издатих наредаба пре примене; и друге, које имају права само за време примене, и у колико су примењене у конкретним стучајевима. У прве долазе надзорне власти по закону о општинама, Министар Унутрашњих Дела и Државни Савет. У друге првостепени судови.

Преимућство првих је у томе, што могу спречити увођење у живот наредаба полицијских власти, које би биле противне закону или законским уредбама.

Преимућство других је у томе, што је њихова одлука о томе, да ли је једна одредба полицијске наредбе законита или не, дефинитивна и извршна.

Дејство и једних и других, у случају када нађу да су извесне наредбе месне полицијске власти незаконите, исто је и састоји се у анулирању тих одредаба. Само је анулирање од стране првостепених судова дефинитивно и у толико јаче, што се простире и обавезно је и за оне одредбе, које су прве инстанце могле за законите огласити.

Док прве инстанце расматрају све одредбе једне наредбе и могу их једном одлуком све анулирати, дотле првостепени судови немају тога права, већ, у случајима да се наредба састоји из више чланова, одредаба, могу анулирати, само ону одредбу наредбе, која је примењена и на којој је одлука основана. Остале одредбе те исте наредбе суд нема права да расматра и да цени њихову законитост све до случаја њихове примене, и разуме се, жалбе онога на кога су примењене, јер се иступне пресуде у опште не шаљу на расматрање суду по званичној дужности.

Најзад, између ових двеју врста инстанца за оцену законитости наредаба полицијских власти има разлике и у оцени других факата, важних при доношењу ових наредаба, н. пр. њихове корисности и целисходности, да ли је таква наредба застарела и у противности са друштвеним односима који постоје. или са месним обичајима, који владају, а нису противни законима и т. п. И док прве инстанце имају права да цене и та факта и да наредбе, којима и такви услови оскудевају, пониште, дотле првостепени судови тога права немају. Оцена корисности, целисходности и т. п. једне наредбе једино је право месне полицијске и њених надзорних власти.

Дејство ових наредаба.

Казали смо, да регулисањем оних друштвених односа, чије је регулисање законодавац оставио месним полицијским властима, оне потпомажу и обезбеђују правилан ток друштвеног живота. Те наредбе полиц. власти од врло су велике важности и утицаја на само друштво, нарочито код нас у Србији, кад се има на уму ова огромна власт и велика улога полиције у готово свима правцима нашег друштвеног живота.

И баш због тога великог утицаја и дејства тих наредаба није лака ствар правилно их написати; јер рад на томе послу претпоставља: тачно познавање општих и специјалних закона и дух њихов; познавање друштва за које су намењене и односа који у њему владају; познавање месних обичаја; тачно одређен циљ, који се жели постићи. Код нас се, на против, друкчије ради, и сваки полицијски орган мисли, да је способан да напише наредбу. Рекорд у томе носе општински судови вароши и варошица по унутрашњости, чије су наредбе јединствени примери збрке и непознавања закона.

Још теже је једну написану наредбу увести у живот и извршити је онако како треба. Ако закон треба вршити са духом, наредбе треба извршивати са духом и деликатношћу. Циљ се не може постићи строгим и суровим извршивањем, већ непрекидним старањем и суделовањем; тактичним и паметним поступањем. Треба грађанима показати корисност тих наредаба, омилети им их и показати, да су оне донете ради општег добра свих грађана, ради њихове сигурности и безбедности, ради њиховог здравља и т. д.

И ни у ком другом погледу, у многобројним својим функцијама, улога полиције се не јавља у толиком погледу васпитна, као при примени полицијских наредаба. При свем том, та њена васпитна улога не сме показивати слабост и безразложно попуштање, које би се као слабост могло тумачити. Такт, јака воља и непрекидан рад истих органа неопходни су услови за правилну примену и увођење у живот једне наредбе.

И у том погледу код нас не стоји добро. Довољно је погледати наш полицијски персонал и ступањ његове образованости, нарочито код општинских власти, и имати у виду честе премештаје и промену тих органа, — па увидети, да се под тим и таквим условима ништа паметно не може створити, а и ако се створи, да је осуђено у напред на кратак живот. Мисли се, да је довољно постигнуто, што је Уставом огарантована сталност и независност судија. О полицији и њеном узвишеном и тешком задатку нико данас не мисли. А ја налазим, да ако је икојој установи потребна сталност и независност, да је то *полицији,* и да је у том погледу она претежнија од судске власти. Не спорим, да и судовима треба дати сталност и независност, али ме буни овако поступање са органима оне установе, која има тако узвишене задатке и тако велике дужности.

Услед тих честих промена полицијских органа и оскудице правилног руковања и чувања издатих наредаба и оне су осуђене на кратак живот. Обично се губе са органом власти, који их је издао, и иду у архив. По правилу оне се данас сматрају као акти обични, пролазни, — тако, да их често ни онај који их је издао у нашим неуређеним архивама не може да нађе. Наћи ћете данас надлештава, где је о истом предмету издато по неколико наредаба, од којих су неке једнаке, а издаване само за то, што издавалац доцнијих није знао, да су такве наредбе већ издате. Заборавља се, дакле, да су те наредбе одређене за дуже време и да се таквим радом сам углед власти руши.

Па кад се овако ради са овим наредбама од стране власти, шта се онда може очекивати од грађана, којима оне намећу нове дужности, сужавају права која су имали ит.д. Разумљиво је, да ће се они трудити, да се што пре забораве.

Сукоб при издавању ових наредаба.

Право издавања полицијских наредаба, имају, као што смо раније поменули, општински судови и државне полицијске власти. Врло често при томе раду општинске и државне полицијске власти могу доћи у сукоб било услед разних поимања о томе, да ли и како треба известан однос регулисати, било у случајима када једна од те две власти издаје наредбе, које је друга већ издала. Овај други случај специјално нас овде интересује као прави сукоб. Њега обично изазивају државне полицијске власти на тај начин, што својим наредбама регулишу оне исте односе и случајеве, које је општински суд већ регулисао својим наредбама. На тај начин, и без обзира на то, што ће државни полиц. орган у прелазном наређењу својих наредаба казати, да ступањем у живот тих наредаба губе вредност наредбе општинског суда, стварају се забуне и пометња код грађана. Из праксе знам, да се тако ради; али налазим, да је такав рад државних полицијских власти незаконит. Право издавања полицијских наредаба дато је општинским судовима, као месним полицијским властима, законом. Оно што је коме законом дато, може му се само и једино законом одузети. Ако државна полицијска власт налази, да су наредбе општинског суда незаконите, некорисне или нецелисходне, она, као надзорна, по закону о општинама има права да општински суд натера, да те наредбе укине, измени или поправи; али зато она нема права да их својим *наредбама* укида.

(свршиће се)

Љ. Јоцић.

КРИМИНАЛНА ПОЛИЦИЈА

(наставак)

I. Факта.

Фебуара 7. год. 1906., у вече, нађен је један велики пакет у улици „Hirondelles“, пред кућом бр. 22, на два корака од центра Брисла. Јозеф Ајленбош, машинист у позоришту „L' Alhambra“, враћајући се са својим сином из позоришта кући, у поноћ мање четврт, налази путем на чудноват пакет и, сумњајући у његову садржину, посла свога дечка да потражи каквог полицијског органа, а он остаде да чува пакет. Одмах по овоме нађе и Петар Ноел, фигурант и шефер у истом позоришту, коме Ајленбош показа пакет. Тачно у 11 часова и 45 минута појави се један полицијски агент улицом „Fleurs.“ Дадоше му знак и он се приближи. То је био дежурни агент Густав Вондам, бр. 506, који је надзиравао седамнаесту и осамнаесту станицу треће полицијске дивизије. Дошавши на лице места, агент приступа испитивању пакета, подиже га, додирује и пипа га. Опазив на једном крају нешто округло, он долази до закључка да је то укварени холански сир. По својој деликатној природи, и руковођен извесним чудноватим предосећајем, Ајленбош се не усуђује да додирне пакет, док га Ноел, тип човека из народа, подиже пажљиво, и изјављује: „Изгледа ми да је унутра једна рука.“ Вондам тада поново испитује сумњиви пакет, и додаје: „Изгледа да се унутра налази и једна глава; то је, може бити, какво цркнуто псето.“ Верујући да је ово нека мистификација или рђава шала бриселских адраповаца и гамена, а бојећи се да све не падне на његов рачун, агент се одлучује да на лицу места не отвара пакет, и да га лично не носи у полицијски биро, већ да то учини преко каквог другог лица. Познато је, да се даје нарочита награда, од 50 сантима до 3 долара, личностима које предаду полицији какву сумњиву или нађену ствар. Позван од Вондама, Ноел, пристаје да сам носи мистериозни пакет, и тако се сва тројица крену у полицијски комесаријат III дивизије. Три детета, у пола успавана: један Ајленбошов и два Ноелова сина, праћаху ову групу. Ноел, велики и јак младић од својих 36 год. носаше пакет у рукама, помоћу омче, и зајстајкиваше готово на сваком кораку, да би га преместио из руке у руку, пошто му канап, којим пакет беше увезан, засецаше прсте. „За једну грубу шалу и сувише је тешко“, додаде најзад он обраћајући се Вондаму. „Свеједно, одговори Вондам, ви ћете ипак добити вашу награду, и нећете имати разлога да се много жалите. Ако то доиста буде каква гадна шала, ви нећете ником ништа казати, а шаљивци, који су се хтели смејати на наш рачун, могу се смејати на рачун свога проналаска.“

После хода од четврт сата, група је приспела у комесаријат. Било је 5 минута прошло поноћ. Агент се пожури да извести шефове о своме сумњивом наласку, али дежурни официр Хениј не сматраше за потребно да устане и види пакет, већ нареди да га отворе у канцеларији дежурног агента Десмеда. Садржина пакета била је најбрижљивије спакована у хартију угасито-црне боје и увезана доста дебелим канапом: једном по дужини, двапут по ширини, тако да је цео пакет био подељен на шест одељака. Пакет је био у облику обичне путничке торбе, и снабдевен омчом за ношење, брижљиво уплетеном од два конопца.

Пакет је, најзад, однет у канцеларију дежурног агента и спуштен на патос, али агент Десмед остаје и даље седећи поред свога стола за писање, због чије висине ништа не види, те тако Вондам и Ноел сами приступају његовом отварању. Због узбуђења и страха Ајленбош се не усуђује присуствовати овој сцени, већ са троје деце остаје у дежурној сали. Пошто Вондам, због своје униформе, не може да се сагиње, то сам Вондам отпочиње дрешити пакет. После скинуте хартије, показује се штоф од поставе, превучен извесном тканином. „То су старе, бачене хаљине,“ изјављује Вондам. „Много је тешко за старе хаљине,“ одговара Ноел.

Нови, штофани пакет беше такође брижљиво увезан, али само по једанпут у дужину и ширину. Један агенат, који се враћаше са дежурства, улази овог тренутка у салу, и нервозно сече конопац својим пероресом, јер већ беше време да се једном сврши са „шалом“. Чим је конопац пресечен, груб штоф једног огртача, услед природне реакције, шири се и развија сам од себе, и пред уплашеним погледима гледалаца ове страховите сцене појављује се леш једног детета. Дуге, плаве косе окружаваху лепу фигуру једне девојчице, чије црте лица не изражаваху ни патњу ни очајање. Лепе, плаве очи, чији су капци били у пола затворени, изгледаху као да су утонуле у невино маштање слаткога сна. На устима жртве налажаху се њене дугачке, угасите чарапе, а преко целог њеног лица беху бачене, као нека врста покривача, њене мале гаћице. Око уста налажаху се танке крваве бразде, а на лицу три крваве модрице, и једна модрица под десним оком. Никаквих других спољних повреда није

било: никаквих трагова дављења, никаквих модрица, ни најмање огреботине. Рука несрећне мртве још је била топла. Тело је било нагрђено и ненормалне дужине. Ноел подиже малу хаљину, извуче жипон и кецељу детињу, и тада се гледаоцима указа страховит призор: месо живо и крваво, бутине исечене на комаде, правилно и по истом плану. Крвава кецеља детиња била се припила уз месо и образоваше неку врсту завоја. Тело је било обучено у кошуљу и блузу; злочинац га је, судећи по свему, морао прати од крви и удешавати му тоалету.

Пошто је прошло тренутак запрепашћености, Вондам отрча и извести о свему дежурног официра, који се најзад решава да изађе из своје равнодушности, и долази да види мртво тело. За ово време стиже и полицијски комесар Бизон, који о страховитој новости извештава преко телефона државног тужиоца и новинарске редакције. Најближи лекар, Д-р Ленаер, позван одмах, констатује смрт и силовање детета. Три прва сведока: Аљенбош, Ноел и Вондам одмах су саслушани и отпуштени у један час, али су у три по часа изјутра поново позвани. Државни тужилац, истражни судија, агенти, судске бригаде, као и сви дивизијски агенти који су се могли наћи у становима, беху у ово доба сакупљени у полицијском комесаријату III дивизије, спремни да отпочну истраживања.

* * *

Идентитет мртвог детета био је брзо утврђен. Нешто мало после пола ноћи дођоше у комесаријат два човека и молљаху за извешће да ли се што зна о њиховој девојчици, које беш нестало од 7 часова у вече. Кад су испитани ови људи, видело се, да опис њиховог несталог детета одговара тачно несрећној жртви злочина. Саопштише им у чему је ствар, и позваше их да виде тело, које беше у суседној сали. Они уђоше у салу и, на, жалост, видеше да је то њихова девојчица.

7. фебруара, у 7 часова мање 10 минута у вече, једна девојчица од 8 год. доста велика и добро развијена према својим годинама, са дугачком уковрченом косом која јој падаше до рамена, Жана Ван Голк, рођена у Бриегу 17. септембра 1897. год. беше изишла из стана свога деде, код њега је становала, и пошла својој мајци, која је живела одвојено, али до мајке овог вечера није дошла.

Жана Ван Голк беше жртва наших социјалних поремећаја и очигледне неправде наших неморалних закона. Била је ванбрачно дете Франсоазе Ван Голк и Петра J... типографа. Родитељи Ван Голкове опростише својој кћери њену погрешку и стараху се, шта више, да је сами поправе и умање јој непријатне последице. У овом циљу они примише дете своје старије кћери, у неку руку усвојише га, и неговаху га као и осталу своју децу.

Породица Ван Голк састојала се из часних и поштених занатлија. Деда, Жан Ван Голк, данас стар 53 године, заузима једно часно место у генералном друштву спомоћних железница. Да би умножио своје приходе, он је вечером вршио дужност контролора у фламонском позоришту. Његова жена, стара 52 год. управља кућом. Породицу сачињавају седморо деце: четири кћери и три сина. Кћери су Франсоаза, стара 30 год., мати несрећне Жане; Хенријета, стара 23 год.; Жана, стара 18 год. и Марија, стара 9 год., а синови: Алберт, стар 28 год., Мишел, стар 25. год. и Виљем стар 20 год. Изузев две последње кћери, од којих једна помаже матери у кући а друга иде у школу, сва остала деца имају сталне професије и сама подмирују своје потребе. Франсоаза је кројачица и станује одвојено од фамилије, али ипак у непосредној близини; Алберт је ожењен и занима се штампањем трамвајских билета у штампарији г. Хомена; Михел је молер-декоратер, а Виљем је механичар и овог момента налази се у Паризу.

Сваког дана, изјутра и по подне, мала Жана одлазила је у школу са својом тетком Маријом, која је била старија од ње годину дана; обе похођаху исти разред. Двапут дневно, пре почетка предавања Жана редовно напушташе кућу свога деде и одлажаше да загрли своју мајку. Исто тако и сваког вечера, кад год није било рђаво време, она, после вечере, иђаше код матере и остајаше код ње читав сахат, помажући јој у послу. У вече дете никад никад није излазило само; један од укућана увек ју је пратио до мајке, која ју је доцније сама доводила дединој кући.

Жан Ван Голк излазио је из канцеларије сваког дана тачно у пет часова по подне, али се ово несрећног вечера преко обичаја задржао због једног изузетног и непредвиђеног посла, кад је дошао кући, деца већ беху вечерала. Да би на време стигао у позориште вечерао је и он на брзу руку, пресвукао се и обријао се. Намеравао је, да успут поведе и Жану до мајке јој, али му ова рече: „Зашто, мама, да се задржавате, када сте и иначе закаснили, а и мама се може бринути што ме нема; овог пута ја ћу ићи сам". И не чекајући дедино одобрење, она истрча на улицу.

При поласку из стана Жана је од одела имала на себи: дугачак и тежак огртач од угасито-плавог штофа, обичну штофану хаљину, карирану црвено и бело, а преко ње белу кецељу, чоје вунено-памучне пантљике, боје угасите, са гранатим пругама, дугачке 2·10 м. а широке 0·30 м. падаху преко рамена на огртач у облику звезде; на глави је имала малу капу отворено-црвене боје, а на ногама старе, црне ципеле на шнирање. (НАСТАВИЋЕ СЕ)

ОПШТИНЕ У ОДНОСУ ПРАВНИХ ГЛАСАЧА

По члану 6. закона о општинама од 5. јуна 1903. године, свака општина мора имати најмање две стотине пунолетних грађана, а по допуни томе законском пропису од 22. децембра 1903. године, са особених разлога, општине могу имати и испод две стотине пунолетних грађана.

Ова законска наређења, новим изменама и допунама у закону о општинама, нису измењена, па ни самим пројектом законским није била предвиђена њихова измена.

Какав је пак био однос између места, општина, и броја правних гласача при доношењу нових измена и допуна у закону о општинама, на дан 10. новембра 1909. године, види се из следећих таблица:

I. Бројни однос места и гласача:

У:	Има места са бројем правних гласача:					Свега места:
	До 20 гласача	Од 20 до 50 гласача	Од 50 до 100 гласача	Од 100 до 200 гласача	Преко 200 гласача	
Београду	—	—	—	—	1	1
Округу београдском	—	4	16	42	67	129
Округу ваљевском	1	17	53	80	49	200
Округу врањском	18	107	160	133	41	459
Округу крагујевачком	—	7	36	61	73	177
Округу крајинском	1	2	2	25	51	81
Округу крушевачком	16	63	96	80	34	289
Округу моравском	1	9	45	86	71	212
Округу нишком	—	18	61	107	58	244
Округу пиротском	2	18	54	62	35	171
Округу подринском	—	8	35	83	91	217
Округу пожаревачком	—	3	13	46	126	188
Округу рудничком	—	2	23	58	27	110
Округу смедеревском	—	—	1	12	45	58
Округу тимочком	—	2	20	38	64	124
Округу топличком	18	91	106	47	8	270
Округу ужичком	—	5	43	84	34	166
Округу чачанском	1	19	79	105	16	220
Целој Србији	58	375	843	1149	891	3316

II. Бројни однос места и општина:

У:	Има општина од:						Свега општина:
	1 места:	2 места:	3 места:	4 места:	5 места:	више од 5 места:	
Београду	1	—	—	—	—	—	1
Округу београдском	74	11	7	3	—	—	95
Округу ваљевском	21	23	9	9	7	5	74
Округу врањском	10	7	10	16	11	36	90
Округу крагујевачком	65	27	14	4	—	—	110
Округу крајинском	69	6	—	—	—	—	75
Округу крушевачком	21	17	19	16	5	9	87
Округу моравском	76	30	12	3	2	3	126
Округу нишком	29	24	16	12	10	3	94
Округу пиротском	11	19	14	5	3	7	59
Округу подринском	48	29	13	10	4	2	106
Округу пожаревачком	140	21	2	—	—	—	163
Округу рудничком	16	13	10	3	4	1	47
Округу смедеревском	56	1	—	—	—	—	57
Округу тимочком	69	14	6	1	1	—	91
Округу топличком	1	2	5	4	7	22	41
Округу ужичком	29	20	12	7	4	3	75
Округу чачанском	7	25	26	12	5	2	77
Целој Србији	743	289	175	105	63	93	1468

III. Бројни однос општина и гласача:

У:	Има општина:	Има општина са бројем правних гласача:					
		До 100 гласача	Од 100 до 200 гласача	Од 200 до 300 гласача	Од 300 до 500 гласача	Од 500 до 1000 гласача	Преко 1000 гласача
Београду	1	—	—	—	—	—	1
Округу београдском	95	1	17	36	28	13	—
Округу ваљевском	74	1	1	22	27	23	—
Округу врањском	90	—	2	16	26	42	4
Округу крагујевачком	110	1	18	38	41	10	2
Округу крајинском	75	—	23	16	25	10	1
Округу крушевачком	87	—	10	21	43	12	1
Округу моравском	126	3	33	34	40	16	—
Округу нишком	94	—	7	22	38	26	1
Округу пиротском	59	—	4	18	24	11	2
Округу подринском	106	1	6	27	36	32	4
Округу пожаревачком	163	1	32	53	46	28	3
Округу рудничком	47	1	4	11	22	9	—
Округу смедеревском	57	1	12	12	11	15	6
Округу тимочком	91	—	16	22	35	15	3
Округу топличком	41	—	3	5	17	14	2
Округу ужичком	75	1	8	23	28	15	—
Округу чачанском	77	—	8	29	31	9	—
Целој Србији	1468	11	204	405	518	300	30

А. Ј. К.

ПРЕДЛОГ

НОВОГ ШВАЈЦАРСКОГ КАЗНЕНОГ ЗАКОНИКА

(НАСТАВАК)

Трећи одељак прве књиге обухвата *казну* и *превентивне мере сигурности*.

Најкраће трајање казне *робије* може бити годину дана, а најдуже петнаест година. Само у случајевима које закон изреком предвиђа, робија може бити и доживотна. Ова се казна има извршивати у згради одређеној искључиво за тај циљ.

Трајање *тешког затвора* може бити најмање две године, а у случајевима, које закон предвиђа, пет година.

За извршење казни робије и тешког затвора важе ове опште одредбе:

1. Извршење казне може се прекинути само из важних разлога.

2. Осуђеник се мора занимати радом. По могућству треба да ради такве послове, који одговарају његовим способностима, и који му стварају могућност да осигура себи издржавање у слободи.

3. Првих три месеца држаће се у самачкој ћелији. Суд и надзорна власт могу продужити задржавање осуђеника у ћелији.

4. После тога времена осуђеник има да ради у друштву са другим осуђеницима; ноћни одмор и остало време одмора проводиће у самачкој ћелији.

5. Ако је осуђеник издржао две трећине и најмање једну годину осуде, надлежна власт може га отпустити из завода, ако може узети да ће се добро владати, и ако је, према својој могућности накнадио штету, за коју је судски утврђено да је произашла његовим злочином.

Ако је на доживотну робију осуђени злочинац издржао двадесет година казне, надлежна власт може га отпустити из завода за пет година, ако нађе да ће се добро владати.

Надлежна ће власт од чиновника заводских прибавити мишљење о превременом отпуштању осуђеника из завода.

Злоупотреби ли такав осуђеник слободу, надлежна ће га власт вратити на робију или у тешки затвор. Време, које је провео на отпусту, неће му се рачунати.

Буде ли се осуђеник добро владао за све време условног отпуста, сматраће се као коначно отпуштен.

Превентивним мерама овај предлог придаје много важности и за то им даје опширне одредбе за поступање са повратницима, покваренim и нерадним људима, као и са страсним пијаницама.

Ако неко, ко је због злочина био осуђен на казну лишења слободе и ко је већ више казни лишења слободе издржао, показује наклоности ка злочину или ка разузданости или нераду, суд га може на место казне лишења слободе упутити у нарочити *завод за повратнике*, који служи искључиво поправци повратника. Повратник се има оптеретити радом, и то по могућству онаквим који одговара његовим способностима и доводи га у стање, да у слободи може њиме стећи пристојно издржање.

Повратник остаје у заводу у сваком случају до истека времена осуде, а нај-

мање пет година; ако је већ један пут био у заводу за повратнике, онда остаје у њему најмање десет година. После тога времена надлежна власт може га условно отпустити за три године, ако нађе да више неће падати у злочин; о томе имају да даду мишљење и чиновници завода. После двадесет година повратник ће бити коначно отпуштен, у сваком случају.

Ако условно отпуштени повратник у току три године понова изврши злочин, суд га може понова упутити у завод за поправку повратника.

Ако условно отпуштени повратник у току три године не изврши никакав злочин у поврату, биће коначно отпуштен.

Ако се оваква пресуда не изврши у току за двадесет и пет година, постаје неважећом.

Ако је учинилац, који је због злочина осуђен на тешки затвор, разуздан или нерадник, и ако његов злочин стоји с тим у вези, а у исто време ако је способан за рад и за њ се може употребити, суд га може упутити у нарочити *васпитни завод за рад*, који служи искључиво томе циљу, а извршење казне одложити му. Суд има најпре тачно да испита његово телесно и душевно стање и да прибави тачне податке о његовом васпитању и ранијем животу.

Ко је једном већ издржао казну робије, не може се упућивати у поправни васпитни завод за рад.

Деликвент ће се обучавати у заводу таквом раду, који одговара његовим способностима и који ће му у слободи моћи служити да њиме прибавља себи пристојно издржање. Душевно и телесно образовање, нарочито занатлијско образовање, усавршаваће се путем наставе.

Ноћни одмор и остало време одмора деликвент ће проводити у самачкој ћелији.

У васпитним заводима за рад не сме се трошити никакво алкохолно пиће.

Деликвент остаје у заводу најмање једну годину. После тога времена надлежна власт може га за годину дана условно отпустити, ако се може узети да је готов и навикнут на рад; о томе морају дати мишљење чиновници завода. Постане ли он за време отпуста опет разуздан и нерадан, надлежна га власт може понова вратити у васпитни завод за рад, и тада му се не рачуна време проведено на отпусту, или може предложити суду извршење осуде. Тај предлог надлежна власт може учинити и ако се у току прва три месеца покаже, да се осуђени не може васпитати за рад.

Буде ли се условно отпуштени деликвент за све пробно време добро и прилежно владао, сматраће се као потпуно отпуштен. И казна тада отпада.

Ако се казна не изврши у току пет година, она постаје неважећа.

Кад је због злочина на затвор осуђени деликвент страсна пијаница, кад његов злочин стоји с тим у вези и кад се може претпоставити да је од тога још излечим, судија га може упутити у *завод за лечење пијаница* и извршење казне одложити му.

Суд отпушта осуђенога из завода за лечење чим оздрави. После две године отпустиће се из завода у сваком случају. Пре но што се осуђени пусти из завода суд одлучује да ли и у колико се има још да изврши казна тешког затвора.

Тако исто суд може упутити у завод за лечење пијаница и оног страсног пијаницу, кога је ослободио од казне као неурачунљивог.

За ове случајеве суд има узети лекаре за вештаке.

Ако се пресуда не изврши за пет година, постаје неважећа.

О *новчаној казни* и накнади швајцарски предлог поставио је ове принципе:

1. Судија осуђује окривљеног на новчану казну, која ће одговарати његовом приходу и имању и за коју се може претпоставити да ће према његовим личним односима бити заиста осетна казна за његов злочин.

Нико не сме бити осуђен на новчану казну коју не би био у стању платити а да то не буде на уштрб потребног животног издржања за њега и његову породицу. Ако се прилике осуђенога знатно погоршају после пресуде, судија може умерено ублажити новчану казну.

Ако је окривљени без средстава и неспособан за рад, судија ће га упутити полицијској власти за сиротињу.

2. Најмањи је износ новчане казне три динара; ако закон не предвиђа друкчије, највећи износ новчане казне може бити пет хиљада динара.

3. Судија оставља осуђеноме рок од најмање четрнаест дана и највише три месеца за исплату новчане казне. Ако осуђени нема у Швајцарској сталног места пребивања, може бити приморан, да одмах исплати новчану казну или да за њ даде потребну гаранцију.

Судија може сиромаху одобрити:

да новчану казну плаћа почесно, при чему ће износ и време плаћања одређивати према стању осуђенога; или

да новчану казну одреди слободним радом, нарочито за државу или општину.

У овим случајевима судија није везан за рок од три месеца.

Не плати ли осуђени новчану казну у одређеном року или је не одради, судија наређује принудно извршење ако отуда може очекивати успеха.

5. Умре ли осуђени, новчана казна отпада.

Ако неко изврши злочин из користољубља, судија га може *иоред* казне лишења слободе осудити и на умерену новчану казну.

Губитак грађанске части овако је регулисан:

1. Ко је изгубио грађанску част, неспособан је у јавним стварима да гласа и да бира, а и да буде биран. Он не може бити чиновник, старалац или тутор.

2. Ко буде осуђен на казну робије, изгубиће грађанску част најмање за две, а највише за десет година.

Ко буде осуђен на тешки затвор, а дело му показује општу грубост, изгубиће грађанску част најмање за једну, а највише за пет година.

Повратник који је био у заводу за повратнике, губи грађанску част за десет година.

3. Време издржавања осуде, као и време проведено у горе поменутим специјалним заводима, неће се урачунавати.

Ако се неко злочином учинио недостојним за *родитељску* или *старалачку власт*, судија ће му је *одузети* и прогласити га неспособним за вршење родитељске или старалачке власти.

Ако је неко злочином грубо повредио дужности свога позива, заната или трговачке радње, и ако постоји и даља опасност од такве злоупотребе, судија ће му *забранити вршење позива* или *трговачке радње* најмање за једну, а највише за петнаест година. Ако је окривљени осуђен због злочина на казну лишења слободе, време издржавања осуде неће му се урачунавати у рок трајања забране.

Странац, који је осуђен на робију или на упућивање у завод за повратнике, може бити *прогнат из земље* најмање за три, а највише за петнаест година. Прогонство је извршно кад осуђеник буде коначно пуштен из завода.

Ако је осуђени условно отпуштен из завода и ако се за то пробно време добро владао, суд може обуставити прогонство из земље.

Ако се узрок извесноме злочину има приписати прекомерној употреби алкохолних пића, судија може поред казне да *забрани* окривљеноме *посећивање кафана* за најмање шест месеца и највише две године.

Постоји ли опасност да ће неко извршити злочин којим је претио, или ако се изда неко, ко је био осуђиван за злочин, а нарочито за злочин противу тела и живота или противу части, да има намеру да понови злочин, судија може да узме од њега *обећање да неће извршити злочин* и принудити га да за то дâ јемство.

Не буде ли хтео да дâ обећање или не даде ли злонамерно, у одређеном року, јемство које му је тражено, суд га на то може принудити *превентивним затвором*, само не дужим од шест месеца.

Изврши ли такав човек злочин у току две године од како је дао јемство, оно припада држави; у противном случају јемство се враћа особи која га је и дала.

Ако то захтева општи интерес или ако то налаже интерес повређенога, судија ће *обзнанити пресуду путем јавности*, на рачун осуђенога.

Ако је у интересу јавности или онога ко се пресудом ослобођава, судија ће наредити њено обзнањивање путем јавности на државни рачун.

Судија ће обзнанити пресуду у једном службеном листу Савеза или кантона и у једним или више новина.

Судија *одмерава казну* учиниоцу према његовој кривици; при том узима у обзир побуде за дело, ранији живот и личне односе учиниочеве.

Ублажавајуће околности према овом предлогу ове су:

1. Судија може ублажити казну:
ако је учинилац извршио злочин
из побуда које заслужују поштовање,
у тешкој невољи,
под утиском тешке претње,
по заповести свог претпостављеног, или

по наговору личности од које је зависан;

ако је тренутно нагнан на извршење злочина због великог раздражења или увређености, којима није он дао повода;

ако је доказао пристојно кајање због злочина, а нарочито ако је према својим могућностима накнадио штету коју је произвео злочином;

ако је злочин за време вођења истраге скоро имао да застари.

2. Ако је закон већ нарочито узео у обзир коју такву ублажавајућу околност, казна се више неће ублажавати.

Предлог је нарочито предвидео *оквир ублажавању казне* за случајеве кад се признаду ублажавајуће околности, и то:

Доживотна робија може се смањити: на робију не мању од десет година;

Робија не мања од десет година: на робију не мању од пет година;

Робија не мања од пет година: на робију не мању од две године;

Робија не мања од три или не мања од две године: на робију.

Робија: на тешки затвор најмањи од шест месеца и највећи од две године;

Тешки затвор не мањи од године дана: на тешки затвор не мањи од три месеца;

Тешки затвор одређеног трајања испод шест месеца: на тешки затвор;

Тешки затвор не мањи од месец дана: на тешки затвор;

Тешки затвор: на лаки затвор.

Ако судија има слободан избор између робије и тешког затвора, он ће у случају ублажавних околности изрећи тешки затвор; а може спустити и казну тешког затвора, коју је законодавац предвидео за то дело.

Овлашћује ли закон судију изреком, да ублажује казну по слободном умерењу, тада судија није везан за врсту дела и оквир казне који су предвиђени за злочин.

Ако судија има слободан избор између робије и тешког затвора, он ће изрећи робију ако је дело у опште грубо и показује покварен карактер учиниочев.

Код *повrата* постоје ове одредбе:

1. Ако је неко због злочина осуђен на казну лишења слободе, а за време дела још нису прошле три године од како је издржао казну лишења слободе већу од шест месеца или од како је на место ње био у заводу за васпитавање на рад, судија ће му сразмерно повисити казну; он није везан за највећу меру казне која је предвиђена за дотично дело, али не сме прекорачити највишу законску меру те врсте казни.

2. Иностраа осуда заснива поврат, ако је учинилац осуђен у иностранству за злочин, због кога би по швајцарском праву могао бити издан страној држави.

Ако је неко са једним или са више дела заслужио више казни лишења слободе, судија ће га осудити на казну за најтежи злочин, и ову ће сразмерно повисити. Судија може повисити највећу меру предвиђене казне но ипак највише за једну половину. При том је ограничен на законско трајање те врсте казне.

Истражни притвор може се сав или делимице урачунати осуђеноме у казну.

Осуђенима, који су упућени у специјалне заводе, урачунаваће се у казну време бављења у тим заводима.

Кривична истрага и казна отпадају кад учинилац умре или неизлечимо душевно оболи, или кад буде помилован.

Застарелост злочина оваква је:

1. Злочин застарева:

за двадесет и пет година, ако се.кажњава доживотном робијом;

за двадеесет година, ако се кажњава робијом не мањом од десет година;

за петнаест година, ако се кажњава робијом не мањом од пет година;

за дванасет година, ако се кажњава робијом мањом од пет година;

за осам година, ако се кажњава робијом ити тешким затвором или тешким затвором не мањим од једне године;

за четири године, ако се кажњава другом којом казном,

2. Застарелост *почиње:*

на дан кад је учинилац извршио злочиначку радњу;

ако је злочиначку радњу извршио у разна времена, на дан кад последњу радњу извршио;

кад злочин проузрокује последицу, од дана када је последица наступила;

ако злочиначко држање траје, од дана када је то држање престало.

3. Издржава ли учинилац у иностранству коју казну лишења слободе, застарелост не тече за време извршења казне.

Свака радња за извршење казне прекида застарелост.

Злочин је у сваком случају застарео, ако је редован рок застарелости прошао за једну половину.

За *застарелост казни* вреде ове одредбе:

1. Казне застаревају:

Доживотна робија за тридесет година;

Робија од десет или више година за двадесет и пет година;

Робија од пет до десет година за двадесет година;

Робија мања од пет година за петнаест година;

Тешки затвор већи од једне године за десет година, и

Свака друга казна за пет година.

2. Застарелост почиње од дана осуде, а код условне осуде после пробног времена.

3. Свака радња за извршење казне прекида застарелост.

Казна у сваком случају застарева, ако је за половину прешао редован рок застарелости.

(НАСТАВИЋЕ СЕ)

ПОУЧНО-ЗАБАВНИ ДЕО

СЕСТРЕ

— Жак Ивел —

Једног снежни, мрачног јутра у јануару, стара судска кола одоше да приме са воза који је долазио из Париза, једног врло младог човека, који беше наименован за истражног судију у овој префектури.

Жељан да успе у свету, Жорж Пјервил имађаше све услове да постигне успехе у друштву: беше пријатне спољашности, лакоћ и елегантног изражавања, и имађаше навике великог света. Сви салони републиканске аристократије отвараху му се, и њему је стајало на вољу да бира, више пута преко недеље, или да се посади за сто за којим се игра бриџ, или да преврће ноте на пиану богатих наследница.

Пјервил је најрадије посећивао милионара Лерикара, оца двеју младих, врло лепих девојака, Лусијене и Марте, које беху, истина, само сестре по оцу, али које су се ипак веома слагале. — Дакле, човек може већ да предвиди шта се догодило: обе се заљубише у галатног судију, који је био подједнако пажљив и према једној и према другој.

Међутим, Пјервил се колебаше у свом избору: Лусијена, старија, изгледаше му као тица на грани, која непрестано скакуће и црвкуће, док Марта беше више резервисана, са мало меланхолије, што увеличаваше чар њених очију.

Али, најзад, судија одлучи у њену корист; он је затражи и дадоше му је.

У очи верења, Марта осети изненадно слабост која не престаде одмах, што је примора да легне у постељу. Домаћи лекар, позван хитно, констатоваше, пренеражен, симптоме тровања. Он енергично предузе лечење; зло ишчезе, да се појави опет осам дана доцније, али јаче. Лекар поново дотрча, али овога пута његово лечење оста неуспешно, и Марта умре у жестоким боловима.

Сахраниште је једнога мајскога дана у белој вереничкој хаљини, док се пролећна химна птичија мешала са псалмима свештениковим.

Недељу дана после укопа, један месни журнал, који је дотле ћутао из пристојности сасма поимљиве, врати се на случај ове чудноватe смрти, окривљујући истражног судију да није у овој прилици вршио своју дужност; јер од две је ствари једна: или се гца Марта Лерикар, мучена неким тајним болом, сама отровала, и то је онда требало објавити; или се човек овде, што је вероватније, налази пред једним злочином, и у том случају судија је пренебрегао своју дужност што није трагао за кривцем.

Савладавши своју тугу, Пјервил нареди истрагу у кући, у којој се већ осам дана није престало с плачем; и сам пронађе, под једим фотељом у библиотеци, један лист ишчупан из књиге, на коме се распознавало мало белог прашка, који анализом би утврђен као арсеник.

Који је апотекар продао тај прашак? Које је то чудовиште што га је купило, да би остварило своју паклену намеру?

То се брзо утврди. Лице које је продавало отров, беше лекар код кога Лерикарови обично узимаху лекове, и оно што га је купило, беше Ана, млада собарица двеју сестара.

Собарица не одрицаше куповину арсеника, намењеног, како говораше она, на утамањивање мишева, који јој веома досађиваху у њеној собици, горе под кровом.

Пјервил је скептички вртео главом.

— Реците ми, да ли сте употребили сав прашак, да бисте се отарасили тих мишева?

— А не, господине судија; остало ми је готово више од половине. Чекајте, сад ћу га потражити.

Она се брзо попе горе, потом се још брже врати, машући руком у којој је држала један празан фишек. Она викаше промуклим гласом?

— Господине.... господине судија... украли су ми га!!

Пјервил се смешкаше:

— То сам и очекивао.

Не разумевајући, запита га:

— Шта мислите?

— Мислим — изговори он лагано — да сте ви тровачица.

Ана се трже. Страшне речи, које падаху на њ, учинише да јој крв узавре. Она дрхташе:

— Ви се шалите, господине, је л' те?... То је шала... само шала?

— Доста, не играјте дуже комедију... Признајте, то ће вам служити као олакшица.

— Комедија?... Признање?... Шта то значи? И наједан мах се освести.

— Дакле, истина је? Ви ме држите за тровачицу? Али зашто бих ја отровала своју госпођицу, коју сам толико волела?

— Шта ја знам!... Завист или лакомство... али ви ћете то већ објаснити поротном суду. Порота ће ценити...

Ана хтеде да умакне.

Судија даде знак; два полицајца зграбише јадну собарицу...

Судије не осудише строго ову несрећницу, која из свег гласа доказиваше своју невиност. Она би осуђена на неколико година затвора.

Процес је направио сензацију. Дуго је био предмет по салонима, и док једни осуђиваху Ану, други је сажаљеваху.

Затим се говорило о другим стварима..

А идућег маја, када се указа цвеће на Мартином гробу, Жорж Пјервил венча се са Лусијеном Лерикар.

Они се љубљаху страсно, да је цео свет завидео њиховој срећи.

Три године тако прођоше у лепој и бескрајној идили. Они имађаху једно дете, које беше ишчекивано као Месија и дочекано као принц. Њихова миловања се не умножаваху — то беше немогуће — али овај малишан би за њих чист извор нових радости.

Једно вече Пјервил, враћајући се из суда раније но обично, нађе дојкињу — једну велику, пуну сељанку — поред колевке бебине, задубљену у књигу, бесумње врло интересанту.

Он узе свеску, прелиста је, и у мало што је не испусти, тако му рука дрхташе: приметио је да књизи недостаје један лист, лист који је ишчупан.

Он однесе књигу, која је била Лусијенина, у свој кабинет. Ту нађе он међу старим актима лист у који беше увијен арсеник. То беше лист који је ишчупан из те књиге. Једна му сумња, ужасна сумња, проструја кроз главу. Он покуша да је одагна, али не успеде.

У томе тренутку отворише се врата и Лусијена се појави. Она му пружи усне да их пољуби, али је он одгурну сурово.

Исправљен пред њом у судијској пози, он је запита:

— Ово је твоја књига, Лусијено?

Она погледа књигу, и рече:

— Па да, пријатељу.

— Дакле, ти си ишчупала овај лист?

И како она, бледа у лицу, не одговараше, он навали, такође страшно блед:

— Дакле, ти си украла арсеник оној јадној Ани, ти си га завила у ову хартију? Ти си отровала своју сестру?

Она покуша да слаже, али је он гледао тако оштро, тако проницљиво, да она призна, гушећи се:

— Јест, ја сам скривила, ја сам убила моју сестру... Ох! опрости... опрости! Ја сам те волела, волела до лудила. Кад сам видела да ти њу више волиш, и да мени, презреној, остаје да живим животом пуним суза и мукâ, учинило ми се да је то неправо... да ми је Марта отела мој део земаљског раја... Тада, ја не знам шта се догодило у мени. Једна жеља, јача од мене, стави ми отров у руке... ја га изручих у шољу теја... једанпут... двапут... Ја сам погрешила... скривила!..

Он јој добаци оштро:

— Одлазите, одлазите!... Ви ме ужасавате!

Она изађе, очију унезверених, покрета непрестано преклињућих.

Кад остаде сâм, Пјервил мету лист који је кривца проказао у свежањ акта, потом хитну књигу у камин где она изгоре. Свршивши ову неопходност, он дохвати са стола слику свога чеда и хтеде да је пољуби; али је одмах одбаци далеко од себе: то беше плод једне невољале креатуре, то гадно дете.

Из једне фијоке извади револвер, па без оне слабости која чини да у таквом часу и најхрабрији оклевају, просвира куршум себи кроз слепо око.

С француског.

ПОУКЕ И УПУТИ

I

Одлука опште седнице касац. суда

Увреда нанета неком лицу у приватној кући на слави јавна је увреда кажњива по § 213. казн. зак., а не проста увреда кажњива по § 357. т. 2. казн. зак.

Л. С. био је оптужен првостеп. суду за округ београдски, што је на слави у кући В. М. нанео увреду разним погрдним изразима М. жени Ж. А. Првостепени је суд по свршеном ислеђењу овога предмета нашао: да у томе, што је оптужени изговорио погрдне речи за тужитељицу у кући В. М. стоји дело увреде из тачке 2. § 357. казненог закона, јер место, на коме је оптужени изговорио увредљиве речи, нема карактер јавнога места по II. одељ. § 210. казн. зак., те да би увреда била јавна и казнима по § 213. крив. закона.

Према томе налазећи да је ово дело, као проста увреда, застарило, првостепени суд је оптуженога решењем својим од 27. октобра 1909. год. Бр. 38065, пустио испод суђења.

Но по жалби заступника приватне тужитељице, касациони суд је у I. одељењу свом решењем од 23. новембра 1909. год. Бр. 13068, поништио решење првостепеног суда за округ београдски а са разлога:

„Кад је и сам суд нашао, да је сведоџбом сведока у смислу § 229. крив. суд. поступка утврђено, да је оптужени Л. говорио тужитељици такве речи, које се као увреда части појављују, и кад је то, по сведоџби сведока, било на слави у кући В. М., онда је суд погрешио, кад је узео, да ово није било на јавном месту, те да по томе не постоји јавна увреда из § 213. већ увреда иступне природе из тач. 2. § 357. казн. зак.“

„Опште је познат обичај, да се о слави скупља код свечара више света, па како је ислеђењем утврђено, што и суд констатује помен. решењем својим, да је тужитељици увреда нанесена у таквој прилици о слави и пред гостима, то се мора узети, да је увреда нанесена на месту тада отвореном и сваком госту слободном, а то значи да је дакле јавно учињена, јер на славу може доћи сваки ко припада реду свечаревом, и онда кад се овде увек скупља више света, јавност се у томе састоји, што су сви они, који на славу долазе, могли чути инкриминоване погрдне изразе, па су и чули они који су се тада ту десили, те је тако тужитељица тада пред њима била предмет грдње исмевања и вређања“.

Првостепени суд за окр. београдски није усвојио помен. примедбе касационог суда, већ је са повраћајем акта дао следеће противразлога:

„Разлози са којих првостепени суд остаје на гледишту, да у радњи оптуженог стоји кривично дело из тач. § 357. крив. зак., а не дело из § 213. крив. зак. поред оних изнетих у решењу Бр. 38065 следећи су:“

„1.) Што §§ 213. и 357. тач. 2. подједнако квалификују дело увреде, само што казну опредељују с обзиром на то: да ли је дело учињено на *јавном сваком приступачном месту* или на ком другом месту.“

По § 210 крив. зак. под јавним местима разумеју се само она места, која су свима приступачна, као и јавне скупштине у која се ни у ком случају не могу убројати приватни домови појединих грађана.“

„Кад је Уставом чл. 15. стан проглашен за неповредим, онда се он има сматрати у најстрожијем смислу речи за приватно место у који никоме непозваноме није приступ слободан. Кад то стоји, онда тиме што се у стан приватног лица скупи више људи не може се стан прогласити за јавно место.“

„Према овоме не стоји разлог касационог суда, да је опште познат обичај, да се скупља код свечара више света, и да је тада кућа свечарева отворена и сваком госту слободна, *јер на славу може доћи сваки ко припада реду свечаровом.* На против опште је позната ствар, да

на славу долазе само званице, гости, које домаћин нарочито позива и његова ближа фамилија *дакле да ни о слави кућа свечарева није јавно место.*"

„Суд налази, да ни из тога што су сви они, који на славу долазе могли чути инкриминоване погрдне изразе, па су чули они који су се тада десили не може увредама дати карактер јавне увреде, јер се све увреде и јавне и приватне могу једино доказивати сведоцима, писменима и ликовима, те би онда по гледишту касационог суда све вербалне увреде части биле једино и искључиво јавне увреде, а то законодавац није хтео."

Према овим противразлозима касациони суд у својој општој седници од 19. децембра 1909. год. расмотрио је акта, примедбе и противразлоге, па је решењем својим Бр. 14452 усвојио примедбе свога I. одељења као на закону основане, а противразлоге првостеп. суда одбацио, и препоручио суду, да по примедбама поступи.

II

Мишљење опште седнице касац. суда

По чл. 108. зак. о непосредној порези држава за наплату пореза и прireза може имати првенства у наплати без обзира на порески објект од кога долази дуговани порез само онда, кад су, ма и за рачун кога приватног заложног или личног повериоца, продата сва добра дужникова иначе само за порез и прирез, који дугује продати део имања.

Г. Министар Правде у акту своме од 19. јануара 1909. год. навео је, да је чл. 108. зак. о непосредној порези у својој примени разнолико тумачен од стране судских и административних власти: тако прве — судске — су власти узимале, да се ово право првенства државе у наплати односи само на случајеве кад је продато целокупно имање извесног дужника, а не и онда, кад је продат само известан део имања, и да у овом последњем случају држава има право првенства наплате само за онај порез, који пада на продати део имања. Док су напротив административне власте мишљења, да држава има права првенствене наплате за целокупан порез и остало и онда, кад није продато целокупно имање већ само један део.

И због овако разног тумачења г. Министар правде помен. актом је и тражио да му касациони Суд да своје мишљење о правном значају и домашају чл. 108. зак. о непосредном порезу, а на име о томе: „*да ли држава има права првенствене наплате за целокупан порез и порез извесног дужника и онда кад је продат само један део његовог имања, или јој на против то право припада само онда, кад је продато дужниково целокупно имање, а да у случају делимичне продаје имања држава има права првенствене наплате само за порез и прирез, који дугује продати део имања*"?

Према овом тражењу касациони суд у својој општој седници од 17. фебруара 1909. год. састављеној по тач. 2. § 16. свога устројства, узео је у оцену и проучио ово питање, па је нашао:

Да је овде у питању разумевање прве алинеје члана 108. закона о непосредном порезу, која гласи:

„Право државно на наплату пореза и прireза. као и на трошкове око пописа и продаје, у свима случајима првенствено је, и искључује све друге повериоце, без обзира на њихова обезбеђења."

Касациони суд мисли, да би погрешно било узети да речи: *у свима случајевима* које су ту употребљене, значе: без обзира на порески објект од кога је дуговани порез, било да је овај баш од продатог или ма ког другог добра дужникова. Да би такво разумевање било погрешно, казује сам горе наведени законски текст, у коме се речи: *у свима случајима*, налазе одмах затим објашњење речима: *без обзира на њихова* (т. ј. других повериоца) *обезбеђења*. И онда смисао овог законског наређења тај је: да држава за дуговани порез и прирез *од продатог добра* увек има првенствено право у наплати из продајне цене тога добра било да има на том добру и заложног приватног повериоца или не, и, ако га има, било да је његова залога ранија од пописа за рачун наплате државног пореза или доцнија, или, најпосле, да исто добро није ни узимано у попис за рачун наплате пореза и прireза државног. Да за дуговани порез и прирез и од осталих добара дужникових држава има првенство у наплати из продатога добра, потребно је, да је по времену пописа на продатом добру била ранија од приватног заложног повериоца на истом добру.

Поред тога што се овако разумевање управо намеће самим наведеним законским текстом, кад се овај пажљиво чита, оно једино одговара и добром правном поретку, којега мора бити кад је питање о реду у наплати из новаца од неког продатог добра. Јер ако би се као смисао закона узело оно прво, по нахођењу касационог суда погрешно, разумевање, изашло би, да заложни поверилац, за чији је рачун добро продато, код сигурне своје залоге врло често не добија ништа за своје измирење, и да буде упућен на друга добра дужникова и тиме у наплати са свим изједначен са осталим личним, незаложним повериоцима дужниковим, а то значи да, на штету своју, шта више побољшава положај ових у наплати њиховој, пошто је из његове залоге измирен и порез који та друга добра дужникова дугују и за који би они били дужни допуштати држави првенствену наплату.

Држава за наплату пореза и прireза може имати првенства у наплати без обзира на порески објект од кога долази дуговани порез само онда, кад су, ма и за рачун кога приватног, заложног или личног повериоца продата *сва* добра дужникова, *јер* после тога држави не остаје ништа из чега би се могла за порез наплатити, а закон, баш тиме што у случајевима горе наведеним упућује државу за наплату пореза на друга добра дужникова, казује, да у случају, кад дужник никаквих добара више нема, не допушта, да држави *ироиадне* порез на корист приватних повериоца.

Наравно да под продајом, о којој је реч у чл. 108. закона о непосредном порезу, има се разумети само јавна продаја, јер у случају кад порески дужник сам продаје или на другог преноси своје непокретно добро, вреди наређење чл. 100 зак. о непосредном порезу, по коме је продавац или уступитељ дужан доказати да, без разлике пореских објеката, ништа, осем последњег четвромесечја у тој години, не дугује држави на име пореза и прireза. **М. Л. Р.**

ПОУКЕ И ОБАВЕШТЕЊА

Учињена су нам ова питања:

I

Суд општине конаревске, актом својим Бр. 2158, пита:

„Част је суду учтиво замолити Уредништво, да у своме првом наредном броју изволи дати обавештења за следеће:

По последњој измени и допуни чл. 107. став 5-ти закона о непосредној порези, заштићено је земљоделцу, да му се за наплату дужне порезе не може продати извесно земљиште, као и један пар теглеће стоке; два вола, односно две теглеће краве итд. итд.

Па на случај, где се деси да порески дужник има само једно грло, онда сме ли му се у попис узети и продати за наплату порезе?"

— На ово питање одговарамо:

Постављајући ограничење у чл. 107. закона о непосредном порезу шта се земљораднику не може узети у попис за наплату пореза, законодавац је имао намеру да земљорадника не лиши стоке потребне за пољопривредне послове.

Тиме, што је тамо набрајао само парове, не говорећи ништа о јединкама, он није имао намеру да пољопривредника казни што увек нема пар ове или оне стоке, и да дозволи продају кад је само једно грло, него је хтео да каже колики је највећи број заштићен.

Према овоме, не сме се узимати у попис и продати за порез макар било само једно грло, јер пољопривредник може често пута, да се послужи и једним грлом било путем спреге, позајмице било како друкчије; а лакше му је, у осталом, набавити једно грло него два.

II

Суд општине баричке, актом својим Бр. 32, пита:

„У чл. 105. в. последњи одељак закона о општинама стоји, да пензионари за време службе у општини немају права на пензију.

Моли се уредништво за обавештење: да ли се ова одредба односи само на оне пензионаре, који су са службом у општини београдској, или то важи за све општине у Србији."

— На ово питање одговарамо:

Члан 105. закона о општинама (измене од 24. децембра прошле године), поставља услове за општинске часнике у целој

земљи, у колико оделито не говори о општини београдској, па се, по томе, последњи став односи на све општине у Србији, јер није изречно речено да то важи само за београдску општину, нити би се, у осталом, нашло разлога за један такав изузетак.

Према овоме, пензионари, ма у којој општини они били, немају право на пензију док су у општинској служби.

III

Суд општине витановачке, актом својим Бр. 75. пита:

„1. У измењеном члану 86. тач. 6. закона о општинама стоји, да општински одбор бира пуномоћнике како за заступање пред судом у општинским споровима, тако и за остале специјалне општинске послове, и даје им потребно пуномоћије.

У чл. 51. ставу трећем, стоји опет оваква одредба: „У случају избора варошких и селских кметова или пуномоћника, сматра се за изабраног“ итд.

Према овоме настаје питање: да ли ће избор, који учи одбор према чл. 86. тач. 6. морати да одобрава и збор, и ако то треба, онда шта ће бити кад збор неће да бира исто лице, које је изабрао одбор, ма да му је он већ и пуномоћије дао?

2. У овој општини има око шездесет правних гласача, који имају земље преко Мораве, дакле у другој општини, и тамо плаћају порез на исто.

По распореду бр. 6, они у овој општини не плаћају толико пореза и прireза, да би имали право гласа на општинском збору, али кад би им се урачунао и онај порез, што га плаћају на своја имања преко Мораве, они би имали право.

Настаје питање: сме ли суд да урачуна и онај порез, што га плаћају на имања у другој општини, па да им призна право гласа и уведе их у гласачки списак, наравно кад пореским књижицама докажу количину тога пореза, јер закон о томе не говори ништа; и

3. По члану 32. тачка 3. под II, немају право гласа на општинском збору, они, који су у затвору или притвору за злочинства или преступе поменуте у тачкама 1. и 2. ове законске одредбе.

У закону се ништа не вели, да ли имају право гласа они, који су судским решењем стављени под суд а бране се из слободе.

Потребно је знати: имају ли они право гласа или не, јер у овој општини има шест лица која су стављена под суд а бране се из слободе?“

— На ово питање одговарамо:

1. Питање ово није ни мало спорно, и суд га је, види се, учинио само зато, што није прочитао све измене и допуне закона о општинама од 24. децембра прошле године.

Јер да је то учинио, онда би видео, да чл. 86. т. 6. говори о пуномоћницима кад је у питању заступање целе општине, било у каквом спору, било у каквој другој потреби, без обзира да ли је општина састављена из једног или више места.

Међутим, чл. 51. говори о случајевима кад се бирају сеоски пуномоћници или оних варошки, који чине општину са још којим селом, који имају да заступају засебне интересе села или вароши, а не целе општине.

На пример: једна општина, која је састављена из једне вароши и једног села, има да води спор са суседном општином о синору или чему другом. У том случају пуномоћника бира одбор.

Али, ако ово село, које је у саставу варошке општине, има да води парницу баш са оном вароши, у чијем је саставу, због утрине или чега другог, онда оно бира за себе пуномоћника на сеоском састанку, а варош опет на своме варошком — чл. 56., 57. и 58. закона о општинама.

Пуномоћија, која издаје одбор, морају бити утврђена полицијском влашћу или неспорним судијом, а пуномоћства варошких и селских пуномоћника издаје општински суд на основу чл. 58. последњег става;

2. Члан 30. зак. о општинама тражи да неко у опште плаћа најмање 15 динара непосредног пореза са сталним државним прирезом, па да има право гласа.

Да ли је тај порез везан за имање само у једној или више општина, закон, истина, не говори ништа, али кад он изречно није условио да мора бити само из једне општине, него поставио опште правило о количини пореза, онда се мора узети у обзир и онај порез, који се плаћа у другим општинама.

Према томе, кад год известан грађанин докаже пореском књижицом или уверењем, да плаћа порез и на страни (друга општина) па његов порез из места са овим другим износи 15. динара, њега треба увести у гласачки списак и признати право гласа.

Под сталним државним порезом рачуна се прирез од 75%, о коме говори чл. 76. закона о непосредном порезу; и

3. Чланом 32. тачке 3. закона о општинама (измене од 24. децембра прошле године) одузето је право гласа онима, који су у *затвору или притвору* за кривце, о којима говоре тачка 1. и 2. поменуте законске одредбе, односно да су у затвору или притвору за дела *злочинства или преступе који повлаче губитак грађанске части*.

Према овоме, кад год је неко под судом за дела, која не повлаче притвор и из слободе се брани он има право гласа.

На против немају право гласа они, који су под судом за злочинства или бешчашће преступе, а налазе се у слободи по томе, што су пуштени на јемство по § 170. кривичног судског поступка.

IV

Деловођа општине језерске, у срезу деспотовачком, пита:

„По члану 102. закона о шумама, за штету, коју учине малолетници, лица под стратељством, слуге, шегрти, калфе и раденици, одговорни су родитељи, стараоци, газде, мајстори, и то само онда, ако нису над својим подчињеним вршили довољан надзор. У том случају они ће се заједнички са кривцима осуђивати на плаћање накнаде штете и осталих трошкова. Та ће се осуда наплатити од њих онда, ако кривци нису у стању да плате или никако или од части.

Према јасном и изричном наређењу овога законског прописа, родитељ мора бити за свога малолетног сина, а остали заостала у овоме законском наређењу поменута лица, осуђени од стране надлежне власти ако нису водили над њима довољан надзор, па тек онда да се наплата од оца — односно родитеља, стараоца, газде, итд. изврши, иначе кад они нису изречно осуђени, или није имало места осуди, наплата се од њих тражити не може, а још мање да се из њихова имања продајом изврши, кад је случај да осуђени није у стању да плати, као што пом. законског наређење говори.

Ослањајући се на ову јасну законску одредбу, ја сам као деловођа суда, по једном предмету. где је син, који је са оцем у задрузи, а још малолетан, и нема никаквог имања, па још ни оног о коме говори § 517. кривичног закона, издао са судом и одбором уверење о немаштини, и то послао начелнику ср. деспотовачког, ради окончања предмета наплате по његовој осуди.

Начелник среза актом својим од 9. септембра пр. год. Бр. 13.039, — под подписом извршнога писара, наредио је општинском суду, да наплату по чл. 102. закона о шумама изврши од оца осуђеног малолетника, и новац пошаље.

По тој наредби, суд је призвао оца осуђеног, потражио наплату, и он је одговорио на протоколу саслушања да нема новца, нити у опште пристаје да плати ову наплату свога сина, наводећи још и то: да није на то осуђен.

Према изговору оца осуђеног, суд је под потписом председничким и деловође, вратио предмет начелнику среза, позивајући се на чл. 102. закона о шумама, налазећи: да нема места наплати од оца осуђеног, кад није на то осуђен, и да суд у томе случају не сме да изврши наплату. јер би као извршна власт, кад би продају извршио, учинио кривицу казниму судски, § 122. кривичног закона.

Начелник среза актом својим од 18. децембра пр. год. Бр. 19.997, вратио је поново предмет суду с позивом на чл. 105. закона о шумама, који о наплати и не говори, и поново наредио да се наплата од оца осуђеног изврши и ако није осуђен, јер наводи, он мора по томе законом наређењу штету да плати.

Према оваквом стању ствари, ја молим уредништво да што пре преко листа одговори:

Сме ли се наплата вршити по предмету гоpосече од родитеља итд. које чл. 102. закона о шумама предвиђа, кад нису на то осуђени или не, и ко би био одговоран, кад би наплату општински суд по наредби начелника среза продајом од родитеља итд. извршио, суд или начелник среза, ако уопште може бити и какве кривице кад се ствар судски поведе.“

— На ово питање одговарамо:

У члану 102. закона о шумама предвиђа се, да ће за штету, коју учине малолетници и остали, бити одговорни родитељи, стараоци итд. али само тада, ако

се утврди да над својим подчињенима нису вршили довољан надзор.

Да ли су, пак, они вршили „*довољан надзор*“, и да ли они треба да плате штету, то има да цени она власт, која осуду изриче, и да у пресуди изречно каже, да да ће они платити штету, ако се она не може наплатити од оних, који су учинили кривицу.

Кад пресудом надлежне власти није расправљено и то, да ће они одговарати за штету, онда никаква власт не сме ову од њих ни наплаћивати.

Према томе и захтев начелника среза деспотовачког, да се ова наплата изврши из имовине *оца* осуђеног, не одговара закону.

Како по чл. 28. Устава, сви органи одговарају за своја незаконита дела без обзира на то, чију су наредбу вршили, то би и суд одговарао кад би извршио продају имовине родитеља, који није изречно осуђен на плаћање штете.

Како, опет, с друге стране суд стоји пред захтевом надзорне власти да се то изврши, то суд нека учини употребу од § 13. закона о чиновницима грађанског реда, па ако надзорна власт ипак остане при своме захтеву, онда нека суд узме имање у попис и пошље попис надзорној власти да она сама врши продају.

V.

Деловођа општине велико-лукаћске пита:

„По чл. 105. закона о општинама, за председника општине, у општинама које имају преко 1000 пореских глава, може бити изабран сваки онај, ко поред свију осталих услова буде и писмен.

Како општина моја, у којој сам ја општински деловођ, има преко 1000 пореских глава, и како дознајем да се за кандидате спремају лица, која су писмена само толико, што могу подписати своје име и презиме, а друго да пишу и читају не могу, то имам част најпонизније умолити уредништво за објашњење у следећем:

1. Могу ли се кандидовати па и бирати за општинског председника, у општинама које имају преко 1000 пореских глава, лица, која могу само своје име подписати и ништа више, и може ли се таково лице за писмено сматрати или не;

2. Како ће се писменост кандидатова доказивати, да ли се уз кандидатску листу треба донети доказ о писмености кандидата и какав ће тај доказ бити, а поред тога како ће се доказивати писменост кандидата који су самоуци, а школу нису учили; и

3. Ако првостепени суд приликом потврде кандидатских листа, доказ о писмености кандидатовој не тражи, већ листу потврди и без тога доказа, онда где се и на који начин треба протестовати за поштовање предње законске одредбе, ако за председника општинског буде изабрато неписмено лице или полуписмено, и какав се доказ уз учињени протест о неписмености изабратог лица треба поднети?“

— На ово питање одговарамо:

Кад је у члану 105. закона о општинама постављен и тај услов, да у општинама преко 1000 пореских глава председници буду још и писмени, онда се хтело постићи то, да тако велике општине имају на челу своје управе људе, који ће својим интелектуалним особинама бити изнад других.

Ту се у истини замишљала писменост, која би пружила гаранције за правилно разумевање и примену закона, за разумно газдинство у општини, за боље вршење послова и штићење општинских интереса итд.

То се, велимо, све морало претпоставити кад је унесен онај услов о писмености, и на свесним грађанима лежи дужност да тој тежњи одговоре при кандидацији личности за председнике.

Али, како се једна законска одредба не може увек тумачити само по ономе, шта је могао бити крајњи циљ законодавца њеним стварањем, него се мора водити рачуна и о начину, на који је та намера изражена, онда се у овом случају мора допустити могућност и другчијег разумевања ове законске одредбе.

То се мора допустити у толико пре, што закон није изречно обележио степен писмености ни по броју свршених школа, ни по чему другом, него је речју „*писмен*“ узео најобичнији појам и значај те речи.

Узимајући, пак, обичан значај те речи, ми као писменог човека морамо сматрати сваког оног, који уме да чита и пише, макар то било у најужим границама овога посла.

Према овоме, кад год неко има основне појмове из писања и читања, узима се да је писмен.

Од тога се могу изузети само они, који су научили само да напишу своје име и презиме, а не знају ништа више.

Писменост ова може се доказивати или свршеном школом, или тиме, што ће кандидат сам написати пристанак у смислу чл. 53. д. закопа о општинама, ако не би утврдио лекарским уверењем да је болешћу спречен да ово учини.

Листа се у опште не сме потврдити кад нема писменог пристанка, али ако би првостепени суд ипак учинио ту погрешку, те не би тражио доказе о писмености, онда то може бити разлог да се изјави жалба на избор и тражи његов уништај, којом ће приликом надлежне власти наћи начина да утврде је ли дотични писмен у смислу закона или не.

VI.

Деловођа општине мокро-горске у срезу златиборском пита:

„Грађани општине, у којој сам ја деловођа, намерни су да кандидују за председника једно лице, које се налази у државној служби, а које није члан ове општине, и ако је одавде родом, јер плаћа порез у општини, у којој је са службом.

Да не би било какве грешке молим за обавештење: може ли ово лице бити бирано за председника општине кад није њен члан и нема га у азбучном списку, као и може ли оно бити бирано док не да оставку на државну службу, ако да пристанак да ће државну службу напустити чим избор буде оснажен?

— На ово питање одговарамо:

По чл. 53. под г. закона о општинама за председника, кметове и одборнике узимају се пуноправни чланови оне општине, за коју се избор врши.

Пуноправни су, пак, чланови општине они, који су за такве признати по чл. 16. закона о општинама и уведени у главачке спискове (чл. 30., 53., 71. и 105. поменутога закона).

Према овоме, лица која као државни службеници живе у другим општинама, не могу бити бирана за председника, јер нису чланови општине.

СЛУЖБЕНЕ ОБЈАВЕ

УХВАЋЕН

Богољуба Сијића, осуђеника нишког казненог завода, чију смо потерницу изнели у 51. и 52. броју од прошле године, ухватио је начелник среза косаничког, те је према томе престала потреба за даљим његовим тражењем. — Акт Управе нишког казненог завода Бр. 162.

ПОТЕРЕ

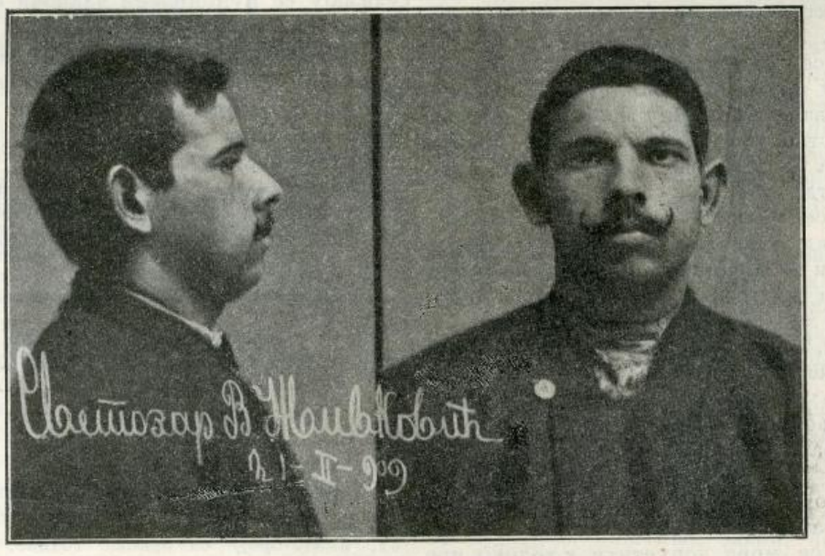
Стеван Миленковић, војник 1 чете 1 батаљона 3. пешадијског пука, који је био посилни код свог командира, побегао је из команде ноћу између 15. и 16. овог месеца и том приликом украо своме команднру 700 динара у разној монети. Он је родом из Алдинца у срезу заглавском, стар 22 године, висок, без браде и бркова, добро развијен; на левој руци има свеже ране од пелцовања, у оделу је грађанском, а говори добро и румунски. — Депеша начелства округа пиротског Бр. 1221.

Божидар К. Васић, бивши књиговођа «Механско-Кафанске Задруге,» као што смо у прошлом броју јавили, одговара код кварта

теразијскога за проневеру Задрузи у суми од 32.000 динара. Износи се сада фотографија Божидарева ради лакшег проналаска. — Акт кварта теразијског Управе града Београда Бр. 420.

Светозар Живковић, осуђеник нишког казненог завода, чију слику износимо, побегао је са рада 19. тек. м-ца. Он је родом из Градишта у срезу белопаланачком, стар 28 година, средњег раста, црне косе и бркова, црне масти, у црном, сукненом сељачком оделу са шајкачом

на глави и опанцима на ногама. На левом образу има седам белега од опекотина. — Депеша нишког казненог завода Бр. 180.

Непознати крадљивци ноћу између 15. и 16. овог месеца, пробили су зид на дућану Василија Здравковића, трговца из Крушевца и из истог украли: 60 динара никленог новца, већином бугарског; 18 кутија дувана по 0·80 динара; 80 кутија по 0·50 динара; 10 кутија цигарета од 100 комада по 2·25 динара кутија; једну кутију папира од 0·20 динара и 3 кутије папира од 0·5 динара. — Депеша начелства округа крушевачког Бр. 562.

Гвозден Н. слуга, родом из Крагујевца 17. овог месеца покрао је свога господара Макса Фрајмана, јеврејског свештеника из Београда, и том приликом однео му: 15—16 динара у сребру; два женска златна прстена; један мали женски златан сат, са два капка; четири старинска сребрна мушка сата, без капка, и своју службеничку исправу. Он је стар 22—24 године, црномањаст, сувоњав, ћосав у оделу поабаном са качкетом на глави. — Акт Управе града Београда Бр. 2333.

Војислав Јанковић, родом из Крушевца, одговара код кварта савамалског за просту крађу. Он је стар 18—20 година, плав, ћосав, замуцкује кад говори; у оделу је грађанском. — Акт Управе града Београда Бр. 2120.

Ђорђе Радисављевић, Циганин, који одговара за опасну крађу, побегао је из притвора начелника среза лесковачког. Он је родом из Доњих Матејевца у срезу нишком. По занимању је ковач, стар 20 година, омален, црномањаст, врло малих, црних бркова, усана веома задебљалих; од одела има на себи: капут и подеране чакшире, на глави шубару и на ногама опанке. — Депеша начелника среза лесковачког Бр. 1250.

Маринко Драгутиновић, стар 29 година, **Влајко Лазаревић,** стар 32 године, **Драгутин Ристић,** стар 24 године, **Ђорђе Јанковић,** стар 50 година, и **Стеван Ђорђевић,** стар 23 године, — сви скитачки Цигани, који су у 1901. години становали у Лапушини у срезу власотиначком, решењем првостепеног лесковачког суда стављени су под суд за дело из § 114. закона о шумама, али се до сада никако нису могли пронаћи, нити им се зна место пребивања, те се у циљу њихова проналаска износи ова потерница — Акт првостепеног лесковачког суда Бр. 37881.

Препоручује се свима полицијским и општинским властима, да за свима побеглим личностима учине најживљу потеру, и у случају проналаска стражарно их упуте властима које су потернице издале, с позивом на означене бројеве акта или депеша.

ИЗ ПОЛИЦИЈСКОГ АЛБУМА

Пре неколико дана Радован Јевтовић, бакалин београдски у Краљ Милановој улици преко пута од хотел «Лондона», представио је кварту

теразијском, како је приметио да неко лице ноћу долази у његов дућан и поткрада га.

По тој представци старешина кварта одредио је стражу, која је у радњи чекала на незваног госта, који се после три-четири дана и појавио, само не ноћу како се очекивало, већ у недељу 17. тек. месеца управо у подне, када је свет обично повучен због ручка. Крадљивац је као и увек дошао на задња врата из дворишта, калаузом окренуо и изгурао кључ из браве, али тако да не испадне сасвим из браве и направи лупу, већ да остане висећи о брави. По том је калаузом отворио врата, ушао у дућан, отворио две фијоке, узео из њих један део ситна новца и таман када је хтео да изађе искочи преда њ са напереним револвером још раније у радњи прикривени полицајац, подвикнувши му: Стој, нећеш више!

Пренераженi крадљивац једва је дошао к себи. Одмах је одведен у кварт, где се утврдило да је то **Франц Бушић,** столарски радник, једна бедна индивидуа, како га и сама слика приказује.

Франц је признао да је пре тога још три пута крао новац из те радње, остављајући увек по један део новца у фијоци, да газди не би пало у очи, те да и доцније стално може долазити и крадуцати.

Стар је око 58 година, али још крепак, само услед пића запуштен. По занимању је столарски радник, али у последње време није ништа радио. Он вели да није раније никад ни за шта осуђиван.

Ако би ко што знао о Францу, што би ишло у прилог истраге која се води противу њега, моли се да то достави најближој полицијској власти било усмено или писмено.

ТРАЖИ СЕ

Милорад Ристић, столарски шегрт, који је 17. овог месеца отумарао из Београда, до сада се није вратио својој кући. Он је стар 12 година, сув, косе смеђе и кратко шишане, очију црних. На себи има два копорана од војничке чоје, један модар а други пепељав, и на глави шајкачу такође од пепељаве чоје. — Акт Управе града Београда Бр. 2477.

Нека све полицијске и општинске власти живо потраже нестало лице и пронађено упуте именованој власти, која је тражење захтевала.

Штампа Краљ. Срп. Државне Штампарије уредник **Добривој В. Бакић**

БРОЈ 5. У БЕОГРАДУ, НЕДЕЉА 7. ФЕБРУАРА 1910. ГОДИНА VI.

ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК

СЛУЖБЕНИ ЛИСТ МИНИСТАРСТВА УНУТРАШЊИХ ДЕЛА

„ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК“ излази једанпут, а према потреби и више пута недељно. Претплата се полаже у напред, и то најмање за пола године код свију полицијских власти, и износи: 20 динара на годину за државна и општинска надлештва, а за све друге претплатнике у опште 12 динара годишње. За иностранство: годишње 24, полугодишње 12 динара у злату. Појединн бројеви **„Полицијског Гласника“** не продају се. Рукописи се не враћају.

СЛУЖБЕНИ ДЕО

Његово Величанство Краљ Петар I. благоволео је, на предлог Министра унутрашњих дела, поставити:

за начелника друге класе округа рудничког Живојина Пандуровића, начелника исте класе округа крагујевачког, — по потреби службе, и

за начелника четврте класе округа крагујевачког Антонија Вилдовића, начелника исте класе округа рудничког, — по потреби службе.

Из канцеларије Министарства унутрашњих дела, 23. јануара 1910. г. у Београду.

Указом Његовог Величанства Краља Петра I., на предлог Министра унутрашњих дела, а по саслушању Министарског Савета, решено је:

да се Д-р Јован Ј. Јовановић, шеф гинеколошко-бабичког одељења и управник бабичке школе на основу § 70. закона о чиновницима грађ. реда стави у стање покоја, са пензијом, која му припада по годинама службе.

Из канцеларије Министарства унутрашњих дела, 27. јануара 1910. г. у Београду.

РАСПИС

Свима начелствима и Управи града Београда

И ако је расписом мога претходника ПБр. 10618 од 29. априла 1905. године тачно опредељено, како се имају подносити месечни извештаји по струци полицијској: о кретању криминалитета и о раду полицијских власти у погледу проналаска злочинаца, ипак ми многа начелства шаљу непотпуне и несређене извештаје. Придајући велику важност овим извештајима, нашао сам за потребно да обновим и проширим поменути распис, с тим, да се начелства — Управа — од јануара месеца ове године имају тачно придржавати ових наређења:

1. Извештаји по струци полицијској подносиће ми начелства — Управа — најдаље 10. текућег месеца за прошли месец. Они ће у том циљу прибавити потребне извештаје од среских начелника — квартова — најдаље до 5. текућег месеца.

2. Начелства — Управа — дужни су да према добивеним извештајима среде податке и напишу засебан извештај по струци полицијској, и то по реду ниже изложених дела:

убиства,
детоубиства,
нехотична убиства,
покушаји убистава,
разбојништва и насилне изнуде.
тешке телесне повреде,
силовања,
одвођење девојака,
злонамерне паљевине,
пожари,
опасне крађе,
крађе стоке и земљоделских алата,
злонамерни поништаји туђих ствари,
утаје и проневере,
преваре,
просте преступне крађе,
самоубистава,
покушаји самоубистава,
случајне смрти,
елементарне непогоде.

3. Свака од ових тачака има се детаљно описати, са тачним назначењем времена када су дела извршена и среза или вароши у којима су извршена.

Нарочита се пажња скреће на то, да код свију казнимих дела буде означено, да ли су њихови извршиоци пронађени или познати, какве су биле последице и штете од дела и каквим се средствима послужило за њихово извршење.

Код свију убистава и њихових покушаја има се опширно изложити узрок и оруђе којим је дело извршено (ако је за дело употребљена секира, треба назначити, да ли је употребљена као оштро или тупо оруђе), а ако ови нису познати, ваља означити за што се то није могло утврдити.

Код злонамерних паљевина, пожара, опасних крађа, крађа стоке и замљоделских алата, злонамерних поништаја туђих ствари, утаја, проневера, превара и простих преступних крађа мора се за свако дело назначити количина штете са вредношћу у новцу, према представци оштећеног или оцени вештака.

4. За извршиоце казнимих дела потребно је подносити ове податке:

а) име и презиме,
б) место рођења,
в) занимање,
г) године старости,
д) имаовно стање,
ђ) карактер и навике, а нарочито употребу алкохола и да ли је дело извршено у напитом стању,
е) раније осуде,
ж) породични односи,
з) стање душевног и телесног здравља.

Сви ови извештаји морају бити са свим тачни, и, по могућству, поткрепљени службеним подацима (нарочито у погледу ранијих осуда).

5. Код самоубистава и њихових покушаја ваља тачно подносити извештаје о узроцима, начинима и средствима извршења, као и о доба старости, стању душевног и телесног здравља и занимању самоубице.

6. Сем изложенога, у месечне извештаје уносиће се нарочите рубрике о томе:

а) колико и где има непронађених казнимих дела,

б) колико их је пронађено у току прошлога месеца,

в) колико је криваца и по колико дела спроведено суду на осуду,

г) по колико је предмета прекинута кривична истрага и са којих разлога.

7. Саопштавајући овај распис свима начелствима и Управи града Београда, препоручујем им да га се у свему тачно придржавају и напоминьем, да ћу за сваку неблаговременост, нетачност и непотпуност у месечним извештајима чинити од-

говорним лично начелника окружног, односно управника града Београда.

АБр. 257.
25. јануара 1910. год.
у Београду.

Министар унутрашњих дела,
Љ. Јовановић с. р.

СТРУЧНИ ДЕО

НЕКОЛИКО ПОГЛЕДА НА РЕЗУЛТАТЕ ХЕМИЈСКЕ АНАЛИЗЕ КАО ДОКАЗНИ МАТЕРИЈАЛ ПРИ СУМЊИ НА ТРОВАЊЕ

(НАСТАВАК)

Б. — Отров би могао у неким приликама и *после смрти* у човечје тело доспети. И у таким случајевима могла би хемијска анализа лешинских делова или њихових остатака позитивно испасти, и ако није било тровања. Ти су случајеви, истина, ређи, али су ипак по правилно решење спорних питање тако важни, да се и лекар и хемичар и правник мора с њима поближе упознати.

После смрти може отров у човечје тело доспети на више начина. Или га може друго како лице у извесном циљу *намерно у лешину унети*, или може *случајно* (дакле без намерног, туђег саучешћа) *до ње допрети*, а у извесним повољним приликама и у њену унутрашњост продрети. И у једном и у другом случају могао би, дакле, тај отров изазвати или баш и утврдити сумњу, да се тиче тровања у правом смислу те речи.

а. — *Отров је намерно у лешину унесен.* — Пре свега дешавају се по гдекада случајеви, да је неко природном смрћу умро, али да му је својта и околина још и у последњим часовима онако полумртвом или већ мртвом силом лекове давала, не би ли га како у живот повратила. Тако се н. пр. дешава, да се већ полумртвом или баш и мртвом човеку силом у уста сипа или под кожу убризгава етер или друго које средство, и ако без успеха. У таким случајевима могло би се онда десити, да лекар или хемичар нађу трагове отрова у устима, ждрелу, једњаку и желуцу, или баш и у лешинским деловима, и ако та особа тај отров није за живота у себе примала.

Најчешће и најобичније додаје се намерно лешинама каква јачина или какав отров у оним случајевима, где смо ради, да *мртваца* одржимо што дуже свежа — т. ј. да га *сачувамо од трулежи и смрада*. Нарочито се то чини лети при јаким врућинама и са лешинама особа, које су здраве, снажне и гојазне напрасно умрле — дакле баш у оним приликама, кад би се с неким правом смело помишљати и сумњати на насилну смрт тровањем. Исто се то чини и у приликама, кад лешина мора дуже време путовати, или кад се укаже потреба, да се мора са сахраном мртваца неко време чекати. У свима тим приликама служимо се ми обично против распадања лешине и смрада баш оним средствима, која спречавају насељавање и размножавање микроорганизама у мртвим органским материјама — т. з. сапрофита — и њиховог дејства (распадања и развијање смрадних гасова) — а то су махом жестоки отрови. По себи се разуме, да се из низа отрова, који подједнако спречавају напредовање сапрофита или их убијају, најрадије за тај циљ узимају баш они, који што мање мртво тело мењају; који се, дакле, на њему или у њему не издају ни бојом, ни мирисом, а при том су још и јевтини. У ту врсту отрова рачуна се на првом месту сублимат (спричик), па онда арсен и хлорни цинк, и најпосле сулфат гвожђа или бакра (зелена или модра галица) — а то су у исти мах и једињења, која често служе и за тровање.

Још су чешћи случајеви, где се та средства против трулежи и смрада — средства консевирајућа и десодоришућа — не апликују на саму лешину, него се њима само прска или натапа непосредна околина њена. Тако је н. пр. већ давно ушло у обичај, да се лети на врућинама, а нарочито код гојазних мртваца, прскају или натапају раствором сублимата, сичана, хлорног цинка, зелене или модре галице и т. д. оне *струготине* или оно *иверје, којим се обично постављају и пуни мртвачки сандук*, како би на њима мртво тело што чвршће почивало. А то се чини у претпоставци, да ће ти раствори допрети и до саме лешине, и да ће својим дејством спречити њено прерано распадање. Разуме се, да се ти раствори у таким приликама не штеде, него немилице и толико троше, да се после извесног времена могу хемијском анализом и у лешини наћи, па онда погрешно као доказ за тровање узимати.

И *вештачко конзервисање или „балзамовање" мртваца* врше лекари махом тим истим или сличним средствима. Мацерирају, импрегнирају или инјицирају (убризгавају) мртво тело разним хемијским једињењима и јачинама, које имају ту особину, да спречавају насељивање и размножавају сапрофита, а тиме и распадање органских материја. У низу тих једињења махом су најподеснија за тај посао она, која су и за човека отровна; која се. дакле најчешће као отров и употребљавају. С тога се у судској пракси дешавало, да се у таким случајевима посумња на тровање и онде, где је отров само ради конзервисања леша, дакле после смрти у тело доспео. Да би се таке погрешке избегле, постоје у неким државама нарочита санитетско-полицијска наређења, којим се конзервисање човечјег леша неким отровним једињењима (н. пр. једињењима живе, арсена и цинка) или сасвим забрањује, или се њихова употреба за тај циљ само под извесним погодбама дозвољава. Али како се лекари тих наредаба ипак увек не придржавају, предвиделе су неке државе одредбу, по којој лекари морају један део оног препарата, којим су мртво тело конзервисали или „балзамовали", у нарочити згодан суд брижљиво затворити и — контроле ради — заједно (у једном сандуку) са конзервисаном лешином сахранити. Та мера служи онда као доказ, да тај отров није доспео у тело за живота, него после смрти — при вештачком конзервисању или „балзамовању".

До лешине могу допрети разни отрови и кад владају какве епидемије — за време какве јаче заразе и морије. Као што је познато заразне клице могу се неко време и на мртвом телу заражене особе живе одржати, те на здраве прећи па их заразити. С тога постоје готово у свима уређеним државама и општинама нарочите санитетско-полицмјске одредбе, како се за време трајања епидемије има поступати при опреми и сахрани лешинâ оних особа, које су од заразе умрле.

Обично се у тим правилницима наређује да се *лешине од заражених особа одмах савесно десинфикују*, а десинфекција се врши и опет — отровима. Завије се н. пр. у чаршаве, натопљене у раствор каквог јаког десинфикујућег средства — као што је сублимат, сичан, хлорни цинк, зеленa или модра галица, карболка ит.д. — па се тек онда даље опрема и сахрањује. Та средства бирају се за тај посао и с тога, што су најјевтинија, те се могу лакше и за сиротињу набављати. Ако би се, дакле, у таким случајевима после извесног времена појавила сумња, да та особа није напрасно умрла од природне смрти заразом, која је у то доба владала, него је отрована: онда би се при завршној оцени позитивног резултата хемијске анализе увек морало узимати у рачун, да је нађени отров могао бити употребљен као средство за десинфекцију, те после смрти доспети у тело, које је испитивано. То ваља у таким приликама имати на уму и с тога, што су многи појави код извесних, акутних (преких или наглих) заразних болести веома слични појавима неких врста акутног (преког или наглог) тровања, те и последњи часови у животу заражене особе могу бити таки, да баш потврђују сумњу на смрт тровањем. Тако се н. пр. код многих и то баш код најжешћих случајева инфекције дифтеријом, шарлахом, богињама ит. д. јавља по гдекада упорно бљување и нагло опадање снаге у такој мери, да необавештена околина болесникова може с правом посумњати на тровање.[1]) Код тифа (врућица) и других заразних болести у превима јавља се опет по гдекада уз јак пролив и жестоко бљување, а пролив и бљување су веома често први, па гдекада и једини знаци тровања. Најпосле ваља нарочито истаћи, да има инфекција, које се по својим симптомима врло често потпуно слажу са појавама неке извесне врсте тровања. Најбољи пример томе је азијска колера. Појави њени тако су слични појавима при тровању арсеном, да и искусан лекар може за прво време бити у недоумици.[2]) — У

[1]) По својој суштини и јесу ти појави знаци тровања или интоксикације — токсинима, које заразне клице својим животом у телу изводе.

[2]) Сличност између појава код колере и појава при тровању арсеном тако је очигледна и потпуна, да су је и сами злочинци у своју корист употребљавали. Тако се н. пр. зна за једну кривичну парницу ове врсте. Владала је холера. У једној богатој породици помру од колере у сразмерно кратким размацима времена готово сви њени чланови — тако, да их све наследи једна жена. С почетка, наравно, то није могло упасти у очи, јер је холера доиста беснила и читаве породице сатирала, али се касније појави сумња, да је та жена — наследства ради —

свима тим случајевима могло би се, дакле, десити, да баш појави саме инфекциозне болести код необавештених људи изазову сумњу на тровање, па да они — на основу те сумње — траже лекарски преглед и секцију леша са хемијском анализом лешинских делова. Хемијска анализа би, наравно, могла констатовати ону врсту отрова, која је при опреми леша служила као средство за десинфекцију. и ако та особа није трована.

Најпосле ваља нарочито истаћи, да има случајева и *злонамерног или кривичног подметања и потуривања отрова у лешину* или лешинске делове *туђом руком* — и то у разним циљевима. Тако се н. пр. дешавало, да су убијце у лешину своје жртве, коју су другом којом врстом насилне смрти уморили, отров подметали, не би ли се касније истрагом и хемијском анализом у њој констатовао, па тај случај као самоубијство тровањем окарактерисао. Слични случајеви дешавају се и приликом спорова о каквом великом наслеству. Заинтересована лица покушавају н. пр. на све могуће начине, да свога противника (рецимо удовицу каквог умрлог богаташа, којој је он велики део своје имовине оставио) искључе из наслеђа. У тој намери дођу по гдекада и на мисао, да пред судом подмету тровање тестатора намерним потурањем каквог отрова у његову лешину. — Најпосле има и тако покварених индивидуа, да ће из просте заваде, омразе или пизме намерно потурити отров у лешину каквог (природном смрћу) умрлог члана породице, само да могу кривицу на омражену особу наметнути, и против ње кривичну тужбу подићи.

Начин, како таке особе злонамерно *уносе отров у објекте*, који долазе на хемијску анализу, у главноме је двојак. Или га подметну непосредно у саму лешину пре него што су исказали сумњу на тровање, па тек онда траже кривично испитивање, ексхумацију, секцију и хемијску анализу. — или је сумња већ напред изречена, па да се испитивањем потврди, траже се и нађу се при самом шиљању лешинских делова за хемијску анализу згодне прилике, да им се отров дода. — По себи се разуме, да ће таки злочинци своју намеру тим лакше и поузданије извршити, ако се наследник и обдуценат не би строго придржавали правилника при прибирању и шиљању материјала за хемијску анализу, те тај материјал тако осигурали, *да му се ништа не може ни одузети ни додати*. С тога би им увек била дужност, да тај материјал пошљу само у чистим, (званично) запечаћеним, а при том још и таким судовима, који се ни с које друге стране (н. пр. са дуге или данцета) не би могли отварати. На жалост баш код нас постоји у томе правцу толики нехат и немар, да би се случајеви злонамерног подметања отрова у лешинске делове могли често понављати.

(НАСТАВИЋЕ СЕ)

Д-р М. Јовановић-Батут.

своје сроднике отровала. На основу те сумње и неких доказа у томе правцу поведе се кривично испитивање, нареди ексхумација, секција и хемијска анализа лешева, који су били у питању, и констатује препређено изведен и ужасан злочин. Оптужена жена је доиста своје рођаке отровала арсеном — у оправданој нади, да ће се њихова нагла смрт под извесним симптомима, који личе на симптоме холере, сматрати као смрт од холере.

ПОЛИЦИЈСКЕ НАРЕДБЕ

(СВРШЕТАК)

Писане и неписане наредбе.

Наш закон познаје само писане полицијске наредбе и једино о њима и говори у § 326. крив. законика и чл. 43. зак. о уређењу округа и срезова.

Вредно је, међутим, поменути, да поред ових писаних наредаба има и неписаних, усмених, које закон нигде не предвиђа, али их живот показује и на крају и закон прећутно признаје. То су оне усмене наредбе, које у случајима преке опасности издају полицијски органи у општем интересу, и које морају да се изврше, јер имају и санкције. Истина та санкција не састоји се у казни, већ у *принуди, насилном извршењу*, за то што су ти случајеви такве природе, да се под формуле не могу подвести и што је, најзад, и сама принуда, као једна форма полицијске делатности, довољна. Да поменемо, примера ради, један од тих случајева, који је и код нас врло чест: *пожар* или *поплава*. Вода или ватра отму толиког маха, да се само брзим мерама може општа опасност отклонити. Оним полицијским органима, који су р таквим случајима функционисали, познато је, да има сопственика, који неће да оставе своје добро, већ из очајања хоће да умру са њим. Усмене наредбе полицијских органа, да се таква лица силом уклоне са тих опасних места, нису нигде законом предвиђене, али се морају извршити. Ако сопственик неће да их сам изврши, или да се по њима управља, полицијски органи, у општем интересу, имају право и дужност, да их силом изврше. Таким наредбама, кад-и-кад, може се вређати и привидно право појединаца, нпр. при пожарима, кад ватра отме маха, срушити извесну кућу до куће која гори, да ватра не би обузела остале. И ма да такве наредбе показују очиту повреду приватнога права, оне нису незаконите све донде, докле су у сразмери са величином опасности која је претила и докле су вршене у општем интересу, интересу друштва. За оцену питања о томе, у случају жалбе приватних чије је право повређено, надлежан је по нашим законима суд, који ће увек морати таквог чиновника и у опште органа полицијске власти, ослободити одговорности, када нађе, да је та мера била потребна. У таквим случајевима треба имати на уму и то, да је полицијски орган, који је такву наредбу издао, био представник друштва, које, као и сваки појединац, има право одбране од опште опасности.

Ове усмене, написане, полицијске наредбе долазе у ред најтежих и најделикатнијих функција полицијских органа и показују одмах правог полицајца.

Неколике напомене из праксе.

а.

Поменуо сам, да многе полицијске власти имају обичај, да при издавању ових наредаба прекораче границе датог овлашћења из § 326. крив. законика и да својим наредбама регулишу и оне случајеве, које је већ законодавац регулисао. Примера ради да наведем чл. 40., 41., 44. и 71. Полицијских Наредаба за Београд од 26. јуна 1902. Бр. 18324., да и не помињем полицијске наредбе власти по унутрашњости. Летимичан поглед на § 329. тач. 8. крив. зак. показаће, да су сви ови случајеви из поменутих чланова наредаба обухваћени овим законским прописом и да су, према томе, ови чланови незаконити.

б.

Делокруг важности ових наредаба ограничен је. Обзнана тих наредаба, као што се сада врши, није Уставу саобразна. Међутим, њихова важност обавезна је за све грађане, који се у реону где оне важе нађу и против њих што учине, па ма они били и из других места. Претпоставимо случај, да су те наредбе обзнањене и преко Српских Новина и да су у опште испуњени сви услови и олакшице за што боље упознавање грађана са њима, — па ипак правичност захтева, да се има законских обзира према грађанима из других места, када против њих поступе.

Могућност, којој су таква лица изложена да против наредаба погреше, далеко је већа, него код грађана из самог места, за то, што они не могу знати, све наредбе, које се преко Српских Новина обзнањују. Кад-и-кад је таквим наредбама забрањено оно, што је у месту где он живи, слободно; и кад-и-кад и оно, што он, по своме ступњу образованости, не може да замисли, да се може забранити.

Зато би и било неправично такве случајеве третирати онако исто, као и случајеве, када грађани из места што учине против наредаба. Треба имати на уму, да је summum ius summa iniuria.

в.

Многи полицијски органи имају чешће обичај, да у специјалним случајима, а нарочито у онима, где какав поступак грађана нема карактерних знакова ни једног кривичног дела, подводе га под § 326. крив. закона и доносе пресуде. Такав случај обично је један од оних, које је законодавац побројао у § 326. крив закона. Заборавља се у таквим приликама, да треба испунити и многе друге услове из § 326. крив. зак., па да таква радња извесног лица буде кажњива.

Тако, потребно је да се такви случајеви изречно *наредбама* забране, да те наредбе буду правилно донете, обнародоване ит.д. и да тек по испуњењу свега тога. таква радња приватнога може бити кажњива.

Један карактеристичан пример такве наопаке примене § 326. крив. законика налази се у Збирци Одлука Државног Савета од г. М. Вукићевића, а састоји се у овоме:

Н. Н. из Београда имао је станове за издавање у Београду. Стручна комисија нађе, да су ти станови нездрави и кварт на основу тога мишљења и § 326. крив. зак. решењем забрани Н. Н. издавање под закуп тих станова. Ово решење одобри Управа града Београда, Министар Унутр. Дела и Државни Савет одлуком својом од 2. марта 1904. № 1335., ма да је Н. Н. сасвим правилно објашњавао, да се § 326. крив. закона не може односити на овај случај као специјалан.

Ту и такву одлуку, као што се види, одобрио је Савет, који у то исто време, у другим случајевима сасвим правилно о § 326. крив. зак. каже ово: да је тај законски пропис само једно овлашћење дато месној полицијској власти, да може издавати наредбе и њима регулисати извесне законима нерегулисане правне односе из јавног живота, који носе карактер општности.

г.

Раније сам поменуо, да су првостепени судови касациони у погледу оцене законитости ових полиц. наредаба. Разни погледи, који могу код полицијских и судских власти постојати о томе, шта је законито, а шта не, могу често довести до великих незгода. Питање о оцени законитости долази пред суд, казали смо, онда, када је наредба већ примењена, — онда, дакле, када је лице на које су примењене, у извесним случајима, већ лишено слободе, јер се по § § 15. и 16. Полицијске Уредбе пресуде за дела из § 326. крив. законика могу одмах извршивати.

Неопортуно је, према томе, хитати и без велике потребе, бар у првим случајима примене наредаба, користити се правом из § § 15. и 16. Полиц. Уредбе, док се не види како ће суд оценити њихову законитост.

д.

Законодавац може усвојити и озаконити правне принципе противне правном појмању, може регулисати друштвене односе противно правним обичајима; може донети непопуларне законе из фискалних и других узрока и т. п., — па ипак негодовање према таквим законима биће мање него према наредбама полицијске власти, које су противне правном појмању, из којих се не види корисност њихова по опште добро, и које се извршују сурово и без скрупула. Треба увек имати у виду, да те наредбе издаје полицијска власт, она иста, која врши код нас и масу других за грађане непријатних послова; која по тим истим наредбама и суди и пресуде извршује, — па ће се појмити, да и добре наредбе ретко наилазе на добар пријем код грађана само за то, што их издаје неомиљена полиција.

Љ. Јоцић.

КРИМИНАЛНА ПОЛИЦИЈА

(НАСТАВАК)

Дете је са собом носило једну кутију за рад: дугачку 20 см., широку 15. см и високу 10 см., чији је поклопац био покривен јастучићем за чиоде од зелене чоје. У кутији су биле ове ствари: плетиво од црвене вуне, започетци везиљских радова, неколико побожних слика и један стари молитвеник са изгужваним листовима, штампан у Зеховој штампарији у Брен ле Конте.

По изласку на улицу, Жана се заустављала пред кућом и тада су јој пришли неколико школских другова и другарица и провели с њом у разговору неколико минута. Овом приликом Жана је отворила кутију за рад и показала им своје слике, а потом се с њима опростила и пожурила матери. Док су деца настављала прекинуту игру и необраћајући више пажњу на своју другарицу, дотле је Жана, радосна и весела, хитала кроз вечерњи сумрак да за навек ишчезне у необјаснимој мистерији једног гнусног и одвратног злочина.

* * *

Жана је напустила кућу и пошла матери у 7 часова мање 10 минута; пред кућом је, као што смо видели, застала неколико тренутака у разговору са друговима и другарицама, а потом је отишла и ишчезла. Ово је било први пут, да је она сама отишла у вече од куће.

Пошто се овог вечера дете не беше вратило кући до $8^1/_2$ часова, стара Ван Галкова посла своју трећу кћер Жану код Франсоазе да види шта је са малом. Девојчице тамо не беше. Може се већ појмити материна узбуђеност, страх и очајање. Две сестре вратише се одмах у родитељски стан. Радост и мир напустише за свагда ову, раније тако мирну и срећну кућу, и уступише место брizи, очајању и жалости.

Прва брига жена била је, да о свему известе људе, и с тога су одмах отишле и нашле старог Ван Галка и синове му: Мишела и Виљема. У исто време очајна мати јурила је грозничаво по целом кварту, и по дућанима и крчмама распитивала за несталу Жану, али узалуд: дете не беше нигде виђено. У $9^1/_2$ часова Франсоаза извести о нестанку детета спомоћну полицијску станицу у улици „La Fiance". Стари Ван Галк, међутим, напушта своју дужност у позоришту и, по допуштењу дежурног полицијског официра, извештава преко позоришног телефона све полицијске станице о Жанином нестанку. Бојећи се какве отмице или освете стари, после овога, одлази са сином Мишелом у стан Жаниног оца, који изјављује да девојчицу није ни видео, и позива Ван Галкове да му прегледају стан. Видећи га озбиљно узбуђеног, стари Жак му верује на реч и враћа се натраг. За ово време његова жена беше отишла са једном ћерком у болницу Сен - Жан, одакле је преко телефона тражен извештај од свију болница по предграђима о томе: да ли је овога вечера у коју од њих донето какво болесно или рањено лице? Одговор је био негативан. Несрећне жене вратише се кући исцрпљене и сломљене.

Тачно у поноћ, млађи Ван Галк, Виљем и Јулире Кипр, син једне глумице из фламанског позориште, стигоше у полицијски комесаријат III дивизије. Мистериозни пакет већ је био донет и отворен. Пошто су познали леш Жанин, напустише у очајању комесаријат и одјурише да страховиту новост саопште фамилији. И Франсоаза се вратила, али од ње крију истину: саопштавају јој само да је мала нађена, и да је због повреда по ногама морала бити пренесена у болницу.

У попоћ и четврт, стари Ван Галк и Мишел враћаху се из Моленбека. На углу улице „Laeken", готово пред самим њиховим вратима, очекиваху их два господина.

— Ви сте, без сумње, деда нестале девојчице... Излишно је да и даље трагате... Дете је нађено... Оно је жртва једног малог несрећног случаја... Изволте с нама у комесаријат; тамо га можете видети.

Човек, који је ово говорио, био је Жонсен, официр судске бригаде.

Стари Ван Голк и Мишел пођеше за полицајцима у полицијски комесаријат, где им открише један део истине. Сломљен од бола и туге, стари не имађаше снаге да последњи пут види црте драгог детета. Индентитет Жанин званично је утврђен изказима њених ујака: Алберта, Мишела и Виљема, и познаника: Јулија Кипра и гђце Валерије, сусетке Ван Галкових. У $1^1/_4$ час по поноћи полиција је отпустила све ове личности, а у $3^1/_2$ часа изјутра сви Ван Галкови беху поново позвати у полицијски комесаријат, у коме се већ налажаху: државни тужилац Нажел са својим помоћником; истражни судија Хаво; лекар Јулије Ленер; судски лекари: Д-р Лебрун и Хежер Жилберт: шефови полиције и судски агенти.

Истрага отпоче. У 5 часова изјутра стари Ван Галк, за време испита, сазнаде истину у свој њеној страхоти. У 9 часова изјутра, власт допусти Франсоази да се повуче, са налогом: да се одмах, и то околним путем, избегавајући улицу „Laeken", врати у свој стан.

* * *

Новост о злочину још изјутра била је позната целом Бриселу. У тесној улици „Hirondelles", пред зградом државног тужиоца, одмах се скупила маса света. У $9^1/_2$ часова једна жена иђаше нервозно и узнемирно улицом „Laeken" ка фламанском позоришту. Опазивши издалека гомилу, приближи јој се и, радознала, упита једног господина за узрок њеног скупљања.

— На овом је месту ноћас нађен један пакет, у коме је био леш једне мале и плаве девојчице од 8 год., која је силована, убијена и исечена на комаде, — одговори непознати.

Чу се један промукао и очајан узвик: „Жана", а потом жена подиже руке у вис и паде као маса, громом погођена. Пренесоше је одмах у једну оближњу кућу. Кад је после неколико часова дошла себи, била је у стану својих родитеља.. Ова жена беше Франсоаза Ван Галк, мати Жанина. Она је, као што се види, сазнала за смрт свога детета на начин достојан канибала примитивног Конга.

* * *

На 8 дана после извршеног злочина 15 фебруара, у 4 часа по подне, два таљигаша опазише у улици „Médori“, у малој шумици, званој „Краљева Башта“, један добро увезани пакет. Из радозналости, замолише уличног позорника за допуштење да прећу преко ограде и виде шта је у пакету. По добивеном допуштењу, један од њих прекорачује ограду и узима пакет, који је био увијен у новине и увезан танким канапом. Кад су га отворили, нашли су њаму старе дечије ципеле.

— Е добро, шта ћеш да радиш с њима? упита други кочијаш.

— Ни сам не знам, одговори први. Даћу их коме; можда ће требати неком сиромаху.

После овог разговора таљигаши продужише свој посао и не мислећи више на овај догађај.

У вече, по свршетку посла, човек код кога беху остале нађене ципеле, оде у кафану на чашу пива, и том приликом исприча осталим гостима шта је нашао.

— То су, без сумње, ципеле мале Ван Галкове, примети један од слушалаца.

— Доиста, то може бити истина, а ја на то нисам ни помислио: сутра ћу их однети у полицијски биро, — одговори спокојно таљигаш.

Кад је сутра дан полицијски официр примио од таљигаша ципеле и известио о томе свога шефа, овај му нареди да их покаже Ван Голковима. Пре него што их је и видела, стара Ван Галкова пружила је један елеменат неоспорне идентификације: мала је имала жуљ на пети због клинца на једној штикли, те је с тога стара, да би отклонила ову незгоду, направила нарочити ђон од хартије. Чим су јој показали ципеле, она их је одмах познала, и из једне од њих живо извадила овај ђон, направљен од једних немачких, илустрованих новина. Извештен о овоме, државни тужилац нареди да се одмах предузме истраживање по баштама, које су се граничиле са местом на коме су нађене детиње ципеле.

Овог истог дана, у петак 16 фебруара, у 2 часа по подне, баштован Билен нашао је још два пакета у парку краљевог ферма „Stuyvenberg“, на 100 м. од места где су нађене ципеле, с леве стране улице „Médori“. Ова два пакета морала су бити бачена преко ограде по свој прилици 15 фебруара по подне. Они су били дугачки по 40 см, широки по 20 см. имали су облик шунке и били су добро увезани дебелим канапом. Као год и први пакет са трупом детињим, и остала три: онај с ципелама и ова два с бутинама, падали су у очи начином на који су били упаковани и везани, и који је био апсолутно савршен.

Детињи огртач, појас, кутија за рад и њена садржина остали су непронађени. Вероватно је, да је злочинац сагорео и уништио ове предмете, који су га могли компромитовати, пошто их није смео дуже времена чувати код себе као трофеје своје победе.

(НАСТАВИЋЕ СЕ)

ПОУКЕ И ОБАВЕШТЕЊА

Учињена су нам ова питања:

I

Суд општине ратајске, актом својим Бр. 176. пита:

„У чл. 2. тач. 8. става 4. зак. о таксама јасно је казато, да свака жена раздвојена од мужа пресудом духов. суда (§ 417 гр. зак.,) има право на сиротно уверење, изузимајући оне, које имају имање на своје име, на које плаћају више од 5 динара непоср. пореза. Али у овој општини има случај такав, да се једна девојка удала за једног момка, па се после, пресудом духов. суда раздвојили, и вратила кући свога живог оца, да тамо живи. — Њен отац нема никаквог мушког потомка већ њих неколико девојака.

Сад ова женска тражи сиротно уверење од ово — општ. суда, у смислу закона о таксама, с' правом да она нема никакво имање и да је она раздвојена од мужа. Суд моли уредништво за објашњење, има ли она право на сиротно уверење, и неће ли се косити са расписом Господина Министра Финансија од 1. октобра 1909 г. ПрБр. 20395., пошто је она наследница, и живи у задрузи код свога оца?“

— На ово питање одговарамо:

Расписом својим од 1 октобра прошле године ПрБр. 20395, г. Министар Финансија објаснио је значај тачке 8. чл. 2. закона о таксама тако, да сваки члан једне задруге, која плаћа преко 5 динара непосредног пореза без прireза и личног пореза, мора плаћати таксу кад води спор.

Како молиља, о којој је овде реч, не само што живи у заједници са својим оцем, него је још и наследница његовог имања, то се њој, у смислу поменутог расписа, не може дати уверење о сиротном стању.

У осталом, суд јој може дати уверење, у коме ће констатовати какав је њен положај у кући њеног оца с обзиром на закон о таксама и на њено брачно стање, па ће власти, којима она поднесе то уверење ценити: хоће ли га примити као доказ о сиромаштини или не.

II

Радници нишке радионице питају: да ли њихова зарада може бити у опште предмет забране, и да ли су власти које ову наплаћују, дужне да врше обуставу?“

— На ово питање одговарамо:

Наређена § 471. грађанског судског поступка, као изузетак од општег правила, ништа не говоре о томе: да ли се може ставити забрана на зараду надничара, дневничара — коју примају од приватних лица или установа, било истога дана за који су радили, било недељно, петнаестодневно или како другчије.

И како код овог изузетног правила не може бити аналогије, без обзира што њој у грађанском праву има места, ми налазимо, да би ова зарада могла бити предмет забране у опште.

Али како сваки од ових радника може осујетити извршење забране на тај начин, што би одмах по стављеној забрани напустио рад, то су надлештва, односно приватна лица у немогућности да судске одлуке о забранама изврше.

Тако нпр. једном је раднику нишке радионице стављена забрана на надницу, јер су сви радници по чл. 6. Службених прописа за раднике нишке радионице *надничари*, без обзира на то што ову примају петнаестодневно, али он одмах напусти посао по чл. 18. поменутих правила.

У овом случају управа радионице одмах извештава суд, да се забрана није могла извршити и предмет оставља у архив.

На тај начин са том је забраном свршено, и по њој се не може вршити наплата ако би радник после извесног времена опет ушао у посао, пошто његова нова дневница није онај објекат, на који је забрана стављена и који је од стране повериоца факсиран као предмет залоге у смислу § 378. грађ. суд. поступка.

Из ових разлога и приватна лица и управе завода могу да одбију извршење забрана, које се стављају на дневнице, истичући истинску немогућност њиховог извршења.

III

Судови општина: жучке актом бр. 1521; александровачке бр. 197: биновачке актом бр. 40: степошке актом бр. 201; крушичке актом бр. 102; љубостињске актом бр. 277; писканске актом службеним; и О. Банковић из Д. Коњувца питају:

„1. каква се писменост тражи за председника општине;

2. шта се рачуна под сталним државним прирезом;

3. може ли бити председник који нема 30 година старости; и

4. да ли кандидат за председника или одборника може једновремено бити и предлагач на истој кандидатској листи?“

— На ова питања одговарамо:

1. Како треба разумети ону одредбу из чл. 105. закона о општинама о писмености, објашњено је у бр. 3. и 4. овога листа за ову годину под V на питање општине велико-лукањске. Треба прочитати то објашњење, и тамо ће се наћи потребан одговор;

2. Под сталним државним прирезом разуме се само 75%, колико се наплаћује на сваки динар према члану 76. закона о порезу;

3. Председник општине мора имати 30 година старости; и

4. Сваки правни гласач једне општине, ако га има у азбучном списку, може бити предлагач, па но томе могу бити предлагачи и сами кандидати листа.

Објашњење последње тачке чл. 105. закона о општинама.

Поводом питања суда општине баричке актом Бр. 32. које гласи: Да ли се последњи одељак члана 105. закона о општинама, по коме пенсионери за време службе у општини немају права на пен-

сију, односи само на пенсионере, који су у служби општине београдске, или то важи за све општине у Србији — и поводом одговора на ово питање, који је дат међу „Поукама и обавештењима“ под II у 3. и 4. броју Полицијског Гласника од 24. јануара 1910. године — дајемо следеће објашњење:

У члану 105. закона о општинама прописани су извесни услови за председнике општинске и кметове у опште, а поред тога, последњим ставом истог члана, регулисан је, изузетно, положај председника, потпредседника и кметова правника у општини београдској, изражен у односу ових лица према правима, скопчаним са државном службом. Последњи став поменутог члана закона о општинама гласи: „Председнику, потпредседнику и кметовима правницима у општини београдској, године проведене на овим положајима, рачунају се у године указне службе кад ступе у државну службу, било да су пре тога били у овој, било да у њу први пут улазе. Ове године важиће за пенсију породице кад ступе у државну службу, ако уплате улог прописан законом о пенсионом фонду за удовице и децу умрлих чиновника, за све време како службе у општини, тако и оно до ступања у државну службу, ако у ову не долазе непосредно са општинске службе. Ако су у општинску службу ушли из државне, или као пенсионери, и редовно плаћали улог у удовички фонд, онда неће плаћати нов, у колико су га платили. Пенсионери за време службе у општини немају права на пенсију.“

Према томе, последња тачка: „Пенсионери за време службе у општини немају права на пенсију“, не односи се на пенсионере у служби општинској у опште, већ само на пенсионере у служби општине београдске, јер, да се хтело, да се то законско наређење односи на све општине у Србији, оно би се издвојило у засебан став, а не би се додавало оном ставу, који говори само о чиновницима општине београдске.

Поред тога и историја постанка овог последњег става члана 105. закона о општинама упућује нас на тумачење: да се последња тачка тога става, по којој пенсионери за време службе у општини немају права на пенсију, односи само на пенсионере у служби општине београдске — а то се закључује по овоме:

Цитиран став постао је из више одељитих делова. Приликом специјалне дебате у Народној Скупштини, на првом и другом читању предлога о изменама у закону о општинама (састанак 32. и 56. редовног сазива скупштинског од 1. октобра 1909. године), пошто су се извесни народни посланици ставили на гледиште, да чиновницима општине београдске не треба стварати изузетан положај у погледу рачунања година, у општини проведених, за пенсију и службу државну у опште, одлучено је, да као умерење права, која се признају чиновницима општине београдске, дође наређење законско, да пенсионери за време службе у општини немају права на пенсију. Ово наређење добило је вид засебног и последњег става у члану 105. закона о општинама. Али, да не би било сумње, да ли се тај пропис односи на све општине у земљи или само на општину београдску, то је усвојен предлог, да се тај пропис дода као последња тачка последњем ставу чл. 105. закона о општинама, који став има у виду једино општину београдску, — те је на тај начин овај став озакоњен онако, кака смо га горе навели. Приликом дебате у Народној Скупштини о овом ставу г. Министар унутрашњих дела, који је измене у закону о општинама спроводио кроз Народну Скупштину, нарочито је нагласио, да се сва наређења из последњег става чл. 105. закона о општинама односе само на Београд. Ово налази свога оправдања и у томе што се на овај начин олакшава одлазак пенсионера, као способних администратора, за чланове општина по унутрашњости Србије.

Према свему напред изложеноме, пенсионери за време службе у општинама у унутрашњости земље имају права на примање пенсије, јер им то право није одузето изричним законским наређењем.

А. Ј. К.

СЛУЖБЕНЕ ОБЈАВЕ

КО ЈЕ ОВО?

У Софији је ухваћено на покушају једне крађе и притворено ово лице, које је тамо изјавило да се зове **Добросав Рачић**, син Богдана и Маре Рачића из Пожаревца, рођен 1873. године; по занимању, казао је, да је кафеџија и да је у последње време живео у Пожаревцу. Међутим начелство округа пожаревачког тврди да такво лице тамо није познато.

Ако би ко што знао о овом лицу, моли се да о томе извести Управу града Београда с позивом на Бр. 3128.

ТРАЖЕ СЕ

Светозар Чачић, бојаџија из Шапца, отумарао је незнано куд још 6. пр. месеца и до сада се није могло сазнати шта је с њим. Он је стар 36 година, средњег раста, смеђих бркова, дугих образа. — Депеша начелства округа подринског Бр. 211.

Милоша Садића, скитачког Циганина, тражи начелник среза косаничког ради извршења једне монополске пресуде над њиме. — Депеша начелника среза копаоничког Бр. 7596.

Зорка, кћи **Софије** и **Драгутина Петровића**, надничара из Београда, отумарала је 16. прошлог месеци незнано куд и до данас се није јавила родитељима. Она је стара 14 година, раста малог, црномањаста и сува. Од одела има на себи: затворено плав жакет и сукњи, на глави црну мараму и на ногама црне чарапе и ципеле. — Акт Управе града Београда Бр. 3428.

Ђуру Симоновића, колара из Јагодине, који је пре 6 месецм напустио своју породицу, радњу и кућу тражи начелник среза беличког. Он је стар 35 година, средњег раста, добро

развијен, бркова и косе смеђих, брија се, у оделу је грађанском. У циљу лакшег проналаска износи се и његова фотографија. — Акт начелника среза беличког Бр. 1542.

Јеремија Илић, из Дебелице, који по пресуди књажевачког првостепог суда има да издржи и 2 године полицијског надзора, тражи се ради извршења пресуде. Он је стар 38 година, средњег раста, косе плаве, бркова малих, без браде. — Акт начелника среза тимочког Бр. 474.

Божидар Лапчевић, земљоделац из Рокаца у срезу жупском, 24. прошлог месеца побегао је из болнице за душевне болести, где је био на лечењу. Он је стар 37 година, средњег раста, на левом образу има ожиљак од ране. На себи има државно одело од плаве чоје. — Акт Управе града Београда Бр. 3305.

Нека све полицијске и општинске власти живо потраже нестала лица и пронађена упуте именованим властима, које су тражење захтевале.

ПРЕСТАЛА ПОТРЕБА

Зорка, кћи **Јована Станића,** из Београда, чије смо тражење донели у 1. и 2. броју од ове године, јавила је се својим родитељима, те је престала потреба за даљим њеним тражењем. — Акт Управе града Београда Бр. 2811.

Светозар Ђурђевић, из Баца, нађен је мртав 11. прошлог месеца, те је престала потреба за даљим његовим тражењем. — Акт начелника среза прокупачког Бр. 1292.

СКИЋЕ СЕ ПОЖЊА

Лајош Лоци, осуђеник београдског казненог завода, 21. пр. мца издржао је осуду и као стран поданик прогнат је на свагда у Аустро-Угарску. Лајош је родом из Жабља у Банату, по занату касапин, и пре осуде живео је у Шапцу. Шабачки првостепени суд два пут

га је осуђивао због опасних крађа: први пут на пет, и други на седам година робије. Скреће се пажња свима полицијским, а нарочито пограничним властима, да на повратак Лајошев у Србију пазе и да га у случају повратка у Србију поново прогнају. У том циљу износи се и његова фотографија, која је снимљена по његовом изласку са осуде. — Акт Управе града Београда Бр. 1698.

Непознати крадљивац ноћу између 16. и 17. пр. месеца украо је Вукосаву Дробњаковићу, земљоделцу из Ужица, државну пушку система «Маузер» модела 1880 г. серија «П» № 6781. — Депеша начелства округа ужичког Бр. 503.

Непознати крадљивац ноћу између 19. и 20. пр. месеца украо је Живадину Кукићу, земљоделцу из Трњана државну пушку система «Маузер» серија «З» № 1916. — Депеша начелника среза крајинског Бр. 753.

Непознати крадљивац украо је Теофану Јанковићу, из Курића у срезу студеничком, државну пушку система «Маузер» серију «Г» № 6340. — Депеша начелника среза студеничког Бр. 1175.

П О Т Е Р Е

Стеван Н., Циганин, родом из Гукоша у срезу качерском, одговара код начелника среза посавског округа београдског за прављење лажног новца. Он је стар 25 година, висок, плав, плавих, танких бркова. Од одела има на себи: гуњ од шајка, црне штофане панталоне, на глави шубару и на ногама опанке. — Депеша начелника среза посавског округа београдског Бр. 987.

Мата Бјелица, из Јовиних Ливада у срезу прокупачком, 19. пр. месеца убио је свога комшију Петра Булајића па затим побегао. Он је стар 21 годину, средњег раста, косе смеђе, очију жућкастих, без бркова, на челу има белегу од посекотине. У оделу је сељачком. — Депеша начелника среза прокупачког Бр. 1022.

Паун Младеновић, тежак из Гамзиграда у срезу зајечарском, одговара за убиство извршено над Павлом сином Петка Калиновића из истог села. Он је стар 24 године, раста високог, у лицу црномањаст, очију црних, носа правог, чела високог, малих бркова и браде, у оделу сељачком. — Акт иследног судије зајечарског првостепеног суда Бр. 1350.

Радомир Ђурић, из Кораћице, извршио је опасну крађу, па побегао. Он је стар 30 година, раста малог, у лицу сувоњав, у оделу сељачком. — Депеша начелника среза косјајског Бр. 1517.

Миливоје Тешановић, келнер, родом из Лознице, одговара код кварта теразијског за крађу, али се налази у бегству. Он је стар 32 године, плав, омален и доста пун. — Акт Управе града Београда Бр. 2922.

Борисав Марковић, тежак из Малих Крчмара у срезу лепеничком, извршио је крађу Богосаву Недовићу, опанчарском раденику, који станује у реону топчидерске полиције и том приликом однео му: један пар мушког одела; један полован шарен ћилим; један полован иберциер; два креветска чаршава; један пар мушких и један женских ципела; један сат будилник; један полован женски огртач и уложну књижицу «Прометне Банке» по којој је уложено 7 динара. Борисав је стар 25 година, плавих бркова, у сељачком оделу, са чизмама на ногама. — Акт Управе града Београда Бр. 1919.

Милан Ђорђевић, бив. жандарм и кафеција из Зајечара, одговара за крађу код начелства округа тимочког, али се налази у бегству. Он је стар 32 године, раста средњег, косе и бркова смеђих, добро развијен. — Депеша начелства округа тимочког Бр. 16320.

Милорад Љуцић, тежак из Комирића, одговара за више злочина али се налази у бегству. Он је стар 28 година, висок, малих црних бркова, брија се; у сељачком је оделу. — Депеша начелника среза рађевског Бр. 1032.

Милован Миркозић, рударски радник из Соколовице, украо је ноћу између 23. и 24. прошлог месеца Бошку Брковићу и Благоју Врховићу рударским радницима из истог села два сребрна сата, два пара новог одела, један пар нових цицела и 60 динара у новцу. Он је стар 19—20 година, раста високог, образа округлих, очију смеђих, без бркова и браде, — Депеша начелства округа тимочког Бр. 893.

Милан Јовановић, ужар из Београда, има да одговара код кварта палилулског за дело из § 203 казненог законика али се налази у бегству. — Акт Управе града Београда Бр. 3644.

Светозар Поповић, тежак из Миоковаца, има да се узме на одговор за више утаја у званичној дужности али се налази у бегству. Светозар је стар 45 година, косе и бркова црних, без браде, омален, дежмељаст, у оделу је сељачком. — Акт начелника среза љубићског Бр. 1166.

Коста Н., столарски радник, ноћу између 27. и 28. прошлог месеца извршио је опасну крађу у Аранђеловцу и том приликом однео: један пар новог коцкастог одела; један револвер за пет метака. Он је стар 20 година, раста средњег, косе риђе, очију плавих по лицу роав. У оделу је грађанском, са шубаром на глави, а на ногама има ципеле «колумбо.» — Депеша начелника среза јасеничког округа крагујевачког Бр. 3131.

Два непозната зликовца 17. прошлог месеца напала су на кућу Миленка Петровића, из Рудоваца, и том приликом разбили су сандук и из истог однели: 800 динара у новчаницима од по 10 динара; један велики дукат од 75 динара и један дукат од 12 дин. Један је зликовац стар 23—25 година, висок, дугих образа, сувоњав, танких бркова, у сељачком оделу, са шајкачом на глави; други је стар 25—27 година, раста средњег, плав, буцмаст, малих бркова, брија се; у сељачком је оделу, са шубаром на глави, а око врата има обешену шарену торбу. — Депеша начелника среза колубарског округа београдског Бр. 1021.

Преноручује се свима полицијским и општинским властима, да за свима побеглим личностима учине најживљу потеру, и у случају проналаска стражарно их упуте властима које су потернице издале, с позивом на означене бројеве акта или депеша.

ИЗ ПОЛИЦИЈСКОГ АЛБУМА

Ноћу између 20. и 21. пр. месеца извршена је опасна крађа у седларској радњи браће Пинкас и Штајн. Крадљивац је обио врата из дворишта, ушао у дућан, насилно отворио фијоку и из ње украо 50 динара.

Брзом истрагом, коју је водио кварт теразијски, убрзо се ушло у траг крадљивцу, који

е већ сутра дан био у рукама власти. То је овај **Јанко Церовић,** земљоделац из Криве Реке у округу ужичком, стар 25 година. Он је једном због крађе већ био на осуди, пошто га је, по његовом казивању, ужички првостепени суд пре 3 године осудио на 9 месеца затвора.

Јанко је дошао у Београд крајем септембра прошле године и врло је мало радио, нарочито последњи месец и по дана, те је оправдана

сумња да је још коју крађу извршио. У осталом он је једну већ признао иследној власти, и то крађу Љубомиру Станковићу, кафецији код «Рајићевог Венца» на Дорћолу, где је насилно отворио кујнска врата, па кроз шубер из кујне ушао у кафану и из фијоке дигао 9 динара у новцу и толико у дувану.

Ако је ко ово лице приметио на местима где су после крађе извршене, моли се да то и што би се друго знало о њему, достави иследној власти.

Гвозден Милановић, покућар, родом из Багрдана, стар 22 године, стављен је код кварта дорћолског под кривичну истрагу и у притвор, што је своме газди Максу Фрајману, овд. јеврејском свештенику, извршио крађу новца и ствари, као што смо јавили у 3. и 4. броју.

Гвозден је и прошле године био извршио једну крађу где је служио и за то кажњен пресудом кварта дорћолског од 11. априла 1909. год. Бр. 3494 са двадесет дана затвора. Он је професионални покућар — лопов; погоди се да служи, обично не преда исправе господару, каже само име без презимена и чим му се укаже прилика краде и бежи. Тако је и сад ухваћен тек после неколико дана по извршеној крађи.

Скреће се пажња на њ, ако је могуће да у њему ко упозна учиниоца још каквог дела.

КРАЂЕ СТОКЕ

Ноћу између 20. и 21. пр. месеца непознати крадљивци украли су Лазару и Стојчи Миленковићу из Паланке и то: Лазару једног коња маторог 6 година, длаке зелене са жигом «О»; Стојчи два коња; једног маторог 9 година, длаке дорастасте, цветастог у леву задњу ногу путастог, високог 140 с. м. са жигом —; другог маторог 15—16 година, дорастастог, цветастог, са жигом «О». Са коњима су покрадени амови и узде. — Депеша начелника среза јасеничког округа смедеревског Бр. 1559.

Непознати крадљивац украо је Василију Милосављевићу, из Горње Коњуше, једног вола и једну краву. Во је матор 4 године, длаке сивозелене, рогова малих, а крава длаке зелене, рогова средњих. — Депеша начелника среза прокупачког Бр. 1006.

Ноћу између 13. и 14. пр. месеца украдена је Арсенију Обрадовићу, тежаку из Вукмановца, једна угојена крава, матора 7 година, длаке жуто-мрке, без роваша. — Депеша начелника среза левачког Бр. 524.

Ноћу између 8. и 9. пр. месеца украден је Милоју Стојановићу из Модре Стене један коњ, матор 5 година, длаке зелене. — Депеша начелника среза ужичког Бр. 214.

Ноћу између 19. и 20. пр. месеца непознати крадљивци украли су Ђури Јаковљевићу из В. Моштанице једног јунца и јуницу. Јунац је матор 2 године, длаке мургасте, на челу цветаст, а јуница је матора 3 године, длаке сиве. — Депеша начелника среза посавског округа београдског Бр. 1122.

Ноћу између 21. и 22. пр. месеца непознати крадљивац украо је Животи Миливојевићу, тежаку из Купиновца, два вола матора по 5 година; један је во длаке жуте, рогова унутра повијених, а други длаке жерасте, рогова вешких и виластих. — Депеша начелника среза ресавског Бр. 1233.

Код Љубомира Н. Вучковића, из Купиновца, нађен је један коњ пастув, матор 3 године, длаке отворено дорастасте на челу цветаст, на гребену са обе стране и на репу по мало бео. Држи се да је украден, јер му је билет лажан и украден из свеске сточних пасоша општине купиновачке. — Депеша начелника среза ресавског Бр. 1221.

Ноћу између 31. прошлог и 1. овог месеца непознати крадљивци украли су Радосаву Милутиновићу, из Дражимировца, два вола матора по 6 година. Један је длаке жуте са танким роговима, а други је длаке беле са дебелим и кратким роговима. — Депеша начелника среза деспотовачког Бр. 1850.

Непознати крадљивци украли су Јанићију Здравковићу, из Прекадина, једног бивола, маторог 3 године, и једну биволицу, матору 8 година. Обоје су длаке вране, малих рогова жигосани са Е/2. — Депеша начелника среза прокупачког Бр. 1480.

Обраћа се пажња свима полицијским и општинским властима на ове крађе и крадљивце.

НА ЗНАЊЕ

Комплети „Полицијског Гласника" за 1908. и 1909. год., у елегантном тврдом повезу могу се добити у уредништву по цену од 20 динара за једну годину. Комплети у меком повезу за 1908. и 1909. год могу ос добити по цену од 15 за једну годину, или оба заједно за 25 динара.

Штампа Краљ. Срп. Државне Штампарије уредник **Добривој В. Бакић**

БРОЈ 6. У БЕОГРАДУ, НЕДЕЉА 14. ФЕБРУАРА 1910. ГОДИНА VI.

ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК

СЛУЖБЕНИ ЛИСТ МИНИСТАРСТВА УНУТРАШЊИХ ДЕЛА

„ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК“ излази једанпут, а према потреби и више пута недељно. Претплата се полаже у напред, и то најмање за пола године код свију полицијских власти, и износи: 20 динара на годину за државна и општинска надлештва, а за све друге претплатнике у опште 12 динара годишње. За иностранство: годишње 24, полугодишње 12 динара у злату. Појединн бројеви **„Полицијског Гласника“** не продају се. Рукописи се не враћају.

СЛУЖБЕНИ ДЕО

МИ ПЕТАР I
ПО МИЛОСТИ БОЖЈОЈ И ВОЉИ НАРОДНОЈ
Краљ Србије

ПРОГЛАШУЈЕМО И ОБЈАВЉУЈЕМО СВИМА И СВАКОМЕ, ДА ЈЕ НАРОДНА СКУПШТИНА, САЗВАНА У РЕДОВАН САЗИВ ЗА 1. ОКТОБАР 1909. ГОДИНЕ, НА LXXI РЕДОВНОМ САСТАНКУ 4. ФЕБРУАРА 1910. ГОДИНЕ, РЕШИЛА, И ДА СМО Ми ПОТВРДИЛИ И ПОТВРЂУЈЕМО:

ЗАКОН
О
измени и допуни у закону о уређењу округа и срезова од 18. марта 1905. год. са изменама и допунама од 26. априла 1909. год.

који гласи:

Други одељак члана 68. зак. о уређењу округа и срезова замењује се овим:

Избор окружних посланика за целу земљу, за четворогодишњу периоду извршиће се 25. априла 1910. године, а дотле ће важити раније извршени избори.

Ова измена постаје закон, кад је Народна Скупштина усвоји и Краљ потврди, а ступа у живот од дана објаве у службеним новинама.

Препоручујемо Нашем Министру унутрашњих дела, да овај закон обнародује, а свима Нашим Министрима, да се о извршењу његовом старају, властима пак заповедамо да по њему поступају, а свима и свакоме да му се покоравају.

5. фебруара 1910. год.
у Београду.

ПЕТАР С. Р.

(П. П.)

Видео и ставио државни печат,
чувар државног печата,
Министар правде,
К. Л. Тимотијевић С. Р.

Председник
Министарског Савета,
Ник. П. Пашић С. Р.

Министар
иностраних дела,
Др. М. Ђ. Миловановић С. Р.

Министар финансија,
Стој. М. Протић С. Р.

Министар
просвете и црквених послова
Ј. М. Жујовић С. Р.

Министар правде,
К. Л. Тимотијевић С. Р.

Министар
народне привреде,
Ј. М. Продановић С. Р.

Министар
унутрашњих дела,
Љ. Јовановић С. Р.

Министар војни,
ђенералштабни пуковник,
Мил. Мариновић С. Р.

Министар грађевина,
В. Н. Вуловић С. Р.

Указом Његовог Величанства Краља Петра I., на предлог Министра унутрашњих дела, одликован је:

Орденом Светог Саве
ПЕТОГА РЕДА:

Арсеније Вељковић, срески начелник у пензији.

Из канцеларије Министарства унутрашњих дела, 7. фебруара 1910. г. у Београду.

Указом Његовог Величанства Краља Петра I., на предлог Министра унутрашњих дела, а на основу члана 34. закона о пословном реду у Државном Савету, одобрено је решење Државног Савета од 19. јануара 1910. године Бр. 419, донесено на основу члана 144. тачке 9. Устава, које гласи:

„да се Август Клапер, бивши пивар из Крагујевца, родом из Вајсвасера у Шлезији и поданик аустриски, по својој молби прими у српско поданство заједно са својом женом Јелисаветом, изузетно од § 44. грађанског закона, пошто је поднео уредан отпуст из својег досадашњег поданства“.

Из канцеларије Министарства унутрашњих дела, 31. јануара 1910. г. у Београду.

Указом Његовог Величанства Краља Петра I., на предлог Министра унутрашњих дела, а на основу члана 34. закона о пословном реду у Државном Савету, одобрено је решење Државног Савета од 15. јануара 1910. године Бр. 235, донесено на основу члана 144. тачке 9. Устава, које гласи:

„да се Јевтимије Чавдаревић, свештеник у Д. Душнику, родом из Берова у Старој Србији и поданик турски, по својој молби прими у српско поданство заједно са својом женом Панагијом, малолетном децом: Даринком, Радмилом и Властимиром и матером Катарином, изузетно од §. 44. грађанског закона“.

Из канцеларије Министарства унутрашњих дела, 31. јануара 1910. г. у Београду.

Указом Његовог Величанства Краља Петра I. на предлог Министра унутрашњих дела, а на основу чл. 34. закона о пословном реду у Државном Савету, одобрено је решење Државног Савета од 15. јануара 1910. године Бр. 420, донесено на основу чл. 144. тач. 9. Устава, које гласи:

„да се Стеван Хенерт, кројач из Крагујевца, родом из Земуна и поданик угарски, по својој молби прими у српско поданство заједно са својом женом Хермп-

ном, изузетно од §. 44. грађанског закона, пошто је поднео уредан отпуст из својег досадашњег поданства".

Из канцеларије Министарства унутрашњих дела, 31. јануара 1910. г. у Београду.

Указима Његовог Величанства Краља Петра I. одобрена су решења Народне Скупштине, сазване у редовни сазив за 1. октобар 1909. године, од 3. фебруара 1910. године, која гласе:

„Да се село Равни До одвоји од своје садање општине тамњаничке у срезу белопаланачком, округа пиротског, и да се спои са општином островичком, у срезу и округу нишком".

„Да се село Горње Требешиње одвоји од своје садање општине преображенске у срезу пчињском округа врањског и да се спои са општином доњо требешињском у истом срезу и округу."

„Да се село Угриновци одвоји од своје садање општине бољковачке и образује нову општину под називом општина угриновачка у срезу качероком округу рудничком."

Из канцеларије министарства унутрашњих дела 7. фебруара 1910. г. у Београду.

СТРУЧНИ ДЕО

НЕКОЛИКО ПОГЛЕДА НА РЕЗУЛТАТЕ ХЕМИЈСКЕ АНАЛИЗЕ КАО ДОКАЗНИ МАТЕРИЈАЛ ПРИ СУМЊИ НА ТРОВАЊЕ

(НАСТАВАК)

Као што сам већ раније наговестио, *отров може у лешину или гњиле остатке њене и случајно доспети,* па при хемијској анализи изазвати сумњу на тровање. По гдекада је баш спор о томе, је ли отров случајно у лешину доспео или је намерно у њу унесен, или га је сумњива особа још за живота у себе примила главно питање, око кога се све врзе — дакле управо тежиште целога ислеђења. С тога је потребно да се и у томе правцу обавестимо.

б. Прилике, кад отров може случајно доспети до лешине или њених већ трулих делова и остатака, нису баш тако ретке. Пре свега може се десити, да се мртвац сахрани *у оделу,* које у себи садржи извесне количине каквог отрова. Модерна индустрија и техника тежи, истина, за тим, да своје текстилне производе израђује тако, како неће човеку шкодити — дакле без отровних сумеса — али још није у томе потпуно успела. Још и данас има тканина, у које — било при самој преради, било при даљем промету с њима — доспе нека извесна ма и мања количина каквог једињења, које је отровно, а које се баш и као отров често употребљава. Тако је н. пр. познато, да се при прању вуне, при *аиретирању, бојадисању*[1]) и слагању или конзервисању разних вунених тканина по гдекад употребљавају и једињења арсена, олова, бакра ит.д. — дакле баш најобичнији и најпознатији отрови.[1]) Ако би, дакле, била у питању лешина, која је сахрањена у каквој тканини те врсте, онда би хемијска анализа могла констатовати отров, и ако та особа није ни трована ни отрована.

Још чешће се дешава, да се мртвац сахрани са каквим *накитом* или другим којим објектом, у коме већ има каквих отровних материја, или у коме се тек касније — за време распадања лешине у гробу — утицајем влаге и других агенција с поља могу развити отровна једињења. Тако се н. пр. врло често деца и младеж сахрањују с китама и венцима од *вештачког (мртвог) цвећа,* а познато је, да је баш вештачко цвеће врло често бојадисано бојама, у којима има једињења сичана (арсена[2]) или олова. Исто се тако може десити, да се с лешином сахрани и какав други предмет или накит — н. пр. *икона, амајлија, крст, ирстен, гривна, минђуше (обоци), игла — укосница, чешаљ, шафта, иребица, сахат, ланац* и т.д. — у којима може бити олова или бакра и њихових отровних једињења, па да се касније нађу као сумеса у деловима и остацима лешинским. Сем тога постоји код нас још и обичај, да се с мртвацем у гроб закопавају и поједини други предмети, којим се покојник обично служио — н. пр. калајни или бакарни чанчићи, оловне кашике, метални чешљеви, оловне или бојадисане *играчке* (код деце) и т. д. Најпосле постоји код нас и веровање, да мртвацу ваља *очи старим бакреним новцем иокрити,* па му уз то још такога новца и у сандук или у гроб бацити. У свима тим приликама могло би се, дакле, десити, да се у лешини или у њеним гњилим остацима после извесног времена нађе отров, и ако та особа није трована ни отрована.

И *с мртвачког сандука* — нарочито металног — могао би у извесним приликама какав отров до лешине и њених гњилих остатака допрети. Данашњи „лимани" или метални мртвачки сандуци грађени су из разних металних композиција, па из појединих делова тих композиција могла би се временом у земљи створити једињења, која би се при хемијској анализи као отрови показали. Сем тога се ти *сандуци* још и нарочито *„заливају"* или „залемљују", а као лем служи по гдекада смеса олова са другим којим металом (лимом), па и та смеса може касније као какво отровно једињење до лешинских делова и њихових остатака доспети. А што је још најобичније: мртвачки сандук може бити *бојадисан, лакиран или глеђосан* каквом отровном смесом, која би се исто тако касније могла јавити у лешинским деловима и њеним остацима. Најпосле може по гдекада бити каквог отрова и у словима и „златним" или „сребрним" ресама на тракама од венаца природног цвећа, на словима и *шарама но иоклопцу,* на позлати ногу, на окову у угловима и т. д.

И *земљиште,* у коме је сумњива лешина била закопана, може у себи садржавати неке извесне врсте отрова, па онда изазвати спор, је ли тај отров могао прећи у лешину или не. Као што је познато, има прилика, кад се и већи простори земљишта загаде каквом нечистоћом, која у себи садржи отрова — било да тај отров доспе у земљу у каквој нечистој течности, или да се на њега кондензацијом сталожи из какве отровне паре. Нарочито се то може десити у близини већих фабрика, занатлијских радионица, ливница и т. д. у опште: свугде где се какве отровне материје прерађују или где се при преради другог каквог материјала отровна једињења употребљавају.[1]) Сем тога посипају или оросе пољопривредници своје њиве арсеном, да би их од пољских мишева сачували, или их ђубре вештачким ђубретом, у коме по гдекада има и знатнијих количина арсена (нечистим фосфатима и перфосфатима). Најпосле дешавало се и случајева, да арсен доспе у гробљанско земљиште из *балзамованих*[2]) или баш и из *отрованих лешина.* Ово последње може се десити у већој количини само у гробљима великих вароши, која су већ неколико пута прекопавана.

Али и сем тих случајева, где по гдекоји отров доспе у земљиште вештачким начином, има прилика, где је *земљиште већ по ириироди таког састава,* да стално садржи у себи извесне количине каквог отроввог једињења. Нарочито се то дешава с арсеном. Исто онако, као што има крајева, где вода извесних извора стално држи у раствору неке минималне количине арсена (као што је н. пр. Ронченьо или Левико): исто тако може бити и читавих области, где се при анализи и површних и дубљих слојева земљишта може констатовати арсен. Тако је н. пр. до сада нађен арсен у гробљанској земљи у Брауншвајгу, Епиналу, Берлину, Франкфурту[3]) Волину (Wollin), Позњану (Posen) и т. д., а пре неколико година и у једном сеоском гробљу у Хрватској.

Питање о томе, *може ли арсен из околног земљишта прећи у сахрањену или иначе закопану човечју или животињску*

---

[1]) Нарочито зеленом, жутом, црвеном, белом и црном бојом.

[1]) У новије време почела је несавесна индустрија и трговина и свилу кварити и тровати разним сумесама. Да буде „тежа" и „пунија", а за око сјајнија, квасе је раствором неког оловног једињења, које је отровно.

[2]) Арсена има по гдекада и у плетеној роби, која је црно бојадисана. Тако се н. пр. спомиње један судски случај, где је лешина имала на себи црне чарапе, у којима је хемијска анализа констатовала арсен. (Види: Prof. Dittrich; Viertelj. für gerichtl. Medicin; III Folge; VIII Bd. Supp: 1894.

[1]) Тако н. пр. наводи Браконо (Braconnot), да је у околини фабрике „Швајфуртског зеленила" у Нансију констатован арсен у земљишту. Исто тако нађен је арсен у земљишту из околине једне творнице аналинских боја у близини Лијона.

[2]) У Штокхолму било је некада балзамовање тако у моди, да је само једне године — 1872 — балзамовано 110 лешина. При том балзамовању трошило се немилице арсен — просечно по 278 грама на једну лешину. Према томе ушло је у земљиште штокхолмског гробља само те године преко 60 кгр. арсена, а то је већ огромна количина. Срећом је тај начин балзамовања год. 1876. у Шведској забрањен — и тиме је престала опасност, да ће се земљиште гробља све више и више арсеном засићавати.

[3]) Види: Popp S. „Der Arsengchalt der Frankfurter Friedhoferde" — Hygienische Rundschau; 1908. S. 1041.

лешину, занимало је и старије научаре и практичаре. Већ Орфила (Orfila) је скренуо пажњу на ту околност, да и у земљишту гробља може бити арсена, па је тога ради чинио опите, да реши питање, може ли тај арсен временом прећи у лешину или лешинске делова. За њим је пошао Соненшајн (Sonnenschein), па онда читав ред других експерименитора. И сви су добили један и исти резултат: — да је *арсен у земљишту у нерастворљивом стању* — махом везан за креч или гвожђе — па да с тога *не може продрети у иоједине делове лешине* — све дотле, док се они сасвим не распадну, те се с њиховом кашом и земљиште не смеша.

Од прилике исто то добили су и практичари тачним хемијским проучавањем лешина, које су годинама у земљишту с арсеном лежале, па тек онда ексхумиране. Ако се тицало особа, које за живота нису у себе арсен примале — које дакле нису ни троване ни отроване — никада се у њима није могло наћи ни трага арсена, ма колико да су у земљи сахрањене лежале — сем ако се и оне и њихови омотачи и покривачи нису тако распали и у гњиладину или кашу претворили, да су се морале с отрованим земљиштем смешати. А ако се баш у самој лешини нашло трага од арсена, онда се јамачно тицало случаја, где је арсен још за живота — тровањем или другим којим начином — у тело доспео.

Класична *потврда том искуству, да арсен баш и у врло иовољним приликама не може из земљишта у закопани леш ирећи;* публикована је приликом спора о смрти некога Николе Нобела. И он и жена му беху на близу (2 метра) једно од другога сахрањени — у гробљу, за чије се земљиште знало, да у себи садржи извесне количине арсена. Неко време после смрти њихове породи се сумња, да су обоје отровани и суд нареди ексхумацију оба леша и хемијску анализу њихових делова. Код Николе је одмах констатован сичан, а код жене његове не беше ни трага томе отрову. Шта више: кад је свршена секција, затрпан је женин леш онако го непосредно оном земљом, у којој је било арсена, а која је баш у то време од кише јако овлажена. И кад су ту исту лешину 6 месеци касније због неког дослеђења морали и опет ексхумирати и делове њене хемијској анализи подврћи, нашло се, да ипак нема у њој арсена, и ако је било згоде и прилике, да у њу пређе.

Према томе утврђено је у судско-медицинској пракси уверење, да *из земљишта, које садржи арсена, тај отров не може у закопану лешину ирећи,* ма колико она у њој лежала, и ма колико кишнице и снежнице земљу плâкало и у гроб понирало. Једини изузетак чини онај случај, што сам га мало час навео (где се лешински делови у кашу претворе и са отровним земљиштем смешају), или земљиште таког састава, где има извора с особитом врстом воде, која већ у себи садржи арсена. Тај арсен је уз припомоћ нарочитих сумеса њених у њој већ потпуно растворен, те се онда може и у лешину пренети.

Веома интересантан и инструктиван *случај те врсте* саопштио је пре 9 година покојни проф. д-р Бошњаковић, судски хемичар у Загребу.[1]) Ево у кратко тог судског спора.

Године 1892. умре у селу Будровцима (општина Пишкаревци у близини Ђакова) Блаж Ђалић, честит домаћин. Пред смрт је боловао неко време, а тужио се непрестано на желудац, плућа и дрхтање. Како је имао лепушкасту а „шарену“ жену, за коју се знало, да живи с мештанином Ивом Вуковићем у недопуштеним односима, и како се још за време Блажова боловања десио чудан случај, да се Ивова жена и свастика отровном ракијом мал' не отроваше: пала је одмах сумња на жену Блажову Стазу, да га је она отровала. Та сумња била је тако јавна и општа; да је чак и у колу у песми избила.[2])

И за чудо, ипак за тај случај власт зе дуго није дознала. Тек год. 1899. — дакле 7 година касније — изађе дело на видело. Те године пријави један пријатељ Блажов тај случај суду, а суд одмах нареди ексхумацију леша, секцију и хемијску анализу. *Анализа је констатовала арсен у лешинским деловима* (пиктијасте масе из трбушње дупље, желуца јетре и косе), али како се исто тако нашло арсена и у трулим цепкама од мртвачког сандука и у тканици, коју је Блаж имао око паса, па најпосле и у земљишту самога гроба и околине његове: то је проф. Бошњаковић — *бољег уверења ради — исиитао и друге две лешине тога гробља.* Анализао је исте такве остатке још два друга леша из истог гробља, а и зељиште из околине њихових гробова. У земљишту нашао је исто толико арсена као и у оном, где је Блаж лежао, али у остацима оних других лешева није могао констатовати ни трага од арсена — и ако су и те лешине лежале у том гробљу исто толико, колико и Блажова (7 год). Разлика је била само у томе, што се позитивно знало, да су та два друга лица умрла природном смрћу, а Блаж под сумњом, да је отрован. На основу тога „краљ. земаљ. Здравствено Вијеће“ у Загребу дало је своје завршно мишљење овако: „da drži dokazanim, da je Blaž Gjalić u istinu za života svoga uživao arsena, i da je nedvojbeno uslied užitka tog otrova i umro“. (свршиће се)

Д-р М. Јовановић-Батут

ПРЕДЛОГ

НОВОГ ШВАЈЦАРСКОГ КАЗНЕНОГ ЗАКОНИКА

(СВРШЕТАК)

У предлогу је предвиђено и *условно опраштање казне,* и то су ове одредбе:

1. Ако неко, ко до тада ни у Швајцарској ни у иностранству није осуђиван због злочина, буде осуђен на коју казну лишења слободе мању од године дана, суд може одложити извршење на пробно време казне од две до пет година, под претпоставкама:

да се према ранијем животу и карактеру осуђенога може очекиватн, да ће га то одстранити од даљег вршења злочина, а да ни побуде учиниочеве ни околности самога злочина не противурече тој претпоставци, и

да је осуђени накнадио судски констатовану штету, у колико му је то било могуће.

2. Суд ставља осуђенога под заштитни надзор, ако нема нарочитих околности које би биле разлог изузетку од тога правила. За пробно време могу му се дати извесна упутства за владање, н.пр. да научи извесан занат, да се бави у исвесном месту, да се уздржи од алкохолних пића, да накнади штету у одређеном року.

У пресуди се морају утврдити околности, које оправдају условно одлагање казне, разлози, који су суд руководили, да осуђенога изузетно не ставља под заштитни надзор, као и улутства судâ за владање осуђеника.

3. Суд ће наредити извршење пресуде, ако осуђени за време пробног времена изврши хотимичан злочин или ако ради против упустава суда и поред формалних опомена од стране власти која врши заштитни надзор.

4. Ако је осуђени издржао пробно време, казна отпада.

Повраћај у грађанска права може се стећи путем судске одлуке. Судија може онда вратити кривца у грађанска права, ако их је изгубио за више од три године и ако је прошло три године од како је издржао казну лишења слободе на коју је осуђен, — све то, ако служује по свом владању и ако је накнадио судом утврђену штету, у колико му је то било могуће.

Исто то може бити са повраћајем у права да бивши кривац може бити биран за извесна звања или да може понова вршити родитељску или старалачку власт. О свему томе има суд да да своју одлуку, по оцени свију прилика и законских услова.

Слични су томе и прописи о скинућу забране да се може обављати извесан позив, трговина или занат.

У закључним одредбама општега дела објашњују се речи и изрази који су употребљени у овом законском предлогу, као што су: чиновник, женска, сродник, рођак, сила, новац, емисионе хартије, исправе. Најзад се опредељује, да се као дан има сматрати време од двадесет и четири часа, а да се месец и година имају рачунати по календару.

Посебни део састоји се из деветнаест одељака. Како би нас далеко одвело да цитирамо изводе из свакога одељка, ограничићемо се на набрајање свију одељака, те да се из тога види како је учињена подела свију злочина. То су ови одељци:

Први одељак: Злочини противу тела и живота.

Други одељак: Злочини противу имовине.

Трећи одељак: Злочини противу части.

Четврти одељак: Злочини противу личне слободе.

---

[1]) Види: Zanimivi slučaj iz sudbeno-hemijske prakse otrovanje arsenom. — Liečnički Viestnik. — 1901; str. 193, 233 i 275.

[2]) „Све ћу љубит', само нећу Стазу,
Јер је Стаза отровала Блажа.

Пети одељак: Злочини противу благонаравија.

Шести одељак: Злочини противу породице.

Седми одељак: Злочини опасни по општност.

Осми одељак: Злочини противу јавног здравља.

Девети одељак: Злочини противу сигурности јавног саобраћаја.

Десети одељак: Злочини противу трговачког и новчаног саобраћаја.

Једанаести одељак: Злочини противу јавног мира,

Дванаести одељак: Злочини противу звања.

Тринаести одељак: Злочини противу државе.

Четрнаести одељак: Злочини противу народне воље.

Петнаести одељак: Злочини противу државне власти.

Шеснаести одељак: Злочини противу кривичне истраге и извршења казне.

Седамнаести одељак: Злочини противу судског доказа.

Осамнаести одељак: Злочини противу пријатељских држава.

Деветнаести одељак: Злочини у званичној дужности.

У злочине опасне по општност спадају: паљевине, експлозије, поплаве итд.

У злочине противу звања спадају: неморална дела свештеника, неморална дела лекара, лажна лекарска уверења и повреда позивне тајне.

Друга књига: О иступима.

И ова се књига дели на два дела.

Општи део садржи начела која владају у примени овога закона за иступне кривице, и за то ћемо га донети у целости.

Што је прописано у опште за злочине, важи и за иступе са овим изменама:

Деца. Изврши ли дете испод четрнаест година какво дело које се казни као иступ, оно ће се предати истражној школској власти. Школска ће му власт изрећи укор или школски затвор, ако нађе да је оно криво.

Ако је дете напуштено, морално покварено или од његове покварености прети опасност за другу децу или му је потребно нарочито поступање, школска ће власт наредити како треба збринути такво дете.

Младолетници. Ако је извршио дело, које се казни као иступ, какав младолетник, који није напуштен, ни морално покварен, нити коме је потребно нарочито поступање, судија ће га, ако нађе да је крив, укорети или ће га казнити особитим затварањем од једног до осам дана.

Иступи у иностранству. Ко изврши какав иступ у иностранству, у Швајцарској се неће казнити.

Покушај. Покушај иступа не кажњава се.

Лаки затвор. Најкраће трајање лаког затвора може бити три дана, а најдуже три месеца.

Осуђени ће издржавати казну у самачкој ћелији и сразмерно ће се оптеретити радом.

Новчана казна. Најмањи износ новчане казне може бити један динар, а ако закон није изрично друкчије предвидео највећи износ новчане казне може бити пет стотина динара.

Споредне казне и мере сигурности. За иступе не важе одредбе о професионалним злочинцима, о губитку грађанских права, о забрани рада, о прогонству и о јемству за невршење казнимих дела. Остале сличне одредбе важе само у случајевима где их је закон изрично допустио.

Застарелост. Иступ застарева за годину дана, а казне за иступ застарева за две године.

Посебни део обухвата све иступе, и садржи се из ових одељака:

1. *Иступи противу тела и живота:* Давање земљишта за двобој. Недавање помоћи у случају опасности или нужде. Ударци или рањење без последица по тело и здравље. Давање алкохолних пића деци.

2. *Иступи противу имовине:* Узимање туђе ствари незнатне вредности. Незнатне утаје. Незнатно оштећење имања. Самовлашће поверилаца.

Намерно избегавање обавеза (н. пр. плаћање: возње на лађама, железницама, улазница за позоришта и т. д.). Неплаћање кафанских трошкова. Лажне вести о имовном стању ког акционарског друштва. Држање коцкарских банака или лутрија. Непослушност дужника код извршења забрана или стечаја. Непослушност приватних лица у таквим случајевима. Неправилно вођење и чување трговачких књига.

Иступи противу части: Просте увреде и грђења.

Иступи противу слободе: Објављивање недопуштених вести.

Иступи противу морала: Неморално јурење за женскињем. Допуштање блудничења у становима за издавање. Обзнањивање прилика за неморал.

Иступи противу породице: Напуштање породице.

Иступи опасни за општност: Немарна пажња над душевним болесницима. Држање дивљих животиња. Пуцкање животиња на људе.

Иступи противу јавног здравља: Лажна роба и неупотребљиви новци, Подржавање новца, банкнота и званичних објава у циљу игре или шале. Ситна фалсификовања исправа. Фалсификовање исправа без намере за штету.

Иступи противу јавног мира: Ремећење јавног мира. Узнемиравање народа.

Иступи противу друштвеног реда: Јавно пијанство. Скитничање и просјачење. Мучење животиња.

Иступи противу државне власти: Опирање од легитимисања. Непослушност полицијских позива. Цепање званичних објава. Обзнањивање тајни из истраге.

Иступи противу извршења казни: Иступ по забрани похођења кафана. Недопуштено обављање извесног позива, заната или трговине. Неплаћање новчане казне.

Иступи противу полицијских наредаба: Уклањање лешева. Непријава нађених ствари. Нештампање места и имена штампарије и редактора. **Д. В. Б.**

КРИМИНАЛНА ПОЛИЦИЈА

(НАСТАВАК)

II

Сведоџбе.

Злочин у улици „Hirondelles“ својом страхотом и грубошћу ужасну је становништво Брисла, док је немоћ власти, са своје стране, изазвала грозничаво узбуђење, срџбу и гнев. Раздражена маса захтевала је пошто пото жртву. У својој несвесности она је отишла толико далеко да је опколила стан једног неправедно осумњиченог лекара, у намери да га ухвати и линчује. Надражена душа масе манифестовала је свој гнев и своју срџбу у свим могућим облицима. Власт беше преплављена анонимним писмима. Било их је преко 350, и свако од њих проверено је понаособ. Као што се већ могло предвидети, то је био узалудан посао. У исто доба власт дође до неколико ретких сведоџаба, од којих поједине послужише као основ за истрагу. Пошто цела афера остајаше неразрешима загонетка, поникоше разне легенде. Уобразиља масе, охрабрена негативном и безуспешном акцијом власти, пронађе своју тајну злочина из улице „Hirondelles“. Није никакво чудо што у једној католичкој земљи. у којој морално и религиозно васпитање потпуно почива на догми и мистеријама, маса оставља мистерији оправдање оних сензационих факата и догађаја, које није у стању да схвати и разуме, и који због тога постају ванприродни и необјасними за њен неразвијен менталитет и њену слабу интелигенцију. Овај факт није сам по себи ни мало чудноват. Напротив, он је веома разумљив пошто је човечја душа, нарочито у нижим и неразвијенијим класама, врло мало разнолика, и радо претпоставља изванредне и фантастичке измишљотине стварности обичних, позитивних и сасвим природних ствари. Као год у најбољој и најраспрострањенијој легенди, исто тако и у историји злочина у улици „Hirondelles“ ми налазимо, као увод или пролог, понављање тајнс о оваплоћењу.

— Објасните нам, питаху ме, како је то могло бити да агент Вандам, који је нашао пакет са трупом, буде извештен од једне жене из народа, на неколико часова раније, да ће се један страшан злочин извршити над једном малом девојчицом?

Отпочели смо да испитујемо порекло и изворе ове прве легенде, и ево шта смо нашли:

Пре свега, то никако није био Вандам, већ један други агент, који је примио доставу од једне непознате жене. На дан извршеног злочина, око 6 часова у вече, агент Де Пов, који је дежурао пред Вандамом, био је, близу улице „Laeken“, пресретнут од једне непознате жене, која му је доставила да се један сумњив човек шуња поред улице „Hirondelles“. Одмах по извршеном злочину агент је ово доставио државном тужиоцу, који му је наредио да се пресвуче у цивилно одело и да по кварту потражи достављачицу. У овом тражењу Де Пов је провео више дана, али без успеха.

У овом случају постоји једно просто подударање факата, и ништа више. У великим варошима срећу се на сваком кораку непознати и сумњиви људи. Човек, на кога је скренута пажња агенту Де Пову, не може имати ништа заједничког са нашим лукавим и вештим злочинцем. који је свима својим актима доказао да је био и сувише обазрив да би тако лако пао у очи. Поред овога, и одвођење Жанино није извршено у овом региjону, већ на противној страни.

Око $9^1/_2$ часова, један други агент, са службом у улици „La Fiancée“, извештен је од једне жене о нестанку Жанином. Ова друга жена нема никакве везе са првом, нити овај њен поступак има какав мистериозни карактер. Поменули смо раније, да је то била Франсоаза Ван Галк, мати Жанина.

Ова два факта народ је погрешно дочуо, а торокуше су их разгласиле и прокоментарисале на свој начин. На овај начин факти су трансформисани, а народна машта приближила је елементе између којих није било никакве везе нити односа. Тумачећи рђаво факте, који су до његовог сазнања допрли нетачно и непотпуно, народ је у овом тумачењу отишао толико далеко, да их је обвио мистериозним велом. И отуда ова легенда, ова мистерија о оваплоћењу од које, после изложеног, очигледно ништа не остаје.

Ево нас код сведоџаба. Претходно једна општа примедба. У овој афери, као и у свакој другој, целисходно је да се свака сведоџба прима обазриво и са резервом, и да јој се поклања само релативна и ограничена вредност.

Чак и сведоџбама сведока очевидаца треба придавати само онолико вредности, колико то допуштају њихов менталитет, степен њихове интелигенције, њихова моралност и њихово физичко здравље; даље: ако су услови и прилике, под којима је сведоџба постала, тачно прецизирани; ако сведоџба сведока није ниуколико у противности са психолошком вероватноћом и, најзад, ако се сведоџба поткрепљује каквим објективним елементима, или каквим доказом материјалним или физичким, који се не може нападати нити оспорити. Већина сведока, који тврде да су видели, жртва су узбуђења њихових чула или аутосугестивних елемената. *De bona fide* они измишљају, варају се и лажу. Примери неистинитости и непотпуности сведоџаба сведока очевидаца веома су многобројни и интересантни. Енглеска нам је недавно пружила један, који је веома интересантан и типичан, прави модел. Корисно је записати га и никад га не заборавити. У децембру 1906 год. истражни чиновник у Хамштеду, близу Лондона, отпочео је истрагу поводом смрти једне личности, која је извршила самоубиство дављењем. Једна издавачица станова похитала је да изјави, да у лешу познаје свога кирајџију Ферлова. За овим је дошла једна млада девојка и изјавила, да је самоубица њен отац, Едвард Ферлов. Ову изјаву потврдили су још неколико чланова Ферловљеве фамилије, као и неколико његових другова. На овај начин 9 сведока познали су самоубицу и утврдили његов идентитет, услед чега је смрт званично констатована и издато допуштење за сахрану. Приступило се већ и погребу, кад ево ти правог Ферлова жива и здрава. Читајући у новинама о свом самоубиству, он се нарочито вратио у Хамштед, да би доказао да је још у животу. Претпоставимо да је овде био у питању какав злочин. На основу сведоџаба 9 заклетих сведока, чије су се сведоџбе у свему подударале, окривљени Ферлов био би несумњиво осуђен. Кад се рођена деца и посведневни пријатељи овако грубо варају, и једног сасвим непознатог сматрају за оца или друга, зар онда нема разлога узнемиравати се? Није ли због овога боље ценити сваку сведоџбу прецизношћу критичког духа, и не примати као јеванђељијске речи безначајна причања хистеричних жена или уображених девојака, које дају власти невероватан личан опис личности, које су једва могле видети у вече или ноћу, по свршетку напорног дневног рада, који је несумњиво ослабио њихова чула и њихову моћ посматрања,

У афери Ван Галкове наша власт је, међутим, засновала свој рад искључиво на оваквим причањима.

Наш велики министар г. Жил Ле Жен, човек неоспорно частан и поштен, казао је са својом сувереном компетенцијом: „сведоџбе су мала ствар; оне се никад не броје већ увек мере.“

По уобичајеној пракси, полиција прима и региструје изјаве сведока. Примајући исписану хартију, оверену потписом полицијског чиновника, истражни судија одмах јој придаје карактер аутентичности. Испитујући од своје стране сведока, он га просто пита да ли је тачно казао истину. Прочитавајући му сведоџбу, он не испитује да ли су елементи сведочанства вероватни, нити истражује узроке због којих је сведок сведочио код полиције. Из овога се рађају многобројне заблуде и неуспеси у тежим и компликованијим истрагама,

* * *

Разне сведоџбе појавиле су се пред влашћу у афери Ван Галковој. Да би их лакше аналисали и разумели, поделићемо их у три рационалне и логичке групе с обзиром на три сукцесивна и видљива акта злочина: одвођење девојчице, проналазак трупа и проналазак ногу.

(НАСТАВИЋЕ СЕ)

ПОУКЕ И УПУТИ

Чиновник, ма којим начином иступио из државне службе, ужива плату, која му припада до дана коначног разрешења од дужности.

Указом од 24. марта 1908 год. стављен је у пензију г. Љ. П. окр. начелник, а од дужности ове разрешен је 19. априла исте године. Пошто је разрешен, прикупио је потребна документа, ради регулисања пензије и обраћајући се Гл. Контроли тражио је, да му на основу поднетих докумената одреди пензију имајући при том на уму, да је од дужности разрешен 19. априла, до кога му дана има и плата припасти.

Ову молбу са свима документима Гл. Контрола. актом својим Бр. 15062|908 и 44277/908, спровела је на примедбу Министру Финансија, према чл. 109. зак. о њеном уређењу, и пошто су иста без примедбе враћена, то је Гл. Контрола решењем својим Бр. 16616 одлучила: да г. П. припадне на име пензије 2078·05 дин. и да му се она има рачунати и издавати не од 20 априла (пошто је 19. био разрешен од дужности), већ од 5. априла.

Незадовољан овом одлуком Гл. Контроле, г. П. изјавио је жалбу Касационом Суду, који је решењем својим Бр. 8333 поништио решење Гл. Контроле са ових разлога:

„По чл. 31. зак. о чинов. грађ. реда, чиновник ма којим начином иступао из државне службе, уживаће плату, која му припада до дана коначног разрешења од дужности. Па како се из уверења Министра Унутр. Дела Бр. 7700, а које је жалилац у тужби Бр. 10487 поднео, види, да је он — жалилац — разрешен од дужности 19. апр. 1908 г., онда му суд, према горе наведеном законском пропису, није могао одредити пензију од 5. апр. 1905 године.

Неумесно је позивање Гл. Контроле, у разлозима њеног решења, на чл. 76. зак. о буџету, јер се исти односи само на оног, кога је дужност била, да жалиоца г. П. од дана указа о пензији, па за 10 дана разреши од дужности, а никако не г. П.“

Гл. Контрола, према овим обавезним примедбама, у општој седници својој Бр. 21249 решила је: да г. П. пензионисаном окр. начелнику припада из државне касе на име пензије 2078·05 дин. годишње, која му се има рачунати и издавати од 20. априла 1908. год. ит.д.

На основи овога извршнога решења г. П. обратио се поново молбом Министру Унутр. Дела тражећи, да опозове акт благајне Министарства Б.Бр. 4571 којим је наређено Начелству, да му се неиздата плата од 4, до 20. априла не изда, и изда други, да му се ова, према горњем решењу, изда.

Но Министар Унутр. Дела остајући при своме првобитном гледишту, решењем ПБр. 21994 одбио је г. П. са ових разлога:

„1. да по чл. 76. зак. о државном буџету чиновник, који се па случај пензионисања или отпуштања, удаљава с положаја, мора бити разрешен од дужности најдаље за 10 дана од дана указа. Само руководаоци каса и материјала могу раарешење од дужности добити најдаље за 30 дана од дана указа;

2. да је жалилац указом од 24. марта ПБр. 6197 стављен у стање покоја с пензијом, која му припада по годинама службе;

3. да је наредбом од 29. марта 1908. год. ПБр. 6197 коју је Начелство примило 30. марта под Бр. 3411 наређено, да се указ о пензионисању одмах и у свему; изврши, и да је исти саопштен жалиоцу 31. марта, а дужност предао 19. априла

4., да се у актима не налази никаква наредба, којом је жалиоцу наређено, да са предајом дужности чека на долазак новопостављеног начелника."

На ово решење г. П. изјавио је жалбу Државном Савету, који је на састанку своме одлуком Бр. 8134 поништио решење Министра Унутр. Дела са ових разлога.

Као што се из представке жалиочеве од 15. септ. 1908 г. Бр. 11867 види, жалилац је молио Министра Унутр. Дела за наредбу, да се опозове акт благајнице тога Министарства од 1. септем. 1908 г. ББр. 4581 којим је наређено Начелству, да му не издаје плату, која му припада као окружном начелнику од 4. до 20. априла 1908 г. па се то покренуто питање има и да расправи, пошто жалилац том представком није тражио, да му Министар призна право на плату за то време, као што је то у реферату ожалбеног министровог решења погрешно наведено.

Ценећи тражење жалиочево, Савет налази, да се актима овога предмета и уверењем Министра Унутр. Дела ПБр. 7700 потврђује, да је жалилац тек 19. априла разрешен од дужности и ако је указом од 24. марта 1908 г. стављен у пензију и ако је претписом Министра Унутр. Дела од 29. марта 1908 ПБр. 6197 наређено Начелству, да указ о тој пензији одмах у свему изврши.

По 1. одељку чл. 76. зак. о буџету Начелство је дужно било, да жалиоца разреши од дужности 4. априла, јер он није припадао категорији оних службеника, који су побројани у другом одељку поменуте законске одредбе.

Кад то није учињено, него је Начелство неправилно допустило, да он остане и даље на дужности до 19. априла, онда се жалиоцу има издати плата за наведено време, јер по § 31. зак. о чинов. грађ. реда, та му плата припада до дана коначног разрешења од дужности.

Никаква одговорност на спрам чл. 76. зак. о буџету не може се ставити на рачун жалиоца, јер се по истом пропису може та одговорност приписати указном службеном органу, кога је била дужност, да жалиоца г. П. од дана указа о пензији, па за 10 дана, разреши од дужности.

И кад је по чл. 20. зак. о уређењу округа и срезова била дужност секретара Начелства, да се стара о правилном извршењу Министрове наредбе, о извршењу указа, о тачној примени чл. 76. зак. о буџету, онда се оправдано не може за то учинити одговорним жалилац г. П. нити се по том основу може он одбијати од тражења плате. —

Министар Унутр. Дела није усвојио ове разлоге Државног Савета, већ је дао против разлоге, наводећи између осталога: да секретар окр. Начелства није могао разрешити од дужности г. П. мимо његове воље, па да би могао сносити материјалну одговорност због неблаговременог разрешења окружног начелника, и пошто је једино г. П. крив, што од дужности није разрешен на време, јер окружни начелник дужност старешине надлештва врши све до момента разрешења, те је за све послове он једино и одговаран.

Но Државни Савет у својој општој седници од 8. јануара т. г. оснажио је одлуку свога одељења, којом је поништено решење Министра Унутр. Дела.

Вл. Ст. М.

Граничар имања, који неће да потпише тапију свом суседу са разлога, што је њоме обухваћено и његово имање, слабији је у праву од овога, ако не поднесе доказе о праву својине спорног имања.

Актом од 23. августа 1908 год. № 4195. обратила се Мара А. Б., овд. удова, суду општине београдске и навела, да је ради убаштињења њеног непокретног имања на топчидерском брду, близу бањичког логора, спремила тапију, коју су потписали сви суседи, сем Јосифа М., који за то нема никаквог разлога, јер је и решењем комесара топчидерске полиције № 1928/907 год. доказано, да му није заузела никакво земљиште, — па је с тога молила суд, да у смислу § 466. грађ. суд. пост. уради што треба да јој се тапија потпише.

Саслушан по овоме Јосиф, изјавио је, да тапију неће да потпише зато; што је премером молиљиног земљишта заузет и један део његове земље, и кад му она тај део земље дâ, потписаће тапију.

Суд општине београдске нашао је, да Јосиф ничим није доказао право својине спорног земљишта, тим пре што му исто молиља Мара не признаје и што се решењем комесара топчидерске полиције № 1928., које је донето по тужби Јосифовој односно заузећа тог спорног земљишта, констатује, да се није могло утврдити, да је молитељка Мара заузела што од тужиочевог имања, већ на против испитаним сведоцима да је утврђено, да она има спорно земљиште у државини дуги низ година. С тога је решењем од 13. септембра 1908 год. № 4347. упутио Јосифа да у року од 15 дана од извршности решења путем спора код надлежног суда докаже право својине оспореног земљишта, о чему ће суду поднети и уверење о томе, у противном суд ће сматрати, да је спорно земљиште својима молиље Маре, и наредити да тапију у име његово, као суседа, потпише један кмет суда, после чега ће се иста и потврдити.

Противу овог решења, Јосиф је изјавио жалбу Министру Унутр. Дела. Ну суд општински нашао је, да је иста према § 16. грађ. суд. пост. неблаговремена, па ју је као такву решењем од 27. октобра 1908. год. № 5099. одбацио.

По изјављеној жалби Министар Унутрашњих Дела својим решењем од 5. децембра 1908 г. П№ 22664. поништио је ово решење № 5099 са разлога, што се решењем № 4347 не расправља спор грађанске природе, за који је општински суд по § 6. грађ. суд. пост. надлежан, те да би рок за жалбу био онај из §§ 15. и 16. грађ. суд. пост., већ се тим решењем жалилац Јосиф на основу § 466. грађ. суд. пост. упућује надлежном суду, код кога ће се тек повести спор чисто грађанске природе, који ће се регулисати по грађанском закону, а за који случај важи рок за жалбе из § 311. грађ. суд. пост. Стога налазећи, да је жалба благовремена, упустио се у расматрање решења суда општинског № 4347. и нашао, да је исто на закону основано, па га с тога и одобрио, а жалбу као неумесну одбацио.

По изјављеној жалби, Државни Савет такође је нашао, да је ожалбено решење Министрово правилно и на закону основано, па је стога одлуком својом од 20. фебруара 1009. год. № 1122. одбацио жалбу као неумесну.

За предају жалбе Министру Унутрашњих дела противу решења полицијских власти, по предметима чисто административне природе, не важи први одељак § 311. грађ. суд. пост

Решењем начелника среза космајског, од 2. маја 1907. год. № 10055, упућен је Видоје Т., из П....; да путем спора докаже, да приновак, који је по пресуди судској узет у попис ради наплате кривичних трошкова његовог сина Рајка, није својина овога — Рајкова — већ његова. То решење оснажило је и начелство окр. београдскег решењем од 4. јуна 1907 год. № 4050.

Противу овог решења начелства Видоје је изјавио жалбу Министру Унутрашњих Дела, и исту послао поштом непосредно Министарству, где је заведена 9. јула 1907. год. № 12197. Ту жалбу Министарство је послало начелству и ово ју је примило 11. јула 1907 год.

Начелство је нашло, да је Видоје решење начелства № 4050. примио 25. јуна 1907. год. и аналого § 311. грађ. суд. пост. и чл. 11. зак. о уређању округа и срезова жалбу је требао послати у року од 15 дана власти, против чијег се решења жали, а међутим његова жалба примљена је у начелству шеснаестог дана, — па је с тога решењем од 19. јула 1997 г. № 5137, одбацило ову жалбу као неблаговрмено поднесену.

Решење ово оснажио је и Министар Унутрашњих Дела рошењем од 24. августа 1907. год. № 13716.

По изјављеној жалби, Државни Савет нашао је, да ожалбено решење Министрово не одговара закону из ових разлога:

Као што се из акта овог предмета види, жалитељ је решење начелства од 4. јуна 1907. год. № 4050. противу кога је био изјавио жалбу Министру, примио 25. јуна исте године, и жалбу на исто предао Министарству унутрашњих дела 9. јула исте године под Бр. 12197, које је опет исту упутило начелству, где је заведена 11. јула 1907. год. под Бр. 4966.

Како у чл. 11. зак. о уређењу округа и срезова, за предмете овако чисто административне природе, није прописан нарочити поступак за предају жалбе, то је жалба жалитеља на решење начелства № 4050, благовремена, јер је у Министарству примљена у законом року, пошто се први одељак § 311. грађ. суд. пост., који важи за предају жалби противу судских одлука, не може на овај случај применити. Према томе, Министар није имао законског ослонца, да незаконито решење

начелства од 19. јула 1907 год. № 5137. оснажи ожалбеним решењем.

Писмом од 28. фебруара 1909 године П№ 4177. Министар унутрашњих дела известио је Државни Савет да се са напред изложеним гледиштем Државног Савета слаже и да ће у смислу истога жалиоцу издати друго решење.

Одлука Државног Савета од 3. марта 1909 г. № 1468. **Јос. К. Ст.**

ПОУКЕ И ОБАВЕШТЕЊА

Учињена су нам ова питања:

I

Суд општине доњо-милановачке, актом својим Бр. 2699. пита:

„1. Начелник срески актом Бр. 6116, саопштио је суду акт Поштанско-телеграфског одељења министарства грађевина Бр. 22571, којим оно тражи од ове општине 252·50 динара, за почињене штете на телеграфским линијама у реону ове општине, па је нагласио, да општина ову суму унесе у буџет за 1910 годину, ако случајно нема у прошлогодишњем буџету позиције за ово, или ако нема готових пара.

Моли се уредништво за обавештење: Да ли је суд дужан да плати ову штету без судске пресуде по једностраној процени поштанско телеграфских органа?

Ако мора а нема новаца, може ли то унети у буџет за 1910 годину, или да прода један део свога шумског земљишта, ма да шумска комисија још није ограничила државну шуму?

2. Нема дана, а да среска власт не нареди суду, да јој упути ова или она лица, ма да је седиште среске власти у истом месту где и општина, и ма да она има неколико својих служитеља, који познају мештане као и служитељи општински.

Овим позивањем задаје се општини огроман и непотребан посао на штету других хитнијих послова.

Да ли послови ове врсте спадају у надлежност општинских судова, или их ови могу отказати? и

3. Начелник срески наредио је овоме суду, да му из своје касе пошље 75 динара на име таксе, те да може послати акте првостепеном суду по делу крађе коња извесним лицима из ове општине.

Како суд мисли, да се крађе извиђају по званичној дужности, и да покрадена лица немају право на накнаду штете од општине, ·он је одбио да положи таксу, али начелник срески тражи и по други пут, претећи иначе казном општинским часницима.

Суд је извео закључак, да не мора плаћати штету, из одлуке Касационог Суда од 4. августа 1900 год. Бр. 5851. Моли се уредништво да и по овоме изнесе своје мишљење".

— На ова питања одговарамо:

1. По члану 13. закона о телеграфу и телефону, од 3. децембра 1898 године, свака штета учињена на телеграфској или телефонској линији, наплаћује се од општине, у чијем је атару учињена штета, а њој се оставља право да кривца пронађе, од њега штету наплати и државној га власти преда на осуду.

За ово плаћање није потребна судска пресуда, него је довољно решење Поштанско-телеграфског одељења министарства грађевина у смислу § 465. грађ. судског поступка, узимајући утврђене цене по таксатору.

Према овоме, нека суд одмах пошље новац срескоj власти, ако у буџету постоји позиција за то, а ако тога нема, онда да у буџет за 1910 годину унесе тај издатак.

Општинска шума у опште се не би могла продавати за овако безначајне издатке, а још мање би то могло бити кад још није извршено ограничење државних шума, са којима је ова у додиру;

2. Умесно би било, да среска власт сама позива људе из места, где је њено седиште, те да на тај начин олакша и иначе пословима оптерећене општине.

Али ако код ње нема те увиђавности, општински суд не сме отказати извршење ових наредаба, јер су оне и ако неувиђавне ипак законите, пошто надзорна власт може позивање да врши и на овај начин преко општине, као ниже полицијске јединице, у колико се она у овом својству јавља;

3. Из чл. 12. и 18. закона о накнади штете учињене злонамерном паљевином и намерним противзаконим поништајем ствари, јасно се види, да се такса, дијурна и сви остали трошкови, што их предвиђа чл. 23. истог закона, плаћа у напред.

Како се по чл. 1. овога закона даје накнада штете и за учињену крађу, то је суд дужан да се одзове захтеву среске власти и да пошље тражену суму.

Ако суд не би имао готовине или буџетом предвиђену позицију, онда нека се донесе одборска одлука, да се та сума изда из позиције непредвиђених потреба (чл. 133. зак. о општинама), а ако је и ова позиција исцрпљена, онда да тај издатак учини привремено из касе, а да у буџет одмах унесе и ову суму.

На случај да је буџет већ готов нека тражи накнадни кредит у смислу чл. 10. закона о окружним, среским и општинским буџетима.

III

Деловођа општине јаковљанске пита:

„Расматрајући судија алексиначког првостеп. суда, решењем од 1-XII-1909 г. № 17936, поништио је једну пресуду суда општине јаковљанске из разлога што саопштење парничарима није у смислу § 13 грађ. суд. пост. у присуству два сведока. Суд општински није усвојио ове примедбе већ је на основу § 20. б. грађ. суд. пост. дао против разлоге под 22 децембра 1909 г. № 2091, у томе: да примедбе напред поменуте не стоје, кад је председник општ. суда који је оверио саопштење парничарима *писмен* а то је доста према § 13 трећег става гр. суд. пост. Но пуна седница истога суда, решењем од 8 децембра 1909 г. № 34805, одбацила је против разлоге општ. суда и нашла да су примедбе судијине умесне.

Да ово покренем за расправу највише ме је то изазвало, што је тај исти расматрајући судија раније пресуде овога суда расматрао па и одобравао и ако је оверење подписао само исти председник општ. суда — писмен без присутних сведока.

Налазим да је радња суда првостепеног противна § 13 грађ. суд. пост. и зато молим уредништво да о овоме изнесе своје објашњење."

— На ово питање одговарамо:

По § 13. грађанског судског поступка, кад је председник општинског суда односно његов заменик писмен, саопштавање пресуде неће се вршити у присуству два писмена сведока, него ће то оверавати преседник или заменик.

Кад је председник или члан суда неписмен. онда се саопштавање врши у присуству два писмена сведока.

Према овако јасној законској одредби уредништво налази да је саопштење пресуде у овом истакнутом случају било сообразно закону, и не може да нађе разлога који су чак и судски колегијум определи да одржи одлуку свога расматрајућег судије.

Али како је одлука првостепеног суда обвезна за општински суд по § 20. под б. поменутога закона, то општински суд треба да је одмах изврши.

СЛУЖБЕНЕ ОБЈАВЕ

СКРЕЋЕ СЕ ПАЖЊА

Станислав Ат. Рајков, родом из Рушчука у Бугарској, фалсификатор, побегао је пре кратког времена из једног бугарског затвора, и сумња

се да је пребегао у Србију, те се у том циљу износе његове фотографије. Он се издаје под лажним именима, као: Васил Георгијев, Вељан

Геофшев и др. Скреће се пажња свима полицијским властима, а нарочито пограничним комесарима, да овог злочинца у случају проналаска притворе и спроведу Управи Београда с позивом на Бр. 5449.

ИЗ ПОЛИЦИЈСКОГ АЛБУМА

Почетком прошле године дошло је у Београд ово лице, које се пријавило под именом Тодора Ђорђевића, кројачког радника, и ускоро је нашло посла у Официрској Задрузи.

Пре неки дан украден је златан сахат са ланцем г-ђи Јелени Татић, удови из Београда. Поведеном истрагом утврдило се, да је сахат украло ово лице, а исто тако утврдило се и то, да му горње име није право, већ лажно,

и да се оно у ствари зове **Христо Алексијев,** родом из Леринга у солунском вилајету.

Изгледа да ће ово бити препреден крадљивац, јер се из његове преписке види да га и полиција у Солуну тражи због неких кривичних дела, због чега је свакако и име променуо.

Изгледа, такође, да ће ово лице бити оно исто, што је августа месеца прошле године ухваћено у Сталаћу у крађи 25 наполеондора у возу, које се тада казало као Христо Иванов, кројач из Солуна, па је успело да из тамошње општинске суднице побегне.

Они који би што ближе знали о овом лицу моле се да о томе известе Управу града Београда с позивом на Бр. 5418.

НАЂЕН ЛЕШ

Бугарске надлежне власти известиле су наше Министарство Иностраних Дела, да је 30. децембра пр. год. на пет километара далеко од утока Тимока у Дунав, на бугарској обали, нађен један мушки леш и да је лекарски утврђено, да смрт није наступила од дављења, већ од унутрашњег излива крви и од ране на челу. Леш је човека старог око 30 година, средњег раста, плавих бркова, без браде, у матроском оделу са плавим и белим пругама, са панталонама од црне кадифе, фланелским гаћама и ципелама на ластиш. По свему се да закључити, да је то био шлиперски радник или матроз, а како у близини не зимују пароброди, то је вероватност да је леш довучен из Румуније или Србије. Скреће се пажња свима властима, а и приватнима, ако би што знали о овоме лешу, да о томе известе Антропометријско Полицијско Одељење Министарства Унутрашњих Дела с позивом на Бр. 433.

ПОТЕРЕ

Алекса Ђорђевић, Циганин, корпар, који се налази у бегству, одговара за више крађа стоке и прављење лажне исправе. — Акт начелника среза левачког Бр. 1717.

Светозар Н., месарски радник, извршио је крађу новца своме газди Драгутину Јефтовићу, месару из Београда, па затим побегао. Он је стар 19 година, црномањаст, по лицу мађав, у грађанском оделу. — Акт Управе града Београда Бр. 4866.

Милоје Марковић, земљоделац из Раниловића у срезу космајском, одговара за превару, али се налази у бегству. Он је у лицу плав, очију плавих, косе и бркова плавих. Од одела има на себи: гуњ, фермен и чакшире од шајка, на ногама шарене чарапе и опанке, а на глави шајкачу, и око врата црножут шал. — Акт начелника среза врачарског Бр. 2095.

Паун — Павле Младеновић, тежак из Гамзиграда у срезу зајечарском, који одговара код зајечарског првостепеног суда за убиство извршено над Павлом Калиновићем, ондашњим, налази се у бегству. Он је стар 24 године, раста високог, црномањаст, бркова малих, у сељачком оделу. — Акт Управе града Београда Бр. 2861.

Јакоб, Самуило и Давид Нисим, бивши трговачки агенти, који одговарају код начелства округа нишког за више утаја и превара, налазе се у бегству. — Акт начелства округа нишког Бр. 27396.

Илија Гараш, земљоделац из Јасенова, одговара за одвођење и налази се у бегству са Божаном, ћерком Тоше Јанковића земљоделца из истог села. Он је стар 40 година, малог раста, црних бркова, у оделу сељачком. Она је стара 16 година, висока: од одела има на себи бео зубун од сељачког сукна, а преко њега црну антерију од сукна. — Депеша начелника среза ресавског Бр. 2406.

Милан Тасић, бивши матроз из Смедерева, који је извршио опасну крађу ноћу између 7. и 8. овог месеца, налази се у бегству. Он је стар 33 године, средњег раста, косе и очију црних. — Акт начелства округа смедеревског Бр. 1063.

Непознати крадљивац ноћу између 23. и 24. прошлог месеца украо је са лађе дунавског паробродског друштва, капетану лађе г. Милану Јелачи. један златан сат са ланцем. Сат је са капцима без шара и мало улубљен; а ланац је састављен од златних, пљоснатих и дугуљастих алкица. На средини ланца нема једне алкице, те је ту ланац састављен концем. — Акт Управе града Београда Бр. 4672.

Милан Живановић, притвореник првостепеног зајечарског суда, који је осуђен за више опасних крађа, побегао је из притвора. Он је раста високог, добро развијен, црномањаст, пуних црних бркова, без браде, у лицу румен, од одела има на себи: капут шарен, од шајка и црне панталоне. У ходу му се колена ударају и угибају унутра, а стопале иду у раскорак. — Депеша начелства округа тимочког Бр. 1466.

Непознати крадљивац, који је ухваћен после извршене крађе, побегао је ноћу између 7. и 8. овог месеца из притвора кварта врачарског. Непознати је стар око 32 године, раста малог, малих кестењавих брчића, у оделу грађанском. Кад је притворен изјавио је да се зове *Алекса Марковић,* по занату бравар. — Акт Управе града Београда Бр. 5275.

Препоручује се свима полицијским и општинским властима, да за свима побеглим личностима учине најживљу потеру, и у случају проналаска стражарно их упуте властима које су потернице издале, с позивом на означене бројеве акта или депеша.

ТРАЖЕ СЕ

Зорка, кћи **Марка Стефановића,** памуклијаша из Београда, одбегла је 8. овог месеца од своје рођаке Милеве Јевтић, из Обреновца. Она је стара 12 година, црномањаста, у пепељавом чоханом оделу и са ружичастом кецељом. — Депеша начелника среза посавског округа ваљевског Бр. 1913.

Драгољуб Спасојевић, шегрт берберски, родом из Голупца, 4. овог месеца отумарао је од свога газде Милована Стефановића, берберина из Београда. Он је стар 15 година, раста средњег, смеђ; на себи има: кратак капут, талијанске панталоне угасите боје и на глави путничку качкету. — Акт Управе града Београда Бр. 6100.

Нека све полицијске и општинске власти живо потраже нестала лица и пронађена упуте именованим властима, које су тражење захтевале.

КРАЂА СТОКЕ

Ноћу између 5. и 6. овог месеца, непознати крадљивац украо је Благоју Милојковићу, из Бобовишта, једну алатасту кобилу, у задње ноге чарапасту, са жигом положено „К.“ — Депеша начелника среза алексиначког Бр. 1990.

Обраћа се пажња свима полицијским и општинским властима на ову крађу и крадљивца.

Штампа Краљ. Срп. Државне Штампарије уредник **Добривој В. Бакић**

ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК

СЛУЖБЕНИ ЛИСТ МИНИСТАРСТВА УНУТРАШЊИХ ДЕЛА

„ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК“ излази једанпут, а према потреби и више пута недељно. Претплата се полаже у напред, и то најмање за пола године код свију полицијских власти, и износи: 20 динара на годину за државна и општинска надлештва, а за све друге претплатнике у опште 12 динара годишње. За иностранство: годишње 24, полугодишње 12 динара у злату. Поједини бројеви **„Полицијског Гласника“** не продају се. Рукописи се не враћају.

СЛУЖБЕНИ ДЕО

Његово Величанство Краљ Петар I. благоволео је, на предлог Министра унутрашњих дела, поставити:

за начелника прве класе среза пожаревачког Милана Лазића, начелника исте класе среза подунавског, — по потреби службе;

за начелника друге класе среза деспотовачког Љубомира Јоцића, секретара исте класе начелства округа крагујевачког, — по потреби службе;

за начелника друге класе среза орашког Милана Пантелића, начелника исте класе среза јасеничког, округа смедеревског, — по потреби службе;

за начелника друге класе среза златиборског Живојина Г. Белопавлића, начелника исте класе среза алексиначког, — по потреби службе;

за начелника друге класе среза подгорског Благоја Радовановића, начелника исте класе среза јадранског, — по потреби службе;

за начелника друге класе среза јасеничког, округа крагујевачког, Михаила Мијовића, начелника исте класе среза пожаревачког, — по потреби службе;

за начелника треће класе среза моравског, округа нишког, Сретена Недића, начелника исте класе среза моравичког. — по потреби службе;

за начелника треће класе среза пчињског Вељка Рамадановића, комесара сеоске полиције у рангу среског начелника исте класе, — по потреби службе;

за начелника треће класе среза кључког Косту Ђорђевића, начелника исте класе среза крајинског, — по потреби службе;

за начелника треће класе среза крајинског Петра Миленковића, начелника исте класе среза кључког, — по потреби службе;

за начелника треће класе среза подунавског Бранка П. Вукојевића, начелника исте класе среза орашког, — по потреби службе;

за начелника треће класе среза посавског, округа београдског, Милорада Тутунџића, начелника исте класе среза жупског, — по потреби службе;

за начелника треће класе среза жупског Михаила Достанића, начелника исте класе среза посавског, округа београдског, — по потреби службе;

за начелника треће класе среза црногорског Душана Богдановића, начелника исте класе среза колубарског, округа ваљевског, — по потреби службе;

за начелника треће класе среза грочанског Ђорђа Матејића, начелника исте класе среза златиборског, — по потреби службе;

за начелника треће класе среза таковског Ђорђа Ст. Костића, начелника исте класе среза црногорског, — по потреби службе;

за начелника треће класе среза колубарског, округа ваљевског, Живка Лазаревића, начелника исте класе среза подгорског, — по потреби службе;

за начелника треће класе среза јасеничког, округа смедеревског, Војислава Анђелковића, начелника исте класе среза грочанског, — по потреби службе;

за начелника треће класе среза јадранског Јована Спиридоновића, начелника исте класе среза колубарског, округа београдског, — по потреби службе;

за начелника треће класе среза колубарског, округа београдског, Андреју Ј. Живковића, полицијског писара прве класе среза лепеничког;

за начелника треће класе среза алексиначког Димитрија А. Христића, среског начелника у пензији;

за начелника треће класе среза моравичког Стевана М. Каначког, начелника среског у пензији;

за начелника треће класе среза лужничког Косту Ст. Петровића, бившег полицијског писара;

за секретара друге класе начелства округа тимочког Живојина Будимировића, начелника друге класе среза таковског, — по потреби службе;

за секретара треће класе начелства округа крагујевачког Петра Милићевића, секретара исте класе начелства округа тимочког, — по потреби службе;

за комесара сеоске полиције, у рангу начелника среског треће класе Милана Јанковића, начелника исте класе среза деспотовачког, — по потреби службе, и

за комесара пиротске железничке полиције, у рангу среског начелника треће класе, Петра Протића, комесара исте полиције у рангу полицијског писара прве класе.

Из канцеларије Министарства унутрашњих дела, 9. фебруара 1910. г. у Београду.

Његово Величанство Краљ Петар I. благоволео је, на предлог Министра унутрашњих дела, поставити:

за лекара среза моравског, у округу нишком, Д-р Миливоја Петровића, лекара среза крајинског и брзопаланачког, по молби;

за лекара среза крајинског и брзопаланачког Д-р Стевана Клингера, лекара среза белопаланачког, по потреби службе, без права на накнаду путних и селидбених трошкова;

за лекара среза белопаланачког и лужничког Д-р Јована Ј. Панајотовића, лекара среза лужничког;

за лекара среза качерског Д-р Божидара Банковића, лекара среза деспотовачког, и

за лекара среза деспотовачког Д-р Милана Занковића, лекара среза качерског, сву тројицу по потреби службе.

Из канцеларије Министарства унутрашњих дела, 9. фебруара 1910. г. у Београду.

Указом Његовог Величанства Краља Петра I., на предлог Министра унутрашњих дела, а по саслушању Министарског Савета, решено је, да се

Драгољуб К. Нешковић, начелник прве класе среза пчињског, и

Милан Пурић, начелник треће класе среза моравског, округа нишког, на основу § 70. закона о чиновницима грађанског реда ставе у стање покоја с пензијом, која им према годинама службе припада.

Из канцеларије Министарства унутрашњих дела, 9. фебруара 1910. г. у Београду.

Указом Његовог Величанства Краља Петра I., на предлог Министра унутрашњих дела, а на основу члана 34. закона о пословном реду у Државном Савету

одобрено је решење Државног Савета од 29. јануара 1910. год. Бр. 668, донето на основу чл. 144. тач. 9. Устава, које гласи:

„да се Јевта Папазисис. трговац из Београда, родом из Селице у Турској и поданик исте државе, по својој молби прими у српско поданство заједно са својом женом Анком, изузетно од § 44. грађанског закона".

Из канцеларије Министарства унутрашњих дела, 5. фебруара 1910. г. у Београду.

СТРУЧНИ ДЕО

О НОВЧАНОЈ КАЗНИ

У чему се састоје новчане казне. Историјска еволуција ових казни. Могу ли новчане казне заменити затвор и под каквим условима?

Новчане се казне састоје у *смањењу* (diminutio) *имовине,* на које закон овлашћује као казну за какво нарушење. Оне су две врсте: час је њихово дејство да учине државу сопственником каквог предмета у натури који је припадао осуђеном, час да је учине веровником какве суме у новцу: према томе да ли се овим казнама *преноси својина* или *ствара обавеза,* на штету осуђеног, оне носе име „*конфискације*" или „*новчане казне*". Али је есенција ових казни да својина која је пренесена, или тражбина која је створена није намењена накнади приватне штете, и разликује се тако од реституција и накнада штете које се дугују услед кривичног дела. Кад би било другчије, онда би оне биле једна врста *накнаде* пре него ли *казна.*[1])

Ово је разликовање јасно изражено и у нашем кривичном законику, који је новчану казну уврстио у *казне,* на које се по § 12. кр. зак. кривац може осудити. („Кривац се може осудити на следујуће казне: 1. на смрт, 2. на робију, 3. на за-„точење, 4. на затвор, 5. на лишење звања, „6. на *новчану казну*". § 12.). Специјални закони, као што су разни финансијски закони, н. пр. закон о непосредном порезу, трошарини, царински закони, зак. о монополима, и многи други, такође прописују разне новчане казне за деликта која се учине противно њиховим одредбама. Употребу ових новчаних казни и њихов карактер испитаћемо доцније, кад будемо излагали разлику између новчаних казни које имају казнени карактер од других неких казнених санкција.

Новчане казне имају врло старо порекло.[2]) Управо, оне су постојале у свима временима. Али у историјском развитку казненог права, оне се показују са два различна карактера. Код старих народа и код модерних народа, то су праве казне, оне се састоје у плаћању граду или држави, као казне, у извесним стварима, које сачињавају према епохама, главни предмет богатства, воловима, овцама, драгоценим металима од којих се ковали новци. Али, у традицијама германских народа и у њиховим обичајима, суме које је деликвент плаћао увређеном под именом *wergeld,* биле су цене мира т. ј. напуштање права освете увређеног или његове фамилије, и суме које је деликвент плаћао старешини племена под именом *fredum* биле су цена заштите која му је давана против освете увређеног. Ове новчане казне нису дакле имале карактер правих *казни* пошто је *wergeld* био *накнада* а *fredum, хонорар.* Кад је под утицајем нових потреба и нових идеја, казнено право, раширило своју власт, извршио се преображај. Телесне казне заузеле су све шире место у систему казнимости. Новчана казна постала је обична казна за сва ова деликта на која ми примењујемо данас затвор; то што је дало повода Лоајзелу да каже „на свако недело пада само новчана казна". Али је конфискација остала у употреби, нарочито са политичким карактером, и као средство да се обогаћавају пријатељи власти и осиромашавају њени непријатељи. Данас. новчана казна и конфискација заузеле су у систему казнимости, њихово право место: оне су намењене као нека врста добро схваћене одмазде, кажњавању повреда туђе својине.

Али могу ли новчане казне да замене затвор, у случајевима у којима би затвор био или одвећ строг према малој озбиљности нарушења, или корумпитиван због своје организације. Ово је питање много занимало криминалисте. Новчане казне нису извесно идеалне казне. Без сумње, саме по себи оне би биле довољно осетљиве, али под двојаким условом, да њихова количина буде утврђена тако да их сваки осуђени осети но ипак да не буде њоме сатрвен и да њена наплата буде осигурана од осуђених који се противе да је плате или су инсолвентни. Ту су два проблема на која ћемо опет наићи и извесно је да ће од њихове солуције зависити увек вредност новчаних казни. Без сумње, резултат коме би требало тежити, био би да се затвор кратког трајања замени новчаном казном било законодавним путем, било судским одлукама кад текстови то допуштају.

Новчана казна и друге новчане санкције. Употреба новчане казне у нашем казненом систему. Разне последице казненог карактера новчане казне. Фискалне новчане казне. Мешовити карактер који је правознанство придало овим казнама. Поступак у утврђењу новчаних казни. Коме припада корист новчане казне. Наплата новчана казне.

Новчана казна је казна која се састоји у обавези плаћања држави једне суме у новцу. По § 27. нашег кривичног законика: „новчана казна узимаће се у државну касу осим случаја где је законом другчије наређено". Новчане казне за иступна дела која се казне по кривичном законику наплаћују се у корист општинске касе, ако су у првом степену судиле општинске власти, а у корист државне касе ако су у првом степену судиле државне власти" — § 313. кр зак. Осим тога и појединих специјални закони чине изузетак од горњег правила о наплати новчане казне у корист државне касе. Тако, новчане казне за кривице које се казне по закону о чувању пољског имања, иступне шумске кривице које извиђају и суде општински судови, изричу се у корист општинске касе.

Новчана казна има увек три карактера који је разликују од других новчаних санкција, које могу бити последица повреде права.

а) Она се изриче на основу једног *закона уредбе,* која забрањује или наређује извесна факта под претњом новчане казне: она се разликује тако од *казнене клаузе,* која резултује из једне *погодбе,* чије је дејство да детерминише у напред количину накнаде штете коју дугује веровнику дужник који не би извршио своју обавезу или који би је извршио непотпуно. Казнена клауза има просто карактер погодбе коју закон допушта странама да уговоре као грађанску санкцију њихових обавеза.

б) Новчану казну, коју закон тако везује за какву акцију или какву нелкцију, треба да изричу *судије* после претходне констатације *кривице* деликвента. Јер, ако она резултује на основу законске одредбе која је прописује, из самог иступа, тако да судије имају да интервенишу само у случају спора о њеној егзистенцији или њеној количини, новчана казна била би *грађанска* а не *казнена.* Такав карактер имају неке фискалне казне за иступе који се тичу фиска, а казне се по неким специјалним законима, као што је казнена такса која се наплаћује по чл. 36. зак. о таксама на исправе на којима није прилепљена прописна или никаква такса; казне због непријаве (протоколисања) фирме, и др. које се наплаћују као таксе којима ове казне гарантују наплату. Ове новчане казне не припадају дакле казненом праву. Али такав карактер немају фискалне новчане казне које се изричу за дела која се учине по царинским законима и зак. о непосредном порезу, зак. о трошарини, жиговини, које изриче надлежна административна власт после претходне констатације *кривице* деликвента, а то су казне у правом смислу те речи. Видећемо само да ли се њихов казнени карактер не ублажава у извесној мери.

в) Да би новчана казна имала казнени карактер, треба да буде изречена за *нарушење* у правом смислу, т. ј. злочин, преступ, иступ. У овоме се репресивне новчане казне разликују од *грађанских* новчаних казни и казни *иступка,* као и од *дисциплинских* новчаних казни.

Новчана казна која има све ове услове извесно је казна, било да је изричу грађански судови или казнени судови, јер јуридикција којој је дужност да је изриче не мења јој карактер. Новчана казна примењује се час сама као *главна* казна, час акцесорно уз казну лишења слободе као *допуњујућа* казна. (НАСТАВИЋЕ СЕ)

Милош Станојевић

[1]) *Garraud.* — Traité théorique et pratique du droit pénal français, стр. 224.

[2]) *Исти.* Сва остала теориска излагања о овом предмету узета су из овог дела.

НОВА МАЈСТОРИЈА

Никодије Марјановић, из Радоваца у срезу пожешком, у времену од пре две године дана упућиван је два пута Пастеровом Заводу у Ниш, ради лечења од уједа бесних паса. Разуме се, да му је на ову цељ издават трошак ради путовања и лечења на рачун општине и округа. А кад је други пут у прошлој години упућен у Ниш у Пастеров Завод, он је упропастио издати му новац ради лечења, за што је и оптужен од стране начелства.

Никодију је омилело ово путовање на рачун општине и округа, па је пре неколико дана измислио, да га је на сред пута ујело за образ и руку опет некакво жуто псето и некуда побегло; па се већ као извежбани занатлија у овоме послу јавио својој општинској власти и начелству са изговором, да га је и по трећи пут опет ујело бесно псето, не би ли дошао до трошка, да се провезде до Ниша. Али овога пута навео је на грех и Алексија Ђоловића, свога сељака из Радоваца, те је и овај код власти представио, да је и њега ујело за руку некакво жуто псето, у исто време кад и Никодија.

И општинској и полицијској власти пало је ово у очи. И пошто се јасно видело, да оне незнатне повреде на Никодију и Алексију нису панете од зубâ, него да су то биле мале и врло незнатне греботине од ноката, — они су обојица подвргнути лекарском прегледу. Овим прегледом утврђено је: да те незнатне греботине нису од уједа зубâ, него од ноката или другог каквог оруђа. Те према оваком стању ствари, а у вези других околности, које обојицу одају као врло сумњиве људе. доказато је: да су они хтели да обману власт из користољубивих намера.

Према свему овоме Никодије и Алексије окривљени су за обману власти, те ће имати прилике да у затвору размишљају о ироничној судбини, која их је постигла за ово неваљалство.

Међутим и општинске и полицијске власти из овога примера имаће једно искуство више: те да у будуће обраћају озбиљнију пажњу на представке појединих лица од уједа бесних паса; и да у подобном случају добро испитају све околности, на основу постојећих наређења, приликом упућивања оваких лица за Пастеров Завод.

12. фебруара 1910. год.
у Ужицу.

М. Зотовић,
нач. окр. ужичког.

КРИМИНАЛНА ПОЛИЦИЈА

(НАСТАВАК)

1. Сведоџбе које се односе на одвођење девојчице.

Власт је, у овој ствари, примила две важне сведоџбе, али је она сву пажњу обратила само на једну, и то на ону невероватнију.

а) Сведоџба Марије Метер.

Девојчица Марија Метер, стара 13½ год. помагачица своје матере у продаји новина, са станом у улици „Canon“ бр. 16, изјавила је:

„Да је оног вечера, кад је извршен злочин, а у времену детињег нестанка, 7. фебруара, у 7 часова мање 2 минута, вивела Жану Ван Галк у улици „Commerçants“, према улици „Pélican“, у разговору са једном женом, која је овако изгледала:

Стара отприлике 20 година; стаса 1 м. 58 до 1 м. 60; лица дугуљастог; изгледа болесног; косе и обрва црних; са фризуром „à la Vierge“ која јој је покривала један део чела; одевена просто у једну црну сукњу и један отворено-сур палето, врсте „carick“, са црним шеширом на глави. Ова жена носила је један пакет, дугачак отприлике 45 см., широк 25 см. а висок 15 см., који је био завијен у угаситу хартију. У тренутку када је ова жена виђена у разговору са малом Жаном, Марија Метер чула је како је дете изговорило на француском језику ове просте речи: „Не, не.“

Могућно је да је ова сведоџба искрена; сумњиво је да је истинита; највероватније је да је проста измишљотина.

Критичка анализа ове сведоџбе.

У прилог сведоџбе Марије Метер постоје два вероватна елемента, али се, с друге стране, сусреће скуп озбиљних елемената невероватноће, који је чине сумњивом и налажу да се она, ако не сасвим одбаци, а оно бар прими са највећом резервом.

Елементи вероватноће.

1. Марија Метер није се могла преварити у погледу плентитета Жане Ван Галк, т. ј. није могла какво друго дете сматрати за малу Жану, те с тога, ако је казала истину, то је доиста била Жана коју је видела у разговору са непознатом. И доиста се Жана са својим дугачким, специјалним и карактеристичним огртачем могла врло лако познати. Поред овога, Марија Метер виђаше Жану сваког јутра и познаваше је врло добро, пошто је с повинама стајала преко пута стана њене мајке која јој је, из сажаљења, слала свако јутро по Жани шољу топле кафе. Марија Метер, према овоме, познавала је врло добро лепо лице, физиономију и ход Жанин, те се с тога никако није могла преварити у њеној личности.

2. Улица „Commerçants“ није била непозната Жани, те с тога није имала разлога да се плаши, да ће у њој залутати, пошто је сваког четвртка по подне пролазила на једну капију, која је излазила у ову улицу, према кући бр. 29., и ишла у завод „Девојака Мудрости“ ради слушања веронауке.

Ово су два елемента вероватноће у сведоџби Марије Метер.

Елементи невероватноће.

Мала Ван Галк била је силована, што Марија није знала приликом давања своје сведоџбе. Према њеном исказу, Жана је имала бити предата каквом блуднику или развратнику од једне жене, старе 20 год. Међутим, од кад постоји човечанство, криминални анали не помињу ни један случај у коме је девојчица од 8 год. украдена од стране какве жене и предата блуднику ради силовања. У доцнијој анализи свију хипотеза злочина, доказаћемо немогућност хипотезе о подводачици од 20 год. Ова хипотеза почива на психолошкој невероватноћи и потпуно је неоснована. Њена немогућност требала је да буде довољна за одбацивање приче Марије Метер. Белгијско правосуђе, коме је непознато све што се односи на логику и човечје срце, није могло разумети ову психичку и материјалну немогућност.

2. У сведоџби Марије Метер налазе се очигледне несугласице и контрадикције. Једном изјављује да је Жана стојећи разговарала са непознатом женом, а други пут да су оне ишле једна поред друге и разговарале. Извесне личности, које су с Маријом ближе и познатије, увиделе су одмах да је она измислила своју причу, пошто је није могла подједнако испричати двапут узастопце. И сама Франсоаза Ван Галк, која добро познаје Марију, убеђена је да она лаже.

3. Жана, непозната жена од 20 год. и Марија Метер, по казивању ове последње, морале су се срести на крају улице „Commerçants“, на раскрсници коју са овом улицом образују улице: „Saint — Jean — Népomucène“ и „Pélican“. Жана и непозната жена ишле су левим тротоаром од „place d' Anvers“ ка сенском булевару. Жана је ишла с леве стране, до кућа, а непозната с десне, до калдрме. Марија Метер ишла је противном страном, средином тротоара, и тако су се среле пред последњим прозором кафане: „La Distillerie du Bonheur“, која заузима број 1 улице „Commerçants“ и бр 31 улице „Pélican“. Мала Метер ишла је у правцу „place d' Anvers“. Окренувши се у ходу, опазила је добро непознату жену и видела како је она са Жаном отишла у правцу ка сенском булевару. Правац ових улица, међутим, посве је неправилан, а кафана „La Distillerie du Bonheur“ налази се у згради, која има облик испупчене окуке. Мала Метер, идући својим путем, није могла видети, да ли су се Жана и непозната жена упутиле право сенском булевару, или су ударише косо, у лево, улицом „Pélican“ ка булевару „Anvers“. Постоји апсолутна материјална немогућност, која се доказује конфигурацијом побројаних улица, због које Марија није могла видети Жану и непознату жену на означеном месту.

4. Према сведоџби Маријиној, она се срела са Жаном и непознатом женом у 7 часова мање два минута. И ако сведок нема сата, ипак је у стању да прецизира време пошто је, због новина, морао бити тачно у 7 сати на „place d' Anvers“, где је стигао на време, а ово означује према варошком електричном сату. С друге стране, опет, стари Ван Галк дотерује свој џепни и кућни сат такође према варошком сату, и то веома тачно, с обзиром на службу у позоришту. То је, дакле, исти сат према коме су и Ван Галкови и Марија Метер рачунали време. Жана је отишла

из куће у 7 часова мање 10 минута и, као што смо видели, пред кућом се зауставила у разговору са друговима и другарицама, те је услед овога изгубила око 5 минута. Да би једно дете стигло од кеја „Pierres de Taille“ до источног краја улице „Commerçants“, потребно му је 3 минута. То је, дакле, 7 часова мање 2 минута. Једној непознатој жени, па била она подводачица или не, која би хтела да заведе једну девојчицу, потребно је да говори врло много, и да прича читаве историје да би задобила детиње поверење, а за ово, опет, потребно је много времена. Апсолутно је, дакле, немогућно, да је сусрет био у времену које је сведок означио.

5. Један други елеменат невероватноће сведоџбе Марије Метер, лежи у самом прецизирању детаља. Факт, што је она око 7 часова у вече видела Жану на улици са једном женом од 20 год.. не би сам по себи изгледао ненормалан и чудноват, али је невероватно да је она могла једним брзим погледом ока уочити детаљан опис лица и одела једне стране и непознате жене. Ово не би могао учинити ни сам краљ детектива.

6. Још једна друга невероватноћа Маријине сведоџбе проистиче из њеног тврђења, да је чула како је Жана на француском језику изговорила: „Не, не“, из чега би излазило да је конверзација вођена на овом језику. Несумњиво је, међутим, да је Жана увек говорила фламански, и да је била неспособна да конверзира на француском језику пошто га је тешко разумевала.

7. Марија пролази у вече поред своје мале пријатељице, која иде неуобичајеним путем и у друштву са једном непознатом женом, али и не помишља да се за тренут заустави и упита Жану где ће, већ поред своје пријатељице и добротворке пролази као и поред сваког непознатог створења; она јој чак не назива ни добро вече.

8. Место тобожњег сусрета није, истина, тако живо, али није ни пусто ни усамљено. То је раскрсница од 5 улица, на којој се налазе више дућана, крчми и пиљарница, а и куће су пуне становника. Жана и непозната жена ишле су у правцу сенског булевара, који је још мање пуст. Нико, међутим, на раскрсници ни путем ка сенском булевару није опазио Жану и непознату жену.

9. Непозната и мистериозна жена, чији је лични опис познат прецизно и у детаљима, не станује, без сумње, у каквој скривеној подземној пећини. Она мора живети као и остала створења, мора имати стан ако већ нема каквог занимања; она, даље, мора имати суседа, познаника, газду од куће; мора ићи на пијаце и у продавнице животних намирница; мора, најзад, излазити из куће, јер не може живети усамљена и затворена. Иницијативом истражног судије њен лични опис објављен је по свима местима, а и сва белгијска штампа репродуковала га је. Награда од 20.000 динара привлачила је пажњу свију друштвених класа. Нигде, међутим, није се нашла ни сенка трага од једне такве жене. Историја ове жене од 20 год. са бледим и болесним лицем, црном косом, фризуром „à la Vierge“, сурим огртачем и црним шеширом, која је остала непронађена и поред сталних апела штампе, полицијског трагања па, најзад, и трагања целе популације, исто је толико вероватна колико и цела измишљена прича Марије Метер.

(НАСТАВИЋЕ СЕ)

ПОУЧНО-ЗАБАВНИ ДЕО

БЛАГАЈНИК ГОСПОДИНА ПЕЛИРА

— Л. М. Грок —

Господин Јозеф Пелир био је уважени гвожђарски трговац у улици Сен-Денис који је знао вешто да купује ексере по јевтину цену, па да их продаје доцније по скупљу. Он је имао и других особина: био је нежан и веран муж, добар отац, грађанин који је поштовао законе, и врло вешт играч на билијару.

Али је од свију тих особина била највећа та што је умео брзо да упозна људе. Њему је био довољан само један поглед, па да прозре личност, да оцени његову моралну и интелектуалну вредност, да види, једном речју, *с ким има посла,* како се он изражавао. Ова претензија стварале му немиле авантуре које га нису ипак опаметиле, што је давало повода г-ђи Пелир, његовој жени, да га прекорева.

— Видиш, Жорже, понављала је она неуморно, видиш ли куд нас водиш твојом манијом, што се прво не обавештаваш о људима!

И она га подсети на службавку коју је он проценио, благодарећи тој својој „особини“, као ваљану и честиту, а која је побегла једнога дана са украденим новцима.

— То је заблуда, објасни г. Пелир, шта ли! Можда је сироту девојку убио какав разбојник и украо новац, а сакрио леш...

Ово јогунство разљути жену и она узвикну:

— А твој стари ортак који је сматран за члана фамилије, кога си сматрао за добра човека, богата!.. Како си се хвалио кад си с њим везао уговор о ортаклуку!.. А како ли ти је било кад је он отпутовао у Белгију са твојим новчаницама?..

— Овога си пута, госпођо Пелир, сасвим неправедна, викну громко гвожђар. Ја сам увек говорио, да је тај човек морао имати вечиту пасију за путовања...

Али гвожђарка, једном захуктана, није се могла више зауставити, није могла опростити Пелиру ни једну од његових заблуда. Она је причала, не заборављајући ни једну причу, о свима онима чије понашање не беше оправдало суд, који је о њима изрекао г. Пелир.

Г. Пелир слеже раменима. Њему је, наравно, било лако да побије својим непобедним аргументима ово женско причање, али га је мрзело да одговори, осећао се уморан да се брани...

Једнога дана непомирљива супруга, незадовољна да претреса увек ствари из прошлости, поче о садашњости:

— А овај благајник Паоло, кога си узео и не познавајући га, коме повераваш толике суме! Он није ништа за мене, тај човек са подмуклим погледом и талијанским акцентом. Он пре има изглед једног коцкара него поштена чиновника! Ја се кладим да ће нам се десити још нека несрећа с њим!...

Овога пута г. Пелир се наљути:

— Е, то је сувише! викну поцрвенивши од гњева. Ја знам шта кажем и шта радим. Понављам ти да је тај Паоло врло поштен човек, узор од поштења. Ја сам то прочитао на његовом лицу, као што читам овај журнал (и он затреса лист). Његова једина мана је што је сувише добар и поверљив.

Обично у оваквим приликама свађа је ова два супруга, прекинута доласком какве муштерије или чиновника, продужила би се и даље и свршавала би се опорим речима и грдњом. Међутим данас, баш кад је свађа најјача била, упаде сам благајник о коме је говор. у биро где се г. и г-ђа Пелир жестоко препираху.

— Убите ме! убите ме!.. повика он, улазећи.

И баци се на колена пред забезекнутим супрузима.

— Ја сам бедник!.. настави он.

Он шкрипну зубима, заплака се и поче се ударати у груди; лупао је челом о земљу; склапао је руке и дизао их к небу, и чинио хиљаду сличних глупости, изражавајући, без мрве сумње, најдубље очајање и најгорчију грижу савести.

— Сто хиљада динара! сто хиљада динара! узвикиваше дивљим гласом.

— Како? запита гвожђар. О којим хиљадама говорите ви? Да није о оним банкнотама које сам јутрос узео од свога нотара и дао вама да их однесете у завод?..

— Да, да, ја говорим о тих сто хиљада динара... Изгубљено... Ја сам их изгубио !...

Г. Пелир дрекну промукнуто, док г-ђа Пелир осећаше како јој се у души буди један осећај који јој, у пркос огромном болу услед губитка толике суме, стваране то задовољство: што је могла констатовати — једва једанпут! — да је она у праву. Међутим гвожђар испитиваше јадника који силно јецаше, пруђен по земљи колико је дуг, лицем ка земљи.

— Не знам... не знам!... Изгубио сам их!... Убите ме!... Ево!...

Непрестано је само то понављао.

— Али до ђавола! говораше гвожђар, трчите у полицију!.. Тражите!..

У том се изненада отворише дућанска врата, и звонце више њих зазвони.

— Видите, Жорже! повика са свога места г. Пелир, тоном „трговачким“, како је он то обично чинио.

Човек који је ушао беше висок, мршав, потпуно исправан, али чије овештало одело и поабана обућа одаваху ипак неку беду. Он се упути бироу и запита снажно:

— Г. Пелир?

— Ја сам, господине.

— Онда ова торба свакако вама припада...

И он пружи једну црну кесу на којој је златним словима стајало: „Пелир, гвожђар, улица Сен-Денис“.

Благајник се подиже једним скоком, баци се око врата непознатоме и обасу га најодушевљеније хвалама, грлећи га да га угуши.

— Мој спасилац, мој спасилац! викаше он. Ох! како је то лепо! како је то узвишено! како племенито!..

— Господине, рече г. Пелир, немам речи да вам заблагодарим и да вам честитам; али допустите ми да вам попудим ово, као незнатну награду за вашу честитост...

Пошто узе пет хиљадарки, пружи их непознатом који се, изгледало је, један тренутак устезаше, али се брзо реши, и узе их, говорећи:

— Ах! господине, ја сам чинио само своју дужност, нисам заслужио награду. Али ја имам четворо деце, сем тога сиромах сам човек...

— Четворо деце! Благи боже! И сиромах! Какво дивно створење! викаше Паоло одушевљено.

Али „дивно створење", коме се, како изгледаше, журило, поздрави их, скромно одби да каже своје име и адресу, и ишчезе као што је и дошао.

У вече, при лампи, Г. Пелир безобзирно триумфоваше, а г-ђа Пелир готово жаљаше што сто хиљада беху нађени, и што Паоло није лагао. Али се оба супруга сложише односно непознатог, који је донео кесу:

— То је заиста дивно створење!

За то време „дивно створење" и верни благајник за столом у једној кафаници у предграђу, делили су правично пет хиљада динара добивене награде.

С француског
Мил. Св. В.

ПОУКЕ И УПУТИ

Примедбе Министра Финансија на окружне буџете обавезне су и пуноважне по чл. 29. зак. о окружним, сресним и општинским буџетима.

Окружна скупштина округа моравског још у 1908. год. донела је одлуку, да од П. П., предузимача онд., купи за 25000 дин. зграду са плацем за смештај окружног начелства и његових одељења, ради чега је и унела у буџет 1909. године суму у 15000 дин., а за ресто у 10000 дин. да прими дуг код Управе Фондова.

Министар Финансија, расматрајући буџет окружни за 1909. год., ставио је примедбу на ту позицију у 15000 дин., па је казао, да се та сума може издати, ако на куповину тог имања нема шта да примети Министар Унутрашњих дела; а у противном да се иста сматра као уштеда у буџету.

Поводом овога, окружни одбор донео је одлуку, да не налази за потребно, да се тражи одобрење од Министра Унутрашњих дела, пошто окружна скупштина није ни купила ово имање за смештај начелства; а у толико пре, што је тапија од истог имања већ пренесена на округ.

И окружна скупштина, сазвана у ванредан сазив за 1. март 1009. год., усвојила је ово гледиште окружног одбора, па му и препоручила, да према одлуци окружне скупштине из прошле године исплати продавцу куповну цену.

Начелник окружни, расматрајући ову одлуку скупштинску, нашао је, да је противна закону, па ју је с тога задржао од извршења са ових разлога:

1. што претходно није испуњен услов, да се куповина тог имања требала да врши према закону о подизању јавних грађевина, јер по чл. 3. истог закона окружна имања долазе у ред јавних грађевина, па ма зашто она била употребљена;

2. што према чл. 37. истог закона нису прибављени планови зграде са тог имања ни пре куповине па ни после;

3. што према истом законском пропису ову куповину није одобрио Министар унутрашњих дела, пошто је зграда са осталим купљена за потребе окружног начелства;

4. што су по чл. 29. зак. о окружним, сресним и општинским буџетима примедбе Министра финансија обавезне како за скупштину, тако и за одбор, те се и исплата не може да врши, док се претходно по тим примедбама не поступи.

Министар унутрашњих дела нашао је да је решење надзорне власти правилно, па је стога писмом од 5. марта 1909. г. П№ 4744. цео предмет доставио Држав. Савету на оцену и решење.

Државни Савет такође је нашао да је решење надзорне власти правилно и на закону основано, па га је стога на основу чл. 14. зак. о уређењу округа и срезова одобрио.

Одлука Државног Савета од 13. марта 1909. год. № 1710.

Продседник општински, који је изабран за народног посланика и као такав положио заклетву у Народној Скупштини, задржава положај председника, ако се, по положеној посланичкој заклетви, одрече посланичког мандата.

Ж. Ш., као општински председник, изабран је за народног посланика, и због упражњеног места његовог претходника са исте листе, позван је да дође у Народну Скупштину.

Ж. Ш. дошао је у Скупштину и, по овереном избору 27. јануара 1909. г. положио заклетву у Скупштини за посланика. Али под 30. јануара 1909. год. дакле после три дана, поднео је оставку на посланички мандат, и та његова оставка саопштена је и примљена је знању у Народној Скупштини 3. фебруара 1909. год.

По добивеном извешћу од стране Народног Представништва 7. фебруара 1909. г. № 645, Министар унутр. дела упутио је један акт начелству округа п..., у коме је изложио наведено стање ствари, и да је према томе председник Ж. Ш., још под 27. јануара 1909 год. — дакле, дана кад је положио заклетву на мандат посланички — према чл. 98. Устава и чл. 26. зак. о изборима народних посланика, *изгубио положај председнички,* без обзира на ту околност, што је доцније дао оставку на посланички мандат. С тога је препоручио начелству, да се нареди дотичном начелнику сресном, да се у Л..... општини нареди да изврши нов избор председника, а ако би председник овим био незадовољан, да му власт изда решење, како би могао, ако би хтео, да употреби правно средство.

Начелник сресни, пре него би издао формално решење председнику Ж. Ш., узео је реч од овога, у којој је поред осталога навео, да је акт — претпис Министра унутрашњих дела, којим налази, да му је место председника упражњено, противан чл. 92. закона о изборима народних посланика, који предвиђа рок од три дана за изјашњење о пријему или непријему мандата посланичког; а по том је начелник сресни донео своје решење од 26. фебруара 1909 год. № 4120., у коме је хронолошки изнео ток целе ствари, о чему је и Ж. Ш. извештен.

По изјављеној жалби, Државни Савет нашао је, да решење надзорне власти не може остати у снази из ових разлога:

Разрешење председника општинских судова према чл. 98. Устава, у вези са чл. 16. и 3. ал. чл. 92. зак. о изборима народних посланика, везано је у првом реду за слободну вољу дотичног лица, односно за његову изјаву, коју има дати као изабрани и утврђени посланик пред Народном Скупштином, којега се положаја прима: посланичког или дотадашњег, председничког.

Жалитељ је у овом конкретном случају правилно поступио, јер је написмено у законом року од три дана поднео Народној Скупштини своју изјаву, у којој је изреком казао: да се посланичког мандата одриче, да би задржао положај председника општине Л...., као што то тврди и препис те изјаве од 30. јануара 1909 год. накнадно оверен од стране скупштинског секретаријата 7. марта 1909 г. с тим, да је та изјава прочитана 3. фебруара 1909 год. на 38. састанку Народне Скупштине, када је и примљена к знању.

На тај је начин и у законом року жалитељ задовољио захтеве чл. 16. и 92. зак. о изборима народних посланика, и тиме је осигурао односно задржао дотадашњи положај председника у својој општини. Ово стање створено горњом његовом уредном изјавом није ни у колико промењено тиме, што је он у међувремену, позван од Народне Скупштине, положио посланичку заклетву, чиме је он извршио и последњи акт, који га оспособљава, да као посланик може имати неоспоран мандат и њиме самостално располагати — који мандат није, дакле, жалитељ задржао, већ га се одрекао у корист свога дотадањег председничког положаја.

Према томе, из факта положене заклетве није се могао извести закључак, да је тиме жалитељ ма и прећутно напустио свој председнички положај. Следствено, надзорна државна власт није ни могла наређивати, да се жалитељ са председничког положаја уклони, као што је то наређено претписом Министра Унутрашњих дела од 15. фебруара 1909. год. П№ 3422., а непосредно извршено „решењем" начелника сресног од 26. фебру-

ара 1909. год. № 4120, којим је решењем жалитељ Ж. Ш. извештен, да је престао бити председник општине Л....

Ну и без обзира на овакав ток овог предмета и разрешења жалитеља од дуности председника општинског, сам сблик, којим је то поменутим решењем надзорне власти учињено, противан је и не одговара прописима закона о општинама, јер кад захтев за разрешење потиче од стране надзорне власти, ма из ког повода, онда је захтев, према чл. 148. зак. о општинама, имао бити упућен општинском одбору, да га он у дело приведе и председника од дужности разреши, ако за то законских разлога има.

У овом случају није тако поступљено, већ надзорна државна власт из разлога, у свом решењу наведених, просто извештава жалитеља, да је престао бити председник општински.

Са ових разлога, а на основу чл. 170. зак. о општинама, Државни Савет одлуком од 10. марта 1909 г. № 1664, поништио је решење надзорне власти.

За кривичне трошкове свога сина, и то искључиво за издржање његово у притвору и путне и подвозне трошкове чиновника и вештака, одговара отац само онда, ако је с њим био у заједници и ако су дела учињена из користољубља.

Пресудом нишког првостепеног суда од 17. новембра 1906. год. № 21733, Љубомир син Ђ. К. ослобођен је казне из недостатка доказа за дело из § 145. II. одељ. крив. закона, али је осуђен да плати кривичне трошкове у 107·70 дин.

Како Љубомир није имао свог имања, то је начелство окр. нишког донело решење 13. августа 1908. год. № 14496, и њиме, на основу § 325. *а* крив. суд. пост. и § 466. грађ. суд. пост., одлучило, да се помснута сума кривичних трошкова наплати од његовог оца Ђ. К., с киме је у заједници.

По изјављеној жалби од стране Ђ. К., решење начелства одобрио је и Министар Унутрашњих дела својим решењем од 23. октобра 1908. године № 30864.

По изјављеној жалби, Државни Савет нашао је, да ожалбено решење Министрово не одговара закону из ових разлога:

По § 325. *а.* крив. суд. пост., трошкови, означени у тач. 4. и 5. §§ 322. и 325., а то су: трошкови за издржавање осуђеног, као и путни и подвозни чиновника и вештака, наплаћиваће се из имања осуђеног, а ако овај нема засебног имања, већ је у заједници с оцем, онда ће се ти трошкови наплатити из имања очева, ако су дела учињена из користољубља.

Како се из „намирења", закљученог између жалиоца и сина му Љубомира, које је потврђено код начелства окр. нишког 26. марта 1903. год. Бр. 5965, види, да се Љубомир оделио од жалиоца и примио свој део у новцу, а из акта суда општ. нишке од 28. августа 1908. год. № 15187, упућеног начелству, види, да Љубомир није у задруги с оцем и братом, онда је начелство неумесно узело у попис за продају покретност жалиочеву, чинећи га одговорним за притворски трошак Љубомиров, а Министар је неумесно такву радњу начелства ожалбеним решењем одобрио.

Писмом од 18. јануара 1910. год. П№ 676, Министар Унутрашњих дела известио је Државни Савет, да се с предњим гледиштем Савета слаже и да ће жалиоцу, у смислу примедаба Савета, издати друго решење.

Одлука Државног Савета од 26. јануава 1910. год. Бр. 576. **Јос. К. Ст.**

ПОУКЕ И ОБАВЕШТЕЊА

Учињена су нам ова питања:

I

Суд општине биновачке, актом својим Бр. 119, пита:

„Актом овога суда Бр. 40, мољено је уредништво за обавештење чл. 105 зак. о општинама, којим је питањем тражено обавештење у неколико тачака.

Уредништво је у своме листу бр. 3 и 4 од ове год. под V објаснило значај овога члана у свима његовим тачкама, сем тачке 1. под *а* где је законодавац определио ко може бити председник општ. суда која гласи:

„За председника општине могу бити изабрани они који могу бити одборници, ако поред тога имају још и ове услове:

„а) У сеоским општинама до 1000 пореских глава да плаћају најмање они или њихове задруге 25 дин. непосредне порезе" итд.

Дакле овде није поменуто, да се у ову суму непосредне порезе има урачунати стални држ. прирез, као што је ово у овоме закону код других чланова поменуто.

Моли се уредништво за обавештење: да ли се у суму непосредне порезе има рачунати и стални државни прирез или само чиста непосредна пореза".

— На ово питање одговарамо:

Ако би се узела у обзир наређења чл. 84. и 162. Устава, где је за општинске, посланичке и окружне изборе стални државни прирез узет као саставни део непосредноra пореза, онда би се могао извести закључак, да то правило треба применити у свима случајевима, где је реч о непосредном порезу.

Али ако се обазремо на чл. 95. Устава, који поставља услове за народне посланике, онда се види, да је законодавац имао намеру, да државни прирез учини саставним делом непосредног пореза само за право бирања, а не и за право избора.

То се још јасније види ако упоредимо наређења чл. 71. и 105. закона о општинама.

Тако, у чл. 71. говорећи о томе, ко може бити изабран за одборника, законодавац изречно вели, да у суму од тридесет, односно петнаест динара непосредног пореза улази и стални државни прирез.

У члану, пак 105. те изречне напомене нема, него се и тамо, као и у чл. 95. Устава, говори само о суми непосредног пореза.

Чист, опет, непосредни порез, према чл. 1. закона о непосредном пореау, јесте она сума која се плаћа:

1. на земљишта;
2. на зграде;
3. на принос од капитала;
4. на принос од радња и личног рада;
5. на обрт у радњи; и
6. на личност (чл. 71 и 72)

Да је законодавац имао намеру, да и за ово право избора урачунава стални државни прирез, он би то у чл. 105. изречно рекао, као што је учинио у члановима: 30. и 71. поменутог закона.

Кад, међутим тако није учињено, онда кандидат председнички, односно његова задруга, мора плаћати у сеоским 25 а у варошким општинама најмање 30 динара чистог непосредног пореза.

Ово је уједно и одговор суду општине љубостињске на акт његов Бр. 345 и суду општине уровичке на акт Бр. 271.

II

Суд општине балта-бериловачке, актом својим Бр. 134, пита:

„У члану 17. закона о општинама вели се: „За службенике, који службу врше по округу или срезу под местом службе разуме се место сталног становања најмање три месеца."

У кругу ове општине налазе се као служитељи, код појединаца, извесна лица као: келнери, трговачки помоћници, ит.д. и подносе доказе овоме суду, да су записати у гласачким списковима својих општина, и моле суд да их уведе у гласачки списак, да би гласали и они, пошто, веле, немогуће им је да гласају у њиховој општини, због удаљености, а живе већ овде по годину и више дана. Моли се уредништво по овоме за потребно обавештење — да ли суд има право да их уведе у гласачки списак?"

— На ово питање одговарамо:

Последњи став чл. 17. закона о општинама, говори само о службеницима државним, као што су контролори дувана, финансијски стражари, железнички службеници ит.д. а никако о онима, који су у служби појединаца.

Према томе, он се и не односи на лица, која суд помиње у своме предњем питању.

III

Деловођа општине буковске, пита:

„Пореска власт, за наплату дужне порезе, продала је извесно непокретно имање, и купац истог добио је од суда тапију.

У тапији не стоји да у том имању има бунар ископан и подзидан, али га мера тапијина заузима и он је сопственост купца.

Исти бунар бивши сопственик имања ископао је ортачки са још 4 ортака, ранијих година.

Пошто је бив. сопственик имања лишен својине истог, остали ортаци сада бунар довршују а за ортака купца тога имања, где је бунар, не примају, са изговорима да овај право на ортаклук нема, пошто није исти радно и ако је сада у његовом имању.

Пошто је купац то имање, где је бунар, законито прибавио, и постао неограничени господар, сме ли он то имање да загради по мери тапијиној, а да бунар остане његова својина, пошто ортаци при премеру овога имања нису протествовали да они имају право на бунар, а још мање исти нису пре довршили?

Ако не сме, онда могу ли ортаци да сами тај бунар довршују на овом имању а да купца истог не питају, и да га из ортаклука на исти искључе?... И најзад, пошто је купац постао господар имања пре но што је бунар довршен, може ли он уговор о ортаклуку бунара, закључен од стране лица које је лишено свакога права на имање, раскинути, па да сваки свој део од камена и осталог материјала дигну и из имања изнесу, како би купац купљено имање сам уживао, а не с ортацима оним с којима никакав уговор о ортаклуку нема?

Молим учтиво уредништво да ми ово објасни преко листа „Полициског Гласника".

— На ово питање одговарамо:

Кад је имање продато на јавној лицитацији без икаквих терета и права службености, па купцу већ и тапија издата, онда је он неограничени господар истог са свим оним, што се на њему и у њему налази.

Ако би ко полагао право на службеност ма које врсте на овом имању, он то мора да утврди путем редовног спора код надлежног суда.

Према овоме, не само што ортаци пређашњег сопственика не могу ништа даље радити на започетом бунару без пристанка садашњег сопственика, него не могу без његовог пристанка ни у само имање ући.

Саветно је да суд настане, да се ова ствар изравна путем споразума између једних и других, јер вођени спор и кад се добије, ипак скупо кошта и једну и другу парничну страну.

СЛУЖБЕНЕ ОБЈАВЕ

УХВАЋЕН

Милорад Ранђеловић, из Вукашинаца, који је 31. августа 1908. године убио своју жену, ухваћен је, те је престала потреба за даљим његовим тражењем. — Акт начелника среза алексиначког Бр. 2448.

ТРАЖЕ СЕ

Росанда, кћи пок. **Василија Аврамовића,** из Горње Горјевнице, 6. овог месеца отумарала је незнано куд. Она је стара 10 година, црномањаста, у оделу сељачком. — Акт начелника среза љубићског Бр. 1747.

Драгољуб, син **Косте Костића** из Миљеваца, 30. децембра прошле године отумарао је из родитељске куће и до данас се није вратио. Он је стар 18 година раста средњег, косе и бркова смеђих, у оделу сељачком. — Акт начелника среза љубићског Бр. 1406.

Стеван Пејић, бивши званичник монополске управе, побегао је 25. прошлог месеца из болнице за душевне болнице, где је био на лечењу. Он је родом из Пирота, стар 29 година, омален и дежмекаст, бркова црних, малих; у оделу је грађанском, са качкетом на глави. — Акт Управе града Београда Бр. 5942.

Нека све полицијске и општинске власти живо потраже нестала лица и пропаћена упуте именованим властима, које су тражење захтевале.

ИЗ ПОЛИЦИЈСКОГ АЛБУМА

Ова два лица: **Сима Миленковић,** из Пирота, стар 28 год. и **Светозар Станковић,** из Неготина, стар такође 28 год., појавили су се у Београду од пре три месеца.

Својим начином живота: дружењем са сумњивим лицима, беспосличењем, честим путовањима и раскошним животом пали су у очи полицијским органима, те су ових дана после

Има знакова да су вршили краће и по возовима. Обојица су пре доласка у Београд живели по иностранству, највише у Бугарској и Румунији, где су, изгледа, били осуђивани, као

једног лумпераја у једном београдском забавном локалу приведени Управи града Београда.

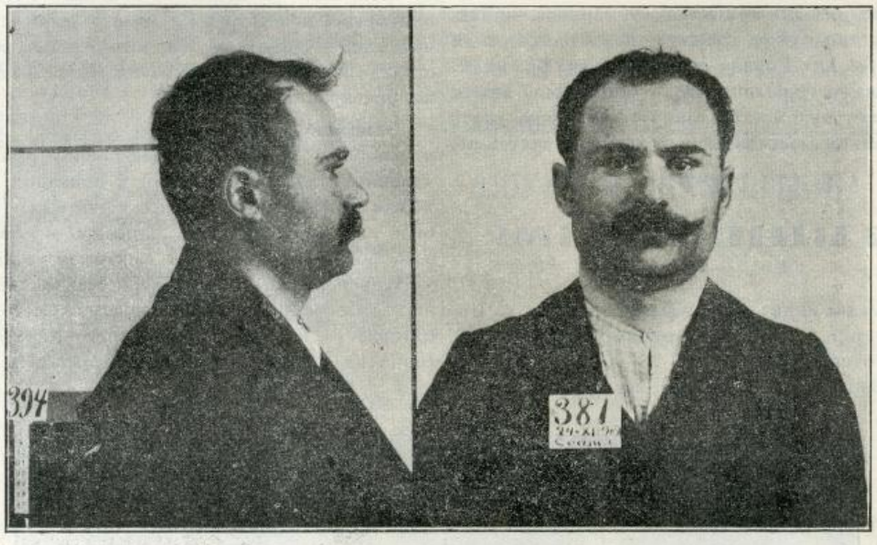
Одмах се видело да сумња није била неоснована. Утврдило се да не раде никакав частан посао, да се баве трговином са белим робљем — одвођењем и продајом девојака за проститутске радње на Истоку. Ради тога су чешће прелазили у Угарску и ишли у Турску и Бугарску.

Код њих су нађене и кошчане коцке за коцкарске игре, које су биле с једне стране натопљене живом да би што чешће на ту страну падале — дакле бавили су се и коцком на преваран начин.

Утврдило се даље, да је Светозар крајем претпрошле године био затворен у Араду са чувеним румунским лоповом и коцкаром *Хајнрихом Померанц-ом*, да су у последње време овде виђани са *Христом Мановим — Бакаловом*, родом из Солуна, а житељем Рушчука у Бугарској, опасним лоповом и фалсификатором, чију фотографију такође износимо. Светозар је путовао са пасошем на име Крсте Кичева трговца из Трнова, изданим у бугарском посланству у Букурешту.

Све то чини да се Светозаров брат Живко „Цар" убијен у неком лоповлуку између Лом Паланке и Видина у Бугарској. Обојица су кажњена највећом полицијском мером, а Бу-

гарин Христо Манов сада се налази негде у Аусто-Угарској, одакле треба за који дан да се врати. На њега се обраћа особита пажња пограничним комесарима — ако наиђе да се одмах ухапси и Управи града Београда спроведе.

Христо Манов.

За прву двојицу који су у затвору моле се сви они који би што о њима знали да то доставе београдској полицији, како би се са њима поступило по заслузи.

ПОТЕРЕ

Иван Чајковски, коцкар, који се до 1905. године стално издавао под именом **Алекса Марковић „Швапче“** (тада му је према слици у «Полицијском Гласнику» утврђена индентичност) извршио је једну опасну крађу у реону кварта савамалског, а сем тога осумњичен је још и за више других крађа у реону истога кварта.

Иван је такође ноћу између 7. и 8. тек. м-ца извршио опасну крађу у београдском хотелу «Славија», ухваћен на делу и исте ноћи побегао из притвора кварта врачарског. Иван је стар 26 година, родом из Зајечара; за 3 см. изнад средине десне обрве има белегу од убоја, неправилног облика, величине 1 см.; десна лакатна кост јако му је испупчена и укочена. — Акт Управе града Београда Бр. 6454.

Новица Марковић, рабација, родом из села Буковице у срезу моравичком, који је пресудом кварта врачарског осуђен на 10 дана затвора за просту крађу, побегао је 9. овог месеца из комесаријата београдске железничке полиције, где је био на раду. — Акт Управе града Београда Бр. 5534.

Јосиф Ристић, надничар, родом из Старе Србије, има да одговара за крађу али је у бегству. Он је стар 16—18 година, смеђ, у десну ногу сакат, у оделу маћедонском. — Акт Управе града Београда Бр. 5668.

Непознати крадљивци 25. прошлог месеца похарали су касу суда општине жарковачке и том приликом однели: 24 комада акција Месарске Банке са купонима од 1909. до 1932. године под Бр. 4219 до 4243: сем тога однели су и два државна лоза 2% са купонима од 1910. до 1928. године СБр. 6132 № 22 и СБр. 5456 № 25. — Акт начелника среза врачарског Бр. 2397.

Иван Чајковски — „Швапче“.

Непознати крадљивац 1. прошлог месеца украо је Димитрију Михајловићу, из Старе Србије, на железничкој станици у Нишу један нотес у коме је био Димитријев пасош и два чека од по 300 турских лира. Чекове је издала банкарска радња Тоше Дачо, из Скопља. — Акт Министарства Унутрашњих Дела Бр. 2231.

Миливоје Грујић, радник, који одговара за крађу, налази се у бегству. Он је стар 19 година, средњег раста, смеђ, ћосав; у оделу грађанском. — Акт Управе града Београда Бр. 5520.

Берош Шварц, ђак или трговачки књиговођа, родом из Београда, крајем децембра месеца прошле године украо је у нашем посланству у Софији два лоза и у Софији их продао, па затим побегао. — Акт Управе града Београда Бр. 4783.

Михајло Којдић, коцкар, родом из Ужица, побегао је из притвора начелника среза пожешког, где је био притворен због крађе. Он је стар 28 година, средњег раста, дежмекаст, очију зелених, у говору тешко изговара слово р, у оделу је сељачком. — Акт начелника среза пожешког Бр. 1309.

Непознати крадљивац на над 6. прошлог месеца покрао је огромну количину берзанских вредећих папира берзанском трговачком агенту Марку у Лијежу у Белгији. Сазнало се, да је овај крадљивац 6. текућег месеца пешке прешао преко дунавске ћуприје од Новог Сада до Петроварадина. Лични му је опис: висок 170 см., угасито плаве косе, малих, црвенкастих бркова, стар 25 година, у ходу избацује ноге у страну, а руке стално држи у џеповима од горњег капута; родом је из Русије, а говори немачки, холандски и по мало енглески са немачким нагласком.

Лицу, које ухвати овог крадљивца, биће издата *награда од 5000 франака.* — Акт Управе града Београда Бр. 6187.

Препоручује се свима полицијским и општинским властима, да за свима побеглим личностима учине најживљу потеру, и у случају проналаска стражарно их упуте властима које су потернице издале, с позивом на означене бројеве акта или депеша.

КРАЂЕ СТОКЕ

Ноћу између 10. и 11. овог месеца непознати крадљивац украо је Јону Матоју, из Јабуковца, једног коња, маторог 2 године, длаке доратасте, без жига и роваша. — Депеша начелника среза брзопаланачког Бр. 1418.

Ноћу између 12. и 13. овог месеца непознати крадљивци украли су Миливоју Николићу, из Водња, две краве. Једна је матора 5 година, длаке пругасте и скучених рогова; друга је матора 6 година, а длаке је беле. — Акт начелника среза подунавског Бр. 2090.

Ноћу између 16. и 17. овог месеца непознати крадљивац украо је Животи Ивковићу, тежаку из Ропочева, једног јунца, маторог 2 године, длаке жуте, рогова размакнутих, без роваша. — Депеша начелника среза космајског Бр. 3542.

Обраћа се пажња свима полицијским и општинским властима на ове крађе и крадљивце.

Штампа Краљ. Срп. Државне Штампарије уредник **Добривој В. Бакић**

БРОЈ 8. У БЕОГРАДУ, НЕДЕЉА 28. ФЕБРУАРА 1910. ГОДИНА VI.

ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК

СЛУЖБЕНИ ЛИСТ МИНИСТАРСТВА УНУТРАШЊИХ ДЕЛА

„ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК“ излази једанпут, а према потреби и више пута недељно. Претплата се полаже у напред, и то најмање за пола године код свију полицијских власти, и износи: 20 динара на годину за државна и општинска надлештва, а за све друге претплатнике у опште 12 динара годишње. За иностранство: годишње 24, полугодишње 12 динара у злату. Поједини бројеви **„Полицијског Гласника“** не продају се. Рукописи се не враћају.

СЛУЖБЕНИ ДЕО

Његово Величанство Краљ Петар I. благоволео је, на предлог Министра унутрашњих дела, поставити:

за инспектора треће класе антропометриско-полицијског одељења Министарства унутрашњих дела Душана Ђ. Алимпића, управника треће класе вароши Београда; и

за секретара треће класе Министарства унутрашњих дела Добривоја В. Бакића, секретара четврте класе антропометриско-полицијског одељења истог Министарства.

Из канцеларије Министарства унутрашњих дела, 20. фебруара 1910. г. у Београду.

Његово Величанство Краљ Петар I. благоволео је, на предлог Министра унутрашњих дела, поставити:

за полицијског писара прве класе среза подунавског Војислава Ристића, полицијског писара исте класе среза посавског, округа београдског, по молби;

за полицијског писара прве класе среза трстеничког Драгомира Мунића, полицијског писара исте класе среза моравичког, по потреби службе;

за полицијског писара прве класе среза азбуковачког Михаила Васиљевића, полицијског писара исте класе среза пожаревачког, по потреби службе;

за полицијског писара прве класе среза пожаревачког Атанасија Николића, полицијског писара исте класе среза врачарског, по потреби службе;

за полицијског писара друге класе среза расинског Живка Вукојичића, полицијског писара исте класе среза јабланичког, по потреби службе;

за полицијског писара друге класе среза јадранског Светислава Драговића, полицијског писара исте класе начелства округа ужичког, по молби;

за полицијског писара друге класе среза моравичког Радисава Ђорђевића, полицијског писара исте класе среза ариљског, по молби;

за полицијског писара друге класе среза бољевачког Јована Симића, полицијског писара исте класе среза поречког, по потреби службе;

за полицијског писара друге класе среза посаво-тамнавског Вељка Јовичића, полицијског писара исте класе среза јадранског, по потреби службе;

за полицијског писара друге класе среза посавског, округа београдског, Стевана Павловића, полицијског писара исте класе среза подунавског, по потреби службе;

за полицијског писара друге класе начелства округа ужичког Андрију Цветковића, полицијског писара исте класе среза лужничког, по потреби службе;

за полицијског писара друге класе среза гружанског Ђорђа Миленовића полицијског писара исте класе начелства округа ваљевског, по потреби службе;

за полицијског писара друге класе среза рачанског Николу Милошевића, полицијског писара исте класе среза подгорског, по потреби службе:

за полицијског писара друге класе среза посавског округа београдског, Јована Јовковића, полицијског писара исте класе среза подунавског, по потреби службе;

за полицијског писара друге класе среза лепеничког Милана Цветковића, полицијског писара исте класе начелства округа ваљевског, по потреби службе;

за полицијског писара треће класе среза мачванског Владимира Живановића, полицијског писара исте класе среза деспотовачког, по молби;

за полицијског писара треће класе среза јасеничког, округа крагујевачког, Мирослава Жупањевца, полицијског писара исте класе среза мачванског, по потреби службе;

за полицијског писара треће класе среза ариљског Љубомира Ж. Јовановића, полицијског писара исте класе среза јасеничког, округа крагујевачког, по потреби службе;

за полицијског писара треће класе среза врачарског Доброслава А. Брајовића, полицијског писара исте класе среза рачанског, по потреби службе;

за полицијског писара треће класе среза рачанског Милоја Недића, полицијског писара исте класе среза азбуковачког, по потреби службе;

за полицијског писара треће класе Управе вароши Београда Милорада И. Куртовића, полицијског писара исте класе среза звишког, по молби;

за полицијског писара треће класе среза звишког Милоша Рашића, полицијског писара исте класе Управе вароши Београда, по молби;

за полицијског писара треће класе среза крајинског Стевана Вучковића, полицијског писара исте класе среза тимочког, по потреби службе;

за полицијског писара треће класе среза поречког Љубивоја Богдановића, полицијског писара исте класе среза крајинског, по потреби службе;

за полицијског писара треће класе среза лужничког Божидара Крстића, полицијског писара исте класе среза трстеничког, по потреби службе;

за полицијског писара треће класе начелства округа ваљевског Душана Живковића, полицијског писара исте класе среза гружанског, по потреби службе;

за полицијског писара треће класе среза деспотовачког Владимира П. Костића, полицијског писара исте класе среза расинског, по потреби службе;

за полицијског писара треће класе среза подгорског Војислава Новаковића, полицијског писара исте класе среза посаво-тамнавског, по потреби службе;

за полицијског писара треће класе среза звишког Милана Јанковића, полицијског писара исте класе среза хомољског, по потреби службе;

за полицијског писара треће класе среза трстеничког Милутина Кокановића, полицијског писара исте класе среза звишког, по потреби службе;

за полицијског писара треће класе среза подунавског Жарка Јанаћковића, полицијског писара исте класе среза посавског, округа београдског, по потреби службе;

за полицијског писара треће класе среза моравског, округа нишког, Љубомира Костића, полицијског писара исте класе начелства округа врањског, по потреби службе;

за полицијског писара треће класе начелства округа врањског Душана Матића,

полицискога писара исте класе среза левачког, по потреби службе;

за полицискога писара треће класе среза левачког Милутина Томића, полицискога писара исте класе среза моравског, округа нишког, по потреби службе; и

за полицискога писара треће класе начелства округа ваљевског Милорада Качаревића, практиканта истог начелства.

Из канцеларије министарства унутрашњих дела 16. фебруара 1910. г. у Београду.

Указом Његовог Величанства Краља Петра I., на предлог Министра унутрашњих дела, а по саслушању Министарског Савета, решено је да се:

Владимир Ст. Максимовић, секретар Министарства унутрашњих дела прве класе, на основу §. 70 закона о чиновницима грађанског реда стави у стање покоја с пензијом, која му припада по годинама службе.

Из канцеларије Министарства унутрашњих дела, 20. фебруара 1910. г. у Београду.

Указом Његовог Величанства Краља Петра I., на предлог Министра унутрашњих дела, а на основу члана 34. закона о пословном реду у Државном Савету, одобрено је решење Државног Савета од 9. фебуара 1910. године Бр. 1028, донесено на основу члана 144. тачке 9. Устава, које гласи:

„да се Д-р. Алфонс Сабатини, лекар, родом из Флоренције у Италији и поданик италијански, по својој молби прими у српско поданство изузетно од §. 44. грађанског закона, пошто је поднео уредан отпуст из својег досадашњег поданства.“

Из канцеларије Министарства унутрашњих дела, 16. фебруара 1910. г. у Београду.

РАСПИС

Свима окружним начелствима и Управи вароши Београда

У циљу олакшања међународног саобраћаја, одлучио сам, да наше власти у будуће не траже пасош и путне исправе од оних наших и страних поданика, који из Србије одлазе у иностранство, или из иностранства прелазе у Србију.

С тога препоручујем начелству — управи — да се ове моје одлуке придржавају с подручним органима. Ово важи према свима суседним земљама. Начелство — управа — стављаће визу на пасошима оних путника, који то својевољно затраже, а наше поданике упућиваће, да се снабду пасошима кад путују у земље, где се пасоши траже при прелазу границе.

Нека начелство — управа — саопшти ово подручним властима ради управљања.

П.Бр. 3115.
19. фебруара 1910. год.
Београд.

Министар унутрашњих дела,
Љ. Јовановић с. р.

СТРУЧНИ ДЕО

НЕКОЛИКО ПОГЛЕДА НА РЕЗУЛТАТЕ ХЕМИЈСКЕ АНАЛИЗЕ КАО ДОКАЗНИ МАТЕРИЈАЛ ПРИ СУМЊИ НА ТРОВАЊЕ

(свршетак)

У лешину или *у поједине лешинске делове може који отров случајно с поља доспети и у оним приликама*, где лекарева послуга при секцији није поуздана, те не пази на ред и чистоћу. Тако се н.пр. дешавало, да је у лешину или у лешинске делове доспео који отров са нечиста стола, на коме је лекар секцију вршио или са старих, зарђаних и загађених секционих инструмената (ножева, маказа, длета, тестера, чекића итд.), којима се при обдукцији служио, или најпосле и из прљавих судова, у којима му је вода доношена; у којима је поједине лешинске делове посебице прегледао или остављао, или с којима су ти делови иначе у додир долазили. Такви случајеви су, истина, врло ретки, али их ипак ваља имати на уму, кадгод то и друге прилике буду захтевале. Браниоци, на жалост, на то много не пазе, него их или сасвим превиде, или их по својој потреби истичу врло често — и у оним случајевима, где им никако места није.

Исто тако може се десити, да обдуцепат *при одвајању и сиремању лешинских делова за хемијску анализу* не употреби сасвим нове, чисте и за тај посао *подесне судове (и запушаче)*, па да онда по гдекада и из тих сумњивих судова (или запушача на њима) пређу извесне количине каквог отрова и на објекте, који су за хемијску анализу одређени. Нарочито се то може десити на селу, где се ретко кад могу наћи нови, згодни, стаклени судови за тај посао,[1]) него се лекар-обдуценат мора послужити и каквим старим олупаницама из давнашње домаће употребе — н. пр. лиманим кантама, земљаним ћуповима и т. д. Тако се н. пр. може десити, да се олово из лема какве старе петролеумске тенећке или из лошег глеђа каквог земљаног суда раствори у соковима и гњиладини лешинских делова, па да онда и у њихову унутрашњост продре.

Дешава се по гдекада и то, да се лешинским деловима, које ваља лети на подужи пут отправити — консервисања и дезодорације ради — *додају неке течности (н. пр. алкохол)* или друга каква једињења, па да том приликом из тих додатака у њих доспе и који отров. О тим средствима за консервисање и дезодорацију рекох већ раније, да по гдекада мењају састав отрова, који се у тим деловима налазно, па да тиме муте јасност резултата хемијске анализе, али их може бити и таквог састава, да у себи садрже и неку извесну врсту отрова. С тога је увек боље, да се — ако је то икако могућно — *лешинским деловима ништа не додаје*, него да се на хемијску анализу отправе онако, како их је обдуценат у лешини нашао и lege artis (по правилу) из ње извадио. Где се баш то не може избећи, него им се мора додати какво конзервишуће средство, ту неки аутори саветују, да се — контроле ради — хемичару пошље у засебном и добро запушеном суду и једна проба чистог тог средства. А да се с те стране избегне свака сумња и уштеди излишан посао хемичару, најбоље би било, ако би се у таквим приликама лешински делови слали на анализу у судовима, обложеним ледом.

Најпосле да споменем још једну прилику, кад би се могло десити, да отров случајно у лешинске делове доспе, или кад би се на то могло посумњати. Као што је познато, *ни хемијска једињења нису увек хемијски апсолутно чиста*, него по гдекад у себи садрже кад веће кад мање количине каквих страних сумеса и нечистоћа, а по гдекада баш и отрова. Ако би се, дакле, судски хемичар *при анализи сумњивих лешинских делова служио реагенцијама, које нису претходно тачно исиптане*, јесу ли сасвим чисте, или имају у себи још и других каквих, па — може бити — и отровних сумеса (рецимо арсена): онда би, наравно, могла сумња избити, да су трагови отрова, који би се касније хемијском анализом у лешинским деловима констатовали, својим пореклом из самих хемијских, аналитичаревих реагенција. Ту сумњу хоће по гдекада браниоци нарочито и с намером да истакну, не би ли њоме ослабили доказну снагу позитивног резултата хемијске анализе, па је онда мучно и за судско-медицинског вештака и за сам суд — ако не би могли хемичара од ње одбранити. С тога је по гдегде у судској пракси стално правило, да судски хемичари своје реагенције често испитују, јесу ли чисте и беспрекорне, и да при издавању својих извештаја о резултату хемијске анализе свакад тачно и детаљно опишу метод, по коме су анализу вршили и све реагенције, којима су се том приликом служили. Шта више, има хемичара, који — сваке сигурности ради — никад неће пропустити, а да одмах у почетку свога извештаја нарочито не нагласе, *како су се служили чистим и у свему сасвим исправним реагенцијама*. То чине често баш и стални, заклети судски хемичари, који већ својом заклетвом јамче да ће свој посао вазда савесно вршити — а имају и право. Том напоменом избију браниоцима згодно оружје из руке, да не могу приговоре чинити — и онде, где им није места.

IV

Према свему оном, што смо до сада сазнали о дигнитету хемијске анализе у случајевима сумње на тровање, може се рећи, да нас она сама често оставља у у недоумици, како да спор решимо. С тога нам се и нехотице намеће питање, *има ли Судска Медицина другог пута и начина, да и у таквим случајевима може доћи до објективне истине?*

Сем тога што сам већ напред изнео о важности података, добивених лекарским прегледом и секцијом лешине, има још неколико помоћних средстава, којима

[1]) Обазриви лекари тога ради напред се постарају за такве судове.

се могу сумњиви или нејасни резултати хемијске анализе донекле допунити или баш и кориговати. Далеко би нас одвело, а не би одговарало ни циљу ове расправе, да потање залазимо у појединости тих начина, али ће бити од интереса и за правника, ако се упозна бар са најобичнијим и најглавнијим врстама методских допуна модерне Судске Медицине у таким случајевима.

Где постоји основана сумња, да се у извесном случају доиста тиче тровања, и ако је хемијска анализа негативно испала, онде ће судско-медицински вештак у извесним згодним приликама употребити и *т. зв. физиолошки оглед*, којим су се лекари (нарочито раније, док још хемијска методика није била усавршена) често служили (Orfila, Mageudie, Christison па и сам Tardieu). Покушаће да испита, како ће на животињу (пса, мачку, кунића, голуба ит.д.) дејствовати, ако јој се којим начином унесе у тело извесна количина сумњивих делова и остатака лешинских (или њиховог екстракта), па ће онда по томе дејству проценити, је ли могло бити тровања или не. И ако се данас (из разних узрока) већ не сме тврдити, да је тај метод увек поуздан, ипак се у неким извесним случајевима њиме могу постићи сасвим поуздани резултати.

По гдекада се као допуна и коректива хемијској анализи може згодно употребити и *микроскопско-бактериолошки*, па и најновији *серо-дијагностички метод*, да се у нејасним случајевима дође до објективне истине. Нарочито се ти методи могу згодно употребити у оним приликама, где се појави тровања тачно подударају са симптомима које познате заразне болести — на пр. колере, тифуса, срдобоље, тетануса ит.д. — с једне, а тровања арсеном, сулиматом, кантаридама, стрихнином ит.д. — с друге стране.

У случајевима, где је хемијска анализа позитивно испала, и ако све друге околности говоре против тровања, има још више и још много поузданијих судско-медицинских начина, којим се до објективне истине може доћи. Тако се н. пр. у неким случајевима *по моделу отрова у телу* може решити питање, да ли се тиче отрова, који је за живота као лек или другим којим начином случајно у тело доспео, или намерно као отров у њега унесен. Обично је, да мале, незнатне количине отрова, нађена у лешини, више доказују, да је могао бити употребљен и као лек, него као отров. На против велике количине отрова у желуцу и цревима у сразмери са незнатним количинама нађеног отрова у осталим деловима тела показују опет, да се тицало акутног тровања, а не споре и постепене ресорпције, каква се обично јавља, кад се тиче особе, која је какав отров за живота дуже времена као лек употребљавала или иначе у себе примала.

Још поузданије може се сумњива хемијска анализа извесним судским-медицинским методима допунити и објаснити у оним случајевима, где се тиче сумње, да је *отров тек после смрти у лешину доспео*. Ево неколико примера и те врсте.

Као један од најглавнијих доказа, да је отров тек после смрти сумњиве особе у тело доспео, истиче се појава, да је отров без икакве *виталне реакције* кроз ткања прошао. Тако се н. пр. зна, да извесни отрови — н. пр. сичан, сулимат, олово ит.д. — остављају карактеристичне трагове у појединим органима и ткањима, ако су још за живота на њих дејствовали. Где се, дакле, ти трагови виталне реакције не нађу, и ако се у лешини велике количине отрова констатују; где се још и то докаже, да није могло бити спорог и хроничног тровања сувише малим дозама отрова дакле ни т. з. акумулације — онда се може с поуздањем рећи: да је отров тек у мртво тело доспео, па с тога без виталне реакције остао.

Један нарочити облик виталне реакције па зато и поуздан доказ, да је отров на живо тело дејствовао, јесте и т. з. *ресорпција отрова из „првих путова у друге“* — н. пр. из желуца и црева у друге органе. Као што је познато, унесени отров прихвати живо тело читавим системом лимфних (мезграних) и крвних судова и разнесе га — не само по суседним органима и областима, него и по најудаљенијим деловима. С тога се поједини отрови, унесени за живота, могу — кад пре кад касније — хемијски констатовати не само у јетри, слезини, бубрезима и мишићима, него чак и у мозгу, мокраћи, костима, коси и ноктима. Ресорбовани отров разишао се целом мрежом лимфних и крвних судова до њихових крајних разгранака и до сваке живе ћелије. Где се, дакле, нађу појави ресорпције у лешини, ту се може поуздано рећи, да је отров за живота у тело доспео.

Од ресорпције отрова у живом телу ваља тачно разликовати т. з. *имбибицију или дифузију* његову у лешину. Као што је познато, већ је Орфила (Orfile) доказао, да отров, унесен после смрти у тело животињско или човечје, може са свог првобитног места физички или механички прећи на суседне органе. Он се може имбибирати и у мртво ткање, а може дифузијом кроз та ткања продрети и у удаљеније области. Исто то потврдили су (примерима из судске праксе и нарочитим опитима) и други научници. Тако је н. пр. Штрасман (Strassmann) показао, да арсен имбибирањем и дифузијом може већ за 12—20 дана продрети и у удаљене крајеве лешине. Питање је, дакле, *може ли се судско-медицинским методом витална ресорпција отрова, унешеног у живо тело, разликовати од постморталне (посмртне) имбибиције или дифузије?*

Главна *разлика између ресорпције* отрова у живом телу *и имбибиције или дифусије* после смрти јавља се и опет као једна врста виталне реакције. Као што већ наговестих, отров се у живом телу ресорбује уз неке видљиве, карактеристичне промене на органима и ткањима, а имбибицијом или дифузијом може проћи и велике области његове, а да не остави ни трага за собом.[1]) Сем тога ресорпција отрова у живом телу иде у правцу и по току лимфе и крви — дакле центрифугално — т. ј. од места, где најпре доспе, према периферији, а имбибиција или дифузија отрова кроз лешинске делове свршава се просто механично по закону теже. — Ако је, дакле, н. пр. арсен доспео у живо тело — рецимо у желудац и црево — онда ће га хемичар по свој прилици убрзо наћи у јетри и бубрезима, па баш (ако је отровано лице дуже живело) и у костима, коси и ноктима. Ако је пак доспео у тело тек после смрти, констатоваће га једино у оним суседним деловима, који су га по закону теже и континуитетете могли само имбибирати или дифузијом у себи примити.

Најпосле има још једна разлика између ресорбованог отрова у живом телу и имбибираног или дифундираног у лешини. Као што већ рекосмо, отров се у лешини разилази имбибирањем и дифузијом по закону теже и континуитета (per continuitatem), дакле непосредним и подједнаким прелазом из једнога органа или области у други, а ресорбован отров подељен је у телу са свим неправилно и неједнако. При ресорпцији отрова у живо тело јавља се она необична појава, по којој изгледа, да извесни органи имају неку особиту привлачну снагу или афинитет према извесним отровима, а други не. У живом телу отров, дакле, није свугде подједнако раздељен, него има т. з. избраних или предилекционих места, где се нарочито скупља. С тога се у таким случајевима може десити, да се отров не нађе у најближој околини оног места, где је најпре доспео, него да се нађе у органима или деловима, који су далеко од тог првог отровног извора.

Д-р М. Јовановић-Батут

[1]) Има, истина, и неких отрова, који ни у живом телу не остављају видљивих трагова, али су ти отрови ретки.

О НОВЧАНОЈ КАЗНИ

(НАСТАВАК)

Наш кривични законик применио је новчану казну само за преступна и иступна дела прописујући код ових дела као казну: затвор и новчану казну, и то негде само затвор, а негде новчану казну *или* затвор и одредио њену количину. Тако н. пр за дело из § 103. кр. зак. законодавац одређује новчану казну: „од двеста до три хиљаде динара, *или* затвор од три месеца до три године“; дело из § 104. б. казни се новчано до педесет талира *или* затвором до три месеца. Даље, за дела из § § 105., 122., 123., 173., 180., 183., 184., 185. и др. такође је као казна прописана новчана казна *или* затвор. Код свих ових дела код којих је закон одредио као казну: новчану казну *или* затвор, према правилу које је постављено у § 30. „суд ће осуђивати на новчану казну само у блажим случајевима“. Код других неких дела, као н. пр. дела из § 116. кр. зак., новчана је казна примењена као *допуњујућа* казна уз казну затвора: „да се „казни затвором од шест месеци до две „године, а поред тога новчаном казном, „која неће бити већа од трећине, ни мања „од десетине досуђене накнаде за штету.“ Најпосле новчана казна примењена је као *допуњујућа* казна и за дело из § 255 *а*

кр. зак. које је злочине природе *уз* казну робије која је прописана за ово дело, но, и то само за ово дело. (§ 255 *а*: „ко у „намери преваре какву од ватре осигурану ствар запали, или који учини да „се лађа, која је или сама или на њој „находећи се товар осигуран потопи или „разбије, да се казни робијом до десет „година, *а у исто време и новчано* од „педесет до хиљаду талира.“) Француски кривични законик (чл. 164. 172. 174. 437.) примењује је и у предмету лажне исправе, разрушења грађевина, али само као *допуњујућу* казну, док у преступним делима, као и наш законодавац примењује је било саму, било уз казну затвора.

И поједини специјални закони као што су закон о штампи, о општинама, и др. такође примењују новчану казну за деликта која се учине противно њиховим одредбама, негде као главну и једину казну, а негде акцесорно казни лишења слободе, и одређују њену количину. Тако, за дело из чл. 21. зак. о штампи законодавац је прописао као казну затвор од два месеца до једне године *и* новчану казну од 300—1000 дин.; дело из чл. 18. истог закона казни се новчаном казном од 100—200 дин. а поред тога *и* затвором од 10—20 дана. Дела из чл. 159. закона о општинама казне се са 500—1000 дин. *и* затвором од једног до три месеца; дела из чл. 167. истог закона са триста до шест стотина динара *и* затвором од једног до три месеца. И у другим специјалним законима налазимо примењену новчану казну акцесорно казни затвора, као н. пр. у закону о акционарским друштвима (чл. 99. 100. 101.); закону о заштити фабричних и трговинских жигова (чл. 24. и 25.), закону о заштити модела и мустара (чл. 18. и 19.), али је и у специјалним законима новчана казна махом примењена као главна казна, допуштајући власти која изриче казну право избора између новчане казне и казне затвора у свима оним случајевима у којима је закон као казну прописао новчану казну *или* затвор. — (Чланови: 6. 7. 10. 13. 14. 18. 25. 28. 31. 39. зак. о штампи; чл. 164. зак. о општинама, и др. само што по чл. 31. зак. о штампи: „где је год у закону одређена најпре „новчана казна па онда затвор, ту ће ре„довно суд осуђивати оптуженог на нов„чану казну, казавши у пресуди са ко„лико ће му се дана затвора ова казна за„менити при чему се дан затвора има ра„чунати са 10 дин.“).

Ово раздвајање у употреби новчане казне изгледа рационално. Са репресивног гледишта доиста, новчане су казне скоро увек без дејства против нарушења која резултују из жестоких страсти: оне су нарочито корисне у деликтима која имају за побуду лакомост, и такође треба да се употребљују само са извесном обазривношћу, стављајући судији на расположење казне које више бешчасте, да би се избегла незгода неосетљивости новчане казне, што ће се догодити услед крајње немаштине или крајњег богатства деликвента.[1])

[1]) Garraud. Стр. 225.

Осим изложених случајева у којима је закон применио за поједина деликта новчану казну као главну казну или као допуњујућу казни лишења слободе, законодавац предвиђа осуду на новчану казну и уз друге казне које закон доноси. То је случај стицаја деликта за које закон доноси новчану казну са делима (преступима или злочинима) за која закон прописује друге казне. У таквом случају кривац ће се осудити и на новчану казну и на ове друге казне (§ 69. г. кр. зак.), само што ће се у овом случају извршити замена на начин прописан у § 29. крив. зак. („Кад се кривац осуди на новчану „казну уз робију или заточење, па му по „§ 28. треба ову заменити, то му се она „неће заменити затвором него робијом „или заточењем, променивши најпре нов„чану казну на затвор по § 28. па онда „затвор на робију или заточење по § 22.“). Исто тако ово сливање казни у једну има се извршити и у стицају иступа за које закон доноси разне казне: новчану и затвор „но тако да казна у којој се остале „претварају, не сме прећи свој највиши „степен који је прописан у § § 311. и 313.“ (§ 323. кр. зак.).

Општи минимум и максимум новчане казне за иступна дела законодавац је поставио у § 313. кр. зак.: „казна новчана „најмања је пет динара а највећа три сто„тине динара и наплаћује се у корист „општинске касе, ако су у првом степену „судиле државне власти.“ Али остајући потпуно у овим *општим границама* закон, говорећи о сваком иступу утврђује често са више прецизности други минимум и други максимум. Тако, иступи предвиђени у § 334. кр. зак. казне се у новцу од педесет до тристотине дин. или затвором до тридесет дана; иступи из § 364. казне се у новцу од 10 до 50 дин.; иступи предвиђени у § 368. и 369. кр. зак. казне се новчаном казном од 50 до 150 дин.; иступ из § 370. новчаном казном од 10 до 25 дин., иступи из § 371. казне се новчаном казном од 25 до 50 дин. ит.д.

У преступном делу за које закон сматра: „оно дело, за које закони доносе „затвор дужи од месец дана, или лишење „звања, или новчану казну више од три„десет талира,“ [1]) (§ 1. кр. зак.), никакав општи максимум није индициран законом. Он варира према деликтима, тако да се код § 255. *а* кр. зак. пење до хиљаду талира. Обично баш нарочити минимум одређен је специјално за сваки деликт: тако, дело из § 103. кр. зак. казни се: „у новцу *од* двеста до три хиљаде дин.; дело из § 185. казни се: „у новцу *од* педесет до три стотине талира“, ит.д. јер је законодавац хтео да индицира границе у којима судија може у принципу да се креће да би утврдио количину новчане казне. У неким пак случајевима закон одређује само *максимум* новчане казне до које она може доћи за какво дело, а не одређује нарочити минимум. Тако: дело из § 104 *б*. „казни се новчано *до* педесет талира„ или затвором до три месеца“; за дела из § § 120. 121. 122 *а*. прописана је новчана казна *до* сто талира, а специјални минимум није одређен. Колики је онда специјални минимум новчане казне код ових дела код којих он није нарочито одређен већ само максимум до кога може ићи новчана казна? Одговор на ово питање налазимо у § 62. кр. зак. по коме: „ако се код преступ„љења, за која закон доноси затвор или „новчану казну, признаду олакшавајуће „околности, затвор се може спустити до „на један дан, а новчана казна *до на један „талир*.“ (НАСТАВИЋЕ СЕ)

Милош Станојевић

[1]) Погрешно. Треба да стоји: „више од триста динара“, јер је изменом од 17. Јануара 1904. г. § а 1. кр. зак. за иступе прописана новчана казна до триста дин. а то је више од тридесет талира, према чему је требало учинити поправку и у трећем ставу § а 1. крив. зак.

КРИМИНАЛНА ПОЛИЦИЈА

(НАСТАВАК)

10. Пошто смо прочитали сведоку опис одела, које је мала Жана имала у очи злочина, и то онај опис који је полиција објавила, замолили смо га, да се добро промисли и одговори нам, да ли што не достаје овоме опису? После његовог одговора да је прочитани му опис тачан и потпун, скренули смо му пажњу на један детаљ одела око врата. Поново нам је одговорио, да је опис потпун, а то не стоји у истини. У забуни и првом болу Ван Галкови су пропустили да помену ешарпу, коју је девојчица носила око врата. Овај недостатак у полицијском опису Марија Метер није, дакле, запазила, и ако смо јој ми на њега скрепули нарочиту пажњу.

11. Најзад смо упитали малу Метер: како је, и у којој је руци непозната жена носила свој пакет, и она нам је одговорила да га је непозната носила у десној руци, с којом је у исто доба придржавала и своју сукњу. У овом одговору налази се једна нова невероватноћа и немогућност. У нашој земљи, у Бриселу као и у Паризу, свака жена има обичај да придржава сукњу левом руком; десном то она чини само у оним случајевима кад у левој носи какав предмет. У ходу и приликом шетње, никад жена неће придржавати сукњу оном руком у којој има пакет, а другу руку оставити слободну, јер то би било досадно и кварило би равнотежу нормалног хода. И само ношење каквог већег пакета онемогућава, у опште, придржавање сукње. Мала Метер видела је, међутим, ову невероватну и немогућну ствар.

12. Још један детаљ који је, као и остали, измакао из вида оштроумљу истражних чиновника, чини невероватном сведоџбу Метерове. Реч је о новцу који је Жана сваког дана, а понекад и више пута дневно, добијала од својих сродника за бонбоне. У очи злочина, нешто мало пре изласка из куће, стара мајка дала јој је, као и обично, два сантима, и овај новац нађен је недирнут и непотрошен у њеном малом новчанику. Жана, дакле, није имала времена да оде до продаваца бонбона, код којих их је посведневно куповала, што, опет, значи, да је одмах по изласку из

куће пресретнута и одведена другим путем, а не оним којим је обично ишла. Да је заиста била у улици „Commerçants“ она би, на сваки начин, свратила успут у који познати јој дућан и купила бонбоне, али пошто је новац код ње нађен значи да није ишла даље од фламанског позоришта, и да није прекорачила стазу између овог позоришта и улице „Commerçants“.

Порекло ове сведоџбе.

Потражимо сада како је ова сведоџба поникла и на који је начин доспела до власти.

Одмах сутра дан по извршеном злочину, 8. фебруара, око 9 часова изјутра, Марија Метер дошла је код своје матере, која се, као и обично, налазила на углу „place d' Anvers“, пред кафаном: „La Cour de Tilmont“, да јој помогне у продаји новина. Затекав своју мајку где плаче, упита је за узрок тога.

— Зар не знаш узвикну мати јецајући, да је наша мала пријатељица, красна Жана Ван Галк, која нам је свако јутро доносила кафу, мртва? Убили су је прошле ноћи и исекли на комаде. У 7 часова мање 10 минута она је изашла из куће и пошла код мајке, али код ње није стигла. У поноћи нађен је, у улици „Hirondelles“, један пакет, у коме су били остаци њеног леша, завијени у угаситу хартију.

— Мала Жана... Синоћ... Али ја сам је видела у 7 часова мање 2 минута са једном непознатом женом, одговори узбуђено Марија.

Тек што је Марија изговорила ове речи кад један човек, који је, тобож случајно, стајао поред њих, упита мајку Метер да ли познаје девојчицу која говори.

— Како да је не познајем! То је моја кћи.

— Кад је тако, онда пођите одмах са мном код државног тужиоца. Њена сведоџба од велике је важности. Она је једино лице, које нешто констатује, и које је последњи пут видело Жану Ван Галк.

Маријина мајка отпоче протестовати и доказивати како она не може напустити свој посао и свој хлеб, и како има још мале деце о којој се мора старати.

— Ако стоји само до тога, одговори непознати човек, онда ми поверите вашу кћер; ја ћу је лично одвести државном тужиоцу.

Непознати беше агент судске бригаде, нарочито постављен на ово место да би слушао разговоре купаца новина. Постојала је пада, да ће се злочинац вратити на место злочина у циљу осматрања.

Марија Метер доведена је пред власт, која целу ствар узима врло озбиљно, и сведоку придаје нарочиту важност. Мала се прави важна, говори, прича, понавља своју причу, прецизира је. Она је једини сведок истине, и нико на свету не може јој противречити. Она то зна, јер су јој то унапред казали.

И власт прима ову сведоџбу, необраћајући ни најмању пажњу на прилике и услове под којима се она јавила, и уздржавајући се од контролисања елемената вероватноће и објективности. Она је прима као речи Јеванђеља, и хита да свуда објави пеливански опис подводачице од 20 година.

Природа измишљотине.

Наштo ова измишљотина? Зашто је и како је Марија Метер измислила своју причу? Да ли је лагала зато да би омела прави траг и завела власт на погрешан пут, или је лагала из покварености и неваљалства, или у каквом интересу, или из освете? Ни стоји ни једно од свега овога.

Марија Метер има скоро 14 год., што ће рећи да је у пуној кризи сексуалне формације. То је доба почетка менструације, које одговара доцнијој епоси њеног престанка. У обе ове епохе констатују се често лаки нервни поремећаји, који се најчешће манифестују у лажи и измишљотинама. Мати јој је саопштила грубо и без икаквих обзира смрт њене младе пријатељице, услед чега се мала стресла од страха; једна халуцинациона мушка пролази и ремети њен слаб мозак. Каква старија и хладнија личност, која је у стању да резонује, одговорила би: „Ја то видим одавде.“ Марија Метер, неспособна за размишљање због свога доба, своје природе и свога узбуђења, узвикује: „Ја сам видела“. Али, и сами елементи њене приче, који показују све карактере невероватноће и измишљотине, показују такође и аутосугестију. То су њене сопствене мисли и лични и сугестивни елементи њеног бића у духу којих она говори и даје лични опис непознате жене. Ништа није чудноватије од овога. Марија виђа Жану како иде са једном непознатом женом, која има фризуру „à la Vierge“, сур огртач и која носи један пакет. Жана мирно допушта да је ова жена води и против њене воље, и само плашљиво протествује речима: „Не, не. Пре свега зашто баш жена?

Марија Метер, кћер и синовица продаваца новина, знала је, да је кратко време пре извршеног злочина скретана пажња деци да се чувају једне младе жене, која је прилазила девојчицама и одузимала им ситнице које су са собом носиле. С друге стране, опет, Марија никад није излазила сама после првог сумрака, већ свагда у друштву са својом матером. Случајно се, међутим, десило, да је онога вечера, кад је Жана пошла сама матери, и Марија Метер била изишла сама, и то први пут у животу. Уображавајући да, као и обично, иде с мајком, она назире Жану са крадљивицом деце. Марија Метер поштено је, честито и наивно дете, које је увек држано под добрим надзором. Пошто никад није излазила сама, већ увек са мајком, била је сачувана од утицаја рђавог друштва на улици и у радионици; она је потпуно невина и нема појма о сексуалним односима; од ње се брижљиво крије да је Жана била силована. Пошто није знала шта је човек, она није могла ни мислити на њега. У својој наивности и уобразиљи она види Жану одвучену од крадљивице деце, јер зна свега за две жене: за своју мајку и за ову крадљивицу. Описујући непознату жену — крадљивицу деце — она мисли на своју мајку, која је болешљиве природе. Она прецизира врсту огртача непознате, и вели: „Garick“ отворено-суре боје. Испитујући како је она могла тачно познати, и то још у вече, баш ову врсту огртача између хиљаде других, сазнали смо да је она, на неколико дана раније, присуствовала проби једног сличног огртача, који је био рађен за њену тетку, и да јој је том приликом кројачица у детаљима објаснила облик и врсту „Garrick“-а. Страна реч задржала се у њеној памети. Да би себи придала што већу важност и показала своје разумевање у тоалетама, она ју је употребила описујући непознату подводачицу.

(НАСТАВИЋЕ СЕ)

ПОУКЕ И УПУТИ

Решења Министра грађевина, донета на основу правила о општинским поштама, нису извршна, већ подлеже расматрању Државног Савета по жалби интересованог лица.

Петар С., председник општине трњанске, оптужен је, што према пропису чл. 50. правила о општинским поштама, није заклео на дужност поштоношу Павла И. и поштара В. Р.

Начелник срески, налазећи да је Петар овим учинио две кривице по чл. 45. поменутих правила, пресудом од 6. маја 1908. год. № 9240. казнио га је са 40 дин., а пресудом од истог дана № 9236, са 50 дин.

Министар грађевина нашао је, да су ове пресуде на закону основане, па их је, на основу чл. 8. зак. о поштама и чл. 2. и 71. правила о општ. поштама, оснажио својим решењем од 24. маја 1908. год. ПТБр. 15035 и 15036.

По изјављеној жалби, Државни Савет претходно је ценио питање о својој надлежности, па је нашао, да ожалбена решења Министрова нису извршна и да подлеже расматрању Савета из ових разлога:

Правила о општинским поштама Министар је прописао на основу чл. 125. зак. о општинама. Прописујући их на основу овог закона, он је прекорачио круг законом одређене му власти — чл. 48. тач. 3. зак. о пословном реду у Државном Савету — кад је одредио, да је решење његово, донето на основу правила о општинским поштама, извршно, пошто се по закону о општинама, противу сваке одлуке и решења надзорне власти, у смислу чл. 170. зак. о општинама, изјављује жалба Државном Савету, чак и кад је казна опомена, дакле много лакше природе.

Сем тога, Министар је прекорачио круг законом одређене му власти и тиме, што је одредио казну од 50 дин., кад је према чл. 158. зак. о општинама највећа казна губитак петнаесто дневне плате, која по селима не може изнети 50 динара.

У овом случају у толико пре је Министар неправилно огласио своја решења по овом закону за извршна, што је за сличне кривице, код државних пошта, према чл. 50. а закона о поштама, максимална казна 30 дин.

На основу ових разлога, Државни Савет упустио се у расматрање ожалбених

решења Министрових, па је нашао, да исти не одговарају закону из ових разлога:

По усвојеном начелу у нашем кривичном законодавству, а поименце у §§ 69. и 323. крив. зак., кад се ко за више кривица има судити, онда се исте расправљају једном пресудом, тако, да казна не може прећи највећу меру, предвиђену за ту кривицу.

Из акта овог предмета види се, да је начелник срески, најпре пресудом од 6. маја 1908. г. Бр. 9240, казнио жалитеља са 40 дин. зато, што није заклео поштоношу своје општине, а затим пресудом од истог дана № 9236, казнио га са 50 дин. зато, што није заклео на дужност поштара. Обе ове пресуде засноване су на чл. 70. правила о општинским поштама од 16. септембра 1902, год. ПТБр. 33415.

Како је по поменутом пропису чл. 70., за кривице изложене у њему, максимална казна 50 дин., то је среска власт, према напред наведеном, прекорачила највећу меру казне, и Министар је погрешно такву неправилну радњу одобрио ожалбеним решењем.

С тога је Држ. Савет одлуком од 22. децембра 1909. год. № 8344. поништио решења Министрова.

Окружни одбор нема права о трошку округа тражити комесара Главне Контроле за преглед рачуна општинских председника и у опште каса, које нису окружне.

Окружни одбор окр. м..., на свом састанку од 4. децембра 1908. год. донео је одлуку, да се комесару Главне Контроле, који је захтеван од стране истог окр. одбора, изда из окружне благајне 360 дин. на име дијурне ради прегледа утринских прихода у општини гл....., с тим, да се тај издатак расходује из партије на непредвиђене трошкове; а ако комесар утврди неправилности и Главна Контрола досуди да одговорни рачунополагач накнади горњу суму, издату на име дијурне, онда ће се окр. каса за толико из тога и попунити.

Начелник окружни, расматрајући ову одлуку Одборову, нашао је, да не одговара закону, па ју је с тога решењем својим од 8. децембра 1908. год. № 12554. задржао од извршења са ових разлога:

Члан 50. закона о уређењу окр. и срезова предвиђа као циљ, дужност и задатак самоуправног округа све оне послове и радове, који се клоне на културно унапређење и материјално благостање округа и његових становника. Преглед каса појединих председника општинских, није случај из горњег законског прописа, те се тај преглед не може вршити о трошку округа, нити је окружна скупштина на ту цељ буџетом вотирала коју суму.

Сем тога чл. 108. истог закона предвиђене су све дужности окружног одбора, међу којима није предвиђено, да окр. одбор може и да има права на рачун и о трошку округа тражити комесара за преглед рачуна појединих општинских председника, већ то могу чинити чланови окружног одбора само као приватна лица, као и сваки други, и у ком случају, на случај негативне истраге, они су и дужни да сносе трошкове око прегледа, а не округ као целина. Јер кад би се установио преседан да округ, као тело, може о трошку округа тражити комесаре за преглед каса *које нису окружне*, онда би се могли чинити издаци на рачун округа, којима би био мотив: лична мржња, партијска нетолеранција ит.д. према појединим одговорним рачунополагачима.

Ово решење одобрио је, на основу чл. 113. зак. о уређењу окр. и срезова, Министар унутрашњих дела својим решењем од 10. децембра 1908. г. № 24374.

По изјављеној жалби, Државни Савет нашао је, да је решење Министрово правилно, па је с тога одлуком својом од 23. јануара 1909 г. № 479. одбацио жалбу као неумесну.

И посланици среске скупштине као и чланови среског одбора, који су из места где се држи седница скупштинска односно одборска, имају право на дневницу од 3. дин. за време које проведу на скупштинском односно одборском раду.

Среска скупштина среза л..... на свом састанку од 18. децембра 1909. год. донела је одлуку, да се по поднетом рачуну исплати члановима среске скупштине неисплаћена дневница за долазак и повратак на седнице среске скупштине у 1188 дин. а члановима среског одбора 900 дин., с тим да се та сума исплати из среске готовине, која се покаже на крају године, а која се има пренети као депозит у дневник пореског примања за 1910 годину. Исплата пак да се изврши кад ову одлуку одобри и Министар финансија. Поред овога, среска Скупштина одлучила је да се и члановима среске скупштине и одбора, који су из самог среског места, за време рада издаје по три динара као дневница.

Надзорна власт решењем својим од 15. јануара 1910. год. № 381, задржала је ову одлуку од извршења зато, што је њоме донето решење, да чланови среске скупштине и одбора, који су из места, имају право на дневницу а међутим они по закону то право немају. С тога је предмет доставила Министру унутрашњих дела.

Министар је нашао, да је решење надзорне власти правилно још и стога, што није утврђено, који посебице чланови одбора и скупштине имају права на дневнице — чл. 152. зак. о уређењу округа и срезова, — и што је у једно време рачунато и путовање, противно поменутом пропису у вези са чл. 88. и 119. зак. о уређењу округа и срезова, и чл. 105. и 144. правила о пословном реду у окружној и среској скупштини, за које време чланови среске скупштине и одбора немају права на накнаду, кад им то није изрично признато законом с обзиром на краткоћу пута.

Стога је писмом од 20. јануара 1910 год. П№ 990. цео предмет доставио Државном Савету на коначно решење.

Државни Савет нашао је, да решење надзорне власти не одговара закону, јер срески начелник, као непосредна надзорна власт, није навео члан устава или законски пропис, коме би одлука среске Скупштине била противна, као што је то према чл. 40. закона о уређењу округа и срезова био дужан учинити.

Прописи законски, које је навео Министар Унутрашњих дела у акту своме од 20. јануара 1910. год. № 990., којим је спровео овај предмет Савету на решење, не могу се применити и на чланове среске скупштине и среског одбора, јер се из чл. 88. зак. о уређењу округа и срезова јасно види, да он важи само за окружне посланике, који нису из места, где се држи окружна скупштина; а чл. 152. истог закона говори о дневници чланова среске скупштине или среског одбора, без обзира на то, да ли су они из места, где се држи седница скупштинска или одборска.

С тога је, на основу чл. 40. зак. о уређ. округа и срезова, одлуком својом од 29. јануара 1910 год. № 760. поништио решење надзорне власти.

Председнику општине не може се уважити оставка, ако је за разрешење од дужности навео оне исте околности, под којима је на кандидацију пристао.

Милосав Б., председник општине м....., упутио је одбору исте општине молбу, у којој је навео више узрока и разлога, са којих му је немогуће и даље остати на положају председника те општине, па је тражио, да га одбор разреши од дужности.

Одбор општински на свом састанку од 19. новембра 1909. год. није му уважио оставку, позивајући се за то на одредбе чл. 80., 83., 86. и 107. закона о општинама.

Противу ове одборске одлуке, Милосав се жалио Министру унутрашњих дела, наводећи, да му је одбор требао уважити оставку, са разлога наведених у молби, пошто се иначе оваквим приморавањем иде на то, да од њега не буде никакве користи, ни по друштво, ни по општину па ни по државу.

Расмотривши овај предмет, Министар је нашао, да је одлука одборска на закону основана јер је жалилац у дужност председничку уведен тек 5. новембра 1909. године, а на кандидацију је пристао под оним истим околностима, у којима се и данас налази и са којих сада тражи разрешење од дужности, коју дужност треба да врши до скорих наредних избора општинских часника. С тога је на основу чл. 107. зак. о општинама својим решењем од 15. децембра 1909. год. П№ 26828, одобрио одлуку одборску, а жалбу одбацио као неумесну.

По изјављеној жалби, Државни Савет нашао је, да је ожалбено решење Министрово правилно и на закону основано, па је, на основу чл. 170, зак. о општинама, одлуком од 29. јануара 1910 год. № 770. одбацио жалбу као неумесну.[1])

Јос. К. Ст.

[1]) Код овог предмета постојало је и мишљење мањине: да ожалбено решење Министрово не одговара закону, јер кад часник изјави одбору, да му је, са оправданих породичних разлога, немогуће и даље остати на положају на коме је, онда одбор нема права, да га силом натера да отправља једну дужност, за коју је навео оправдане разлоге, да је даље не може вршити.

Решење Касационог Суда о сукобу првостепеног књажевачког суда са команд. тимоч. дивизијске области.

За суђење кривице извесног лица, које је учинило кривицу за време одслужења свога рока, надлежан је грађански суд, ако се то кривично дело не односи на повреду службених војних дужности.

Првостепени књажевачки суд навео је у свом акту № 8866 од 28. маја 1909. г., да је њему начелник среза тимочког спровео са актима на суђење П. К. за то што је овај као војник сталног кадра у месецу септембру 1907. год. удешеним кључем отворио сандук војнику В. Р. и из истог украо му један сат са ланцем у вредности по процени 12·50.. Суд је решењем својим од 27. априла 1909. г. № 6944, био нашао, да по § 12. и 13. зак. о устројству војних судова, није надлежан за извиђање и суђење овога, дела већ војени суд — В. 13 крив. с. пост. и за то је вратио предмет нач. среском. Према овакој одлуци нач. ср. тимочког 13. маја тек. г. под № 4338, вратио је сва акта овога предмета команданту тимоч. дивизије, а командант је иста вратио срескоме начелнику наводећи да није надлежан војни суд, што се кривица по овоме делу не односи на повреду службених војних дужности и нач. срески послао је иста акта суду.

Па како је првостепени суд сматрао да је ипак ненадлежан, то је послао акта Касационом Суду на основу § 41. крив. пост. да реши питање о овом сукобу.

Касациони Суд расмотрио је све акте по предмету овога сукоба па је под 1. Јуном 1909. № 6635 нашао:

По § 13. зак. о поступку војених судова у кривич. делима војници по одслужењу свога рока подлеже суђењу војених судова, за кривице, које су учинили за време службе, а које се односе на повреду службених војних дужности.

Из аката овога оптужења види се, да је оптужени Н. извршио дело опасне крађе за време одслужења свога рока у сталном кадру; али се поменуто дело, за које је оптужен, не односи на повреду службених војних дужности, у коме би случају тек оптужени подлежао суђењу војних судова. Према томе, дакле, надлежност војних судова односно расправе кривица, које војник учини за време одслужења свога рока у кадру престаје од момента кад војни обвезници буду отпуштени по свршеном одслужењу свога рока, вежбе или сазива, *ако се учињена кривица не односи на повреду службених војних дужности.* Са наведених разлога Касациони Суд је и решио да је у овом конкретном случају за расправу поменуте кривице надлежан првостепени зајечарски суд а не војни суд тимочке дивизиске области.

М. Л. Р.

ПОУКЕ И ОБАВЕШТЕЊА

Учињена су нам ова питања:

I

Суд општине суводолске у срезу подунавском, актом својим Бр. 189, пита:

»По тужби извесног лица за самовлашће, суд овај, пресудом својом Бр. 1569, осудио је два брата са по петнаест дана затвора и накнаду трошкова.

Пресуду је суд саопштио и тужиоцу и осуђенима 30. децембра прошле године, па је осуђене одмах лишио слободе.

За рачун осуђених изјавио је жалбу њихов задружни брат, и она је стигла суду у законском року — 1. јануара ове године.

На дан 2. јануара, дакле пре него што би акта била спроведена првостепеном суду, дошао је у суд тужилац па је изјавио, да се са осуђенима измирио и да им казну прашта, а они да напусте његово земљиште, које су заузели.

Како тога дана деловођа није био у суду, него у VIII пуковској команди, а кметови су, међутим, неписмени, они закључе да је најзгодније да жалбу, која је већ била озваничена, поцепају, и да тако ствар приведу крају, па то и учине и осуђене пусте кућама.

Кад је деловођа, по повратку, објаснио кметовима, да није требало цепати жалбу која је озваничена, они се поплаше и целу ствар представе првостепеном суду, шаљући и акта осуде.

Првостепени суд актом својим Бр. 464, вратио је цео предмет неразмотрен, налазећи да се без жалбе не може упуштати у разматрање пресуде у смислу § 15. и 16. Полицијске Уредбе.

После овога одговора, суд је послао акта срескоj власти са жалбом да она да упутства за даљи рад, и она је паредила да се акта попова пошљу првостепеном суду, па кад он реши питање о законитости пресуде, да јој се врате акта, те да према кметовима, који су поцепали жалбу, поведе кривичну истрагу за уништај акта.

По овој наредби суд је опет слао предмет првостепеном суду, али он је опет вратио предмет неразмотрен као и први пут, као што се види из његовог акта Бр. 4964.

Да не би неписмени кметови ишли у затвор за ову ствар, и да би се она у опште могла привести крају, суд шаље уреднишству сва акта на увиђај и моли га за упутство: шта ће и како да ради.«

— На ово питање одговарамо:

На сваки начин погрешка је, што су кметови уништили жалбу, која је већ била заведена и престављала један званичан акт.

Али како су они то учинили стојећи у уверењу, да је то најприроднија последица опроштене казне од стране тужиоца, то у њиховој радњи нема никакве зле намере, па би и одговорност према томе била цењена и сведена на заблуду.

Да би се, међутим, ствар привела крају сообразно закону, нека суд поступи овако:

Нека једним рефератом констатује: да је жалба била поднесена, и да је на показани начин уништена.

Нека, за тим, констатује да је приватни тужилац под 2. јануара опростио казну, па нека о томе узме од њега и накнадно саслушање, и нека на полеђини те његове изјаве донесе решење, да се опроштена казна у смислу § 397. тач. 2. неће ни извршивати, назначујући да су кривци пуштени из затвора још 2. јануара.

На тај начин испуниће се захтев тужиочев, а сообразиће се цела ствар и законским прописима.

После овога, нека суд пошље акта срескоj власти према њеном ранијем наређењу, те да се и она увери, да је ранија погрешка исправљена.

Да би суд правилније поступио по овоме, нека прочита објашњење дато у бр, 5. »Полицијског Гласника« за 1909. годину под I. о праву опроштаја казне.

Како се из акта и представке суда види, он је осуђене лишио слободе одмах по саопштењу пресуде, ма да на то није имао права по § 15. и 16. поменуте уредбе, јер је осуда дошла по тужби приватног лица, то му се скреће пажња на ово, да други пут не би падао у исту погрешку.

II

Један свештеник из унутрашњости пита:

»Један општински суд у мојој парохији, преписао је тарифу из закона о уређењу свештеничког стања, оверио је, па приковао за зид у двема овдашњим механама, не истичући побуде зашто то чини.

Моли се уреднишство за обавештење:

Сме ли суд ово чинити. кад се зна како се закони штампају и објављују народу, и да ли је суд одговоран за овакав поступак?«

— На ово питање одговарамо:

У радњи општинског суда, што је сам из својих властитих побуда публиковао тарифу свештеничких награда, нема никакве кривице и неумесности, пошто на њему лежи и иначе дужност, да своје грађане обавештава о њиховим дужностима и праву.

Нарочито за овај поступак не може бити одговоран, јер је при доношењу овога закона и његовом првом публиковању издато нарочито наређење, да се тарифа истакне по свима публичним местима, и грађани са њом што боље упознају, јер су то захтевале прилике, које уреднишство неће да истиче сада.

СЛУЖБЕНЕ ОБЈАВЕ

УХВАЋЕН

Коста Благојевић, осуђеник београдског казненог завода, који је 6. јуна прошле године побегао из завода, а чију смо слику и потерницу донели у 34 броју од прошле године, ухваћен је 22 овог месеца у Крагујевцу, те је престала потреба за даљим његовим тражењем.

ТРАЖЕ СЕ

Севдија, жена **Милана Симића,** из Брањева, одбегла је од свога мужа и са собом одвела и женско дете Станку, стару 8 година. Она је стара 27 година, смеђа, у сељачком оделу. Дете има на левој руци 6 прстиjу. — Депеша начелника среза подунавског Бр. 2158.

Александар, син **Ђорђа Живановића,** радника из Београда, отумарао је још новембра

месеца од својих родитеља. Он је стар 15 година, средњег раста, црномањаст. — Акт Управе града Београда Бр. 6924.

Нека све полицијске и општинске власти живо потраже нестала лица и пронађена упуте именованим властима, које су тражење захтевале.

ИЗ ПОЛИЦИЈСКОГ АЛБУМА

Тиосав — Тихомир — Ђорђевић, родом из Стрмова, среза рачанског, округа ужичког, чију слику износимо, притворен је од

начелника среза левачког као по све сумњиво и опасно лице.

Према подацима антропометријског полицијског одељења, Тиосав је пресудом ваљевског првостепеног суда од 5. априла 1907. године Бр. 13416, био осуђен на две године затвора, због опасне крађе. Од ове осуде Тиосав је издржао једну годину и 4 месеца, па је условно одпуштен у слободу, али се у родном месту није задржао већ је побегао у Бугарску.

Јула месеца текуће године, прешао је из Бугарске у Србију са Јанком Ивићем из Батинице, али су обојица ухваћени у реону среза зајечарског и притворени од среске власти а шта је даље са њима било одељењу је непознато.

Тиосав је стар 21 годину, средњег раста, смеђе косе, жућкасто зелених очију; од особених знакова има: на левој руци белегу од посекотине у облику праве линије, правца хоризонталног, величине 1 см. удаљена 1·5 см. изнад корена кажипрста; младеж величине житног зрна удаљен за 2 см, испод грла; белегу од посекотине у облику праве линије правца хоризонталног величине 2·5 см. на репу десне обрве; белегу неправилна облика 3/2·5 см. на средини превоја леве стопале.

Ко би о овоме лицу што више знао, а нарочито ако је какво казнимо дело учинило, нека о томе јави начелнику среза левачког с позивом на Бр. 3002.

П О Т Е Р Е

Васа Ђорђевић и **Стеван Николић,** скитачки Цигани, ноћу између 22. и 23. овог месеца украли су Авраму Матејићу из Белих Вода једну кобилу, матору $2^1/_2$ године, длаке дорастасте, цветасту. мало брњасту, у леву задњу ногу путасту. — Депеша начелника среза расинског Бр. 3782.

Непознати крадљивци ноћу између 14. и 15. овог месеца извршили су опасну крађу Илији Јовановићу, трговцу из Раче, и том приликом однели му: 2860 динара у злату, 4 велика златна новца од по 48 динара, 11 бушених и 5 небушених дуката од по 12 динара, једну турску мамудију од 116 гроша, 20 динара у сребру, један мали женски златан ланац са две кићанке, два покретна дугмета са камењем у вредности 100 динара и један мали пиштољ. — Депеша начелника среза лепеничког Бр. 4170.

Васа — Васко Лукић, тежак из Љубаве, општине коњушке, има да издржи две године полицијског надзора по пресуди јагодинског првостепеног суда од 1. децембра 1904. године № 21851. али се налази у бегству. Лични опис непознат је. — Акт начелника среза расинског Бр. 2323.

Дамњан Павловић, бивши кафеџија из Крушевца, има да издржи по судској пресуди годину дана полицијског надзора, али је некуд отумарао, и сада се не зна где је. Он је стар 30 година, родом из Жељаока среза копаоничког. — Депеша начелства округа крушевачког Бр. 1219.

Никола Петровић, «Грабовски» матрос, 20 овог месеца украо је са лађе Николи Жупановићу, крманошу једну ловачку пушку дво. цевку, калибра № 16, један пар чизама са ниским сарама, пар вунених чарапа и једну матроску капу са кокардом па за тим побегао. Он је стар 27 до 30 година, висок, добро развијен, црномањаст, кратких смеђих бркова у оделу матроском. — Акт Управе града Београда Бр. 6894.

Радован Стевановић, из Данковића, 20 овог месеца убио је из пушке свога брата Ђорђа па за тим побегао. Он је родом из Црне Горе, стар 30 година, плав, жутих бркова. У оделу је сељачком похабаном а снабдевен је пасошем за Црну Гору. — Депеша начелника среза косаничког Бр. 2147.

Непознати крадљивац ноћу између 21. и 22. овог месеца обио је собу Мици Крамер, певачици из Смедерева, и из исте украо: 106 динара у српском новцу, једну златну широку бразлетну са медаљоном у коме је слика њеног мужа, један сребрн брош са дијамантима и 4 плава камена, један сребрн мушки сат са три капка и 12 златних прстенова: један са 8 дијаманата и са једним зеленим каменом; један са 2 црвена камена и 2 дијамантска; један са црвеним каменом; један са дијамантом и плавим камепом; један са великим дијамантом; један са малим дијамантом; један са малим црвеним каменом; један са једним дијамантом и турском паром на ланчићу; два мала прстена без камена и два мала прстена сломљена. — Депеша начелства округа смедеревског Бр. 1495.

Препоручује се свима полицијским и општинским властима, да за свима побеглим личностима учине најживљу потеру, и у случају проналаска стражарно их упуте властима које су потернице издале, с позивом на означене бројеве акта или депеша.

КРАЂЕ СТОКЕ

Ноћу између 18. и 19. овог месеца, непознати крадљивац украо је Трифуну Пантићу, из Осипаонице, једног коња, маторог 9 година, длаке зелене, брњастог у једну задњу ногу путастог, са жигом «К». — Депеша начелника среза подунавског Бр. 1481.

Ноћу између 15. и 16. овог месеца, непознати крадљивци украли су Драгомиру Минићу, тежаку из Лисовића, једну краву, матору $2^1/_2$ године, длаке зелене, стеону и без рогваша. — Депеша начелника среза космајског Бр. 3633.

Ноћу између 16. и 17. овог месеца непознати крадљивци украли су Животи Ивковићу, из Ропочева, једног јунца, маторог 2 године, длаке жуте, рогова размакнутих, без рогваша. — Депеша начелника среза космајског Бр. 3542.

Ноћу између 17. и 18. овог месеца непознати крадљивци украли су Раденку Милићу, из Дубнице, два вола, оба матора по 6 година, један длаке беле а други жуте и оба рогвашена у десно уво. — Депеша начелника среза ресавског Бр. 3199.

Обраћа се пажња свима полицијским и општинским властима на ове крађе и крадљивце.

МАНГУП СТОКА

У општини Суботничкој налази се један мангуп коњ, матор 9 година, дорастаст, на челу лисаст, у обе предње и десну задњу путаст. — Депеша начелника среза ресавског Бр. 3017.

Код начелника среза звишког налазе се две мангуп кобиле. Једна је матора 10 година, длаке беле, без жига, а друга је матора 11 године, алатаста, на челу цветаста такође без жига. — Депеша начелника среза звишког Бр. 2551.

Штампа Краљ. Срп. Државне Штампарије уредник Душан Ђ. Алимпић

БРОЈ 9. У БЕОГРАДУ, НЕДЕЉА 7. МАРТА 1910. ГОДИНА VI.

ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК

СЛУЖБЕНИ ЛИСТ МИНИСТАРСТВА УНУТРАШЊИХ ДЕЛА

„ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК“ излази једанпут, а према потреби и више пута недељно. Претплата се полаже у напред, и то најмање за пола године код свију полицијских власти, и износи: 20 динара на годину за државна и општинска надлештва, а за све друге претплатнике у опште 12 динара годишње. За иностранство: годишње 24, полугодишње 12 динара у злату. Појединн бројеви **„Полицијског Гласника“** не продају се. Рукописи се не враћају.

СЛУЖБЕНИ ДЕО

Указом Његовог Величанства Краља Петра I., на предлог Министра унутрашњих дела, а по саслушању Министарског Савета, решено је да се:

Милан И. Поповић, полициски писар друге класе начелства округа подринског, на основу § 76. закона о чиновницима грађанског реда отпусти из државне службе у интересу исте.

Из канцеларије Министарства унутрашњих дела, 2. марта 1910. год. у Београду.

Указом Његовог Величанства Краља Петра I., на предлог Министра унутрашњих дела, а на основу члана 34. закона о пословном реду у Државном Савету, одобрено је решење Државног Савета од 19. фебуара 1910. године Бр. 1252, донесено на основу члана 144. тачке 9. Устава, које гласи:

„Одобрава се Министру унутрашњих дела да на преправку десинфекционе зграде при болници у Крагујевцу може по ревидисаном и одобреном предрачуну и лицитацији, одобреној од стране Министра Грађевина Бр. 8399/09 и 128/910. год. утрошити 2400 динара и издатак ставити на терет „Ванредних расхода“ а под 1. Санит. буџета за ову годину на оправке и доправке болничких зграда.“

Из канцеларије Министарства унутрашњих дела, 28. фебруара 1910. г. у Београду.

РАСПИС

Свима окружним начелствима

Закон о општинама даје право грађанима, да по прописима тога закона врше избор општинских часника потпуно слободно. Према томе, ту не може и не сме бити никаква утицаја од стране власти ни општинске ни државне. Зато је и чланом 167. *б.* реч. закона прописана казна губитак службе за оне полициске чиновнике, који би утицали на састављање кандидатске листе или на избор кандидата. А чл. 163. ист. закона казна од 100 до 500 динара за оне општинске часнике, који, у циљу да кога од бирача спрече да се својим бирачким правом користи, не би вршили своје дужности, тим законом одређене им.

С тога, а руковођен жељом Краљевске Владе да чиновници и општински судови строго и једино врше закон, — ја, на основу чл. 142. закона о општинама наређујем:

да се нико од подручних ми полициских чиновника не меша у изборе општинских часника, који се имају извршити на дан 28. марта текуће године, нити својим понашањем и опхођењем према грађанима изазива сумњу у непристрасност власти. Полициски чиновник, као орган надзорне државне власти над радом општинских власти, има право да свој глас употреби и гласа за кандидата за кога он хоће — чл. 30. зак. о општинама, а друга радња полициског чиновника, којом би се ишло на састав кандидатске листе, утицање у корист овог или оног кандидата — противна је закону, те ћу за свако тако поступање према дотичном чиновнику употребити најстрожије законе мере; и

да сви органи општинске власти врше строго и на време све оне дужности, које су им стављене законом о општинама, а којима је циљ да се избори изврше слободно и правилно, пазећи при том да се ни једног бирача право неокрњи.

Препоручујем начелству да ову моју наредбу достави свима општинским судовима и на потпис је саопшти полициским чиновницима подручног му округа ради знања и управљања по овој наредби.

За сваки случај противног поступања од стране полициских чиновника, начелство ће ме депешом известити, те како бих према таквом чиновнику могао предузети законе мере. А ако општински судови не би према закону и овој наредби поступали — окружни односно срески начелник с места ће предузети законе мере према одговорним часницима у колико је то закон о општинама ставио у надлежност надзорној власти.

За нетачно или лабаво вршење ове наредбе лично ће ми бити одговоран окружни старешина.

ПБр. 3613.
26. фебруара 1910. год.
у Београду.

Министар унутрашњих дела,
Љ. Јовановић с. р.

КРЕТАЊЕ КРИМИНАЛИТЕТА

у месецу јануару 1910. год.

Према званичним извештајима окружних начелстава и Управе града Београда, у току месеца јануара ове године извршено је у Србији:

1.	**Убистава**	**23**
2.	**Детоубистава**	**5**
3.	**Нехотичних убистава**	**3**
4.	**Покушаја убистава**	**27**
5.	**Разбојништава**	**5**
6.	**Силовања**	**7**
7.	**Тешких телесних повреда**	**15**
8.	**Паљевина**	**45**
9.	**Опасних крађа**	**182**
10.	**Злонамерних поништаја туђих ствари**[1]	**18**

Од изложених дела пронађено је:

Убистава	**22**	или	95·6%
Детоубистава	**3**	»	60 %
Нехотичних убистава	**3**	»	100 %
Покушаја убистава	**26**	»	96·3%
Разбојништава	**4**	»	80 %
Силовања	**6**	»	85·6%
Тешких телесн. повреда	**15**	»	100 %
Паљевина	**10**	»	22·2%
Опасних крађа	**75**	»	41·2%
Злонамерних поништаја туђих ствари	**4**	»	22·2%

[1]) У јануару месецу пр. год. дела ових било је:

1. Убистава	32
2. Детоубистава	1
3. Нехотичних убистава	2
4. Покушаја убистава	20
5. Разбојништава	7
6. Тешких телесних повреда	10
7. Паљевина	31
8. Опасних крађа	129
9. Злонамерних поништаја туђих ствари	19

Највећи број убистава извршен је помоћу *ватреног оружја* (13), затим помоћу *тупог оруђа* (6), и *оштрим* (4), а узроци њиховом извршењу леже: у *међусобној свађи* и *домаћој расири* за 11 случајева, у *освети* за 5, у *користољубљу* за 4, у *љубомори* за 2, а за 1 случај узрок је *неиознат*.

Посматрана према местима, изложена убиства извршена су: у срезу расинском **3**, срезу гружанском **2**, у срезу таковском **2**. и по **1** у срезовима: посавском округа ваљевског, јабланичком, крајинском, деспотовачком, беличком, параћинском, алексиначком, лужничком, рамском, млавском, звишком, добричком, прокупачком, косаничком, студеничком (непронађено), и моравичком.

Детоубиства су извршена по **1** у срезовима: гружанском, неготинском (непронађено), качерском, трнавском и у вароши Београду (непронађено).

Нехотична убиства извршена су по **1** у срезовима: копаоничком, трстеничком и рамском.

Покушаји убистава извршени су у срезовима: колубарском округа београдског **3**, јасеничком округа крагујевачког **3**, добричком **3**, моравском округа нишког **2**, прокупачком **2**, и по **1** у срезовима: грочанском, врачарском, ваљевском, колубарском округа ваљевског, масуричком, крагујевачком, рамском (непронађен), ресавском, левачком, беличком, голубачком, орашком, зајечарском и моравичком.

Узроци овим делима махом су у међусобној свађи и освети.

Разбојништва су извршена по **1** у срезовима: колубарском округа београдског (непронађено), јасеничком округа крагујевачког, гружанском, крајинском и у вароши Крагујевцу.

Силовања су извршена: у срезу деспотовачком **2**, и по **1** у срезовима: нишавском (непронађено), мачванском, бољевачком, прокупачком и у вароши Београду.

Тешке телесне повреде извршене су: у срезу орашком **2**, у срезу јасеничком округа смедеревског **2**, у вароши Врању **2** и по **1** у срезовима: власотиначком, параћинском, љубићском, добричком, прокупачком, златиборском, пожешком и у варошима: Пожаревцу и Београду.

Пљевине су извршене: у срезу звишком **5**, у срезу јабланичком **3**, у срезу левачком **3** (2 пронађене), у срезу моравском округа пожаревачког **3** (2 пронађене), у срезу пожаревачком **3**, у срезу космајском **2**, у срезу посавском округа београдског **2**, у срезу жупском **2**, у срезу бањском **2**, (1 пронађена), у срезу подунавском **2**, и по **1** у срезовима: врачарском, лесковачком (пронађена), крагујевачком, крајинском, поречком (пронађена), лужничком, хомољском, орашком, заглавском, добричком (пронађена), косаничком, пожешком, црногорском, рачанском, жичком и у варошима: Нишу (пронађена), Пироту (пронађена) и Зајечару.

Вредност ових пљевина износи око **12.000** динара.

Опасне крађе извршене су: у Београду **15** (9 пронађених), у срезу лужничком **8** (7 пронађених), у срезу моравском округа пожаревачког **8** (1 пронађена), у срезу неготинском **7** (2 пронађене), у срезу ресавском **7** (1 пронађена), у вароши Пожаревцу **7**, у срезу звишком **6**, у срезу златиборском **6** (2 пронађене), у срезу гружанском **5** (2 пронађене), у срезу темнићском **5** (4 пронађене), у срезу пожаревачком **5**, у срезу подунавском **5**, у срезу космајском **4** (2 пронађене), у срезу брзопаланачком **4**, у срезу љубићском **4** (2 пронађене), у срезу зајечарском **4** (2 пронађене), у вароши Крушевцу **4**, у срезу колубарском округа београдског **3** (2 пронађене), у срезу колубарском округа ваљевског **3**, у срезу тамнавском **3** (1 пронађена), у срезу лесковачком **3** (све пронађене), у срезу ражањском **3**, у срезу беличком **3** (2 пронађене), у срезу мачванском **3** (2 пронађене), у срезу посавском округа ваљевског **2** (обе пронађене), у срезу подгорском **2** (обе пронађене), у срезу пољаничком **2**, у срезу лепеничком **2**, у срезу левачком **2** (обе пронађене), у срезу деспотовачком **2** (1 пронађена), у срезу параћинском **2** (1 пронађена), у срезу нишавском **2**, у срезу орашком **2** (обе пронађене), у срезу јасеничком округа смедеревског **2** (обе пронађене), у срезу добричком **2** (1 пронађена), у срезу црногорском **2**, у вароши Неготину **2**, у вароши Нишу **2** (1 пронађена), и по **1** у срезовима: врачарском, пчињском (пронађена), јасеничком, округа крагујевачког (пронађена) крагујевачком (пронађена), крајинском, (пронађена), кључком (пронађена), расинском (пронађена), трстеничком (пронађена), жупском (пронађена), алексиначком, белопаланачком, азбуковачком (пронађена), јадранском, посаво-тамнавском, млавском, голубачком (пронађена), хомољском (пронађена), качерском, пожешком, рачанском (пронађена), жичком, моравичком, трнавском (пронађена) и варошима: Врању (пронађена), Крагујевцу (пронађена), Ћуприји (пронађена), Пироту (пронађена), Шапцу и Смедереву.

Вредност свих ових крађа износи око **16.500** динара.

Злонамерни поништаји туђих ствари извршени су: у срезу жупском **4**, у срезу гружанском **3**, и по **1** у срезовима: посавском округа београдског (пронађен), колубарском округа београдског (пронађен), крајинском, брзопаланачком, левачком, параћинском, нишавском (пронађен), заглавском, пожешком, златиборском и у вароши Београду (пронађен).

Вредност уништених ствари износи око **5.400** динара.

Сем изложених дела у току месеца јануара ове године извршено је у Србији још и **8 самоубистава** у срезовима: подгорском, пчињском, беличком, лужничком, млавском, пожаревачком, драгачевском и у вароши Нишу.

Ова су самоубиства извршена: *вешањем* **6** и *ватреним оружјем* **2**, а узроци њиховом извршењу леже: у *душевном растројству* за **3** случаја, у *дугој болести* за **2**, у *пијанству* за **1**, у *частољубљу* за 1. За *један* случај узрок је *неиознат*.

Покушаји самоубистава извршени су: у срезу колубарском округа ваљевског 1, вешањем, због дуге болести; у вароши Зајечару 1, вешањем, из очајања, и у Београду 1, ватреним оружјем, због рђавог живота.

Општи преглед до сада изложених дела овакав је:

Текући број	О К Р У З И	Убиства	Детоубиства	Нехотична убиства	Покушаји убиства	Разбојништва	Силовања	Тешке телесне повреде	Пљевине	Опасне крађе	Злонамерни поништаји туђих ствари	Самоубиства	Покушаји самоубиства
1	Округ београдски	—	—	—	5	—	—	—	5	8	2	—	—
2	„ ваљевски	1	—	—	2	1	—	—	—	10	—	1	1
3	„ врањски	1	—	—	1	—	—	3	4	7	—	1	—
4	„ крагујевачки	2	1	—	4	3	—	—	1	10	3	—	—
5	„ крајински	1	1	—	—	1	—	—	2	15	2	—	—
6	„ крушевачки	3	—	2	1	—	—	—	2	10	4	—	—
7	„ моравски	3	—	—	3	—	2	1	3	22	2	1	—
8	„ нишки	1	—	—	2	—	—	—	3	3	—	1	—
9	„ пиротски	1	—	—	—	—	1	—	2	12	1	1	—
10	„ подрински	—	—	—	—	—	1	—	—	7	—	—	—
11	„ пожаревачки	3	—	1	1	—	—	1	12	29	—	2	—
12	„ руднички	2	2	—	—	—	—	1	—	5	—	—	—
13	„ смедеревски	—	—	—	1	—	—	4	3	10	—	—	—
14	„ тимочки	—	—	—	1	—	1	—	2	4	1	—	1
15	„ топлички	3	—	—	5	—	1	2	2	2	—	1	—
16	„ ужички	—	—	—	—	—	—	2	3	10	2	—	—
17	„ чачански	2	—	—	1	—	—	—	1	3	—	—	—
18	Управа града Београда	—	1	—	—	—	1	1	—	15	1	—	1
	Свега:	**23**	**5**	**3**	**27**	**5**	**7**	**15**	**45**	**182**	**18**	**8**	**3**

Из канцеларије Антропометријско-Полицијског Одељења Министарства Унутрашњих Дела, 27. фебруара 1910. године АБр. 574, у Београду.

СТРУЧНИ ДЕО

О НОВЧАНОЈ КАЗНИ

(НАСТАВАК)

Какав је карактер новчане казне? Како је она утврђена? Коме припада њена бенефиција? Како се она наплаћује? То су четири општа питања на која се раздељују проблеми које покреће организација новчане казне.

Новчана казна је *казна:*[1]) ова квалификација резултује несумњиво из одредаба кривичног законика које смо цитирали. Отуда треба закључити да се карактери својствени казнама примењују и на новчану казну.

I. Тако, прво, као свака казна, новчана казна треба да буде *лична*, т. ј. да може бити досуђена само *виновницима* или *саучасницима* нарушења и она треба да буде *сразмерна њиховој кривици*. То је основна идеја из које произлазе следеће последице:

1. Ако новчана казна није била *изречена* пре смрти окривљеног, она се не може изрећи против његових наследника који нису *криви* за деликт. Јавна акција за примену какве казне, лишења слободе или новчане, угашена је смрћу виновника нарушења т. ј. кривца. (§ 17. нашег кр. пост.). Отпочети или продужити спор да би се добила осуда на новчану казну после смрти деликвента било би у ствари водити или процес против успомене на деликвента, што би било апсурдно, или процес против његових наследника, што би било неправедно. Али, ако је новчана казна била изречена против окривљеног *ире његове смрти,* пресудом која је извршна, може ли се наплата тражити од наследника? Доктрина и правознанство допуштају афирматив на ово питање из тог мотива што осуда, пошто је створила *основ новчане обавезе на терет патримоније* кривца, ова је обавеза пренесена на наследнике са самом патримонијом. Овакву солуцију ових питања допустило је француско правознанство. „У дискусији „која је била у Државном Савету приликом чл. 2 француског крив. поступка на „питање о томе: да ли је наследник ослобођен плаћања новчане казне и других „новчаних осуда... Merlin прави разлику између случаја у коме је новчана казна „изречена и случаја у коме није изречена: „у првом случају, осуда треба да има „дејства; у другом смрт окривљеног, чинећи да се он сматра као невин, спречава да се ма каква казна, баш и новчана, може на њега применити. Cambacérès рече: да су то били прави принципи. Објашњење г. Merlin-a, додаје он, „пошто је забележено у протокол, отклониће сваку сумњу и утврдиће смисао „чланова. Разумеће се, да ће пресуда која „изриче новчану казну добити своје извршење, без обзира на смрт осуђеног.

Али, и покрај аргумента који се црпи из припремних радова, неки су аутори оспоравали солуцију француског практичног правознанства, која намеће наследницима осуђеног обавезу плаћања новчане казне (Cfr. Carnot, t. I стр. 60. Paringault. Rev. prat. 1857. стр. 305, Rauter, t. I. стр. 277.). Али правознанство није никада варирало и увек је сматрало да су наследници обавезни за новчану казну која је дефинитивно изречена против виновника. Исту солуцију формално је дао § 3. немачког казненог законика. Али су је одбили белгијски казнени законик од 1867 чл. 86., италијански казнени законик од 1889 г. чл. 85. и холандски казнени законик од 1881. § 75.[1])

Наш кривични законик у § 31. изрично каже: „новчана казна може се по смрти „кривца из његовог посмртног имања на„платити само онда, ако му је пресуда „пре него је он умро извршном постала", — и према томе не може бити сумње о овом питању које он као што се види решава афирмативно.

Ма како да је, преношење новчане казне, која је *извршна,* на терет наследника изгледа противно принципу персоналитета казни. Примећавали су доиста, да по праву које му припада да ренунцира или прими под бенифицијом пописа наслеђа осуђеног, наследник не би имао никад да плати *de suo* изречену новчану казну. Али с једне стране овај аргумент не доказује ништа, пошто доказује сувише: могла би се, заиста, утврдити и оправдати на исти начин општа конфискација; с друге стране, то није кривац који је умро а није платио новчану казну, онај који је фрапиран казном, већ су то његови наследници који се лишавају добара која су им припала наслеђем и који постају сиромаси дејством једног деликта за који нису криви. Одржање права извршења новчаних осуда после смрти осуђеног у контрадикцији је дакле са природом која је својствена казни која конституише реакцију против деликвента а не против трећих лица која нису учествовала у деликту.

2. Кад су више лица учествовала у истом нарушењу, пошто су сви учинили повреду закона, треба да сваки од њих поднесе целокупну новчану казну која је одређена казненом одредбом, исто онако као што сваки од њих издржава лично и потпуно казну затвора, коју би могао заслужити. Исто тако, судије не треба да изричу једну *једину* новчану казну против свију сакривача укупно, него *индивидуалну* новчану казну против сваког од њих. Право је, заиста, да сваки од осуђених буде кажњен једном новчаном казном и да то буде у мери његове кривице. Правило *о индивидуалитету* новчане казне правознанство је данас јасно утврдило; оно резултује, доиста, као потребан додатак из казненог карактера новчане казне. Али обично оно има два изузетка за која држимо да су основана само са извесном резервом.

Први изузетак био би онај који се тиче случаја кад је новчана казна изречена против *колективног бића,* таквог као што је једно друштво, и ако су чланови друштва индивидуално уплетени у ствар, могла би и требало би да буде изречена само једна новчана казна против самог друштва. Али ми не допуштамо да једно колективно биће може бити предмет репресивног гоњења и казнене одговорности, осим на основу једне формалне законске одредбе. Међу тим у овоме последњем случају, пошто је одговорност колективна, новчана казна имаће очевидно овај карактер и биће изречена en bloc против друштва или корпорације.

Други изузетак тицао би се случаја у коме закон одређује новчану казну према материјалној тежини дела или важности недопуштене користи која из њега резултује за његовог аутора. Али у чему би ова околност изменила карактер новчане казне и учинила је, тако као што то изражавају извесне одлуке правознанства, *реалном* пре него *личном?* Судија ће у овом случају утврдити просто количину новчане казне коју заслужује сваки од сакривача, тако да укупна цифра сваке досуђене казне буде, као што то хоће закон, у односу са материјалном тежином дела, или са количином штете коју је причинило нарушење. У томе видимо само специјалан начин одређивања *казне* која се досуђује кривцу, да би била сразмерна деликту; али ништа не овлашћује да се казни више или мање деликвент према томе да ли је он радио сам или са једним већим или мањим бројем сакривача или саучасника. Без сумње, кад новчана казна има карактер грађанске накнаде и кад закон пропорционише њену таксу било према користи коју је деликвент реализовао, било према штети коју је жртва претрпела, укупна цифра изречених новчаних казни не треба да прелази ове границе. Али у свима овим самим случајевима, судија ће прво требати да оцени вредност штете и да раздели за тим целокупну штету на толико делова колико има деликвената, па да изрече индивидуалну новчану казну против сваког од кривача. Ако је новчана казна накнада у погледу на интересовану администрацију, она је казна према деликвенту.

3°. Новчана казна не треба да буде изречена против лица која нису учествовала у деликту, која су само *грађански* одговорна. Одговорност за дело другога распростире се само на „реституције, накнаде штете и трошкове"; досуђене онима којима је нарушење причинило какву штету. Интересантну примену, са овога гледишта, казненог карактера новчане казне учинио је чл. 206. француског шумског законика, који овако гласи: „мужеви, очеви, „матере и тутори, и у опште сви господари и налогодавци одговорни су грађански за деликте и иступе које су учиниле њихове жене, малолетна деца и пупиле, које станују с њима и невенчани, „радници, возиоци и други млађи, са правом рекурса према њима". Ова се одговорност распростире на реституције, „накнаде штете и трошкове, ну, без при„мене принудне наплате затвором, осим „случаја који је предвиђен чл. 46."

Сличну одредбу о грађанској одговорности горњих лица садржи и наш закон о шумама у чл. 102. који гласи: „за штету

[1]) Garraud. Стр. 226. Све ово даље излагање чисто теоријско, узето је из његовог дела, које смо већ цитирали.

[1]) Garraud.

„коју учине малолетници, лица под ста-
„рательством, слуге, шегрти, калфе и рад-
„ници, одговорни су родитељи, старао̀ци,
„газде, мајстори и то само онда, ако нису
„над својим потчињенима вршили дово-
„љан надзор. У том случају они ће се
„заједнички са кривцима осуђивати на
„плаћање накнаде штете и осталих тро-
„шкова. Та ће се осуда наплатити од њих
„онда, ако кривци нису у стању да је
плате или никако или од чести".

(наставиће се)

Милош Станојевић

КРИМИНАЛНА ПОЛИЦИЈА

(наставак)

Марија изјављује, да је непозната жена носила један већи пакет, завијен у угаситу хартију. Али, зар јој нису казали, да је исечен Жанин леш нађен у једном великоме пакету, који је био увијен у сличну хартију? Халуцинација мале Метер јесте халуцинација туге, туге једног детета, које само види црно и бело. Непозната жена са *бледом* бојом лица и *црном* косом, у отворено-суром огртачу, *црној* сукњи и са *црним* шеширом. Она је још и побожно дете те с тога, сазнавши изненада за смрт Жанину, она у уобразиљи својој види своју малу пријатељицу како одлази на небо у друштву једне жене са фризуром „à la Vierge". Требало је још мало, па да то буде лично Св. Богородица, која је сишла на земљу да би одвела Жану.

Измишљотина Метерове обична је детиња лаж, и то лаж детета критичног доба, лаж спонтана, невина и инстинктивна; то је тренутна измишљотина наивности, која се није нарочито смишљала, и која је готово без везе. Најзад, то је лаж девојчице према својој мајци, тако рећи лаж фамилијарна, која нимало није нечасна, и која је донекле чак и за поштовање. Марија затиче своју мајку у плакању и јецању. Да би је заинтересовала и одвратила од плача, она јој прича једну историју. Оваква лаж објашњива је, разумљива и извињива. Она је изишла из уста преплашене и ужаснуте девојчице. Говорећи интимно са својом мајком, Марија није могла веровати да је неко прислушкује и шпијунише; да један представник закона стоји поред ње, спреман да озбиљно региструје њено детињасто и ветрењасто брбљање. Нико и не помишља да јој противречи. Напротив, власт једва дочекује њену измишљотину и даје јој суверени патент несумњиве аутентичности. Видећи да је ствар схваћена озбиљно, и да јој се све на реч верује, девојчица се не усуђује да се повуче и да призна своју заблуду и обману. Она чак и данас тврдоглаво остаје при свом првом казивању.

Сведоџба мале Метер проста је измишљотиња још и због тога, што је она апсолутно неспособна за озбиљно посматрање. Према обавештењима која смо добили од њене бивше учитељице г-ђце Ван Ланди она је испод средње интелигенције и потпуно способна за измишљотине.

Сведоџба Де Рашел Ван Ланди.

Рашел Ван Ланди, стара 8 година, са станом у улици „Laeken", школска је другарица Жане Ван Галк. Поред овога, два детета беху мале пријатељице, које су се готово посведневно играле, после школе, пред фламанским позориштем, преко пута стана Ван Галкових. Чим је сазнала за злочин, мала Рашел испричала је својим родитељима ово:

„Неколико пријатељица и Рашел налазиле су се око 7 сати пред кућом Ван Галкових и играле школе. Жана се појавила на прагу куће, носећи у рукама кутију за рад. Девојчице су јој пришле и назвале јој добро вече. Жана се упусти у разговор с њима, отвори кутију за рад и показа им своје побожне слике, а за овим остави другарице и оде матери. Деца наставише игру. После кратког времена, Жана се поново појави и прође поред куће. Овог пута она је била у друштву једног човека, који ју је одвео у правцу која „Pierres de Taille" (т. ј. у правцу Запада). Они су продужили пут у овом правцу, и Рашел их је изгубила из вида. Човек је водио Жану с десне стране, пребацивши јој руку преко стаса и, сагнут према њој, говорио јој нешто живо. Овај човек имао је на глави мек шешир од ваљане длаке, врх одела горњи капут од угасите чоје; изгледао је млад; носио је доста кратку и брижљиво поткресану браду; лице му је било пуно и налик на лице сведоковог оца".

И ако, у принципу, дечје сведоџбе треба примати са резервом, и придавати им само релативну вредност, у овом случају морамо примити казивање мале Рашел, јер оно потиче од детета разумног и достојног поверења, и садржи све карактере вероватноће, а нема ни трунке невероватноће, контрадикције и претераности.

Који су елементи вероватноће?

1. Рашел Ван Ланди не оптужује никакву одређену личност. Она са довољном прецизношћу помиње факта, која је дете њенога доба у стању да уочи. Она означује правац којим је злочинац отишао, његов тип, начин његовог хода поред Жане, и пишта више.

2, Пошто је Рашел видела Жану тренутак раније пре него што је прошла са непознатим човеком, па се још с њом разговарала и разгледала јој слике, то се није могла преварити у погледу њеног идентитета. То је, дакле, доиста била Жана, коју је Рашел видела.

3. Казивање мале Рашел тачно је и са једног другог гледишта. По њеном тврђењу, Жана се појавила са непознатим човеком убрзо пошто је напустила другарице, што значи, да није имала времена да купи бонбоне. Из овога, опет, излази, да је она пресретнута одмах по изласку из куће, и да није могла бити одведена далеко.

4. Извесно је, да је Жану одвео човек, а не жена, као што су судска и полицијска власт у наивности веровале.

5. Индивидуа, која је одвела Жану, није губила своје време у објашњењу и дискутовању са дететом, нити му је предлагала срамне ствари. Она, исто тако, није смела употребити силу у једној живој улици.

6. Начин, на који Рашел излаже факта, јесте тачно описивање акта одвођења девојчице, и одговара у свему актима једног завођача. Завођач мале Жане сагиње се и говори јој; он јој пребацује руку преко стаса и на овај начин гура је поред себе, а у исто доба прича јој интересантне ствари. Невино, наивно и радознало, дете га пажљиво слуша. Залуђено и омађијано лепим господиновим говором, оно, погуркивано његовом руком, корача несвесно и неразмишљено, и незнајући где иде. Оно, најзад, нема разлога да се плаши, пошто га господин води поред рођене куће и школе, и иде путем који је оно добро познавало.

7. Правац пута, који је означила мала Рашел, једини је могућан и вероватан. Жана је пошла од куће у намери да иде код мајке. Да би остварила овај пут, требало је да иде у правцу Северо-Истока. Пошто није приспела до своје мајке, то је, несумњиво, враћена са овог пута, и што је највероватније, одведена у противном правцу, у правцу Југо-Запада, што ће рећи тачно у оном правцу који сведок означује.

8. Пошто нико није видео Жану са њеним завођачем, и ако време око 7 часова у вече није тако позно, значи да је завођач водио дете кроз најусамљенија и најмрачнија места у кварту, а такво је место кеј „Pierres de Taille", који је само с једне стране окружен грађевинама, у којима су смештене школе и велики магацини. На овом кеју налазе се свега две до три мале крчме, које само преко дана посећују лађари, а које су увече потпуно празне. Скоро је извесно да је злочинац ишао овим мрачним и немим путем, водећи Жану у свој стан.

9. У прилог Рашелове сведоџбе иду и други, доста јаки морални елементи. Њен отац ради сам за себе каменорезачки посао, у коме га потмомаже и његова жена. То су честити људи, и потпуно здрави како у погледу моралном тако и у погледу физичком. Оног вечера кад је злочин извршен, мала Рашел остала је дуже на улици, у игри са другарицама, и вратила се кући тек у $7^1/_2$ часова. Њен отац опомиње се добро, да ју је због овога озбиљно изгрдио, и забранио јој да у будуће остаје тако дуго на улици. Кад је сутрадан чула за злочин, извршен над Жаном, мала Рашел испричала је родитељима како је у очи злочина видела Жану са једним непознатим човеком. У овом свом казивању она је остала постојана, и никад га, доцније, није мењала.

10. Рашел Ван Ланди иде у женску основну школу, која постоји у улици „Canal" бр. 53. Њена учитељица, гђца Белпеп, и управитељица школе гђца Перле, дале су нам, по нашој молби, ова обавештења о њој: дете плашљиво, али није лажљивица нити има јаку уобразиљу, интелигенције обичне и нормалне, која се може уврстити у бољу групу средњих.

Због свега изложеног сведоџба мале Рашел изгледа нам истинита.

Закључак.

За тумачење и могућност сведоџаба Марије Метер и Рашел Ван Ланди могуће су ове три хипотезе:

Прва хипотеза. — Оба сведока лажу. Овој хипотези нема места, пошто у потпуно природној сведоџби Рашелове не постоји ни један сумњив ни невероватан елеменат. Овом честитом детету, обичне интелигенције, које не лаже, може се поклонити вера.

Друга хипотеза. — Оба сведока говоре истину.

Ова хипотеза има врло мало изгледа да буде тачна. Допустимо, једно време, да се казивања оба детета могу измирити. Какво би значење имали факти у овом случају? Никако. да је непозната жена била подводачица. Жана излази из куће, зауставља се на прагу, говори са својим малим пријатељицама, показује им своје слике, узима од њих због ом и одлази. Одмах после овога један човек је пресреће и одводи. У почетку је води у улицу „Commerçants", и моли је да га за један тренутак очекне на улици. Он за ово време улази у кућу једног интимног пријатеља, и саопштава му да је овог вечера заузет послом и да га с тога не може примити. На овај начин, а као предострожан човек, он унапред отклања једну досадну посету, која би га доцније могла узнемиравати у његовом послу. За ово време, пак, пролази једна жена, наилази на Жану која очекује, иде с њом неколико корачаји и пита је зар се не боји да сама стоји на улици. „Не, не", одговара Жана. У овом тренутку пролази Марија Метер, слуша ове речи и одлази. Непозната жена напушта дете и продужује свој пут, а човек се враћа, налази Жану и одводи је. Праћена својим завођачем, Жана се враћа фламанском позоришту и одлази у правцу кеја Pierres de Taille". Мала Рашел Ван Ланди вића је, и изненађено посматра човека који одводи њену пријатељицу. Она их у почетку прати очима, затим их губи из вида и наставља игру....

Факт што је непозната жена остала непронађена, и што се крила, и ако није имала никаквог удела у злочину, објашњавао би се просто њеним страхом да не буде окривљена за злочин над малом Жаном, пошто би јој тешко било да докаже своју невиност; она би била без одбране и, у крајњем случају, остала би под сумњом.

Ако би се ова невероватна хипотеза, примила, значило би да злочинац има једног присног пријатеља у улици „Commerçants", и то у оном њеном делу који се налази између улица: „Laeken" (place d' Anvers) и „Pélikan", што би било врло важно за истрагу.

Трећа хипотеза. — Обе сведоџбе су неизмирљиве и противречне.

Извесно је. да Жана Ван Галк није могла бити одведена у једно исто време од две разне личности и у два разна правца. Очигледно је, дакле, да један од сведока измишља и лаже. Апсолутној истини приближује се она сведоџба, која у себи не садржи ни нелогичности, ни противречности, ни невероватноће, ни материјалне или моралне немогућности, а таква је сведоџба Рашел Ван Ланди, и с тога је треба примити. Другу сведоџбу, која је испуњена противречностима, невероватноћом, бесмисленицама и материјалном и моралном немогућношћу, треба одбацити. Закључак: Рашел Ван Ланди говори истину: Марија Метер измишља и лаже. (НАСТАВИЋЕ СЕ)

ПОУКЕ И УПУТИ

Тапија није доказ о фактичкој државини, и по томе, ако се имање налази у државини другога по основу у пресуди судској, полицијска власт дужна је сопственика по тапији упутити суду на парницу.

Љубисав О., земљоделац из Сибнице, молио је среску власт, да му земљу, зв. у „Шупљој Стени", која се налази у уживању Стевана М.; онд., преда на уживање, пошто иста њему припада по тапији првостепеног суда окр. београдског од 5. јуна 1895 год. № 14655.

Саслушан по овоме Стеван, изјавио је, да је поменута земља његова својина по пресуди изабраног суда од 17. августа 1887 год., донетој по предмету његове деобе са задружном му браћом; и та земља, у његовом осуству, погрешно је продата за наплату болничких трошкова његовог брата, којом ју је приликом молилац Љубисав купио. Кад се вратио, повео је спор, који је окончан извршном пресудом суда општине сибничке од 11. априла 1905. год. № 516., по којој је поменута земља уступљена њему у својину, а молилац Љубисав упућен да противу онога, кога одговорним сматра, спор за накнаду евентуалне штете поведе.

Среска власт је нашла, да је државина Стеванова тврда по § 200. грађ. закона, јер је правична, пошто има основ у пресуди судској, као јавној исправи. Пошто Љубисав има тапију, то се овде јавља као спорно питање о праву на државину; али како Љубисав и сам признаје, да Стеван ствар држи, а по § 202. грађанског закона сматра се, да је на онога страни право, који ствар држи, то је одбила молиоца од тражења и упутила суду на спор за накнаду штете.

Решење среске власти одобрило је начелство окружно, а решење овога одобрио је Министар унутрашњих Дела својим решењем од 23. августа 1908. године П№ 15446.

По изјављеној жалби, Државни Савет нашао је, да је жалбено решење Министрово правилно и на закону основано, па је с тога одлуком својом од 22. децембра 1909. год. № 8287, одбацио жалбу као неумесну.

Полицијска власт није дужна дозволити преглед својих регистара приватним лицима.

Катарина Ј. С., из Зајечара, обратила се начелству окр. тимочког актом од 4. августа 1907. г. и молила за дозволу, да у његовој архиви прегледа регистре од 1885. до 1906. год. закључно, ради проналажења кривичних дела, по којима су одговарали било пред општинским, било пред првостепеним судом, било пред полицијом: Ц. М. и Н. С., као и да дотична акта расмотри и копира.

Решењем начелства од 4. августа 1907. год. № 7685, саопштено јој је, да се изјасни, која су јој акта, за која лица, за каква дела и за коју годину поименично потребна да их расматра и преписује, јер се, без такве одређене изјаве, начелство не може упуштати у оцену питања: да ли ће јој односна акта и моћи ставити на расположење по карактеру самога дела, нити јој у опште по оваквој молби може допустити да прегледа и расматра регистре начелства за читав период, пошто би се таквом радњом компромитовала тајна канцеларијских послова, у колико се они односе на друга лица, која се моліше не тичу, јер регистри нису свршене рачунске књиге, о којима говори тач. 19. таксене тарифе.

Ово решење одобрио је и Министар унутрашњих дела својим решењем од 17. августа 1907. год. П№ 14465.

По изјављеној жалби, Државни Савет нашао је, да се предмет ове жалбе не тиче административног спора у смислу тач. 2. чл. 48. саветског пословника, већ питања о допуштењу прегледа регистра, за шта Државни Савет према чл. 5. зак. о свом уређењу није надлежан, па је с тога одлуком својом од 9. јануара 1909. г. № 142, а на основу чл. 25. закона о пословном реду у Државном Савету, одбацио жалбу као ненадлежној власти поднесену.

Један случај из § 62. железничко-полицијског закона и § 48. правилника за саобраћај.

Према реферату комесара железничке полиције у Нишу, да је 10. фебруара 1907. год. нашао у возу код Милана А... 4. комада пушака и 400. метака, који је на саслушању изјавио, да му је исте дао Јанаћко А... да их однесе у Врање и тамо прода, а који је с њим такође тог јутра допутовао, начелство окр. нишког узело је на одговор поменутог Јанаћка и овај је изјавио, да је те пушке купио у радњи Д. З. у Београду, а по поруци Д. П., адв. из Ниша, те да му их је са тим Миланом, који му се сам понудио, донео. пошто је иначе тада имао извесан спор у Нишу, због чега је и допутовао, а не да је хтео прошверцовати пушке.

Наводе ове потврдио је и именовани Д, П. адвокат.

Начелство је нашло, да је Јанаћко овим поступком учинио кривицу из § 62. железничког полицијског закона, јер је носио у вагону запаљиве предмете, па га је пресудом од 20. фебруара 1907. г. № 4088, на основу тога и § 48. правилника за саобраћај казнило са 50 дин. као и да плати 378·15 дин. на име конвенционалне казне.

Пресуду ову оснажио је и Министар унутрашњих дела својим решењем од 11. априла 1907. г. П№ 5930.

По изјављеној жалби, Државни Савет нашао је, да се предмет ове жалбе не тиче административног спора, у смислу тач. 2. чл. 48. закона о пословном реду у Државном Савету, већ питања о казни, која је

изречена на основу § 62. железничког полицијског закона и § 48. правилника за саобраћај од 3-ег августа 1884. год. с погледом на тач. 1. одељак 1-ви тарифе срп. држав. железница за возидбу путника и робе од 14. јануара 1891. год., а за расправу таквих питања Државни Савет, према чл. 5, зак. о свом уређењу и чл. 144. тач. 6 Устава није наддежан. С тога је одлуком својом од 9. јануара 1909 г. — № 141., а на основу чл. 25. саветског пословника, одбацио жалбу као ненадлежној власти поднесену.

Месно кафанско право губи се за по године од дана добивеног уверења, ако се тим правом не послужи и у том року не подигне или не отвори кафана.

Н. Т., овд. месару, на његову молбу од 12. септембра 1906. год., решењем Министра унутрашњих дела од 23. септембра 1906. г. П№ 20146, а на основу § § 7. и 8. уредбе о кафанама и § 13. уредбе о механама, одобрено је, да на свом плацу, на углу Њ.. и М.. улице, подигне кафану, чиме је на означеном плацу задобио месно механско право.

Молбом од 1. јула 1907. год. Н. Т. се обратио Министру унутрашњих дела и навео, да му је немогуће било, да подигне једну модерну кафану за тако кратко време, па је с тога молио Министра, да му, на основу чл. 9. уредбе о кафанама, продужи рок за подизање кафане још за годину дана.

Министар је нашао, да по § 9. уредбе о кафанама ко добије месно кафанско право, мора се тим правом послужити *за по године* од дана, кад му је предато уверење, ако му Министар унутрашњих дела, на његову молбу, тај рок не продужи. Ко за ово време не подигне или не отвори кафану, губи добивено месно кафанско право, и ако доцније жели отворити кафану, мора са свим изнова поступити по § 7. овог закона, као да то право и није добио и мора платити изнова прописну таксу.

Молиоцу је предато месно кафанско право на дан 4. октобра 1906. год. и по томе њему је рок за подизање и отварање кафане био 4. априла 1907. год., а он дотле кафану није подигао ни отворио, већ је поднео молбу за продужење рока тек 3. јула 1907. год., када му је дато право угашено,

С тога је на основу § 9. уредбе о кафанама решио, да се молилац одбије од тражења као противзаконог, и да изгуби дато му месно кафанско право под 23. септем. 1906. г. № 20146, с тим, да ако жели да поново ово право задобије, има се за то поново обратити молбом и таксу поново платити.

По изјављеној жалби, Државни Савет нашао је, да је решење Министрово правилно и на закону основано, па је с тога одлуком својом од 9. јануара 1909 год. Бр. 136. одбацио жалбу као неумесну.

Продају пресних, неизрађених опанака, сем опанчара могу вршити и бакали и дућанџије.

Еснаф опанчарски у Параћину обратио се начелнику среском молбом, у којој је представио, да на штету законих мајстора, противно свима прописима законским и еснафској уредби, сви без разлике бакали и дућанџије продају пресне опанке, па је молио за заштиту опанчара.

Начелник срески нашао је, да у Параћину постоји еснаф опанчарски, који својом израдом подмирује не само варош но и околину, ка и то да је среска власт још 22. јануара 1896 г. № 275., на основу еснафске уредбе, забранила трговцима, који нису опанчари, продају пресних опанака на ситно. С тога је решењем од 6. марта 1908. г. № 14555, на основу § 3. и чл. X. додатка к уредби о еснафима, с погледом на прописе тач. 1. и 2. § 73. и тач. 2. § 83. уредбе еснафске, забранио свима трговцима, дућанџијама и бакалима, који нису чланови еснафа, да у својим дућанима могу продавати на ситно говеђе и свињске непрерађене опанке, већ само могу продавати целе коже на квантум.

Решење ово одобрило је начелство окружно решењем од 20. марта 1908. г. № 2840, а решење овога одобрио је Министар народне привреде својим решењем од 23. маја 1908 г. № 4318.

По изјављеној жалби од стране два трговца, Државни Савет нашао је да решење Министрово не одговара закону из ових разлога:

По § 83. уредбе еснафске од 14. августа 1847 год. и допуне истог параграфа од 29. јануара 1849 год., еснафски трговци могу у својим дућанима, осим еспапа од њине нарочите трговине, држати и продавати готове израђене послове од оних заната, који се у земљи никако или мање и лошије раде; а тако исто и оне урађене послове, које би од наших земаљских мајстора узимали и у комисион примали да их продају, — но ово само по одобрењу полицијске власти. А по § 82. исте уредбе, може сваки од поменутих еснафских трговаца још и спекулирати и трговати рáном, живом стоком и производима од сваког рода ове стоке, као што су коже, маст, и т. п.

Продавање говеђих и свињских кожа на мање делове није забрањено ни овим, ни другим одредбама еснафске уредбе, јер осечене вáше од кожа нису израђени опанци, него материјал за грађење опанака. По томе ни начелник срески није имао законског ослонца да ту продају жалиоцима забрањује, нити су начелство окружно и Министар могли такву одлуку среске власти одобрити.

С тога је Државни Савет одлуком својом од 16. јануара 1909 г. № 298. поништио решење Министрово.

Начелник окружни није надлежан за расматрање одлуке Окружне Скупштине, којом разрешава од дужности окружног деловођу.

Окружна скупштина округа п... на свом VIII. састанку од 25. септембра 1907. год. № 73. решила је, да се окружни деловођа П. М. разреши од дужности окружног деловође.

Противу те одлуке П. М. жалио се начелству, и тражио, да се она задржи од извршења. Ну начелник окружни, налазећи, да по закону о уређењу округа и срезова, а ни по ком другом законском пропису, начелник није овлашћен да расматра овакве одлуке окружне Скупштине, пошто овде није случај из чл. 14. помен. закона, те да се може упуштати у расматрање одлуке окр. скупштине, решењем од 2. октобра 1907. № 16118. одбацио је жалбу као неумесну.

Ово решење оснажио је и Министар унутрашњих дела својим решењем од 1. новембра 1907. № 20157.

По изјављеној жалби, Државни Савет нашао је, да је решење Министрово правилно, а жалитељ ако налази да је повређен уговор, закључен између њега и округа, њему не стоји ништа на путу, да се обрати надлежном суду, ако хоће и успеху се нада.

С тога је одлуком својом од 20. јануара 1909 г. № 415. одбацио жалбу као неумесну.

Јос. К. Ст.

Одлука опште седнице Касационог Суда.

И порез, који чиновник плаћа и проценат за пензиони фонд за удовицу и децу умрлих чиновника, имају се обустављати и наплаћивати из оне половине плате чиновничке, из које се врше и обуставе за приватне повериоце, тако да једна половина систематске плате чиновничке остаје њему неокрњена за издржавање његово и његове породице,

Господин Министар правде, актом својим од 29. јануара тек. год. № 16238/909, тражио је да Касациони суд услед захтева г. Министра финансија, од 6. децембра 1909. г. № 20016, донесе одлуку о томе: „*шта се у случају забрана и других обуставa од чиновничке плате има рачунати као половина плате, из које се приватни не не могу наплаћивати а са обзиром на порез и проценат за пензиони фонд, то јест, да ли се порез и речени проценат имају одбијати од целе плате чиновничке или ће се наплаћивати само из оне половине, која се обуставља за рачун приватних поверилаца*“.

Касациони је суд, на основу тачке 2. § 16. свога устројства, у својој општој седници проучио ово питање и нашао:

„По тач. 7. § 471. грађ. суд. поступка, више од половине плате (односно пенсије) не може се у попис узети без и да сам дужник одобри, сем случаја предвиђеног у § 58. закона о чиновницима грађанског реда“.

„Кад, дакле, сам закон нарочито наглашује, да само у случају § 58. закона о чиновницима грађанског реда, може бити речи о обустављању већег дела чиновничке плате, а ни у ком другом случају више од половине, онда Касациони Суд налази, да је смисао закона тај, да чиновнику у сваком случају, сем горе поменутог изузетка, има остати једна половина плате неокрњена, што се даје правдати и јавним интересом, јер се чиновник, имајући на овај начин обезбеђену половину плате за издржавање своје и своје породице, може сав посветити пословима државне службе“.

„Са наведенога Касациони Суд сматра, да се ни порез ни проценат за удовички

фонд не могу задржавати од оне половине плате, која је чиновнику загарантована напред поменутим законом од сваког пописа, јер сем случаја § 58. зак. о чиновницима грађанског реда, закон није предвидео друге случајеве, да се и ова половина плате може оптеретити каквим наплатама".

„И држава, дакле, за порез и пензиони фонд за проценат појављују се као повериоци, према којима чиновник стоји у обавези по самом закону, те се и обуставе за њихов рачун имају извршивати као и све друге обуставе уговорних поверилаца т. ј. из оне друге половине, која чиновнику није заштићена".

„То пак, што је у закону казано, да ће се друга половина плате моћи употребити за измирење приватних поверилаца, не значи, да ови имају права на целу ту другу половину плате, без обзира на претходне тражбине као што су порез и поменути проценат, већ само то, да закон ту другу половину чиновнику не штити и не брани од пописа за његове обавезе, па биле оне ма какве природе, јер нигде у закону није изрично казано, да једна половина плате припада повериоцима приватним за њихово измирење, као што је, према напред наведеном, казано, да се сем случаја § 58. закона о чинов. грађ. реда, једна половина плате, не може чиновнику обуставити и у попис узимати".

„Са изложених разлога Касациони Суд је мишљења: *да се и порез, који чиновник плаћа и проценат за пензиони фонд за удовице и децу умрлих чиновника, имају обустављати и наплаћивати из оне половине плате чиновничке, из које се врше и обуставе за приватне повериоце, тако да једна половина систематске плате чиновничке остаје њему неокрњена за издржавање његово и његове породице*".

Одлука опште седнице Касационог Суда.

И казивање оштећенога, а не само повређеног, узима се да је основ из тач. 5. § 121. крив. поступка.

Начелник среза расинског спровео је тужбом два земљоделца из Црквине зато, што су у забрану З. М. посекли 98 растових дрвета и тражио њихову осуду. Првостепени крушевачки суд је оптужене ослободио стављања под суд решењем од 7. марта 1909. год. № 8322, налазећи да нема никаквих доказа да су они ову горосечу извршили.

Но по жалби приватног тужиоца Касациони Суд примедбама својим од 19. августа исте год. № 8494, поништио је решење поменутог првостепеног суда са следећих разлога:

„Кад је повређени у своме праву, приватни тужилац З. подижући тужбу опредељено изјавио: да су горосечу у његовом забрану извршила оба оптужена, онда првостепени суд погрешно налази, да ова представка повређенога означава само сумњу његову, да су му оптужени исекли гору у забрану, већ на против она је довољно јасна и опредељена, те, као таква, и чини основ подозрења противу оптужених из тач. 5. § 121. крив. суд. пост.. Ово у толико јаче, што повређени у жалби под обећаном заклетвом, тврди, да је оба оптужена на делу горосече ухватио".

„Па како је овај основ довољан по § 161. крив. суд. пост. да би се оптужени могли ставити под суд, то је, према овоме суд погрешио што их је ослободио од стављања под суд".

Крушевачки првостепени суд није примио ове примедбе, већ је под 24. августом исте године дао следеће противразлоге:

„У тач. 4. § 121 и тач. 3. § 123. крив. суд. пост. законодавац једновремено истиче и „повређеног" и „оштећеног" стављајући између њих речицу „или". Јасно је, дакле, да је на тај начин хтео да прави разлику између *лица* телесно повређеног, и *лица*, које је у својој имовини претрпело уштрба средством каквог кривичног дела — *оштећен*.

Да се ова два израза имају сматрати као два оделита појма, доказ је и то, што се у горњим законским прописима увек вели „повређени" или „оштећени", јер да је законодавац хтео да поменутим изразима разуме једно исто он би, без сумње, употребио један или други израз, посебице, и то најпре „повређени", јер је свакако и „оштећени" повређен у своме праву својине те и израз „оштећени" као повређени улази у генерални израз „повређени".

„Да је овакво мишљење правилно види се из тога, што је у тач. 8. § 121. крив. пост. израз оштећени употребљен уз материјални израз „ствари" и то без израза „повређени", који се пак противан овоме засебно спомиње у помен тач. 5. § 121. крив. суд. пост. и то уз ствари које једино могу бити познате лично телесно повређеном и то само у моменту самог извршења дела".

„Према свему томе, кад се израз „повређени" у тач. 5. § 121. крив. пост. може односита само на лице телесно повређено, а не и на оштећеног онда у овом случају казивање приват. тужиоца — оштећеног З. ни под обећаном заклетвом не може да служи противу оптужених као основ подозрења из те тачке, а најмање да се они на основу истога стављају под суд нашта горње примедбе погрешно упућују овај суд".

Касациони је суд у својој општој седници од 18. септембра 1909. год. № 9434, нашао да су примедбе одељења касац. суда на закону основане и за то их је и усвојио, а противразлоге првостеп. крушевачког суда одбацио.

М. Л. Р.

ПОУКЕ И ОБАВЕШТЕЊА

Учињена су нам ова питања:

I

Суд општине луковске, актом својим Бр. 434, пита:

„1. Истакнуто је питање: да ли председници, кметови, одборници и заменици, треба да се од дужности разреше, ако не буду поново изабрани на изборима 28. марта т. г., по чл. 101. зак. о општинама, или их треба разрешити тек онда, кад ново изабраним избор постане извршан по чл. 181. *в.* а да чл. 101. важи за изборе који настају после ових;

2. По чл. 131. зак. о општинама, буџети општински, ако стопа прireза не прелази преко 50%, не требају се, поред одобрења — решења — одборског, износити на одобрење и збору, док међу тим Господин Министар финансија расписом ПБр. 234, у смислу чл. 33. зак. о општинама у вези са чл. 167. Устава наредио је, да се буџети који предвиђају стопу прireза и испод 50% износе на одобрење збору општинском;

3. Суд овај саставио је Азбучни списак за целу општину, па поред истог и за свако село понаособ — пошто је ова општина састављена од 3 села — и заједно послао на потврду Књажевачком првостепеном суду.

Првостепени суд потврдио је списак за целу општину а за села није — већ исте вратио непотврђене. Суд овај поново је исте вратио првостепеном суду позвавши се на распис г. Министра унутрашњих дела од 15. јануара т. г. П№ 954, и објашњења у Бр. 5. Српских Новина ПБр. 28146. од 31. децембра пр. год. да су ови спискови потребни и да их првостепени суд треба потврдити.

Суду овом част је умолити уредништво за објашњење: — на тачку прву — када треба разрешити председнике, кметове, одборнике и заменике ако поново не буду изабрани, да ли по чл. 101. или 181. *в.* зак. о општ. — на тачку 2. — да ли да се суд управља по чл. 131. или распису г. Министра; и на тачку 3. шта треба суд да ради ако и овога пута првостепени суд врати спискове непотврђене.

Пошто су сва ова питања нужна за што краће време, то нека изволи уредништво што пре и изнети своје мишљење.

— На ова питања одговарамо:

1. Члан 101. закона о општинама, регулисава положај општинских чланова у случајевима редовних општих избора у земљи, који ће наступити тек на крају 1912. године у смислу чл. 174. закона о општинама.

Садашњи општински чланови остају на својим положајима, у смислу последње тачке чл. 181. *в.* поменутога закона све дотле, докле се не уведу у дужност новоизабрани чланови;

2. Ако би се за оцену питања под 2. гледало само на наређења т. 2. чл. 33. закона о општинама и чл. 167. Устава, онда би било тачно гледиште, истакнуто у распису г. Министра Финансија од 16. фебруара ове год. Б.Пр.Бр. 234.

Али како је то питање нарочито регулисано чл. 131. и 132. закона о општинама у са свим другом правцу, на име, да за прireзе до 50% није у општe потребно одобрење збора, онда се треба редовним путем обратити преко надлежне власти и тражити, да се распис доведе у склад са законским наређењима.

Може се рећи, да су наређења чл. 131. и 132. у сукобу са оним из чл. 167. Устава и из чл. 33. зак. о општинама,

али би тај приговор био неоснован, јер су законодавцу била позната наређења уставна, па кад је он ипак донео оваква наређења у чл. 131. и 132. поменутога закона, онда се мора узети, да је он нашао да уставне одредбе овако треба разумети, па се закон као доцнији мора тачно вршити. Одредбе, пак, из чл. 33, ако би биле у сукобу са оним из 131. и 132. не важе, јер се узима, по познатом правном начелу, да је оно воља законодавца, што је у последњим одредбама утврдио: и

3. Чланом 23. и осталим, закона о општинама, г. Министар унутрашњих дела овлашћен је да пропише формуларе азбучног списка.

И кад је он, наслањајући се на поменуто овлашћење, прописао и спискове за места (формулар 3.) у своме распису од 31. децембра пр. год. ПБр. 28148, па то поновио и расписом П№ 954, онда првостепени суд неће имати разлога да откаже потврду таквих спискова, с обзиром на остала наређења закона о општинама, која говоре о списковима.

Нека суд не заборави, да су ови одговори за сва питања субјективно мишљење уредништва.

СЛУЖБЕНЕ ОБЈАВЕ

ИЗ ПОЛИЦИЈСКОГ АЛБУМА

Чедомир Нешковић, родом из Церовца у округу смедеревском, стар 26 година, кога је првостепени суд за варош Београд у 1907. години осудио на четири године робије за фалсификат, после пуштања са осуде почео је почешће да узнемирава београдску полицију, вршећи преваре. Када је прошле године притворен један имућнији београђанин, он је отишао кући његовој и од његове госпође у име једнога судије тражио новац. По том је превариво неколико народних посланика, измамивши им на лажан начин по коју суму новаца.

Због тих и сличних ствари кажњаван је и протериван више пута из Београда, али како се он опет враћао натраг, то му износимо сада његову фотографију, како би га полицијски органи што боље упознали, а и остали свет да га се чува. Последњи пут је кажњаван и протеран из Београда по пресуди кварта врачарског од 15. тек. месеца Бр. 1728.

ПОТЕРЕ

Милош Стојановић, из Краљева Села, има да издржи три године полицијског надзора по пресуди књажевачког првостепеног суда, Бр. 1871., 1904. године. Он је стар 46 година, висок, плав. — Депеша начелника среза нишког Бр. 1770.

Михајло Милетић и **Љубомир Николић,** оба из Ошљана, по извршеној опасној крађи побегли су. Михајло је стар 22 године, висок, крупан, црномањаст, бркова малих црних. Љубомир је стар 22 године, раста средњег, сувоњав. — Депеша начелника среза тимочког Бр. 2099.

Непознати коцкари 26. прошлог месеца на преварам начин узели су 760 динара у српским новчаницима Гаји Гашићу, ливадару из Шапца. Оба су средњег раста; један је стар око 30 година, плав, у лицу црвен; други је стар 40 година, црномањаст. — Депеша начелства округа подринског Бр. 3509.

Живан Дудић, надничар из Београда, одговара код кварта палилулског за крађу. Он је родом из Голубинаца у А. Угарској, стар 50 година, раста средњег, сувоњав, у сељачком оделу и банаћанским опанцима на ногама. — Акт Управе града Београда Бр. 7839.

Љубиша Димић, калфа берберски 1. овог месеца украо је Живојину Игњатовићу, берберину из Параћина једну машину за бријање система „Париски"; једну машину за шишање и један пар црних ципела, све у вредности 70 динара, па затим побегао. — Депеша начелника среза параћинског Бр. 5264.

Препоручује се полицијским и општинским властима, да за свима побеглим личностима учине најживљу потеру, и у случају проналаска стражарно их упуте властима које су потернице издале, с позивом на означене бројеве акта или депеша.

ТРАЖИ СЕ

Танаско Мијатовић, земљоделац, из Селушћа, још 29. децембра прошле године отишао је од своје куће и није се до данас вратио нити се зна где је сада. Он је стар 59 година, добро развијен, црномањаст, ћосав, говори брзо. — Акт начелника среза студеничког Бр. 3052.

КРАЂЕ СТОКЕ

Ноћу између 23. и 24. прошлог месеца непознати крадљивци украли су: Тимотију Милосављевићу кобилу матору 6 година, дорастасту и ждребну; Добросаву Живковићу; једног коња маторог 4 године, длаке зелене: Радомиру Нешићу једног коња — пастува, — маторог 4 године, длаке дорастасте. Сва покрадена стока без жига је и роваша. — Депеша начелника среза деспотовачког Бр. 3724.

Ноћу између 27. и 28. прошлог месеца непознати крадљивци украли су Павлу Орсовану, из Боговине, два вола, оба матора по 5 година; један је длаке сиве а други жуте; оба без роваша. — Депеша начелника среза бољевачког Бр. 3414.

Непознати крадљивци украли су Спасоју Прибаковићу, из Сувог Дола, 2 коња. Један је матор 3 године, длаке дорастасте, а други је матор 10 година, дорастаст и брњаст. — Депеша начелника среза косаничког Бр. 2503.

Ноћу између 27. и 28. прошлог месеца, непознати крадљивци украли су Ђури Савковићу, из Слатине, једну кобилу, матору 10 година, длаке алатасте, високу 151 см., лисасту, са белегом од белих длака на гребену; и једног ждрепца, маторог 3 године, високог 149 см. лисастог и у леву задњу ногу чарапастог. — Депеша начелника среза космајског Бр. 4534.

Обраћа се пажња свима полицијским и општинским властима на ове крађе и крадљивце.

МАНГУП СТОКА

Код начелника среза жупског налази се једна мангуп кобила, матора 6 година, длаке дорастасте. — Депеша начелника среза жупског Бр. 1499.

Код Славка Јовановића из Деспотовца, налази се једна мангуп јуница, матора 4 године, длаке жуте и без роваша. — Депеша начелника среза деспотовачког Бр. 3724.

НА ЗНАЊЕ

Комплети „Полицијског Гласника" за 1908. и 1909. год., у елегантном тврдом повезу могу се добити у уредништу по цену од 20 динара за једну годину. Комплети у меком повезу за 1908. и 1909. год. могу ос добити по цену од 15 за једну годину, или оба заједно за 25 динара.

Штампа Краљ. Срп. Државне Штампарије уредник Душан Ђ. Алимпић

БРОЈ 10. У БЕОГРАДУ, НЕДЕЉА 14. МАРТА 1910. ГОДИНА VI.

ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК

СЛУЖБЕНИ ЛИСТ МИНИСТАРСТВА УНУТРАШЊИХ ДЕЛА

„ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК“ излази једанпут, а према потреби и више пута недељно. Претплата се полаже у напред, и то најмање за пола године код свију полицијских власти, и износи: 20 динара на годину за државна и општинска надлештва, а за све друге претплатнике у опште 12 динара годишње. За иностранство: годишње 24, полугодишње 12 динара у злату. Поједини бројеви „Полицијског Гласника“ не продају се. Рукописи се не враћају

СЛУЖБЕНИ ДЕО

МИ

ПЕТАР I

ПО МИЛОСТИ БОЖЈОЈ И ВОЉИ НАРОДНОЈ

Краљ Србије

Пошто ћемо бити неко време изван Отаџбине, то на основу чл. 53 Устава објављујемо:

да ће Нас у вршењу уставне Краљевске власти заступати Његово Краљевско Височанство Наследник Престола Краљевић Александар.

7. марта 1910. год.
у Београду.

ПЕТАР с. р.

Председник
Министарског Савета,
Ник. П. Пашић с. р.

Указом Његовог Величанства Краља Петра I., одобрено је решење Народне Скупштине, сазване у редован сазив за 1. октобар 1909. године на XCI састанку 1. марта 1909. год. које гласи:

„да се село Доња Соколовица одвоји од своје садање општине бучјанске и образује нову општину под називом доњо соколовичке у срезу заглавском, округа тимочког.“

Из канцеларије Министарства унутрашњих дела, 5. марта 1909. год. у Београду.

Указима Његовог Величанства Краља Петра I. одобрена су решења Народне Скупштине, сазване у редовни сазив за 1. октобар 1909. године, од 3. марта 1910. године, која гласе:

„да се село Белотић одвоји од своје садање општине комиријске, у срезу рађевском, округа подринског, и споји са општином бело-црквanском у истом срезу и округу“.

„да се село Грабовац одвоји од своје садање општине крушевичке, у срезу прокупачком, окр. топличког, и споји са општином горњо-коњушком у истом срезу и округу“.

Из канцеларије Министарства унутрашњих дела, 5. марта 1910. год. у Београду.

Указом Његовог Величанства Краља Петра I., на предлог Министра унутрашњих дела, а на основу чл. 6. закона о местима решено је:

да се село Кривељ, које сачињава општину кривељску у срезу зајечарском, по изјављеној жељи његових становника, прогласи за варошицу под називом: Кривељ.

Из канцеларије министарства унутрашњих дела 5. марта 1910. год. у Београду.

Указом Његовог Величанства Краља Петра I. на предлог Министра унутрашњих дела, а на основу чл. 34. закона о пословном реду у Државном Савету, одобрено је решење Државног Савета од 23. фебруара 1910. год. Бр. 1561, донесено на основу чл. 144. тач. 9. Устава, које гласи:

„да се Михаило Кијаметовић, учитељ у Ристовцу, родом из Вучитрна у Старој Србији и поданик турски, по својој молби прими у српско поданство, заједно са својом женом Алемпијом, и малолетном децом: Драгољубом и Светиславом, изузетно од § 44. грађанског закона“.

Из канцеларије Министарства унутрашњих дела, 2. марта 1910. год. у Београду.

Указом Његовог Величанства Краља Петра I., на предлог Министра унутрашњих дела, а на основу члана 34. закона о пословном реду у Државном Савету, одобрено је решење Државног Савета од 26. фебруара 1910. године Бр. 1687, донесено на основу члана 144. тачке 9. Устава, које гласи:

„да се Вељеслав Нигл, капелник музике XII пешадиског пука у Крушевцу, родом из Иглаве у Моравској и поданик аустриски, по својој молби прими у српско поданство, заједно са својом женом Маријом, изузетно од §. 44. грађанског закона, пошто је поднео уредан отпуст из својег досадашњег поданства“.

Из канцеларије Министарства унутрашњих дела, 5. марта 1910. год. у Београду.

СТРУЧНИ ДЕО

О НОВЧАНОЈ КАЗНИ

(НАСТАВАК)

4. Новчана казна, услед свог карактера, може се изрећи само против *кривца*. Све околности које оправдавају казнимо дело или које искључују кривицу деликвента не слажу се са изрицањем новчане казне. Тако, један малолетник који је радио без разбора, један окривљени који је признат као душевно оболео, не могу бити осуђени на новчану казну баш ни у иступном предмету.

5. Најпосле цифра новчане казне дели се на ступње према *степенима кривице*. Ово је један од оних елемената, о којима су судије дужне да воде рачун да би определили количину новчане казне коју изричу. Прећутну примену ове идеје учинио је франц. крив. законик у чл. 69. који редуцира казне на половину, кад је оптужени млађи од шеснаест година, ако је признато да је радио с разбором. Наш крив. законик у § 57. такође редуцира казну за малолетнике „који би имали пу„них дванаест година, али још не би „навршили шеснаесту годину, па би се „доказало да су учинили дело с разбором „за преступе на половину оне казне на „коју би се осудили да су старији, но, у „овом случају може им се досудити и „мање од онога, што закон најмање до„носи за дело које су учинили ако суд „нађе да још по чему то заслужују“.

II. Као свака казна тако и новчана казна може бити изречена само на основу једног закона који је донесен и промулгиран пре нарушења. Без сумње, често се дешава да су новчане казне изречене као санкција административних уредаба, али под условом, да је управна власт добила делегацијом од законодавца, право да наређи или да забрани какав акт под санкцијом новчане казне.

III. Акција за осуду на новчану казну и акција која тежи за извршењем изречене новчане казне, пошто имају казнени карактер, гасе се истим околностима које

гасе јавну акцију или казну, застарелошћу, амнестијом, смрћу, и т. д.

IV. Из тога што је новчана казна, казна, резултује такође да као свака казна она подлежи правилу а не стицају у злочином и преступном делу (чл. 366. франц. кр. пост.) и правилу о стицају у предмету који суди нижа полиција. Ово питање данас не подлежи више дискусији и његово је испитивање у вези са теоријом коју ћемо даље изложити.

По нашем кривичном закону, као што смо то већ видели у случају стицаја „преступљења за које свако закон доноси „новчану казну, кривац ће се осудити да „плати за свако"; (§ 69. г. кр. зак.) „но, „ако се таква преступљења стеку са пре„ступима или злочинствима, за која закон „друге казне доноси онда ће се осуђи„вати и на новчану казну и на оне друге казне", само што ће се у овом случају извршити претварање казни по § 28. кр. закона.

* * *

Поред новчаних казни, било искључиво *казнених* било искључиво *грађанских*, чије смо карактере одредили, зар не постоје новчане казне које су изречене у исти мах као казна и као накнада? Овај мешовити карактер јуриспруденција је придала фискалним новчаним казнама које су прописане у материји *царине, посредних пореза, трошарине*, прво, из те консидерације што је за иступе по пореским законима, пошто се они казне само због штете коју причињавају фиску а не због њихове унутрашње неморалности, фискална новчана казна изречена много више за то да би се накнадила штета него да се казни кривац. Овим се у осталом, објашњава што администрације царинске и посредних пореза имају у исти мах, као представник фиска, право да поведу јавну акцију ради примене новчане казне и право да се равнају о овој казни било пре, било после изречене осуде. Ова асимилација фискалних новчаних казни са накнадама постављена је у скоро свима одлукама и оснива се на неколиким текстовима позајмљеним из фискалног законодавства. („Сопственици робе биће *грађански одговорни*, за дело њихових фактора, агената, слугу и домаћих, за дажбине, конфискације, *новчане казне* и трошкове" чл. 20. франц. зак. о царини).

Међу тим је ова асимилација карактера накнаде са казненим карактером фискалних новчаних казни контрадикторна. Новчане су казне у фискалној материји *казне* или накнаде; треба бирати, јер карактер казне искључује карактер накнаде. „Ја сматрам[1]) дакле, да је представљена „са овим генералитетом примене, теорија о мешовитим новчаним казнама не„тачна, јер члан 10. крив. зак. каже нам „да је осуда на казне које је закон уста„новио увек изречена *без штете, за рести„туције и накнаде штете које се могу ду„говати странкама*" и да финансијске ад„министрације имају у принципу право, „*које им никакав текст не одузима изри„чито*, да суде не само о примени казне, „него и осуди преступника на накнаду „штете. Оно што је истина, јесте то, „да постоје *специјалне одредбе* које за „поједине фискалне новчане казне изгледа „да одстрањују једно или друго од дејства која произлазе из искључиво ре„пресивног карактера казне".

Такса новчане казне не може бити утврђена *à priori* законом. Ма колика да буде њена цифра, била би увек или одвећ незнатна за богате или сувише велика за сироте. Али да би се утврдио пропорционалитет може се базирати, према најразличнијим казненим концепцијама, час на *кривици*, час на *имовини* осуђених. Она се може утврдити такође и *комбиновањем* ова *два елемента*. Начини утврђења новчане казне који су било практиковани, било предлагани своде се на пет.

1°. Цифра новчане казне одређена је самим законом. У овоме случају новчана казна зове се *утврђена*: она не варира ни према кривици, ни према имовини деликвента, ни према околностима деликта: она је увек подједнаке суме. У старом француском праву казне које нису биле произвољне, биле су у опште утврђене. Данас налазимо само неколико ретких примера утврђених новчаних казни.

2. Такса новчане казне утврђена је законом, али њену цифру процењује судија. Овај начин утврђења сусрета се било кад је цифра новчане казне базирана на штети која је причињена жртви, било кад је базирана на користи коју је деликвент извукао. Овај начин утврђења новчане казне има превагу над претходним у том смислу што води рачун у извесној мери о озбиљности деликта, али се не бави довољно било субјективном кривицом деликвента, било његовом личном имовином.

3. Цифру новчане казне одредио је потпуно слободно судија: тада је новчана казна *арбитрарна*. Такса може бити утврђена, у сваком случају, водећи рачун не само о околностима дела и кривици учиниоца, него још и нарочито о његовом имовном стању. Систем арбитрарне новчане казне био је опште право старе француске. Данас је изчезао услед тријумфа легалитета казни и у ретким случајевима у којима би закон прононсирао новчану казну а није одредио њену цифру, имала би се обележити на основу општег система казни, граница власти судије.

4°. Цифру новчане казне утврдио је судија, али у границама које је одредио закон *à priori*. Ове границе могу бити више или мање шире. Систем који преовлађује у законодавствима састоји се у утврђењу једног максимума и минимума. Судије могу тада према околностима да изреку било минимум, било максимум, било једну средњу цифру између ове две крајње границе; али они не би могли ни да сиђу испод минимума без декларације олакшавних околности, нити да пређу максимум. Ове две границе изгледа, у духу закона, да су намењене да играју у материји новчане казне исту улогу као и у материји лишења слободе, т. ј. да пењу казну према озбиљности учињеног дела, не бавећи се имовином деликвента. Истина је, да судија може да води рачуна о овом елементу и да је дужан да о истом води разумно рачуна. Али су порицали да је то могућно судији, да он има право и вољу да то чини довољно. Зар овај поступак утврђења новчане казне између једног минимума и једног максимума, који је *обичан* поступак наших закона нема за резултат доиста да наложи казне чији ће минимум бити увек одвећ тежак за сиротног а чији ће максимум бити скоро илузоран за богатог? Ова критика није основана, јер треба приметити с једне стране, да декларација олакшавних околности кад је могућа, допушта судијама да редуцирају скоро неопредељено новчану казну испод њеног законског минимума; с друге стране закон изриче скоро увек у исто време кад и новчану казну, казну затвора; и судије могу тако разумном комбинацијом и умереном применом ове две казне, да ублаже неједнакост репресије која је нераздвојна са утврђеном и изолованом новчаном казном.

Дешава се кад што, — и то је прост варијетет обичног система, — да у место да се даду судији две утврђене цифре *à priori*, закон овлашћује судију да изрече једну новчану казну која варира између оволиког или оноликог дела недопуштене користи која је прибављена деликтом или штете коју је деликвент причинио жртви. Тако француски кривични законик у материји лажне исправе у чл. 163. допушта судији да изрече новчану казну: „до четвртине недопуштене „користи коју је лажна исправа прибави„вила или била намењена да прибави ви„новницима злочина или деликта, њиховим „саучасницима или онима који су учи„нили употребу лажне исправе. Наш кривични законик у § 284. за лихоимце садржи сличну одредбу. („Новчана казна „може се до три пут онолико досудити, „колико од лихоимца неправилно прибав„љене или намерне користи износе, а по„ред тога у повторном случају затвором „од три до дванајест месеци").

(СВРШИЋЕ СЕ)

Милош Станојевић

[1]) *Garraud.* Стр. 237.

КРИМИНАЛНА ПОЛИЦИЈА

(НАСТАВАК)

Сведоџбе које се односе на налазак пакета с леша.

И у овом правцу власт је примила две важне сведоџбе, и сву пажњу поклонила оној невероватнијој.

Сведоџба Жана Батиста Де Конинка.

Занатлија, Жан Батист Де Коник, стар 22 год. који је у времену извршеног злочина становао у улици „Fleurs", бр. 23.. у Бриселу, дао је пред влашћу ову озбиљну изјаву:

„7. фебруара, око $11^3/_4$ сата, ноћу, то ће рећи на неколико минута пре но што је нађен сумњив пакет, Де Коник је видео једну индивидуу, која је носила један пакет, сличан ономе у коме је био леш детињи. Де Коник је долазио од „place du Samedi", дакле с Југа, и враћао се улицом „Laeken" у свој стан, у улици „Fleurs". Носилац пакета такође је ишао

улицом „Laeken“, али у противном правцу, од Севера ка Југу. Идући својим путем, Де Коник је ушао у улицу „Hirondelles“. Заинтересован сумњивим ходом човека са пакетом, сведок је продужио овом улицом ка „place de Brouckère“, у место да окрене лево, у улицу „Fleurs“ и дође директно у свој стан. Кад се мало измакао, окренуо се и отпочео издалека посматрати сумњивог човека. Још носећи свој пакет овај је, како се сведоку учинило, испитивао место, а кад је стигао на средину улице „Hirondelles“, према улици „Fleurs“, он се одједном отпочео враћати натраг, крију̂ћи се поред провизорне палисаде пред кућом бр. 14. Услед овога, Де Коник га је изгубио из вида за неколико тренутака. За овим се индивидуа опет појавила и ударила косо, средином улице, али сада без пакета. Кућа под бр. 22 ове улице, пред којом је био остављен пакет с лешом, налази се тачно у близини места које сведок означује. Пошто се индивидуа опростила свога терета, удалила се брзим корацима ка улици „Laeken“, камо је сведок није пратио.

Носилац пакета човек је средњег стаса, живог хода, по изгледу још млад (око 30 год.), на себи је имао горњи капут и округао мек шешир, а на ногама кожне ципеле. Његов детаљни лични опис није се могао добити“.

Покушавало се, да се ова сведоџба одбаци, или бар да јој се вредност умањи. под изговором да је Де Коник мењао своје исказе. Ово тврђење полиције нетачно је и измишљено. Де Коник је стално и на исти начин потврђивао скуп материјалних факата, које је видео, и који су предмет његове сведоџбе. Оно, пак, што је могло бити повод ђавом мишљењу о његовој сведоџби, јесте један његов физички недостатак, због кога на први поглед изгледа умно ограничен; он муца, и врло тешко говори пред непознатим личностима, или кад му се необазриво постављају питања. Довољно је, у осталом, само просто посматрати, једног тепавка, па му одузети свако поверење за правилан говор, и изазвати га на муцање.

Ми, напротив, сматрамо његову сведоџбу за потпуно истиниту, и примамо је, без резерве, за читаву серију главних основа:

1. Де Коник је син честитих родитеља, нормалних и здравих духом и телом. Његова мати нарочито је интелигентна жена, која је добила извесно образовање; она има сјајан поглед, и притежава одличан вид. Суседи Де Коникови, његов газда од куће, његови другови и патрони, и у опште сви који га познају од дужег времена, сматрају га за озбиљног, часног, мало плашљивог, али неспособног за хвалу и лаж.

2. Сведок ништа није причао унапред, нити се хвалио, да је једини он видео чудноватe ствари, нити их је директно и спонтано саопштио полицији. Он чак није ни појмио огромну важност онога што је видео.

Два дана после злочина, у суботу 10. фебруара, изјутра, Де Коник је, као и обично, глачао стакло у стакларској радњи г-ђе Базил, на северном булевару. Услед разговора о тајанственом злочину, Де Коник сасвим наивно исприча магационеру и служавци шта је видео. Он лично не придаваше никакву вредност својим констатацијама, и сматраше их без икакве практичне користи. Разговор овај би одмах достављен оцу г-ђе Базил, г. Сместеру, који се такође налазио у магацину. Г. Сместер, стари помоћник полицијског комесара, који је служио у полицији 22 год., човек пун искуства, паметан и разуман, одмах је појмио огромну важност Де Конинковог казивања, те га је с тога одмах позвао и испитао. Увидев да је његово казивање искрено и врло важно, г. Сместер се пожурио да о свему одмах извести свога старог колегу. суседа и пријатеља, комесара Фронвиља, секретара главног полицијског комесара у Бриселу г. Буржоа. Истражна власт похита, из заблуде и узалуд, да од сведока добије прецизан лични опис индивидуе, која је носила пакет. Сведок је, међутим, сву пажњу био обратио на три главне ствари: а) на правац пута носиоца пакета; б) на његово сумњиво кретање, живи ход и младићски изглед, и в) на облик и величину пакета, који је ношен око поноћи.

3. Де Коник је потпуно неписмен. што никако не значи да је кретен. Он је кратко време походио основну школу у улици „Schaerbeek“, али у школи није ништа радио, нити је што научио. У времену његовог детињства није постојала специјална настава за децу ненормалну. умно ограничену и са физичким недостацима. У обичним основним школама учитељи су раније дизали руке од ове деце, која су захтевала специјалне бриге, и никад их нису хтели пропитивати, да не би реметили ред у разреду. Са своје стране, опет, овакви ђаци осећали су се врло незгодно у средини својих младих другова, од чијег су се исмевања плашили, и с тога, обесхрабрени, претпостављаху напуштање школе. Данас је ситуација измењена. Умно ограничени добијају нарочиту наставу у спецнјалним школама, под управом искусних учитеља и стручних лекара.

Муцање, у осталом, није никакво тешко болесно наслеђе, нити каква озбиљна мана, већ један обичан недостатак који се, захваљујући методи Шервиновој, може умањити, па и излечити. У место да иде у школу, Де Коник је један део свога детињства провео у шетњи и беспосличењу. Услед овога он је, боље но сваки други, навикао да посматра уличне ствари.

4. Оне ноћи кад је злочин извршен, Де Коник је испитивао издалека, са нарочитим интересовањем и пажњом, акт непознатог човека, који је носио пакет. Он је мислио да је овде у питању будалаштина каквог шаљивчине, којих има и сувише, који се највећом предострожношћу остављају на јавним местима пакете са старим дрољцима и изметом, да би имали задовољство да посматрају наивне и радознале који се, верујући да су нешто нашли, журе да одреше драгоцени пакет. Де Коник се није хтео трудити због пакета сумњивог човека. Бојећи се да не испадне жртва лакрдије, он му се чак није хтео ни приближити, већ се задовољно да издалека и са задовољством посматра „мајсторију“ непознатог. Ко је, у осталом, могао претпоставити страховиту реалност, и посумњати да је индивидуа на самој улици. у центру вароши, оставила исечени леш једне девојчице?

5. Де Коник је врло добро видео ствари, и тачно их је испричао. И поред своје неписмености и муцања, он је интелигентан, и у стању је да буде савесан посматралац. И доиста, сведок је по занимању стаклорезац, и његови патрони потпуно су задовољни његовим радом. Овај занат захтева вилику пажњу и крајњу обазривост. Сваког часа стаклорезац ризикује да се посече. Поред овога, он мора добро пазити да не разбије стакло, а кад га сече, мора то чинити са највећом предострожношћу и прецизношћу. С друге стране, опет, код личности са физичким недостацима психички живот много је интезивнији, а способности чула, која нису болесна, много развијенија. То је манифестација закона компензације благотворне и великодушне природе. И по природи, и по професионалној навици, Де Коник је, дакле, у стању, да ствари посматра брижљиво и тачно.

6. У описивању личности, која је носила пакет, један детаљ мора изненадити сваког разумног посматрача. Према исказу сведока, ова личност ишла је живим ходом и носила пакет под левим пазухом. Овде постоји подударност факата. Човек је у истини морао носити пакет на овај начин, јер га није могао носити у руци помоћу омче од канапа. Да га је овако носио, он би ишао споро и тешко, а сем тога и канап би му исекао руку.

7. Пут којим је Де Коник ишао, јесте његов обичан. природан и правилан пут. Оног вечера кад је злочин извршен, он је присуствовао представи у Шумановом циркусу. При повратку кући ударио је централним булеварима. Дошав до „place de Brouckère“, ударио је, косо и у лево улицом „Augustins“ до place du Samedi“, и зауставио се у својој уобичајеној крчми: „La Brasserie du Samedi“ да попије чашу пива пре спавања. У овој малој крчми налази се, на видном месту, сат, регулисан према варошком сату. У 11 часова и 45 минута Де Коник је напустио крчму и пошао улицом „Laeken“, у којој је одмах опазио човека са пакетом, који је долазио противним правцем. (НАСТАВИЋЕ СЕ)

ПОУКЕ И УПУТИ

Један случај ненадлежности полицијских власти за расправу питања о својини непокретног имања.

Актом од 30. јануара 1908. год. № 1923, Трифун Ј.., трг. из Ј.., обратио се среској власти и навео, да је по тапији од 5. маја 1903. год. Бр, 23067, купио земљу под ситном гором од Управе Фондова, која је била својина Миленка П., па ју је Управа, као своју залогу, на продаји купила; ну да исту држи и ужива Борисав Д. и неће да му је уступи. С тога је молио власт, да му то имање уступи у својину, а Борисава на спор упути.

Саслушан по овоме, Борисав је изјавио, да неће то имање да уступи тужиоцу Трифуну без пресуде, пошто је исто он купио од Стојадина О. по тапији јагодинског првостепеног суда од 12. октобра 1905. год. № 13442.

Чињеним увиђајем на лицу места утврђено је, да је имање, које Борисав држи и од ког је поднео тапију, и имање означено у тапији тужиоца Трифуна, једно исто имање.

По овоме је среска власт, налазећи да је тужилац Трифун поднетом тапијом доказао својину траженог имања, као и да се из уверења Управе Фондова од 17. децембра 1907. год. Бр. 28393, види, да је Миленко П. то имање задужио код Управе у 1867. год.. — решењем од 20. марта 1908. год. № 5391, на основу § 327, 328, 329. и 330. грађ. зак., одлучила, да тужени Борисав у року за пет дана уступи то имање тужиоцу Трифуну, а њега је упутила на парницу за својину противу Управе Фондова.

Режење ово оснажило је начелство окружно, а решење овога Министар Унутрашњих дела својим решењем од 5. маја 1908. г. П№ 7981.

По изјављеној жалби, Државни Савет нашао је, да решење Министрово не одговара закону са ових разлога:

По Глави XVIII. грађ. суд. пост. полицијска власт надлежна је да врши извршења по извршним судским одлукама, као и у случају § 465. истог закона, и да у смислу § 466. пом. пост., кад се при извршењу појави распра о својини, слабију страну упути на парницу.

Без пресуде судске, само у случају самовлашћа, које се казни по § 375. *а.* крив. зак. она је дужна да заштити нападнуто право, и да одлучи код кога ће остати спорно имање, а слабију страну на спор да упути.

Као што се види из акта, овде не постоји ни један од тих случајева. По акту Бр. 1923. тужилац Трифун тражио је, да среска власт жалиоца Борисава из спорног имања, као његове својине, истисне и упути на спор суду. За доказ поднео је тапију, која тврди да је Управа Фондова, за наплату свог примања, на дан 25. септембра 1901. год. изложила била продаји непокретно имање Миленка П., па га она и купила и добила тапију 5. маја 1903 год.; затим, да је то исто имање продала тужиоцу Трифуну за 310 дин. и извршила на њ пред судом пренос 7. новембра 1907 год. Бр. 23067.

Напротив, тужени Богосав бранио се да је то његово имање и поднео тапију из које се види: да је пореско оделење ср. беличког 6. октобра 1898. год. за наплату дужне порезе изложило било продаји непокретно имање Јове Станојловића и уступило га у својину Спиридону О., па му о том и тапију издао суд јагодински 27. августа 1899. год. № 14062; да је Спиридон то имање продао туженоме Борисаву и да је тај пренос и првостепени јагодински суд одобрио 12. октобра 1905. год. № 13442.

Полицијским увиђајем на лицу места од 7. марта 1908. год. № 5391, утврђено је, да је имање, које тужени Борисав држи и од ког је поднео тапију, и имање означено у тапији тужиоца Трифуна, једно исто имање. Али како се овде појављује спорно питање о својини, за расправу кога је надлежан само суд по § § 201. и 208, грађ. зак. и чл. 146. Устава, то се полицијска власт ненадлежно упустила у расправу овог предмета и засновала своје решење на § § 327—330. грађ. зак., који говоре о залози, већ је требала тужиоца Трифуна да одбије и упути на спор суду.

Како тако није учињено и како је Министар ожалбеним решењем одобрио тако неправилну радњу нижих полицијских власти, то је Државни Савет одлуком својом од 3. јануара 1909 г. № 27. поништио решење Министрово.[1])

Један случај из § 492. грађ. суд. пост.

Актом од 19. марта 1908. год. Драгић М. тражио је од среске власти, да му, према поравнању код суда општине свилеувске од 15. децемара 1897. год. № 1639, наплати од Ивана Н., земљ. из Свилеуве, 436. дин., за колико му је продао извесно имање, или му врати исто, пошто га није платио.

Саслушан по овоме Иван изјавио је, да је то имање платио, и да не пристаје да се уступи Драгићу: а поверилац Драгић на то у акту Бр. 5657. одговорио је, да му није плаћена цена, па је тражио, да му Иван, по поравнању, врати имање.

Начелник сресни нашао је, да се поднетим поравнањем утврђује, да је Иван дужан био молиоцу Драгићу положити 436 дин., као и да Иван није ничим доказао, да је поменуту суму положио, па је стога решењем својим од 16. августа 1908 год. Бр. 5957, а на основу §§ 462, 463. и 493. грађ. суд. пост., одлучио, да се Иван истисне из имања, означеног у поравнању, и исто уступи молиоцу Драгићу.

Ово решење оснажило је начелство окружно, а решење овога Министар Унутрашњих Дела својим решењем од 2. јуна 1909 год. П№ 10342.

По изјављеној жалби, Државни Савет нашао је, да ожалбено решење Министрово не одговара закону из ових разлога:

По § 492. грађ. суд. пост., ако је ствар у руке другога прешла и овај је предати не би хтео, онда ће власт онога, коме је досуђена, белешком на пресуди о томе известити (§ 221. грађ. зак.).

И када је жалитељ, у жалби начелству Бр. 2646., противу решења среске власти од 16. августа 1909 год. Бр. 5657., навео, да су поменуте земље, којих се уступљење тражи, прешле у размену на Петра М., бив. из Свилеуве, што се види и из уговора од 2. фебруара 1904 год. № 223., поднетог у истој жалби, онда је начелство погрешило, што је, и не ценећи поменути доказ, оснажило решење среске власти, већ је претходно требало да нареди да се узме реч од Петра М., па ако овај не хтедне имање да даде, онда да се по наведеноме § 492. грађ. суд. пост. поступи.

Како тако није поступљено, па и Министар такву неправилну радњу оснажио, и ако је жалилац у жалби Бр. 4473. истицао ту исту околност, — то је Државни Савет одлуком од 2. јануара 1910 год. № 8457. поништио ожалбено решење Министрово. **Јос. К. Ст.**

Одлука опште седнице Касационог Суда

Отежица из тач. 4 § 65. крив. законика не може се ставити као отежавна околност оцеубици на терет, пошто радња предвиђена у поменутој тачца улази у саму квалификацију дела.

Неготинском првостепеном суду били су оптужени: Ђ. и С. М. и С. удова пок. С. зато што су и то: опт. Ђ. што је ноћу 17. јануара 1909. убио тојагом свог оца С., а саучасници у овом делу били су му: оптужени С и оптужена удова С. и државни тужилац тражио је да се сви казне по §. 157. крив. законика.

Првостепени је суд по свршеном ислеђењу, утврдио да је учинилац овога дела само оптужени Ђ. и нашав да приликом одмеравања казне има му се узети у обзир и отежавна околност из тач. 4 § 65, он је пресудом својом од 13. фебруара 1909. г. № 3127, осудио оптуженог Ђ. на 12 — дванајест година робије у тешком окову а оптуженог С. и удову С. ослободио казне као невине.

Апелациони суд је пресудом својом од 24. фебруара 1909. год. № 926, одобрио поменуту пресуду првостепеног суда.

По жалби државног тужиоца и осталих, касациони је суд примедбама I одељења од 14. марта 1909. № 3279 поништио пресуду апелационог суда а са разлога:

„Погрешно апелациони суд, одобравајући пресуду првостепеног суда, узима, да оптужени Ђ. по делу, по коме одговара, има у отежицу казне и околност из тач. 4 § 64. каз. законика, дакле то, што је убијајући свога оца С. погазио више дужности, пошто таква радња његова улази у саму квалификацију дела оцеубиц-

---

[1]) Код овог предмета постојало је и мишљење мањине, да је решење Министрово правилно и на закону основано, из ових разлога:

Доиста је по §§ 201. и 208. грађ. зак. и чл. 146. Устава за расправу питања о својини једино надлежан суд. Али до дефинитивне расправе тога питања полицијска власт, као административна, дужна је да одржи привремено једно извесно стање. У том погледу она има да заштити онога, који је у јачем праву, т. ј. онога, који има јаче доказе о својини: или извршну судску пресуду, или поравнење, или тапију. И кад једна страна поднесе које од ових доказа, онда је она несумњиво јача од противне, која исте нема.

Али ако се деси случај, какав је овде, да обе стране као доказ о својини спорног земљишта поднесу тапију, онда полицијска власт има да сматра привремено за сопственика онога, чија је тапија по времену судске потврде доцнија. Па како је овде тапија тужиоца Трифуна пренета на њега 7. новембра 1907. год. дакле доцнијег је датума од тапије жалитељеве, која је судом потврђена 12. октобра 1905. год., то је он и јачи у праву од жалитеља, па с тога је и решење, којим се жалитељ упућује на спор, правилно.

Најзад и Министар унутрашњих дела 12. јуна 1891 год. П№ 9402. Полиц. Зборник стр. 1271, издао је свима полицијским властима распис, да у питањима тражења заштите имања по праву сопствености, које се оснива на уредној тапији, раде овако, како је изложено напред.

ства, које се као такво према § 157. казн. законика кажњава строжије но обично дело убиства без предумишљаја".

Апелациони суд није усвојио ове примедбе већ је 20. марта 1909 г. под № 1407, дао следеће противразлоге:

„До закона о изменама и допунама од 13. маја 1902. год. за дело оцеубиства из § 157. крив. зак. била је прописана казна смрти. По тим изменама и допунама у место смртне казне, прописана је казна двадесет година робије, и на тај начин, казна за ово дело изједначена је са казном прописаном за обично дело убиства без предумишљаја из § 156 I одељ. крив. закона."

„Према овоме, гледиште касационог суда, да отежавна околност из тачке 4. § 65. крив. зак. улази у саму квалификацију дела, могло је бити тачно, само док је важила стара редакција одредбе § 157. крив. законика, јер је онда несумњиво ово дело строжије кажњавано, него обично убиство, али од како је казна смрти за ово дело замењена двадесетогодишњом робијом, то гледиште губи сваки ослонац, пошто казна за оцеубиство без предумишљаја, није ни у колико строжија од казне за обично убиство без предумишљаја, те је с тога потребно, да се та строгост казне појача отежавном околношћу из тач. 4. § 65. крив. зак,

Ако би се гледиште касационог суда усвојило и после ових измена и допуна у закону, да поменута отежавна околност улази у квалификацију дела, поред тога, што се то не огледа у прописаној казни, онда би значило, да се дело оцеубиства не само не би строжије казнило, већ чак шта више оптужени би за то дело релативно био блажије кажњен од оптуженог за обично убиство, пошто му се та околност, што је убио свога оца, не би ставила на терет."

„Изгледа на први поглед, да се већа строгост казне за дело из § 157. крив. зак. огледа у томе, што се у тој законској одредби каже „са двадесет година робије", али то би се могло тако тумачити само онда, кад би се оптужени за дело из § 157. крив. законика увек и редовно кажњавао са 20 година робије. Међутим, како ни једним законским прописом, није забрањено, да се и за дело из § 157. крив. зак., кад оптужени има више олакшавних околности, спушта казна испод 20 година, као што се то чини и код дела из § 156. I. одељка, онда та разлика у стилизацији, без икаквог је утицаја на истакнуто питање, нити се из те разлике даје логично закључити, да је отежавна околност из тач. 4. § 65. крив. зак. ушла у квалификацију дела § 157. крив. зак."

„Према наведеноме, кад између обичног убиства без предумишљаја и оцеубиства без предумишљаја, нема никакве разлике у казни, онда апелациони суд налази, да према садањој редакцији § 157. крив. зак. отежавна околност из тач 4. § 65. крив. зак. не улази у квалификацију дела, те с тога не може да прими примедбе касац. суда."

Према овим противразлозима касац. суд је одлуком опште седнице од 4. априла 1909. год. под. № 3926, нашао, да су примедбе 1 одељења касац. суда на закону основане и за то их је и усвојио, а противразлоге одбацио.

Одлука опште седнице Касационог Суда

За решење питања о изузећу општинског суда из суђења по истуним делима, чије пресуде, донесене по тим делима, разматра првостепени суд, надлежан је првостепени суд а не надзорна полициска власт.

Поводом сукоба о решењу реченог питања између алексиначког првостепеног суда и начелника среза моравског, касациони је суд расмотрио акта истог, и увидев, да је В. М. из Крушја тражио изузеће суда општине јаковљанске из суђења његове кривице из § 375 а казненог законика, због заузећа земљишта, нашао је: да је за доношење ове одлуке по реченом тражењу надлежан тај суд са тога ралога, што се из акта молиочевог и његовог саслушања види, да он тражи изузеће реченог општинског суда из суђења његове кривице из § 375 а казн. законика, за коју га кмет општине оптужује, а како пресуде општинских судова по овим делима изречене, подлеже расматрању првостепених судова према § § 15. и 16. полиц. уредбе, то је тај суд надлежан и да расправи и питање о изузећу општинског суда, код кога се та кривица на расправи налази, и са тога је касациони суд и послао акта алексиначком првостепеном суду да питање о овом изузећу расправи и реши.

М. Л. Р.

ПОУКЕ И ОБАВЕШТЕЊА

Учињена су нам ова питања:

I

Г. Војислав Новаковић, полицијски писар, пита:

„Молим уредништво, да ми у једном од наредних бројева „Полицај. Гласника" изволи дати следеће објашњење:

Да ли извршен попис, по извршним иступним пресудама, за наплату новчане казне, прекида застарелост пресуде и, да ли иста почиње тећи од дана извршеног пописа као последње радње власти? Нарочито: како се у томе смислу има разумети члан 109. став последњи закона о шумама?"

— На ово питање одговарамо:

По § 396. кр. закона, застарелост иступних пресуда прекида се само у једном јединм случају, а то је кад кривац побегне из руку власти.

Према томе, извршен попис за наплату новчане казне *не прекида* застарелост пресуде, која застарелост тече од дана, када је пресуда постала извршном.

Како и за прекид застарелости кривица, о којима говори чл. 109. закона о шумама важе одредбе криминалног закона, то и код њих не може бити другчијег прекида застарелости.

О застарелости иступних пресуда, треба прочитати објашњење дато у бр. 28. овога листа за 1908 годину, и онда ће се добити тачно сазнање: кад застарева кривица а кад пресуда.

II

Суд општине кочетинске, актом својим Бр. 253, пита:

„Марта месеца прошле године, одбор општински, па предлог среске власти, разрешио је од дужности општинске чланике на основу чл. 148. закона о општинама због неуредног вршења своје дужности и чувања јавне безбедности.

При прављењу гласачког списка за 1910 годину, општински суд није увео у исти ове разрешене чланике, јер је нашао, да они у смислу чл. 53. в. закона о општинама не могу бити бирани.

Како, међутим, они нису учинили кривицу о којој говори чл. 32. поменутога закона, то настаје питање: да ли је суд правилно урадио што их је изоставио из списка, и ако је погрешио, онда да ли их сада може накнадно увести, јер је првостепени суд већ потврдио списак без ових лица.

Моли се уредништво за потребно обавештење по овоме".

— На ово питање одговарамо:

По чл. 150. закона о општинама, лица, која су као општински чланици разрешена од дужности у смислу чл. 148. овога закона, не могу бити бирана за тамо одређено време, али им се никако не одузима право гласа, нити се она у опште могу убрајати у ред оних лица, о којима говори чл. 53. в. поменутога закона.

Према томе, општински суд је погрешио, што их није увео у гласачки списак, а тако исто учинио је погрешку и првостепени суд, што је такав списак потврдио, кад је из неазбучног списка могао видети, да та лица имају право гласа.

Општински суд може решити, у смислу последњег става чл. 26. овога закона, да се ова лица уведу у списак, ако није већ протекао рок, о коме говори чл 24. поменутог закона, па ће првостепени суд то оверити кад му се пошљу спискови у смислу чл. 27. д. реченог закона.

III

Суд општине суводолске у срезу подунавском, актом својим Бр. 230, тражио је накнадно обавештење ономе, које је дато у бр. 6. овога листа за ову годину.

— На ово питање одговарамо:

Кад општински суд није сагласан са мишљењем уредништва, да приватни тужилац може опростити казну у смислу друге тачке § 397. криминалног законика, онда нека остане при своме мишљењу, па нека сам нађе излаза и из ситуације коју је сам створио, пошто би објашњење о новом питању могло бити такође излишно, ако суд нађе да и са њиме није сагласан.

IV

Суд општине баричке, у срезу голубачком, актом својим Бр. 213, пита:

„Општина ова има непокретно имање, које је разделила у 421 — деоницу и издала га под закуп јавном лицитацијом.

Ове деонице закупили су грађани ове општине, и нема неколико правних гласача, који нису закупци.

По чл. 71. и 105. закона о општинама, одборници, председници и кметови не могу бити општински ликвиранти, предузимачи или закупци општинских права и добара.

Према овоме, кад су готово сви правни гласачи ове општине закупци општинских добара, онда настаје питање:

1. да ли претпоследњи одељак чл. 105. закона о општинама важи само за чланове општине београдске или за чланове свију општина у Србији;

2. може ли општински суд раскинути закуп са онима, који се буду кандидовали за општинске чланове, или их принудити на добровољни одустанак од закупа; и

3. може ли бити задружни син одборник, кад му је отац закупац, или отац одборник кад му је син закупац, или муж одборник, ако је жена закупац?

Моли се уредништво за што скорији одговор.«

— На ово питање одговарамо:

1. Претпоследњи став чл. 105. закона о општинама, није везан само за чланове општине београдске, него за све општинске чланове у земљи;

2. И последњи став чл. 71. и онај из чл. 105. постављају правило, да они, који су већ изабрани за одборнике, председнике и кметове, не могу после бити једновремено и закупци општинских права и добара.

Према томе они не забрањују, да се они могу кандидовати, али чим буду изабрани, морају напустити ликвидације, предузимања и закупе општинске.

Уговор о закупу може се раскинути кад год се на то сложе уговорничке стране, а може се и једнострано раскинути, кад се једна страна реши да накнади штету, која из овога раскида наступи; и

3. пошто је оно ограничење учињено у тој намери, да се за положај општинских чланова онемогуће сви они, који би и даље хтели остати закупци и арендатори, и пошто се заједница интереса оца и деце, даље мужа и жене, не може подвојити, то се мора узети, да закон не жели да на положају председника, кмета или одборника седи отац, чији је син закупац и обрнуто, као ни онај, чија је жена закупац или арендатор општинских права и добара.

V

Г. Ђира Базовић, учитељ у Д. Коњувцу, пита:

„Према закону о општинама тражи се, да председник општинског суда мора имати 25 динара непосредне порезе не рачунајући ту стални државни прирез.

Моли се уредништво да изволи објаснити:

Када досадањи општински председник има непосредне порезе 17 дин. и неколико пара, и на рад — плату своју плаћа 10 дин. и неколико пара, да ли му се ова пореза на рад рачуна као стална непосредна пореза и има ли услова да може бити кандидат поново за председника, пошто онако не би имао право према порези да га није овај закон затекао као председника, јер му се пореза пуни са овом — на плату?«

— На ово питање одговарамо:

Порез од личног рада саставни је део непосредног пореза према чл. 1. закона о непосредном порезу.

Према томе, кад са тим порезом укупан непосредни порез садашњег председника износи онолико, колико се тражи чл. 105. закона о порезу, па ће толико износити све до дана разрешења од дужности, дакле и за време избора, онда он има право да буде биран.

VI

Старешина манастира лепчинског пита:

„У члану 105. ставу 7. закона о општинама стоји, да кмет не може бити млађи од 25 година, везујући то за услове, које мора имати одборник — чл. 71. поменутог закона.

Моли се уредништво за обавештење: да ли онда и одборник мора имати 25 година или не?«

— На ово питање одговарамо:

Општинским одборником може бити сваки пунолетан грађанин једне општине, који има право гласа на збору, а плаћа он или задруга му 15 динара непосредног пореза, рачунећи ту и стални државни прирез, и ако није у изузећу према другом ставу чл. 71. закона о општинама.

Према томе, кандидат одборнички не мора имати 25 година старости.

VII

На питање суда општине овсишке по акту Бр. 206, и суда општине честинске по акту Бр. 444, одговара се, да су истакнута питања расправљена у бр. 5, 7. и 9. Полицијског Гласника за ову годину, па нека тамо потраже потребан одговор.

СЛУЖБЕНЕ ОБЈАВЕ

ПОТЕРЕ

Тодор Антић, осуђеник — слободњак, побегао је са аде код Ћуприје где је био на раду. Он је родом из Јошанице среза бањског, стар 40 година, висок, сувоњав, у оделу осуђеничком. — Депеша начелства округа моравског Бр. 1124.

Радован Тодоровић, бивши кондуктер београдске поште, који је осуђиван за злоупотребе, а сада одговара код кварта савамалског за фалсификат, налази се у бегству. — Акт Управе града Београда Бр. 8351.

Четири непозната зликовца, 26. прошлог месеца, у вече, између 6 до 7 сати, напали су на кућу Петра Гавриловића, економа из Даросаве, и од његове жене изнудили, под претњом убиства, 15000 динара у новцу и разних ствари у вредности 37 динара. После овог дела пресрели су на државном друму Бранислава Ранковића, тежака из Даросаве, и отели му једну торбу са стварима и један нож. Затим су на истом друму пресрели Милутина Симића, тежака из Трбушнице, и изнудили му новчаник, у коме је било 4·15 динара.

Један од зликоваца стар је око 25 година, омален, бркова малих и смеђих, обријан, у оделу сељачком од загаситог шајка; други је стар око 25 година, висок, сув, црномањаст, такође у сељачком оделу од загаситог шајка као и први; трећи је стар око 23 године, плав, омален, у сељачком оделу и са башликом око врата. Први има шубару а друга двојица шајкаче на глави. Опис четвртог зликовца непознат је. — Акт начелника среза колубарског округа београдског Бр. 3328.

Непознати крадљивци, ноћу између 1. и 2. овог месеца, разбили су кућу Петру Пљештину, из Раденика и украли му 4000 динара у сребру и два вола, матора по 8 година, од којих је један, мањи, шарен, а други, већи, брњаст и цветаст. — Депеша начелника среза звишког Бр. 3024.

Миодраг Јовановић, трговачки помоћник, родом из Краљева, ноћу између 25. и 26. прошлог месеца украо је Чедомиру Стојановићу, из Крушевца, 50 динара и један никлени турски сат у вредности 20 динара, па затим побегао. Он је стар 20 година, висок, плав, ћосав; на себи има плишано одело, а на глави зелен шешир. — Депеша начелства округа крушевачког Бр. 2588.

Непознати крадљивац, 2. овог месеца, украо је г. Живојину Симићу, директору гимназије у пензији, из његовог стана у Молеровој улици број 5, један дуварски сат «Уранија». Сат је за избијање и без капка, а доњи је капак емаљиран. — Акт Управе града Београда Бр. 8585.

Препоручује се полицијским и општинским властима, да за свима побеглим личностима учине најживљу потеру, и у случају проналаска стражарно их упуте властима које су потернице издале, с позивом на означене бројеве акта или депеша.

ТРАЖИ СЕ

Миодраг Божовић, ђак IV разреда гимназије 3. прошлог месеца, отишао је од своје сестре Добриле Груичић и није се више вратио нити јој се јављао где је. Он је стар 14 година, у лицу црномањаст, уста великих; на себи има дугачак капут пепељаве боје и качкету на глави. — Акт Управе града Београда Бр. 8586.

ПРЕСТАЛА ПОТРЕБА

Михајло Милетић, и **Љубомир Николић,** чије смо потернице донели у прошлом броју, налазе се у рукама власти, те је према томе престала потреба за даљим њиховим тражењем.

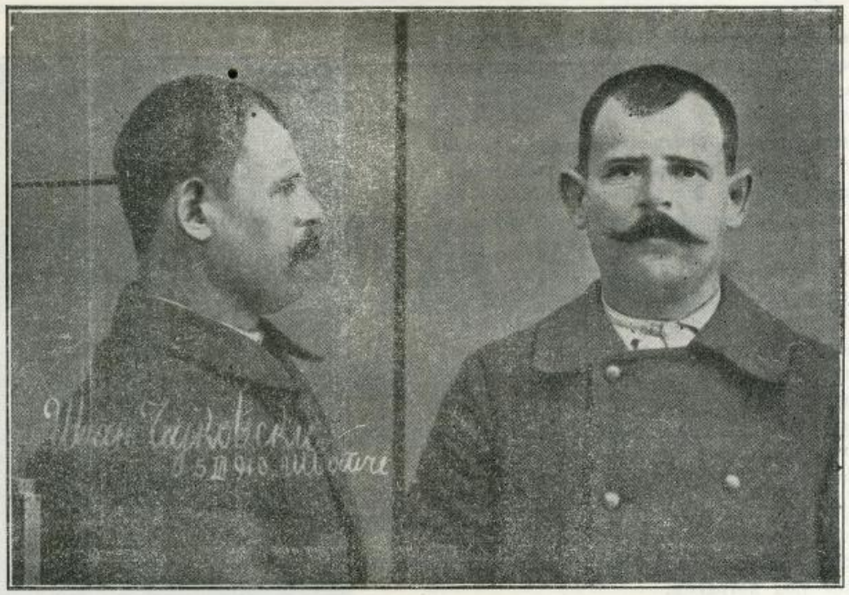
ИЗ ПОЛИЦИЈСКОГ АЛБУМА

Од децембра месеца па до фебруара, извршено је у Београду више крађа. По начину извршења видело се, да те крађе врши добро организована дружина, на чије се чело ставио какав дрски и стари познаник београдске полиције. О томе се ускоро и уверила београдска полиција, кад јој је 20. прошлог месеца пао шака најмлађи члан те лоповске дружине **Ни-**

кола **Миливојевић,** који је пред умешном истрагом кварта теразијског, почео, после малог устезања, признавати једну по једну крађу, које је вршио по инструкцијама свога «шефа» **Ивана Чајковског** старог коцкара, који већ 12 година са успехом обавља свој коцкарски занат.

Иван је родом из Зајечара, стар је 27 година, средњег раста, косе и бркове плавих, у опште плав ради чега га другови и зову «Швапче».

Пуних 10 година Иван је живео под именом Алексе Марковића, и са тим именом два пута је за крађу судски осуђиван и то: први пут пресудом нишког првостепеног суда године 1895. са 16 месеци затвора, од кога је издржао 14 месеци и други пут пресудом лозничког првостепеног суда у години 1899. са 2 године робије, са које је пуштен после годину дана. Тек 1905. године кад му је изнета слика у 19 броју «Полиц. Гласника» сазнало је се, да је његово право име Иван Чајковски; да је син Влајка Чајковског, бив. инжињера из

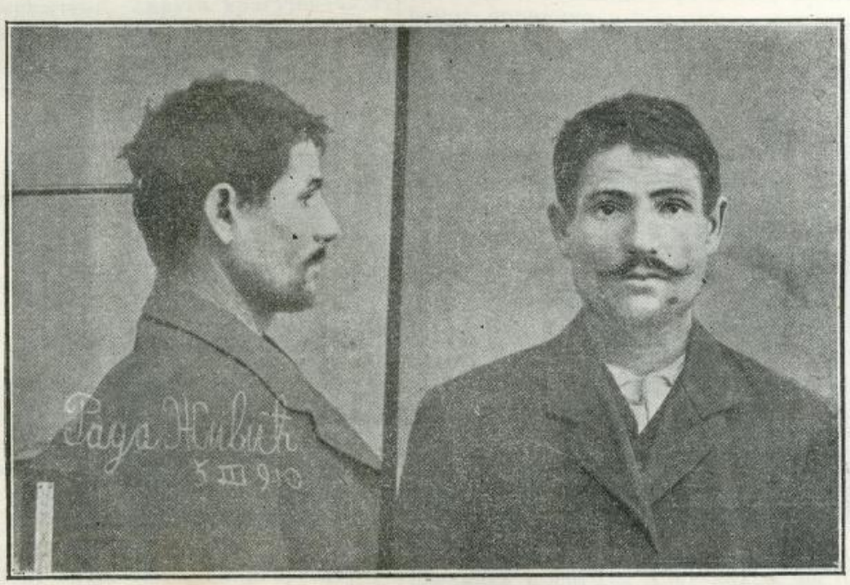

Зајечара, и да је по народности Пољак. После тога њему је опстанак у Србији био немогућан, и од тада је он провео пуних шест година путујући по Ауст.-Угарској, за које је време обишао Загреб, Фијуму, Праг, Беч, Пешту, Вуковар, Панчево и Земун.

Кад је мислио, да је већ заборављен у Србији, он се из Земуна вратио у Београд и одмах после првих крађа упознао се са **Радом Живићем,** млинарским радеником, који станује на «Душановцу» у улици Јове Илића број 33, и који му, као «искусан» човек на томе послу, предложи да се код њега настани, а да ће му он крађене ствари као и њега самог добро чувати. «Швапче» прими предлог Живићев и од тада настаје серија крађа по Београду. Једну од већих крађа извршио је баш на Св. Николу прошле године, и то у Сарајевској улици број 81, када је покрао Ненада Стајића, чистача машина на жељезничкој станици, и поред осталих ствари однео му и новчаник у коме је било 7 наполеона, 3 новчанице од по 10 динара и 4 динара у сребру.

Ова крађа створила му је могућност да оствари своју давнашњу жељу, да обиђе своју матер која живи у Крагујевцу, а у исто време да се и Живићу одужи за «гостопримство». Бојећи се, да на београдској станици не буде опажен од полиције, он се обрати своме пријатељу Живићу, да му овај нађе једног фијакеристу, који би га одвезао до Авале, одакле би сишао на ripањеску станицу и овај му то нађе. Престављајући се фијакеристи као благајник ripањске фабрике цемента, «Швапче» се одвезао до «Дашчаре» близу Авале. Ту он отпусти фијакеристу и спусти се на ripањску станицу, одакле отпутује за Крагујевац.

У Крагујевцу је остао код своје матере 9 дана, а после се вратио у Београд и опет се настанио код Живића. Сад је већ помишљао да разграна свој посао, и зато саопшти Живићу да ће му у стан довести и једног «шегрта» који ће му носити ствари из вароши, јер је срамота за њега као старијег човека да сам и ствари носи.

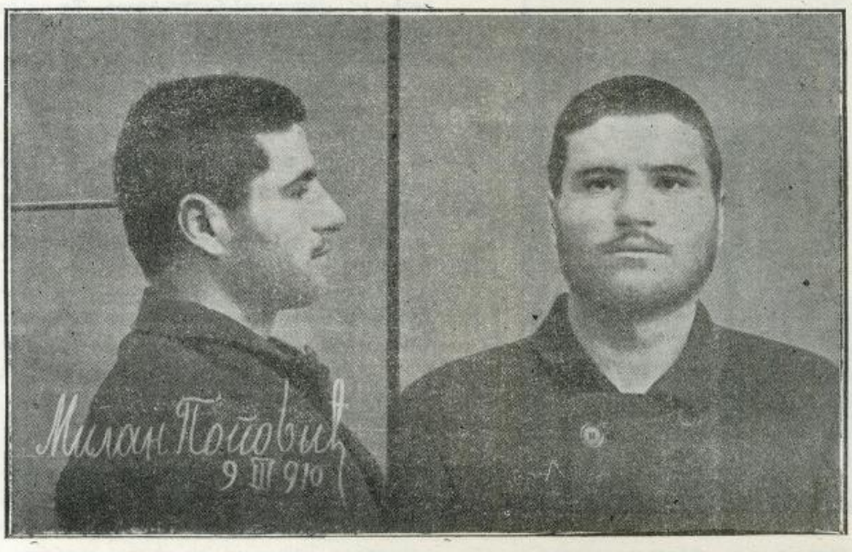
После неколико дана он му је довео у стан Николу Милививојевића, кога је нашао у кварту савамалском, где су обојица били притворени због скитње. Са Николом је успео, за врло кратко време, да изврши 14 крађа и то махом веша. Како Никола на своме саслушању вели крали су где су шта стигли, а нарочито се Никола старао да се што боље покаже пред својим новим «господаром». Но све су то «Швапчету» била ситна посла, и он је помишљао на крупније крађе, али за то му није био добар Никала, већ је требао наћи старије и искуснije лопове. С тога он Николу отпусти из «службе» и потражи друге, које такође нађе у полицији

и то: Милана Поповића, «Јагодинче» и Живојина Јовановића «Шуцу». Ту се они договоре да се пастане код Живића чим се из прогонства врате. И тако је било. Нису се још ни њихови спроводници вратили у Београд, а они су се већ код Живића састали. Од тада су почели вршити заједно најразноврсније крађе по Београду. Наравно, да је то изазвало најенергичније гоњење од стране полиције, и они, предвиђајући опасност да буду похватани, реше се да напусте Београд, па по предлогу «Швапчетовом» и Србију, те с тога крену једне ноћи за Обреновац. Узгред провале зид на једној козари иза Душановца и од те крађе поделе по 71 динар. Кад су одатле стигли у Обреновац извршили су крађу у кафани «Зора» и због те крађе стављени су сва тројица у притвор и истрагу.

Кад је Никола признао своје и Швапчетове крађе, онда је наређено те су сва тројица спроведена из Обреновца и сад се налазе код кварта теразијског под истрагом.

За сада је утврђено да су извршили 44 крађе са «Швапчетом» и да су његови помагачи:

1. **Никола Милојевић,** звани «Црни», родом из Ниша, стар 16 година, неосуђиван, иступно кажњаван, по занату је шлосерски шегрт. Занат је изучавао у Берлину, где је био прегажен омнибусом и услед чега има велику белегу на левој нози на превоју ноге;

2. **Милан Поповић,** звани «Јагодинче» родом из Јагодине, стар 22 године, осуђиван пресудом јагодинског првостепеног суда № 13784 у години 1905. са пет година робије за опасну крађу;

3. **Живојин Јовановић,** звани «Шуца» родом из Београда, стар 18 година, осуђиван у 1909 години за крађу;

4. **Рада Живић,** надничар у фабрици шпиритуса, родом из Косанчића у срезу јабланичком, стар 35 година, ожењен; и

5. **Милан Симић,** пиљар, родом из Старе Србије, стар 47 година, помагао је овој компанији у продаји крадених ствари.

Износећи њихове фотографије молимо све полицијске власти као и приватна лица, да, ако би још штогод знали о овим крадљивцима, доставе Управи града Београда.

КРАЂА СТОКЕ

Ноћу између 5. и 6. овог месеца непознати крадљивци украли су Лазару Милошевићу из Александровца, два вола, матора по 7 година, један рујаст и на челу цветаст; други је рујаст и на челу буласт. — Депеша начелника среза моравског округа пожаревачког Бр. 4015.

Обраћа се пажња свима полицијским и општинским властима на ову крађу и крадљивца.

НА ЗНАЊЕ

Комилети „Полицијског Гласника“ за 1908. и 1909. год., у елегантном тврдом повезу, могу се добити у уреднишгву по цену од 20 динара за једну годину. Комилети у меком повезу за 1908. и 1909. год. могу се добити по цену од 15 за једну годину, или оба заједно за 25 динара.

Штампа Краљ. Срп. Државне Штампарије уредник Душан Ђ. Алимпић

БРОЈ 11. У БЕОГРАДУ, НЕДЕЉА 21. МАРТА 1910. ГОДИНА VI.

ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК

СЛУЖБЕНИ ЛИСТ МИНИСТАРСТВА УНУТРАШЊИХ ДЕЛА

„ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК“ излази једанпут, а према потреби и више пута недељно. Претплата се полаже у напред, и то најмање за пола године код свију полицијских власти, и износи: 20 динара на годину за државна и општинска надлештва, а за све друге претплатнике у опште 12 динара годишње. За иностранство: годишње 24, полугодишње 12 динара у злату. Поједини бројеви **„Полицијског Гласника“** не продају се. Рукописи се не враћају.

СЛУЖБЕНИ ДЕО

У име Његовог Величанства Краља Петра I., Његово Височанство Наследник престола, Александар, благоволео је, на предлог Министра унутрашњих дела, поставити:

за секретара прве класе начелства округа моравског Драгутина Пантелића, начелника друге класе среза рамског;

за секретара прве класе начелства округа пожаревачког Михаила Мијовића, начелника друге класе среза јасеничког, округа крагујевачког;

за начелника треће класе среза рамског Светислава Марковића, секретара исте класе начелства округа моравског, по потреби службе; и

за начелника треће класе среза јасеничког, округа крагујевачког, Милана Л. Првуловића, комесара железничке полиције у Ристовцу, у рангу секретара начелства окружног исте класе, по потреби службе.

Из канцеларије Министарства унутрашњих дела, 11. марта 1910. год. у Београду.

У име Његовог Величанства Краља Петра I., Његово Височанство Наследник престола, Александар, благоволео је, на предлог Министра унутрашњих дела, поставити:

за физикуса округа врањског Д-р. Николу Ђорића, физикуса округа подринског, по потреби службе; и

за физикуса округа подринског, са седиштем у Шапцу, Д-р. Теофила Мирковића, физикуса округа ужичког, по молби.

Из канцеларије Министарства унутрашњих дела. 14. марта 1910. год. у Београду.

У име Његовог Величанства Краља Петра I. Његово Височанство Наследник престола, Александар, благоволео је, на предлог Министра унутрашњих дела, поставити:

за лекара среза лепеничког Д-р. Велимира Пазарца, лекара среза ваљевског, и за лекара среза ваљевског Д-р. Милана Вукићевића, лекара среза лепеничког, обојицу по потреби службе.

Из канцеларије Министарства унутрашњих дела, 11. марта 1910. год. у Београду.

У име Његовог Величанства Краља Петра I. Његово Височанство Наследник престола Александар, благоволео је, на предлог Министра унутрашњих дела, поставити:

за полицијског писара прве класе среза црногорског Илију Поповића, полицијског писара исте класе среза врачарског, — по потреби службе;

за полицијског писара друге класе среза љубићског Чедомира Маринковића, полицијског писара исте класе среза јасеничког, округа смедеревског, — по потреби службе;

за полицијског писара друге класе среза посавског, округа београдског, Михаила Штуловића, полицијског писара исте класе среза јасеничког, округа крагујевачког, по потреби службе;

за полицијског писара друге класе среза јасеничког, округа смедеревског, Јевту Бекрића, полицијског писара исте класе среза гружанског, — по потреби службе;

за полицијског писара друге класе среза врачарског Стевана Павловића, полицијског писара исте класе среза посавског, округа београдског, — по потреби службе;

за полицијског писара друге класе среза лужничког Владимира Стојадиновића, полицијског писара исте класе среза параћинског, — по потреби службе;

за полицијског писара треће класе среза јасеничког, округа крагујевачког, Драгомира Јовановића, полицијског писара исте класе начелства округа тимочког, — по потреби службе;

за полицијског писара треће класе среза љубићског Михаила Станића, полицијског писара исте класе среза црногорског, — по потреби службе;

за полицијског писара треће класе среза гружанског Светислава Јанковића, полицијског писара исте класе среза љубићског, — по потреби службе;

за полицијског писара треће класе начелства округа тимочког Василија Брачинца, полицијског писара исте класе среза љубићског, — по потреби службе;

за полицијског писара треће класе среза кључког Милутина Кокановића, полицијског писара исте класе среза трстеничког, — по потреби службе;

за полицијског писара треће класе среза трстеничког Божидара Крстића, полицијског писара исте класе среза лужничког, — по молби;

за полицијског писара треће класе среза гружанског Душана Живковића, полицијског писара исте класе начелства округа ваљевског, — по потреби службе;

за полицијског писара треће класе среза параћинског Светислава Ђорђевића, полицијског писара исте класе среза кључког, — по потреби службе;

за полицијског писара треће класе начелства округа подринског Димитрија Нешића, дипломираног правника; и

за полицијског писара треће класе среза таковског Тихомира Вујовића, дипломираног правника.

Из канцеларије Министарства унутрашњих дела, 11. марта 1910. год. у Београду.

У име Његовог Величанства Краља Петра I. Указом Његовог Височанства Наследника престола Александра, на предлог Министра унутрашњих дела, а по саслушању Министарског Савета, решено је да се:

Димитрије Михаиловић, секретар друге класе Министарства Унутрашњих Дела, на основу § 69. закона о чиновницим грађанског реда стави у стање покоја с пенсијом, која му према годинама службе припада.

Из канцеларије Министарства унутрашњих дела, 9. марта 1910. год. у Београду.

У име Његовог Величанства Краља Петра I. Указом Његовог Височанства Наследника престола Александра, на предлог Министра унутрашњих дела, а по саслушању Министарског Савета, решено је да се:

Љубомир Вуловић, секретар друге класе начелства округа пожаревачког, на

основу §. 69. закона о чиновницима грађанског реда, стави у стање покоја с пенсијом, која му према годинама службе припада.

Из канцеларије Министарства унутрашњих дела, 9. марта 1910. год. у Београду.

Указом Његовог Величанства Краља Петра I., на предлог Министра унутрашњих дела, а на основу члана 34. закона о пословном реду у Државном Савету, одобрено је решење Државног Савета од 26. фебуара 1910. године Бр. 1688, донесено на основу члана 144. тачке 9. Устава, које гласи:

„да се Јосиф Фрид, обућар из Београда, родом из Кишњера у Аустро-Угарској и поданик угарски, по својој молби прими у српско поданство заједно са својом женом Јозефином и малолетном децом: Жаком, Јованком, Шарлотом и Јеленом, изузетно од §. 44. грађанског закона, пошто је поднео уредан отпуст из својег досадашњег поданства.“

Из канцеларије Министарства унутрашњих дела, 5. марта 1910. год. у Београду.

СТРУЧНИ ДЕО

О НОВЧАНОЈ КАЗНИ

(свршетак)

Новчана казна, пошто је то казна која се састоји у стварању једног дуга у текућој монети, који је осуђени дужан да плати каси фиска припада држави. Али држава не задржава увек дефинитивну корист. „Новчана казна“, по § 27. крив. зак, „узимаће се у државну касу осим случаја „где је законом другчије наређено“. Тај случај предвиђа § 313. кр. зак. по коме се новчана казна наплаћује у корист општинске касе, ако су у првом степену судиле општинске власти, и чл. 4. зак. о чувању пољског имања по коме наплаћене новчане казне такође припадају општинској каси. Поједини специјални закони чине одступања од ових општих принципа и намењују неки део новчане казне као награду агентима који су констатовали деликт. Тако по чл. 114. зак. о непоср. порезу од сума које се у име казне по овом закону наплате, припада $^1/_3$ потказивачу, ако при самом потказивању изјави да тражи потказивачку награду. Сличне одредбе о специјалној намени неког дела новчане казне потказивачима, хватачима крijумчарских предмета налазимо и у закону царинском, зак. о монополу дувана, о трошарини, о шумама. У француској употреба новчане казне била је регулисана до последњих година ордонансом од 30. децембра 1823. и 10. фебруара 1824. Ова ордонанса правила је разлику између новчане казне за злочинства која је остајала у државној каси, новчане казне коју изриче нижа полиција која је припадала општини у којој је иступ био учињен, и новчане казне за преступе, која је улазила у општи фонд. Финансијски закон од 26. децембра 1890. ујединио је ово раздвајање. Придати десетни делови државни су. Главно новчане казне припада држави до 2% процената: остатак пада у општи фонд. Средства овога општег фонда служе прво за подмирење трошкова гоњења и издатке који нису могли бити наплаћени; сума које припадају писарима за изводе пресуда који су спремљени ради наплате; награде службеницима који извршују наплате ако томе има места. Остатак је раздељен по чл. 45. финансијског закона од 28. априла 1893., једна четвртина на помоћ деце којој је потребна помоћ; три четвртине општинама по таблици поделе коју саставља комисија департмана према извештају и предлозима префекта.

Француско законодавство не намењује никакав део новчане казне накнади штете причињене нарушењем. Питање о томе да ли би имало места и у каквој форми послужити се у овоме циљу производима навчаних казни у вези је са општијим питањем о накнади која припада жртви деликта.[1])

У нашем законодавству о новчаној казни налазимо једну одредбу у закону о заштити фабричких и трговинских жигова по којој је новчана казна намењена накнади штете која је причињена оштећеном услед деликта по овоме закону. То је одредба чл. 24. по коме: „у место „накнаде штете, оштећени може тражити „да се се кривац осуди на казну од 50 „до 300 дин. у његову корист и судови „кад ствар иследе ову ће му казну као „накнаду досудити.

„Ова казна не искључује и казне про„писане чл. 23. 24. и 25. овог закона“.

* * *

Како се наплаћује новчана казна? Ефикасност казне зависиће од мера које буду предузете у овом циљу. Сама пресуда образује основ. Чим је она постала извршна, власт која је исту изрекла, ако сама није надлежна за њено извршење, шаље је надлежној извршној власти, а то је полицијска, да је изврши. Ова позива осуђеног да плати и ако осуђени сам не плати, наплату новчане казне извршује полицијска власт узимањем у попис имовине осуђеног и продајом исте.

§ 289. кр. суд. пост. прописује: да се „казне новчане и одузимање појединих предмета одмах извршују“, ну, поједини специјални закони одређују рокове извршној власти у којима се има извршити ова наплата. Тако чл. 155. закона о монополу дувана одређује извршној власти рок од тридесет дана за извршење пресуда које изриче монополска управа по овом закону; закон о шумама такође одређује свој рок.

По § 28. кр. зак.: „кад је новчана казна „толика, да је кривац не може исплатити трећином свога имања, то ће му се она „заменити затвором, узимајући за један „до два талира један дан затвора; само „ако је новчана казна већа од триста та„лира, онда се може једним даном затвора „заменити до три талира“. За иступна дела која се казне по општем кривичном законику замена новчане казне у случају инсолвентности осуђеног узима се на један дан затвора од 3—10 дин. Поједини специјални закони садрже нарочите одредбе о овој замени новчане казне затвором у случају инсолвентности осуђеног, које кад што дерогирају у погледу на количину имовине из које се може извршити новчана казна, од општег правила у § 28. кр. зак. Тако по чл. 156. зак. о монополу дувана за извршење осуда по овоме закону може се осуђеном узети само једна трећина непокретног имања које му остане *иреко онога* што му се по § 471. т. 4. а грађ. пост. не може продати. Казне које се изричу по закону о непосредном порезу могу се извршити из имовине осуђеног онако као и наплата порезе без обзира на § 28. кр. зак.

Ако осуђени одбије да плати новчану казну на коју је осуђен, нека законодавства, као француско, допуштају да се на то може *принудити* затвором. *Принуда* наплате новчане казне *затвором* (la contrainte par corps) у вези је пуноправно са сваком осудом на новчану казну.[1]) У кривичном и преступном предмету, трајање је ове принуде од два дана до две године; у предмету који суди нижа полиција, она не може прећи пет дана (закон од 22. јуна 1867.) Иницијатива за примену принуде плаћања затвором припада разним властима, према томе да ли се тиче солвентних или инсолвентних осуђених. У првом случају, администрација посредних пореза има да ради; у другом, прокуратор републике. После извршења пресуде, осуђени се не сматра ослобођен осуда. По овоме карактеру који је чини начином извршења, *принуда* плаћања *затвором* разликује се од *субсидиарног затвора* који су организовала извесна законодавства, у које спада и наше, као што смо видили, којим се замењују новчане осуде које се не могу да наплате.[2])

Статистике констатују да су новчане казне плаћене нарочито велике новчане казне изречене против богатих осуђених и све минималне новчане казне. Из тога факта јасно излази да су новчане казна готово увек извршене кад су у односу са имовином осуђених. То би била дакле реформа, која би реагирала на наплату новчане казне, као она која би постављала сразмеру, у свакој врсти, са средствима егзистенције деликвента. У свима случајевима, принуда плаћања новчане

---

[1]) В. о овоме питању у чланку „грађанска одговорност и накнада штете учињене кривичним делом“, у бр. 44. овог листа пр. год.

[1]) Garraud. Стр. 247.

[2]) У Немачкој, осуђени може бити држан у затвору, према томе да ли се тиче новчане казне за злочин или преступ или новчане казне коју изриче полиција, од једног дана до једне године у затвору за преступна дела (*Gefangniss*), или од једног дана до шест недеља, у затвору ниже полиције. Дан субсидиарног затвора може да репрезентира новчану казну од три марке до петнаест марака. У свима случајевима, субсидиарна казна лишења слободе не може никада имати трајање дуже него главна казна лишења слободе, која је прописана факултативно поред новчане казне коју је суд досудио. (Нем. закон § 28. 29.) За Белгију: кр. зак. чл. 40. 41. У Италији се новчана казна преобраћа у затвор десет лира у један дан или делови од десет лира; овај затвор не може никад прећи трајање од једне године. Кр. зак. чл. 19. 24.

казне затвором, ма у каквој форми да се показује (принуда затвором — la contrainte par corps —, субсидиарни затвор), треба да буде употребљена само у недостатку сваког другог средства. Предлагали су, и та је идеја прокрчила пут, да се новчана казна може *откупити* казненим кулуком. Овај систем појавио се први пут у чл. 210. франц. шумског законика од 1827. Речено је у овоме тексту: „да ће „администрација моћи допустити инсол„вентним деликвентима, да се ослободе „новчаних осуда, грађанских накнада и „трошкова, кулуком, који се састоји у „радовима на одржању и побољшању у „шумама или на општинским путовима. „Главни савет утврђује за општину вред„ност дневног кулука. Кулук се може и „ћутуре извршити. Ако кулук не буде из„вршен у року који су одредили шумски „органи, приступиће се извршењу нагo„ђењем на кулук. Једна уредба јавне ад„министрације одредиће атрибуцију оних „који имају право на откуп кулуком који „одобрава овај члан.“

Систем кулука, наплази у осталом, на извесне тешкоће организације. Доиста, није довољно декларирати да се новчана казна може претворити у кулук; треба имати рада који би се дао осуђенима и учинити да га они изврше. Са ове две тачке гледишта замерке у којима су неки претеривали, нису изгледале неотклоними. Једну примену идеје из које је постао чл. 210. шум. зак. учинио је талијански казнени законик. Овај законик разликује две врсте новчаних казни, *multa* (чл. 19.) која припада деликтима, *ammenda* (чл. 24.) која се примењује на иступе. Он задржава затвор као субсидиарну казну новчане казне, али допушта осуђеном да тражи да замени дане затвора данима рада у корист државе, општине или провинције. При свем том, једном контрадикцијом, која се тешко објашњава, он не даје дану рада исту вредност откупа као дану затвора. Први ослобођава са пет лира, други са десет лира.[1])

(По Garraud-y)

Милош Станојевић

КРИМИНАЛНА ПОЛИЦИЈА

(НАСТАВАК)

8. Правац, којим је ишао човек с пакетом, према казивању Де Конинковом, мора одговарати стварности. Овај човек долазио је са Севера и ишао у правцу Југо-Истока. Злочинац није ни могао ићи другим путем, пошто је полицијска патрола 17 полицијске станице, у времену када је пакет био остављен, између 11 часова и 42 минута и 11 часова и 47 минута, била затворила и блокирала све источне углове улице до места на коме је леш нађен. Полицијска патрола морала је бити тачно у 11 часова и 45 минута на углу сенског булевара и улице „Cirque“. Истинитост Де Конинкове сведоџбе утврђена је, дакле, и овим званичним путем.

9. Сведоџба Де Конинкова у оном њеном делу, који се односи на прецизирање времена у коме је он присуствовао остављању пакета, поткрепљена је и другим поузданим сведоџбама. Да прецизирамо време, т. ј. моменат остављања пакета.

Полицијски агенат Раппелберг, са станом у улици „Hirondelles“, бр. 22, на чијем је прагу пакет био остављен, вратио се кући по свршеној служби у позоришту, нешто мало после $11^1/_2$ часова. У ово доба пакет још није био пред кућом, нити је Раппелберг опазио каквог сумњивог пролазника.

У 11 часова и 42 минута агент Вандам ишао је улицом „Hirondelles“ и прошао поред куће бр. 22, али ни он није ништа опазио.

У $11^1/_2$ часова, Јозеф Ајленбош, машинист у позоришту „L' Alhambre“, напустио је позориште по свршеној служби, и на позадњи излаз изишао у улицу „Fleurs“. У друштву са својим сином свратио је у једну оближњу кафану да се прихвати. Из кафане је изишао после четврт сата, ударио улицом „Hirondelles“, и наишао на сумњив пакет пред кућом бр. 22 у 11 часова и 46 минута. Видели смо већ, да је Ајленбош био послао свога сина да потражи каквог полицијског агента, и да је после кратког времена наишао Петар Ноел, фигурант истог позоришта. Ајленбош и Ноел познавали су се добро. Враћајући се увече кући истим правцем, они су врло често ишли заједно. По тврђењу Ноеловом, било је нешто мало више од $11^3/_4$ сата кад је он прошао. Сведоци су провели у чекању највише један минут, јер су тачно у 11 часова и 47 минута видели на углу улице „Fleurs“ једног полицијског агента. То је био Вандам, који се по свршеној патроли враћао у своју станицу. Ајленбош га позива, Агент прилази и испитује пакет. На испитивање пакета, измену опсервација и очекивање повратка Ајленбошовог сина утрошено је три до четири минута. Најзад се сви крећу ка полицијском комесаријату III дивизије, ударајући улицом „Laeken. Морали су ићи полако из ова два разлога: Ноел је с тешком муком носио пакет, а од троје деце, која су их пратили, двоје је скоро поспавало. Ишли су отприлике 5 минута док су стигли на крај кеја „Briques“, на чијем се углу налазио варошки електрични сат. Кад је Ајленбош, љут због ове афере која га задржаваше од повратка кући, погледао радознало и пажљиво на овај сат, била је поноћ мање 5 минута. Дакле 11 часова 55—5—3—1 = 11 часова и 46 минута.

Из ових неоспорних и тачних констатација излази несумњиво, да је пакет с лешом био остављен у улици „Hirondelles“ између 11 часова 42 и 11 часова 46 минута, а и Де Коninк је тврдио, да је пакет био остављен у $11^3/_4$ часа. Казао је, дакле, истину.

10. И најзад, опсервације Де Конинкове озбиљно су поткрепљене и једним необоривим, физичким доказом, који ћемо доцније анализати. Де Конинк може бити само ово двоје: деликатан посматралац или генијалан лажљивац. Лаж његова у овој ствари не би се могла објаснити; она би била без повода и разлога. С друге стране, опет, Де Конинк је потпуно неписмен и, као такав, нити је у школи научио, нити је могао читати у каквој расправи о физичким законима паралелограма сила, које примењује у својој сведоџби. Он је просто један одличан посматралац уличних ствари.

Према свему овоме, ми морамо без резерве примити његову сведоџбу, јер су опсервације, које она садржи, обичне, сасвим природне, вероватне, испричане без хвалисања начином узгредним, индиректним и готово наивним Сведоџба сведока, која се појављује као скромна, тачна и прецизна, без претераности, нелогичности и противречности, нуди све карактере вероватноће. А кад је она уз ово још и ојачана читавом серијом објективних и необоримих доказа, као и једним неоспорним физичким доказом, онда се ова сведоџба мора сматрати као искрен израз истине.

Сведоџба Делфине Дисар.

Г-ђца Делфина Дисар, рођена у Паризу, од белгијских поданика, 1. јуна 1882 год., по занимању ћурчијска радница, са станом у улици „Rempart des Moines“, у Брислу, дала је пред влашћу једну врло интересантну сведоџбу, коју ћемо најбрижљивије проучити, с обзиром на нарочиту важност коју су, и полицијска власт, и државни тужилац; и истражни чиновник, поклонили овом важном и у њиховим очима тако драгоценом сведоку. Ево како та сведоџба гласи:

„Оног вечера кад је извршен злочин, око 11 часова и 40 минута. г-ђца Дисар, пролазећи улицом „Hirondelles“, опазила је, према улици „Fleurs“, једног човека, који је носио један велики пакет, увијен у угаситу хартију. Овај човек долазио је од сенског булевара, и једно време застао је. Изгледао је стар око 30 година.; био је високог стаса и обичне развијености; коса му је била црна, а бркови црни и смеђи; од одела носио је: горњи капут угасите боје, панталоне угасите и пругасте, на ногама је имао ципеле на дугмета, а на глави, округли црн шешир. Пошто је г-ђца Дисар била застала и отпочела посматрати овог човека, то јој он стаде претити грубим изразима да ће је ударити ако не продужи свој пут. После ове претње сведок се повукао ка улици „Loeken“, одакле је поново посматрала и видела индивидуу како је без пакета изашла из улице „Hirondelles“, скочила на трамвај у улици „Laeken“ и отишла у правцу Андерлеша“.

[1]) Законици Фрибурга, Валеса, Вода, Навшатела, примењују исти принцип. Види о овоме питању: Bonneville de Marsancy, *De l amélioration de la loi criminelle,(* t. II. стр. 301. Les discussions an Congrès pénitentaire de Rome en 1885. Ове су дискусије биле изазване законом кантона Вод од 17. марта 1875. чија је основна идеја нашла два браниоца у г. г. Correvon и Garofalo. При свем том, конгрес је није одобрио, предлог француских делегата, који су тражили чисто и просто одржање система општег права франц. кривичног законика, добио је већину; од тада је питање проучавано у разним конгресима и најпосле, врло темељно у 1893. у општем друштву затвора *(la Société générale des prisons)* поводом извештаја Boullaire-a о казнама које би могле супституисати затвор. *(Rev. pénit. loc. cil.)*. Откуп новчане казне кулуком био је предмет једног предлога који је поднео француском сенату г. Michaux, предлог који је узет у расматрање 12. децембра 1885. али који није сазрео.

Критичка анализа ове сведоџбе.

Казивање Делфине Дисар у апсолутној је контрадикцији са сведоџбом Де Конинковом, коју смо анализали и оценили, и код које смо констатовали све гарантије искрености. Доиста је немогућно, да су две личности, које су ишле супротним правцима, оставиле један исти пакет, на истом месту, и у исто време, а још је мање немогућно да се два сведока, који су констатовали идентичне факте у истој улици и у исто време, нису срели, нити међусобно опазили. Пошто два слична злочина нису извршена у исто време, то ни два злочинца, два носиоца пакета, нису могли оставити своје пакете у исти мах, или сукцесивно, на прагу исте куће. Из овог факта излази, да се један од двојице сведока вара, или измишља и лаже.

Потражимо на којој је страни измишљотина или заблуда.

У казивању г-ђце Делфине Дисар нема ни једног елемента вероватноће. Напротив, она је препуна невероватноће и бесмислица, које на први поглед падају у очи.

Да прегледамо укратко ове елементе невероватноће.

1. Могућно је, да су оба носиоца пакета прошла улицом „Hirondelles“ оне ноћи кад је злочин извршен, и да је Де Коninк видео једног, а г-ђца Дисар другог; могућно је, да је други носилац пакета претио г-ђци Дисар грубим изразима; могућно је, најзад, још и то, да је она видела индивидуу која је у улици „Laeken“ скочила на трамвај и отишла у правцу Андерлеша, али се са овим завршује вероватноћа, могућност, и разумна и допуштена стварност. Човек, кога описује Дисар, није и не може — ако постоји — бити злочинац. Она није видела, нити је могла видети, да је овај човек оставио пакет на улици, и ово је прва измишљотина. Злочинац, који је силовао и ишчеречио једно дете, чији леш носи под мишком, може имати само једну мисао: да се што пре ослободи свог трагичног терета, и то потајно, кришом и немо. Он би несумњиво тражио да се што боље сакрије; он би нарочито избегавао да на себе скреће пажњу и изазове какав догађај или скандал, и старао би се да својим пасивним понашањем избегне сваку интервенцију публике и полиције. Извршилац злочина над малом Жаном свим својим актима доказао је своју фину и обазриву умешност, као и своју препредену вештину. Никад он не би учинио ту несмотреност и глупост да се обраћа г-ђци Делфини Дисар, једној страној, непознатој и за њега потпуно равнодушној личности; да је грубо вређа и прети јој, и то све без икаквог повода, а по врло скупу цену: да одмах буде ухапшен због ноћне ларме, и то у тренутку кад је под мишком носио леш своје жртве. Све ово, доиста, прелази крајње и допуштене границе вероватноће.

(НАСТАВИЋЕ СЕ)

ПОУКЕ И УПУТИ

Пријемнику права наслеђа, по § 867. грађанског закона, припадају сва права преносиоца тог права према свима (ergaomnes), па и права, која истичу из задругарских односа, према задругарима преносиоца права.

Миљкан Г., земљ. из Ђурђевца, као пријемник права Љубомира и Велисава М., молбом од 21. фебруара 1907 год. обратио се начелнику ср. колубарског и тражио, да власт образује изабрани суд ради поделе имања са Маријом Т., које је ова са Љубомиром и Велисавом наследила од масе пок. М. Ћирића.

По овом тражењу, а по оцени поднетих доказа и саслушању заинтересованих, начелник срески донео је био решење 15. јуна 1907 год. № 8776, о саставу изабраног суда, одређујући и за противну страну судије, и ово решење оснажило је и начелство окружно.

Ну по жалби Маријиној, то решење поништио је Министар Унутрашњих дела примедбама од 21. августа 1907 год. Бр. 14762., са разлога, што овде није било сагласија парничара, пошто Марија није на деобу пристала, те је начелник срески донео друго решење 12. маја 1908. год. № 6208. и њим одбио жалитеља од тражења састава изабраног суда, упућујући га суду, да то право путем спора задобије.

Решење ово оснажило је начелство окружно, а решење овога Министар Унутрашњих дела својим решењем од 28. јуна 1908 год. ПБ№ 11356.

По изјављеној жалби, Државни Савет нашао је, да ожалбено решење Министрово не одговара закону из ових разлога:

Као што се види из акта овог предмета, решењем неспорног судије првостепеног ваљевскег суда од 17. новембра 1905 год. Бр, 32412, за наследнике масе пок. М. Ћирића оглашени су били Марија Т. једне половине имања, и Љубомир и Велисав М. друге половине.

По уговору од 12. јануара 1906 год., потврђеним неспорним судијом ваљевског првостепеног суда 20. фебруара 1907. год. Бр. 7189., Љубомир и Велисав продали су свој део наслеђа жалитељу Миљкану.

Како је жалитељ овим уговором по § 867. грађ. зак. ступио у сва права помен. наследника, то је он на закони начин задобио и право да тражи деобу имања пок. М. Ћирића среством изабраног суда, те да му се једна половина преда на уживање и искључиво располагање, јер не стоји разлог у решењу начелника ср. колубарског од 12. маја 1908 год. Бр. 6208., које је изречено у смислу примедаба Министра Унутрашњих дела од 21. августа 1907 год. ПБр. 14762., да нема места саставу изабраног суда, што жалитељ Миљкан није задругар тужене Марије, те да је онда неумесна и примена §§ 434. и 437. грађ. суд. пост., по којима је полицијска власт овлашћена била да састави изабрани суд и да за тужену Марију одреди судије, кад то пуномоћник њен није хтео да учини, — јер ако жалитељ Миљкан није задругар, њему ипак, по именованом законском пропису, припадају сва права, која истичу из закљученог уговора између њега и наследника Љубомира и Велисава, према туженој Марији, па и она права која истичу из задругарских односа тих наследника према Марији. А у та права несумњиво припада жалиоцу и право, које су уступиоци његови имали по §§ 492. и 496. грађ. закона.

Због тога је неоснован и онај разлог, да је требало упутити жалиоца да тражи, да продавци наслеђа Љубомир и Велисав према њему испуне уговор, који је између њих и жалиоца закључен о куповини и продаји наслеђа, јер се тај уговор не оспорава од интересованих лица, па по томе не може ни бити предмет спора и какве друге и одвојене расправе.

Најпосле, и разлог, да се не зна, да ли су Љубомир и Велисав, с обзиром на § 471. тач. 4. грађ. суд. пост. могли пренети непокретно добро, које су наследили, на жалитеља Миљкана, неумесан је по томе: а) што је неспорни судија, приликом потврђења уговора о куповини и продаји наслеђа између именованих лица, ценио по законској наредби и ту околност: б) што састав изабраног суда и деоба имања, према томе, није се ни могла условљавати том околношћу, и, в) што је жалитељ Миљкан, као што се види из акта, баш по наредби начелника среза колубарског од 20. маја 1907 год. Бр. 7648, поднео уверење суда и одбора општине Л.... од 23. фебруара 1906 год. Бр. 455., којим се тврди, да Љубомир и Велисав имају преко 25 дана — плуга земље и два плуга плаца, на коме им кућа и остале зграде постоје, што им по закону као наглавица остаје, рачунећи сваки плуг по 1600 □ хвати или 5755 □ мет., сем земље, коју су продали жалитељу Миљкану.

Са наведених разлога жалитељ Миљкан не може се одбити од тражења састава изабраног суда и деобе имања.

Али, како је пуномоћник тужене Марије, на саслушању од 5. маја 1907 године № 5126., изјавио, да не може бирати судије за изабрани суд, јер се из тужбе не види, које се имање и у којим границама — у метрима — има делити са Миљканом, то је, пре изрицања решења о саставу изабраног суда, потребно, да се именовани пуномоћник саслуша, има ли и шта да примети на онај списак имања пок. М. Ћирића, који је по наредби старатељског судије од 17. децембра 1904 год. Бр. 34524. учињен, и који је жалитељ Миљкан у својој тражби под № 2366, поднео, а из којег се види, да је побројано све непокретно имање пок. М. Ћирића, па пошто се и ова околност извиди, да се приступи оцени и решењу питања о саставу изабраног суда, јер изабрани суд по §§ 433, 434. и 436. грађ. суд. пост. мора имати тачно одређен предмет, о коме има да суди.

Према овоме, среска власт неумесно је решењем од 12. маја 1908 год. Бр. 6208, одбила жалитеља од тражења изабраног суда и упутила га суду, да то право путем

спора доказује, те ни ожалбено решење Министрово, којим је такав рад среске власти оснажен, не може опстати.

Писмом од 30. децембра 1909. године П№ 27980, Министар унутрашњих дела известио је Државни Савет да се са овим посматрањем слаже и да ће жалиоцу у смислу предњих примедаба издати друго решење.

Одлука Државног Савета од 2. јануара 1910 год. № 8462.

Мишљење опште седнице Касац. Суда од 6. феб. 1910.

Застарелост за дела из § 356 б. казн. законика почиње тећи од дана, кад је газда слугу отпустио, ако га дотле никако није уписао, а ако га је уписао, али по протеку прописног рока, онда застарелост почиње тећи од дана таког одоцњеног уписа.

На захтев господина Министра Правде од 2. јануара 1910. год. № 16969/909, Касациони Суд услед представке ваљевског првостепеног суда о неједнакој примени § 396 казн. законика у погледу застарелости кривица из § 356 б истог закона, да своје мишљење о томе: од кад почиње тећи застарелост код дела из § 356 б казн. законика, да ли од последњег дана када је требало слугу уписати или од дана када је газда слугу отпустио — Касациони Суд на основу тач. 2. § 16. свога устројства у општој својој седници проучио је ово питање па је нашао:

Природа је свих оних кажњивих дела, која су у исвесном *трајном* чињењу или нечињену (пропуштању), да су завршена последњим актом тога чињења или пропуштања, те према томе од тог последњег акта само и почиње ток застарелости. То је и нарочито речено при крају последњег става § 75 казн. законика за злочине и преступе, па се по себи разуме и за иступе. А иступне кривице из § 356 б казн. законика, на име кад газда слугу за 15 дана од пријема у службу не упише, па и после тога све дан по дан пропушта то учинити, јесу трајне кривице. За то је Касациони Суд мишљења: да застарелост за дела из § 356 б казн. законика почиње тећи од дана кад је газда слугу отпустио, ако га дотле никако није уписао, а ако га је уписао, али по протеку прописног рока, онда застарелост почиње тећи од дана таког одоцњеног уписа.

Одлука опште седнице Касац. суда 24. ав. 1909. г.

Признањем оптуженога, могу се више основа подозрења, изнетих противу њега, доказивати.

Пресудом Апелационог Суда од 8. маја 1909. г. № 2291, ослобођен је казне из недостатка довољних доказа С. Г., који је био оптужен лознич. првостеп. суду за покушај убиства са предумишљајем, јер је апелац. суд нашао, да се признањем оптуженога не може доказивати и основ подозрења из тач. 1. и из тач. 7. § 121. крив. пост., већ само основ подозрења из тач. 7. помен. §а. Но по жалби држав. и прив. тужиоца и браниоца оптуженог, Касациони Суд примедбама својим од 11. јуна 1909. № 7129, поништио је ту пресуду са разлога:

„Разлог Апелационог Суда, да противу оптуженог С. не стоји и основ из тач. 1. § 121 крив. суд. пост. (што је по своме признању имао пушку, дакле онако оруђе каквим је дело покушаја убиства извршено) само за то, што је тај основ утврђен његовим признањем, као што је утврђен и ранији основ из тач. 7. реченог § 126., дакле једним истим доказним средством, не може опстати, баш ни према пропису § 237. реч. зак., на који се Апелациони Суд позвао. Јер смисао овог наређења није тај, који му даје Апелациони Суд, већ му је смисао да, сваки основ подозрења мора особиту околност садржавати, а не и да једна околност може чинити више основа, обележених у § 121 до § 123 крив. суд. пост., и даље, да један исти догађај (збиће) не може састављати више основа подозрења. Према томе у овом наређењу није изложено и како ће се поједини основи утврђивати, као што Апелац. Суд. погрешно узима. То је одређено у §§ 223, 224, 229, 230 и 239. поменутог закона, а ови прописи пак *не забрањују* да се *признањем оптуженога* могу утврђивати више основа подозрења, јер кад признање оптуженог може по § 225 крив. суд. пост. бити потпун доказ о кривичној одговорности његовој, онда је, са свим природно, да се признањем могу утврђивати и непотпуни докази — више основа подозрења, као што је то и овде случај: да је оптужени био на лицу места основ из тач. 7 § 121 крив. суд. пост. и да је имао оружје — пушку — дакле онакво, каквим је и дело извршено — основ из тач. 1. § 121. ист. зак., разуме се, ако иначе ништа не стоји што би давало повода за сумњу.“

Ове примедбе Апелациони Суд није примио, већ је под 4. августом 1909. дао следеће протувразлоге:

„По § 237 III. одељак крив, пост. свако ће се поједино збиће само један пут моћи узети у призрење, нити ће једно исто збиће састављати више законских основа подозрења. Овај пропис у вези са прописом § 118 крив. пост. одређује у каквој вези треба да стоји околност са лицем и делом да се може узети као основ подозрења. А у § 239. крив. пост. изречено је опште начело да основи подозрења треба да су доказани тако, да се о њима не може сумњати, као и да је сваки основ подозрења само од појединог, и то за сваки основ од другог сведока потврђен био дело ће се за доказано сматрати“.

„Дакле, према овом и признање извесних околности од стране оптуженог С. не може се цепати на више делова и од сваког појединог дела стварати докази о засебним основима подозрења, него се оно може само једанпут ставити на терет оптуженом за једну од околности, које га терете.“

„Ако би се узело како Касациони Суд примедбама тражи, онда овако цепање признања може бити опасно и услед незгодног стицаја околности меже се склопити саставни доказ и против невиног, што би било противно циљу крив. поступка.“

„Ово своје мишљење, да се признањем оптуженог оних околости, које сачињавају основе подозрења не може добити саставни доказ, Апелациони Суд заснива и на одредби § 225 крив. пост., који прописује погодбе, какво треба да је признање па да се добије правни доказ о делу и кривич. одговорности оптуженог, а такво признање није оно, које садржава признање околности, које сачињавају основе подозрења. Противно схватање довело би до тога, да би кривична одговорност оптуженог била утврђена признањем оптуженог и онда, кад тог признања апсолутно и нема, дакле и у случају кад он извршење дела категорички пориче, кад дакле нема не само признање него ни онаквог како се тражи по § 225 кр. пост, те да би могао бити правни доказ.. На тај начин проширује се на штету оптуженог доказ са признањем, а то није допуштено по § 231. крив. пост. Без утицаја је у расправи овог питања то, што се правни доказ може прибавити и по основима подозрења, јер је овде у питању само то, да се признањем основа подозрења од стране оптуженог не може добити саставни доказ, не могу се дакле они доказивати признањем, већ се све признате околности ма колико основа подозрења садржавале, могу сматрати само као један основ подозрења, — што се јасно види из одредбе § 123. т. 1. кр. пост. и по коме признање које нема сва својства признања, какво се по закону за потпун доказ узима, може бити само ближи основ подозрења, а не може се из признања, које нема сва својства признаја какво се по закону за подпун доказ узима, констуисати потпун правни доказ.“

Касациони суд је у општој седници уважио примедбе свога одељења, а противразлоге Апелац. Суда одбацио (одлука од 24/VIII. 1910 г. № 8767.) **М. Л. Р.**

ПОУКЕ И ОБАВЕШТЕЊА

Учињена су нам ова питања:

I

Суд општине јарменовачке, у срезу качерском, актом својим Бр, 445, пита:

„У 1908. години, општина ова поднела је пријаву Управи Фондова за зајам од 15.000 дин. за исплату ново подигнуте школске зграде, на подлози сталног прireза 30% који је прирез и задужење одобрено од збора и надлежних власти.

Од тога времена до данас, 40—50 сељака, положили су цео део свог дуга за школу, велећи: „нећемо да дугујемо“ и то је у отплату школе дато.

Како сада изгледа да ће се ускоро овај зајам и остварити, суд моли уредништво за објашњење.

1. Мора ли суд примити свих 15.000 дин. зајма или за онолико мање, колико су горе поменути сељани свој део дуга отплатили;

2. Чиме они могу бити осигурани да им се доцније не наплаћује прирез 30%

за одужење овог дуга, пошто је дуг заснован на подлози сталног прireза; и

3, Хоће ли за то важити зборска одлука да се донесе да се прирез 30% разрезује само на оне, који свој део дуга за школу нису платили, до потпуне исплате, и по ком законском пропису.

Моли се уредништво за одговор у првом наредном броју Полиц. Гласника, јер од тога зависи одговор Управи Фондова за задужење.«

— На ово питање одговарамо:

Ако Управа Фондова није донела коначну одлуку о одобреном зајму, онда њој ништа не смета да одобри онолики зајам, колико је сада општини потребно по одбитку сума, које су поједини грађани већ дали.

Нека је, дакле, суд извести да је сада потребан мањи зајам, па ће она у томе смислу и донети своју одлуку.

На случај, да је зајам већ коначно одобрен, те би сада било незгодно мењати одлуку, онда суд може узети цео зајам, па да код прве отплате преда Управи целу суму, коју је прибрао од својих грађана, као отплату дуга у смислу чл. 66. Правилника Управе Фондова.

На тај ће начин још у првој години дуговања смањити суму дуга.

Како су извесни грађани у напред положили целу суму, коју би према непосредном порезу што га сада плаћају, имали дати на име отплате и интереса према времену задужења, ако је, наравно, то тачно обрачунато, то збор може донети одлуку, да се потребна сума на њих не разрезује, него само на оне грађане, који свој део нису исплатили.

О таквој могућности не постоји баш нарочита законска одредба, али збор може црпсти то право из чл. 33. т. 7. закона о општинама.

Само треба имати на уму, да ове грађане треба накнадно оптеретити, ако би њихов непосредни порез доцније постао већи, и то само на ону разлику, јер је обвеза општа и само према суми непосредног пореза.

Наравно да према Управи Фондова стоје у обвези сви грађани општине, и да према томе, ова подела има да буде само унутрашња ствар општине.

II

Деловођа општине црнотравске, пита:

„Учтиво молим уредништво да у свом листу, у циљу обавештења изнесе своје мишљење о тумачењу чл. 118. закона о општинама, који регулише минимум платâ општ. деловођа, а који гласи: „Плата деловођи општине не може бити мања у општини до 300 пореских глава од 480 динара: од 300—600 пореских глава од 720 динара; од 600—900 пореских глава *до* (ово „до“ подвлачим) 960 динара; а у општинама преко 900 пореских глава од 1200 дин.

Општина црнотравска, које сам ја деловођа, има 618 пор. глава. Дакле спада у категорију општина, према горњем члану, које имају од 600—900 пореских глава.

У данашњој седници, приликом претресања и решавања буџета, одбор је буквално протумачио овај члан, па плату деловођи одредио испод 960 динара, јер вели да је оном законском одредбом.... „од 600—900 пор. глава **до** 960 динара“ одређен максимум плате за општине чији број пореских глава варира између 600 и 900, — док за *све остале* општине одређен је само *минимум* платâ.

Ја не могу за ово решење толико кривити општински одбор, који је сасвим буквално разумео ову законску одредбу. Али зато мислим има кривице до самог законодавца, ако је он поставио оно „до“ и ако не буде штампарска или преписачка погрешка.

Кад се цео чл. 118. прочита, а нарочито прва реченица: „*Плата деловођи општине* **не може бити мања**....“ Онда по логичком тумачењу никако не може бити места оном „**до**“, но би се морало претворити у „**од**“, којим је цео овај и претходни члан 117. проткан, јер је овим члановима законодавац одредио само *минимум* плата; а да је хтео поставити и *максимум*, он би то друкчије стилизовао, јер у српском језику има довољно речи да се то објасни.

Не сматрам себе компетентним да могу тумачити законске нејасности, противуречности и двосмислености, али у колико имам појма о логици и граматици и на основу здравог разума строго стојим на гледишту, да она реч у чл. 118 „до“ која чини толике пометње, апсолутно не може опстати. Да на оваквом гледишту останем даје ми повода и то: што је у Народној Скупштини у дебати о овом члану (види протокол XXXIII редовног састанка, од 24. новембра 1909 г. Срп. Нов. за 1909 г. бр. 262) говорено само о минимуму плата општ. деловођа, а ни једне речи нема о максимуму.

За то учтиво молим уредништво за што скорије своје мишљење по овоме питању, како би се избегле евентуалне распре при решавању општ, буџета, који се у опш. одборима морају претресати од 1. марта до краја истог месеца а врло велики број општина у Србији спада у категорију (између 600 и 900 пор. глава) којих се ово питање тиче“.

— На ово питање одговарамо:

И само уредништво дели то мишљење, да се никако није хтело оно, што је сада утврђено чл. 118. закона о општинама, јер се до очигледности види да је место **до** требало бити **од**, пошто се напред говори о минимуму плата.

Али како је, било грешком у препису, било каком другом случајношћу, и у оригиналан закон унесено оно **до**, те тако се сада стоји пред једним законом, који је добио силу и већ прописно промулгован и обнародован, онда се његове одредбе морају поштовати и тумачити онако како гласе, без обзира на то, како су постале, све дотле, докле се законодавним путем не учини исправка.

III

Суд општине плочке, актом својим Бр. 287, пута:

„Чланом 181. в. закона о општинама одређен је дан за прве општинске изборе 28. марта ове године.

У члану 34. стоји да збор сазива општински суд, али нигде не стоји, да ли тај сазив врши непосредно општински суд, или му претходи одлука општинског одбора.

Моли се уредништво за потребно објашњење по овоме.

— На ово питање одговарамо:

Због тога, што је за прве изборе по новом закону о општинама, самим законом одређен дан избора, изгледа да не би била потребна одборска одлука.

Али ако се узме у обзир то, да је њему стављено у дужност чл. 86. т. 19. и чл. 148. закона о општинама, да у редовним приликама одређује дане збора, па се томе дода и то, да он и за ове изборе има да одреди чланове бирачког одбора према чл. 52. а и 52. в. онда је свакако потребно да и овим изборима претходи одборска одлука, само што одбор неће моћи мењати дан избора.

IV

Деловођа општине адранске пита:

У првом ставу чл. 53. г. закона о општинама, поред осталога стоји и ово: „у сеоским општинама, састављеним из више села, за председника ће се узети члан из те општине“.

Моли се уредништво за обавештење: да ли се предња одредба има тако разумети, да председник може бити само из онога села, по чијем се имену назива општина, или он може бити из кога му драго села једне општине?“

— На ово питање одговарамо:

За председника се може узети лице, које има законске услове, из кога му драго села једне општине, а никако избор није везан за село, по чијем се имену назива општина.

V

Суд општине годачичке, актом својим Бр. 446, пита:

„Гружанско пореско одељење, актом својим од 8. јула ове год. Пор.Бр. 2404, послало је суду овоме упутницу од 87 динара, која је сума добивена од продатог имања Станка и Благоја бр. Марковића овд. и наредило је, да се ова сума уведе на одужење порезе и прireза дотичних, и да се акт као готов новац приликом предаје пореза донесе одељењу.

Благајник овог суда, при развођењу ове суме, увео је на одужење поразе именованих 6·40 дин. а 80·60 дин. на одужење дугов. општ. прireза, и ако ова лица дугују порезе још преко 200 динара, а ово зато, што је у овоме месецу општинска каса располагала са мало прireза те није другим начином могла да покрије издатак школи, који је морала учинити а по постојећим расписима о издржавању школе.

Гружанско пореско одељење, сматрајући да је овим оштећена државна каса, а по саслушању дотичног благајника, решењем својим од 13. фебруара тек. г. Пор.Бр. 5007, осудило је касу дотичног овог општинског суда, односно благајника овог суда, да из општ. касе изузме 80·60 дин. из општинског прireза и овом

сумом одужи порезом Станка и Благоја Марковиће, да тиме поврати држави 80·60 динара, наводећи: да је одељење непокретно имање продало само за државну порезу, а не за општински прирез.

Моли се уредништво за објашњење: да ли је решење одељења на закону основано, и по ком закону оно у оваквом случају може осудити јавну касу да издатке чини у корист државе, и ако је решење незаконито шта суд — благајна треба да чини?«

— На ово питање одговарамо:

Пореско одељење продало је имовину Браће Марковића за наплату државног пореза, а не општинског прireза, јер по чл. 40. закона о окружним, среским и општинским буџетима, наплату општинског прireза врше сами општински судови.

Пореско одељење, како сам суд признаје, јасно је и опредељено наредило, да се послатом сумом од 87 динара, одуже Браћа Марковићи у отплату *државног пореза и прireза*, који се ни овом сумом укупно не измирује.

Оно је, у осталом, ову суму послало суду само зато, што су код њега распореди и дневник пореза, те само није могло извршити одужење.

И кад овако стоји ствар, па је благајник опет противно наредби одељења употребио послату суму у отплату општинског прireза, онда је одељење имало дужности у смислу чл. 107. и 108. закона о порезу, да стане на пут овој самовољи општинског благајника и заштити државни интерес.

Оно је на то имало права и по поменутим законским одредбама и по чл. 105. поменутога закона, као и по чл. 17. закона о Пореској Управи, пореским одборима и порезницима.

Одељење је овде учинило само једну погрешку, што благајника није казнило по чл. 115. закона о порезу, па да други пут врши наредбе старијих власти онако како гласе, јер га не може правдати ни она околност, што није имао чиме исплатити школски прирез, јер је суд требао да се постара да уредним прибирањем својих прихода то омогући.

СЛУЖБЕНЕ ОБЈАВЕ

ТРАЖИ СЕ

Чедомир, син **Светислава Мишковића,** тежака из Бошњана у срезу темнићском, ђак I разреда крушевачке гимназије, из страха да не буде истеран из гимназије, отумарао је 6. ов. месеца из Крушевца и до сада се не зна где је.

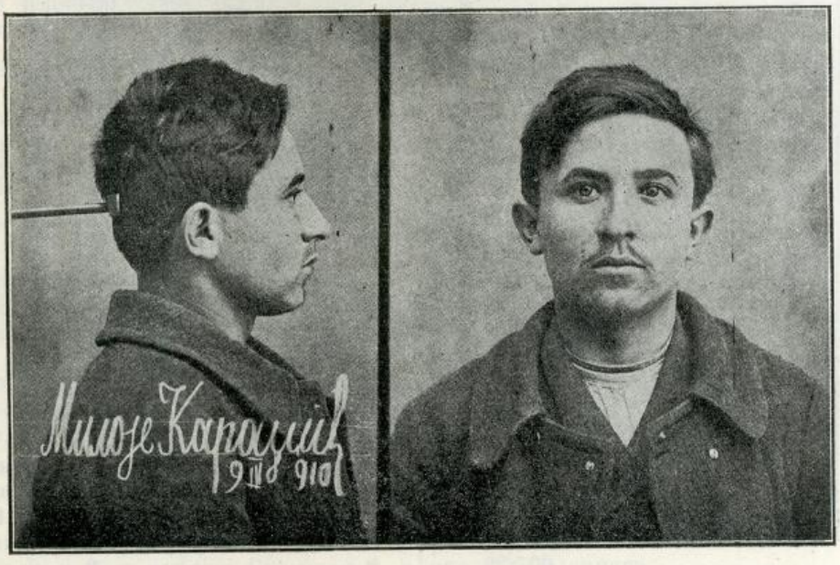
Он је стар 13 година, сувоњав, средњег раста, очију црних. У оделу је сељачком. — Депеша начелника среза расинског Бр. 5108.

ИЗ ПОЛИЦИЈСКОГ АЛБУМА

Милоје Карацић, професионални коцкар, ухваћен је у кварту теразијском без занимања, ради чега је кажњен са 20 дана затвора и прогонством у место рођења. Он је на своме саслушању признао, да нема никаквог сталног занимања, већ да живи искључиво од коцкања и то са маркираним картама, те тако вели «коље» без ножа. Осим тога признаје, да је безброј пута кажњаван иступно и да је добро познат у коцкарским «круговима», што сведочи и напад, који су извршили прошле године коцкари на једног полицијског чиновника у кафани у Јовановцу, где је и овај Милоје учествовао.

Како је ово прво његово «познанство» са београдском полицијом, то износимо његову слику очекујући да ћемо добити још више података о његовој личности, која је добро позната полицијским и општинским властима у унутрашњости.

Он је родом из Ваљева, стар 20 година, висок 1·79 метара, очију зеленкастих и мало

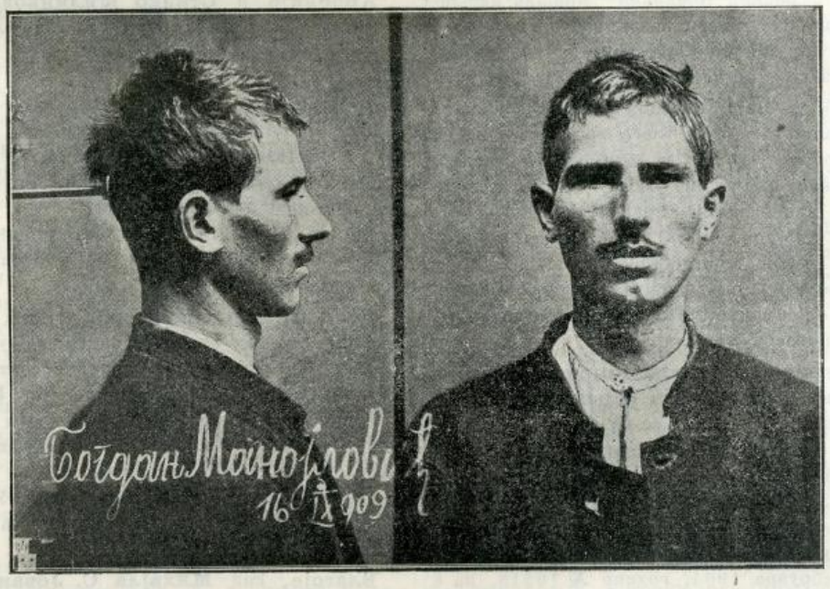

буљавих, косе црне и густе, на левој руци има ожиљак од ране, величине и облика кукурузног зрна између првих зглобова средњег и кажипрста; на левој страни чела белега од посекотине у облику праве линије правца косо унутрашњег величине 2 с. у.; и младеж величине просног зрна за 1·5 с.м. испред унутрашњег угла левог ока; и на грудима младеж величине пшеничног зрна за 1·5 с.м. изнад и у лево од леве сисе.

*

По ономе, што је истрагом полиције било утврђено до дана изласка последњег броја нашега листа изгледало је, да су све крађе извршене у Београду, у последње време, биле дело Ивана Чајковског и осталих, о којима смо говорили. Међу тим, вештом истрагом коју води кварт теразијски утврђено је, да је неке од тих крађа вршио и **Богдан Манојловић,** звани «Вла» који је сада у бегству у друштву са Живојином Јовановићем званим «шуца». У том циљу износимо данас фотографију Богданову, молећи све полицијске и општинске власти, као и приватна лица, која би ма што знала о Богдану, да то одмах доставе кварту теразиском, нарочито још и с тога, што није искључена могућност, да је он и у другим местима са другим друштвом вршио казнима дела.

Богдан је родом из Штубика у срезу брзопаланачком, стар 22 године, висок 1·71 метар, косе и бркова (малих) плавих, очију жућкасто плавих и упалих, доња усница задебљала, чело велико. На лицу има три брадавице; прву на десној страни носа у величини малог сочива за

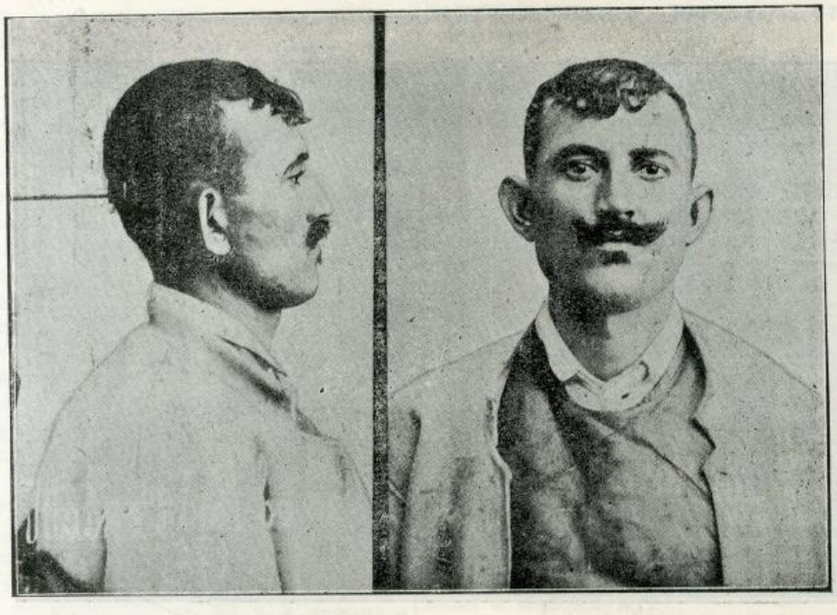
1.5 с.м. испред корена десне обрве; другу величине кукурузног зрна на средини десне обрве и трећу величине кукурузног зрна испод десне јагодице. Поред ових знакова, на левој

руци има и тетовиран знак на којој је исписано: «1909 год., испод године ленгер а испод ленгера «Б. М».

Према подацима који се налазе у Антропометријско-полицијском одељењу, он је и раније осуђиван за крађу пресудом неготинског првостепеног суда од 13. априла прошле године Бр. 7921, са шест месеца затвора.

ПОЗИВ НА ПРЕДАЈУ

Решењем начелства округа пожаревачког Бр. 4096, од 10. тек. м-ца, утврђено је, да се **Живко Ивановић,** тежак из Великог Села,

чију слику доносимо (из 1905 године) одметнуо испод ово земаљских власти у намери да самовласно живи и казнима дела чини — да хајдукује.

Стога у смислу члана 9-ог зак. о јавној безбедности, начелство ово окружно позива Живка Ивановића, теж. из Вел. Села, да се у року од (20) двадесет дана, рачунајући последњу објаву у «Српским Новинама» пријави најближој полицијској власти или првостепеном суду, што ако не учини начелство ће га по поменутом закону огласити за хајдука.

Живко је стар 35 година; раста високог; црномањаст у опште; косе гргураве; малих црних бркова; говор му је тепав — врскав.

На левој руци има белегу од посекотине у облику праве линије, правца хоризонталног, величине 2·5 см. и за 2 см. изнад превоја ручја на страни постеријорној.

Од одела има жут кожух; гуњче од шајка; чакшире од сељачког сукна; на глави шајкачу, коју по потреби мења.

Наоружан је брзометном пушком, а има и седмометну и револвер са белим корицама.

Према подацима који се налазе у антропометријском полицијском одељењу, Живко је први пут осуђиван пресудом ћупријског првостепеног суда од 3. октобра 1900. године № 23002, на 2 године затвора, за крађу стоке; и други пут пресудом првостепеног пожаревачког суда од 19. фебруара 1904. године № 10518, на 6 година робије у лаком окову због опасне крађе и тешке телесне повреде.

Из канцеларије начелства округа пожаревачког Бр. 4096, од 10. марта 1910. године у Пожаревцу.

П О Т Е Р Е

Стојан Милић, портир у гостионици «Касина» у Књажевцу, ноћу између 9. и 10. овог месеца украо је Димитрију Чолеку, трговачком путнику, 985 динара у сребру па затим побегао.

Он је стар 18—20 година, средњег раста, црномањаст, ћосав у оделу сељачком. — Депеша начелника среза заглавског Бр. 6801.

Милован Величковић, трговачки помоћник у гвожђарској радњи «Мирковић и Швабић» у Паланци, покрао је поменутој фирми више револвера и маказа за сечење лозе, па побегао.

Он је родом из Јунковца, среза лепеничког, стар 20 година, омален, црномањаст. — Депеша начелника среза јасеничког округа смедеревског Бр. 5954,

Арсеније и **Станко Милинковић,** из Тиловића у срезу драгачевском, окривљени су за више опасних крађа па су 1. овог месеца побегли са Рудника.

Арсеније је стар 25 година, косе црне, браде и бркова ријих, средњег раста, дежмекаст, у панталонама од шајка, гуњу и зубуну од сукна и опанцима на ногама. За појасом носи револвер белокорац.

Станко је стар 17 година, велике риђе косе, у истом оделу као и први. — Депеша начелника среза качерског Бр, 2011.

Василије Радосављевић, тежак из Јасиковице, има да одговара за горосечу али се налази у бегству, Лични опис непознат је. — Акт начелника среза трстеничког Бр 4812.

Недељко Петровић, земљоделац из Белака, одговара за крађу али се налази у бегству. Он је стар 40 година, косе и бркова црних, жмиравих очију и кратковид. У оделу је сељачком. — Акт начелника среза студеничког Бр. 3786.

Благоје, син **Михајла С. Јовановића,** из Миријева, одговара код среза врачарског за покушај убиства, али се налази у бегству. Он је стар 16 година, раста малог, носа пређастог, косе и очију плавих. У оделу је сељачком. — Акт Управе града Београда Бр, 9807.

Препоручује се полицијским и општинским властима, да за свима побеглим личностима учине најживљу потеру, и у случају проналаска стражарно их упуте властима које су потернице издале, с позивом на означене бројеве акта или депеша.

МАНГУП СТОКА

Код начелника среза власотиначког налазе се два мангуп коња. Један матор 8 година, длаке чиласте, без жига, други је матор 8 година, затворен дорат, на леђима са обе стране има беле длаке, на челу цветаст.

КРАЂЕ СТОКЕ

Ноћу између 13. и 14. овог месеца непознати крадљивци украли су Н. Ристићу из Грбице, две краве, маторе по 6 година; једна длаке мрко-плаве, а друга длаке сиве. — Депеша начелника среза тимочког Бр. 2034.

Ноћу између 10. и 11. овог месеца непознати крадљивци украли су Живку Крантићу, тежаку из Врчина, једну кобилу матору 8 година, длаке зеленкасто-беле, у једно уво ровашену, са жигом «Т», а исте ноћи украден је Николи Илићу, из истог села један пастув, матор 5 година, длаке вране, и кобила матора 7 година, дорастаста са жигом «Т», — Акт начелника среза грочанског Бр. 3275.

Ноћу између 12. и 13. овог месеца непознати крадљивци украли су Животи Јелићу, из Азање, једну кобилу, матору 8 година, длаке зелене са жигом положено «В». — Депеша начелника среза јасеничког Бр. 6066.

Ноћу између 10. и 11. овог месеца, непознати крадљивац украо је Богдану Вељковићу, из Мечијег Дола, једну кобилу, матору 4 године, длаке затворено дорастасте без жига и роваша, — Депеша начелника среза сврљишког Бр. 2754.

Ноћу између 8, и 9. овог месеца непознати крадљивац украо је Миловану Милошевићу из Грабовице једног јунца, маторог 2 године, длаке зелене. — Депеша начелника среза деспотовачког Бр. 4570.

Ноћу између 3. и 4. овог месеца непознати крадљивци украли су Љубомиру Ранковићу из Бајевца, једну кобилу матору 8 година, длаке мрко-дорастасте, на челу мало цветасту, са жигом «В» и «О», — Акт начелника среза тамнавског Бр. 4083.

Ноћу између 14. и 15. овог месеца, непознати крадљивци украли су Таси Милијићу из Скробнице, једног коња, маторог 6 година, длаке зелене; и једну кобилу, матору 9 година, длаке зелене. — Депеша начелника среза заглавског Бр. 7164.

Обраћа се пажња свима полицијским и општинским властима на ову крађу и крадљивце.

Штампа Краљ. Срп. Државне Штампарије уредник **Душан Ђ. Алимпић**

БРОЈ 12. У БЕОГРАДУ, НЕДЕЉА 28. МАРТА 1910. ГОДИНА VI.

ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК

СЛУЖБЕНИ ЛИСТ МИНИСТАРСТВА УНУТРАШЊИХ ДЕЛА

„ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК“ излази једанпут, а према потреби и више пута недељно. Претплата се полаже у напред, и то најмање за пола године код свију полицијских власти, и износи: 20 динара на годину за државна и општинска надлештва, а за све друге претплатнике у опште 12 динара годишње. За иностранство: годишње 24, полугодишње 12 динара у злату. Појединн бројеви **„Полицијског Гласника“** не продају се. Рукописи се не враћају.

СЛУЖБЕНИ ДЕО

КРЕТАЊЕ КРИМИНАЛИТЕТА

у месецу фебруару 1910. год.

Према званичним извештајима окружних начелстава и Управе града Београда, у току месеца фебруара ове године извршено је у Србији:

1. **Убистава**	38
2. **Детоубистава**	4
3. **Нехотичних убистава**	5
4. **Покушаја убистава**	30
5. **Разбојништава**	9
6. **Тешких телесних повреда**	33
7. **Паљевина**	76
8. **Опасних крађа**	180
9. **Злонамерних поништаја туђих ствари**	24

Од изложених дела пронађено је:

Убистава	37	или	97·3%
Детоубистава	3	»	75 %
Нехотичних убистава	5	»	100 %
Покушаја убистава	30	»	100 %
Разбојништава	7	»	77·7%
Тешких телесн. повреда	33	»	100 %
Паљевина	11	»	14·4%
Опасних крађа	64	»	35·5%
Злонамерних поништаја туђих ствари	7	»	29·9%

Највећи број убистава извршен је помоћу *ватреног оружја* (17), затим помоћу *оштрог оруђа* (11), и *тупим* (10), а узроци њиховом извршењу леже: у *међусобној свађи* за 25 случајева, у *користољубљу* за 5, у *освети* за 4, у *нужној одбрани* за 1, у *вршењу званичне дужности* за 1, у *страху од казне* за 1, а за 1 случај узрок је *непознат*.

Посматрана према местима, изложена убиства извршена су: у срезу љубићском 4, у срезу подунавском 3, у срезу космајском 2, у срезу јасеничком округа крагујевачког 2, у срезу златиборском 2, и по 1 у срезовима: грочанском, посавском округа ваљевског, ваљевском, подгорском (непронађено), тамнавском, јабланичком, гружанском, лепеничком, неготинском, бањском, моравском округа нишког, мачванском, поцерском, рамском, звишком, јасеничком округа смедеревског. орашком, зајечарском, бољевачком, прокупачком, косаничком, рачанском, драгачевском, и у варошима: Пожаревцу и Смедереву.

Детоубиства су извршена по 1 у срезовима: расинском, нишавском, студеничком, и у вароши Београду (непронађено).

Нехотична убиства извршена су по 1 у срезовима: власотиначком, деспотовачком, рамском, млавском и подунавском.

Покушаји убистава извршени су у срезовима: колубарском округа ваљевског 3, посавском округа ваљевског 3, добричком 3, јабланичком 2, лепеничком 2, подунавском 2, у вароши Београду 2, и по 1 у срезовима; колубарском округа београдског, пољаничком, оба јасеничка, крајинском, нишавском, лужничком, мачванском, хомољском, љубићском, ужичком, трнавском, и у вароши Крушевцу.

Узроци овим делима већином леже у међусобној свађи и освети.

Разбојништва су извршена: у срезу колубарском округа београдског 3 (1 непронађено), и по 1 у срезовима: тамнавском, расинском, ресавском, пожаревачком, таковском и жичком (непронађено),

Тешке телесне повреде извршене су: у срезу тамнавском 4, у срезу орашком 3, у срезу грочанском 2, у срезу подгорском 2, у срезу подунавском 2, у срезу добричком 2, у срезу трнавском 2, у срезу жичком 2, и по 1 у срезовима: колубарском округа ваљевског, пчињском, лепеничком, неготинском, брзопаланачком, кључком, ресавском, левачком, алексиначком, јадранском, рамском, качерском, бољевачком и у вароши Београду.

Паљевине су извршене: у срезу грочанском 6, у срезу крагујевачком 4, у срезу посавском округа ваљевског 3, у срезу нишавском 3, у срезу моравском округа пожаревачког 3 (2 пронађене), у срезу подунавском 3, у срезу јасеничком округа смедеревског 3, у срезу колубарском округа ваљевског 2, у срезу левачком 2 (1 пронађена), у срезу деспотовачком 2, у срезу ресавском 2, у срезу бањском 2, у срезу белопаланачком 2, у срезу млавском 2, у срезу звишком 2, у срезу хомољском 2, у срезу заглавском 2, у срезу добричком 2, у срезу драгачевском 2, и по 1 у срезовима: космајском, врачарском, ваљевском, подгорском, тамнавском, пчињском, власотиначком, (пронађена), лесковачком, масуричком, (пронађена), пољаничком, гружанском (пронађена), брзопаланачком, поречком, ражањском, расинском, трстеничком, параћинском (пронађена), алексиначком, нишком (пронађена), посаво-тамнавском (пронађена), пожаревачком (пронађена), таковском, бољевачком, прокупачком, црногорском, жичком и у вароши Нишу (пронађена),

Вредност свих ових паљевина износи око **22·500** динара.

Опасне крађе извршене су: у срезу колубарском округа ваљевског **10** (5 пронађених), у срезу моравском округа пожаревачког **10** (2 пронађене), у срезу подгорском **9**, у срезу тамнавском **7** (4 пронађене), у вароши Београду **7** (5 пронађених), у срезу левачком **6** (све пронађене), у срезу хомољском **6**, у срезу гружанском **5** (1 пронађена), у срезу лепеничком **5** (све пронађене), у срезу нишавском **5** (2 пронађене), у срезу златиборском **5** (1 пронађена), у срезу врачарском **4**, у срезу космајском **4** (3 пронађене), у срезу посавском округа ваљевског **4** (2 пронађене), у срезу деспотовачком **4** (1 пронађена), у вароши Ћуприји **4** (2 пронађене), у вароши Нишу **4**, у срезу пожаревачком **4**, у срезу млавском **4**, у срезу звишком **4**, у срезу голубачком **4**, у срезу подунавском **4** (1 пронађена), у срезу неготинском **3** (1 пронађена), у срезу брзопаланачком **3** (1 пронађена), у срезу ресавском **3** (2 пронађене). у срезу посаво-тамнавском **3**, у срезу качерском **3** (1 пронађена), у срезу јасеничком округа смедеревског **3** (све пронађене), у срезу орашком **3** (све пронађене), у срезу грочанском **2**, у вароши Ваљеву **2** (1 пронађена), у срезу пољаничком **2**, у срезу јасеничком округа крагујевачког **2** (1 пронађена), у срезу параћинском **2** (обе пронађене), у срезу бањском **2**, у срезу поцерском **2**, у вароши Шапцу **2** (1 пронађена), у вароши

Пожаревцу **2**, у срезу заглавском **2**, у срезу бољевачком **2**, у срезу жичком **2** (обе пронађене), и по **1** у срезовима: ваљевском, пчињском, власотиначком, крагујевачком, ражањском (пронађена), трстеничком, расинском, алексиначком (пронађена), тимочком (пронађена), арилском, пожешком (пронађена), трнавском (пронађена), драгачевском, и у варошима: Врању, Неготину и Смедереву.

Вредност свих ових крађа износи око **30.000** динара.

Злонамерни поништаји туђих ствари извршени су: у срезу подгорском **4**, у срезу жупском **3**, у срезу гружанском **2** (1 пронађен), у срезу лепеничком **2** (оба пронађена), у срезу трстеничком **2**, и по **1** у срезовима: космајском, врачарском, колубарском округа ваљевског, тамнавском (пронађен), власотиначком, пољаничком (пронађен), копаоничком, бањском, лужничком (пронађен), мачванском, заječарском (пронађен).

Вредност уништених ствари износи око **10.000** динара.

Сем изложених дела у току месеца фебруара извршено је у Србији још и **10 самоубистава** и то: у вароши Београду **2**, у срезу бољевачком **2**, и по **1** у срезовима: масуричком, гружанском, лепеничком, рађевском, прокупачком и пожешком.

Ова самоубиства извршена су: *вешањем* **6**, и *ватреним оруђем* **4**, а узроци њиховом извршењу леже: у *болести* за **3** случаја, у *душевном растројству* за **3**, у *материјалним неприликама* за **2**, у *домаћој расипи* за **1** и у *частољубљу* за **1**.

Покушаји самоубистава извршени су по **1** у срезовима: грочанском оштрим, због дуге болести; беличком, оштрим, страх од казне; прокупачком, оштрим, душево растројство, и у вароши Београду, ватреним, домаће неприлике.

Општи преглед до сада изложених дела овакав је:

Текући број	О К Р У З И	Убиства	Детоубиства	Нехотична убиства	Покушаји убиства	Разбојништва	Силовања	Тешке телесне повреде	Паљевине	Опасне крађе	Злонамерни поништаји туђих ствари	Самоубиства	Покушаји самоубиства
1	Округ београдски	3	—	—	1	3	—	2	8	10	2	—	1
2	„ ваљевски	4	—	—	6	1	—	7	8	33	6	—	—
3	„ врањски	1	—	1	3	—	—	1	5	5	2	1	—
4	„ крагујевачки	4	—	—	3	—	—	1	5	13	4	2	1
5	„ крајински	1	—	—	1	—	—	3	2	7	6	—	—
6	„ крушевачки	—	1	—	1	1	—	—	3	3	—	—	—
7	„ моравски	—	—	1	—	1	—	2	7	19	—	—	—
8	„ нишки	2	—	—	—	—	—	1	5	7	1	—	—
9	„ пиротски	—	1	—	2	—	—	—	5	5	1	—	—
10	„ подрински	2	—	—	1	—	—	1	1	7	1	1	—
11	„ пожаревачки	3	—	2	1	1	—	1	10	34	—	—	—
12	„ руднички	4	—	—	1	1	—	1	1	3	—	—	—
13	„ смедеревски	6	—	1	3	—	—	5	6	11	—	—	—
14	„ тимочки	2	—	—	—	—	—	1	3	5	1	2	—
15	„ топлички	2	—	—	3	—	—	2	3	—	—	1	1
16	„ ужички	3	—	—	1	—	—	—	1	7	—	1	—
17	„ чачански	1	1	—	1	1	—	4	3	4	—	—	—
18	Управа града Београда	—	1	—	2	—	—	1	—	7	—	2	1
	Свега:	38	4	5	30	9	—	33	76	180	24	10	4

Из канцеларије Антропометријско-Полицијског Одељења Министарства Унутрашњих Дела, 22. марта 1910. године АБр. 760, у Београду.

СТРУЧНИ ДЕО

ЈЕДНА НАЧЕЛНА ОДЛУКА КАСАЦИОНОГ СУДА

У 3. и 4. броју овога листа, за ову годину, публикована је одлука опште седнице Касационог Суда од 17. фебруара ове године, о разумевању чл. 108. закона о непосредном порезу.

Ова одлука Касације, по нашем нахођењу, није резултат правилног схватања чл. 108. поменутог закона, и директно је управљена против државних интереса.

Да нам се не би пребацило, како ово говоримо без оправданих разлога и олако, ми ћемо цитирати овде и саму одлуку, у колико је то потребно, и наређења законска, која својим значајем дијаметрално одударају од онога, што се одлуком узима као законито, па ћемо после покушати да оправдамо оно, што смо напред рекли.

Да изнесемо прво како гласи чл. 108. закона о порезу, јер ће то бити и правилније и прегледније за саму оцену.

Дакле, чл. 108. гласи:

„*Право државно на наплату пореза и прireза, као и на трошкове око пописа и продаје у* **свима случајевима** *првенствено је, и искључује све друге повериоце, без обзира на њихова обезбеђења.*

Ово вреди за пореске тражбине, које наступе кад овај закон ступи у живот, а за оне дугове и наплате, које овај закон затече као неизмирене, вреде одредбе постојећих закона“.

Међутим, одлука Касационог Суда гласи:

„Касациони суд мисли, да би погрешно било узети да речи: *у свима случајевима* које су ту употребљене, значе: без обзира на порески објект од кога је дуговани порез, било да је овај баш од продатог или ма ког другог добра дужникова. Да би такво разумевање било погрешно, казује сам горе наведени законски текст, у коме се речи: *у свима случајима*, налазе одмах затим објашњене речима: *без обзира на њихова* (т. ј. других поверилаца) *обезбеђења*. И онда смисао овог законског наређења тај је: да држава за дуговани порез и прирез *од продатог добра* увек има првенствено право у наплати из продајне цене тога добра, било да има на том добру и заложног приватног повериоца или не, и, ако га има, било да је његова залога ранија од пописа за рачун наплате државног пореза или доцнија, или, најпосле, да исто добро није ни узимано у попис за рачун наплате пореза и прireза државног. Да за дуговани порез и прирез и од осталих добара дужникових држава има првенство у наплати из продатога добра, потребно је, да је по времену пописа на продатом добру била ранија од приватног заложног повериоца на истом добру.

Поред тога што се овако разумевање управо намеће самим наведеним законским текстом, кад се овај пажљиво чита, оно једино одговара и добром правном поретку, којега мора бити кад је питање о реду у наплати из новаца од неког продатог добра. Јер ако би се као смисао закона узело оно прво, по нахођењу касационог суда, погрешно, разумевање, изашло би, да заложни поверилац, за чији је рачун добро продато, код сигурне своје залоге врло често не добија ништа за своје измирење, и да буде упућен на друга добра дужникова и тиме у наплати са свим изједначен са осталим личним, незаложеним повериоцима дужниковим, а то значи да на штету своју, шта више побољшава положај ових у наплати њиховој, пошто је из његове залоге измирен и порез који та друга добра дужникова дугују и за који би они били дужни допуштати држави првенствену наплату.

Држава за наплату пореза и прireза може имати првенства у наплати без обзира на порески објект од кога долази дуговани порез само онда, кад су, ма и за рачун кога приватног, заложног или личног повериоца продата *сва* добра дужникова, *јер* после тога држави не остаје ништа из чега би се могла за порез наплатити, а закон, баш тиме што у случајевима горе наведеним упућује државу за наплату пореза на друга добра дужникова, казује, да у случају, кад дужник никаквих добара више нема, не допушта, да држави *ироадне* порез на корист приватних поверилаца.

Наравно да под продајом, о којој је реч у члану 108. закона о непосредном порезу, има се разумети само јавна продаја, јер у случају кад порески дужник сам продаје или на другог преноси своје непокретно добро, вреди наређење чл. 100 закона о непосредном порезу, по коме је продавац или уступитељ дужан доказати да, без разлике пореских објеката, ништа, осем последњег четвромесечја у тој години, не дугује држави на име пореза и прираза".

Као што се види: чл. 108. јасан је и разумљив до те мере, да он, по нашем схватању, у опште није ни требао објашњења.

Речима: **„у свима случајевима првенствено је"** он јасно утврђује, да је држава, по потреби одржања, а по праву свога суверенитета, присвојила себи у овом погледу најшире привилегије, не дозвољавајући, да прво првенства наплате пореза дође у питање у ма коме облику и ма кад.

Овакав се закључак мора извести о значају ове законске одредбе и из реда речи које су и како су употребљене, и из целокупне његове садржине.

Узели који му драго од оних начина тумачења, што су у опште познати правној науци, мора се доћи до закључка: да држава има прече право наплате целог пореза, без обзира на то, да ли је продата само једна парцела или целокупно имање пореског дужника, и да ова одредба ни једним својим словом не дозвољава онако произвољно тумачење, какво је у првом делу одлуке Касационог Суда.

Нас доводи до чуђења, да је Касација из речи: *„без обзира на њихова обезбеђења"*, могла извести онај закључак, кад баш ове речи дају овој законској одредби са свим други значај.

Оваквом схватању Касације нема места ни по томе, што се порески објекти, поменути у чл. 1. закона о порезу, *узимају само као основица за изналажење количине пореза једног пореског обвезника*, а иначе се порески обвезник по књигама води као дужник једном општом сумом, и за њу су залога и покретна и непокретна добра његова у смислу поменуте законске одредбе.

Нарочито је то случај са земљиштем и зградама, где се сав порез овога облика унифицира тако, да се после порез појединачних парцела и кућа може изналазити само нарочитим прорачуном, а никако се из распореда не може запазити тај детаљ.

Тражећи, после овога, узроке, који су могли определити Касацију да прида онакав смисао чл. 108. у првом ставу своје одлуке, ми их налазимо у другом ставу њене одлуке.

Из речи: *„оно једино одговара и добром правном оборетку"*, ми видимо да је Касација имала намеру, да онемогући неправде, које су чињене појединцима од стране управних власти, па је зато и дала онакав значај поменутим наређењима,

И са те стране посматрана њена одлука, могла би бити оправдана, кад већ не би постојао закон, који ове неправде и сузбија и онемогућава.

Али њеној бојазни, *„да заложни поверилац*, за чији је рачун добро продато, код сигурне своје залоге врло често не добије ништа за своје измирење, и да буде упућен на друга добра дужникова, и тиме у наплати са свим изједначен са осталим личним **незаложеним** повериоцима", нема места, јер тај случај не може да наступи, пошто је он регулисан засебним законом са свим другчије.

Ево ми ћемо изнети у целини тај закон, па ће се одмах видети, да је наше тврђење тачно.

Дакле, тај закон гласи:

„Попечитељствима финансија ч правосудија".

„Поводом предлога Попечитељства финансије од 23. ир. мца ПЊ 719. ја сам, сагласно са закључењем Совјета од 4. тек. № 515, издао и издајем следујућа правила:

„У случају оном, кад би се од каквог лица данак или какви општински трошкови наплатити имали, које би лице истина презадужено било, али стециште над њим још отворено није, него је само непокретност интабулацијама преоптерећена, а покретност секвестирана — наплата данка и општинских трошкова спада на сва заложена добра равномерно, и по томе, полицајна власт има право како данак, тако и општинске трошкове, и то само за једно прошло и једно текуће полгође, наплатити продајом онога имања, које она за сходније нађе. Но онај интабулант или секвестрант, кога би се заложено добро за данак и општинске трошкове продало, *стуиа у право иравителства* или општине са оном сумом, која се по соразмерности имања, наплатити има; зато ће полицајна власт оном интабуланту, кога је залога за данак и општинске трошкове продана, писмено издати (за које се неће никаква такса плаћати), *у колико ј суми има накнаду из остали заложени добара, да би се овај приликом продаје, осталог имања из овог, у место иравителства, или општине, првенствено наплатити могао.*

„Исто тако и у оном случају, кад би дужник само једно, било покретно или непокретно добро имао, па би и то за рачун ког приватног повериоца узапћено било, имаће се из тог добра најпре данак и општински трошкови за горе означено време наплатити, и тек остатак на име залоге употребити.

Попечитељству финансије налажем, да обзнани ово решење, и нареди да се по њему поступа.

Вљ 840.
14. априла 1861. год.
у Београду.

Михаил М. Обреновић III.
Књаз Српски

Књажевски Представник
Попечитељ Иностраних Дјела
Ф. Христић с. р.

Овај закон важи и данас, јер он није укинут ни изречно ни доцнијим доношењем других закона, који би били противни његовим одредбама.

Он је додирнут чл. 108. закона о порезу само у толико, што се право државно на првенство пореза не своди на једно прошло и на једно текуће полгође, него је помакнуто на рок, о коме говори чл. 126. закона о порезу.

У ономе његовом делу, да интабулисани поверилац, чија је залога продата за порез, улази у право државе према осталим *интабулисаним* повериоцима, он, рекосмо, важи и данас, и према томе је правни поредак у овом погледу потпуно огарантован овим законом, те је, према томе, и онај други део одлуке Касационог Суда беспредметан.

Али и ми признајемо, ипак има случајева, где управне власти чине неправду појединцима.

То је онда, кад пореске власти не продају саме имање дужниково за порез, него кад то учини полицијска власт за приватна потраживања, па пореске власти бану са захтевом да одатле наплате порез, и ако дужник има још покретног и непокретног имања, одакле би се порез могао наплатити без штете за ма кога.

У таквим случајевима, где је немарност пореских власти у прибирању пореза била несумњива, или где оне гледају да на олак начин дођу до извесног успеха, треба им стати на пут, и упутити их да саме врше наплату из осталог имања, а да из продатог, од стране полицијских власти, наплате само онолико, колико специјално на то добро припада, што се може засебним прорачуном изнаћи.

Такве случајеве треба да сузбија сама централна пореска власт, постављајући нарочита правила, јер је то њена дужност, као год што у њене атрибуције, по нашем нахођењу, улази и право расправљања о пречем праву наплате, јер се држава у наплати пореза не јавља као приватноправна личност, него као оличење државне силе и моћи.

Дим. С. Калајџић

КРИМИНАЛНА ПОЛИЦИЈА

(НАСТАВАК)

2. Делфина Дисар изјављује, да је брижљиво посматрала носиоца пакета, и да се, после његових претњи, повукла у улицу „Laeken" у циљу тражења помоћи од једног пролазника. Пошто је овог пролазника, на несрећу, нестало, она се зауставила на тротоару улице „Laeken", спрочу улице „Hirondelles", одакле је, после кратког времена, видела како је сумњив човек изишао, без пакета, из улице „Hirondelles", а по том скочио на трамвај у улици „Laeken" и отишао у правцу Андерлеша. Ако је ово казивање тачно, г-ђца Дисар морала се, сасвим природно, занитати шта је било са пакетом, и похитати, инстинктивно, у улицу „Hirondelles". Било би сасвим природно да су је њен посматралачки дух и њена женска радозналост тамо одвели. Требало је само да оде у ову улицу и да пажљиво погледа, па да одмах угледа загонетни пакет, главни предмет њене пажње. Али се идеја, да на два корака од себе потражи сумњиви пакет, који је нарочито будно њено неповерење, није јавила у духу ове

радознале и оштроумне жене, и тако деликатне посматрачице. Пакет је, међутим, био ту, на 20 метара од ње, и то на видном месту, у осветљеном делу улице „Hirondelles„. Делфина се налазила на супротној страни од места где је био Де Коninк, други сведок. Њеном погледу није могла сметати палисада пред кућом бр, 14, нити сенка коју је она бацала, као што је то било код Де Коninка. И кад једна жена, тако вешта у посматрању и испитивању, није ништа видела, значи да није имало шта да се види.

3. Претерана тачност личног описа злочинчевог, који даје Делфина Дисар, пружа још један елеменат невероватноће. И поред свађе са овим човеком, и поред љутње и губитка хладнокрвности, она је имала времена да дубоким погледом осмотри његово лице и одело. У тренутној и врло јакој светлости, њено рисово око уочило је и запамтило све особености носиоца пакета. Колико је само изванредне и чудноватe бистрине у овој магловитости! Делфина оцењује и констатује доба старости сумњивог човека (30 год.), његов стас, његову развијеност, боју његове косе, облик, дебљину и боју његових бркова, боју чоје његовог горњег капута, пруге на његовим панталонама, дугмета на ципелама и облик његовог шешира. Овде морамо имати у виду ове четири главне ствари:

а) 7. фебруара 1906. год., око $11^{3}/_{4}$ часа у вече, густа магла покривала је приземни део вароши, и ометала да се види јасно и посматра у детаљима оно што сведок тврди;

б) Нерви Делфинини морали су бити ослабљени око поноћи, не само због обичног умора од дневног посла у радионици, већ још и због задовољства које је ово вече имала у друштву са љубазником;

в). Моћ посматрања задобија се навиком и искуством; врло је мали број личности које су њоме обдарене и које је притежавају. Она претпоставља и захтева нарочите особине у методи, раду, тачности и правилности. Сва сведочанства, која смо прибрали, потпуно се слажу у томе, да се Делфина свагда и увек одликовала својом несталношћу и небрижљивошћу, те с тога није у стању да буде тачан и савесан посматралац.

г). Делфина је далеко од тога да има очи као у риса. Она је кћи матере, која је готово слепа. И она сама дуго је патила од очију, нарочито док је ишла у основну школу. И ако њене очи нису тако болесне, као у матере јој, ипак су у толикој мери слабе да она не може јасно видети, нарочито ноћу и у магловитом времену.

4. Човек, који је носио пакет, по тврђењу Делфинином долазио је од сенског булевара. Видели смо, међутим, да је пут са ове стране био поседнут полицијском патролом, која се у 11 часова и 45 минута налазила на углу сенског булевара и улице „Cirque“. Злочинац, дакле, није могао доћи правцем од Истока, јер је зато постојала апсолутна материјална немогућност.

5. Питали смо Делфину Дисар, због чега је посумњала на човека са пакетом; какав је предосећај имала, зашто га је посматрала онако пажљиво и у толикој мери да је могла изазвати свађу на јавном месту? Ево шта нам је одговорила:

Индивидуа јој је изгледала сумњива зато што се ноћу налазила на улици, са огромним пакетом у руци. Мислила је, да се налази у близини крадљивца кожа из магацина г. Нордена, који је очекивао саучесника да му преда пакет. Пошто се ова индивидуа била зауставила, то ју је могла пажљиво посматрати.

Човек је стајао на улици, зауставио се. Обратимо пажњу на ову тачку, на ову нову верзију, јер она садржи једну невероватноћу више. Злочинац, који има у рукама пакет од 17 килограма, и који га носи, не без опасности — јер је у њему леш девојчице коју је силовао и ишчеречио на комаде — нема кад да се заустављa у путу. Брзина је његова прва гаранција за успех. Да би успео, он је морао радити са највећом обазривошћу, помешаном донекле са дрскошћу; он је најбржим путем морао отићи до места на коме је намеравао оставити пакет; он није смео изгубити ни једног минута, нити се успут где задржавати. Факт о заустављању на улици, о коме говори г-ђца Дисар, невероватан је. дакле, и апсурдан.

6. Још једна апсолутна контрадикција: ако је Делфина могла констатовати, да је носилац пакета долазио од сенског булевара, онда је он морао ићи а не стајати. Ако је, с друге стране, он стајао, и лично на крадљивца који очекује саучесника, Делфина није могла уочити правац његовог хода.

7. Делфина је пожурила у улицу „Laeken“ да би затражила помоћи од једног пролазника, кога је опазила. Кад је, после једног минута, приспела до угла улице, пролазника је нестало. Према оваквом стању ствари, овај пролазник могао је бити само какав оближњи сусед који је становао у непосредној близини. Утврђено је, међутим, да се ни један становник из околине није у ово доба вратио кући оне ноћи кад је злочин извршен.

8. Према тврђењима Делфине Дисар, сумњив човек, чим је оставио пакет, вратио се у улицу „Laeken“ и ускочио у трамвај, који је ишао у правцу Андерлеша. Нико од кондуктера и путника није, међутим, опазио какву сумњиву личност, која је 7. фебруара 1906 год., око 11 часова и 40 минута у вече, ускочила у трамвајска кола према улици „Hirondelles“. Сам овај факт довољан је, да уништи сведоџбу Делфине Дисар.

9. Питали смо г-ђцу Дисар шта је радила оног вечера кад је злочин извршен; због чега је ишла улицом „Hirondelless“ у 11 часова и 40 минута; шта је тамо тражила у ово доба; у које је време и где отишла из ове улице, и кад је у њу приспела? Ево њеног одговора.

Вече је провела у Шербеку са својим љубазником. У $11^{1}/_{2}$ часова заљубљени су се раставили, и Делфина се трамвајем вратила у варош. Са трамваја је сишла на станици „Finstère“, на северном булевару, одакле се упутила кући улицом „Hirondelles“. Кући је приспела у поноћ и четврт.

Овај пут, којим је Декфина тобож ишла, фантастичан је и бесмислен, и ни у ком случају није могао бити њен директни, нормални и прави пут. Безобзирна и свесна лаж очигледна је у овом њеном тврђењу.

Трамвајска карта, коју је она платила последњим новцем, давала јој је права да иде до Берзе, а и њен прави пут то је захтевао. Да је ово учинила, остало би јој да пешице пређе врло кратак пут: од Берзе улицама: „Auguste Orts“, „Chartreux“ и Notre-Dame du Sommeil“, јер је она становала готово на почетку последње улице и њеном пресеку са улицом „Rempart-des-Moines“,

Не заборавимо, при том, да је ово било једног непријатног зимског вечера, после 11 часова, а вече 7. фебруара 1906. год. било је хладно и влажно. Сетимо се још, да је Делфина несрећна мала радница, која с тешком муком излази на крај, да по цео дан ради а вече проводи с љубазником; да је нежног телесног састава; да је вероватно морала бити уморна; да је сутра дан имала рано ићи на посао, и да је с тога хитала да се што пре врати кући и легне у постељу. И кад ствар овако стоји онда, сасвим природно, настаје питање: зашто она није потпуно искористила трамвајску карту, коју је платила од своје спротиње, и са којом је имала права да се још вози на трамвају, већ је без разлога и циља сишла с трамваја раније?

Ако је Делфина доиста ишла путем, који означује, онда је она једно неразумно створење, прост идијот, несрећна луда, чија сведоџба опет не би имала никакве вредности. Ако ли је, пак, ишла својим нормалним и правим путем, она, у овом случају, није могла проћи улицом „Hirondelles“.

10. Што се тиче времена Делфина тврди да је присуствовала остављању пакета у 11 часова и 40 минута. С друге стране, опет, она изјављује, да је напустила свога љубазника у 11 часова и 30 минута. Ово тврђење противречно је и двогубо немогућно.

Пре свега, Делфина није могла видети да је пакет остављен на улици у 11 часова и 40 минута, пошто је ово било у 11 часова и 45 минута. Поред овога, она је била у материјалној немогућности да буде у улици „Hirondelles“ у 11 часова и 40 минута. Према њеном казивању, она је напустила свога љубазника у $11^{1}/_{2}$ часова. Трамвају из центра потребно је, да би обишао две секције: „Verboeckboven-Hord“ и „Nord Bourse“, обично 18 минута. За средњи прелаз, од „place du Pavillon“ до станице „Finstère“, потребно је 12 до 14 минута. Једној жени потребно је три до четири минута да би од станице „Finstère“ стигла до источног краја улице „Hirondelles“. Пошавши од „place de Pavillon“ у $11/^{1}/_{2}$ часова, Делфина није могла приспети до места где је пакет био остављен, у најбољем случају, пре 11 часова и 46 минута. У овом случају она би се срела, лице у лице, с Ајленбошом, а један минут доцније упознала би се са Петром Ноелом, а затим и са агентом Вандамом. Она би, најзад, видела гомилу од 7 до 8

радозналаца, која се брзо била скупила. Само контролисање времена довољно је да збуни Делфину Дисар, и да докаже њену обману. НАСТАВИЋЕ СЕ)

ПОУКЕ И УПУТИ

Пренос сума из једне партије окружног буџета у другу не може бити, већ се суме одобрене у буџету расхода могу употребити само на оне потребе, за које су изрично и одобрене.

Окружни одбор округа београдског одлуком својом од 16. новемра 1909 год. № 1032, одредио је награду своме самоуправном чиновнику — писару Р. А. П. за вршење дужности окружног деловође за месец дана у 416·66 дин., али стим, да плату писарску за новембар 1909 год. врати, пошто ју је већ био изузео.

Истога дана тај исти писар Р. А. П. поднео је оставку на писарско звање, и окружни одбор уважио му је оставку под 17. новембра 1909 год. одлуком № 1033., постављајући у исто доба, на основу чл. 123. зак. о уређењу округа и срезова, на његово место, за писара Ж. Ђ., деловођу општине К..., с тим, да у исто време врши дужност окружног деловође са платом од 416·66 дин. на месец, стављајући га под исту позицију окружног буџета на бр. 3. Ову одлуку примила је к знању и надзорна власт.

После свега овога, овај нови вршилац дужности окружног деловође Ж. Ђ. тражио је 30. новембра 1909 год. плату за 12. дана вршења те нове дужности.

Окружни одбор одлуком својом од 30. новембра 1909 год. № 1079, дао му је пре свега неиздату писарску плату за новембар у 100 дин. са партије буџета бр. 4., а сем тога 66·70 дин. из партије ове буџета № 73, на непредвиђене издатке.

Начелник округа београдског, као надзорна власт, нашао је, да ова одлука не одговара закону из ових разлога:

Кад окружни одбор истом одлуком није означио дан, од кога се ова плата Ж. Ђ.-у има рачунати, онда значи, да му се иста има рачунати када дотична буџетска позиција расхода буде ослобођена — односно, од дана, када дотадањи млађи самоуправни чиновник и вршилац дужности окружног деловође, кога је он заступао, буде од дужности разрешен, пошто два окружна самоуправна чиновника не могу из једне буџетске позиције расхода, предвиђене на плату једног таквог чиновника, плату примати. Даље, из извештаја окружног одбора № 1099, види се, да је нови писар и вршилац дужности окружног деловође Ж. Ђ. уведен у дужност 18. новембра 1909 год. и дотадањи Р. А. П. разрешен од те исте дужности 30. новембра 1909 год. Одбор је имао два чиновника млађа, што је противно чл. 99. тач. 3. чл. 108. тач. 6. и чл. 123. закона о уређењу округа и срезова, — те би услед тога, ако би се пустила у извршење одлука окружног одбора № 1079., округ београдски био оштећен са 166·70 дин.

Најзад, одлука одборска противна је и чл. 138. зак. о уређењу округа и срезова, по коме се суме, одобрене у буџету расхода, могу трошити само на оне потребе, на које су изрично и одобрене, и не може бити преноса сума из једне партије буџета у другу, као што је окружни одбор овом одлуком урадио, употребивши партију расхода бр. 73. „на непредвиђене потребе“ на исплату плате самоуправних чиновника, за чију је плату предвиђена нарочита позиција расхода.

С тога је решењем својим од 5. децембра 1909 год. Бр. 11028. задржао од извршења ову одлуку одборову и спровео предмет Министру унутрашњих дела на оцену и решење.

Министар је нашао, да је решење надзорне власти правилно, а да је одлука одборова незаконита и противна чл. 129. и 138. зак. о уређењу округа и срезова, па ју је решењем својим од 8. децембра 1909. године П№ 26682. поништио.

По изјављеној жалби, Државни Савет нашао је, да је ожалбено решење Министрово правилно, и на закону основано, па је с тога, на основу чл. 113. закона о уређењу округа и срезова, одлуком од 12. јануара 1910 год. № 284. одбацио жалбу као неумесну.

Млађи окружни чиновник (писар) може бити одређен да врши дужност окружног деловође и да за то време прима плату овога, али окружни одбор, у том случају, не може постављати и другог млађег чиновника, ако по буџету округ има само једног млађег чиновника, пошто је горњим постављењем то место већ попуњено.

Под 16. новембра 1909 год. окружни одбор окр. београдског уважио је оставку млађем окружном самоуправном чиновнику Р. А. П., и под 17. новембра исте године, а на основу тач. 6. чл. 108. зак. о уређењу округа и срезова, поставио на то упражњено писарско место Ж. Ђ., деловођу општине к.... и у исто време, а на основу чл. 123. истог закона одредио, да Ж. Ђ. врши дужност окружног деловође и да зато прима плату у 416·66 дин. месечно из окружног буџета, партија бр. 3, докле год врши дужност окружног деловође.

Под 30. новембра 1909 године бивши млађи окружни чиновник — писар Р. А. П. молио је окружни одбор да га опет постави за свог млађег окружног чиновника, и окружни одбор тог истог дана донео је одлуку № 1074., којом молиоца Р. А. П. поставља за млађег чиновника са платом од 100 динара месечно, с тим, да му се плата издаје од 1. децембра 1909 год. из окружног буџета, а из партије бр. 4.

Начелник округа београдског, као надзорна власт, нашао је, да је ова одлука противна закону из ових разлога:

По буџету за 1909 год. округ београдски има два чиновника: старијег са 5000 дин. на годину, и млађег са 1200 дин. на годину.

Место старијег чиновника — деловође — упражњено је смрћу пок. С. Ђ. С., а за млађег чиновника постављен је одлуком одборском од 17. новембра 1909 г. Ж. Ђ., деловођа општине к..... и одређен да врши дужност окружног деловође. Према буџету за 1909 год. место млађег чиновника, на које је 30. новембра 1909 год. постављен Р. А. П., и не постоји јер је постављењем Ж. Ђ. за млађег чиновника попуњено место истог чиновника, које по буџету постоји, те се према томе не може узети да је Р. А. П., на то место постављен, већ се мора узети, да је овом својом одлуком окружни одбор установио ново окружно звање и тиме закорачио у надлежност окружне скупштине, чиме је повређен пропис чл. 99. тач. 3. закона о уређењу округа и срезова.

С тога је решењем својим од 5. децембра 1909 г. № 11011. ту одлуку задржао од извршења и цео предмет послао Министру унутрашњих дела на оцену и решење.

Министар је нашао, да је посматрање надзорне власти на закону основано, пошто се по окружном буџету не може учинити издатак, која се наређује поменутом одлуком окружног одбора — чл 129. и 138. закона о уређењу округа и срезова, — па је стога на основу чл. 113. истог закона, решењем својим од 8. децембра 1909 год. П№ 26687. поништио поменуту одлуку одборову № 1074, а решење надзорне власти одобрио.

По изјављеној жалби, Државни Савет нашао је да је ожалбено решење Министрово правилно, па с тога одлуком од 12. јануара 1910 год. № 283. жалбу одбацио као неумесну.

Кад се смешом заједничког живота и имања утврди постојање задружног односа између парничара, онда је, ако нема сагласности о деоби, за раскидање тог односа надлежан суд, а не полицијска власт.

Цветко Ж., тежак из Осипаонице, обратио се молбом среској власти и у њој навео, да га зет Станимир, који станује у његовој кући, намерно злоставља, вређа и поткрада, па је молио, да власт силом избаци Станимира из његове куће.

Саслушан поводом овог тражења, Станимир је изјавио, да је он у задрузи са Цветком од 1896. год., када се венчао с његовом ћерком, и да је, ступајући у задругу, донео истој све своје лично имање. Сем тога, он је за 11 година задрузи привређивао, те сада не може бити просто избачен из куће, већ, ће из исте изићи тек по извршеној деоби.

Среска власт је нашла, да молилац Цветко није поднео никакве доказе за своје тражење, а да се из исказа Станимировог, и из факта да је он већ у задружној кући са молиоцем, има узети, да између њих постоји задружни однос, за чије раскидање среска власт није надлежна, пошто нема сагласности о деоби, већ суд према § 507. грађ. закона. Стога га је одбила од тражења својим решењем и упутила суду.

Решење ово одобрило је начелство окружно, а решење овога Министар Унутрашњих дела својим решењем од 5. августа 1908. год. П№ 13789.

По изјављеној жалби, Државни Савет нашао је, да је ожалбено решење Мини-

строво, из разлога у њему изложених, правилно и на закону основано, па је с тога одлуком својом од 18. децембра 1909. год. № 8127, одбацио жалбу као неумесну.

Сечење и отуђење дрва у општинским и сеоским шумама може се вршити само путем офералне лицитације.

Збор општине вел. лукањске на дан 20. децембра 1909. год. донео је одлуку, да се из шуме села Паклешнице посече извесан број дрвета и прода К. Т. за 420 динара, ради подмирења сеоских потреба.

Окружна шумска управа дала је поводом овога мишљење, да, с погледом на положај и каквоћу горе, нема никаквих законских сметњи противу продаје ове шуме са гледишта шумско-техничког.

Шумарско одељење Министарства Народне Привреде актом од 27. јануара 1910 год. ШБр. 2460, известило је Државни Савет, да не постоје никакве законске сметње за неодобрење отуђења ове шуме; али је сама одлука противна чл. 69. закона о шумама, по коме се ова шума не може уступити К. Т. испод руке за 420 дин., већ је претходно треба жигосати, извршити процену, па изложити продаји путем офералне лицитације.

Усвајајући ове разлоге шумарског одељења, Државни је Савет, на основу чл. 33. зак. о општинама, решио, да се зборска одлука о отуђењу ове шуме не одобри.

Одлука Државног Савета од 12. фебруара 1910. год. № 1936.

Када сопственик изгубљених, односно нађених ствари, оспори нахоћачу истих право на награду, наводећи да овај није савестан, полицијска власт дужна је упутити га, да то путем спора код суда докаже.

Младен М., земљоделац из Мојсиња, предао је начелству округа рудничког једну ташну са накитом, коју је нашао, и тражио, да се преда сопственику, пошто му се претходно исплати награда.

На објављени оглас преко „Српских Новина“ јавио се Обрен И., трговац из Мрчајевца, тврдећи, да је поменути накит његове жене, али је оспорио награду нахоћачу, пошто сумња да је савестан.

Како је Обрен и доказао, да је поменути накит заиста његове жене, то је начелство окружно донело решење од 29. септембра 1908. год. Бр. 7815, да се нађене ствари предаду њему као сопственику, и да се упути на спор, да у року од 15 дана, од дана пријема решења, путем парнице докаже, да је нахоћач несавесан у праву на награду, а у противном да ће начелство депоновану награду издати нахоћачу.

Ово решење одобрио је и Министар унутрашњих дела својим решењем од 22. децембра 1908. год. Бр. 24804, с том изменом, да је парницу код суда дужан повести у року од 15 дана од дана извршности горњег решења, а не од дана пријема истог.

По изјављеној жалби, Државни Савет нашао је, да је ожалбено решење Министрово, из разлога у њему изложених, правилно и на закону основано, па је с тога одлуком од 9. фебруара 1910. год. № 901, одбацио жалбу као неумесну.

Мишљење опште седнице Касац. Суда од 6 феб. 1910.

Држава има права и даље у смислу уредбе о државним скелама (збор. VIII. стр. 53.) наплаћивати таксе за превоз скелама и исте давати под закуп.

На захтев господина Министра Правде од 5. фебруара 1910. г. № 1930, да Касациони Суд по тражењу г. Министра Финансија од 29. јануара 1910. г. № 670, да своје мишљење о томе: „да ли је законом о слободном прелазу на мостовима (збор. 51. стр. 1.) замењена и уредба о државним скелама (збор. VIII. стр. 53.) или није, и има ли држава права и даље наплаћивати таксе горњом уредбом предвиђене за превоз скелама, или је та такса укинута поменутим законом о слободном прелазу на мостовима“, — Касациони Суд је на основу тач. 2. § 16 свога устројства, у својој општој седници ово питање проучио, па је нашао:

Уредба о државним скелама постоји још од 17. фебруара 1855 год. Она је тада изазвана потребом регулисања прелаза скелама, давања истих под закуп и наплаћивања таксе на тај прелаз. Њу је затекао у важности и закон од 8. априла 1881 год. о допуни тач. 7. § 9. закона о сувоземним јавним друмовима, којом је допуном наређено, да држава и мостове издаје под закуп и наплаћује таксу за прелаз преко истих, онако како је то прописано и за скеле уредбом о државним скелама од 17. фебруара 1855 год.

Као што се види, овим законом поменута уредба није замењена, већ су само њена наређења проширена, да важе и за мостове у погледу њиховог давања под закуп и наплаћивања таксе за прелаз преко истих. Она је од тада, дакле, примењивана не само на скеле него и на мостове. И онда је изван сумње да, кад је доцније законом о слободном прелазу преко мостова од 18. јануара 1896 год. укинуто давање мостова под закуп и наплаћивање таксе за прелаз преко истих да је онда и поменута уредба о државним скелама престала важити само у толико, у колико је важила и за мостове, а да је и даље остала у оној важности у којој је била до закона о допуни тач. 7. § 9. закона о сувоземним јавним друмовима, дакле да је остала да и даље важи само за скеле, јер кад ова уредба поменутом допуном није била замењена већ само проширена и за мостове, онда и престанак те допуне не може имати за последицу укидање целе речене уредбе, која је засебно постојала као закон.

То се нарочито види и из чл. 8. закона о слободном прелазу преко мостова, где се изреком вели, да престаје важити одељак III и IV. допуне тач. 7. § 9. од 8. априла 1881. год. закона о сувоземним јавним друмовима, а то су баш они одељци, који прописе уредбе о државним скелама проширују и на мостове.

За то Касациони Суд налази, да поменута уредба о државним скелама није замењена законом о слободном прелазу преко мостова од 1896. год., нити се овај закон на њу односи, те је према томе мишљења: *да држава има права и даље у смислу речене уредбе наплаћивати таксе за превоз скелама и исте давати под закуп.*

Мишљење опште седнице Касационог Суда

Жалба уиућена првостеп. суду на пресуду или решење по истуиним делима како општинских било варошких или, сеоских тако и полиц. власти, има се предати и у празничан дан, ако је овај последњи дан рока за жалбу, а да се на те жалбе не може да примени § 15. крив. суд. пост. т.ј. да се такве жалбе не могу поднети и првог дана по празнику.

Поводом захтева Господина Министра Правде од 22. фебруара 1910. Бр. 3043. да Касациони Суд на основу тач. 2. § 16. свога устројства да своје мишљење о томе, да ли се с погледом на чл. 90. закона о општинама, жалба првостеп. суду на пресуду или решење општинског суда у вароши или варошици има поднети и у празничан дан, ако је овај последњи дан рока за жалбу, или се жалба може поднети првог дана по празнику у смислу § 15. крив. суд. пост., — Касациони Суд проучио је ово питање у својој општој седници и на основу тач. 2. § 16. свога устројства поднео је г. Министру следеће мишљење:

„По § 15. и 16. Полицис. Уредбе, противу сваке пресуде или решења по иступним делима, за која закон припрећује казном већом од три дана, односно тридесет динара, имају право стране жалити се првостеп. суду, а жалба се изјављује за три дана од саопштења пресуде или решења, и предаје се оној власти, која је пресуду или решење изрекла“.

„Кад, дакле, поменути прописи законски Полицијске Уредбе а која је кривични поступак за извиђање по иступним кривицама, не предвиђа случај како ће се предавати жалба кад дан рока падне у празничан дан, и кад полиц. власти, како среске тако и општинске било у варошима, варошицама или селима — чл. 90. зак. о општинама — раде и у празничне дане, онда је јасно да се на предавање жалби изјављених на пресуде или решења по иступима, не може применити § 15. крив. суд. пост., који предвиђа да се за дан рока, кад овај падне у дане кад суд не ради — празничан дан, има узети први дан по празнику. Ово још и зато, што законик о кривич. суд. поступку поставља правила по којима ће се злочинства и преступања испеђивати и пресуђивати, а не и кривице по иступним делима — § 1. крив. суд. поступка.

„Према овоме Касациони суд налази: *да се жалба уиућена првостеиеном суду на пресуду или решење о истуиним делима, како општинских било варошких или сеоских, тако и иолиц. власти, има предати и у празничан дан, ако је овај последњи дан рока за жалбу, а да се на те жалбе не може да примени § 15. крив. суд. иост. т.ј. да се такве жалбе не могу поднети и првог дана по празнику.*

Сукоб

За поновно ислеђење противу кривца који је раније пресудом судском ослобођен из недостатка довољних доказа надлежна је полицијска власт, а не првостепени суд.

Начелник среза трстеничког у акту № 19749, навео је да је М. С. у 1908. год. поднео тужбу крушевачком првостепеном суду противу Т. Л. за дело тешке повреде, коју му је нанео још 1903, а кога је поменути суд пресудом од 13. јануара 1905. год. ослободио за ово дело из недостатка доказа, па је тражио да суд предузме поновно ислеђење. Првостепени крушевачки суд огласио је себе за ненадлежног за ислеђење и послао среској власти акта. Тада је начелник срески налазећи, да је за ислеђење и доношење одлуке надлежан првостепени крушевачки суд, тражио да о овом сукобу донесе своје решење Касациони Суд.

Поводом овог сукоба Касациони је суд расмотрио акте овога предмета па је нашао:

По § 342. крив. суд. пост. за поновно оптуженье и предавање оптуженога суду од стране оптужне власти важе исти они прописи, као кад би се оптужени први пут суду на пресуђење предавао.

По § 6 и 7. крив. суд. пост. сва злочинства и преступљења осим чиновничких кривица из казненог законика, судови само на тужбу полицијске власти ислеђују и пресуђују, ако није случај из § 22. крив. суд. поступка, а само она дела сами судови ислеђују, која су се пред судом догодила; даље по § 157. и 158 крив. суд. поступка полицијска власт дужна је да свако злочинство и преступљење извиди, па, ако није случај § 29. крив. пост., а дело би судски било кажњиво, да кривца са актима ислеђења спроведе надлежном суду на пресуђење.

Према овоме, кад приватни тужилац тражи поновно суђење, износећи и доказе којима иде на то да се кривица раније ослобођенога оптуженога утврди, онда је полициска власт, као иследна, дужна да у том погледу учини потребно ислеђење и то тим пре, што полициска власт има да се у смислу I става § 344. крив. суд. пост. обрати суду тужбом за поновно суђење оптуженога, пошто претходно исљеди оне нове околности и доказна средства, на основу којих се тражи повторно суђење, па да исте изложи суду у својој тужби за повторно суђење и за осуду, како би суд могао после о томе решити допушта ли се исто или не са обзиром и на то што се оптужени у овом случају већ налази на робији за теже дело.

Са свију, дакле, ових разлога Касац. Суд налази, да је и у овом конкретном случају за извиђање надлежна полициска власт среза трстеничког, па зато је на основу § 41. крив. суд. поступка послао овај предмет на рад начелнику среза трстеничког.

М. Л. Р.

ПОУКЕ И ОБАВЕШТЕЊА

Учињена су нам ова питања:

I

Г. Драгиша Ј. Кујунџић, полицијски писар, пита:

„Чланом 151. зак. о шумама од 30. марта 1891. год. укинуто је „Највише решење о манастирским шумама од 26. новембра 1846. год. ВБр. 1999. СБр. 729 (од 1847 године).“

На основу овога највишег решења, расправљен је однос између манастира Каленића и сељана села Каленићског Прњавора, и по „*протоколу притјажанија*“ тај однос овако је регулисан:

„Прњаворцима се дозвољава у шуми манастирској стоку на попашу и свиње на жирење пуштати, као и суву дрва за огрев њихових кућа, а непродавати, из манастирске шуме узимати, без да што манастиру плаћају зато: што они манастиру кад кад драговољно помажу у раду пољском. А што се тиче сирове горе несмеју узимати без дозволе и погодбе манастирског старешине.“

По чл. 77. зак. о шумама, манастирском шумом рукује манастир и све користи и приходи од шуме припадају манастиру.

Прњаворци, држећи да је „протокол притјажанија“ за њих и сада, после укидања Највишег решења о манастирским шумама, из којега је „протокол притјажанија“ произашао, у важности и обавези, уживају попашу, жиропању и огрев од сувих дрва.

Управа манастира сматра да су Прњаворци, укидањем Највишег решења о манастирским шумама, а на основу тога да је и „протол притјажанија“ укинут, изгубили свако право уживања попаше, жиропање и огрева, и да је управа манастирска господар манастирске шуме и прихода од шуме, те с тога и оптужује Прњаворце за попашу, жиропању и крађу суве горе.

Среска власт налази да је манастирска управа у праву и по њеним доставама кажњава Прњаворце.

Првостепени суд неки пут одобри пресуду, а неки пут поништи, сматрајући да Прњаворци право уживања попаше и др. нису изгубили.

Молим Уредништво да изволи објаснити: имају ли Прњаворци после укидања Највишег решења о манастирским шумама (чл. 151. друга алинеја зак. о шумама) право уживања попаше, жиропање и сувих дрва за огрев својих кућа из манастирске шуме, или немају, и чија би одлука о овоме питању за све била меродавна“.

— На ово питање одговарамо:

На основу једнога закона који је постојао, Управа манастира Каленића и сељани каленићског Прњавора, направили су у своје време уговор, који је садржан у „*протоколу притјажанија*“, и тим је уговором манастир примио на себе обвезу, да Прњаворци имају право попаше и жировнице своје стоке у манастирској шуми као и брања сувих дрва за *соиствену* потребу, а да сељани морају помагати манастиру у обради његовог имања.

Ово уговорно стање није, како се види, раскинуто вољом обеју уговорних странака, нити се вели, да једна страна не испуњава примљене обвезе.

Према томе, како и рок овом уговорном стању није одређен, оно постоји и данас, у толико пре, што су Прњаворци чак и по основу застарелости стекли једно право уживања.

Из тих разлога, Прњаворци имају и данас и сва права и *све дужности*, о којима говори „*протокол притјежанија*“, и ако је Височајше решење од 26. новембра 1846 године ВБр. 1999. укинуто законом о шумама.

Ако би манастир имао разлога да се овај уговор раскине, он то може учинити једино путем редовног спора код надлежних грађанских судова.

Суд је једина власт, која има да каже своју реч по овоме, кад манастир поведе парницу, или кад се манастир буде жалио на пресуде среске власти, кад ова буде ослобођавала оптужене Прњаворце (чл. 126. зак. о шумама), јер према оваквом стању, она не би имала законског ослонца да Прњаворце кажњава.

II

Суд општине дубонске, актом својим Бр. 383. пита:

„У буџет школе дубонске за 1910 годину, на огрев школе предвиђено је 400 динара, и исти надлежно одобрен.

Општина дубонска, по одобрењу г. Министра народне привреде и шумске управе, исекла је неки део свога општинског забрана; раскрчила за зират, и по наређењу Министра Привреде има се школи за огрев издати из забрана дрва бесплатно за 1910 годину.

Дрва су школи за целу годину издата.

Суд ово општински тражио је од управитеља и благајника школе квиту на издата дрва, како би тих 400 динара, предвиђених на огрев школе, могао унети као ванредни приход касе општинске.

Благајник школе са управитељем, не пристаје дати квиту, већ намерава да од тих 400 динара образује школски фонд.

Моли се уредништво за обавештење о томе:

Има ли суд права тражити квиту од школе на дата дрва, а предвиђених 400 динара задржати као ванредни приход општинској каси.

А има ли права школа тај новац унети у своју касу као приход и образовати фонд школе дубонске.

Општина је исекла свој забран због наплате пореза општинског и да снабде са дрвима школу и судницу. А сиротна је те не може образовати школи фонд, већ би тај новац издала за подмирење других потреба општинских, пошто их предходно унесе у касу као ванредни приход.“

— На ово питање одговарамо:

Школа би има права тражити оних 400 динара, предвиђених бухетом на огрев школе, само у томе случају, кад не би од општине примила огрев у натури.

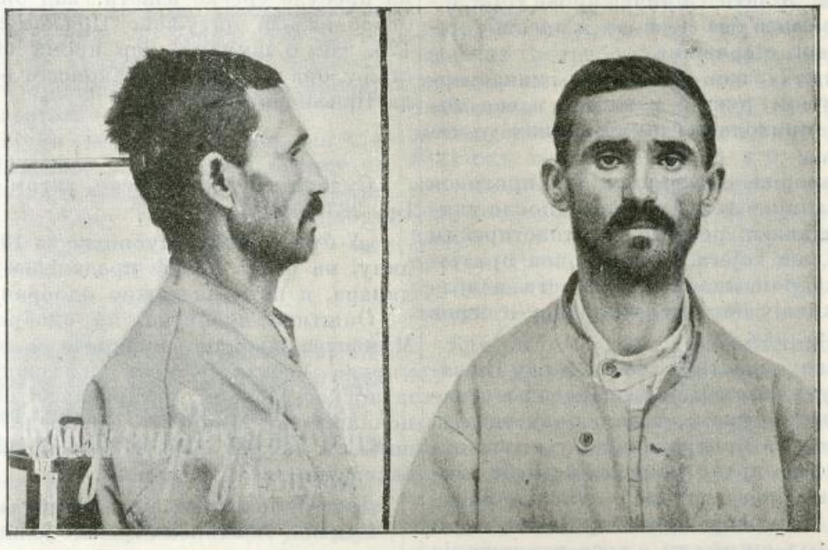
Овако, ако се утврди проценом да примљена дрва изнесе вредност од 400 динара, она нема права ништа да тражи, ма да би од општине било лепо кад би припомогла да се образује школски фонд, који би служио разним племенитим и хуманим задацима школе и наставе.

Ако, дакле, школска и општинска управа не могу доћи до паметног споразума по овој ствари, онда нека целу ствар изнесу на решење окружном школском одбору. који по чл. 64. т. 2. 4. и 5. закона о народним школама расправља сукобе, па како он реши, онако и нека буде.

СЛУЖБЕНЕ ОБЈАВЕ

П О Т Е Р Е

Владимир Здравковић, звани **„Црни Влајкић“** чију слику износимо, опасан коцкар и крадљивац, који одговара код кварта теразијског за више опасних крађа, налази се у бегству.

Он је родом из Вел. Орашја (окр. смедеревски), стар 38 година; висок 1·61 мет.; сувоњав; црномањаст; чела угнутог; очију жутозатворених; испод десне сисе има брадавицу облика и величине зрна од сочива; браде и бркова црних и нешто проседих; неизбријан; бркови му иду ка устима.

Он је до сада осуђиван пет пута све за опасну крађу, а последњи пут у 1897. год. на 20 година робије.

По каткад се издаје и за Владимира Миловановића, из В. Плане, наводећи да је по занимању пара кувар, чега ради врло често носи кецељу. — Акт кварта терезијског Бр. 2723.

Петар Ристић, бив. извршитељ београдске општине, одговара код кварта варошког за утају новца у званичној дужности. Он је стар 35.—37. година, црномањаст, раста средњег, добро развијен, носи цвикер. — Акт Управе града Београда Бр. 9809.

Коста Николчевић, столарски раденик из Ужица, 10. овог месеца покрао је свога газду Грујицу О. Антонића, столара из Лознице, и том приликом однео му: два пара мушког веша, један штап са сребрном дршком, један «шнајцег» за резање дрвених шрафова, и један «фелцебл» за прозоре. — Депеша начелника среза јадранског Бр. 5544.

Дамњан Каранфиловић, из Гостивара, проневерио је Танасију Аврамовићу, хлебару из Обреновца, 1300 динара, па за тим побегао. Он је стар 38 година, раста средњег, лица дугуљастог, косе црне, бркова смеђих. На себи има: чакшире од шајка, кожух са рукавима, блузу од шајка и на ногама опанке. Снабдевен је турским пасошем визираним за Румунију у турском конзулату у Београду 15. овог месеца. — Акт Управе града Београда Бр. 10290.

Светозар Тителски, бив. кафеција, који је пресудом начелства округа београдског кажњен за продају страних лозова, потребан је начелству ради саопштења пресуде. Лични опис непознат је. — Акт Управе града Београда Бр. 10478.

Милосав Обрадовић, из Бргула 21. овог месеца избо је ножем своју одвојено живећу жену Јелену, после чега је побегао. Он је стар 36 година, раста високог, очију црних, образа дугих, бркова риђих, обријан. Од одела има на себи: гуњ, чакшире, шубару и опанке. — Депеша начелника среза тамнавског Бр. 4761,

Препоручује се полицијским и општинским властима, да за свима побеглим личностима учине најживљу потеру, и у случају проналаска стражарно их упуте властима које су потернице издале, с позивом на означене бројеве акта или депеша.

К О Ј Е О В О?

У притвору начелника среза моравичког налази се једно лице, које је ухапшено у моменту кад је купило нов револвер и ременик са 50 метака. На саслушању је изјавило да се зове **Урош Адамовић,** и да је пребегло пре више година из Турске. Издавало се раније и за Милоша Бошковића и Јована Петровића из Херцеговине. То је лице старо 26 година, високо, косе смеђе, бркова плавих и уздигнутих на горе, очију плавих, носа великог правилног, обријано. На левом палцу има ожиљак од посекотине. Од одела има на себи: старе чакшире на форму панталона, копоран од сукна; фермен нов, на глави шубару а на ногама опанке.

Ако би когод ма шта знао о овом лицу, треба да то одмах достави начелнику среза моравичког с позивом на Бр. 3003.

СКРЕЋЕ СЕ ПАЖЊА

16. овог месеца непознати крадљивац украо је Живку Алексићу, кафецији из Београда ове купоне: 10 комада Палилулске Задруге и то: од броја 289 до 298; 5 комада Кланичног Друштва од броја 21231 до 21235; 2 комада Механске Задруге под бројем 1831 и 1832. Сви су ови купони за прошлу 1909 годину. — Акт Управе града Београда Бр. 10293.

Т Р А Ж И С Е

Милош Ристић, из Врбице, који је отумарао од своје куће, није се ни до данас вратио. Он је стар 45 година, крупан, смеђ, обријан; у сељачком оделу. — Депеша начелника среза тимочког Бр. 3303.

К Р А Ђ Е С Т О К Е

Непознати крадљивац украо је Милану Павловићу, трговцу из Алексинца, једну кобилу, матору 16 година, длаке беле, у десно око ћораву. — Депеша начелника среза алексиначког Бр. 3939.

Ноћу између 13. и 14. овог месеца непознати крадљивци украли су Никодију Тодоровићу, трговцу из Водица 2 женска ждребета. Једно је маторо 3 године, длаке зелене, цветасто; друго је маторо 2 године, длаке алатасте. — Депеша начелника среза јасеничког округа смедеревског Бр. 6261.

Ноћу између 17. и 18. овог месеца непознити крадљивци украли су Живојину Петровићу, тежаку из Ражанице, једну кобилу матору 8 година, длаке дорастасте, у задњу ногу путасту са жигом положено «Т.» — Акт начелника среза космајског Бр. 6105.

Обраћа се пажња свима полицијским и општинским властима на ову крађу и крадљивце.

Н А З Н А Њ А

Комилети „Полицијског Гласника“ за 1908. и 1909. год., у елегантном тврдом повезу, могу се добити у уредништу по цену од 20 динара за једну годину. Комилети у меком повезу за 1908. и 1909. год. могу се добити по цену од 15 за једну годину, или оба заједно за 25 динара.

Штампа Краљ. Срп. Државне Штампарије уредник **Душан Ђ. Алимпић**

БРОЈ 13. У БЕОГРАДУ, НЕДЕЉА 4. АПРИЛА 1910. ГОДИНА VI.

ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК

СЛУЖБЕНИ ЛИСТ МИНИСТАРСТВА УНУТРАШЊИХ ДЕЛА

„ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК“ излази једанпут, а према потреби и више пута недељно. Претплата се полаже у напред, и то најмање за пола године код свију полицијских власти, и износи: 20 динара на годину за државна и општинска надлештва, а за све друге претплатнике у опште 12 динара годишње. За иностранство: годишње 24, полугодишње 12 динара у злату. Појединн бројеви **„Полицијског Гласника“** не продају се. Рукописи се не враћају

СЛУЖБЕНИ ДЕО

У име Његовог Величанства Краља Петра I. Његово Височанство Наследник престола Александар, благоволео је, на предлог Министра унутрашњих дела, поставити:

за секретара четврте класе Министарства унутрашњих дела Александра Јов. Кузмановића, секретара исте класе антропометриско-полицискога одсека Министарства унутрашњих дела у Пожаревцу, — по потреби службе; и

за писара друге класе антропометриско-полицискога одсека Министарства унутрашњих дела у Пожаревцу Драгутина Васића, комесара железничке полиције у Нишу у рангу писара друге класе истог Министарства — по потреби службе.

Из канцеларије Министарства унутрашњих дела. 27. марта 1910. год. у Београду.

У име Његовог Величанства Краља Петра I., Његово Височанство Наследник престола, Александар, благоволео је, на предлог Министра унутрашњих дела, поставити:

за комесара железничке полиције у Нишу, у рангу секретара треће класе Министарства унутрашњих дела, Манојла Мрвића, административног чиновника друге класе железничке Дирекције; и

за комесара железничке полиције у Ристовцу, у рангу среског начелника треће класе, Душана Ђорђевића, бившег комесара београдске савске полиције.

Из канцеларије Министарства унутрашњих дела, 27. марта 1910. год. у Београду.

У име Његовог Величанства Краља Петра I. Његово Височанство Наследник престола, Александар, благоволео је, на предлог Министра унутрашњих дела, поставити:

за полицискога писара прве класе среза левачког Александра Грујића, полицискога писара исте класе среза жупског, — без права на путне и селидбене трошкове;

за полицискога писара прве класе среза расинског Косту Пешића, полицискога писара исте класе среза жупског — без права на путне и селидбене трошкове;

за полицискога писара треће класе начелства округа ваљевског Драгишу Кујунџића, полицискога писара исте класе среза левачког — по потреби службе; и

за полицискога писара треће класе среза жупског Александра Луговића, полицискога писара исте класе среза расинског — по потреби службе.

Из канцеларије Министарства унутрашњих дела, 27. марта 1910. год. у Београду.

У име Његовог Величанства Краља Петра I., Његово Височанство Наследник Престола, Александар, благоволео је, на предлог Министра унутрашњих Дела, а на основу чл. 6. закона о местима решити:

да се Врњачка Бања са својим реоном, по изјављеној жељи становника, прогласи за село под именом: село Врњачка Бања — с тим, да и даље остане у саставу општине врњачке.

Из канцеларије Министарства унутрашњих дела, 27. марта 1910. год. у Београду.

СТРУЧНИ ДЕО

ИЗ ПРИМЕНЕ § 471. ГРАЂ. СУДСКОГ ПОСТУПКА

Најчешће и најважније питање, са којим се сретају полицијске власти при извршењу пресуда, јесте оно о занимању — статусу — дужника, у вези са питањем, да ли се благодејање из § 471. односи на време учињеног задужења или на време извршења осуде.

И ако ова законска одредба постоји већ толико деценија, ипак је горње питање све до сада остало нерешено и отворено, јер га и судови и административне власти разнолико решавају.

Многобројне су одлуке судске и административних власти, где се један пут нашло да је благодејање, о коме је реч, везано за статус дужника из времена задужења и за имање које је у то доба имао; а други пут, опет, да се само мора гледати на његово занимање у доба пописа имања, и на број пореских глава, које се тада затеку.

Кад би изнели у целини одлуке Касационог Суда од 15. октобра 1902. год. Бр. 7767; 8. маја 1903. г. Бр. 2980; 22. августа 1903. год. Бр. 5319; 10. августа 1902. год. Бр. 4950; 10. јануара 1901. год. Бр. 259; даље одлуке Државног Савета од 28. маја 1903. г. Бр. 4645 и 11. августа 1906. г. Бр. 5167. које моментано имамо пред собом, онда би се видела сва неједнакост оцене овога питања.

Сам тај факат, што се једна законска одредба може овако разнолико тумачити, казује, да је она нејасна, и да својом неодређеношћу пружа могућност, да се у оцени њеној греши, те се самим тим истиче и потреба, да се она објасни законодавним путем, а докле то не буде, онда бар свестраном оценом и начелном одлуком Касационог Суда у смислу чл. 16. његовога устројства.

То је потребно, велимо, колико за један добар правни поредак, толико и за заштиту интереса полицијских чиновника, који врше продаје имања, и долазе у тај незгодан положај. да им продаје буду ништене и они осуђивани на плаћање трошкова.

Ма које гледиште заузела начелна одлуља Касационог Суда, она ће утврдити једнообразност бар за оно време, докле се не дође до законодавног објашњења, а то је голема добит и за веру у правни поредак и за јавни кредит, пошто ће се одређено знати и положај оних који се задужују, и очекивања законске заштите оних, који новац дају.

Како, у осталом, ово питање посведневно забавља и одузима времена и централним административним властима и самој Касацији, очекивати је да ће се оно ускоро привести крају.

Али како његово правилно решење није везано само за интересе, које смо напред истакли, него има један много шири значај за наш целокупни државни живот, ми налазимо, да оно треба бити и предмет оцене шире јавности.

Због тога ћемо и сами изнети шта мислимо и како ми гледамо на благоде-

јање, о коме говори поменуто законско наређење.

Дакле, признавајући и сами, да од познатих одлука судских и административних власти, већина нагиње томе мишљењу, да су статус дужника и благодејање везани за време задужења, ми ипак налазимо, да то гледиште не одговара ономе задатку, који се хтео постићи оним наређењем § 471. грађ. суд. поступка, које, противно принципу слободног располагања имовином, чини позната ограничења.

Полазећи одатле, да наређења § 471. грађ. судског немају свога извора у начелима грађанског права, нити су ресултат правичности у опште, ми им постанак налазимо у обзирима нужности и целисходности.

На име, да би се наше социјалне прилике, створене после ослобођења Србије, одржале и развијале у правцу који би спречио материјално опадање нашег сељачког сталежа, узакоњена је ова политичко-економска мера, да овај нити може задужити, нити сам отуђити извесно своје имање.

Та тежња претпостављена је јавном кредиту, и остављено заједодавцима да се према овоме ограничењу управљају, не забрањујући им да и даље кредитирају сељака, ако рескирају да буду оштећени ако својом несмотреношћу даду зајам и онима, који немају више имања он *наглавице* (онога што им закон штити), или ако дозволе да одуговлачењем наплате дођу у тај положај.

Узимајући, да је законодавац имао тежњу, да у најширим границама изведе ову заштиту сељачкога сталежа, ми се никако не можемо измирити са тим, да је он статус дужника и благодејање везао за време задужења.

Јер, ако би се наређења § 471. тако разумела, онда би се одмах морало признати, да је тај циљ промашен још при самом доношењу закона.

Ако би се, понављамо, узело: да је заштићена од продаје само она *наглавица*, која је била потребна оцу приликом задужења, а да се те заштите лишавају његови синови, који се као пунолетни затеку у доба извршења пресуде о наплати тога дуга, онда би ова економско-политичка мера била безначајна, јер не би спречила сељачки пролетаријат, који би се из године у годину множио и постојао опасан за државни живот, пошто се индустрија није развијала упоредо са његовим рашћењем те да га прихвати и створи могућност за његову егзистенцију.

Кад овоме додамо и ту околност, да § 471, поменутога закона говори само о *тренутку пописа* за извршење пресуде, не говорећи ништа о томе од кад је и како дошла осуда, па том приликом ставља познату заштиту имовине за све пореске главе, онда се мора и узети. да он и статус и благодејање везује за време извршења наплате, а не за доба задужења.

Само тако схваћена ова одредба одговарала би и тежњи законодавца онога времена и сувременој потреби нашега друштва.

Само тако, понављамо, јер потреба одржања сељачког сталежа постоји и данас скоро у истој мери, у којој је постојала при доношењу поменуте економско-политичке мере.

Без ње, и ако овако погрешно разумеване, ми би имали легијоне сељачког пролетаријата, који би потресао основе државе.

Нама није страно, да многи споре значај овој одредби и налазе да је она више штетна за наше финансијско јачање, јер ограничава стварање великих поседника и јаких пореских извора, али ми смело тврдимо да је ово заблуда, и да је ово ограничење имало благотворног утицаја на наше економске прилике, и да ће их имати све дотле, докле се индустрија не развије у земљи дотле, да онај, који остане без имања нађе хлеба у фабрици.

Истина о овоме нема никаквих ближих статистичких података, али за овакву оцену они чак нису ни потребни, јер је поменути факат несумњив.

Ми и сами не идемо тако далеко у тврђењу, да ће ова мера моћи остати вечита, и да ће она спречити процес економскога пречишћавања, који је у другим земљама већ заавршен, али треба да нам је тежња да га потиснемо што даље од садашњости.

Издижући заштиту сељачког сталежа, још за дуго време, као један од големих општих државних интереса, ми налазимо да у овоме нећемо бити усамљени.

Дим. С. Калајџић

КРИМИНАЛНА ПОЛИЦИЈА

(НАСТАВАК)

11. Да је Делфина Дисар доиста видела факте, које саопштава; да је говорила истину као честита и савесна жена, она би се пожурила да своју сведоџбу одмах достави власти, а не би се устезала скоро недељу дана. Доцније ћемо видети мотив овог устезања и узрок који ју је принудио да се пријави полицији у циљу сведочења. Овај дуг размак времена, у коме је Делфина ћутала, претпоставка је нескреености у њеном казивању.

12. Полицијски официр г. Спител, који је саслушао Делфину, изразио се о њој једног дана, али сувише доцне, овим речима: „То је угурсуз жена. Кад је човек ништа не пита, она говори без престанка. Чим јој се постави какво прецизно питање, она не зна шта да одговори, или одговара чудновато и околишно. Показали смо јој једну слику и питали је: да ли у њој познаје човека са пакетом? Одговорила нам је: „Лице тешко могу да познам, али има једна ствар које се добро сећам: човек је носио ципеле на дугмета.“

Овај одговор најбоље показује стање сведокове душе и његову савремену несвесност.

Порекло ове сведоџбе.

Испитајмо сада генезу ове сведоџбе, и потражимо којим је путем и у коме моменту дошла до власти.

Оне ноћи кад је злочин извршен, Делфина се вратила кући у поноћ и четврт. Одмах је легла у постељу и заспала првим, тешким и дубоким сном. У 2 часа изјутра њено собно друштво било је изненада пробуђено. На улици се чула ларма и вика. Шарлота, њена млађа сестра, буди се прва, устаје нагло, отвара прозор, посматра и слуша. На улици стоји, у потпуној спреми за службу, један полицијски агент, по изгледу узбуђен. Она у њему познаје „Plotevoet“-а, који беше дошао да хитно позове свога колегу „Господина Виктора“, који је становао поред Дисарових. Агент Виктор појављује се на прозору и пита за узрок изненадног узнемиравања. „Обуците се одмах и похитајте у дивизијски комесаријат. Извршен је страховити злочин. Једна мала девојчица силована је, убијена и исечена на комаде. Један део њеног тела нађен је око поноћи у улици „Hirondelles“, пред кућом бр. 22, а према улици „Fleurs“, у једном пакету од угасите хартије. Дођите што пре. Цела полиција је мобилизована да би се извршила потера по кварту“.

Шарлота млада девојка од 22 године, понавља оно што је чула с прозора: „Страшан злочин. — Улица „Hirondelles“, улица „Fleurs“. Дете силовано и убијено... исечено на комаде... Пакет“. Ту је и Делфина у заједничком кревету, држећи поред себе своју кћерчицу. У пола пробуђена, сломљена од умора, ужаснута од страха, под утицајем страховите море, и она понавља: „Једно дете... силовано... убијено и један пакет.. улица „Hirondelles.. улица „Fleurs“. И у место да каже: „Ја то видим одавде“, она узвикује нагло и неразмишљено: „Ја сам то видела“. У овом тренутку она говори истину, јер је доиста видела, али само у мислима и у машти, а никако у ствари. Њена фамилија заинтересована и радозпала, навалъује на њу с питањима; она је већ потпуно будна. Брат, сестра, мати, сви су нестрпљиви. Како, Делфина, ти си видела? Е, онда, причај. Како да нисам видела? Зар ви не знате? Улица „Hirondelles“, на углу улице „Fleurs“, то је преко пута г. Нордена. Ту је пакет остављен. Да, да, видела сам човека. То је он... Један човек са густим и подигнутим брковима,.. Добро сам га видела. Доказ је то што сам се с њим свађала.

— Како, Делфина, ти си се свађала с њим?

— Ја се нисам бојала тога човека. Посматрала сам га. Он ме запита: „Што ме тако гледате?“ Одговорих му: „Зато што хоћу“. Он додаде: „Торњајте се вашим путем, иначе ћу вас распалити“. „Пробајте једном да видите шта ће бити“, добацих му. Ја сам после овога отишла, али сам из улице „Laeken“ видела како је оставио пакет.

Узбуђена и грозничава, Делфина одушевљено прича и понавља своју причу у најинтимнијем фамилијарном кругу. О извршеном злочину готово још нико и не зна; она је од првих који су за њега сазнали. У овом тренутку, у 2 сата по поноћи, она није могла ни слутити да власт неће пронаћи кривца. Она говори, ћаска, измишља, шали се; она хоће да изгледа интересантна у очима својих, и ништа више. Она је далеко од претпоставке да

њено интимно, детињасто и несвесно брбљање може имати озбиљних последица. Несрећом по њу, сутра дан није нађен никакав траг од злочина. Љубопитљива фамилија затражи од Делфине да јој поново исприча јуначку сцену између ње и злочинца, и Делфина поново свију причу. Пошто још ништа не беше откривено мати њена, веома честита жена, отпоче саветовати Делфину да саопшти властима оно што је видела. Делфина ово одби, под изговором да њена обавештења немају никакве важности, и да власт може бити и без њих. „Она ће и без мене добро урадити", одговорила је она одлучно. Немогући претпоставити шалу и неозбиљност код своје кћери, а имајући у виду полицијски неуспех у проналаску кривца, мајка је посведневно тера да сведочи, али се она одупире, околиши и понавља да су њена сазнања без вредности. Мати, међутим, наваљује и доказује јој, да њена обавештења могу бити од врло велике вредности по истрагу. Делфина и даље остаје пасивна. Најзад мати, сита ове равнодушности, а у жељи да помогне власти, наређује и прети. „Ако овог јутра не одеш у полицијски комесаријат и не саопштиш шта си видела, ја ћу лично тамо отићи и доставити те". Нехотећи се понизити у очима својих, признавајући да им је у полу сну, у 2 сата изјутра, причала само једну лепу и измишљену историју, Делфина најзад, под материном претњом, одлази у комесаријат и сведочи. Ето под каквим је условима, на 5 дана после извршеног злочина, полицијски официр г. Спител примио и осваничио Делфинину приповетку. Мало доцније, истражни судија г. Хаве у својој „Важној Објави" од 24. фебруара 1906 год. објавио је целом свету дефинитиван опис злочинчев, утврђен према сувереној сведоџби г-ђце Делфине Дисар.

Природа измишљотине.

Зашто је и како је Делфина Дисар измислила своју причу? Измишљотина, сама по себи, није ни неваљала, ни пакосна, ни интересантна; она је избила спонтано и несвесно, под утиском страха и запрепашћености. Делфина је једна мала жена, живе природе, нервозна, узбудљива, раздражљива, са јаком маштом и хистеричном сентименталношћу. По својој природи, она је тип брбљивице и лажљивице. Пренеражена изненадном новошћу о страховитом злочину, гушена мрачном и страховитом мором, она у свом кревету, у 2 сата изјутра, прича сензационну историју, која је доцније постала њеном сведоџбом. У овој њеној историји налазимо сједињене све елементе невероватноће и аутосугестије. Њена прича резултанта је четири лична елемента, који су имали нарочитог утицаја на њен дух; она представља асосијацију четири материнске идеје. Делфина, у пола успавана, чује ове речи: „Ужасан злочин... Једно дете силовано, убијено и исечено на комаде... Улица „Hirondelles", улица „Fleurs".

Да рашчланимо њену измишљотину.

Прва идеја. — Девојчица силована, убијена, исечена на комаде... Једно дете.., једно дете напуштено. Инстинктивно, Делфина одмах помишља на своје дете, на своју девојчицу од 4 год., која је у кревету поред ње, и коју загрева својим несрећним али дирљивим миловањем. Чувши за страховити злочин, она се, на мах, осетила као да јој је утроба ишчупана, и отпочела да предвиђа са ужасом несрећну будућност. Њена мала, лишена неге и надзора, биће такође изложена уличним опасностима. Због свог детета Делфина је већ много патила. Каква ли је страховита голгота очекује у будућности? У детету напуштеном, заведеном, силованом и срамно убијеном, њена уобразиља види њену сопствену девојчицу. Она тада почиње дрхтати, узнемиривати се, љутити се, жалостити се и измишљати. Њена измишљотина је хистерична, и потиче од срца напуштене матере.

Друга идеја. — Улица „Hirondelles". према улици „Fleurs". Делфина ово види тачно, она врло добро познаје ова места, и зна празно место где је пакет био остављен. У епоси извршеног злочина она је радила у ћурчијској радионици г. Филипа Нордена, у улици „Fleurs" бр. 2, на углу улице „Hirondelles", тачно преко пута куће где је пакет нађен. Сваког дана Делфина је овуда пролазила најмање четири пута, идући на посао и враћајући се кући. Магновено она је видла, не својим очима већ у својој уобразиљи и у својим мислима, место које посматра и гази ногама четири пута дневно.

Трећа идеја. — Једна препирка. Видели смо, да је противно психолошкој вероватноћи да се злочинац, који под мишком носи леш своје жртве, зауставља на путу и губи своје драгоцено време, тражећи свађу са равнодушним и беспосленим пролазником. Али, и ако ова свађа није могла постојати у намери и актима злочинчевим, она, напротив, увек постоји у Делфинином духу и карактеру. По природи жива и експанзивна, она је по темпераменту инаџија и кавгаџија. На кратко време пре извршеног злочина, гђца Делфина радила је у радионици г. Витријена из које је, због ужасне свађе са једном од другарица, била отпуштена, заједно са овом. Ова свађа била је узрок погоршању беде код Делфине и њене породице. Према овоме, није ни мало чудновато што се идеја о свађи појавила у њеном мозгу.

(НАСТАВИЋЕ СЕ)

ПОУКЕ И УПУТИ

За расматрање решења суда општине града Београда, донесених на основу грађевинског закона за варош Београд, без обзира да ли се њима расправљају главна или споредна питања, није надлежан Министар Унутрашњих дела, као непосредна надзорна власт над општином београдском, већ Управа града Београда.

Д-р Ст. М. П., овд., пресудом суда општине београдске од 8. октобра 1909. год. КБр. 3999, а на основу чл. 3. и тач. 1. чл. 4. грађевинског закона за варош Београд, кажњен је са 100 дин. за бесправно зидање зграде.

Противу ове пресуде кажњени Д-р Ст. изјавио је жалбу, преко општинског суда, Управи града Београда.

Суд општине града Београда, решењем од 15. новембра 1908. год. КБр. 5973, а на основу §§ 15. и 16. полицијске уредбе, одбацио му је ову жалбу као неблаговремено поднесену, с тога, што је њему пресуда саопштена 6-ог а он жалбу предао пошти на повратни рецепис тек 10. новембра 1908. год.

Министар Унутрашњих дела нашао је, да је навод жалитељев, да је жалбу предао 10-ог новембра с тога, што је последњег дана за изјаву и предају жалбе 9-ог новембра — био празник, неумесан и без вредности по томе, што се овде не може по аналогији применити § 15. крив. суд. пост. пошто судови варошких општина, по чл. 90. закона о општинама, раде сваког дана, па је с тога решењем својим од 2. јануара 1909. год. П№ 25339, а на основу § 10. устројства централне државне Управе и чл. 142. зак. о општинама, одобрио решење општинског суда.

По изјављеној жалби, Државни Савет нашао је, да ожалбено решење не одговара закону из ових разлога:

Као што се из акта овог предмета види, жалитељ је на основу чл. 3. грађевинског закона за варош Београд пресудом општинског суда од 8. октобра 1908. год. КБр. 3999, кажњен са 100 динара зато, што је на своме имању озидао зграду са више одељења, не тражећи дозволу, потребну по тач. 1. чл. 4. истог закона.

Противу ове пресуде жалитељ је изјавио жалбу, коју му је општински суд решењем од 15. новембра 1908 г. КБр. 5973, одбацио као неблаговремено поднесену, а ово решење општинског суда одобрио је и Министар ожалбеним решењем.

По члану 35. грађевинског закона за варош Београд, противу решења општинске власти и грађевинског одбора подноси се жалба Управи града Београда, а противу решења ове Министру грађевина.

Према томе, Министар унутрашњих дела и ако је по чл. 142. зак. о општинама надзорна власт над општином града Београда, опет по грађевинском закону није био надлежан за расматрање решења општинског суда КБр. 5973, и ако је њиме расправљено споредно питање — питање о благовремености изјављене жалбе противу пресуде КБр. 3999.

Министар унутрашњих дела писмом од 10. фебруара 1910. год. П№ 2162, известио је Државни Савет, да предње разлоге усваја, и да ће у смислу истих издати жалиоцу друго решење.

Одлука Државног Савета од 12. фебруара 1910 год. № 1304.

Државни Савет није надлежан за расматрање решења полицијских власти, која се тичу питања о обустави извршења судских пресуда.

По осудним решењима првостепеног смедеревског суда од 24. августа 1898. год. № 18255, и од 12. септембра 1898. г. № 18254, Јапићије К...., трговац из Сме-

дерева, имао је да плати Браћи Х. 1250 динара дуга са осталим трошковима.

По обадва дуговања Јанићију су, сем осталога, узете биле у попис и акције Смедеревске Задруге.

Актом од 20. септембра 1907. године Јанићије се обратио начелству округа смедеревског и навео, да је своје повериоце са свим исплатио, па чак и више дао, те је с тога тражио, да му се пом. акције врате.

Како су се повериоци противили томе, наводећи да још нису потпуно измирени, то је начелство, приступајући прорачуну, нашло, да молилац има да плати повериоцу још 135·37 дин., па је с тога решењем од 15. јануара 1909. год. № 26, одлучило, да се за наплату тога дуга изложе продаји три акције Смедеревске Задруге, које се налазе у депозитној каси начелства.

Ово решење оснажио је и Министар унутрашњих дела својим решењем од 13. фебруара 1909. год. П№ 2956.

По изјављеној жалби, Државни Савет нашао је, да се предмет ове жалбе не тиче административног спора у смислу тач. 2. чл. 48. саветског пословника, већ питања о обустави извршења пресуде, за решење кога Државни Савет, према чл. 5. зак. о своме уређењу и чл. 144. Устава није надлежан, а жалитељу, ако налази да је оштећен, не стоји ништа на путу, да се путем спора обрати суду за накнаду штете од лица, кога одговорним сматра, ако хоће и успеху се нада. С тога је одлуком својом од 19. фебруара 1910. год. № 1482. одбацио жалбу као ненадлежној власти поднесену.

Када је извршном пресудом полицијске власти наређено одузимање непокретног имања од једног парничара и уступање другом парничару, па осуђени неће сâм да то имање уступи у сопственост или на уживање свом парничару, онда је полицијска власт дужна сама ово одузимање, односно уступање, извршити а не понова наређивати одузимање одн. уступање тог имања.

Стараоци масе пок. Живка Д.. из Змињака, оптужили су Игњата Ј., онд., среској власти, да је на самовласан начин присвојио масену земљу звану „Ливада“, па су тражили, да се за дело самовлашћа казни, а заузету земљу врати маси.

Пресудом начелника ср. мачванског од 23. маја 1907. године № 9150, Игњат је био ослобођен казне за дело самовлашћа, али му је наређено, да спорну земљу уступи маси у року од три дана од дана извршности пресуде.

Пресуду ову одобрио је и првостепени шабачки суд одлуком од 9. јануара 1908. год. № 36994.

Главни старалац масе тражио је по том од среске власти, да спорну земљу уступи маси, подносећи и тапију од те земље.

Начелник срески донео је решење 2. априла 1908. год. № 742, и њиме наредио Игњату, да спорну земљу још одмах уступи маси пок. Живка.

Ово решење среске власти оснажило је начелство окружно, а решење овога Министар унутрашњих дела својим решењем од 18. октобра 1908. год. № 20399.

По изјављеној жалби, Државни Савет нашао је, да ожалбено решење Министрово не одговара закону из ових разлога:

Као што се види из акта, по тужби стараоца масе пок. Живка Д., за дело самовлашћа, начелник среза мачванског пресудом од 23. маја 1907 год. Бр. 9150, коју је оснажио и шабачки првостепени суд одлуком од 9. јануара 1908 год. Бр. 36994, ослободио је био жалитеља казне због дела из § 375. а. кривичног закона, услед застарелости, али му је наредио да спорну земљу уступи маси у року од три дана од дана извршности пресуде, а ако налази да је у праву, онда да води спор код суда.

На тај начин овај је предмет једном свршен, и среска власт, по тражењу стараоца масе да се спорна земља уступи маси, није могла понова, решењем од 2. априла 1908 год. Бр. 742, наређивати жалитељу да спорну земљу одмах уступи поменутој маси, већ је‘ у смислу § 493. грађанског судског поступка, имала само да изврши поменуту извршну пресуду среске власти Бр. 7150, те према томе ни начелство и Министар нису могли одобрити, да се понова решава о једној свршеној ствари коју је суд расправио.

Писмом од 1. фебруара 1910. године № 1491, Министар је известио Државни Савет, да се са предњим примедбама слаже, и да ће у смислу истих издати жалиоцу друго решење.

Одлука Државног Савета од 9. фебруара 1910. год. № 928.

Држава, по чл. 108. зак. о непосредном порезу, има првенствено право само за наплату редовног пореза и прireза, као и трошкова око пописа и продаје, али не и за наплату казненог пореза.

Пресудом пореског одељења среза голубачког од 16. септембра 1903. године № 860, а на основу чл. 111. зак. о непосредном порезу, кажњен је Ђорђе Б... са 1195·01 дин. због непријаве извесне радње за разрез пореза.

Ову пресуду одобрио је Министар Финансија, а решење овога Државни Савет.

Пошто Ђорђе није имао готовог новца, то је пореско одељење за наплату ове казне узело у попис и продало једну његову кућу, коју је купила његова жена Перса за 3500 дин.

По тражењу пореског одељења, да купац Перса положи излицитирану цену, она се актом од 27. децембра 1907 год. обратила одељењу и у њему представила: да она излицитирану цену неће да положи, пошто је на купљеном имању била интабулисани поверилац за суму од 3000 дин., па је, пристајући да исплати Управу Фондова, као првог интабулисаног повериоца, и редовну дужну порезу на продато имање. тражила, да јој се тапија на купљено имање изда без полагања излицитиране цене. За доказ својих навода, поднела је оверен препис облигације, по којој јој њен муж дугује 3000 дин. од примљеног мираза, и решење првостепеног неготинског суда од 1888 год. о стављеној интабулацији на продато имање за обезбеду горњег дуга.

Пореско одељење нашло је, да се молитељка Перса не може користити §§ 483. и 489. грађ. суд. пост., пошто продају имања није ни вршило за наплату њеног потраживања, већ за наплату редовног и казненог пореза, дакле за рачун државног пореза, који је по чл. 108. зак о непосредном порезу првенствен и искључује све повериоце, без обзира на њихова обезбеђења, па ју је с тога решењем својим од 7. маја 1908 год. ПорБр. 4931., а на основу чл. 107., 108. и 109. пореског закона и §§ 465 и 484. грађ. суд. поступка одбило од овог тражења, с тим да се изврши нова продаја на штету њену.

Ово решење одобрио је и Министар Финансија решењем од 7. октобра 1908 г. ПрБр. 16823.

По изјављеној жалби, Државни Савет нашао је, да ожалбено решење Министрово не одговара закону из ових разлога:

Не стоји тврђење пореске власти, да Држава и у овоме случају има првенствено право наплате у смислу чл. 108. пореског закона, јер је овим законским прописом предвиђено, да Држава има прече право наплате само у погледу редовног пореза и прireза, као и трошкова пописа и продаје, али не и у погледу наплате казненог пореза.

Према томе, жалитељка, као интабулисани поверилац и купац продатог интабулисаног имања, које јој је по §§ 326. и 327. грађ. закона служило као залога за подмирење њеног примања, није по § 483. грађ. суд. пост. ни дужна положити целу излицитирану цену у готову новцу, већ само онолико, колико достиже за измирење редовне порезе на продато имање и Управе Фондова, као првог интабулисаног повериоца, пошто се поднетим прилозима у акту њеног тражења (облигацијом и решењем прв. неготинског суда) утврђује, да је њено обезбеђење много раније од односног права државног на наплату овог казненог пореза.

Министар финансија писмом од 3. децембра 1909 год. Пр.Бр. 30061, известио је Државни Савет, да предње примедбе усваја и да ће у смислу истих издати жалитељци друго решење.

Одлука Државног Савета од 8. децембра 1909. год. № 7712.

Противу решења и одлука надзорне власти, којима се одобравају или не одобравају одлуке збора, одбора или општинског суда, жалбе се изјављују Државном Савету, а не Министру Унутрашњих Дела.

К. М. Н., благајник из Ч..., упутио је једну молбу, којом је молио суд и одбор општине ч...., да поправи калдрму у једном делу улице, у којој је његово имање, те да се не би отицањем воде правила штета његовом имању.

Одбор општински поводом овога донео је одлуку, да је општина своју калдрму начинила како ваља, а пошто молилац није хтео подићи земљиште насипањем песка, то му се сада ставља у дужност, да он своје земљиште подаспе.

По жалби, надзорна власт одобрила је одлуку одборску као на закону основану, а жалбу одбацила као неумесну.

Противу решења надзорне власти К. М. Н. изјавио је жалбу Министру унутрашњих дела, и Министар је нашао, да за расматрање овог предмета није надлежан са ових разлога:

По чл. 152. зак. о општинама за расматрање решења општинског суда и одбора надлежна је надзорна власт, која је, у овом случају, по својој надлежности и поступила.

По чл. 170. истог закона, жалбе противу решења и одлука надзорне власти изјављују се Државном Савету, према чему за расматрање и оцену ожалбеног решења надзорне власти Министар није надлежан.

Са тих разлога решењем од 12. децембра 1909. год. П№ 26568, одбацио је односну жалбу као ненадлежно упућену му.

По изјављеној жалби, III. одсек Државног Савета нашао је, да је ожалбено решење Министрово правилно и на закону основано, па је, на основу чл. 170. зак. о општинама, одлуком од 11. марта 1910 год. № 1743. одбацио жалбу као неумесну.

Све жалбе по закону о општинама изјављују се у року од пет дана од дана саопштења одлуке или наредбе, а противу радње збора, од дана кад је био збор, не рачунајући у рок дан саопштења или дан збора.

Одбор општине црно-травске на свом састанку од 21. августа 1909. год. донео је одлуку, да одобрава Јовану Ц., столару онд., да на реци Чемерштици подигне једну стругару. Ову одлуку одбор је донео на основу чл. 30. тач. 2. става II. закона о водама, и исту одобрила и надзорна власт решењем својим од 5. септембра 1909 год. № 12971.

Противу овог решења надзорне власти изјавио је 6. јануара 1910. год. жалбу Државном Савету одборник општински Милча С., наводећи да је решење неправилно и да не одговара закону.

Трећи одсек Државног Савета одбацио је ову жалбу као неблаговремено поднесену, пошто се из акта види да се жалитељ, према чл. 171. закона о општинама, није жалио у року од пет дана.

Општински кошеви морају се подићи само на имању у непосредној близини општинске зграде и на местима са повољним техничким условима.

Збор општине јовањске на дан 3. новембра 1909. год. донео је одлуку, да се општински кош подигне на плацу Павла П., механџије ондашњег, стим, да се Павле обавеже, да никада од општине никакву кирију неће тражити.

Надзорна власт решењем својим од 12. јануара 1910. год. № 402, обуставила је од извршења зборску одлуку са разлога: што је противна чл. 13. закона о општинским кошевима, јер је решено да се кош прави на приватном имању и подаље од општинске суднице; а сем тога, што изабрано земљиште не одговара техничким захтевима.

С тога је сва акта овог предмета заједно са својим решењем доставила Министру унутрашњих дела, а Министар, налазећи, да зборска одлука не одговара чл. 13. закона о општинским кошевима, по коме се општински кошеви морају подићи на имањима у близини општинске зграде и на местима са повољним техничким условима, — послао је, на основу чл. 152. зак. о општинама, сва акта Државном Савету на коначно решење.

Трећи одсек Државног Савета нашао је, да је решење надзорне власти правилно и на закону основано, па га је с тога одлуком од 11. марта 1910. год. № 1891, одобрио. **Јос. К. Ст.**

Одлука опште Седнице Касационог Суда

И по истуним делима, кад првостепени суд доноси пресуду, има се кривична одговорност оптуженог ценити по крив. суд. пост. а не по полицискоj уредби.

Код смедеревског првостеп. суда, одговарали су Ж. С. и М. С. за дело опасне крађе, кажњиво по § 223 т. 2. крив. зак. По свршеном извиђању на претресу суд је утврдио, да не стоји дело из § 223 т. 2. већ иступно дело крађе кажњиво по § 391. крив. зак. и ценећи одговорност оптужених по полиц. уредби оптуж. Ж. осудио је на 20 дана затвора, а оптуж. М. ослободио казне као невиног.

Апелациони Суд је својом пресудом № 3737, одобрио пресуду првостеп. смедеревског суда. Но по жалби држав. тужиоца Касациони Суд примедбама својим № 11802, поништио је пресуду Апелационог Суда са разлога:

„Према § 220 крив. суд. поступка, суд има само оно за истинито сматрати, што је по прописима кривичног судског поступка доказано, без обзира на то, по каквом делу оптужени одговара. Па како је суд противно наведеном законском пропису поступио, јер је кривичну одговорност оптуженог Ж. и М. по делу из § 391. I. одељ. казн. законика ценио по полицијској уредби, то ни пресуда, која је заснована на таквој оцени доказа не може опстати".

Апелациони Суд није примио поменуте примедбе Касац. Суда већ је дао противразлоге под № 111.

„Ван сваке је сумње, да се по § 220 крив. суд. поступка има за истинито сматрати само оно, што је по прописима закона о кривич. судском поступку доказано. Али како суђење иступних кривичних дела у случајевима из § 210 крив. суд. поступка спада у надлежност првостепених судова као изузетак, Апелациони Суд налази да се кривична одговорност оптуженог Ж. и М. не треба да цени по законику кривичног судског поступка, који предвиђа поступак за дела, која спадају под редовну судску расправу и редовно суђење, већ по полицискоj уредби, као поступку, који једино важи за извиђање и суђење иступних дела".

„Овако схватање: да за кривичну одговорност оптуженика за иступне кривице, и ако исте суде судови, важе прописи полиц. уредбе, има наслона у гледишту, што се према закону о шумама кривична одговорност дотичног оптуженика цени по закону о шумама, који прописује, кад се има узети за доказано да је ко учинилац горосече и осталих дела, која се казне по том закону."

„У осталом, не може се ни замислити, да је законодавац хтео да кривце ослободи казне за иступе, које би судови првостепени судили зато, што њихова кривична одговорност није доказана по кривичном поступку. Кад би се тако узимало, онда давање иступних кривица у суђење првостепених судова не би могло бити ни чим оправдано и имало би рђавих последица, да би се кривци, и ако им суди строжији суд, извлачили испод заслужене казне".

„Правилност оваквог схватања Апелационог Суда утврђује и досадања пракса судска, по којој су првостепени судови за иступе употребљавали доказе по полицијској уредби, па то и Апелациони и Касациони Суд одобравали.

Са наведених разлога Апелациони Суд налази, да је полицис. уредба овде правилно примењена."

Касациони Суд у својој општој седнице усвојио је примедбе свога I. одељења, а противразлоге Апелац. Суда одбацио, и према оваквој одлуци, Апелациони је Суд пресудом №2161 ослободио оптуженог Ж. из недостатка довољних доказа, коју је и Касациони Суд решењем № 10010 одобрио.

Одлука опште седнице Касационог Суда.

Да би постојало дело из § 125. крив. зак., није довољно да је чиновник кога само ошамарио, већ да га је тукао или туђи дао, која радња долази под појам злостављања.

Првостеп. крушевач. суду био је оптужен А. Ј. писар сремски, што је истукао М. С. земљ. који је на кулуку био, и при коме је оптужени настојавао. Државни тужилац га је оптужио за дело из § 125 каз. законика, но првостепени суд је по извиђању на претресу нашао, да у радњи оптуженог стоји дело јавне увреде кажњиво по § 213 у вези са § 131 крив. зак. и казнио је оптуженог новчаном казном. Апелациони Суд је нашао да овде стоји дело из § 125 крив. зак., јер га је оптужени учинио у званичној дужности као писар полициски, а за појам овога дела није потребно да постоји и повреда тела на оном лицу, које је било предмет самовласне туче или прекорачења границе власти законом одређене од стране чиновника или службеника општин. као што то погрешно узима првостеп. суд. И према оваквој квалификацији казнио је оптуженог затвором.

Но по жалби држав. тужиоца и браниоца оптуженога, Касациони Суд примедбама својим № 4882, поништио је пресуду Апелац. Суда са разлога:

„Пресудом првостеп. суда констатовано је, да је признањем оптуженога, које се слаже са изнесеним околностима, по § 225 кривичног судског поступка доказано, да је оптужени *ошамарио* приватног тужиоца, и то тек онда, кад му тужилац, који је хтео побећи с кулука, не само није хтео казати своје име, него му безобразно и увредљиво одговарао, па и претио што га за име пита. Ту констатацију усвојио је и Апелациони Суд као што се из његове пресуде види. Према томе погрешна је квалификација Апелационог Суда, по којој би ова радња оптуженога чинила кривично дело из § 125. казн. законика, јер под изразима: *тукао или туђи дао.* који се налазе у том законском пропису, има се разумети само таква недопуштена радња, која долази под појам *злостављања*, а не и кад се неко само ошамари или ћуши, што по нашем закону, јесте увреда делом (реална инјурија). У вези с овим, Апелациони Суд признајући оптуженоме изазваност од стране приватног тужиоца, имао би, даље, да цени колико је оптужени тиме од стране тужиоца нагнан на овакав свој поступак, као и да оцени увредљиве одговоре тужиочеве, који су претходили, и тај поступак оптуженога изазвали, па према томе и одлуку своју да донесе у смислу § 215. крив. зак.“

Апелациони Суд није усвојио ове примедбе већ је дао следеће противразлоге:

„Кад оптужени А. сам признаје, да је као писар полициски над кулучарима на кулуку среском водио надзор, и да је том приликом приватном тужиоцу ударио два шамара, што му одмах није казао име и презиме, него му је безобразно и увредљиво одговарао; онда је оптужени, вршећи званичну дужност учинио дело као јавни службеник и таква радња, која је скопчана са званичним радом и злостављањем јесте дело из § 125. крив. зак. а не дело из § 213. крив. зак. као увреда, делом нанесена, као што је то Касациони Суд узео.“

Под појам злоставе Апелациони Суд сматра да улази и злоставa и туча од два шамара, јер се изрази из § 125. крив. зак. „тукао и туђи дао“ другчије не могу разумети него као злостављање, а нарочито кад је то потекло од чиновника, приликом вршења његове званичне дужности.“

„У крајњем случају Апелациони Суд налази да овде може стајати само још и дело из § 122. крив. зак., а никако јавна увреда, коју наш законодавац није унео у главу XI. крив. зак. у којој је прописао нарочите казне за чиновнике, који се у својој дужности не повињавају закону и законским одредбама, већ је јавне увреде ставио у глави XXII. крив. зак.

Касациони суд у својој општој седници од 12. Јуна 1909. г. № 7217. усвојио је примедбе свога одељења а противразлоге Апелационог Суда одбацио.

Мишљење опште седнице Касационог Суда

Застарелост за административне или дисциплинске кривице, као ни за казне за те кривице по специјалном закону изречене, не постоји, ако ова није нарочито предвиђена тим специјалним законом.

Поводом захтева господина Министра правде од 25. фебруара 1910 г. № 3068, а на тражење господина Министра просвете и црквених послова од 2. фебруара 1910 год. Ц№ 291, да Касациони Суд на основу тач. 2. § 16. свога устројства да своје мишљење о томе: да ли административне кривице предвиђене специјалним законима, и по тим кривицама изречене казне застаревају онако како је прописано у § 396. каз. законика, по протеку три месеца, ако специјалним законом није предвиђена нарочита застарелост за њих, или ако застарелост за њих није тим законом нарочито искључена. То питање господ. Министра везује се нарочито за кривице и казне ове врсте по закону о црквеним властима у погледу на свештенике.

Касациони Суд у општој седници својој, састављеној на основу тач. 2. § 16. свога устројства, проучио је ово питање па је нашао:

„Застарелост дела, као и застарелост изречене казне“, прописана у § 396. казн. законика, тиче се само дела и казнâ из III части казненог законика; примењује се, дакле, само на криминалне иступе и за њих изречене казне, а не може се, бар без нарочитог законског овлашћења, примењивати и на административне или дисциплинске иступе и казне по њима изречене. Ово зато што су у опште кривице из казненог законика природе са свим друкче и по предмету свом битно се разликују од административних и дисциплинских кривица. Због тога ни подела административних и дисциплинских кривица није изведена као код кривица кажњивих по казненом законику у коме је, према тој подели, одређена и застарелост дужа или краћа за поједине категорије.

Из тога излази ово: да застарелост за административне или дисциплинске кривице, као ни за казне за те кривице, по специјалном закону изречене, не постоји, ако ово није нарочито предвиђено тим специјалним законом. То, дакле, важи и за ове кривице свештеника, кажњиве по закону о црквеним властима као и за дисциплинске кривице по закону о чиновницима грађанског реда.

Решење Касац. Суда о сукобу војне власти са Управом вароши Београда о томе: ко је надлежан за извиђање дела која учине војни свештеници вршећи своју дужност.

По предмету сукоба појављеног између Управе града Београда с једне и војне власти у Београду с друге стране, о надлежности по делу оптужења г. В. М., војног проте а због дела из § 113. казненог законика, Касациони Суд расмотрио је како акта о појављеном сукобу тако и акта поменутог оптужења, па је нашао, да је како за истрагу тако и за суђење овог дела надлежна војна власт, односно војни суд и то са ових разлога:

Што је оптужени као војни протојерej, дакле као војно службено лице, у погледу његове војне службене дужности подлежао свима правилима, законима и прописима војним, и стајао под надзором своје претпостављене војне власти те по томе и за све своје кривице, учињене у овој својој службеној војној дужности потпада под војну власт, односно војни суд по § 14 зак. о пост. вој. судова у кривичним делима.

„Према томе, дакле, кад је оптужени примио легат за војну цркву Ружицу као војни протојерej на руковање, у којој је цркви он као војно свештено лице и као њен старешина по наређењу војне власти чинодејствовао, и сам њеном имаовином руковао и за вршење своје службе војној власти одговоран стојао, онда је за поменуто дело, како за истрагу тако и за суђење по горенаведеном законском пропису надлежна војна власт.“

А што је оптужени поменути легат примио по овлашћењу београдског духов. суда, то није од утицаја на решење надлежности за истрагу и суђење овог дела оптужења, једно по томе, што је он био надлежан, за пријем истог легата као одређени старешина и заступник цркве Ружице на руковање, и по томе као такав и овлашћен за пријем истог легата од Духовног суда, као надзорне црквене власти, по закону о црквеним властима, а друго по томе, што је оптужени као свештено лице, стајао под надзором духовне власти само у погледу вршења чисто верских обреда и његовог моралног понашања и поведења у цркви и ван ове, зашто само и подлежи одговорности духовној власти по правилима и прописима о црквеним властима и канона, а за све остале повреде своје дужности има да одговара по војним законима.“

М. Л. Р.

ПОУКЕ И ОБАВЕШТЕЊА

Учињена су нам ова питања:

I

Г. Бранко П. Сретеновић, деловођа општине варошице Младеновца, пита:

„По чл. 39. зак. о уређењу касапница, општине, које не дају своје касапнице под аренду, већ остављају сваком право да може клати стоку, само са обавезом, да за то општини одређену таксу плати, могу у својим правилима, која ће јавно обзнанити, прописати казну за онога, који би се ухватио да кришом стоку коље, неплативши претходно општини припадајућу таксу. Ова казна да може бити до четвороструке таксе на заклано кришом марвинче ит.д.“

По § 326. кривичног закона, у случајима који нису у кривичном законику, а ни у другим специјалним законима предвиђени, и за које није казна прописана, моћи ће месна полицијска власт издавати наредбе и у овима одређивати казну од 10 до 150 дин. или од 1 до 20 дана затвора, за лица која би противно овим наредбама радила.

Дакле, као што се види: ни законом о уређењу касапница, а ни кривичним

законом нигде није прописана казна за оне, који ван реона онога места у коме живе, купују месо и уносе га у своје домове за личну потрошњу.

Како се ван реона ове општине налазе две сеоске касапнице, у којима се стока коље и месо лекарски не прегледано продаје, јевтиније него у вароши, то и поједини грађани ове општине често пута, тамо одлазе, месо купују и за своју домаћу потрошњу у варош уносе не плаћајући својој општини за то никакву таксу, ма да је свакоме у овоме месту слободно стоку клати и месо продавати али под условом да на сваки 1 к. гр. меса плати општини 0·10 п. дин. таксе пошто касапница није издата под аренду.

Овим поступком, појединих грађана штети се општинска каса, а постоји и бојазан да се услед тога, што се на тим сеоским касапницама месо лекарски не прегледа, продаје може бити и покварено, — не појаве у вароши какве заразне болести.

У чл. 94. и 95. зак. о општинама, поред тамо побројаних дужности, суду општинском стављено је у дужност и то: „да чува и потпомаже општинске интересе, да се стара о унапређењу општине и њених чланова у сваком погледу а поглавито: просветном, привредном, здравственом и моралном, као и да се стара о одржању здравља људи и стоке у општини и да контролише све оно што је од утицаја на здравље људско ит.д.“

Да би општински суд одговорио овим својим дужностима, он је на основу § 326. кривич. закона, наредбом својом од 2. марта пр. год. Бр. 830. коју је јавно обзнанио, забранио својим грађанима да у овд. варош уносе са стране месо, било за своју домаћу потрошњу или препродају, и да ће свако оно лице које се ухвати да и поред ове наредбе месо у варош уноси, а није на исто општини одређену таксу платило, бити кажњено од 25 до 50 дин. у корист општ. касе.

На основу ове наредбе, председник овог суда, реферисао је у два маха извесна лица из ове општине што се ове наредбе нису придржавали, већ су месо ван реона купили и у варош за личну потрошњу унели кришом, без да су кланичну таксу платили. Тако, прве реферисао је 21. августа пр. год. те су стога пресудом овог суда бр. 3253 од 28. авг. пр. год. кажњени са по 25 дин. у корист општ. касе, коју је пресуду по жалби једног од осуђених колегијум II-ог одељ. првост. суда окр. београдског одлуком својом од 17. октобра пр. год. № 29.155, као закониту одобрио, са разлога што је иста заснована на § 326. кривичног закона.

Друге пак, реферисао је 28. авг. пр. год. те је и ове општински суд пресудом својом од 8. октобра пр. год. Бр. 3296. казнио са по 25 дин. у корист општинске касе, но по жалби оба осуђена I-во одељ. првостепеног суда окр. београдског одлуком својом № 449. од 7. јануара т. г. поништило је ову пресуду као незакониту са ових разлога:

„По члану 39. (зак.) о уредби о касапницама, лица која се огреше о тај пропис казне се „до четвороструке таксе, која припада на заклано кришом марвинче“, према чему, мора се знати, колика је такса и по њој казна може бити до четвороструке таксе, а никако не произвољно од 25 до 50 дин. када се таква казна не оснива на закону.

Исто тако, и сама наредба тога суда о казни није основана на закону по чл. 39. уред. о касапницама, но на § 326. каз. зак. док тај законски пропис не предвиђа и не даје овлашћење да се могу издавати наредбе за такве недопуштене радње, као што је уношење меса у варош и клање стоке, и најзад да суд размисли да ли у опште овде у томе што су оптужени унели неколико килограма меса у варош, може бити у опште каквог кривичног дела према чл. 39. уред. о касапницама, када тамо то није забрањено“.

Овај суд са актом својим Бр. 523. вратио је обе ове пресуде поново прв. суду окр. београд. и молио га да пошто су оба дела једне исте природе или да обе пресуде поништи или обе одобри, али су оба оделења првост. суда остала при ранијим својим одлукама, налазећи да су оне према § 15. и 16. Полицијске Уредбе извршне.

Као што се овде види, једна је пресуда одобрена а друга поништена, и ако су дела једне исте природе и по моме личном мишљењу неправо је да се од једних казна наплати а од других не, па с тога молим уредништво за обавештење у првом наредном броју „Полицијског Гласника“ о томе: која је судска одлука правилнија, и шта би се могло да учини, да обе ове пресуде буду једно-образне. Ово у толико пре, што незнам како треба у сличном случају да се као деловођа општински (неправник) управљам, кад се правници у два судска одељења у мишљењима разилазе.“

— На ово питање одговарамо:

По закону од 22. фебруара 1869. године (Зборник XXII. стр. 20), општине које не издају своје касапнице под аренду, могу прописати правилима казну само за оне, који би се ухватили да *кришом кољу* стоку у обиму дотичне општине, „не плативши претходно општини припадајућу таксу, а не и за оне, који купе месо у суседној општини, па га у ову прву уносе.

Ова последња радња у опште не би била кажњива ни по уредби о касапницама, ни по криминалном законику, јер се не предвиђа казна за исту.

Али, кад је општински суд, по праву које му даје § 326. кр. законика, *из чисто здравствених обзира* огласио ову радњу за кажњиву, старајући се тако, да се у Младеновац не уноси месо од угинуле и болесне стоке, онда је његов рад и законит и уместан, кад кажњава оне, који месо купују на страни па га у Младеновац уносе.

Према томе и поступак II одељења првостепеног београдског суда, што је одобрио пресуду општинског суда, саобразан је закону.

Како су и пресуда коју је одобрило II одељење и она коју је поништило I одељење, постале извршне у смислу § 15. и 16. Полицијске Уредбе, то се оне нису ни могле мењати, али то не одузима право општинском суду да и даље кажњава оне, који поступају противно његовој наредби, заснованој на § 326. а вероватно и I одељење првостепеног београдског суда неће наћи разлога да остане при једном погрешном мишљењу, које је раније заступало.

Другог излаза у опште нема, јер тражити да о овоме питању доноси начелну одлуку Касациони Суд, било би неумесно, пошто је право суда, да издаје овакве наредбе несумњиво, што се види и из текста § 326. који између осталога гласи: „*одржавања чистоте и* **свега онога** *што би било* **на корист и заштиту здравља грађана“.**

II

Суд општине дрлупске, актом својим Бр. 164, пита:

„Ова општина добила је школу и школски плац у селу Дрлупи од поч. Јована Матића бив. из Дрлупе, пресудом првостепеног суда од 13. децембра 1906. године № 36120, и иста пресуда је одобрена решењем Касационог Суда од 4. децембра 1907 год. број 12688, *без икаквих дугова.*

Но полицијска власт среза космајског, наредбом својом од 1. фебруара 1910 г. бр. 2388, тражи да се овај школски плац узме у попис за рачун г. Боривоја Анђелковића адв. из Београда, а по дуговању почившег Јована Матића бив. из Дрлупе.

Суд овај, актом својим од 11. јануара 1910. године Бр. 37, известио је начелника среза космајског, да ова општина нити школа не дугује ма шта г. Боривоју Анђелковићу, адв. из Београда, нити је ма какав дуг овој општини познат, нити суд овај сме чинити попис општинске имовине за туђе дугове, а противу прописа чл. 97. тач. 1. зак. о општинама.

Но полицијска власт поновним наређењем тражи искључиво да се само школски плац узме у попис за дуговање поч. Јов. Матића, бив. из Дрлупе, и још прети казном суду за неизвршење наредбе.

С тога се учтиво моли уредништво за следеће објашњење:

1.) кад општина има извршну пресуду првостепеног суда окр. београдског од 13. децембра 1906. год. бр. 36120, на школски плац, које је општина добила од п. Јована Матића бив. из Дрлупе без *икаквих дугова,* да ли се покрај такве пресуде може чинити попис тога имања за рачун и за дугове поч. Јована Матића, а противно § 188. грађ. суд. пост.?“

— На ово питање одговарамо:

Школа и школски плац могли би се пролати за дугове пок. Матића само у том једном случају, ако је на то имање стављена интабулација или прибелешка пре него што је оно прешло у својину школске општине, јер према § 327. 328. и 329. грађанског закона, по праву следовања, дуг је везан за заложено имање, и наплаћује се из истог без обзира на то, у чијим се рукама имање сада налази.

Ако није овакав случај, онда ово имање у опште не сме бити предмет продаје за дугове Јованове.

Међутим, како је задуживање и отуђивање школског имања везано за одобрење г. Министра просвете, према ставу другом чл. 18. закона о народним школама, то о захтеву среске власти треба известити и њега, па ће он наредити шта ће даље да се ради, било да је ово имање залога за дуг г. Анђелковића било да није.

У осталом, општински суд, да би избегао казну среске власти, може и извршити попис, само да пуномоћник општински на протоколу пописа изјави: да је имање школско, па ће и сама среска власт морати извидети право школе пре него што би приступила продаји, као што мора водити рачуна и о наређењима чл. 18. поменутога закона.

СЛУЖБЕНЕ ОБЈАВЕ

ПОТЕРЕ

Машинка Петровић, служавка, родом из Црне Горе, извршила је крађу новца своме господару г. Војину Радосављевићу, артиљеријском пуковнику из Београда, па је за тим побегла. Она је стара 25 година, суворава, образа дугих, плава. — Акт Управе града Београда Бр. 11704.

Непознати крадљивац ноћу између 25. и 26. прошлог месеца украо је Даници Симић, собарици из Београда, следеће ствари: 10 белих, нових сукања; 12 нових, белих навлака за јастуке са уметцима везеним и монограмом «Д. С.»; 2 кревetска чаршава, један женилски а други бео; и један сребрн сат, женски без поклопца. — Акт кварта савамалског Бр. 2404.

Смај Челзо Луиђи, родом из Портемаћоре — Италији, оптужен је за фалсификат, превару и крађу талијанске трговачке банке

у вредности 30000 динара. По оптужењу он је одмах побегао незнано куда.

Он је стар 28 година, висок 1·68 м. очију кестењавих, косе црно-сјајне, чела широког, носа и уста великих. У оделу је штофаном кестењаве боје.

На молбу овдашњег италијанског посланства, које мисли да се Смај налази у Србији, износимо његову слику са препоруком свима полицијским и општинским властима да за њиме најживљу потеру учине. — Акт Министарства Унутрашњих Дела ПБр. 6133.

Вукадин Величковић, калфа столарски, има да одговара код начелника среза бољевачког за лаку повреду тела, али се налази у бегству. Он је стар 26 година, раста средњег, дежмекаст, смеђ, малих бркова, очију великих. — Акт начедника среза бољевачког Бр. 19860/909.

Велимир Беслин, има да се притвори на захтев а-угарског конзулата у Београду за дело фалсификата извршеног у Кикинди. — Акт Управе града Београда Бр. 11123.

Мита Лазић, Циганин, осуђеник, побегао је 27. прошлог месеца са аде код Ћуприје, где је био на раду. Он је родом из Алексинца стар 27. година, раста средњег, сувоњав у оделу осуђеничком. — Депеша Управника сточарског завода у Ћуприји Бр. 1897.

Лазар Тодоровић, слуга, одговара за крађу извршену своме газди Драгутину Јаковљевићу, тежаку из Б. Потока. Лазар је родом из Краљева, стар 48 година, раста средњег, очију црних, косе смеђе, у оделу сељачком. — Акт начелника среза врачарског Бр. 4253.

Милосав Н. слуга Ђоке Тодоровића тежака из Лештана, извршио је крађу своме газди па побегао. Том приликом однео: 1 чакшире од шајка нове; једно гуњче од шајка ново, 2 пара нових кошуља; једне опанке са кајишима; једне нове чарапе; једну шубару нову; један џепни сат без капка и у новцу 3·50 динара. — Акт начелника среза врачарског Бр. 4771.

Данило Живковић, слуга, покрао је своја газду Марка Николића, тежака из Кнежевца па за тим побегао. Том приликом однео му: једну уложну књигу «Прометне Банке» од 1000 динара, у којој је било и 60 динара у новчаницима од по 10 динара. Он је родом из Пољане у срезу пожаревачком, стар 14 година, раста средњег, плав у оделу сељачком. — Акт начелника среза врачарског Бр, 2282.

Непознати крадљивац ноћу између 23. и 24. прошлог месеца обио је куфер г-ђе Наталије Марковић, из Ниша, и украо јој: три златне гране; два пара минђуша; неколико златних прстенова; једну меницу од 20000 динара; једну меницу од 1250 динара; једну признаницу на 250 динара и у готовом новцу један наполеондор. Све у вредности 22330 динара. — Акт начелства округа нишког Бр. 6763.

Драгомир Јовановић, звани «Пикљаш» налничар из Паланке, покушао је да изврши крађу Стевану Крстићу, трговцу ондашњем, па пошто је спречен побегао је. Он је стар 25 година, висок црномањаст, малих црних бркова, у оделу сељачком. При говору врска. — Депеша начелника среза јасеничког округа смедеревског Бр- 7077.

Станислав Недељковић, момак пекарски, ноћу између 27. и 28. прошлог мееца покрао је Димитрија Чикаридиса, лекерцију из Ниша, па за тим побегао. Његов је опис непознат. — Акт начелства округа нишког Бр. 6941.

Цеко Иванов, деловођа софијске општине, украо је у софијском окружном суду више облигација у суми 6800 лева, па за тим побегао.

Он је стар 35 година, раста средњег, косе, очију и обрва смеђих, у лицу роав. На себи има црн зимски капут, панталоне грао боје и на глави мек црни шешир. Сем бугарског говори мало и румунски,

Како бугарске власти сумњају да се Цеко крије по Србији, то се препоручује најенергичније тражење свима полицијским и општинским властима. — Акт Министарства Унутрашњих Дела ПБр. 6395.

Препоручује се полицијским и општинским властима, да за свима побеглим личностима учине најживљу потеру, и у случају проналаска стражарно их упуте властима које су потернице издале, с позивом на означене бројеве акта или депеша.

УХВАЋЕНИ

Богдан Манојловић, звани **„Вла“** чију смо слику и потерницу донели у 11 броју од прошлог месеца, ухваћен је у Неготину и спроведен кварту теразиском.

Миливоје Грујић, раденик, чију смо потерницу изнели у 7. броју овога листа, ухваћен је у Пожеги и спроведен Управи града Београда, која ће даље са њиме поступити по закону.

Новица Марковић, притвореник Управе града Београда, чију смо потерницу изнели у 7. броју листа, ухваћен је на Чукарици и са њиме ће се поступити по закону.

Према томе, престала је потреба за даљим тражењем горњих лица.

Милош Петронијевић, литографски ученик, чију смо потерницу донели у 36. броју листа од прошле године, ухваћен је и са њиме ће се поступити по закону.

ТРАЖЕ СЕ

Едуард Гал, а-угарски војни бегунац, коме је одређено место становања у округу топличком, отумарао је незнано куд без одобрења власти. Он је раста средњег, косе и бркова смеђих, очију плавих, добро развијен. Говори добро немачки и мађарски и мало српски. По занимању је црквени сликар. — Депеша начелства округа топличког Бр. 2231.

Славко, син **Живана Јаношевића,** обућара из Београда, отумарао је од свога родитеља и до данас се није вратио кући. Он је стар 17 година, раста средњег, косе плаве, у оделу грађанском. — Акт Управе града Београда Бр. 11598.

КРАЂЕ СТОКЕ

Ноћу између 25. и 26. прошлог месеца непознати крадљивци украли су Димитрију Леричанцу, свештенику из Плажана, једног коња, маторог 9—10 година, длаке дорастасте, без роваша са жигом «К». Депеша начелника среза деспотовачког Бр. 5806.

Обраћа се пажња свима полицијским и општинским властима на ову крађу и крадљивце.

Штампа Краљ. Срп. Државне Штампарије уредник Душан Ђ. Алимпић

БРОЈ 14. У БЕОГРАДУ, НЕДЕЉА 11. АПРИЛА 1910. ГОДИНА VI.

ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК

СЛУЖБЕНИ ЛИСТ МИНИСТАРСТВА УНУТРАШЊИХ ДЕЛА

„ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК“ излази једанпут, а према потреби и више пута недељно. Претплата се полаже у напред, и то најмање за пола године код свију полицијских власти, и износи: 20 динара на годину за државна и општинска надлештва, а за све друге претплатнике у опште 12 динара годишње. За иностранство: годишње 24, полугодишње 12 динара у злату. Поједини бројеви **„Полицијског Гласника“** не продају се. Рукописи се не враћају

СТРУЧНИ ДЕО

ПОСТОЈИ ЛИ ЗАДРУГА ИЗМЕЂУ ОЦА И СИНОВА

Наше полицијске власти стоје скоро свакога дана пред питањем: да ли постоји задруга између родитеља и деце — оца и синова — или не?

Оне су пред тим питањем и онда, кад имају да врше наплату приватних дугова, које су учинили синови у заједници са оцем, а много су чешће пред њим кад имају да извршују кривичне пресуде за разна кривична дела из кривичног закона, даље по закону о шумама, по закону о монополу дувана, соли, и установи нових монопола, царинском закону и многим другим специјалним законима.

И што је интересантно, и ако се са овим питањем сретају тако често, опет оно није јасно и чисто за један огроман број полицијских и општинских чиновника, него једни раде овако, а једни онако.

То се лепо види из многобројних питања, која су упућена уредништву „Полицијског Гласника“, а и из многих одлука донесених по оваквим случајевима.

Да би се ова разноликост, у оцени овога питања, отклонила, ми ћемо изнети овде како оно стоји с обзиром на законске одредбе, које о њему говоре.

Да би правилно одговорили на исто, ми морамо прво да констатујемо: да се за појам задруге, према § 57. и 507. грађанског закона, тражи смеша заједничког *живота* и *имања* свезом *сродства* и усвојења.

Понављамо: заједничког *живота* и *имања*, јер где оскудева један од ова два услова, ту нема задруге у смислу поменутих законских наређења.

Износећи овако, елементе, који условљавају задругу, одмах видимо, да код оца и синова оскудева један од њих, на име: нема *смеше имања*, па по томе ни задруге, јер све оно, што је отац стекао, то је његова властита својина, а не и његових синова.

Доказа за овакво гледиште налазимо у наређењима § 121. грађанског закона, по коме: „*што год деца под родитељском влашћу и њиховим управљањем прибаве то родитељима својим прибављају, као год што наравно родитељи за своју децу имање прибављају и њима остављају.*“

Кад се овоме законском наређењу дода и оно из § 150. поменутог закона, по коме пунолетна деца могу напустити кућу свога оца кад хоће, и обрнуто отац их може из куће истерати кад хоће, онда је до очигледности јасно, *да ту задружног односаја нема.*

Али, ако би се и за часак двоумили, да ли ове поменуте одредбе јасно казују одношај оца и деце, ми не можемо посумњати у тачност овога гледишта кад узмемо у обзир чл. 67. закона о непосредном порезу од 1885 године, која је одредба, истина, отпала доцније из овога закона, али је одржана ставом трећим тачке 8. чл. 2. закона о таксама, *где се законодавац отворено изјаснио:* **да између родитеља и деце не постоји задружни одношај у смислу § 507. грађ. закона,** те га он изузетно од ов га ствара за случајеве примене закона о порезу и таксама.

Из овога што смо довде извели јасно се види, *да између родитеља и деце не постоји задружни одношај*, односно да деца немају право на имовину свога оца докле је он жив, те према томе нити се из његове имовине могу наплаћивати приватни дугови његових синова, нити њихове кривичне осуде, нити пак они сами могу тражити деобу имања са оцем, каквих случајева такође има врло често.

Изузетак од овога учињен је у изменама § 325. а. законика о кривичном судском поступку, од 25. јануара 1901. године, само за наплату оних трошкова, који се помињу тачкама 4. и 5. § 322. и 325. поменутог закона, јер се они могу наплатити и продајом очеве имовине кад је кривица учињена из *користољубља* и за време, докле су синови били у *заједници* са оцем.

Исто тако учињен је изузетак и чл. 102. закона о шумама, који предвиђа: да ће за штету, коју учине малолетници и остали тамо побројани, бити одговорни родитељи, стараоци и т. д. али само тада, ако се утврди, да над својим потчињенима нису вршили довољан надзор.

Наравно, да се њихова имовина може продати само тако, ако су они изречно осуђени пресудом на накнаду штете, по претходној оцени њихове одговорности по овоме, а никако ако такве нарочите осуде нема.

У ове изузетке свакако се имају уврстити и случајеви, о којима говори § 122. грађанског закона, јер имање, прибављено на тамо побројани начин, остаје својина оних, који су га прибавили.

Како се из одношаја оца и деце истиче још једно питање, на име: какав је положај оних пунолетних синова, који остану у заједници са оцем, па се од њиховог пунолетства и уз њихову сурадњу прибави ново имање, то ћемо и о њему рећи коју реч.

Дакле, нису ретки случајеви, да синови и после пунолетства остану код свога оца, јер нити су они нашли разлога да свога оца остављају, нити је он имао повода да их од себе тера.

Радећи, тако, у заједници, са оцем, синови много пута руководе кућом и знатно унапреде имање, црпећи, наравно, увек извора у очевом имању.

У томе положају, они могу или учинити задужење на своје име, или учинити какву кривицу, која повлачи за собом плаћање штете.

Како они немају свога оделитог имања, одакле би се извршила осуда према њима, власти долазе у недоумицу шта ће да раде, јер се са противне стране истиче захтев, да се прода оно имање, које је приновљено од њиховог пунолетства.

И ако се не може поклопити са правичношћу, да синови, који су провели свој век у кући свога оца, немају никаква права на имовину, ипак ми налазимо, да власти не би радиле по закону, ако би имање, које се води на очево име, узимале у попис и продавале за рачун синовљих осуда, *јер право на наплату из приновљеног имања, треба да се утврди судском пресудом за сваки случај посебице*, наравно, на тужбу интересованог лица.

Судску одлуку треба тражити у толико пре, што је ово питање спорно и у нашој судској пракси.

Тако. има судова који налазе, да је останком синова у заједници са оцем и после пунолетства, заснован задружни одношај, и да деца имају право на раван део имања са оцем; има судова који такође признају, да је по пунолетству настао задружни одношај, али како није било смеше имања, јер га синови до пунолества нису ни имали, то њима признају само право на *приновак* учињен од дана њиховог пунолества, и на послетку има судова, која апсолутно не признају да између родитеља и деце може бити задруге, кад деца нису имала засебног имања, без обзира на то, што су и даље остала у кући очевој по пунолетству.

Ова разноликост судских оцена није само код нижих судова, него је и сам Касациони Суд доносио разнолике одлуке.

Тако, одлуком својом од 12. септембра 1878. год. Бр. 1689, он је нашао, да син не може имати право на приновљени део имања, а одлуком, опет, од 5. марта 1886 год. Бр. 455, нашао је, да син има право на део принова од пунолетства.

На сваки начин ми смо мишљења, да се у смислу § 123. грађанског закона може признати право пунолетним синовима на део принова, јер ако од пунолетства није било задруге у смислу § 507. поменутог закона, оно је ипак била једна заједница, из које они могу тражити право на награду према уложеном труду да се до тога принова у опште дође, само што се то, понављамо, увек мора утврдити судском пресудом.

Дим. С. Калајџић

ПОГРЕШНО РАЗУМЕВАЊЕ § 466. ГРАЂ. СУД ПОСТ.

У § 466. грађ. суд. пост. налази се и овакав један став: „Ако би дужник за ствар, која се нашла у његовом притежању казао да није његова, него неког другог, извршна ће власт њу ипак узети у попис, а изјаву дужника на протокол ставити и о томе саслушати оно лице, које дужник за господара именује". У овом параграфу најважнији је овај став, нарочито онај део тога става који вели да ће извршна власт и оне ствари пописати, за које дужник буде казао да нису његове, а нађене су у његовом притежању у моменту пописа.

Овај пасус је од важности за то, што се намеће питање: да ли је законодавац хтео да се и туђе ствари узимају у попис за дуг каквог другог лица, а које су нађене код њега кад му је попис вршен, или не.

Ето, то нас питање интересује, те ћемо се постарати да га објаснимо онако, како је законодавац хтео да га реши.

Кад се прочитају прописи грађанског законика, који говоре о својини, онда се о њој може добити оваква дефиниција: својина је искључива и највиша власт једног лица над једном ствари. Ова дефиниција о својини важи донде, док на њој нема какве ограничености, која се не претпоставља, већ се увек мора доказати, као што прописује § 214. грађ. законика. Па кад је својина искључива и највиша власт над једном ствари, онда могу ли се ствари другог лица, које су нађене код дужника за време пописа, увек узети у попис за тај туђ дуг? Одговор је негативан. Не могу.

Ово потврђује и § 471. тач. 1. грађ. суд. пост. који наређује да се туђе ствари не могу узети у попис, као што се туђа ствар не може ни заложити — § 314. грађ. законика.

Па за што онда § 466. каже да ће се узимати у попис ствари за које дужник каже да нису његове, већ неког другог лица и шта тај пропис подразумева кад овако прописује.

Дужник изјављујући при попису да код њега — у његовом притежању — има ствари туђих, може показати основ — justus titulus — по коме их држи, или га не може да покаже. На овај је други случај законодавац мислио у поменутом параграфу и за то је казао, да ће се те ствари пописати и појављени господар упутити на парницу, наравно ако изјави да су ствари његове, јер кад дужник не може да докаже да су те ствари, које су нађене код њега, туђе, онда је претпоставка, пошто су већ код њега, да су његове, те се за то и потписују. Сасвим је логично, што се и онај, који изјави да су ствари његове, а о томе нема доказа, јер би их иначе и дужник имао, да их и он има, упућује на парницу да утврди своју својину тих ствари.

Стоји ли први случај: да је дужник показао по ком основу држи ствари за које вели да су другог лица, онда те ствари нису његове и извршна их власт не сме пописати, јер би тим својим радом вређала туђе право својине, а због тога би одговарала и грађански и кривично.

Да ли се § 466. примењује онако, како ми мислимо да треба, а нарочито да се забавимо његовом применом код наших извршних власти.

Одмах можемо констатовати да наше извршне власти овај пропис врло рђаво примењују. То далази отуда што још немају пречишћене појмове о државини.

Како од јасног и правилног схватања појма државине, зависи и правилна примена § 466, то ћемо укратко изнети шта вели теорија да је државина и који су елементи потребни за државину.

Државина је такав материјални додир лица са извесном ствари, при коме се оно појављује као сопственик те ствари и ову употребљава на начин, како то сопственик једне ствари има права чинити.

Из овога се види да се државина ствари састоји из два елемента. Једног материјалног, који се састоји у факту, да је једна ствар заиста у рукама једног лица, да је са њим заиста у материјалном додиру. И једног интелектуалног, који се састоји у томе, што једно лице имајући једну ствар у својим рукама, ову држи као своју, као њен сопственик. Технички термин за први елеменат је: corpus, а за други: animus domini..

Под corpus-ом подразумева се фактичка власт, материјални однос са предметом државине. Не тражи се да је та фактичка материјална веза директна, па да може бити говора о државини; довољно је да је она таква, да се лицу даје маха, да над стварју предузима оне радње, које проистичу из права својине, или још боље које проистичу из факта да се једна ствар у своје име држи.

Шта се разуме под animus domini, који је интелектуални елеменат, речено је напред.

Тек кад се оба ова елемента сједине у једном лицу имамо државину, која је као фактичка власт над једном стварју, битна претпоставка и атрибут својине. У случају да један елеменат недостаје, нема ни државине у правном смислу.

Сем тога, што код наших извршних власти није пречишћен појам о државини, код њих још нема јасног појма о детенцији или придржништву. Код детенције или придржништва лице има извесну ствар у фактичкој власти; али је не држи као своју, већ у име другог, као туђу.

Када код извршне власти буде тачне разлике између државине и придржништва и јасне преставе о појму државине у правном смислу, а не како се то узима у обичном говору а и о детенцији, онда се неће дешавати да се и туђе ствари узимају у попис. Извршна ће власт при попису констатовати да ли се ствари, које се пописују, а налазе код дужника, налазе у његовој државини, и ако то буде, онда ће их пописати, јер је државина претпоставка својине; или ће утврдити да су те ствари у детенцији и онда их неће пописати, јер их дужчик држи као туђе, а туђе се ствари не смеју узимати у попис.

Према томе и оне ствари, за које дужник каже да их држи у туђе име, да су другог, а то не може да докаже, налазе се у његовој државини и оне ће се узети у попис. То је хтео да каже у почетку цитирани став, § 466. а не да ће се узети у попис ствари које су у детенцији о чему се не води рачуна нарочито од стране извршних власти.

Надамо се да ћемо овим нашим радом допринети да се у будуће не чине грешке од стране извршних власти и узимају у попис туђе ствари, а све услед тога што се није правилно схватило шта је државина, а шта придржништво.

Вит. Д. Крстић
писар Управе града Београда

КРИМИНАЛНА ПОЛИЦИЈА

(НАСТАВАК)

Четврта идеја. — Један човек, свађа са човеком, један човек са густим и уздигнутим брковима, развијености обичне, са пругастим панталонама и ципелама на дугмета. Питали смо се: ко може бити овај човек? Истраживали смо, и нашли смо. То је тобожњи отац њеног детета, с којим је она имала огромну, полузваничну и јавну свађу. Овај човек чиновник је поштанске администрације у Бриселу, и Делфина га је била оптужила његовим шефовима. Услед наређене истраге, чиновник је признао да је више пута имао са њом односа, али да је увек плаћао

њену љубав. Одрицао је, да је отац, а двојица од његових другова потврдили су под заклетвом да су у истој епоси, кад и оптужени, били у интимном познанству са тужиљом. После оваквог објашњења, Делфинина тужба одбачена је. Делфина тврди, да је њен бивши љубазник лагао, и да су се његови пријатељи лажно заклели за љубав пријатељства. Ово је могућно. У сваком случају њено је срце препуно горчине и презрења према своме ниском заводнику. Опис злочинчев, који је она дала, одговара потпуно опису њеног бившег љубазника. У својој нервозној раздражености, у 2 сата по поноћи, она долази на идеју да је он могао извршити злочин над малом Жаном пошто је, по њеном мишљењу, способан зато, јер је мизерија, гад, подлац, чудовиште.

Овде је, дакле, Делфина дрско лагала. Она, у осталом, има жалосну репутацију лажљивице. Њени бивши патрони, другови, другарице, суседи и сви у опште који је познају, сматрају је као лажљивицу по навици. Један од њених бивших патрона признао нам је, да се приликом читања личног описа „човека са густим брковима“ морао насмејати и узвикнути: „Ах, новост је добра лаж Делфинина. Доиста је ово жена непоправима“.

Испитали смо прошлост Делфинину у школи, па смо нашли да је и тада била оваква иста као и данас. По повратку из Париза она се, септембра месеца 1893 г. уписала у основну школу, у улици „Saint François“, у разреду г-ђе Ем Пенинк Витман. Пронашли смо ову стару учитељицу, жену добру и интелигентну, која се радо подвргла нашем испиту у интересу истине.

Ево наших питања и њених одговора:

Питање. — Можете ли ми, госпођо, дати неколико тачних података о моралним и душевним особинама једне ваше бивше ученице из 1893 и 1894 год.?

Одговор. — Појмићете, господине, да ће ми после тако дугог размака времена вероватно бити врло тешко да се сетим једне бивше ученице. Кроз наше разреде пролази толико много девојчица, да их се ми једва можемо сећати. Али, о којој је реч? Може бити да ћу се сетити.

Питање. — Сећате ли се случајно Делфине Дисар, из Париза, једне мале плавуше, која је због своје важне сведоџбе индиректно умешана у аферу Ван Галкову?

Одговор. — Опомињем се, да сам читала у новинама о сведоџби неке г-ђице Дисар, али нисам знала да се то односи на нашу Делфину.... Делфина Дисар.. сирота мала Делфина... Али, како? Сећам је се врло добро. Њена слика јасна ми је у памети, као да је то јуче било. Чини ми се, да је још гледам пред собом.

— *Питање.* — Да ваша сећања буду тако жива после толико дугог времена, мора постојати какав специјални узрок. Према томе, ви ћете, на сваки начин, моћи дати неколико обавештења о карактеру Делфинином. Да ли је ова млада девојка волела истину док је била у школи?

Одговор. — Нарочиту пажњу обраћала сам на ову ученицу с обзиром на велику беду у којој се налазила. У свима разредима и у целој школи она је била најсиромашнија, с тога сам према њој осећала дубоко сажаљење и тражила да је помогнем колико могу. Сваке суботе, кад сам морала остајати у школи ради надзиравања доручка, слала сам Делфину кући да ми донесе јело. У кући су разумевали шта ово значи, и с тога су ми слали по два оброка, да би и Делфина могла са мном јести. На овај начин имала сам прилике да је ценим и оценим боље но сваку другу ученицу, а и она је била поверљива према мени. Изгледала ми је више добра, без неваљалства; у погледу физичком увек јој је оскудевала најелементарнија нега. Сећам се њених бедних руку и њених жалосних очију. Због живе маште, још тада је имала склоност ка претеривању. Волела је да увеличава факте, и да их представља на начин више драматичан. Била је умешна у причању узбудљивих ствари, у сликању своје сопствене беде са узбуђењем које је цепало душу. Директорка школе, видећи колику пажњу поклањам овом детету и његовом казивању, опоминьала ме је више пута да будем обазрива. „Ви не увиђате да је ова мала једна лажљивица, која се усиљава да буде интересантна, да би побудила ваше сажаљење, и да само хоће да вас експлоатише“. Сећам се врло добро ових директоркиних речи.

Питање. — Велите да је Делфина волела да претерује и драматише. Али, да ли је лагала и да ли сте дошли до каквог очигледног доказа о томе?

Одговор. — Да. Једног дана ухваћена је у очигледној лажи.

Питање — Хоћете ли бити добри да ми тачно означите под којим је приликама то било?

Одговор. — Једно после подне, за време школске 1893—1894 год. директорка школе г-ђа Линдекен срела је Делфину на улици за време школских часова, и запитала је за узрок тога. Неустежући се ни најмање, Делфина јој је одговорила да сам је ја послала мојим приватним послом. Директорка се хтела о овоме уверити, па је с тога узела Делфину за руку, довела је у школу и упитала ме: стоји ли у истини њено казивање? Одговорих јој, да никад себи не би допустила, да Делфину или ма коју другу ученицу употребљујем ма и за најмање приватне ствари, нарочито за време школских часова. Позвах сама Делфину да каже истину. Потпуно збуњена, признала је пред свима ученицама и директорком да је лагала, после чега се директорка није могла уздржати а да не узвикне: „Ах, гадна лажљивице. Нисам ли вам казала да грешите што верујете њеним историјама. Сада се, госпођо, и сами можете уверити да сте грешили што сте веровали овом детету“. То није било поверење — одговорих — већ сажаљење које сам према њој осећала“.

Да би се само извукла из једне своје незнатне грешке, Делфина се, дакле, није устручавала да оптужи своју наставницу, која је према њој била толико добра и милостива. Извесно је, да не треба преувеличавати важност ове детиње лажи, која само доказује обично несвесност и глупост ученице. Још у школи Делфина се показала као лажљивица, па је таква остала и у доцнијем животу. То је наш закључак.

Г-ца Делфина Дисар тврди сада, да је афера Ван Галк била узрок њеној и њене фамилије беди. Више од сто пута она је, вели, била позивана код државног тужиоца, или код истражног судије или код полиције, због чега је морала прекидати посао и изгубити многобројне наднице. Поред овога, многи патрони отпуштали су је због неуредности у послу, која је проистицала због њених честих одлазака властима. Што се тиче овог последњег казивања, уверили смо се да је апсолутно неистинито, али је ипак извесно, да су чести полицијски и судски послови били од штете по Дисарове. Кад је по цео дан остајала код власти, Делфина је примала незнатну дангубу сведока, али ово није могло надокнадити њене изгубљене наднице.

Руководећи се вишим интересом истине, сматрали смо за потребно да Делфину представимо у правој боји, да откријемо њену лаж и да докажемо, да ни један интелигентан и разуман човек не може веровати лаким речима ове жене. Било би недостојно једног браниоца интереса жена,[1]) да против једне несрећне раднице гаји ма и један атом зловоље или пакости. У осталом, зашто? Делфина је лажљивица, али није рђава; у многим погледима она чак заслужује и поштовање.

Жалосној и сиротној беди Дисарових није никако узрок афера Ван Галкова, већ јој је узрок много ранији, дубљи и жалоснији. Делфинина мати, готово слепа, оптерећена са петоро деце, била је напуштена од развратног мужа, који је отишао да живи са једном другом женом. По изласку из школе, Делфина се морала подухватити тешког посла да издржава целу фамилију. Њена слаба зарада, једва довољна за егзистенцију једног лица, требала је да буде довољна за њих шесторо. Слично стање ствари, толерирано нашим јединственим законима и фаворизирано нашим обичајима, недостојно је једне напредне и паметне цивилизације. Жалосна беда, исцрпљеност, недостатак ваздуха, одсуство игијене, недовољна храна, оскудица у свему и жалосна средина само су могли погоршати Делфинину раздражљивост и увећати њене недостатке. Њена сведоџба, кад јој се зна прави узрок, није нимало нечасна, и ако је проста измишљотина. Она доказује изванредну честитост њене мајке, која је приморава да помогне власти; она, исто тако, доказује Делфинину релативну часност, јер се она пуних пет дана одупире својој матери само да не би омела власт својим фантастичним причањем. Најзад који је једностран, није могао схватити прави мотив Делфинине измишљотине. Извесна лица оптужују наивно несрећницу, да је примила знатну суму — добро обавештени они чак прецизирају: 17.000 дин. — да својом сведоџбом одбрани Dr X.... По другима, она подводачица од 20 год. била је Шарлота, сестра Делфинина. Истина и стварност простије су и природније. Делфина

[1]) Писац је написао више научних дела у корист жена. *Пр.*

је лагала; по својој навици она је причала једну историју, немислећи на последице своје измишљотине. По несрећи, њена лаж, у принципу незнатна, окренула је рђаво, и имала озбиљних и непредвиђених последица. Заклоњен испитом сведоџбе, која је потицала од једне несвесне лажљивице, прави злочинац, покривен лажним личним описом псеудо-злочинца, могао је пркосити властима, и избећи, чак и до данас, некажњивост. Али оно, што је нарочито чудновато у овој афери, то никако није лажно и бесмислено брбљање Делфине Дисар, већ она крајња лакоћа с којом су власти њену сведоџбу примиле, без анализе и контроле, дајући овим сраман доказ о потпуном одсуству разума и расуђивања.

(НАСТАВИЋЕ СЕ)

ПОУКЕ И УПУТИ

Питање о томе, да ли чиновник, који је, на основу § 76. закона о чиновницима грађанског реда, отпуштен из државне службе, с тим, да му се на име помоћи издаје 30% годишње од његове плате, па се примања те помоћи одрекао, може то одрицање помоћи порицати, спорно је, и за расправу истога надлежан је суд.

В. П., као судија првостепеног суда на расположењу, указом од 10. децембра 1903 год. отпуштен је, на основу § 76. закона о чиновницима грађанског реда, из државне службе с тим, да му се у име милости издаје 30% годишње од његове плате.

У акту од 20. децембра 1903 год., који је упутио Министру Правде, В. П. изјавио је, да се дате му помоћи горњим указом одриче.

Министар Правде нашао је, да се В. П. може одрећи ове помоћи зато, што закон ово не забрањује, а и с погледом на интерпретационо правило: да се закон, који садржи неко доброчинство (бенефицијум) за извесно лице, не може тумачити у томе смислу, да он у место на корист буде на штету тога лица. С тога је решењем од 20. децембра 1903 године №15741, одлучио, да се ово одрицање помоћи од стране В. П. уважи.

Молбом од 11. новембра 1909. год. В. П, обратио се Министру Финансија и тражио, да Министар нареди Главној државној Благајници, да му се од 3. новембра исте године издаје помоћ у 30% од његове систематичне плате у 4000 дин., која му помоћ припада по указу од 10. децембра 1903 год.

Расмотривши акта по овом предмету, Министар је нашао, да се молилац В. П. актом од 20. децембра 1903. год. дате му помоћи одрекао, и да му је ово одрицање помоћи уважено решењем Министра Правде № 15741, 1903 год. С тога га је решењем од 16. новембра 1909 г. ДРБр. 18415, известио, да му по горњој молби не може дати задовољења.

По изјављеној жалби, Државни Савет нашао је, да се предмет ове жалбе не тиче административног спора у смислу тач. 2. чл. 48. закона о пословном реду у Државном Савету, јер као што се из жалбеног решења Министровог види, Министар није ни решавао о праву жалиочевом, већ га је само известио, да му по тражењу не може дати задовољења зато, што се дате помоћи одрекао. Па како је питање о праву жалиочевом на помоћ од 30% о његове бивше систематичне плате спорно, јер има да се утврди, да ли своје одрицање на помоћ може *порицати*, а за расправу тога, по чл. 146. Устава, надлежан је суд, коме жалитељ може са тражењем и да се обрати, ако хоће и успеху се нада, — то је Државни Савет одлуком од 2. марта 1910 године № 1855, одбацио жалбу као ненадлежној власти поднесену.

Полицијска власт дужна је претходно да изврши и оцени све околности из времена задужења дужниковог, које утичу на определење његовог статуса, па тек онда да приступи доношењу своје одлуке.

Стојилко Ш., трговац из Смедерева, обратио се начелству округа смедеревског и поднео на извршење решење смедеревског првостепеног суда од 24. јануара 1901 год. № 2327, тражећи, да му начелство од његовог дужника Петра Н., из Михаиловца, наплати 600 дин. дуга са интересом и трошковима продајом његовог плаца и куће у Смедереву, наводећи, да је дужник Петар у времену задужења упражњавао опанчарски занат.

Кад је начелство приступило наплати овога дуга, суд општине михаиловачке уверењем својим од 18. децембра 1908 год. № 3212. утврдио је, да дужник Петар живи у селу Михаиловцу на имању женином од пре 25 год. и да не ради занат опанчарски нити другу какву радњу, већ да живи од земљоделства.

Начелство окружно, налазећи да се земљоделцу, у смислу § 471. грађанског судског поступка, не могу продати пет плугова земље и плац са кућом, а дужник, сем плаца и куће, другог имања нема, — решењем од 8. јануара 1909 год. № 12584, известило је молиоца Стојилка о немогућности наплате дуга.

Решење ово оснажио је и Министар унутрашњих дела својим решењем од 30. јануара 1909 год. П№ 1626, с том допуном, што је жалитељу, пошто оспорава статус дужников у времену задужења, оставио право, да путем спора код надлежног суда докаже, да дужника не штити пропис § 471. тач. 4. грађ. суд. поступка.

По изјављеној жалби, Државни Савет нашао је да ожалбено решење Министрово не одговара закону, јер је противно § 176. грађ. суд. пост. на недовољном извиђању донесено, са ових разлога:

По тач. 4. § 471. грађ. суд. пост. односно алинеје 1. код ове тачке правила Министра Правде од 4. фебруара 1874 г. № 345. (Зборник XXVI. стр. 14.) под именом земљоделца разуме се не само онај који у селу живи, већ и онај, који у вароши живи, али би му ипак земљоделство било главна радња, којом себе и породицу издржава. Овде нарочито долазе они, који живећи у вароши какав занат раде, но тај им без земљоделства не доноси такав приход да себе и породицу издржавати могу; такови су поглавито лончари, ужари, покровџије (мутавџије) крпачи разних заната, одвећ незнатни бакали, бербери, рабације и т. д.

Из уверења суда општине михаиловачке од 18. децембра 1908 год. Бр. 3212., у акту Бр. 12584. види се само, да дужник Петар не ради опанчарски нити ма какав други занат, већ да живи на имању своје жене, Али, како жалитељ Стојилко наводи, да је дужник Петар био опанчар — мајстор у времену задужења, и како се из уверења суда општине смедеревске од 2. марта 1907 год. № 1203, не види тачно, шта је дужник у времену задужења био, јер оно потврђује само то, да је дужник заиста радио опанчарску радњу на своје име у вароши Смедереву, то је начелство погрешило, што је, пре него је извидело: је ли се дужник Петар занимао опанчарским занатом у Смедереву као мајстор у времену задужења своме поверитељу и жалитељу Стојилку, и, је ли се Петар тада занимао и земљоделством, као и да ли му је ово била главна радња, којом је себе и породицу издржавао, — донело решење, којим је жалитеља, и без извиђаја и оцене ових важних околности, упутило, да се за определење статуса дужниковог обрати суду.

Писмом од 20. фебруара 1910 године П№ 2937. Министар је известио Државни Савет, да се са предњим посматрањем слаже, и да ће жалиоцу према томе дати друго решење.

Одлука Државног Савета од 23. фебруара 1910 год. № 1662.

Кад се при убаштињењу појави спорно питање о својини земљишта између општине и онога који на њ хоће да се убаштини, општински суд је дужан, по саслушању општинског пуномоћника и оцени доказа, упутити слабију страну на парницу за доказивање својине спорног имања.

Р. П. Д., овд. адвокат, као пуномоћник Л. Л. овд., обратио се суду општине града Београда и молио, да његовог властодавца убаштини на један део земљишта, који се налази под улицом „Косанчићев венац" испред његове куће и плаца, а који је остао на улици услед извршене регулације, наводећи, да по тапији од 13. септембра 1893 год. № 11801, и ово земљиште њему припада.

Суд општине вароши Београда нашао је, да је молиоцу потврђено убаштињење на онај део плаца, који је у његовој државини. На онај део земљишта, који се под улицом налази, не може му се издати тапија, пошто тај део служи јавном саобраћају и у државини је општине.

Према § 1. закона о експропријацији и §§ 20. и 217. грађанског закона, ни општина ни држава не могу приватно имање заузети, докле сопственику претходно не даду одговарајућу накнаду за исто. И како је молиочево имање, на које жели да се убаштини, већ давно у државини општине, то се има узети, да је оно прешло у општинске руке и да је општина сопственик истог.

На основу тога општински суд решењем од 2. априла 1809 године № 4145, одбио је молиоца од тражења.

Ово решење одобрио је и Министар унутрашњих дела решењем од 14. маја 1909 год. П№ 8345.

По изјављеној жалби, Државни Савет нашао је, да ожалбено решење Министрово не одговара закону из ових разлога:

Као што се из акта овог предмета види, овде се појављује спорно питање о својини имања, за које жалитељ тврди да је његово по тапији од 13. септембра 1893 године № 11801., а општински суд опет да је прешло у својину општине путем експропријације, за коју се претпоставља да је накнада дата.

За расправу тих питања надлежни су првостепени судови у смислу чл. 146. Устава, те зато општински суд није могао одбити жалитеља од тражења убаштинења, већ је требао да саслуша и пуномоћника општинског, па по том, а по оцени поднетих доказа, слабију страну упути суду на спор, ради доказивања својине спорног имања.

Како овако није поступљено, то ни Министар није имао ослонца у закону, да овакву погрешну радњу општинског суда жалбеним решењем оснажава.

Писмом од 20. фебруара 1910 године П№ 2938. Министар је известио Државни Савет, да се са напред изложеним посматрањем слаже, и да ће у том смислу издати жалиоцу друго решење.

Одлука Државног Савета од 23. фебруара 1910 год. № 1571.

Јос. К. Ст.

Решење опште Седнице Касац. Суда од 12/II 1910.

Крађа кајиша и осталога прибора са вршаће машине, крађа је из § 221 а или 223 б. крив. зак. према вредности као крађа земљодел. алата, а не као проста крађа из § 221 крив. зак.

Код шабач. првостеп. суда били су оптужена О. М. и Ж. И. што су ноћу између 3. и 4. Августа 1909. г. са гувна Б. Г. украли машински кајиш, који је стајао поред вршаће машине. Првостепени суд је нашао да је дело кажњиво по § 221. крив. зак. и пресудом својом од 28. новембра 1909. № 42951, осудио је О. М. на две године затвора а Ж. И. ослободио казне као невина. Ову је пресуду апелациони суд својом пресудом од 17. децембра 1909. № 5613 одобрио. Но по жалби државног тужиоца Касациони Суд у свом I. одељењу примедбама од 23. Јануара 1910. № 924, поништио је пресуду апелационог суда са разлога:

„Кад је ислеђењем по овој кривици утврђено, да је приватном тужиоцу са гувна украден један машински кајиш од вршаће машине, која приватном тужиоцу служи као средство за њихову земљорадничку производњу, а крађу овакве ствари, као земљоделског алата, с обзиром и на њену вредност у овом случају, предвиђа пропис § 223 *б.* крив. закон.; онда је Апелациони Суд, одобравајући пресуду првостепеног суда шабачког погрешио, што је при квалификацији дела ову крађу кајиша подвео под пропис § 221. казн. закона, којим је баш оваква крађа земљоделског алата изузета од крађа осталих ствари.

Апелациони Суд није примио ове примедбе Касац. Суда. већ је дао следеће противразлоге:

„И ако у времену издања казненог законика (1860 год.) није било у Србији парних машина за вршење, ипак се и Апелациони Суд слаже са нахођењем Касационог Суда да се крађа вршаће машине као једне целине има сматрати као крађа земљоделског алата и да према томе долази под одредбу § 223 *б.* крив. зак., а са разлога што вршаћа машина служи у опште као једно средство за рационално обделовање земљорадње, према чему се основано има узети да и она долази у ред земљоделских алата.“

„Али како кајиш, који је оптужени О. са вршаће машине тужиоца украо не чини (не саставља једино он) машину, не може Апелациони Суд да усвоји гледиште Касац. Суда да крађа тога кајиша представља крађу земљоделског алата, нити се по томе што је крађом кајиша онеспособљена машина за рад и постала неупотребљива, може узети да овде стоји дело крађе земљеделских алата, јер је оптужени узео из притјежања тужиочевог и себи противзаконо присвојио само кајиш, и само кајиш представља предмет крађе, а не вршаћа машина, пошто вршећу машину оптужени није узео из притјежања тужиочевог и себи противзаконо присвојио, што се тражи за појам крађе, већ је иста машина остала и даље у притјежању тужиочевом.“

„Да се крађа појединих делова земљоделских алата у опште, не може узети као и крађа тога целог алата, најбоље се илуструје тиме, што је законодавац сматрао за потребно да у одредби § 223. г. крив. зак. наведе да се једино код плуга крађа појединих делова, и то само означених делова (а не ма кога дела са плуга), има сматрати као крађа целог плуга“.

„Имајући у виду да је аналогија у кривичном праву и законику забрањена, поменути изузетак код крађе делова плуга мора се у најужем смислу узети и не сме се применити и код крађе кајиша као дела вршаће машине; а ово у толико мање, што у времену издања кривичног закона није ни била у Србији позната вршаћа машина, и то парна.

Признавајући да је данас парна машина за вршење од врло велике користи у нашој земљорадничкој производњи Апелациони Суд је скромног мишљења да би се требало обратити познатим путем да се донесе потребна допуна закона и за крађе делова вршећих машина.“

Према овако датим противразлозима Касациони Суд је у својој општој седници од 12. фебруара 1910 год. расмотрио акта овога предмета, па је усвојио примедбе свога одељења као саобразне закону, а противразлоге апелационог суда одбацио.

Одлука опште Седнице Касац. Суда од 19. Јан. 1910 г.

Крађа извршена ноћу на прост начин — без обијања, ускакања, провaљивања и т. д. није опасна крађа кажњива по тач. 2. § 223. крив. зак. већ проста крађа.

Ј. С. био је оптужен шабач. првостеп. суду за опасну крађу кажњиву по тач. 2. § 223. крив. зак. за то, што је ноћу између 15. и 16. марта 1907. ушао у затворену шталу Н. М. и из исте украо 100 кгр. зоби. На претресу приватни тужилац је изјавио, да штала, из које му је крађа извршена, није била закључена већ само реза натурена. Шабачки првостепени суд и ако је тужба овако измењена нашао је, да ипак стоји дело опасне крађе кажњиво по тач. 2. § 223. крив. зак. и оптуженог је осудио на робију. Но по жалби држав. тужиоца и браниоца оптуженог, Касациони Суд примедбама својим од 15. децемб. 1909. поништио је ту пресуду шабачког суда са разлога: „Кад је поротни суд износећи карактерне знаке, под којима је ова кажњиво дело извршено, нашао, да је крађа извршена из тужиочеве штале, која није била закључана, већ је само реза била натурена, онда су државне судије погрешиле што су се заједно са поротницима упустили и у оцену одговорности оптуженога, пошто поменути карактерни знаци јасно обележавају да простор из кога је крађа извршена није био затворен, те да би по смислу наређења § 224. у вези тач. 2. § 223. казн. законика могло постојати кажњиво дело опасна крађа, при свем том што је ова крађа извршена ноћу.

Према овоме државне су судије требале да поротнике у смислу наређења чл. 34. зак. о пороти из даљег суђења искључе, па да по том саме ово кажњиво дело расправе, узимајући у оцену да вредност покрађе, по процени, износи 5 динара“.

Шабачки првостепени суд није примио ове примедбе, него је дао следеће противразлоге:

„Шабачки првостепени суд држи, да је за оцену питања, да ли у ком случају постоји дело из тач. 2. § 223. крив. зак. битно то, да је крађа, из тамо побројаних места, извршена *ноћу*, а није битно и то, да је крађа извршена и на начин предвиђен у § 224. крив. зак.

Ово своје мишљење суд заснива на овоме:

1. Што и у самом тексту законском у тач. 2. § 223. крив. зак. изречно стоји *кад крадљивац ноћу* . . . и т. д..

2. Што се начин извршења предвиђен у § 224. крив. зак. као битан елеменат узима за квалификацију дела из тач. 1. § 223. крив. закона.

3. Што се, према томе, објашње дато у § 224. кр. зак. односи искључиво на тач. 1. § 223. крив. зак., а не и на тач. 2. § 223. истог зак. прописа, иначе, ако би се ово објашњење тицало и тач. 2. § 223. онда би цела ова тачка друга била потпуно излишна, јер онда између њих не би било апсолутно никакве разлике, а излишност се у закону не може претпоставити, и

4. Ако би за квалификацију дела из тач. 2. § 223. крив. закона било битно то: да ли је дело извршено на начин предвиђен у § 224. крив. закона, онда се не да разумети, зашто је законодавац у оп-

ште и предвиђао ову другу тачку или бар зашто је стављао реч *ноћу*".

Према овако датим противразлозима, Касациони Суд је у својој општој седници од 19. јануара 1910. год. расмотрио акта овог предмета, па је усвојио примедбе свога I одељења као саобразне закону, а противразлоге шабачког првостепеног суда одбацио.

Решење Касационог Суда о сукобу полицискe власти и првостеп. суда.

Начелство окр. чачанског преставило је Касац. Суду, да је начелник среза студеничког, по оптужењу Ј. А. због горосече упутио на грађан. парницу тужиоца М. А., да тим путем докаже својину забрана где је горосеча извршена, да је то решење одобрило, начелство, но Министар Унутрашњих Дела поништио је решење начелства, налазећи да начелство није било надлежно за расматрање решења среске власти. Према овоме нач. срески послао је акта првостеп. краљев. суду на расматрење и решење по жалби, но краљевски првостепени суд огласио се за ненадлежног и вратио је акта начелству. Како се овде појавио сукоб, то је начелство молило да Касациони Суд донесе своје решење.

Касациони Суд расмотрио је акта овога сукоба о надлежности за разматрање решења начелника ср. студеничког од 25. августа 1908. год. № 11433, па је нашао: *да је за расматрање овог решења надлежан првостепени суд, а не окружно начелство, а са разлога:*

„Иследник у кривичним делима, и ако је полициски чиновник, ради као орган судске власти онако, како је прописано у закону о поступку судском у кривичним делима. Његове су одлуке, због тога, изван домашаја административног решавања. По томе, расматрање иследникових одлука не долази у надлежност старије административне власти, у овом случају начелства. Она на то не може имати ни права ни дужности ни по ставу седмом чл. 11 закона о уређењу округа и срезова, на који се пропис законски позвао краљевски првостепени суд, да би од себе одбио и на начелство округа чачанског пренео падлежност за расматрање поменутог решења. Решење, о коме се у том законском пропису говори, тиче се питања која су из области административних спорова и у опште примене законских прописа, који иду у домен административног права. Зато се ту и каже: према одредбама специјалних закона; међутим нема ни једног специјалног закона на коме би се могла засновати надлежност административних власти да расматра иследникове одлуке у кривичним делима, донесене по законику о кривичном судском поступку.

У кривичним делима док је претходна истрага у току, а то је све до предаје оптуженога суду, ради решења питања о стављању под суд по § 161 и 162. кривичног судског поступка, надлежност првостепеног суда у расматрању и решавању сведена је на ова два случаја: на расматрање решења о притвору по § 131. кривич. суд. пост. и на расматрање решења о прекидању истраге по чл. 3. закона о истражним властима. Решењем о коме је овде реч, упуће је се приватни тужилац на засебну грађанску парницу за својину земљишта на коме је гора посечена, пошто од тога зависи решење кривичнога питања, а, по нахођењу иследника, то питање треба расправити засебно, а не у овом кривичном процесу. Њиме се, дакле, прекида кривична истрага, и ако не дефинитивно, а оно привремено, до расправе једног грађанског спора, који се има повести, те по томе, у смислу члана 3. закона о истражним властима, првостепени суд је позван, да умесност и овога прекида цени и решење иследниково расмотри по изјављеној жалби.

М. Л. Р.

ПОУКЕ И ОБАВЕШТЕЊА

Учињена су нам ова питања:

I

Један деловођа општински пита:

„У првој реченици тачке 3. чл. 86. закона о општинама, где се говори о извесним правима и дужностима општинских одбора, стоји и ово: „и решава о начину употребе и уживању општинске утрине".

У другој реченици ове тачке одмах се поставља правило, да утрине морају задржати своју првобитну намену, сем случајева култивисања по одобрењу Министра Народне Привреде, те се тако, право одбора ограничава.

То се ограничење после понавља у ставовима трећем и четвртом поменуте треће тачке тако, да одбор нити може решавати о подели утрина, нити може ове издавати под закуп.

Доводећи у везу прву реченицу са ставовима трећим и четвртим, намеће се питање: који је то начин употребе и уживања утрине, о чему може да решава одбор, кад он не може ни да их преобрати у зиратна земљишта; ни да их изда под закуп, нити да их подели појединим грађанима?

Моли се уредништво да о овоме изволи дати своје обавештење, а нарочито да нагласи то, да ли је уживање општинских утрина бесплатно или не?"

— На ово питање одговарамо:

Укидањем шумске уредбе од 4. априла 1861. године КВБр. 732 и СБр. 468, којом је било регулисано питање о општинским утринама, утрине су остале без законске заштите.

После овога, многе су општине стајале у заблуди, да су утрине неограничена општинска својина, са којом оне могу располагати по својој вољи, па су, по одлукама **одборским**, дељене читаве утрине појединим грађанима или свима у опште, и преобраћане у зиратна земљишта, па је ово или са свим преношено у својину деобничара, или је наплаћивана аренда.

На тај начин уништена је првобитна намена утрина, и онемогућено одржавање сточарства у појединим општинама.

Налазећи, да утрине нити су биле апсолутна својина оних генерација које су прошле, ни ових које су сада, нити да припадају само оним које ће доћи, него да су опште добро свију чланова једне општине са одређеним задатком у напред, држава је допуном т. 3. чл, 86. закона о општинама од 27. децембра 1909 године, стала на пут даљем упропашћавању утрина, и отргла од општинских одбора право располагања са овима, преносећи та права у извесним деловима на општинске и сеоске зборове, везујући, наравно, и њихове одлуке за одобрење државних власти.

То је, у осталом, и оправдано и умесно према ономе што се до сада радило са утринама, а то одговара и нашим економским потребама, јер су утрине један од првих услова за подизање и одржавање сточарства, о коме држава мора водити озбиљна рачуна још за дуги низ година, управо све дотле, докле се сточарство не потисне којим напреднијим и корисиијим газдинством и подузећем.

Према овоме, општински одбори одиста немају више права да деле утрине, да их преобраћају у зиратна земљишта и да их издају под закуп.

И кад се узме у обзир, да грађани једне општине имају право бесплатне паше своје стоке према т. 1. уредбе од 29. марта 1857 гоеине (Зборник X стр. 26) на општинским утринама, са дужношћу плаћања пореза у смислу чл. 12. закона о порезу, онда се улога одбора има свести само на то, да одлучује: да ли ће се цела утрина ставити на расположење и уживање грађанима, или само један део њен, с обзиром на величину ове и број стоке, а да се за остатак чини предлог збору да се издаје под закуп онима, који држе стоку за трговину, било да су из исте општине или из суседне.

Ово нарочито важи за општине, које имају више утрина, па би употреба свију ових била сувишна за сам домазлук њених грађана.

Даље, његово је право да одлучује: да ли ће се једна врста стоке пуштати у једну или све утрине, или у један део ако је само једна, с обзиром на прилике места и потеса и ограничења закона о чувању пољских имања.

Његово је, на послетку, да одређује: који ће се део утрине употребити у смислу тачке 3. и 6. поменуте уредбе, као и све оно остало, што се може јавити као потреба одлуке одборске у погледу употребе и уживања, према месним приликама, а не прелази у права зборова општинских и сеоских.

II

Суд општине брлошке, актом својим Бр. 507, пита:

„По чл. 90. зак. о општинама, општински судове раде сваки дан, кад имају предмете за решавање, иначе у општинској судници, дању кад је време судског рада, морају бити председник општине или један кмет са деловођом.

Како овим чланом, а и ни једним другим чланом закона о општ. није одређено време судског рада, то суд учтиво моли уредништво за објашњење: кад је време судског рада по општинским судовима, да ли треба одредити канцеларисko време, и ако треба онда ко је надлежан и на основу кога законског прописа?"

— На ово питање одговарамо:

Законом није нарочито одређено време канцеларијских часова за општинске судове.

Али, како се они јављају и као месне полицијске власти, онда и за њих мора бити оно исто време канцеларијских часова, које је и за полицијске власти утврђено уобичајеном праксом, јер потреба службе изискује, да су и они на послу упоредо са оним првим.

Часове рада одређује председник општине у смислу чл. 103. закона о општинама, водећи рачуна о часовима рада надзорних власти и величини послова у општини.

III

Г. Драг. В. Пауновић, полицијски писар, пита:

„По пропису § 55. казненог закона, „Деца, која немају пуних 12 година, неће се осуђивати, за злочинства и преступљења, која би учинила, него ће се дати родитељима или туторима, да их ови казне".

По пропису § 29 тач. 6. крив. суд. пост. „Истрагу неће се отпочињати, а отпочето прекинуће се, кад се докажу дела и околности, које сваку казну искључују, по казненом законику."

Према овоме, мишљења сам, да кад иследне полиц. власти буде оптужено какво лице за злочинство или преступљење, које нема пуних 12 год., да је ова дужна, према пропису § 55 каз. закона, а на основу § 29, тач. 6. крив. суд. пост. прекинути кривичну истрагу и оптуженог малолетника предати родитељима или туторима да га ови казне.

Међутим алексиначки првостепени суд, у оваком случају, не само што ништи решење овоскреске иследне власти, донето на основу изложених законских прописа, о прекиду кривичне истраге, већ у једном злочином делу, по коме има више криваца, међу којима је један испод 12 год. старости, што је изводом из књига рођених утврђено, а који је само стављен под кривичну истрагу, тражи, да се и он стави у притвор, из разлога, да иследна полиц. власт није надлежна, да цени малољетност, но само Суд.

Молим уредништво за објашњење, о правилности мишљења у оваким случајевима ради будућег управљања."

— На ово питање одговарамо:

Кад је у § 55. криминалног законика речено, да се деца, која немају пуних *дванаест* година. *неће осуђивати* за злочина и преступна дела, онда се никако не да претпоставити, да је законодавац имао намеру да их лишава слободе и држи у притвору за време претходне истраге, нарочито у случајевима, где је доба њихове старости утврђено крштеницама, као јавним исправама.

Према овоме, захтев суда, да се дотични кривац испод дванаест година притвори, не би одговарао духу закона, у толико пре, што иследна власт има права и по § 29. и по § 157. кр. суд. поступка, да прекине поведену истрагу кад се утврди: да се окривљени не сме казнити по закону — т. 6. § 29.

Судски захтев, да полицијска власт не прекида истрагу, био би оправдан само у том случају, ако је тужбом тражена накнада штете, па би од истраге зависило: хоће ли се она моћи утврдити и ставити на рачун одговорних у смислу § 807. грађанског закона или не.

Али, кад је решење о прекидању истраге већ поништено, а примедбе су судске, међутим, обвезне за истражну власт, онда она нека иследи дело и кривца спроведе суду са тужбом, не доносећи решење о притвору, па ће тако и избећи евентуалну одговорност за незаконит поступак према малолетнику и одговорити захтеву суда.

СЛУЖБЕНЕ ОБЈАВЕ

ПОТЕРЕ

Никола Петровић, винарски сензал, одговара за дело утаје новца, али се налази у бегству. Он је стар 30 година, раста средњег, плавих бркова и браде. У оделу је зелене боје. — Акт кварта савамалског Бр. 2475.

Радивоје Ружић, бивши шлосер, извршио је у фабрици „Гоњевац" крађу разног алата па за тим погао. Он је родом из Ужица, стар 27 година, раста високог, црномањаст, малих црних бркова, у једно око разрок, у оделу грађанском. — Акт комесара топчедерске полиције Бр. 603.

Трифун Петровић, слуга, родом из Лапова, 19. фебруара побегао је из затвора начелника среза лепеничког. Он је стар 45 година, крупан, просед, малих плавих бркова, обријан у сељачком оделу. — Депеша начелника среза лепеничког Бр. 7101.

Непознати крадљивци ноћу између 3. и 4. овог месеца, на опасан начин извршили су крађу Чедомиру Ранковићу, из Раче, и однели му: више душека, јастука, јорганских чаршава, ћилимова, тепиха, пешкира, мушког и женског одела. — Депеша начелника среза лепеничког Бр. 8034.

Милорад С. Николић, из Ратара, побегао је 29. прошлог месеца незнано куд. Сумња се да је извршио убиство над Алексом Радојичићем, из Ратара, који је нађен убијен ноћу између 28. и 29. прошлог месеца. Милорад је стар 25—26 година, средњег раста, црномањаст у оделу је сељачком. — Депеша начелника среза посавског округа ваљевског Бр. 4411.

Непознати крадљивци ноћу између 29. и 30. прошлог месеца, украли су Душану Петровићу, закупцу куће у хотелу „Таково" следеће ствари: једне панталоне од црног камгарна; један женски сат са једним капком и црним ланцем од перла; једну ручну црну торбу у којој је било: 24 круне у разној монети, један нов пешкир, два бријача, два реверса о заложеним лозовима „Црвеног Крста" два реверса о датим отплатама радњи Ж. Петровића, мењача из Београда за узете лозове и личне механско-кафанско право, које гласи на Душана. — Акт кварта теразијског Бр. 3584.

Ђорђе Митровић — Николић, кажњен је пресудом Самосталне Монополске Управе са 30 дана затвора, и плаћање трошкова, али се налази у бегству. Лични опис непознат је. — Акт начелника среза лесковачког Бр. 30402/909.

Димирије Калчов, бугарски војни бегунац, коме је одређено место за становање Уб, отумарао је незнано куда. Он је стар 22 године, висок, косе и бркова црних, очију црних, у оделу је грађанском са шубаром или шајкачом на глави. — Акт начелника среза тамнавског Бр. 5114.

Стеван Земановић, фотографски раденик, украо је своме газди 150 динара па побегао. Он је стар 23 године, средњег раста, слабуњав, косе смеђе, у опште плав. Од одела има на себи: браон одело, црн иберцигер, зелен шешир и на ногама цицеле. — Депеша начелника среза голубачког Бр. 2729.

Коста Петровић, тежак из Врбовца, убио је 2. овог месеца свога рођеног брата Јована па за тим побегао. Он је стар 35 година, висок, сувоњав, плав, погурен. — Депеша начелника среза прокупачког Бр. 6174.

Криста Дамњанов, рударски раденик, украо је својим друговима — радницима — у Сењском Руднику 250 динара, па побегао. Он је родом из Бугарске, стар 25 година, висок, смеђ, у оделу грађанском и ципелама на шнир. — Депеша комесара Сењског Рудника Бр. 453.

Васа Ранимировић, кочијаш, родом из Јарковца у А. Угарској, 22. прошлог месеца покрао је свога газду Марка Томића, кафеџију из Земуна, и однео му: једну новчаницу аустријску од 1000 круна; 7 новчаница аустријских од по 100 круна; 20 круна ситног новца; 10 купона Босанско-Херцеговачке Земаљске Банке и један челичан сат без горњег капка. Он је стар 20 година, омален, дежмекаст, ћосав, плећат, великих уста, кривих ногу у коленима у оделу је сомотском. — Акт Управе града Београда Бр. 12533.

Непознати крадљивац 2. овог месеца украо је Петру Паљићу, гимназисти из Београда, један иберциер, боје зелене са монограмом „П.П." — Акт кварта дорћолског Бр. 1729.

Препоручује се полицијским и општинским властима, да за свима побеглим личностима учине најживљу потеру, и у случају проналаска стражарно их упуте властима које су потернице издале, с позивом на означене бројеве акта или депеша.

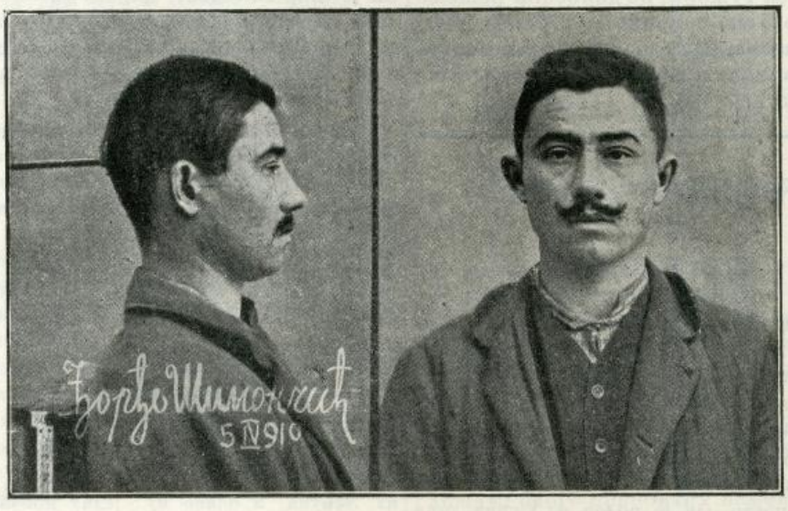
УХВАЋЕНИ

Драгомир Јовановић, чију смо потерницу донели у прошлом броју листа, ухваћен је те је према томе престала потреба за даљим његовим тражењем.

Владимир Здравковић, звани „Црни Влајко", коцкар, чију смо слику донели у 12. броју од ове године, ухваћен је у Смедереву и отуда спроведен кварту теразијском који га је и тражио.

ИЗ ПОЛИЦИЈСКОГ АЛБУМА

Ђорђе Шимончић, аустријски војни бегунац, коме је одређено да стално живи у Лесковцу, али коме се тамо није допадало, него је одатле дошао у Београд, 29. прошлог месеца, ухваћен је од стране органа кварта савамалског пред жељезничком станицом, где је продавао једно ћебе фијакеристима. Кад је приведен кварту он је изјавио, да је то ћебе добио да га прода од неког Милана, чије презиме не зна, а са киме је радио у фабрици платна. Како је на ћебету био жиг млина «Захарија» то је одмах позват сопственик млина и он је познао своје ћебе и изјавио: да су му те ноћи нестала два ћебета и један велосипед, и с тога за све тужи Ђорђа, који је дан раније ступио у млин као шлосерски радник и пошто је

крађу извршио он није више ни долазио на посао,

Ђорђе је најенергичније одрицао крађу велосипеда све дотле, док се није појавио као сведок један ћевабџија, коме је Ђорђе нудио тај нови велосипед да прода за 80 динара, но како је наишао један жандарм, он, бојећи се да буде ухваћен, прислони велосипед уза зид и одатле побегне.

Даљом вештом истрагом утврђено је, да је Ђорђе, ноћу између 23. и 24. јануара ове године, извршио крађу златног сата са ланцем г. Милану Јелачи, бродарском капетану дунавског бродарског друштва. И пошто је сат нађен у једном заводу заложен, он је признао и ову крађу.

Како је Ђорђе признао да се у Београду бавио још од јануара месеца, и како он признаје само оне крађе, за које се несумњиво утврди његова кривица, то није искључена могућност да је он извршио још коју крађу било овде у Београду или у унутрашњости, с тога му се износи слика с молбом да сваки ко би ма шта знао о њему, јави то Управи Града Београда или кварту савамалском.

Колико је препреден неваљалац, нека послужи и ово. Кад је пребегао у Србију он је изјавио да је то учинио из великог патриотизма, међутим, један од његових другова из војске тврди, да је он и тамо био веома покварен, и главни повод његовом бегству био је овај случај: кад је бивши фелдмаршал аустријске војске, Грба, вршио смотру у Нађ Кањижи, он се умео преставити у хотелу, у коме је фелдмаршал био, као његов посилни, и ту је на рачун његов банчио неколико ноћи. И кад је једне ноћи направио један екцес јаче одговорности, он је морао побећи у Србију. Ђорђе је родом из Илока, стар 26 година, средњег раста, од особених знакова има на десној руци тетовирани знак у виду ленгера, над којим је исписано његово име.

Светозар Марковић, продавац живине из Београда, отумарао је од своје куће још прошлог месеца и до данас се није вратио. Он је стар 44 године, раста средњег, бркова великих плавих. У оделу је грађанском са чизмама на ногама. — Акт комесара топчидерске полиције Бр. 950.

Благоје Крсмановић, тежак из Вучака, отумарао је ноћу између 2. и 3-ћег овог месеца од своје куће. Сумња се да је извршио самоубиство због дуге болести. Он је стар 65 година, раста средњег, косе седе, у сељачком оделу. — Депеша начелника среза расинског Бр. 7107.

Петрија Секић, дојкиња материнског удружења, која је без отказа напустила службу, отумарала је некуд, а удружењу оставила своје дете.

Она је стара 30—35 година, раста средњег очију плавих, уста великих зуба веома покварених. — Акт кварта врачарског Бр. 3354.

ТРАЖЕ СЕ

Мијат Пантић, тежак из Шуљковца, који је 26. прошлог месеца отумарао незнано куда, није се до данас вратио својој кући. Он је стар 68 година, малог раста у оделу сељачком. — Депеша начелника среза беличког Бр. 9384.

НАЂЕН ЛЕШ

6. овог месеца Дунав је избацио на обалу у атару островачке општине један човечији леш, који је сав распаднут, стар је 22—24 године средњег раста, са здравим зубима без одела. — Депеша начелника среза рамског Бр. 5426.

СКРЕЋЕ СЕ ПАЖЊА

У Доњем Милановцу ухваћена су два лица без путних исправа. Једно је изјавило да се зове **Петар Обрадовић,** из Јеловице у Црној Гори, старо је 20 година црномањасто у чоханом оделу, Друго је **Сава Трпковић,** из Ресића у Херцеговини, старо 25 година, црномањасто у штофаном оделу.

Ако би ко што знао о њима нека јави начелнику среза поречког са позивом на Бр. 2806.

КРАЂЕ СТОКЕ

Ноћу између 1. и 2. овог месеца, непознати крадљивци украли су Михајлу Антићу, тежаку из Супске, два вола матора по 7. година. Један је длаке плаве а други шарене. — Депеша начелства округа моравског Бр. 3687.

Ноћу 30. прошлог месеца непознати крадљивац украо је Велимиру Радојичићу, из Раниловића, једну кобилу длаке алатасте, у задњу ногу путасту са жигом «К». Депеша начелника среза космајског Бр. 6787.

Обраћа се пажња свима полицијским и општинским властима на ову крађу и крадљивце.

МАНГУП СТОКА

У Паланци среза јасеничког округа смедеревског, нађена су 2 вола; један је длаке црне, а други длаке бело-жуте у десно око ћорав. — Депеша начелника среза јасеничког округа смедеревског Бр. 6902.

У општини лисовићској налазе се две мангуп кобиле, једна длаке кулашасте а друга доратасте, на челу цветаста. Обе су без жига и маторе 3 године. — Депеша начелника среза космајског Бр. 7158.

У Крушевцу 4. овог месеца нађен је један мангуп јунац, матор 2 године, длаке зелено сиве. — Депеша начегства округа крушевачког Бр. 3669.

НЕСТАЛА СТОКА

20. прошлог месеца, Јовану Луговићу, бившем бакалину из Београда. нестало је једно женско ждребе, маторо две године, високо 140 см., длаке вране, цветасто, око уста рогушасто и лисасто, по трбуху рогушасто, на левој плећки белега од ране без длака, репа подсеченог. — Акт кварта врачарског Бр. 3311.

3. овог месеца Драгутину Танасијевићу, из Сремчице, нестало је кобиле длаке алатасте, цветаста, у две ноге путаста у лево око чакараста са жигом «К». — Депеша начелника среза посавског округа београдског Бd, 4918.

НА ЗНАЊЕ

Комилети „Полицијског Гласника“ за 1908. и 1909. год., у елегантном тврдом повезу, могу се добити у уредништу по цену од 20 динара за једну годину. Комилети у меком повезу за 1908. и 1909. год. могу се добити по цену од 15 за једну годину, или оба заједно за 25 динара.

Штампа Краљ. Срп. Државне Штампарије уредник **Душан Ђ. Алимпић**

БРОЈ 15. У БЕОГРАДУ, НЕДЕЉА 18. АПРИЛА 1910. ГОДИНА VI

ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК

СЛУЖБЕНИ ЛИСТ МИНИСТАРСТВА УНУТРАШЊИХ ДЕЛА

„ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК“ излази једанпут, а према потреби и више пута недељно. Претплата се полаже у напред, и то најмање за пола године код свију полицијских власти, и износи: 20 динара на годину за државна и општинска надлештва, а за све друге претплатнике у опште 12 динара годишње. За иностранство: годишње 24, полугодишње 12 динара у злату. Појединн бројеви **„Полицијског Гласника“** не продају се. Рукописи се не враћају.

СЛУЖБЕНИ ДЕО

Указом Његовог Величанства Краља Петра I., на предлог Министра унутрашњих дела, решено је:

да се Михаилу М. Марјановићу, начелнику треће класе округа београдског, уважи оставка, коју је поднео на државну службу.

Из канцеларије Министарства унутрашњих дела, 9. априла 1910. год. у Београду.

Указом Његовог Величанства Краља Петра I., на предлог Министра унутрашњих дела, решено је:

да се Крсти Љ. Милетићу, полицискоm писару друге класе Управе вароши Београда, уважи оставка, коју је поднео на државну службу.

Из канцеларије Министарства унутрашњих дела, 9. априла 1910. год. у Београду.

СТРУЧНИ ДЕО

О ПРОДАЈИ ЗА ИЗВРШЕЊЕ ОДЛУКА СУДСКИХ

ОДЕЉАК ДРУГИ

О јавној продаји и о њеном уништају[1])

3°, *Место и време продаје.*

Место продаје. — Место продаје схвата се у два смисла: у једном смислу, тај израз се односи на *политичко место* у коме се продаја има извршити, а у другом на место *физичко* где ће, у политичком месту, бити продаја.

Политичко место продаје. Грађ. Судски Поступак говори о месту продаје само у одредбама у којима је реч о огласу продаје, и вели, у § 476., да се продаја има објавити „у самом месту продаје“, а у § 477. да ће, у огласу, бити, између осталога, означено и „*где*[1]) и кад ће се продавати“ пописано непокретно имање. У овом последњем параграфу стоји, у другом ставу, да „Скупоцену ствар треба тачно описати и назначити, колике је вредности, *где*,[2]) и кад ће се продавати“. Међутим, Грађ. Суд. Поступак не садржи одредбе о месту у коме јавна продаја треба да се изврши. Он само каже, видесмо мало час, да је то место извршни орган дужан назначити у огласу продаје, али које је то место, о томе нам законодавац не вели ништа.[3])

Излази ли из тога да извршна власт може произвољно одредити политичко место у коме продаја има да буде, да, другим речима, она ту није везана никаквим законским прописима? Ни најмање. Продаја јавна, ради извршења одлуке судске, јесте, као што знамо, један моменат из судскога спора, специално из онога дела овога који се зове извршење (Executionsstadium), што ће рећи да се и на тај моменат, као и у опште на судску процедуру, имају применити законски прописи о надлежности. Они се имају применити и на овај случај, то јест код питања о месту јавне продаје, зато што законодавац од њих овде није одступио.

Какви су сада прописи, односно релативне надлежности — јер о апсолутној надлежности није овде реч[4]) — код јавних продаја?

То су прописи које налазимо у §§ 36. и 37. и који садрже одредбе о надлежности познатој под именом forum rei sitae. Те прописе имамо да применимо и овде, и рећи ћемо да је, за јавну продају извесних добара, надлежна она извршна власт[1]) у чијем се делокругу та добра налазе. На пример, за продају једног непокретног имања које се налази у селу Вишњици, надлежан је начелник среза грочанскога округа београдскога, пошто се у његовом подручју налази село Вишњица. Отуда, и продаја тога имања мора бити у томе подручју а не у неком другом срезу. Ово се види и из §-а 498. у коме се вели: „Ако се продајом имања у једном округу не би могла пресуда потпуно извршити, онда ће полицијска власт обратити се полицијској власти оног округа, где дужник добара има, и ова ће поступити по наведеним прописима о јавној продаји“. Дакле, ако би се судска одлука имала извршити из више непокретних добара која се не би налазила у истом округу, онда би морало бити онолико разних и одвојених продаја, колико у таквом случају има округа. Исто ће тако бити, ако би се та имања налазила, истина у истом округу, али не и у истом срезу (В. и § 45. Зак. о Стец. Пост.).

Исто ово важи и за покретне ствари. Ако се, н. пр., такве ствари налазе у ресору Општине Крагујевачке и ако оне не прелазе вредност преко које је општински суд, код грађанских спорова, ненадлежан (§ 6. у вези са § 13. став први), њих ће продати, ради извршења извесне одлуке судске, Суд Општине Крагујевачке као

---

[1]) У овом одељку, као што се из његовога наслова види, објашњавају се, најпре, оне одредбе Грађ. Суд. Поступка које говоре о самој јавној продаји. Од тих одредаба коментарисане су, у бројевима 44. и 52. *Полицијског Гласника* од прошле, 1909., године оне одредбе које се тичу лица способних односно неспособних за надметање на јавним продајама као и кауције.

Напомињемо да параграфи без означења закона изкога су узети узети су из Грађ. Суд. Поступка.

[1]) Курсив је наш.

[2]) Курсив је наш.

[3]) У осталом, ова два параграфа, §§ 476. и 477., говорећи о месту продаје, не узимају ову реч у истом смислу. Јер, док се у § 476., под том речи, мисли на политичко место („оглашује се у самом месту продаје“), дотле § 477. мисли на физичко место продаје — прописи, који као што видимо, ни с техничке стране нису безпрекорни.

[4]) Апсолутна надлежност, код извршења одлука судских, то је питање о томе: која је државна власт ту надлежна, питање којим се овде немамо да бавимо.

[1]) § 463. вели: „За извршење надлежна је полициска власт оног округа, у ком осуђени стално живи“. То је надлежност изражена у римском правном правилу: Actor sequitur forum rei, правило постављено код нас, за фазу суђења (Erkenntnisstadium), у §§ 7. тач. 1. и 28.. Али, §. 463. неће се применити, ако добра из којих судска одлука има да се изврши нису у округу, односно срезу или општини, у којој осуђени стално пребива, већ ће се тада применити правило: Forum rei sitae. И како је, код извршења, главно: где се имање осуђенога налази, а не где се он лично налази, то је законодавац требао овде и да постави, као принцип, да ће бити надлежна извршна власт оног округа, среза или општине где се добро или добра осуђеногa находе. §. 463. има у толико генералну важност у колико је оно што има да се, по првом ставу §-а 466., уради пре пописа (опомена осуђеногa и одређивање, од његове стране, добара која жели да се узму у попису) надлежна да изврши извршна власт места где дужник живи.

forum rei sitae, а не који други општински суд.

Што се тиче питања, *у којој ће политичкој општини* извршна власт непокретно имање продати, и њега треба расправити аналого ономе што смо малочас казали за полициску власт релативно надлежну за принудну наплату. Другим речима, власт ће продаји непокретног добра приступити у оној општини у којој непокретно добро лежи; и када § 477., у своме првом ставу, каже да ће се, у огласу продаје, назначити где ће се непокретно имање продавати, он мисли на ту општину. Власт не би могла, дакле, продају непокретног добра извршити изван те општине, а ако би то учинила, продаја би била неуредна по § 501. који, као разлог уништења јавне продаје, наводи и повреду §-а 477.. Продаја непокретних добара мора бити у општинама у којима се она налазе зато што то захтева интерес и дужника и повериоца. Интерес тај састоји се у томе да се, на дан и на месту продаје, стече што већи број надметача, како би добро што више на продаји изнело. Нема спора, да ће тај стицај лицитаната бити много знатнији, када се продаја непокретног добра врши у општини где је оно, него када би то било у некој другој општини: у првом случају, мора бити више надметача стога што ће, по правилу, једно непокретно добро желети да купе они чија се имања налазе у близини његовој; рећи је случај да неко купује непокретности у другим општинама. Разлог чисто економски: лакше је управљати једним непокретним имањем и експлоатисати га, када се оно налази у истој општини где и ми обитавамо, него када би оно било у другој општини, дакле од нас удаљено.[1])

Осим тога, становници општине где непокретно добро лежи боље ће бити упознати са положајем и вредношћу његовом него становници друге које општине, због чега ће они, познавајући предмет продаје, пре бити склони да на ову као лицитанти дођу. У осталом, и интерес је власти, била она полициска или фискална, да су непокретна добра тамо где и њихови сопственици: послови власти тада су много упрошћенији и лакши.[2])

Ово исто вреди и за покретна добра: и она се имају продати у општини где се налазе и где су пописана. Од овога правила постоји изузетак за скупоцене ствари за које имамо овакву одредбу у §-у 473., други став: »Скупоцене пак ствари, ако у месту где се налазе, не би за њих било купца, власт ће, ако захте поверитељ или дужник, трошком захтеваоца послати власти у друго место, где се бољом ценом продати могу«.[1])

Физичко место продаје. Није довољно да извршна власт у огласу означи политичко место продаје, означи општину у којој ће се ова обавити, већ је потребно да она, у огласу, назначи и само оно физичко место на коме ће се продаја извршити. Ово назначење долази међу најважније мере публицитета које прате јавну продају, јер оно омогућава добру посету лицитације: пошто заинтересовани знају где је место на коме се врши надметање, то ће они имати могућности да на лицитацију дођу и надмећу се. Ми смо и мало час поменули, да се, код принудних наплата, тежи што већем публицитету стога да би се, што јачим стицајем лицитаната, обезбедила боља продајна цена пописаном имању, а то је, наравно, у интересу обеју страна, и повериоца и дужника. Осим тога, јавност продаје, присуство публике при надметању, отклања и евентуалне неисправне поступке и злоупотребе које би се, иначе, могле десити, било са учешћем власти било без њега. Зато, означење физичкога места продаје мора у огласу бити толико прецизно да, у том погледу, не буде никакве забуне. Недовољно означење тога места могло би имати за последицу уништај продаје, из тога разлога што ова није била праћена потребним публицитетом (§. 501.).

(НАСТАВИЋЕ СЕ)

Ж. Перић

---

[1]) Међу побудама због којих законодавац даје право задругама да део у непокретностима девојке наследнице (кћери умрлога задругара) исплате у новцу (решење од 28. Новембра 1859., год., XII., стр 96.) јесте, несумњиво, и жеља да, из економских обзира, непокретна добра не буду много одвојена од својих власника. Ово би се чешће, у одсуству наведене законске одредбе, дешавало, у случају паслеђивања од стране задружних девојака, пошто се ове, махом, удомљавају изван општине на често и изван среза и округа, где су рођене или бар где им је задруга.

[2]) И јуриспруденција Касационога Суда је у том смислу. Тако, у једном случају власт је извршила продају не у Оструженици, где се је пописано имање налазило, већ на Умци. По жалби сопственика продатога добра, Првостепени Суд Окр. Београдскога решио је био да је продаја ипак била уредна, по том основу што ни једним законским прописом није утврђено да се продаја мора вршити баш у оном месту где је имање (решење од 28. Септембра 1902. год., бр. 23.740.). Али то је решење поништио Касациони Суд, у своме III-ем Одељењу, из ових разлога, а с погледом на § 2.:

»Са свим је оправдано, да се имање продаје у месту у коме се налази, јер у месту може бити више надметача, који знају имање и потребно им је, те је по томе и надметање јаче, што је све на корист дужника.

»По §. 477. грађ. пост. у огласу: поред осталога, мора се објавити: *када ће се и где имање продавати*, а да место продаје мора бити увек оно, у коме се непокретно имаље налази, јасно се види из прописа § 473. поменутог поступка, по коме се покретна скупоцена ствар, ако у месту у коме се налази, нема купца, по захтеву повериоца или дужника може послати и у друго место, где се може да прода по бољу цену; и прописа §. 476. по коме се продаја ствари до хиљаду динара оглашује у самом месту продаје.

»По томе суд је погрешно, кад је узео, да закон нигде не предвиђа, где ће се непокретно имање продавати, те да то, што имање постоји у Оструженици, а продато је на Умци, није по §. 501. грађ. поступка узрок за уништај продаје«. С. Јањић, *Грађански Судски Поступак протумачен начелним одлукама, одлукама опште седнице Касационог Суда и одељења и одлукама опште управних власти, Полицијски Гласник*, година 1904., број од 15. Августа, стр. 250.. У овом смислу, вели даље С. Јањић (*op. cit.*, *Полицијски Гласник*, година 1904., број од 15. Августа, стр. 250.), донесена је и одлука од 30. Августа 1902. год., под Бр. 6138. (Свакако, С. Јањић мисли овде на одлуку Касационога Суда.

[1]) А. Ђорђевић, *Теорија Грађанског Судског Поступка*, Друга Половина, свеска I., стр. 514. и 515..

Да ли би се онај старалац који се, по § 466.. б., мора одредити пописаним стварима (изузев случаја када поверилац изречно захте, да оне остану, до продаје, код дужника), могао одредити из неке друге општине, а не оне у којој се налазе покретна добра, тако да би продаја тих добара имала, тада, бити у старочевој општини, као месту где се сада ствари налазе? Ми мислимо да треба одговорити негативно: ни поверилац ни извршна власт немају право увећавати трошкове егзекуције преносом пописаних ствари из општине где се оне налазе у другу неку општину.

КАУЦИЈА ПРИ ЈАВНИМ ПРОДАЈАМА

Као и код многих других законских одредаба, тако је судска пракса неједнака и код примене § 484. у вези са §§ 481. и 465. грађанског судског поступка.

Управо, још није изведено на чисто питање: да ли купац, који не положи излицитирану цену у року, који предвиђа § 483. истога закона, одговара за штету само положеном кауцијом или и осталом својом имовином, ако би имање на новој продаји било продато за мању цену од оне, која је на првој продаји изашла.

До допуне § 481. од 14. јуна 1878 године, која је гласила: »Положена кауција враћа се одмах после свршене лицитације свима осталим надметачима, осим оног, на коме је имање остало, пошто ће се кауција његова употребити или на измирење излицитиране цене у смислу § 483. или на накнаду штете у случају § 485. (погрешно а треба 484) грађ. судског поступка«, питање ово било је чисто, јер је купац за штету гарантовао својом имовином.

Од ове допуне такође се остало при овоме гледишту, и врло су били ретки случајеви, да су судови у опште заступали противно мишљење.

Од измене, пак, § 481. која је дошла 14. јула 1898 године, ово је питање, као што рекосмо спорно и код административних и код судских власти.

Тако имамо случај, да је један првостепени суд, пресудом својом од 2. марта 1902. г. Бр. 5940, нашао, да купац одговара за штету само положеном кауцијом, а никако и осталом својом имовином.

Ту пресуду поништио је Апелациони Суд, налазећи да купац одговара и кауцијом и својом имовином, јер величина кауције није ограничила величну штете, нити су новом редакцијом § 481. поништена наређења § § 484. и 465.

Ову пресуду Апелационог Суда одобрио је и Касациони Суд решењем својим од 24. октобра 1902. Бр. 8278.

Противно овим одлукама, Шабачки Првостепени Суд, пресудом својом од 12. децембра 1902. године Бр. 28357, нашао је, да купац одговара само величином своје кауције а не и осталом својом имовином. и овакву његову пресуду одобрио је Касациони Суд решењем својим од 22. априла 1903. године Бр. 2596.

Стојећи пред овако неједнаком применом ових законских одредаба, полицијске власти, у већини случајева, прибегавају ономе што је за њих безопасније, на име узимају само кауцију као објект наплате и штете.

Наравно, да то изазива многобројне жалбе и комплицира и иначе сложену и до бескрајности незгодну процедуру око извршења пресуда.

Ми, међутим, налазимо, да купац одговара и својом имовином а не само положеном кауцијом за свентуалну штету, која би наступила ако би купљено имање било продато на другој продаји, за мању цену, услед неположене куповне цене.

Такав закључак изводимо ми из ових факата:

Као што смо напред рекли, до допуне § 481. грађ. суд. пост. од 14. јула 1878. године, ова одговорност била је неоспорна, и значај § 484. био је само тај, да се купчево имање може продати за штету — разлику — која се појави услед нове продаје.

Такво схватање, рекосмо, остало је све до измена ове одредбе од 14. јула 1898. године, а тек после ових измена настало је друкчије схватање § 481.

Ако би узроке овој промени у схватању потражили у овим новим изменама, онда их ту не можемо оправдано наћи, јер их у истини нема, пошто и она ранија допуна и ова доцнија измена, само другим речима, везују кауцију за штету о којој говори § 484. нигде не условљавајући да само она стоји као гаранција за ову штету, нити сужавају значај § 484. ма у коме погледу.

И данас, као и пре ових допуна и измена, § 484. ставља купцу на терет целу накнаду штете, узимајући у првом реду кауцију као предмет наплате штете, а за овим и осталу имовину.

Да је законодавац имао намеру, да за накнаду штете служи само положена кауција, он би то изречно рекао у § 481. или би у томе смислу изменио досадашњу редакцију § 484.

Кад он, међутим, од тога свега није ништа хтео учинити, онда значи да је § 484. одржао онај исти значај, који је имао и до допуна од 14. јула 1878, год. и до измена од 14. јула 1898. године.

Шта више, законодавац чак не би могао више одржати у важности ни тачку 6. § 465. поменутог закона, јер ако би за накнаду штете служила само положена кауција, онда у опште не би могло ни бити речи о продаји купчевог имања, те би и даље постојање ове тачке 6. било беспредметно.

А да она није укинута онаквом редакцијом садашњег другог става § 481. више је него извесно.

На послетку, тачност нашега гледишта потврђује се и тиме, што се зна, да кауција није ни установљена први пут у тој намери, да само служи као гаранција за накнаду штете, него је главни циљ имала у томе, да сузбије навалу несолидних лицитаната, јер се зна, да је до њене установе могао лицитирати сваки који се на продају наврати, те су на тај начин као купци подметани и они, што немају нигде ништа, и тако осујећавано извршење.

Да би се осујетило ово изигравање продаја и извршења у опште, морао је Министар Унутрашњих Дела издати чак и један распис под 28. августа 1865 године ПБр. 6206, којим је наредио да се за обману казни сваки онај, који би лицитирао имање, а међутим нема нигде ништа од имања, које би служило као гаранција за накнаду штете.

Наравно да је кауција ову навалу сузбила, нарочито док су процене савесно вршене, јер је требало прво имати кауцију, па доћи на лицитацију.

Према свему овоме, ми понављамо, налазимо, да су оне одлуке судске, које само кауцију узимају као објекат наплате штете, у сукобу са законом, и да би Касациони Суд требао да донесе начелну одлуку у смислу т. 2. § 16. свога устројства ради једнообразности.

Како уз ову ствар, иде као нераздвојно и питање: да ли се може продати за накнаду штете, која дође из примене § 484. и имање земљоделца, које му служи као *исплавица* и стоји под заштитом § 471. т. 4. грађ. суд. поступка, ми сматрамо за потребно да нагласимо, да овај случај не спада у ред оних, које набраја тачка 16. § 471. и да према томе, земљоделчево имање, које је под заштитом поменуте законске одредбе, не може бити предмет продаје у случајевима о којима је реч.

Дим. С. Калајџић

КРИМИНАЛНА ПОЛИЦИЈА

(НАСТАВАК)

Закључак.

За тумачење и могућност сведоџбе Де Конинкове и Дисарове, могуће су ове три хипотезе:

Прва хипотеза. — Оба сведока лажу. Ова је хипотеза немогућна. Приликом анализе Де Конинкове сведоџбе није се појавио ни један сумњив, бесмислен и невероватан елеменат.

Друга хипотеза. Оба сведока говоре истину.

Овој хипотези нема места, пошто је сведоџба г-ђице Делфине Дисар, један сплет невероћноћа, бесмислица, контрадикција и немогућности. Све доказује немогућност и одсуство искреноси ове сведоџбе. Сведок је несвесан, нервозан и лажљив те је, према овоме, и његова реч без вредности.

Трећа хипотеза. — Сведоџбе: Де Конинкова и Делфинине у противречности су, и не могу се измирити. Једина ова хипотеза могућна је, а и оверена је. Било је доиста, немогућно, да су две личности, које су долазиле са противних праваца, оставиле један исти пакет, на истом месту и у исто време, а још је немогућније да се два сведока, који су констатовали идентичне факте у истој улици и у исто доба, нису срели пи видели. На први поглед види се, да се један од сведока вара, или измишља и лаже. Сведоџба у којој нема ни нелогичности, ни противречности, ни невероватноће, ни материјалне или моралне немогућности, израз је истине. Сведоџба Де Конинкова притежава све ове услове, и с тога треба да је примимо. Друга сведоџба препуна је невероватноће, бесмислица, материјалних и моралних немогућности, и с тога треба да је одбацимо. Закључак: Де Коник говори истину, и с тога му се мора веровати; Делфина Дисар измишља и лаже, па с тога не треба поклонити вере њеном казивању.

Сведоџбе које се односе на проналаваж пакета са ногама и ципелама.

У погледу трећег акта злочина — одбацивање ногу и ципела Жане Ван Галк, власт је дошла само до једне сведоџбе.

Сведоџба Диедоне Векман.

Диедоне Векман, стар 53 год., по занимању молерски радник и вртар, пружио је власти читаву серију обавештења, која је за нас изволео прецизирати.

„У четвртак 15 фебруара, на 8 дана после злочина, око 4 часа по подне, сведок је бавећи се својим молерским послом у улици „Saeken," опазио на пресеку улице „Françman" са новом улицом „Cloitre" једну личност сумњивог хода, која је изгледала нервозна, збуњена и узнемирена. Ова личност носила је дугачак горњи капут са вертикалним џеповима унапред, у којима је држала руке; у џеповима са стране капута налазио се по један пакет, а један дугуљаст и двострук пакет индивидуа је прикривала испод горњег капута, пребацивши му крајеве преко рамена. Векман је овог непознатог човека видео с профила, који је био сличан његовом. У оном моменту кад га је Векман опазио, непознати је улицом „Cloitre" пресецао улицу Françman" За овим је окренуо лево и ударио булеваром Емила Бокстола до његове крајње тачке, где се један тренутак зауставио према цркви Хајзел испитајући околину, а затим је ударио косо и у десно, и журно пошао улицом „Médori." Терен овог дела новог кварта у епоси злочина био је ненасељен. Налазећи се на згодном месту, Векман је могао посматрати покрете сумњиве личности. Неколико минута доцније ова се личност, која се извесно време није могла видети због једне шумице, појавила се поново, али се сада враћала натраг, и то без пакета. Пошто је изишла из улице „Médori," прешла је Бокстелов булевар и десном страном цркве прошла поред улице „Repeç-Vreven," одакле је морала ударити лево у улицу „Françman" којом је отишла Брислу источним правцем. Векман је још једном, после 20 минута, видео овог човека, али издалека.

Посилац пакета, кога је видео Векман, овако је изгледао:

Стар 24 до 26 год., висок отприлике 1м.70, развијености слабе, лица дугуљаста и бледог, јагодица црвенкстих, бркова малих, црних и мало подигнутих, косе црне; од одела имао је: горњи капут на један ред дугмета, панталоне црне и узане, око врата угасито — плаву мараму, на глави црн шешир, а на ногама једноставне ципеле."

Шта треба мислити о овој сведоџби? Ево наших опсервација:

1. Векман је честит човек, вредан радник, у сваком погледу умерен, добар супруг, отац и примеран муж, који не посећује кафане и не излази никуд по повратку с рада. Жена му је врло добра и изврсна домаћица, која је у кући завела ред достојан сваке хвале. Афера Ван Галкове узбудила је, по несрећи, дух Векманов. Довољно је да га човек ма и најмање упита о овом злочину, па да увиди како он бесмислено говори. Он уображава да му је у овој ствари додељена нека виша мисија. „Још они не познају Векмана, али ће га доцније познати. Он ће срушити и власт ако треба." Извесно је, дакле, да је ова афера имала врло великог утицаја на сведока, и да

с тога његовим изјавама треба придавати само релативну вредност.

2. Исказ сведоков подлежи великој сумњи. За време истраге он је потврдио, начином апсолутним и формалним, да је окривљен Емил Де Кок оно лице, које је он видео с пакетима. Де Кок је, међутим несумњиво доказао свој *alibi*, по коме никако није било нити је могло бити оно лице, које је сведок видео у Хајзелу 15 фебруара у 4 сата по подне.

3. Извесно је при том, да је један човек прошао оним местом и у оно време, које означује Векман. Одмах после наласка пакета с ногама, ми смо лично трагали за сумњивим пролазницима. Закупац бакалнице Браће Денз и Комп., која постоји на углу улице „Cloitre“ и улице „Françman„ означила нам је, и без нашег нарочитог питања, правац којим је ова индивидуа ишла. Она и још једна друга жена опазили су је, али издалека, и после пролаза. Закупац нас је упутио да се обратимо једном молерском раднику, који ју је морао боље видети. Овај закупац изјавио је доцније код полиције, да није ништа видео, што је лаж. Сведоџба Векманова, у колико се односи на правац пута сумњивог човека, утврђена је дакле.

4. Ништа не доказује, да је пролазник, кога је видео Векман, доиста оно лице, које је однело и оставило пакете са ногама и ципелама. Можда је ово једна случајна подударност.

5. Нико није видео човека кад је остављао пакете, и ако се у ово време налазило више од 50 радника близу места на које су пакети бачени.

6. Векман признаје да је човека видео тек пошто је он прошао, и то само с профила и издалека. Према оваквом стању ствари, и детаљан лични опис овог човека, који даје сведок, мора бити сумњив.

7. Ципеле Жанине нађене су 15 фебруара, у $4^1/_2$ часа по подне. Векман тврди да је видео човека пре 4 часа. Не може тачно да прецезира време, јер му сат ради неправилно и застаје, по његовом тврђењу, пола сата. Време, које је тако важно у овој ствари, не може се, дакле, прецизирати.

8, Мало је чудновато да Векман, сумњајући на овог човека није ни покушао да му се приближи у циљу бољег уочавања, и да га ослови кад се по други пут појавио у улици „Françman“

9. Сведоџба Векманова садржи још једну очигледну заблуду. Човек, који је носио детиње ноге, трудио се према исказу сведоковом, да под свој дугачки горњи капут сакрије један дугачак, двострук пакет, пребачен преко рамена (то су била два пакета у којима су биле ноге); шта више, по један пакет налазио се и у џеповима са стране. Видели смо, међутим, да су ципеле биле само у једном пакету, а и у Хајзелу су нађена три растављена пакета, док је Векман видео четири.

10. Ако је индивидуа, коју је видео Векман, доиста носила пакет с детињим ногама, њен лични опис не одговара личном опису човека који је одвео Жану оног вечера кад је злочин извршен. У овом случају, носилац ногу био би саучасник. Доцније ћемо испитати у детаљима ово питање о саучешћу.

11. После очигледне заблуде, коју је учинио Векман приликом познавања Емила Кока, његова сведоџба не може имати ни релативне вредности, већ само може послужити као прост упут за даље трагање.

12. У сваком случају Векман је неоспорно честит човек и сој сведоџбу дао је *bona fide*. Он се може преварити, али је апсолутно неспособан за сваку лаж.

(НАСТАВИЋЕ СЕ)

ПОУЧНО-ЗАБАВНИ ДЕО

ПЛАНОВИ БРИСА — ПАРТИНГТОНА

Конан Дојл

Успомене господина Шерлока Холмса.

Густа магла простираше се над Лондоном. Једва смо могли да видимо суседне куће са наших прозора из Бакер-Стрита.

Првог дана Холмс црташе крст на својој нотној књизи, другог и трећег проучаваше један предмет њему драгоцен — музику средњега века. Али кад је то и по четврти пут поновио, мој се пријатељ не могаше више уздржати, пређе нестрпељиво преко собе, и ропташе на свој нерад.

— Најзад ево новости! рече он, видећи да улази његов слуга са једном депешом у руци.

— Шта ли ово значи? узвикну он веома зачуђено, мој брат Микрофт ће доћи код нас.

Он ми пружи депешу и ја прочитах ове речи: „морам с вама да говорим због Кадоган Веста, долазим одмах. Микрофт“.

Кадоган Вест!... Сећам се да сам негде чуо ово име.

— Ви сте ми казали да је ваш брат један мали државни чиновник?

— Још више него то, Ватсоне, рече Холмс смејући се. Мој брат је свемоћан и у појединим случајевима он представља енглеску државу.

— Шта кажете?

— Микрофт, настави Холмс, зарађује годишње од прилике пет хиљада ливара. И ако је по изгледу потчињен, он је ипак најпотребнији човек у држави. С тога се питам шта ли је то нагнало тога Јупитера да ме посети. Пре свега, ко је тај Кадоган?

— Кадоган Вест, рекох ја, пошто сам прелистао све новине које лежаху на дивану, Кадоган Вест је онај младић, кога су нашли убијеног прошлог четвртка у тунелу.

— Ствар постаје озбиљна, рече замишљено Холмс, јер кад се мој брат потрудио да се њоме деранжира, мора бити нешто важно. Па ипак случај је био прост. Младић се је убио падајући с воза — несрећан случај или самоубиство.

Истрага по томе унела је светлости у ствар. Овај човек био је свештеник у арсеналу волвичском, имао је 27 година и био је нежењен. Беше изишао прошлог понедеоника са својом вереницом, мис Виолетом Вестбири, коју је одједанпут оставио око пола осам сати. Не зна се за узрок његовога бегства, изгубили су његов траг, и налазе га мртвога испод алдгатског тунела, око шест часова ујутру. Био је испружен преко шина, са ужасно онакаженом главом.

— Чудновато, заиста. Да није био покраден?

— Ево вам листе предмета нађених код њега: један портмоне у коме су биле две књиге, један бележник са чековима, помоћу којих су утврдили његов идентитет, две карте за волвичско позориште и један мали пакет државних хартија.

— Сад знам, Ватсоне, узвикну весело Холмс: држава, акта, Микрофт, ствар је чиста. Али ево га Микрофт, ако се не варам.

Мало после уђе у собу Микрофт, висок и достојанствен. Његово интелигентно лице беше *у исти мах фино и енергично*. С њиме беше и наш стари пријатељ Лестрад, чувени детектив из Скотланд-Јарда.

— Непријатна ствар, Шерлоче, рече Микрофт. Ја не волим да мењам своје навике, то већ знате, а садашњи положај Сијама захтевао би пре да сам на својој дужности. Али се десио један важан догађај, који је учинио читав преврат у министарству. Што се тиче адмиралства, тамо бруји као у кошници. Знате ли ви већ о томе?

— Наравно. Али шта је било са актима?

— Ах! где! Срећом о томе се ништа не зна. Хартије, које је овај несрећник носио са собом, били су подморски планови Брис Партингтона.

Микрофт Холмс се изражаваше са озбиљношћу, која доказиваше озбиљност ствари.

— Ви знате, настави он, да су ови планови од велике важности, и да су они од свију државних тајана најбрижљивије чувани. Пре две године, држава је купила за огромну суму новаца патент за овај проналазак. Планови су увек били закључани у каси једне од канцеларија Арсенала. Ни под каквим изговором нису могли бити изнесени из канцеларије, и сад одједаред их налазе у џеповима младога попа, који је умро у средини Лондона. Појмите ли ви ову катастрофу?

— Јесте ли их бар ви опет нашли?

Не, Шерлоче, не! Од десет украдених листова, нашли смо само седам у џепу Кадоган Веста. Шта мислите Ви о томе, Шерлоче?

— Опишите ми све најопширније, на њу Вам рећи.

— Ја сам прибележио на овој хартији имена свију оних, који вам могу бити потребни. Садашњи чувар касе је Сер Јам Валкер; у њега је други кључ од касе. Ја могу да потврдим да су све хартије биле у каси у понедељак, и да се је Сер Јам вратио око три сата у Лондон, носећи са собом кључ. То вече је провео код адмирала Синклера у Барклаї-Скверу.

— Код кога је онај други кључ?

— Код једног свештеника, Сер Сиднеј Јонзона, веома уваженог човека због своје честитости.

— А Кадоган Вест?

Он је био у служби већ 10 година, и уживао је глас поштеног, плаховитог и ватреног човека.

— Он је често радио близу Јонзона, а његово занимање га је често доводило у додир са плановима.

— Ко је закључао планове тога вечера?

— Сиднеј Јонзон.

— Изгледа јасно да је Кадоган Вест крив.

— Тако је, Шерлоче, али зашто би он украо те хартије?

— Па сасвим просто, да их прода каквом страном агенту. Кад се враћао из Волвича убили су га и бацили из вагона.

— Само једно питање рече Микрофт. Зашто би он понео хартије са собом?

— Претпоставимо, рече Лестрад, да није могао да се погоди са агентом за цену, па је овај ишао за њим, убио га у возу, бацио га из вагона и украо хартије.

— Добро, Лестраде, рече Холмс, примамо вашу теорију. Сад или је издајица умро или су подморски планови на копну. Шта нам остаје да чинимо?

— Треба радити, Шерлоче, треба радити, узвикну Микрофт. Мој инстикт одбија ваше објашњење. Идите на место злочина, разговарајте се с људима, преврните небо и земљу, никад нећете наћи тако лепу прилику да послужите својој отаџбини.

— Хајдемо рече Холмс, одите Ватсоне, и ви Лестраде, учините ми ту част да ми правите друштво. Прво ћемо отићи на станицу алдгатску. До виђења Микрофте.

Трагање Шерлока Холмса

После једног сахата ишли смо ја, Холмс и Лестрад алдгатским тунелом за једним руменим господином, који беше представник железничког друштва.

— На овом су месту нашли тело, рече он, показујући једно место на неколико хорачаји од пруге. Ми мислимо да једино може бити да је пао са воза, и то са онога који у по ноћи пролази.

— Да ли сте прегледали вагоне?

— Брижљиво смо прегледали, али нисмо нашли никакву хартијицу, и сва врата су била закључана.

— Имате ли какву идеју, Холмсе? упитах ја.

— Имам бар још једно обавештење. Непотребно је да се задржавате више. Господин Лестраде, наша истраживања ће нас одвести у Волвич.

У Лондон Брицу, Холмс посла своме брату овакав телеграм:

„Пошљите ми потпуну листу страних шпијуна, који су сад у Енглеској, и њихове адресе. — Шерлок.“

— Имам једну замисао која нас може далеко одвести, рече ми он. Он није био убијен у тунелу, његово су тело били метли на кров једнога вагона.

Кад је видео моје изненађење, он додаде:

— Свршетак истраге ће доказати да ли сам ја имао право, или не.

После тога је ћутао све до волвичске станице, где дозва једног фијакеристу, и даде му адресу Сер Јама Валтера.

Чувени чиновник становаше у једној дивној вили, опкољеној зеленим пољима која се пружаху до Темзе. Иза магле, која почињаше да се разилази, провириваху бледи сунчани зраци.

На звук звона истрча вратар и отвори нам капију.

— Сер Јам, рече он, Сер Јам је умро јутрос.

— Како? узвикну забезекнути Холмс, Сер Јам умро? Како је умро?

— Хоће ли господа да се разговарају са братом господиновим, пуковником Валантином?

— Да.

— Уведоше нас у један велики салон, у који одмах уђе и млађи брат покојников. То беше леп човек од својих 50 година. Унезверене очи, бледо лице и његов несретан изглед показиваху његов бол.

— Ах! Господо, каква ужасна несрећа! прошапта он. Мој брат Јам био је тако осетљив у питањима части, да није могао да преживи ову ужасну аферу. То га је погодило у срце.

— Ми смо се надали да би нам он могао дати обавештења...

Ја мислим да вам он не би ништа казао; инстиктивно је осећао да је Кадоган кривац. Што се тиче мене, осим онога што сам читао, или што су ми причали, ја не знам ништа друго.

— Ево једнога неочекиваног открића, рече Холмс, кад смо сели у кола. Сад се питам да ли је сер Јам Валтер умро природном смрћу. Али вратимо се на Кадоган Веста.

Његова мати становаше у једној малој, али добро очуваној кућици изван вароши. Стара госпођа била је и сувише убијена тугом, а да би могла да нам буде од какве користи, али са њом је становала једна млада девојка, која нам се представи под именом Мис Виолете Вестбри.

— Ах! господине Холмсе, узвикну она, Артур је био највећи патриота од свију које познајем; он би пре дао да му се одсече десна рука, него што би учинио какво нечасно дело, ја не могу да верујем да је он крив.

— Па ипак, докази су ту, Мис Вестбри.

Да, да, признајем да они говоре против њега.

— Да ли му је био потребан новац?

— Ни најмање; он је много зарађивао, и није му *био потребан новац*. Чак шта више, он је уштедио неких сто ливара, и требали смо да се венчамо о новој години.

— Није на њему било никаквих знакова душевног поремећаја? Госпођице Вестбири, молим Вас кажите истину.

Бистро око мога пријатеља беше се лако помрачило. Она поцрвене, оклеваше за један тренутак, па затим рече:

— Често је био забринут.

— Одавно?

— Од прилике пре недељу дана постао је ћутљив и нерасположен. Једнога дана замолих га да ми то објасни, и он ми призна да нешто узнемирује његов живот. Сећам се још да је ударао гласом на „потребу да чува једну тајну“; чак је додао да би један страни шпијун много дао да дозна ову тајну.

— Причајте ми о последњој вечери, коју сте провели с њим.

— Требали смо то вече да идемо у позориште; отишли смо тамо пешице, и од једанпут, кад смо се приближили арсеналу, он ме остави и не врати се више. Ја сам га чекала један сат, па сам после отишла кући.

Сутра дан сам чула о ужасном догађају. Ах! Господине Холмсе, повратите му изгубљену част! Он је толико полагао на своју част!

Холмс тужно климну главом.

— Хајдемо у арсенал, Ватсоне, рече ми он.

Господин свештеник Сиднеј Јонзон нас прими са знацима поштовања, које је име мога пријатеља изазивало. То беше један мали човек упалих образа, који непрестано махаше рукама.

— Рђаво, врло рђаво, господине Холмсе, рече он тужним гласом. Господар је мртав, Кадоган мртав, хартије су украдене. Ко би могао мислити да је Кадоган способан за такво гадно дело?

— Ви мислите да је он крив?

— Дабоме, а ипак сам у томе младићу имао поверења као у самом себи.

— У колико се часова затвара канцеларија понедеоником?

— У пет часова. Ја излазим последњи, пошто прво закључам планове.

— Кад би неки свештеник хтео да прода ове планове, зар их не би он преписао?

— За то би требало добро познавање.

— Али ја мислим да сте Ви и сер Јам ту ствар добро познавали.

— Наравно, господин Холмсе, али молим Вас да ме не мешате у ту аферу. У осталом доказано је да су планови нађени код Кадоган Веста.

— Да, али је немогућно да би он узео оригинал, да је могао да се докопа копије. Свака даље истрага замршава ствар.

Холмс разгледа браву од касе, врата и гвоздене капке од прозора. Један лавор близу прозора беше згажен, сломивен. Он затвори капке од прозора и примети да се не састављају, и да се с поља може врло добро да види унутра.

— Хајдемо у Лондон, рече он, после ових посматрања немамо више шта да видимо овде.

Један контролор на станици сећаше се да је видео Кадогна да улази у воз у 8 час. 15. Пала му је у очи његова первоза и исприча да су му руке дрхтале док је узимао билету.

— Резултат наше истраге у Волвичу је неповољан по Кадогана, рече Холмс, али докази са прозора воде нас ка једној другој претпоставци. Претпоставимо, на пример да му је неки страни агент предложио да му прода планове, али да овај није имао прилике да их сними. То би оправдало оне речи, које је рекао вереници. Претпоставимо да је, идући са вереницом, видео страног агента, који се је упутио арсеналу. Као хитар и плаховит

човек он је послушао глас дужности, пратио је тога човека, стигао га, присуствовао крађи, и пошао у потеру за лоповом. Све се то разуме.

— Даље?

— Али сад долазе тешкоће. Зашто Кадоган није звао у помоћ? Да није то био какав виши официр? То би могло објаснити његово понашање. Или, да му није лопов умакао, користећи се маглом? Вест, да би га престигао, ишао је за њим до његове куће.... Овде губимо траг. Али помоћу листе са адресама које нам је дао Микрофт, моћи ћемо да ухватимо лопова, и следовати двама траговима у место једнога.

Један поштени лопов.

У Бакер-Стриту очекиваше нас једно писмо. Холмс га прочита, па ми га пружи. У писму писаше:

„Број личности за које се подозрева да су агенти велики је, али их је мало који су способни за такво смело дело, осим Адолфа Мајера, 13 Грет Жорж Стрит. Вестминстер; — Луја Ла Ротнера од Камптон Мансиона, Ротинг, Хил; Хуга Оберштајна, 13 Голфилд Гарденс, Кенсингтон. Овај последњи је прошлог понедеоника отпутовао из Лондона.

Микрофт.

— Добро је, ја идем, рече Холмс; али не бојте се, нећу ништа отпочињати без вас. У осталом, кроз један сахат ћемо се видети.

Очекивао сам га целога дана. Најзад ми донесоше око девет часова ову цедуљу:

„Вечераћу у ресторану Голдини, Глучестер Вад, Кензингтон. Дођите и понесите један лоповски фењер, једно длето, и један револвер“.

Ја изврших заповест свога пријатеља, и нађох га где седи за једним малим столом у ресторану.

— Јесте ли понели алат, Ватсоне?

— Да, у моме капуту је.

— Добро, сад ме слушајте. Ватсоне, очевидно је да су тело били метнули на кров од вагона.

— Како су могли тамо да га метну?

— То је баш и требало да се пронађе. Могло је бити само једно разрешење загонетке. Ви знате да воз пролази кроз много тунела. Сећам се да сам видео на једноме од тих тунела, и то баш више моје главе, прозоре. Претпоставимо да се је воз зауставио испод једнога прозора, и да су кроз њега убацили тело на кров од вагона.

— Невероватно.

— Баш није толико невероватно, као што вама изгледа. Чак шта више врло је вероватно, јер је Оберштајн, међународни агент, који је сада напустио Лондон, становао у гомили кућа, које допиру до железничке пруге.

— Ах! то се слаже!

—Да, сад сам пронашао један нов траг.

Почео сам своје операције на станици Глучестер Рада, где је један чиновник био тако услужан, да ме је пратио дуж целе пруге. Могао сам констатовати не само то, да прозори тајних басамака Голфилд Гарденса гледају на железничку пругу, већ и да се на томе месту често по неколико минути задржавају возови, због укрштања двају великих пруга.

— Дивно! узвикнух ја.

— Затим сам разгледао кућу. То је једна огрона празна зграда. Оберштајн је ту живео сам. са једним слугом, који је уживао његово потпуно поверење. Али знајте насигурно да Оберштајн није отпутовао због тога, да би нам измакао шака, него да би склонио плен. Ми ћемо се користити његовим одсуством, да га потсетимо.

Ја пођох за њим у једну салу, од које он затвори врата, а затим прођосмо кроз један мрачан ходник, који се пружаше до једних вијугавих степеница. Одједанпут мала лампа осветли један прозор на поду.

— Сад смо на лицу места, Ватсоне. Он отвори прозор и зачу се једна испрва потмула. а затим јасна тутњава, То пролажаше један воз. Холмс заклони светлост.

— Видите тамо, су без сумње, спустили тело, ево чак и једне крваве мрље додаде он сагнувши се над ивицу од прозора. Ево су и друге. на степеницама. Останимо овде, док се неки воз не заустави.

По своду одјекну писак воза, и он стаде на месту где се пруге укрштаху, баш испод нашег прозора.

— Овај је поглед свршен, Холмсе.

— Али нам остаје још много других рече он. Пођите за мном.

Он се попе кујинским степеницама и обиђе све собе првога спрата. Последња мора бити да је била канцеларија, јер је била препуна књига и хартија. Холмс разгледаше фијоке и ормане. Али не нађе ништа. Напослетку он отвори помоћу длета једну малу металну кутију. Унутра је било неколико завијених хартија, на којима Холмс примети шифре, и геометријске слике, које су могле да се односе на подморске планове. Његову пажњу привукоше неколико исечака из новина, који беху у коферту.

— Шта је ово? Нека преписка у „Дељи Телеграфу.“ Нема датума, али одговори доводе смисао у везу. Чини ми се да је ово почетак:

„Надао сам се брзом одговору, пристајемо. Напишите ми на карти целу адресу. — Пијеро.“

За тим:

„Врло је дугачка за писање. Треба потпун извештај. Штуф вас чека са оном ствари — Пијеро.“

За тим:

Хитно је, мора да повуче понуду, док уговор не буде готов, потврдићу. — Пијеро.“

Најзад:

„Понедељак у вече после девет часова, два удара, само ми, пазите да вас нико не прати. Плаћање по пријему — Пијеро.“

— Читава лира, Ватсоне. Само кад бисмо могли онога ухватити!.. Сад хајдемо у „Дељи Телеграф.“

Сутра дан дођоше Микрофт, Холмс и Лестрад заједно на доручак; Шерлок им исприча шта је открио и они га обасуше комплиментима.

— Јесте ли прочитали јутрос преписку „Пијеро“! рече он узимајући „Дељи Телеграф.“

— Како, зар има још?

Ево: „Вечерас, у исто доба, на истом месту, два удара, врло важно. Ваш је живот у опасности. — Пијеро.“

— Можете ли да идете са мном око осам часова у Голфилд Гарденс; могућно је да ћемо одржати победу, рече Холмс.

Око девет часова већ смо били скупљени у канцелари Голфилд Гарденса, очекује лопова.

Прође један, па два сахата, и већ смо били почели да очајавамо, када Холмс, који беше у заседи, прошапта:

— Ево га.

Зачу се један тих корак, затим два кратка удара... Холмс устаде да отвори врата. Једна црна прилика уђе. Тада Холмс затвори врата, и како се човек са узвиком страха и изненађења окрете, он га ухвати за јаку и гурну нагло у канцеларију.

Човек устаде, посрте, и паде на под, шешир му паде с главе, и ми познадосмо пуковника Валантена Валтера.

Холмс мало зазвижда од чуђења.

— Можете да ме назовете магарцем, рече он, то није онај човек кога сам очекивао.

— А кога сте очекивали?

— Млађега брата Сер Јама Валтера, директора подморске области. Оставите ме да га испитам.

— Шта то значи? Ја сам дошао код господина Оберштајна, прогунђа невољалац.

— Знам све, пуковниче Валтере, рече Холмс, али само не могу да разумем да се један центлмен могао тако понашати. Знамо како је умро Кадоган Вест. Знамо да сте се дописивали са Оберштајном у „Дељи Телеграфу“, да сте у понедеоник били у арсеналу, да је Кадоган ишао за Вама, да је присуствовао крађи, за тим да је ишао за вама до куће Вашег брата, у Лондону, јер ја врло добро знам да сте Ви код њега отишли. Тамо је он хтео да се умеша и спречи крађу и ви сте онда, осим издаје учинили, један црни злочин.

— Не, не, кунем Вам се да нисам, узвикну несретник. Требало ми је новаца. — дуговао сам Шток — Ешанжу. Оберштајн ми је понудио 5000 ливара. Захваљујући њему могао сам да избегнем пропаст. Ја сам пристао. Али што се тиче убиства, ја сам невин, кунем Вам се.

— Докажите.

— Кадоган је сумњао на мене, ишао је замном, и хтео је да дозна шта ћу ја учинити са хартијама. Тада га је Оберштајн убио једним ударцем по глави. Затим Оберштајн прегледа хартије и узеде три најважније. Што се тиче других, он их је метнуо у Кадоганов џеп, и сети се да га спустимо на први вез, који се буде зауставио у тунелу.

— Где је тај Оберштајн? запита напослетку Микрофт.

— У Паризу, Хотел Лувр. Тај ми је човек учинио и сувише зла, а да бих га

поштедео; он је узрок моје пропасти, и мога бешчашћа.

— Ево један лист хартије и мастило, рече Холмс, пишите што Вам будем диктирао.

„Драги Господине, зацело сте приметили да смо заборавили једну важну појединост. Ја имам могућности да поправим ту заборавност. али ми за то треба сума од 500 ливара. Не шаљите их на пошту, ја ћу примити само злато. Чекаћу Вас у сали за пушење у хотел „Шаринг — Кросу", у суботу на подне." И заиста, Оберштајн се ухвати на удицу, те га осуди́ше на 15 година затвора. У његовој ручној торби нађоше планове *Бриса Партингтона,* које беше понудио свима бродарскам друштвима у Европи.

Пуковник Валтер умре идуће године у затвору... Што се тиче Холмса, он задовољно настави монографију *црквених полифоничких песама* Ласисових, која је после тога била штампана, и пожњела највећи успех.

С француског
Станислава Калаџићева

ПОУКЕ И ОБАВЕШТЕЊА

Учињена су нам ова питања:

I

Деловођа општине вратарничке пита:

„Овдашња школа вратарничка има свог школског благајника, који чини примања и издатке, у место школе, по квитама. Председник ово општинског суда, који је у исто време и председник школског одбора, оверава квите по којима школски благајник врши примања и издавања, као председник школског одбора.

Моли се уредништво за следећи одговор.

1. Да ли председник општин. суда, као председник школског одбора, на квите поред свога имена — потписа треба да ставља печат општинског суда, или печат школски, пошто се потписује на овим квитама као председник школског одбора, а не као општинског суда, и

2. Да ли ове квите да оверава као председник општин. суда или као председник школског одбора.

Пошто је ово питање хитно, то учтиво молим уредништво да ми на исто да свој одговор у првом наредном броју Полицијског Гласника."

— На ово питање одговарамо:

Кад год председник општинског суда дејствује у својству председника школског одбора, према чл. 56. закона о народним школама, а у погледу послова побројаних у чл. 58. истога закона, он то треба да чини као председник школског одбора, а не као председник општине.

Исто тако, на исправе, које он оверава као председник школског одбора, треба да се ставља печат школски, а не општинског суда.

II

Суд општине миријевске, актом својим Бр. 573, пита:

„У члану 102. *а* закона а општинама стоји, да се новоизабрани општински чланици уводе у дужност у року од пет дана, од дана кад је избор постао извршним, у случају кад жалбе није било.

Како се ове жалбе не подносе суду, као до сада, него непосредно Државном Савету, и како овај суд у одређеном року нити је добио какав извештај од Савета да жалба постоји, нити му је то с које друге стране саопштено, он је, да би одговорио наређењима чл. 102, *а* разрешио старе чланике и увео у дужност нове, пошто су претходно положили прописну заклетву у смислу чл. 108. поменутог закона.

Међутим, 9-ог овог месеца дошао је акт од Државног Савета, којим тражи изборна акта, јер постоји жалба на избор новоизабраних чланика.

Суд сада не зна шта ће да ради и моли уредништво, као претплатник листа, за обавештење:

1. Како је суд могао знати да постоји жалба кад то законом није регулисано;

2. Да ли је суд смео пропустити да не изврши наређења чл. 102. *а.* кад није знао да жалба постоји;

3. Шта ће суд радити сада са уведеним чланицима; и

4. Има ли и какве одговорности до суда за овакав рад?

— На ово питање одговарамо:

Члан 102. *а* закона о општинама јасно каже, да ће се нови чланици увести у дужност у року од пет дана само онда, кад избор постане *извршним*, у случају кад жалбе није било. а у случају жалбе у том року, рачунајући од дана пријема изборних акта од Државног Савета.

Како је, дакле, увођење у дужност нових чланика везано за *извршност* избора, а суд, међутим, зна, да се жалбе по чл. 170. и 172. поменутог закона подносе непосредно Савету, онда је на њему лежала дужност, да се обрати Државном Савету и пита: је ли поднесена жалба против избора у законском року, па тек кад би био извештен да жалбе нема, могао је увести у дужност ново члаништво.

К д он од свега овога није ништа учинио, него увео чланике у дужност и ако жалба постоји, онда је сада најправилније, да уведене чланике разреши од дужности и врати старе, стварајући тако, стање, које је и пре било, и које треба да остане све до коначне одлуке саветске у смислу чл. 181. в. овога закона.

У радњи оних, који су увели ново члаништво у дужност, може бити одговорности из чл. 163. закона о општинама, што су пропустили да претходно извиде: има ли жалбе против избора или не?"

III

Суд општине осладићске, актом својим Бр. 847, пита:

„Суд ово-општински, пресудом својом Бр. 464, казнио је једно лице — грађанина — из своје општине, за дело из § 327. тач. 4. крив. закона са 35 динара, и ову казну по §§ 15. и 16. полиц. уредбе извршио одмах.

По жалби оптуженога, првост. ваљев. суд, решењем својим од 15. марта 1910. год. Бр. 9779, поништио је ову пресуду из разлога: што овај законски пропис не предвиђа новчану казну.

Но пошто је суд овај ову казну наплатио и у дневник касе увео, то се моли уредништво за што скорије објашњење по овоме, како ће суд по овоме да поступи, те да не би дошао до одговорности?"

— На ово питање одговарамо:

Пошто је суд поништио пресуду, она онда више и не постоји, па зато се и казна, унесена у касу, мора вратити ономе од кога је и наплаћена.

Повраћај се мора извршити једним нарочитим рефератом и одлуком општинског суда, како би се издатак правдао пред контролом

Ако кривица дотичног лица није застарила, суд може изрећи према њему казну затвора, одређујући уједно пресудом са коликом ће му се сумом затвор заменити, ако не жели да затвор издржи, и онда би могла иста сума да се утврди, па ако пресуда остане у снази, да се повраћај и не чини.

IV

Суд општине стојничке, актом својим Бр. 402, пита:

„Према чл. 113. закона о општинама, свака општина мора имати најмање једног деловођу и по потреби послова потребан број писара.

Деловођу општине бира и отпушта, на предлог председника суда, општински одбор.

Моли се учтиво уредништво за што скорије објашњење: да ли општински одбор према чл. 113. пом. закона може поставити за деловођу и оно лице, које председник суда не буде предложио одбору?

— На ово питање одговарамо:

До измена чл. 113. закона о општинама од 24. децембра прошле године, деловођу општинског бирао је и отпуштао сам општински суд.

У тежњи да се положај деловође, као важне чињенице међу општинским органима, одстрани од личног утицаја општинских чланика, законодавац је последњим изменама пренео његово бирање и отпуштање на општински одбор, као контролно тело над радом општинског суда.

Али, да не би долазило до тога, да се, много пута, за деловођу доведе лице, које би било апсолутно немогућно за тај положај с обзиром на личне или друге односаје са председником, као представником општине и суда, унесено је да то буде договорно са њим, наравно, не искључујући тиме апсолутно право одбора да он прими или не прими предложене кандидате, или да одбије предложено отпушање.

Управо, речи: „на предлог председника општинског суда" имају се тако разумети, да он предлог за отпуштање и пријам чини независно од општинског суда, али да је одборско право бирања и отпуштања несумњиво и апсолутно.

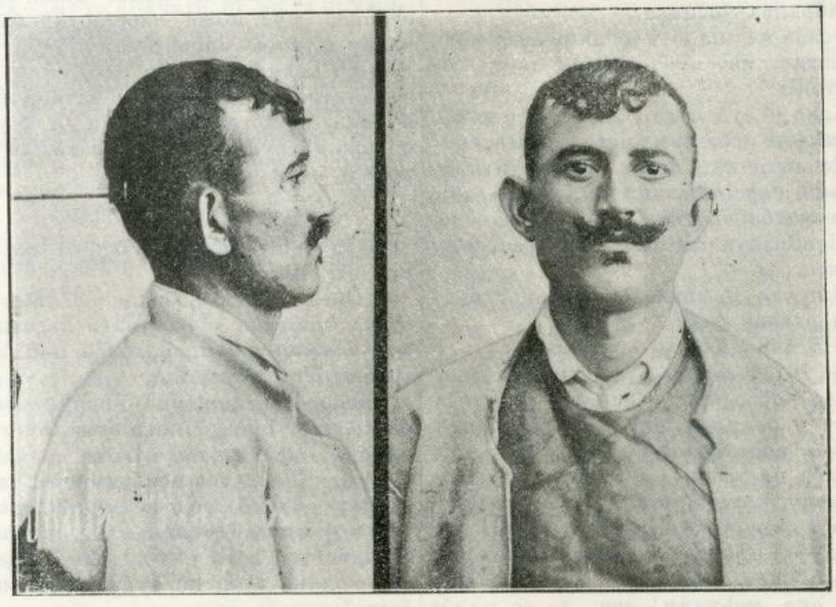
Али, понављамо: како је положај деловође у општинском суду врло важан, и како је добар и сношљив односај из-

међу њега и председника у првом реду, а осталих часника одмах затим, неопходно потребан, то одбор треба да буде веома обазрив у употреби свога права и да се увек стара да се рад у општини не спречава личним сукобима и свађама, и да послови увек буду исправни и законити.

СЛУЖБЕНЕ ОБЈАВЕ

ОГЛАШЕН ЗА ХАЈДУКА

Живко Ивановић, тежак из Великог Села, чију слику доносимо (из 1905 године) позват је на предају решењем начелства округа пожаревачког од 10. прошлог месеца Бр. 4096, али како он то није ни до данас учинио, поменуто начелство огласило га је за хајдука решењем својим од 10. овог месеца Бр. 5580, уценивши га уједно са 500 динара.

Према томе, сада је свакоме слободно убити Живка, а уцену ће добити онај ко би Живка убио, проказао власти или жива ухватио.

Он је стар 35 година, раста високог, црномањаст, косе гргураве, малих црних бркова горе уздигнутих, говор му је тенав — врекав. На левој руци има белегу од посекотине у облику праве линије правца хоризонталног, величине 2·5 см. и за 2 см, изнад превоја ручја на страни постеријорној.

Од одела има жут кожух; гуњче од шајка; чакшире од сукна: на глави шајкачу, коју по потреби мења; наоружан је брзометном пушком, а има и седмометну и револвер са белим корицама.

ПОТЕРЕ

Тома Бранковић, из Штитарца, у срезу заглавском, има да се узме на кривични испит али се налази у бегству.

Тома је стар 42 године, црномањаст, обријан, носа шиљастог у оделу сељачком. — Акт начелства округа нишког Бр. 5653.

Станимир Ристић, бивши робијаш, родом из Мијајлице, који је пуштен с робије пре 20 дана, извршио је 1. ов. м-ца три убиства па затим побегао,

Он је стар 35 година, малог раста, црномањаст, обријан, малих црних бркова. — Депеша начелника среза јабланичког Бр. 7162.

Непознати крадљивац, 6. овог месеца, кроз отворен прозор ушао је у стан г. Милана Станимировића, чиновника Управе Фондова у Београду, и из истог украо једну црну ташну, у којој је било 12 динара. Акт кварта варошког Бр. 4409.

Марко Вуловић, одговара за опасну крађу али се налази у бегству. Он је стар 29 година, добро развијен, смеђ, великих бркова. — Депеша начелника среза жупског Бр. 5506.

Тиосав — Тихомир — Марјановић — Ђорђевић, родом из Стрмова, чију слику доносимо, ноћу између 12. и 13. овог месеца

побегао је из притвора начелника среза левачког, у коме је био због опасне крађе. Тиосав је стар 21 годину, средњег раста, смеђе косе, жућкасто зелених очију; од особених знакова има: на левој руци белегу од посекотине у облику праве линије, правца хоризонталног, величине 1 см. удаљена 1·5 см. изнад корена кажипрста; младеж величине житног зрна, удаљен за 2 см. испод брка; белегу од посекотине у облику праве линије, правца хоризонталног, величине 2·5 см., на репу десне обрве; белегу неправилна облика 3/2·5 см. на средини превоја леве стопале. — Депеша начелника среза левачког Бр. 5011.

Гавра Перишић, притвореник начелника среза жичког, ноћу између 11. и 12. овог месеца побегао је из затвора.

Он је стар 45 година, малог раста, дежмекаст, бркова густих смеђих, косе кратке, над челом дуже, у оделу сељачком. — Депеша начелника среза жичког Бр. 6530.

Препоручује се полицијским и општинским властима, да за свима побеглим личностима учине најживљу потеру, и у случају проналаска стражарно их упуте властима које су потернице издале, с позивом на означене бројеве акта или депеша.

ТРАЖЕ СЕ

Мијат Пантић, из Шуљковца, отумарао је 26. прошлог месеца, од своје куће, и до данас се није вратио нити у опште јавио. Он је стар 68 година, омален, дежмекаст, у лицу роав од краста. — Депеша начелника среза беличког Бр. 9908.

Милан Цветковић, син Анке Цветковић из Удовица, отумарао је од своје куће још септембра месеца прошле године, и није се до данас вратио својој кући. Он је стар 27 година, омален, дежмекаст, очију зелено жутих, косе смеђе, на горњој усници има белегу с десне стране, а служи се левом руком; у оделу је сељачком. — Акт начелства округа смедеревског Бр. 2850,

Иконија Драгачек, родом из Александровца, 30 прошлог месеца, отумарала је од своје мајке, која станује у Београду и није се до данас вратила својој кући. Она је стара 16 година, средњег раста, добро развијена, косе смеђе, на образу има ожиљак од ране. — Акт кварта палилулског Бр. 2282.

Штампа Краљ. Срп. Државне Штампарије уредник Душан Ђ. Алимпић

ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК

СЛУЖБЕНИ ЛИСТ МИНИСТАРСТВА УНУТРАШЊИХ ДЕЛА

„ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК“ излази једанпут, а према потреби и више пута недељно. Претплата се полаже у напред, и то најмање за пола године код свију полицијских власти, и износи: 20 динара на годину за државна и општинска надлештва, а за све друге претплатнике у опште 12 динара годишње. За иностранство: годишње 24, полугодишње 12 динара у злату. Појединн бројеви **„Полицијског Гласника“** не продају се. Рукописи се не враћају.

СЛУЖБЕНИ ДЕО

Указом Његовог Величанства Краља Петра I., одобрено је решење Народне Скупштине, сазване у редован сазив за 1909. годину донесено на CIV састанку 1. априла 1910. год. које гласи:

„да се општина прњиловичка у срезу моравском, округа нишког, коју сачињавају села: Прњиловица, Доњи Адровац, Моравац и Житковац, одвоји од садашње општине прњиловичке и да села: Прњиловица и Доњи Адровац образују општину под називом општина прњиловичка, село Моравац да образује општину под називом општина моравачка, а село Житковац образује општину под називом општина житковачка, све у истом срезу и округу.“

Из канцеларије Министарства Унутрашњих Дела, 9. априла 1910. год. у Београду.

СТРУЧНИ ДЕО

ПОРОДАЈИ ЗА ИЗВРШЕЊЕ ОДЛУКА СУДСКИХ

(НАСТАВАК)

Што се самога физичкога места продаје тиче, њега има извршна власт да одреди. При томе, дужност је њена да се стара да то место буде сваком приступачно.[1])

У осталом, равнодушна је ствар, да ли је продаја била у затвореном или отвореном простору. Ако је први случај, улазак у зграду у којој се врши надметање мора бити сваком слободан, а сам простор, пак, мора бити толики да може обухватити онолики број лицитаната колики дође. Отуда, начелно говорећи, одлука Касационога Суда од 8. Августа 1903. год. бр. 4728., којом је решење једног првостепеног суда који је био оснажио једну јавну продају поништено зато што је продаја извршена „у кафани, а не пред кафаном“,[1]) није тачна, пошто, као што смо и горе приметили, сам тај факат што је продаја била у затвореном простору, овде у кафани, не значи још да надметање није било сваком могућно и слободно. Ако је кафана била отворена, или, бар, ако је сваком приступ у њу био слободан и ако је она била довољно пространа да су у њу лицитанти могли стати, продаја је, са гледишта места где је вршена, била правилна. И, обрнуто, може једна продаја бити вршена на отвореном простору, па да опет буде питање о њеној уредности истакнуто, специално онда ако је, за трајања продаје, била таква атмосферска непогода да лицитанти нису били у стању то издржати, као што је, н. пр., јака зима или киша. Кад се говори о приступачности места на коме се обавља продаја, ту се не мисли само на приступачност у обичном значењу те речи, већ на приступачност *lato sensu;* мисли се на све оно што надметаче може ставити у физичку немогућност да буду на месту где се врши лицитација.

Продаја у затвореном простору врши се нарочито код принудне наплате из покретних добара приликом стечајне процедуре. Ми мислимо овде на егзекутивну распродају робе дужника под стечајем. Махом се, у том случају, роба, после пописа, не креће из радње или магацина у коме је била, већ се она ту и продаји излаже. Такво једно место продаје није увек пробитачно за слободно надметање, јер се обично тада, услед стицаја купаца, улаз у радњу или магацина тако заузме да онима који дођу ради лицитирања дођу није могућно ступити у унутрашњост зграде где се роба налази. На тај начин, они су лишени свога права да лицитирају и купе. Али, како се, по §. 506. (став први), јавна продаја покретних ствари не може уништити већ се само може тражити накнада штете, то би, за уредност једне продаје таквих добара, био ирелевантан тај факат што, због великог стицаја надметача, неки појединац није био у стању приступити ближе извршном органу и надметати се. Изузев, наравно, „ако би било злоупотребљења и непоштења од стране извршитеља продаје и купца“ (§. 506., став први, *in fine),* ако би се, другим речима, утврдило да је извршни орган нарочито са извесним лицитантима удешавао ствар тако, да слободно надметање омете, у том циљу да би ти лицитанти имали, у лицитирању, повлашћени положај, управо монопол.

Извршна власт одређује, казали смо, место продаје. То је обично оно место где се публика највише скупља и где ће, највероватније, највећи број лицитаната и дођи, као што је, н. пр., сеоска кафана, судница. Али, продаја би била уредна, и ако би се она извршила на неком другом месту а не код кафане или суднице, под условом да то место испуњава, у погледу одређености и приступачности, услове горе поменуте.

Ко се може жалити против неуредности продаје у случају када, због неприступачности места на коме је она вршена, лицитирање није било слободно? Сигурно је да то могу чинити и повериоци и дужник, пошто је, услед слабијега надметања, пописано добро на продаји изнело мање него што би то било, да је лицитирање било слободно. А да ли право на жалбу има онај који је био спречен да се надмеће? Овим ћемо се питањем бавити доцније, када будемо говорили о уништају јавне продаје.

Време продаје. — I. Када ће продаја бити, то одређује извршна власт. Додајемо одмах да она овде не може поступити дискреционарно. На првом месту, продаја не сме бити пре него што је истекао онај рок који, по §. 475., треба

[1]) Касациони Суд (III. Одељење), својом одлуком од 7. Августа 1904. год. бр. 4645., поништио је решење првостепеног суда којим је једна продаја била одобрена, из овога разлога: жалиоци су, у својој жалби против извршене продаје, били истакли и тај узрок уништаја, што је продаја била у судници општинској у коју улазак није био сваком допуштен. У својим примедбама, Касациони Суд скреће нижем суду пажњу на „одредбу § 479. грађ. пост. да се на јавној продаји може сваки надметати и да ли је ово могућно извести, кад се продаја врши у судници у којој није приступ био дозвољен, а не пред судницом.“ В. С. Јањић, *Грађански Судски Поступак протумачен начелним одлукама, одлуком опште седнице Касац. Суда и одељења и одлукама управних власти. Полицијски Гласник,* година 1904., број од 29. Августа, страна 267..

[1]) С. Јањић, *op. cit., Полицијски Гласник,* год. 1904., број од 29. Августа, стр. 267..

да протече од огласа до продаје. Затим, ни по истеку тога рока власт не може, односно момента када продаја треба да се изврши, поступити произвољно, пошто је, као што нам је то већ познато, „Полициска власт дужна пресуду или решење у свему извршити из покретних ствари најдаље за шест недеља, а из непокретности најдаље за три месеца, баш да би се највећа непокретна добра и у више страна продавати имала.“ (§. 464.).[1])

(НАСТАВИЋЕ СЕ)

Ж. Перић

ПРИМЕНА ЗАКОНА О СКИТНИЦАМА

Две иницијативе г. Бријана.

Г. Бријан додао је 16. главн буџета Министарства правде (трошкови за ревизије кривичних процеса и за накнаде дате жртвама судских заблуда) један кредит од 10.000 динара намењених давању накнаде „лицима, која затворена за скитњу буду пуштена у слободу после провераваља њиховог идентитета и утврђења њихове часности, или у корист лица која су користила „d' un lieu“ (да нема места да се ставе под суд) или која су предата суду пуштена испод суђења“.

Ова новина врло корисна у ствари и врло срећна заслужује мало коментара.

Она поставља принцип да држава за ове три категорије ослобођених даје накнаду. До сада су их помагала добротворна друштва за заштиту средством заједничке помоћи свима пуштеним, било осуђеним или не, набављајући им рад, снабдевајући их оделом, стварима, некад чак малом помоћи или повраћајем кући. Нека друштва у великом заузимању издвајала су засебно оне, који су ослобођени као жртве судске заблуде или што није било места да се ставе под суд или што су пуштени испод суђења, али иначе они су сви збијани у масу пуштених. Помоћ која је овима давана смањиваше се у толико, у колико је давана и другим многобројним пуштенима. Осим тога она не имађаше ни у колико карактер поправке погрешке које су они били жртве.

Уношење једног кредита у државни буџет у корист ових трију категорија ослобођених, даје, на против, суми новца, коју ће они по изласку из затвора примити, карактер поправке. У ствари држава се не налази самим тим, што је ову суму унела у буџет, обавезном да даје оштету жртвама ових погрешака. Заиста никакав поступак не ће бити прописан у корист ослобођених из ових категорија, нити ће бити означено какво надлештво за надлежно да решава о дѣлу који би им требало дати. Суме биће просто стављене на расположење једном вишем административном надлештву, које ће их делити срезовима. То надлештво одређиваће срезовима суме у границама кредита одређеног од скупштине тако, да пуштени не могу бити незадовољни. На тај начин карактер поправке судске погрешке јасно је утврђен, а то је врло важно, и, то је, без сумње, само први корак на путу правих признавања на накнаду.

Пуштени, који могу најправичније захтевати ову накнаду, јесу личности, које су, затворене за скитњу, пуштене у слободу „после провераваља њиховог идентитета и утврђења њихове исправности“. То су једини у ствари чија је невиност апсолутно доказана кад се пуштају у слободу, једини који су у свима случајевима били жртва извесне заблуде.

Они, пак, на које су примењени non lieu или acquittement (они за које нема места да се ставе под суд или који су пуштени испод суђења) узети укупно, јесу личности против којих није доказано довољно околности, према решењу, да су учинили дела за која беху оптужени. Тек изузетно може се десити да ослеђење утврди њихову невиност, на пример, после утврђења њиховог alibi, или извршеним вештачењем. Али у већини случајева њихова кривична одговорност није доказана, и како оптужба треба да да доказе, то се non lieu и acquittement просто намеђу.

Стављајући и ове пуштене међу уживаоце кредита од 10.000 дин. Г. Бријан једначи их практично са првима. Та је практика врло оправдана. Истина криминалисте од дужег времена дискутују ово питање: Треба ли овим пуштеним признати право на накнаду? И ма да неки међу њима сматрају као немогућно признати то ономе, који је се користио једним повољним предубеђењем, у практици, коју уводи г. Бријан, накнада биће без сумње додељивана само оним ослобођенима, који према приликама процеса буду оглашени за невине.

Међутим извесно је да пуштени из прве категорије, часни радници, сматрани као скитнице и жртве ове мере јавног реда, који је огласио скитничење као кривицу, чине једну категорију чисто засебну. То је једна категорија људи којима је једна мера јавне сигурности прикачена кад они не представљаху никакву опасност за јавну безбедност и који су жртве више полициске погрешке него заблуде судске, право назване.

Има много времена како је иследни суд запазио да овим несрећницима, који у тако великом броју пролазе кроз тај суд, треба признати неку накнаду.

Да се боље разуме положај личности у корист којих ће овај кредит бити у будуће унесен у буџет, треба се сетити прописа нашег казненог закона о скитничењу и познавати практику судова.

У начелу, у казненој материји, оптужба треба да да доказа, од куда следује да власт треба да докаже да лице окривљено за скитничење нема ни стана, ни средства за живот, нити уредног заната или каквог другог занимања, али једна негативна ствар се не доказује. У практици окривљени је дужан да докаже, да има стан, средства за живот и да редовно ради. Не докаже ли ово он сноси последице законске.

Разуме се да је ова обавеза извор безброј неправди. Болесници без новца и стана, радници без прихода и рада, јесу ipso facto под руком правде и бивају привођени и послати суду на саслушање. А како обавештења често стижу доцкан, они сносе више дана друштво злочинаца у затвору, који је за већину времена, у пркос прописа законских, општи затвор.

Такве су тешке последице те мере јавне сигурности која ставља сваком у дужност да докаже да има средстава за живот и да ради. А може бити да овај несрећник ни за трентак није био крив! Тако, болесник, који је затурио своју исправу по изласку из болнице; или, баш ако је и радио, није могао са разлога често независних од њега, снабдети се исправом о раду. Са овог гледишта да човек чак зажали за старом радничком књигом у рубрике које требаше газда потврдити природу и трајање посла који је њему извршен.

Бива да је један велики број радника хапшен а после пуштен и да им до сад никаква накнада није давана. Нема места, додуше, бунити се за случајеве доста изузетне, за раднике, који будући у тражњи посла у извесном реону около њиховог становишта, изненада остану без средстава, новац потроше, и буду затворени док се не утврди да имају домицил. Тај је случај доста редак, али ипак бива да радник „номад“ често издржи неколико дана затвора.

Много чешће се дешава да радник, пуштен из затвора, где је његова исправност утврђена, поново буде ухваћен и затворен за то, што нема исправу да је пуштен, коју небрижљив чувар заборави да му да. Има срезова у којима на десет задржаних лица, доведених судији и затворених, пет треба да буду после неколико дана ослобођени као уредни радници.

Полицијске мере, каже се, спречавају само слободу злочинаца и не сметају часним људима, али то сигурно није за ову меру сигурности о кажњавању скитница. Треба, дакле, похвалити новину г. Бријана која ће им накнадити страдања због ових мера.

Треба приметити, међутим, да ће, кад ова новина о скитничењу, која је сад на решавању у судском одбору за реформу судства, буде озакоњена, — проверавање трајати много мање времена. Судија ће решавати као у извесним страним законодавствима. Личности без исправа не ће бити без сумње воћене шефу среза, већ шефу кантона који ће извршити ислеђење. Чак ако изгласани закон додели надлежност суду за поправку, биће извесно могућно допустити председнику да изврши прво ислеђење.

Има ту једна ствар вредна разгледања.

Новина ће се примењивати само на личности ухваћене, затворене од шефа за скитничење, затим пуштене у слободу пошто је се утврдило да они уредно раде. Али један распис министарства од 2. маја 1899. прописује да се шаљу суду за поправку само они оптужени за скитњу за

[1]) По §-у 474., као што знамо, за петнаест дана, од дана пописа, дужна је полициска власт, код принудне наплате из покретних добара, приступити огласу. Продаја покретности се убрзава у случају предвиђеном у §-у 473., први став (замена од 14. Јула 1898. год.) у коме стоји ово: „Ствари које се могу укварити, или на одржање којих се мора трошити, макар се и дужник примио чувања и трошка морају се продати најдаље за десет дана од дана пописа“. В. и §. 46. Закона о Стецишном Поступку.

које су власти уверене „да су непоправиме и укорењење ленштине“, „Гоњења треба нарочито да захватају, додаје овај распис, професионалне скитнице и просјаке који се вуку по путевима и живе с дана на дан од милостиње“. Кад је државни тужилац употребио власт која му је додељена, ленштина, који се могаше поправити, бивао је још од њега пуштен у слободу. Разуме се да то није личност којој чувар државног печата хоће да дâ део кредита унесеног у буџет. Овај распис је примењиван само од истражне власти (le parquet) па и ту је у највише случајева неизводљив. Осим неколико сасвим изузетних случајева, државни тужилац не ће да узме на себе одговорност да пусти неког у слободу, кад је он оглашен законом као скитница и да стреми да одговара после ако тај скитница учини какав злочин или преступ.

*

Пажња чувара државног печата није била заинтересована само овим последицама примене закона о скитничењу. Он је се заузео такође за примену овога закона на малолетнике. Казнени закон казнио је у чл. 271. тач. 2. скитање малолетника од 16 година казном полициског надзора, која је укинута пре кратког времена и замењена данас забрањивањем бављења до навршене 20 године, сем ако пре овога доба они не буду редовним путем узети у војску, сухоземну или марину. Овај члан треба да буде соображен са општим начелима члана 66, која налажу да малолетник може бити ослобођен ако је радио без размишљања, и, са начелима закона од 1899. који дозвољава се да се малолетник повери државној помоћи (à l'assistance publique) или некој личности или каквом хуманом друштву.

Десило се, да је због напретка криминалних наука законодавство, које кажњава малолетнике од 16 година, изгубило свој казнени карактер и постало једино заштитником деце. Сад је аксиом да дете, сматрајући да је његова кривичност резултат његовог непотпуног васпитања и његових рђавих инстиката, није криво, те да буде кажњено, већ грешник за помагање и подизање. Малолетник од 16 година био је предмет испитивања које је имало за циљ да одреди узроке који су малолетника навели на скитничење, да би суд могао предузети најзгодније мере да га поправи. Између друштва за заштиту и власти овлашћених за кажњавање утврђује се врло тесна сарадња кад раде као заштитници деце. Државни тужилац, истражни судија, суд, све су више и више губили, у ономе што се тиче деце, карактер казне власти, а узимају карактер заштитника. Ова појава, истинита за малолетнике — кривце, нарочито је се наглашавала за скитнице које нису учиниле никакав преступ и на које очевидно место мера (d'assistance) помоћи треба да буду примењене мере јавне сигурности које се примењују на пунолетне.

Али то, што су органи који су одређени за кажњавање функционисали као органи за заштиту мораше одвести злоупотребама. Баш да је закон строго тумачен, и да, будући је скитничење кривица, ови случајеви примене требаху бити ограничени на случајеве предвиђене законом, мимозаконска пракса је установљена, која је проширила појам скитничења за малолетнике у интересу ових, или променила поступак општега права. Непоштене женске, морално напуштена деца сматрани су као скитнице. Било је једно безакоње које је функционисало као установа јавне помоћи. И г. Бријан је хтео одупрети се овој тенденцији.

И не само да министар унутрашњих дела мишљаше да интервенисање за заштиту малолетника, чије скитничење није доказано, припада више њему него правди, него он даваше својим обавештењима општи круг, не признавајући право стављати малолетнике, чак и скитнице, у превентивни затвор у пркос прецизним одредбама члана 94. крив. суд. пост. То је непрекидна пракса са свима малолетницима од 16 год. ма да чл. 94. крив. суд. пост. изгледаше да је у контрадикцији.

Дакле, питање је јасно изведено: треба ли малолетник од 16 година — скитница да буде штићен репресивним органима, т. ј. затворен, или поверен de plano[1]) државној помоћи (á l'Assistance publique)? У колико се има сматрати за једног малолетника од 16 година као битни елемент кривице, то, што он не ради стално никакав занат, нити има занимања, ни средстава за живот, и што нема стално становање, ако он није још у добу да може зарађивати, ако је напустио очеву кућу за то што је она недостојна, равнодушна или непријатељска? Очевидно државна помоћ је погрешила остављајући les parquets et l'Administration pénitentaire да се приме једне улоге заштитничке која им није додељена.

Без сумње, Државна Помоћ је та која се стара о деци која су јој поверена судом, али после извесне процедуре — оптужне, затварања и извођења пред суд — која обухвата цео поступак кажњавања, који допушта извођење детета пред суд и врло често бављење у затвору, а тако исто и мешавину саслушања и збрку у затвору, једном речи све оно што по природи срамоти доброчински ефекат заштите која ће га прихватити. Помишљало се да ове установе функционишући у циљу за који нису установљене могу функционисати неправо и дати убитачне резултате за децу. Може се чак тврдити да ова радња, без сарадње од почетка једне друштвене помоћи, може бити само непотпуна. На крају, малолетник од 16 година — скитница не би био вођен au parquet и ако скита од дужег времена, и ако га је морални немар, којега је он жртва, оставио за дуже времена изложеног свима заразама. Помоћ државне помоћи била би неминовно ранија и кориснија.

Дакле реформа треба да се састоји у замењивању мера јавне сигурности, које су променљиве само за пунолетне, мерама помоћи. Систем кривичног закона беше једноставан. Члан 271. казненог закона у својој првој алинеји предвиђаше да пунолетни буду кажњени од 3 до 6 месеци затвора и стављени за 5 најмање а највише 10 година под полициски надзор Друга алинеја беше у сагласју са првом. Али данас она је некажњавање скитница — малолетника до 16 године. Они су пуштани за то што нема „разбора“, а то даје могућност за примену мера заштите. То је отежавано тим што се до тога долазило судом, и што те одлуке имају дефинитивни карактер, не могу бити донесене условно, и том, што су оне добијане у истим формама како се примењује казна. Побољшање би се постигло или у поправци стања садање ствари или у потпуној измени поступка.

Не постиже се ништа тим ако се хоће, да суд, у пркос свих грубих ограничења издатих за кажњавање, функционише као установа за заштиту.

С француског
Душан Николић

[1]) Без казне и одмах. пр.

КРИМИНАЛНА ПОЛИЦИЈА

(НАСТАВАК)

Синтеза Сведоџаба

Најбрижљивија анализа сведоџаба, коју смо извршили, допушта нам да формулишемо ове закључке:

I. Сведоџбе Марије Метер и Делфине Дисар треба сасвим одбацити, пошто су обе без вредности.

II. Сведоџбе Рашел Ван Ланди и Жана Батиста Де Конинка треба примити без резерве.

III. Сведоџбу Диедоне Векман треба примити са нарочитом резервом; она може да послужи само као упут за трагање.

Из подударности сведоџаба Рашел Ван Ланди и Де Конинкове, као и из оних елемената сведоџбе Векманове, који се могу примити, излази, као последица, један скуп факата, који се могу сматрати као истинити и утврђени. Ови факти просте су полазне тачне за правац трагања и за идентификацију.

Полазне тачке за трагање.

а). Злочинац, који је одвео Жану Ван Галк 7 фебруара, у 7 часова у вече, одвео ју је којом „Pierre de Taille“ у правцу Запада.

б). Злочинац, који је оставио пакет у улици „Hirondelles“ оне ноћи кад је злочин извршен, вратио се улицом „Laeken“ идући у правцу Југо-Истока.

в). Да би оставио детиње ноге и ципеле, злочинац или његов саучесник ишао је, 15 фебруара, најдиректнијим, најмање живљим и најсигурнијим путем.

Ове полазне тачке за истрагу допуштају да прецизирамо општи правац пута којим је злочинац ишао, да одредимо простор који је прешао, и да утврдимо, помоћу везивања главних тачака, зону одвођења девојчице и одбацивања леша и ногу. Зона сједињења ових трију тачака јесте извесно регион, у коме се мора наћи средња тачка, или кућа злочина.

Полазне тачке за идентификацију.

а). Злочинац, који је одвео Жану Ван Галк, човек је млад, по изгледу око 30 год., снажан, средњег стаса, живог хода, пуног лица, кратке и брижљиво поткресане браде. Изгледао је као »Господин«, а не као адраповац или радник. На себи је имао горњи капут од угасите боје, на ногама кожне цицеле, а на глави шешир од уваљане длаке са малим ободом (путнички) кад је одвео девојчицу, а округао шешир од исте длаке кад је ишао да остави пакет са лешом.

б). Ништа не доказује да је личност, коју је Векман видео 15 фебруара, донети носила пакете с ногама и бутинама Жане Ван Галк. У противном, она није злочинац, већ саучесник. У овом случају злочинац би имао интимног пријатеља, чији би пресек профила наличио веома карактеристичном профилу Векмановом.

* * *

Из анализе сведоџаба излази у главноме, да ни један од сведока није пружио власти озбиљних и тачних обавештења ни у погледу места злочина. ни у погледу злочинчевог иденитета. Да би из помрчине изишли на светлост, потребно је да пођемо сасвим другим путем. То су други начини истраге, које треба употребити, да би се дошло до сакривене и закључане истине.

III

Погрешке судске истраге.

У свакој материји, било да је реч о математици, или о чистој науци, или о примењеним наукама, или о истраживањима ма које врсте, прво, просто, основно и елементарно правило састоји се у тачном и јасном одређивању проблема. Важно је, пре свега, да се изнађу елементи познати, или они који се могу одмах утврдити; да се тачно побележе, објективно аналишу и брижљиво контролишу и групишу по реду и методично. Познати и оверени елементи могу беспристрасном истраживачу послужити као оријентација ка непознатом које, са великим изгледима на успех, може открити. Треба, дакле, увек почети са дефинисањем и утврђивањем проблема. Тачно описивање једне ствари обично је најбољи пут и начин за њено објашњење. Истина је велика дама, која је свесна своје вредности и лепоте; она се не баца у наручје првоме који наиђе, већ се открива и даје само онима који је траже стрпљиво, будно и страсно; она се осмејкује, али не слепима, већ живом и светлом оку логике и разума; она, најзад, сама никад не излази из својих дубина, те се с тога мора изнаћи, открити и присвојити.

У афери Ван Галковој, међутим, и полицијске и истражне власти ишле су погрешним путем и лутале насумице, јер су радиле без правца и методе. Првобитне и познате факте, оне су покварили и изопачиле, бележећи их површно и нетачно. Да бисмо дошли до истине, приморани смо да укажемо на све погрешке у истрази, и да их исправимо. То никако није ситничарски циљ критике због кога ово чинимо, да би себи прибавили платонско задовољство у откривању туђих погрешака. Нама је потребно да раскрчимо и очистимо терен, и да из њега брижљиво почупамо коров који је истрага посејала, и који, у својој наивности, мисли да сачува као ретко биље.

У овом циљу прегледаћемо хронолошким и логичним редом основне и битне погрешке судске истраге.

Прва погрешка — О нестанку Жане Ван Галк извештене су све полицијске дивизије око 10 часова у вече, дакле на 2 сата пре наласка пакета с њеним лешом, па ипак полиција није предузела никакве мере за проналазак детета. Агенти на служби чак нису били ни извештени о овоме да би могли удвојити своју пажњу. Довољно је, међутим, било блокирати кварт постављањем агента на извесна стална места и раскрснице главних улица, и у блокирани регион пустити, у циљу истраживање, неколико агената велосипедиста. Да је овако учињено, злочинац би, на сваки начин, био ухваћен и ухапшен у времену док је носио свој пакет. После открића злочина мобилисана је цела полиција, али је то било сувише доцкан, пошто је злочинац већ био у сигурности. Одговорност бриселске полиције у овој ствари огромна је, јер је својим радом дала доказа о својој неопростимој немарности и небрежљивости.

Друга погрешка. — У комесаријат се доноси један велики, тежак и сумњив пакет, али се дежурни официр због овога неће да »узнемирује,« и ако му је, међутим било познато, да је тога вечера на мистерозни начин нестало једно дете. Да је он, по својој дужности, испитао одмах Вандама, Ајленбоша и Ноела, ови сведоци одмах би погодили да су у комесаријат донели тело сироте мале Жане. Није ли Ајленбош већ имао један мрачан предосећај? Зар није Ноел, пипајући пакет, напипао једну руку, а Вандам неку врсту главе? Примајући чудновати пакет, који је био остављен ноћу на улици, полиција је имала дужност да га брижљиво испита, измери, опише и да га фотографише у свима његовим положајима и у сваком периоду његовог распакивања да би добила и сачувала доказ о начину злочинчевог рада. У место свега овога, она наређује једном обичном неискусном и неизвежбаном агенту да распакује пакет. У ствари, то је било једно приватно лице, један случајни пролазник, који је ово извршио. Овај поступак наше полиције био је сраман и злочиначки. Један искусни и извежбани посматралац, у стању је да открије и види и оно, што је невидљиво и без вредности за обичне људе. На пакету су се н. пр. могле наћи длаке злочинчеве косе или браде, које би биле веома корисне за истрагу, јер би се на основу њих могла утврдити боја злочинчеве косе и браде. Тако исто могли су се наћи и отисци злочинчевих прстију на хартији којом је леш био упакован, или на дечијој кецељи, пошто су и једна и друга биле крваве. Ови ситни и фини детаљи могли би бити од неоцењене користи у рукама вештих детектива. Наш добри Брисл, који има 450 милијона дин. дуга на 198.610 становника, сигурно је веома осиромашио, кад није био у стању да набави један обичан сто за један од најважнијих полицијских комесаријата, те се с тога отварање пакета морало вршити на прљавом патосу. Овај, добро снабдевен комесаријат, нема ни ножа ни маказа, с тога се морало чекати на случајни долазак једног услужног агента, који је својим сопственим пероресом пресекао конопац, којим је пакет био увезан. Један савесан полицијски официр наредио би, међутим, да се овај конопац пажљиво одреши, и сачувао би га нетакнутог као евентуални доказ.

(НАСТАВИЋЕ СЕ)

ПОУКЕ И УПУТИ

У општинама, које имају једно гласачко место, гласачки одбор за све зборске радње, сем избора општинских часника, састављају председник општинског суда, који збору и председава, и четири правна гласача из дотичне општине, које бира општински одбор за сваки збор.

Збор општине б....., коме је председавао председник општинског суда и два члана гласачког одбора, донео је одлуку, да се општинске деонице у »С.....« уступе у својину грађанима б.....

Државни Савет, коме је ова одлука у смислу тач. 9. чл. 33. зак. о општинама послата на одобрење, нашао је, да одлука не одговара закону, јер је збору заседавао гласачки одбор из председника општинског суда и два члана, а међутим, према чл. 38. закона о општинама, за све зборске радње, сем избора општинских часника, гласачки одбор састављају председник општинског суда и још четири правна гласача из дотичне општине, које бира општински одбор, бирајући им у исто време и два заменика (чл. 86, тач. 17. закона о општинама).

С тога је, на основу чл. 33. зак о општинама, решио, да се ова одлука не одобри.

Одлука Државног Савета од 13. марта 1910. год. № 2149.

По изменама и допунама у закону о општинама од 24. децембра 1909 год., за неизвршење наредаба или показану немарност и неуредност у извршењу закона и законских наредаба државних власти (чл. 158.) часници општински могу се казнити само опоменом или новчано од 10. до 100 динара, а не губитком плате.

Државни економ среза јесеничког, актом од 17. децембра 1909. год. ЕБр. 642, доставио је начелнику среском, да су сви општински судови у овом срезу. према наредбама среске власти, били дужни да до 1. децембра 1909 год. прикупе сву кошевску храну по закону о општинским кошевима, и да по тим наредбама суд општине голобочке није поступио, јер је према броју пореских глава требало да прикупи 60390 кгр. хране, а он је прикупио само 28364 кгр. С тога је, нала-

зећи да је за неизвршење горњих наредаба одговоран лично председник поменуте општине, Коста Ж. М., тражио, да га среска власт узме на одговор и са њиме по закону поступи.

Узет на одговор председник општински, изјавио је, да је храна дата на позајмицу махом сиротињи, те је с тога тешко било покупити је. Обећао је, да ће се постарати да покупи што је могуће више хране.

Надзорна власт нашла је, да се председник овим поступком огрешио о чл. 158. закона о општинама, па га је пресудом од 2. јануара 1910. год. № 28386, казнила одузимањем плате за шест дана у корист државне касе.

По изјављеној жалби, III. одсек Државног Савета нашао је, да ожалбена пресуда не одговара закону с тога, што је на жалитеља примењена казна губитком плате, а међутим према изменама и допунама у закону о општинама од 24. децембра 1909 год., који је ступио у живот 29. истог месеца, по чл. 158. поменутог закона таква се казна не може изрицати.

С тога је одлуком од 6. марта 1910 год. № 1521, поништио пресуду надзорне власти.

Један случај задржања од извршења одлуке засебног збора једног села о одвајању од општине којој припада и образовању нове засебне општине.

Збор сељана села Св..... на дан 27. фебруара 1910 год. донео је одлуку, да се одвоји од општине ч..... у циљу образовања нове општине Св.....

Надзорна власт решењем од 17. марта 1910 год. № 6688, задржала је ову одлуку од извршења са разлога, што се из односних акта не види, да су испуњени услови чл. 34., 65., 85., тач. 18. и 19. чл. 86. и последњег става чл. 145. закона о општинама, услед чега је и зборска одлука неумесна.

Министар унутрашњих дела, налазећи и сам, да је зборска одлука противна закону са разлога изнетих у решењу надзорне власти, писмом од 21. марта 1910 год. Бр. 6009, доставио је Државном Савету сва акта овог предмета на коначно решење.

III. Одсек Државног Савета нашао је, да је решење надзорне власти правилно и на закону основано, па га је, на основу чл. 152. закона о општинама, одлуком од 24. марта 1910 год. № 2472 одобрио.

Кад за неизвршење наредаба надзорне власти, по чл. 158. зак. о општинама, нема места казни према председнику општинском, онда нема места казни ни према деловођи.

Поводом наређења окружног школског одбора, по предмету грађења школске зграде у Причиновићу, начелник среза мачванског, наредбом од 17. августа 1909. год № 17795, наредио је општини причиновићској, да одмах позове школски одбор у седницу, да по тач. 9. чл. 86. закона о општинама реши: ла ли ће се ради зидања ове школе превлачити цигља кулуком, или ће се превоз плаћати новцем, — па да извештај о томе пошаље до 22. августа 1909. год.

Како по овој наредби није у остављеном року поступљено, то је среска власт узела на одговор председника општинског и деловођу.

Председник на свом саслушању изјавио је, да по горњој наредби није поступио с тога, што није могао сазвати довољан број одборника за пуноважно решавање.

Деловођа пак изјавио је, да за извршење горње наредбе није он крив и одговоран, јер по чл. 80. зак. о општинама одбор у седницу позива председник а не деловођа. Председник је пре неки дан позвао одбор у седницу, али како није дошао довољан број одборника за решавање, то је сазвана за сутра друга седница, на којој ће се по наредби у свему поступити.

Надзорна власт нашла је да је одбрана деловође неумесна, јер ако се, услед не доласка довољног броја одборника у седницу, није могла извршити наредба, онда је деловођа у остављеном року био дужан о томе поднети извештај о томе, да се наредба није могла извршити. С тога је, ослобађајући казне председника општинског, на основу чл. 158. зак. о општинама, пресудом од 10. октобра 1909. год. № 19653, казнила само деловођу одузимањем плате за пет дана.

По изјављеној жалби, трећи одсек Државног Савета нашао је, да ожалбена пресуда не одговара закону, јер кад је надзорна власт нашла, да се председник општинског суда треба да ослободи од казне за горе поменуто дело, онда нема разлога, да се и деловођа казни, пошто то не би било сагласно са прописом чл. 158. закона о општинама.

С тога је на основу чл. 170. закона о општинама одлуком од 6. марта 1910. год. № 1449, поништио пресуду надзорне власти.

Један случај неумесне примене чл. 158. закона о општинама.

Ноћу између 14. и 15. фебруара 1910. год. извршена је крађа једном грађанину општине рачанске. Надзорна власт налазећи да је јавна безбедност у овој општини угрожена, као и да је томе узрок, што наредбе њене, издате у том циљу, нису извршиване од стране општинског суда, узела је на одговор председника општинског и месног кмета.

На испиту председник општински је навео, да је по наредбама надзорне власти поступао и јавну безбедност у општини чувао, пошто је на то и законом позван. Даље је навео, да су кметови по реду сваке ноћи дежурали, и он их увек контролисао, а међутим није видео, да је надзорна власт, која је са седиштем у Рачи, ма и једне ноћи контролисала општинску власт. Најзад изјавио је, да за ову крађу не може он одговарати, пошто се крађе дешавају и у Београду, као и у Паризу, где је куд и камо већа безбедност.

Кмет је пак навео, да је своју дужност око чувања јавне безбедности савесно и потпуно извршио. Што је при свем том она крађа извршена оне ноћи, кад је он био дежуран, не може за то бити одговоран, пошто пред свачијом кућом не може стражарити.

Надзорна власт нашла је да су ове одбране неумесне, јер овај случај извршене крађе у сред вароши утврђује, да је њихова јавна безбедност лабава, слаба па и никаква, и да тиме нису извршили наредбе своје претпостављене државне власти, које су на закону основане у погледу чувања јавне, личне и имовне безбедности. С тога је, на основу чл. 142. 146. и 158. зак. о општинама, пресудом својом од 16. фебруара 1910. год. № 4049, председрика и кмета казнила са по 50 дин. новчане казне.

Трећи Одсек Државног Савета, по изјављеној жалби, нашао је, да ожалбена пресуда не одговара закону с тога, што се само из тог факта, што је извршена крађа Илији Ј...., трг. онд., ноћу између 14. и 15. фебруара 1910. год. не може извести закључак, да је у општини рачанској јавна безбедност лабава, слаба и никаква, кад се то не утврђује и каквим другим доказима.

С тога је, на основу чл. 170. зак. о општинама, одлуком од 6. марта 1910. год. № 1793. поништио пресуду надзорне власти.

Полицијске и општинске власти дужне су, по изјављеним жалбама противу њихових решења и пресуда, донесених по иступним делима из III. части кривичног закона, да пошљу акта надлежном првостепеном суду и без упуштања у оцену питања да ли је жалба прописним путем поднесена.

Пресудом начелника среза црногорског од 17. септембра 1908. год. № 8909, кажњена је Јелена М., из Косјерића, са четири дана затвора, због дела из тач. 2. § 357. кривичног закона.

Противу ове пресуде Јелена је изјавила жалбу и исту, преко поште, упутила ужичком првостепеном суду, који ју је послао начелнику среском на надлежни поступак.

Начелник срески нашао је, да је жалиља Јелена, према §§ 15. и 16. полицијске уредбе, требала жалбу предати среској власти, те да је она, као надлежна, са актима, пошаље суду, а она тако није поступила, па је стога решењем од 29. септембра 1908. год. Бр. 9315, одбацио односну жалбу, као ненадлежно упућену му.

Ово решење оснажило је начелство окружно, а решење овога Министар унутрашњих дела својим решењем од 22. новембра 1908. год. ПБр. 22704.

По изјављеној жалби, Државни Савет нашао је, да ожалбено решење Министрово не одговара закону из ових разлога:

Као што се види из акта, жалитељка је пресудом начелника среза црногорског № 8909, кажњена била на основу § 357. тач. 2. крив. закона и §§ 34. и 35. полицијске уредбе са четири дана затвора, и противу исте пресуде поднела преко поште жалбу ужичком првостепеном суду, коју је суд послао начелнику среском на надлежни поступак, а начелник је, на основу §§ 15. и 16. полицијске уредбе, решењем својим од 29. септембра 1908

год. Бр. 9315, одбацио као ненадлежно упућену му.

Како су по измени и допуни §§ 15. и 16. полицијске уредбе од 1904 год. за оцену решења и пресуда полицијске и општинске власти, донесених по иступним делима из III. части кривичног закона, надлежни првостепени судови, то је среска власт ненадлежно решењем Бр. 9315. одбацила жалбу жалитељкину, већ је требала жалбу са актима да пошаље надлежном суду на решење.

Како је такав рад среске власти оснажило и начелство окружно па и Министар, који је на тај начин прекорачио круг законом одређене му власти, — то је Државни Савет одлуком од 23. фебруара 1910. год. № 1660, поништио решење Министрово.

Јос. К. Ст.

ПОУКЕ И ОБАВЕШТЕЊА

Учињена су нам ова питања:

I

Суд општине лугавачке, актом својим Бр. 358, пита:

„Свештеник овд. поднео је овом суду списак лица из ове општине, која му дугују извесне суме новаца, све испод 20 динара, за извршена им разна чинодејства, која вели нису хтела сама платити, — па је тражио да суд наплату изврши по званичној дужности, без да зато полаже таксу предвиђену по § 6 грађ. суд. поступка.

У поднетом списку има задужених и таквих лица, од којих се наплата не може извршити без повреде § 471 грађ. суд. поступка; а суд сматра, да је ово приватан дуг, и да у овом случају земљоделца штити § 471 грађ. суд. поступка.

Да не би суд упао у грешку и искусио казну предвиђену чл. 9. зак. о уређењу свештеничког стања, моли се уредништво за обавештење:

1; Има ли суд права, да од свештеника наплаћује таксу предвиђену § 6 грађ. суд. поступка?

2; Сматра ли се тражење свештениково, као приватно или као званично па и ако се појављује спор, пошто није својевољно свештенику плаћено и по чему?

3; Како се има узети пропис чл. 8 и 9 закона о уређењу свештеничког стања у овом случају? и

4; Штити ли дужнике свештеникове § 471 грађ. суд. поступка (пошто су земљоделци) или не? и по ком законском пропису у овом случају.

— На ово питање одговарамо:

По члану 9. закона о уређењу свештеничког стања, општински судови дужни су да наплаћују за рачун свештеника све оне таксе, које они сами нису могли наплатити од својих парохијана.

Рок за ову наплату остављен је од два месеца.

За ове таксе свештеници не морају подносити редовне тужбе против својих парохијана, јер се то баш нарочито хтело избећи с обзиром на одношај свештеника према парохијанима и обрнуто, него је довољан обичан захтев, из којега би се видела сума дуговања и од чега проистиче.

Ако дотични парохијани не поричу постојање овога дуга, што увек треба утврдити писменим саслушањем, онда треба донети одлуку да се они осуђују да ту суму плате, па им то саопштити и наплату извршити.

Ако би, пак, који порицао постојање дуга, онда се свештеник мора упутити на редован спор.

Од оних, који нису порекли постојање дуга, наплата ће се вршити с обзиром на наређења § 471. грађ. суд. поступка, наравно ако су земљоделци, пошто наплата ових такса улази у ред приватних потраживања.

Свештеници морају тражити ове таксе на време, јер застарелост и овде није искључена, пошто чинодејства долазе у ред годишњих услуга у смислу § 928 под *д.* грађ. закона.

II

Суд општине дринске, актом својим Бр. 413, пита:

„Суду је част умолити уредништво да изволи у једном од својих бројева Полицијског Гласника дати објашњење:

Колика се сума непосредне порезе рачуна у пун данак код чл. 8. тач. 11. закона о свештеницима, а колико се може рачунати да је испод пуног данка, као и да ли се овде рачуна лични порез или само непосредни порез на земљиште?

Ово је суду веома потребно из разлога, што су чести случајеви да суд општински мора да изврши наплату свештенику за неко чинодејство, па да не би неправилно иди незаконито ове наплате вршио од дотичних грађана?“

— На ово питање одговарамо:

Према закону о данку од 1864. године, који је сада укинут, али према коме је удешен закон о уређењу свештеничког стања од 31. децембра 1882 године, под „*главницом*“ се разумевао данак од три талира, а „*пун грађански данак*“ износио је шест талира.

По новом динарском течају и чл. 127. закона о непосредном порезу, под „*главницом*“ се разуме порез преко 15 динара, а под „*пуним грађанским данком*“ порез преко 30 динара, јер један талир има 5·5·2 динара.

Према овоме, више од *главнице* плаћа онај, који плаћа преко 15 динара рачунајући ту и порез на личност; испод главнице онај који плаћа испод 15 динара, а главницу или потпун данак плаћа онај, који плаћа тачно 15 динара.

Овако долази сада због тога, што је нестало оних пореских класа, које је предвиђао ранији закон о данку.

Под речима: „или још нису уведена у данак“, треба разумети она лица, која су у задрузи а још нису пунолетна, нити имају какве одвојене радње, која по старом закону о данку чл. 5 под II и III, нису била пореске главе.

СЛУЖБЕНЕ ОБЈАВЕ

ИЗ ПОЛИЦИЈСКОГ АЛБУМА

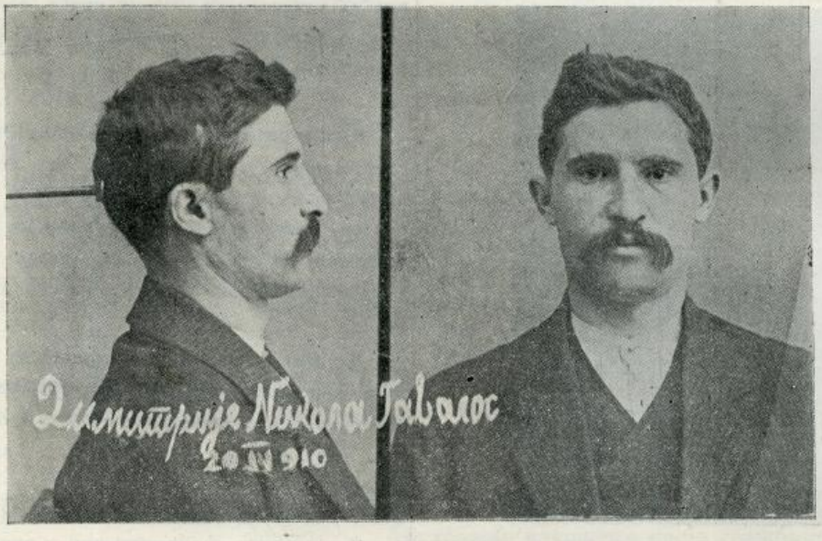
Милорад Николић, чију слику доносимо, родом је из Голобока у срезу јасеничком округа смедеревског, и сад се налази у притвору начелника среза јасеничког због извршене опасне крађе. Он је раније већ осуђиван за крађу, те није искључена могућност да је извршио још коју крађу, за коју се не зна; с тога се моле све полицијске и општинске власти, као и приватна лица, да јаве поменутом начелнику ако би ма шта знали о Милораду, како би се са њиме могло поступити по закону.

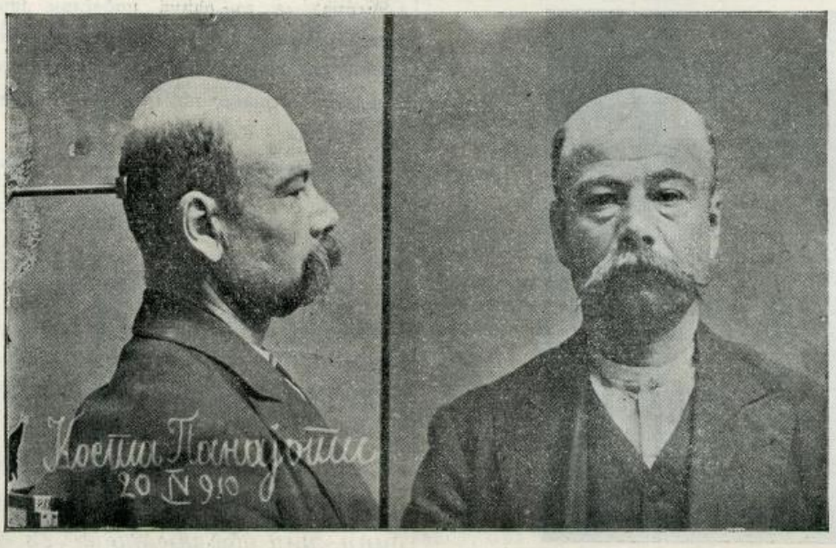
Пред прошли Божић десило је се неколико крађа новчаника у главној београдској пошти

и на железничкој станици. Утврђено је било још тада, да крадљивци нису били од лакших или приме новац од упутничког одељења нестало неколико новчаника. По опису се опет

коцкара. Они су се бавили само три четири дана за празнике, па их је нестало.

Сада пред Ускрс опет је неколицини лица, која су долазила у главну пошту да предаду појављивало оно исто лице, које и пред Божић, са чијом су појавом новчаници нестајали.

У исто време полицији су пала у очи најпре два лица, пријављена у једном од бољих хотела као трговци, чије је понашање и начин живота дало повода да се на њих мотри. Одмах се видело с ким се има посла. По другим неким хотелима опет су примећена друга нека страна лица, за које се такође посумњало да су неисправни људи.

Када су нека од ових осумњичених лица приметила да су праћена од стране детектива, покушала су да умакну, но тада су притворена. То су:

1. **Константин Јоано Лијакопулос**, «трговац», родом из Патре у Грчкој, стар 34 год. висок, црномањаст.

2. **Димитрије Никола Гавалос**, по насошу родом из Ларисе у Грчкој, ма да не зна грчки да говори, по занимању, вели, шофер, стар 26 година, средњег раста, плав.

3. **Коста Панајоти**, «ситничар», из Цариграда, стар 45 година.

4. **Васиљ Костантинеско**, из Галца, стар 28 година, «келнер» по насошу и

5. **Димитрије Масе**, из Галца, «кројач».

Сем ове петорице била су још два лица која су успела да побегну.

Један од њих био је пријављен као **Ђорђе Христо**, «трговац» из Цариграда, а **другоме** се није могло сазнати име и тај је на панчевачкој лађи, у очи Ускрса, дигао златан сат с ланцем Павлу Павелићу, предузимачу у Св. Петци у вредности 1200 дин. Тај непознати коцкар био је повисоког раста, смеђ, танких плавих бркова, стар око 36 год. Ухваћених пет коцкара кажњени су иступно, а Гавалос ће бити стављен и под истрагу пошто је за њега утврђено да је извршио неколико крађа. Ако би ко што о њима знао или познао извршиоце какве крађе, моли се да о томе извести Управу града Београда.

УХВАЋЕНИ

Арсеније и Станко Милинковићи, из Тиловића у округу чачанском, чија је потерница изнесена је у 11 броју овога листа, ухваћени су, те је тако престала потреба за даљим тражењем њиховим.

ПОТЕРЕ

Влајко Стокић, тежак из Шувајића у срезу голубачком, стар 41 годину, раста средњег, смеђ, без особених знакова, има да издржи 15 дана затвора по пресуди среске власти. — Депеша начелника ср. голубачког Бр. 2876.

Петар Барбуловић, Циганин из Поповњака у срезу деспотовачком, кажњен је са 150 динара новчане казне за кријумчарење дувана, и да плати 20 дин. на име таксе. На случа

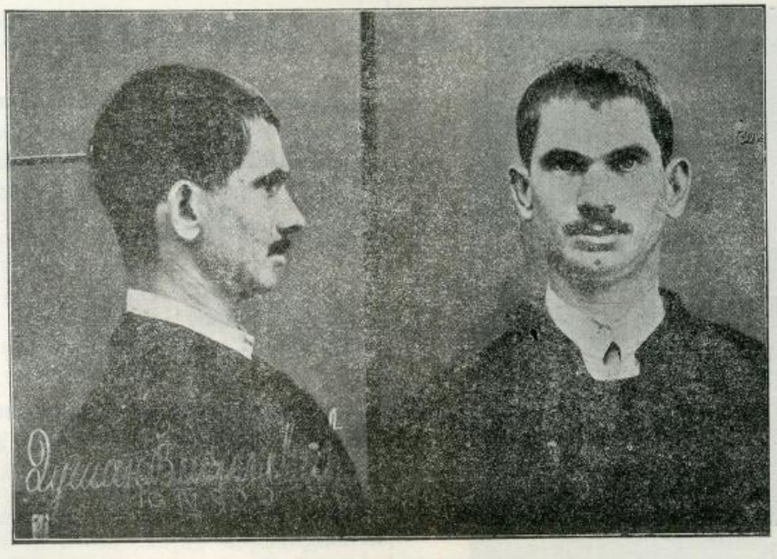
да казну не може платити, има да издржи 30 дана затвора.

Власт која га пронађе, треба да изврши казну на о томе да извести и начелника среза деспотовачког, с позивом на његов акт од 13. овога месеца Бр. 6863.

Непознати крадљивац, украо је Димитрију Јездимировићу, обућару из Београда, један новчаник у коме је било 23 динара. Непознати је стар 14 година, плав у похабаном оделу са шубаром на глави. — Акт кварта савамалског Бр. 2565.

Непознати крадљивац, ноћу између 6. и 7. овог месеца, на опасан начин, украо је из фабрике соде пок. Антона Фича у Београду 31. комад сифона у вредности 93 динара. — Акт кварта врачарског Бр. 3755.

Непознати крадљивац украо је један војнички чамац у Митровици у А.-Угарској, и држи се да је превезен на нашу страну.

Чамац је дугачак 8 метара, обојен црним тером; има два седишта позади. С поља су урезана слова S. J. D. — Акт Управе града Београда Бр. 13941.

Славко Ј. Цекић, калфа берберски из Лесковца, украо је 240 динара у сребру Филипу Стојковићу, берберину онд. па побегао.

Он је стар 19 година, висок, црномањаст. — Депеша начелника среза лесковачког Бр. 8650.

Димитрије Нинчић, родом из Црне Горе, има да одговара за опасну крађу, али се налази у бегству. — Депеша начелника среза тамнавског Бр. 3475.

Димитрије Перић, Циганин из Ковачевца ср. беличког, побегао је 16. ов. месеца из општинског затвора. Он је стар 22 године, омален, бркова и косе црних, брија се, у оделу сукненом, на глави шешир а на ногама опанци. — Депеша начелства округа моравског Бр. 4473.

Душан Васиљевић, Циганин, из Заблаћа, чију слику износимо, и **Андрија Алимпић,** Циганин из Јаловика, одговарају за крађу коња код начелника среза колубарског, округа београдског, али се налазе у бегству. — Депеша истог начелника Бр. 6693.

Препоручује се полицијским и општинским властима, да за свима побеглим личностима учине најживљу потеру, и у случају проналаска стражарно их упуте властима које су потернице издале, с позивом на означене бројеве акта или депеша.

НАЗНАЊЕ

Комилети „Полицијског Гласника“ за 1908. и 1909. год., у елегантном тврдом повезу, могу се добити у уредништу по цену од 20 динара за једну годину. Комилети у меком повезу за 1908. и 1909. год могу се добити по цену од 15 за једну годину, или оба заједно за 25 динара.

Штампа Краљ. Срп. Државне Штампарије уредник **Душан Ђ. Алимпић**

БРОЈ 17. У БЕОГРАДУ, НЕДЕЉА 2. МАЈА 1910. ГОДИНА VI.

ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК

СЛУЖБЕНИ ЛИСТ МИНИСТАРСТВА УНУТРАШЊИХ ДЕЛА

„ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК“ излази једанпут, а према потреби и више пута недељно. Претплата се полаже у напред, и то најмање за пола године код свију полицијских власти, и износи: 20 динара на годину за државна и општинска надлештва, а за све друге претплатнике у опште 12 динара годишње. За иностранство: годишње 24, полугодишње 12 динара у злату. Појединн бројеви **„Полицијског Гласника“** не продају се. Рукописи се не враћају.

СЛУЖБЕНИ ДЕО

Указом Његовог Величанства Краља Петра I., на предлог Министра унутрашњих дела, а на основу члана 34. закона о пословном реду у Државном Савету, одобрено је решење Државног Савета од 23. марта 1910. године Бр. 2427, донесено на основу члана 144. тачке 9. Устава, које гласи:

„да се Виљем Штајмле, чиновник Дирекције Српских Државних Железница, родом из Гилденбаха у Виртембергу и поданик исте државе, по својој молби прими у српско поданство заједно са својом женом Вилхелмином и малолетним кћерима: Маргитом и Јелисаветом, изузетно од § 44. грађанског закона“.

Из канцеларије министарства унутрашњих дела 14. априла 1910. г. у Београду.

СТРУЧНИ ДЕО

О ПРОДАЈИ ЗА ИЗВРШЕЊЕ ОДЛУКА СУДСКИХ

(НАСТАВАК)

Ови рокови, о којима се, у самој ствари, ретко води у пракси рачуна, поглавито због преоптерећености полицискe власти као и због недовољне организације њене, могу бити продужени кривицом повериочевом, а на име онда ако он не учини оно што му наређује §. 476. став други (замена од 14. Јула 1898. год.), у коме стоји: „Таксе за оглас полаже у напред поверилац који је тражио извршење. Ако је поверилаца више, онда они ове таксе полажу заједнички....“[1]) Ми знамо да је извршење други део грађанскога судског спора, а правило је да власт, у приватно-правним споровима, функционише тек по претходној исплати, од стране заинтересованих појединаца, оних такса које је законодавац. за дотичне процесно-правне радње, прописао. За разлику од обичних, непосредних, пореза, који не морају бити плаћени па да појединци могу тражити од државне власти услуге које му је ова дужна, као таква, учинити (н. пр. да им пружи потребну личну и имовну безбедност), овај, посредни, порез који се зове такса мора најпре бити положен, па да тек дотични појединац има право на услугу, од стране државне власти, која је за то полагање везана (в. чл. 5. став први Закона о Таксама од 6. Децембра 1896. год., са доцнијим изменама и допунама). Изузев, наравно, случајеве у којима се такса у опште не наплаћује (в. чл 2. и 3. Закона о Таксама) или у којима се она плаћа накнадно (в. чл. 8. зак. о Таксама). По овом, дакле, општем правилу, и поверилац који је тражио извршење своје тражбине мора прво, ако хоће да власт извршењу приступи, положити огласну таксу. Иначе, извршна власт, не само да неће предузети потребне мере за егзекутивну наплату поднесене јој одлуке судске, већ она то не би смела ни учинити, онако исто као што ни суд не сме ући у извиђање једног приватно-правнога спора, ако тужилац није спорну и папирну таксу положио. Требао би поверилац да буде у једном од оних случајева у којима је законом ослобођен од претходнога полагања таксе (као што је, н. пр., случај из чл. 2. тач. 8. Закона о Таксама: Таксу не плаћају „сиромаси, по уверењу надлежне власти, које вреди само за годину дана“), па да извршна власт може и треба да продајној процедури приступи и без претходног плаћања, од стране повериоца, огласне таксе. Разуме се да, зато што је поверилац положио унапред огласну таксу, ова на њега не пада дефинитивно: њу сноси дужник, као што се то види из §. 476., други став *in fine*: „Из продајне цене таксе се после првенствено исплаћују ономе, који их је био положио“, — одредба сасвим правична: пошто је, неизмирењем дуга, дужник учинио нужном принудну наплату, то он мора сносити и трошкове које је ова проузроковала.

Када су испуњени сви услови да се продаја може одредити, полициска власт не може ову више одуговлачити нити, пак, одређену продају обуставити. За одуговлачење продајнога поступка, извршна власт одговара, као што нам је то већ познато, по §. 500. *а.* (Допуна од 14. Јула 1898.). Што се тиче обустављања принуднога извршења, било оно почето или не, за то важи пропис §-а 478. *а.* о коме смо раније говорили и на коме се, због тога, овде не морамо више задржавати.[1])

Извршна власт не би могла својом иницијативом, а изван случаја предвиђенога у § 478. *а.*, одгодити продају ни по том основу што би налазила да ова не би дала повољних резултата због новчане оскудице која, дотичнога момента, влада у народу. На пример, она не би смела продају, коју би требала да изврши у пролеће, оставити за лето или јесен, када свет, нарочито у селима, боље у погледу новца стоји. И у опште, ма како биле тешке прилике у земљи, то не би могао бити разлог за невршење одлука судских. Постојање и остварење једног права није условљено повољним или неповољним околностима у држави. По нашем Уставу, чак, не би се извршење продаја могло обуставити ни законом. Такав закон, који продужује рокове приватно - правним тражбинама, зове се мораторијум, и он би био противан чл. 36. Устава по коме „Закон нема повратне силе на штету права стечених

[1]) Такса за оглас то је она из тач. 63. Закона о Таксама. Уз ову таксу иде још и она од 5.05 динара, установљена законом од 22. Априла 1860 год. (36. XIII., стр. 66.). Даље имамо, код принудних наплата, ове таксе: тач. 23. Закона о Таксама (добошка такса), тач. 86. истога Закона (такса за извршења). Ове две последње таксе не наплаћују се унапред, већ по свршеној продаји „из новца који се прими за продато добро“ (чл. 15. Закона о Таксама). В. *Полицијски Зборник* (уредно Димитрије Калајџић), стр. 1065..

[1]) Разуме се да се §. 478. *а.*, по коме продају може обуставити само поверилац који је извршење тражио, не односи на случај када продаји стоји на сметњи, н. пр., појава спора односно исплате, после доношења судске одлуке, онога дуга који је предмет те одлуке и који би имао егзекутивно да се наплати. О једном таквом случају имамо и решење Државнога Савета од 1. Јануара 1904. год. бр. 4825. по коме је: „Полицијска власт дужна застати са радом на извршењу наплате извесног приватног дуга, по поравнању или осуди судској, кад се при извршењу појави спорно питање о исплати дуга после осуде“ (Мил. Вукићевић, *Збирка Одлука Државног Савета*, стр. 35.). Видети и решење истога Савета од 4. Маја 1904. год. бр. 3780. по коме „Само на основу писменог доказа о исплати судске осуде полицијска власт може обуставити извршење“ (Мил. Вукићевић, *ор. cit.*, стр. 42.).

ранијим законима.“ Право повериочево да се, принудним путем, његова тражбина, која је предмет извршне одлуке судске, наплати јесте његово стечено право (§ 462.) које му ни закон не би могао одузети. Наравно да, ако би се такав закон ипак донео, он би био обавезан за судове и извршну власт, пошто они нису надлежни да цене материалну уставност једног закона (чл. 117. и 146. Устава), али то ништа не смета да би такав закон био Уставу противан. Из овога излази да се закон о мораторијуму не би могао, без повреде Устава, донети ни за време рата. Може се, сумње нема тај систем критиковати, али је он код нас такав.

Да ли би полициска власт могла одредити, као дан продаје, недељу или који од оних дана који се, по државном календару, сматрају као празнични дани?

Код овога питања могли бисмо стати на једно од ова два гледишта: једно се односи на природу посла о коме је овде реч, а друго се тиче саме власти која тај посао врши.

Када станемо на прво гледиште, могли бисмо одговорити. на горње питање, негативно, то јест рећи да се јавна продаја не би могла обавити у недељне и празничне дане. И заиста, извршење одлуке судске, као друга фаза грађанскога спора, спада у послове судске, а ови се, по § 510., не врше „у дане, које је црква за светковање одредила, а осим тога два дана пред Божић, на велики четвртак, петак и суботу.“ Шта више, по истом основу, извршења не би требало предузимати ни „од 16. Јуна до конца Јула закључно“, будући, по истом пропису, § у 510., за то време судови не раде, време које се зове велики судски одмор (распуст, ферије). Изузимају се, наравно, они судски послови који долазе у надлежност дежурнога судије и који се, по §-у 511., врше и за трајања судскога одмора, и међу којим пословима се не налази и рад на извршењу судских одлука. А ако би, противно овом излагању, полициска власт одредила за продају један од оних дана када судови не функционишу, тада би се она имала извршити први дан по томе дану, под условом, разуме се, да тај дан долази међу дане када судови раде, сообразно §-у 128. по коме: „Ако последњи дан рока падне у дан празнични или у дан одмора, или ако се погрешно одреди рочиште у ове дане, онда се узима први радни дан по празнику или одмору за дан рока или рочишта“.

Ако се, пак, држимо другога гледишта, ако, то јест, имамо у виду саму власт која је, код нас, надлежна за извршење одлука судских, онда ћемо рећи да продаја јавна може бити и у недељу и у празничне дане, а тим пре и у дане судскога одмора. Ово стога што полициска власт — ми се задржавамо на њој, зато што је она, у главном, извршна власт кад принудне наплате — нема празника ни одмора. Она нема празника ни одмора, стога што је она најважнија власт у држави, а најважнија је, јер је прва и постала. Она је прва и постала зато што је најважнија. Са задатком да одржава у друштву ред и јемчи за безбедност у њему — оно чему се, у принципу, и тежи у држави, оно што се, у први мах, и хтело у самом почетку државнога живота — полиција је постала када и држава: то су, тако да се изразимо, два близнака. Једина, у то време, власт у држави, полиција је имала у рукама тада све власти. Доцније је и код ње, као и у другим друштвеним манифестацијама, наступило диференцирање, из ње су се, као из некога извора и правласти, развиле и све друге власти, али је у њеним атрибуцијама остала и даље она њена првобитна власт, власт која гарантује мир и безбедност, задржала је најкарактеристичнију од свију државних власти, због чега полиција и јесте управо символ државне власти, она је власт у правом смислу те речи, она је, подупрта војском, она сила која даје праву његову практичну вредност, осигуравајући му санкцију.[1]) (наставиће се)

Ж. Перић

ПРИВАТНИ ТУЖИЛАЦ КОД ДЕЛА ОДВОЂЕЊА

У нашој земљи врло је чест случај, да се на сеоским саборима заглёдају момци и девојке и да, ако родитељи брак не допуштају, момак са својим друговима из села или одмах на сабору или доцније од куће украде или отме девојку од њезиних родитеља и води је својој кући. Кад девојка бар једну ноћ преноћи у момачкој кући, онда се она сматра као осрамоћена и њезини су родитељи тиме нагнани да даду накнадно одобрење за брак. Бива пак много случајева да момак фактички дефлорише девојку, јер у томе види најбољу гарантију да му њезини родитељи брак морају дозволити. То он не ради ни у каквој другој намери до ради тога: да осигура брак.

Редован је случај да родитељи девојачки, принуђени силом околности, дају накнадно одобрење за брак. Цео се посао око закључења брака тада свршава врло брзо, о тој се ствари органи власти и не извештавају, те и не долази до кривичног поступања због извршеног дела одвођења. Али деси се да посредством трећих лица ствар дође до знања полицијској власти и она отпочне кривично ислеђивање. Нама су познати случајеви да је полицијска власт забрањивала венчање одведене девојке са момком, наређивала лекарски преглед девојке а безразложно држала у притвору момка. Особена правна природа деликта одвођења изгледа као да није довољно јасна извесним органима истражне власти. Нарочито као да није јасно: шта је процесна претпоставка акцији полициске власти, кад, у ком случају, она може предузети истрагу, управо каква је *тужба* подлога овоме процесу.

Остављајући на страну битна обележја самога деликта. ми ћемо сада говорити само о његовој процесној претпоставци, дакле о тужби, којом се истрага заснива.

*

Општа замерка неодређености и несистематисаности као да би се код деликта одвођења нашем К. З. нарочито могла ставити. Он је извесне случајеве одвођења ставио у главу XX која говори о злочинствима и преступљењима противу личне слободе, а друге, у *суштини исте,* у главу XXI која говори о деликтима противу благонаравија. Ми ћемо мало ниже показати да су у ствари сви деликти одвођења деликти *иротиву личне слободе.*

Шест параграфа К. З. говоре о одвођењу: 187, 188, 189, 190, 197 и 200. Од ових § 190 процесуалне је природе а остали предвиђају особене деликте, те ћемо их разликовати према разлици заштићених правних добара.

§ 187. предвиђа случај у пауци К. Права познат под именом „крађе деце“, која још нису навршила 16 година и то у циљу да се употребе на користољубиве и неморалне намере. Одвођење женских ради тога да се са њима ступи у брак или да се са њима блудно живи није по овоме параграфу кажњиво, јер је та радња као специјалан деликт даље предвиђена. Правно добро које је овде, код крађе деце, нападнуто, јесте *лична слобода њихова.* То је јасно, ако је дете одведено силом или преваром, али исти је случај ако је дете отишло по своме пристанку. Јер и у том случају извршена је „повреда фамилијарног права“ а ту повреду закон хоће да забрани. Дете од 16 год. нема права да собом слободно располаже, те отуда оно и не може дати пуноважан пристанак на одвођење. Повреда личне слободе детиње, која је у родитељским рукама, извршена је и тада, када је дете пристало да са одвођачима иде. Овај облик одвођења казни се по званичној дужности. Тај карактер се не мења ни у случају става II § 187. Тамо се вели: „Но ако се одвођење чисто у ползу одведеног клонило, и ако је том његово стање заиста побољшано, неће се казнити, ако у следству тога родитељи или заступници одведенога доцније то одобре.“ Као што се види: накнадно родитељско одобрење има за последицу да уништи *иротивправност радње.* После тога одобрења нема више кривичнога дела. Док то одобрење, пак, недостаје постоји кривично дело и оно се казни само по званичној дужности.

§ 188. предвиђа случај на превару или насиљем изведеног одвођења женске, у циљу да се са њом венча или блудно живи. Од оваквог одвођења заштићена је свака „женска“ — девојка, удовица, распуштеница и удата *жена* — т. ј. женска која има живa и неразведена мужа, а прећашњим § 187. заштићено је од одвођења свако *лице* и женско и мушко.

Пошто је женска одведена силом или преваром, то је повређено правно добро њезина лична слобода.

Али женска може бити одведена у циљу венчања или блудног живота и по њеном *пристанку.* И тада постоји кривично дело. У том погледу предвиђа закон три разноврсна случаја: ако је по својој вољи одведена *неудата женска* која није још навршила 15 година и то без знања

[1]) В., у вези са овим, исцрпну расправу Д. Т. Алимпића, *Историјски развитак полицијских власти у Србији (1793—1869),* стр. 3. à 15..

или одобрења њезиних родитеља или тутора, онда је то дело из § 189. каз. зак.; ако је одведена *удата жена* без знања и одобрења мужа, онда је то дело из § 197, а ако је својевољно одведена *девојка* која је навршила 15, али не и 21 годину, без одобрења родитеља или тутора, онда је то дело из § 200. К. З.

Које је правно добро законом заштићено у овим случајевима? Женска је на одвођење пристала, оно није извршено ни силом ни преваром. Лична слобода у колико она њоме лично располаже није јој повређена. Али на произвољно располагање том слободом напред наведене женске немају права. Њихова лична слобода находи се још и у рукама њихових тутора и родитеља или њихова мужа. Над децом до њихове навршене 21 године траје *родитељска власт* и из односа зависности од родитеља или тутора баш и кад хоће у брак да ступе, до тога доба деца не могу изаћи. Жена је пак кроз цео живот дужна живети тамо где и њен муж живи, и никако није њезино лично право да иде куда хоће и коме хоће. *Горњим законским прописима заштићена је дакле та установа родитељске и мужевље власти.* А кад се на овај једино правилан начин природа деликта схвати, онда се ни у одређивању приватног тужиоца неће правити погрешке.

Деликти који се учине тиме, што се одведе силом или претњом ма која женска, или са њезиним саизволењем но без одобрења тутора или родитеља неудата женска испод 15 година, казне се по званичној дужности. Али по § 190 К. З. ако би се отмичар са одведеном девојком венчао, суд ће само на захтевање оних лица, која имају право уништење брака захтевати, дело ислеђивати и пре него се брак уништи, не сме се оптужени осудити ни казнити.“

У овакоме случају за казну су нужне две претпоставке: 1) да се закључени брак разведе — 2) да „лица која имају право уништење брака захтевати“ поднесу кривичну тужбу. Венча ли се дакле, отмичар са отетом женском онда се дело одвођења из §§ 188. и 189. казни само по приватној тужби.

Закључени брак није основ, који би ништио противправност или кажњивост ранијег деликта одвођења, већ је он само једна процесна сметња, коју најпре треба уклонити па се тек онда може отпочети кривично поступање. Закључени брак треба дакле најпре развести. Што се тога тиче, ваља разликовати случајеве: да ли је женска одведена силом или преваром, или је она пристала на одвођење а њој је мање од 15 година.

а) Ако је женска силом отета и за време трајања те силе извршено венчање, онда се по § 76. грађ. зак. сматра да такав брак *у опште није ни постојао.* Он је ab initio ништав, а свештеник, ако је за насиље знао, па ипак венчао, може бити кажњен максималном мером затвора по § 138. К. З.. Пошто се дакле такав брак сматра као и да не постоји то чим се утврди, евентуално у кривичном процесу противу свештеника, да је брак уз насиље или противу воље закључен, може се одмах отворити и кривично поступање противу отмичара, али сад тек у том случају, ако постоји тужба оних лица, која имају право уништење брака захтевати.“

б) Ако је женска испод 15 година пристала на одвођење, па са њом брак закључен, онда важност таквог брака по § 72 грађ. зак. зависи од опроштаја надлежнога архијереја. Ако архијерej да опроштај брак ће вредети, раскида дакле не може бити, па се не може ни отварати никакво кривично поступање. Ако пак архирејер опроштај не да, онда ће се такав брак уништити и после његова уништења може се почети кривична истрага противу одвођача, али и тада само на тужбу лица, „која имају право уништење брака захтевати“. Дат пак архијерејски опроштај или не, свештеник ће се, ако је само за малолество девојчино знао, казнити по § 136 К. З.

Која су то лица „која имају право уништење брака захтевати?“ То су она иста лица чији је пристанак за склапање брака нужан. Поименице одговорићемо на питање доцније.

На случај одвођења жене по § 197 К. З. право на подношење тужбе има само *муж.* Ако би такву тужбу поднело ма које друго лице: брат мужев, задругар или задружни старешина, не може се по таквој тужби ништа радити. По § 110 грађ. зак. „супруга пак дужна је *мужа свога* слушати, наредбе *његове* извршивати, за њим ићи где он за добро нађе, *с њим онде живети.*“... Породични или задружни старешина нема према жени свога задружног сина никаква права. Он је то право изгубио пропашћу старога римског манусног брака.

Ако са својим пристанком буде одведена девојка, која још није навршила 21 годину, али има пуних 15 година, онда се по § 200 К. З. кривично поступање противу одвођача може предузети само на тужбу *родитеља или тутора.* У ствари то су лица која дају пристанак за ступање малолетнице у брак и која имају права подизати захтев за раскид брака. Напред наведеним казненим законским прописима, као што смо видели, заштићено је ово њихово *право одобравања брака.* А која су то лица поименце, ми можемо дознати само разгледајући о томе прописе грађанскога законика и закона о старатељству.

*

Брак је формални уговор између два лица разнога пола — § 60 грађ. зак. као и за сваки други уговор, по коме се стичу права и обавезе и за закључење брака потребна је правна способност сауговорача за закључење тога правнога посла. Малолетници су истина правно способни, могу бити субјекти права и обавеза, али они немају нужну способност за правну радњу. Они се по § 39. грађ. зак. држе за недозреле и стоје под особитом „заштитом и обраном закона“, који се састоје у томе што се пуноважно могу обвезати само уз пристанак њиховога старатеља. Законски заступник своје малолетне деце по § 126. г. з. јесте отац, ванбрачној деци законски је заступник мајка — § 129. г. з. — а ако мајке немају онда њихов хранитељ — § 132. г. з. Заступници пак деце која не стоје под очинском влашћу родитеља јесу старатељи, постављени по закону о старатељству.

Пошто уговор о браку за собом повлачи обавезе, то га малолетници без одобрења својих заступника не могу закључивати Ово тврђење не обара ни § 150. г. з. у коме се вели: „како пунолетност детета настане тако и родитељска власт престаје.... *кћи од 18 година може се удати, нити јој родитељи забранити или на иут стати могу.*“ Изгледало би на први поглед да женска изнад 18 год. може закључивати брак и без одобрења родитељског, управо да у погледу на брак њезино пунолетство наступа са навршеном осамнаестом годином. Такво би мишљење било погрешно. Ако би женска изнад 18 година могла сама дати пуноважан пристанак за брак, онда по којој би логици могао законодавац кажњавати некога одвођача, кад је она сама пуноважно пристала да са њим иде? Протумачен у вези са § 69. в. и законодав. решењем од 24 окт. 1860. г. Н. 194. уз тај § овај пропис у § 150. г. з. значи: родитељи не могу забранити, спречити девојку изнад 18 год. да ступи у брак. И кад она то хоће а родитељи неће да јој даду пристанак, онда се она може за одобрење обратити *општинском суду* („примирительном“) и добијена дозвола отуда замениће јој родитељско одобрење.

Кад у брак хоће да ступи брачно дете, онда му је до пунолетства нужан пристанак *очев;* — ако у брак ступа ванбрачно дете, онда пристанак *материн,* а ако оно нема живе матере или се она о њему не стара онда *хранитељ* — § 69. в. г. з. у в. са § 132. г. з. Ако у брак хоће да ступи брачно дете које нема оца, онда одобрење дају *тутори* т. ј. стараоци и то главни старатељ и старатељски судија — чл. 75. тач. 2. зак. о старат., али је том приликом судија дужан да саслуша и мишљење „пупилних у земљи живећих пунолетних сродника по крви или по тазбини“ — чл. 93. и 94. тач. 2. зак. о старатељству. Ако ова лица неће да даду пристанак за брак између малолетника, онда се они, ако и једно и друго, и момак и девојка, имају по пуних 18 година могу обратити за одобрење општинском суду и његово одобрење замењује родитељско или старатељско — § 69. тач. в. г. з. у в. са реш. од 24. окт. 1860. г. Н. 194.

Ова иста лица, која дају пристанак за брак, могу, поред женика, на случај потребе захтевати — развод брака. А та пак иста лица *једино су и овлашћена да поднесе кривичну тужбу за дело одвођења, ако се оно казни по тужби приватног лица.*

Кривични закон у § 189. и 200. помиње родитеље „и“ „туторе.“ Родитељи су и отац и мајка. Али ако *отац* допусти женику да води његову брачну кћер, онда мајка не може тужити за дело одвођења. Ако то међутим код живог оца мајка допусти, онда отац може тужити. Исто тако не може ванбрачни отац тужити, ако *мајка* допусти одвођење ванбрачне кћери, као што ни оба ванбрачна

родитеља не могу чинити, ако они нису хранитељи детета, а *хранитељ* је дао допуштење за одвођење. Али овај израз „родитељи“ ипак може добити свој правни значај. На име, ако брачно женско дете остане са матером и стараоци му се не поставе, не образује се маса па мати допусти одвођење, онда кривично дело не би постојало. Ми мислимо да би у том случају пристанак материн био довољан и за закључење брака у смислу § 69. тач в. г. з.

Ако буде одведена малолетница која је под старатељством, онда право на подношење тужбе има само тутор — *главни стараоц*. За то му, мислимо одобрење старатељског судије не треба. Старатељски је судија надзорна државна власт над тутором и његово је одобрење за туторов рад нужно тамо где га закон изрично тражи. За овај посао то није случај.

Ако се брачно женско дете налази код кога као код хранитеља, па ма му он био најближи сродник, није он овлашћен за подношење тужбе противу одвођача. Он то право може стећи: ако после очеве смрти постане детињи стараоц, или ако за живота очина, *усвојењем* по прописима грађанског законика, стече очинску власт над дететом.

Право на подношење кривичне тужбе за дело одвођења имају само она лица, која су по прописима грађанског законика носиоци очинске власти над децом и муж.

Да им не би решења код судова падала полициске су власти дужне да пре него што почну рад по тужби за дело одвођења најпре добро испитају: које је то лице што тужбу подноси и је ли оно по закону овлашћено на ту процесну радњу.

Живко Топаловић
судски писар.

КРИМИНАЛНА ПОЛИЦИЈА

(НАСТАВАК)

Трећа погрешка. — Да је међу шефовима полиције и државног тужиоштва био само један интелигентан и хладнокрван човек, злочинац би био ухапшен у своме стану, на један сат после извршеног злочина. Ствар је била врло проста, готово и за децу обична. Довољно је било: а) имати мало памћења о криминалним аферама и послужити се методом која је употребљена у Алзас-Лорену, у једном скорашњем случају, и б) познавати подручни полицијски персонал.

Јуна 4. год. 1904, у $7^3/_4$ часа изјутра, у вестибилу једне куће вароши Шлестад (Алзас-Лорен), нађен је убијен поштански кондуктер Ерет. Руковођена духом реда и методе, којим се одликују Немци, полиција је радила одлучно, брзо и логично. Прилике и услови злочина одмах су реконституисани. Идентитет злочинчев такође је одмах утврђен и потера за њим организована. Државни тужилац из Колмара првим возом дотрчао је у Шлесдат и одмах узео у помоћ псе осмог ловачког батаљона. Пошто су им претходно дали да њуше постељне ствари, у којима је злочинац спавао, пустили су их да траже злочинца. Само што је ово било излишно, јер је у овом тренутку државни тужилац добио извештај да је злочинац Емил Бем ухваћен и ухапшен од потере у једном пољу близу Шервајлера. Злочинац је осуђен на смрт 18. новембра 1904 год.

У афери Ван Галковој требало је поступити на исти начин и употребити најбоље полицијске псе из Шербека и Сен Жила, или оне друштва пастирских паса из Гренендела. Употреба паса била је већ олакшана тиме, што се међу особљем треће полицијске дивизије налазио агент Либрехт, који је оснивалац и дресер клуба пастирских паса. Ниједан од шефова није се сетио овог детаља.

На два дана по извршеном злочину, г. Феликс Фукс, државни вице гувернер Конга и председник апелационог суда у Бому, срео је случајно краљевог прокуратора г. Нажела и том приликом изјавио му своје чуђење због неуспешне истраге у афери Ван Галк, подсетивши га у исто доба и на употребу полицијских паса. Тек после овога, г. Нажел се решио да позове агента Либрехта, и да му предложи да се користи својим псима. Покушај је извршен у петак, 9. фебруара, у вече. Либрехт је употребио изврсно псето Фолету, старо 3 год. које је произишло од Сатане, најчувенијег сен-жилског пса. Псето је одведено у улицу „Hirondeles“ и код палисаде, где је злочинац једно време био спустио свој пакет на земљу, њушкало је и гребло. Кад су га упутили у правцу улице „Laeken“, оно се зауставило пред кућом бр. 22, на месту где је леш с пакетом био нађен. За овим су га одвели у правцу улице „Fleurs“, из које је оно отишло у улицу „Pont-Neuf“, ту застало и њушкало пред једном капијом, а затим је отишло у правцу Бодуеновог булевара и шеталишта „Anvers“ и застало пред кућом Жанине мајке. Кад су га вратили на старо место, оно је нагло отрчало пред кућу бр. 2, на кеју „Pierre de Taille“, у којој станују Ван Галкови. Покушај овај поновљен је и у суботу, али без икаквих других резултата.

Покушај са Фолетом остао је, по несрећи, без резултата само зато што није био изведен како треба: пре свега, он је предузет сувише доцкан, а и сам начин на који је извршен скроз је погрешан. Било је апсурдно узимати за полазну тачку место на коме је леш био остављен. Између ове тачке и места злочина није постајала веза, нити је псето могло наћи на какав траг, пошто на међупростору између ове две тачке девојчица није додиривала земљу, а и злочинац је, као што смо видели, носио под пазухом пакет с лешом. Траг се могао наћи само између места одвођења и куће злочина. С тога је за полазну тачку истраживања требало узети кућу Ван Галкових, из које је дете последњи пут изишло. Да би се псету олакшао посао, требало му је претходно дати да њуши детиње постељне ствари, прљав веш, чарапе и ципеле и т. д. Као многобројни ловачки пси, Фолета би нашла лако кућу злочина, пошто су се у њој још налазиле детиње ноге, ципеле, кутија за рад и огртач. Шта више, да је Фолета паметно употребљена одмах чим је полиција извештена о нестанку Жанином, злочинац је могао бити ухваћен у своме стану за време касапљења детињег леша. И ако су нашој полицији и нашој истражној власти стајали на расположењу тако драгоцени помоћници и тако одлично дресирани пси, ипак су оне биле неспособне да се њима користе због сваког одсуства иницијативе и расуђивања.

У једном скорашњем случају немачка полиција дала нам је веома поучну лекцију за употребу паса.

На Божић, 1908 год., нађен је у Гисену, у пола наг леш младога Хенри-Абсла, кога је било нестало у очи Божића. Дете је било жртва гнусног атентата, после кога је удављено. Шеф варошке полиције посумњао је одмах на обућара Рајфа, који је више пута био осуђиван због оваквих истих дела, а последњи пут на 8 год. робије, коју је казну тек био издржао. Осумњичени није могао доказати где је био у времену кад је злочин извршен. Поред овога, његови одговори били су противречни. Одвели су га на место извршеног злочина, али је он и у присуству жртве продужио одрицати. Тада су га одвели у шуму, далеко од места где је злочин, био извршен. Ветцлар, псето жандарма Јакова, пошто је претходно њушило детиње хаљине, пронашло је одмах осумњиченог Рајфа, и зауставило се пред њим режећи и са накострешеном длаком. Оптужујуће лајање и чуновато понашање псета толико су утицали на осумњиченог, да је одмах признао кривицу.

Полицијски пси могу врло много користити у истрагама, а нарочито у случајевима злочина против детињства, код којих, по правилу, остаје врло мало трагова од злочинаца. Због овога је веома корисно за криминалне полиције у великим центрима да располажу псима, специјално дресираним за откривање трагова. Њихова употреба у полицијским истраживањима није, у осталом, нова. Њих и у самој Кини врло често употребљују за изналажење крадљиваца, Кинези су, у истини, пажљиви, посматрачи, математичари и логичари, док су белгијске власти далеко од тога да се одликују овим особинама.

Четврта погрешка. — У место да ради методично, брзо и вешто, полицијски и истражни чиновници трачили су драгоцено време у бескорисним истраживањима и у готово шаљивим ситницама. Чак се тврдило, да судска бригада није могла одмах отпочети истраживања због оскудице агената. Кад се власт, најзад, дефинитивно ставила у покрет, пружила нам је доказе о својој несравњеној вештини у истраживањима. Тада смо видели како добри ватрогасци, под руковођењем судских агената, испитују више дана кровове кућа по кварту и базене морског канала у циљу истраживања детињих ногу. Изгледа, да је власт била себи поставила за циљ реконституисање целокупног леша нестале девојчице, уображавајући да би прости проналазак ногу могао оријенти-

сати истрагу. Као што смо видели, ципеле и ноге детиње, које не достајаху, нађене су недељу дана доцније, потпуно саме.

Пета погрешка. — Истражном судији г. Хавоу требало је пуних 5 дана да редигује „Важан Лични Опис“, чији текст износи око 60 редова. Злочин је извршен 7. фебруара у вече, а овај опис потписан је и штампан 12, и тек сутра дан растурен. Ових 60 редова текста, који су бар могли бити написани брижљиво и без икакве замерке — јер је за њихово писање употребљено толико времена — пуни су материјалних, невероватних и грубих заблуда. У једној другој објави од истог дана — у „Важној Објави“ — налазимо читаву серију других погрешака.

Шеста погрешка. — „Жана Ван Галк убијена је пошто је претходно силована“, вели се у опису г. Хавоа. Међутим, прве констатације судско-медицинског вештачења утврдиле су противно: *да дете није убијено, већ да је подлегло конжестији*, која је наступила услед његовог напитог стања. Овај факт има изузетну важност, коју ћемо доцније истаћи. Дужност је, међутим, истражног судије, да констатује само позитивна факта. Ову грубу погрешку он није исправио ни у својој објави од 24. фебруара.

Седма погрешка. — Истражни судија пише: „Поменутог дана, око 7 часова у вече, ово дете напустило је кућу својих сродника, на коју „Pierre de Teille“, у коју је одлазило сваког дана после школе, и у место да се, као обично, врати директно шеталиштем „d'Anvers“ у „Molenbeek-Saint-Jean“, у домицил своје матере, са којом је становала, Жана Ван Галк виђена је у ово време у разговору са једном женом, која је овако изгледала.“

У овим важним редовима налазимо доказа да су полиција, државни тужилац и истражни судија били врло рђаво обавештени о условима егзистенције Жане Ван Галк и чланова њене фамилије. Жана није, после школе, одлазила код својих сродника у циљу обичне посете, већ је, као што смо видели, она код њих живела, становала, обедовала, и спавала. Све ово записано је и у самом регистру популације. Према овоме, она никад није становала код своје матере.

(НАСТАВИЋЕ СЕ)

ПОУЧНО-ЗАБАВНИ ДЕО

КАМОРА

од

Жана Карера

Када је основана Камора? Неаполитански научењаци још дискутују о томе; они ће то увек чинити.

Изван сваке је сумње, да Камора датира најдаље од XVII-ог века, и да је она постала за време шпањолске владе. Да ли су војници и разбојници шпањолски или сицилијански донели облик, идеју, закон, па чак и извесне речи речника камористичког? То је могуће, али овде није место да се о томе говори. Али је неоспоран факт, да су, мало по мало, и сами Неаполитанци примили све елементе ове организације и усвојили их својим обичајима. Познато је, да је Камора увек имала присталица у кварговима, у којима је било мање странаца. Укупно, ма како да је био случајан њен постанак, има доказа да је Камора убрзо постала моћна реакција масе народа против владе, управо експлоатације странаца.

Експлоатације, а не владе, јер Неаполитански народ беше у години 1600. и сувише навикнут на стране династије, а да би духовно и морално трпео од шпањолске навале. Али он је трпео материјално и новчано у додиру са свакодневним животом. Ми знамо како су били храбри, али немилосрдни освајачи Шпањолци XVI-ог и XVII-ог века. У вице - краљевство неаполитанско донеше они своју суровост и раскош. Изузевши владу неколико добрих вице-краљева, као дон Пијера од Толеда, Шпањолци мишљаху једино на то, да се обогате. На тај начин Неаполитанци беху изгубили сваку идеју о правичности, правди и доброј управи.

У Неаполу је поникла идеја камористичка: поставити тајну правичност неколико храбрих људи на место правде, које не беше у државној управи; немилосрдну и циничку управу несавесних чиновника, спречити помоћу неколико издржљивих људи тајно примљених у друштво, решених на све, који постадоше тако опасни да их се је влада морала бојати.

Види се одмах како је једна таква намера могла постати опасна, али се такође и разуме како је једна таква организација могла бити и привлачна за један народ страсан и јаке уобразиље; за који се освајачи нису трудили да му улију у душу дубоко морално васпитање.

Зна се колико је народ неаполитански инстинктивно обожавао романтична и каваљерска јунаштва. То је тај народ, који још и данас иде у позориште маријонета да гледа јуначка дела Ролана и Рено-а.

Тако ће се лако објаснити како је Камора, чим се је дознало како је опасна и тајанствена, добила велики уплив. За кратко време постаде она свемоћна у Неаполу. Она засени народну уобразиљу, она задаваше страх влади; она се бораше победоносно против владине неправичности, и под упливом снаге и воље почини читаву масу порока, злочина и крађа, којима се служаше да би обезбедила своју материјалну моћ, и по потреби подигла буну.

Из тога је дошло до везе између „Каморе“ и „Мала Вите“, која мораше пре или после довести до покварености и кризе ово опасно друштво.

Што се тиче њене улоге у историји за време последња три столећа, требало би врло много времена за причање.

Има о томе много прича, али које нису истините. Али је неоспорно да је Камора била умешана у све нереде и све покрете, у Неаполу — и она је у томе узела врло великог учешћа.

Да ли је она припомогла паду страних вице краљева и оснивању независне краљевине, на челу које стајаше Карло III Бурбонски? То се не зна сигурно, али се зна да су Бурбонци имали за Камору очинску наклоност.

Неумољиви закон једног тајанственог друштва.

Камора имађаше херојских, као и несретних дана у години 1799, за време Наполеонове Републике. Верна Бурбонцима, она беше умешана у отпор против Шампионетове војске, и изазва дивљење код свију, па чак и код републиканског генерала. Она беше умешана такође (и то с каквом суровошћу) у реакцију генерала Рифо у име Бурбонаца. Јер Камора беше непријатељ и француским освајачима, као што беше и према Шпањолцима и Аустријанцима. Ипак Мират задоби за себе њено пријатељство својим сјајним јунаштвом. Зар он не беше жива слика оних паладина, о којима се говори у витешким причама? Није ли то био диван авантуриста, овај крчмар који је због свога јунаштва постао краљ? Многи камористи, потресени и очарани, клицаху Мирату, кад овај дође на место Јосифа, и када уђе у Неапоље одевен у пурпурно одело окићено златом и драгим камењем, диван на своме лепоме коњу.

Али после 1814. године постадоше они опет Бурбонци, и од тог тренутка Камора достиже максимум моћи и напретка. А за време владе Фердинанда II, најпопуларнијег краља Неапољског, камористи установише право државно уређење. У то доба, прича један садашњи историчар каморски, господин Ернесто Серао: „Највећа част коју могаше постићи човек обдарен храброшћу и осећајима, то је да постане члан Каморе; и од тада се то друштво назва „l'Onorata Gocieta.“ (Часно друштво).

Многи Камористи говоре данас, (а нарочито старији) о „златном добу“, то јест о влади доброга краља Фердинанда II.

Па ипак, после 1860 и 1870. године они се не противљаху новоме режиму. Можда су изгубили у дугој срећи моћ осећања и противљења; може бити да су били занесени чарима Гарибалдијевим и Виктор-Емануеловим, који уђоше у Неапоље овенчани учињеним јунаштвима. Као и за Мирата, они се придружише народним овацијама.

За три стотине година од како постоји, Камора је могла мењати свој облик и унутрашњу организацију. Али основни принципи који су владали при њеном оснивању и који створише њену кохезију и моћ, задржани су кроз све револуције до данас.

Камориста мора да слуша два *строга закона:*

1-во Један морални закон, који се састоји из тога, да се никад не прекрши заклетва.

2-го. Један писани камористички закон.

Први се зове „*l'omertà*“, а други „*il frienö*“. У томе законику се сваког часа спомиње *смрт*.

Осим главне казне има безброј врста других мањих казни, којима су камористе подвргнуте за најмању погрешку, и од којих су неке необично грубе.

Нарочито је романтична и сурова казна *sfregio*.

Sfregio није апсолутно специјална казна за Камору. То је једна телесна казна својствена неапољском народу. Она се састоји из тога, што се образ засече једним ударом бријача или врло шиљатог пероreза па чак и десетпарцем или једним излизаним и наоштреним динаром.

Постоји по овом народном обичају једна драма чувеног неапољског песника Салваторе де Бакома, „*Assunta Spina*“, која је у Италији пожњела огроман успех, и коју ће ускоро играти у позоришту „*Антоан*“ подименом „*La Balafrée*“.

Камористе, које имају да пребаце ма шта један другом, *морају* се тући. Ове чудноватe борбе зову се *dichiaramenti* и тако су стого прописане, као стара пресуђивања божја у средњем веку. Оне су тако романтичне као мускетарски двобоји за време кардинала Ришеље-а.

Некада су се борили ножем тако вешто, као наши најбољи борци мачем. Данас се све више употребљава револвер. Старе камористе су због тога у очајању, јер виде у њему опадање „l'Onorata Società-e“.

Ипак револвер нису сви усвојили, јер има још *верних ножу*, чак и међу млађима.

Шефови и чланови.

Строгост је у камористичкој јерархији врло велика.

Ова се јерархија, изгледа, врло мало променила од како је Камора основана, јер у оваквим тајним друштвима облици се најмање мењају.

Камора има увек једног врховног шефа, кога зову *Каиитеста;* око њега, као перови око краља налазе се шефови 12 великих секција, који се зову *Каиинтрини. Каиинтеста* и *Каиинтрини* састављају савет и највиши суд камористички, на чије се пресуде не може апелирати. После њих долазе шефови група, названи *Каии есаираица.*

Најзад постоји поред *Каиинтесте* још једна личност, која има мање власти од њега, али која има исто толико утицаја, и чије се тајанствене моћи у толико више боје што располаже фондовима „Часнога Друштва“. Та се личност зове *Containolo* (благајник).

Некада је Капинтестова власт била огромна. Он је био већи господар Напоља и од самога краља. Данас, са опадањем друштва, ова власт је много више ограничена. Али ипак, постати Капинтеста, то је сан свију чланова, и нема ничега на свету што не би покушали да учине због те амбиције. Има око овога чина подмуклих бораба и крвавих такмичења која су равна, само у мањем оквиру, интригама на старим дворовима царским.

Требало би једна цела књига, да се скупе само анегдоте које стари Неапољци причају о јуначким борбама између кандидата за Капинтесту.

Али ипак, Капинтеста не ужива власт над животом и смрти Камориста, као што то многи мисле. На смрт може да осуди само „суд више Каморе“, где се поред *Каиинтесте* налазе и неколико *Каиинтрина.* Некада, за време класичнога доба, ово суђење беше врло строго и врло свечано. Оно је држано у тајанственим клубовима, у нарочитим крчмама које се налажаху у удаљеним предграђима, понекада у пећинама дуж мора, и било је опкољено тако романтичном околином, коју је неапољска литература прошлога века обилно описала у позоришту и у роману.

Суд „више Каморе“ у принципу се састоји из *Каиинтесте*, председника, и дванаест перова, *Каиинтрина.*

Један неапољски писац, песник великога талента са романтичним неапољским дијалектом, Фердинандо Рисо, који је изучавао сасвим изблиза и најтајније обичаје народне, и који то живописно прича, описује једно суђење „више Каморе“ овако:

„Кад се почне говорити о смртној пресуди над неким кривцем, суд се свечано сакупи, и решава. После решења, он изабере једнога или више лица способних за извршење пресуде. Обично се за извршиоца пресуде изаберу сасвим млади људи, који желе да *направе карijеру* и да за један корак више ступе у јерархију...

„Ови одређени закуну се пре свега да никоме не одају ништа, па ма били најстроже кажњени; у осталом, они најчешће ништа тачно и не знају. Само им покажу кривца, кога морају „*угасити*“.

„Затим их уведу у одељење где осуђени беспосличи, незнајући на шта је осуђен, покажу им га говорећи сасвим просто:

„— Ово је лампа, коју треба да угасите.“

„Од тога тренутка, зависи од извршитеља, на који ће га начин убити.

Али изгледа да те ствари данас нису тако свечане и тако опасне. Судије се не усуђују више да суде са тако великом помпом. Све све мање изричу смртне пресуде. И ако је истина Киоколо био убивен по свима правилима, то је заиста изузетан случај. Сувремена сентименталност продрла је и у „Часно Друштво.“ „Све пролази!“ рече ми један разочарани камориста.

(свршиће се)

ПОУКЕ И ОБАВЕШТЕЊА

Учињена су нам ова питања:

I

Суд општине велућске, актом својим Бр. 435, пита:

„По чл. 5. закона о сеоским дућанима, аренда на сеоске дућане не може бити мања од 150—300 дин. Између ових двеју сума, количину на дућане општинске одређује општински одбор, а на дућане који постоје на имању манастирском и црквеном ову аренду одређује црквени одбор. Но како манастир по закону о црквеним властима, па ни другим специјалним законима, нема манастирски одбор, то је одбор ове општине, одлуком својом од 18. фебруара ове год. Бр. 228, одредио аренду поред осталих дућана и на дућан који постоји на имању манастирском, с тим, да ова аренда припадне манастирској каси.

Моли се уредништво за објашњење: да ли је радња општинског одбора правилна или не, и ако је радња неправилна, онда који је надлежан да одреди ову аренду и по ком закону?“

— На ово питање одговарамо:

По чл. 67. и 68. тачке 6. закона о црквеним властима источно православне цркве у Србији, манастирском имовином управља и ову издаје под закуп настојатељ манастира, пошто црквени одбори не постоје више, јер су укинути законом од 26. априла 1895 године и указном наредбом од 1. јуна 1894 године, повраћајем у живот ранијег закона.

Према овоме, настојатељ манастира једино је и надлежан, да по споразуму са надлежним црквеним властима, одређује величину аренде за манастирски дућан, а никако то право не припада општинском одбору.

То право одбор није могао присвојити себи баш по изричном наређењу у члану 5. закона о сеоским дућанима.

Нека се, дакле, остави настојатељу манастира да он одређује аренду, само што и он не сме ову спуштати испод минимума нити пењати изнад максимума, одређеног поменутим законом.

Овакву одлуку општинског одбора, требала је, у осталом, да задржи од извршења и сама надзорна власт у смислу чл. 152. закона о општинама.

II

Суд општине гостиљске, актом својим Бр. 617, пита:

Учтиво се моли уредништво да у свом првом листу изволи дати следеће обавештење:

1. Један грађанин ове општине, још у 1904. години, написао је тужбу противу самог себе, коју је поднео један његов брат од стрица, те га је тужио за општинску утрину. Овдашњи општински часници испитали су 2—3 сведока, које је тужилац именовао, па без заклетве, без присутних, нити су излазили на лице места, досуде туженом општинску утрину и ако су знали да је то уједурма туженог и тужиоца.

Сад тужени истиче препис речене пресуде и узнемирује грађане, забрањујући општинску утрину, и ако зна да је лажна пресуда, јер су му онд. часници и сам препис пресуде лажан издали.

Сад настаје питање: има ли право општински суд да изда наредбу да сељачку стоку не узнемирује по реченој општинској утрини; а за лажну исправу да оптужи одговорне среској власти (§ 147. кривич. закона) или да тужи општински заступник исте, и

2. Пресудом овог суда од 7. априла 1905. год. Бр. 996, кажњено је једно лице за заузеће општинске утрине и да утрина остане општинска, која је пресуда постала извршна, али исто лице поново заузме утрину и суд га ове општине осуди својим

решењем — казни са 3 дана затвора и да кућу, коју је после извршне пресуде направио на истој утрини, скине са исте за 20 дана, или ако не учини да суд уради о његовом трошку; па како је и решење постало извршно и већ пре 5 дана протекло 20 дана а осуђени и не мисли да скида кућу са утрине, сада настаје питање:

Има ли право општински суд да плати мајсторима да кућу баталe, (пошто је брвнара) и има ли право екзекутивним путем да наплату од осуђеног изврши и мајсторима плати; у осталом на какав би начин могло да му се кућа не баталује кад грађани туже и најзад ако би се кућа оштетила батаљивањем ко штету да накнади?"

— На ова питања одговарамо:

1. Кад постоји судска пресуда, којом је утврђено, да је земљиште, о коме је реч, својина извесног грађанина, онда општински суд не може ништити ту пресуду својом наредбом по томе основу, што има уверења, да се до ње дошло недозвољеним путем.

Јер, кад се већ зна да је пресуда резултат једне кривичне радње општинских часника и дотичног лица, онда нека пуномоћник општински, за оштећену општину, подигне кривичну тужбу против дотичног лица и општинских часника, па ако се њихова кривица одиста утврди, тада ће и пресуда, која је донесена недозвољеним путем, изгубити своју вредност; и

2. Кад је пресуда, којом је наређено да осуђени дигне кућу са земљишта општинског, постала извршном, па он није хтео да учини то у остављеном року, онда настаје право општинског суда да он сам то учини на рачун осуђеног, пошто је и то пресудом предвиђено.

За извршење овога посла општински суд може да одржи једну кратку лицитацију, и да пренос куће уступи ономе, који буде најјевтинији.

Ако се при преносу што поквари (баташи) на кући по сили прилика, онда не може одговарати суд, него све последице има да сноси сам окривљени пошто се пресуда мора извршити.

Излицитирану цену може наплатити суд егзекуцијом од окривљеног, пошто је већ обухватио пресудом да ће пренос ићи на штету и трошак његов.

III

Деловођа општине гугаљске, пита:

„Кроз атар ове општине протиче река Морава, и она је граница између ове и других дотичних општина.

Један грађанин ове општине имао је њиву у реону овом, али доцније река Морава отпочела је исту њиву ронити и тако известан део находи се у овој а известан део у другој општини, средином пак тече река Морава.

Сопственик је целу њиву продао сада једном лицу такође из ове општине, и моли да се купац убаштини т. ј. у тапију унесе цео простор како овај што се находи у реону ове општине, тако и онај део што је под коритом реке Мораве и део који се находи у атару дотичне општине. Пограничари су изјавили да противу такве мере немају шта, — и да ће тапију од своје стране потписати.

Сад настаје питање:

1. Може ли општински суд ове општине утврдити тапију у којој се под називом њиве обухвата и корито реке Мораве, као и онај извесан део простора који се находи од исте њиве у реону друге општине.

У осталом, како се у даном случају има поступити па да се не учини законска омашка.

Предмет стоји сада на решењу очекујући обавештење, па с тога се моли уредништво да се по могућству у наредном броју објасни".

— На ово питање одговарамо:

Судови општински могу вршити убаштињавања само на она имања, која су у атару њихових општина, докле се простире њихова надлежност — чл. 5. и 94. закона о општинама.

Према томе, суд општине гугаљске може убаштинити дотичног само на онај део, који је до Мораве у атару његовом.

За оно земљиште преко Мораве, ако га нико не спори у смислу § 265. грађ. закона, надлежан је за убаштињење дотични општински суд.

Корито реке Мораве не може и не сме бити предмет убаштињења ни у ком случају, јер је то јавно добро.

Ако је овде случај § 264. грађ. закона, онда би сопственик водом пресечене њиве имао право на накнаду из старог корита Мораве.

IV

Суд општине маковишке, актом својим Бр. 344, пита:

„У овој општини изабрата су два лица за кметове овог села, која стоје међу собом у сродству и то:

Кмет В. М., по годинама старији, син је брата рођеног — мајке кмета — С. М. — дакле они су обојица деца од једнога брата и сестре (рођаци).

Према томе, да ли они стоје у сродничкој вези по тазбини или пак по крви, као и ако је по крви, да ли се рачуна у тај степен „четврти степен"; јер по чл. 89. закона о општинама стоји реч „до" — четвртог, која по свој прилици обухвата и четврти степен крвног сродства, и који ће од њих да одступи.

Како је ова општина — претплатник вашег листа, то се моли Уредништво за што скорији одговор на предње питање, то да би Суд могао извршити своју дужност по закону."

— На ово питање одговарамо:

По представци суда, изабрани кметови стоје у III степену крвнога сродства, и према чл. 89. закона о општинама не могу обојица остати на дужности, него са положаја одступа млађи по годинама.

Кад је случај крвнога сродства, онда се чл. 89. обухвата и IV степен, пошто се степени рачунају *„закључно"*, дакле улази и II по тазбини и IV по крви.

ПОУКЕ И УПУТИ

Државни Савет није надлежан за расматрање одлуке општинског одбора, којом на тражење надзорне власти, разрешава од дужности председника општинског.

Надзорна власт, актом од 20. јануара 1910. год. № 200, тражила је од одбора општине раково-барске, да председника општинског, због више побројаних неправилности и злоупотреба у звању његовој дужности, одмах разреши од дужности.

Одбор општински на свом састанку од 20. јануара 1910. год. уважавајући захтев надзорне власти, донео је одлуку, да се председник М. П. разреши од дужности председника општине раково барске.

По изјављеној жалби, III. Одсек Државног Савета нашао је, да за расматрање овога предмета није надлежан, па је, и не упуштајући се у расматрање жалбених навода, на снову чл. 25. зак. о пословном реду у Држав. Сатету од 6. марта 1910. год. № 1794. одбацио жалбу као надлежној власти поднесену. **Јос. К. Ст.**

Одлука опште седнице од 24/II. 1910. г. № 1917.

Писац инкримииованог чланка треба да исти потпише пуним именом. па тек онда да он одговара за дело учињено њиме, иначе за исти одговара одговорни уредник.

„Првостепени Суд за варош Београд, ставио је решењем својим под суд окрив. С. П. за дело увреде и клевете нанете путем штампе, и ако инкриминовани напис није потписао пуним именом већ иницијалима П. С. П. Но Касациони Суд по жалби окрив. поништио је то решење суда примедбама својим а са разлога:

Према тач. 2. чл. 40 зак. о штампи, одговорни уредник листа одговоран је за све оне написе у листу, који би били оштампани без пуног потписа писчевог. Према томе, кад је инкриминовани чланак оштампан само под иницијалима: П. С. П., а не под пуним потписом окривљеног, који се за његовог писца издаје, онда тај суд према наведеном пропису закона о штампи није могао узети да је окривљени С. за инкриминовани чланак кривично одговоран и ставити га под суд, без обзира на његово признање да је он писац чланка, јер су специјалним законом о штампи учињена за кривичну одговорност особена наређења према којима, као што је наведено, окрив. С. није могао бити стављен под суд за ово дело § 161. крив. с. пост."

Првостепени Суд за варош Београд није примио напред изнесене примедбе већ је дао противразлоге:

„Чл. 40. зак. о штампи а у тач. 1. прецизно је утврђено ко може одговарати за учињене штампарске кривице и ко по реду одговара.

Овом одредбом признато је, да за штампарске кривице у првом реду одговара писац, а тек после њега одговара уредник ит.д.

Тач. 2. чл. 40. истог закона предвиђено је, да уредник одговара за све написе без потписа писчевог.

Ово ограничење донесено је у циљу да би се сузбило потурање измишљених писаца.

У овом оптужењу није такав случај, јер и ако напис није потписан пуним потписом већ иницијалима имена и презимена оптуженог С. ипак личност пишчева је несумњива.

Тужба је означила оптуженог С. за писца оптужени је признао да је он заиста писац; а сем тога он тај факт и у жалби не спори и према томе овде не може бити примене тач. 2. чл. 40. зак. о штампи.«

Према оваквим противразлозима Касациони је Суд у својој општој седници расмотрио акта, па је усвојио примедбе свог одељења као сообразне закону, а противразлоге првостеп. суда одбацио.

М. Л. Р.

СЛУЖБЕНЕ ОБЈАВЕ

ПОТЕРЕ

Јохан Кремер, осуђеник казненог завода у Митровици (А.-Угарска) побегао је из завода маја месеца пр. године. На молбу Управе казненог завода у Митровици, која мисли да се он налази у Србији, доносимо његову слику с препоруком свима полицијским и општинским властима, да га најживље потраже и пронађеног притворе до даље наредбе. Јохан је родом из

Каменице (А.-Угарска), стар 38 година, вере католичке, по занимању је виноградија, осуђен је био за убиство. Са собом је однео и осуђеничко летње одело, које носи Бр. 12. — Акт Антропометријског одељења Бр. 926.

Тома Мијаиловић, из Дрежника, среза ужичког, ноћу између 23. и 24. прошлог месеца украо је 400 динара Миљку Лецовићу, из Рожаца па за тим побегао. Он је стар 36 година, омален, црномањаст, бркова риђих, косе црне и проседе; на десном образу има младеж, у оделу је сељачком. — Депеша начелника среза љубићског Бр. 5334.

Живота Јелић, бивши писар монополског надзорништва у Прокупљу, чију слику доносимо, утајио је државног новца до 500 динара, и побегао. Он је раста високог, очију плавих, бркова и обрва густих, дебелих усана, носа пређастог. — Акт начелства округа топличког Бр. 2622.

Јон Лек — Јорк — Сутерланд, који је у Америци извршио проневеру, налази се сад у бегству.

Он је стар 27 година, висок 164 см. тежак 60 килограма, косе кестењаве, очију плавих, уста великих са дебелим усницама, чела високог; родом је из Лондона, При себи има амерички пасош Бр. 13077.

Ко га прокаже власти или ухвати добиће 2500 динара награде. — Акт америчког консулата у Београду, од 31 марта тек. год.

Препоручује се полицијским и општинским властима, да за свима побеглим личностима учине најживљу потеру, и у случају проналаска стражарно их упуте властима које су потернице издале, с позивом на означене бројеве акта или депеша.

ТРАЖИ СЕ

Станка Аћимовића, Циганина — коритара нестало је 6. прошлог месеца. Он је стар 65 година, црномањаст, има брадавицу испод левог ока. — Депеша начелника среза голубачког Бр. 3241.

УХВАЋЕНИ

Коста Петровић, чију смо потерницу донели у 14 броју, ухваћен је, те је престала потреба за његовим тражењем.

Тиосав — Тихомир — Марјановић — Ђорђевић, чију смо слику и потерницу донели у бр. 15., ухваћен је, те је престала потреба за његовим тражењем.

МАНГУП СТОКА

Код крушевачког општинског суда налази се једна мангуп кобила, дорастаста, матора 2 године, у дасно око њорава, у задње ноге саката. — Акт начелства округа крушевачког Бр. 4076.

Код Радосава Елезовића, Циганина, из Алексинца, нађен је један украђени коњ, матор 8 година, длаке дорастасте, на леђима има више убоја обраслих белим длакама, са жигом је «О». — Депеша начелника среза алексиначког Бр. 5283.

НАЂЕН ЛЕШ

Дунав је избацио на обалу, у атару општине речичке, један мушки леш, омален угојен, без косе и бркова. На њему има капут, прслук и панталоне од црнкастог каријаног штофа, кошуља од плавог платна са црним пругама и гаће од дебелог платна. Леш је без предњих зуба. — Депеша начелника среза рамског Бр. 5642.

24. прошлог месеца, у атару села Чивлака у срезу пиншком, нађен је један непознати леш. Извршеном секцијом утврђено је, да је узрок смрти била парализа срца, која је наступила дан раније.

Ово лице старо је 45 година, раста средњег, косе кестењаве и проседе, бркова смеђих и проседих, носа правилног, очију затворено жутих, обријано. Од одела на њему је нађено: нова кошуља од српског платна, гаће од шифона, капут од црног штофа (герок) са монограмом «Д. Д.» и фирмом «Стојан Симић и брат Београд», прслук полован од браон штофа, на глави је имало половну црну шубару и на ногама поцепане ципеле.

КРАЂЕ СТОКЕ

Ноћу између 12. и 13. прошлог месеца, непознати крадљивци украли су две кобиле Милану Марјановићу и Живојину Радосављевићу из Послона. Једна је дорастаста, са жигом «О», а друга врана, са жигом «В»; обе старе по 12 година. — Депеша начелника среза ражањског Бр. 3513.

Ноћу између 15. и 16. прошлог месеца, непознати крадљивац украо је два вола Милошу Стевановићу, из Грабовца, оба бела и матора по 4 године, без роваша, — Депеша начелника среза ресавског Бр. 7235.

Ноћу између 13. и 14. прошлог месеца непознати крадљивци украли су два вола. Један је длаке беле, буваст, рогова малих, други је длаке плаве, рогова сврдластих, оба матора по 4 године. — Депеша начелника среза алексиначког Бр. 5035.

Обраћа се пажња свима полицијским и општинским властима на ову крађу и крадљивце.

Штампа Краљ. Срп. Државне Штампарије уредник Душан Ђ. Алимпић

БРОЈ 18. У БЕОГРАДУ, НЕДЕЉА 9. МАЈА 1910. ГОДИНА VI.

ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК

СЛУЖБЕНИ ЛИСТ МИНИСТАРСТВА УНУТРАШЊИХ ДЕЛА

„ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК“ излази једанпут, а према потреби и више пута недељно. Претплата се полаже у напред, и то најмање за пола године код свију полицијских власти, и износи: 20 динара на годину за државна и општинска надлештва, а за све друге претплатнике у опште 12 динара годишње. За иностранство: годишње 24, полугодишње 12 динара у злату. Појединн бројеви **„Полицијског Гласника“** не продају се. Рукописи се не враћају.

СЛУЖБЕНИ ДЕО

Његово Величанство Краљ Петар I. благоволео је, на предлог Министра Унутрашњих Дела, поставити:

за начелника треће класе округа пожаревачког Ивана Ђонића, начелника четврте класе истог округа.

Из канцеларије Министарства унутрашњих дела, 28. априла 1910. г. у Београду.

Његово Величанство Краљ Петар I. благоволео је, на предлог Министра Унутрашњих Дела, поставити:

за секретара треће класе Министарства унутрашњих дела Александра Ј. Кузмановића, секретара четврте класе истог Министарства.

Из канцеларије Министарства унутрашњих дела, 28. априла 1910. г. у Београду.

Његово Величанство Краљ Петар I. благоволео је, на предлог Министра Унутрашњих Дела, поставити:

за комесара топчидерске полиције, у рангу среског начелника прве класе, Симу Обреновића, комесара исте полиције у рангу среског начелника друге класе;

за комесара београдске савске полиције, у рангу среског начелника прве класе, Богољуба Вучићевића, комесара исте полиције у рангу среског начелника друге класе;

за комесара београдске железничке полиције, у рангу среског начелника друге класе, Марка Новаковића, комесара исте полиције у рангу среског начелника треће класе;

за комесара сењске полиције, у ран у среског начелника друге класе, Милана Јанковића, комесара исте полиције у рангу среског начелника треће класе;

за секретара прве класе Управе вароши Београда Димитрија Грудића, секретара друге класе исте Управе;

за секретара прве класе начелства округа врањског Данила Драгашевића, секретара друге класе истога начелства;

за секретара прве класе начелства округа тимочког Живојина Будимировића, секретара друге класе истога начелства;

за секретара прве класе начелства округа подринског Косту Туцаковића, секретара друге класе истога начелства;

за секретара прве класе начелства округа чачанског Божидара Ђурића, секретара друге класе истога начелства;

за секретара прве класе начелства округа ваљевског Михаила Гудовића, секретара друге класе истога начелства;

за секретара прве класе начелства округа ужичког Светислава Јелчића, секретара друге класе истога начелства;

за секретара друге класе начелства округа топличког Димитрија Протића, секретара треће класе истога начелства;

за секретара друге класе начелства округа крајинског Петра Драгомировића, секретара треће класе истога начелства;

за секретара друге класе начелства округа београдског Др. Душана Миловановића, секретара треће класе истога начелства;

за секретара друге класе начелства округа смедеревског Радомира Новаковића, секретара треће класе истога начелства;

за секретара друге класе начелства округа крагујевачког Петра Милићевића, секретара треће класе истога начелства; и

за секретара друге класе начелства округа пиротског Милорада Матића, секретара треће класе истога начелства.

Из канцеларије Министарства унутрашњих дела, 1. маја 1910. год. у Београду.

РАСПИС

Свима окружним начелствима и Управи вароши Београда

»На тражење Господина Министра Унутрашњих Дела од 3. марта тек. год. П.Бр. 3624 о томе:

1. да ли се рок од 14 дана, предвиђен у § 356. *в.* казненог закона и § 701. грађ. закона, рачуна само пред уобичајеним месним роковима за престанак закупа или се закуп у опште може отказати у свако доба године без обзира на уобичајени рок места;

2. да ли наредбу за иселење из закупног добра треба доносити у облику решења или у облику наредбе и да ли и ко има права разматрања те одлуке по жалби заинтересованих лица; и

3. да ли § 356. *в.* казненог закона важи и за покретне ствари, нарочито за воденице на текућим водама.

Касациони Суд у својој општој седници од 7. априла 1910. год. Бр. 3490, а на основу тач. 2. § 16. закона о своме устројству, проучио је ова питања па је мишљења:

да се рок од 14 дана за отказ закупа непокретних ствари, о коме је отказу реч у § 356. *в.* казненога законика и у § 701. грађ. законика, има узети у рачун код уобичајених месних рокова, где дакле, нема нарочито уговореног рока за трајање закупа.

Смисао § 701. грађанског законика у томе је сасвим јасан. Исто тако је јасан смисао и § 699. грађ. законика, да се онде, где нема нарочито уговореног рока, узима, да закуп траје за време у том месту и за та закупна добра уобичајено. Према томе изван сваке је сумње, да се закуп, који нема нарочито уговореног рока, не може отказати свакад кад се хоће, тако да по истеку 14 дана од тога отказа закуп престаје, него се мора отказати само на 14 дана пред уобичајени за то место и за те ствари рок трајања закупа, кад тога уобичајеног рока има.

Ово важи за отказ сваког закупа, где нема уговореног али има уобичајеног месног рока, дакле код закупа како непокретних тако и покретних ствари, наравно с том само разликом што, по наведеном § 701, код покретних ствари закуп се отказује за 24 сата пред уобичајени месни рок, код закупа пољског добра на 6 месеци, а осталих непокретности на 14 дана пред тај рок.

Што се тиче питања да ли одлуку за исељење закупца по § 356. *в.* казненог законика треба доносити у облику наредбе или у облику решења, и има ли закупац право жалбе противу тога решења, Касациони Суд налази, да је већ самим текстом § 356. *в.*, први и други став, јасно исказано, да та одлука има бити у облику

наредбе, јер се ту каже: „Полициска власт ће му (закупцу) наредити да се у року од једног, а најдаље до три дана, из закупног добра исели.

Односно права закупчевог на жалбу противу ове наредбе полициске власти, Касациони Суд налази, да би таком *праву за жалбу* одговарала дужност надлежне старије власти да наредбу по жалби расмотри и о томе жалиоцу своје решење даде. Да се при доношењу прописа § 356. *в.* мислимо на такво право жалбе, то би, нема сумње, ту било и изближе одређено: изрично би било поменуто право жалбе, казано би било у ком року, коме и како се треба жалити, као и да ће се исељење по потреби и силом извршити тек по извршности одлуке о исељењу. Како ово не само није казано у § 356. *в.* него се наређује да се закупац силом истера, ако се из закупног добра сам не исели у року *од једног дана од кад му је то наређено,* и да се за ту непослушност казни, то је очевидно, да се овде није ни хтело мислити на неко право жалбе, којим би се ови кратки рокови за исељење чинили илузорним и увек могла изиграти свака овака на закону основана наредба.

Због тога што је одлука о исељењу у закону названа наредбом, а права нажалбу може бити само против решења и пресуде, у закону и није речено, — јер би то било сасвим излишно, — да закупац, коме је полициска власт наредила исељење, против тога нема право жалбе.

Исто тако било би сасвим погрешно ово право жалбе против наредбе за исељење из закупног добра засновати на појави неког административног спора. Тога административног спора у овом случају не може бити, јер су овде у спору обе стране приватна лица, закуподавац и закупац а не управна власт према приватном лицу, које би престављало да му је она повредила неко приватно право. Тај пак чисто приватно правни одношај има да се после извршења наредбе о исељењу расправи грађанским а евентуално и кривичним судом. Сообразно томе, другим ставом § 356. *в.* упућује се закупац суду, да тражи накнаду штете од господара ствари, ако је кривицом овога оштећен услед тога, што га је полициска власт на захтев закуподавца из закупног добра изгонила.

Наредбу полициске власти донесену по § 356. *в.* може расматрати старија полициска власт само по праву свог општег надзора над подручном јој нижом влашћу и тим поводом давати овој своја упутства у опште, али она нема дужност нити закупац у закону има ослонца за право, да од ње захтева да по изјављеној жалби ту наредбу разматра и о томе му даје своје формално решење.

Посредно, наредба за исељење из закупног добра подлежи разматрању прв. суда, а то је кад власт због непоступања по тој наредби буде казнила закупца по § 356. *в.* за иступ непослушности. Првостепени суд по жалби кажњеног закупца разматраће тада по § 15. и 16. полициске уредбе, и законитост наредбе за непослушност, којом је закупац кажњен. Пре тога не може ни првостепени суд разматрати наредбу о исељењу, јер по § 15. и 16. полициске уредбе, првостепени суд разматра само пресуде или решења по иступним делима а у овом случају још и нема никаквог иступног дела него је оно само у изгледу и биће га тек ако се не би послушала наредба о исељењу.

Извршење полициске наредбе о исељењу из стана није, дакле, условљено никаквим решењем судским или старије административне власти по изјављеној жалби, јер оно таквој жалби не подлежи.“

Доставља се предња одлука томе начелству — управи — ради знања и даљег управљања подручних чиновника.

Пр№ 8480.
29. априла 1910 год.
Београд.

По наредби
Министра унутрашњих дела,
Начелник,
М. Вујичић с. р.

КРЕТАЊЕ КРИМИНАЛИТЕТА
у месецу марту 1910. год.

Према званичним извештајима окружних начелстава и Управе града Београда, у току месеца марта ове године извршено је у Србији:

1.	**Убистава**	**36**
2.	**Детоубистава**	**7**
3.	**Нехотичних убистава**	**—**
4.	**Покушаја убистава**	**42**
5.	**Разбојништава**	**7**
6.	**Силовања**	**5**
7.	**Тешких телесних повреда**	**9**
8.	**Паљевина**	**107**
9.	**Опасних крађа**	**177**
10.	**Злонамерних поништаја туђих ствари**	**27**[1])

Од изложених дела пронађено је:

Убистава	**34**	или	94·4%.
Детоубистава	**7**	„	100 %.
Нехотичних убистава	—	„	%.
Покушаја убистава	**41**	„	97·6%.
Разбојништава	**6**	„	85·6%.
Силовања	**5**	„	100 %.
Тешких телесн. повреда	**9**	„	100 %.
Паљевина	**4**	„	3·74%.
Опасних крађа	**56**	„	31·6%.
Злонамерних поништаја туђих ствари	—	„	0 %.

Највећи број убистава извршен је помоћу *ватреног оружја* (22), затим помоћу *тупог оруђа* (8), *оштрог* (1), *дављењем* (1) и *бомбом* (4).

Узроци њиховом извршењу леже: у *међусобној свађи* за 15, у *освети* за 12, у *користољубљу* за 5, у *одбрани имовине* за 2, у *одбрани части* за 1 и *у љубомори* за 1.

[1]) У марту месецу пр. год. дела ових било је:

1. Убистава	42
2. Детоубистава	5
3. Нехотичних убистава	2
4. Покушаја убистава	33
5. Разбојништава	12
6. Силовања	2
7. Тешких телесних повреда	17
8. Паљевина	44
9. Опасних крађа	230
10. Злонамерних поништаја туђих ствари	22

Посматрана према местима изложена убиства извршена су: у срезу посавском округа ваљевског 2, (1 непронађено), у срезу лесковачком 2, у срезу беличком 2 (1 непронађено), у срезу параћинском 2, у срезу косаничком 2, и по 1 у срезовима: космајском, колубарском, округа београдског, тамнавском, ваљевском, пчињском, јабланичком, власотиначком, крагујевачком, јасеничком округа крагујевачког, конаоничком,[1]) трстеничком, деспотовачком, левачком, сврљишком, мачванском, голубачком, ражањском, хомољском, љубићском, подунавском, прокупачком, добричком, студеничком, жичком и у варошима: Ужицу и Чачку.

Детоубиства извршена су: у срезу зајечарском 3, и по 1 у срезовима: пољаничком, ражањском, расинском, посаво-тамнавском.

Покушаји убистава извршени су: у срезу добричком 6, у срезу прокупачком 5, у срезу нишком 2, у срезу мачванском 2, у срезу љубићском 2, у срезу подунавском 2 (1 непронађено), и по 1 у срезовима: космајском, подгорском, крагујевачком, кључком, расинском, жупском, трстеничком, темнићском, ресавском, деспотовачком, моравском округа нишког, алексиначком, лужничком, јадранском, звишком, пожаревачком, моравском окр. пожаревачког, качерском, косаничком, ужичком, пожешком, моравичком и тринавском.

Узроци овим делима махом су у међусобној свађи и освети.

Разбојништва су извршена по 1 у срезовима: власотиначком брзопаланачком, деспотовачком (непронађено), посаво-тамнавском, таковском, орашком, бољевачком.

Силовања су извршена по 1 у срезовима: тамнавском, пчињском, кључком, крајинском, алексиначком.

Тешке телесне повреде извршене су по 1 у срезовима: тамнавском, ражањском, деспотовачком, млавском, пожаревачком, качерском, јасеничком округа смедеревског и златиборском,

Паљевине су извршене: у срсу лепеничком 6 (1пронађена), у срезу деспотовачком 6 (1 пронађена), у срезу јасеничком округа крагујевачког 5, у срезу сврљишком 5, у срезу драгачевском 5, у срезу ресавском 4, у срезу хомољском 4, у срезу моравском округа пожарерачког 4, у срезу бољевачком 4, у срезу грочанском 3, у срезу колубарском округа ваљевског 3, у срезу звишком 3, у срезу млавском 3, у срезу пожаревачком 3, у срезу подунавском 3, у срезу зајечарском 3, у срезу космајском 2, у срезу ваљевском 2 (1 пронађена), у срезу посавском округа ваљевског 2, у срезу крагујевачком 2, у срезу гружанском 2, у срезу неготинском 2, у срезу трстеничком 2, у срезу ражањском 2, у срезу параћинском 2, у вароши Ћуприји 2, у срезу алексиначком 2, у срезу нишком 2, у срезу бањском 2, у вароши Пожаревцу 2, у срезу јасеничком округа смедеревског 2, и по 1 у срезовима: подгорском, пчињском, лесковачком, пореч-ком (пронађена), моравском округа по-

[1]) Ово дело извршили су непознати равбојници из Турске.

жаревачког, нишавском, орашком, тимочком, заглавском, добричком, златиборском, пожешком и рачанском.

Вредност свих ових паљевина износи око **20·000** динара.

Опасне крађе извршене су: у срезу космајском **8**, у срезу колубарском округа ваљевског **8**, (3 пронађене), у срезу бањском **7** (1 пронађена), у срезу моравском округа пожаревачког **7** (2 пронађене), у срезу подунавском **7** (2 пронађене), у вароши Београду **7** (6 пронађених) у срезу пчињском **6** (3 пронађене), у срезу лепеничком **6** (2 пронађене), у срезу ресавском **6** (2 пронађене), у срезу хомољском **6** (3 пронађене), у срезу ваљевском **5** (1 пронађена), у срезу млавском **5** (1 пронађена), у срезу посавском округа београдског **4** (1 пронађена), у срезу трстеничком **4** (1 пронађена), у срезу алексиначком **4**, у срезу посаво-тамнавском **4** (2 пронађене, у вароши Пожаревцу **4** (1 пронађена), у срезу пожаревачком **4**, у срезу јасеничком округа смедеревског **4** (2 пронађене), у срезу зајечарском **4** (1 пронађена), у срезу јасеничком округа крагујевачког **3** (1 пронађена), у срезу гружанском **3**, у срезу ражањском **3**, у срезу нишавском **3** (1 пронађена), у срезу врачарском **2**, у срезу грочанском **2** (1 пронађена), у срезу подгорском **2**, у срезу посавском округа ваљевског **2**, у срезу пољаничком **2**, у срезу брзопаланачком **2**, у срезу жупском **2** (1 пронађена), у срезу деспотовачком **2**. у срезу параћинском **2** (1 пронађена), у срезу рађевском **2**, у срезу таковском **2** (1 пронађена), у срезу качерском **2** (1 пронађена), у срезу орашком **2** (обе пронађене), у срезу тимочком **2** (обе пронађене), у срезу прокупачком **2**, у срезу ариљском **2** (1 пронађена), и по **1** у срезовима: тамнавском, власотиначком, неготинском, расинском (пронађена), левачком (пронађена), беличком (пронађена) темнићском (пронађена), нишком, лужничком (пронађена), мачванском (пронађена). звишком, бољевачком (пронађена), заглавском, црногорском, пожешком (пронађена), рачанском, жичком, студеничком, трнавском, и у варошима: Неготину (пронађена), Ћуприји (пронађена), Нишу и Зајечару.

Вредност свих ових крађа износи око **8.000** динара.

Злонамерни поништаји туђих ствари извршени су: у срезу гружанском **5**, у срезу крагујевачком **3**, у срезу врачарском **2**, у срезу ресавском **2**, у срезу посаво-тамнавском **2**, у вароши Пожаревцу **2**, у срезу бољевачком **2**, и по **1** у срезовима: космајском, лепеничком, брзопалапачком, жупском, деспотовачком, мачванском, зајечарском, добричком и косаничком.

Вредност уништених ствари износи око **6.000** динара.

Сем изложених дела у току месеца марта ове године извршено је још и **8** **самоубистава**, и то: у срезу студеничком **2**, и по **1** у срезовима: подгорском, брзопаланачком, расинском, ресавском, драгачевском и у вароши Чачку.

Ова самоубиства извршена су: *вешањем* **4**, *ватреним оруђем* **3**, и *оштрим оруђем* **1**. Узроци њиховом извршењу леже: у *болести* за **2** случаја, у *тузи* за **1**, у *грижи савести* за **1**, у *рђавом животу* за **1**, у *душевном растројству* за **1**, у *страху од казне* за **1** и у *домаћој расипи* за **1**.

Општи преглед до сада изложених дела овакав је:

Текући број	О К Р У З И	Убиства	Детоубиства	Нехотична убиства	Покушаји убиства	Разбојништва	Силовања	Тешке телесне повреде	Паљевине	Опасне крађе	Злонамерни поништаји туђих ствари	Самоубиства	Покушаји самоубиства
1	Округ београдски	2	—	—	1	—	—	—	5	16	3	—	—
2	„ ваљевски	4	—	—	1	—	1	1	8	18	—	1	—
3	„ врањски	5	1	—	—	1	1	—	2	9	—	—	—
4	„ крагујевачки	2	—	—	1	—	—	—	15	12	9	—	—
5	„ крајински	—	—	—	1	1	2	—	3	4	1	1	—
6	„ крушевачки	2	2	—	3	—	—	1	4	10	1	1	—
7	„ моравски	6	—	—	3	1	—	1	14	14	3	1	—
8	„ нишки	1	—	—	4	—	1	—	12	13	—	—	—
9	„ пиротски	—	—	—	1	—	—	—	1	4	—	—	—
10	„ подрински	1	1	—	3	1	—	—	—	7	3		—
11	„ пожаревачки	3	—	—	3	—	—	2	19	27	2	—	—
12	„ руднички	1	—	—	3	1	—	2	—	4	—	—	—
13	„ смедеревски	1	—	—	2	1	—	1	6	13	—	—	—
14	„ тимочки	—	3	—	—	1	—	—	9	9	3	—	—
15	„ топлички	4	—	—	12	—	—	—	1	2	2	—	—
16	„ ужички	1	—	—	2	—	—	1	3	5	—	—	—
17	„ чачански	3	—	—	2	—	—	—	5	3	—	4	—
18	Управа града Београда	—	—	—	—	—	—	—	—	7	—	—	—
	Свега:	36	7	—	42	7	5	9	107	177	27	8	—

Из канцеларије Антропометријско-Полицијског Одељења Министарства Унутрашњих Дела, 3. маја 1910. године АБр. 973, у Београду.

СТРУЧНИ ДЕО

О ПРОДАЈИ ЗА ИЗВРШЕЊЕ ОДЛУКА СУДСКИХ

(НАСТАВАК)

И када је таква одлика полиције, онда је разумљиво да она ради, функционише, стално. Оличавајући државу, она не може престати ни тренутка функционисати, као што ни држава не престаје ни једног момента егзистирати. Полиција, као и држава, то је нешто што је не само стално, живо, што не умире, већ што никада и не спава. Отуда, полициска власт, за све послове који су стављени у њену надлежност, не може бити ограничена у погледу времена када ће их предузети: она може, и мора, увек да ради, јер се *постојање* власти очитује њеним функционисањем. Отуда, најзад, и правна могућност, за полицију, да одлуке судске извршује и недељом и празничним данима. У осталом, баш са гледишта интереса повериоца и дужника, који овде треба да буду меродавни, добро ће бити, нарочито у селима, да продаја буде у недељу или празнични дан: тада на продају може доћи већи број надметача, пошто су тих дана појединци слободнији од својих обичних послова. Зато, по овом схватању, ако би продаја била одређена за недељни или празнични дан, она би се тада имала и извршити, а не први радни дан по томе дану; нити би који појединац могао протестовати у случају да је он, разумевајући друкчије закон, дошао на лицитирање после недеље или празника, моменат када је ово било већ свршено. Јер, ако је гледиште да се продаја може обавити и недељом и празником на закону основано, нико нема права жалити се нити тражити накнаду за евентуалну штету коју је могао претрпети услед свога погрешнога тумачења закона. § 14. Грађ. Законика вели да „Незнање закона већ обнародованога никоме не помаже, и нико се незнањем закона извинити или бранити не може.“

Мишљење да се, на принудну наплату, не може применити пропис §-а 510., несумњиво је тачно у колико је реч о томе: да ли принудне наплате сме бити од 16. Јуна па до краја Јула, то јест за време судскога одмора. Оно је тачно, с погледом на § 464. по коме је полициска власт дужна пресуду или решење у свему извршити из покретних за шест недеља а из непокретних ствари за три месеца најдаље. Како се, по допуни §-а 464. од 14. Јула 1898. год., „Рок овај рачуна од дана кога је извршна власт примила судски налог за извршење, или кога јој је на извршење поднесена извршна судска пресуда“ то, ако би се узело да принудне продаје не би могло бити за време судскога одмора, полициска власт не би била у стању поступити по наведеним одредбама §-а 464. код свих оних извршних одлука код којих би онај рок од шест недеља односно три месеца пао у интервалу од 16. Јуна до краја Јула. Другим речима, § 464. показује да извршење судских одлука може бити и за време суд-

ског одмора, а када се, на тај начин, § 510. не примењује, на фазу извршења, у колико је у питању тај одмор, логично је узети да се он, ни у осталим својим одредбама, на ту фазу не односи, да другим речима, продаје може бити и у недељне и празничне дане.

У прилог овога мишљења ишло би и ово резоновање. Као што смо видели, судски рад не престаје ни за време одмора за оне послове који су побројани у §-у 511. (тач. 1. à 11.). Међу тим пословима налазе се и средства за обезбеђење (тач. 1.), која се, и од 16. Јуна до краја Јула, могу стављати и скидати. Хитност која је везана за спорове ове врсте објашњава у довољној мери надлежност дежурнога судије ,као и дежурнога одељења Касационога суда (§ 512.) код истих спорова. Таквих хитних ствари има и у процедури извршења ; специално акат хитне природе може бити попис, који мора да претходи свакој продаји (§ 466.), а на име онда ако постоји бојазан да дужник (или онај који дугује propter rem) добра своја не отуђи или не оптерети, што би наплату тражбине повериочеве довело у питање. Нема сумње, према томе, да власт полициска може у свако доба предузети попис дужникове имаовине без обзира на то да ли се налазимо у данима судскога одмора или не, да ли је то недеља односно празник или не (§ 466., став други, *а.* и *б.*). Па када тако, за попис и процену дужниковога имања, не постоји никакво ограничење по времену, онда тога ограничења не треба да буде ни за остале радње у поступку извршења. Поступак извршења је једна целина, и оно што важи за делове те целине, важи и за целину.

II. Ми налазимо да, од ова два мишлења односно питања да ли продаја може бити одређена и у недељне и празничне дане, ваља усвојити ово друго. И збиља, треба, у главном, имати у виду саму власт која је овде надлежна, а то је власт полициска; та власт беспрекидно, рекли смо већ, функционише. Па и са гледишта послова који долазе, код грађанских спорова, у њену компетенцију, правилније је решити, да полициска власт, и ту као и код њене главне надлежности, дејствује увек. Извршење одлуке судске, које има да обезбеди реализацију једног приватног права, не може се класирати међу оне радње власти код којих је допуштено одуговлачење. Јер, ако одуговлачење суђења не мора бити опасно по циљ који се код суђења има у виду: а тај је признање (декларирање) права тужиочевога, није тако и са извршењем: одуговлачење овога може сасвим да компромитује наплату досуде, а компромитовати наплату досуде, то значи компромитовати и само право, јер праву лежи последња и најглавнија санкција у егзекуцији судске одлуке којом је оно утврђено. Без те егзекуције нема ни санкције приватних права. Кад је реч о тој санкцији приватних права, не може бити говора о недељи и празнику нити о одмору власти. Власт мора стално бити готова да ту санкцију праву обезбеди. Отуда и оне многобројне одредбе у Грађ. Суд. Поступку којима је циљ да убрзају извршења одлука судских (в. §§ 454., 464., 466., 472., 473., 474., 475., 500. а.). На послетку, законодавац нигде не вели изречно да се, н. пр., решење о забрани или стечају може извршити недељним и празничним данима, па опет нико не би могао ни покушати истаћи мишљење да се, у те дане, не сме приступити извршењу тих решења чија је практична вредност условљена, тако често, брзом егзекуцијом. Шта више, за забрану вели 403. да њу „полицијска власт мора извршити истог дана, кога је за забрану примила судски налог, или најдаље сутра дан, ако је удаљеније место на коме се забрана извршити има...“ (Допуна од 14. Јула 1898.), из чега сасвим излази да се забрана може — и по потреби мора — извршити и недељом и празником (в. за извршење решења о отварању стечаја § 40. Закона о Стецишном Поступку). Тај факат да се продаја може обавити и недељом и празником објашњава нам зашто у § 501., у коме су побројани узроци уништаја продаје, нема ни помена о случају када је продаја извршена у недељни или празнични дан: ни један од прописа који се у том, 501., параграфу наводе не говори о дану кога продаја може односно не може бити.[1])

4⁰, *Време трајање иродаје.* — а⁰. Законодавац не вели ништа о томе када треба надметање да почне. Ваља ли из тога извести да надметање мора почети у оно време када почиње канцелариски посао извршнога органа? Вршење продаје јесте званична радња, и, са те тачке гледишта, могло би се на постављено питање одговорити афирмативно. Из овога би требало извести ову последицу: ако је место где се продаја има извршити удаљено од канцеларије извршнога органа, тај орган морао би се ка њему кренути довољно рано како би могао на то место благовремено стићи. У пракси, како изгледа, надметање се отпочиње раније или доцније према самој вредности пописанога добра, као и према већем или мањем учешћу публике у надметању. Али, оваква пракса може да одведе било злоупотребама било погрешкама које би штетиле интересе повериоца и дужника. Ако се продаја почне сувише доцкан, може се, н. пр., десити то да се публика дотле разиђе, тако да остане мали број надметача, што, свакако, не иде у прилог ни дужника ни повериоца. Требало би одредити један *максимум* времена после кога продаја мора одмах отпочети. То време, наравно, не треба да буде толико примакнуто јутру, да, због одсуства надметача који се још искупили нису, извршни орган проведе више или мање не радећи ништа.[1])

(НАСТАВИЋЕ СЕ)

Ж. Перић

[1]) Да наведемо овде један распис Г. Министра Унутрашњих Послова (од 29. Новембра 1891. год., ПБр. 18085.), који гласи :

„Од стране црквене власти изнесено ми је питање: да ли одговара духу и намери наређења § 364. крив. зак. о затварању радњи у недељне и извесне празничне дане, што полициске власти у тим данима по чаршијама где су затворене радње, држе јавне продаје и лицитације, те по васдан тога ради добош луна.

„Находећи да је ова пажња духовне власти оправдана, — препоручујем полициским и општинским властима, да у недељне и извесне празничне дане (§ 364.) у варошима и местима где има цркве и дућана, не држе продаје и иначе јавне лицитације, а добошем се служе само у приликама важних обзнана и јавних наредаба хитне природе“. Д. Калајџић, *Полицијски Зборник*, стр. 1221.. Али, ако је, противно овом распису, јавна продаја била ипак у недељни или празнични дан, она зато не би била неуредна, и суд је, због тога, не би уништио. По Уставу (чл. 117. и 146. став други), судови суде и решавају само по закону и законитим наребама. По „законитим наредбама“, то значи да је једна наредба управне власти, била она општа или специална, за суд само тако обавезна, ако је закону сообразна (в. и § 93. Крив. Законика; Др. Коста Кумануди, *Административно Право*, I. свеска, стр. 32. à 36.). Отуда, суд, који је надлежан за расматрање уредности јавних продаја (§ 502.), не би могао, на основу наведеногa расписа, поништити једну јавну продају из тога разлога што је она извршена у недељу или празник, будући тај распис, према горњим нашим објашњењима, није са законом сагласан.

[1]) Код једне продаје, извршни орган био је тужен зато што је продају отпочео у два часа по подне. Првостепени суд је тужбу одбио, по том основу што у закону нигде није предвиђено када ће продаја почети већ само то да се она не може свршити пре четири часа по подне. Ову одлуку нижега суда одобрио је и Касациони Суд својим решењем од 7. октобра 1902. год. бр. 7518.. С. Јањић, *ор. cit.*, *Полицијски Гласник*, год. 1904., број од 5. Септембра, стр. 274..

КРИМИНАЛНА ПОЛИЦИЈА

(НАСТАВАК)

Ова погрешка власти велика је, груба и тешка. Она је доказ о необичној површности с којом је вођена истрага. Из ње се види, да се власт задовољавала неодређеним, нетачним и скоро погрешним обавештењима. Овакав начин поступања може имати за последицу само заблуде и погрешке. Домицил детињи био је први елеменат, који је требало тачно знати и проверити, јер се он може сматрати као центар опасности за једну личност, а нарочито за једну девојчицу, за њено кретање, за њене одласке и доласке. Овај основни податак био је битан за изналажење злочинчевог пута и одређивање куће злочина. Услед погрешног обавештења, истражни судија произвољно је преместио овај центар детиње опасности из средине вароши, из близине фламанског позоришта, у „Molenbeek-Saint-Jean“, на 200 метара даље, ван спољних булевара. У место да утврде тачно и прецизно овај прости и почетни елеменат за истрагу — домицил детињи — полиција и истражна власт ремете све и објављују ствари противне истини. Погрешка истражног судије могла је имати нарочитих последица и са једне друге тачке гледишта. Да је дете у истини становало код своје матере, и да ова није уживала добар глас, природа злочина могла се појавити у сасвим другом виду. У овом случају власт би се нашла пред једним злочином фамилијарне проституције. Ова претпоставка, међутим, искључена је самим тим, што је дете становало код својих, у сваком погледу честитих сродника.

Осма иогрешка. — „Важан Лични Опис“ препун је нетачности у појединим својим ситнијим детаљима. Тако се у њему вели, да су „ноге веома вешто пресечене у висини бедара“, а ово не стоји у истини. Бутине детиње биле су пресечене на препонама.

Девета погрешка. — Хартија, употребљена за паковање детињег трупа, састојала се из једног табака круте, теписане хартије, у величини 1 м. 14/0 m. 91. Не само да истражни судија није ништа опазио ни открио у погледу природе ове хартије, већ је и у овом погледу починио грдне погрешке. Без разлога он тврди, да је ово хартија „енглеска"; без разлога он верује да се ова хартија продаје свуда и у детаљима. Доцније ћемо у детаљима испитати питање о овом табаку хартије.

Десета погрешка. — „У циљу лакшег ношења пакета, конопац око њега био је на крају увезан у облику омче", вели г. Хаво. Ово тврђење апсолутно је нетачно. Омча на пакету била је само једно просто лукавство злочинчево, које је имало за циљ да заведе полицију, и да је упути на пијачне продавце, који имају обичај да праве омче на пакетима својих клијената. Неискусни Ноел учинио је погрешку, те је пакет носио до комесаријата у рукама, т. ј. помоћу омче, и с тога је једва ишао, а сем тога и руке су му биле засечене конопцем.

Једанаеста погрешка. — Истражни судија пише „да је леш детињи био увезан са три парчета јаког канапа, разне дебљине, који су били везани уједно и износили у дужини 6 м. 78." Ово тврђење о три парчета канапа, везаних уједно, доказује да истражни судија није имао ни појма о начину на који је злочинац спаковао свој први пакет. Леш детињи, као што смо видели, био је увијен у огртач, а овај је опет био увезан првим парчетом канапа. Спољашњи завој, који се састојао из табака хартије, био је увезан другим, дужим канапом, на чијем се крају налазила омча. Канап, који је обмотавао огртач, био је ножем пресечен. Према овоме, злочинац је употребио свега два одвојена парчета канапа: један за унутрашњи а други за спољашњи пакет, па с тога никако није могао везати уједно три парчета, као што тврди истражни судије. Он, дакле, није знао за ове детаље, који су од врло велике важности. Помоћу начина, на који је пакет био спакован, могла се одредити професија лица које га је спаковало.

Дванаеста погрешка. — Ниједан полицајац, ниједан истражни чиновник није опазио да је огртач, којим је леш био обвијен, био анормалан по својој дужини и ширини; то је био огртач човечји, а не детињи; шта више, злочинац га је превртнуо приликом паковања. Доцније ћемо видети важност ових констатација.

Тринаеста погрешка. — Сам тај факт, што су ноге и ципеле детиње биле спаковане у четири пакета, као и начин и савршенство с којима је то учињено, пружају изузетне и капиталне податке за истрагу. Међутим, наше судске власти закључиле су из овог факта, да су ови пакети дело руку какве дуањске продавачице, без сумње подводачице од 20 год. или каквог месарског момка.

Четрнаеста погрешка. — Истражна власт и полиција безразложно су веровале у злочин подвођења и трошиле своје време у истраживану тајанствене подводачице од 20 год., са фризуром „à là Vierge" и т. д. Хипотеза о оваквом злочину почивала је на моралној немогућности, и била је у противности са најелементарнијим појмовима психолошке вероватноће, те ју је с тога требало одмах одбацити.

Петнаеста погрешка. — Хипотеза о подводачици и трагање у овом правцу оснивали су се искључиво на брбљању Марије Метер. И државни тужилац и истражни судија учинили су велику погрешку што нису потражили генезу ове сведоџбе и контролисали објективност њених елемената.

Шеснаеста погрешка. — Агент који је, први, чуо причање Метерове, био је веома невешт и необазрив, стављајући јој до знања да је она једина која је последњи пут видела Жану Ван Галк, и да ће њена сведоџба бити од највеће важности. После овог сазнања, Марија Метер није имала разлога да се устручава у причању и понављању своје детиње измишљотине, пошто је видела да су истражни чиновници њену детињарију узели озбиљно.

Седамнаеста погрешка. — Да би примиле сведоџбу Марије Метер и одржале хипотезу о подводачици од 20 год., полиција и истражна власт биле су принуђене да и саме учине једну озбиљну погрешку. У свом „Важном Личном Опису" истражни судија г. Хаво изјављује, да су више личности виделе Жану у разговору са непознатом женом. Тврђење ово, међутим, неистинито је, јер нико, ниједан сведок, није поткрепио сведоџбу Марије Метер у овом правцу. Нека истражни судија именује личности које су то учиниле! Он није у стању ово учинити.

Сматрали смо за дужност да изнађемо порекло ове заблуде или лажи, и ево шта смо нашли:

Марија Метер несумњиво је једини сведок, који тврди да је срео Жану у друштву подводачице. Две девојчице, међутим, које су становале на супротном крају вароши, причале су, одмах сутра дан по извршеном злочину, да им је, при враћању из школе, пришла једна жена и покушала да их одведе. Ове две девојчице звале су се: Ангелина Демеј и Жана Ван Галк. Лако је појмити, да је девојчица истог доба и имена морала бити нарочито потресена вешћу о страховитом злочину. Пред неизмерним болом и знацима опште симпатије, именакиња убијене Жане хтела је постати интересантна. Једнакост имена и презимена сугерирала ју је. У своме нејасном узбуђењу, она је у почетку сасвим наивно веровала да су њу хтели одвести и убити, и то је узрок њеном причању, које је још појачано причањем друге девојчице. Сједињујући два дечја ћеретања, међу којима није било никакве везе, истражни судија сковао је лични опис подводачице од 20 год., а обмањујући себе потписао је „да су више личности виделе ову жену са Жаном", што не стоји у истини.

Осамнаеста погрешка. — Власт је примила невероватну и фантастичну причу Марије Метер, а одбацила јасну, позитивну и вероватну сведоџбу Рашел Ван Ланди. Од две противречне сведоџбе ова је усвојила невероватну и немогућну. Ово је погрешка оцењивања и расуђивања.

Деветнаеста погрешка. — Друга погрешка у овом истом правцу јесте ова: власт је одбацила важну сведоџбу Жана Батиста Де Конинка, која је несумњиви израз истине, и претпоставила јој хистеричну измишљотину једне лажљиве жене. Зашто? Вероватно зато што је сведоџба Де Конинкова долазила преко комесара Фронвиља, па је државни тужилац, који је водио истрагу са полицијским комесарима II дивизије г. г. Тејером и Вормом, уображавао, да г. Фронвиљ води лично особену истрагу. То је, дакле, била нека врста персоналног ривалитета, због које је одбачена важна Де Конинкова сведоџба. Овај акт не може се никако измирити са појмом и интересима здравог правосуђа.

(НАСТАВИЋЕ СЕ)

ПОУЧНО-ЗАБАВНИ ДЕО

КАМОРА

од

Жана Карера

(СВРШЕТАК)

„Guappo", бранилац угњетених.

Поред ових званичних великодостојника камористичких, постоје извесна лица, која немају никакав чин, па чак и не припадају Камори, али имају великог утицаја на камористе, и сматрају се као нека врста независне аристократије, савезници „Часнога Друштва". То су такозвани *guappi*.

Ова реч гуап, која у Француској има погрдан смисао, долази од једне шпањолске речи која има ласкав смисао. На шпањолском то значи „феш", „елегантан", „лепога држања." Ову су реч донели „из Шпаније" освајачи, и означава људе који су за пример у понашању, сјајнога држања, и похвалног јунаштва. Не може се нико назвати *гуап* док не да неоспорног доказа свога јунаштва. „Guappo" је стари јунак витешких романа.

Деси се понекад да је гуапо сумњивог морала; али је најчешће то савршено поштен човек, који просто воли да ужасне, да изненади свет.

„Guappo" се бије за славу, због хвалисања. У опште, нарочито у извесно доба, воли да се покаже кавалјер, бранилац жена и слабих, заштитник странаца и веома је гостољубив.

Захваљујући *гуапима* ја сам био уведен у извесне кругове камористичке, и упознао доста изблиза овај чудновати свет.

Прави „guappo" неће се никад ставити под управу строгога закона камористичког. Али је скоро увек у вези са камористима, који му се диве и поштују га, и чије му поштовање ласка.

Из чега је дакле састављена Камора? То је необично тешко да се тачно одреди.

За преплашене грађане и за народ који им се диви, камористе су сви они,

који живе изван друштвених правила, почевши од разбојника из *Мала Вите*, па до најсјајнијег „guapro"-а.

Па и сама полиција, и ако се не вара у толикој мери као народ, не зна никад тачно где почиње и где се свршава права Камора. „Врло често побркају са Камором, вели Фердинандо Рисо, извесне засебне групе *malvivants*, које власти крсте „криминална друштва."

То долази прво од тога, што обичне групе лопова и разбојника оставе полицију да мисли да они припадају Камори. А затим, они имају обичај да дају надзивке, за које многи људи мисле да само камористе имају, и које у осталом имитира сав нижи сталеж неаполјски.

Примећујемо, читајући процес Киоколов, да ни један каморист, или бар претпостављени каморист, не носи скоро никад своје породично име. Зову се по презименима (скоро увек у диминутиву) којима се дода један опис карактеристичан, који се односи на неку појединост из њиховог живота, као: свршени занат, место рођења, физичка особина, ит.д.

Овај обичај диминутива и ратнога имена имитираше мало по мало сви они, који су више или мање зависили од Каморе, па чак и многи поштени људи из народа, који се не би љутили да имају име „guapro". То је се у толикој мери распространило, да данас има више од десет хиљада људи који остављају своје породично име, да би се звали: „Жано-Грбоња", или „Пјеро — продавац — острица." Народ и полиција, који у томе више ништа не разумеју, мешу и њих у ред каориста.

Но број каориста је доста мали. Има ли их хиљаду? Више? Мање? Ја то не знам тачно. Али по моме закључку излази да их је „мање".

Ипак ако су камористе, чисто речено, у маломе броју, око њих су десетинама хиљада присталица и потчињених, који од њих траже или уживају протекцију и који милом или силом доносе „Часноме Друштву" издржавање финансијско, које му је потребно за извршивање његових предузећа.

Принцип Каморе, од њеног почетка, био је тај, да се наметне личном снагом свакога од својих чланова, заједничком снагом задобивеном помоћу најстроже кохезије.

Камора дакле, пошто је себи осигурала тајну власт, експлоатисала је неред једне рђаво управљане вароши; само, експлоатишући га, она му је дала још у почетку изглед једног тајног уређења, које старе управе нису умеле јавно да уведу. Она беше распострла своју мало тиранску али јаку протекцију над свима оним — поштеним или не, који пристајаху на њену власт, и из те протекције извуче у један мах богатство, уплив и углед.

На пример: Неапољ је био препун лопова и разбојника. Камора, која својом кохезијом стече поштовање ових пустахија наметну на њих редован данак. Она им рече у кратко: — Ми вам нећемо сметати у вашем предузећу. Али ви ћете нам плаћати једну закупнину тачно на све ваше украдене ствари и још. никад не смете дирати ни нас, ни у наше, нити оне које ми штитимо.

За време Бурбонаца, када камористе беху са свим господари, доспели су били да имају већи приход од администрације.

Још до пре неколико година Камора утврђиваше ред између кочијаша, продаваца риба, џамбаса, зеленаша, закупника коцкарница, управитеља тајних лутрија ит.д.

Али се лако може разумети како је једна таква установа, основана изван друштвене организације, могла и морала постати опасна и антисоцијална. Сасвим је природна ствар, што је она изазвала толики страх, и што је она сад предмет толиких поновљених бораба од стране владе и талијанске штампе. У осталом, Камора, и ако још чува у својим вишим ранговима традицију класичног друштва, када каориста беше сјајан заштитник и каваљер, много се је покварила у нижим слојевима.

Једно неморално друштво чувар друштвенога реда.

Нови режим, почевши од године 1870. лечећи по мало неред и административну поквареност старога режима, укидао је из године у годину велике изворе моћи и богатства Каминог.

Данак на кријумчарење и унутрашњу трговину смањивао се више и више. Тако да се, мало по мало, Камора спустила на *Мала Виту*. *Мала Вита* се је мешала понекад с њом. Сасвим нечисти елементи ушли су у ниже редове Каморе. Некада је лопов плаћао данак Камори, а није био њен члан.

Мало по мало, са њеним опадањем, он је постао њен члан. То је то, због чега очајавају старе камористе, и што је довело до садашњег распадања.

Камора је у принципу била увек неморална; али та романтична и смела неморалност имала је права да уђе у историју Неапоља. Данас та темељна неморалност, та експлоатација свију помоћу неколицине, нема права више да постоји, она је сада само један анахронизам још пун рељефа и боје, али који прети, ако продужи и даље, да постане све мрачнији и страшнији.

Каморе треба да нестане, и право је борити се с њом.

Сад је ред на нови режим да очисти Неапоље од Каморе укинувши јој право постојања. Треба навикнути Неапољца да сматра владу као заштитницу, а не непријатељицу. То се покушава већ тридесет година и од тада Неапоље чини грдан напредак.

Тамо је народ у души одличан. Неапољац је добар, племенит, занесењак, необично фини, уметник и каваљер. Све његове врлине су неупотребљене, или су рђаво употребљене до сада, због несреће у историји. Али се за тридесет година не може променити цела психологија једне расе. Ето зашто сам ја, у место да износим против Каморе и неапољских обичаја тужбе, мислио да је боље да изнесем непристрасно опис њихов, да бих показао погрешке прошлости, и предвидео срећну промену у будућности.

С француског
Станислава Калајџићева

ПОУКЕ И ОБАВЕШТЕЊА

Учињена су нам ова питања:

I

Суд општине стојничке, актом својим Бр. 501, пита:

„Начелник среза јасеничког, пресудом својом, казнио је председника овога суда са 15-то дневном платом, за лабаво вршење наредаба надзорне власти, према пропису чл. 158. закона о општинама, у прошлој 1909 години. — На ову пресуду председник суда изјавио је жалбу Дџавном Савету, али је Државни Савет ову пресуду одобрио решењем својим, као на закону основану.

Како је по овој пресуди, од дана како је извршном постала, па до данас протекло више од 4. месеца и иста није наплаћена од стране полицијске власти, то се моли уредништво за што скорије објашњење:

Да ли је ова казна, као иступна, застарила према пропису § 396. крив. закона, или застарелост истиче према другим законским прописима?"

— На ово питање одговарамо:

Чланом 167. н. закона о општинама од 24. децембра прошле године, предвиђена је нарочита застарелост за дела по овом закону.

Тако сва дела, код којих је максимална (највећа) казна затвора шест месеци или новчано 500 динара, застаревају за шест месеци, а сва остала застаревају за годину дана.

О застарелости пресуда по овим делими не говори се, истина, ништа нарочито у закону о општинама, али се мора узети, сообразно начелу, постављеном у § 79. и 396. кр. закона, да и за застарелост осуда важи исти рок, који важи и за застарелост дела — кривице.

Према овоме, ако од дана кад је пресуда, о којој је реч, постала извршном, па до сада, није протекао рок из чл. 167. *н*, онда пресуда није застарила, и може се извршити на начин прописан чл. 168. поменутога закона.

II

Суд општине балта-бериловачке, актом својим Бр. 401, пита:

„У селу Балта Бериловцу постоји сеоски дућан, одобрен од стране одбора и збора према закону о сеоским дућанима, поред кога постоји и споредна продаја дувана.

Закупац овога дућана, поред артикала, који су законом дозвољени, и поред продаје дувана, држи још и трошаринске предмете као: пиво, коњак, рум, и то крчми у дућану на ситно, ма да у селу постоје сеоске кафане, и закупци ових сваки дан протествују против крчмљења.

Моли се уредништво за обавештење: да ли овај сеоски дућанџија има права да крчми у своме дућану горе побројане артикле или не?«

— На ово питање одговарамо:

По § 28. додатка к уредби механској, бакали могу продавати у својим радњама, на мале чашице, фина вина и ракије и фабрицирана пића као рум ликер итд.

У ред ових бакала, о којима говори ово законско наређење, не могу се никако убрајати сеоске дућанџије, јер се у овим дућанима не продаје бакалски еспап, него само предмети који су месним житељима од неопходне потребе, а који су побројани у чл. 4. *а.* закона о сеоским дућанима.

Према томе, сеоски дућанџија не сме крчмити артикле о којима је реч, нити их у опште држати у својој радњи, па чак ни као продавац монополисаних артикала.

Ко другчије поступа, треба га оптужити полицијској власти за бесправно крчмљење пића и кривцу из чл. 4. *б.* зак. о сеоским дућанима.

III

Суд општине мијатовачке, актом својим Бр. 559, пита:

Пресудом овог суда од 23. новембра прошле год. Бр. 1406, осуђено је извесно лице из ове општине, са својим братом, на пет дана затвора за дело учињене кривице из § 391. крив. казн. закона.

Ову је пресуду одобрио јагодински првостепени суд решењем својим од 9. јануара ове год. Бр. 553, и ово је решење саопштено обојици 11. марта ове године.

Кад су напред именовани позвати да издрже затвор, један од њих поднео је лекарско уверење, којим му је дато тридесет дана поштеде, и вели да затвор не може као болестан да издржава, а међу тим сваког дана ради тежачке радове као сви остали земљорадници а уверење му гласи да је болестан.

С тога се учтиво моли уредништво да преко Пол. Гласника објасни суду овом: може ли и сме ли суд да ово лице подвргне издржању затвора према оваквом стању ствари, јер оно сад попова продужава од лекара поштеду, те да му тим путем казна застари?«

— На ова питања одговарамо:

Да не би пресуда застарила, суд може ставити у затвор осуђеног, кад је пресуда извршна, без обзира на то, што он има лекарско уверење, да му је потребна поштеда.

Ако у затвору он изјави да је болестан, онда треба поступити по чл. 23. и 28. правила Министра Унутрашњих Дела од 15. маја 1906. год. ПБр. 10630, о притвореницима и осуђеницима код полицијских и општинских власти — упутити га у болницу.

IV

Суд општине осладићске, актом својим Бр. 1296, пита:

»Код ово-општинскога суда има преко педесет комада молби, које су поднели грађани ове општине, о преносу пореза на земљиште, због продаје и куповине непокретног имања.

Суд је за сваку молбу наплатио по 0·50 дин. и увео на корист своје касе.

Но пореско одељење среза подгорског, по свршеном разрезу, вратило је све ове молбе и наредило, да се наплати од продавца и од купца као и од оба деоника 0·50 дин. таксе у маркама, а не у корист општинске касе.

Зато се моли уредништво за што скорије објашњење у своме листу: је ли суд имао места што је на молбе наплаћивао по 0·50 дин. у корист своје касе и да ли суд сме наплатити таксу, као што одељење наређује, те да не би био одговоран?«

— На ово питање одговарамо:

Како ће се вршити пренос имања и задужење порезом, објашњено је у бр. 7. овога листа за прошлу годину под II.

Сва такса, која се наплати од њих, који поделу траже, по 0·50 дин. наплаћује се у маркама, за државну касу, јер сав посао око овога, општински судови раде за рачун пореских одељења.

ПОУКЕ И УПУТИ

Одлуку збора општинског о подели општинске утрине на грађане, ради зиратења, дужна је надзорна власт задржати од извршења, пошто се зиратењем мења вид и својство утрине.

Збор општине винчанске на свом састанку од 31. јануара 1910 год. донео је одлуку, да се општинска утрина раздели на грађане ондашње ради зиратења, а од покупљене кирије од тога да се зида нова сеоска школа у Винчи.

Надзорна власт, добивши извештај да се ова утрина издаје у циљу зиратења, а тиме се зиратењем вид и својство ове утрине мења, — нашла је, да је горња одлука противна тач. 3. чл. 86. закона о општинама, па ју је на основу чл. 152. истог закона решењем од 9. фебруара 1910 год. № 2729. задржала од извршења, и цео предмет послала надлежним путем Министру Унутрашњих Дела на оцену и решење.

Министар је нашао, да је решење надзорне власти правилно, а да зборска одлука не одговара закону не само због тога, што се према тач. 3. чл. 86. зак. о општинама утрина не може употребљавати за зиратење, већ и због тога, што је по чл. 86. закона о општинама надлежан општински одбор да решава о начину употребе и уживању општинске утрине, а не збор, према чему је збор био и апсолутно ненадлежан за ово решавање.

С тога је на основу чл. 152. зак. о општинама, цео предмет послао Државном Савету на коначно решење.

Трећи Одсек Државног Савета такође је нашао, да је решење надзорне власти правилно и на закону основано, па га је, на основу чл. 152. зак. о општинама, одобрио.

Један случај казне председника општинског за немарност и неуредност у извршењу законских наредаба државних власти.

Председник општине ч. . . . узет је на одговор, што, по неколико наредаба, општински суд није упутио старатељском судији београдског окр. суда стараоце, ради саслушања по једној маси, те је, на крају крајева, судија био принуђен, да се за ову ствар обрати начелнику окружном за интервенцију.

Председник на свом саслушању изјавио је, да је по примљеним наредбама увек поступао и звата лица упућивао, а да ли су она одиста и ишла, не зна.

Не уважавајући ову одбрану, надзорна власт, на основу чл. 158. зак. о општинама, решењем од 12. јануара 1910 год. № 397. казнила је председника са 20 дин. у корист државне касе.

По изјављеној жалби, III. одсек Државног Савета нашао је, да је ожалбено решење правилно и на закону основано, па је одлуком од 6. марта 1910 год. № 1524., на основу чл. 170. закона о општинама, одбацио жалбу као неумесну.

СЛУЖБЕНЕ ОБЈАВЕ

ПОТЕРЕ

Јосип Кресић из Старе Барање (у А.-Угарској) побегао је са осуде из казненог завода у Митровици (А.-Угарска) прошлог месеца. Он је стар 32 године, средњег раста, лица дугуљастог, црне косе, зуба здравих. На молбу

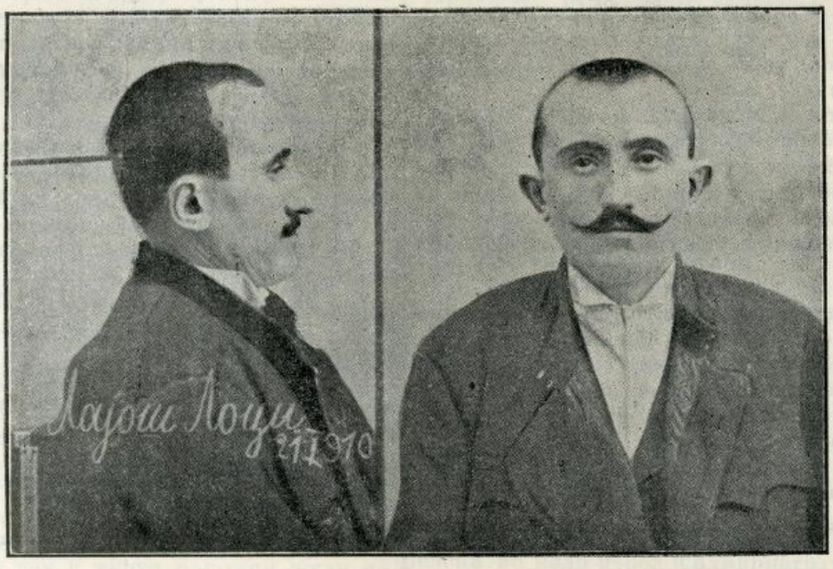

управе казненог завода износи се његова слика, с препоруком свима полицијским и општинским властима, да Јосипа живо потраже и нађеног притворе и о томе известе Антроп. одељење с позивом на Бр. 1007.

Милован Ристин, кочијаш код Радомира Матића, трговца из Обреновца, покрао је свог газду, па побегао. Он је родом из Штебеја (А.-Угарска), стар 22 године средњег раста,

очију отворено плавих. — Депеша начелника среза посавског округа ваљевског Бр. 5674.

Лајош Лоци, месарски радник (чију слику доносимо), учинио је извесна кривична дела, која повлаче притвор. Чим се пронађе треба да се притвори и под јаком стражом спроведе на-

челству округа подринског с позивом на број 6919. Он је стар 23 године, раста средњег сувоњав, кад говори глас му је промукао. До сада је два пута судски осуђиван за крађу.

Крста Манчић, калфа берберски из Пирота, извршио је више превара у Белој Паланци, па за тим побегао. Он је стар 24 године, раста средњег, плав, обријан. — Депеша начелника среза белопаланачког Бр. 6041.

Радован Поповић, обућарски радник 28. прошлог месеца украо је своме газди Божидару Исаковићу, обућару из Београда, 8 пари половних обућа. Он је стар 45 година, висок, косе и бркова смеђих, проседих и великих, роав, гласа крупног, — Акт кварта дорћолског Бр. 2077.

Препоручује се полицијским и општинским властима, да за свима побеглим личностима учине најжишљу потеру, и у случају пропаласка стражарно их унуте властима које су потернице издале, с позивом на означене бројеве акта или депеша.

ТРАЖИ СЕ

Станије, кћери **Ивка Томића,** из Беле Реке, нестало је из Шанца 26. прошлог месеца. Она је стара 14 година, омалена, ситна, црномањаста. — Депеша начелства округа подринског Бр, 7194,

Милутин Мерловић, из Бање, отумарао је од својих родитеља. Он је стар 13 година, у оделу сељачком. — Депеша начелника среза јасеничког округа крагујевачког Бр. службено.

Душан Станковић, шегрт из Београда, отишао је од свога газде 20 прошлог месеца, па се ни до данас није вратио. Он је стар 13 година, омален, на себи има шарено одело. — Акт кварта варошког Бр. 4967.

УХВАЋЕНИ

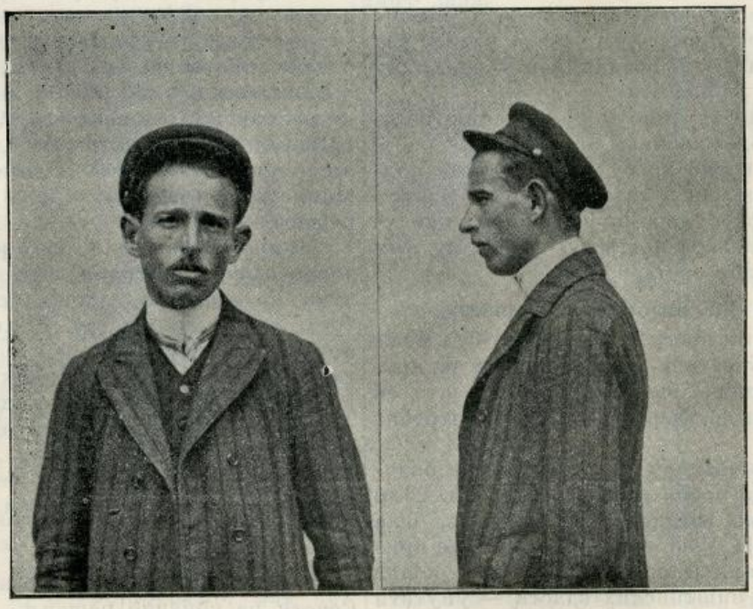
Марко Вуловић, чију смо потерницу донели у 15 броју, ухваћен је, те је престала потреба за његовим тражењем.

Обрад Божидаровић, одбегли осуђеник нишког казненог завода, чију смо потерницу донели у броју 44. од прошле године, ухваћен је, те је престала потреба за његовим даљим тражењем.

Димитрије Нинчић, чију смо потерницу донели у бр. 16. ухваћен је, те је престала потреба за његовим тражењем.

ИЗ ПОЛИЦИЈСКОГ АЛБУМА

Милан Јовановић, родом из Ваљева, чију слику износимо, ухваћен је у Шапцу од стране начелства, кад је на преваран начин купио ми-

лостињу од грађана, представљајући себе као болесника.

При претресу нађен је код њега пасош под № 54376, који је издала Управа града Београда под 23. новембра пр. године, на име Никодија Јовановића, студента права.

Из пасоша се види, да је Милан путовао по А.-Угарској под именом Никодија, и да је сада отуда дошао.

Он вели да му је овај пасош дао сам Никодије у А.-Угарској, да би се могао вратити у Србију, али ће пре бити да га је он згодно дигао.

Признаје, да му је скитња и варање стално занимање.

Како је он и раније осуђиван за сличне преваре, и како није искључена могућност, да је он извршио многе преваре па умакао, то се позивују све власти, па и појединци, да о свему ономе, што би о њему знали, известе начелство подринско, с позивом на његов акт Бр. 7269.

КРАЂЕ СТОКЕ

Ноћу између 29. и 30. прошлог месеца непознати крадљивац украо је Петру Томаше вићу из Венчана, две кобиле са мушким ждребетом. Једна је матора 6 година, длаке зелене, висока 153 см. са жигом „К" и ждребетом алатастим, маторим $11^1/_2$ месеца. Друга је матора 11 година, длаке зекасте, са жигом „К". — Депеша начелника среза колубарског округа београдског Бр. 8586.

Ноћу између 29. и 30. прошлог месеца непознати крадљивци украли су Вићентију Гашићу, из Венчана две кобиле, маторе цо 6 година, длаке дорастасте, високе 143 и 144 см. са жигом „В". — Депеша начелника среза колубарског округа београдског бр. 8557.

Обраћа се пажња свима полицијским и општинским властима на ову крађу и крадљивце.

НЕСТАЛА СТОКА

Ноћу између 23. и 24. прошлог месеца нестало је кобиле Милосава Марковића, из Та-

кова. Кобила је матора 10 година, висока 156 см. длаке мрко-дорастасте, са жигом положено „к". — Акт начелника среза тамнавског Бр. 6490.

Штампа Краљ. Срп. Државне Штампарије уредник Душан Ђ. Алимпић

БРОЈ 19. У БЕОГРАДУ, НЕДЕЉА 16. МАЈА 1910. ГОДИНА VI.

ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК

СЛУЖБЕНИ ЛИСТ МИНИСТАРСТВА УНУТРАШЊИХ ДЕЛА

„ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК“ излази једанпут, а према потреби и више пута недељно. Претплата се полаже у напред, и то најмање за пола године код свију полицијских власти, и износи: 20 динара на годину за државна и општинска надлештва, а за све друге претплатнике у опште 12 динара годишње. За иностранство: годишње 24, полугодишње 12 динара у злату. Појединн бројеви **„Полицијског Гласника“** не продају се. Рукописи се не враћају.

СЛУЖБЕНИ ДЕО

Његово Величанство Краљ Петар I. благоволео је, на предлог Министра Унутрашњих Дела, поставити:

за управника прве класе вароши Београда Гојка Павловића, судског потпуковника.

Из канцеларије Министарства унутрашњих дела, 10. маја 1910. год. у Београду.

СТРУЧНИ ДЕО

О ПРОДАЈИ ЗА ИЗВРШЕЊЕ ОДЛУКА СУДСКИХ

(НАСТАВАК)

б[с]. Када се продаја свршава, то је казато у § 480. који гласи овако: „Јавна продаја свршује се једнога дана, но продаја непокретности не сме се свршити пре четири сахата по европски по подне. Што се једнога дана не прода, наставиће се следећег дана, но и тада не сме се свршити пре четири сахата.“[1])

Закон, као што видимо, прави овде разлику између непокретних и покретних ствари, па стога и ми исту разлику морамо направити.

аа. *Кад се свршава продаја непокретних добара.* Најпре ћемо рећи да, по тексту §-а 480., продаја непокретних добара не сме бити завршена „пре четири сата по европски по подне“. Извршна власт не може, дакле, пре тога момента продају закључити, ма колико да се надметање утишало. Зато што имају времена, лицитанти, можда, још неће да кажу своју последњу реч. Четири часа су рок до кога надметач има право да се, односно последње цене, резервише, ћути. То је као код изјаве незадовољства или жалбе, где, до последњега дана остављенога за ту изјаву, заинтересована страна има право да се, о пристанку на одлуку нижега суда, не изјашњава. Осим тога, не може се продаја свршити пре четири часа ни зато што, до тога времена, може доћи још који надметач. Једном речи, тек после четири часа може бити говора о закључењу продаје.

Али, када се, после овога момента, свршава продаја? Да бисмо на то питање што исцрпније одговорили, ми ћемо прво претпоставити, да продаја има за предмет само једно непокретно добро, земљиште без зграде или са овом, а, затим, ћемо узети да је пописано и за продају објављено више непокретних добара.

Ако се продаје само једно непокретно добро, и ту може, такође, бити два случаја: власт је, за продају непокретног добра, одредила *један дан* или *два или више дана*, те стога ћемо ми говорити најпре о првом, а, после тога, о другом случају.

Први случај. Пошто је прошло четири часа, власт не сме закључити продају, догод надметање траје. То се види јасно из §481. који овако почиње: „Кад полицијска власт види, да је престало надметање, онда ће.....“ Даље се у том пропису говори о томе, на који начин полициска власт закључује надметање, пошто је прво приметила да је лицитирање престало, што значи да она надметање не сме закључити пре него што лицитанти престану лицитирати.

Питање је сада: докле, после четири часа, може и мора извршна власт остати на продаји? Другим речима, да ли је та власт дужна, ако надметање непрестано траје, остати на том послу евентуално и целу ноћ, или, пак, она има, после извесног размака времена, рачунајући од четири часа по подне, да продају привремено прекине, с тим да је сутра дан продужи?

Што би говорило у прилог прве солуције, то је интерес и повериоца и дужника да се надметање, догод оно траје, не обуставља, па ма се у лицитирању провело сву ноћ. И заиста, често пута надметање узима такве размере, лицитанти у њега уносе толико живости, било из жеље да добро купе било из чисте људске таштине, да би, у таквим приликама, била штета, за продавце, повериоца и дужника, надметање пресећи и оставити његово продужење за идући дан. Јер, ко зна, да ли ће после проведене ноћи која, како Французи веле, porte conseil (доноси савет, човека саветује), лицитанти бити вољни да се у опште даље надмећу?

С друге стране, пак, може ли се захтевати од полициске власти да она послове ове врсте ради и ноћу? Ми смо већ казали, да извршење продаје треба сматрати као канцелариску дужност извршне власти, а зна се да ова има своје одређено трајање, које, после подне, не иде, по правилу, даље од пет односно шест часова.[1]) Тражити да полициски орган који врши продају остане на овој, због јаког надметања, целу ноћ, то би било тако исто као када би се од њега захтевало да, у канцелариско време, рачуна не само дан већ и ноћ. Затим, ми смо казали, да јавност која прати продају и лицитирање на њој јесте гарантија за тачно извршење законских прописа који се на принудну наплату односе, као и гарантија против могућних злоупотреба код јавних продаја. Међутим, каква би то јавност била код продаје, ако би се ова вршила ноћу, негде у забаченој кафаници каквог забаченог села?

Стога ми мислимо да, ако би се надметање, после четири часа по подне, продужило толико да оно не престане ни до онога времена до кога полициска власт остаје у својим канцеларијама, извршни орган ће престати са продајом и позвати лицитанте да сутра дан понова на њу дођу и надметање продуже.[2])

[1]) Законодавац вели: „пре четири сахата по европски по подне“, а то значи: четири часа и двадесет и два минута по подне, по што европско време — то јест средњеевропско, на шта се у § 480. мисли — заостаје, према времену у Србији, за двадесет и два минута.

[1]) Од 1. Октобра до 1. Априла од два до пет а од 1. Априла до 1. Октобра од три до шест, то је канцелариско време, после подне, органа полициске власти. Наравно, овде није реч о пословима који се, као што је н. пр. одржање реда и безбедности, раде у свако доба.

[2]) Ако се надметање не би продужило сутра дан, продаја би остала на ономе који би у очи тога дана највећу цену понудио био, под условом да је, са тим лицитантом, извршни орган продају, сутра дан, закључио онако како то наређује § 481.. Да приметимо још и то: да власт продужење продаје може вршити само на оном месту где ју је и започела. Према томе, ако би власт продају сутра дан наставила на неком другом месту, продаја би била неуредна: ту бисмо имали случај да је продаја вршена на једном месту које није било објављено, противно §-у 477..

Да ли би ко могао против овога одлагања лицитирања за сутра дан подићи протест? На име, да ли би се могло рећи да би тада продаја била неуредна стога што је она вршена и сутра дан по дану који је био објављен, у огласу (§ 477.), као моменат надметања, дакле у један дан који у огласу није био означен и за који, због тога, осим лицитаната којима је извршна власт лично казала да дођу и надметање продуже, други нису знали? Међутим, да је било објављено да ће се лицитирање, једног дана започето, евентуално наставити и сутра дан, можда би, у том продужењу продаје, још ко узео учешћа. Власт дакле, обзнањујући известан дан као дан продаје, без једновременог објаве да ће се продаја, по потреби, и други дан, по томе дану, наставити, штети како повериоца и дужника тако и оне појединце који, мислећи да је продаја морала бити извршена истога дана за који је и била заказана, сутра дан нису дошли на лицитирање, а можда би, иначе, дошли.

Примедба ова не би, по нашем нахођењу, била основана. Јер, ако, по §-у 480., продаја, када се надметање не може да сврши онога дана кога је започело, има да се настави сутра дан, онда нико нема права истицати, како он то није знао и како, због тога, није ни долазио сутра дан на продају. Ми смо се већ, за један други случај, позвали, у овоме раду, на § 14. Грађ. Законика, по коме незнање закона никога не извињава. Ако, дакле, по Грађ. Суд. Поступку, продаја може бити настављена и сутра дан, онда заинтересовани појединци, који нису првога дана могли на продају доћи, имају, ако желе лицитирати, изићи на место продаје сутра дан, те да, евентуално, и они лицитирају, евентуално, то јест ако продаја претходнога дана није била већ свршена. Када се, за известни дан, објави једна продаја, онда појединци треба да предвиде да та продаја може да се тога дана не сврши, већ да се она може наставити и сутра дан, и да се, према томе, и управљају. Отуда, не могу они рећи да оно продужење лицитирања сутра дан није било објављено: оно је сасвим било објављено тим самим што је објављен дан продаје и што се, по §-у 480., продаја несвршена једног дана продужује сутра дан. Ово продужење објавио је, једном за свагда за све продаје, § 480..

У осталом, на шта се имају жалити они који су, одсуствујући првога дана са продаје, тиме показали колико су се њоме интересовали? Они који су о продаји водили рачуна, на њу су и дошли и лицитирали, њима као лицима која желе пописано добро прибавити, власт је и саопштила да, сутра дан, понова на исто место дођу и надметање продуже; они који су, као лицитанти, потребни и корисни и повериоцу и дужнику знали су, дакле, за продужење надметања.

У овом случају, када се продаја, несвршена првога дана, продужује сутра дан, појављује се тешкоћа односно питања: када, код овога продужења, почиње и када се свршава надметење? Да ли ту важе иста правила која, за исто питање, важе и за први дан продаје. Специално, у колико је реч о закључењу лицитације, вреди ли и тада пропис § 480. по коме се продаја не сме завршити пре четири часа по подне? Другим речима, да ли је други дан продаје, у том погледу, изравнат са првим даном? На ово би се могло одговорити овако: пошто је продаја ту била одређена само за један дан, треба, оно време за које лицитирање траје сутра дан, сматрати као време *после четири часа по подне*, што ће рећи да се, другога дана, може продаја закључити, чим је престало надметање. Несумњиво је да је полициска власт могла продају закључити још у очи тога дана, само да је било надметање престало пре него се први дан продаје био завршио, из чега би излазило да је она, тим пре, продају могла закључити и сутра дан пре четири часа, под условом да су лицитанти престали лицитирати: продужење надметања сутра дан дошло је само стога што се оно није могло, по свршетку првога дана лицитације, наставити ноћу.

(НАСТАВИЋЕ СЕ)

Ж. Перић

КРИМИНАЛНА ПОЛИЦИЈА

(НАСТАВАК)

Двадесета погрешка. — Власт је примила сведоџбу Делфине Дисар, неиспитујући њено порекло и услове, неконтролишући њене објективне елементе и неуверавајући се о физичкој, моралној и душевној прошлости сведоковој. Излишно је, да овде репродукујемо све измишљотине ове личности, а нарочито њену последњу причу о сусрету са једном непознатом женом, која јој је открила сензационе ствари. Главно је, да је наша оштроумна полиција веровала свима овим глупим изјавама. Није ли жалосно што морамо констатовати, да су полиција и истражна власт, рђаво инспирисане, саветоване и руковођене, у потпуном одсуству моћи расуђивања, претпоставиле измишљену причу Делфине Дисар прецизној изјави сведока Де Конанка, и да је, према невероватној сведоџби ове нервозне жене, скован „Дефинитиван Лични Опис“ тобожњег злочинца, чувеног „човека са пуним, угаситим и уздигнутим брковима“, човека непознатог, који ће такав увек и остати — јер и не постоји — човека — феномена, који заслужује да буде назват x. y. z.

Двадесет прва погрешка. — У својој „Важној Објави“ од 24 фебруара, истражни судија г. Хаво дао је опис човека, који је у „Laeken-Heysel“-у оставио пакете са детињим ногама. У овом смислу он је пружио једно обавештење од највеће важности, које је било потпуно нетачно. По тврђењу истражног судије, овај човек долазио је из улице „Fransman“, али смо се ми лично уверили да ово не стоји у истини, и да је он ишао новом улицом „Cloitre“, која пресеца улицу „Fransman“. Према овоме, правац којим је осумњичени ишао сасвим је противан правцу, означеном у „Важној Објави“.

Двадесет друга погрешка. — Диедоне Векман, молерски радник, главни је сведок који је видео човека, за кога се држи да је носио пакете са ногама и ципелама убијене Жане. Због овога је полиција сматрала за целисходно да га пуних 15 дана, у пратњи својих агената, вода по свима бриселским крчмама, у нади да ће молер наћи свога човека. И резултат је добивен. За време овог „путешествија“ полицијски агенти и молер дошли су у додир са алкохолом, који их је дражио и наводио на снове о награди од 20.000 динара. Алкохол, узбуђење и раздражљивост само су појачали сатурнизам молеров, који је престао да ствари посматра јасно. Услед овога, једног лепог дана ухапшено је једно невино лице, Емил Де Кок. И ако је молер и званично потврдио, да у њему добро познаје оно лице које је носило пакете са детињим ногама и ципелама, Де Кок је врло лако оборио ово тврђење, доказавши свој несумњиви *alibi*.

Двадесет трећа погрешка. — У својој „Важној Објави“ истражни судија помиње, да су детињи леш, ноге и ципеле били упаковани у разне хартије и новине, и везане различитим канапом. Међу новинама, које су биле употребљене за паковање, помиње се и један број „Journal de Paris“ и два броја „Soire de Bruxelles“. Не без извесне дозе ироније, или може бити у наивности, истражни судија позива публику да га помогне у изналажењу див. притежаоца канапа, хартије и новина. На ово је публика могла одговорити постављањем питања г. Хаво-у: Зашто су онда полиција, државни тужилац и истражни судија?

Двадесет четврта погрешка. — „Важан Лични Опис“, објављен свуда и репродукован од целе пресе тврди, да ноге, огртач, кутија за рад и ципеле детиње нису нађене у пакету који је био остављен у улици „Hirondelles“. Државни тужилац и истражни судија наредили су најбрижљивије истраживање у циљу проналаска ногу и ципела. Као што смо већ видели, два таљигаша опазили су 15. фебруара један сумњив пакет у краљевој башти, и по допуштењу жандарма прешли преко ограде, узели пакет, отворили га, нашли у њему ципеле и однели их. Све ово било је у присуству и пред очима доброг жандарма. Овај орган власти, који је морао примити „Важан Лични Опис“, или прочитати његов текст у новинама, није ни помислио да нађене детиње ципеле могу бити оне које се траже већ осам дана, а због којих су се ватрогасци морали пењати по крововима кућа сенског булевара. Шта нам онда остаје да мислимо о менталитету овог жандарма? Мађутим, то је један од најбољих жандарма, коме је поверена врло важна мисија — надзор над имовином државног поглавара. Какви ли онда морају бити остали жандарми?

Двадесет пета погрешка. Да би изнашле лице, које је носило пакете са детињим ногама и ципелама, истражна власт и полиција испитивале су персонал трамвајског бриселског удружења и народног железничког удружења (пруга Брисл — Лекен), али су заборавиле да испитају агенте генералног удружења економских железница, у чијем су притежању више западних пруга, па и она који води из

Брисла у „Laeken-Heysel“ преко Сен Пијера.

Двадесет шеста погрешка. — Као колективну погрешку помињемо скуп неоснованих и произвољних хапшења, којима је власт приступила да би моментано задовољила јавно мнење. Јер, у колико смо могли сазнати, ухапшено је, на правди Бога, 24 личности. Још је срећа што је белгијско правосуђе било толико паметно и увиђавно, те их није послало на Ђаволье Острво.

Двадесет седма погрешка. — Наша власт, која је одмах и на брзу руку сковала хипотезу о злочину подводачице од 20 год. никако није хтела напустити ову своју идеју, већ је са ђавољим постојанством истрајала у првој погрешци. Њој је била потребна жртва, и она ју је, сасвим природно, нашла. Непријатности Рашел Ротсер, њена два хапшења и њено стављање у превентивни затвор, остају као нарочити модел вођења истраге и умешности наших истражних чиновника, па с тога је потребно да се с њима мало више позабавимо.

У времену злочина, фебруара 1906 год., мала келнерица, Рашел Ротсер, становала је на сенском булевару. Она је проводила жалосну и мрачну егзистенцију у средини једне мало-буржоаске фамилије, којој је недостојао дух предвиђања. Мати болесна и лака на трошењу новца, није ни помишљала да своју кћер спреми за борбу у животу, давши је благовремено на какав занат. Остављена сама себи, Рашел је пала као жртва свога рђавог васпитања. И ако не полаже много на врлину, ипак није, као што се тврдило, ниско и презрења достојно створење, већ више несрећна, млада девојка. Одмах сутра дан по извршеном злочину, њена газдарица од стана пробудила ју је рано, и саопштила јој страшну новост о силовању и касапљењу девојчице. Још успавана и уморна, Рашел је примила ову новост са дистракцијом помешаном са равнодушношћу. Ова равнодушност према страховитом злочину изненадила је њену газдарицу, која ово у поверењу саопшти једној својој пријатељици, ова опет својој и тако се створи сумња, за коју, најзад, дознаде и полиција и похита за новим трагом. Подводачица од 20 гоина била је откривена.

Због нове службе Рашел је морала отпутовати у Лијеж, и то се протумачило као бегство. Сумња се још више појачала кад се сазнало да је она носала корсаж од 50 дин., и да је имала сури вунени огртач. Злочин над малом Жаном извршен је у среду у вече, а идућег понедеоника Рашел је већ била ухапшена у провинцији и доведена у престоницу. Власт је, пре свега, захтевала од ње, да у детаљима утврди где је била трагичног вечера. За два сата alibi је био утврђен и проверен. Констатовало се, да је чувени корсаж од 50 дин. плаћен у ствари свега 6 50 дин., а што се тиче сурог огртача — главне тачке оптужбе — Рашел је доказала да га је, на месец дана пре извршеног злочина, уступила једној својој пријатељици. Суочавали су је са читавим светом стараца, торокуша и девојчица; изводили су је пред сведоке у огртачима сурим, црвеним и белим; чешљали су је у свим могућим фризурама; бар десет пута доводили су је из Лијежа у Брисл, у циљу ових трансформација, достојних једног Фреголи-а. У кабинету истражног судије задржавана је до пола ноћи, а затим је одвођена у стан своје стара мајке, који је преко ноћи био под надзором полицијских агената. Засићене борбом, полиција и истражна власт најзад је оставише на миру. Читаву годину дана Рашел је могла уживати у задовољству што је измакла из шака организованом правосуђу. Међутим, торокуше за ово време нису седеле залудне. Јула месеца 1906 године Рашел је молила своју стару газдарицу г-ђу Симон, да јој пошље на доплату у Лијеж, преко станице „Guillemins“, једну малу, белу корпу, у којој је било неколико старих сукања, један скромни огртач, један корзет и два парчета кадифе. Пошто Рашел није са станице подигла послату јој корпу, то је администрација, после шест месеци чекања, известила станицу која је пакет експедирала, да адресант није ни подигао ни тражио своју корпу. На молбу г-ђе Симон, корпа је враћена у Брисл и њој предата у присуству г-ђе Ван Галк фебруара месеца 1907 год. на станици „L'Allée-Verte“. У корпи, која је одмах отворена, поред хаљина био је један мали молитвеник. Кад је г-ђа Ван Галк угледала овај молитвеник вриснула је, што је дало повода једном од чиновника да притрчи и упита за узрок. Г-ђа Ван Галк изјавила је, да су овај молитвеник, као и две побожне слике које су биле у корпи, припадале некада њеном несрећном детету. После овакве изјаве чиновник одлучује, да се корпа и њена садржина ником не издају, већ да се ставе власти на расположење. Истрага је одмах отпочета, и Рашел поново затворена.

(НАСТАВИЋЕ СЕ)

ПОУЧНО-ЗАБАВНИ ДЕО

САТ

Луј — Фредерик — Соваж

Заклао сам старца, знајте, са три потеза бријача преко самог гркљана — три мајсторска потеза, од којих је други пресекао дамаре, — али му нисам требао украсти сат. Покрађа ме је упропастила...

Предузео сам предострожности све врсте тако одлично, да могу рећи, без хвалисања, да сам извршењем овога мога дела доказао, да сам геније.

Прочитајте, ако не верујете, све тадање листове: једнодушно су славили моју вештину. Ни шума, ноћ, у кући, никаква трага напољу, никакав доказни основ, ништа, него само један старац са разјапљеним гркљаном. У почетку је још полиција утврдила врсту дела. За њ сам ја узео шездесет и три динара, законска награда за такав тежак злочин не рачунајући овај проклети сат. Али можда нисам само снажније ударио! Је л' те, да сам томе старцу требао одсећи главу? Али, ко је могао мислити, да је он тако издржљив?

Нерасудним једним махом стрпао сам овај сат у џеп. Баш ми ништа није био потребан. Шездесет и три динара увежем у своју мараму. Старац није ни мрднуо... Али, кад сам му узео сат, заклињем се, старац је уздрхтао и један је млаз крви покуљао из ране која је зјапила. Требало је, или са свим да му одсечем главу, или да му вратим сат. Али, нисам знао, да он много на тај сат полаже.

Где сам се сакрио? Како сам могао омести истрагу? Постављате ми будаласта питања. Човек мога соја, кад има у џепу шездесет и три динара, тај је газда свога времена. Само ме је сат узнемиравао. Нисам могао ни мислити, да га продам, а да га закопам на какво пусто место, то ми није било згодно, Ви, који нисте никад убили, како вас је могућно уверити, да најситнија стварчица, бачена на случај, може компромитовати успех, основан на најсигурнијим комбинацијама.

Нисам пио, као што бисте ви замишљали, нисам ни завирио у оне развратне крајеве; крцкао сам мојих шездесет и три динара, по предрачуну одавно скројеном. Знао сам, у осталом, кога ћу убити после старца, али сад није о томе реч.

Другог вечера, после убиства, чим је ноћ пала, у пустој улици једнога фобурга један је пролазник ишао право к мени. Имао је штофан, вунен, шешир са обореним ободом, доњи део главе завучен у задигнуту јаку капута; али сам му и издалека познао ход. И није било сумње, то је био *он*.... на неколико корака испред мене, подиже руку, у пола отвори своју горњу хаљину и ја видех, ни мало изненађен, његове стакласте очи, модре образе и гркљан, на коме је зијала најстрашнија рана. Модра црна крв капала је на кошуљу; спусти руку до краја свога сребрног ланца, који му је висио преко трбуха, и у том тренутку био сам свесан тога, да је старац ту испао да тражи свој сат.

Међу тим ја нисам мрднуо ни зеницом; такве ствари мене не могу да збуне и ја прошаптах:

— Сат је код мене.... и лупих се по џепу од пруслука, одакле одјекну звек метала.

— Али га ви нећете добити! додам по том.

Учини ми се, да је оклевао, затвори капут и удали се, посрћући. Ја слегох раменима. Тај ми сат није давао мира. Међутим, он је средство, помоћу кога сам дошао у овакав сажаљив положај.

Дакле, сушта је лаж вест, да је старац убијен. И претходна истрага са секцијом, сама сахрана, па вести у листовима, све је то лаж. Човек, као што сам ја, не даје се хватати тако лако у те грубе замке. Хтели би, без сумње, да успавају моју сумњу. Али, да загледамо мало у тог бедног генија код господе у полицији! За ово време старац је лутао по улицама и ја сам га непрестано сусретао како иде натучена шешира на очи и посрта-

јући као пијан човек. Заустављао се на неколико корачаја преда мном, отварао свој капут и ја сам видео његово бледо лице, његов пресечен гркљан и онај проклети ланац који му је падао преко трбуха.

Један пут за свагда, рекао сам му:

— Ја вам сата вратити нећу!

И у колико се он више окопистио, да ме потајно гони, у толико сам се јаче одлучио, да не попустим. Право да кажем, досадио ми је. Каква све лукаства, да кажем истину, тај није употребио, само да ме савлада!

Нисам могао ући ни у једну крчму, да се мало одморим, а да његово гадно лице и расечен гркљан не испуни мој поглед. У почетку вребао ме је у часу кад ноћ пада, а сад ми чак седа и за сто! То више нисам могао трпети. Он је упутио свој живот на рачун мога, натурио се просто на мене. У вече закључам врата, али је он већ легао на моју асуру и целу ноћ слушам његово кркљање. Међу тим, ја ипак нисам попуштао. Шта више: навијао сам сат, окачим га о браву. Так, так! Так, так!... и проклети старац, замишљао сам, грцао је у сузама од очајања!

Једнога дана, да бих побегао од њега, дам се у трк споредним улицама, пређем кроз један врт и успем да старцу заварам траг. Ручао сам сам у кавани — и са каквим још апетитом! Добро сам се пазио, полазећи у свој стан. Подигао сам јаку од капута, оборио обод од шешира и, провлачећи се поред зидова, дочепам се свога ноћног обиталишта. Дванаест бедника беху опружили укочене ноге испод црвеног покривача. И ја се испружих у општој соби, затворим очи и сан наиђе на мене као сенка пуна заборава. Какав страшан сан растави моје очне капке?... То је морало бити у сред ноћи. Један димљив фитиљ оцрtавао је фантоме на зидовима, његова се светлост изливала као прљава вода. Од један пут спазих једну бледу руку, чији су се прсти усиљавали, да се дочепају мојих прсију. Осетио сам се толико немоћан, да сам је једва одгурнуо. Међу тим она се узјогуни; она се шта више приближи; додирну моје одело: ја се повукох натраг. Рука застаде. Моје очи, научене на слабу светлост, упознаше сад ту руку, на телу, обвијеном широким огртачем, с ногама изгубљеним у тами. Преда мном је стајао човек, који трже руку, раствори свој огртач и, на један пут ја угледах његове стакласте очи, раскрвављен гркљан и сребрн ланац који је висио низ његов трбух. Старац ме је, дакле, пратио, спавали смо један до другога, и, гле, где је сад покушао, да ми украде свој сат!

Усправим се на свом лежишту и једним погледом осмотрим салу. Наше су колеге спавали, изломљени невољом. *Он* једини био је будан. Његово је бледо лице мрдало. Он опет пружи руку, додирну џеп, где је стајао сат и очи му се испунише неком водљивом светлошћу. Познао сам да се напреже, да се устреми на мене, прикупљајући последњу снагу. Ја га предухитрих и усправим се потпуно.

На један пут он стаде на ноге. Већ ме ухватио и за гушу, настао је, да ме удави и ја осетих на себи његов мртвачки дах. Ја се, међу тим, ишчупам и страховито јаукнем. Старац пође за мном. Зашто писам собом носио бријач?... Он пружи своје претеће песнице и испод његова огртача видео сам му, у нереду, исечено месо. Тада зграбим сат из џепа, завитлам га као праћку и лупим старца, да је одјекнуло. Другови наши пробудише се. Пијан од јарости још сам једнако ударао; јурио сам, уздигнуте руке, вичући из свег грла: „Ето ти сата, проклети зликовче!“

Он посрте и као да је ишчезавао; али ја нисам имао времена да пречистим ствар: јурнуше на мене, везаше ме: дрхтао сам као у грозници; полиција се појави... И како се могу оправдати, кад сат лежи на земљи, раздробљен, препљескан, а монограм старчев још светлуца на кутији, да би утврдио мој злочин?...

С француског

Ник. Сп. Матијевић

ПОУКЕ И ОБАВЕШТЕЊА

Учињена су нам ова питања:

I

Суд општине добровишке, актом својим Бр. 1257, и суд општине малчанске актом својим Бр. 1114, учинили су питање о застарелости иступних пресуда.

Сем њих, исто питање учињено је и од неколико општинских деловођа, па и од једног полицијског писара.

Држећи се постављеног правила, да не одговарамо на питања, која су једном била предмет обавештења од стране уредништва, ми не бисмо требали сада давати никакав одговор, јер је о овоме опширно говорено у 1908. години.

Али, како је од тога времена знатно измењено и општинско и полицијско чиновништво, и како се из постављених питања види да би се у многим случајевима учиниле погрешке, то изузетно за овај случај дајемо ово обавештење:

По § 396. кр. закона, све иступне кривице, које се казне по III части кривичног закона, застаревају за три месеца, рачунећи од дана кад су учињене, сем крађа, превара и утаја преко 10 гроша чаршијских, које застаревају за годину дана.

Према томе, кад се за једно иступно дело, које се казни на тужбу приватнога, не поднесе тужба у року од три месеца, односно године дана, оно је застарило и више се не може казнити.

Исто тако, кад се за иступно дело, које се казни по званичној дужности, не покрене истрага у року од три месеца, односно од године дана, после се не може ни покретати.

Овако се има поступити и онда, кад се за иступна дела, било да се казне на тужбу приватног, било по званичној дужности, у опште не сазна у року од три месеца, односно од године дана.

Ако је, пак, за извесно дело подигнута тужба или поведена истрага по званичној дужности, па од последњег рада по томе делу није рађено ништа за три месеца односно годину дана, онда је дело опет застарило, и неће се казнити.

Под речима „*последњег рада*“, не могу се узети белешке власти као н.пр. „зват“, „послат му позив“ и т. слично, него само радови који су у истини могли прекинути застарелост као: испит окривљеног, испит сведока, увиђај на лицу места, процена покрађе и т. д. управо само оно, што у истини казује рад власти по тој ствари, а не *једностране* белешке, којима је тежња да застарелост прекидају.

Ради боље јасноће, ми ћемо навести овде и неке примере.

На пример, приватни је тужилац подигао тужбу 1. јануара 1909. године.

По овој тужби испитани су сведоци: један 15. јануара један 15. фебруара а један 31. марта 1909. год. Од 31. марта па до 1. јула исте године није рађено више ништа по томе делу, и оно је онда застарило (ако није крађа, превара или утаја).

Међутим, да је 30. јуна узет на одговор окривљени или рађено ма шта друго по овоме предмету, онда би застарелост била прекинута, и рачунала би се од 30. јуна па на даље за три месеца.

Овако се рачуна застарелост дела. а сада да пређемо на застарелост просуда...

По поменутом законском наређењу, кад застари пресуда по иступним делима, она се неће извршивати.

Пресуда, пак, застарева за оно исто време, за које би застарило и само иступљење, за које је кривац осуђен, рачунајући од дана кад пресуда постане извршном, или ако после тога кривац побегне из руку власти, од дана кад побегне.

Као што се из овога види, законодавац дозвољава застарелост пресуде само од онога дана, од кад је она извршном постала.

А пресуда, пак, постаје извршна у ова два случаја:

а, кад је саопштена окривљеном, па се он у року од три дана не жали суду, онда је она постала извршном трећег дана по саопштењу. И, ако се од тога дана па за три месеца односно годину дана не изврши, онда је она застарила без обзира на то, што је тамо бележено да је кривац зват да затвор издржи или новчану казну плати, и без обзира чак и на то, што је у овом међувремену узимата реч од њега о начину исплате па чак и имање узето у попис, и

б, кад се окривљеном саопшти пресуда, па он изјави против ње жалбу у законском року, онда се застарелост почиње рачунати од дана решења надлежног суда, којим је пресуда одобрена, па за три месеца, односно годину дана унапред.

Код случаја под *б*. може се догодити, да суд не донесе никакву одлуку за три месеца, односно годину дана, рачунећи ово време од дана саопштења пресуде па напред, и у том случају узима се, да је пресуда опет застарела, јер је од времена изјављене жалбе, односно саопштења пресуде, протекло три месеца односно годину дана.

И у овом се случају не прекида застарелост радом, н. пр. враћањем нижој власти на накнадни извиђај и т. д.

Има још један случај, који се може догодити после донесене пресуде, и који је, у осталом, врло чест, те је потребно њега објаснити.

На име: донесе се пресуда, али се окривљени не може наћи да му се она саопшти.

Под претпоставком, да ће га власт данас сутра добавити, пресуда лежи несаопштена, и тек у другом или трећем месецу власт сазна, да се окривљени налази у другом срезу, и тамо пошље пресуду да му се саопшти.

У овом случају мора се узети, да је овај последњи рад прекинуо застарелост дела, јер се пресуда, пошто није саопштена и постала извршном, не рачуна као пресуда, него као обичан рад у истрази.

Тек кад се саопшти и постане извршном, или се изјави жалба, настају случајеви застарелости пресуде, који су напред поменути, јер је све до њене извршности оскудевао битни услов за оцену застарелости саме пресуде, већ је стојало само дело иступљења, па се и у погледу застарелости има тако да узме.

Овде имамо нарочито да напоменемо то, да суштину ствари не мења та околност, да ли пресуда гласи на затвор или на новчану казну.

Исто тако овде се не сме гледати: да ли се окривљени брани застарелошћу или не, јер је застарелост у кривичним делима, па и код иступа, предвиђена у јавном интересу, те власти морају пазити на њу по својој дужности и не смеју извршити ни једну пресуду, која је застарила, у погледу саме казне.

По § 396. кр. закона, пресуде застаревају у року од три месеца, односно од године дана, од дана извршности, само у погледу изречене казне.

Што се тиче застарелости досуђене накнаде штете, дангубе, трошкова и таксе. важе прописи грађанског закона и закона о таксама у смислу последњег става т. 2. § 397. кр. закона.

Органи, који допусте да застари пресуда, одговорни су двојако.

Тако, ако се утврди да су то учинили нехатом, долази одговорност административно-дисциплинска уз накнаду штете, а ако је то учињено намерно, одговарају по § 128 крив. закона у вези са § 132. истога закона.

II

Суд општине башинске, актом својим Бр. 341, пита:

„По чл. 7. закона о помоћи оскуднима у храни, после три године мора се позајмица унети у буџет дотичне општине, и ову општина платити.

Ова општина прошле 1909. год., а по наређењу овоокружног одбора, унела је у буџет општин. полутину дуга, а другу половину за ову 1910 год., да према непосредној порези сразмерно овај дуг плати управи фондова.

Сад настаје питање: шта ће суд радити са признаницама појединих грађана, који су узели храну на позајмицу од државе у 1904 год., па исте ни до данас нису исплатили; управо остају ли они и даље дужници општински, или не, и сме ли суд од њих тражити ову наплату?

— На ово питање одговарамо:

По чл. 7. закона о помоћи оскуднима у храни од 22. децембра 1904. године, сви они, који су узели од општине храну на зајам и тако постали њени дужници, били су дужни вратити ову и то: $^1/_6$ у првој години по задужењу, у другој $^2/_6$ и у трећој $^3/_6$ са 5% интереса.

Кад они нису платили овај дуг у остављеном року, онда општински суд, на тужбу општинског пуномоћника, има права да доноси осуде, осуђујући тужене и на плаћање свију оних такса, које се у грађанским споровима наплаћују.

Без пресуде се овај дуг не може наплаћивати и ако постоје обвезе о дугу, јер се он равна осталим приватним потраживањима општине, кад законом није другчије наређено нити учињен изузетак.

При извршењу пресуде треба водити рачуна о наређењима § 471. грађ. суд. поступка, јер се ова позајмица не може уврстити у трошкове, о којима говори последњи став т. 4. а ове законске одредбе, јер се иначе не би разумела помоћ, коју општина у оваквим случајевима чини својим сугрђанима, кад им после за ту исту помоћ, продајом целокупне имовине, одузима могућност за живот.

III

Суду општине клењачке, на акт Бр. 1391, одговара се, да треба да поступи по решењу начелства Бр. 19490, и да неће одговарати ништа, јер је извршио закониту наредбу старије власти.

IV

Деловођи општине велико планске, у срезу прокупачком, одговара се, да је питање, које он истиче, опширно објашњено у бр. 1. и 2. за ову годину под I., и кад га он опет покреће значи да није ни читао шта у листу излази, те тако својим нерадом само поставља излишна питања.

ПОУКЕ И УПУТИ

Кад збор донесе одлуку о подели општинске утрине, па ту одлуку одобри и Државни Савет, онда у подели утрине учествују сви грађани дотичне општине.

Збор општине о..... донео је одлуку, да се извесан део утрине подели на грађане. Ову одлуку одобрио је и Државни Савет својом одлуком № 482.

На основу овога, одбор општински на свом састанку од 8. марта 1909. године донео је одлуку № 245. о томе, коме ће се од грађана и колико дати од општинске утрине. Одмах затим, 12. марта 1909 год. одбор је донео одлуку № 308., којом је решио, да се не даје утрина лицима која су раније добила утрину, даље, да се не даје дошљацима, као и онима, који нису земљоделци.

Противу одборских одлука изјавили су жалбу надзорној власти свештеник Ј. Р. и Д. Ј., онд., наводећи, да и они, према правом стању ствари, треба да имају удела на извесан део општинске утрине.

Надзорна власт својим решењем задржала је од извршења одборске одлуке са ових разлога:

1., што у одлукама није предвиђено и то питање, по којој ће цени да се продаје један ар земље, која хоће да се отуђи;

2., што није обухваћено и питање, да се продајна цена одмах наплаћује, јер противно поступање могло би навести општину на излишне трошкове;

3,, што није било места да се извесна лица одбијају од удела на по извесан део од утрине, без обзира на то што су та лица раније добила по извесан део, јер кад одлука Државног Савета гласи да се утрина сеоска дели на све грађане, а не само на један део, онда се тако мора и поступити, а сем тога и правда захтева, да сви грађани уђу у гурему, кад већ сви иначе сносе општинске терете.

Према овим примедбама надзорне власти, одбор општински донесе другу одлуку, којом пре свега опет искључи из права на деобу извесна лица, а међу њима и жалитеље, а сем тога, да цена једном ару земље буде 2·80 дин., и најзад, да се онима, који су добили општинску утрину раније на уживање, иста сада уступи у својину.

По жалби Ј. Р,, пароха, и П. Б., тежака, онд., у којој су навели, да им је без разлога осперено право на деобу, надзорна власт задржала је и ову одлуку од извршења са раније изнетих разлога.

По жалби председника општинског суда, Државни Савет нашао је, да је решење надзорне власти правилно, па је стога одлуком од 9. јуна 1909 год. № 3725. одбацио жалбу као неумесну. **Јос. К. Ст.**

Одлука опште Седнице Касац. Суда од 19. Јан. 1910 г.

Првостепеном шабачком суду био је оптужен Т. К. зато, што је 27. јуна 1907. г. у вече, око $9^1/_2$ сати, пуцао из пушке у којој је било исечено олово, са улице на собу П. П. где је овај са својом породицом спавао у намери да га убије. Првостепени шабач. суд је решењем својим нашао, да у оваквој радњи оптуженога нема дела покушаја убиства, пошто ничим није утврђена намера за чињење истог и оптуженога пустио испод суђења.

Но по жалби државног и приватног тужиоца, Касациони Суд примедбама својим од 14. децембра 1909. г. № 14188, поништио је решење шабачког првостеп суда са разлога:

„Кад се представком приватног тужиоца, полициским и судским увиђајем, по §§ 230 и 234. крив. суд. пост, утврђује, да је из пушке, која је била напуњена сеченим оловом, пуцано ноћу у собу приватног тужиоца и то онда кад је у њој тужилац са својом породицом спавао, онда је суд погрешно нашао: да је у овоме оптужењу била искључена свака намера за убиство приватног тужиоца или неког другог лица, које је било у тој соби. Погрешно са тога, што је код кажњивих дела овога рода намера за извршење истих законска претпоставка, а

њено се искључење једино може утврдити законском оценом одбране оптужникове да намере за убиство није имао, али при том да се таква одбрана слаже и са осталим фактима прибављеним ислеђењем, а таква одбрана оптуженога, у овоме оптужењу не постоји, пошто се он једино брани, да ово дело није учинио, због тога је и речена оцена суда заснована мимо садржај аката и на обратној, законом недопуштеној, претпоставци, те по §§ 220 и 221. крив. суд. пост. нема законске важности.

„Према овоме, суд се у оцени постојања представљеног дела покушаја убиства имао строго да задржи на томе несумњиво утврђеном факту, да су пројектили управљени у спаваћу собу, у којој су били тужилац и породица му, и да су тим пројектилима могли бити према увиђају и убијени, да кревети за спавање нису били намештени са стране, тако да је пуцано између њих, а ова околност не само да није стајала до воље кривчеве него се ничим не утврђује де му је она и позната била. А да је кривац дело убиства могао извршити при свем том, што су кревети у којима су тужилац и породица му спавали били са стране, стоји констатиција тога суда, изнета у разлозима, да није немогуће било убиство извршити само да је кривац пуцао *што већма на ниже и у косо*. Међутим суд није навео никакав, а најмање законски разлог из чега изводи да кривац у извршењу овога дела није хтео да пуца што већма на ниже и у косо, за то му је тај закључак гола претпоставка којој не може бити места, и онда је логичан закључак да је учинилац дела био у уверењу да правилно гађа, а последица тога је да суд није могао наћи да овде не постоји кажњиво дело покушаја убиства.“

Шабачки првостепени суд није примио ове примедбе Касационог Суда већ је дао следеће противразлоге:

1. „Изјава приватног тужитеља без вредности је, јер он ништа није видео, пошто је у време пуцања спавао.

2. Пуцање само по себи није кажњиво. Оно је кажњиво само онда кад је управљено против које личности. Према томе у пуцању не налази се законска претпоставка за постојање намере за убиство, нити у кривичном праву и закону има законских претпоставки јер по § 220 крив. пост. ништа се нема претпоставити, већ се све мора доказати, па дакле и намера.

3. И полицијским увиђајем и судским увиђајем утврђено је, да зрна која су избачена из пушке у собу тужиочеву, ни у ком случају нису могла нанети повреде ма коме, који би у тој соби био, па баш да је дотични и стајао.

4. Кад од овог пуцања није било никаквих повреда ма чије личности онда се кажњивост те радње има да претходно утврди не са обзиром на неку одређену личност, овде опт. Т., већ према последицама, правцу зрна, и према томе: да ли је дотични могао, да је хтео пуцањем и извршити намерно дело — овде убиство. Дакле, и овде као и свуда прво се мора фактима утврдити постојање кажњивог дела, па тек по том прећи на изналажење правца и прибирање доказа против њега и оцени његових одбрана.

С тога се овај суд није могао ни упуштати у оцену навода и одбране опт. Т. кад се ничим није могла утврдити кажњива намера онога који је пуцао.

5. Утврђено је на лицу места. да је хитац прошао толико високо, и између кревета, — да никога не би повредио баш и да је у тој соби стајао усправно, а камо ли кад би лежао. А онај који хоће да убије мора и треба да има и тачан циљ, — мету, коју мора везати са нишаном на пушци. Међутим те мете није било — није је било зато, што није било намере за убиство.

Да је било намере за убиство дотични би се обавестио тачно о положају кревета, и онда, као што се из размера и остојења у судском увиђају обележених види он би био у стању да пуца у кревет на лице које је у њему лежало, и тада, с том намером, хитац би морао бити не паралелан са креветом већ косо, лево, или десно и на ниже оборен. А за такав хитац прозор је давао довољно могућности.

Овакав закључак првостеп. суда није гола претпоставка него истинит факт, утврђен траговима о правцу хитца који је инкриминисан, изостанком трагова онога хитца, који је био у стању да повреду нанесе.

А јасно је и природно да онај који има намеру да убије, претходно испита и сазна све прилике, околности и месност што ће му успех у извршењу намере осигурати. Н. пр. ко хоће да убије човека високог 1 метар, тај заиста неће подићи пушку на 2 метра висине. Увиђајима је пак јасно утврђено, да је хитац био усправљен високо изнад висине тужиоца Т., а онај који хоће да убије Т. заиста мора знати бар његову висину кад већ иначе насумице гађа.

6. Ну кад би се постојање овог дела ценило баш с обзиром на опт. Т. као што I одељ. Касац. Суда захтева, онда првостеп. суд сматра да је још јасније да опт. Т., претпостављајући као утврђено да је он у собу тужиочеву пуцао, није имао намеру да тужиоца убије, те да по томе ни с обзиром на опт. Т. не постоји покушај убиства.

Ово првостепени суд изводи из ових разлога: Ислеђењем је утврђено да су опт. Т. и тужилац раније били добри пријатељи; из тих односа и односа опт-Т. као председника општ. суда и школског одбора и приват. тужиоца као учитеља, несумњиво је да је опт. Т. знао распоред кревета у соби тужиочевој, размере прозора и удаљење кревета од прозора кроз који је пуцао. А и узрасту опт.-Т. који је висок пуна 2 метра, он је, да је хтео убити тужиоца или кога његовог могао кроз прозор стрељати косо и на ниже и убацити метак у кревет. Па кад он то није учинио онда значи да није ни хтео убити; и

7. Најзад овај суд држи, да је оцена намере за извршење неког дела питање фактичко, које питање судећи суд, према свима доказима и приликама и своми уверењу цени и да се Касациони Суд, који не суди, није могао упуштати у правилност оцене овега суда и противно находу његовом да овде није било намере за убиство, сам налазити да те намере има.

Према овим датим противразлозима, Касациони Суд је у општој седници расмотрио акта па је примедбе свога одељења као закону саобразне усвојио, а противразлоге првостеп. шабачког. суда одбацио. **М. Л. Р.**

ИЗ СТРАНОГ СВЕТА

Криминалитет у француској у 1907 год. Год. ова показује знатно повећање криминалних афера. Док их је у 1906 год. било *2143*, дотле њихов број у 1907 год. износи *2357*, што значи да су се повећале са *10%*. Нарочито пада у очи знатно повећање двеју категорија злочина: *убиства с предумишљајем* (271 у 1906, 322 у 1907 год.), чији проценат увећања износи *22·5%*, и *тешке телесне повреде* услед којих је наступила непредвиђена смрт (162 у 1906, 190 у 1907), чији проценат увећања износи *17·20%*. Званична статистика мисли, да се ова повећања имају приписати напретку алкохолизма.

Много горе, управ жалосно стоји са криминалитетом малолетника.

Број оптужених малолетника, од 21 год. који је у 1906 год. износио *583*, попео се у 1907 год. на *708*. Упоређен са општом цифром свију оптужених, он износи *20·8%*, што значи, да међу оптуженима има више од 1/5 малолетника од 21 год. С обзиром на злочинце разног доба старости, млади људи од 19 и 20 год. достижу максимум криминалитета. Док на 100·000 малолетника овога доба долази *41* оптужених, дотле је овај број код пунолетних четири пута мањи: *11·4*.

Одавно је већ и више пута констатовано, да је криминалитет код неженьених много већи од криминалитета код жењених и удоваца. Констатација ова утврђена је још једном више званичном статистиком Француске за 1907 год. За чуђење је, међутим, што је у овој год. криминалитет *неписмених* мањи од криминалитета писмених. Док на 100·000 лица, која знају читати и писати, долази *10.8%* оптужених за злочине, дотле овај број код неписмених износи само *3·6%*.

Број осуђених повратника у 1907 год. износи *1327* и већи је за 35 од броја из 1906 год.

Условна осуда у Русији. Дума је ту скоро дискутовала и усвојила законски пројект о условној осуди, и поред опозиције са деснице и извесног броја земљорадничких посланика. Према усвојеној редакцији условна осуда примењиваће се, не само на злочине и преступе општег права, већ и на политичке злочине и преступе. По изузетку, њеној примени нема места код краће стоке и тајне трговине с ракијом. Интересантно је, да ће условну осуду по овом закону моћи досуђивати и порота.

НОВИ ЕГИПАТСКИ ЗАКОН

ЗА

ПОПРАВКУ МАЛОЛЕТНИКА — НЕКРИВАЦА

Albert Chéron

Пре четири године Сарват паша, који беше тада судија за децу у Каиру, изјављиваше у једном врло интересантном извештају, који смо ми прегледали (Bevus 1906. p. 769.) жаљење што родитељи морају да чекају да им деца учине какву кривицу, па да могу тражити да буду примљена у завод за поправку (reformatory). Он жељаше да се у египатске законе унесе право поправке аналого ономе које предвиђа чл. 373. и остали француског казненог закона. Идеја беше одлична, али која могаше бити корисно остварена само инспиришући се једним моделом врло различитим од установе француске, која је тако често и тако праведно критикована. Високи чиновник тражаше установљавање професионалних школа за напуштену децу, скитнице и просјаке који нису ништа скривили.

Ове су мисли прокрчиле себи пут. Г. Макс Илврајт, судски саветник у својим извештајима за године 1906. и 1908. препоручиваше за Египат примену система за индустријске заводе за децу скитнице и неваспитану, установљене у Енглеској разним законима заснованим на Chilrden act-у од 1908. И још у почетку 1908. он поднесе министарском савету пројект сличан овом енглеском законодавству, који је постао законом 9. маја 1908. „шиљање на поправку младих скитница.“

Ево каква је начелна уредба овог закона:

Члан први одређује на које категорије малолетника он треба да се примени:

1.) Они који просе по државним друмовима и јавним местима;

2.) Они који немају ни пребивалишта ни средстава за живот пошто су им родитељи помрли или су у затвору;

3.) Они који су рђавог владања и који су се отргли испод власти очеве, материне или тутора или од онога коме су били поверени на чување.

Ове се три категорије малолетника подразумевају под именом: *деца скитнице,* у ширем смислу. И она могу бити послана решењем судским у један завод за поправку и ту бити задржана до 18. године, (до грађанског пунолетсва, а кривично пунолетство је од 15. године).

Ово решење личи много на оно, које се по чл. 61. француског казненог закона доноси у погледу малолетника — криваца. При свем том међу њима има знатне разлике. Тако:

1.) Одлука за младе скитнице доноси се не редовним судом, чије извршење може бити задржано жалбом, већ једном наредбом извршног суда на коју нема жалбе.

2.) Ова наредба не одређује трајање бављења у заводу, већ наређује интернирање на неодређено време, које ће престати кад то нађе за сходно управа завода, а најдаље кад затворени имадне 18 година.

3.) У трећем случају, напред поменутом, т. ј. кад се тиче недисциплиновање деце, та нареба мора бити издана само на тражење онога, који над тим дететом има родитељску власт, и судија тада може решити да тај плати извесну суму за одржавање детета. И у сваком случају тај може тражити да му дете буде враћено и пре но што наврши 18 година.

4.) На основу овог закона деца могу бити затворена првентивно и ако нису учинила никакву кривицу. Али овај затвор биће увек у једном заводу за поправку. Окривљени младолетници затварају се у затворе, али, колико је то могуће, у засебним локалима.

Никакав текст не одређује у којим ће заводима бити извршена решења донесена на основу закона од 1908. Али није се имала намера одређивати друге заводе до оне у које су затварани малолетници кривци послати на поправку на основу чл. 64. франц. казненог закона.

Овај закон може бити примењен и на децу учиниоце иступа ако судија утврди да су то деца скитнице у смислу члана првог. На против, на децу која су учинила злочин или преступ треба применити прописе кривичног закона. Овде се показује једна чуднонатост, коју законодавац, без сумње, није запазио — дете скитница од 11 година може бити задржано у једном заводу за поправку до 18. године, али ако је оно учинило преступ или злочин оно може бити задржано само до 16. године, пошто је одређено највише пет година за поправку младих криваца. Најпростији начин да се уништи ова аномалија била би изменити чл. 64. нашег крив. закона дозвољавајући увек управи да задржи малолетника у заводу за поправку до његовог грађанског пунолетства.

Са француског,

Душан Николић

СЛУЖБЕНЕ ОБЈАВЕ

ТРАЖЕ СЕ

Чедомир, син **Милана Радића,** тежака из Лозовика ср. орашког, отумарао је 17. пр. месеца из Смедерева, и до данас се није вратио. Он је стар 14 година, раста средњег, косе смеђе, очију плавих, од особених знакова има: кажипрст на десној руци на трећем зглобу деформиран услед прште; и на десној нози ниже колена има белегу од опекотине, у оделу је сељачком са шајкачом на глави. — Акт начелства округа смедеревског Бр. 3422.

Милице, кћери **Љубинке Игњатовића** удове из Г. Милановца, нестало је из Г. Милановца 7. овог месеца. Она је стара 10 година, црномањаста, У црном оделу. — Депеша начелства округа рудничког Бр. 2785.

Светомира, сина **Марка Велимировића,** из Такова, нестало је 2. овог месеца. Сумња се да су га одвели Цигани чергари. Он је стар 8 година, омален, црномањаст у оделу је сељачком. — Депеша начелника среза таковског Бр. 7182.

Андреја, син **Филипа Карапића,** из Слатовца, регрут 3 чете 3 батаљона 2 пука „Кнеза Михаила“ који је 30. прошлог месеца пуштен из команде и упућен својој кући, није ни до данас дошао кући. Он је стар 21 годину, висок, сув, црномањаст косе црне у оделу је сељачком. — Депеша начелника среза прокупачког Бр. 7964.

Ранислав, син **Милована Стојановића** из Аџибеговца, отумарао је незнано куд. Он је стар 20 година, раста средњег, плав, у сељачком оделу. — Депеша начелника среза орашког Бр. 7092.

Ана, ћерка **Тоше Поповића,** абаџијског радника из Београда, 4. овог месеца отумарала је незнано куд и до данас се није вратила своме родитељу. Она је стара 12 година, плава. Од одела имала је на себи поркетску хаљину, на ногама високе цицеле и црне чарапе. — Акт кварта варошког Бр. 5698.

Љубомир Миросављевић, из Љутица у срезу пожешком, 7. прошлог месеца отумарао је од својих родитеља и до данас се није вратио кући. Он је стар 13 година, сувоњав, очију црних и мало разроких, у оделу сељачком. — Акт начелника среза пожешког Бр. 5874.

НАЂЕН ЛЕШ

8. овог месеца, Дунав је избацио, испод Текије, један мушки леш, који је висок 165 см. угојен, без косе. На лешу је било: кошуља и гаће од српског платна, јегерова кошуља, панталоне од плавог сегелтуха и кожух без рукава. У горњој вилици имао је два а у доњој три зуба. — Депеша начелника среза кључког Бр. 3880.

СКРЕЋЕ СЕ ПАЖЊА

3. овог месеца, сељани села Липовца у срезу деспотовачком, нашли су у сеоској шуми једну девојку, стару 20 година, средњег раста, добро развијену, очију плавих, косе смеђе. Од одела на себи је имала: две сукње од плавог порхета, две плаве ципане блузе, једну црну вунену мараму, једну црну кецељу, једне подеране папуче. На врату је имала један ланчић од црне жице нанизан црним мерцанима и један крстић од црног бледа, на коме је израђено распеће Христово. Лекарским прегледом утврђено је, да је она пре 5—6 дана дефлорисана. Како она неће, или не може да говори и да о себи да ма каквих података, то се моле полицијске и општинске власти, као и приватна лица, ако би што знали о овој девојци, да то доставе начелству округа моравског с позивом на Бр. 5163.

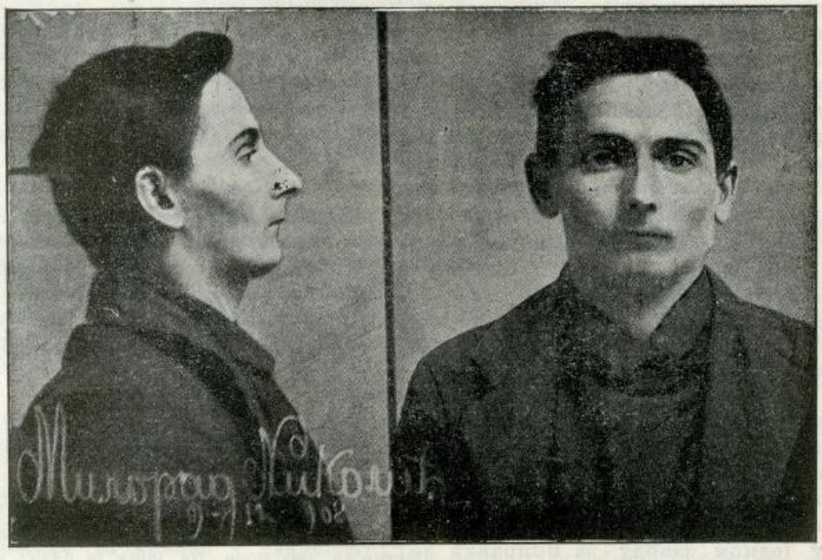
УХВАЋЕНИ

Радивоје Ружић, шлосер, чију смо потерницу донели у броју 14. од ове године, ухваћен је и са њиме ће се поступити по закону.

Живота Јелић, чију смо потерницу са сликом изнели у број 17. ухваћен је, те је престала потреба за његовим даљим тражењем.

ПОТЕРЕ

Ноћу између 8. и 9. овог месеца разбијена је апсана начелника среза јасеничког округа смедеревског, и из ње су побегли ови притвореници: **Петроније Животић,** из Великог Поповца, стар 28 година, плав у сељачком оделу са шубаром на глави; **Милорад Николић,** (чију слику доносимо) родом из Голобока, стар 23 године, сувоњав косе црне запуштене, у оделу радничком — похабаном, са

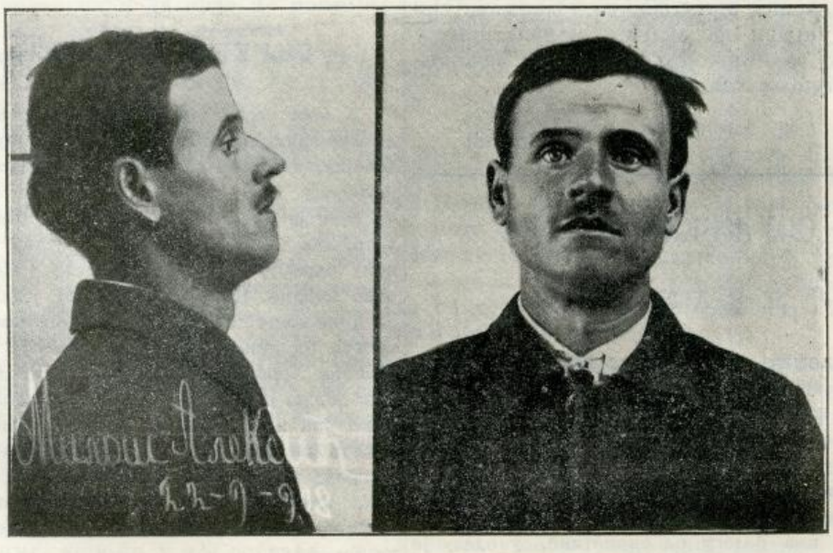

чизмама на ногама и шеширом на глави; **Сава Шиљић,** из Селевца, стар 18 година у оделу сељачком и **Милош Алексић,** (чију слику доносимо) родом из Церовца стар 26 год., црномањаст, лица циганског, ногу отечених. — Депеша начелника среза јасеничког округа смедеревског Бр. 10511.

Сотир Симеоновић, ковач из Ниша, побегао је испред стражара ноћу између 3. и 4. овог месеца. Он је стар 20 година, средњег раста, црномањаст, добро развијен, велике косе у оделу грађанском са качкетом на глави. Одговара за две опасне крађе. — Депеша начелства округа нишког Бр. 9216.

Непознати крадљивац, стар 40 година, раста средњег, црних и доле оборених бркова, обријан, у сељачком оделу, 23. прошлог месеца извршио је крађу сата Лазару Панићу, кафецији код «Такова» у Београду. Сат је златан са три капка и висећим ланцем, на коме је био медаљион са сликом жене покраденог. — Акт Управе града Београда Бр. 14522.

Светислав Карагуновић, железничар са пруге Сењски Рудник — Ћуприја 25. прошлог месеца побегао је из Ћуприје са **Лепосавом,** женом **Светолика Нешића,** из Ћуприје, која је покрала свога мужа и сднела му 1600 динара у новцу и накита у вредности 360 динара. Лепосава је стара 27 година, средњег раста, косе црне, очију плавих, а Светислав је стар 30 година, средњег раста, плав — Акт начелства округа моравског Бр. 4699.

Михајло Јовић, дунђерин, побегао је испред спроводника. Он је стар 30 година, висок, образа дугих, очију косе и обрва црних, бркова црних, обријан, у оделу од шајка са шеширом на глави. — Акт начелника среза власотиначког Бр. 7140.

Марко Николић, фијакериста из Београда и притвореник Управе града Београда, побегао је 20. прошлог месеца из београдске варошке болнице, где је упућен на лечење. Том приликом покрао је из болнице: један иберциер, један пар одела, један кожни новчаник у коме су била два лоза класне лутрије Бр. 06612 и 13342 а сем тога једне половне ципеле и један шешир. — Акт Управе града Београда Бр. 14612.

Недељко Зарић, стар 23 године, висок ногу несразмено дугачких, црномањаст, у оделу сељачком, на превараи начин узео је фирми: «Митровић и Бунушевац», спедитера из Београда, следеће ствари да их испоручи адресантима па то није до сад учињно: Једну балу шајка под марком С,Г, № 1. са писмом на адресу «Соколовића и Јаковљевића» из Ваљева; једну балу сукна и памука са марком М. Ђ. С. № 2 са писмом на адресу «Милорада Ђ. Стојановића», из Ваљева; једну балу сукна са марком М. М. № 3 са писмом на адресу «Милорада Матића», из Ваљева; и једну балу гајтана са Марком М. Ђ. и писмом на адресу «Миловића и Ђуровића» у Ваљеву. — Акт Управе града Београда Бр. 15599.

Препоручује се полицијским и општинским властима, да за свима побеглим личностима учине најживљу потеру, и у случају проналаска стражарно их упуте властима које су потернице издале, с позивом на означене бројеве акта или депеша.

КРАЂЕ СТОКЕ

Непознати крадљивци украли су, са панађура у Зајечару, коња маторог 10 година, длаке црно мрке, без роваша; кобилу матору 9 година, длаке беле, ждребну, без роваша; коња маторог 8 година, длаке вране, у стражње ноге путастог и кобилу матору 8 година, алатасту, у десно уво ровашену. — Депеша комесара панађура у Зајечару Бр. 8.

Непознати крадљивци, ноћу између 31. и 1. овог месеца, украли су из Слатине: коња маторог 9 година, алатастог са жигом «К» високог 153 см. коња маторог 8 година, длаке зелене са жигом «К» висок 153 см; ждребицу матору 3 године, длаке доратасте у обе задње ноге путасту нековану; кобилу матору 9 година, алатасту, са жигом положено «Т» високу 139 см. и кобилу матору 7 година, доратасту, на челу лисасту. — Депеша начелника среза космајског Бр. 8754.

29. прошлог месеца непознати крадљивац украо је на путу Крушевац — Александровац кобилу матору 5 година, длаке зелене. — Депеша начелника среза жупског Бр. 47006.

Ноћу 26. прошлог месеца у Зајечару украђена је кобила матора 10 година, у лево око ћорава без роваша. — Акт начелства округа тимочког Бр. 6946.

Обраћа се пажња свима полицијским и општинским властима на ове крађе и крадљивце.

МАНГУП СТОКА

У општини селевачкој среза јасеничког налази се једна мангуп кобила матора 3—4 године, длаке зелене, на челу лисаста без жига. — Депеша начелника среза јасеничког округа смедеревског Бр. 10254.

Код кварта савамалског налази се један мангуп коњ, матор 6—7 година, длаке доратасте, у лево око ћорав, без роваша, — Акт кварта савамалског Бр. 3389.

Штампа Краљ. Срп. Државне Штампарије уредник Душан Ђ. Алимпић

БРОЈ 20. У БЕОГРАДУ, НЕДЕЉА 23. МАЈА 1910. ГОДИНА VI.

ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК

СЛУЖБЕНИ ЛИСТ МИНИСТАРСТВА УНУТРАШЊИХ ДЕЛА

„ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК“ излази једанпут, а према потреби и више пута недељно. Претплата се полаже у напред, и то најмање за пола године код свију полицијских власти, и износи: 20 динара на годину за државна и општинска надлештва, а за све друге претплатнике у опште 12 динара годишње. За иностранство: годишње 24, полугодишње 12 динара у злату. Појединн бројеви **„Полицијског Гласника“** не продају се. Рукописи се не враћају.

СЛУЖБЕНИ ДЕО

Његово Величанство Краљ Петар I. благоволео је, на предлог Министра Унутрашњих Дела, поставити:

за лекара среза бањског Д-р Живана Влајића, лекара среза власотиначког, по молби.

Из канцеларије Министарства унутрашњих дела, 14. маја 1910. год. у Београду.

Његово Величанство Краљ Петар I. благоволео је, на предлог Министра Унутрашњих Дела, поставити:

за полицисног писара прве класе среза копаоничког Рељу Ђорђевића, полицисног писара исте класе Управе вароши Београда, по молби; и

за полицисног писара треће класе Управе вароши Београда Милована Радојевића, полицисног писара исте класе среза копаоничког, по молби.

Из канцеларије Министарства унутрашњих дела, 16. маја 1910. год. у Београду.

СТРУЧНИ ДЕО

О ПРОДАЈИ ЗА ИЗВРШЕЊЕ ОДЛУКА СУДСКИХ

(НАСТАВАК)

Изгледа, међутим, да ова солуција није тако сигурна, због последњега пасуса у §-у 480., у коме се, односно онога што се једног дана не прода, вели да ће се то наставити „следећег дана, но и тада неће се свршити пре четири часа“. Шта значе речи: „Што се једног дана не прода“, које се налазе у §-у 480.? Да ли се ту мисли на случај продаје више добара, па се хоће да каже да тада, ако би које добро остало првога дана непродато, оно ће се сутра дан изложити лицитацији? Ако је такав смисао тих речи, онда би мишљење да, код продаје која има за предмет само једно добро, лицитација, продужена сутра дан, може се закључити, и пре четири часа по подне, само ако је надметање престало, било тачно. Али, судећи по стилизацији наведенога пасуса §-а 480., он обухвата и овај последњи случај, тако да се, ни тада, продаја, продужена сутра дан, не сме закључити пре четири часа по подне Израз „наставиће се“, који се у том пасусу налази, као да имплицитно садржи и ту мисао: да је, првога дана, почела лицитација једног добра, па се тога дана није завршила, због чега се она морала наставити сутра дан; скоро, управо, како изгледа, тај израз једино ту мисао у себи и садржи.

Други случај. Да пређемо сада на случај када је, за продају, извршна власт одредила више од једног дана. То власт може учинити стога што, претпостављамо, пописано непокретно добро има велику вредност, због чега она предвиђа да се, услед јаког стицаја лицитаната, продаја неће, можда, свршити једног дана.

Може се рећи да, пошто се, према горњим објашњењима, продаја несвршена једног дана наставља сутра дан у сваком случају, дакле и онда када је, у огласу продаје, само један дан као дан продаје назначен, извршна власт нема потребе да, за продају каквог већег имања, одређује више дана. И ако примедба није неоснована, ипак има практичне вредности, код продаје једног таквог имања, одредити два или више дана за продају. Јер, на тај начин, она горња дискусија о томе: да ли се надметање које непрестано траје мора продужити и у саму ноћ или се оно, пошто је прошло канцеларисko време, има тек сутра дан наставити, као и тешкоћа, мало час истакнута, односно питања да ли, када се продаја продужује сутра дан, ова може бити закључена тога дана и пре четири часа, та дискусија и та тешкоћа, велимо, отпадају у случају када је, за продају, одређено више дана. Када извршна власт назначи, у огласу продаје, да ће се пописано добро продавати, н. пр., два дана, онда она тиме каже да ће се продаја, ако се надметање не сврши првога дана, продужити сутра дан. А када она тако каже, она не може, првога дана, продужити надметање, ни у ком случају ноћу: она је у огласу одредила за продају само први дан а не и ноћ за овим. Иначе, ако је мислила ту ноћ рад наставити, онда зашто стављати, у огласу, да ће се продаја продужити *сутра дан*, за случај да се она не сврши првога дана? Отуда, полициска власт не би, у једном оваквом случају, поступила правилно, ако би, првога дана, продају продужила и после канцеларискога времена или би је, сутра дан, пре четири часа по подне, закључила. Њен рад не би се, тада, слагао са огласом ни са условима продаје: он би могао оштетити повериоца и дужника, јер би се њиме, можда, смањио број лицитаната: неки би лицитанти, пред крај првога дана, могли напустити лицитирање, са намером да се, сутра дан, на њега врате, у уверењу да ће се оно, сутра дан, продужити, а неки би, можда, знајући, према огласу, да ће лицитације евентуално бити и сутра дан, тога дана први пут и дошли на лицитирање.

Овде се сада истиче ово питање: да ли, за случај да је за продају извесног непокретног добра одређено два или више дана, сме извршна власт продају закључити, ако, првога дана, и, у опште једног дана који није, као последњи, за продају одређен, после четири часа по подне, а пре истека канцеларискога времена, надметање престане? Ми смо мало час претпоставили само то: да, у том интервалу, надметање није било престало, па смо казали, да, у једном таквом случају, власт не би могла продају продужити и после канцеларискога времена, продужити је и ноћу, већ смо рекли да би она, тада, морала са продајом застати, и тек сутра дан наставити лицитацију. Као што видимо, ово је други случај него што је онај који мало час претпостависмо.

Ми мислимо да, када је власт означила да ће неко непокретно добро продавати више дана, она, баш и да би надметање првога дана — после четири часа — престало, не сме продају закључити тога дана, већ то може учинити тек другог дана, ако узмемо да је за продају одређено два дана. Када власт у огласу стави да ће продаја трајати, рецимо, два дана, онда то значи да она онај рок из прве половине §-а 480., четири часа по подне првога дана, продужује до четири часа по подне другога дана. Ту је крајњи рок, пре кога се продаја закључити не сме,

четврти час по подне другога дана, и пре тога рока она није законом овлашћена продају закључити, па ма колико лицитанти у надметању застали, онако исто као што она не би то смела учинити пре четири часа по подне у обичном случају, то јест када је за продају одређен само један дан.

У овом смислу имамо и одлуку Касационога суда (Треће Одељење), од 19. Октобра 1902. год. бр. 7931., којом је оснажено решење првостепенога суда, којим је овај суд био једну јавну продају уништио из ових разлога: „Кад се из огласа види, да је ова продаја објављена, да ће се извршити 15 и 16. јула тек. год. а међутим из акта продаје опет види се, да је исту тужени закључио 15. јула, тако, да 16 јула и није вршио продају, према овоме тужени је поступио противно § 480. гр. пос.... "[1])

До сада смо претпостављали да се је продавало само једно непокретно добро. Али може бити и случај да попис обухвати више таквих добара — зграда или земљишта — која имају да се јавној продаји изложе.

За овај случај важи, на првом месту, § 482. по коме: „Како полза осуђеног или његових поверитеља буде изискивала, власт ће или сваки комад непокретности за себе или све уједно продавати". Пропис овај не мисли на то: како власт, која је више непокретних добара дужникових пописала, може одредити било продају свих пописаних добара било само продају једног од њих, стим да она, ако се, у овом последњем случају, за то добро на продаји не би довољно за извршење пресуде добило, одреди за продају даља непокретна добра која су под пописом. Законодавац, свакако, није могао имати то у виду, пошто извршна власт попише, по правилу, онолико од имаовине дужникове колико је, за наплату повериоцу досуђене тражбине, потребно (§§ 404., 466., 466. *б.*), што значи да је она дужна *сва* пописана добра продаји изложити.[2]) У овоме пропису, §-у 482., вели се то да, када је више непокретних добара пописано, извршна власт ће та добра продавати било уједно, као једно добро, било свако за се. У првом случају, имаћемо само једну лицитацију, једну продају, а у другом, толико разних лицитација, разних продаја, колико има добара у попис узетих.

Извршна власт, као најбоље, у том погледу, обавештена, једина је надлежна да цени да ли, у овом случају, треба сва пописана добра, уједно или засебно, продавати. Према томе, судска власт не би могла, на жалбу заинтересованих, поништити једну јавну продају стога што је извршни орган сва пописана добра уједно продавао и продао, а требао је извршити толико засебних продаја колико има засебних пописаних добара, пошто је, по њеном нахођењу, по нахођењу судске власти, то било корисније по повериоца и дужника, нити уништити продају зато што је извршни орган продавао и продао засебно свако пописано добро, док је, по мишљењу суда, било пробитачније, за повериоца и дужника, сва добра уједно продати. Шта је овде корисније за повериоца и дужника, то има, по довољној оцени, при чему треба имати у виду и мишљење повериоца и дужника, да реши егзекутивна власт. Да је, код овога питања, суд ненадлежан, то се види и из § 501., који, набрајајући случаје поништаја јавне продаје, не предвиђа и § 482..[1])

(НАСТАВИЋЕ СЕ)

Ж. Перић

[1]) С. Јањић, *ор. cit., Полицијски Гласник*, година 1904., број од 5. Септембра, стр. 274.. С. Јањић, на истом месту, додаје: „Према овој одлуци, утврђено је то, да ако је објављено да ће се продаја вршити више дана — не може се закључити једног дана."

[2]) Ми кажемо горе да се, *по правилу*, пописује толико добара дужникових колико је за извршење пресуде или решења судскога довољно, стога што се може десити, као што се то и из § 466. *б.* види, да се, због недељивости добра дужниковога, узме у попис много више него што би, за наплату дотичне тражбине, требало Н. пр., дужник дугује две хиљаде динара, а има свега, од имања, једну кућу која вреди пет хиљада динара: власт ће морати ту кућу пописати, и ако она вреди два и по пута више него што износи досуђена тражбина. Исто је тако и онда ако је поверилац ставио хипотеку на једно добро дужниково које износи много више него његово примање, под условом да дужник нема других добара, или, ако би их имао, да се прими као тачно мишљење, да хипотекарни поверилац има увек *право* да се баш из хипотекованога, а не из неког другог, добра намири.

[1]) У овом смислу и С. Јањић, *ор. cit., Полицијски Гласник*, год. 1904., број од 19. Септембра, стр. 286. (примедба под звездицом, код §-а 482.).

Границе између државне и среске самоуправне власти код нас с обзиром на садањи закон о уређењу округа и срезова

Увођењем среске самоуправе код нас, а после неколико година живота садањега закона о уређењу округа и срезова, у пракси су искрсла неколика питања од не мале важности, а која се садањим законом не могу тачно да реше.

Као представници самоуправне власти по закону у срезу постоје два тела: *среска скупштина и срески одбор.*

Покушаћемо, да изближе испитамо односе између среског начелника као представника државне власти с једне и ових двају самоуправних тела с друге стране.

I. Однос између среског начелника и среске скупштине као самоуправнога тела.

По чл. 33. садањег закона о уређењу округа и срезова, срески начелници су непосредни вршиоци полицијске и опште управне власти и стоје под врховним надзором Министра Унутрашњих Дела. Осим њега као представника државне власти, као што је горе наведено, у срезу постоји и самоуправна власт: *среска скупштина и срески одбор.*

Функције среске скупштине описане су у чл. 145., 148., 149. и 155. закона о уређењу округа и срезова. Она има за срез да изведе све оне задатке, који су изложени у чл. 51. истога закона. Чланове те скупштине по њему не бира народ непосредно, већ посредно преко општинских одбора. Среску скупштину сазива и отвара срески начелник, али он нема права гласа при решавању (чл. 147.). По положају у среску скупштину улази само једно лице, а то је *срески члан окружног одбора*, који је у исто време и *председник скупштине*. Истина, по истом члану закона, председник скупштине је у одсуству среског члана окружног одбора срески начелник, али без права гласа при решавању.

Односи између среског начелника и среске скупштине, као самоуправнога тела, обележени су довољно јасно у чл. 40. закона о уређењу округа и срезова, по коме срески начелник има права обуставити од извршења сваку одлуку среске скупштине за коју нађе, да је противна Уставу или ком позитивном закону, па онда спроводи предмет окружном начелнику у року од три дана, који поступа у свему како је прописано у другом и трећем одељку чл. 14. за обуставе одлука окружне скупштине.

Дакле, овде је надзор државне власти над самоуправном потпун, у случају кад би ова прекорачила границе својих права и позитивних закона.

II. Однос између среског начелника и среског одбора, као самоуправног тела.

Срески одбор је самоуправно тело, које постоји у срезу за извршивање одлука среске скупштине и за руковођење самоуправним пословима среза непосредно или преко нарочитих чиновника, као и за вођење надзора над среским установама и његовим особљем (чл. 150. закона). Он се може сматрати управо као извршни орган среске скупштине.

Срески се одбор састоји из среског начелника или његовог заступника среског члана окружног одбора и два члана, које среска скупштина бира тајним гласањем на четири године између среских посланика. Последњој двојици среска скупштина бира у исто време и два заменика, који се по потреби позивају у седнице среског одбора кад су они први спречени. (чл. 150.).

Упоређујући односе између среског начелника и среске скупштине с једне и среског начелника и среског одбора с друге стране, запажамо једну разлику у тим односима. Док код среске скупштине срески начелник има права само да сазове и отвори среску скупштину, па да се по том повуче и пошто нема право гласа на њој, буде даљи њеми посматралац њеногa рада, остављајући среског члана окружног одбора, као њеног председника, да њеним радом руководи, дотле у среском одбору законодавац на првом месту именује среског начелника или његовог заступника, са правом гласа при решавању.

Имамо да расмотримо неколика питања од неоспорне важности за односе између среског одбора као самоуправнога тела и среског начелника као државне власти. То су:

1. Ко је председник среског одбора?

Законодавац ово питање није довољно расветлио, јер док се у чл. 147-мом из-

јаснио, да у среској скупштини председава срески члан окружног одбора, а да срески начелник замењује њега само онда, кад је овај спречен и то без права гласа при решавању, дотле се законодавац у чл. 150. који говори о среском одбору није прецизно определио: ко је председник среског одбора, срески начелник или срески члан окружног одбора, пошто у срески одбор, различито од улоге његове у среској скупштини, срески начелник улази по своме положају са правом гласа.

Ово питање у појединим срезовима различито се расправља и у великој већини срезова сматра се, да је председник среског одбора срески члан окр. одбора и он функционише као такав, ма да и седнице среског одбора, као и среске скупштине, сазива сам срески начелник, или његов заступник — чл. 132. правила о пословном реду у окружној скупштини, окр. одбору, среској скупштини и среском одбору.

Ослоница за овакво тумачење закона среске самоуправне власти и многи срески начелници налазе у овоме:

а) срески члан окружног одбора председник је среске скупштине, — чл 147. закона о уређењу округа и срезова — ма да и њу, као и срески одбор, сазива и отвара срески начелник — чл. 146. и 147. истога закона.

б) што је незгодно, да председник једнога већег тела — среске скупштине — буде члан једнога другога мањега и овоме подређенога тела — среског одбора — које произилази од њега и које по закону — чл. 150. постоји у срезу само као извршни орган среске скупштине, и што је најзад и у општинској самоуправи председник одбора општинског у исто време и председник суда.

в) што законодавац ни једном речи није изрично поменуо, да је неко други председник среског одбора, те се путем аналогије има извести, да је председник среског одбора срески члан окружног одбора, пошто је он по закону председник среске скупштине као већега тела.

Не делимо ово мишљење и држимо при свем том, што у закону није нигде изрично поменуто, ко је председник среског одбора, да је законодавац хтео, да председник среског одбора буде срески начелник, са ових разлога:

а) у чл. 150. закона о уређењу округа и срезова, који говори о саставу среског одбора, законодавац на првоме месту помиње среског начелника, да улази у састав среског одбора, па тек онда среског члана окружног одбора и остале.

б) што се то да извести и из чл. 153. закона о уређењу окр. и срезова, да председник среског одбора врши надзор и дисциплину над члановима среског одбора и кажњава их онако исто, као што је предвиђено у чл. 120.

Кад се пак овај члан (120) расмотри, онда излази, да председник среског одбора, у овоме случају по горњем мишљењу, срески члан окружног одбора, има права да кажњава чланове среског одбора губитком дневнице, односно плате до *осам* дана (чл. 120).

Претпоставимо, да је председник среског одбора срески члан окр. одбора, а не срески начелник, онда би овај имао права, да казни среског начелника, као члана тога одбора, пошто и он по положају улази у тај одбор, губитком плате до осам дана, што свакојако законодавац није мислио, јер би то било у противности са прописима закона о чиновницима грађанског реда, који говоре о томе:

в) улога среског начелника у среској скупштини није она иста, која и у среском одбору, у чији састав улази он по закону са правом гласа при решавању, а како у принципу, власт једнога лица не може имати већи обим него што је то закон допустио, не може се путем аналогије изводити, да је председник среског одбора срески члан окружног одбора, за то, што је он председник среске скупштине, као већег тела, јер се свачија права и дужности имају тачно обележити законом.[1])

2. Је ли пуноважна седница среског одбора, којој није присуствовао срески начелник или његов заступник?

По чл. 151. закона о уређењу округа и срезова, пуноважна је седница среског одбора, кад су у њој најмање три члана присутна. Али међу присутнима мора увек бити или оба члана среског одбора или срески члан окружног одбора и један члан среског одбора.

По редакцији овога члана излази, да је пуноважна седница среског одбора и онда, кад њој није присуствовао срески начелник, или његов заступник.

Мислимо, да ово није била намера законодавчева, јер је он a priori држао, да се само по себи разуме, да ће срески начелник, или његов заступник присуствовати седници среског одбора, пошто је он по закону једини и надлежан да срески одбор позове у седницу — чл. 132, правила о пословном реду од 20. септембра 1905 године која су прописана на основу чл. 157. закона о уређењу округа и срезова — само би то у закону требало прецизирати. Према томе чланови среског одбора не би представљали никакво званично тело, кад би се без позива среског начелника или његовог заступника скупили у седницу нити би такав њихов рад могао да вреди по закону.

3. У случају равне поделе гласова у среском одбору шта се има сматрати, да је решено?

Ово питање није расправљено ни у садањем закону о уређењу округа и срезова, ни у правилима о пословном реду, која су прописана на основу члана 157. истога закона и могло би се само путем аналогије расправити по чл. 27. правила о пословном реду, а на који се позива чл. 117. истих правила. По овоме код окружне и среске скупштине у случају равне поделе гласова, предлог, који је био предмет гласања сматра се, да је одбачен.

Мислимо, да би у овоме требало правила о пословном реду допунити и код окружног, а нарочито код среског одбора, где равне поделе гласова може бити сваки час, јер по члану 150. закона о уређењу округа и срезова пуну седницу среског одбора сачињавају: срески начелник или његов заступник, срески члан окружног одбора и два члана, које среска скупштина бира, — дакле *четири лица*.

(свршиће се)

Чед. Ал. Јевђенијевић
начелник среза ресавског

[1]) Мишљење, да је председник среског одбора срески начелник заступа и г. Д-р Коста Кумануди професор универзитета, у своме Админ. Праву стр. 250. ма да у потврду тога мишљења не наводи законски пропис нити се упушта у објашњавање овога питања.

КРИМИНАЛНА ПОЛИЦИЈА

(НАСТАВАК)

Према тврђењу г-ђе Ван Галк молитвеник, нађен у корпи, био је Жанин, и она га је добила од девојчица њихове старе сусетке, г-ђе Јакоб. Ове опет изјавише, да су молитвеник пре 2 године добиле на поклон од једне калуђерице, као пансионаткиње манастира „Loo-ten Hulle“. Рашел је од своје стране тврдила, да је молитвеник њена својина, и да га је добила од своје покојне матере. Што се тиче побожних слика, оне су успомена од једне старе школске другарице, која је на њима исписала своје иницијале за време њиховог заједничког пребивања у манастиру „La Hulpe“.

Оптужба против Рашелове сједињавала је све карактере невероватноће. Наша власт, слепа и хрома, уображавајући да ће задовољити јавно мњење, по други пут је затворила несрећну девојку. И поред све заузимљивости њеног одличног браниоца, г. Алфреда Ван Ден Дриша, Рашел је моментано страдала. Њено поновно хапшење изгледало је као очигледна и груба неправда у очима свију оних, који се руководе и упућују критичним духом. Како судије, које увек треба да буду праведне, разумне и хладне, нису одмах увиделе све елементе невероватноће њихове неистините оптужбе?

1. Зна ли се, ма и за један пример подводачице од 20 год.? Је ли се ма кад десило, да једна млада и лепушкаста жена краде на улици девојчицу од 8 година у циљу подвођења.

2. Неколико пута власт је вршила претрес Рашеловог стана и није нашла ничег сумњивог. Приликом првог хапшења, осумњичена је доказала своју невиност несумњивим *alibi*, и с тога је за њено друго хапшење требало да има озбиљних разлога. Поступајући строго и неправедно са једном слабом женом, лишеном заштите и потпоре, истражни судија у истини је злоупотребио своју власт.

3. Да је Рашел у истини била уображена подводачица од 20 година, и да је молитвеник, нађен у њеним стварима, био Жанин, она би похитала да га уништи одмах после злочина, а не би га сачувала као важан доказ своје кривице.

4. Да се у послатој корпи налазила ма и најмања стварчица, која ју је могла компромитовати, Рашел је, без сумње, не би оставила тако дуго на станици, пошто

би, одмах сутра дан по извршеном злочину, била у материјалној могућности да плати повуку. Она би имала, или би се ма на који начин снабдела новцем, потребним за ово, само да би могла уништити предмете, који су по њу могли бити опасни.

5. Молитвеник је био стари и похабан, са листовима пожутелим услед дугог времена, и корицама исцепаним и изгужваним услед дуге употребе. Према овоме, на први поглед могло се видети, да је било готово немогућно, да једна књига, стара свега две године, буде овако похабана.

6. Што је Рашел сачувала овај молитвеник без икакве вредности, то је с тога што је он за њу био једна успомена. Њена стара мајка, жена честита и достојна поштовања, дала је тачна обавештења о пореклу ове књиге, која је припадала њеној кћери, Емилији Ротсер, матери окривљене.

7. Сестре манастира „La Hulpe“ утврдиле су, да је Рашел имала овај молитвеник док је била у пансионату. Што се тиче иницијала R. H., који су се налазили на дну једне од побожних слика, прегледом манастирских регистара утврђено је, да је г-ђа R. H. била у пансионату у исто време кад и Рашел. Пронађена и испитана, г-ђа H. потврдила је, да је сумњиву слику доиста дала Рашеловој.

8. У манастиру „Loo-ten-Hulle“ сестра Лорентина ничега се не сећа, и изјављује у почетку да никад није видела молитвеник и побожне слике у рукама малих Јакобових. За овим се присећа и изјављује, да су деца добила молитвеник од г-ђице Ген, из Гана што је ова категорички порекла. Суочена са Рашеловом, сестра Лорентина, пошто је мењала своје исказе, потврђује, доказује, остаје упорна при своме тврђењу, љути се и, најзад, губи поуздање и почиње се устезати и збуњивати. На крају крајева истрагом се утврђује, да деца г-ђе Јакоб нису добила молитвеник у времену које означује сестра Лорентина.

9. Исто тако и г-ђа Јакоб, која је у почетку била веома категорична, почела се доцније устезати и уздржавати да се прецизно изјасни у погледу давања молитвеника малој Жани.

10. Ниједна од Рашелових тужитеља: ни г-ђа Ван Галк, ни г-ђа Јакоб, ни њене кћери, ни сестра Лорентина, нису биле упознате са садржином молитвеника. Противно овоме, Рашелова стара мајка, стара и честита жена од 76 год., изјавила је, да се стално служила молитвеником док је унука становала код ње, и да је тачно обавештена о његовој садржини, означујући чак и на којим се странама налазе молитве које је обично читала ит.д. Пред доказом овакве природе, један Соломон одмах би прекинуо истрагу.

11. На свом испиту Рашел је изјавила, да је имала два молитвеника: један који је добила од своје матере, и који је нађен у корпи, и други који је примила приликом првог причешћа. Даље је изјавила, да не зна шта је било са овим другим молитвеником, и да га је по свој прилици изгубила. Истрагом је, међутим, утврђено, да је овај други молитвеник са још неким стварима био у залози код једне продавачице тоалета у улици „Fiancée“. Казивање Рашелове било је, дакле, тачно и овога пута.

12. Г. Зех, штампар молитвеника, изјавио је у почетку да је молитвеник, нађен у корпи скорашњег издања, али кад је позван да га брижљивије испита потврдио је, да је мала књига била штампана у више од 200.000 примерака у времену између 1892—1895 год., а ово је још један разлог више за тачност Рашелове изјаве.

13. Тачност њене изјаве утврђена је и хемијском анализом хартије молитвеника, јер је њоме утврђено, да је књига била стара и похабана.

14. Молитвеник је био прошаран доста нечитким рукописом. Помоћу анализе мастила утврдило се одмах и несумњиво место писања. Ако је молитвеник припадао Жани Ван Галк, и ако га је она добила од кћери г-ђе Јакоб, написи у њему извршени су у манастиру „Loo-ten-Hulle“. Пошто у овом манастиру саме калуђерице фабрикују мастило према једној нарочитој формули, то је било довољно извршити анализу и уверити се о овоме. Извршеном анализом, међутим, утврђено је, да су написи у молитвенику писани другим, а не манастирским мастилом. Истинитост и искреност Рашелове изјаве још је једном више утврђена.

Као што се види, сви елементи ове напорне истраге потврдили су истинитост Рашеловог казивања, и несумњиво утврдили да је мали молитвеник био њена својина, и да никад није припадао ни г-ђи Јакоб ни Жани Ван Галк. Ово се на први поглед јасно види. Али, зашто је онда осумњичена ухапшена по други пут, и држана у превентивном затвору скоро 15 дана? Ево зашто. Гоњена, кињена, мучена без разлога, жртва моралне тортуре немилосрдно поновљене, Рашел је у једном нервозном наступу изговорила једну неразмишљену реч. Судији, који јој поставио једно, по њеном нахођењу глупо питање, она је грубо одговорила овим јауком срца: „Ви знате да сам невина, али ме ипак узнемирујете само зато да би задовољили јавно мњење. Нећу више да вам одговарам, јер сте ви један глупак.“ Одмах после овога потписано је решење о њеном притвору. Реч је несумњиво била брза, груба, непристојна и увредљива. Да ли је била умесна? Наше није да оцењујемо. Ма како, у осталом, било, брижљива истрага о молитвенику пружила је нов и несумњив доказ ове основне истине: да оптужба, која почива на психолошкој невероватноћи, не може никад бити основана, и да је с тога треба одмах одбацити.

Двадесет осма погрешка. — Пошто се насело са оптужбом против Рашел Ротсер, требало је наћи једну другу подводачицу. Јула месеца 1907 год. власт је поново узела у рад аферу Ван Галк због брбљања једне сопственице посредничког биро-а, г-ђе С. Ова жена имала је ваздан објашњења с полицијом због непрописног пласирања једне девојчице. Озлојеђена на полицију због овога, она добаци полицијском комесару да би било много боље, да полиција изнађе убицу мале Ван Галк, него да узнемирује честите људе. Била је још толико несмотрена, па је додала: „Кад бих ја хтела говорити“. Овим беше казано врло много и сувише мало. Притешњена питањима г-ђа С... изјави, да је у поверењу сазнала извесне ствари од Рејмонде Х... Пронађена у Француској, у кући својих родитеља, Рејмонда изјави: да се у једној затвореној кући упознала са францускињом Изабелом Марле, и да јој је ова једног вечера у напитом стању признала, да је подвела Жану Ван Галк. После овога, Изабела и њен бив. љубазник Шарлије одмах су ухапшени. Истрага, коју је у Паризу водио истражни судија г. Поатвен, утврдила је одмах неоснованост разговора између девојака, те је с тога Изабела пуштена у слободу. Али је бриселска полиција, жељна славе, тријумфално објавила, да је нови траг добар, и то на основу ових чудноватих података: Шарлије, човек врло мало препоручљив, одао се трговини с белим робљем. Пре него што је постао Изабелиним љубазником, био је љубазник једне друге францускиње, која је у времену извршеног злочина становала у Брислу. Идентитет ове жене није се могао утврдити. Она је била позната под чѐтири разна имена: Лаура Дум,.., Жоржета Див..., Бланша Л... и Клара М... У фебруару 1906 год., непозната са четири имена није била љубазница Шарлијева, већ једне друге непознате и непронађене личности, неког „Антона-Тапетара“. Пошто Изабела, бив. Шарлијева љубазница, није кривац, то кривац мора бити која друга његова љубазница. Али како, с друге стране, Шарлије није био, у времену извршеног злочина, љубазник жене са четири имена, већ „Антон-Тапетар“, то онда овај Антон мора бити кривац. Ово резоновање, коме би могли позавидети Гел и Шарентон, одмах је снажно подупрто једним сензационим полицијским открићем: непозната са четири имена имала је сур огртач. И ево где се чувени „carrick“ отворене боје из „Важног Личног Описа“ трансформише у сур огртач. Закључак: непозната са четири имена била је загонетна и тајанствена подводачица у „carricky“ отворене боје.

Да ли је Белгија већ приспела у „генерацију кретена„, коју је још 1875 год. предвидео и предсказао католички министар Пијер Де Декер? Човек, доиста, мора стрепити кад помисли да су слобода, репутација, част и живот грађана поверени људима, способним за оваква бесмислена, чудновата и будаласта резоновања.

(НАСТАВИЋЕ СЕ)

ПОУКЕ И ОБАВЕШТЕЊА

Учињена су нам ова питања:

I

Суд општине радљевске, актом својим Бр. 1394, пита:

„По чл. 152. закона о општинама, непосредна надзорна власт, задржаће од извршења оне одлуке збора, одбора или општинског суда, које би биле противне

законима и т. д. а задржавање ово врши нарочитим образложеним решењем, с позивом на прописе којима су ове одлуке противне.

У *шестом* ставу овога члана стоји: „кад надзорна власт задржи одлуку збора (а за одлуке одбора и суда не) било по службеној дужности, било по жалби појединаца, онда о томе одмах извештава општински суд, па најдаље за пет дана шаље по дужности цео предмет Министру унутрашњих дела на оцену и.тд.

Суд овај, по тражењу грађана села Бргула и Лисог-поља, да се сазове засебан збор правних гласача ова два села, ради доношења одлуке о раздвајању од ове и образовању нове засебне општине под називом „бргулска“, донео је своју одлуку, да са разлога изнетих у истој, нема места сазивању овог збора, и о томе известио подносиоце.

Противу ове одлуке, заинтересовано лице изјави жалбу непосредној надзорној власти, и тражило је, да власт ову одлуку задржи од извршења.

Надзорна власт, решењем својим Бр. 6736, од 12-ог овог месеца задржи поменуту одлуку овог суда од извршења, па цео предмет врати овом суду са наређењем да суд даље по закону поступи.

Па како по чл. 152. зак. о општинама став први, надзорна власт све напред побројане одлуке задржава од извршења на начин тамо изложен, а у истом члану ставу *шестом* стоји само реч „збора“ то је овај суд сад пред питањем: да ли и одлуке општинског суда и одбора, које надзорне власти задрже од извршења, било по службеној дужности или по жалби приватних, подлеже процедури изложеној у ставу шестом чл. 152. зак. о општинама.

Како је ова општина претплатник тога листа, то суд моли уредништво за објашњење у првом наредном броју свога листа о томе:

Да ли непосредна надзорна власт, кад задржи одлуку општинског суда или одбора од извршења, било по дужности или жалби приватних, треба да тај свој предмет са својим решењем према чл. 152. став шести — пошаље Министру унутрашњих дела на оцену или не, пошто ови случајеви у поменутом законском пропису нису тачно регулисани.

Ово суд моли како би знао даље шта треба радити по овоме предмету који се код овог суда налази.“

— На ово питање одговарамо:

По ставу петом чл. 152. закона о општинама, учињен је изузетак за одлуке зборске у томе, што власт сама, по дужности, шаље своју одлуку на оцену Министру Унутрашњих Дела у року од пет дана.

За одлуке суда и одбора ова одредба не важи, него онај, који није задовољан одлуком надзорне власти, донесеном по првом или четвртом ставу поменуте законске одредбе, има право жалбе Државном Савету према чл. 170. ставу трећем поменутога закона, у року и на начин, који предвиђају чл. 171. и 172. истог закона.

О овоме постоји и одлука Државног Савета од 11. марта ове године Бр. 1743.

II

Г. Младен М. Ивановић, писар среза зајечарског пита:

„У бр. 18. „Полиц. Гласника“ од ове године, а на захтев суда општине балта-бериловачке, уредништво је изволело објаснити: да се у сеоским дућанима не сме *крчмити ашке:* пиво, коњак и рум, нити у опште сеоске дућанџије смеју држати ова пића у својим радњама.

Како је у закону о државној трошарини предвиђено, да се у сеоским дућанима могу продавати трошаринска предмети, то ми је част скренути уредништву пажњу на чл. 2. поменутог закона, који гласи: „Изузетно од прописа у закону о сеоским дућанима, сви трошаринска предмети могу се продавати и у сеоским дућанима“ и на чл. 76. истог закона, у коме је предвиђено да се пића: пиво, коњак и рум сматрају као трошаринска предмети.

Према овоме моје је мишљење: да се у сеоским дућанима могу држати и продавати пића: пиво, коњак и рум. Ако је моје мишљење погрешно, молим уредништво да ми објасни са којих је разлога и на основу ког законског прописа погрешно“.

— На ово питање одговарамо:

Кад је уредништво давало обавештење на питање општине балта-бериловачке, оно је имало пред собом и наређења чл. 2. и чл, 76. закона о трошарини.

И кад је ипак рекло, да сеоске дућанџије не могу и не смеју *крчмити* у својим дућанима: пиво, коњак и рум, оно је такво своје тврђење наслањало на став други чл. 22. закона о државној трошарини и чл. 40. правила за његово извршење, у којима јасно стоји, да трошаринско пиће могу продавати из отворених или начетих судова само они, који по особеним законима имају ово право.

Особени, пак, закон, који то питање регулисава, јесте механска уредба, а по њој они не могу крчмити.

Продају у цело могу вршити само са знањем и одобрењем трошаринских власти, и под условима које је она поставила.

III

Суд општине лазаревачке, актом својим Бр. 725, пита:

„Моли се уредништво за објашњење у наредном броју о овоме:

Општина ова, по распореду општинског прireза, има много лица — занатл. радника и калфи, који дугују за раније године општ. прирез, а ранија општинска управа није хтела наплаћивати, но предала на дугу.

Како су та многа лица отумарала и не зна им се место становања, то је суд тражио од њихових газда да плате, у смислу чл. 64. зак. о непоср. порезу, но они не пристају пошто нису за своје момке, који су отишли, одговорни.

Моли се уредништво за одговор: ко је дужан да плати овај дужни општински прирез, газда код кога је који служио или бив. општ. благајник, који није хтео наплату вршити?“

— На ово питање одговарамо:

Општински прирез има свога извора у чл. 131. и 132. закона о општинама и чл. 38. т. 4. закона о окружним, среским и општинским буџетима.

По чл. 40. овога закона, прирез овај купе саме општинске власти.

Према овоме, за њега не могу одговарати газде оних, који прирез дугују, јер овде није случај чл. 63. закона о непосредном порезу.

Исто тако уредништво налази, да ни благајник не може одговарати материјално, пошто таква одговорност није нарочито предвиђена законом, јер ако он није тачно вршио своју дужност, требало га је на то нагнати административно-дисциплинским мерама.

Ако се сада утврди немогућност наплате прireза, он се мора прописно расходовати.

ПОУКЕ И УПУТИ

Између старе и нове редакције чл. 53. в. закона о општинама разлика је у томе, што се, по новој редакцији, лица која су осуђивана за дела, побројана у том законском пропису, могу кандидовати за часника општинског тек по истеку времена од 5. година од дана кад су прpатила грађанску част, док по старој редакцији потребно им је било само, да су у моменту бирања повратила грађанску част.

Извесно лице доставило је надзорној власти, да је М. Н., председник општине з....., изврштом пресудом Апелационог Суда од 6. фебруара 1901. г. № 488, био осуђен на три године робије у лаком окову, за дело из § 111. у вези § 132. крив. закона; да му је 9. јуна 1901. године у путу милости казна робије сведена на $1^1/_2$ годину затвора, и најзад да му је 1. августа 1901. год. и ова казна затвора са свим опроштена.

Па како је самим тим, што је био осуђен на робију, изгубио грађанску част, то је тражило, да га надзорна власт разреши од дужности председника.

Саслушан председник М. Н., изјавио је, да је достава у свему истинита, али да је он изабран за председника 18. априла 1909. год., и да је у дужност председника, пошто на избор није било жалбе, уведен 30. априла исте године; и најзад да му је решењем пожаревачког првостепеног суда од 14. августа 1909. г. № 17319, грађанска част повраћена.

Надзорна власт нашла је, да по чл. 53. в. закона о општинама старе редакције М. Н. није могао бити изабран за председника општинског, пошто је осуђиван за злочин; да по чл. 53, в. зак. о општинама нове редакције такође не може бити председник општински, јер није прошло пет година од дана, када је изгубљену грађанску част повратио.

Па како се по чл. 122. зак. о општинама председник и остали чланици општински могу изузетно уклонити са својих положаја и пре рока, ако наступе законски узроци, са којих они те положаје више не могу заузети, и како је чланом

148. зак. о општинама у вези са чл. 122. истог закона надзорна власт позвана да се стара о тачном примењивању ових законских прописа, то је решењем од 10. фебруара 1910. год. № 2797, затражила од одбора општине з..... да у року од пет дана разреши од дужности М. Н., председника исте општине, пошто по чл. 53. в, старе а и нове редакције закона о општинама нема услова, који би му давали право, да може председнички положај заузети.

Општински одбор нашао је: да је председник М. Н. повратио грађанску част пре но што је надзорна власт потражила његово разрешење, и да због тога, ослањајући се и на посматрање Државног Савета у одлуци од 5. јуна 1906. г. № 4362, (в. Збирку Одлука Државног Савета стр. 175), налази, да председник М. Н. може остати на председничком положају и да га не треба разрешавати. Ово у толико пре, што председник М. Н. није издржао казну робије, па ни затвор, у који му је робија претворена, те према томе он и није био осуђен на губитак грађанске части, па следствено не може бити ни у изузећу према новој редакцији чл. 53. в. закона о општинама.

Најзад, и кад би се узело да му је споредна казна — губитак грађанске части — остала, ипак председник М. Н. не би могао бити у изузећу према новој редакцији чл. 53. в. зак. о општинама још ни с тога, што је од дана опроштене казне затвора па до данас протекло више од пет година.

Са тих разлога одбор је решењем од 14. фебруара 1910. године № 168. одбио захтев надзорне власти.

Надзорна власт, користећи се прописом чл. 148. зак. о општинама, спровела је сва акта Министру унутрашњих дела; а Министар, налазећи, да је захтев надзорне власти на закону основан, на основу чл. 148. у вези са чл. 122., 71. и 53 в. зак. о општинама, доставио је сва акта Државном Савету.

Трећи Одсек Државног Савета нашао је, да је захтев о разрешењу овог председника правилан и на закону основан, јер у моменту бирања није био повратио грађанску част па према чл. 53. в. закона о општинама старе редакције није ни могао бити биран за часника. С тога је на основу чл. 148. зак. о општинама одлуком од 11. марта 1910 год. № 1670. усвојио захтев о разрешењу. **Јос. К. Ст.**

Мишљење опште седнице Касационог Суда

Бир свештенички уподобљава се плати осталих чиновника. За извршење забрана и осталих обустава све оно што је у тач. 7. § 471. грађанског судског поступка казано и наређено за плате чиновника вреди и за свештенички бир, т, ј. да се за наплату у попис не може узети цео бир већ $^1|_4$ односно $^1|_2$ истога, а тако исто да се на бир односи и одлука опште седнице Касационог Суда од 6. фебруара 1910 год. Бр. 1462.

Поводом захтева г. Министра Правде од 23. марта 1910. год. Бр. 4439, да Касациони Суд, по тражењу г. Министра Финансија од 17. марта 1910. год. № 8002, да своје мишљење о томе:

1, да ли се бир свештенички уподобљава плати осталих чиновника; и

2, да ли се за извршење забрана из бира може узети у попис и извршити наплата из целе годишње суме бира, односно да ли се цео годишњи бир може узети у попис или $^1|_4$ односно $^1|_2$ од те суме, и по томе да ли се тач. 7. § 471. грађ. судског пост. односи на свештенички бир. па и одлука опште седнице Касационог Суда од 6. фебруара 1910. г. № 1462, — Касациони Суд у општој својој седници, а на основу тач. 2. § 16. закона о своме устројству, проучио је ово питање и односне законе па је нашао:

Законом од 27. марта 1842 г. Зб. XXX. стр. 303., било је наређено, да парохијани подигну парохијске домове на плацу од једног јутра, па да то, са још осам јутара земље, уступе својим свештеницима на уживање.

Уз ово била је истим законом прописана таблица, по којој су свештеници имали права на награду за свештенодејства извршена лично појединим парохијанима, а за свећење водице у часни (велики) пост и остале постове свештеници нису имали право наплате у новцу, већ шта ко да.

Исто тако за литију, бдење, ношење крста и остало што уз то иде, имали су право, »уз добровољну писанију« на по 20 пара чаршијских од сваког дома, и још парохијани су били дужни давати своме свештенику они на селу по 12 ока жита од главе, — а они у варошима по $1^1|_2$ цванцик такође од главе. То је био законом усвојени свештенички бир.

Законом од 6. новембра 1842. године Зб. II. стр. 188 укинуто је оно наређење о подизању парохијских домова за свештенике и давању земље свештеницима на уживање, и прописана је нова таблица по којој су свештеници имали право наплате за своје услуге извршене парохијанима.

И у овом закону свештеници за свећење водице уз постове нису ништа наплаћивали, већ су примали како се у закону каже: по старом обичају шта ко да, — а за ношење литије и остало имали су право или на добровољну писанију или по 20 пара чаршијских на дом. Бир у житу задржан је и овим законом (12 ока), само су они у варошима били дужни давати 5 гроша од главе, у место $1^1|_2$ цванцика.

Као што се, дакле, види, бир се састојао у извесној количини жита (12 ока), а за вароши у извесној суми новца, што су парохијани давали својим свештеницима као награду уз осталу писанију, а за њихова свештенодејства у цркви и остала, која су они бесплатно вршили.

И бир, дакле, и таксе, који су свештеници наплаћивали за поједине свештенорадње представљају законом одређену награду, плату свештеника, коју је држава одредила и на коју су они имали права за сва свештенодејства која су вршили било појединим парохијанима по њиховој личној потреби, било својом службом у цркви по општој потреби. Према природи свештеничке службе и циљу те службе, ова награда или плата треба да буде заштићена онако исто као и плата државних чиновника, јер су обе законом нормиране нарочито тога ради, да би се свештеници, као и државни чиновници, обезбеђени за издржавање своје и своје породице, могли са свим посветити својим позивима. То се јасно види из поменутог закона од 27. марта 1842 год; где се вели: да се дотични закон издаје у циљу побољшања свештеничког стања, те да би се тиме учинило да свештеници, живећи безбрижније. у сопственом свом образовању више напредују и боље са већим се успехом старају за наравствено и душеспасавајуће стање »народа коме су пастири« и учитељи.

Сва је разлика у томе што држава, у виду пореза и разних прireза, сама прикупља од народа новац за своје потребе, у које спада и плаћање чиновника, па их одатле и плаћа, док је свештеницама било остављено, да нешто сами наплаћују (вересију преко власти) а нешто да примају као добровољни прилог. Али законом о уређењу свештеничког стања од 21. децембра 1882 г. зборник XXXVIII стр. 247 и то је измењено у правцу већег изједначења свештеничке плате са платом чиновничком у погледу природе њихове, и чланом 6. наређено је да се у место дотадашњег бира, који је свака глава давала своме свештенику, а за чинодејства побројана у чл. 5, реченог закона, наплаћује од сваке пореске главе полугодишње по 1 динар уз порез и да се то предаје дотичном свештенику.

Према наведеноме, свештеници сад примају бир преко власти у новцу и у виду плате, као и државни чиновници своју плату од државе, јер му се зна и годишња цифра, а биром се назива само зато, што се даје у место старог бира у натури, премда у чл. 6. закона о уређењу свештеничког стања није ни речено, да ће се то и даље звати биром.

Са наведених разлога, Касациони Суд налази, да се бир т.ј. чланом 6. закона о уређењу свештеничког стања као свештеничка награда одређена сума новца, има сматрати, у погледу заштите и потребе да буде у јавном интересу, законом нормирана, као равна плата државних чиновника и да се наређења тач. 7. § 471. грађ. судског поступка имају примењивати и на бир свештенички.

У прилог оваквог разумевања, да се овај бир има индентификовати са платом државних чиновника у погледу извршења, и по томе да све оно што важи за плату важи и за речени бир, иде и наређење тач. 14. чл. 27. закона о црквеним властима од 27. априла 1890 год. којим је наређењем бир и половину прихода по смрти свештениковој законодавац обезбедио свештениковој удови и деци за годину дана, слично ономе што се по смрти чиновника његовој породици издаје једно-месечна посмртна плата чиновникова.

Сем овога, свештеници се самим законом и иначе у многоме уједначавају са државним чиновницима, јер поред тога што их поставља државна духовна власт, они не губе своје парохије због неспо-

собности и изнемоглости, већ по тач. 15. чл. 27. поменутог закона о црквеним властима имају право на цео бир и половину осталог прихода, кад због изнемоглости не опслужују своју парохију, а ово се може равнати пенсији државних чиновника.

Тако исто свештеници су по закону о фонду за издржавање удовица и деце умрлих свештеника и ђакона од 11. марта 1891. год. дужни улагати у овај фонд, као што су и државни чиновници дужни у свој пенсиони фонд улагати, па су и ово разлози да се свештеници уподобљавају државним чиновницима, а њихова награда плати државних чиновника.

Напред изложено разумевање тач. 7. § 471 грађ. суд. пост., по коме бир свештенички има законску заштиту коју и плата државнога чиновника, одговара духу не само садашњега него и ранијега законодавства нашег. Тако у § 649. законика о судејском поступку у парницама грађанским од 21. октобра 1853. год. који законски пропис говори о томе шта се за извршење пресуде не може узети у попис и који одговара § 471. садашњег поступка судског у грађ. парницама, а на име у тач, *д.* наређено је: да се у попис не може узети ни једна чест плате чиновникове, ако он има других добара из којих би се поверитељ намирити могао; а ако никаквих добара чиновник нема, онда му се од плате и додатка ка овој, као и од пенсије, за наплату дуга одбија једна четвртина, односно половина, ако се лакоумно задужио.

За свештенике пак у тач. *ж.* овог § 649. наређено је: *„равним начином толико од прихода и плате задужених свештеника и мирског и монашког реда, и општинског учитеља.*

У тач. 4. § 262. доцнијег законика о поступку судејском у грађанским парницама, од 12. фебруара 1860. год., који такође говори о томе шта се за извршење пресуде не може узети, наређено је да се за извршење пресуде не може узети: плата чиновника и правителствених служитеља и свештеника, калуђера и општинских учитеља ни плата, ни приход, ако имају других добара, а ако немају, онда им се може узети $^1/_4$ част плате и прихода односно половине истих ако су се разметањем задужили.

Из овога се види да законодавство стално, па и онда кад се бир поглавито састојао из давања у натури, није правило разлике у погледу извршења између плате државних чиновника и свештеничког бира и осталог њиховог прихода, већ што је у том погледу вредело за плате чиновника вредело је и за свештенички приход односно бир. Тим пре ово вреди сада за свештенички бир, кад се он купи уз порез и као плата даје свештеницима у новцу.

Са наведених разлога, Касациони Суд је мишљења:

1., да се бир свештенички уподобљава плати осталих чиновника; и

2., да за извршење забрана и осталих обустава све оно што је у тач. 7. § 471. грађ. суд. поступка казано и наређено за плате чиновника вреди и за свештенички бир т. ј. да се за наплату у попис не може узети цео бир, већ $^1/_4$ односно $^1/_2$ истога, а тако исто, да се на бир односи и одлука опште седнице Касационог Суда од 6. фебруара 1910. године Бр. 1462.

Ово своје мишљење Касациони Суд је доставио г. Министру Правде с тим, да се извршне и друге власти приликом извршења у конкретним случајевима имају управљати према извршним судским решењима, јер ако би којим решењем већ била одобрена забрана на већи део бира, па и на цео бир, нарочито ако би такво решење постало још и извршно због евентуалне неупотребе правног средства, онда поменуте власти имају се придржавати тих решења без бојазни за одговорност по § 500 *а* грађ. суд. поступка.

СЛУЖБЕНЕ ОБЈАВЕ

ТРАЖЕ СЕ

Аксентије Арсенијевић, из Доње Речице, отумарао је од своје куће. Он је стар 80 година, висок, сувоњав, плав у сељачком оделу. — Депеша начелника среза прокупачког Бр. 8163.

Јулија, жена **Воје Поповића,** адв. приправника, која је ноћу између 7. и 8. овог месеца отишла од своје матере Савке Тришић из Београда, оставила је писмо у коме изјављује: да ће учинит крај своме животу, те се према томе сумња да је извршила самоубиство. Она је стара 17 година, средњег раста, очију плавих, на себи је имала кошуљу са монограмом „J. T". — Акт кварта теразијског Бр. 5595.

Наталија Дијић, из Ћуприје, још 1. овог месеца отишла је за Београд, али се по тражењу до сада није могла пронаћи овде. Она је стара 16 година, висока, лица дугуљастог, очију црних, великог носа, на себи је имала сукњу и блузу од порхета и на ногама ципеле. — Акт кварта теразијског Бр. 5570.

Ружица Павловић, служавка, родом из Шиљеговца. 13. овог месеца побегла је из болнице за душевне болести, где је била на лечењу. Она је стара 25 година, раста малог, црномањаста. У оделу је болничком са кошуљом на којој је монограм „Д. Б.". — Акт Управе града Београда Бр. 18023.

Катарина Милосављевић, из Пљакова среза косаничког, побегла је од своје сестре Христине Живковић из Дељана у срезу расинском, и до данас се не зна где је. Она је стара 13 година, стаса, према годинама, средњег, смеђа, у оделу сељачком. — Депеша начелника среза расинског Бр. 10054.

Душан, син **Ђорђа Војновића** из Јабуковца, отумарао је од свога оца и до данас се није вратио. Он је стар 12 година лица дугог, очију црних, у оделу сељачком. — Депеша начелника среза брзопаланачког Бр. 3872.

Живана — Живка — Стевановић, из Сијаковца, отишла је 16. овог месеца од куће, и до данас се није вратила. Она је стара 14 година, црномањаста, средњег раста, сувоњава, без једног предњег зуба. У оделу је сељачком, забрађена жутом шамијом. — Депеша начелника среза беличког Бр. 13069.

Живан Јеремић, из Губеревца 13. овог месеца отумарао је од куће и до данас се не зна где је. Он је стар 15 година, раста малог, плав, на левој руци срасли су му средњи и до мали прст. У оделу је сељачком. — Депеша начелника среза космајског Бр. 1853,

ПОТЕРЕ

Ђура Поповић, аустријски војни бегунац, коме је Прокупље одређено за место сталног становања, побегао је 13. овог месеца од начелника среза посавског округа београдског. Он је стар 23 године, раста средњег, плав, обријан, на десној руци тетовиран. У оделу је грађанском, беле боје, са платненим ципелама на ногама. — Депеша начелника среза посавског округа београдског Бр. 7752.

Станиша Видојковић, осуђеник пожаревачког казненог завода, чију слику доносимо, побегао је 14. овог месеца са рада из Љубичева. Он је родом из Милатовца, у срезу студеничком, стар 18 година, раста средњег, очију угасито жутих, косе затворено смеђе, колена на ногама повијена унутра. — Депеша Управе пожаревачког казненог завода Бр. 1869.

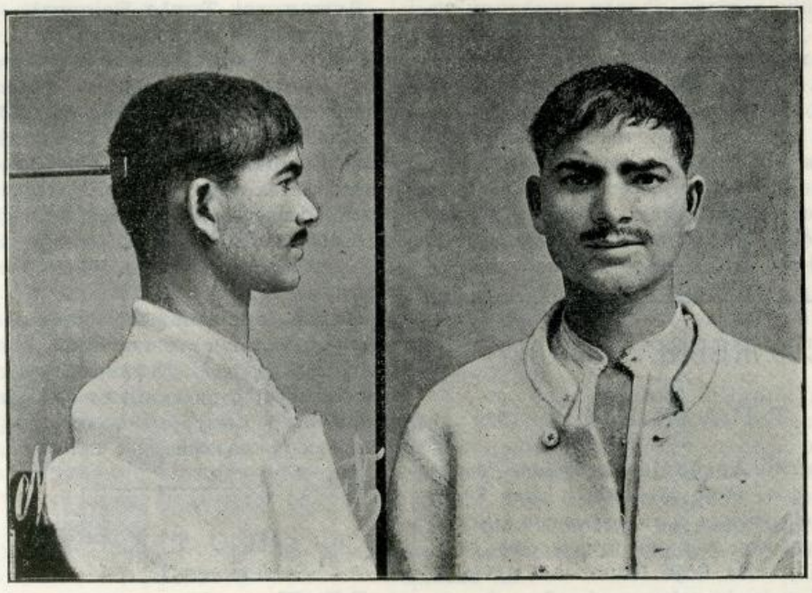

Вуладин Илић, из Д. Видова, има да се узме на одговор за дело преваре али се налази у бегству. Он је стар 28 година, средњег раста, црномањаст, бркова и браде мале. На себи има: антерију и чакшире од црног шајка извезени

гајтанима, на глави астраханску шубару а на ногама опанке. — Депеша начелника среза беличког Бр. 12476.

Маринко — Марко — Марковић, и **Драгић Радовић**, Цигани, притвореници начелника среза колубарског округа београдског, начелника среза колубарског округа београдског Бр. 9534.

Миле Стојановић — Бабић, из Грделице, који је радио у Врањској Бањи као помоћник предузимачев, побегао је 9. овог месеца и са собом однео план канала бањског

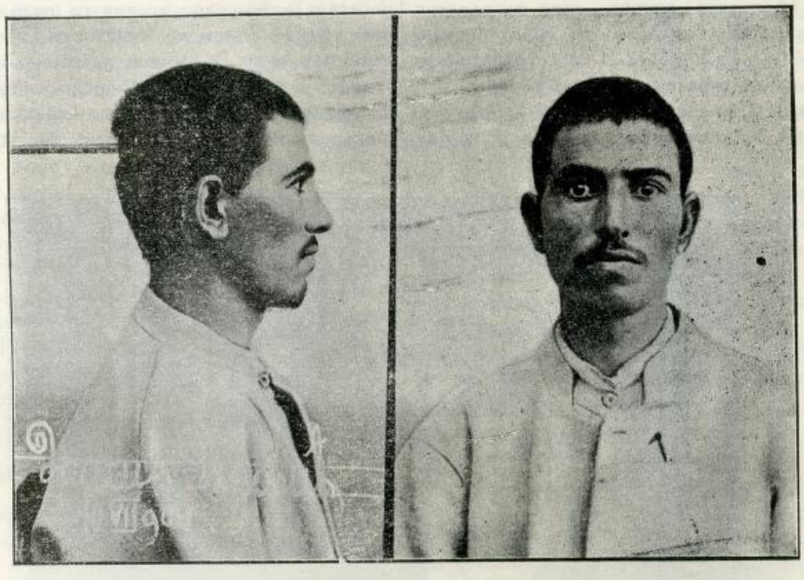

(чије слике износимо) ноћу између 14. и 15. овог месеца провалили су апсану и побегли.

Маринко је родом из Накучана ср. поцерског стар 26 година, висок, сувоњав, на средини леве плећке има белегу од чира овалног облика величине 2·5/1·5 см.

Драгић је родом из Заблаћа ср. поцерског, стар 23 године, висок, црне косе и бркова, угаситих очију, у опште црномањаст; од особених знакова има: белегу од пелцовања неправилна облика, величине 8/2 см. на средини леве мишице; белегу од пелцовања неправилна облика, величине 7·5|3 см. на средини десне мишице; по врату, лицу и грудима има пуно црних младежа; белегу од посекотине у облику праве линије, правца косог, величине 3 см. удаљена за 7 см. испод левог краја леве кључне кости. Оба су у сељачком оделу. — Депеша и разне ствари. — Депеша начелника среза пчињског Бр. 7411.

Митар Биберџић и **Анђа Јовићка** из Ваљева, извршили су крађу Милосаву Јовићу, и однели му 9 турских шамија, 9 ћилимова и 350 динара. Митар је стар 30 година, омален по лицу бубуљичав; а Анђа је стара 28 година, црномањаста. Обоје су у сељачком оделу. — Депеша начелства округа ваљевског Бр. 6450.

Препоручује се полицијским и општинским властима, да за свима побеглим личностима учине најживљу потеру, и у случају проналаска стражарно их упуте властима које су потернице издале, с позивом на означене бројеве акта или депеша.

УХВАЋЕНИ

Петар Барбуловић, скитачки Циганин, чију смо потерницу донели у 16 броју ухваћен је и налази се у притвору начелника среза деспотовачког.

Јохан Крамер чију смо слику и потерницу донели у бр. 17. ухваћен је од стране комесара савске полиције 17. овог месеца и са њиме ће се поступити по закону.

КРАЂЕ СТОКЕ

Ноћу између 9. и 10. овог месеца, непознати лопов украо је Кости Станисављевићу, из Сибнице. једну кобилу матору 10 година, доратасту високу 143 см. са жигом «В». — Депеша начелника среза космајског Бр. 10563.

Ноћу између 12. и 13. овог месеца, непознати крадљивци украли су из винограда г. Михајла Благојевића, начелника Мин. Народне Привреде из Београда, двоја кола и два коња. Једна су кола теретна за ђубре а друга лака за вожњу, жуто обојена и флодрована. Обоја су кола за запрегу са једним коњем. Коњи су матори по 10 година; један длаке доратасте, са жигом «Т», а други алатаст са жигом «ТО», на лево око назире. — Акт кварта врачарског Бр. 5115.

Ноћу између 12. и 13. овог месеца непознати крадљивци украли су Илији Милосављевићу, таљигашу из Београда, два коња. Један је матор 4 године, доратаст са жигом положено «Т», дугим репом и новим немачким ковом; други је матор 5 година, длаке зелене са жигом «В», ровашен у оба ува. — Акт кварта палилулског Бр. 3475.

Ноћу између 10. и 11. овог месеца, непознати крадљивци украли су Арсенију Павићу, из Азање, једну кобилу матору 10 година, доратасту у лево око ћораву са жигом положено «О»; и једног коња, маторог 16 година, доратастог, у задњу десну ногу путастог, са жигом положено «Т». — Депеша начелника среза јасеничког округа смедеревског Бр. 10917.

Ноћу 2. овог месеца непознати крадљивац украо је једну кобилу у Ваљеву. Кобила је длаке црне у једно уво ровашена са жигом «Т», на врату има ожиљак и на леђима на два места има беле длаке. — Акт начелства округа ваљевског Бр, 5949.

Обраћа се пажња свима полицијским и општинским властима на ове крађе и крадљивце.

МАНГУП СТОКА

У општини паланачкој налази се један мангуп коњ, доратаст цветаст, на леђима има белегу а гриве је велике. — Депеша начелника среза јасеничког округа смедеревског Бр. 10917.

У општини грабовачкој налазе се два мангуп бика, један длаке беле, други шарене, матори по $1^1/_2$ годину, оба без рогова. — Депеша начелника среза ресавског Бр. 9118.

У општини грделичкој налази се једно мангуп ждребе — мушко, маторо до 2 године, доратасто, ровашено у оба ува. — Акт начелника среза власотиначког Бр. 8444.

Штампа Краљ. Срп. Државне Штампарије уредник Душан Ђ. Алимпић

БРОЈ 21. У БЕОГРАДУ, НЕДЕЉА 30. МАЈА 1910. ГОДИНА VI.

ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК

СЛУЖБЕНИ ЛИСТ МИНИСТАРСТВА УНУТРАШЊИХ ДЕЛА

„ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК“ излази једанпут, а према потреби и више пута недељно. Претплата се полаже у напред, и то најмање за пола године код свију полицијских власти, и износи: 20 динара на годину за државна и општинска надлештва, а за све друге претплатнике у опште 12 динара годишње. За иностранство: годишње 24, полугодишње 12 динара у злату. Појединн бројеви **„Полицијског Гласника“** не продају се. Рукописи се не враћају.

СЛУЖБЕНИ ДЕО

Указом Његовог Величанства Краља Петра I. на предлог Министра унутрашњих дела, а на основу чл. 34. закона о пословном реду у Државном Савету, одобрено је решење Државног Савета од 8. маја 1910. године Бр. 5536, донесено на основу чл. 144. тач. 9. Устава, које гласи:

„да се Петар Шиндлекер, железнички раденик из Ниша, родом из Енса у Аустро-Угарској и поданик аустриски, по својој молби прими у српско поданство, заједно са својом женом Маријом и малолетним сином Анастасом, изузетно од §. 44. грађанског закона, пошто је поднео уредан отпуст из својег досадашњег поданства“.

Из канцеларије Министарства унутрашњих дела, 14. маја 1910. год. у Београду.

Указом Његовог Величанства Краља Петра I., на предлог Министра унутрашњих дела, а на основу члана 34. закона о пословном реду у Државном Савету, одобрено је решење Државног Савета од 8. маја 1910. године Бр. 5528, донесено на основу члана 144. тачке 9. Устава, које гласи:

„да се Ламберт Цимерман, бравар из Ниша, родом из Биловца у Шлезији и поданик аустриски, по својој молби прими у српско поданство заједно са својом женом Аном и малолетним кћерима: Катарином, Олгом, Емилијом, Јеленом и Маријом, изузетно од § 44. грађанског закона, пошто је поднео уредан отпуст из својег досадашњег поданства.“

Из канцеларије Министарства унутрашњих дела, 14. маја 1910. год. у Београду.

КРЕТАЊЕ КРИМИНАЛИТЕТА

у месецу априлу 1910. год.

Према званичним извештајима окружних начелстава и Управе града Београда, у току месеца априла ове године извршено је у Србији:

1. **Убистава**	39
2. **Детоубистава**	5
3. **Нехотичних убистава**	2
4. **Покушаја убистава**	29
5. **Разбојништава**	8
6. **Силовања**	6
7. **Тешких телесних повреда**	20
8. **Паљевина**	34
9. **Опасних крађа**	140
10. **Злонамерних поништаја туђих ствари**	17 [1]

Од изложених дела пронађено је:

Убистава	34	или	87·1%.
Детоубистава	4	»	80 %.
Нехотичних убистава	2	»	100 %.
Покушаја убистава	29	»	100 %.
Разбојништава	8	»	100 %.
Силовања	6	»	100 %.
Тешких телесн. повреда	20	»	100 %.
Паљевина	4	»	13·3%.
Опасних крађа	53	»	60·9%.
Злонамерних поништаја туђих ствари	0	»	0 %.

Највећи број **убистава** извршен је помоћу *ватреног оружја* (24), затим помоћу *тупог оруђа* (10), и помоћу *оштрог* (5).

Узроци њиховом извршењу леже: у *међусобној свађи* за 21 случај, у *душевном растројству* за 3, у *вршењу званичне дужности* за 3, у *домаћој расипи* за 2, и по 1 случај: *у користољубљу, љубомори, одбрани имовине*, и *одбрани части*. За 6 случајева узроци су непознати.

Посматрана према местима у којима су извршена, изложена убиства јављају се: у срезу јабланичком 5 (3 непронађена), у срезу прокупачком 3, у срезу колубарском округа ваљевског 2, у срезу крагујевачком 2, у срезу моравском округа пожаревачког 2, у срезу зајечарском 2, у срезу бољевачком 2 (1 непронађен) и по 1 у срезовима: врачарском, космајском, посавском округа београдског, тамнавском, лесковачком, лепеничком, јасеничком округа крагујевачког, гружанском, трстеничком (непронађено), ражањском, копаоничком, расинском, левачком, беличком, деспотовачком, параћинском, алексиначком, поцерском, љубићском, копаоничком, и пожешком.

Детоубиства су извршена по 1 у срезовима: колубарском округа ваљевског, пољаничком (непронађено), жупском, алексиначком и јасеничком округа смедеревског.

Нехотична убиства извршена су по 1 у срезу беличком и вароши Крагујевцу.

Покушаји убистава извршени су: у срезу масуричком 4, у срезу звишком 2, у срезу добричком 2, у срезу косаничком 2, у срезу драгачевском 2, и по 1 у срезовима: тамнавском, крагујевачком, расинском, левачком, параћинском, бањском, посаво-тамнавском, моравском округа пожаревачког, млавском, хомољском, таковском, орашком, тимочком, прокупачком, и у варошима: Београду, Врању и Прокупљу.

Разбојништва су извршена: у Београду 2 и по 1 у срезовима: грочанском, ваљевском, јасеничком округа крагујевачког, мачванском, млавском и хомољском.

Силовања су извршена по 1 у срезовима: брзопаланачком, мачванском, посаво-тамнавском, добричком, жичком и вароши Смедереву.

Тешке телесне повреде извршене су: у срезу качерском 3, у срезу крагујевачком 2, у вароши Врању 2, и по 1 у срезовима: тамнавском, јабланичком, гружанском, жупском, параћинском, беличком, таковском, рачанском, драгачевском, трнавском, студеничком и у варошима: Крагујевцу и Смедереву.

Паљевине су извршене: у срезу бољевачком 3, у срезу грочанском 2, у срезу тамнавском 2, у срезу моравском округа пожаревачког 2, у срезу млавском 2, у срезу заглавском 2 (1 пронађена), у срезу добричком 2, и по 1 у срезовима: врачарском, космајском, власотиначком, лепеничком (пронађена), неготинском, ресавском, деспотовачком, алексиначком, нишком, бањоком, јадранском, пожаревач-

[1] У априлу месецу пр. год. дела ових било је:

1. Убистава	43
2. Детоубистава	7
3. Нехотичних убистава	3
4. Покушаја убистава	31
5. Разбојништава	12
6. Силовања	1
7. Тешких телесних повреда	18
8. Паљевина	51
9. Опасних крађа	194
10. Злонамерних поништаја туђих ствари	20

ком, хомољском, звишком, зајечарском, златиборском, пожешком, драгачевском (пронађена) и у вар. Ћуприји (пронађена).

Вредност свих ових паљевина износи око **9.300** динара.

Опасне крађе извршене су: у срезу ресавском **9**, у срезу параћинском **8** (5 пронађене), у Београду **7** (2 пронађене), у срезу колубарском округа ваљевског **7** (3 пронађене), у срезу лепеничком **6** (3 пронађене), у срезу моравском округа пожаревачког **6** (2 пронађене), у срезу пчињском **5** (1 пронађена), у срезу подгорском **4** (1 пронађ.), у срезу посавском округа ваљевског **4** (1 непронађена), у срезу деспотовачком **4** (2 пронађене), у срезу жичком **4** (1 пронађена), у срезу пожаревачком **4** (2 пронађене), у срезу ваљевском **3** (2 пронађене), у срезу неготинском **3**, у срезу мачванском **3** (2 пронађене), у срезу подунавском **3** (све пронађене), у срезу јасеничком округа смедеревског **3** (све пронађ.), у срезу космајском **3**, у срезу тамнавском **2**, у срезу трстеничком **2**, у срезу бањском **2** (обе пронађене), у срезу јадранском **2**, у срезу посаво-тамнавском **2** (1 пронађена), у срезу млавском **2** (1 пронађена), у срезу хомољском **2** (1 пронађена), у срезу звишком **2**, у срезу орашком **2** (обе пронађене), у срезу бољевачком **2**, у срезу заглавском **2**, у срезу црногорском **2**, у срезу пожешком **2** (обе пронађ.), у варошима: Врању **2**, у Пожаревцу **2** и по **1** срезовима: колубарском округа београдског (пронађена), посавском округа београдског, власотиначком, пољаничком, крагујевачком (пронађена), јасеничком округа крагујевачког (пронађена), крајинском, поречком, жупском (пронађена), ражањском, сврљишком, лужничком, азбуковачком (пронађена), рађевском, качерском (пронађена), зајечарском, ариљском, моравичком (пронађена), трнавском (пронађена), драгачевском (пронађена) и у варошима: Ћуприји, Пироту (пронађена), Смедереву и Прокупљу (пронађена).

Вредност свих ових крађа износи око **42.500** динара.

Злонамерних поништаја туђих ствари било је: у срезу ражањском **3**, у срезу подунавском **3**, у срезу жупском **2**, у срезу заглавском **2**, и по **1** у срезовима: лепеничком, ресавском, деспотовачком, хомољском, орашком, зајечарском и у вароши Ћуприји.

Вредност уништених ствари износи око **16.300** динара.

Поред изложених дела у току месеца априла извршено је још у Србији и 25 **самоубистава** и то: у срезу голубачком **2**, у варошима: Београду **2**, у Ваљеву **2**, и по **1** у срезовима: подгорском, пчињском, власотиначком, копаоничком, расинском, левачком, нишком, нишавском, мачванском, посаво-тамнавском, млавском, хомољском, љубићском, бољевачком, прокупачком, жичком, моравичком и у варошима: Врању и Смедереву.

Ова самоубиства извршена су: *вешањем* **10**, *ватреним оружјем* **8**, *тровањем* **3**, *дављењем у води* **3**, *оштрим оружјем* **1**. Узроци њиховом извршењу леже: у *болести* за **10** случајева, у *душевном растројству* за **5**, у *частољубљу* за **1**, у *жалости* за **1**, у *рђавом материјалном стању* за **1**, а за **7** случајева узроци су *непознати*.

Покушај самоубиства извршен је у срезу јасеничком округа смедеревског, дављењем у води, узрок непознат.

Општи преглед до сада изложених дела овакав је:

Текући број	О К Р У З И	Убиства	Детоубиства	Нехотична убиства	Покушаји убиства	Разбојништва	Силовања	Тешке телесне повреде	Паљевине	Опасне крађе	Злонамерни поништаји туђих ствари	Самоубиства	Покушаји самоубиства
1	Округ београдски	5	—	—	—	1	—	—	4	5	—	—	—
2	„ ваљевски	1	1	—	1	1	—	1	2	20	—	3	—
3	„ врањски	6	1	—	5	—	—	3	1	9	—	3	—
4	„ крагујевачки	5	—	1	1	1	—	5	1	8	1	—	—
5	„ крајински	—	—	—	—	—	1	—	1	5	—	—	—
6	„ крушевачки	4	1	—	1	—	—	1	—	4	5	2	—
7	„ моравски	4	—	1	2	—	—	2	3	22	3	1	—
8	„ нишки	1	1	—	1	—	—	—	3	3	—	1	—
9	„ пиротски	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	1	—
10	„ подрински	1	—	—	1	1	2	—	1	9	—	2	—
11	„ пожаревачки	2	—	—	5	2	—	—	7	18	1	4	—
12	„ руднички	1	—	—	1	—	—	4	—	1	—	1	—
13	„ смедеревски	—	1	—	1	—	1	1	—	9	4	1	1
14	„ тимочки	4	—	—	1	—	—	—	6	5	3	1	—
15	„ топлички	4	—	—	6	—	1	—	2	1	—	1	—
16	„ ужички	1	—	—	—	—	—	1	2	5	—	—	—
17	„ чачански	—	—	—	2	—	1	3	1	7	—	2	—
18	Управа града Београда	—	—	—	1	2	—	—	—	7	—	2	—
	Свега:	**39**	**5**	**2**	**29**	**8**	**6**	**21**	**34**	**140**	**17**	**25**	**1**

Из канцеларије Антропометријско-Полицијског Одељења Министарства Унутрашњих Дела, 25. маја 1910. године АБр. 1115. у Београду.

СТРУЧНИ ДЕО

О ПРОДАЈИ ЗА ИЗВРШЕЊЕ ОДЛУКА СУДСКИХ

(НАСТАВАК)

Али, у случају продаје више добара, извршна власт је дужна, у протоколу лицитације (§ 488.), означити како је, с погледом на § 482., вршена продаја, на име: да ли су сва добра укупно продата или свако за се. Јер, да би се могла ценити правилност рада извршнога органа на дан лицитације, ако би против тога рада била изјављена жалба, мора се претходно знати да ли је била само једна или је било више продаја. То означење омогућава, дакле, овде контролу судске власти над влашћу извршном, и ако тога означења нема, онда би и та контрола била немогућна. Стога би јавна продаја, у чијем протоколу лицитације не би овога означења било, била неуредна, и, на жалбу заинтересованих, суд би такву продају морао уништити. Како би је могао одобрити, када се не зна да ли је она уредно свршена, а не зна се стога што се из протокола лицитације то не види? И када је тако, онда је боље узети да продаја није правилно извршена, учинити, другим речима, претпоставку у корист оног који се жали, оног који се појављује као оштећен том продајом. Дакле, овде се поступа као и у кривичном праву, у коме се, у случају сумње, чине претпоставке у корист оптуженог, или као код тумачења уговора, где се нејасне клаузуле интерпретирају пре у корист онога против кога су оне управљене него у корист стипуланта.[1])

Отуда је Смедеревски Првостепени Суд поступио правилно, када је, својим решењем од 16. Јануара 1904. год. бр. 25339., поништио једну јавну продају са мотивацијом из које ми вадимо овај пасус: „Из протокола лицитације ове продаје види се, да није означено, како је вршена ова продаја т. ј. да ли свих парцела уједно или сваке за се, што је требало означити према § 482. грађ. суд. пост....“[2]) Исти Суд вели даље: „....., јер да је то учињено, знало би се, да ли корист једног или другог, осуђеног или овога поверилаца, — тражи, да се продаје имање целокупно или сваки комад за се.....“, из чега би се дало извести да би, по Смедеревском Првостепеном Суду, и судска власт могла ценити ону „ползу осуђеног или његових поверилаца“ — из § 482., па, према тој оцени, евентуално продају уништити, ако је извршна власт сва пописана добра уједно односно свако за се продавала, нахођење које, као што смо и горе казали, не би закону одговарало.

Тај факат да, у протоколу лицитације, није тачно означено, на који је начин извршна власт применила § 482. може да буде узрок да се, при продаји, учине неправилности, као што се то лепо види

[1]) B. Lacantinerie, *Précis de droit civil*, t. II. p. 637. L. 38, § 18, *de Verb oblig.*: „In stipulationibus cum quaeritur quid actum sit, verba contra stipulatorem interpretanda sunt.“

[2]) С. Јањић, *op. cit.*, *Полицијски Гласник*, год. 1904., број од 19. Септембра, стр. 287..

из истога решења. Смедеревскога Суда, где се вели овако: „Сам тај факт оваког начина продаје дао је маха и повреди прописа § 481. грађ. суд. пост., јер и ако је продавато пет парцела, извршилац продаје само је код првог имања у списку ставио „теслим“ а међутим уступио целокупно имање не забележивши ни потребне и обвезне речи *„први други и трећи аут“*, као што се то по наведеном законском пропису тражи.“ [1])

Осим овога поставља се, у случају §-а 482., и то питање: да ли, у случају да су поједина добра продавата засебно, треба, ако би било жалбе против продаје, сваку од тих продаја ценити одвојено, тако да се може десити да се нека од тих продаја, као правилна, одобри, док ће се друга, као неуредна, уништити; или се, пак, морају, напротив, све те продаје сматрати као једна целина, као једна продаја, из чега би излазила та последица да би се све те посебне продаје укупно било одобриле било поништиле?

Код овога питања пракса Касационога Суда није утврђена. Тако имамо, најпре, решење тога Суда од 28. Августа 1880. год., бр. 3301 у коме стоји ово: „Као што се из протокола лицитације види имање тужиочево није продато све у једно, већ продат је сваки комад за себе. Према томе *продаја сваког парчета за себе, чини засебну јавну продају, стога је суд требао да цени продају сваког парчета за себе, па ону продају да уништи, коју нађе за неуредну и не да због једне продаје, која није уредно извршена, уништава и остале продаје целог имања.*“ [2]) У истом је смислу и решење Касационога Суда од 10. Маја 1880. год., бр. 10. 471.[3]) Противно овој јуриспруденцији имамо решење Касационога Суда од 18. Марта 1903. год., бр. 1582., из кога вадимо овај пасус: „Јавна продаја неуредна је, кад је ма у ком делу неправилно извршена, *и према томе суд ни једним законским прописом није овлашћен, да продају имања цени и да је за извесна имања оснажава а за друго ништи, већ, кад нађе, да је при којој продаји ма у ком делу исте,* повређен пропис § 501. грађ. пост. мора продају у целости поништити. Према овоме суд је и у даном случају имао тако да поступи, *а не, да за извесно имање продају снажи*, а да друго ништи као што је учинио...“ [4])

Што се нас тиче, ми мислимо да овде треба правити једну разлику. Ако је реч о самој продаји, лицитирању, ми не видимо разлога да се цела продаја уништи, зато што би продаја једног од пописаних добара била неуредна (претпоставка је да су пописана добра засебно продавата). Свака лицитација се ту може, пошто је одвојено од других вршена, засебно ценити, нити су остале лицитације неуредне стога што је таква једна од њих. Ми сасвим разумемо да се јавна продаја не може „цепати“, као што вели Касациони Суд у своме решењу од 18. Марта 1903. год., бр. 1582., ако је реч о формалностима које су опште свима пописаним добрима, као што је, н. пр., оглас продаје. Али, ако су све претходне формалности испуњене онако како то закон налаже, онда би било неосновано сву продајну радњу уништити само зато што су се, код лицитирања *једног* од пописаних добара, учиниле грешке због којих је продаја тога добра неуредна. Напротив, има само та једна лицитација да се поништи, а остале би остале у снази. У прилог оваквога схватања иде и то посматрање: да интерес друштвени, интерес који законодавац има у виду и заступа, није у томе да се правни послови међу појединцима обављени, или правне радње власти ниште, већ се, обрнуто, тај интерес састоји у одржавању у снази онога што је свршено. Уништај свршених правних трансакција или правних радњи власти јавља се као известан друштвени поремећај који законодавцу, жељном мира и реда, не може бити симпатичан. Отуда се тај уништај и појављује као нешто изузетно, ненормално, због чега њему има места само тамо где га законодавац одобрава. Међутим, за горњи случај ми немамо ни једне законске одредбе која би нас упућивала на то да ми целу једну продају, која се састојала из више посебних лицитација, уништимо само зато што је једна од тих лицитација погрешно извршена.

Кад се закључује продаја која има за предмет више непокретних добара? Одговор на то питање није тежак, ако је, за продају свих добара, одређен само један дан. У том случају, продаја ни једног добра не може бити закључена пре четири часа по подне, онога дана за који је она одређена, а може се продаја свакога од њих закључити после тога момента. Питање је само ово: шта ће бити са добрима која се тога дана (до тренутка када после подне, престаје канцелариско време извршнога органа) не продаду? За тај случај имамо одредбу у другој половини §-а 480., где се вели: „Што се једног дана не прода, наставиће се следећег дана, но и тада не сме се свршити пре четири сата“. Истина, овде се може поставити питање: да ли се овај пропис не односи на случај када је, за продају, одређено више од једног дана, тако да се, само тада, продаја, продужена сутра дан, не сме закључити пре четири часа по подне, док би се она могла закључити, другога дана, и пре тога момента, ако је за продају био одређен само један дан? Ми мислимо да је цитирани став §-а 480. и сувише генерално редигован, да би се он смео тако уско тумачити, што ће рећи да, када продаја има за предмет више добара, продаја оних добара која се нису могла продати једног дана не може се, сутра дан, закључити пре четири часа, и ако је, продајним огласом, био само један дан за продају одређен. У осталом, пошто се у § 480. вели да продаја, несвршена једног дана, „наставиће се следећег дана“, продаја се може продужити и трећега дана и т. д., ако се другога дана не сврши, и, у том случају, продаја оног добра које је остало, н. пр., за трећи дан, не сме се свршити, тога дана, пре четири часа по подне.[4])

(НАСТАВИЋЕ СЕ)

Ж. Перић

Границе између државне и среске самоуправне власти код нас с обзиром на садањи закон о уређењу округа и срезова

(СВРШЕТАК)

4. Ко би имао да задржи од извршења или да поништи незаконите одлуке среског одбора.

Ово питање садањи закон о уређењу округа и срезова није расправио. Однос између среског одбора, као среске самоуправне власти и среског начелника, као представника државне власти, није ни у колико обележен, нити су му границе постављене. Окружни начелник има права, да задржи од извршења сваку одлуку окружне скупштине и окружног одбора — чл. 14. и 113. закона — и према томе могло би се мислити, да и срески начелник има права да задржи од извршења сваку неправилну и незакониту одлуку среског одбора, тим пре, што му је законодавац дао право, да то чини са одлукама среске скупштине као већег тела — чл. 40. закона.

Ово је резоновање погрешно у толико пре, што односи између окружнога начелника и окружнога одбора, даље између среског начелника и среске скупштине, нису они исти, који су између среског начелника и среског одбора. Окружни начелник није ни председник ни члан окружног одбора, нити према томе има права гласа при решавању, док на против срески начелник улази у састав среског одбора и као што смо из ранијег излагања видели, може се узети, да је и председник тога одбора.

Али у овоме је законодавац отишао далеко, кад је одлуке среског одбора оставио без надзора државне власти. Истина, да у састав тога одбора улази срески начелник или његов заступник, али шта он може са једним његовим гласом кад друга три члана могу бити противнога мишљења. Није овде реч о сукобу надлежности среског одбора са среским начелником о коме говори чл. 136. правила о пословном реду, и који се расправља код Државног Савета, јер је законодавац и код окр. одбора поред овлашћења, које је дао окружном начелнику, да може обуставити сваку неправилну

---

[1]) С. Јањић, *op. cit., Полицијски Гласник*, год. 1904., број од 19. Септембра, стр. 287..

[2]) С. Јањић, *op. cit., Полицијски Гласник*, год. 1904., број од 19. Септембра, стр. 287..

[3]) С. Максимовић, *Нова Збирка начелних одлука одељења-и општих седница Касационог Суда*, Књига IV., стр 77..

[4]) С. Јањић, *op. cit., Полицијски Гласник*, год. 1904., број од 19. Септембра, стр. 286..

[4]) Ми смо, тумачећи речи: „Што се једног дана не прода, наставиће се следећег дана, но и тада не сме се свршити пре четири часа,“ у §-у 480., за случај продаје само једног добра, казали ово: „.... скоро, управо, како изгледа, тај израз једино ту мисао у себи и садржи.“ Израз о коме се овде говори то је израз: „.... наставиће се.“ Ипак, ако не друкчије, а оно по аналогији морамо узети да се §. 480. други став има применити и на горњи случај: када је одређено за продају више добара — и то у један дан — па се тога дана сва та добра не продаду.

и незакониту одлуку окружног одбора (чл. 113. закона) тако исто наредио, да се спорна питања о надлежности између окружног начелника и окружнога одбора расправљају пред Државним Саветом (чл. 114. закона).

Овде је реч о томе, кад се и срески начелник и срески одбор сагласе и сложе у томе, да је то питање надлежан, да реши срески одбор, па га он реши својом већином противно одлуци среске скупштине или ком позитивном закону, или на начин на који то закон не допушта.

Како се у опште не може допустити, да власт захвата шири обим, него што је то законом одређено, излази, да срески начелник није властан, да задржава од извршења одлуке среског одбора. То нигде у закону не стоји, нити је прописано на који би се то начин имало да врши.

Пошто ово питање у закону није решено, то га треба првом изменом закона обухватити и прописати начин поступања при задржавању таквих одлука од извршења. Ово у толико пре, што је по тач. 2. чл. 6. закона о уређењу округа и срезова управним државним властима у округу и срезу, поред осталога главни задатак, *да мотре, да самоуправне власти у округу, срезу и општини раде у границама закона*, и сад, како ће се тај задатак вршити, кад државне власти не могу обустављати од извршења неправилне и незаконите одлуке, самоуправних власти? Ако се хтело, да систем среске самоуправе буде потпун, онда је то исто требало урадити и са окружном самоуправом, јер је ту надзор државне власти јачи, пошто окружни начелник има права да задржи од извршења сваку одлуку окружног одбора, која би била противна решењу окружне скупштине (чл. 113) или коме позитивном закону.

Чак, шта више природније би за самоуправни принцип изгледало, да срески начелник никако и не улази у састав среског одбора, јер он ту улази по положају, а не избором од стране среске скупштине, а да се у накнаду за то, између њега и среског одбора створи онакав исти однос у каквом односу стоји окружни начелник према окружном одбору.

Ни најмање неће вређати принцип среске самоуправе, ако би нпр. срески начелник задржао од извршења какву одлуку среског одбора, која не би одговарала решењу среске скупштине, или ком позитивном закону. По нашем мишљењу, а с обзиром на то, што је срески одбор управо извршни орган среске скупштине, он је из ње поникао, и срески начелник задржавајући од извршења одлуку среског одбора, тиме не чини ништа друго, него одржава у сили и важности решења среске скупштине, као већега самоуправнога тела или одржавањем у сили позитивних закона, противно којима би биле доношене те одлуке, представља везу између самоуправе и државе као целине.[1])

Из свега досадањег излагања, а поред указаних нејасности и неодређености у закону (питања под бр. 1, 2 и 3) које треба што пре прецизирати излази: да је садањим законом погрешно одређена граница између среског начелника као државне и среског одбора као самоуправне власти. Тиме што срески начелник по положају улази у састав среског одбора, било то као председник по ранијем објашњењу, било као члан, повређен је самоуправни принцип, јер једно лице постаје члан једног самоуправног тела по сили закона, без питања среске скупштине, као надлежне да бира чланове тога тела. А да би пак то тело — срески одбор — радило у границама позитивних закона и овлашћења, које му је дала среска скупштина из које је оно управо и поникло, потребно је да буде према среском начелнику у истоме односу, као што је окружни начелник према окружном одбору (чл. 113), те да овај може одржавати у снази решења среске скупштине и важност позитивних закона и на тај начин представља везу између самоуправе и државе као целине, као што смо пре поменули.

5. Најзад имамо да расмотримо још једно питање, које је у закону прецизно расправљено, али чије би решења из обзира целисходности и практичности требало незнатно изменити.

По чл. 139. у вези са чл. 156. закона о уређењу округа и срезова, благајник ће чинити исплате само по упутницама, које издаје срески одбор. То значи, да се сваки издатак и ако за њ постоји у буџету нарочито одобрена позиција, може учинити тек онда кад то реши срески одбор. Овде је код среског одбора потпуно заступљен принцип самоуправе, но он има и своју незгодну страну. јер ма за какав ситни издатак, који не премаша суму од неколико динара, а који је хитан и мора да се учини, срески начелник мора да сазове срески одбор, у седницу ради решења по њему. Тако нпр. ветар полупа зими два прозора на среској згради у неком малом среском месту. Како се та оправка мора одмах извршити, по строгој интерпретацији закона, чланови среског одбора морају само због тога долазити често из најудаљенијих крајева среза у седницу, да реше предмет у вредности два динара, а тај долазак да стане среску касу 9 динара (дневница чланова).

Мислимо, да се нећемо огрешити јако о самоуправни принцип, ако предложимо у интересу целисходности и практичнијег и бржег рада. да наредбодавац по среском буџету за ситније издатке, рецимо до 20 динара, буде по овлашћењу среског одбора председник тога одбора или срески начелник.

Чед. Ал. Јевђенијевић
начелник среза ресавског

[1]) Д-р Коста Кумануди, професор универзитета тако исто налази ову празнину у закону и мисли да би надзор државне власти требао да обухвати и ове одлуке. Админ. право стр. 245.

КРИМИНАЛНА ПОЛИЦИЈА

(НАСТАВАК)

Двадесет девета погрешка. — На два месеца после извршеног злочина, судски лекари Д-р Лебрун и Хеђер Жилберт поднели су истражном судији опширан и дефинитиван рапорт, у коме су формулисани ови закључци:

„1. Модрице око уста и по рукама мале Жане Ван Галк произведене су, по свој прилици, од самог детета у времену самртних мука.

2. Смрт је наступила услед загушења, произведеног материјама, које су приликом повраћања прошле кроз душник у плућа.

3. Стомак детињи садржавао је млеко и хлеб у стању потпуног варења; хлеб је био помешан са знатном количином путера.

4. Стомак је још садржавао и алкохола, у јачини од 50° (коњак или рум).

5. Одело жртве било је упрљано повраћеним материјама; на огртачу се налазило: жртвине косе, длаке од псета и мачке, као и длаке од плавих бркова.

6. Сечење ногу извршио је човек од заната, по свој прилици месар.

Из ових лекарских констатација излази, да је мала Жана Ван Галк била опијена; да ју је повраћање, које је због овога наступило, угушило, и да је смрт наступила — што се види из стања хране у стомаку — на три до четири часа после последњег оброка, који је био у 6 часова у вече“,

Изложене констатације не можемо примити без извесних примедаба и ове резерве:

1. На лицу леша палазе се мале модрице. Познато је, да су модрице обично резултат контузије. Такав случај овде, међутим, није могао бити, јер дете — изузев силовања — није било жртва насиља и бруталности. Откуда онда ове модрице? Треба ли усвојити мишљење судских лекара? Не мислимо тако. Ове модрице нису никако могле бити проузроковане од саме Жане. Девојчица је пала мртва пијана, загушена повраћањем, али није била у великој агонији, јер црте њеног лица нису изражавале ни борбу, ни страх, ни патњу, ни очајање. Шта више, четири мале модрице, које су се налазиле на лицу, биле су у истом реду и на једној истој, десној вертикалној линији. Да се дете само ударало у тешкој агонији, оно би, снажно и напредно као што је било, нанело себи више и озбиљнијих удараца; четири модрице не би биле овако правилне и, најзад, дете би се ударало са обе стране лица, а не само с једне. Ове површне модрице исто тако нису произлазиле ни од злочинца. Где им је онда порекло? Једино вероватно и логично објашњење ових модрица у овоме је: оне су постале пре, а не после детиње смрти. Ми усвајамо ово мишљење Д-р Ленера, који је прегледао леш и констатовао смрт одмах после наласка пакета. Видећи, да се дете онесвестило, и да је пало услед повраћања, злочинац се трудио да га поврати, и с тога га је штипао по лицу: испод ока, по образу и по десном углу усана. Ове модрице на лицу, јасне, правилне, у правој линији и у подједнаком одстојању, подсећају на правилне и методичне притиске злочинчевих прстију. Што се тиче модрица на рукама, које нису биле опажене у моменту открића

тела, оне могу произлазити било услед ове исте злочинчеве радње, било услед акције сведока Ноела, који је јако стезао још врућу руку жртвину приликом отварања пакета у комесаријату. У сваком случају, објашњење судских лекара о природи ових модрица, само је проста, невероватна и неоснована хипотеза.

2. На огртачу је нађена коса жртвина; затим длаке од пса и мачке, као и длаке од плавих бркова. Ова констатација имала би вредности да је одмах учињена. Она је, у осталом, пре спадала у надлежност детектива, но у надлежност судских лекара. Објављена тек на два месеца по извршеном злочину, констатација ова није била ни од какве користи за оријентисање у истрази. На основу ње власт је дошла до закључка, да је Жанин завођач носио плаве брковс, и имао у стану пса и мачку. Због овога је, опет, нарочито окривљен човек из улице „Maçon“, јер је имао једну лепу мачку — ангору — и једног великог пса. Потребно је, међутим, сетити се, са колико је срамног небрежења пакет био отворен у комесаријату. У место да је ова операција извршена пажљиво и обазриво, пакет је, као што смо видели, био спуштен на прљав под, док је огртач био у рукама више лица. Према оваквом стању ствари, позно вештачење огртача, којим је обрисан прљав и нечист под, не може имати никакве вредности.

3. Одмах у почетку судски лекари били су мишљења, да је сечење ногу извршио „човек од заната“, т. ј. искусан лекар. У свом званичном рапорту они су признали ову заблуду, проширујући израз: „човек од заната“ и на месара. Ово њихово друго тврђење изгледа нам исто тако мало основано као и прво. Доцније ћемо доказати, на основу специјалног начина сечења леша и правилног и симетричног пресека ногу, да ово није извршио месар, већ лице које се занима другом врстом ручног рада.

4. Судски лекари најзад тврде, према стању растворене хране у стомаку, да је смрт Жанина наступила на три до четири сата после њеног последњег оброка. Како је овај оброк био у 6 часова, то је, према овоме, смрт наступила између 9 и 10 часова у вече. Ово је тврђење сумњиво, и не почива ни на каквој озбиљној основи. Дете је одведено око 7 часова и одвучено у један привремени стан, у коме је, опијено, убрзо умрло у току повраћања. Њен завођач, страсан блудник, није, без сумње, чекао два пуна часа на своју жртву. У истини, смрт је наступила између осам и девет часова у вече, т. ј. на два до три, а не на три до четири часа после последњег оброка. Природа факата, као поузданих психолошких елемената, на које се можемо позвати, потврђује ово наше и обара мишљење судских лекара. Противречност ова, у осталом, без вредности је због ова два разлога: прво, што је немогућно супер-вештачење; друго, што се минимум времена смрти, који утврђују лекари, приближује максимуму времена које ми одређујемо. Ово, узгред буди речено, није прва заблуда наших судских лекара. Убрзо после злочина над малом Жаном, на обали Сене нађен је леш једне девојчице, за коју су они тврдили да је имала 10 до 12 год. Међутим, кад је утврђен идентитет овог леша, видело се, да је сирота девојчица — која се случајно удавила при повратку из школе у стан родитеља — имала тек 7 год. И кад се стручњаци овако грубо, за неколико година, варају у одређивању доба старости једног детета, лако је разумети да су били у стању да учине и једну много мању заблуду, свега у једном сату, приликом одређивања тренутка смрти према стању хране у стомаку.

* * *

Нећемо говорити о начинима на које је ова истрага вођена. Они се одликују пометеношћу, неразмишљеношћу, чудноватошћу, понекад и глупошћу, као што је н. пр. она дводневна трка ватрогасаца по крововима у циљу истраживања дечијих ногу и ципела. Скуп свију полицијских операција доказује потпуно одсуство расуђивања, хладнокрвности и методе. У осталом ова, несумњиво тешка истрага, није могла бити ни довршена, пошто су прва и битна обавештења, на којима је почивала, била сасвим погрешна и лажна. На основу њих није било могућно, чак и са правилним резоновањем — само овде није био тај случај — доћи до правилног решења проблема. У место иницијативе, брзог одлучивања, тачног посматрања, прецизног анализања и брзог извршења, ми, напротив, налазимо грубе заблуде, одсуство сваке разумне и смишљене иницијативе, устезање, неодлучност, спорост и одсуство сваке логике и методе. Додајмо овоме још и примитивну и непотпуну организацију полиције у Брислу и његовим предграђима, па ћемо добити праву слику ствари: анархију и хаос у незнању и неспособности Треба ли се онда чудити, што се Брисл сматрао у Брабанту као рај крадљиваца и убица, и што сви, мало необичнији злочини, који се у њему изврше, остају увек некажњени, изузев оних, код којих су кривци на делу ухваћени, или чији се извршиоци сами пријављују власти. То никако није личност овог или оног чиновника коју овде нападамо, већ је то општи систем кога осуђујемо, и кога сви морају осудити, јер је рђав, грозан и опасан. У овом ће се с нама сложити, надамо се, све добре, часне и савесне судије, да би се дошло до читаве серије неопходних реформа, које ћемо поменути у нашим закључцима.

(НАСТАВИЋЕ СЕ)

ПОУКЕ И ОБАВЕШТЕЊА

Учињена су нам ова питања:

I

Г. Гавр. Адамовић, полицијски писар, пита:

„Један бивши механџија из Паланке, дугује на име претплате на „Српске Новине“ за 1901. и 1902. год. дин. 40.

Кад је од истога покушана наплата ове дуговане претплате, он је изјавио, да ову претплату неће да положи пошто је по закону застарило право на наплату исте.

Молим уредништво за објашњење:

1. Да ли право за наплату дуговане претплате на „Српске Новине“ застарева по § 928. д грађ. законика, као годишњи државни приход, и ако то стоји, онда од кад почиње застарелост.

2. Ако право на наплату овога не застарева онда, може ли се наплата извршити егзекутивним путем?“

— На ово питање одговарамо:

По уредби — наставленију — од 30. маја 1837. године (Зборник XXX стр. 192) тачка 4. кафеције и механџије дужне су држати „Српске Новине“.

По буџету државних прихода стр. 155. глава VII партија 31. под 2. од претплате ових новина предвиђа се годишњи приход у 80.000 динара.

Све дотле, докле ово државно потраживање не застари, оно се може наплаћивати, пошто се претходно донесе решење у смислу 465. т. 4. грађанског судског поступка.

Код овог државног потраживања није искључена застарелост ни једним законом, те се питање о застарелости претплате има нормирати по одредбама грађанског закона.

Како је ово годишње потраживање, то би, по мишљењу уредништва, застарелост била из тачке д § 928. грађ. закона, а почињала би крајем године за коју се претплата тражи; али Касациони Суд узима, за сва државна потраживања, застарелост из § 931. од шест година.

Према овоме, сваком дужнику, који не плати драговољно ову претплату, треба наредити решењем плаћање исте, с обзиром на застарелост из § 931. грађ. закона, па кад решење постане извршним, онда наплату извршити путем егзекуције.

II

Суд општине суботичке, актом својим Бр. 481, пита:

„Моли се уредништво за обавештење у првом наредном броју Полицијског Гласника о томе:

Ова општина по распореду бр. 6. за ову годину има 275 пореских глава, које су оптерећене поред остале порезе, и са личном порезом.

Тако исто, ова општина поред броја глава у првој тачки има и 27 домова — задруга, којима су старешине изумрле, те исте само што лични порез не плаћају, а порезу на имање па и бир свештенички плаћају, и према томе ова општина има 302 порез плаћајућих обвезника.

Према овоме:

1. Има ли деловођа овога суда право на плату 720 динара по чл. 118. зак. о општинама, пошто износи број пореских обвезника у овој општини преко 302.

2. Ако нема, онда како се рачунају они домови — задруге напред споменуте, кад деловођа и са њима исто онако има посла као и са пореским главама, само што им у распореду порезе бр. 6. не разрезује личну порезу, а друго им све врши?“

— На ово питање одговарамо:

У члановима 6. 7. 21. 29. 30. 32. 70. и 112. закона о општинама, као основица

за тамо побројане радње дужности или права, узети су *пунолетни грађани* или *правни гласачи.*

Од овога правила одступа се у члановима: 105. 117. и 118. истога закона, јер се ту као основица узимају *пореске главе.*

Како се под пореским главама, по општем схватању, узимају и они домови, где нема пунолетних грађана, па се чак од њих у смислу чл. 72. закона о непосредном порезу наплаћује на име личног пореза по 5 пара од сваког динара, то се има узети, да је у овом последњем случају, кад је реч о платама председника и деловођа, законодавац обухватао речима пореске главе и ове домове без пунолетних чланова.

Ако се тако не би узело, онда се не би нашло у опште разлога за оно одступање од правила постављеног у чл. 6. 7. и тако даље.

У осталом и по природи саме ствари треба и ове домове рачунати у пореске главе, о којима говоре чл. 105. 117. и 118. јер сви ти домови могу имати више правних послова у општини него поједини пунолетни чланови, а очигледно је, да је законодавац, везујући плату председника и деловође за број и количину пореских глава, имао пред очима и величину послова, што их ови органи морају имати.

У пореске главе не би се никако могли убројити они порески обвезници, који не живе у дотичној општини, него само ту имају имања и по распореду бр. 6. воде се као странци, јер је неоспорно, да они не чине састав пореских глава једне општине.

Према овоме, кад у тој општини има без странаца 302. порез плаћајућа обвезника, плата деловођи требала би бити 720 динара.

III

Г. Василије Х. Перић, свештеник из Криве Феје, пита:

„Моли се уредништво да ми да објашњења преко Полицискога Гласника за следеће:

Нешто ми је из кривичног судског поступка као и из закона о општинама познато али нејасно: могу ли председник и деловођа бити при суђењу, кад постоји духовно сродство у другом степену т.ј. деловођа венчао као кум саданьег свог председника, а доцније и крстио његову једну кћер?

Надам се да ће ми уредништво дати ово објашњење".

— На ово питање одговарамо:

Чланом 71. закона о општинама регулисан је међусобни одношај сродства између одборника као и између њих и кметова.

Чланом, пак 89. истог закона, регулисан је одношај сродства између председника и кметова и ових последњих.

Ни у једној од тих законских одредаба не додирује се сродство између деловође и општинског председника и кметова.

Из овога се да извести једино тај закључак, да законодавац није ни узимао то сродство као препреку за заједнички рад ових.

Другчији се закључак не би могао извести ни из наређења § 53. и осталих грађанског судског поступка, ни из § 43. кр. суд. поступка, као ни из § 7. закона о судијама.

IV

Деловођа општине неготинске, пита:

„Поједине одредбе у најновијим изменама и допунама у закону о општинама, изазвале су интересовање грађана, свију занимања.

Једно најважније питање које већину интересује, то је питање: *хоће ли општи наредни избори бити у прву недељу по „Св. Сави" 1913. године или 1912 године,*

Први одељак чл. 75. закона гласи: „Изабрани одборници морају остати на својим положајима и вршити службу *три године*".

Чл. 77. гласи: „Одборници се бирају на *три године*".

Чл. 101. гласи: „Председник општине, потпредседник и кметови, бирају се на три године, а *по истеку тога рока одређује се нови избор*".

Чл. 102. гласи: „Одборници изабрани на три године....."

Чл. 122. гласи: „Председници општинских судова, кметови и одборници остају на својим положајима, у смислу чл. 101. овог закона, *три године.*"

Трећи одељак чл. 181 *в* између осталога гласи:.... *а избор ће им важити за период 1910—1912 године.*

Из напред цитираних одредаба јасно је, да општинским управама, изабраним на прошлим општим изборима, траје мандат до краја 1912 године и да се наредни, општи избори, према чл. 174. закона, имају извршити у прву недељу по „Св. Сави" 1913. године. Али, како је у овоме члану казато:.... *врше се редовно сваке треће године у прву недељу по „Св. Сави",* многи налазе, да је ова одредба према осталим у контрадикцији и да 1912 није закључна, већ искључна у периоду, те се и наредни, општи избори имају извршити у прву недељу по „Св. Сави" 1912 године.

Ма да сам противан овоме мишљењу, јер налазим да речи „сваке треће" не треба разумети календарске године и да се наредни избори имају извршити 1913. године, ја Вам се у општем интересу обраћам с молбом, да о овоме питању изнесете Ваше мишљење."

— На ово питање одговарамо:

И уредништво налази, да члан 174. закона о општинама не говори о календарској години, него о трогодишњем периоду, за које време кметови и одборници остају на дужности према наређењима чланова: 77. 101. 102. и 122. поменутог закона.

Тако ваља разумети и одредбу чл. 181. *в.* која говори о периоду 1910—12. године.

Јер ако би се узело да је реч о календарској години, онда изборни период не би био од три него од две године, а то би било у сукобу са јасним наређењима поменутих законских одредаба.

ПОУКЕ И УПУТИ

За деобу задружног имања између задругара, кад ови неће да остану у заједници, апсолутно је надлежан изабрани суд, и полицијска власт, и без сагласија парничара, дужна је овај одмах саставити за оно имање, за које је утврђено да је задружно, а за остало тек онда, кад слабија страна, упућена на спор, код суда докаже, да је задружно.

Јован С., трговац из Врања, обратио се начелству округа врањског молбом, у којој је навео, да је извршном пресудом врањског првост. суда од 11. децембра 1907. године Бр. 21.250, оглашен његов брат Таса за његовог задругара од 1890. год. до пресуђења; али како због свађе не може даље са њим у заједници да живи, то је молио начелство, да у смислу § 434. грађанског суд. пост. састави изабрани суд, који ће, у смислу поменуте пресуде, извршити деобу. Са своје стране именовао је судије.

Саслушан по овоме Таса, изјавио је, да је ово тражење брата му непотпуно, јер није побројао имање и остало, што би било предмет деобе.

По одлуци начелства, молилац Јован накнадно је именовао сву имовину, чију деобу тражи, али је пуномоћник његовог брата на то изјавио, да не пристаје на деобу, јер он није именовао сву покретну и непокретну имовину.

Начелство окр. врањског нашло је, да по § 496. грађанског закона, наследници, ако се сложе, могу делити своју имовину, који случај овде није — и да се по §§ 433, 434. и 436. грађ. суд. пост. изабрани суд може саставити, ако има тачно одређен предмет. који битни услови овде нису испуњени, па је с тога решењем од 19. јуна 1909. год. № 8658, одлучило, да се молилац Јован у року од 15 дана, од дана извршности решења, обрати надлежном суду и тамо тражи, да суд нагна Тасу на деобу и да нареди, да је изабрани суд изврши по § 434. грађ. суд. пост., па такву одлуку, којом ће деоба бити наређена, поднесе начелству на извршење.

Решење ово оснажио је и Министар Унутрашњих Дела својим решењем од 20. јула 1909. год. П№ 14138.

По изјављеној жалби, Државни Савет нашао је, да ожалбено решење Министрово не одговара закону из ових разлога:

Из извршне пресуде врањског првостепеног суда и њених разлога од 11. децембра 1907. год. № 21280., по спору Тасе С. противу жалитеља Јована, за утврђење задружног односа, види се, да је Таса оглашен за задругара Јовановог почев од 1890 године у трговачкој радњи и имању (које у пресуди није поименце означено) и у имању, које су од оца пок. Сотира 1899 год. наследили.

За деобу задружног имања између задругара, по тач. 5. § 434. грађ. суд. пост., као и за остале спорове побројане у томе §., увек је надлежан за суђење избрани суд. То је апсолутна надлежност и не тражи се сагласије парничара да им суди избрани суд. Они имају само да се сложе, или да се неоспорним доказима утврди,

о чему има избрани суд да суди и одмах бирају судије у смислу § 435. помен. поступка.

Сем те надлежности постоји и уговорна надлежност, кад се парничари, у смислу § 433, грађ. суд. пост., сагласе, да им какав спор расправи избрани суд, за који он није апсолутно надлежан. У томе случају они то утврђују писмено по § 436. помен. поступка, предају га полицијској власти ради састава избраног суда и бирају судије.

Као што се даље из акта види, извршним решењем начелства од 31. јануара 1907. год. Бр. 19874., које је донесено по примедбама Државног Савета од 19. децембра 1906. год. Бр. 8619, и Министра Унутрашњих дела од 23. децембра исте године ПБр. 26606, одлучено је: да се за деобу имања, које су Таса и Јован наследили по судском тестаменту од свога оца цок. С., састави избрани суд; а за право на деобу трговачке радње упућен је Таса на спор суду, који је и водио по гласу напред поменуте пресуде.

Питање о деоби тога наслеђеног имања, које је жалитељ Јован побројао у акту Бр. 3818., као што се види, изван спора је, и ту деобу, по предњем извршном решењу начелства, има да изврши избрани суд, који по захтеву Јована мора да се састави у смислу §§ 434., 435. и 437. грађ. суд. пост.

Сем тога имања, жалитељ Јован по акту Бр. 2976, 3818 и 5619., на основу судске пресуде, тражио је и деобу осталога задружног имања, као: мануфактурне радње са свима приманьима и даваньима, вина, ракије, жита, бачава и све покретности, која се у њиховом стану нађе, а не служи употреби појединих чланова породице: а тужени Таса захтевао је, да Јован покаже сву имаовину поименце, која има да се дели.

Како мора бити начисто изведено, о чему има избрани суд да суди, јер то је основа предметне надлежности његове, а жалитељ Јован није поименце означио сву покретност, која има да се дели, то је начелство требало, да позове Јована да то учини, не губећи при томе из вида ни оно непокретно имање, за које је, по решењу врањског првостепеног суда од 20. јануара 1909 год. Бр. 438. и од 2. марта исте године Бр. 3364. упућен на спор суду, да докаже, да је исто имање искључиво његово, а не задружно, ако је спор расправљен и утврђено, да је и то задружно имање. О томе и у опште о имању, које буде Јован показао као задружно, треба узети реч од туженог Тасе, па ако он буде тврдио и изнео, да извесна имања нису показана, која су по његовом тврђењу задружна и има да се деле, а Јован то оспори, — онда се о спорном имању има да упути на спор слабија страна, а за задружно имање, које није у спору, да се састави избрани суд за деобу.

Тако начелство није учинило, него је, на основу § 433. грађ. суд. пост. и § 496. грађанског закона, одбило жалитеља Јована од тражења састава избраног суда и упутило на спор суду, да туженог Тасу нагна на деобу, и да суд нареди, да је избрани суд по § 434. помен. поступка извршн, па је то решење одобрио и Министар ожалбеним решењем.

Таква је радња противна закону. По § 492. грађан. закона наследницима — задругарима стоји на вољи да остану у заједници или да се поделе, а по § 496. истог закона, у вези са § 434. грађ. суд. пост., ако се сами не могу да поделе, деобу свагда врши избрани суд.

Деоба имања, које су парничари наследели од оца, као што је напред казато, изван спора је, јер о њој постоји извршно решење начелства од 31. јануара 1907 год. № 19874. за састав избраног суда.

И за деобу осталог имања, за које се утврди да није у спору, тако исто апсолутно надлежан је по § 434 грађ. суд. пост. избрани суд, јер је пресудом судском утврђено задружно стање. Ту се не тражи пристанак парничара на избрани суд, као што је то случај за друге спорове, које по § 433. грађ. суд. пост., само по сагласију парничара, може да суди избрани суд.

Са наведенога ни начелство ни Министар, који је решење начелства одобрио, нису могли по закону упућивати жалитеља Јована на спор, да туженог Тасу нагна на избрани суд за деобу задружног имања, које је изван спора, и за коју је апсолутно надлежан избрани суд.

Министар Унутрашњих Дела писмом од 15. марта 1910 године П№ 4644. известио је Државни Савет, да се са предњим посматрањем саветским слаже, и да ће у смислу истога издати жалиоцу друго решење.

Одлука Државног Савета од 19. марта 1910 год. № 2333.

Државни Савет надлежан је да решава и о одлукама, које по чл. 57. закона о општинама доносе варошки односно сеоски састанци, а тичу се размене и отуђења варошког односно сеоског непокретног имања, или задужења вароши или села за чисто њихове потребе.

Збор сељана села В.... на дан 17. јануара 1910. год. донео је одлуку, да се од утрине сеоске дâ бесплатно у својину Илији С., из Б ..., 0·05 ha ради подизања зграде за становање.

III. Одсек Државног Савета нашао је, да Државни Савет, према прописима закона о општинама, није надлежан да решава о одлукама, које доносе сеоски састанци о отуђењу сеоске утрине, па је с тога поднео Савету извештај, да се акта врате нерасмотрена.

Државни Савет на свом састанку од 16. марта 1910. год. № 2019, нашао је, да је, према пропису чл. 57. у вези са чл. 33. тач. 3. и 9. закона о општинама, Савет надлежан да решава и о одлукама, које доносе сеоски састанци о отуђењу својих сеоских имања, па је, према томе, предмет понова упутио дотичном Одсеку, да узме у оцену саму ствар.

Према овој одлуци, III. Одсек Државног Савета узео је понова у расматрање и решавање горњу одлуку сеоског састанка, па је нашао, да је треба одобрити.

Државни Савет, усвојивши извештај свог Одсека на основу чл. 57. у вези чл. 33. закона о општинама, одлуком од 19. марта 1910. год. № 2322, одобрио је поменуту одлуку сеоског састанка.

Јос. К. Ст.

Мишљење опште седнице Касационог Суда од 4. маја 1910. № 5494.

Продаја пресних, неизрађених опанака, ирекo трговаца, не само није забрањена, него за ту продају у опште није потребно никакво нарочито одобрење, па, дакле, продавци трговци за ову продају не могу се ни казнити по § 373 а казн. законика.

Господин Министар Правде писмом својим од 25. априла 1910. г. № 6120, а услед захтева Господ. Министра Народне Привреде, тражио је, да му Касациони Суд да своје мишљење о томе:

»да ли је по § 83. Уредбе о еснафима трговцима допуштена продаја пресних, неизрађених опанака, или се она има забранити, па и казнити, по § 373. а казненог закона«.

Поводом овога захтева Касациони Суд на основу тач. 2. § 16. закона о своме устројству у општој седници својој проучио је ово питање и поменуту еснафску уредбу, па је нашао:

»Забрана отварања дућана, заната и у опште ма какве друге радње у смислу § 373 *а* казненог законика претпоставља, као што се види из самога текста овога закона, да је за исте послове потребно претходно одобрење надлежне власти, па да тога одобрења нема.«

»Међутим пропис § 83. еснафске Уредбе од 14. августа 1847. г. В№ 1269. Зб. IV стр. 41 и његов додатак од 29. јануара 1849. Зб. V. стр. 2. тач. 3. говори само о томе, које од израђених послова наших мајстора могу трговци у својим дућанима продавати, *по предварителном одобрењу полицајне власти*«, како се то каже у тачки 3. поменутог додатка ка овој уредби.

Овим прописом, дакле, није наређено да трговци не могу у својим дућанима држати и продавати пресне, *неизрађене* опанке, нити има прописа да је за продају тога потребно какво нарочито одобрење, те да би се без тога одобрења могла забранити, а у поновљеном случају и казнити.

Шта више по § 81. еснавске уредбе, који је измењен додатком од 29. јануара 1849. год., трговац може у своме дућану држати и продавати: »како оне еспапе, с којима је трговати учио, тако уз ове оне с којима мисли да ће моћи трговати«, а да за то не мора тражити одобрење еснафа оне побочне трговине, јер је § 85 уредбе укинут, наравно сем случаја § 83 уредбе за урађене послове«, које би трговци од наших мајстора ради продаје узимали.

Као што се, дакле, види ова забрана трговцима продаје урађених послова наших мајстора, и претходно одобрење надлежне власти за ту продају прописани су ради заштите самих појединих трго-

вина и заната, јер је „полицајна власт“ по допуни § 83. еснафске уредбе с погледом на те интересе овлашћена, да трговцима продају тих урађених послова допусти или забрани. Па како пресни опанци не спадају ни у какву врсту занатских израда, јер то у ствари и нису никакви опанци него само делови исечене коже, и како је њихова употреба у опште допуштена, то се на њихову продају не односе напред поменути прописи ни о одобрењу ни о забрани.

Са наведених разлога, Касациони Суд је мишљења:

„да продаја пресних, неизрађених опанака, преко трговаца, не само није забрањена него да за ту продају у опште није потребно никакво нарочито одобрење, па, дакле, да се продавци трговци за ову продају не могу ни казнити по § 373 *а* казненог законика“. **М. Л. Р.**

СЛУЖБЕНЕ ОБЈАВЕ

ПОТЕРЕ

Ђорђе Тодоровић, тежак из Јовца, који одговара за више крађа, налази се у бегству. Он је стар 28—30 година, сувоњав, висок, у сељачком оделу. — Депеша начелника среза беличког Бр. 12155.

Препоручује се полицијским и општинским властима, да за овим побеглим лицем учине најживљу потеру, и у случају проналаска стражарно га упуте власти која је потерницу издала, с позивом на означене бројеве акта или депеша.

СКРЕЋЕ СЕ ПАЖЊА

Јулија, жена **Воје Поповића,** адв. приправника, за коју смо у прошлом броју јавили да је нестала, није до данас пронађена, с тога

износимо њену слику ради бржег и лакшег њеног тражења. Она је стара 19 година, добро развијена, смеђа. Од одела имала је на себи: сукњу тегет, блузу плаву, чарапе црне и плитке ципеле.

ПРЕСТАЛА ПОТРЕБА

Станиша Видојковић, осуђеник пожаревачког казненог завода, чију смо слику и потерницу донели у прошлом броју, вратио је се сам у казнени завод, те је престала потреба за његовим тражењем.

ТРАЖЕ СЕ

Јохан Мудрак, аустро-угарски војни бегунац, коме је одређено Ваљево за стално место становања, отумарао је незнано куд. Он је по занимању шлосер. — Акт начелства округа ваљевског Бр. 6606.

Милутин, син **Димитрија Тодосијевића,** из Прахова, отумарао је од своје куће. Он је стар 13 година, стаса малог, смеђ, очију плавих, на левој руци нема два прста, на глави има две белеге од опекотине, у оделу грађанском. — Депеша начелника среза неготинског Бр. 6497.

ИЗ ПОЛИЦИЈСКОГ АЛБУМА

У 19. броју овога листа изнели смо, да је у шуми села Липовице, у срезу деспотовачком, нађена једна женска, која или неће да говори или је мутава, те се није могло сазнати која је и одакле је.

После овога јављено је уредништву, да се начелству пријавио Миладин Павловић, из Ћовдина у срезу млавском, округа пожаревачког, тврдећи да је то његова сестра Милка, те је

спроведена начелнику среском да се на лицу места провери тачност изјаве Миладинове.

Тамо се, међутим, утврдило, да она није сестра Миладинова, јер је његова сестра пронађена у В. Градишту.

Непозната женска враћена је опет начелству моравском, и сада треба пронаћи која је и одакле је.

Како се то не може сазнати од ње никојом начином, то износимо њену слику и позивамо свакога онога, који би је познао, да о томе извести или начелство моравско, с позивом на његов акт Бр. 5929, или ово уредништво.

Ова женска је стара око 20 година, средњег раста, добро разнијена, очију плавих, лица смеђег.

Од одела има на себи: две сукње од плавог порхета, две нове цицане блузе, једну црну вунену мараму, једну црну кецељу и поцепане кожне папуче.

Око врата има један ланчић од црне жице, на коме су нанизани црни мерџани и један крстић од црног плеха, на коме је насликано Христово распеће.

УХВАЋЕНИ

Крста Манчић, калфа берберски, чију смо потерницу донели у 18. броју ухваћен је и спроведен начелнику среза белопаланачког, који га је тражио расписом Бр. 6011.

Деспот Мијушковић, који је прошле године побегао из притвора начелника среза левачког, а чију смо потерницу донели у 22. броју од прошле године ухваћен је.

МАНГУП СТОКА

У општини смедеревској налази се једна мангуп кобила, матора 3 године, длаке мрко-доратасте на челу цветаста. — Акт начелства округа смедеревског Бр. 3703.

У реону општине криворечке нађене су три мангуп кобиле. Једна длаке зелене, друга длаке доратасте а трећа длаке вране. Све три маторе 4—5 година. — Депеша начелника среза копаоничког Бр. 4217.

КРАЂЕ СТОКЕ

Ноћу између 20. и 21. овог месеца, непознати крадљивци украли су Љубомиру Митровићу, из Котешнице, једног коња старог 7 година, високог 155 см. длаке мрко-доратасте, на челу цветастог. — Депеша начелника среза ваљевског Бр. 8537.

Младену Милановићу, из Јарушице, украдена је кобила са женским ждребетом. Кобила је матора 10 година, алатаста, без роваша. Ждребе је маторо 2 месеца, жуто цветасто у обе задње ноге путасто. — Депеша начелника среза лепеничког Бр. 11510.

Ноћу између 13. и 14. овог месеца, непознати крадљивац украо је Драгутину Праћићу, млинару из Г. Милановца, једну кобилу, матору 8 година, цветасту, длаке доратасте, на предњој ногавици ожиљак од ама, високу 151 см. са жигом положено „К — 11“. — Депеша начелства округа рудничког Бр. 2910.

Непознати крадљивац украо је Марку Јанковићу, из Брњице, једну кобилу длаке доратасте, матору 4 године и лисасту. — Депеша начелника среза голубачког Бр. 3503.

Обраћа се пажња свима полицијским и општинским властима на ове крађе и крадљивце.

Штампа Краљ. Срп. Државне Штампарије уредник **Душан Ђ. Алимпић**

БРОЈ 22. У БЕОГРАДУ, НЕДЕЉА 6. ЈУНА 1910. ГОДИНА VI.

ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК

СЛУЖБЕНИ ЛИСТ МИНИСТАРСТВА УНУТРАШЊИХ ДЕЛА

„ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК“ излази једанпут, а према потреби и више пута недељно. Претплата се полаже у напред, и то најмање за пола године код свију полицијских власти, и износи: 20 динара на годину за државна и општинска надлештва, а за све друге претплатнике у опште 12 динара годишње. За иностранство: годишње 24, полугодишње 12 динара у злату. Појединн бројеви **„Полицијског Гласника“** не продају се. Рукописи се не враћају.

СЛУЖБЕНИ ДЕО

МИ

ПЕТАР I

ПО МИЛОСТИ БОЖЈОЈ И ВОЉИ НАРОДНОЈ

Краљ Србије

На предлог Нашега Министра унутрашњих дела, а на основу чл. 57. и 160. в. закона о уређењу округа и срезова, решили смо и решавамо:

I.

Избори чланова окружних скупштина за четворогодишњу периоду: 1910., 1911., 1912. и 1913. годину извршиће се у целој земљи на дан четвртог јула ове године.

II.

Окружна Скупштина у сваком округу састаће се у ванредан сазив на дан шестог августа ове године.

Наш Министар унутрашњих дела нека изврши овај указ.

28. маја 1910. год.
у Београду.

ПЕТАР С. Р.

Министар унутрашњих дела,
Љ. Јовановић С. Р.

СТРУЧНИ ДЕО

О ПРОДАЈИ ЗА ИЗВРШЕЊЕ ОДЛУКА СУДСКИХ

(НАСТАВАК)

Исто тако неће бити тешкоће ни онда када је, код продаје која има за предмет више непокретних добара, за ову одређено више дана, али тако да је у огласу прецизирано, кога ће се дана које од тих добара продавати. У таквом случају свако од пописаних добара продаваће се означеног дана, стим да се, тога дана, продаја не може завршити пре четири часа по подне. Иначе би она била неуредна. Овде, односно трајања продаје, имамо, дакле, да поступимо онако како смо то учинили у случају када продаја има за предмет само једно добро и када је, за продају, само један дан одређен.

Тежи је и компликованији случај када је, за продају више пописаних добара, одређено више дана, али без означења кога ће се дана које добро продавати. Када се, тада, може закључити продаја појединих добара?

Ствар би била лака, ако би власт могла једновремено продавати сва пописана добра. Тада се продаја, код које је лицитирање појединих добара симултано а не сукцесивно, не би могла завршити пре четири часа по подне онога дана који је одређен као последњи дан продаје. Али quid ако продају, у сличном случају, извршни органи тако у опште не врше, јер би, због једновременога надметања, могло бити помењe, или, ако у самој ствари, продаја није тако вршена, ма да је иначе и то могло бити?

Касациони Суд, до душе, вели, у своме решењу од 19. Октобра 1902. бр. 7931.[1]) које смо напред већ навели, да, када је објављено да ће се продаја вршити више дана, не може се она закључити првог дана већ тек оног који је одређен као последњи дан продаје, али то решење, врло корисно за случај да је, за продају једног добра само, одређено више дана, овде нам није од велике помоћи. Ако би се, на основу овога решења, узело да се, када је, за продају више добара, одређено више дана, продаја ни једног од тих добара не сме закључити пре четири часа онога дана који је, као последњи дан продаје, обзнањен, не би се, тада, добило ништа од тога што је за продају одређено више дана: сви ти дана били би употребљени на продају само једног добра, тако да би, за продају свих осталих добара, остало само време после четири часа по подне последњега дана, што значи да би, односно тих добара, био, са гледишта огласа, онај исти резултат који би био да је за продају био само један дан одређен.

С друге, пак, стране, ако кажемо да се и првога дана, после четири часа по подне, може закључити продаја добра које се је тога дана продавало, онда зашто се не би, после тога момента, а истога дана, могла закључити продаја и осталих добара у попис узетих, ако је, пошто се на њих прешло, после тога тренутка престало надметање? Али тада, на што онај други дан за продају одређен?

Ми не видимо другог начина за решење овога питања до тога: да власт може и првога дана, после четири часа по подне, закључити продају свакога од пописаних добара, под условом да је, код свакога од њих, престало надметање пре свршетка тога дана, или тачније пре свршетка канцеларискога времена полициске власти. А што се тиче оних добара код којих се надметање тога дана није свршило, било да је оно тога дана било почело било да не, код тих добара ће се надметање продужити односно отпочети сутра дан, то јест другог дана за продају одређеног, и то надметање не може бити закључено пре четири часа по подне истога дана. Тако да, напослетку, извршна власт нема никакве потребе да, предвиђајући да не може само једног дана продати сва пописана добра, обзнањује у огласу како ће она та добра продавати више од једног дана. Јер и по самом закону, а специално по §-у 480., оно што се једног дана продало не би, продаће се сутра дан, кога дана се, као ни првога, продаја не сме закључити пре четири часа по подне. Где је корисно објавити да ће се продаја вршити више од једног дана, то је код продаје само једног добра, ако би ово вредело толико да се може предвидети да се продаја једног дана завршити неће: ту корист ми смо већ напред истакли, и на то се овде, разуме се, нећемо враћати.

бб. *Кад се свршава продаја покретних ствари.* Пропис да се јавна продаја не може закључити пре четири часа по подне тиче се, као што се то из текста §-а 480. види, само непокретних добара, што значи да се продаја покретних ствари може закључити и пре тога момента, било да је то први или други, трећи ит.д. дан про-

[1]) С. Јањић, *op. cit.*, *Полицијски Гласник*, год. 1904., број од 5. Септембра, стр. 274..

даје. За закључење продаје овде је потребан само тај услов: да је престало надметање.

Разлог овај разлици, између продаје покретних и непокретних добара лежи, без сумње, у томе што се, махом, код принудне наплате из покретних добара има да прода толики број ствари (н. пр., када се продају ствари какве трговачке или фабрикантске стечајне масе — §§ 142. à 155. Зак. о Стец. Пост.) да би принудна наплата ту могла врло дуго трајати, ако би се, за закључење продаје сваке од пописаних покретности, морало чекати да прво прође четири часа по подне. Осим тога, покретне ствари, већином, имају мању вредност него непокретне, због чега код њих и лицитирање траје краће. Услед те диференције у вредности између непокретних и покретних добара, законодавства, у опште, окружују многобројнијим гарантијама правне трансакције код непокретних добара него код добара покретних.

Према томе, продаја покретних добара потпуно је правилна, и ако је закључена пре четири часа по подне, нити би она зато могла бити уништена.

У осталом, и за покретне ствари важи правило постављено у §-у 480. да „Што се једног дана не прода, наставиће се следећег дана", наравно на онај исти начин као и првога дана, т. ј. продаја ће се и тога дана моћи закључити само ако је надметање престало, па ма то било и пре четири часа по подне.

Није ово једина разлика, у погледу продајне процедуре, између покретних и непокретних ствари. Има их још, од којих ћемо напоменути само ове: § 488., који говори о разлици између протокола јавне продаје непокретне (став први) и протокола јавне продаје покретне (став други) ствари; § 506., по коме се, у начелу, јавна продаја покретних ствари не може уништити (став први); § 483., који прописује да: „Јавно се продаје за готове новце, који се полажу за покретну ствар одма, а за непокретну најдаље *шеснајести* дан после свршене продаје" (став први, измена од 19. Априла 1885. год.); § 466., где (први став) стоји да ће полициска власт „пописати и проценити најпре покретне ствари, а ако оне не залегну, и непокретне, па продати их"[1]) и т. д.. В. још §§-е 464., 466., став други (допуна од 19. Априла 1885. Зб. 41. стр. 135.), § 473., 474..

Када је таква разлика, код егзекутивне наплате, између покретних и непокретних ствари, онда из тога излази да извршна власт не може једну покретну ствар продати у оној форми у којој се продају ствари непокретне и vice versa. Таква радња власти била би закону противна, а продаја, ако је она имала за предмет непокретна добра, могла би се уништити, односно могла би дати, по §-у 506., став први, места накнади штете, ако су се продавале покретне ствари, а и самом уништају продаје, и у овом последњем случају, „ако би било злоупотребљења и непоштења од стране извршитеља и купца ствари" (§ 506., став први *in fine*).

Из овога видимо колико је, и код принудне наплате као и код многих других правних института, важно знати да ли је извесно добро непокретно или покретно. И овде, дакле, добијају своју важност одредбе §§-а 185. à 190. Грађ. Законика, у којима се говори о томе које су ствари покретне а које непокретне, што значи да ће често пута извршна власт имати, код егзекутивне процедуре, да расправи тешкоће које изазива примена горњих прописа. Наравно да и ту, као и иначе код јавних продаја, радња те власти подлежи, на жалбу заинтересованих, контроли судске власти. Тако, н. пр., извршна власт неће сваку зграду продати, као непокретну, по прописима који важе за продају добара те врсте, јер зграда не мора увек бити непокретна ствар. И заиста, ако оно што се на земљи налази није са овом у онаквој вези какву тражи § 189. Грађ. Законика, то се неће сматрати као непокретно добро, већ ће задржати своју природу покретне ствари. Такав је случај, н. пр., са оним сеоским вајатима који нису у земљу укопани ни узидани, који, дакле, нису, својим темељем, *у земљи* већ су просто на *земљи*: такве зграде су покретне ствари, и као покретне ће се, при принудним наплатама, и продавати. Исто то важи и за воденице на Дрини, Сави, Дунаву и Морави: и оне су покретне ствари, јер њихова веза са земљом, — ланци — не одговара захтевима §-а 189. Грађ. Законика.[1])

(наставиће се)

Ж. Перић

[1]) А. Ђорђевић, *op. cit.*, II., 1., стр. 513..

[1]) В. нашу расправу: *О привременом праву наплате између државе и хипотекарних повериоца*, стр. 14..

КРИМИНАЛНА ПОЛИЦИЈА

(наставак)

IV. Хипотезе.

Остаје нам сада да испитамо разне хипотезе, које су створене поводом злочина над Жаном Ван Галк; да контролишемо њихову основаност, и да оценимо њихову вредност. Почнимо са најкомпликованијом и најневероватнијом од њих.

Прва хипотеза: злочин из освете. Жана Ван Галк ванбрачно је дете Франсоазе Ван Галк и Пјера С... типографа. После Жаниног рођења, њен отац оженио се другом женом, али је, и поред тога, продужио односе са својом првом метресом. Законита Пјерова жена, љубоморна на своју ривалкињу и њено дете, могла је удесити најсвирепију освету. Уврежена у својим најинтимнијим осећајима и у свом супружанском достојанству, она је могла своју непријатељицу дочекати и смрвити у њеној материнској љубави. У овом циљу она је могла наћи каквог старог развратника и предати му ванбрачно дете свога мужа из мржње према његовој пријатељици. Пошто је смрт детиња непредвиђено наступила, нађен је одмах један болнички помоћник за парање лешева, који је пристао да ишчеречи детињи леш, после чега је један улични комисионер однео и оставио пакет у улицу „Hirondelles".

Је ли потребно нагласити, да је ова страшна и невероватна хипотеза, која би од једне гнусне и баналне кривице створила мрачну и сензацијону аферу, морала отпасти као неоснована после полицијске истраге?

Друга хипотеза: злочин подводачице. Ова хипотеза у главноме је почивала на овим двама фактима: а) на наглом одласку Жанином, и б) на њеним сусретом са малом Метер.

1. Факт, што је Жана отишла журно из стана, не сачекавши свога деду, доказивао би, према мишљењу полиције, да је она имала неки састанак. Налазимо, да је овај аргуменат без икакве вредности са ових разлога: Пре свега, састанак се не заказује детету од осам година. Осећај нестрпљења за одласком, који је Жана показивала, био је сасвим природан код девојчице њеног доба: она је читав сат очекивала свога деду пре него што је отишла матери. Састанка није могло бити већ ни и по томе, што нико није могао предвидети да ће се стари Ван Галк овог вечера задржати у канцеларији. Шта више, да је мала Жана имала састанак, она би по изласку из куће отрчала на исти, а не би се заустављала пред кућом да разговара са другарицама и да им показује слике. Сам овај факт довољан је, да поруши сваку хипотезу о састанку. И најзад, да је какав сусрет са дететом био предвиђен, његов завођач снабдео би се, без сумње, бомбоном или слаткишима да би га што лакше одвео. Извршена секција доказала је међутим, да дете није јело никаквих слаткиша.

2. Што се тиче сусрета Жаниног са Маријом Метер, ево шта ми о њему мислимо:

Онога вечера, кад је злочин извршен, око 7 часова, мала продавачица новина видела је Жану Ван Галк у улици „Commerçants", у разговору са чувеном и непронађеном подводачицом од 20 год., са фризуром „à la Vierge", и у „carrick" — у отворено суром и т. д. Видели смо већ колико је приповетка овог младог сведока невероватна, фантастична, непостојана и несмишљена. Али, чак и кад би казивање Метерове било потпуно истинито и тачно, факт што је Жана виђена у разговору са једном непознатом женом, не би ништа доказивао. Жана је одговорила: „Не, не". Шта је ово значило? Је ли мала живо одбила гнусан предлог? У том случају она би измакла силовању и смрти. Треба ли допустити да је непозната — ако она доиста постоји — била мизерна подводачица. само зато што се она није могла пронаћи?

Ми потпуно разумемо, да се поштена и невина жена уздржава од интервенције у једној жалосној, а донекле и опасној афери силовања. Она је унапред предвиђала, да би била изложена непријатним и опасним питањима. Питали би је: шта је радила с дететом, где га је оставила,

куда је девојчица отишла после разговора с њом, кад се и како она вратила кући, и ко то може посведочити? Најмања нетачност, која би произлазила услед заборава, изазвала би толику сумњу противу ње, која би трајала све дотле, док се не би пронашао прави кривац. С обзиром на све ово, она жена што је разговарала са Жаном — ако она у истини постоји — имала је право што је ћутала, јер у ствари не би могла ништа помоћи истрази.

По нашој полицији, ова жена не само да постоји, већ је она највећи злочинац. Она се крије, ћути, склања се; она постоји; она је кривац; она је та подводачица од 20 год..

Питање је само да ли су они, који су формулисали ову хипотезу, и који је још и данас очајно подржавају, размишљали озбиљно ма и за један тренут? Подводачица је жена, која фаворизира болесне страсти људи подводећи им за новац жене и младе девојке. Злочин подвођења, злочин је навике. Подводачица не ради само једанпут, за један дан и случајно. Она на крају крајева увек мора бити позната. Људи, који јој се обраћају, знају где ће је наћи. И она сама истражује жене и младе девојке, приближује им се и налази их на разне и многобројне путеве и начине. Оне, које пристану на њену понуду, знају где јој је стан, који није ни скривен ни тајан. С друге стране, опет, једна подводачица врло ретко подводи малолетнице, а никад неће подвести дете, јер је опасност, којој се овим излаже, много већа од користи једног оваквог предузећа. Шта више, подводачица је махом старија жена, која врло добро познаје свој занат, пошто је раније и сама била у служби Венуса. У нашем случају, међутим, непозната са фризуром „à la Vierge“, која је виђена у разговору са Жаном онога вечера кад је злочин извршен, била је жена од својих 20 година. Може ли се појмити подводачица од 20 год. То је глупост. Такво схватање у противности је са сваком вероватноћом и са најелементарнијом психологијом жена. Жена од 20 година, ма колико била ружна, увек мисли да има довољно драži. Ако би већ била изгубљена и покварена, она би нудила саму себе, а не би ни помишљала да подводи несрећну децу. Шта више, и у најнижим слојевима женске проституције, постоји врло карактеристично поштовање детињства. И најпокваренија међу проституткама, не би никад пристала да подведе невино дете. Најзад, још једна примедба. У злочину подвођења потребна је сагласност трију воља: подводачице, човека или клијента и предмета, т.ј. жене, девојке или жртве. Поред овога, потребан је још споразум о цени, месту и времену састанка, које увек мора бити унапред утврђен. У афери Ван Галкове, овај последњи и битни услов није никако могао бити испуњен. Мала Жана није никад сама излазила, а кад је одлазила матери, увек ју је пратио неки члан фамилије. Као што смо раније поменули, приликом излагања факата, то је било сасвим случајно — због задоцњења старог Ван Галка — што је она пошла сама својој матери онога вечера кад је извршен злочин над њом. Нико на свету, међутим, ово није могао знати ни предвидети, те према овоме ни састанак није могао бити унапред уговорен. Хипотеза о злочину подвођења дакле је невероватна и немогућна, па је с тога без резерве треба одбацити, јер почива на апсолутним моралним и материјалним немогућностима.

Трећа хипотеза: силовање злоупотребом власти или поверења.

Да ли је Жана Ван Галк била жртва какве личности, која је над њом имала извесну власт или какав моралан утицај? Под овом личношћу ми подразумевамо свештеника, васпитача, учитеља, патрона, сродника или лекара.

Ова хипотеза неоснована је.

У основној школи Жана је слушала предавања од учитељице, а и веронауку јој је такође предавала једна жена. Никакав лекар није је лечио, нити је она одлазила у какву радионицу. Једини човек, који је над њом имао моралне власти, био је њен деда. Али, човек који злоупотребљује своју моралну власт да би извршио атентат над својом штићеницом, запрећује страховитом казном својој жртви да не открије његов злочин, тероришe је и приморава да ћути, али је не убија. Он, тако исто, не би тражио да код ње изазове амнезију помоћу пића, јер за ово не би имао потребе, пошто би његова морална власт била довољна за постигнуће његовог циља.

Четврта хипотеза: насилно одвођење са силовањем. Да је злочинац силом одвео дете, оно би се противило, отимало, викало и звало у помоћ. У центру вароши, у 7 часова у вече, бар би једна људска душа чула ове узвике. Шта више, кад би био овај случај, девојчица би имала по лицу и телу трагове насиља и ударaца. Још нешто. Злочинац не би могао ићи пешице и насилно вући једно дете кроз насељене улице, већ би се морао послужити каквим фијакером или аутомобилом. Полиција је, међутим, испитивала фијакeристе и аутомобилисте, и нико од њих није возио означеног вечера човека са девојчицом. Утврђено је шта више, да је злочинац по извршеном злочину пешице дошао у улицу „Hirondelles“, и донео пакет са жртвом. Извесно је, дакле, да је завођач одвео девојчицу без икаквог њеног противљења, пешице, правећи се као да с њом шета.

Хипотеза о насилном одвођењу није, дакле, ни мало вероватна, и стога се мора одбацити.

Пета хипотеза: злочин скитнице. Поводом злочина над малом Жаном ухапшено је више скитница, по нашем мишљењу неразмишљено. Није никако могућно, да је каква скитница могла извршити овај злочин под приликама које познајемо. Скитница злочинац обично врши силовање на самом месту где је срео жртву, или измамљује и одводи дете на какво пусто и усамљено место, ако познаје околину. Такав случај овде није могао бити. Злочин над малом Жаном могла је извршити каква скитница само на јавном месту: на шеталишту, у парку, скверу и т. п. али оваквих места нема у кварту улице „Laeken“. Поред овога леш је, као што знамо, био исечен на комаде, а ни на једном од јавних места у Бриселу нису нађени трагови крви. Даље: сечење леша није се могло извршити ни на каквом усамљеном јавном месту, а да не падне у очи и не остави трагове. С друге стране опет, дете се, као што знамо, угушило услед повраћања, које је било изазвано употребом јаког алкохола, из чега би излазило, да је оно пре силовања морало бити одведено у какву продавницу пића што би несумњиво пало у очи. И најзад, да је каква скитница извршила злочин над Жаном, било на јавном било па склоништу, она би просто напустила своју жртву, а не би упадала у један нови, гнусан и бесциљан злочин черечења леша, нити би чувала код себе пуних осам дана ноге и ципеле детиње.

Пошто хипотеза о злочину скитнице не пуди ниједан карактер вероватноће, то је треба одбацити као неостварљиву.

Шеста хипотеза: злочин фамилијарне проституције. Поменули смо већ, да „Важан Лични Опис“ садржи једну заблуду огромне важности и тешке природе, која је могла потпуно завести истрагу. Према тврђењу истражног судије, Жана Ван Галк становала је са својом матером, у „Molenbeek-Saint-Jean“-у. С друге стране, опет, извесни гласови и односи представљали су Франсоазу Ван Галк, мајку Жанину, као жену мало препоручљиву. Отуда се и јавила хипотеза о злочину фамилијарне проституције: мати је за новац подвела своје рођено дете каквом развратнику.

Треба знати, да ове срамне гласове у већини случајева ове врсте измишљају и проносе они који су заинтересовани, т. ј. сама полиција и истражна власт. У жељи да истакну тешкоћу свога посла и извине своју немоћ, власти покушавају да се оправдају дискредитовањем жртве и њене фамилије.

Хипотеза о злочину фамилијарне проституције у овом случају не може се озбиљно ни аналисати.

У злочину фамилијарне проституције мати допушта извесан разврат своје кћери са „старим господином“, али овај разврат никад не иде до онесвешћења, силовања, убиства и черечења леша. Фамилијарна проституција често је споредна уз шантажу, али је у овом случају реч о девојкама старијега доба, а никако о девојчици од 8 год. Ма колико била покварена једна мати, никад не би пристала да своје дете од 8 год. подведе каквом развратнику. Никакав факт, ништа, апсолутно ништа не допушта да се оптужи Франсоаза Ван Галк за рђаво владање. Она станује, истина је, са једним пријатељем Проспером Б... честитим радником, који треба да је узме. Али, у овом факту слободне везе, нема ничег чудноватог, нити има доказа о великој неморалности; бар половина бракова у Бриселу била би неправилна да није удружења „Saint-François-Regis“, које се стара о легалним формалностима за преобраћање конкубината у законите бракове.

У овом случају, да је Франсоаза Ван Галк чак и била — противно стварности — чудовиште од жене и матере, каквом су је неки замишљали, она ипак не би била у могућности да изврши злочин. Знамо, да Жана није становала код своје матере, већ код својих уважених сродника, који су над њом и надзор водили. Франсоаза је виђала своју кћер један или два сата дневно, и на овоме су се свршавали њихови односи. Никакву другу власт она није имала над дететом.

(наставиће се)

ПОУКЕ И ОБАВЕШТЕЊА

Учињена су нам ова питања:

I

Суд општине лесковачке, у срезу зајечарском, актом Бр. 601. пита:

„По члану 112. закона о општинама, у општинама испод 500. правних гласача (у које долази и ова општина) за општинског благајника може одбор изабрати поред редовне му дужности: председника општинског суда, кмета или кога општинског службеника; као и одборника општинског.

Према томе пропису, одбор ове општине одредио је, да благајничку дужност врши, поред редовне дужности своје — деловођа ове општине, коју је одлуку одобрила и надзорна власт и под 5. фебруаром 1910. год. примио дужност благајничку од дотадањег благајника.

По члану 118. закона о општ. награда деловођи за ту дужност не може бити мања од 240 динара на годину, што је то у буџету и предвиђено за ову 1910. годину.

Према овоме суд учтиво моли то уредништво за што скорије објашњење.

1. Кад благајник може бити председник, кмет ит.д., да ли и њима припада ова награда за вршење благајничке дужности од 240 дин. поред своје редовне плате; или они само примају своју плату према звању своме, а ова им награда не припада?

2. Кад је одборник одређен за благајника, добија ли он ову награду или не добија?

Ово је суду потребно, да зна, пошто је до 5. фебруара 1910. год. благајничку дужност вршио кмет ово општ. суда, па да би се знало, да ли му припада од ове награде, те да му се иста, колико му до тог дана припада, на уредну признаницу изда; или му ништа осим кметске плате не припада?

Ово је потребно, да се око издавања благајничке награде не би дошло до одговорности по рачуну општинском за ову 1910 годину".

— На ово питање одговарамо:

Да је законодавац имао намере, да председнику, кметовима и одборницима да какву нарочиту награду за вршење благајничке дужности, он би то изречно рекао у закону. као што је учинио за деловође у чл. 118. закона о општинама.

Кад он то није нарочито учинио, онда се не може то право изводити аналого из чл. 118. пошто се специјални закони, као што је овај, морају стриктно примењивати.

II

Деловођа општине мокрањске, пита:

„Одбор општине д. коритничке донео је одлуку, да се деловођа исте општине отпусти из службе, па је председнику ставио у дужност да ову одлуку изврши, али он то није учинио ни до данас, и ако је од дана одлуке протекло више од 20 дана, нити у опште мисли да ову одборску одлуку изврши.

Питање је сада: шта може да уради одбор, те да нагна председника, да његову одлуку изврши?"

— На ово питање одговарамо:

Између осталих дужности, које има да врши председник општине, он је дужан, по тачци 6. чл. 109. закона о општинама, да се стара о извршењу одлука општинског одбора.

Ако он не буде хтео да врши ову дужност, одбор има права да га оптужи надзорној власти, и да тражи, да га она казном нагна на вршење *законских дужности* у смислу чл. 158. поменутог закона.

Ако надзорна власт нађе, да је кривица председникова мање врсте, она га може казнити сама по поменутој законској одредби, а ако нађе, да је његов поступак од замашнијег значаја, онда може предложити одбору у смислу члана 148. истога закона, да се председник разреши од дужности.

Све ово, наравно, може бити само онда, ако је одборска одлука постала извршном у смислу чл. 85. закона о општинама.

III

Суд општине дубовске, актом својим Бр. 886, пита:

„На садашњим изборима општинских часника, у овој општини, изабрат је кмет за село Ново Момчилово на дан 7. априла а за село Каре на дан 8. истог месеца.

Ова два изабрата кмета стоје у сродству по крви у 4 степену, јер су изабрати браћа од стричева — деца од два рођена брата.

По чл. 89. закона о општинама стоји, да сродници до 4 по крви и до 2 степена по тазбини и духовном сродству закључно, не могу бити у једном суду.

Како је ова општина претплатник вашега листа, то се моли уредништво за што скорији одговор, на предње питање, могу ли оба изабрата кмета остати на положају кметовском, пошто су из два села, једне општине, и ако не могу то који може остати да ли по годинама старији да ли који је пре изабрат?"

— На ово питање одговарамо:

Члан 89. закона о општинама јасан је, и он не дозвољава, да у једном општинском суду буду кметови сродници у IV степену крвнога сродства.

Према томе, ако је једна општина састављена свега из једног или највише два села, те два кмета, који по чл. 88. поменутог закона улазе у састав општинског суда, морају заједнички судити, онда они не смеју бити сродници.

У случајевима сродства о коме је реч од њих одступа онај, који је по годинама млађи.

Ако је општина састављена из више села, те би се састав суда могао формирати тако. да два сродника никад не буду заједно на суђењу, онда ово сродство не би било сметња да оба кмета остану на својим положајима, јер закон има тежњу да искључи сроднике из суђења а не из општинске управе, а председник општине, у смислу чл. 88. става трећег и чл. 103. може увек удесити распоред у духу чл. 89,

IV

Механско-кафански еснаф у Свилајинцу, пита:

„Полицијска власт среза ресавског, наредила је свима механџијама и кафеџијама, да свакога јутра носе рапорт о дошавшим путницима.

Еснаф налази, да овој наредби нема места, него да је ред, да служитељи државни иду из механе у механу и купе рапорте, пошто ови полицији требају.

Моли се уредништво, да по овоме изнесе своје мишљење."

— На ово питање одговарамо:

По § 344. криминалног закона, сваки онај, ко какво лице из другог места у своју кућу прими, дужан је о томе известити полицијску или општинску власт у року од 24 часа.

Ко то не учини у остављеном року, биће кажњен новчано од 5—150 динара.

Како овај закон не изузима од ове дужности механџије и кафеџије, то и они морају вршити ове пријаве.

Из речи: „па га за 24 сата власти не јаве", види се јасно, да су они сами дужни да носе или шаљу рапорте, а никако да их прибира сама власт".

V

Деловођа општине језереке у срезу деспотовачком, пита:

„Из претпоследњег одељка расписа Господ. Министра Унутрашњих Дела, од 31 јануара пр. год. ПБр. 1928, којим је саопштена надлежним властима одлука опште седнице Касационог Суда, од 5 јануара 1909 год. Бр. 12.748, види се, која лица потписују уверење о остатку земље земљорадника, те по томе који су зато и одговорни.

Дакле, из тога одељка јасно се види, да уверење, да неко од земљоделства живи, и колико сем спорне или отуђене — продате — земље још за уживање има, треба да изда *кмет* са три одборника, као саставни део општинског суда.

Из поменутог одељка види се и то, да је тај закључак о потпису и издавању уверења Касациони Суд нашао у одредби тач. 4 § 471 грађан. суд. поступка, без обзира на тач. 4 чл. 97 зак. о општ. по коме у састав суда долази: Председник, кмет и деловођа.

Полициске власти, па и Првостепени Судови, не приджавају се одлуке Касационог Суда, или тако рећи другојаче исту тумаче, и уверења, која кмет села, из кога је спор или отуђење, са три од-

борника потпише, враћа да *цео суд* са деловођом потпише. Догоди ли се, да полиција потврди овакво уверење, онда га враћа Првостепени Суд и тражи друго од целог суда, и тако се и појединци излажу трошковима и општини намеће излишан посао. Ово тим пре, што се у току год. — размаку времена, измењу издатог и постојећег већ код полиц. власти односно суда, уверења, измени одбор, и онда шта остаје друго него то, да се имање понова мери и пише друго уверење, који посао и сувише споро иде, нарочито у планинском крају овога среза где имања нису за премер груписана.

Да би како полиц. власти, тако и Прв. Судови, једнако тумачили пом. оолуку а и општ. судови једнабразно поступали. ја молим уреоништво да по овоме изнесе своје мишљене — *који потписује уверење* — кмет са три одборника или суд цео?'

— На ово питање одговарамо:

У доба, кад је Министар Правде издао правила о извршењу тачке 4. § 471 грађанског судског поступка (од 4. фебруара 1874 г. № 354.) важио је закон о општинама, по коме се председник општине звао кмет, а кметови чланови или његови помоћници.

Отуда је дошло, да је Министар употребио у тачци 11. под *а* ових правила речи: *„од кмета и три општинара"*

Касациони Суд, доносећи своју одлуку од 5. јануара 1909 г. Бр. 12748, задржао је онај термин из правила стојећи, несумњиво, у уверењу, да је опште позната ствар, да под речју: *кмета*, треба разумети председника.

Према томе, и он је имао на уму, да уверења потписује председник са два кмета, деловођом и још три одборника, сходно тачци 4. чл. 97. закона о општинама и поменутим правилима.

То се нарочито види из става трећег саме одлуке, где сам Касациони Суд вели: *„Како је општинска власт сваком сопственику најближа власт, а и најизнатија са његовим стањем и приликама, то је најприроднije, да доказ односно уверење о остатку земље издају* **општинске власти**.. .. *Ово тим пре, што оне и по закону о општинама — тач. 4. чл. 97. издају уверења о имовном стању"*,

Према овоме уверења треба да потписује председник са два кмета и три одборника и деловођа.

Један од кметова, који потписују уверење, увек треба да буде из онога села где је имање, као непосредни познавалац месних прилика.

ПОУКЕ И УПУТИ

Одлуку о опроштају потраживања преко 200 динара у сеоским општинама доноси збор општински, а до 200 динара одбор општински.

Вељко Ј. трг. из З., био је раније благајник општине З... ., и тада му се у каси показао мањак у 3293·70 дин., те је пресудом Главне Контроле осуђен да ову суму накнади општини, и за обезбеду исте стављена му је на имање.

Доцније. по решењу н... првостепеног суда од 18. јуна 1892 год. № 10952, отворен је стечај над целокупном имовином Вељковом и тада се, поред осталих поверилаца, пријавила у стецишну масу и општина з..... Решењем суда од 15. децембра 1908 год. № 23513, расправљена је маса, и по том решењу општина је примила из масене готовине 2000 дин. а за остатак главнице са интересом Вељко је остао и даље дужник општини с тим, да буде дужан исплатити општини у року за три године у шесто-месечним отплатама.

Под 2. марта 1909 год. Вељко је поднео суду за одбор општински једну молбу, којом је тражио, да му се целокупни интерес опрости, а да остатак главнице у 1293·70 дин. исплати општини у року од три године са 6% год. интереса издајући општини на ту суму и облигацију.

По тој молби, општински одбор донео је одлуку, да се молиоцу опрости интерес, а да остатак главног дуга исплати општини. Та одлука послата је на одобрење Министру Финансија, но министар ју је вратио, наређујући, да о томе своју одлуку доносе збор.

На основу овога збор општински на дан 3. јануара 1910. год. донео је одлуку да се молиоцу Вељку опрости сав интерес, а да остатак главнице у 1293·70 дин. буде дужан исплатити општини у року од три године.

Државни Савет расмотрио је ову одлуку, па ју је, с обзиром на чл. 33. и 51. закона о општинама, одлуком од 13. марта 1910 год. Бр. 2147. одобрио.

Један случај из чл. 152. закона о општинама, где је решењем надзорне власти задржана од извршења одлука збора општинског, као штетна по интересе општинске.

Браћа Н. упутили су једну молбу одбору општине шилопајске и тражили, да им се у виду поклона опрости плаћање у 664 дин., на које су пресудом горњомилановачког првостепеног суда од 7-ог новембра 1908 год. № 28746. осуђени за посечену шуму у селу Кривој Реци.

Одбор је ову ствар изнео збору општине шилопајске на решење, и збор је на свом састанку од 12. априла 1908. год., донео одлуку, да се молиоцима то дуговање у виду поклона опрости.

Ова зборска одлука достављена је надзорној власти 20. јануара 1910. год., и ова је нашла да је та одлука противна закону из ових разлога:

1. што кад би се ово дуговање Браће Н. за посечену општинску шуму опростило, онда би значило, да закона о шумама не би требало ни да буде, а то би одвело савршеном уништењу шума; и

2. што општина шилопајска са својим одбором није имала никакве потребе, да ову ствар, штетну по интересе целе општине, а и самог села Криве Реке, на овај начин отуђује и поклања, јер тиме пом. селу штети, које би са добивеним новцем могло себи користити на обновљењу посечене шуме, а и плаћању утринске порезе.

Са тих разлога решењем од 26. јануара 1910 год. № 441, задржала је ову одлуку од извршења и цео предмет послала Министру Унутрашњих Дела на оцену и решење.

Министар Унутрашњих Дела нашао је, да је решење надзорне власти правилно, а да зборска одлука не одговара закону још и с тога, што је шума, коју су исекли Браћа Н., била својина села Криве Реке' а не општине шилопајске, коју састављају више села, те према томе пресудом судском и досуђена накнада селу Кривој Реци, а не општини шилопајској, па је с тога опраштање овог дуга могао учинити само збор села Криве Реке, а не збор општине шилопајске — чл. 57. и 9. закона о општинама и § 29. грађанског закона.

С тога је писмом од 1. фебруара 1910. год. П№ 1714. спровео цео предмет Државном Савету на коначно решење.

Трећи Одсек Државног Савета нашао је, да је решење надзорне власти правилно и на закону основано, па га је с тога, на основу чл. 152. зак. о општинама, одобрио. Одлука от 11. фебруара 1910 год. № 1013.

Општинска утрина није општинско непокретно имање, о коме говори тач. 3. чл. 33. закона о општинама, да би општина могла са њим располагати по својој вољи, већ је то опште добро, које се не може отуђивати, пошто је одређено на заједничко уживање свију становника дотичне општине за испуст стоке.

Милан Б., из Рашковића, обратио се молбом одбору општине к....., да му се да 40 ари од земље села Рашковића, у месту званом „Тресковац", на привремено уживање, јер му се, вели, породица увећала.

Одбор општински по овој молби донесе одлуку 5. фебруара 1910 године № 306., да се молиоцу да на привремено уживање 40 ари сеоске земље.

Надзорна власт решењем својим од 18. фебруара 1910 год. № 4639. задржала је ову одлуку од извршења с тога, што је противна одлуци Државног Савета од 20. маја 1909 год. № 3316.*), јер општински одбор, па ни збор, не може распо-

*) По одлуци Државног Савета, Председник Државног Савета, упутио је Господину Министру Унутрашњих Дела од 20. маја 1909 год. № 3316. писмо ове садржине:

„Веома су чести случајеви, да се Државном Савету шаљу на одобрење одлуке општинских зборова о давању општинске утрине појединим грађанима, било у својину, била на уживање.

Одлуке о уступању у својину подлеже оцени Државног Савета, и он, у смислу чл. 33. тач. 3. закона о општинама, доноси по њима своја решења.

За оцену оних других, где се уступање врши само на уживање, Савет није надлежан и зато их враћа нерасмотрене.

Како општине не могу по својој вољи располагати са општинском утрином, јер она није приватна општинска својина, већ опште добро, одређено за заједничко уживање свију становника дотичне општине за испуст стоке (чл. 12. закона о непосредном порезу), — част ми је, према одлуци Државног Савета, скренути Вам пажњу на потребу, да се надзорне власти упуте, те да се, у оваквим случајевима, користе прописом чл. 152. закона о општинама, и одлуке о уступању утрине појединцима на уживање, као противзаконе и ненадлежно донесене, задржавају од извршења".

лагати са утринама по својој вољи, пошто оне нису општинско непокретно имање о коме говори тач. 3. чл. 33. закона о општинама, већ су опште народно добро, које се не може отуђивати, јер је одређено на заједничко уживање и служи на корист свију становника дотичне општине, односно села.

По изјављеној жалби, III. одсек Државног Савета нашао је, да је решење надзорне власти правилно и на закону основано С тога је одлуком од 15. марта 1910 год. № 2138. одбацио жалбу као неумесну.

У жалби надзорној власти противу зборске радње морају се поименце побројати све неправилноотн, противу којих се жали; иначе оне неправилности, које нису биле предмет оцене надзорне власти, не могу бити предмет расматрања ни Државног Савета.

Збор општине Ст. Аџибеговачке, на дан 7. јануара 1910 год. донео је одлуку, да се стара општинска судница са свима осталим зградама, због опасности од Мораве, премести са досадањег места на средокрачу општине, и то од баштоване С. О. до механе Браће П....., зато, што је то место на главном друму, где је најживљи саобраћај, где је црква, школа, итд.

По жалби Саве В. и Христивоја Р.; надзорна власт нашла је, да је рад општинског суда и збора у свему правилан и на закону основан, па је стога, на основу чл, 85. и 170. закона о општинама и чл. 33. зак. о уређењу округа и срезова, решењем од 22. јануара 1910 год. № 622. одлуку збора одобрила а жалбу жалитеља као неумесну одбацила.

У жалби Државном Савету противу решења надзорне власти, жалитељ Сава навео је, да исто не одговара закону по томе, што у радњи збора има ових неправилности:

1., што у опште није било одборске одлуке о сазивању збора за премештање суднице;

2., што и ако је било такве одборске одлуке, она је донета од недовољног броја одборника; и

3. што од дана сазива до дана збора није протекао законски рок из чл. 37. закона о општинама.

Трећи одсек Државног Савета нашао је, да жалбени наводи, који се односе на неправилности одборске одлуке о одређивању збора за премештање суднице немају никакве вредности, пошто се жалитељ противу истих надлежној власти никако није ни жалио у законом року, те је иста сада постала извршном и не може бити предмет расматрања.

Без утицаја је и навод који износи, да није протекао законски рок од сазива до дана збора, јер је одлука одборска, као и објава општинског суда датирана 29. децембра 1909. год., а тога се дана није могло знати у Ст. Аџибеговцу, да су истога дана измене и допуне у закону о општинама ступиле у важност, по којима је рок од дана сазива до дана збора најмањи 15 дана.

Стога је одлуком од 18. фебруара 1910 год. № 1315. одбацио жалбу као неумесну.

Општински суд и одбор не могу од лица, која на пијаци продају земаљске производе и животне намирнице, наплаћивати пијачну таксу, нити ова долази у ред такса предвиђених тач. 4. чл. 128. закона о општинама.

Одбор општине града Ниша, на свом састанку од 4. фебруара 1910. год. донео је одлуку: да се од свију оних, који на општинским пијацама у Нишу доносе и продају земаљске производе и животне намирнице, наплаћује општинска такса на име кирије за употребу пијачних места, и то: од кола на којима су донети земаљски производи и намирнице 0·50 дин. дневно, од коњског товара 0·20 дин. дневно, и од нарамка 0·10 дин. дневно.

Даље, одлучио је, да ова одлука има важити тек кад Министар финансија одобри ове таксе.

Разлог за доношење ове одлуке, одбор је нашао у томе, што је општина за ове своје пијаце купила потребно земљиште, што те пијаце одржава, подиже их, гради на њима калдрму, држи своје тезге, полива их, чисти их, сметлишта односи на одређено место ван вароши, а сем тога за ове пијаце држи потребан број чиновника ради одржања реда и свега осталог што је потребно, као и потребан број служитеља, чистача, поливача и калдрмција, а све то општину кошта новаца, те тај трошак општина треба да добије од такса, предвиђених у чл. 128. тач. 4. закона о општинама.

Надзорна власт нашла је да ни законом о општинама, нити ма којим другим специјалним законом, општински суд и одбор нису овлашћени, да могу ма какву таксу наплаћивати од лица, која доносе и на пијацу продају земаљске производе и животне намирнице, нити се наплата ове таксе може подвести под одредбу тач. 4. чл. 128. закона о општинама, која као приход општински предвиђа „таксу за употребу општинских установа: здравствених, економских, културних и других". Па како је чланом 4. финансијског закона наплата пијачне таксе строго забрањена и кажњива по § 114. казненог закона, то је надзорна власт, на основу чл. 152. зак. о општинама, решењем од 8. фебруара 1910 год. № 3517. задржала предњу одлуку од извршења.

По изјављеној жалби, трећи одсек Државног Савета нашао је, да је решење надзорне власти правилно и на закону основано, па га је, на основу чл. 170. зак. о општинама, одобрио, а жалбу као неумесну одбацио.

Један случај уништаја избора због тога, што је од дана објаве о сазиву збора па до дана избора протекло више од 20 дана, и што је бирачки одбор неправилно састављен.

Драгутин Т. из Б..... жалио се Државном Савету противу избора часника за општину б.... извршеног на дан 28-ог марта 1910. год. због ових неправилности:

1. што је од дана објаве о сазиву збора па до дана збора протекло више од 20 дана;

2. што у објави није означено место (зграда) где ће бити гласање;

3. што бирачки одбор није изабран по чл. 52. *в.* зак о општинама коцком; и

4. што бирачки одбор није урадио све оно и онако, како закон тражи.

Трећи Одсек Држ. Савета, по оцени жалбених навода и доказа и расмотрењу изборних акта, нашао је, да овај избор не може остати у снази из ових разлога:

1. што је од дана објаве о сазиву збора до дана избора протекло 25 дана, а тиме је повређен пропис чл. 37. закона о општинама;

2. што је бирачки одбор изабран на основу чл. 39. старог закона о општинама, а међутим према чл. 52. *в.* зак о општинама од 29. децембра 1910 год. у бирачки одбор поред председника улазе и два општинска одборника, које одбор из своје средине бира *коцком.*

Стога је на основу чл. 170. закона о општ. решио, да се овај избор поништи.

Одлука од 13. априла 1910 год. № 4150.

Одлуке збора, одбора или општинског суда, којима се вређају права појединаца, надзорна власт може задржати од извршења само по њиховој жалби, поднесеној у законском року.

Одбор општине сењске на свом састанку од 26. новембра 1909. год. донео је одлуку:

1.) да се касапска аренда за 1910. годину изда под једно-годишњи закуп и то за цео атар општински, у који атар долази и Сењски Рудник;

2.) да су ту аренду дужни плаћати сви касапи, баракери и остали који стоку кољу ради продаје меса или ради кувања и печења јела за продају;

3.) да касапска аренда буде по 0·10 дин. од једног килограма меса, колика је била и за последњих шест година.

Најзад, овластио је општински суд, да прописаним правилима ову ствар у дело приведе.

Надзорна власт решењем својим од 30. јануара 1910 год. № 1473, а на основу чл. 85 и 152. зак. о општинама, задржала је од извршења ову одлуку са ових разлога:

Што се у одлуци не наводе никакви докази, да је сењска општина раније наплаћивала касапску аренду на земљишту Сењског Рудника, као државног добра, које је од села Сења и општине сењске одвојено својом засебном рударском управом, полицијом и санитетом. Као такво државно добро, Сењски Рудник сноси помоћу Државе и рударске колоније све терете на истом руднику, који се односе на јавну безбедност, на одржање свих ондашњих установа, и остало.

Према томе, да Сењски Рудник улази у круг општине сењске, сви ти трошкови на Сењском Руднику улазили би у буџет општине села Сења, па би исте подмиривала општина из својих прихода по тач. 4. уред. о општ. приходима од 12. септембра 1839 год. (Зборник I. стр. 104—119.), а то не стоји, те зато општина сењска нема права да наплаћује ову аренду на једној рударској колонији, која уз при-

помоћ државе сноси све терете на Сењском Руднику.

На основу чл. 68. рударског закона обделатељ рудника, поред других повластица, има и ту, да подиже бараке и остало, искључиво за снабдевање свог персонала и радника храном и осталим потребама, али при продаји тих предмета овим лицима не сме рачунати за себе занатску добит. Оваком законском одредбом ограничено је право општине на наплату прихода, који су одборском одлуком обухваћени. Законодавац је, дакле, за руднике учинио изузетак, како би се рударски персонал на лакши и јевтинији начин снабдевао животним намирницама.

Најзад, овакви односи између Сењског Рудника и општине сењске, односно наплаћивања касапске аренде, расправљени су и раније у корист Сењског Рудника, и то: решењем Министра Народне Привреде од 25. фебруара 1897 год. РБр. 347. наређено је Управи Сењског Рудника, да баракери нису дужни плаћати општини сењској ову аренду, а решењем Министра Унутрашњих Дела од 27. октобра 1907 год. П№ 17771. забрањено је општини сењској наплаћивање овог прихода на Сењском Руднику.

По изјављеној жалби, III. одсек Државног Савета нашао је, да решење надзорне власти не одговара закону из ових разлога:

По чл. 152. закона о општинама, непосредна надзорна власт задржаће од извршења оне одлуке збора, одбора, или општинског суда, које би биле противне законима, законским уредбама и законитим наредбама држав. власти.

Ну, ако би се тим одлукама вређала права појединаца, онда их надзорна власт задржава од извршења само по њиховој жалби, поднесеној у законском року.

Па како се противу одлуке одбора општине сењске од 26. новембра 1909 год. № 2624., као што се види из акта суда општине сењске од 21. јануара 1910 год. № 39., нико није од заинтересованих лица жалио надзорној власти, то се она, према трећем одељку горе наведеног члана, није ни могла да упушта у разматрање њено и задржавати је од извршења.

С тога је одлуком од 15. фебруара 1910 год. № 1209., а на основу чл. 170. зак. о општинама, поништио решење надзорне власти.

При избору општинских одборника за вароши, које засебно бирају посланике, листа са највећим бројем гласова добија две трећине одборничких места, а остала једна трећина даје се другој листи, без обзира колико је гласова добила, односно осталим листама у сразмери садржаног количника у броју добивених гласова појединих листа.

М. П. и Л. М. из П..... жалили су се Државном Савету противу избора часника општине П....., који је извршен на дан 28. марта 1910 год. због ових неправилности:

1. Што преставник против-кандидатске листе није примљен да присуствује раду бирачког одбора;

2. Што је првостепени суд благовремено преко полицијске власти известио општински суд, да је на тој листи представник сам њен носилац и да је само омашком пера заборављено, да се његово име стави на примерак одређен за кутију, и да је, према овоме, бирачки одбор био дужан да представника или његовог заменика у заседање прими.

Противно поступање одвело је, да је и та једина контрола, коју је закон предвидео, ометена., и

3. Што је бирачки одбор огласио за изабране одборнике све са листе С. М., а није према закону доделио оној другој листи једну трећину места.

Трећи одсек Државног Савета, по оцени жалбених навода и расмотрењу изборних акта, нашао је, да су наводи под 1. и 2. неумесни и без вредности по томе, што не износе никакву неправилност, која се самог избора тиче, а да одлука бирачког одбора. којим је листи С. М. додељено свих 36 одборничких места, не одговара закону из ових разлога:

Према чл. 54-п. закона о општинама при избору општинских одборника за вароши, које засебно бирају посланике (чл. 81. Устава) бирачки ће одбор огласити за изабране одборнике на тај начин, што ће листи са највећим бројем гласова доделити две трећине одборничких места а остала једна трећина даће се осталим листама, сразмерно броју њихових гласача.

У овом случају бирачки одбор је противно поменутом законском пропису поступио, што је свих 36 одборничких места доделио листи С. М., а требало је, да јој да 24., а остала 12 одборничка места да додели листи П. М.

С тога је на основу чл. 170 зак. о општинама решио: да се жалба одбаци као неумесна, а да се одлука бирачког одбора, у колико се односи на одређивање одборничких места, поништи, с тим да бирачки одбор у смислу ових примедаба донесе нову одлуку.

Одлука од 29. априла 1910 г. № 4294.[1])

Један случај ненадлежности Државног Савета.

Марко К. оптужио је Министру унутрашњих дела лекара среза к..... Д-р М. К. зато, што није хтео указати помоћ његовој мајци, и што је поставио рђаву дијагнозу.

Министар је нашао, да је чињеном истрагом утврђено, да је лекар правилно ценио болест своје пацијенткиње и да се свагда одазвао сваком позитивном позиву, одлазећи чак у тућ срез, на шта по закону није имао права, па је стога решењем од 1. јула 1909. године С№ 6833 одлучио, да се против туженог лекара прекине свака даља истрага и предмет стави у архиву, о чему је и тужиоца Марка известио.

По изјављеној жалби, Државни Савет нашао је, да се предмет ове жалбе не тиче административног спора у смислу тач. 2. чл. 48. саветског пословника, већ питања о оцени, да ли у радњи туженог Д-ра М. К. има дисциплинске кривице, за шта је Министар овлашћен по чл. 1. зак. о уређењу санитетске струке, и по прописима закона о чиновницима, а за расматрање таквих одлука није надлежан Државни Савет по чл. 444. Устава и чл. 5. зак. о уређењу Државног Савета. Међутим, ако жалитељ налази да има одговорности до туженог по кривичном закону, он се може обратити путем кривичне тужбе редовним путем у смислу чл. 28. Устава. С тога је одлуком од 4. маја 1910 год. № 5804. одбацио жалбу као ненадлежној власти поднесену.

[1]) Код овог предмета постојало је и мишљење мањине, да је одлука бирачког одбора правилна, с обзиром на то. што је друга листа добила свега 9. гласова, те је неправилно давати јој толики број одборника, који је већи и од целокупног броја гласача.

Благајника општинског бира општински одбор, а не збор.

Драгутин Г., из Р..... жалио се Државном Савету противу избора часника општине р....., извршеног 28. марта 1919 год., због ових неправилности:

1., што је збор осим председника и два кмета изабрао и кмета — благајника, а међутим благајника по чл. 12. зак. о општ. бира општински одбор;

2., што у објави није означено гласачко место (зграда), нити број правних гласача;

3., што бројеви кутија у записнику нису означени словима, већ само цифрама, и што словима није забележено, колико је по реду у којој кутији било куглица;

4, што бирачки одбор није изабрао себи писара, већ је гласаче уписивало неко лице по жељи неких гласача;

5., што је општински суд после одређеног рока увео у азбучни бирачки списак једно лице;

6. што се бирачки одбор није састао тачно у 7 сати, већ у $7^1|_4$ пре подне.

Трећи одсек Државног Савета, по оцени жалбених навода и расмотрењу изборних акта, нашао је, да је записником бирачког одбора. састављеним према пропису чл. 49. закона о општинама, утврђено, да је избор правилно извршен, а да наводи жалитељеви, да избор није извршен правилно, или нису ничим утврђени. или су без утицаја на правилност и резултат избора; али да избор Милована М. за кмета благајника не може остати, јер по чл. 112. закона о општинама, у општинама, које имају преко 500 пореских глава, општинског благајника бира општински одбор, а не општински збор, како је овде учињено.

С тога је на основу чл. 170. закона о општинама решио, да се избор Милована М. за кмета-благајника поништи, а да се жалба, у колико се односи на избор осталих часника, одбаци као неумесна.

Одлука од 10. априка 1910 год. № 3916.

Јос. К. Ст.

СЛУЖБЕНЕ ОБЈАВЕ

ТРАЖЕ СЕ.

Никола Милосављевић, пинтер из Соко Бање, стар 50 година, раста средњег, просед,

у зеленкастом оделу, још марта месеца отумарао је незнано куд. — Депеша начелника среза бањског Бр. 6912.

Светислав Зечевић, браварски шегрт из Свилајинца, отумарао је од свога газде 22 прошлог месеца и до данас се није вратио. Он је стар 12 година омален, плав. — Депеша начелника среза ресавског Бр. 10066.

Војислав Миловановић, шегрт код Милана Лазиног, обућара из Београда, отишао је од свог газде 10 прошлог месеца и до данас се не зна где је. Он је стар 14 година, раста средњег, очију плавих, косе црне. — Акт кварта теразијског Бр. 5336.

Пантелија Симић, из Звечке, шегрт код Аксентија Петровића, бакалина из Обреновца, отумарао је 22 прошлог месеца од свога газде и до данас се не зна где је. Он је стар 14 година, стаса средњег, очију црних, косе црне, у сељачком оделу. — Депеша начелника среза посавског округа ваљевског Бр. 7896.

ПОТЕРЕ

Непознати крадљивац, 28. овог месеца, на Теразијама, украо је сину г. А. Куманудија, сат из џепа у величини петодинарца са златним висећим ланцем и једном златном куглом у виду буздована. — Акт Управе града Београда Бр. 19820.

Танасије Вујић, осуђеник казненог завода у Митровици (А. Угарска) побегао је из завода 29 прошлог месеца.

На молбу Управе казненог завода, која мисли да је он пребегао у Србију, доносимо његову слику. Он је родом из Старих Бановаца, стар 30 година, висок, добро развијен, косе и обрва затворено кестењавих, очију жућка-

стих, бркова плавих, зуба здравих. Од одела на себи је имао: летње осуђеничко одело, кошуљу, гаће, вратну и џепну мараму и ципеле на ногама. Све ствари означене са бројем 89. — Акт Управе града Београда Бр. 20024.

Непознати крадљивац, ноћу између 25. и 26. прошлога месеца, украо је г. Милутину Михајловићу, чин. железничке дирекције из стана у светогорској улици бр. 85 ове ствари: два брилијантска прстена, један са једним, а други са три камена; један златан женски сат «Лонжин» са ланцем, на коме је висио медаљион у коме је била слика матере и оца оштећеног и медаљион са сликом Матере Божје. Све у вредности 700 динара. — Акт кварта палилулског Бр. 3922.

Ернст Олзен, поручник у марини у Шведској, чију слику износимо, окривљен је за утају у службеној дужности, и од 18. пр. м-ца налази се у бегству.

Он је стар 23 године, висок 1·80 метара; држања правог и витког, без браде, косе ута-

сите кратко ошишане, лица смеђег дугуљастог, очију плавих, носа мало повећег и шиљастог са широким кореном, ушију великих клемпавих.

Решењем дотичних власти наређено је његово притварање.

Мисли се да је побегао у коју од балканских држава.

Ако би се пронашао треба га одмах притворити и известити уредништво телеграфом.

Непознати крадљивац украо је Јовану Недељковићу, поткивачу у улици Краља Александра бр. 74, један бакрач од 25 литара, један пар чизама од фикседера, два дуксера, два црна прслука, једне панталоне од шајка, један мушки кратак зимски капут постављен белом јагњећом кожом. Све ствари у вредности 60 динара. — Акт кварта врачар-ског Бр. 5672.

Непознати Циганин, који је ухваћен са једним краденим коњем у општини крушарској и изјавио да се зове **Милутин Ђорђевић** побегао је, оставивши краденог коња, длаке алатасте, у лево око ћоравог, жигосаног са положено «Т» и «О». Циганин је стар око 67 година, омален, дежмекаст, у гуњу и чакширама. — Депеша начелника среза параћинског Бр. 13024

Непознати крадљивац ноћу између 23. и 24. прошлог месеца, увукао се у собу хотела «Круна» у Врњцима и украо госту Љубомиру Миливојевићу, економу из Ракинца 22 шупља дуката и 33 динара. — Депеша комесара Врњачке Бање Бр. 5.

Јован Крстић, агент путника за Америку, има да одговара за лаку повреду тела, али се налази у бегству. Он је стар 28 година, висок, сув, малих црних бркова, очију граорастих, у лицу роав. — Акт кварта савамалског Бр, 3872.

Непознати крадљивци ноћу између 22. и 23. прошлог месеца извршили су крађу Тодору Пачићу, сајџији из Књажевца, и однели му: један женски златан сат са три капка, један велики сат 24 линија без стакла, 5 турских сатова, 4 сата позлаћена, 10 сатова обичних и 40 ланчева за сатове никлованих и позлаћених. — Депеша начелника среза заглавског Бр. 11779.

Препоручује се полицијским и општинским властима, да за овим побеглим лицима учине најживљу потеру, и у случају проналаска стражарно их упуте власти која је потерницу издала, с позивом на означене бројеве акта или депеша.

СКРЕЋЕ СЕ ПАЖЊА

Стојан Цветковић, из Пончића, ухваћен је на турској граници кад је хтео превести крадене коње. Са њиме су задржата два коња и једна кобила. Један је коњ матор 5 година, дорастаст без жига, други је матор 7 година, отворено дорастасте са жигом «Т» и кобила матора 7 година, длаке вране са жигом «О». — Депеша начелника среза пчињског Бр. 9277.

Благоје и **Радован Николић, Лазар, Никола** и **Влајко Ђорђевић.** скитачки Цигани ухваћена су у Свилајинцу и код њих је нађен један сребрн сат, вероватно украден, на коме је монограм «Д. Ж. Љ». — Депеша начелника среза ресавског Бр. 19097.

ПРЕСТАЛА ПОТРЕБА

Аксентије Аксентијевић, који је преко броја 20 тражен, пронађен је те је престала потреба за његовим тражењем.

КРАЂЕ СТОКЕ

Непознати крадљивци украли су два вола Ђури Јевтићу, из Луговца. Један је длаке мркожуте, други је длаке зелене. Оба матора по 7 година, са жигом С|ч. — Депеша начелника среза прокупачког Бр. 9884.

Ноћу између 28. и 29. прошлог месеца непознати лопови украли су Игњату Младеновићу, из Брестовца, две кобиле, једну матору 3 године, длаке зелене, на челу лисасту у све четири ноге путасту, високу 155 см. другу матору 11 година, длаке зелене, ћораву у десно око, високу 160 см. — Депеша начелника среза грочанскког Бр. 6640.

Ноћу између 27. и 28. прошлог месеца непознати крадљивац украо је Александру Милосављевићу, из Ћуписа, једну кобилу матору 10 година, дорастасту, на левој нози путасту, на леђима има белегу од седла. — Депеша начелника среза расинског Бр. 11134.

Ноћу између 14. и 15. прошлог месеца непознати крадљивац украо је Алексију Ђорђевићу, из Рукладе, једног коња маторог 12 година, високог 149 см. длаке отворено дорастасте, у обе задње ноге путастог, са жигом положено «К». — Депеша начелника среза тамнавског Бр. 7942.

Обраћа се пажња свима полицијским и општинским властима на ове крађе и крадљивце.

Штампа Краљ. Срп. Државне Штампарије уредник **Душан Ђ. Алимпић**

БРОЈ 23. У БЕОГРАДУ, НЕДЕЉА 13. ЈУНА 1910. ГОДИНА VI.

ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК

СЛУЖБЕНИ ЛИСТ МИНИСТАРСТВА УНУТРАШЊИХ ДЕЛА

„ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК“ излази једанпут, а према потреби и више пута недељно. Претплата се полаже у напред, и то најмање за пола године код свију полицијских власти, и износи: 20 динара на годину за државна и општинска надлештва, а за све друге претплатнике у опште 12 динара годишње. За иностранство: годишње 24, полугодишње 12 динара у злату. Појединн бројеви **„Полицијског Гласника“** не продају се. Рукописи се не враћају.

СЛУЖБЕНИ ДЕО

Указом Његовог Величанства Краља Петра I. на предлог Министра Унутрашњих Дела, а на основу чл. 34. закона о пословном реду у Државном Савету, одобрено је решење Државног Савета од 29. маја 1910. године Бр. 6768, донесено на основу чл. 144. тач. 9. Устава, које гласи:

„да се Франтишек Хофман, учитељ треће београдске гимназије, родом из Проблузе у Ческој и поданик аустриски, по својој молби прими у српско поданство, изузетно од § 44. грађанског закона, пошто је поднео уредан отпуст из својег досадашњег поданства“.

Из канцеларије Министарства Унутрашњих Дела, 4. јуна 1910. год. у Београду.

Указом Његовог Величанства Краља Петра I., на предлог Министра Унутрашњих Дела, а на основу члана 34. закона о пословном реду у Државном Савету, одобрено је решење Државног Савета од 12. маја 1910. године Бр. 6289, донесено на основу члана 144. тачке 9. Устава, које гласи:

„да се Трајко Ковачевић, свештеник из Бановог Поља, родом из Гњилана у Старој Србији и поданик турски, по својој молби прими у српско поданство, заједно са својом женом Стојном и малолетном децом: Синђом, Лазаром, Радославом, Душанком и Момчилом, изузетно од § 44. грађанског закона“.

Из канцеларије Министарства Унутрашњих Дела, 4. јуна 1910. год. у Београду.

СТРУЧНИ ДЕО

О ПРОДАЈИ ЗА ИЗВРШЕЊЕ ОДЛУКА СУДСКИХ

(НАСТАВАК)

С. Јањић, у своме *Грађанском Судском Поступку*, вели: „Зграде не треба продавати одвојено од земље, према одлуци Касационог Суда од 11. III. 1886. год. № 592. и 31. IX. 96. № 6419.“ (*Полицијски Гласник*, год. 1904., број од 19. Септембра, стр. 287.). Ми не знамо, пошто наведене одлуке Касационога Суда нису цитиране по својој садржини, како је Касациони Суд схватио то правило: да зграде не треба продавати одвојено од земљишта на коме су. Тако генерално речено, то правило не би било тачно. Свакако, Касациони Суд мисли, у тим одлукама, на зграде које се, према својој спони са земљом, могу сматрати као непокретности. Истина, § 189. Грађ. Зак. који почиње речима: „И она се свака ствар за непокретну сматра која је са главном ствари скопчана тако, да се без нарушења главне ствари од ње одвојити не би могла“, наставља овако: „тако су све куће и остале зграде и здања....,“ из чега би се као имало извести да је, по §-у 189. Грађ. Зак., свака зграда непокретност, али то не би било тачно, с погледом на оно што је даље у истом параграфу казано и где стоји ово: „тако и све оно, што је *укопано* или *узидано*“,[1]) одредба која се тиче и зграда и нарочито њих. У осталом, зграде, сличне онима које смо горе предвидели (вајати, воденице на реченим рекама) нису са главном ствари скопчане тако да се „без нарушења главне ствари од ње одвојити не би могле“ (§ 189. Грађ. Зак.): н. пр. један обичан, дрвени, сеоски вајат да се, људима или стоком, преместити с једног места на друго онакав какав је.

Исто би тако полициска власт погрешила, ако би сматрала као непокретна добра и као таква продала оне ствари о којима имамо одредбу у §. 188. Грађ. Зак. и који се овако изражава: „Она храна, дрво, пића, стока, лес, и тежачки халат, и сви занатски или фабрични и рукоделни халати, који су за обичну употребу ствари или домоводства потребни, сматрају се као њихов придодатак, следствено као непокретна ствар.“ Те ствари познате су, у француском праву (чл. 524. Франц. Грађ. Законика), под именом: les immeubles par destination (непокретности по намени)[2]) и разликују се, од оних покретних ствари које, услед своје физичке везе са непокретном, постају и саме непокретне (§. 189. нашега, чл. 525. Франц. Грађ. Законика), у томе што су оне, по природи својој, ствари покретне и такве остају и даље, и само се *сматрају*, у погледу *извесних правних односа*, као непокретне. Ствари, побројане у §. 188. нашега Грађ. Законика, сматрају се као непокретне, и са главним, непокретним добром чине це-

---

[1]) Курсив је наш.

[2]) Planiol, *Traité élémentaire de droit civil*, t. I, p. 304 et suiv.. Planiol, са разлогом, критикује овде француско законодавство. Он вели: да није било никакве потребе прописивати како ће се оне покретне ствари које служе експлоатацији неког непокретног добра сматрати за непокретне (у извесном обзиру), и тиме стварати један институт тако противан реалности. Ако је законодавац желео да се те покретне ствари, као споредности (accessorium) непокретнога добра, од овога не одвајају, било је довољно то рећи и на томе се зауставити. Идеја *интелектуалне имобилизације* сасвим је излишна. У истом смислу говори и А. Ђорђевић, у своме *Систему приватнога (грађанскога) права Краљевине Србије*, прва књига: Општи део, прва половина, стр. 333. и 334., називајући ствари из §. 188. Грађ. Законика припатцима (пертиненцијама) непокретнога добра. Наш Грађ. Законик и овде је поступио као и његов изворник, Грађ. Законик Аустриски, који, држећи се старије правне школе, има у §. 296., овакву одредбу: „Auch das Getreide, das Holz, das Viehfutter und alle übrige, obgleich Schon eingebrachte Erzeugnisse, so vie alles Vieh und alle zu einem liegenden Gute gehörige Werkzeuge und Gerätschaften werden insofern für unbewegliche achen gehalten, als sie zur Fortsetzung des ordentlichen Wirtschaftsbetriebes erforderlich sind“ (што значи: жито, дрва одсечена, сточна храна и сви остали већ сабрани плодови, као и сва стока, тежачки халати и справе, које су на земљишту, сматрају се у толико за непокретне ствари, у колико су оне потребне за уредно вођење газдинства — по преводу Др. Драг. Аранђеловића: *Аустријски Грађански законик*, стр. 40.). B. Stubenrauch, *Commentar zum oesterreichischen allgemeinen bürgerlichen Gesetzbuche*, Erster Band, §. 381. und 382.

С тога се Немачки Грађ. Законик и не служи, у прописима о оним стварима о којима се говори у §-у 296. Аустрискога и у §-у 188. нашега Грађ. Законика, идејом о интелектуалном имобилисању, већ просто те ствари назива: Zubehör (припадак) непокретнога добра. Ево, у осталом, како се он о томе изражава у §-у 97.: „Zubehör sind bewegliche Sachen, die, ohne Bestandteile der Hauptsache zu sein, dem wirtschaftlichen Zwecke der Hauptsache zu dienen bestimmt sind und zu ihr in einem dieser Bestimmung entsprechenden räumlichen Verhältnisse stehen“ (што, значи: Јесу припатци и оне покретне ствари које, и ако нису саставни део главне ствари, намењени су експлоатацији ове и налазе се са њом у односу томе циљу сообразном“). B. Fischer und Henle, *Bürgerliches Gesetzbuch*, § 44. und 45; Dernburg, *Das bürgerliche Recht des Deutschen Reiches und Preussens*, Dritter Band: Das Sachenrecht, I., 23 ff..

лину, код ових правних института: код отуђења, залагања и тестаменталнога наслеђивања. Н. пр., када тестатор остави наследнику извесно своје пољско добро, онда се узима да му је он имплицитно оставио и све оне покретне ствари, стоку, инструменте и т. д., које су том добру придодате ради његове експлоатације, имплицитно, то јест, и ако он то изречно није у тестаменту казао. Те су покретне ствари припатци (партинеиције) непокретнога добра, и, по правилу: accessorium sequitur principale, деле правну судбину главне, непокретне, ствари и за њом иду.

Да ли се покретне ствари, из §. 188. Грађ. Законика, сматрају за непокретне, у нашем праву, и код принудних наплата? Другим речима, да ли се оне могу, одвојено од добра за које су, интелектуално, везане, пописати и продати? У француском праву, то је забрањено, и један поверилац би се, тамо, могао из тих ствари наплатити само тако, ако би, заједно са њима, узео у попис и продао и само непокретно добро уз које оне иду, тако да купац тога добра добије и његове пертинеиције: француски законодавац не допушта ни да се принудном егзекуцијом (l'exécution forcée) пертинеиције од главнога добра одвоје, не допушта то у општем економском интересу.[1]) Ми мислимо да, код нас, повериоци имају право, и у таквим случајима, засебно узети у попис покретне ствари које су пертинеиције каквом непокретном добру и из њих се наплатити. То изводимо из §. 466. који вели, не правећи никакву разлику између покретних ствари које су пертинеиције и оних које то нису, да ће полициска власт „пописати и проценити *најпре* покретне ствари, а *ако оне не залегну*, и непокретне, па продати их.“[2]) Дакле, без обзира на то што би дотичне покретне ствари биле пертинеиције, полициска власт ће покушати да прво, из њих, ако може, наплати предату јој одлуку судску — а попис и процена ће показати да ли ће она у том покушају и успети — па ће тек онда, ако покретне ствари не би, за горњи циљ, биле довољне, приступити попису непокретних добара.[3])

[1]) Baudry-Lac cantinerie et Chauveau, *Des biens*, p. 55., Planiol, *op. cit.*, p. 305. Наравно да би, са пристанком дужниковим, повериоци могли узети, у једном оваквом случају, у попис само покретна добра и из њих се, одвојено од непокретнога имања са којим она стоје у вези, наплатити. Она правна (интелектуална) спона која ту постоји између главне (непокретне) и споредних (покретних) ствари оспива се на вољи, намери, власника тих ствари, што значи да та воља може ту спону раскинути и тим стварима дати разнолику правну судбину.

[2]) Курсив је наш.

[3]) Да видимо да ли би се, у прилог овога тврђења, могло навести и ово посматрање: имобилисање ствари у §-у 188. Грађ. Зак. предвиђених долази, као што смо казали, услед интелектуалне везе између њих и главне, непокретне, ствари, а у ту везу их је довео онај коме и оне, као и главна ствар, припадају. Горе смо видели и то да власник може једну такву имобилисану ствар од главнога добра одвојити и начинити је предметом особених правних трансакција. Специално, може је отуђити и дати у залогу (ручна залога — §. 305. Грађ. Зак.). У овом последњем случају, заложни поверилац ће се из своје залоге принудно наплатити ако га, о року, дужник не измири (§. 320. Грађ. Зак.). Исто тако и општи поверилац може, на имобилисане ствари из §. 188. Грађ. Зак., ставити забрану, само ако, за то, он испуњава један од услова у §. 399. казаних. У овом последњем случају, изгледа да имобилизација престаје самом вољом повериоца, који је тражио забрану, међутим, могло би се, можда, рећи да се она и ту врши вољом дужниковом, власника тих ствари: зар се из тога факта што се је дужник задужио не може извести да је, имплицитно, пристао и на то да поверилац има право те ствари имобилисати пописујући их ради своје наплате? Када поверилац, по §-у 398., може ставити забрану на покретне ствари а по §-у 466. ове у попис узети — то све дужник зна — онда је сасвим логично узети да дужник који има онаквих добара какве набраја §. 188. Грађ. Зак. самим фактом задужења дозвољава и евентуално одвајање тих ствари од главне ствари, а у корист наплате својих поверилаца.

Дакле, полициска власт не може пертинеиције из §-а 188. Грађ. Законика узимати у попис и продавати их заједно са главним добром, већ засебно, и тада их мора продати по прописима Грађ. Суд. Поступка одређеним за принудну паплату из покретних ствари.

И, обрнуто, полициска власт би повредила, такође, закон када би, одвојено од главнога добра, продала, као покретности, оне ствари о којима је реч у §-у 189. Грађ. Законика, а то су такве покретне ствари, као што знамо, које су имобилисане на тај начин што их је господар њихов физички спојио са својим главним, непокретним, добром коме оне имају стално да служе на корист или украс. Те ствари полициска власт не би могла одвојити од непокретности са којом су везане, па их, као покретне и одвојене, пописати и продати. Н. пр., она не би могла. пописујући дужникове покретности, узети у попис кабао и уже или ланац који стоји на кладенцу: то су делови саме непокретности на којој је кладенац и само се могу, заједно са њом и са кладенцем, продати.

У овом смислу је и решење Касационога Суда од 30. Априла 1899. год., бр. 3681., по коме је извршни орган био погрешно што је, „продавајући покретност тужиочеву, уврстио у ред покретних ствари, па као такве, по гласу списка распродате покретности, продао ове ствари тужиочеве: 2 капије покривене црепом, 3000 проштаца и 990 тараба са дирецима и гредицама, које се (ствари) према §. 189. Гр. Зак. сматрају као непокретне, јер су оне служиле као ограда око тужиочеве окућнице и у земљу укопане, коју окућницу није ни узимао у попис нити ју је излагао продаји, те и према томе, тужилац није смео поменуту ограду продавати као покретност кад зато нема саизволења тужиочевог,[1]) пити

Ипак, овај аргумент не може се, са сигурношћу, употребити у прилог мишљења да полициска власт може узети у попис пертинеиције једног непокретног добра, засебно од овога. Јер, по истом резоновању могло би се допустити повериоцу и стављање, н. пр., забране и на оне покретне ствари које су, услед *физичке* споне са непокретном ствари, постале непокретне, као што су, рецимо, узидани шпархерди, узидана огледала. Јер, дужник, власник, има, наравно, право да и те ствари од главнога добра одвоји и да им тако поврати карактер покретних ствари, али из тога не излази да то право и повериоци имају: ови се не могу из покретних ствари које су инкорпорисањем имобилисане наплаћивати одвојено од главнога добра.

[1]) Изгледа да би, по Касационом Суду, покретне ствари, које су постале непокретне услед инкорпорисања, могле бити, као покретна добра, пописане и продате на јавној лицитацији, ако би било „саизволења (пристанка) онога чије су те ствари и чије је главно, непокретно, добро. Ако је то мислио, у горњем решењу свом, Касациони Суд није на правилном путу. Покретна добра која су, по § 189. Грађ. Законика, постала непокретна, имају тај карактер независно од воље власника њиховога (који је и власник главнога, непокретнога, добра): она су непокретна, не стога што то он хоће, већ зато што су доведена физичком споном у такву везу са главним добром да са њим чине сада једну материалну целину. Да ли ће једна ствар бити покретна или непокретна, то не зависи од воље појединаца, већ од воље законодавца. Одредбе законске о дообн ствари јавнога су поретка, и за њих важи пропис §-а 13. Грађ. Законика, по коме: „Но у ономе што се тиче јавнога поретка и благонаравија, не може се ништа изменити вољом или уговором“. Према томе, ствари покретне, које су постале непокретне на начин, у §-у 189. Грађ. Законика, предвиђени не могу се ни у ком случају, док су у вези са главном ствари, засебно узети у попис и продати, дакле, без обзира на то што би то хтео њихов власник.

Сама воља овога немоћна је, наравно, против тога материалног факта: да извесна ствар стоји у физичкој вези са неком другом ствари. Свакако, његова је воља била потребна да се та веза створи и тиме дотична покретна ствар преобрати у непокретну, али пошто је једном, благодарећи његовој материалној радњи, то свршено, то што је свршено не може се изменити све дотле док власник не би, противном материалном радњом, ту ствар од главне одвојио и попова јој дао карактер покретне ствари. Сама воља, управљена у овом смислу, ако се она не реализира, не одузима, разуме се, тој ствари њен карактер непокретности, пошто сама воља, непраћена потребном материалном радњом, не прекида физичку везу између двеју ствари, покретне и непокретне.

Други је случај са интелектуалним имобилисањем. Ту покретна ствар задржава и даље своју природу и само се, у извесном погледу, *узима, сматра*, по § 188. Грађ. Законика, као непокретна. Овде је, дакле, воља онај фактор који једини, без икакве материалне радње, даје једној покретној ствари карактер ствари непокретне, што значи да је, vice versa, та и таква воља довољна и да покретној ствари тај карактер и одузме. Отуда, ако власник хоће, он може, једну ствар из §-а 188. Грађ. Законика, својом простом вољом, правно одвојити од главнога, непокретнога, добра, и дати јој засебну правну судбину.

[1]) С. Јањић, *op. cit.*, *Полицијски Гласник*, год. 1904., број од 19. Септембра, стр. 287..

Ж. Перић

О ПРИКРИВАЊУ ЛИЦА ИЛИ СТВАРИ

Прикривање посматрано као средство фаворизирања кривца може имати за предмет или *лица* или *ствари*.

Са ова два гледишта посматраћемо га наизменце, као и његов однос са *саучешћем* са киме је оно у тесној вези тако да је понекад веома тешко одлучити: да ли какву инкриминисану радњу или дело деликвента треба сматрати као акт *саучешћа у самом извршењу* главног деликта, или је на против треба сматрати као специјални деликт за који је прописана специјална казна. Ова тешкоћа долази због великог конекситета самих оних радњи деликвента, које улазе у појам прикривања, са саучешћем, али ипак кад се оне правилно оцене види се: да оне представљају особена деликта у погледу на њихову казнимост.

О прикривању и прикривачима наш кривични законик говори у §§ 49. 50. 250. *а. б. в.* и *г.* Из ових одредаба видимо да он прикривање сматра двојако:

а) као *специјални деликт* у случајевима које предвиђају §§ 50. 250 *а. б. в.* и *г.* за који утврђује казну у овим одредбама: *б)* као *акт саучешћа* у случају који предвиђа § 49.: „ко би кривцу, пошто учини „злочинство или преступљење, на руку „учинио, да га не постигне казна коју „му закон доноси, или да му обезбеди „корист до које је дошао злочинством или „преступљењем, а договорио би се за то „с њиме пре него што је он зло дело „учинио, да се казни по § 47. кр. зак.“ т. ј. као саучесник. Казна у овом последњем случају т. ј. кад је прикривач саучесник у извршењу главног деликта по § 47. кр. зак. варира према злочину или деликту учиниоца са ограничењем које предвиђа други став овог §-а.

Из неких судских одлука нарочито у ранијој нашој јудикатури познато нам је, да су код разбојништва, хајдучије и кривичних дела у хајдуковању, узимали по некад *јатаке* или *прикриваче* који су дали азил хајдуку или разбојнику и набављали му оружје и друге предмете у хајдуковању, као *саучеснике* у извршењу самог главног деликта, који је злочинац извршио, и ако ово давање азила и набављање оружја хајдуку које је јатак чинио, није било у *одређеној намери* за извршење каквог *одређеног* злочина, који је злочинац извршио, за чије би извршење прикривач знао у напред, т. ј. да ће се исти извршити и у том циљу дао злочинцу уточиште, прикривао га и набавио му оружје. Овакво сматрање напазили смо и у по неким кривичним пресудама по поменутим делима хајдучије и разбојништва, чак и у оном случају, кад јатак ништа друго није учинио осим што је прикривао злочинца *за време* извршења злочина, који је извршен потпуно без његове асистенције, само што је прикривач знао кривично владање злочинца у опште.

Саучешће прикривача у извршењу главног деликта у поменутим случајевима изводили су једино из самих ових радњи: прикривања кривца, набављање оружја и познавања кривичног владања у опште учиниоца злочина, ма да само његово извршење *није било са знањем прикривача.*

Вредно је испитати разлику између ова два појма: прикривања које *конституише акт саучешћа,* о коме је реч у §-у 49. кр. зак. и прикривања које се казни као *специјални деликт* по §§ 50. 250. *а. б. в.* и *г.* кр. зак. Поред свог практичног интереса ово испитивање има научног интереса, јер се и сама законодавства разликују у погледу на посматрање овог деликта, од којих га нека (француско законодавство) као што ћемо видети у даљим излагањима, сматрају у свима случајевима као акт саучешћа, а нека опет као специјални деликт који се казни једном утврђеном казном која не варира према злочину учиниоца. Претходно ћемо изложити шта се разуме у доктрини под саучешћем и одредбе нашег кривичног законика о овој материји.

* * *

Из одредаба нашег кривичног законика јасно се види да он, као и други страни крив. законици, дели учеснике у злочину или преступу у две класе: *учиниоце и саучеснике.*

Учинилац је деликта онај, који је извршио физички, материјално, акта која га конституишу. Али што се тиче правног пространства значења речи: „учинилац“ деликта, у законодавству се рачунају три главна система[1]). Нећемо се упуштати у излагање ових система и питање који је од ових система најлогичнији и разликовање појединих категорија лица, која су учествовала у нарушењу са гледишта одговорности, било да је ово њихово учешће у казнимом делу као *учиниоца* или као *саучасника.* Напоминьемо само то, да би кривци били „саизвршиоци“ или „саучасници“ није довољно да су они учествовали спмултано у каквом казнимом делу. Треба такође и нарочито да су они радили сагласно, са општим пристанком. Без овога, једина веза која се може поставити између *разних деликта,* који су били извршени, јесте веза *конекситета* а не кооперације.

Међу *саучасницима* казнени законик подразумева све агенте, *који су учествовали у деликту одређеним делима, која не конституишу извршење или почетак извршења,* али због којих им извршење акта или пристанак на акт, може бити приписан. Подстрекачи, т.ј. они који су провоцирали агента да изврши нарушење искључени су из категорије учинилаца и смешани са другим саучасницима, у категорију агената чије је учешће у деликту било само акцесорно.

Наш кривични законик у § 46. детерминише овако саучешће:

„Саучасник је у злочинству или пре„ступљењу: 1° ко поклоном, обећањем, „претњом, злоупотребом власти своје, „преваром или другим чим подбоде, на„говори или наведе кога, те злочинство „или преступљење учини; 2° ко научи „кривца како ће злочинство или преступ„љење учинити; ко кривцу набави оружје, „оруђе или друго што, што је за извр„шење злог дела служило, знајући да ће „се на то употребити и који је знајући „и потпомагао у ономе чиме је зло дело „припремљено, олакшано или извршено“. Осим тога, као саучасник по § 49. крив. зак. сматра се и онај: „ко би кривцу „пошто учини злочинство или преступ„љење, на руку учинио, да га не постигне „казна коју му закон доноси, или да му „обезбеди корист до које је дошао зло„чинством или преступљењем, а догово„рио би се за то с њим пре него што је „зло дело учинио, да се казни по § 47“.

Дела дакле која конституишу саучешће своде се на ових шест: 1° подстрекавање на злочин или деликт које траже, извесне одређене околности; 2° упуства дата да се деликт изврши; 3° дело набављања материјалних средстава која су послужила за извршење злочина или деликта; 4° помагање у споредним делима која су га припремила, пратила или олакшала; 5° прикривање извесних лица која су узела учешћа у злочину или деликту; 6° прикривање ствари прибављених овим средством.

Отуда резултује дупла класификација аката саучешћа. Посматрано под односом факата која га конституишу, саучешће је *морално* или *материјално*: морално, кад резултује из психологијских факата која су определила вољу учиниоца; материјално, кад се оно састоји у физичким делима, која манифестују суделеловање или пристанак на деликт. Посматрано под односом времена у коме се произвело, саучешће може интервенисати *пре, за време* или *после* извршења деликта.[1]) Ове три категорије: саучешће *пре извршења,* саучешће *за време извршења* и саучешће *после* извршења обухватају све разне начине саучешћа, у које спадају: подстрекавање (провокација), инструкције, набављање оружја или оруђа деликта, помагање или асистенција, прикривање лица или ствари. Ови су начини саучешћа различни и одвојени једни од других, у чију студију нећемо улазити. Ограничићемо се само на ову последњу категорију: саучешће после извршења, у које *кадшто* долази и *прикривање лица* или *ствари.*

Саучешће у правом смислу, којим се баве §§ 46. и 47. кр. зак. претпоставља акта која претходе или прате главну акцију. Али је непојамно саучешће *после* извршења, пошто је материјално немогуће узети учешћа баш индиректно у деликту који је већ свршен. Без сумње, пошто је нарушење било учињено, могу се појавити нови агенти и извршити дела која су с њим у вези, као што се дејство везује за узрок. Ну, ова нова и особена факта, не би могла конституисати акта саучешћа; и ако их закон сматра као казнима, он ће им морати дати *рационално* карактер нарушења *sui generis* која ће бити сједињена простом везом *конекситета* са ранијим нарушењем, које је већ учињено. То ће бити *деликта последице,* и индивидуе, које доцнијим актима која имају за предмет или да сачувају кривца од казне која му прети или га фрапира, или да осигурају дејства нарушења, или да поделе с њим недопуштене користи, фаворизирају свесно учиниоце или саучеснике, означавају се кад што у доктрини под именом: „фаворизатори“ [2]) (помагачи).

(НАСТАВИЋЕ СЕ)

(По Garraud-y)

Милош Станојевић

[1]) Garrand. — Traitè théorique et pratique du droit pènal français t. II. стр. 632.

[1]) Garrand. — Стр. 636. Да га не би даље цитирали, напомињемо да је сво теоријско излагање о овој материји из његовог дела.

[2]) Исти. Стр. 673.

КРИМИНАЛНА ПОЛИЦИЈА

(НАСТАВАК)

С друге стране опет, то је увек велика невоља, тај ужасан саветодавац, који води у фамилијарну проституцију једну бедну мајку. Франсоаза Ван Галк није, међутим, ни бедна, ни сиромашна, ни лена; она ради и зарађује колико јој

треба, нетражећи помоћи ни од кога. Шта више, њен пријатељ сноси свој део трошкова у њиховом заједничком животу. Што се тиче мале Жане, она је била однегована старањем и о трошку својих сродника. Далеко од тога да буде рђава мати, Франсоаза је учинила извесну жртву у интересу своје кћери, остављајући је своме оцу и мајци, у уверењу да ће је они боље чувати и васпитати но што би то она могла учинити.

Са изложених разлога, хипотеза о злочину фамилијарне проституције мора бити одбачена, јер не садржи ниједан карактер вероватноће.

Седма хипотеза: злочин комбинован (подводачица, лекар, чиновник).

Ова невероватна, немогућна и готово монструозна хипотеза формулисана је напослетку и недавно. Она доказује, да злочин над малом Жаном још није заборављен, већ да продужује да пасионира масу и изазива народну уобразиљу.

16. маја 1908 год. појавила се у Бриселу, под потписом Камила-Емила-Јозефа Марешала једна чудновата књижица, упућена г. Прелу де ла Ниеп, генералном прокуратору при касационом суду у Бриселу. У овој књижици писац понавља своје раније оптужбе: он објављује банкротство првостепеног и апелационог суда у Бриселу, оптужује првостепени суд што је свима нелегалним средствима своје власти заташкао злочин улице „Hirondelles“, и осудио Алберта Малог и његову жену на основу једног рапорта сакате истраге. Осуда ова била је једна комедија, која је имала за циљ да спасе Шарла Нажела, краљевског прокуратора. Сам овај прокуратор, по тврђењу Марешаловом, извршио је злочин над малом Жаном. На три дана пре извршеног злочина овај чиновник, у друштву лекара који је после исекао леш, молио је „некога“ у једном етаблисману близу северне железничке станице, да им набави једну девојчицу; овај „неко“ била је интимна пријатељица подводачице, која је подвела малу Жану њеним џелатима.

Нећемо овде испитивати да ли је творац ове оптужбе душевно здрав или пореме-ћен; да ли је радио из мржње, освете или због ког другог мотива. Седам лекара, у осталом, испитивали су га у погледу душевног здравља, и пошто су констатовали да на њему нема никаквих трагова дегенерације, изјаснили су се за његову пуну одговорност. Марешал је, у осталом, био прост ехо јавног негодовања и мишљења. Његова чудновата и одвратна оптужба против краљевског прокуратора израз је мишљења нижих народних слојева у реону злочина; то је израз легенде, која се створила у веровању народа, озлојеђеног због немоћи свечаног апарата правосуђа.

Остаје још последња хипотеза, најприроднија и најпростија, чија вероватноћа стоји у директној сразмери са карактерима невероватноће осталих седам хипотеза.

Ево те последње хипотезе: *просто одвођење* или *крађа девојчице*.

Дете је одведено без насиља у какав усамљен стан, у коме је прво опијено, затим силовано, после чега је умрло. Ужаснут овом непредвиђеном смрћу, злочинац убрзо долази себи и сече леш своје жртве, да би га се лакше отарасио. На седам дана после извршеног злочина, он сам, или може бити неки његов саучесник, специјални „пријатељ“, који пристаје да га помогне, непзлажући се самим овим актом великој опасности, односи далеко ноге и цинеле детиње.

У рачуну вероватноће, извесност је представљена општом јединком. Наша последња хипотеза, остајући сама и једина, има највише изгледа да се приближи стварности.

V. Теза

Одређивање и формула тезе.

Злочинац, који је одвео Жану Ван Галк, украо је, тако рећи, дете. Он га је, на леп начин, одвео у своју кућу, у свој стални или споредни стан. Очигледно је, да он није имао намеру да убије дете, већ само да над њим изврши један акт еротизма. Да би спречио детиљи отпор и вику, злочинац га је опио јаким алкохолом. Може бити да је ово чинио и с тога, да би код детета изазвао једну врсту амнезије, те да се доцније не би могло сећати и причати где је било одведено, шта је с њом рађено и какав је изгледао његов завођач и џелат. Девојчица је умрла случајно, услед плућне и мождане конжестије. Тражећи начин, на који ће се најзгодније опростити леша, злочинац се, најзад, решава да га ишчереч и, и да поједине делове спакује у пакете који се могу лако носити. Оног вечера кад је злочин извршен, он је лично однео и оставио у улицу „Hirondelles“ пакет са детињим трупом и детињом главом, а осам дана доцније отишао је у „Laeken-Heysel“ и одбацио жртвине ноге и цинеле. Није искључена могућност да је ово учинио и неки његов пријатељ.

Реч је, дакле, о злочину једног усамљеника. Одмах сутра дан по извршеном злочину, после неуспеха званичног полицијског истраживања, одлични белгијски лист „Le Matin“ (из Анвера) обратио се г. Горону, некадашњем шефу сигурности у Паризу, и умолио га за мишљење о овом злочину, као и о недовољности бриселске полиције. Ево шта је г. Горон одговорио у погледу злочина:

„Узалуд сам тражио какав сличан случај у мојој пракси: ништа нисам нашао. У мојој пракси било је више случајева черечења лешева, убистава са предумишљајем и силовања деце, али никад нисам имао посла са злочином, који је садржавао толико елемената свирепости. Изгледа ми, да је то акт неког усамљеника, који ће се тешко пронаћи. Једино материјални трагови могу пружити ближих података“.

Г. Горон, један од најискуснијих и најумешнијих полицајаца, сложио се одмах с нама, као што се види, да је овај злочин дело каквог усамљеника. Г. Горон даље признаје, да су истраживања код злочина ове врсте врло тешка и напорна, и да често остају бесплодна. Видећемо, међутим, да у овом случају тешкоће нису биле тако несавладљиве, и да се злочинац још и данас може пронаћи.

Елементи и познате чињенице проблема.

Потребно је, пре свега. да скупимо познате елементе, овога злочина, да их групишемо и уредимо, те да после на основу њих изнађемо што већи број могућних непознатих елемената.

Издвојмо познате елементе:

1. Центар детиње опасности, т. ј. његов домицил код сродника на коју „Pierre de Taille“, из кога је последњи пут изишло 7. фебруара у 7 часова мање 5 минута у вече. Место детињег одвођења мора бити у непосредној близини овог центра.

2. Новац од 2 сантима, који је нађен у малом новчанику, у џепу Жаниног огртача.

3. Ограничен простор места који је Жана могла прећи пре него што је одведена.

4. Лични опис човека који је Жану одвео: човек млад, са кратком и брижљиво поткресаном брадом, пуним лицем, сличним лицу оца Рашел Ван Ланди, у меком шеширу од ваљане длаке и у горњем капуту угасите боје.

5. Правац хода овог човека са одведеном Жаном, од кеја „Pierre de Taille“ ка Западу.

6. Прецизно место на коме је нађен исечен и још врућ леш детињи 7. фебруара око $11^3/_4$ часа, у вече.

7. Време (између 11 часова 42 и 11 часова и 47 минута) у коме је пакет остављен.

8. Лични опис носиоца пакета: човек млад, снажан, по изгледу до 30 година, средњег стаса, живог хода, са округлим шеширом на глави, горњим капутом и у кожним џипелама.

9. Правац хода овог човека: дошао је у улицу „Hirondelles“ улицом „Laeken“, идући у правцу Југо-Истока.

10. Начин, на који се злочинац опростио леша своје жртве: помоћу згодних и најбрижљивије спакованих пакета.

11. Начин паковања и везивања првог пакета, у коме су били глава и труп.

12. Факт што је огртач, у коме је леш био увијен, био анормалан, и што га је злочинац превртуо.

13. Хартија, у коју је био спакован први пакет: загасите боје, белгијска израда, терисана и крта, дугачка 1 м. и 14 а широка 91 см.; њена специјална природа, њено порекло и њена обична употреба.

14. Природа канапа, којим је пакет био увезан: два парчета дебљег канапа, различите дужине, оба укупно дугачка 6 м. 78.

15. Начин, на који су детиње ноге биле пресечене: савршенство и симетрија пресека.

16. Начин ношења пакета са трупом.

17. Факт, што су детиње џипеле биле спаковане у засебни пакет.

18. Прецизно место на коме су нађене ноге и џипеле детиње 15. и 16. фебруара.

19. Правац хода човека, за кога се мисли да је носио пакете са детињим ногама и џипелама.

20. Новине, употребљене за паковање ногу и џипела.

21. Резултат секције леша: Жана није убијена.

22. Нарочите особине Жанине: језик који је најбоље говорила.

23. Особине злочинчеве: његова интелигенција, умешност, његов дух, његова дрскост, хладнокрвност, поступност, предострожност, његова манија или његов инстинкт за симетријом, и

24. Злочинчев дух претварања, који се огледа у серији његових акта.

Доцније ће се видети колику нам корист пружају ови различити елементи, који су по изгледу тако хетерогени, док се у ствари очигледно подударају.

Злочин, који анализемо, злочин је случајни, а не предумишљајни. Акција злочинчева у овом случају није могла бити вршена превентивним начином.

С друге стране, опет, то је злочин готово савршен, изузев једне тачке, која на први поглед изгледа незнатна. Доказаћемо, међутим, да је она битни елеменат, огромне важности, помоћу које ће бити могућно натерати злочинца на признање. Најзад, и само савршенство злочина представља за његовог творца озбиљну опасност. С обзиром на ово савршенство, готово апсолутно, ми можемо, захваљујући законима науке, реконституисати помоћу логике и разума читаву серију акција злочина, објаснити га, изнаћи место силовања, открити злочинца и указати прстом на њега.

Циљ и ред истраживања.

Какав треба да буде објектив истраживања?

Ево овакав:

1. Одредити пут злочинчев, т. ј. његову маршруту од места одвођења девојчице до места на коме је пакет с лешом био остављен.

2. Одредити, на овом путу, средњу тачку, или кућу злочина, т. ј. место на које је дете било доведено, силовано и на коме је умрло.

3. Одредити рационално карактере и прилике куће злочина.

4. Одредити рационално, према особеним карактерима, специјалним приликама и скупу познатих елемената злочина, услове и карактере самог злочинца.

5. Утврдивши пут злочинчев, положај средње тачке и прилике куће злочина, изнаћи, у сумњивој зони, кућу која одговара познатим приликама.

6. Изнаћи, у сумњивој зони, с обзиром на средњу тачку, индивиду-у која одговара познатим злочинчевим особеностима, и

7. Одредити пут носиоца пакета с ногама и цицелама, изнаћи је ли он био саучесник, љубазан„ пријатељ", и који би то пријатељ ове врсте евентуално могао бити?

Ово је логички, рационални и методички ред наших истраживања.

(НАСТАВИЋЕ СЕ)

ПОУКЕ И ОБАВЕШТЕЊА

Учињена су нам ова питања:

I

Суд општине прокопо-кутинске, актом својим Бр. 918, пита:

Ова је општина састављена из пет села: Прокопове Кутине, Драшкове Кутине. Копривнице, Јагличја и Чагровца, и овако састављена издржава три школе: „прокопо кутинску" коју походе деца из Прокопове и Драшкове Кутине; „јагличку" коју походе деца из Јагличја и Копривнице, а ћелијској школи давала је сразмеран део прireза према суми непосредног пореза села Чагровца, пошто су деца из овога села са децом из општине дуго-пољске походила школу „ћелијску".

Село је Чагровац у овој години тражило да се одвоји од ове политичке општине, и да са селом Ћелијом и Дугом Пољаном образују засебну Чагровачку општину, и овај је предлог Народна Скупштина одобрила, само још указ није обнародован.

Да би ова општина могла саставити и надлежнима послати свој буџет за ову годину на одобрење, тражила је од школа да јој доставе своје буџете у препису, како би се потребна сума прireза за издржање школа могла предвидети у ово општинском буџету, но школа ћелијска свој буџет није хтела послати изјављујући: да ово неће дати све дотле, док се село Чагровац не одвоји од ове општине, пошто је питање о одвајању овога села у Народној Скупштини већ решено, а ово не да због тога, што је прireз првих двеју школа сразмерно знатно већи, због зидања нових школских зграда, од прireза школе ћелијске, па би хтели избећи плаћање овог већег општинског прireза, кога ова општина у овој години због довршења школских зграда, по већ одобреним школским буџетима, мора унети у свој буџет, и разрезати га на све своје грађане, па и на грађане села Чагровца, које још није одвојено од ове општине.

Поводом овога учтиво се моли уредништво за објашњење у следећем:

1. Да ли ова општина треба да сачека, да се село Чагровац одвоји од ове општине, па тек онда да приступи саставу свога буџета, пошто је, као што се из стенографских бележака о раду у Народној Скупштини види, одобрено одвајање овога села од ове општине.

2. Да ли и грађани села Чагровца, као саставни део ове општине, морају за време, док буду код ове општине плаћати прireз како општински тако и школски у оноликој стопи, колико по предрачуну буџета ове општине буде предвиђено и на грађане осталих села ове општине, или ће прireз за издржање општине платити за оно време, док овде буду, као и грађани осталих села ове општине, а школски само колико припада селу Чагровцу по буџету школе ћелијске.

Суд се нада да ће ово објашњење добити у наредном броју јер му је и сувише потребно због буџетског питања.

— На ово питање одговарамо:

По члану 13. закона о народним школама, *„школу подиже и потребама снабдева школска општина"*.

Круг школске општине чине она села, која су ушла у састав школске општине у смислу чл. 64. т. 6. поменутог закона, или по ранијем споразуму.

Према томе, школска и политичка општина ретко су кад састављене из једних истих места (села и варошица).

Како и према поменутом чл. 13. и 14. истог закона, све издатке једне школе око подизања и издржавања подноси школска а не политичка општина, то се не може тражити, да село Чагровац, које припада школској општини ћелијској, плаћа прireз за подизање других школа у општини, ако то није случај нарочите раније погодбе или пристанка.

Ако би ова друга села била сиромашна, онда за подизање својих школа могу тражити помоћ од среза, округа или државе у смислу чл. 15. поменутог закона, али ту дужност не могу пренети и на село Чагровац, које је већ суделовало плаћањем у подизању једне школе.

Дакле, село Чагровац дужно је плаћати сав *други* општински прireз (сем школског за школе прокопо-кутинску и јагличку) све до дана, до кога остане у саставу те општине, а поред тога и прireз за школу по буџету школе ћелијске.

Другчији се закључак не може извести ни из т. 1. чл. 17. који помиње прireз што га даје политичка општина, јер је ту реч о прireзу који се разрезује према школском буџету, а купи се од стране политичке општине, пошто школска општина нема извршну власт.

II

Суд општине јовачке, актом својим Бр. 1160, пита:

„По чл. 57. закона о општинама, кад је општина састављена из више села, сеоски састанак бира сеоског пуномоћника.

Законом о општинама предвиђен је рок службовања за све општинске чланове, међутим рок трајања положаја сеоског пуномоћника, није одређен.

Моли се уредништво за обавештење: Кад би наступила потреба да се сеоски пуномоћник, редовним путем изабран, смени, а он не би дао оставку на звање, која би власт и по ком законском пропису била надлежна да га са звања уклони?"

— На ово питање одговарамо:

Кад сеоског пуномоћника бира збор према чл. 57. закона о општинама, онда је збор једино надлежан да решава и о томе: хоће ли се одузети дато пуномоћство или не.

И, ако се догоди случај, да збор реши, да се једном пуномоћнику одузме пуномоћије (§ 622. грађ. закона), он ће одредити лице, коме ће се ово предати.

Ако пуномоћник не би хтео извршити предају пуномоћија драговољно, онда се оно има одузети путем суда.

Захтев суду, за одузимање пуномоћија, може учинити председник општине, који по т. 6. чл. 109. зак. о општинама води рачуна о извршењу зборских одлука.

Ако је пуномоћник већ био повео какав спор, онда о порицању пуномоћија треба одмах известити суд код кога је спор у смислу § 90. грађ. судског поступка.

III

Суд општине ерчешке, актом својим Бр. 601, пита:

„По члану 158. закона о општинама, може бити кажњен и деловођа новчаном казном за кривице тамо побројане.

Како законом није регулисано: којој каси — општинској или државној — припада ова казна, то се моли уредништво за потребно обавештење".

— На ово питање одговарамо:

По члану 167. под *р.* закона о општинама, све казне, које по овом закону изричу првостепени судови и надзорна државна власт, изричу се у корист *државне* касе.

Како и казну из чл. 158 изриче државна власт према чл. 167. *о*, поменутог закона, то и она иде у корист државне касе.

Као што се из овога види, питање је ово било чисто и јасно, и суд га је учинио само зато, што није брижљиво прочитао закон о општинама, по коме он има многобројне послове да ради, те треба да га добро и познаје.

IV.

Један општински деловођа пита:

„Један од грађана ове општине, у новембру месецу 1909. год., обрати се Пореском Одељењу са молбом, да га ослободи плаћања личног пореза, пошто је навршио 60 година старости.

Да је навршио 60 год. старости, он је поднео уверење двојице грађана, који су старији од њега и од вно ослобођени плаћања личног пореза, а поднео је, даље, уверење из пописне књиге А. и, напослетку, и извод венчаних, према коме се да изнаћи број његових година.

Преко свију ових доказа одељење је одбило молиоца, налазећи да прво и друго уверење у опште нису доказ за овакве случајеве, а извод венчаних да не може послужити као доказ због тога, што се молилац могао венчати и у 16. години своје старости.

Како је несумњиво, да је молилац прешао 60 година, а одељење, међутим, неће, да га ослободи личног пореза, то се моли уредништво за обавештење: какви би се докази могли поднети те да овај грађанин дође до правде?

— На ово питање одговарамо:

Како су са уверењима појединаца чињене злоупотребе, то је виша пореска власт од пре извесног времена престала да их прима као доказ о старости, изузимајући ослобођене крајеве, где нису вођене књиге крштених, и крајеве који су у српско-турском рату паљени, те су књиге погореле.

Уверење из књиге А., разложно не прима као доказ по томе, што су појединци произвољно казивали године више или мање.

Према томе одељењу се не би могао учинити прекор што ова два уверења није узело као доказ.

Што се извода венчаних тиче, ту ствар већ стоји друкчије.

По § 69. т. б. грађ. зак. нико не може ступити у брак, ако није навршио 17 година сем нарочитих случајева архијерејског благослова.

Према томе, ако се према изводу венчаних, за основицу рачуна узело време испод 17 година, то је погрешно и произвољно, и молиоца је требало ослободити личног пореза, ако се из извода види да је после венчања имао још 43 године. — (17 + 43 = 60).

Молилац треба да изјави жалбу Пореској Управи, па ће она сама поништити решење Пореског Одељења ако је незаконито.

У осталом, молилац може поднети још и ове доказе: 1. школску сведоџбу, ако је у опште учио школу; 2. феду калемљења крављих богиња; и 3. војничку исправу ако је служио војску, или препис регрутног списка ако је само регрутован.

Са тим исправама он може утврдити године своје старости.

ОДЛУКЕ ДРЖАВНОГ САВЕТА И КАСАЦИОНОГ СУДА

Један случај поништаја избора због тога, што председник бирачког одбора није имао услове за председника општине.

С. П. и Л. Ј., из Љ....., жалили су се Државном Савету противу избора часника општине Љ..... извршеног 28. марта 1910. године са ових неправилности:

1. што председник бирачког одбора Ђорђе Г. није имао услове предвиђене чл. 52-а у вези чл. 105. зак. о општинама;

2. што је одборник П. Ј. закупац општ. добара; и

3. што постоји сродство између појединих часника.

Трећи Одсек Државног Савета, по оцени жалбених навода и доказа, нашао је, да овај избор не може остати у снази с тога, што се из уверења пореског одељења среза к..... од 2. априла 1910 год. № 1234. види, да председник бирачког одбора Ђорђе Г. плаћа непосредне порезе свега 11.95 дин., те због тога није имао услове. прописане чл. 52-а у вези чл. 105. зак. о општинама, да буде председник бирачког одбора.

Стога је на основу чл. 170 зак. о општинама решио, да се овај избор поништи.

Одлука од 10. априла 1910 год, № 3918.

Један случај поништаја избора због тога, што се бирачки одбор није састао на време нити на време затворио двориште, и што је од дана објаве о сазиву збора па до дана збора протекло мање од 15 дана.

С. С. из П..... жалио се Државном Савету противу избора часника општине у ..... због ових неправилности;

1) што од дана сазива збора па до дана збора није протекао законски рок из чл. 37. зак. о општинама;

2) што се бирачки одбор није састао на време, услед чега су се многи гласачи, због својих пречних послова, морали вратити не гласавши; и

3) што двориште зграде, где је гласање вршено, није на време затворено.

По оцени жалбених навода и расмотрењу изборних акта, III. Одсек Државног Савета нашао је, да овај избор не може остати у снази из ових разлога:

1. што се записником утврђује, да се бирачки одбор састао у $7^3/_4$ часова пре подне, а не у 7 часова, како то захтева пропис чл. 54. б. закона о општинама;

2. што се истим записником утврђује, да је двориште биралишта затворено у $5^1/_4$ часова по подне, противно пропису чл. 54. к. закона о општинама, а то је могло бити од утицаја на ресултат избора; и

3. што од дана сазива збора па до дана збора није протекло најмање пуних 15 дана, како то захтева пропис чл. 37. закона о општинама, већ само 11 дана а то се утврђује забелешком на објави № 473., која је објављена 16. марта 1910. године.

С тога је на основу чл. 170. зак. о општ. решио, да се избор поништи.

Одлука од 6. априла 1910. год. № 3333.

Један случај неправилности избора услед тога, што се бирачки одбор није састао у 7 сахати пре подне, и што двориште биралишта није било ограђено.

Ж. Р. из Р..... жалио се Државном Савету противу избора часника општине р..... извршеног 28. марта 1910 год., због ових неправилности:

1. што се бирачки одбор није састао у 7 већ у 10 часова пре подне;

2. што је било агитације и подмићивања бирача пићем;

3. што је биралиште било неограђено, те је гласање продужено и после 5 часова по подне.

Трећи одсек Државног Савета, по оцени жалбених навода и расмотрењу изборних акта, нашао је, да овај избор не може остати у снази с тога, што се записником утврђује: да се бирачки одбор састао у 10 сахати пре подне, а то је противно чл. 54. *б.* зак. о општинама, и што је биралиште било неограђено, те су бирачи долазили на гласање и после 5 часова по подне, а тиме је повређен пропис чл. 54. *а.* у вези чл. 54. *к.* закона о општинама.

С тога је на основу чл. 170. зак. о општинама решио, да се овај избор поништи.

Служитеље при канцеларији државног економа поставља и отпушта сам економ у границама одобреног му буџетског кредита, а не окружни одбор.

Окружни економ известио је окружни Одбор окр к....., да је, на основу чл. 7. правилника за извршење закона о државним економима, поставио за служитеља пред својом канцеларијом Б. И.

Поводом овога, окружни Одбор решењем од 4. јануара 1910. год. № 9., а на основу тач. 1. чл. 108. и чл. 142. закона

о уређењу округа и срезова, наредио је окружној благајни, да постављеном служитељу Б. И. не издаје плату, пошто је ово постављење незаконито, јер по тач. 6. чл. 108. поменутог закона постављање и отпуштање свих служитеља окружних припада окружном одбору.

Начелник окружни нашао је, да је ова одлука противна чл. 7. правилника за извршење закона о државним економима, по коме је изрично дато право окружним и државним економима, да примају и отпуштају своје службенике, па ју је с тога наредбом од 8. фебруара 1910. год. Бр. 4516, задржао од извршења, и предмет спровео Министру Унутрашњих Дела на решење.

Размотривши односна акта, Министар је нашао, да је наредба начелника окружног на закону основана, а да је одлука одборова противна закону, јер, према чл. 2. и 8, закона о државним економима и чл. 7. правилника за извршење тога закона, службенике при канцеларији државног економа поставља и отпушта сам економ у границама одобреног му буџетског кредита. С тога је решењем од 10. фебруара 1910. год. П№ 2350, на основу чл. 112. закона о уређењу округа и срезова, оснажио наредбу окружног начелника, а одлуку одборову поништио.

По изјављеној жалби, Државни Савет нашао је, да је жалбено решење Министрово правилно и на закону основано, јер се законске одредбе, на које се окружни одбор позива, не могу применити на овај случај, пошто прописи закона о државним економима, на основу којих је прописан правилник за извршење тога закона, нису дерогирани законом о уређењу округа и срезова.

С тога је одлуком од 2. марта 1910. год. № 1852, одбацио жалбу као неумесну.

Чланови бирачког одбора за избор часника општинских јесу два одборника дотичне општине, које општински одбор коцком бира из своје средине.

В. А. М., из П...., жалио се Државном Савету противу избора часника општине н..... извршеног на дан 28. марта 1910. год., због ових неправилности:

1., што општински суд није извршио избор чланова бирачког одбора онако, како наређује чл. 52. *в.* зак. о општинама; и

2., што у записник није заведено, кад је гласање закључено, колико је гласача гласало, и што најзад није стављено у записник колико је која кутија добила гласова.

Трећи одсек Државног Савета по оцени жалбених навода и расмотрењу односних акта, нашао је, да овај избор не може остати у снази из ових разлога:

1., што је бирачки одбор за овај избор, као што се из одлуке општинског одбора од 14. марта 1910. год. № 459, види, биран на основу чл. 86. тач. 17. зак. о општинама, а међутим за овај случај требало је применити пропис чл. 52. *в* зак. о општинама, те да општински одбор из своје средине изабере двојицу за чланове бирачког одбора коцком.

2., што записник бирачког одбора није састављен према пропису чл. 49. закона о општинама.

С тога је на основу чл. 170. зак. о општинама решио: да се избор поништи.

Одлука од 9. априла 1910 год. № 3906.

Један случај поништаја избора председника општине због тога, што на дан избора није имао пуних 30 година.

Раде Л..., из К..... жалио се Државном Савету противу избора часника за општину к....., који је извршен на дан 28. марта 1910 год., због ових неправилности:

1., што изабрани председник Милош Р. нема 30 година старости; и

2., што су у азбучни списак уведена пет лица, која не плаћају никакву порезу.

Трећи Одсек Државног Савета, по оцени жалбених навода и поднетих доказа, нашао је, да други навод нема вредности према чл. 153. закона о општинама, јер гласови тих лица нису од утицаја на резултат избора.

Али одсек налази, да избор председника Милоша Р., с обзиром на чл. 105. зак. о општинама, не може остати у снази с тога, што се поднетим изводом из књиге за уписивање рођених тврди, да он у моменту избора није имао пуних 30 год.

С тога је на основу чл. 170. зак. о општинама, решио, да се избор председника поништи, а да се жалба, у колико се односи на избор осталих часника, одбаци као неумесна.

Одлука од 8. априла 1910. год. № 3838.

Председник бирачког одбора за избор часника општинских мора бити писмен правни гласач из дотичне општине, иначе његова неписменост је разлог за уништај избора.

В. Р. из Б. жалио се Државном Савету противу избора часника за општину б....., који је извршен 28. марта 1910 год., због ових неправилности:

1. што је председник бирачког одбора неписмен; а такође и оба члана бирачког одбора; и

2. што је двориште зграде, у којој је гласање вршено, неограђено.

Трећи одсек Државног Савета, по оцени жалбених навода и поднетих доказа и расмотрењу изборних акта, нашао је, да овај избор не може остати у снази с тога, што је поднетим уверењем суда општине б..... од 30. марта 1910 год. № 388, утврђено, да је J. J., председник бирачког одбора, који је, као што се из записника бирачког одбора види, председавао на збору за овај избор, био неписмен, а то је противно чл. 52-а закона о општинама, по коме је председник бирачког одбора, кад се бирају општински часници, један *писмен* правни гласач кога општински одбор одреди.

Сем тога и записником бирачког одбора и поменутим уверењем општинског суда утврђено је, да је гласање вршено у згради, чије двориште није било ограђено, а то је противно пропису чл. 54-а поменутог закона.

С тога је на основу чл. 170. зак. о општинама решио: да се овај избор поништи. — Одлука од 27. априла 1910 г. № 4253. **Јос. К. Ст.**

Мишљење опште седнице Касационог Суда од 20 маја 1910. год.

На захтев Господина Министра Правде од 8. маја 1910 год. № 6583, да му Касациони Суд на представку петровачког првостеп. суда да своје мишљење о томе:

»да ли дежурни судија има права и дужност потврђивати кандидатске листе за избор окружних посланика, кад закон о уређењу округа и срезова, као специјални закон, то ставља у дужност суду, чл. 61, 61-а поменутог закона, и кад се под судом разуме она организација, коју изречно налажу чл. 151 Устава у вези са § 12 закона о устројству првостепених судова. — Касациони Суд у општој седници својој, а на основу тач. 2. § 16. закона о своме устројству, проучио је ово питање и односне законске прописе, па је нашао:

»§ 511-тим Законика о поступку судском у грађанским парницама прописано је, који ће се послови, као хитни, отправљати и за време великог судског одмора у првостепеном суду преко дежурног судије. Поред тога, дежурни судија има отправљати и све оне послове, који би му у дужност били стављени специјалним законима. А у ове последње послове долазе не само послови, за које би изреком у ком специјалном закону било речено да ће их и за време одмора свршавати дежурни судија, него и они суду у дужност стављени послови, чија би природа била таква да се одложити не могу, нарочито ако је свршавање њихово везано за рок законом одређени, тако да се у том року морају свршити па ма то било и за време судског одмора, а у такве послове, везане за законски рок који се не може продужавати никојим начином, долази и подношење и потврђивање кандидатских листа за изборе посланика за окружне скупштине. Томе ни мало не смета пропис чл. 151 Устава, као ни § 12 закона о устројству првостепених судова, који се прописи односе на парицање правде у суду и који за тај циљ постављају само као опште правило суд састављен од тројице судија, допуштајући одмах и ту да предмети кривични и грађански мање важности могу бити законом предани у суђење једном судији. Тим пре то може бити за оне послове који не долазе под појам суђења или парицања правде него у простој констатацији факата и у примени на њих закона административних, дакле за послове који су само делегирани суду из администрације.

У осталом дежурни судија у кругу своје надлежности репрезентује суд у чије име ради онако исто као и колегија од тројице судија.

За то је Касациони Суд са изнетих разлога мишљења: *да дежурне судије првостепених судова имају и права и дужност потврђивати кандидатске листе за избор окружних посланика, потврђивање којих је првостепеним судовима стављено*

у дужност чл. 61 и 61-а закона о уређењу округа и срезова.«

Мишљење опште седнице Касац. Суда од 2. Јуна 1910. год.

Дежурне судије првостепених судова нису ни једним законом овлашћене за разматрање решења и пресуда општинских судова и полицијских власти по иступним делима, нити им је то којим законом стављено у дужност, те по томе да за те послове нису ни надлежни.

На захтев господина Министра Правде од 29. Маја 1910. год. № 7602, а поводом представке ваљевског првостепеног суда, да Касациони Суд у смислу § 16 свога устројства донесе начелну одлуку о томе:

»да ли су дежурне судије првостепених судова, за време судског одмора, надлежне и по томе дужне да разматрају решења и пресуде општинских судова и полицијских власти изречене по полицијској уредби за иступне кривице а који су предмети §-има 15 и 16 полицијске уредбе пренесени у надлежност првост. судова,« — Касациони Суд у општој седници својој претходно је нашао, да овде није случај из тач. 1 § 16 устројства Касационог Суда неједнаког разумевања каквог законског прописа у одељењима Касационог Суда или случај тач. 4 § 16 устројства, да је који нижи суд учинио противразлоге Касац. Суду по каквом предмету или напослетку случај претпоследњег става тач. 1 § 16 поменутог устројства да је које одељење Касац. Суда предложило да се извесним законским прописима одреди прави смисао и значај ради једнообразности у суђењу — те да би Касациони Суд могао по овој ствари о наведеном питању доносити начелну одлуку, већ да у смислу тач. 2. наведеног законског прописа једино може дати Господину Министру своје мишљење о томе.

Проучивши, дакле, у наведеном смислу, истакнуто питање, у вези са дотичним законским прописима, Касациони Суд је нашао:

»Надлежност и дужност дежурних судија првостепених судова, сем изузетних случајева у специјалним законима, опредељене су поглавито §-ом 511 законика о поступку судском у грађанским парницама а надлежност првостепених судова за разматрање решења и пресуда општинских судова и полицијских власти по иступним делима, опредељена је тек законом о изменама и допунама у уредби од 18. Маја 1850. год., које су измене донесене 17. Јануара 1904. год.

Већ по томе дакле, што је пропис § 511 са свима својим допунама много ранијег датума од наведених измена у полицијској уредби, не може се, по њему надлежност дежурних судија првостепених судова проширити и на поменуте предмете по иступним делима; а како о томе ништа није наређено и предвиђено ни у самим поменутим изменама, у полицијској уредби, а на име у §§ 15 и 16, који говоре о овој надлежности првостп. судова, то се та надлежност дежурних судија првостп. судова не може извести ни из овога закона, нити се она може извести из тога, што је овим законом стављено у дужност првостепеним судовима, да ове предмете размотре у року од три дана, јер су законником о поступку судском у грађанским парницама — § 102. — и другим специјалним законима још многи други предмети за које су надлежни првостепени судови, предвиђени као хитни, па се опет само за то на њих не може проширити надлежност дежурних судија, кад то у тим законима није наређено.

Са наведених разлога, а и са тога, што је у другим специјалним законима, за предмете стављене тим законима у надлежност првостепених судова, законодавац изрично назначио, да ли су дежурне судије првостеп. судова надлежне за те предмете, а у полицијској уредби то није назначено — Касациони Суд је мишљења: да дежурне судије првостепених судова нису ни једним законом овлашћене за разматрање решења и пресуда општинских судова и полицијских власти по иступним делима, нити им је то којим законом стављено у дужност, те по томе да за те послове нису ни надлежни по наведеним законским прописима.«

М. Л. Р.

СЛУЖБЕНЕ ОБЈАВЕ

ПОТЕРЕ

Драгомир Н., касапски радник, украо је Војиславу Крстићу, пекару из Крушевца, један пар новог карираног одела од шајка на побегао.

Он је стар 20 година, омален, плав, дежмекаст, на врату има два ожиљка од скрофула. — Депеша начелства округа крушевачког Бр. 6524.

Три непозната крадљивца, ноћу између 3. и 4. овог месеца, просекли су тканице и кошуљу Новици Милосављевићу, кад је овај спавао на друму цариградском близу старе границе, и украли му 508 динара, Један је од њих раста средњег, плав, малих плавих бркова, обријан, у сељачком оделу; други је црномањаст, у десној доњој вилици нема једног зуба, у оделу је грађанском од црног штофа са црвеним опанцима на ногама; и трећи је смеђ, ћосав на себи има: панталоне и антерију сукнену, са опанцима на ногама. Од особених знакова има на десној руци испод лакта белегу од опекотине и покат на кажипрсту деформиран. — Депеша начелника среза алексиначког Бр. 7531.

Стојан Цветковић, који има да издржи код начелника среза мајданпечког годину дана полицијског надзора, побегао је 1. овог месеца. Он је стар 19 година раста средњег, плав, разрок у оделу сељачком. — Акт начелника среза мајданпечког Бр. 4869.

Божидар Поповић, шегрт, покрао је свог газду Милана Весовића, берберина из Београда, и однео му 14 динара и 19 круна. Он је стар 14 година, црномањаст, сувоњав, омален. Од одела имао је на себи: панталоне поцепане на коленима, прслук жућкасте боје, са сламним шеширом на глави. — Акт кварта палилулског Бр. 3915.

Радиша Адић, момак, извршио је крађу своме газди Ђорђу Лазаревићу, хлебару из Београда, и том приликом однео му: 1 капут летњи кратак црне боје, полован, 1 кишобран мушки, један нотес црни у коме је била, $^1/_8$ лоза класне лутрије VI вучења Бр. 4522. Он је стар 22 године, раста средњег, црномањаст, шишкав, од одела има на себи: панталоне, кошуљу цицану, прописну белу кецељу, шубару на глави и цокуле на ногама. — Акт кварта савамалског Бр. 4319.

Непознати крадљивац 4. овог месеца украо је на београдској жељезничкој станици Милану Мишићу, извознику воћа, нотес у коме су били лозови Класне Лутрије VI кл. 39 кола и то: $^1/_4$ Бр. 8441; $^1/_8$ Бр. 18697; $^1/_8$ Бр. 25127; $^1/_4$ Бр. 23114 и пасош који гласи на његово име. — Акт Управе града Београда 20768.

Препоручује се полицијским и општинским властима, да за овим побеглим лицима учине најживљу потеру, и у случају пропаласка стражарно их упуте власти која је потерницу издала, с позивом на означене бројеве акта или депеша.

НАЂЕНИ ЛЕШЕВИ

Приликом поплаве вода је избацила код Свилајинца један леш мушког детета старог 5 до 6 година, косе и очију плавих. — Депеша начелника среза ресавског Бр. 10303.

27. прошлог месеца, у атару општине слатинске, Морава је избацила један мушки леш стар 22—23 године, раста средњег, косе смеђе, од одела на њему је било једно парче погавице од гаћа на левој нози и око врата једно парче од кошуље. По лешу није било никаквих трагова од повреда. — Акт начелника среза трнавског Бр. 8023.

СКРЕЋЕ СЕ ПАЖЊА

— На дан 31. прошлог месеца, поплава је однела и печат суда општине плажанске у срезу деспотовачком. Печат је обичне величине, округао од метала.

Ако га ко случајно нађе, треба да га преда суду поменуте општине.

— Приликом отварања жељезничке пруге Трстеник-Врњачка Бања, Владислав Милутиновић, земљоделац из Читлука нашао је једну дијамантску грану са 22 камена и пет жигова на њој. Сопственик са доказима нека се јави начелнику среза расинског с позивом на Бр. 11214.

Лазар Петровић, тежак из Губеревца, 31. прошлог месеца побегао је од своје куће и породице у намери да над собом изврши самоубиство. Он је стар 36 година, висок, смеђ у оделу сељачком. Са собом је однео сикирче и оштар нож. — Депеша начелника среза лепеничког Бр. 12339.

Штампа Краљ. Срп Државне Штампарије уредник Душан Ђ. Алимпић

БРОЈ 24. У БЕОГРАДУ, НЕДЕЉА 20. ЈУНА 1910. ГОДИНА VI.

ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК

СЛУЖБЕНИ ЛИСТ МИНИСТАРСТВА УНУТРАШЊИХ ДЕЛА

„ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК“ излази једанпут, а према потреби и више пута недељно. Претплата се полаже у напред, и то најмање за пола године код свију полицијских власти, и износи: 20 динара на годину за државна и општинска надлештва, а за све друге претплатнике у опште 12 динара годишње. За иностранство: годишње 24, полугодишње 12 динара у злату. Поједини бројеви „Полицијског Гласника“ не продају се. Рукописи се не враћају.

СЛУЖБЕНИ ДЕО

Указима Његовог Величанства Краља Петра I. одобрена су решења Народне Скупштине, сазване у редовни сазив за 1. октобар 1909. године, која гласе:

„да се село Велика Сугубина одвоји од своје садање општине слатинске у срезу левачком, округа моравског, и образује засебну општину под називом: „општина велико-сугубинска“ у истом срезу и округу“.

„да се село Дашница одвоји од своје садање општине копривничке у срезу моравском, округа нишког, и да пређе у састав општине грејачке у истом срезу и округу“.

„да се села Горњи и Доњи Присјан одвоје од своје садање општине равнодубравске, у срезу власотиначком, округа врањског, и образују нову општину под називом: „општина доњо-присјанска“, у истом срезу и округу.“

„да се село Остриковац одвоји од своје садање општине јовачке у срезу беличком, округа моравског, и образује нову општину под називом: „општина остриковачка“, у истом срезу и округу.“

„да се село Толисавац одвоји од своје садање општине бело-црквапске у срезу рађевском, округа подринског, и образује нову општину под називом: „општина толисавачка“ у истом срезу и округу.“

„да се село Баре одвоји од своје садање општине љубачке у срезу гружанском, округа крагујевачког, и образује засебну општину под називом „општина барска“ у истом срезу и округу“.

„да се село Чагровац одвоји од своје садање општине прокопо-кутинске у срезу и округу нишком и споји са општином дуго-пољском, која би се звала „општина чагровачка“ у истом срезу и округу“.

„да се варошица Багрдан у срезу беличком, округа моравског, одвоји од своје садање општине багрданске и да сама за себе образује општину под називом: „општина варошице Багрдана“ у истом срезу и округу, с тим, да одбор општине багрданске има решити у смислу закона о општинама назив општине коју имају сачињавати остала села, која су до сада била у саставу варошице Багрдана и сачињавала досадашњу општину багрданску, а од сада имају сачињавати сама за себе општину, пошто им остаје довољан број пореских глава“.

Из канцеларије Министарства унутрашњих дела, 4. јуна 1909. год. у Београду.

СТРУЧНИ ДЕО

О ПРОДАЈИ ЗА ИЗВРШЕЊЕ ОДЛУКА СУДСКИХ

(НАСТАВАК)

Разуме се да би се и ограда извесног непокретног добра могла, засебно од овога, узети у попис, ако она не би била у земљу укопана или узидана, што се, по §. 189. Грађ. Зак., тражи па да покретна ствар, инкорпорисањем, постане непокретном. Такав случај би био, н. пр., ако би се ограда састојала у камењу које би било просто наслагано око извесног земљишта, као што се то може видети у брдовитим пределима Тирола, или ако би се она састојала у исеченом и набацаном трњу, ограда која је тако честа у Србији. Такве су ограде покретне ствари и, као такве, могле би бити предмет засебних и одвојених пописа и продаја.

5.° *Кад се и на који начин закључује продаја.* Да би се једна продаја закључила, потребно је да су испуњена ова два услова: прво, да је прошло четири часа по подне, онога дана, наравно, када се продаја сме закључити, — услов о коме смо већ, у претходној тачки, говорили, и друго, да је *престало надметање.* О овоме другом услову имамо одредбу у §-у 481., која оваки гласи: „Кад полицијска власт види, да је престало надметање, онда ће двапут гласно казати последњу највећу цену, па ако и на опомену нико више не да, исказаће се и трећи пут, и у исти мах купцу добро уступити. Како се цена трећи пут искаже, престаје надметање.“

Догод надметање траје, па ма како слаби били резултати његови, то јест па ма како се лагано цена пописаног добра кретала унапред, извршни орган не сме закључити продају. Јер, пошто је лицитацији баш то циљ да се за пописано добро добије што већа цена, то је онда разумљиво да се продаја не може закључити све дотле док надметање траје. Иначе би се продаја свршила на сигурну штету дужника, пошто би се, тако, за добро добило мање него да надметање није било погрешно закључено, а, евентуално, и на штету повериоца, специално онда ако је пописано добро, чија је продаја, док још надметање није било престало, закључена, продато за мању суму него што је за његово измирење требало.

Према овоме, извршни орган сме продају закључити само тако ако је престало надметање, он је сме тада закључити, пошто се њоме постигао жељени резултат: за пописано добро добила се највећа цена која се је могла добити. Не закључити продају после престанка надметања било би бесцињно: продајна цена не би се тиме ни најмање попела.

Какве су сада мере законом прописане тога ради да се извршни орган може уверити, да ли је престало надметање, то јест да се може уверити о томе да заиста, после последње цене, неће ни један од осталих лицитаната дати нешто више? Те мере прописане су у § 481., мало час наведеном, по коме ће извршни орган казати гласно највећу цену, то јест последњу цену и то два пута. Ако ни после друге опомене извршнога органа, да је он готов да добро уступи последњем надметању, нико не понуди од овога више, то је доказ да остали лицитанти неће да дају већу цену од оне коју је последњи надметач означио. Када се тако уверио о престанку надметања, полициски орган исказује гласно и трећи пут последњу цену, са изјавом да пописано добро уступа ономе који је ову понудио. Исказивање гласно последње цене има и тај циљ да се утврди несумњиво цифра коју је надметач понудио, како не би могло односно тога доцније бити спора.

Законске формалности које се тичу самога надметања и које смо сада изло-

жили битне су, што значи да би, у одсуству њиховога извршења, продаја јавна била неуредна: § 501. предвиђа, као случај неуредности и уништаја јавне продаје, и неиспуњење онога што је у §-у 481. прописано. Тако, н. пр., извршни орган је, при закључењу лицитације, само једанпут гласно исказао последњу цену, па је потом одмах изјавио да добро уступа последњем лицитанту. Повреда формалности из § 481. врло је значајна са гледишта интереса дужника и поверилаца, пошто она може да има то за последицу, да се пописано добро уступи једном надметачу који, према расположењу осталих надметача, није дао највећу цену која се је добити могла. Може бити, да у предвиђеном примеру, после оглашења последње цене, нико није већу цену понудио стога што су лицитанти знали да је, по закону, извршни орган дужан последњу цену и други пут нагласити, па тек онда, ако нико не би већу цену, ни после друге изјаве његове, понудио, лицитацију закључити. Другим речима, може бити да би који од надметача, после друге изјаве, већу цену понудио био. Извршни орган закључио је, дакле, надметање пре него се је уверио о његовом престанку, управо пре него је оно престало, противно § 481. по коме се надметање не може огласити као свршено пре него је оно фактички престало; а видели смо помоћу којих се мера извршни орган мора уверити о том престанку надметања.

Може ли се извршни орган још на који други начин уверити о престанку надметања? Н. пр., сви присутни лицитанти изјаве да ниједан од њих не може дати већу цену од онога који је, као последњи, лицитирао, и извршни орган, у место да уради оно што му наређује § 481., саслуша, у реченом смислу, надметаче и продају закључи, оглашујући за купца оног који је највећу цену дао. Треба одговорити, да би оваква радња била неправилна: полициски орган може продају закључити само онако како је то прописано у §-у 481. Форма процесноправних радњи — а ми знамо да је извршење одлуке судске један део приватно-правног спора — јесу обавезне и за власти и за појединце, и оне се не могу другим формама произвољно замењивати. И у опште, прописи Грађ. Суд. Поступка јесу императивнога карактера, јесу од оних код којих, као код прописа јавнога поретка, „не може се ништа изменити вољом или уговором“ (§ 13. Грађ. Зак.). Исто онако као што не би вредео правни посао закључен у другој некој форми а не у оној у којој је то, по закону, требало. Такви правни послови познати су под именом *свечаних или формалних* правних послова, и код њих Forma dat esse rei: у одсуству прописане форме, посао *никако не постоји* (он је inexistant, nichtig). Такви су правни послови, н. пр., ступање у брак, усвојење (§ 145. Грађ. Зак., чл. 141. Правила о Поступању у Неспорним Делима), уговор о хипотеци (тач. VIII. Интаб. Уредбе), тестаменти и т. д..

Начин на који се извршна власт уверава о престанку надметања није исти у свима законодавствима. Тако, н. пр., у француском праву, власт која врши продају непокретног добра уверава се о престанку надметања на начин који је описан у чл. 705. Франц. Грађ. Суд. Поступка, у коме имамо овакву одредбу: „Aussitôt que les enchères seront ouvertes, il sera allumé successivement des bougies préparées de manière que chacune ait une durée d'environ une minute“, што значи: „Чим отпочне лицитација (les enchères), палиће се свеће једна за другом тако да свака од њих гори од прилике један минут.“ Ово је једна установа која датира још из старога францускога права и ту се овако поступа: Чим власт која има да изврши продају објави да је лицитирање почело („que les enchères sont ouvertes“), одмах она пали, сукцесивно, три мале свеће које, скупа, треба да изгору после три минута, од прилике. Ако, за време док свеће још гору, нико, за пописано добро, не понуди више него што га је поверилац који је тражио егзекуцију проценио, тада се то добро досуђује том повериоцу. Ми подсећамо на то, да се, у француском праву, код принудне наплате из непокретних ствари не чини процена пописаних добара већ сам поверилац одређује овима цену, што се зове „la mise à prix“ (чл. 690. ал. 4° Франц. Грађ. Судског Поступка)[1]) и по коју је цену он дужан добро пописано примити, ако, на дан продаје, нико за њега више не буде дао. Појави ли се, док још трећа свећа није изгорела, какав надметач (l'enchérisseur) који пређе цену повериочеву, то јест la mise à prix, тада извршна власт не сме закључити продају, „пре него што се две свеће не угасе после момента када је он учинио понуду (l'enchère), а нико не понуди више“,[2]) што значи да, после понуде једног лицитанта, треба да прође од прилике два минута, за време које се нико није јавио са већом понудом, па да се продаја може закључити и последњи надметач огласити за купца.[3]) Француско право задржало се на овоме систему, у коме се време рачуна по трајању једног физичког појава (горења свећа), у место да се оно рачуна по часовнику јавнога органа који продају врши, вероватно стога што би, у овом последњем случају, могло бити спора о томе да ли је или не протекло толико и толико минута, пошто би за овакво рачунање био једино тај орган меродаван, док, напротив, код питања, да ли су свеће изгореле или не, не може бити никакве контестације: то је појав који сви присутни виде и могу да контролишу и где не може бити размимоилажења између органа власти и публике.

(НАСТАВИЋЕ СЕ)

Ж. Перић

[1]) Boitard, Colmet-Daage et Glasson, *Leçons de procédure civile*, tome II, p. 430.

[1]) Boitard, Colmet-Daage et Glasson, *op. cit.*, II, p. 449.

[3]) Ако је понуда учињена док се још последња свећа угасила није, морају, јамачно, *осим те свеће*, изгорети још *две*, па да се продаја може закључити. Тако ми мислимо, ма да се о томе Boitard, Colmet-Daage et Glasson не изјашњавају у своме горе наведеном делу.

О ПРИКРИВАЊУ ЛИЦА ИЛИ СТВАРИ

Акти фаворизатора, са гледишта позитивног законодавства, могу бити класирани у једну од три следеће групе: а) неки умичу свакој репресији. Нарочито је тако са делом неденунцирања нарушења о коме знамо; делом одобравања датог злочину, делом прикривања од власти оруђа која су служила да се учини злочин или неких објеката који су могли послужити као индиције или докази било за само нарушење, било за идентитет његовог учиниоца; са делом награде дате аутору нарушења само под условом да ова природа помоћи и учешћа није била у напред обећања и ефективно дата. б) други су акти законом означени као специјални деликти. Њихови су аутори инкриминисани особено и независно од деликвената које они фаворизирају. Тако лажно сведочење у корист оптуженог; помоћ дата за бегство злочинца, конституишу нарушења *sui generis;* в) други су акти најпосле законом оглашени као акти саучешћа. Тако је са *прикривањем* које закон сматра час као специјално нарушење, (§§ 50. 250 *а. б. в.* и *г.* нашег крив. зак.) час као акт саучешћа. — (§ 49. ист. закона).

Прикривање лица.

Прикривање живих лица инкриминисано је као дело саучешћа само у једном случају који предвиђа § 49. крив. зак.: „ко би кривцу, пошто учини злочинство „или преступљење, на руку учинио, да „га не постигне казна коју му закон до„носи, или да му обезбеди корист, до које „је дошао злочинством или преступље„њем, а договорио би се за то с њиме „пре него што је зло дело учинио, да се „казни по § 47.“ — т. ј. као саучесник.

Као што се види из ове одредбе §-а 49. крив. зак. она се тиче једне врсте општег саучешћа које лежи на прикривању *(receptator)* због злочина који је учињен са *његовим знањем*, саучешћа које има своју полазну тачку у *законској иресумцији асоцијације* (удружења) између учиниоца дела и прикривача. Цитирани текст §-а 49. крив. зак. нарочито оне речи: „*а договорио би се за то с њиме ире него што је зло дело учинио*“, показују да се овде тиче лица које знајући намеру учиниоца за *какав одређени* злочин или деликт дâ ономе или онима који намеравају да га учине стан, уточиште, боравак и у опште прикрива га; „чини му на руку“ као што текст изражава, да га не постигне казна за злочин који је учинилац извршио по договору са прикривачем. Такво је лице прави саучесник јер је прикривање учинило по *иретходном договору*, дакле са знањем помогло или асистирало учиниоцу или учиниоцима кривичне акције, делима која су је олакшала. У овоме погледу два система законодавства деле европско право: 1. више законика, по примеру француског кривичног законика виде у навици давања азила, прибежишта или места за скупљање злочинцима, акт саучешћа. Тако поступају законици: белгијски (чл. 68.), шпански (чл. 16.), пор-

тугалски (чл. 198.). 2. други сматрају само као акт саучешћа, дело, *после претходног споразума,* фаворизирања учиниоца каквог деликта, било помажући му да уништи трагове, било прикривајући његову личност или потпомажући његово бегство. У недостатку претходног споразума нема саучешћа, него постоји специјални деликт прикривања. Такав је систем, извесно логичнији, законика: немачког (§§ 257 до 262.), мађарског (§§ 69. и 374.), холандског (§ 189.), италијанског (чл. 64. 225. 249.)[1]).

Из изложене одредбе § 49. нашег кр. законика, видимо да он сматра прикривање као акт саучешћа, само после *претходног споразума* фаворизатора и учиниоца деликта. учињеног *пре* извршења дела; дакле да он спада у ону поменуту другу врсту законика, који у прикривању гледају акт саучешћа само ако је оно помагање о коме говори § 49. било по претходном споразуму пре извршења деликта. Оно пак помагање кривцу „пошто учини злочинство или преступљење", о коме говори § 50. крив. зак.: „да га не постигне „казна.... или да му сачува корист до „које је овим злим делом дошао", но, за које се прикривач *„не би с њим договорио* пре него би и за само злочинство „или преступљење дознао, тек кад је учињено", — то је *специјални* деликт који се казни специјалном казном која је прописана у овоме законском пропису (у новцу до двеста талира или затвором до годину дана).

Овој другој врсти фаворизирања кривца о којој говори § 50. оскудева битан елеменат саучешћа: *знање* намере учиниоца за какав одређени злочин или преступ и *претходан* договор за потпомагање после извршења било давањем уточишта или ма у чему другом што конституише појам помагања. О овоме другом прикривању лица или ствари које се учини *без* претходног договора са учиниоцем деликта пре извршења говоре још и §§ 250. *а. б. в* и *г.* крив. зак. које ћемо ниже изложити („исто тако ко лицима, која су какву „крађу или утају или друго подобно зло„чинство или преступљење учинила, у „смотрењу њему познатог учињеног зло„чинства или преступљења на руку иде „за своју корист, да се као прикривач „(јатак) казни...)". То је деликт *sui generis* за које је прописана специјална казна а не акт саучешћа које представља оно прикривање по *претходном* договору пре извршења о коме говори § 49. и који се казни као саучешће. У овоме је разлика између ове две врсте прикривања т. ј. прикривања лица које *представља саучешће* у извршењу главног деликта, који је кривац извршио и *прикривања као специјалног деликта.* Испитаћемо из ближе ову разлику између поменутих законских одредаба: §-а 49. с једне стране и §§ 50. 250. *а. б. в. и г.* крив. зак. с друге стране. — Казали смо у почетку због чега је важна ова разлика, јер су код извесних тешких дела као што су: хајдуковање, разбојништво, узимали погрешно као саучесника и оног прикривача (јатака) који је давао уточиште злочинцу и набављао му оружје, ма да је сам злочин извршен *потпуно без знања* прикривача и прикривање вршено без претходног договора за извршење каквог одређеног кривичног дела, које је злочинац извршио.

Законом од 17. јуна 1861. којим је допуњен § 250. крив. зак. прикривање је специјализирано као деликт *sui generis* и пооштрене казне за прикриваче. Из одредаба § 250. *а. б. в. и г.* крив. зак. видимо да законодавац разликује две врсте прикривања: *просто* и *опасно.*

Просто је *прикривање* оно о коме говори § 250 *а:* „Ко ствари за које зна да „су покрадене или притајене или другим „злочинством или преступљењем прибављене, притаји, купује, у залогу или иначе „узима, или садејствује, да се код других „протуре, било то за своју корист или „не; исто тако ко лицима, која су какву „крађу или утају или друго подобно зло„чинство или преступљење учинила, у „смотрењу њему познатог учињеног зло„чинства или преступљења на руку иде „за своју корист, да се као прикривач „(јатак) казни затвором најмање месец дана „и губитком грађанске части".

„Ако има олакшавајућих околности „затвор се може на осам дана спустити".

Опасно прикривање. — § 250. *б:* „Ко „ствари о којима зна да су ајдуковањем „или пустаиством или пустаиству равним „изнуђењем или опасном крађом при„бављене, прикрива, купује, у залогу или „иначе узима, или садејствује да се код „других протуре, било да он то ради за „своју корист или не; исто тако ко лицима, која су једно од наведених зло„чинстава учинила, у смотрењу њему по„знатог учињеног злочинства, на руку „иде, да се као прикривач (јатак) казни „робијом до десет година.

„Ако има олакшавајућих околности за„твором најмање шест месеци поред гу„битка грађанске части.

§ 250. *в:* „Онај коме је прикривање „(јатаковање) у обичај (занат) прешло да „се казни робијом до петнајест година".

У хипотези прикривања кривца, коју предвиђају изложене одредбе, а у изразима: „исто тако ко лицима, која су ка„кву крађу или утају или друго подобно „злочинство или преступљење учинила у „смотрењу њему познатог учињеног зло„чинства или преступљења на руку иде за „своју корист", (§ 250. *а.*); као и оним у § 250. *б:* „ко лицима која су једно од наве„дених злочинстава" (т. ј. разбојништво, хајдуковање, опасну крађу) „учинила, у „смотрењу њему познатог учињеног зло„чинства на руку иде", — закон предвиђа и казни факт давања стана, боравка, места за састанак, уточишта, хране, оружја, злочинцу који је учинио које од побројаних кривичних дела, у циљу да га спасе од казне, ну које је дело злочинац извршио *без претходног* договора са прикривачем. Закон казни само дело примања разбојничке дружине и хајдука баш и онда кад није био учињен никакав деликт за време азила. Али ако је злочинац о коме је реч у овим текстовима извршио које од побројаних дела *са знањем* и *по претходном* договору са прикривачем, онда ће то бити потпомагање, асистенција у извршењу дела и давање уточишта и прикривање кривца у томе случају конституише акт саучешћа које предвиђа § 49. У овоме је дакле та разлика између ове две врсте прикривања кривца о коме говоримо. Прво, т. ј. оно прикривање о коме је реч у § 49. крив. закона претпоставља *ранији договор* за то *пре* извршења, који оскудева ономе другом из §§ 250. *а. б. в.* и *г.* због кога дефекта ово друго прикривање и представља специјаланд еликт који се казни по изложеним одредбама §-а 250. а не као саучешће у извршењу главног деликта, које предвиђа § 49. Прикривач или јатак дакле, који је примио у стан хајдука или разбојника, дао му храну, баш и оружје, није саучесник у смислу §-а 49. крив. зак. ако ово давање уточишта *није било по претходном договору као средство за извршење злочина који је* хајдук извршио. Он то неће бити ни онда ако би злочинац баш и *за време* азила учинио какво каћнимо дело али *без* знања и договора са прикривачем. Ово је прикривање деликт *sui generis* из § 250. *б.* и *в.* према томе да ли се тиче простог или опасног прикривања, а само у случају *претходног* договора за прикривање са учиниоцем *пре* извршења главног деликта, такво прикривање биће акт саучешћа у извршењу главног деликта, који је злочинац извршио. Прикривање или јатаковање у првом случају, т. ј. као специјални деликт, не имплицира никакво учешће у деликту кривца и казни се због тешкоћа у истраживању и хватању злочинца, које оно причињава власти која их гони.

(НАСТАВИЋЕ СЕ)

(По Garraud-у)

Милош Станојевић

[1]) Garraud — стр. 675.

КРИМИНАЛНА ПОЛИЦИЈА

(НАСТАВАК)

Зона злочина и пут злочинчев.

Да би се открила, реконституисала и утврдила маршрута једног злочинца, наука притежава једно средство, које је пронашао људски гениј. То је рачун вероватноће, за чију је примену потребна тачност посматрања, сигурност расуђивања, савршенство анализе, срећан такт, фина, деликатна и тачна логика. По несрећи. у већини земаља полицијски и истражни органи не регрутују се из реда мислилаца и људи од науке, те с тога овај начин акције није никад потпуно искоришћен на штету злочинаца. Међутим, одлични мислиоци, одушевљени идејом правде, скренули су пажњу на користи које рачун вероватноће може пружити у домени полицијских истрага. „За жаљење је, пише један од њих, што се рачун вероватноће не употребљује чешће за изналажење и откривање злочинчевог пута."

Примењујући ову методу, ми никако не претендујемо на заслугу да смо први који то чинимо; ми се само ограничавамо да применимо једну научну методу,

озбиљне и неоспорне важности, коју препоручује елита људске мисли.

Примена рачуна вероватноће, под изложеним условима, потпуно је легитимна. Све се састоји у правилном резоновању на основу тачних и прецизних дата. Просвећеним и објективним духовима биће, у осталом, створена могућност, да прате наша резоновања, да им контролишу основе и елементе, да анализу њихову сређеност и оцењују њихову вредност.

Претходно да изложимо сумарно у чему се састоји рачун вероватноће. За овим ћемо изложити нашу методу, као и основе на које смо се ослонили да би одредили пут злочинчев, и најзад ћемо формулисати резултате наших истраживања.

Рачун вероватноће

Његов основ. — Његова теорија. — Његово порекло. — Његова примена.

Да би се схватила теорија вероватноће и њена практична примена, потребно је претходно упознати се са једном основном идејом — са идејом случаја. Многи одлични писци, који су писали о теорији вероватноће, падали су у погрешке само с тога, што нису добро схватили ову прву и битну идеју. Један од најважнијих, доживотни секретар једне Академије Наука, посветио је цео увод једне расправе испитивању „закона случаја", као да случај може имати закона. Заблуда је дошла отуд, што ови писци нису знали порекло, етимологију и тачно значење речи *случај*. Ми дугујемо Арабљанима ову реч и схватање ове идеје, као год што треба да смо им захвални и за увођење алгебарског рачуна у Европу. Именом *случај* (azari) они су називали извесан рачун поводом игре са четвртастим коцкама. Идеја о *случају, срећи,* родила се код народа фаталисте. Случај је истакнут на супрот фаталитету. Фаталитет, то је нешто што је унапред прописано, што је неизбежно, што се мора догодити. Случај је комбинација случајних узрока или непредвиђених догађаја; он је, дакле, комбинација условна.

Акти људског живота у опште су резултати трију фактора: *фаталитета, случаја* и *слободе*, од којих сваки ради у променљивој сразмери. Сваки је човек наследник или жртва фаталитета, јер није могао имати никаквог утицаја на своје рођење, нити је могао изабрати своје срећно или несрећно порекло. Он сноси, према светом учењу, погрешке својих предака до седме генерације. Шта више, он је често играчка случаја, т. ј. прилика и услова његовог сопственог живота и његове судбине. Понекад, међутим, он може постати господар своје воље и судбине. У колико је већи удео фаталитета и случаја, у толико је мањи онај слободе. Злочинац, творац случајног, предумишљајног злочина, жртва је виших сила, које утичу на његову слободу, уништавају је, смањују или слабе. Будући жртва свога атавизма, свога болесног наслеђа, свога темперамента, својих порока, свога пренебрегнутог или рђавог васпитања и своје средине, он ради као роб а не као слободан човек. Руковођен силом, од које није у стању да се отргне, он је играо са „неприродном картом", немајући ни појма ни сумње о овоме. Ова неприродна карта може се наћи у његовој игри са обележеним картама.

Рачун вероватноће састоји се у рашчлањавању случаја, т. ј. у изналажењу комбинација случајних узрока. који су могли или би могли произвести тај и тај догађај. Овде не може бити ни говора о законима случаја, пошто је случај пре условно узрок.

У опште се може рећи да ништа у природи и у људским акцијама није остављено случају. Сви догађаји, па чак и они који изгледају најслучајнији, ништавна су последица главних и вечитих закона. Неправилна линија, коју описује један прост молекил паре који се диже у ваздух, одређена је исто тако извесно и потпуно као и путови небеских тела.

Егзистенција сваког физичког или моралног елемента везана је за егзистенцију ранијег узрока, који је овај феномен произвео, тако да је данашње стање целе васељене, до њених најнепознатијих делова, само последица прошлог и узрок будућег стања. Једна виша интелигенција, која би у даном тренутку познала све силе којима је природа оживотворена, и узајамну ситуацију елемената који је састављају, могла би — ако би, у осталом, била довољно способна да сва ова дата подвргне анализи — обухватити једном истом формулом покрете највећих природних тела и најмањих атома. За ову интелигенцију сваки догађај био би извесан или немогућан. Али за човека, чији је разум ограничен, постоји *еквиваленат случаја,* т. ј. *незнање*, у коме се он налази у односу на праве узроке. Неспособан да досне до првих услова, који суделују у формацији догађаја; да их међусобно разликује, да их пореди и комбинује, он остаје у сумњи. Али, ако резимира индиције, које код њега замењују непосредно познавање узрока, поглед његовог духа моћи ће чешће падати на један догађај, него на оно што је овом догађају противно, и тада ће човек почети веровати да ће се овај догађај доиста и догодити. Он, дакле, за њега постаје вероватан.

Теорија вероватноће састоји се, према овоме, у рашчлањавању свију догађаја истог реда у извесан број *случајева подједнако могућних,* т. ј. таквих чије је постојање за нас у истој мери неизвесно, и у одређивању броја случајева, повољних за догађај чију вероватноћу тражимо. Однос између овог последњег броја и броја свију *могућних* случајева, јесте мерило ове вероватноће. Разни услови и случаји, који могу произвести један догађај, називају се *шансима* овог догађаја. Извлачење означене карте у обичној игри представља 32 шанса, пошто се може узети ма која од 32 карте, које се у игри употребљују. У овом примеру шанси су једнаки међу собом, и с тога се може посматрати само њихов *број*. Кад би они били неједнаки, морало би се у исто доба водити рачуна и о њиховој *сили — јачини* — и о њиховом *броју,* али како један шанс, двапут јачи од другога, може бити замењен са два шанса, једнака последњем, ништа није лакше, говорећи теоријски, да се сва питања сведу на случај у коме су шанси једнаки међу собом.

Према овоме што смо рекли, један догађај у толико је вероватнији, у колико за себе има више *повољних* шанса, према *целокупном* броју шанса који могу утицати на његову формацију. Математичка вероватноћа једног догађаја може, дакле, бити представљена разломком, чији је бројитељ број шанса *повољних* за догађај, а именитељ број *целокупних* шанса.

Кад би сва наша знања била способна да нас одводе *извесности,* као што то чине основни принципи чисте математике, наша расуђивања била би увек праћена пуним и целим *убеђењем*, које би могли поделити са сваким разумним бићем. Али, није тако: већина наших знања и наших расуђивања само су *вероватна*, више или мање основана, која — да се послужимо изразом обичног говора — имају само извесан *ступањ извесности.*

Према овим разним ступњевима, један догађај може нам изгледати; *извесан, вероватан, сумњив, невероватан* или *немогућан.*

За нас је *извесно* оно за што, по нашем знању, не постоји никакав *противан мотив.*

Изгледа нам *вероватно, сумњиво* или *невероватно* оно, за чију егзистенцију постоје *више* или *мање* мотива, но *против ње.*

Најзад, ми сматрамо *немогућним* оно, за чију егзистенцију не видимо ниједан повољан мотив.

Од извесности у корист једног догађаја прелази се у противну извесност бесконачношћу ступњева, који сачињавају већу или мању вероватноћу. Вероватноћа се, дакле, може *мерити.* На њу, као такву, могу се применити *закони бројева,* а ова примена, у свом општем схватању, чини предмет једне важне гране математике, која се назива разним именима: *геометријом случаја, теоријом шанса рачуном вероватноће* и т. д

Примена математике у истраживању вероватноће догађаја изазвала је противу себе, у принципу, многобројне предрасуде, које још нису сасвим уништене. Потчињавање случаја геометријским правилима изгледа *утопија*, која се може опростити наивности људи по кабинетима, али коју практичари добро разумеју. Није ли у осталом, опште мишљење, да случај обмањује најтачнија предвиђања и изиграва најпаметније комбинације? На ову замерку одговорићемо само једном речи: „Предрасуда". Случај, у обичном смислу речи, није тако загонетан као што се мисли; човек, у истини, мора бити изненађен његовим ретким аномалијама; његове многобројне, правилне последице пролазе неопажене. Кад би човек хтео да размишља, он би брзо увидео, да је сваки догађај само једна последица, т. ј. производ једног узрока: да исти узроци, понављајући и комбинујући се међусобно, морају неминовно произвести исте *сложене* догађаје, и да, услед овога, све што се приписује случају само је последица силе и математичке теорије комбинација.

У већини питања, истина је, узроци су тако многобројни и деликатни, да је немогућно одмах их одредити; али, најзад,

која је то грана примењене математике, чији се резултати одликују тачношћу геометријских истина, и која није принуђена да се у извесним случајевима позива на искуство, или да се задовољи са приближном тачношћу? Чим се уђе у поље практичне примене мора се, услед самог овог факта, напустити истраживање апсолутне истине, и одрећи идеалног пута који води математичком резултату, да би се пошло једном од хиљаде споредних стаза, која се свршава у његовом суседству. Али, којим ће се упутима руководити дух у избору пута којим треба да пође? Резоновањем, добивеним на основу вероватноће, имајући при том на уму, да треба доћи што је *могућно ближе циљу*, а удалити се што *даље од правог пута*.

Теорија вероватноће примењује се, сасвим природно, и, тако рећи, сама по себи, на *науке посматрања*. Овде нам искуство обележава један круг, више или мање пространи, у коме се мора наћи истина: где да ставимо саму истину, ако не у центар *овог круга* — тачку која ће најбоље и најпростије задовољити скуп опсервација? Аналитички карактер овог последњег услова у томе је, што се сума погрешних коцки своди на минимум. Немогући овде улазити у доказивање ове теореме, ми само констатујемо, да је она потпуно тачан превод великог природног принципа о најмањој акцији. Пошто је свака опсервација, више или мање прецизна, подобна материјалном телу, више или мање *тешком*, то се и истина мора налазити у центру привлачне снаге система.

Наука о вероватноћама има један велики недостатак у очима света због имена које носи. У нашој епоси равнодушности и скептицизма, реч *вероватан* постала је неодређена, и изгубила је, тако рећи, своје одређено значење. А утицај речи на људски дух толики је, да им свака примена *вероватноће* изгледа као да је у тесној вези са органским недостатком, као да је лишена *стварности*. Треба променити наслов ове науке, и она ће се убрзо ослободити карактера невероватноће, који јој се приписују у свету, и заузеће без икаквих тешкоћа, свој ранг међу најинтересантнијим и најкориснијим математичким применама. Рачуну вероватноће чине се понекад објективне замерке у његовим применама на науке моралне, правне и политичке. Ове замерке, међутим, нису без приговора. Критикама Дипена, Поансота и Кузена може се истаћи на супрот суверени ауторитет Лапласа, Кондорсета, Поасона и Кетлеа, бесмртног творца *Социјалне Физике*. (НАСТАВИЋЕ СЕ)

О иступним делима по казненом законику и о њиховом извиђању и суђењу

НАПИСАО
Ал. Н. Стевановић
СУДИЈА

Охрабрен повољном оценом а вероватно и материјалним успехом што га је постигао књигом: „*иоступак оштинских судова у грађанским парницама и иоступак избраних судова*,“ г. Стевановић се ове године јавља са новом књигом, чију садржину хоћемо да прикажемо и изнесемо о њој своје мишљење.

Одмах у почетку морамо да изјавимо жаљење, што ова књига не чини на нас онај утисак, који смо очекивали према оној ранијој, и што наше мишљење неће бити ни налик на оно, које смо о првој књизи дали у овом листу на страни 310. за 1908. годину.

Ми не можемо са сигурношћу да одредимо прави узрок овоме „*иодбацивању*“ г. Стевановића, али он ће свакако лежати у томе, што се г. Стевановић, као судија, много мање бавио применом III части криминалног законика и „Полицијске Уредбе“, него што је било потребно, па да се о њиховој примени пише са успехом.

Да нам се не би рекло, како овакву оцену дајемо од ока и напамет, ми ћемо износити све недостатке књиге и погрешне закључке у њој оним истим редом, којим је ишао и сам писац у своме излагању.

Полазећи, овако, са првим листом саме књиге, ми се одмах сретамо са предговором, у коме писац, између осталога, вели: „*Материјал, који сам арикуљао за ову књигу, веома је незнатан и у* **садржини сиромашан**“.

После овакве презриве оцене, коју је писац дао како о изворима, на које се непосредно наслањао у своме раду, тако и о укупној литератури на овоме пољу, имало се очекивати, да ов о свакој нејасној одредби законској, о сваком нејасном питању, о свакој несугласици разних писаца изнесе своје лично мишљење, те да на тај начин пречисти оно што је спорно, објасни оно што је нејасно, постави правило онде где га није било; управо да својим теоријским знањем и разумним и логичким тумачењем закона обогати нашу, како он рече, *сиромашну* литературу.

То се, велимо, морало очекивати од појаве његове књиге, али на жалост он то није дао.

Да би доказали како је ово његово потцењивање извора, на које се наслањао за израду целе своје књиге, и сувише надмено, ми ћемо из целе књиге узети све оно што је било спорно, и што је он као такво додиривао, па ћемо одмах изнети и одакле је то узео, и *како је усвојио баш оне разлоге, који су тамо изнесени*.

Тако, одмах на страни 11. он говори о минимуму и максимуму новчане казне.

Ово питање, са сигурношћу тврдимо није уочио као нејасно сам писац. него га је нашао у „Полицијском Гласнику“ за 1909. годину бр. 11. (од 15. марта) у рубрици „Поуке и Обавештења“ под IV. које је тамо објашњено онако исто, како га сада писац објашњава.

На страни 21. своје књиге, писац говори о стицају иступних дела и одмеравању казне по овима.

Ово питање није онажај самога писца, јер је оно још 11. октобра прошле године расправљено у бр. 41. „Полицијског Гласника“ под I, и он га је тамо нашао и акцептирао као тачно од аз до ижице!

Одмах за овим на страни 23. своје књиге писац говори о случајевима другога става § 323. крив. законика.

И ово је писац позајмио из наше обимне и исцрпне расправе у бр. 43. за 1909 г. у рубрици: „Поуке и Обавештења,“ у којој смо доказали да је уредник последњег издања Криминалног (казненог) Законика погрешно тврдио: да је став други поменуте законске одредбе укинут.

На страни 28. писац говори о значају § 326. кр. законика.

И ово је питање имао разрађено још јануара месеца ове године у чланку „*Полицијске Наредбе*“ од г. Љ. Јоцића, те и о њему није имао потребе да мисли и да се мучи.

Питање о примени тачка 1. § 327. крим. законика о коме говори на страни 31. имао је разрађено у бр. 20 „Полицијског Гласника“ за 1907. годину а још исцрпније у бр. 42 под 1. у рубрици „Поуке и Ооавештења, за 1909 годину.

Изгледа, да за ово доцније објашњење писац није ни знао, јер би му иначе морао изостати прекор у другој реченици другог става чл. 30, који чини на објашњење из бр. 20 за 1907. годину, на име како усмене позиве треба чинити тек у неодложним приликама...

Објашњење тачке 1. § 335. крим. законика, које чини у чл. 31. своје књиге (страна 32) нашао је писац у нашем чланку „*Кривични Закон*“ који је штампан у бр. 19. за 1905 годину, само што га је он погрешно прочитао, те је рекао да је 1 став овог §. са свим укинут, јер се сада кривце из тог прописа казне по закону о риболову а то, међутим, не стоји, пошто се по овом специјалном закону казне само они који у води рибу *трују*, а они, који кварну или тровану рибу *продају* казне се и даље по т. 1. § 335. поменутог закона.

На страни 35. у чл. 32. поменуте књиге, говори писац о § 342. крим. законика.

Питање ово нашао је такође опширно расправљено у бр. 11. „Полиц. Гласника“ за 1909 годину у рубрици „Поуке и Обавештења“, и он га је потпуно усвојио, те тако ни ту није имао потребе да мисли и мучи мозак.

Напомене које писац чини код § 371. 373. и 375. крив. законика позајмио је из нашег чланка „Кривични Закон“ који је штампан у бр. 19. за 1905. годину.

Мишљење које је изнео о застарелости кривице из § 373. а крив. законика (стр. 44. књиге) позајмио је писац из нашег чланка: „*Застарелост кривице из § 375, а крив. закона*“, који је штампан у бр. 7. „Полицијског Гласника“ за годину 1908. из кога цитирамо ове ставове: „*Свега, иак, тога нема код самовлашћа из § 375. а. крив. закона, јер је ту само једно кажњиво дело, које је завршено онога тренутка, кад је заузеће учињено*“, и „*Кад, дакле, кривица из § 375. а. крив. закона, ни по ирироди својој ни по начину извршења, не долази у ред ни иродужених ни трајних кривичних дела, онда се ни застарелост њена не може регулисавати ио оним одредбама које говоре о тим делима (§ 75. крив. зак.) и т. д.*

Напомене код § 381. крив. зак. писац је позајмио из нашег поменутог чланка „Кривични Законик".

Питање о застарелости, о коме писац говори у § 47. 48. 49. и 50. своје књиге расправљено је најисцрпније у бр. 28. „Полицијског Гласника" за 1908. годину, у рубрици: „Поуке и Обавештења" и писац је акцептирао мишљење тамо изнесено у свој потпуности његовој.

На страни 54. своје књиге писац говори о одустанку од тужбе приватног тужиоца.

Питање ово нашао је опширно разрађено у бр. 5. „Полицијског Гласника" за 1909. годину под I и он га је просто пренео у своју књигу, чинећи само ту погрешку, што је наслов требао да буде: „опроштај казне", а не одустанак од тужбе приватног тужиоца јер § 397. крив. законика говори о праву опроштаја кривице од стране приватног тужиоца...

Овде је писац завршио први део своје књиге и прешао на поступак при извиђању и суђењу, у коме је просто излагање облика, који ће се дати овој или оној одлуци власти и извесне напомене о надлежности власти, те се ми овим одељком нећемо сада ни бавити, него тек онда, кад по реду излагања он дође на ред.

У трећем одељку књиге реч је само о „Полицијској Уредби", па зато ћемо и ми томе одељку посветити нарочити чланак.

Сад да се вратимо првом одељку, о коме је за сада реч.

Дакле, прегледајући редом овај одељак, који је имао да изнесе теоријске погледе пишчеве на многа нерасправљена питања и тако утврди стална правила за примену III части крив. закона, ми смо застајали код сваког озбиљнијег случаја и изнели из којих је извора писац узимао материјл за исти.

Кад смо учинили поређење: шта је писац узео од другог, а шта је његово оригинално, онда смо дошли до поражавајућег резултата: *да ни једно, поновљамо ни једно начелно питање, које је он у првом одељку додиривао, није његова самосвојна творевина, него је све узето из извора, које смо напред изнели.*

Стојећи, овако, пред овим неоспорним фактом, нама се само намеће питање: па одакле је он црпао куражи, да у предговору каже: „Материјал, који сам прикупљао за ову књигу, веома је незнатан *и у садржини сиромашан*"?

Ми се уздржавамо да одговоримо сами на ово питање само због тога, што рубрику „Поуке и Обавештења" у „Полицијском Гласнику" стално обрађујемо од маја месеца 1902. године, а писац је махом узимао материјал отуда, те би нам се пребацило да нам је одговор пристрастан.

Али ипак без зебње кажемо, да је пишчева оцена дата са олимпијске висине и да је много, много надмена.

(наставиће се)

Дим. С. Калајџић

ПОУКЕ И ОБАВЕШТЕЊА

Учињена су нам ова питања:

I

Суд општине града Врања, актом својим Бр. 4542, пита:

„Суд Општине града Врања има част умолити Уредништво за следеће објашњење:

„У чл. 17. I и II става закона о општинама стоји написано:

„Државни чиновници, свештеници оба реда, учитељи и неуказни службеници државни, по закону су чланови општине где служе.

Али у случају премештања или постављења, кад дођу у другу општину, дужни су пријавити се истој у року од 10 дана, кад на дужност ступе, како би их суд увео у списак чланова општине и гласачки списак."

У чл. 27. „Ђ" истога закона пак стоји написано.

„Овај азбучни списак сталан је и важи од 1. јануара до 31. децембра сваке године. У исти се у току године не може приновити ни један нов гласач, само што ће се пре сваког гласања изоставити решењем они, који умру или изгубе право гласа према члану 30 и 32 овога закона."

Сада настаје питање: да ли чиновници за које чл. 17 онако јасно каже, да их по пријави општински суд има у азбучни гласачки списак да уведе могу према пропису чл. 27. Ђ. бити уведени или не, јер првостепени суд ништи сва решења по којима је појединим чиновницима овај суд уважио молбе и нашао, да имају права, да се у току године у гласачки списак уводе, пошто су се исти на време и прописно општинском суду пријавили.

Моли се Уредништво, да ово питање што пре објасни, тим пре, што се 4. јула тек. године имају обавити избори посланика за окружну скупштину."

— На ово питање одговарамо:

Други став члана 17. одиста је у сукобу са чл. 27. под ђ. закона о општинама.

Јер по првом члану премештеним или новопостављеним чиновницима пружа се право да уђу у азбучни списак и стекну право гласа на општинским зборовима, а по другом им се право одузима.

И, како се у свима случајевима сукоба закона, и законских одредаба појединих закона узима, да је законодавац хтео да важи оно, што је доцније постављено као правило, па се узме у обзир да је чл. 27. под ђ. доцнији од чл. 17. то се има узети да он важи, и према томе одлука Првостепеног Суда врањског правилна је.

У осталом, из скупштинске дебате о закону о општинама види се, да је била намера да азбучни спискови буду стални преко целе године, те и то казује, да је други став чл. 17. погрешно остао, и да се његов задатак има да сведе само на то, да се чиновници треба да пријаве како би у азбучни списак ушли онда, кад се он буде правио за наступајућу годину.

II

Управитељ школе јошевачке, актом својим Бр. 48, пита:

„Одбор школе јошевачке у седници својој од 28. фебруара 1909 год. *Бр. 19,* казнио је известан број ђачких родитеља што нису шиљали своје ђаке у школу. То решење школ. одбора саопштио сам суду општине јошевачке да, као надлежан, наплату изврши у року за 30 дана (чл. 24. зак. о народ. школама). Суд није хтео ову наплату да изврши у законом одређеном року и казна је за ђачке родитеље застарила.

После овога обратио сам се актом № 33. окружном школ. одбору и молио да реши: ко ће ове казне платити? Окружни школски одбор решио је да казне плати Миливоје Ј. Пејић, председник општине јошевачке, па је то решење послао начелнику среза јадранског да наплату изврши од поменутог председника Пејића. То решење саопштио је начел. среза јадранског председнику Пејићу, али он је тада изјавио да наплату није извршио, јер, вели, није био присутан одборској седници кад је казна решена, него га је заменио кмет најстарији. — 5. маја ове год. начелник среза јадранског донео је решење да ове казне плати председник Пејић. Кажњени Пејић жалио је се Државном Савету против овог решења.

Молим уредништво за објашњење:

1. Поред решења окр. школ. одбора, као надлежног по овоме предмету, је ли било потребно да и начелник срески доноси своје решење, или је требао одмах да изврши наплату од одговорног председника на основу већ постојећег решења окр. школског одбора?

2. Има ли места жалби Државном Савету у овоме случају, или начелник може одмах наплату извршити и нечекајући одлуку Државног Савета?"

— На ово питање одговарамо:

У члану 24. закона о народним школама изречно стоји: да казну над председником, кад у законом року не изврши наплату казне од ђачких родитеља, „*изриче школски надзорник, а извршује је полицијска власт.*"

Кад је закон овако прецизно одредио надлежност власти, онда је учињена погрешка, што је казну изрицао окружни школски одбор, јер њему то право није дато ни чланом 64. овога закона, нити којим другим.

Ако је он изрицао ову казну због тога, што у округу подринском не би у опште постојао школски надзорник, онда је и то погрешка, јер у случајевима, где у округу нема школског надзорника, сва права надзора припадају г. Министру просвете према чл. 84. и казну је само он могао изрећи.

Кад, пак, није овако рађено, онда је начелник срески имао разлога да стане и не извршује једну осуду, донесену од ненадлежне власти.

Да би, међутим, немарни председник ипак био нагнан на марљив и савестан рад, он је узео да питање његове одговорности регулише по чл. 158. закона о општинама, али и тај је рад, по мишљењу уредништва несаобразан закону, јер се

одговорност председника ове врсте регулише специјалним законом, на име чл, 24. закона о народним школама, те казну не може изрицати среска власт.

Како је осуђени изјавио већ жалбу, на шта има права по чл. 27. Устава, то ће надлежна власт казати своју реч, а дотле треба сачекати са извршењем пресуде.

ОДЛУКЕ ДРЖАВНОГ САВЕТА И КАСАЦИОНОГ СУДА

Лица, осуђивана на губитак грађанске части, не могу бити изабрана за општинске чланике, док не прође пет година од дана кад су повратила грађанску част.

Јован М., из Р..... жалио се Државном Савету противу избора кмета села Р....., извршеног 5. априла 1910. год. због тога, што је изабрани кандидат осуђиван за бешчастећи преступ на једну годину затвора са губитком грађанске части, те по томе није могао бити ни изабран.

За доказ овога поднео је оверен препис акта првостепеног суда од 23. маја 1905 год. № 8286.

II. Саветски Одсек, по оцени жалбених навода и поднетих доказа, нашао је, да овај избор не може остати у снази с тога, што се поднетим овереним преписом акта првостепеног п..... суда од 23. маја 1905 год. № 8286, утврђује, да је изабрани кмет В. П., пресудом истог суда од 19. априла 1904 год. № 6007., која је постала извршном 14. маја 1904 год., кажњен са једном годином дана затвора и да по издржаној или опрошћеној казни за једну годину дана изгуби грађанску част, те по чл. 53-*в*. закона о општинама није могао ни бити изабран за кмета, пошто од дана, кад му је грађанска част повраћена, није протекло пет година.

С тога је на основу чл. 170. закона о општинама решио да се овај избор поништи.

Одлука од 10 маја 1910 године № 5913.

Један случај уништаја избора услед тога, што од дана објаве о сазиву збора па до дана збора није протекло најмање 15 дана, и што у објави нису објављена и имена чланова бирачког одбора.

В. Ц., из Ш..... жалио се Државном Савету противу избора кмета села Ш....., извршеног на дан 17. априла 1910 год., због ових неправилности:

1. што општински суд није благовремено објавио дан за сазив овог збора;

2. што нису у објави објављена имена чланова бирачког одбора; и

3. што је збор одређен пред сам Ускрс.

II. Одсек Државног Савета, по оцени жалбених навода и расмотрењу изборних акта, нашао је, да овај избор не може остати у снази с тога, што се из објаве од 7. априла 1910 године № 297., о сазиву збора за овај избор, види, да од тога дана па до дана збора није протекло најмање 15 дана, као што прописује чл. 37 закона о општинама, већ свега 10 дана, а сем тога, што овом објавом нису објављена ни имена чланова бирачког одбора у смислу чл. 35. поменутог закона.

С тога је на на основу чл. 170. зак. о општинама решио, да се овај избор поништи.

Одлука од 15. маја 1910 године № 6316

Један случај поништаја избора кмета због тога, што на дан избора није имао пуних 25 година.

Б. Ј., из Д. Б..... жалио се Државном Савету противу избора кмета села Д. Б....., који је извршен на дан 4. априла 1910 године, због ових неправилности:

1. што изабрани кмет нема пуних 25 година, и

2. што је његова листа потврђена код првостепеног суда пре објаве за сазив збора.

За доказ првог навода поднео је извод из књиге за уписивање рођених.

II. Одсек Државног Савета по оцени ожалбених навода и поднетих доказа, нашао је. да овај избор не може остатати у снази с тога, што се поднетим изводом из књиге за уписивање рођених од 8. априла 1910 год. утврђује, да је изабрани кмет М. Ј. рођен 18 септембра 1886 год., те да по томе на дан збора за овај избор није имао пуних 25 година, а међутим то је противно чл. 105. зак. о општинама, по коме кметови морају имати најмање 25 година.

С тога је на основу чл. 170. закона о општинама решио, да се овај избор поништи.

Одлука од 15. маја 1910 године № 6475.

Ако су за општинске чланике изабрани закупци општинских добара или дужници општинске касе по извршним пресудама, онда они могу остати као чланици само тако ако се они први одрекну закупа а они други потпуно измире општинску касу, и то при увођењу у дужност.

Паун С., трг. из А..... жалио се Државном Савету противу избора чланика општине а,..... који је извршен 28. марта 1910 год. због ових неправилности:

1., што је за кмета кандидован и изабран Љубомир М. који није писмен, а то је противно чл. 105. зак. о општинама, пошто је ово варошка општина;

2., што је изабрани одборник Данило М. закупац општинског имања а сем тога и осуђиван на робију за убиство са предумишљајем;

3., што су изабрани одборници Ј. М., П. Л., Н. Г., Н. С и т. закупци општинског имања; и

4., што су за одборнике изабрани општински дужници по извршним пресудама: Р. Л., С. С., Р. В., и П. Т.

Као доказ за сва ова четири навода поднео је уверење суда општине а....., којим се тврди:

а) да изабрани кмет Љубомир није учио никакве школе, нити зна читати и писати, већ да је од скора научио само да потпише своје име и презиме;

б) да су именовани одборници под 3. одиста закупци општинског имања за 1910 год.. а одборници под 4. општински дужници по извршним пресудама; и

в) да је изабрани одборник Данило М. у 1904 год. био осуђиван судском пресудом на две године робије за убиство с предумишљајем.

По оцени жалбених навода и поднетих доказа, III. одсек Државног Савета нашао је, да жалбени наводи у погледу избора одборника именованих под 3. и 4., као закупаца општинских добара и дужника општинске касе по извршним пресудама, стоје, па је с тога одлучио, да се скрене пажња надзорној власти на пропис чл. 71. закона о општинама, по коме закупци општинских добара и дужници општинске касе по извршној пресуди не могу бити у исто доба и општиниски чланици.

Упуштајући се у оцену жалбених навода под 1. 2., нашао је, да не може остати у снази избор:

1. кмета Љубомира М., према другом ставу чл. 105. закона о општинама, јер се из уверења суда општине вар. А..... од 29. марта 1910 год. № 719. види, да је неписмен; и

2. одборника Данила М., према чл. 53. *в* закона о општинама јер се из истог уверења види, да је у 1904 год. био осуђиван судском пресудом на две године робије за убиство са предумишљајем, а ничим није утврђено, да је протекло пет година од дана кад је повратио грађанску част.

С тога је на основу чл. 170. зак. о општинама решио: да се избор кмета Љубомира и одборника Данила поништи; да се односно именованих одборника под 3. и 4. жалбених навода скрене пажња надзорној власти на пропис чл. 71. зак. о општинама, и да се жалба, у колико се односи на избор осталих чланика, одбаци као неумесна.

Одлука од 8. априла 1910 год. № 3826.

Јос. К. Ст.

СЛУЖБЕНЕ ОБЈАВЕ

ПОТЕРЕ

Алекса Степановић, из Гојне Горе, који одговара за крађу стоке, 7. овог месеца побегао је испред спроводника. Он је стар 19 година, раста средњег, без браде и бркова, косе црне, очију смеђих, при говору насмејан је. — Депеша начелника среза пожешког Бр. 7307.

Светозар Ђорђевић, клонфер из Божидаревца и **Милосава** жена **Јанићија Милојевића** Циганина — ковача из Лисовића, извршили су опасну крађу Јанићију, и то 100 динара у банкама и разним стварима. Светозар је стар 30 година, средњег раста, плав, разрок, бркова плавих великих, носа великог, у сељачком оделу а Милосава је стара 27 година цигански мастя, косе гргураве у црвеној сукњи са опанцима на ногама. — Депеша начелника среза космајског Бр. 12588.

Марко Петровић, «Парандило» осумњичен је да је извршио опасну крађу Ђорђу Зејаковићу, кафецији кода «Мецовалије» у Београду, и том приликом однео му 86 динара. Он је стар 40 година, пуних плавих бркова

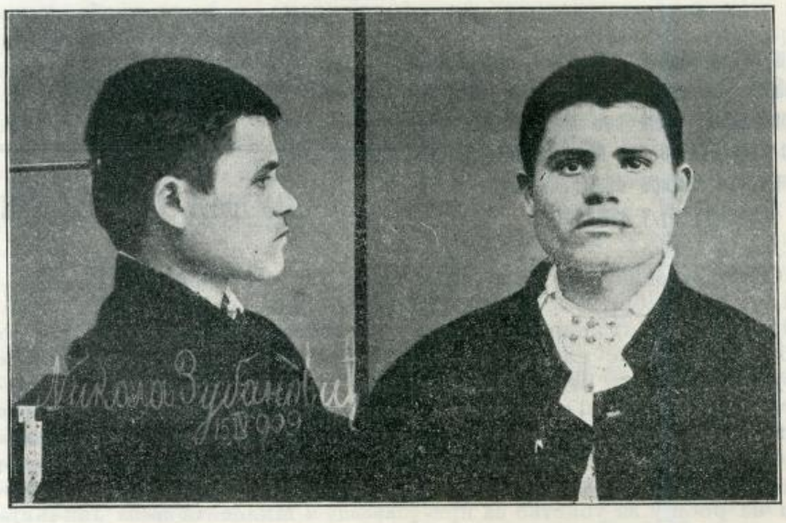
добро развијен, крупног гласа. На себи је имао стари — прљави сако капут затворене боје, кратке панталоне и на глави качкету. — Акт Управе града Београда Бр. 21252.

Џон Џ. Кодуел, из Њу-Јорка, чију слику доносимо, извршио је огромну проневеру у Њу-

Јорку па затим побегао. Он је стар 50 година, тежак 90 кил., обријан, косе црне проседе, наклоњен ћелавости, очију црних, елегантно одевен. Ако се пронађе треба га притворити. — Акт Антропометријског одељења Бр. 1248.

Никола Зубановић, осуђеник београдског казненог завода, чију слику доносимо, побегао је 14. овог месеца из Раковице, где је био на раду. Он је стар 22 године, омален,

сувоњав, плав, у оделу је осуђеничком. — Депеша Управе београдског казненог завода Бр. 3477.

Павле Стефановић, писар општине шабачке, има да се узме на одговор за утају општинског новца, али се налази у бегству. Он је стар 24 године, висок, добро развијен, косе и бркова плавих, ошишаних. — Депеша начелства округа подринског Бр. 10040.

Непознати крадљивац, ноћу између 5. и 6. овог месеца, у брзом возу између Београда и Младеновца, украо је портфељ Зарији Ђорђевићу бив. кафецији у коме је било: 160 динара, лоз Класне Лутрије Бр. 24891 купљен у радњи Ешкеназија у Кнез Михајловој улици и још неке ситнице. — Акт комесара београдске железничке полиције Бр. 269.

13. овог месеца, непознати зликовци на путу између Јасенова и Тропање, на разбојнички начин напали су више сељака и сељанки и том приликом отели им један сат џепни са танким ланцем, један револвер бровингов са динамитским метцима, један опасач, једну низу са 30 цванцика, 50 талира и 30 дуката, две низе на којима је било 16 талира, 10 цванцика и један дукат и у новцу од свију свега 8. 90 динара. Према изјави нападнутих, зликоваца је било седам и то један висок, у црном половном сукненом оделу са плавим гајтанима и башликом око врата, а други су зликовци били сви средњег раста и у лицу црни, по свој прилици нагарављени, сем једног који је је имао и малу штуцовану црну браду. Са зликовцима је била и једна женска типа циганског, у оделу варошке Циганке. Сви су наоружани кокинкама сем првог који је имао брзометну пушку и нож са белим корицама. — Депеша начелника среза ресавског Бр. 10959.

Непознати крадљивац, 10. овог месеца у вече, украо је Михајлу Пујићу, пензионеру овд. на железничкој станици, један нотес у коме је било 130 динара у српским новчаницама. — Акт комесара београдске железничке полиције Бр. 272

Јуда Монтелија, сајџијски раденик, одговара код кварта дорћолског за опасну крађу, али се налази у бегству. Он је стар 20 година, омален, сув, црномањаст, у оделу је штофаном зелене боје, на ногама црне ципеле на шни-

рање и у кравати носи иглу у виду бича. Јуда се често издаје и за Душана Петровића, сајџијског раденика. — Акт кварта дорћолског Бр. 2931.

Кадри-а, син **Рашида,** трговца из Пловдива, турски поданик, побегао је из Пловдива и однео са собом знатну суму новаца. — Акт Управе града Београда Бр. 21659.

Михајло Милићевић, из Врбовца среза подунавског, одговара за покушај убиства у Смедереву и крађу новца у Аустро-Угарској. Он је стар 30 година, средњег раста, плав, носа пртастог, у браон оделу. — Депеша начелства округа смедеревског Бр. 4913.

Спасоје Николић, продавац погачица, 10. овог месеца извршио је опасну крађу Младену Цакићу, погачару из Београда и однео му: један сребрн сат са три капка, један ланац — дубле, једно ново одело на штрафте затворене боје и пасош Младенов издат од стране Управе града Београда у месецу децембру прошле године. — Акт Управе града Београда Бр. 21188.

Благоје Ђорђевић, из Изумне, стар 19 година и **Стојан Богдановић,** из Леве Реке, стар 20 година, оптужени због опасне крађе, 11-ог ов. мес. побегли су из притвора врањског првостепеног суда. — Акт начелства округа врањског Бр. 10683.

Препоручује се полицијским и општинским властима, да за овим побеглим лицима учине најживљу потеру, и у случају проналаска стражарно их упуте власти која је потерницу издала, с позивом на означене бројеве акта или депеша.

УБИЈЕН ХАЈДУК

Живко Ивановић, оглашени ајдук, чију смо слику последњи пут донели у броју 15. од ове године, према извештају начелника среза хомољског убијен је 15. овог месеца.

У Х В А Ћ Е Н И

Митар Биберчић и Андра Јовић, чије смо потернице изнели у Бр. 20. ухваћени су, те је престала потреба за даљим њиховим тражењем. — Акт начелства округа ваљевског Бр. 6646.

НАЂЕНИ ЛЕШЕВИ

3. овог месеца Дунав код смедеревског града избацио је један мушки леш.

Леш је у потпуно распаднутом стању, средње висине; од одела на себи је имао црне панталоне капут црн закопчан и цицану кошуљу црвенкасте боје са шарама. Према лекарском мишљењу леш је био у води најмање 5 недеља. — Акт начелства округа смедеревског Бр. 4864.

4. овог месеца Дунав је избацио један мушки леш у атару села Бољештина.

Леш је стар 45—50 година, висок 160 см. плав, косе и браде проседе и по темену ћелав; на њему су биле, од одела, само гаће француског кроја. — Акт начелника среза поречког Бр. 5335.

КРАЂЕ СТОКЕ

Ноћу између 8. и 9. овог месеца, непознати крадљивац украо је Лазару Николићу, кафецији из М. Извора, једног коња маторог 7 година, длаке доратасте, цветастог. — Депеша начелника среза тимочког Бр. 648.

Ноћу између 7. и 8. овог месеца, непознати крадљивац украо је Петру Миљковићу из Лалинаца, једног вола маторог 10 година, длаке бело-жуте без левог рога. — Депеша начелника среза сврљишког Бр. 7237.

Обраћа се пажња свима полицијским и општинским властима на ове крађе и крадљивце.

Штампа Крањ. Срп. Државне Штампарије уредник **Душан Ђ. Алимпић**

БРОЈ 25. У БЕОГРАДУ, НЕДЕЉА 27. ЈУНА 1910. ГОДИНА VI.

ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК

СЛУЖБЕНИ ЛИСТ МИНИСТАРСТВА УНУТРАШЊИХ ДЕЛА

„ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК“ излази једанпут, а према потреби и више пута недељно. Претплата се полаже у напред, и то најмање за пола године код свију полицијских власти, и износи: 20 динара на годину за државна и општинска надлештва, а за све друге претплатнике у опште 12 динара годишње. За иностранство: годишње 24, полугодишње 12 динара у злату. Појединн бројеви „Полицијског Гласника“ не продају се. Рукописи се не враћају

СЛУЖБЕНИ ДЕО

РАСПИС

Свима окружним начелствима и Управи вароши Београда

На захтев г. Министра Иностраних Дела а у циљу правилног решења питања о поступању према путницима, који прелазе границу српско-турску, препоручујем начелству — управи:

1. — Да повремено доставља Министарству Унутр. Дела, да ли турске власти правилно примењују наредбу њихове надлежне власти, која гласи: да турске пограничне власти не наплаћују таксу на визу пасоша оним нашим поданицима, који путују у Турску из места где нема турских конзулата;

2. — Да сходним начином упозна путнички свет у своме подручју: да није потребна виза турских конзулата на пасошима у случају, кад се путује у Турску из места у Србији где нема турског конзулата; да турске власти у Турској немају права таквим путницима наплаћивати ни визу нити казну; и да српски поданици треба да траже заштиту наших власти у случају да се противно овоме поступа са њима, а да треба да изузму уредне признанице на наплаћене таксе, и с тим документима се пријаве нашим властима чим буду били у могућности; и

3. — Да овакве жалбе наших поданика прима и са документима их шаље Министарству Унутрашњих Дела на даљи поступак, — као и да амо доставља све неправилности око поступања у погледу пасоша са нашим путницима, који иду у Турску, и подноси извештај о наплати казнене таксе за визу пасоша, о трајању визе, о пограничном саобраћају у колико се исти тиче пасоша, и то све са подацима и доказима за поједине конкретне случајеве.

О овом наређењу нека начелство — управа — упозна подручне му — јој — власти.

Министар унутрашњих дела,
Љ. Јовановић с. р.

КРЕТАЊЕ КРИМИНАЛИТЕТА

у месецу мају 1910. год.

Према званичним извештајима окружних начелстава и Управе града Београда, у току месеца маја ове године извршено је у Србији:

1.	**Убистава**	30
2.	**Детоубистава**	10
3.	**Нехотичних убистава**	6
4.	**Покушаја убистава**	25
5.	**Разбојништава**	7
6.	**Силовања**	3
7.	**Тешких телесних повреда**	21
8.	**Паљевина**	16
9.	**Опасних крађа**	96
10.	**Злонамерних поништаја туђих ствари**	6 [1]

Од изложених дела пронађено је:

Убистава	27	или	90 %.
Детоубистава	7	»	70 %.
Нехотичних убистава	6	»	100 %.
Покушаја убистава	23	»	92 %.
Разбојништава	3	»	42·8%.
Силовања	3	»	100 %.
Тешких телесн. повреда	20	»	95·2%.
Паљевина	0	»	0 %.
Опасних крађа	30	»	31·2%.
Злонамерних поништаја туђих ствари	0	»	0 %.

Највећи број **убистава** извршен је помоћу *ватреног оружја* (14), затим помоћу *оштрог* (11), и помоћу *тупог* (5).

Узроци њиховом извршењу леже: у *међусобној свађи* за 14 случајева, у *освети* за 3, у *страху од казне* за 3, у *користољубљу* за 1 и у *вршењу званичне дужности* за 1. За 8 случајева узроци су непознати.

Посматрана према местима у којима су извршена, изложена убиства, јављају се: у срезу јабланичком 3, у срезу деспотовачком 3 (сва три непронађена), у срезу рамском 2 и по 1 у срезовима: колубарском округа београдског, подгорском, тамнавском, масуричком, оба јасеничка, нишавском, мачванском, јадранском, звишком, млавском, голубачком, орашком, тимочком, косаничком, ужичком, рачанском, моравичком и у варошима: Ваљеву, Крушевцу, Ћуприји и Чачку.

Детоубиства су извршена по 1 у срезовима: пољаничком (непронађено), власотиначком (непронађено), ржањском, копаоничком, параћинском, деспотовачком, алексиначком (непронађено), качерском, јасеничком округа смедеревског, и у вароши Ћуприји.

Нехотична убиства извршена су по 1 у срезовима: посавском округа београдског, грочанском, крагујевачком, брзопаланачком, зајечарском и косаничком.

Покушаји убистава извршени су: у срезу пожаревачком 3, у срезу моравском округа нишког 2, у срезу орашком 2 (1 непронађен), и по 1 у срезовима: космајском, пчињском, гружанском, јасеничком округа смедеревског, брзопаланачком, неготинском, копаоничком, трстеничком, темнићском, нишавском, мачванском, рамском (непронађен), моравском округа пожаревачког, љубићском, добричком, ужичком, моравичком и у вароши Београду.

Скоро сва ова дела извршена су у међусобној свађи и освети.

Разбојништва су извршена: у вароши Врању 2 (оба пронађена), у срезу звишком 2 и по 1 у срезовима: жупском, рамском и у вароши Нишу (пронађено).

Силовања су извршена по 1 у срезовима: крагујевачком, поцерском и моравском округа пожаревачког.

Тешке телесне повреде извршене су: у срезу таковском 3, у срезу параћинском 2, у срезу драгачевском 2 и по 1 у срезовима: посавском округа београдског (непронађена), грочанском, посавском округа ваљевског, тамнавском, колубарском округа ваљевског, пчињском, левачком, моравском округа пожаревачког, пожаревачком, качерском, орашком, јасеничком округа смедеревског, заглавском и моравичком.

[1]) У мају месецу пр. год. дела ових било је:

1. Убистава	44
2. Детоубистава	2
3. Нехотичних убистава	2
4. Покушаја убистава	38
5. Разбојништава	8
6. Тешких телесних повреда	21
7. Паљевина	32
8. Опасних крађа	162
9. Злонамерних поништаја туђих ствари	20

Паљевине су извршене: у срезу колубарском округа ваљевског **2**, у срезу добричком **2**, и по **1** у срезовима: посавском округа београдског, грочанском, врачарском, лесковачком, неготинском, левачком, нишавском, хомољском, орашком, златиборском, жичком и у вароши Пожаревцу. Све ове паљевине су непронађене.

Вредност свих ових паљевина износи око **3.470** динара.

Опасне крађе извршене су: у вароши Београду **6** (1 пронађена), у срезу колубарском округа ваљевског **5** (3 пронађене), у срезу крајинском **5**, у срезу нишавском **4** (све пронађене), у срезу звишком **4** (1 пронађена), у срезу подгорском **3**, у срезу неготинском **3** (1 пронађена), у срезу поречком **3** (2 пронађене), у срезу параћинском **3** (све пропађене) у срезу бањском **3**, у срезу моравском округа пожаревачког **3** (1 пронађена), у срезу црногорском **3**, у срезу ваљевском **2** (1 пронађена), у срезу лепеничком **2**, у срезу гружанском **2**, у срезу беличком **2**, у срезу посаво-тамнавском **2**, у срезу јасеничком округа смедеревског **2**, у срезу орашком **2** (1 пронађена), у срезу бољевачком **2** (обе пронађене), у срезу ариљском **2**, у срезу драгачевском **2**, и по **1** у срезовима: космајском, грочанском, тамнавском (пронађена), посавском округа ваљевског, пчињском, крагујевачком (пронађена), брзопаланачком, кључком (пронађена), трстеничком, ражањском, жупском, деспотовачком (пронађена), сврљишком (пронађена), алексиначком, нишком, лужничком, поцерском (пронађена), јадранском, пожаревачком (пронађена), хомољском, таковском, подунавском, зајечарском (пронађена), заглавском, тимочком, добричком (пронађена), пожешком, жичком и у варошима: Врању (пронађена), Нишу и Шапцу.

Вредност свих ових крађа износи око **7.897** динара.

Злонамерних поништаја туђих ствари било је: у срезу левачком **2**, и по **1** у срезовима: лепеничком, моравском округа пожаревачког, таковском и драгачевском.

Вредност свих поништених ствари износи око **460** динара.

Поред изложених дела у току месеца маја извршено је још у Србији и 17 **самоубистава**, и то: у вароши Београду **3**, у срезу беличкком **3**, у срезу посавском округа ваљевског **2**, и по **1** у срезовима: посавском округа београдског, копаоничком, хомољском, јасеничком округа смедеревског, орашком, пожешком, студеничком, жичком и моравичком.

Ова самоубиства извршена су: *вешањем* **8**, *ватреним оружјем* **3**, *дављењем у води* **3**, *оштрим оруђем* **1**, *тровањем* **1** и *скакањем кроз прозор* **1**. Узроци њиховом извршењу леже: у *дуготрајној болести* за **6** случајева, у *душевном растројству* за **2**, у *страху од казне* за **2**, у *рђавом материјалном стању* за **1**, у *грижи савести* за **1**. За **5** случајева узроци су *непознати*.

Покушаји самоубиства извршени су по **1**, и то: у вароши Београду и срезу млавском, оба ватреним оружјем, и оба из љубави.

Општи преглед до сада изложених дела овакав је:

Текући број	ОКРУЗИ	Убиства	Детоубиства	Нехотична убиства	Покушаји убиства	Разбојништва	Силовања	Тешке телесне повреде	Паљевине	Опасне крађе	Злонамерни поништаји туђих ствари	Самоубиства	Покушаји самоубиства
1	Округ београдски	1	—	2	1	—	—	2	3	2	—	1	—
2	« ваљевски	3	—	—	—	—	—	3	2	12	—	2	—
3	« врањски	4	2	—	1	2	—	1	1	2	—	—	—
4	« крагујевачки	1	—	1	2	—	1	—	—	5	1	—	—
5	« крајински	—	—	1	2	—	—	—	1	13	—	—	—
6	« крушевачки	1	2	—	2	1	—	—	—	3	—	1	—
7	« моравски	4	3	—	1	—	—	3	1	6	2	3	—
8	« нишки	—	1	—	2	1	—	—	—	7	—	—	—
9	« пиротски	1	—	—	1	—	—	—	1	5	—	—	—
10	« подрински	2	—	—	1	—	1	—	—	5	—	—	—
11	« пожаревачки	5	—	—	5	3	1	2	2	9	1	1	1
12	« руднички	—	1	—	1	—	—	4	—	1	1	—	—
13	« смедеревски	2	1	—	2	—	—	2	1	5	—	2	—
14	« тимочки	1	—	1	—	—	—	1	—	5	—	—	—
15	« топлички	1	—	1	1	—	—	—	2	1	—	—	—
16	« ужички	2	—	—	1	—	—	—	1	6	—	1	—
17	« чачански	2	—	—	1	—	—	3	1	3	1	3	—
18	Управа града Београда	—	—	—	1	—	—	—	—	6	—	3	1
	Свега:	30	10	6	25	7	3	21	16	96	6	17	2

Из канцеларије Антропометријско-Полицијског Одељења Министарства Унутрашњих Дела, 22. јуна 1910. године АБр. 1276. у Београду.

СТРУЧНИ ДЕО

О ПРОДАЈИ ЗА ИЗВРШЕЊЕ ОДЛУКА СУДСКИХ

(НАСТАВАК)

У осталом, овај систем могао би се, у Француској, заменити и другим. По француском закону од 2. Јула 1841. год. (по н. к.), влада је овлашћена да утврди и неки други начин којим би се одређивао онај интервал времена после кога ће се један лицитанат, ако се, у том интервалу, нико са јачом понудом не јави, прогласити за купца (чл. 10.). Тај други начин морао би бити регулисан „par un réglement d' administration publique", т. ј. декретом Председника Републике, по саслушању Државнога Савета (décret portant réglement d' administration publique, le Conseil d' Etat entendu).[1])

Чл. 705. Франц. Грађ. Суд. Поступка примењује се само на продају непокретних добара а не и на продају ствари покретних, за коју важи пропис члана 624. истога Поступка у коме стоји ова одредба: „Добро ће се уступити ономе ко највише за њега понуди (au plus offrant)". Ту се не вели ништа о томе, на који ће се начин власт[2]) уверити да ли је известан надметач последњи, le plus offrant, то јест да ли је надметање престало. Систем свећа ту није у употреби, јер би он, с погледом на скоро редовну многобројност покретних ствари пописаних ради јавне продаје, ову комплицирао и отежао, већ се власт ту уверава о престанку лицитирања на начин сличан оном нашем из §-а 481.: на име, орган власти, пошто примети да се, у надметању застало, обраћа се публици с питањем: Personne ne dit mot? (нико не каже ништа, то јест нико не да више?), или другим којим изразом, па ако ни после поновљених таквих питања, нико за ствар која се продаје више не понуди, власт закључује продају, са изјавом да је последњем надметачу, пошто је он le plus offrant, дотична ствар досуђена (adjugée).

По нашем Грађ. Суд. Поступку, извршни орган се уверава и код продаје покретних ствари о престанку надметања као и код продаје непокретних, то јест онако како је то казано у првом ставу §-а 481.. Ми то изводимо из тога што се у наведеном пропису говори у опште о јавној продаји, без разликовања да ли се тиче продаје покретних или непокретних ствари, што ће рећи да се тај пропис има применити и на продају покретних ствари. Правило је да су све одредбе Грађ. Суд. Поступка о извршењима (глава осамнаеста и деветнаеста) опште, т. ј. да се односе на продају и покретних и непокретних ствари, и једино се оне одредбе тичу само продаје покретних или само продаје непокретних ствари за које је то за-

[1]) Ducrocq, *Cours de droit administratif*, tome I, p. 57.

[2]) To je le commisseur priseur, le notaire (бележник), l' huissier, le greffier de la justice de paix (писар кантоналнога судије). Boitard, Colmet-Daage et Glasson, *op. cit.*, II, p. 351.

конодавац изрично казао (в. н. пр., § 479. став други. § 480., § 482., § 488. други став, § 506. први став и т. д.). Истина, у § 481. говори се, у другом ставу, о враћању кауције оним надметачима на којима продаја није остала, по чему би се могло тврдити да се и први став односи само на продају непокретности, пошто се кауција, као што знамо, полаже само код јавних продаја непокретних добара (§ 479. став други, али, пре свега, ми можемо сасвим да схватимо да се први став §-а 481. тиче и продаје покретних ствари и ако други став његов мисли само на продају ствари непокретних, а, затим, онај малочашњи аргуменат основан на ставу другом §-а 481. није конклудентан због тога, што се, у истом §-у, налази још један, трећи, став, о томе да онај који хоће за другог да се надмеће мора извршној власти при лицитацији поднети у овереном препису пуномоћство, јер ће се, иначе, сматрати за надметача. Нема спора, да се овај пропис може применити и на продају покретних ствари, због чега одпада она сумња, изведена из другога става §-а 481., као да се први став тога §-а тиче само продаје непокретних добара.

Има, код овога питања, само ова разлика између тих двеју продаја: у протоколу лицитације покретних ствари не мора, као у протоколу лицитације непокретних, бити означено да је формалност §-а 481., први став, испуњена. То се види из §-а 488. у чијем другом ставу читамо ово: „О продаји пак покретности само ће се бележити, шта је коме и пошто продано“, што значи да се, у тај протокол, не мора ставити да је, при продаји, сваке покретне ствари урађено оно што стоји у првом ставу §-а 481.. Из овога излази да је извршење формалности из првога става §-а 481. остављено, фактички, дискреционарној власти органа који рукује продајом покретних ствари. Ово је тачно бар у колико је реч о уништају јавне продаје таквих ствари: баш и да се утврди да је тај орган пренебрегао формалност из наведеног става §-а 481., продаја покретних ствари не би се могла, по § 506. став први, због тога уништити. Она би се, из тога разлога, могла уништити само тако, ако би се утврдило да је, у повреди формалности става првога §-а 481., било „злоупотребљења и непоштења од стране извршитеља и купца“. Могло би, у одсуству ове последње евентуалности, бити, у предвиђеном случају, само говора о накнади штете, али би заинтересована лица, било поверилац било дужник, морала доказати постојање свих оних реквизита који су потребни, по Грађ. Законику, за право на накнаду штете, па да би могли ову тражити од органа који, продајући јавно покретне ствари, није ове уступио тек онда пошто се, на начин у првом ставу §-а 481. регулисани, уверио о престанку надметања[1]).

Што се, пак, тиче продаје непокретних добара, протокол лицитације мора, напротив, садржавати напомену да је добро уступљено тек тада пошто је, онако како је то у §-у 481. став први предвиђено, престало надметање. Ми се, дакле, не слажемо са одлуком Касационога Суда од 27. Септембра 1902. год., бр. 6919., који је, на решење једног од првостепених судова — решење којим је извесна продаја била уништена стога „што се из протокола лицитације не види, *да је извршилац продаје, пре, но што је куицу уступио имање, исказао гласно највишу цену*“, — дао овакве примедбе: „У § 481. и 488. Грађ. Суд. Пост. нигде не стоји, да извршилац продаје мора у протоколу продаје означити, *да је гласно казао три пут последњу цену*, па онда уступио добро купцу, који је највећу последњу цену дао; јер се исказивање по трећи пут састоји у самом лицитирању, којим је имање купцу теслимљено, — те с тога ни суд није могао ово узети за разлог да се ова продаја по §-у 501. Грађ. Суд. Пост. поништи“[1]). Ми налазимо да оваква јуриспруденција Касационога Суда није закону саобразна. Она је противна, на име, §-у 501. који једну продају сматра за ништавну и онда када није, при њој, поступљено по §-у 481., а овај параграф, између осталога, налаже, као што знамо, извршном органу, да продају закључи тек онда када престане надметање, а надметање је, по истом пропису, престало тада када извршилац продаје два пута гласно последњу, највећу, цену, објави, па нико, ни после те објаве, до тренутка кога извршилац искаже: „И трећи пут“, већу цену не да. Ако, дакле, извршилац продаје ову закључи пре престанка надметања, продаја је неуредна. Тако је по § 501.. Како ће се, међутим, знати да је извршни орган урадио онако као што му наређује § 481.? Знаће се из протокола лицитације у који треба унети и извршење формалности из §-а 481.. Јер, ако то не стоји у том протоколу, на који ће се начин утврдити, у случају спора, да ли извршилац продаје није ову закључио пре него што је надметање престало? Сам усмени исказ органа власти ту не би био довољан — под претпоставком да је могућно тај исказ прибавити, јер се може десити да, у времену спора, тај орган није више жив или није више способан да даје правне изјаве — што се види и из §-а 488., у коме је прописано шта све треба да буде у протоколу лицитације. Ако би усмени исказ чиновнака био довољан, зашто би законодавац тражио да он, чиновник, који је продају извршио, мора, н. пр., ставити *написмено*, у протоколу лицитације, за колику је цену и коме добро уступљено? Да ли би се извршење формалности §-а 481. могло утврђивати сведоцима? И то је тешко примити с обзиром на § 242. у коме имамо овакву одредбу: „Исто тако неће се моћи доказивати сведоцима против или иван садржине писмене исправе и онда, кад би сума или вредност тражбине била мања од 200 дин.“. Законодавац у опште претпоставља писмени доказ сведоцима, и било би нелогично, а и по правне односе штетно, да се једна исправа може било обарати било допуњавати сведоцима[1]).

(НАСТАВИЋЕ СЕ)

Ж. Перић

КРИМИНАЛНА ПОЛИЦИЈА

(НАСТАВАК)

Рачун вероватноће родио се у размишљањима Галилејевим и Паскала де Блеза. Год. 1654. један картарош, витез де Мере, поставио је Паскалу ова два питања која су се односила на коцку: 1. са колико се хитаца могу истерати две шестице у игри „трик-траку“?, и 2. у којој сразмери треба поделити улоге кад се прекине игра пре него што је свршена партија? Велики геометричар решио је лако оба питања, али је у исто време видео у овом рачуну једну сасвим нову и пуну будућности науку, којој је одмах поставио основе и дао име — *геометрија случаја*. Фермат, славни математичар и правник, саветник Парламента у Тулузи, на позив Паскалов отпочео је размишљати о овом предмету, и први је применио теорију комбинација на рачун вероватноће. Хејген је одмах пошао путем, који су прокрчили два француска геометричара, и публиковао 1658. год. једну малу расправу *о игри случаја*.

Циљ теорије вероватноће ограничавао се, у духу њених твораца, на неизвесне спекулације. Један ученик славног Декарта, велики мислилац Жан Де Вит, дошао је 1671 год. на идеју, да ову теорију примени на економске науке. Он је означио начин за утврђивање стопе доживотне ренте према шансима живота, који су били означени једном табелом морталитета. О овој истој ствари писао је доцније и холандски геометричар Хид.

Велико откриће, којима је обележен крај XVII века, стварање небесне механике, оптике и рачуна о бесконачно малим

[1]) Али продаја би била правилна, ако би орган власти, и ако се то не тражи код продаје покретних ствари, ставио у протокол лицитације и то да је он, при уступању појединих описаних ствари лицитантима, поступио по §-у 481., став први. И биће добро да то уради, јер ће тада постојати јавна исправа (§ 187. тач. 2.) о томе да је заиста испуњено оно што та законска одредба тражи, тако да би заинтересовани појединци, који би захтевали било уништај продаје — у случају где ње, по § 506. став први, може бити код јавне продаје покретних ствари — било накнаду штете, зато што, по њиховом тврђењу, извршни орган није поступио по §-у 481., став први, имали да, у тој тачки, протокол лицитације обарају на начин како се обарају у опште јавне исправе.

[1]) С. Јањић, *op. cit., Полицијски Гласник*, год. 1904., број од 5. Септембра, стр. 274.. У истом смислу је и одлука Касационога Суда од 14. марта 1890., бр. 998.. Том одлуком је одобрено решење једног првостепеног суда којим је једна продаја оглашена као уредна. У њему између осталога, има и ово: „.... в). Исто тако не може бити законски узрок за поништај ове продаје ни то, што тужилац наводи, да се из *протокола* лицитације не види, нити је означено, *да је извршилац казао први и други и трећи пут*.

„Ово зато, што је у протокол ове јавне продаје уписано све оно, што се *прописом § 488. грађ. суд. иост.* тражи и што се прописом § *481.* грађ. суд. пост. тражи, да извршилац мора три пут гласно казати последњу цену и тек тада купцу имање уступити, но да је ово учињено не мора се у записник продаје ставити, *јер се то ни једним прописом закона* не тражи,....“. С. Јањић, *op. cit., Полицијски Гласник*, год 1904., број од 28. Новембра, стр. 361..

[1]) Још је римски правник Paulus, вели А. Борђевић *(Теорија Грађанског Судског Поступка*, II., 1., стр. 400. и 401.), рекао у својим сентенцијама: „Testes, quum de fide tabularum nihil dicitur, adversus scripturam interrogari non possunt (L. V. I. XV. § 4.)“.

количинама, задржали су, моментано, напредак новог рачуна вероватноће. Његову дефинитивну конституцију дао је Жак Бернули у свом знаменитом делу: „*Ars conjectandi,*“ штампаном 1713 год., осам година после пишчеве смрти, у коме се налази сва филозофија рачуна вероватноће, која би остала непозната да је Кондорсет није истакао, усавршио и проширио.

Важност нове науке од овог доба нагло је расла; њу су, један за другим, култивисали и распростирали, Монмор, Моавр, Лајбниц, Никола и Данијел Бернули, Бифон, Кондорсет, Лаплас, Лакроа, Лежандр, Поасон, Кетле и т. д.

Што се тиче примена рачуна вероватноће на посматрања и искуства, после Лапласа, немачки писци у опште, а нарочито Гос, Бесел, Бејер, Енке и Герлинг, оставили су у овом правцу изврсне теориске и практичне моделе.

Рачуну вероватноће Лаплас је био обавезан за свој нарочити такт у оцењивању степена извесности, са којим природни феномени као да проистицаху из посматрања. У свом делу: „*Филозофски идкушај о вероватноћама*“, он и сам признаје, да му је посматрање вероватноћа послужило као основа и полазна тачка за најбоља астрономска открића. У астрономији је, тако исто, и Леверијер учинио једну од најдивнијих примена рачуна вероватноће, предузевши да помоћу њега изнађе једну планету, у чију се егзистенцију сумњало због Урановог неправилног кретања. Резултате овог свог величанственог рада Леверијер је објавио 23. септембра 1846 год., а овог истог дана и берлински астроном Гал, тражећи са телескопом означену планету, нашао ју је готово тачно на месту које је Леверијер био означио, те је тако откривен Нептун. Енглески астроном Адам, који није знао за рад Леверијеров, дошао је до истог резултата, помоћу исте методе и у исто доба.

Посматрана као просто интелектуално вежбање, студија рачуна о вероватноћама има ту одличну особину, да дух учини оштроумним и еластичним; рачун вероватноће учи нас да аналишемо узроке, да их комбинујемо, да им одредимо тачно степен важности; он нас чува од масе вулгарних предрасуда или лукавих илузија, које најчешће постају било услед неразмишљања, било услед непотпуног рећања прилика, које прате феномене; најзад, примењујући се на многобројне и разноврсне узроке, он утврђује практични разум и коригује ону штурост идеја, која се врло често опажа код људи, апсорбованих у тешке и озбиљне студије, али увек у једном истом правцу. С тога се не треба чудити, што се велики број славних људи и најодличнијих математичара одао са нарочитом љубављу изучавању науке о вероватноћама.

Дајући сумаран преглед о антропометрији, и предсказујући јој будућност, Кетле вели: „Посматран најпажљивије, у погледу физичком као и у погледу интелектуалном, човек показује неоспорну правилност, која сачињава закон, у истини достојан пажње. Предмет и резултати сличног испитивања могу олакшати сумње лајицима. Рачун вероватноће мало је познат и самим математичарима. У већини наших школа он се не предаје чак ни као виша настава. Како се онда може тражити од судија да проверавају факта, кад ово нису нарочито изучавали? Овде никако није реч о математичким истинама, потпуно одређеним у свима њиховим деловима, већ о вероватним количинама, које се израчунавају са већом или мањом тачношћу, и које се изналазе приближавањем најмогућнијег истини.“

Теорија вероватноће није остала само у домени чисто филозофских спекулација, већ је своју позитивну и практичну примену нашла и у доменама најразличнијих наука. Астрономија, геодезија, метеорологија, статистика, физика, виша топографија, стратегија, тактика, артиљерија, и т. д. обавезне су јој за многобројне корисне примене. Исто тако и целокупна наука о осигурањима, која је позвана да реши најделикатнија питања социјалног проблема, оснива се на рачуну вероватноће. Осигурања ствари, доживотних рента, тонтина, стварање друштава за штедњу и узајамно потпомагање, осигурања на случај болести, несрећних случајева, изнемоглости, старости, беде; осигурање мираза, удовица, сирочади и т. д. само су једна финансијска и социјална примена рачуна вероватноће. Заслуга за стварање науке о осигурању припада Халеју, који је први дошао на идеју да резоновање примени на вероватноће живота и на конструкцију табела морталитета. Прву табелу ове врсте, најстарију која постоји, публиковао је он 1693 год. у својим *Филозофским Трансакцијама*. Данас је наука о вероватноћама толико развијена да би за излагање потпуног прегледа њене простране домене и њених многобројних примена требало неколико томова.

Два најодличнија савремена француска математичара признају, да легитимна примена рачуна вероватноће јесте поглавито питање методе. У својој анализи Лапласовог дела г. Бертран, доживотни секретар Академије Наука, вели ово: „Дело Лапласово, по дубини рефлексија, као и по јединственој употреби метода, које су у тесној вези са најпростијим проблемима, остаје једино дело у науци достојно дивљења, које производи. На жалост, оно је мало читано, и највећа тешкоћа у методама јесте, извесно, један од узрока напуштања, у коме често остају најбоље и најкорисније теореме рачуна вероватноће“. Хенри Поанкаре, члан Академије Наука, у једној скорашњој студији „*О Науци и Методи*“ тврди, од своје стране, да би свака наука била немогућна без рачуна вероватноће.

Рачун вероватноће основа је сваке моралне статистике. Он, тако исто, допушта, да се контролишу извесне сведоџбе, да се провере извесни искази, да се открију и изнађу заблуде. Задржимо се, најзад, на главној тачци, која је од капиталног интереса у нашем садашњем раду: *примена теорије вероватноће легитимна је и препоручљива за истраживање и одређивање злочинчевог пута.*

Примена рачуна вероватноће за одређивање пута којим је ишао извршилац злочина над Жаном Ван Галк.

Потребно је да тачно утврдимо:

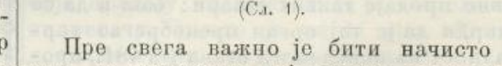
1. Центар Жанине опасности и место сусрета са злочинцем, т. ј. почетну тачку пута.
2. Завршну тачку пута.
3. Правац хода у почетку пута.
4. Правац хода при свршетку пута.
5. Могуће путеве који би везивали ове две тачке, и
6. Међу могућним путевима, пут вероватан, извесан.

Треба бити начисто са стварношћу. Мала Жана није могла бити одведена на сунце, већ на земљу, у Белгији, Брабанту, Брислу, на одређено место, мало удаљено од њеног домицила. Њен, још врућ леш. није бачен на месец, већ на земљу, на место које је потпуно одређено и познато. Дистанција између места Жаниног одвођења и места на коме је нађен њен леш релативно је ограничена: три стотине метара отприлике Број могућних путова између ова два места још је ограниченији. Анализа ће, међутим, доказати, да је само један од ових путева вероватан, извесан.

Претпоставимо, да је тачка *А* утврђен и прецизан центар Жанине опасности, односно њен домицил на кеју „Pierre de Taille“, бр. 2, из кога је изишла 7. фебруара, у 7 часова мање 10 минута у вече, да би отишла својој матери која је становала на месту „d'Anvers“, у Molenbek-Saint-Jean“-у, на углу булевара „Bauduin.“

Означимо са *Б* тачно и прецизно место на коме је остављен и нађен њен исечен леш, око $11^{3}|_{4}$ часа у вече, пред кућом бр. 22, у улици „Hirondelles“.

Тачка *А* и *Б* везане су међу собом правом линијом, коју представља улица „Laeken“ (сл. 1).

(Сл. 1).

Пре свега важно је бити начисто с тим, да силовање није могла извршити каква скитница на јавном месту. Ми смо у потврду овог мишљења изнели и разлоге. Дете је, дакле, било одмамљено или одведено у нарочиту кућу или приватни, усамљени стан, и то не силом, јер би се у том случају отимало и викало. Према овоме, оно није могло бити одведено далеко. Бистра и интелигентна, као што је била, Жана не би ишла далеко са непознатим лицем, и то још у вече. Она, дакле, није могла бити одведена преко тачке *А*, у правцу Севера, ка „Molenbek“-у, нити преко тачке *Б*, у правцу Југа.

Да би извршио злочин, злочинац је учинио два главна и битна покрета. Ова два покрета — у исти мах физичка, физиолошка и механичка — одговарају у исто доба двама актима злочина и двема противним силама привлачења и одбијања, које су управљале овим покретима. Нормално и рационално рашчлањавање злочинчевих покрета допушта нам да реконституишемо целу његову акцију: он одводи дете са тачке *А* да би га довео код

себе, у правцу средњег места — места злочина — тачке S; после силовања и череченња леша, он носи исчеречен леш са места S, и баца га на место *Б*, у улицу „Hirondelles“. Два покрета, две акције, два злочинчева акта — прво одвођење, крађа или, примамљивање детета код себе, а затим одбацивање и одбијање леша од себе — сачињавају два покрета, две акције, два противна акта, који су, међутим, извршени у једном истом правцу, у правцу *А. Б.*, т. ј, од *А.* ка *Б.*, од Севера ка Југу.

Дете није било одведено преко тачке *А*, у правцу Севера, ка „Molenbek“-у и „Laeken“-у. Да је кућа злочина била преко тач. *А*, у правцу ка Северу, злочинац би. с обзиром на директну и сасвим природну опозицију својих покрета, одбацио леш у правцу $Б^1$, т. ј. још даље у правцу Севера, ка „Laeken-у“, тако да би се тачка *А* налазила на Југу, према тачци $Б^1$. У овом случају средња тачка, или кућа злочина, налазила би се између *А* и $Б^1$, у правцу Севера према *А*, и у правцу Југа према $Б^1$. Никад се злочинац, међутим, не би враћао истим путем у правцу места одвођења, и то приликом ношења леша своје жртве, јер је морао претпостављати и бојати се да узнемирена фамилија, потпомогнута полицијом, не испитује регион места одвођења у циљу проналаска нестале девојчице.

Логика и здрав разум утврђују ово наше резоновање. Један крадљивац н. пр. који је покрао драгоцености из радње каквог јувелира и дошао кући да их повади из кутија, неће се никад вратити истим путем, да би одбацио празне кутије пред дућан покрађеног, већ ће их одбацити у сасвим противном правцу.

Сам тај факт, што је леш Жанин одбачен на месту *Б*, доказује најбоље да је одвођење било у правцу *А*.

На сваки начин да логика и здрав разум не сачињавају сами собом доказ. Материјални доказ наћи ћемо у посматрању једног факта и у једној сведоџби.

(НАСТАВИЋЕ СЕ)

О иступним делима по казненом законику и о њиховом извиђању и суђењу

У прошлом чланку ми смо се забавили само предговором ове књиге и оним што је било у вези са њиме, а сада да пређемо на детаљно излагање погрешака и недостатака, које смо уочили.

Дакле:

У члану 1. своје књиге, писац говори о категорији кривичних дела, па издвајајући иступе из ових вели: „*за прве две групе кривичних дела злочине и преступе надлежне су државне полицијске власти да их* **истражују**, *а првостепени судови да их суде*“.

Преносећи овако надлежност извиђања ових дела само на државне власти, писац и нехотице чини једну забуну, јер ће многи поверовати да су општински судови апсолутно изузети од овога посла, а то, међутим, не стоји, јер по § 19. и 20. кр. суд. поступка, кметови, као органи општ. суда, извиђају и злочине и иступна дела у границама тамо обележеним, а та дужност по чл. 94. и 95. лежи и на општинским судовима као најнижим управним јединицама.

Говорећи у чл. 7. о замени казне затвора новчаном, писац у последњем ставу вели: „За дела, која нису побројана у ставу V. § 15. и 16. „Полицијске Уредбе,“ на случај замене казне затвора новчаном и обратно, *важи прописс § 49. П. Ур.*“ док за остала дела, према ставу првом вели да важи § 315. кр. законика.

Ми смо тражили разлоге овој подели, али њих не пружају ни § 315. ни § 49. „Полицијске Уредбе“, јер и једна и друга одредба садрже једна иста наређења, нити тој подели може бити места по § 15. и 16. речене уредбе.

Решење о замени наслоњено на коју му драго од ових двеју законских одредаба, подједнако би било законито.

Одмах за овим, у чл. 8. писац говори о замени *новчане казне* затвором, па и ту поставља двојако правило.

Тако, истичући дужност власти, да утврди немогућност наплате новчане казне, он за случајеве тачке 1. § 49. „Полицијске Уредбе“ вели: „*Но претходно мора покушати извршење новчане казне и утврдити* **изјавом осуђеног**, да казну новчану не може да плати“, а за случајеве § 310. кр. законика вели: „у овом случају *мора се применити прописс § 28. Кр. Законина*“.

Из овога, дакле, излази: да је у првом случају доста да осуђени само изјави, како казну не може платити, па да му се ова замени затвором, а у другом случају као да то није довољно, него да му се казна може заменити затвором само тако, *ако је не може платити трећином свога имања.*

Међутим, ово последње не стоји, јер се то правило не може извести из § 316. који гласи: „Ако осуђени на новчану казну, *не би био у стању ову платити*“, пошто он не одређује границе те немогућности нити везује за § 28 К. З. него у § 318. истог закона дозвољава власти да и мимо тих узрока узима замену по молби осуђеног, кад зато нађе разлога.

Дода ли се овоме одредба т. 1. § 49. „Полицијске Уредбе“, која императивно налаже замену кадгод то интерес осуђеног и његове породице захтева, и уочи ли се да између ових двеју одредаба нема никакве разлике у суштини, онда је јасно као дан, да о некој подели дела не може бити ни речи, као што смо и напред рекли за случајеве из чл. 7. ове књиге.

Ми бисмо желели, да нам писац примерима покаже ту разлику између замене новчане казне затвором по § 316. к. зак. и оне по § 49. „Полиц. Уредбе“, управо која су то дела, код којих се казна замењује по једној, а која по другој поменутој законској одредби.

Али уверени смо, да он то неће хтети ни моћи учинити.

Да ову погрешку учини њега је, несумњиво, навело то, што две одредбе говоре о једној истој ствари — § 316. кр. законика и § 49. Полицијске Уредбе.

Да је, међутим, мало више мислио о тој ствари, он би морао запазити: да је §-ом 316. била прећутно укинута слична одредба из § 49. „П. Уредбе“, и да је све до 1904 године § 316. био једини регулатор за замену новчане казне.

Да је 17. јануара 1904. године измењен последњи одељак § 49. „Полицијске Уредбе“, те је на тај начин враћен живот целој овој законској одредби, и она сада важи уз ону из § 316.

Видео би, даље, да ове две законске одредбе нису у колизији, него регулишавају једну исту ствар на један исти начин, и онда не би нашао разлику, које у истини нема.

Признајемо, да ово може бити сувишно па и излишно, али морамо се мирити и рачунати са оним што стоји.

Овде нам је згодно напоменути, да је писац пропустио да каже своју реч о једном врло важном питању у вези са наплатом новчане казне.

На име, није ништа рекао: како ће се наплаћивати новчана казна кад се њена замена не тражи, од оних, који су под заштитом § 471. грађанског судског поступка. а како од осталих.

У чл. 9. своје књиге, писац говори о споредним казнама које помиње § 310. кр. законика, па између осталога вели: „на које се кривац за извесна кривична дела може осудити било уз коју од првих двеју казни, било и *само једном од тих споредних казни*“.

По речима: *само једном од тих споредних казни*“, излази, да писац мисли, како се ове казне могу самостално изрицати без казне затвора или новчане.

Такво његово мишљење потврђује се и речима његовим из чл. 13. књиге где вели: „Казна полицијског надзора то је споредна казна, која се никад сама за себе не изриче, *него уз казну затвора*; јер ову последњу напомену он не чини ни код одузимања ствари, нити код протеривања.

Овакво је мишљење, по нашем нахођењу погрешно и у супротности у опште са самим значајем споредне казне.

Јер, и ако у § 325. не стоји изрично, да и за споредне казне важе прописи § 38. и 38. *а.* кр. законика, по коме се споредне казне (одузимање предмета, прогонство и надзор) „не могу никад саме за себе ни појединце ни једна с другом осудити, него тек уз друге овим законником одређене казне“, ипак ми налазимо да то начело важи и код иступа.

За потврду нашега гледишта ми налазимо доказа баш у одредбама, које о овим казнама говоре.

Тако §§ 333. (писац помиње и § 332. али то ће бити случајна грешка, јер тамо у опште нема предмета за одузимање, пошто важи само прва тачка) 334., 335. и остали, које писац помиње у чл. 10., а који говоре о одузимању ствари, условљавају прво главну казну, а одузимање долази *као споредна.*

Све ово важи и за случајеве § 342. 343. и 365. који говоре о прогонству, јер и они прво условљавају главну казну, а прогонство долази као споредна и увек уз прву, а никако самостално.

То исто важи и за случај тачке 21. § 329. кр. закона (т. 18. § 329. реченог закона говори о нечем другом, и њу писац погрешно гура у забрану радње) јер се и ту тражи главна казна и тек уз ову споредна забрана радње

То исто важи и за случајеве из § 372. кр. законика.

§ 373. кр. законика укинут је § 11. и 22. уредбе о механама, те га је писац погрешно поменуо.

Изузетак од овога чини § 373 *а.* који прво предвиђа забрану радње па онда казну, али он и не регулисава случајеве забране радње о којима говори § 310. јер се тамо подразумевају послови за које је постојало одобрење власти, а § 373. *а.* говори о пословима, на које извесно лице није ни имало права.

То је управо једна административна мера за заштиту постојећих еснафа, која није ни изашла из какве кривичне радње дотичног (§ 36. кр. зак.) нити је последица ове.

О полицијском надзору говорићемо у чланку за овим.

Дим. С. Калајџић

ПОУКЕ И ОБАВЕШТЕЊА

Учињена су нам ова питања:

I

Суд општине рамаћске, актом својим Бр. 680, пита:

„У овој општини нема лица, које би имало услове из чл. 114. зак. о општинама, да би га суд могао узети за деловођу општинског.

Према томе моли се уредништво за објашњење: да ли суд има права узети лице, способно за одправљање послова општинског деловође, и ако оно нема услова из чл. 114. пом. закона с обзиром на чл. 181. д. закона о општинама.

Пошто је овај суд преплатник тог листа, нада се да ће добити тражено објашњење".

— На ово питање одговарамо:

Кад члан 181. под *д.* закона о општинама, оставља једногодишњи рок општинама за извршење члана 114. истога закона, онда за то време могу бити деловође и она лица, која иначе немају услова за тај положај.

II

Суд општине брусничке, актом својим Бр. 1056, пита:

„Један сељак из села Рајца, радио је тежачки посао на имању, које у атару ове општине има (орао и сејао исто), у празнични дан — на Велики Петак.

На доставу пољског чувара, суд је истог узео на одговор, и он је признао дело пред судом, те га је суд пресудом својом Бр. 742, казнио са 50 динара новчане казне у корист општинске касе, ослањајући се на § 364. тач. 1. крив. закона, коју је пресуду над осуђеним одмах и извршио, пошто је исту огласио за одмах извршну, јер је радња била по званичној дужности.

Противу ове осуде осуђени се жалио првостепеном неготинском суду, и суд је, одлуком својом бр. 10960, поништио пресуду овог суда, наводећи: да је овај суд погрешно узео да овде стоји дело из § 364. тач. 1. кривич. закона; јер, кад ко ради у пољу тежачке послове, то није кажњиво, већ је по тач. 1. § 364. кажњиво кад ко дућане и радње у недељне и одређене празничне дане држи отворене, а не упућује суд ни на један законски пропис по коме би суд имао поступити.

Учтиво се моли уредништво да у наредном броју да обавештење у томе: да ли је одлука првостепеног суда правилна, и ако јесте, онда по ком се законском пропису има ово иступно дело пресудити, кад у кривичном закону нигде није изриком за сељака предвиђена казна кад у празничне дане тежачки посао ради, већ се само односи на трговце, занатлије и механџије?"

— На ово питање одговарамо:

По тачци 1. § 364. кривич. законика казне се само они, који држе отворене радње и дућане у празничне дане, који су тамо побројани.

Тежачки радови у пољу не могу се казнити ни по том, ни по коме другоме законском пропису, јер они нису предвиђени кривичним законом као кажњива радња (§ 2.).

Према томе, рад је Првостепеног неготинског суда потпуно законит.

Овај одговор важи и за деловођу општине корбевачке, с тим додатком, да се овакви поступци не могу подвести под случајеве, о којима говори § 326. кр. закона, нити тим путем учинити кажњивим.

III

Деловођа општине варошице Трстеника, пита:

„Варошица Трстеник, по изјављеној жељи својих грађана — прав. гласача, указом Њ. В. Краља од 19. децембра пр. год. одвојила се од дотадање своје општине трстеничке, коју су сачињавала још и села: Чаире, Осаоница и Гор. Црнишава, и своју нову управу изабрала, која и дејствује под називом суд општ. варошице Трстеника.

Побуде за ово одвајање јасне су: економски напредак ове вароши, која само тако има услова ако се еманципује села и т. д. Сад сељани села Чаира и Осаонице *без* Гор. Црнишаве, сазову збор и донесу одлуку да се поново споје са овом општином — вароши. Ову су одлуку мотивисали и базирали на чл. 8 ст. II. зак. о општ. и ову одлуку пошаљу ср. начелнику да је достави овоме суду, да и он поступи по чл. 8. став II. реченог зак. што ср. начелник и уради спроводним писмом ове садржине:

„ *На поступак у смислу чл. 8. зак. о општинама*". (Потпис).

Питам уредништво и молим за одговор:

Има ли права суд и одбор ово општ. да ову одлуку, као по све штетну по интересе ове општине — вароши одбаци, и пошто чак овде није ни један случај из чл. 34. зак. о општ. за сазив збора; јер сматрам да спроводно писмо ово среске власти, како сам горе изнео, није наређење за сазив збора чл. 34. тач. 3. истог закона, јер она само шаље — спроводи односења се акта ове зборске радње „на поступак" а *не наређује сазив збора?*"

— На ово питање одговарамо:

Кад се варошица Трстеник одвојила од досадашње општине трстеничке законодавним путем, онда ново спајање са селима, која су раније сачињавала заједничку општину, *може бити само ио драговољном пристанку збора општине варошице Трстеника, и никако другчије.*

То што су села Чаире и Осаоница изјавили жељу да поново уђу у састав општине варошице Трстеника, не значи да их ова општина мора примити у своју заједницу, него је то просто жеља њихових грађана.

Треба, дакле, у смислу чл. 8. сазвати збор, грађана варошице Трстеника, па кад он изјави: да у своју заједницу не прима села Чаире и Осаоницу, онда тако има и да остане.

Одлуку зборску треба доставити среској власти, и она ће је доставити дотичним селима ради знања, и тиме ће цела ствар бити завршена.

Без зборске одлуке не може се ништа радити јер њу условљава за оваке случајеве чл. 8. закона о општинама.

IV

Суд општине „борачке, актом својим Бр. 674, пита: да ли се за општински прирез до 50% мора сазивати збор ради одобрења или не?

Како смо на ово питање ми већ дали одговор у бр. 9. овога листа за ову годину, поводом питања општине луковске, то га упућујемо да тамо потражи потребан одговор, кад ово није у своје време прочитао, те да тако уштеди излишан посао и себи и уредништву.

V

Суд општине сикиричке, актом својим од Бр. 1168, учинио је питање о издавању и потврди пуномоћија општинским и сеоским пуномоћницима.

Упућујемо га да на ово питање потражи одговор у бр. 3. и 4. од ове године, јер је ово питање расправљено поводом захтева општине витановачке у рубрици „Поуке и Обавештења" под III.

Кад би судови пратили све оно што у листу изађе, онда и ово питање не би било сада постављено.

VI

Суд општине бабино-калске, актом својим Бр. 669, пита: које се пореске личности убрајају у пореске главе с обзиром на чл. 118. закона о општинама.

На овакво исто питање општине суботичке, одговорено је у бр. 21. овога листа за ову годину под II, па нека суд тамо потражи потребан одговор, кад ово

није у своје време прочитао, него га поново истиче непосредно иза његовог објашњења.

VII

Суду општине пребрешке, на акт Бр. 1266, одговара се, да је питање о свештеничком биру опширно расправљено у бр. 16. овога листа за ову годину под I и II. и да га уредништво због тога неће сада поново да објашњава.

Ако општински суд нема овај број у својој архиви, нека га потражи у којој од суседних општина, која је више пажње поклањала „П. Гласнику“ и чувала га, па нека нађе потребан одговор.

ОДЛУКЕ ДРЖАВНОГ САВЕТА И КАСАЦИОНОГ СУДА

Број више нађених куглица но што је гласало гласача, разлог је за уништај избора само у том случају, ако је тај број од утицаја на резултат избора.

Горча С. из Б..... жалио се Државном Савету противу избора часника општине б..... извршеног 28. марта 1910. год., због ових неправилности:

1) што је нађено 2 куглице више но што је гласало гласача по гласачком списку, а тај је број био од утицаја на резултат избора, јер је у једној кутији нађено 389, а у другој 391 куглица свега 780, а по гласачком списку гласало је свега 778.

2) што је било агитације.

3) што је целокупни бирачки одбор ишао на руку изабратим кандидатима, да њихова листа буде изабрана.

Трећи одсек Државног Савета по оцени жалбених навода и расмотрењу изборних акта, нашао је, да овај избор не може остати у снази, стога, што је записником бирачког одбора као и гласачким списком утврђено, да су нађене две куглице више но што је гласало гласача, а те две куглице могле су бити од утицаја на резултат избора.

С тога је на основу чл. 170. закона о општинама решио, да се овај избор поништи.

Одлука од 29 априла 1910 год. № 4260.

Један случај ненадлежности полицијске власти за расправу питања, која се тичу нарушења уговора.

Пуномоћник М. Р. и М. Д., трг. из Прељине, обратио се среској власти и тражио, да се Милан З. уклони из добра манастира Благовештења у Овчарској Бањи, које су његови властодавци уступили Милану на рад и руковање, а кога су они закупци по уговору између њих и манастира, пошто не пол же рачуне и не држи се уговора између њих закљученог.

По тржењу овом, а по саслушању Милана, начелник среса љубићског, најпре решењем од 16. новембра 1908. године № 16640, које је поништио горњо-милановачки првостепени суд одлуком од 16. децембра 1908 год. № 32155, а за тим решењем од 5. јануара 1909 год. № 18888, а са разлога: што се из уговора о закупу Овчарске Бање види, да је закупац М. Р. а јемац М. В., а из уговора о најму види, да је Милан узет под најам, и да га они по том уговору имају из закупног добра уклонити и ово узети у своје руке — одлучио, да се Милан из добра закупног уклони и исто преда закупцима, а њему се оставља право да путем спора код надлежног суда тражи накнаду штете и проценат у име награде за труд, ако хоће и успеху се нада.

Решење ово одобрило је начелство окружно, а решење овог Министар Унутрашњих дела својим решењем од 3. фебруар 1909 год. П№ 2010.

По изјављеној жалби, Државни Савет нашао је, да ожалбено решење Министрово не одговара закону из ових разлога:

Као што се види из решења горњомилановачког првостепеног суда од 16. децембра 1908 год. № 32125., суд је поништио решење среске власти од 16. новембра 1908 год. № 16640, којим је на основу § 356. *в* крив. закона жалилац истиснут из имања, које су тужиоци закупили, зато, што се из уговора од 16. маја 1907 год. види, да су тужиоци предали жалиоцу Милану закупно добро као ортаку, који је уложио свој труд.

Према таквој судској одлуци, среска власт није могла решењем од 5. јануара 1909 год. № 18888. попова жалитељу наређивати, да се уклони из добра зато, што је нарушио уговор, јер за расправу питања, да ли је нарушен уговор, среска власт није била надлежна, него судови по чл. 146. Устава, а по томе не може опстати ни решење начелства ни ожалбено решење Министрово, којима је решење среске власти оснажено, пошто је Министар тиме прекорачио круг законом одређене му надлежности.

Министар Уунутрашњих дела писмом својим од 12 априла 1910 год. П№ 7314, известио је Савет, да се са предњим посматрањем Државног Савет слаже и да ће у смилу саветских примедаба издати жалитељу друго решење.

Одлука Државног Савета од 14. априла 1910 год. № 5211.

СЛУЖБЕНЕ ОБЈАВЕ

ПОТЕРЕ

Непознати крадљивац, ноћу између 4. и 5. овог месеца, украо је Сими Сотировићу, кафецији код «Централа» један сребрн ланац, једне ципеле од јухта и 0.30 дин. у двопарцима, све у вредности 19. 30 динара. — Акт кварта теразијског Бр. 6298

Крста Илић, из Скржута, притвореник начелника среза трнавског, побегао је из притвора 20. овог месеца.

Он је стар 23 године, раста средњег, плав, очију плавих, малих плавих бркова. — Депеша начелства округа чачанског Бр. 8362.

Стојадин Станисављевић, родом из Грабовице у срезу деспотовачком, стар 30 година, раста малог, плав, ћосав. очију зелених, носа повијеног, по темену ћелав; и **Милорад Јовановић,** родом из Љубовца у срезу подунавском, стар 28 година, малог раста, смеђ, обријан, малих бркова, разрок, оба осуђеници, побегли су 21. овог месеца са рада у Добричеву. — Депеша начелства округа моравског Бр. 7044.

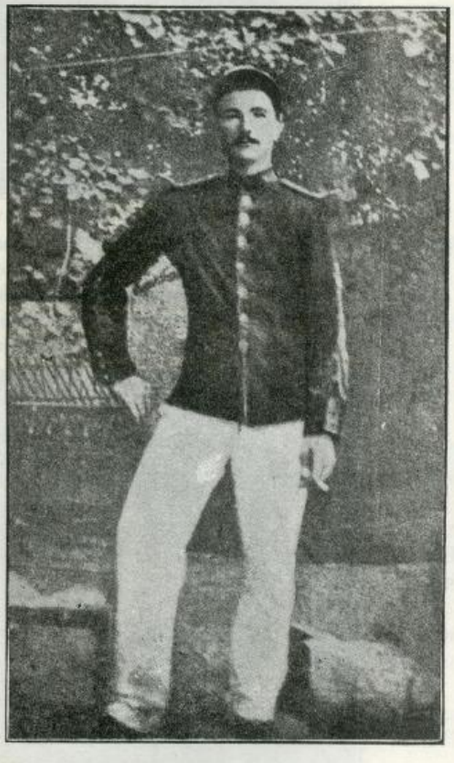
Аврам Јовановић, кожар, по народности Јерменин, извршио је у Пироту више превара па затим побегао. Он је стар 40 година, црномањаст, сувоњав, руке су му увек обојене црвеном бојом, не говори добро српски. — Акт начелства округа пиротског Бр. 8009.

Тодор Бобић, шегрт, родом из Причиновића, има да одговара за крађу извршену своме газди Сотиру Вучковићу, лебару из Шапца. Он је стар 17 година, средњег раста, смеђ. — Депеша начелства округа подринског Бр. 10085.

Животије Станојевић, из Лугавчине среза подунавског, и **Илија Лазаревић,** из Врањана среза пожешког, осуђеници пожаревачког казненог завода, побегли су 24. овог месеца са рада из Љубичева.

Први је стар 25 година, стаса средњег, косе црне, чела великог, обрва црних, очију и бркова смеђих. Други је стар 23 године, стаса високог, косе смеђе, очију плавих, бркова смеђих, добро развијен. — Депеша управе пожаревачког казненог завода Бр. 3446,

Јозеф Вендлинген, извршио је у Луј-свилу (Америка) силовање и убиство над осмогодишњом девојчицом па затим побегао. Он је стар 27 година, висок 175—177 с. м., тежак од прилике 65 кил., очију плавих, жмиркавих, носа великог, бркова црних, обрва црних и густих, по народности је Француз али се издаје и за Талијана, држања је војничког, са често избаченом једном ногом напред. Од особених знакова има

Joseph Vendlinger

на једној руци тетовирани знак, и ожиљак од ране на другој руци. Јозеф је одан пићу и воле женске. На молбу сваштњег америчког конзулата, који објављује и награду од 30.000 динара лицу које Јозефа ухвати или власти покаже, износимо његову фотографију с препо

руком свима полицијским и општинским властима да Јозефа најживље у своме реону потраже. — Акт Управе града Београда Бр. 22412.

Препоручује се полицијским и општинским властима, да за овим побеглим лицима учине најживљу потеру, и у случају проналаска стражарно их упуте власти која је потерницу издала, с позивом на означене бројеве акта или депеша.

ИЗ ПОЛИЦИЈСКОГ АЛБУМА

Обијање касе код Шенкера и компаније, из које је однесена позамашна сума, и неуспех полиције у хватању лопова, послужили су као подстицај за неколико нових покушаја на томе пољу.

Јер, ускоро за овим дошло је обијање касе у Пољопривредном Друштву, па за тим у радњи Марковића и Савића, и на послетку покушај у радњи Вељковића и Станића.

Само, наравно, нису сви радили са једном истом срећом, јер док су први успели да однесу новце и да их згодно потроше у шетњи по Европи, дотле су ови други дошли, и без своје воље, у госте београдској полицији.

Остављајући случај Пољопривредног Друштва судској правди, ми ћемо сада да изнесемо само подвиге нових снага, које својим почетцима обећавају да стигну злогласног «Штету» и његове другове, и да полицији не дају мира докле год су ван зидина београдске или нишке тврђаве.

Та два друштвена паразита, што су покушала да кидисавају на туђу имовину и живе о зноју другога, зову се **Радомир Ђорђевић** и **Предраг Неранџић**.

Први је био шлосерски калфа, стар је 18 година, родом из Баточине у срезу јасеничком, а други је био шлосерски шегрт, стар 14 година, родом из Мучња у округу ужичком.

Колико су ови неваљалци били решени на зло, казује најбоље број дела, која су они извршили само у току овог месеца и код власти признали.

Тако:

Ноћу између 10. и 11. овог месеца, обили су врата на магази Милоја Јовановића, магазајије у улици «Краља Александра» бр. 76 (кварт врачарски), па ушав унутра обили фијоку од стола и однели 30 динара и једну нетодинарку бушену;

Ноћу између 13. и 14. овог месеца иставили су гвозденом полугом спољна врата на радњи Марковића и Савића гвожђара у «Краљ Александровој» улици бр. 80 (кварт врачарски), па онда калаузима отворили врата од канцеларије и приступили просецању касе.

Благодарећи краткој ноћи они нису успели да касу просеку, те је остало само на покушају.

Ноћу између 18. и 19. овог месеца калаузом су отворили радњу Живка Трпковића, бравара у «Кумановској улици» бр. 8 (кварт врачарски), и из ње однели разноврсан браварски алат; и

Исте ноћи (између 18. и 19.) покушали су да обију врата од гвожђарске радње Вељковића и Станића у улици «Краља Милана» бр. 116 (кварт врачарски), па да за тим обију касу, али су ту ухваћени још при обијању спољних врата и притворени.

И један и други покушали су да преваре полицију лажним представљањем својих особа.

Тако, Радомир је тврдио да се зове Карло Вајс, и да је родом из Панчева, само што је заборавио да не зна немачки, те је место Вајса испао Ђорђевић, а Предраг је такође у томе правцу ишао за Радомиром.

Наравно да су и један и други одустали од свега тога кад је истрагом утврђено за Предрага чак и то, да се пре кратког времена декларирао у «Гранд Хотелу» као Андреја Милојевић, из Свилајнца, коме се мајка удавила приликом поплаве те је тако изазвао код болећивих људи сажаљење и добио: ново одело, обућу, шешир и примљен за млађег са платом од 24 динара месечно, али је он још сутрадан кидиуо у свет.

Што су ови неваљалци похватани овако у почетку њихове на зло упућене професије, те тако уклоњени из друштва и Београду уштеђене нове штете, има да се захвали бодрој и преданој служби старешине г. Душана Николића и осталих чиновника кварта теразијског.

Од њих нарочито истичемо писара г. Савића, чије је име скоро баук за све наше професионалне коцкаре и друге неваљалце, почев од «Шванчета» па до оних најнижих.

Како су Радомир и Предраг могли учинити још какво дело дело, које прећуткују, ми им износимо слике позивајући сваког оног, коме су зло учинили, да се јави кварту теразијском.

ТРАЖЕ СЕ

Јанко Вулетић, трговац, потребан је кварту врачарском да се испита као сведок, али му се не зна место становања. — Акт кварта врачарског Бр. 6114.

Живко, син **Марка Манојловића**, из Дражња, стар 17 година, плав, очију зелених, добро развијен; и **Љубомир** син **Јанка Милојковића**, из истог села, стар 14 година, црномањаст, образа округлих, очију црних, оба у сељачком оделу, отумарали су од својих кућа 8. овог месеца и до данас се не зна где су. — Акт начелника среза грочанског Бр. 7384.

УХВАЋЕН

Никола Зубановић, одбегли осуђеник београдског казненог завода, чију смо слику и потерницу донели у прошлом броју, ухваћен је, те је престала потреба за даљим његовим траженьем.

Штампа Краљ. Срп. Државне Штампарије уредник Душан Ђ. Алимпић

ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК

СЛУЖБЕНИ ЛИСТ МИНИСТАРСТВА УНУТРАШЊИХ ДЕЛА

„ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК“ излази једанпут, а према потреби и више пута недељно. Претплата се полаже у напред, и то најмање за пола године код свију полицијских власти, и износи: 20 динара на годину за државна и општинска надлештва, а за све друге претплатнике у опште 12 динара годишње. За иностранство: годишње 24, полугодишње 12 динара у злату. Појединн бројеви **„Полицијског Гласника“** не продају се. Рукописи се не враћају.

СЛУЖБЕНИ ДЕО

Његово Величанство Краљ Петар I. благоволео је, на предлог Министра грађевина одликовати:

Орденом Белог Орла
ЧЕТВРТОГ РЕДА

Милорада А. Вујичића, начелника Министарства Унутрашњих Дела.

Из канцеларије Министарства грађевина, 29. јуна 1910 год. у Београду.

Његово Величанство Краљ Петар I. благоволео је, на предлог Министра Унутрашњих Дела, одликовати:

Орденом Белог Орла
ПЕТОГ СТЕПЕНА:

Светозара О Поповића, начелника округа тимочког:

Антонија Вилдовића, начелника округа крагујевачког; и

Манојла Лазаревића, начелника округа моравског.

Из канцеларије Министарства Унутрашњих Дела, 29. јуна 1910. год. у Београду.

Његово Величанство Краљ Петар I. благоволео је, на предлог Министра Унутрашњих Дела, одликовати:

Орденом Светог Саве
ТРЕЋЕГ СТЕПЕНА:

Д-р Демостена Николајевића, шефа унутрашњег одељења опште државне болнице.

Из канцеларије Министарства Унутрашњих Дела, 29. јуна 1910 год. у Београду.

Његово Величанство Краљ Петар I. благоволео је, на предлог Министра Унутрашњих Дела, одликовати:

Орденом Светог Саве
ЧЕТВРТОГ СТЕПЕНА:

Д-р Платона Папакостопулоса, шефа одељења опште државне болнице;

Д-р Димитрија Антића, управника болнице у Крагујевцу;

Д-р Љубомира Стојановића, секундарног лекара унутрашњег одељења опште државне болнице; и

Д-р Светозара Бељанског, лекара општине свилајначке.

Из канцеларије Министарства Унутрашњих Дела, 29. јуна 1910 год. у Београду.

Његово Величанство Краља Петра I. благоволео је, на предлог Министра Унутрашњих Дела, одликовати:

Орденом Светог Саве
ПЕТОГ СТЕПЕНА:

Чедомира Ал. Левћенијевића, начелника среза ресавског.

Из канцеларије Министарства Унутрашњих Дела, 29. јуна. 1910 год. у Београду.

Његово Величанство Краљ Петар I. благоволео је, на предлог Министра Унутрашњих Дела, одликовати:

Сребрном медаљом за грађанске заслуге:

Душана Ракића, крманоша на броду „Таково“, ослобођавајући га плаћања таксе.

Из канцеларије Министарства Унутрашњих Дела, 29. јуна 1910. год. у Београду.

Његово Величанство Краљ Петар I. благоволео је, на предлог Министра Унутрашњих дела, одликовати:

Сребрном медаљом за грађанске заслуге:

Хараламбија Маругу, крманоша румунског бродарског друштва.

Из канцеларије Министарства Унутрашњих Дела, 22. јуна 1910. год. у Београду.

Његово Величанство Краљ Петар I. благоволео је, на предлог Министра Унутрашњих Дела, поставити:

за начелника прве класе среза хомољског Драгомира Николића, начелника друге класе истога среза;

за начелника друге класе среза трнавског Милана О. Доронтића, начелника треће класе истога среза;

за начелника друге класе среза подунавског Бранка Вукојевића, начелника треће класе истога среза;

за начелника друге класе среза брзопаланачког Велимира Кузмановића, начелника треће класе истога среза;

за начелника друге класе среза трстеничког Перка Зековића, начелника треће класе истога среза;

за начелника друге класе среза лесковачког Јовицу Вукосављевића, начелника треће класе истога среза;

за начелника друге класе среза заглавског Љубисава Грковића, начелника треће класе истога среза;

за начелника друге класе среза зајечарског Љубомира Кнежевића, начелника треће класе истога среза;

за начелника друге класе среза крагујевачког Косту Стојановића, начелника треће класе истога среза;

за начелника друге класе среза драгачевског Саву Јовановића, начелника треће класе истога среза;

за начелника друге класе среза азбуковачког Димитрија Н. Петровића, начелника треће класе истога среза;

за начелника друге класе среза неготинског Мелентија Владисављевића, начелника треће класе истога среза;

за начелника друге класе среза бањског Душана Јеремића, начелника треће класе истога среза;

за начелника друге класе среза тимочког Димитрија Петровића, начелника треће класе истога среза;

за начелника друге класе среза моравског, округа пожаревачког, Павла Б. Ђорђевића, начелника треће класе истога среза;

за начелника друге класе среза пчињског Вељка Рамадановића, начелника треће класе истога среза;

за начелника друге класе среза алексиначког Димитрија А. Христића, начелника треће класе истога среза.

за начелника друге класе среза пољаничког Ђорђа Илића, начелника треће класе истога среза;

за начелника друге класе среза пожешког Живка Константиновића, начелника треће класе истога среза;

за начелника друге класе среза поцерског Милорада Томића, начелника треће класе истога среза;

за начелника друге класе среза жупског Михаила Достанића, начелника треће класе истога среза;

за начелника друге класе среза црногорског Душана Богдановића, начелника треће класе истога среза; и

за начелника друге класе среза посавског, округа београдског, Милорада Тутунџића, начелника треће класе истога среза.

Из канцеларије Министарства унутрашњих дела, 29. јуна 1910 год. у Београду.

Његово Величанство Краљ Петар I. благоволео је, на предлог Министра Унутрашњих Дела, поставити:

за лекара среза власотиначког Др. Сотира Андрејевића, лекара среза косаничког, по молби.

Из канцеларије Министарства унутрашњих дела, 17. јуна 1910. год. у Београду.

Његово Величанство Краљ Петар I. благоволео је, на предлог Министра Унутрашњих Дела, поставити:

у Министарству унутрашњих дела:

за писара прве класе Николу Ст. Вељковића, писара друге класе истога Министарства;

за писара прве класе антропометриско-полицискога одељења Александра Ј. Андоновића, писара друге класе истога одељења; и

за писаре друге класе: Жарка Т. Миловановића и Јеремију П. Протића, писаре треће класе истога Министарства.

Из Канцеларије Министарства Унутрашњих Дела, 29. јуна 1910 год. у Београду.

Његово Величанство Краљ Петар I. благоволео је, на предлог Министра Унутрашњих Дела, поставити:

за полициског писара прве класе среза посавског, округа ваљевског, Сретена Трифковића, полициског писара друге класе истога среза.

Из канцеларије Министарства Унутрашњих Дела, 29. јуна. 1910. год. у Београу.

Његово Величанство Краљ Петар I. благоволео је, на предлог Министра Унутрашњих Дела, поставити:

за благајника друге класе Министарства Унутрашњих Дела Стевана Ђ. Бобића, благајника треће класе истога Министарства.

Из канцеларије Министарства Унутрашњих Дела, 29. јуна 1910 год. у Београду.

Његово Величанство Краљ Петар I. благоволео је, на предлог Министра Унутрашњих Дела, поставити:

за полициског писара прве класе среза љубићског Чедомира Маринковића, полициског писара друге класе истога среза;

за полициског писара прве класе среза посавског, округа београдског, Јована Јовковића, полициског писара друге класе истога среза;

за полициског писара прве класе управе вароши Београда Милорада Максимовића, полициског писара друге класе исте управе;

за полициског писара прве класе среза бољевачког Јована А. Симића, полициског писара друге класе истога среза;

за полициског писара прве класе начелства округа крајинског Јована Ничића, полициског писара друге класе истога начелства;

за полициског писара прве класе среза ужичког Стојана Ћосовића, полициског писара друге класе истога среза;

за полициског писара прве класе среза прокупачког Мирка Гавриловића, полициског писара друге класе истог среза;

за полициског писара прве класе среза заглавског Војислава Игњатовића, полициског писара друге класе истога среза;

за полициског писара прве класе среза бољевачког Петра Иванковића, полициског писара друге класе истога среза;

за полициског писара прве класе среза заглавског Тимотија Вукадиновића, полициског писара друге класе истога среза;

за полициског писара прве класе среза јадранског Светислава Драговића, полициског писара друге класе истога среза;

за полициског писара прве класе среза сврљишког Драгомира Крстића, полициског писара друге класе истога среза;

за полициског писара прве класе среза деспотовачког Николу Милосављевића, полициског писара друге класе истога среза;

за полициског писара прве класе начелства округа крушевачког Живка Сарамандића, полициског писара друге класе истога начелства;

за полициског писара друге класе среза колубарског, округа ваљевског, Милана Рајковића, полициског писара треће класе истога среза;

за полициског писара друге класе среза тамнавског Стевана Николића, полициског писара треће класе истога среза;

за полициског писара друге класе управе вароши Београда Драгољуба Поповића, полициског писара треће класе исте управе;

за полициског писара друге класе среза поцерског Милутина Тадића, полициског писара треће класе истога среза;

за полициског писара друге класе среза зајечарског Глигорија Станимировића, полициског писара треће класе истога среза;

за полициског писара друге класе среза качерског Милутина Петрашиновића, полициског писара треће класе истога среза;

за полициског писара друге класе начелства округа пожаревачког Боривоја Алексића, полициског писара треће класе истога начелства;

за полициског писара друге класе среза ражањског Милана Величковића, полициског писара треће класе истога среза;

за полициског писара друге класе среза јасеничког, округа крагујевачког, Драгомира Јовановића, полициског писара треће класе истога среза;

за полициског писара друге класе управе вароши Београда Милована Радојевића, полициског писара треће класе исте управе;

за полициског писара друге класе среза зајечарског Младена Ивановића, полициског писара треће класе истога среза;

за полициског писара друге класе среза крагујевачког Драгишу Видаковића, полициског писара треће класе истога среза;

за полициског писара друге класе управе вароши Београда Матеју Јовановића, полициског писара треће класе исте управе;

за полициског писара друге класе среза параћинског Светислава Ђорђевића, полициског писара треће класе истога среза;

за полициског писара друге класе среза гружанског Душана Живковића, полициског писара треће класе истога среза;

за полициског писара друге класе среза грочанског Владислава Н. Божића, полициског писара треће класе истога среза;

за полициског писара друге класе среза рађевског Јована Алексића, полициског писара треће класе истога среза;

за полициског писара друге класе среза власотиначког Љубомира Богавца, полициског писара треће класе истога среза;

за полициског писара друге класе среза белопаланачког Харалампија Ђорђевића, полициског писара треће класе истога среза;

за полициског писара друге класе среза нишког Тихомира Мијатовића, полициског писара треће класе истога среза;

за полициског писара друге класе среза косаничког Милића Боричића, полициског писара треће класе истога среза;

за полициског писара друге класе управе вароши Београда Велимира Савића, полициског писара треће класе исте управе;

за полициског писара друге класе среза моравичког Светозара Поповића, полициског писара треће класе истога среза;

за полициског писара друге класе среза крајинског Стевана Вучковића, полициског писара треће класе истога среза;

за полициског писара друге класе среза добричког Спиру Коцића, полициског писара треће класе истога среза;

за полициског писара друге класе среза прокупачког, Драгослава Урошевића, полициског писара треће класе истога среза;

за полициског писара друге класе среза крагујевачког Милорада Јовановића, полициског писара треће класе истога среза;

за полициског писара друге класе управе вароши Београда Ристу Кузмановића, полициског писара треће класе исте управе;

за полициског писара друге класе среза неготинског Обрена Гавриловића, полициског писара треће класе истога среза;

за полициског писара друге класе среза пчињског Михаила Т. Кичића, полициског писара треће класе истога среза;

за полициског писара друге класе среза жичког Драгомира Бурмазовића, полициског писара треће класе истога среза;

за полициског писара друге класе среза нишког Милана Петковића, полициског писара треће класе истога среза;

за полициског писара друге класе среза мачванског Војислава Васића, полициског писара треће класе истога среза:

за полициског писара друге класе начелства округа пиротског Јосифа Данчића, полициског писара треће класе истога начелства;

за полицискот писара друге класе среза љубићског Михаила Станића, полицискот писара треће класе истога среза;

за полицискот писара друге класе среза рачанског Милоја Недића, полицискот писара треће класе истога среза;

за полицискот писара друге класе среза темнићског Ђорђа Протића, полицискот писара треће класе истога среза;

за полицискот писара друге класе управе вароши Београда Николу Величковића, полицискот писара треће класе исте управе;

за полицијскот писара друге класе среза неготинског Лазара Петковића, полицискот писара треће класе истога среза;

за полицискот писара друге класе среза пчињског Атанасија Поповића, полицискот писара треће класе истога среза;

за полицискот писара друге класе среза пчињског Симеуна Анђелковића, полицискот писара треће класе истога среза;

за полицискот писара друге класе среза параћинског Душана Милосављевића, полицискот писара трећекласе истога среза;

за полицискот писара друге класе управе вароши Београда Витора Д. Крстића, полицискот писара треће класе исте управе; и

за полицискот писара друге класе среза трстеничког Божидара Крстића, полицискот писара треће класе истога среза.

за полицискот писара прве класе среза јасеничког, округа крагујевачког, Светозара Поповића, полицискот писара друге класе истога среза;

за полицискот писара прве класе среза масуричког Стојана Ђорђевића, полицискот писара друге класе истога среза;

за полицискот писара прве класе среза врачарског Стевана Павловића, полицискот писара друге класе истога среза;

за полицискот писара прве класе среза космајског Митана Димитријевића, полицискот писара друге класе истога среза;

за полицискот писара прве класи среза посавског округа београдског, Михаила Штуловића, полицискот писара друге класе истога среза;

за полицискот писара прве класе управе вароши Београда Милутина Вељковића, полицискот писара друге класе исте управе;

за полицискот писара друге класе среза власотинчког Милутина Д. Поповића, полицискот писара треће класе истога среза;

за полицискот писара друге класе среза косаничког Љубивоја Абдулића, полицискот писара треће класе истога среза;

за полицискот писара друге класе среза лесковачког Атанасија Црвенића, полицискот писара треће класе истога среза;

за полицискот писара друге класе среза јасеничког округа крагујевачког, Мирослава Жупањевца, полицискот писара треће класе истога среза;

за полицискот писара друге класе среза посаво-тамнавског Косту Митровића, полицискот писара треће класе истога среза;

за полицискот писара друге класе начелства округа тимочког Божидара Ивковића, полицискот писара треће класе истога начелства;

за полицискот писара друге класе среза заглавског Цветка Петровића, полицискот писара треће класе истога среза;

за полицискот писара друге класе среза добричког Андреју Весовића, полицискот писара треће класе истога среза;

за полицискот писара друге класа среза јабланичког Гаврила Николића, полицискот писара треће класе истога среза;

за полицискот писара друге класе среза гружанског Светислава Јанковића, полицискот писара треће класе истога среза;

за полицискот писара друге класе среза тимочког Спиру Радивојевића, полицискот писара треће класе истога среза;

за полицискот писара друге класе среза врачарског Доброслава А. Брајовића, полицискот писара треће класе истога среза;

за полицискот писара друге класе среза кључког Милутина Кокановића, полицискот писара треће класе истога среза;

за полицискот писара друге класе среза ариљског Љубомира Ж. Јовановића, полицискот писара треће класе истога среза;

за полицискот писара друге класе среза беличког Драгутина Стевановића, полицискот писара треће класе истога среза;

за полицискот писара друге класе среза ваљевског Димитрија Игрошанца, полицискот писара треће класе истога среза;

за полицискот писара друге класе среза качерског Љубомира Марковића, полицискот писара треће класе истога среза;

за полицискот писара друге класе среза млавског Крсту Л. Петровића, полицискот писара треће класе истога среза;

Из канцеларије Министарства Унутрашњих Дела, 29. јуна 1910. год. у Београду.

Његово Величанство Краљ Петар I. благоволео је, на предлог Министра Унутрашњих Дела, поставити:

за полицискот писара треће класе среза таковског Стојчу Поповића, полицискот писара исте класе среза ваљевачког; и

за полицискот писара треће класе среза ваљевачког Јована Којадиновића, полицискот писара исте класе среза таковског, обојицу по потреби службе.

Из канцеларије Министарства Унутрашњих Дела 22. јуна 1910. год. у Београду.

Указом Његовог Величанства Краља Петра I., на предлог Министра Унутрашњих Дела, а по саслушању Министарског Савета, решено је:

да се Душан Ђорђевић, комесар железничке полиције у Ристовцу, у рангу среског начелника треће класе, на основу §. 76. закона о чиновницима грађанског реда, отпусти из државне службе.

Из канцеларије Министарства Унутрашњих Дела, 17. јуна 1910. год. у Београду.

Указом Његовог Величанства Краља Петра I., одобрено је решење Народне Скупштине сазване у редован сазив за 1. октобар 1909. године од 12. јуна 1910. године, које гласи:

да се варошица Ариље у срезу ариљском, округу ужичком, одвоји од своје садање општине ариљске и да сама за себе образује општину под називом „општина ариљска“, а села: Грдовић, Вране са засеоком Грабовиком и село Вигоште са засеоком Погледом, која су до сада била у саставу општине ариљске, да образују засебну општину под називом „општина врањанска“ у истом срезу и округу.

Из канцеларије Министарства Унутрашњих Дела, 17. јуна 1910. год. у Београду.

Указом Његовог Величанства Краља Петра I. на предлог Министра Унутрашњих Дела, а на основу чл. 34. закона о пословном реду у Државном Савету, одобрено је решење Државног Савета од 14. јуна 1910. године Бр. 7326, донесено на основу чл. 144. тач. 9. Устава, које гласи:

да се Јован В. Крстић, виши чиновник Народне Банке, родом из Београда, но по родитељима поданик угарски, по својој молби прими у српско поданство заједно са својом женом Станком и малолетном децом: Јулијаном и Иванком, изузетно од § 44. грађ. закона, пошто је поднео уредан отпуст из својег досадашњег поданства.

Из канцеларије Министарства Унутрашњих Дела, 22. јуна 1910. год. у Београду.

СТРУЧНИ ДЕО

О ПРОДАЈИ ЗА ИЗВРШЕЊЕ ОДЛУКА СУДСКИХ

(НАСТАВАК)

И када се ово не допушта у погледу исправа које појединци, ради констатовања својих приватно-правних послова, састављају, са колико се више разлога то тек не може дозволити код исправа које произлазе од органа власти[1]).

У осталом, оно што, односно доказних средстава, вреди за процесно-правне акте из прве фазе грађанскога спора (суђења), то исто важи и за фазу извршења. Све радње власти морају, у обема тим фазама грађанске судске процедуре, бити утврђене и констатоване писменим путем, тако да, ако такав доказ за извршење неке процесно-правне радње недостаје, она се друкчије доказивати не може. Још боље: све су те радње свечани, формални, акти, тако да, ако оне нису свршене у оној форми коју је закон прописао, узима се да оне нису ни свршене, онако исто као што ни свечани, формални, уговор код кога законска форма није испуњена не постоји. Тако, н. пр., ако би једна пресуда била донесена, па се она не би, после тога, могла констатовати исправом, онако како то захтевају § § 305. и 308., било зато што је који од судија умро било онеспособио, било из ма каквог другог законског узрока, доношење те пресуде не би се могло утврђивати на неки други начин, рецимо сведоцима. Када пресуда није на писмено стављена нити то више бити може, то је исто као да она није ни донесена,

[1]) Planiol, *op. cit.*, t. II, p. 351; B. Lacantinerie, *Précis de droit civil*, II, p. 887; А. Ђорђевић, *Теорија Грађанског Судског Поступка*, I., 1.. стр. 404..

због чега се понова иста ствар има судити[1]).

У немачком праву јавна продаја се закључује на исти начин на који и код нас. Тако § 817. Немачкога Грађ. Суд. Поступка (Civilprozessordnung), који се односи на принудну наплату из покретних добара (Zwangsvollstreckung in das bewegliche Vermögen), садржи овакву одредбу: „Dem Zuschlag an den Meistbietenden soll ein dreimaliger Aufruf vorausgehen....", то јест: Уступању (пописаног добра) највећем понуђачу мора претходити трократни узвик. Другим речима, оно је највећи понуђач (der Meistbietende) после чије понуде нико више понудио није, а власт добија уверење о томе на тај начин што два пута гласно искаже највећу цену, па ако иза другог узвика (Aufruf), после кога, наравно, треба пустити да протече извесно време, нико се не јави са јачом понудом, онда је то знак да је надметање престало, и тада власт, трећим узвиком, закључује продају, објављујући као купца највећег понуђача. Уступање дотичне ствари овоме назива се Zuschlag.[2])

Што се продаје непокретних добара (Zwangsvollstreckung in das unbewegliche Vermögen) у немачком праву тиче, ту имамо, за питање које нас овде интересира, § 869. Нем. Грађ. Суд. Поступка који вели: „Die Zwangsversteigerung und die Zwangsverwaltung werden durch ein besonderes Gesetz geregelt", што ће рећи: Принудна продаја и принудна управа (Verwaltung) регулисане су особеним законом. Тај особени закон јесте: Gesetz über die Zwangsversteigerung und die Zwangsverwaltung.[3]) По томе закону (§ 73.), између првога позива за лицитирање (Aufforderung zur Abgabe von Geboten) и закључења овога (Schluss der Versteigerung) мора протећи најмање један час. Ако овај размак времена између та два момента не би протекао, извршни суд (Exekutionsgericht) не би највећем понуђачу (јер се не зна да ли би он био највећи, да је лицитирање трајало колико закон наређује) добро уступио (§ 83. Z. V. G.). Дакле, тек пошто прође тај час, може бити говора о закључењу продаје, а ова се закључује, као и код продаје покретних ствари, помоћу онога трократнога узвика („durch dreimaligen Aufruf"): ономе који је највећу понуду, пре закључења лицитације, („das letzte Gebot"), дао уступа се добро које се продавало („Zuschlag".[1])

У аустриском закону о извршењима (Gesetz über das Exekutions-und Sicherungsverfahren) од 27. Маја 1896. године (по н. к.), налазимо одредбу о закључењу јавне продаје покретних ствари у §-у 278. који гласи: „Der Zuschlag an den Meistbietenden erfolgt, wenn ungeachtet einer zweimaligen an die Bieter gerichteten Aufforderung ein höheres Anbot nicht mehr abgegeben wird....." Дакле, пописано покретно добро уступиће се ономе надметачу, после кога нико од лицитаната, и ако их је извршилац продаје у два маха на то позвао, није више дао. За продају непокретних добара важе одредбе §§-а 179. и 181.. По §-у 179., „Die Aufforderung zum Bieten darf erst nach Ablauf einer halben Stunde seit der als Beginn des Termines festgesetzten Zeit erfolgen", то јест присутни могу бити позвани да лицитирају тек пошто прође пола часа од онога тренутка који се рачуна као почетак надметања. У § 181. стоји: „Die Versteigerung ist fortzusetzen, solange höhere Anbote abgegeben werden. Auf Verlangen eines oder mehrerer Bieter kann eine kurze Ueberlegungsfrist bewilligt werden. — Die Versteigerung ist zu schliessen, wenn ungeachtet einer zweimaligen Aufforderung innerhalb fünf Minuten nach der zweiten Aufforderung ein höheres Anbot nicht mehr abgegeben wird. Hierauf sind die Anwesenden vom Richter aufmerksam zu machen. — Vor dem Schlusse der Versteigerung hat der den Termin leitende Richter das letzte Anbot noch einmal vernehmlich bekannt zu machen. Der Schluss der Versteigerung ist zu verkünden", а ово, у преводу, значи: Надметање треба дотле продужавати, догод се све веће и веће понуде дају. На захтев једног или више надметача може се допустити кратак рок за размишљање. — Продају треба закључити, ако, и поред двогубога позива, већа понуда, ни после пет минута по другом позиву, не буде учињена. На ово ће судија присутнима обратити пажњу. — Пре закључења продаје, судија који руководи продајом дужан је још једном јасно исказати последњу понуду. Закључење продаје треба објавити.

У осталом, одредбе ових двају §§-а, 179. и 181., имају се, према § 278., применити и на продају покретних ствари.[2])

(НАСТАВИЋЕ СЕ)

Ж. Перић

[1]) В. § 763. Немачкога Грађ. Суд. Поступка чији први став гласи овако: „Die Aufforderungen und sonstigen Mittheilungen, welche zu den Vollstreckungshandlungen gehören, sind von dem Gerichtsvollzieher mündlich zu erlassen *und vollständig in das Protokoll aufzunehmen*" (курсив је наш), што значи: Позиви и остала саопштења која припадају процедури извршења врше се усмено од стране судског извршиоца, који их, осим тога, уноси потпуно у протокол. B. Fitting, *Der Reichs-Civilprozess*, (Zwölfte und dreizehnte neu durchgesene Auflage), § 565., Gaupp, *Die Civilprozessordnung für das Deutsche Reich*, Zweiter Band, S. 362.

[2]) Gaupp, *op. cit.*, II, S. 441 und 442.

[3]) Нем. Грађ. Суд. Поступак, у прописима у којима говори специјално о принудној наплати из непокретних добара (§§ 864. à 871.), бави се само о уводу у баштинске књиге (Grundbuch) тако зване „Zwangshypothek" (принудна хипотека), који спада међу *хипотеке за сигурност* (Sicherungshypotheken — §§ 1184. à 1190. Нем. Грађ. Законика), и која обезбеђује извршење судске одлуке. Инскрипција те хипотеке у баштинске књиге одговора попису непокретнога добра из §-а 466. нашега Грађ. Суд. Поступка. Fitting, *op. cit.*, S. 623: § 110. a. Eintragung einer Sicherungshypothek.

[1]) Fitting *op. cit.*, 658 und 659.

[2]) Canstein, у своме *Lehrbuch der Geschichte und Theorie des Oesterreichischen Civilprozessrechtes*. Zweiter Band, S. 857. und 858, овако описује лицитирање: «Wird an einem der Feilbietungstermine ein zulässiges Anbot gemacht, so ist die Versteigerung vorzunehmen. Diese erfolgt stets derart, dass jedes Anbot von dem Ausrufer so lange widerholt, und zwar „zum ersten" und sohin „zum zweiten Male" ausgerufen wird, bis ein höheres Anbot gemacht, oder — nach Ablauf von fünf Minuten vom Zeitpunkte des ersten Ausrufes „zum zweiten Male" — von dem Richter der Zuschlag gemacht und das Anbot „zum dritten und letzten Male" ausgerufen wird.

О ПРИКРИВАЊУ ЛИЦА ИЛИ СТВАРИ

(НАСТАВАК)

Ипак има један изузетак кад се и само давање уточишта злочинцу може сматрати као претпостављено саучешће у злочину или деликту, који је злочинац извршио ма и без знања прикривача. То је случај кад јатак знајући кривично владање злочинаца ипак им даје *по навици* уточиште из кога се факта дâ извести конклузија да је азил био дат у циљу да се потпомогне извршење злочина. Ово је саучешће *опште*, јер се аплицира на све злочине које ће злочинци моћи учинити, баш без знања прикривача. Овај особени начин саучешћа разликује се дакле од саучешћа помагањем или асистенцијом, пошто се ово друго односи на *одређени злочин* или *преступ* док се оно прво односи на *све злочине или деликте* које злочинци буду учинили за време трајања азила. Међу тим не би требало претеривати ову индетерминацију дотле да се прикривач учини одговорним за злочине који не спадају у намере злочинаца. То су злочини одређени у своме роду, али неодређени у својој индивидуалности чије се саучешће излаже да сноси последице.[1])

Овај једини случај кад се и само давање уточишта злочинцу може сматрати као претпостављено саучешће у злочину или деликту, који је злочинац извршио ма и без знања прикривача, предвиђа чл. 61. Француског кривичног законика овако: „*они који, познавајући кривично владање злочинаца, који врше разбојништва или насиља против сигурности државе, јавног мира, лица или својине, дају им по навици стан, прибежиште или место за скупљање, биће кажњени као саучесници*".

Порекло ове одредбе налази се у римском праву одакле је прешло у старо француско право. И ма да законици средње епохе не садрже никакву аналогу никриминацију, један изузетан закон од 9. вантôза године XII (9. фебруара 1804). оживео је ову асимилацију прикривача са кривцима, приликом прикривања Georges Cadoudal-a и шесет разбојника који су били скривени у Паризу или околини, потплаћени од Енглеске да изврше атентат на живот првог конзула.[2])

„Члан 61. не тиче се као што је то „умесно примећено, лица које познавајући намеру за *какав* одређени злочин „или преступ, дâ овоме или онима који „намеравају да га изврше, стан, место за „састанак или борављење, у намери да „*помогне* извршење овог злочина или овог „деликта: јер би то био саучасник према „самим изразима чл. 60. који је *са знањем, помагао или асистирао учиниоцу „или учиниоцима акције у делима која „су је олакшала*. Не, овде се тиче једне „врсте општег саучешћа, које лежи на „примаоцу (*receptator*) због злочина *који „су учињени баш без његовог знања*, са„учешћа које има своју полазну тачку

[1]) Garraud — Стр. 678.

[2]) Garraud — Стр. 675.

»у *законској претпоставци удруженја* из»међу злочинца и њега«.[1])

Казали смо већ да и други неки законици (белгијски, шпански, португалски) по примеру француског, виде у навици давања азила, прибежишта или места за скупљење злочинаца, акт саучешћа.

Услови ове врсте *претпостављеног саучешћа* своде са на пет: 1° треба да се тиче *једног или више злочинаца, који врше разбојништва или насиља* која су онакве природе као што их дефинише закон; обичан стан дат лупежима, лицима која живе од преваре или крађе не долази под примену овог члана; 2° треба да је био дат *стан, уточиште* или *место за скупљење*, т. ј. *азил*; сам факт што је набављена храна или баш обично издржавање не би био довољан; 3° да је то учињено са *знањем* кривичног владања ових злочинаца за време док им је даван азил: проста сумња не би била довољна; 4° да је то чињено *по навици* а не случајно; навика треба да резултује из понављања или перманенције разбојништва и насиља код злочинаца и прикривања код саучесника; али са овога последњег гледишта, навика се може конституисати азилом који је даван сукцесивно изолованим злочинцима или организованим дружинама; 5° да је злочин један од оних који спадају у *циљ удружења*, на пример, претпоставка о саучешћу не би се проширила на случај кад у једној свађи један од злочинаца буде ранио или убио другог.

Кад се ови услови стеку, лица која упражњавају занат држањем ових места уточишта у којима се формирају и рекрутују злочиначка удружења извесно ће бити саучесници: али се појављују многострука питања о пространству ове инкриминације, било са гледишта *лица* која су сматрана као саучесници, било са гледишта *дела* за која она треба да одговарају под овим именом: Тако, треба ли као саучесника у овом случају сматрати само старешину куће или треба, на против, подразумевати међу саучесницима и његову жену и лица која живе с њим? Солуција ће зависити од тога да ли је азил био дат по пристанку једних и других, са познавањем положаја злочинаца и намером да их потпомогну. Моћиће се показати такве околности у којима ће бити могућа колективна истрага против свих укућана. Ипак ће ове околности бити ретке: обично одговорност за азил лежаће само на старешини куће; само је он прикривач (*receptator*). Односи ли се ово претпостављено и опште саучешће о коме говоримо, и на онога који је примио само једног јединог злочинца, једног од ових разбојника, који се одају изоловано атентатима против лица или својине? О томе не треба сумњати, јер њихов број није услов инкриминације.

Кад су они који су дали азил злочинцима везани са њима сродством, они имају бенефицију извињења од казне. Ну, и овде има разлике између оних сродника које прикривају лица која су већ учинила злочин да би их *сачували од казне*, и оних који су дали азил злочинцима да би их потпомогли у извршењу или сачували им корист прибављену кривичним делом.

Наш законодавац у § 50. кр. зак. набрајајући лица која се због сродства извињавају од казне за прикривање и помагање кривцу после извршења, коју одређује у првом одељку овог §-а, у другом одељку овог §-а изрично извињава ове сроднике — прикриваче, само за помагање кривцу у циљу да га *сачувају од казне* за дело које је кривац учинио: »Али ко би овако помагао кривцу »само да га *сачува од казне*, неће се ни»како казнити: ако је кривцу род по крви »у правој усходећој или нисходећој ли»нији, до ког било степена, итд.«

За које ће злочине прикривачи бити саучесници? Очевидно за све оне које буде извршио сваки злочинац за сво време док је трајала навика прикривања и у овом случају прикривачи ће подлежати најтежој казни од свих оних које заслужују. По себи се разуме да они нису саучесници у злочинима извршеним после прикривања; али што се тиче оних који су били раније извршени, може се десити да је прикривање било за злочинце прави начин помагања; н. пр. ако је било унапред обећано; у овом случају прикривач ће бити саучесник.

Наш кривични законик ово прикривање из навике инкриминише у § 250. *в.* кр. зак. овако: »онај коме је прикривање »(затаковање) у обичај (занат) прешло да »се казни робијом до петнајест година«. Из ове законске одредбе види се да он ово прикривање сматра као *специјални деликт*. Али ако је оно било у напред обећано, онда је оно злочинцу било прави начин помоћи у извршењу, и прикривач ће у овом случају бити саучесник према § 49. кр. зак. и као такав ће се и казнити.

Прикривање ствари.

Прикривање *(rem celare)* је дело примања и притежања предмета, украдених, утајених или прибављених од других помоћу нарушења, знајући да су ови предмети производ деликта.

„Ко ствари за које зна да су покрадене »или притајене или другим злочинством »или преступљењем прибављење, притаји, »купује, у залогу или иначе узима, или »садејствује да се код других протуре »било то за своју корист или не.... да се »као прикривач казни затвором (§ 250-а. § 250-б. кр. закона).

Ово дело може постати под два различна услова: — или је прикривање било обећано у напред и прикривач је интервенисао пре акције, да би охрабрио лопова осигуравајући му своје суделовање у случају ако би учинио деликт: — или је прикривање чисто и просто и прикривач је био изван сваке фазе кривичне акције, у којој није ни мало суделовао.

У првом случају, постоји један однос, субјективан и објективан између учињеног злочина и дела прикривања, сличан односу који утврђује саучешће. У другом случају, има два особена дела, једно и друго кривично; али је споразум између деликвената интервенисао тек после извршења првог дела, *post delictum*

У два система деле се позитивна законодавства о начину посматрања прикривања.

Први систем састоји се у томе, што прави у свима случајевима, од прикривања деликтиозних ствари један случај саучешћа. Овај је систем био освештан француским казненим закоником од 1791. репродукован закоником од 1810. и одржан само у неколико ублажен законом од 28 априла 1832.

(свршиће се)

(По Garraud-y)

Милош Станојевић

КРИМИНАЛНА ПОЛИЦИЈА

(наставак)

Тачка одвођења мора се налазити веома близу Жаниног домицила. Дете је, као што знамо, изашло из своје куће, у намери да иде матери, али тамо није дошло. Нешто мало пре изласка, оно је добило од своје старамајке два сантима за бонбоне. Новац овај нађен је у његовом малом новчанику, у џепу од огртача. Пре одвођења, Жана дакле није имала времена да оде до свог продавца бонбона и да потроши новац. Према овоме, место одвођења несумњиво се налази између Жаниног домицила и продавница бонбона у које је она редовно свраћала.

Мала Жана куповала је бонбоне код тројице продаваца. Кад је ишла у школу свраћала је код Малога, у улицу „Canal“, бр. 8.; преко дана, или у вече, кад је ишла матери, куповала је бонбоне на кеју „Foin“, бр. 3., код удове Диве, или код Едмонда Валка, у улици „Echelles“, бр. 16.

Извесно је, да Жана, пре него што је одведена, није била прешла кеј „Foin“ ни улицу „Echelles“. То је, дакле, у улици „Laeken“, пред фламанским позориштем, где је она пресретнута и одакле је одведена.

Примећавали су нам, да је ово питање о новцу без вредности, пошто је Жана могла доћи на идеју о штедњи баш оног вечера кад је над њом злочин извршен. Примедбу ову учинила нам је директорка њене школе, с тога сматрамо за дужност да на њу одговоримо.

Примедба је неоснована са ових разлога:

1. Да је Жана хтела отпочети штедњу овог вечера, она би замолила старамајку да јој причува новац до сутрадан, да не би дошла у искушење да га потроши.

2. У недељу, која је претходила злочину, она је купила свој мали новчаник; да је хтела штедети она би, напротив, купила малу „шпаркасу“.

3. Да је хтела потрошити новац доказује се и тиме, што је новчаник метнула у џеп од огртача, а не у онај од сукње.

4. Идеја о штедњи није се могла јавити код Жане 7. фебруара 1906 год. из простог разлога, што ју је она много раније била остварила. По њеној школској књижици за штедњу од 6. јуна 1905 год., она је у времену смрти имала уштеђених 7·80 динара.

[1]) Исти.

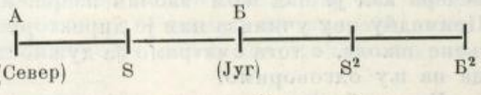
5. Најзад треба знати, да је Жана редовно добијала две врсте новца: новац за штедњу у школи и новац за куповање слаткиша. Новац примљен у очи злочина био је намењен брзој потрошњи према навикама Жаниним.

Поводом овог питања о бонбонама учинили су нам још једну примедбу, по изгледу много озбиљнију. Развратник, који вреба девојчице, могао је унапред снабдети се бонбонама. Али, и у овом случају, одвођење је ипак извршено пре него што је Жана стигла до својих продаваца бонбона. Међутим, примедба ова потпуно је неоснована. Завођач није имао код себе бонбона, што још једном више доказује, да је ово био злочин случајни, а не предумишљајни. Видели смо, да је секцијом утврђено, да у Жанином стомаку није било никаквих трагова од бонбона и слаткиша.

Пошто Жана није потрошила свој новац, значи да није имала ни прилике ни времена да оде до кеја „Foin“ или у улицу „Echelles“. Тачка одвођења, према овоме, треба да буде тако рећи на два корака од њеног стана. Факт овај утврђен је, што више, сведоџбом мале Рашел Ван Ланди: Жана је прошла са својим завођачем поред својих пријатељица убрзо пошто их је напустила. Она, дакле, није ишла далеко, и пресретнута је готово одмах по изласку из стана.

Тачка одвођења и центар опасности или Жанин домицил толико су близу једно другом, да се тако рећи скоро поклапају. Дете није могло бити одведено преко тачке *А*, у правцу Севера.

С друге стране, са истих разлога здравог разума — остављајући за моменат на страну сва остала научна посматрања и оцењивање факата — Жана исто тако није одведена ни преко тачке *Б*, у правцу Југа. Да је кућа злочина била преко тачке *Б* злочинац би, из разлога логичне и природне опозиције својих покрета, одбацио леш у правцу $Б^2$, т. ј. још даље ка Југу, а не би се враћао истим путем, у правцу Севера, да би одбацио леш у истом правцу према месту на коме је било одвођење. (слика 2).

Да се средња тачка S^2, или кућа злочина, налазила преко тачке *Б*, у правцу Југа, место одбацивања леша налазило би се још даље на јужној страни, што је апсурдно и немогућно, пошто тачка *Б*, место остављања пакета, јесте позната, прецизна и извесна. Тачка S^2 не постоји, дакле. и не може постојати преко тачке *Б*.

Хладна и непогрешна логика, тај суверени господар резоновања, овде је још потврђена позитивном и вероватном сведоџбом Жана Батиста Де Конинка, који је видео злочинца у тренутку када је овај остављао пакет с лешом: злочинац је ишао улицом „Laeken“, у правцу ка пијаци, а затим је окренуо лево, да би ушао у улицу „Hirondelles“. Он је, дакле, долазио у правцу од Севера, са тачке *А*, идући Југу да би доспео до тачке *Б*.

Општи правац *А Б*, т. ј. од тачке *А* ка тачци *Б*, од Севера ка Југу, јесте, према овоме, извесан, логичан и позитиван.

Тачке: *А* и *Б* представљају у истини крајње тачке злочинчевог пута: *А*, тачку почетну; *Б*, тачку завршну.

Између тачака *А* и *Б* постоји средња тачка, на којој је злочин извршен. Како да одредимо ову тачку? Потребно је, пре свега, изнаћи пут којим је злочинац ишао од *А* до *Б*, а затим утврдити, на овом путу, средњу тачку, тачку заустављања, на којој је злочин извршен. Злочинац је морао одвести дете код себе. По извршеном силовању и черечењу леша, он је изишао из куће носећи под пазухом жалосан пакет. Његов ход није опажен ни од кога, изузев на почетној тачци *А* и на завршној *Б*.

Пре него што утврдимо злочинчев пут, ограничимо зону злочина.

У правцу Севера. место злочина не може се налазити преко тачке *А* са разлога које смо изнели, дакле ван фламанског позоришта.

У правцу Југа, ово место не може бити преко тачке *Б*, т. ј. ван улице „Hirondelles“.

На правој линији, која сједињује тачке *А* и *Б*, и која представља улицу „Laeken“, можемо подићи две праве линије, перпендикуларна са *А* и *Б*, и паралелна међу собом, паралеле: а. а. и б. б., од којих је прва (а. а.) представљена улицом „Echelles“ и којом „Foin“, а друга улицом „Hirondelles“. На Северу и Југу ове паралеле обележавају зону злочина.

У источном правцу регион злочина ограничен је двоструким појасом сенског и северног булевара. Кућа злочина мора се несумњиво налазити са ове, а не са оне стране, преко двоструког бедема, јер би злочинац, да је ишао овим булеварима, био несумњиво виђен и опажен, било кад је ишао са девојчицом, било кад је носио пакет с лешом.

У правцу Запада, зона злочина ограничена је базенима и кејовима: „quai à la Chaux“, „quai à la Houille“ и „qnai au Bois à Brûler“. Да је злочинац становао ван базена, он се никад не би усудио да проведе једну девојчицу улицом „Laeken“ (поред фламанског позоришта), јер се излаже готово несумњивој опасности да буде виђен приликом прелаза преко мостова на базенима и каналу. По овим тесним местима пролазе многобројни канали, а сем тога, она су још и предмет нарочитог надзора како од стране пристанишне полиције, тако и од стране царинских власти, па и самих лађара и приватних стражара, због робе која се налази на кејовима. Шта више, да је кућа злочина била преко базена злочинац се, пошто је једном прешао опасан прелаз преко мостова, не би поново излагао истој опасности, да би само у варош унео леш своје жртве. Противно овом, он би похитао да однесе тело у правцу Запада, ка „Molenbek“-у, у индустријску и сиромашну општину, где је надзор полицијски много мањи но у Бриселу.

Зона злочина, на овај начин, ограничена је са четири главне тачке.

(НАСТАВИЋЕ СЕ)

О ИСТУПНИМ ДЕЛИМА ПО КАЗНЕНОМ ЗАКОНИКУ

и

О ЊИХОВОМ ИЗВОЂЕЊУ И СУЂЕЊУ

НАПИСАО
Ал. Ђ. Стевановић
СУДИЈА

Приступајући да говоримо о „казни полициског надзора“, одмах имамо да нагласимо, да је писац погрешио, што је питање о надзору поделио на троје, па о њему говорио у чл. 13. своје књиге, за тим у чл. 42. и 43. и на послетку чак и на страни 101., 102. и 103.

Јер, и ако би надзор из § 320. крив. законика, као казна, и онај из § 4. Полицијске Уредбе, као административна мера, морао бити одељито оцењиван, ипак би боље било да је то дошло једно за другим, те би се тако појединци згодније нашли и осећали у случајевима, о којима је реч, и онда кад би се хтели користити поменутом књигом.

Али, ако би се ова подела, у ова два случаја, још и дала разумети с обзиром на ред излагања којим је писац ишао, јер је у т. 12. рекао да ће говорити о томе и у чл. 40. (а требало је рећи у 42.), ми никако не можемо објаснити што је изјављивање жалбе на административни надзор пренео на стр. 101. 102. и 103. књиге, кад је то по природи саме ствари требало да иде уз само питање о надзору као превентивној мери.

Говорећи о извршењу казне надзора, (претпоследњи и последњи став чл. 12.) писац је неодређен.

Тако не зна се управо, да ли надзор застарева и онда, кад је отпочето његово издржавање, па прекинуто услед бегства, отумаралости, војне вежбе, болести ит.д. или то бива само кад побегне пре почетог издржавања.

Јер кад се зна, да надзор почиње тећи од времена издржане или опроштене казне — § 37. *в.* кр. закона — онда се његова застарелост не може везивати за прописе § 396. кр. законика, него његова застарелост почиње од онога дана, кад је главна казна издржана, и завршава се са последњим даном трајања изречене казне надзора.

Саопштавајући распис г. Министра Унутрашњих Дела од 20. Фебруара 1881 г. ПрБр. 2650, којим се дају упути кад ће се и како изрицати казна надзора, писац оставља у њему без икакве напомене последњи став из тачке 7. који гласи: „*за сашоравање због истребљења хајдука у чачанском и ужичком округу важи закон од 23. октобра 1871 год. у Зборнику XXIV на стр. 106.*“

Ако би они, којима је писац намењо ову књигу, узели да је све тачно у њој, онда би власти у окрузима чачанском и ужичком имале да дејствују по поменутом закону од 23. октобра 1871 године, и ако је он укинут чл. 10. закона о *хајдучији* од 12. јула 1895 године, а овај, опет, чл. 15. закона о *јавној безбедности* од 31 јануара 1905 године.

Овакву замашну погрешку није требао да учини писац, кад је својој књизи по-

ставио задатак, да буде путовођа властима у њиховом раду....

У чл. 26. своје књиге, писац говори о случајевима § 326. кр. законика.

Износећи, да начелници срески могу издавати опште наредбе за цео срез, писац ово њихово право наслања на § 11. закона о уређењу округа и срезова, а то је, међутим погрешно, јер чл. 11. говори о правима окружних начелника, а права среских начелника регулисана су чл. 33. и 41. поменутога закона.

Не стоји ни онај навод пишчев, да окружни начелник у опште не може издавати опште наредбе за цео округ, јер он баш има то право по изречном наређењу чл. 11. које гласи: „Он је властан у границама закона издавати *опште наредбе* које се односе на политичке и *управне* послове свију срезова свога округа".

Кадгод, дакле, извесни управни послови задиру у опште интересе округа, па нису регулисани законом ни наредбама месних власти, он их може регулисати својом наредбом.

За сам систем сређивања од интереса је знати: шта је определило писца да одлуку Касационог Суда Бр. 9505, о надлежности општинских судова за извиђање и суђење кривица из тачке 1. § 339 и § 375 а, угура у чл. 31. књиге који говори о глави XXXIV. кр. закона, кад је то требало да уђе у чл. 32. који говори о глави XXXV. кр. закона.

Говорећи о глави XXXVII. кр. закона, писац и не додирује § 349. кр, закона, ма да је ту требао да дâ обавештење: ко казни старешину куће кад нанесе лаку повреду тела својим укућанима, јер је то питање било спорно с обзиром на § 173. истога закона, па је једном одлуком Касационог Суда расправљено у томе правцу, да је надлежна општинска односно полицијска власт, као за кривицу свога рода.

Питање о примени § 356. в. кр. закона, регулисано је сада одлуком Касационог Суда од 7. априла ове год. Бр. 3490, и у толико је допуњено иначе правилно мишљење пишчево.

Износећи значај дела из т. 1. § 357. кр. закона писац налази, да ће се ова законска одредба моћи применити само онда, кад ћушкање, насртање или ударање буде учињено између слугу, слушкиња, шегрта или малолетника, или да је когод над таквим лицима учинио које од поменутих дела.

Како сам закон није учинио овај изузетак са малолетницима, слугама и шегртима, то, наравно, и ово тврђење пишчево није тачно, јер, иступно ће се казнити свако ћушкање и ударање, ако се уз тужбу не подноси лекарска сведоџба о повреди тела, или ако не носи карактер јавне увреде, нанесене делом, као и онда, кад за ово ћушкање и ударање није било решености у напред, коју условљава § 173. него је последица моменталног сукоба и афекта.

Код кривица из тачке 2. § 357. писац није ништа ближе рекао о томе која су јавна места а која не, а знање тога од битног је значаја за правилну примену ове законске одредбе, као год што је било потребно рећи: да ли су увреде нанесене путем затворених писама, јавне или тајне, јер је и то било спорно, па је једном одлуком Касације нађено да је увреда јавна.

О глави XXXIX. кр. закона писац вели: „У овој глави нема ништа важнијег што би требало нарочито изнети".

Међу тим то не стоји, јер баш тачка 3 § 360 својом нејасном редакцијом предмет је непрекидног спотицања полицијских органа, нарочито оних по већим градовима, кад наступе метежи и демонстрације.

Тако: да ли може бити казне и насилног растурања скупљеног света пре опомене; кад се примењује казна из овог §-а а кад настаје кривица из § 327; који су услови за постајање ове кривице, све је то било потребно објаснити кад се књига пише за оне који нису способни да правилно схвате ова законска наређења.

Исто тако и § 361. требао је бити објашњен у томе: да ли има игара за које не треба учинити одговорним ни кафеџију који карте даје, ни оне који их играју.

Многобројна питања која су о овоме стизала „Полицијском Гласнику," казују потребу овога објашњења.

Несумњиво је писац, као судија, имао прилике да види, како општински судови осуђују на основу § 364. крив. закона поједине земљоделце, који су радили тежачке послове празничних дана, или о сеоским саборима, црквеним прославама и т. д. па је и то требао да објасни, јер оваки поступци не могу бити подведени под овај законски пропис.

Тиме би послужио правилнијој примени закона, чему је и намењио своју књигу.

Говорећи о § 365. кр. закона писац ништа не вели како се казне кривице из тачке 6. ове законске одредбе с обзиром на правила о проституцији од 31. јула 1900 г. СБр. 6974.

§ 367. кр. закона писац и не помиње, те би изгледало да општинске и полицијске власти могу и данас кажњавати свештенике за кривице из т. 2. 3. 4. и 5. ма да су оне замењене чл. 173. и 174. закона о црквеним властима источно православне цркве, и надлежност суђења пренесена на Духовне Судове.

За тачку 7. § 375. писац вели да не важи, јер је замењена законом о чувању пољског имања. Ако писац мисли на чл. 18. став трећи овога закона, онда он греши, јер он овлашћује пољске чуваре да убију стоку, коју не могу истерати из имања, али не дају то право и сопственицима и без знања и одобрења власти.

О таци 12. § 375. он ништа не вели, а она је међутим замењена чл. 28. закона о чувању пољског имања.

О § 375 а говорићемо у чланку за овим.

Дим. С. Калајџић

СЛУЖБЕНЕ ОБЈАВЕ

ТРАЖЕ СЕ

Милош Павловић, шегрт код Душана Стајића, ковача из Београда, отумарао је прошлог месеца од свога газде и до данас се није вратио. Он је родом из Заклопаче среза грочанског стар је 16 година, црномањаст — Акт кварта палилулског Бр. 4223.

Бранко Гајовић, из Љубића, 4. прошлог месеца отишао је од своје куће и до данас се није вратио. Он је стар 14 година, очију зелених, косе смеђе — Акт начелника среза гружанског Бр. 14690.

НАЂЕНИ ЛЕШЕВИ

Приликом последњих поплава, Дунав је избацио 4 непозната леша у близини Брзе Паланке, и то:

1. 9. прошлог месеца избацио је мушки детињи леш (чију слику износимо) дужине 84 см. стар 4 — 5 година, развијен, косе смеђе, очију

плавих, на лешу је била кошуљица у боји од платна, фабричке израде, и сукњица црвена:

2. 13. прошлог месеца избацио је један мушки леш у потпуно распаднутом стању, који је на себи имао: кошуљу од српског платна са три порупчића око јаке, на ногама чакшире од црног сукна са зеленом — испуском — ланцазом и:

3. 14. истог месеца око 6 сати избацио је женски леш стар 17—20 година, дужине 148 см., средње развијености, деформисан услед дугог стајања у води. На лешу је нађена кошуља од грубог платна и рекла карирана црним и црвеним линијама.

4. 5. овог месеца избацио је мушки леш дужине 169 см., средње развијености и муску

латуре, у лицу плав, очију смеђих, косе плаве, бркова риђих, избријан, косе опале, стар око 26 година. Од одела имао је на себи: црне панталоне од финог штофа са цеповима правим, јегерову кошуљу, око врата оковратник у боји, гаће француског кроја, на ногама чарапе кратке и ципеле нове на федер, лаковане. Кад је леш фотографисан (види слику бркови су му већ отпали). — Акт начелника среза брзопаланачког Бр. 4950.

16. пр. месеца, Сава је код Чукарице избацила један мушки леш.

Леш је стар 35—40 година, раста средњег, добро урањен, кратке црне косе, кратких смеђих бркова, од одела на себи је имао: чакшире у виду панталона од сурог сукна и на десном колену на два места закрпљене, половну памуклију са рукавима од ћитајке, кошуљу од америчанског платна, испод кошуље има плетену шлофијанку на форму јегерове, унтерциг, на ногама шарене чарапе, и опасан појасом из врањског округа. — Акт комесара чукаричке полиције Бр. 1300,

ПРЕСТАЛА ПОТРЕБА

Истрагом, вођеном од стране кварта теразијског. утврђено је, да **Марко Петровић**, звани **„Парандило“**, није извршилац крађе учињене Ђорђу Зејаковићу, кафецији код «Мецовалије», те је тако престала потреба за његовим даљим тражењем. — Акт кварта теразијског Бр. 6942.

ПОТЕРЕ

Светозар Станковић, осуђеник нишког казненог завода побегао је 25. прошлог месеца.

Он је родом из Прокупља, стар 23 године, омален, црномањаст, на десном образу има младеж, а на десној руци има белегу од опекотине. Од одела имао је на себи: шајкачу, и одело од црног сукна. — Депеша Управе нишког казненог завода Бр. 1797.

Арсеније Микић, из Ресника среза и округа крагујевачког, осуђеник казненог завода, чију слику износимо, побегао је 28. ов. месеца са рада из Љубичева.

Он је стар 20 година, висок, косе и обрва црних, очију граорастих, образа дугуљастих. Бркова и браде нема. Од особних знакова има: на врату младеж у величини сочива за 3 см. више и у лево од 7 обртња — Депеша Управе пожаревачког казненог завода Бр. 2509.

Алекса Ђорђевић, Циганин — коритар родом из Катуна среза темнићског, одговара за крађу коња али се налази у бегству. Он је стар око 40 година, средњег раста, плав, у лицу бео, те не личи на Циганина — Депеша начелника среза левачког Бр. 8252.

Чедомир Николић, из Дулића, одговара за опасну крађу али се налази у бегству. Он је стар 30 година, раста средњег, риђе браде, у сељачком оделу, са шајкачом на глави. — Акт начелника среза лепеничког Бр. 13263.

Непознати крадљивци ноћу између 26. и 27. прошлог месеца обили су дућан Велимира Ивљанића, трговца из Александровца, и из истог украли 1800 динара у разној монети и до 400 динара у таксеним маркама. — Депеша начелника среза жупског Бр. 6770.

Паун Трајковић, тежак из Мустафића у срезу жичком, отумарао је пре месец дана од своје куће. Како је он веома сумњива личност, то се сумња да се није придружио оглашеним хајдуцима и са њима врши казнима дела.

Он је стар 42 године добро развијен, раста средњег, обрва црних, косе црне проседе, по лицу роав од богиња, око врата има белеге од шкрофула, очију закрвављених. — Депеша начелника округа пожаревачког Бр. 9552.

Препоручује се полицијским и општинским властима, да за овим побеглим лицима учине најживљу потеру, и у случају проналаска стражарно их упуте власти која је потерницу издала, с позивом на означене бројеве акта или депеша.

УХВАЋЕНИ

Јосип Кресић, осуђеник казненог завода у Митровици (Аустро-Угарска) чију смо слику и потерницу изнели у бр. 18. од ове године ухваћен је.

Павле Стефановић, бив. писар општине шабачке, чију смо потерницу изнели у 24. броју ухваћен је и спроведе власти која га је тражила.

МАНГУП СТОКА

У реону варошице Гроцке ухваћен је један мангуп коњ, матор 6 година, длаке доратасте, цветаст, у десну задњу ногу путаст, ровашен у оба ува, без жига. — Акт начелника среза грочанског Бр. 7383.

Штампа Краљ. Срп. Државне Штампарије уредник Душан Ђ. Алимпић

БРОЈ 27. У БЕОГРАДУ, НЕДЕЉА 11. ЈУЛА 1910. ГОДИНА VI

ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК

СЛУЖБЕНИ ЛИСТ МИНИСТАРСТВА УНУТРАШЊИХ ДЕЛА

„ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК“ излази једанпут, а према потреби и више пута недељно. Претплата се полаже у напред, и то најмање за пола године код свију полицијских власти, и износи: 20 динара на годину за државна и општинска надлештва, а за све друге претплатнике у опште 12 динара годишње. За иностранство: годишње 24, полугодишње 12 динара у злату. Појединн бројеви **„Полицијског Гласника“** не продају се. Рукописи се не враћају

СЛУЖБЕНИ ДЕО

Његово Величанство Краљ Петар I. благоволео је, на предлог Министра Унутрашњих дела, одликовати:

Орденом Св. Саве
ПЕТОГ СТЕПЕНА

Д-р Јована Лилића, лекара среза крагујевачког и шефа хируршког одељења крагујевачке болнице; и

Д-р Душана Радојковића, лекара среза мачванског.

Из канцеларије Министарства Унутрашњих Дела, 29. јуна 1910. год. у Београду.

Његово Величанство Краљ Петар I. благоволео је, на предлог Министра Унутрашњих Дела, поставити:

за начелника друге класе среза масуричког Сретена Кочића, начелника треће класе истога среза.

Из канцеларије Министарства Унутрашњих Дела, 29. јуна 1910. год. у Београду.

Његово Величанство Краљ Петар I, благоволео је, на предлог Министра Унутрашњих Дела, поставити:

за шефа одељења за туберкулозне болеснике при општој државној болници Д р Љубомира Стојановића, секундарног лекара одељења за унутрашње болести исте болнице; и

за секундарног лекара одељења за унутрашње болести исте болнице Д-р Светиславa А. Николајевића, приватног лекара из Београда.

Из канцеларије Министарства Унутрашњих Дела, 2. јула 1910. год. у Београду.

РАСПИС
Свима начелствима и Управи града Београда.

По молби Господина Министра просвете и црквених послова од 19. новембра 1909. год. ЦБр. 2774., да се управама свих болница нареди: да у будуће, на захтев духовних судова, свагда издају потребна уверења о току и врсти болести једне парничне — брачне стране, како би се овакви спорови што брже и правилније решавали, а на основу §. 282-ог кривичног закона и §.§. 10., 12., 14., 15., и 43. закона о чиновницима грађанског реда

Наређујем:

1., Управе болница дужне су свагда одговорити духовним судовима на представке, које судови чине управама болница, без призрења на садржину одговора болничке управе.

Како болесници у болницу долазе на два начина:

а., По својој жељи или жељи својих сродника или старалаца, који су позвани да воде рачун о болесницима;

б., По позиву или наредби надлежне власти, — управа болнице дужна је да, у сваком поједином случају, поступа онако како се овом наредбом прописује.

2., Као случајеви приватне лекарске тајне, која се по §. 282. кривичног закона не сме издати, сматрају се они случајеви болничког лечења, у којима се болесник налази у болници на лечењу по својој или по жељи оних својих сродника или старалаца, који су позвани да о болеснику воде рачуна. О току и врсти болести оваквих болесника управе болница нису дужне давати уверења никоме другоме сем болеснику, ако он то тражи. (Види санит. зборник књ. II. св. друга стр. 149.) —

3., Сви остали случајеви лечења у болници, у којима је болесник дошао у болницу на лечење по позиву или наредби надлежне власти, сматрају се као службена лекарска тајна по §.§. 14. и 15. зак. о чиновницима грађ. реда. Управе болница могу духовним судовима издавати уверења о току и врсти болести оваквих болесника, пошто се то овом наредбом одобрава.

Препоручује се начелству, да ову наредбу прими к знању, саопшти је управи болнице у своме подручју и стара се о извршењу наредбе.

СБр. 6713
23. јуна 1910. год.
у Београду.

Министар унутрашњих дела,
Љ. Јовановић с. р

СТРУЧНИ ДЕО

О ПРОДАЈИ ЗА ИЗВРШЕЊЕ ОДЛУКА СУДСКИХ

(НАСТАВАК)

6°. Правно дејство закључења продаје. а. Све дотле док траје надметање, ништа још није свршено: јавна продаја налази се у оној фази која претходи уговору и која се назива понуда (l' offre, Anerbieten, Angebot). Онај који је последњи лицитирао чини ту понуду извршиоцу продаје: да је он готов да пописано добро прими по цену коју је дао, а извршилац продаје опет чини надметачима понуду да је он готов да пописато добро уступи сваком оном који ма колико више дâ од последњега надметача. Отуда, по што надметање представља само једну серију понуда и ништа више, уговора неће бити, ако се надметање, пре него је урађено оно што наређује § 481., из каквих то било разлога прекине, н. пр., услед тога што би извршиоцу изненада позлило, те не би продају могао продужити, или зато што би се ова не би могла свршити због нереда који је наступио на месту продаје и т. д.. У таквом случају, пошто уговор није закључен, последњи надметач није купац нити на њему лежи обавеза да плати оно што је био понудио, без обзира на то што је, узмимо, сигурно да се, за пописано добро, не би више добило, баш и да продаја није била прекинута; као год што ни дужник није продавац, те не би морао добро уступити томе последњем надметачу. Надметач овај јесте последњи, али

то није довољно: потребно је још да он буде и купац, а он то, видели смо није.[1])

[1]) Какво је све правно дејство понуде, у то, наравно, не можемо овде улазити. Сигурна је, пак, ствар, да понуда још непримљена не ствара онај уговорни однос који се код ње има у виду: н. пр., уговора о продаји и куповини нема све дотле док понуду, учињену од стране једног преговарача другом, овај не прихвати. (В. у овом смислу § 531. Грађ. Зак. који вели: „Уговор је закључен онда, кад једна страна што обећа, а друга то прими, или се изјасни да прима“). Правни карактер понуде објашњава се као једнострана (унилатерална) обавеза, што је, изгледа нам, несхватљиво: једнострана обавеза то је један правни non-sensus. Једна воља може бити ограничена, обавезана, само другом, противном, вољом. Човек се, правно, сам собом обавезати не може, због чега, н. пр., обавеза, која је, у почетку, постојала, јер су дужник и поверилац била два различна лица, престаје, чим се та два својства стеку у једном и истом лицу, случај гашења обавеза који се зова конфузија (§ 910. Грађ. Зак.). Онако исто као што ни суверена власт не може себе правно обавезати, а воља једног појединца је суверена, ако није ограничена вољом неког другог појединца.

Ми овим нећемо да кажемо да понуда нема никад и никаквог правног дејства. Далеко од тога, понуда производи важна правна дејства, специално онда ако је одређен, било изречно било прећутно, рок у коме се она може примити. У таквом случају понуђач (der Antragende) не може своју понуду тргнути пре него што тај рок истече, као што то вели § 148. Нем. Грађ. Законика („Hat der Antragende für die Annahme des Antrages eine Frist bestimmt, so kann die Annahme nur innerhalb der Frist erfolgen“). В. о овоме Dernburg, *Das bürgerliche Recht des Deutschen Reichs und Preussens*, Erster Band. Die allgemeinen Lehren, S. 435. Али из овога не излази још да код понуде имамо једностране обавезу, обавезу правно санкционисану, која постоји само једном вољом, (obligation unilatérale, einseitige Verbindlichkeit). И овде имамо, такође, обавезу која је постала, као и свака друга обавеза, ограничењем једне воље другом: понуђач не може, у одређеном року, тргнути своју понуду стога што је, на такву његову обавезу, противна страна пристала, било изречно било прећутно, и ту је обавезу та страна као своје *право* прихватила. Као што видимо, и овде имамо *један уговор*, уговор који би француски правници назвали *безимени*, innommé, и тај уговор се састоји, од стране понуђача, in non faciendo (in non facere): понуђач *неће* тргнути понуду све дотле док утврђени рок не претече. Додајмо још да је ово једнострани уговор, пошто он ствара обавезу само за једног уговарача, онога који нуди. И да је и ово уговор, најбоље се види по томе што ни њега нема без двеју сагласних воља. Понуђач није у обавези да своју понуду неће тргнути до одређеног рока, ако то противна страна не прихвати: ако ова изречно или прећутно (рецимо неком конклудентном радњом) одбије обећање понуђача да он, понуђач, не сме тргнути своју понуду док дотични рок не прође, нема никакве обавезе код понуђача, нити се ту може говорити о повлачењу понуде: не може се повући оно чега нема.

Као што смо и раније, на једном другом месту казали (в. нашу расправу: *О поништају уговора због неизвршења.*, Стр. 5., прим. под 1.), питање о томе да ли може бити једностраних обавеза, подстакао је нарочито Немачки Грађ. Законик (н. пр. § 657. који гласи: „Wer durch öffentliche Bekanntmachung eine Belohnung für die Vornahme einer Handlung insbesondere für die Herbeiführung eines Erfolges aussetzt, ist verpflichtet, die Belohnung dem jenigen zu entrichten welcher die Handlung vorgenommen hat, auch wenn dieser nicht mit Rücksicht auf die Auslobung gehandelt hat“, што ће рећи: Онај који, јавним огласом, обећа неку награду за извршење извесне радње, а нарочито за постигнуће извесног резултата, обавезан је да ту награду плати ономе који ту радњу изврши, па ма овај и немао, при том, награду у виду). В. о једностраним обавезама: Planiol, *op. cit.*, t. I, p. 109. n. 1, t. II. p 254; Saleille, *Thèorie de l'obligation* (n-os 138 et 141 et suiv.); René Worms, *De la volonté unitatérale*; Siegel, *Das Versprechen als Verpflichtungsgrund*; Stobbe, y *Zeitschrift für Rechtsgeschichte*. t. XIII (ова последња четири рада наводимо овде по Planiol-y); B. Lacantinerie et L. Barde, *Des obligations*, t. I. p. 32. et suiv.; Goldmann und Lilienthal, *Das bürgerliche Recht*, Erster Band, S. 134 und 687; Fischer und Henle, *Bürgerlisches Gesetzbuch*, S. 327.

б. Али, чим се продаја закључи, престаје фаза понуде, и имамо уговор. Од онога момента, дакле, када извршилац продаје гласно уступи последњем надметачу пописано и лицитирано добро[1]) имамо уговор о продаји и куповини, онако како га дефинише § 641. Грађ. Законика („Продаја и куповина јесте такав уговор, којим се ствар каква за неку одређену плату у новцу другоме уступа“), где је продавац дужник, или, боље, онај чија је ствар продата (и који, као што знамо, може бити само дужник propter rem).

Дејства су закључења лицитације и уступања добра највећем надметачу врло важна, и ми ћемо их сада у кратко изложити.

Закључење продаје ослобађа сваке обавезе претходнога надметача, то јест онога који је највише, изузев последњега licитанта на коме је продаја и остала, понудио: чим је његова понуда покривена другом, већом, она је правно уништена, и више никакво дејство, па ма шта се доцније десило, произвести не може. Чл. 705. Франц. Грађ. Суд. Поступка има, *in fine*, овакву одредбу: „Надметач престаје бити обавезан, чим је после његове понуде дошла друга, па ма ова била и уништена“. Тако, н. пр., последња понуда огласи се за неважну, услед неспособности надметача: тај факат ни најмање неће повратити неки правни значај претходној понуди. Да приметимо да ова нема, пошто јој је следовала друга, јача, понуда, правне вредности ни у корист ни против лицитанта који ју је био дао: лицитанат тај не би, дакле, могао, такође, захтевати да му се добро уступи зато што је последња понуда уништена.[2])

Последњи надметач остаје купац, без обзира на то колико је више дао од лицитанта који му непосредно претходи.[3]) Он ће бити претпостављен овоме, па ма га не прешао за више него за две паре динарске, најситнија моneta која код нас постоји у искованом стању. Шта више, како Закон од 26. Фебруара 1904. год.[4]) говори и о једној пари (динарској), било би довољно дати само једну пару више него последњи лицитант, па бити оглашен за купца: била би само тешкоћа, око исплате те једне паре, пошто таква моneta није још искована.[5]) И овај резултат не може се изменити тиме што би, по свршеној и закљученој продаји, неко понудио за исто добро више од онога коме је оно, као последњем надметачу, по §-у 481. уступљено. Последњи надметач је постао купац, он је стекао једно уговорно право, и тога права не може га нико сада лишити.

[1]) Уступање то извршилац продаје изражава обично речи, „теслим“, реч која је из турскога језика прешла у наш).

[2]) Boitard, Colmet-Daage et Glasson, *op. cit.*, II, p. 449 et 450..

[3]) „Разлика између једне и друге понуде остаје сасвим факултативна, осим већ ако у условима продаје (le cahier des charges) не би у овом погледу било какве клаузуле. Ни председник ни суд не би могли поставити какав минимум за потоње надметаче (un minimum d'enchères) без пристанка заинтересованих лица.“ Boitard, Colmet-Daage et Glasson, *op. cit.*, II, p. 450..

[4]) В. *Српске Новине* од 6. Марта, 1904. год. (бр. 51.).

[5]) Али та тешкоћа не би била несавладљива, а на име купац би могао исплатити и једну пару на тај начин што би извршиоцу продаје положио пет пара динарских, од којих би му овај вратио четири паре, два комада од по две паре, комади који су, као што смо и горе приметили, код нас искована.

У француском законодавству није тако. Код јавне продаје непокретних добара (la saisie immobilière) последњи надметач, коме је извршилац продаје добро уступио (adjugé), није још сигуран да ће добро остати његово. По чл. 708. Франц Грађ. Суд. Поступка, свако лице, способно да буде надметач на јавној продаји (чл. 711. истога Законика), има право да, у року од осам дана, рачунајући од дана када је добро уступљено највећем надметачу (l'adjudication — чл. 712. Франц. Грађ. Суд. Поступка), дâ нову понуду за исто добро, под условом да ова износи за једну шестину више од главне цене (le prix principal) по коју је добро на лицитацији продато.[1]) Ову нову понуду чини дотично лице у писарници суда који је извршио уступање пописаног добра и назива се la surenchère. После овога се, на начин регулисани у чл. 709. и 710. истога Поступка, одређује нова лицитација на којој бива надметање и које почиње од понуде, la surenchère, која ју је изазвала. Ако се тада не јави ни један надметач, продаја остаје на ономе који је дао la surenchère. После овога другог уступања (l'adjudication), ствар је дефинитивно свршена: више не може бити нових surenchères (чл. 720. други став).

(НАСТАВИЋЕ СЕ)

Ж. Перић

[1]) До закона од 1841. било је потребно дати више за једну четвртину од главне цене. Тај закон, да би изазвао јаче надметање, спустио је ту цифру на једну шестину. Boitard, Colmet-Daage et Glasson, *op. cit.*, II, p. 468..

О ПРИКРИВАЊУ ЛИЦА ИЛИ СТВАРИ

(СВРШЕТАК)

Овај је систем традиционалан. Грчка и римска старина сагласно су давале прикривању карактер деликта са којим је било у вези и сматрале га исто тако кривог као и крађу. Један римски јурисконсулт, Marcien, преводећи ово мишљење у једну енергичну формулу, квалификовао је као *pessimum genus*, род прикривача, *sine quibus nemo latere diu potest. Et precipitur, ut perinde puniantur, atque latrones. In pari causa habendi sunt.* И Јустинијан, у институцијама, опомиње на стање доктрине и традиционалног правознанства: *Manifestissimum est, quod omnes, qui scientes rem furtivam suscederunt. et celaverint, furti nec manifesti obnoxi sunt.* Старо право продужило је да гледа у прикривању крадених ствари, дело саучешћа, и француски законик од 25. септембра 1791. само је формулисао традиционално правило овим изразима: „кад је „учињена каква крађа, сваки за кога се „буде доказало да је примио бесплатно „или купио или прикрио све или део украдених предмета, знајући да су речени „предмети производ крађе, сматраће се

„као саучесник и казнити казном коју „закон изриче против учиниоца реченог „злочина“. Законик од 1810. у члановима 62. и 63. примењено је овај принцип најстрожије. Једно објашњење државног савета од 18. децембра 1813. било је баш одлучило да је солидарност прикривача и лопова била таква, да они који су били прикрили предмете који су произашли из крађе која је извршена са убиством, треба да буду сматрани као саучесници убиства и кажњени истом казном као и убица. Тек ревизионим законом од 28. априла 1832. модификован је овај члан и одбачена ова крајња конзеквенца асимилације прикривача са лоповом.[4])

Други систем састоји се у томе што од прикривања прави специјални деликт који се казни једном утврђеном казном која не варира према злочину учиниоца. Овај начин посматрања, који је већ предложио Montesquie, усвојио је Carmignani и сви јурисконсулти нашег столећа; он је нашао одобравање у модерним законодавствима. У Немачкој, на пример, прикривач је квалификован као „саучесник *доцнијим помагањем*“ ако је помогао у своме сопственом интересу: његова казна, која не прелази никада једну годину затвора, не може бити већа него казна за главног учиниоца. (§§ 257 и след.). Кад је прикривач обећао своје суделовање у напред, он постаје „саучесник помагањем“, и његова казна није више утврђена: она варира према злочину учиниоца. Ма да не показује довољну разлику између саучешћа и прикривања, ово законодавство води повољним резултатима. Оно је послужило као тип и на њега су се угледали законици холандски (§ 416), дански, (§§ 238. и след.) италијански (чл. 421.) и т.д.

Појам француског законика, који сматра прикривање као један од начина саучешћа, тежи дакле све више и више да буде напуштен, да би био замењен појмом о *доцнијој помоћи*, која конституише особени деликт: 1.° са социолошког гледишта, заиста, нема асимилације, која би се могла поставити између лопова и прикривача. Прикривање је једно од хиљаде средстава којима се лукавији, мудрији и лакомији злочинци користе деликтом који су извршили најдрскије. Док буде имало лопова, имаће без сумње прикривача; али је ова врста суделовања једна форма паразитизма. Идентитет репресије прикривача и лопова није допуштен. 2.° Са правнога гледишта, прикривање није акт учешћа, јер је потребно да један акт буде учињен пре деликта или да буде нераздвојан од деликта, па да има овај карактер. Без сумње, има један однос између лопова и прикривача, пошто други имају за циљ да извуку корист из онога што су први учинили. Али у ствари, има две серије објективних аката, који се догађају један за другим, крађа и прикривање; прикривање које интервенише кад је крађа свршена не може се сматрати као акт учешћа у овоме деликту. 3.° Са гледишта потребе репресије, овај појам прикривања, форма саучешћа, даје прикривачима средства да избегну казну сваки пут кад главни деликт није пронађен или није више казним било услед застарелости или амнестије, било што је био учињен у страној земљи у условима који не допуштају да се гони у Француској.[1])

Али не би требало претеривати са системом који спаја прикривање нераздвојном везом, за злочин или деликт који оно фаворизира. Прикривање је само собом дељиво дело: оно може дакле да се обнавља за исти злочин или исти преступ. Касациони Суд одлучио је дакле потпуно правилно да оптужени за саучешће прикривањем у једној крађи, пошто је ослобођен ове оптужбе, може бити на ново гоњен доцније што је прикривао после овог ослобођења, корист која је прибављена истом крађом. Али ова солуција не би била правилна кад би се тицало истог прикривања, које је продужено после ослобођења: треба, разуме се, да постоје два особена дела не крађе, него прикривања.

Испитујући, у систему француског права, елементе саучешћа прикривањем, које имплицира директан однос између држања ствари и главног деликта, видимо да су потребна четири услова да оно постоји:

а) Треба констатовати један главни и претходни деликт који служи као база саучешћу. Прикривана ствар треба да је била *однесена, утајена* или *прибављена* помоћу једног злочина или преступа. Ова три разна израза примењују се поглавито на три групе злочина или преступа на које се може односити саучешће прикривањем: на *крађу* или *илачку*, за ствари *однесене* (чл. 379. и след. 96. 97. 440. и след.); на *злоупотребу поверења, превару* коју је учинио банкрот. за *утајене* ствари (чл. 408. 402. и 403. кр. зак. чл. 591. трг. зак.).; на *проневеру, лажну исправу, злоупотребу, потреба, слабости,* или *страсти малолетника,* за ствари на које се односи израз *прибављене* (чл. 405. 132. 136. 406. фр. кр. зак.). Али ови изрази толико су широки да обухватају без изузетка и резерве, све деликте против лица или својине који би имали за резултат да учине да туђа ствар падне у руке деликвента.

б) Треба један материјални факт *прикривања*. У граматичком узимању речи, *прикрити* једну ствар значи сакрити је; али у правном смислу значи просто *држати је* у *преварној намери, знајући да је она утајена*. Егзистенција саучешћа прикривањем не тражи *нестанак, скривање* предмета који је однесен, утајен или прибављен помоћу злочина или деликта. Треба, али је довољно да је прикривач *примио* ствар. 1.° Доиста, мало је стало за тим, по *каквом се основу* држи цела или део ствари која произлази из каквог злочина или деликта. Онај који их држи и чува, ма да их не присваја, постаје саучесник прикривањем. Онај који купује један од ових предмета, знајући да је украдена или утајена, баш по праву цену, прикривач је, онако исто као што је прикривач кад му је лопов дао тај предмет. Шта више, поверилац који са знањем прими у исплату суме које су прибављене помоћу каквог злочина или деликта, треба да буде сматран као саучесник прикривањем. 2.° Мало је стало за *карактером* прикривања; случајни прикривач казни се као и прикривач из навике. 3.° Мало је стало за тим да ли се држи ствар, добивена од самог лопова или кога трећег и да ли је овај трећи савестан или несавестан држалац. 4.° Мало је стало баш и за тим, да ли је прикривач учинио или није, употребу прикривеног предмета, да ли он има државину или је престао да је има. Мало је стало за тим шта је с њом учинио: има прикрвања на пример, кад је појео са лоповом производ крађе. Имаће баш прикривања, ако је притежалац каквог предмета који је прибављен деликтом. у место да га је вратио сопственику, предао га виновнику деликта и добио натраг цену. 5°. Мало је стало за тим да ли је прикривач држао саму ствар, или ствар која је прибављена помоћу производа крађе.

Све ове солуције резултују из појма прикривања у француском казненом законику: ово дело не имплицира добит, оно не имплицира баш изрично лични циљ добити. Оно резултује из самог факта примања у државину каквог предмета за који се зна да има тајно порекло.

в) Саучешће прикривањем изискује доиста, да је окривљени радио „са знањем“, т. ј. да је знао да је ствар произашла из злочина или деликта. 1°. Али треба ли да је прикривач имао специјално знања о злочину или деликту којим је ствар прибављена? или је довољно да је он знао да је онај од кога је он држи, могао имати државину само услед кривичне акције? Треба се изјаснити у овоме последњем смислу. Доиста, у принципу није потребно, да би прикривање било инкриминисано, да је прикривач знао све околности деликата: довољно је да је он знао да фаворизира једну кривичну радњу и да је имао намеру да је фоворизира (потпомогне). 2°. Ово знање, по нашем мишљењу, треба да је постојало у моменту кад је ствар дошла у руке прикривача. Карактер државине цени се од дана кад је она почела. То је правило општег права. Ово се правило примењује и на државину прикривача јер је овај одговоран у извесним случајевима под отежавним околностима нарушења само у колико је имао ово знање „у време прикривања“. Не би се дакле могло осудити као саучесник прикривањем, лице које би чувало ствар после пошто је сазнало њено кривично порекло.

г) Најпосле, да би ко био саучесник прикривањем, није довољно да је примио са знањем ствари које су прибављене помоћу каквог злочина или деликта, треба, осим тога, да их је примио у *преварној намери*, т. ј. у намери да прибави себи или другоме недопуштене користи. У истини, овај услов не тражи се формално, али се он мора подразумевати из тог мотива што свако саучешће предпоставља код агента, вољу да фаворизира деликт. Ну, познавање махне ствари која се прикрива не имплицира неминивно преварну на-

[4]) Garraud. Стр. 680.

[1]) *Garraud.* — Traité théorique et pratique du droit pénal français. Сво ово излагање из овога је дела.

меру прикривача: они на пример, који су примили предмете које је покрао један супруг или блиски сродници могли су да знају кривично порекло предмета, ма да нису имали намеру да фаворизирају деликт. Ми држимо[1]) да њих не треба сматрати као саучеснике, ако успеју да докажу њихову савесност. Сама ова опсервација показује да односи сродства између лопова и прикривача не конституишу извињење, као у материји прикривања лица. Нема сумње не може се наметнути супрузима и блиским сродницима обавеза да прокажу злочин њихових супруга, жене, оца, матере, брата, сестре, под претњом да ће бити оглашени за саучеснике. Али, ако су они присвојили предмете који су производи деликта и њима се користили, њихов однос сродства не може их ослободити од казне коју су заслужили што су учествовали у прикривању.

* * *

На међународном казненом конгресу у Петрограду, од 1890. преузносили су три мере за ефикасно сузбијање прикривања: 1°. да се пропишу за извесне професије, као што су: банкари или мењачи, продавци накита и старина, управне уредбе које би имале циљ да предупреде прикривање; 2°. да се од прикривања учини не акт саучешћа, него специјални деликт; 3°. да се уведу прогресивно теже казне за повратак у сличној материји.

Посматрања која су чињена у Француској и на страни, о овој форми криминалитета, расветлила су неколика интересантна факта. Упражњавање прикривања изгледа да је данас скоро сталан елеменат сваке злочиначке асоцијације. Прикривачи су скоро увек у свези са лоповима којима они служе као *подстрекачи* пре него што је удар учињен, а као *прикривачи* пошто се удар учини. После, организација је прикривања по примеру трговачких предузећа. Има извесних кућа које су организоване за прикривање, као што су друге за разврат. Најпосле, то је међународни карактер који је прикривање данас узело. Са овога последњег гледишта, француско правознанство гледало је на прикривање предмета у Француској, који су покрадени на страни, или у прикривању предмета на страни, који су покрадени у Француској, сообразно појму француског кривичног законика, као акцесорно главном деликту и придавало или одбијало надлежност француских судова према томе да ли су они били надлежни или ненадлежни за суђење овог деликта.

Ну, ма какав да је појам прикривања по закону, који се примењује, било да се сматра ово дело као особени деликт, било да га сматрамо као акт саучешћа, — казнено законодавство у случају међународног прикривања показује се као недовољно. Конвенције о екстрадицији између влада једино би могле да отклоне опасности које постају из честих комуникација једне и друге земље. Али би ове конвенције биле олакшане усвајањем у свима земљама једног појма о прикривању, који би га чинио у свима случајевима особеним деликтом.[1])

(По Garraud-у)

Милош М. Станојевић
судија.

[1]) *Garraud* Стр. 686.

[1]) *Garraud*. Traité théorique er pratique du droit pénal français. t. II стр. 686—689.

ПАУК

Луј — Фредерик — Соваж

Признајем: на основу мога расуђивања о правди ја сам убио старицу. Злочин није мој занат. Има већ скоро тридесет година како радим сајџиски занат у једном суморном њорсокаку фобуршком и никад ми није ни на памет падала помисао, да ма кога убијем. Увек сам говорио: крв ме ужасава. Што се тиче крађе, моје су ми муштерије сведоци, да им нисам никад утајао и најситнији делић од сата. До те кобне ноћи сваки ме је поштовао. Најпосле, моја жртва и не заслужује ову вреву која се дигла због ње.

Била је моја сусетка у оној развалини где се налази мој дућан. Показивала се као сиротица, тако сирота, да је сваког јутра одлазила у прошњу милостиње од богоугодних људи. Хранила се окрајцима хлеба и разним отпацима, бачених јутром у сандуке за ђубре. Звали су је Розалијом. Ишла је обучена у прљаве дроњке; коса у сурим фитиљима падала јој је преко изборана лица.

Занат сајџиски ђаволски није напредовао: радећи десет и више сата, једва сам зарађивао насушни хлеб, а нисам увек ни имао посла. Али сам чврстога карактера. Био сам младић без великих прохтева, а мудраци у томе гледају тајну среће. Моје је срце свакад живље куцало од саучешћа у жалосној судбини радника. Кад год је старица пролазила у прошњу, дизао сам главу са посла и казивао бих јој добро јутро.

Постељу сам поставио у дну дућана иза преграде, без светлости и без ваздуха. Преграде између станова танке су. Никад моја сусетка није посумњала, да ћу ја прислушкивати њено кретање у својој соби. У осталом, ја је заиста нисам ни уходио: мало ме се тицало како она живи: излазила је и враћала се безбрижно. Ја сам је почео прислушкивати тек једне бесане ноћи, кад сам чуо да броји злато.

Наредне ноћи моја сусетка понови свој изазивачки поступак. Ја открих чак како њен гадни костур дрхти од пакосне радости. То превршн моју неиздржљивост. Не сме се бити богат у близини једног сиромаха.

Како ме нека несавладљива моћ баци с постеље на тле, упалим мој мали раднички фењер, изађем у ходник, па одмах једним ударом ноге избијем врата мале избе. Тврдица цикну:

— Ко је? и узневерено, она се усправи на своме седишту:

— Јесте ли то ви, господине Сиро? Тако сте ме препали! рече она дрктавим гласом.

Ћутао сам. Своје опсењене очи скренем са ње на другу страну: моју пажњу привуче један голем паук који се је кретао по зиду. Зраци са фењера неизмерно су ширили сенку његову. Шапе се његове узнемирише и он се полагано дочепа једне пукотине на таваници. Узнемирих се и чисто се почех устезати, и можда бих се и повукао. Али, за несрећу, Розалија ме упита:

— Чиме вас могу послужити?

Најпаметније је, да са њом свршим. Оставим фењер на тле и кидишем на просјакињу, која поче да стење, да ме преклиње, да моли за милост, испружив руке у одбрану. Што није завапила за помоћ, то је за то, што се надала, да ћу се ја сажалити, али, чини ми се, да се више бојала, да и осталим суседима не открије своју тајну. Сузе су текле из њених крмељивих очију, њена се одвратност увећавала и мене по ново обузе мисао, да утекнем. Али жудња за осветом појача моју мржњу. Савладам своју одвратност, клекнем коленима на задихана просјакињина прса и ишчупам јој гркљан.

Око нас је владала дубока тишина. Уздахнем дубоко.

У том тренутку страшни паук, на кога сам заборавио, изађе из своје колибе као једини сведок. За трепутак стаде, као опсењен светлошћу, пусти се концем у ваздух, окретао се непрестано док се не спусти на одвезану мараму покојничину. Његове црне очи засијаше, као главице од шпенадле, а шапе му се почеше грчити. Наду свој трбух. Рекло би се, да он љубоморно бди над благом — ђаволски чувар. Задрхтах свим телом.

— Очекни мало, гадни скоте! рикнух ја.

Невешто пружих руку. Али он избеже ударац, изгуби се у замршену косу Розалијину, ту се згури, па онда изиђе на врх јастука, као да ми је хтео пркосити. Ја опет покушах да га шчепам. Неухватив и по други пут ми измаче и штуче у мрак. Где ли ће ме сад вребати?

Време је пролазило и ја се мало по мало савладах. Утолим своју одвратност, ојачам своје осећаје, привучем мараму у којој су били новци. Био сам пијан од радости. Ухвати ме дрхтавица. Одрешим канап, који је везивао крајеве мараме. Наполеони засветлуцаше. Брзо набих џепове као мешине, за тим кренем ка ходнику.

У правоугаонику врата, између зарђалих шарка, паук је поставио препону. Проклети ткач пењао се и силазно, ткао је своју мрежу. Па какав је пљен он очекивао, питам вас? Од један пут прекиде свој глупи посао и поче посматрати моје кретање. За тим својим уснама убоде свој трбух, пусти један конац кога поче увијати, као преслица, и поче брзо уплетати унакрсне мреже. Најзад, чучну у сред мреже и непомично је чекао.

Једним јаросним махом поцепам паучину. Кренем напред, да бих се куртализао ове море, али гадни нитков паде на моју руку и парализова мој усиљај. Баци фењер који се при паду угаси. Подмукле шапе претрчаше преко моје мишице,

па ме онда поганац носу гадом по врату, убоде ме у гушу, па ми се попе на чело. Тај ме смрдљиви додир разјари. Лупих се о зид, трљао сам се рукама по лицу и глави, ударао сам ногама о под. Непријатељ сада умрља и моје усне, па ми се попе и на трепавице. Заборавим на свој злочин. Сав предстрављен овим мучењем, из гласа закукам, позивао сам очајно у помоћ.

За трен ока суседи, у пола обучени, опколе ме; руке правде обвише се око мене. Али шта ме се тиче, што сам ухваћен?

Пакосни паук врати се у своју рупу и сваки корак његових прљавих шапа појачавао је тешки терет големог бола који је ломио моја прса.

С француског,

Ник. Сп. Матијевић.

ПОУКЕ И ОБАВЕШТЕЊА

Учињена су нам ова питања:

I

Суд општине глоговачке, актом својим Бр. 961, пита:

»На молбу свештеника ове парохије, збор општине глоговачке у срезу деспотовачком, донео је зборску одлуку, да се од општинске земље у месту званом »Бара«, отуђи јавном лицитацијом 10 хектара, и отуда добивени новац употреби на грађење нове цркве у Глоговцу.

Ову одлуку збора општине глоговачке одобрио је и Државни Савет — одлуком својом од 9. јуна 1910 год. Бр. 7036.

Моли се уредништво за обавештење: Пошто је Државни Савет већ одобрио ову одлуку збора о отуђењу овог општинског земљишта, и то јавном лицитацијом, онда ко ће ово отуђење — продају извршити јавном лицитацијом, да ли може ово општински суд или полициска — среска власт; како ће се и на који начин извршити ова продаја, и ако је сам општински суд надлежан за продају, онда може ли суд и купцима издати тапију преко свог пуномоћника са већ одобреном одлуком, и да ли ће судови и власти ове тапије тврдити када се уза њих носи и одобрена одлука.

У одобреној одлуци зборској казано је, да се ово земљиште прода на ситније парцеле, и да искључиво могу само купити грађани општине глоговачке а нико други са стране.«

— На ово питање одговарамо:

Продају ове земље, према зборској одлуци, треба да изврши општинска власт а не државна, јер је у питању чисто имовина општинека, те је суделовање државне власти непотребно, у толико пре, што је она дала свој пристанак за ово, који је по закону био потребан.

Како је одлуком условљено, да купци могу бити само грађани општине глоговачке, то ову продају не треба објављивати преко »Српских Новина«, него само објавама у месту — општини.

Наравно, да ово објављивање треба извршити у целој општини тако, да сваки грађанин има могућности да за продају сазна и на лицитацију дође ако хоће.

Да би се што тачније извела ова ствар, и били потпуно заступљени интереси општине, одбор треба да одреди једно или више лица, која ће уз председника општине руководити продајом на дан лицитације, којој у сваком случају треба да присуствује и општински пуномоћник.

Пре него што се одреди дан лицитације, треба цело земљиште парцелисати — поделити у ситније делове, — па сваку парцелу премерити онако, као кад се врши попис имовине, како би се знало шта се и у којој величини продаје и шта ко купује.

По свршеној лицитацији ствар треба изнети пред одбор, те да он одлучи јесу ли цене задовољавајуће или не, и кад он нађе да је продаја у реду, треба наплатити прво излицитирану цену, па да тада пуномоћник изда купцима тапију.

Да се продаја не би изигравала, треба од лицитаната узимати у напред кауцију.

Колика ће бити кауција за сваку парцелу, треба одбор да одреди пре продаје, и да услови, да ће она служити за накнаду штете, ако купци одастану од куповине.

Услове ове треба да потпишу лицитанти пре почетка продаје.

Тапије може суд да изда непосредно на купце, без претходног убаштињавања, и њих ће потврдити и полицијска власт и првостепени суд, кад општински пуномоћник поднесе оверен препис одлуке о продаји, одобрење Државног Савета и одлуку општинскег одбора, да је лицитација одобрена.

II

Суд општине прокопо-кутинске, актом својим Бр. 1086, пита:

»По § 6. *д*. грађ. суд. поступка, сеоски кметови, са два одборника, расправљају и суде све спорове у своме селу до 10 динара закључно, и ове њихове пресуде по последњем ставу § 13. истог поступка одмах по изрицању извршне су.

По чл. 110. закона о општинама, кмет може непослушног казнити са 24 часа затвора или од 1—5 дин. новчане казне, и ове су пресуде одмах по изрицању извршне,

Како има пуно случајева, да кметови изричу своје пресуде на недовољном извиђању, користећи се правом извршности својих пресуда, те се тиме многи штете а и сам закон изиграва, то се учтиво моли уредништво за објашњење у следећем.

1. Може ли општински суд, односно председник општине, као непосредна надзорна власт над кметовима, на жалбу заинтересованих, преиначавати или ништити кметовске пресуде изречене у кругу њихове надлежности по § 6. *д*. грађ. суд. пост. и чл. 110. закона о општинама, кад буде уверен да је дотична пресуда на недовољном извиђању и на штету дотичне стране, која би у ствари, да је предмет довољно извиђен, невина била — изречена и ако може онда по ком законском пропису; и

2. Ако председник општине, односно општински суд, не сме и не може пресуде кметовске, за које буде убеђен да су скроз незаконите преиначавати и ништити као извршне, онда има ли права, по ком закону и код које власти, оваквим незаконитим и на недовољном извиђању донетим пресудама кметовским оштећена страна тражити накнаду штете, ако је случај из § 6. *д*. грађ. суд. пост. односно тужити се за лишење *слободе* ако је случај из чл. 110. закона о општинама?«

— На ово питање одговарамо:

Пресуде сеоских кметова, донесене у кругу њихове надлежности (§ 6. грађ. суд. пост. и чл. 110. закона о општинама) одмах су извршне, и не подлежи ничијем разматрању, па ни општинског суда ни председника општине.

Ако они ове пресуде донесу незаконито и неправилно, нарочито ако то учине свесно и навалично, па тиме некога оштете или му учине неправду, он има права, према чл. 28. Устава земаљског, да их тужи надлежном првостепеном суду, за накнаду штете ако је то у питању, или за учињену кривицу, ако је у питању незаконито лишење слободе.

Као што рекосмо, председници не могу да разматрају и ниште или преиначавају ове пресуде, али где год се увере да је кмет учинио погрешку, они и имају право и дужни су да га саветују, да законе правилно и савесно извршује.

III

Деловођа општине грабовачке пита:

»По члану 53 в. закона о општинама, за председника, подпредседника, кметове, одборнике, као и остале чланике суда, не могу бити бирани они, који су осуђени за злочинства, преступе учињене из користољубља, као и за дела из § 112. крив. закона. док не прође пет година од како су повратили грађанску част. Овај пропис вреди и за све остале службенике који врше јавну службу у општини. Моли се уредништво за обавештење о томе:

1. Да ли, по пропису поменутог члана, вреди овај услов и за деловођу општинског суда;

2. Да ли деловођа улази у особље општинских чланика или не; и

3. Да ли су за деловођу нарочити услови из чл. 114. тач. 3. поменутог закона прецизни, који немају везе са чл. 53. *в*. зак. о општинама«.

— На ово питање одговарамо:

И члан 53. *в*, и чл. 114. закона о општинама нови су, јер су измењени законом од 24. децембра прошле године.

Кад се упореде ове две законске одредбе, онда се јасно види: да је законодавац поставио са свим друге погодбе за општинске чланике и извесно општинско особље, а са свим друге за деловођу.

Јер, док за прве вели да не могу бити на положајима ако није протекло пет година од повраћене грађанске части, дакле дозвољава да су кадгод могли бити осуђивани, дотле за деловођу вели: *»да није никад осуђиван за злочинства, иресуше или истуше учињене из користољубља«*.

Јасна је, дакле, разлика између једних и других погодаба, и уредништво налази да не може бити деловођа онај, код кога

стоји случај тачке 3. чл. 114. закона о општинама, без обзира на то што је повратио грађанску част, јер овај последњи услов важи за остале часнике и особље а не и за њега.

Државни, Савет у једном конкретном случају стао је на другчије гледиште од гледишта уредништва, али уредништво налази, да је прави смисао закона оно, како је напред речено.

IV

Суд општине лугавачке актом својим Бр. 1549, пита:

„Министарство Финансија, претписом својим од 16. фебр. тек. год. БПр. 234, објаснило је, да је за општински буџетски прирез, који износи до 50% потребна одлука — одобрење општинског збора, према чл. 167 Устава земаљског.

Поступајући по горе наведеним законским прописима, суд овај саставио је буџет прихода, по коме прирез за подмирење расхода износи до 50% и пошто га је општински одбор одобрио, послат је надзорној власти на преглед. Надзорна власт пошто га је прегледала, вратила је буџет овом суду те да предвиђен прирез одобри општински збор.

Када је буџет збору изнет на одобрње, од 800 правних гласача гласало је за одобрење прireза свега 26 правних гласача, а остали нису хтели гласати, ни против нити пак за одобрење.

Кад се узме у обзир да на збору треба да учествује половина и један више правних гласача, уписатих у азбучни списак (према чл. 51 зак. о општ.) онда је на овом збору требало учествати 401 правних гласача па тек онда да се ствар реши.

Поменутим чл. 51 зак. о општинама није објашњено: шта ће се радити ако на првом збру не учествује довољан број гласача, да ли ће се сазвати други збор, а шта ће се радити на овом другом збору ако опет не учествује довољан број гласача.

С тога се моли уредништво за обавештење:

1; Да ли ће суд сазивати други збор пошто на првом збору није учествовао довољан број гласача; и по ком законском пропису.

2; Шта ће сад радити ако и на овом другом збору не учествује довољан број гласача, да ли ће буџет слати на одобрење Окружном одбору, или ће и даље гласање продужити, које се дуго може одуговлачити, и опет остати нерешено?“

— На ово питање одговарамо:

Суд је погрешно разумео члан 51. закона о општинама, јер он не тражи да на збор дође половина и један више од укупног броја правних гласача у једној општини, него изречно вели: „збор решава са оноликом бројем правних гласача, уведени у азбучни списак, *колики је на збор дошао,* а пуноважна је одлука збора оно, зашто је гласала половина и један више од *дошавших* гласача.“

Према овоме, кад су свих 26 *дошавших* гласача гласали за прирез, онда је он одобрен, и суд нека буџет пошље окружном одбору на даљи рад.

V

Деловођа општине златарске пита:

„Многа лица из једне општине, осуђена су на плаћање кривичних трошкова селу Н. за извршену горосечу.

Да би се та лица ослободила од плаћања, удесе споразумно са општинским судом, те им половина правних грађана дотичног села потпише, да им ове трошкове поклања. Те њихве потписе овери и потврди општ. суд, па им после на основу те потврде пуномоћници сеоски издају признање, да је село Н. опуномоћило исте овим путем, те да осуђенима ту суму новаца поклоне, и власт, на основу тог поднетог признања, сматра да су село измирили те сматра и пресуду за извршену.

Молим уредништво за обавештење: Да ли је ова радња општинског суда правилна и на основу којег законског прописа, јер по закону о општинама, па ни другим специјалним законима, не стоји да села могу чинити поклоне овакве природе и на овај начин?“

— На ово питање одговарамо:

Ако се под кривичним трошковима има разумети накнада штете, за посечену шуму, онда она не може бити опроштена ни овим путем, па чак ни зборском одлуком, јер општинска шума није својина само онога дела правних гласача, него свију чланова једне општине.

Она чак није својина само садашњих пунолетних чланова општине, него и оних који ће то тек бити.

Ако се овоме дода и то, да се на овај начин изиграва и сам закон о шумама и потсеца чак и потреба његовога постојања, онда поклону још мање може бити места.

Према томе, свака полицијска власт, која помаже овакве смицалице кривача и општинских власти, саучесник је у кривици, коју они врше.

Сваки поштен грађанин, који за овакву смицалицу сазна, дужан је да одмах извести г. Министра Народне Привреде, који ће овоме стати на пут.

ОДЛУКЕ ДРЖАВНОГ САВЕТА И КАСАЦИОНОГ СУДА

Кад се удовица, која је са децом мушком или женском, родитељима мужевљевим или браћом и сестрама, на уживању добара мужевљевих заостала, не би могла са овима сложити, полицијска власт дужна је уступити јој на уживање раван део са истим законим наследницима.

Александар Н., као пуномоћник Јоне удове пок. Д. Г., из Пирота, обратио се начелнику среза нишавског и навео, да је по тапији пиротског прв. суда од 28. јула 1896 год. № 6378, половина воденице на реци Нишави својина његове властодавке Јоне, а друга половина да је својина наследнице пок. Д. Г. — Данице жене Н. М., на којој она — Јона — има права удовичког уживања према решењу неспорног судије пиротског првостепеног суда од 27. марта 1907. године № 3996.. ну да она ни једно ни друго ово своје право не ужива, јер су јој исто њена кћи Даница и зет Н. М. још давно приграбили, па је стога молио, да се они са уживања целокупног поменутог имања, као несавесни држаоци, истисну и припадајући део истог његовој властодавци Јони уступи.

Саслушани по овоме Даница и муж јој Н. М., изјавили су, да они поменуту водницу не уживају самовласно и да удова Јона има од исте само право удовичког уживања, али како она код њих живи и они бригу о њој воде, то јој право уживања на половину воденице не признају.

Пом. Јона изјавила је, да она истина станује у истој кући с њима, али да не живе у заједници, већ да она борави одвојено и да о њој никакву бригу не воде но да су јој све имање заузели, па је с тога понова тражила да јој се поменута воденица, половина као сопственици по тапији, а друга половина као удови на уживање уступи.

Начелник среза нашао је, да је пуномоћник удове Јоне поднетом тапијом судском пуноважно доказао, да она на једну половину воденице има искључиво право својине, и поднетим решењем неспорног судије, да на другу половину има права удовичког уживања, па је с тога решењем од 5. октобра 1909 год. № 12995. одлучио, да Даница по извршности решења уступи удови Јони воденицу, и то једну половину у својину, а другу на удовичко уживање, остављајући јој право, да путем спора против Јоне докаже, да Јона нема право својине на једној половини спорне воденице, а право удовичког уживања на другој половини.

Решење ово оснажило је начелство окружно, а решење овога одобрио је Министар Унутрашњих Дела својим решењем од 14. новембра 1909. год. П№ 24853.

По изјављеној жалби, Државни Савет нашао је, да ожалбено решење Министрово не одговара закону са ових разлога:

Као што се види из тапије пиротског првост, суда од 27. јула 1896 год. № 6378. и распоредног извршног решења неспорног судије истог суда од 27. марта 1907 год. Бр. 309. МБр. 1145., донесеног о наслеђу по маси пок. Д. Г., баштована из Пирота, Јона удова пок. Д. Г. сопственица је половине воденице на реци Нишави, а друге половине сопственица је жалитељка Даница као наследница, ну под теретом Јониног удовичког уживања до смрти или преудаје.

По § 414. грађанског закона, ако удовица по смрти мужа на уживању добара мужевљевих са децом мушком или женском, или са родитељима његовим или браћом и сестрама заоставша, не би се сложити могла, па би или она или наследници ову деобу захтевали, то у таквом случају припада њој на уживање раван део са истим законим наследницима, којима ће такви после смрти жене или у случају преудаје припасти.

Према томе, кад тужиља Јона има права удовичког уживања на другој по-

ловини воденице заједно са наследницом Даницом, онда је среска власт погрешила, што је решењем својим уступила целу другу половину воденице Јони већ је требала само половину од те друге половине да јој уступи на уживање, и као што је решењем жалитељку Даницу упутила на спор ради доказивања да тужиља нема права својине на првој половини воденице, а ни право удовичког уживања на другој половини воденице, тако је исто требала тужиљу да упути на спор да докаже да има право удовичког уживања и на други део друге половине спорне воденице.

Министар Унутрашњих Дела писмом од 26. априла 1910 године П№ 8178. известио је Државни Савет, да се са предњим посматрањем саветским слаже, и да ће у смислу саветских примедаба издати жалитељки друго решење.

Одлука Државног Савета од 4. маја 1910 год. № 5621.

Један случај неправилности избора услед тога, што једна кандидатска листа није била прилепљена на кутију, те се за њу на збору није ни могло гласати.

Милован С. из Л. . . . .жалио се Државном Савету противу избора кмета села Л. . . . . који је извршен на дан 11. априла 1910 године, због ових неправилности:

1. што сазив збора није никако објављен; и

2. што бирачки одбор није једну кандидадску листу потврђену судом ставио на кутију, те се за њу није ни гласало.

II. Одсек Државног Савета по оцени жалбених навода и расмотрењу изборних акта, нашао је, да овај избор не може остати у снази с тога, што се из записника бирачког одбора о раду на збору за овај избор види, да је бирачки одбор прилепо свега две кандидатске листе на кутије, за које се свега и гласало, а да трећу кандидатску листу З. . . . . Л. . . . ., како се из поменутог записника као и саслушања овог кандидата од 11. априла 1910 год. види, није лепио на кутију, нити се за њу тога дана гласало, а то је међутим противно чл. 53. *з.* и чл. 54 *б.* закона о општинама, по којима је свака листа, потврђена од првостепеног суда, морала имати на дан збора своју засебну кутију, те је и бирачки одбор био дужан да све потврђене кандидатске листе прилепи на кутије како би се на тај начин омогућило гласање за сваку.

С тога је на основу чл. 170. зак. о општинама решио, да се овај избор кмета селе Л. . . . . поништи.

Одлука од 17 маја 1910 год. № 6219.

Један случај уништаја избора услед прекида рада бирачког одбора у подне.

Милан Р., из Б. . . . . жалио се Државном Савету противу избора часника за општину б. . . . . који је извршен 28. марта 1910 год. због ових неправилности:

1. што је бирачки одбор, у место чл. 54. *к.*, прменио чл. 46. и 47. зак. о општинама, те је гласање у подне прекинуо од 12 до 2 часа по подне и гласање закључио у 5 часова по подне.

2., што је председник бирачког одбора, који је и кандидат за одборника на изабраној листи, овај прекид намерно удесио, да би омео неке гласаче, у чему је и успео;

3. што у записник није уношено све што је на збору рађено;

4., што је благајник општински изопијао гласаче, који су, онако пијани, нападали и тукли остале гласаче;

5., што чланови бирачког одбора нису одређени коцком; и

6., што између изабраних часника постоји сродство.

Трећи одсек Државног Савета, и не упуштајући се у оцену осталих жалбених навода, нашао је, да овај избор не може остати у снази с тога, што је протоколом о одвојеном мишљену два члана бирачког одбора од 28. марта 1910 год. утврђено, да је, противно изречном пропису чл. 54. к. зак. о општинама, гласање прекидано од 12. часова у подне до 2. часа по подне а тај је прекид могао бити од утицаја на ресултат гласања.

С тога је на основу чл. 170. зак. о општинама решио, да се овај избор поништи.

Одлука од 27. априла 1910 год. № 4252.

У општинама, састављеним из неколико места, избор кметова врши се на варошким односно сеоским састанцима засебно једно за другим у дане, које општински одбор одреди.

В. В., из Д..... жали се Државном Савету противу избора кмета села Д... .... извршеног 4. априла 1910 год., због ових неправилности:

1. што су једног истог дана вршени избори кметова и за ово село и за село В.....

2. што је гласање вршено у једној истој соби за оба кмета; и

3. што је био један исти бирачки одбор.

II. Одсек Државног Савета, по оцени жалбених навода и расмотрењу изборних акта, нашао је, да овај избор не може остати у снази с тога, што се из објаве општинског суда од 12. марта 1910 год. № 435. о сазиву збора за овај избор, као и одлуке општинског одбора о одређивању дана за исти, види, да је једновремено, једног истог дана и од једног истог бирачког одбора извршен избор и кмета овог села и кмета села В....., а међутим то је противно чл. 58. и чл. 53.г. закона о општинама, по коме се у општинама, састављеним из неколико места, избор кметова има извршити засебно једно за другим у дане које општински одбор одреди.

С тога је на основу чл. 270. зак. о општинама решио. да се овај избор поништи.

Одлука од 15. маја 1910 год. № 6377.

Јос. К. Ст.

Одлука опште седнице касационог суда од 4. маја 1910. Бр. 5515.

Застарелост из § 931. грађ. законика од 6 година важи и за застарелост права на накнаду штете државе према појединцима, а не само за застарелост покретних добара државних.

Главној Контроли био је тужен од месне контроле окр. ваљевског М. Б. за накнаду штете, коју је овај причинио држави као рачунополагач дотичне општине.

Главна Контрола пресудом својом од 28. октомбра 1909. год. № 23305, осудила је М. Б. да накнади причињену штету држави. Но по жалби туженог Касациони Суд, примедбама својим од 16. фебруара 1910 № 1892, поништис је поменуту пресуду Главне Контроле са разлога:

„Кад је § 939. грађ. закона, који пропис нарочито говори о застарелости права на тражење накнаде штете, прописано, да штета застарева за три, односно за 24 год., ако је из злочинства постала, и, кад се у овом законском наређењу не прави разлика, да ли је штета учињена према држави или само према приватним, онда је Главна Контрола, погрешила што и у овом спору, питање о застарелости, није ценила по наведеном законском пропису, већ по § 931. грађанског законика.

Ово нарочито и за то, што пропис § 939. грађ. закона долази после § 931. истог закона, те кад не изузима штету према држави, нити зато упућује на § 931. гр. зак. има се узети, да вреди за све случајеве, па ма штета према коме била учињена, у колико то другим специјалним законима није друкчије наређено.“

Главна Контрола није примила ове примедбе Касац. Суда, већ је дала следеће противразлоге:

„Све до ове одлуке одељења Касационог Суда, стално је примењивана за спорове. који се по државним рачунима воде код Главне Контроле, застарелост из § 931. а не из § 939. грађан. законика. Изузимајући, можда. поједине случајеве из давнашње практике Касационог Суда по правилу и управо искључиво, примењивана је шесто-годишња застарелост из § 931. а не трогодишња из § 939. грађ. зак. Од многобројних примера Главна Контрола наводи одлуку првог одељења Касац. Суда од 18. марта 1908. г. № 2524, којом је оснажена пресуда Главне Контроле од 13. децембра 1907 г. № 30720; а та пресуда донета је на штету односно жалиоца баш по том основу, што према туженом није примењена застарелост од три већ од шест година из § 931. гр. зак. По том предмету, да је било места примени § 939. пресуда Главне Контроле била би поништена у корист туженога, јер је много више протекло од трогодишњег времена, колико се у смислу то а §-а за застарелост тражи. За доказ ових навода прилаже се у верном препису пресуда Гл. Контроле, жалба туженог и одлука првог одељења Касац. Суда. Као што се из текста одлуке Касац. Суда види у тој седници је учествовао један судија, који је учествовао и у доношењу одлуке, на коју се ови противразлози односе. То значи, да се ове две одлуке Касационог Суда у основи не слажу, а кад је тако, онда је у интересу ствари, да се дође до једнолике при-

мене закона, како се не би у истоветним случајевима доносиле разнолике одлуке, према томе. је ли предмет расматран и решаван у једном или другом одељењу Касационог Суда, а према гледишту, које о том питању преовлађује у појединим одељењима. Преовлада ли гледиште за примену § 939. грађ. зак., онда се приступа једној начелној новини, која се у основи противи другој па и најскоријој општој практици Касац. Суда. Међутим, Главна Контрола налази, да нема разлога да се таквој важној новини приступа, да се толико годишња пракса Касац. Суда и Главне Контроле ремети и да се на тај начин код масе осуђених лица створи уверење, да су очевидно против-законито осуђени на накнаду штете; јер према њима није примењен § 939. са трогодишњим већ § 931. са шестогодишњом застарелошћу. Треба дати одвећ јасне и убедљиве разлоге, да је одиста закон кроз тако дуго време и све до најновијег доба погрешно примењиван, па да се та новина може правдати. Главна Контрола не налази, да такви разлози постоје. Кад је Законодавац, у намери да јаче заштити јавне интересе, прописао парочиту. дужу застарелост, у корист извесних установа општег значаја. па тој намери дао очевидна израза у § 931. грађ. зак. прописујући застарелост од шест година у корист тражења државних. а такав је случај и овде, онда би се тешко могло схватити, да за те случајеве треба ипак применити краћу застарелост из § 939., застарелост од три године, која се односи на друге случајеве, а не и на оне, које предвиђа § 931. Не стоји то, да се те две одредбе сукобљавају. У § 939. није у опште било потребе предвиђавати парочиту застарелост за накнаду штете по државним потраживањима, јер је то питање и садржано и расправљено једном општом одредбом, која се на државна потраживања односи, а то је одредба из § 931. гр. законика.

Ако би се узело, да накнада штете није покретно добро, као што је то у давнашњој прошлости још 5. октобра 1878. год једно одељење Касац Суда по извесном спору (који се тицао цркве) расправио решењем № 2169, па би се том давнашњем и вероватно усамљеном гледишту и сада приступило, одлуком опште седнице на широј, начелној основи, онда би за јавну касу било одвећ штетних последица и поред све заштите, коју има по § 931. грађ. зак. А зашто? Може ли се одиста бранити, да тражење накнаде штете, која има непосредне везе са покретним добрима и од њих управо и долази, да то тражење није у ствари тражење покретнога добра или његове вредности? Може ли се то одвојити као неки оделит, друкчији правни појам, од онога, који је изложен у § 931. грађ. зак? Како би се могло правдати, да тражења јавних каса, која се односе на покретна добра, застаревају за шест година, а накнада штете за та иста добра да застарева за три године и то по § 939., који с тим добрима нема никакве везе.

Како би се онда могла разумети и правдати, иначе, са свим правилне и скорашње одлуке опште седнице Касационог Суда од 2. јануара 1908. г. № 14186, по којој нарочита застарелост, која вреди, за непокретна општинска добра, по том истом § 931. има да се примени и на све тражбине, које са тим добрима имају везе.

Кад је реч о накнади штете из § 939., а ствар се тиче државе, застарелост се има применити и расправити у вези са § 931. грађ. зак., као што је досада тако дуго и једнолико практиковано, и као што се то лепо види из оног случаја, који је расправљен у првом одељењу Касационог Суда, по гласу приложених акта.“

Касациони Суд у својој општој седници нашао је да су противразлози Главне Контроле закону саобразни, а да примедбе не стоје, па је стога вратио предмет одељењу, да донесе одлуку о главној ствари. Према оваквој одулци одељење Касационог Суда поново је расмотрило акта овога спора и нашло да је пресуда Главне Контроле на закону основана и за то ју је и оснажило.

М. Л. Р.

СЛУЖБЕНЕ ОБЈАВЕ

ПОТЕРЕ

Јован Близуровић, аустријски војни бегунац, који је био на сталном становању у Лесковцу, извршио је опасну крађу Симону Стојановићу, механџији из истог места, па затим побегао. Том приликом однео је покрађеном 50 динара у новцу и један полован црни капут. Он је стар 20—23 године, округлог лица, црномањаст, бркова црних малих, дежмекаст, на себи је имао панталоне од аустријског војничког шајка. — Депеша начелника среза лесковачког Бр. 14932.

Лазар Митровић, Циганин, има да одговара код кварта палилулског за крађу коња. Он је стар 50 година, висок, црне проседе браде — Акт кварта палилулског Бр. 4851.

Сава Бојновић, из Мале Митровице, има да се притвори на захтев овдашњег аустроугарског посланства. Он је стар 27 година, очију и косе црне, кажипрст на десној руци деформиран. — Акт Министарства Унутрашњих Дела ПБр. 6648.

Два непозната разбојника, 28. прошлог месеца, напали су Вукану жену Танасија Илића из Црквенца, и отели јој 45 динара у новцу, једну мушку кошуљу, једне гаће, две трубе платна, и један памук фитиљаш. По њеном казивању зликовци су изгледали овако: један је стар 25—26 година, средњег раста, риђ, дежмекаст, од одела на себи имао је антерију од црног шајка, на глави шубару и био је нагарављен; други је незнатно мањи од првог, црномањаст. црних бркова. На месту где је извршено разбојништво нађена је њихова марама бледожуте боје, са затворено-црвеним шарама. — Депеша начелника среза ресавског Бр. 12506.

Лазар Ђорђевић, скитачки Циганин, стар 40 година, густих бркова, на десној руци у прстима сакат одговара за покушај убиства. — Депеша Бр. 3. комесара панађура у Тополи.

Препоручује се полицијским и општинским властима, да за овим побеглим лицима учине најживљу потеру, и у случају проналаска стражарно их упуте власти која је потерницу издала, с позивом на означене бројеве акта или депеша.

НАЂЕН ЛЕШ

У атару села Церја 19. прошлог месеца Ибар је избацио један непознати мушки леш, који је у води лежао више од месец дана.

Леш је стар око 30 година, дугачак 179 см. добре мускулатуре, здравих зуба, без одела и икаквих повреда. — Акт начелника среза жичког Бр. 11666.

ТРАЖИ СЕ

Јеремија Белаковић, раденик из Београда, отишао је од своје куће 15. прошлог месеца, и до данас се није вратио.

Он је стар 42 године, црномањаст, средњег раста, у официрској старој блузи са шајкачом на глави. — Акт кварта палилулског Бр. 4798.

УХВАЋЕНИ

Стојадин Станисављевић и **Милорад Јовановић** осуђеници, чије смо потернице изнели у прошлом броју, похватани су.

КРАЂЕ СТОКЕ

Ноћу између 22. и 23. прошлог месеца непознати крадљивац украо је Милану Радојичићу, учитељу из Мачковца, једну кобилу високу 130 до 140 см. кулашасту, гриве мрко лисасте са жигом В. — Депеша начелника среза расинског Бр. 12652.

Ноћу између 20. и 21. прошлог месеца непознати крадљивац украо је једну кобилу Радомиру Петровићу из Поточица. Кобила је длаке дорастасте, на левој страни трбуха има килу са жигом „О“. — Депеша начелника среза темнићског Бр. 7414.

Непознати крадљивац украо је Станојлу Бркићу, из Прћиловице, једну кобилу, длаке дорастасте, цветасту. на једној нози чарапасту, матору 6 година. — Депеша начелника среза моравског округа нишког Бр. 8415.

Обраћа се пажња свима полицијским и општинским властима на ове крађе и крадљивце.

НА ЗНАЊЕ

Комплети „Полицијског Гласника“ за 1908. и 1909. год., у елегантном тврдом повезу, могу се добити у уредништу по цену од 20 динара за једну годину. Комплети у меком повезу за 1908. и 1909. год. могу се добити по цену од 15 за једну годину, или оба заједно за 25 динара.

Штампа Краљ. Срп. Државне Штампарије уредник Милорад А. Вујичић

БРОЈ 28. У БЕОГРАДУ, НЕДЕЉА 18. ЈУЛА 1910. ГОДИНА VI

ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК

СЛУЖБЕНИ ЛИСТ МИНИСТАРСТВА УНУТРАШЊИХ ДЕЛА

„ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК“ излази једанпут, а према потреби и више пута недељно. Претплата се полаже у напред, и то најмање за пола године код свију полицијских власти, и износи: 20 динара на годину за државна и општинска надлештва, а за све друге претплатнике у опште 12 динара годишње. За иностранство: годишње 24, полугодишње 12 динара у злату. Појединн бројеви **„Полицијског Гласника“** не продају се. Рукописи се не враћају.

СЛУЖБЕНИ ДЕО

Његово Величанство Краљ Петар I, благоволео је, на предлог Министра Унутрашњих Дела, поставити:

за начелника прве класе округа пожаревачког Миливоја Савића, начелника исте класе округа ваљевско, — по потреби службе;

за начелника друге класе округа београдског, с платом коју је и до сада имао, Чедомира А. Костића, начелника исте класе округа смедеревског, — по потреби службе;

за начелника друге класе округа крушевачког Љубомира Марковића, начелника исте класе округа нишког, — по потреби службе;

за начелника друге класе округа ваљевског Милоша Ђорђевића, начелника окружног у пензији;

за начелника друге класе округа пиротског Стевана Живановића, пензионера;

за начелника треће класе округа подринског Живојина Аранђеловића, начелника исте класе округа крушевачког, по потреби службе;

за начелника треће класе округа нишког Ивана Ђонића, начелника исте класе округа пожаревачког, — по потреби службе; и

за начелника четврте класе округа смедеревског Видена Панђуровића, начелника исте класе округа пиротског, — по потреби службе.

Из канцеларије Министарства Унутрашњих Дела, 3. јула 1910. год. у Београду.

Указом Његовог Величанства Краља Петра I. на предлог Министра унутрашњих дела, а на основу § 6. закона о местима решено је:

да се место Дренова, заселак села Жељина, општине сирогојнске у срезу златиборском, по изјављеној жељи својих становника, прогласи за село под истим именом с тим, да и даље остане у саставу садашње општине.

Из канцеларије Министарства Унутрашњих Дела, 8. јула 1910. год. у Београду.

Указом Његовог Величанства Краља Петра I. на предлог Министра унутрашњих дела, а на основу § 6. закона о местима решено је:

да се место Доњи Део села Велике Сугубине, општине слатинске, у срезу левачком, по изјављеној жељи својих становника, прогласи за село под називом Старо Село с тим да и даље остане у саставу садашње општине.

Из канцеларије Министарства Унутрашњих Дела, 10. јула 1910. год. у Београду.

РАСПИС

Свима окружним начелствима и Управи града Београда

Министарство Иностраних Дела издало је распис свима дипломатским мисијама на страни, да од сада не издају никакву новчану и материјалну помоћ оним Циганима, који би путовали по иностранству без средстава за живот. С тога се препоручује свима полицијским и општинским властима, да упозоравају путујуће Цигане, да ће се излагати неприликама, ако путују по иностранству без средстава потребних за живот и пут, јер помоћи од конзулата и мисија на страни неће добити.

Нека начелство — Управа — ово достави подручним властима ради управљања.

ПБр. 12478.
28. јуна 1910. год.
у Београду.

Министар унутрашњих дела,
Љ. Јовановић с. р.

СТРУЧНИ ДЕО

О ПРОДАЈИ ЗА ИЗВРШЕЊЕ ОДЛУКА СУДСКИХ

(НАСТАВАК)

Слична установа постоји и у аустриском праву, код јавне продаје непокретних добара. По аустриском закону о извршењима (Exekutionsordnung), уступање (Zuschlag) пописаног добра, оном надметачу који је на дан лицитације (Versteigerungstermin) дао највећу цену (der Meistbietende), није дефинитивно. По §-у 196. тога Закона допуштено је, у року од четрнајест дана од дана када је објављена судска одлука о уступању пописаног добра најјачем надметачу („inerhalb vierzehn Tagen nach Verlautbarung der Zuschlagserteilung“), учинити нову понуду која се зове Ueberbot (француска la surenchère) и која мора бити, од последње понуде (Meistbot) на лицитацији, већа бар за једну четвртину (§ 195. други став истога Закона). Ту понуду треба, по § 196., учинити код извршнога суда (Exekutionsgericht), а, у исто време, понуђач мора доказати да је, од цене коју је понудио, положио једну четвртину било у готовом новцу (Bargeld) било у државним хартијама (inländische Wertpapieren). О овој понуди има се последњи надметач, онај коме је, као највећем понуђачу, добро на лицитацији уступљено (der Ersteher), известити, и тај надметач има право нове понуде — јер их, наравно, може бити више — према себи обеснажити, тиме што ће и он, од своје стране, понудити онолико колико од тих понуда износи она која је највећа („Er kann die angebrachten Ueberbote dadurch entkräften, dass er sein Meisbot auf den Betrag des höchsten Ueberbots erhöht — § 197.). И то он мора изјавити, опет код извршног суда, у року од три дана откада му је последња већа понуда („das letzte eingelangte Ueberbot“) саопштена. У том случају, све те нове понуде одбијају се („Wenn der Ersteher das Meistbot gemäss § 197. erhöht, sind sämtliche Uberbote zurückzuweisen“ — § 198.) и добро се уступа dem Ersteher-у, то јест највећем лицитанту који је, своју ранију понуду, попео на висину највеће нове понуде. Ако, пак, прође онај рок од три дана, а тај лицитанат се не јави са својом понудом, тада се добро уступа ономе чија је понуда међу новима најјача, а ако су оне једнаке, тада се добро уступа ономе који је најпре своју понуду дао („...Sonst ist unter mehreren Ueberbietern derjenige zuzulassen, welcher den höchsten Preis an-

geboten hat; bei Gleicheit der Ueberbote giebt das Zuvorkommen den Ausschlag« § 198. први став). После судске одлуке којом се добро dem Ueberbieter-у уступа, не може бити више надметања („Gegen den Beschluss, durch welchen der Zuschlag erteilt wird, ist ein weiteres Ueberbot unzulässig« — § 199.).

Немачки Грађ. Судски Поступак овде је као и наш: продаја, како покретних тако и непокретних добара, остаје на ономе који је, на дан лицитације (Versteigerungstermin), највише понудио. „Der Zuschlag ist dem Meistbietenden zu erteilen«. (Добро се уступа најјачем понуђачу), вели Fittng, у своме, до сада већ више пута овде наведеном, делу, *Der Reichs Civilprozess*, S. 662. Судска одлука о уступању пописаног добра највећем понуђачу зове се, код непокретних добара, Der Zuschlagbeschluss.[1])

Даље је дејство закључења продаје то: да се кауција, положена по §-у 479. став други (допуна од 14. Јула 1878. зб. 38., стр. 58.), враћа одмах оним лицитантима на којима продаја није остала, као што се то види из другога става §-а 481. (допуна од 14. Јула 1898.): „Положена кауција враћа се одмах по свршеној продаји свима осталим надметачима, осим ономе на коме је имање остало«. Пошто ти лицитанти, услед уступања добра оном надметачу који је дао највећу цену, нису купци и, због тога, немају, поводом лицитације, никакве обавезе, то кауција губи сада онај значај који је имала, док је било могућно да један од тих лицитаната добро на продаји, као најјачи надметач, прибави. Треба приметити да се, под „свршеном продајом«, разуме овде: закључена продаја, а не продаја која је постала извршна, било услед тога што није против ње нико изјавио жалбу (§§ 503. и 507.) било зато што је и суд, пред који је продаја била на расматрању услед жалбе заинтересованих, продају оснажио (§ 507.). Нема спора да је овако, пошто је, за надметаче на којима продаја није остала, равнодушна ствар да ли ће продаја та бити или не уништена: они су, уступањем добра највећем надметачу, дефинитивно од сваке обавезе ослобођени. Ако се кауција није састојала ни у „готовом новцу« ни у „сигурним папирима« већ „у сигурној залози покретних ствари или непокретног имања«. тада и ова залога престаје, после закључења лицитације, ако је њу дао који од лицитаната на којима продаја није остала: покретна залога враћа се залагачу одмах (§ 325. Грађ. Зак.) а непокретну, која се, као што знамо, стиче уписом у хипотекарне књиге (§ 326. Грађ. Зак., Интаб. Уредба), има право лицитанат одмах, такође, из књига исписати, истабулирати (тач. XIX. Интаб. Уредбе). Наравно, у овом последњем случају, лицитанат би морао поднети надлежном првостепеном суду (тач. VI. Интабулационе Уредбе) доказ о томе да он није, на дотичној продаји, био последњи надметач, те да, према томе, његовој интабулацији нема више места. Најзад, ако је лицитанат на коме продаја није остала један од оних који, по §-у 479., нису дужни полагати кауцију, њему се, по закључењу продаје, неће имати шта враћати.

Друкчије ствар стоји са највећим надметачем, на коме је продаја остала. Као што смо то видели из цитираног пасуса §-а 481., њему се кауција не враћа, по свршеној продаји, односно не враћа му се покретна залога нити може скинути хипотеку, дату место кауције, ако је такав случај. Разлог због кога је тај лицитанат био положио кауцију односно конституисао залогу сада се остварио: од једне могућности, вероватноће, да он, лицитанат, може доћи, поводом продаје, у обавезу, тај разлог се сада претворио у сигурност, наравно под условом да продаја остане стална, да се не уништи: кауција, односно залога, одговара, у границама у којима су дате, за измирење излицитиране цене, и, евентуално, за измирење оне штете која би се, за случај да, због неполагања цене од стране тога лицитанта, дође до нове продаје, показала на овој другој продаји (§. 484., допуна од 14. Јула 1898. год.).[1]) Ако највећи надметач није дао ни кауцију ни залогу, зато што је он било интабуланат било неинтабулисани поверилац за чији је рачун непокретно имање узето у попис (§.479., други став), обавезу у коју је дошао куповином пописаног добра гарантовање тражбина коју има према дужнику. У осталом, ево како се о томе изражава законодавац, у другом ставу §-а 481. (замена од 14. Јула 1898.): „Ако продаја остане у снази и купац цену положи, кауција ће му се при полагању цене урачунати у цену или вратити. А ако продаја остане у снази, а купац цену не положи, него буде нова продаја имања на његову штету по §-у 484-ом, кауција ће се употребити на измирење трошкова око нове продаје и штете ако штете буде, што би се на новој продаји добила цена мања.«

Разуме се да примени другога става §-а 481. односно враћања кауције лицитантима некупцима нема места код продаје покретних ствари, пошто се ту кауција не полаже, а не полаже се стога што се, по §-у 483., „Јавно продаје за готове новце, који се полажу за покретну ствар одмах...« Исто је тако и у другим законодавствима. Тако, §. 276. *in fine* Аустрискога Exekutionsordnung-а, у коме се говори о јавној продаји(Versteigerung) покретних добара, вели: „Ein Vadium haben die Bieter nicht zu erlegen,« то јест надметачи немају да полажу кауцију. Ово зато што се у §-у 278. истога Закона који, такође, говори о продаји покретности, каже: „Die zu versteigernden Gegenstände werden nur gegen Barzahlung verkauft und müssen vom Meistbietende sofort übernommen werden« (став други), што ће рећи: Предмети за продају одређени продају се само за готов новац и највећи надметач може их одмах узети. § 817. (728.). Немачкога Грађ. Суд. Поступка прописује, за јавну продају покретних ствари, као што нам је то већ познато „Die Ablieferung einer zuschlagenen Sache darf nur gegen baare Zahlung geschehen«, то јест: Продаја једне уступљене ствари може бити само уз плаћање у готовом новцу. Чл. 624. Франц. Грађ. Суд. Поступка садржи, за јавну продају покретних ствари, овакву одредбу: „L'adjudication sera faite au plus offrant, en payant comptant...«, а то значи: Ствар ће се уступити најјачем надметачу, за готов новац...[1])

(НАСТАВИЋЕ СЕ)

Ж. Перић

КРИМИНАЛНИ МУЗЕЈ

Жандамеријске школе у Волау[2]) (Пруска)

У пруској жандармеријској школи у Волау имао сам прилике да се изближе упознам са једним важним помоћним средством за обуку жандарма — са *криминалним музејом*.

Као што су Немци практични на сваком, тако су и на овом послу. Теоријска предавања, која се у овој школи држе жандармским кандидатима у троме сечним курсевима, допуњује се практично очигледном наставом у овоме музеју, који је ради тих инструктивних циљи поглавито и установљен, богато снадбевен и целисходно распоређен.

Помоћу примера, будући полицијски службеници, упознају се са оруђима којима се кривична дела врше, и чиме се кривци при извршењу дела сво служе, као и на шта жандарми треба да обрате пажњу при прикупљању података о злочину и злочинцу.

Богат музеј ове примерно уређене школе смештен је у једној пространој и видној дворани. Изложени предмети већином су узашћени од појединаца и школи послани од стране судских и полицијских власти са територије коју ова школа жандармима снабдева. То су све предмети којима су кривична дела вршена, или су и сами производ тих дела.

У овоме музеју предмети су груписани према категоријама кривичних дела а не према једнородности самих ствари. Тако гледалац може наћи у једној групи: длето, јеге, цепну мараму, лествице од ужета и остатак од цигаре у гипсу са отисцима пушачевих зуба; у другој групи фотографски апарат, прибор за цртање, раволвер са чаурама и зрнима испаљених метака и фалсификоване банкноте и т. д. Предмети у музеју смештени су у стакленим ковчезима на ногарима, распоређени по столовима и обешени на зиду. Појединн одељци овако су распређени:

[1]) За продају покретних ствари важи пропис §-а 817. (718.) Нем. Грађ. Суд. Поступка у коме се вели: „Die Ablieferung einer zugeschlagene Sache darf nur gegen baare Zahlung geschehen«, што значи: Предаја (највећем надметачу) уступљене ствари бива само за готов новац. Процедура је, дакле, код лицитирања покретних ствари много простија и бржа него код продаје непокретних, где извршни суд, Vollstreckungsgericht, мора да донесе одлуку о уступању продатога добра, као што је то и горе речено. Fitting, *op. cit.*, S. 661. ff. (§ 117: „Entscheidung über den Zuschlag«).

[1]) В. Дим. С. Калајџић, *Кауција при јавним продајама* (*Полицијски Гласник*, год. 1910., број од 18. Априла, стр. 114.).

[1]) Boitard, Colmet - Daage et Glasson, *op cit.*, II p. 351.

[2]) Wohlau, надалеко од Бреславе, на пруги Бреслава-Заган-Франкфурт на Одру-Берлин.

I. Крађе.

Разне обуће за људе и за коње, израђене од гуме и тканине да се ход не би чуо и да би се прави траг сакрио. Разне тестере, турпије, сврдлови и клешта за похару каса и гвоздених затвора бушењем, сечењем и кидањем, као и за сечење гвоздених ограда, прозорских решетака и томе подобно. Затим разни кључеви и калаузи. Нарочиту пажњу међу њима заслужују: челична шипка којој се са обе стране могу по вољи мењати и притврђивати језичци кључева разних форми и величина. Овде се налази и читава збирка тих језичака. Даље, цев од танкога и јакога блеха, чије ивице уздуж прелазе једна другу и нису залемљене. Помоћу ове цеви окреће се кључеви остављени са унутарње стране у затвореним бравама, тако да се из браве истиснути могу, или се самом цевју стегне кључ са спољне стране толико, да се њиме и закључана брава отвори.[1]) Направа за похару каса топљењем, која је мала и за ношење у џепу подесна. Апарат је конструисан за заједничко горење ацетилена и угљеника. Даље, разне лествице од ужета, жице и дрвета. Снимци трагова људских, коњских, колских, велосипедских, и отисака разних предмета на снегу, мокрој земљи или на прашини, као: сандука, пуних вреће, штапова, буради ит.д. Снимци су израђени већином од гипса, има их и од лоја, воска и цемента, а радили су их жандарми при прикупљању података у појединим злочинима и уз остала доказна средства предавали их судовима. Снимци отисака руку злочинаца на стаклету као и на глеђосаним и политираним предметима (папиларне линије) које су снимке такође жандарми радили. Из краће дрва могу се видети сикире и тестере којима су дрвета обарана, као и режњеви од пањева у шуми остављених, на којима се познају трагови од крњих алатки којима су крадљивци дрва секли и тако даље.

II. Одељење забрањенога риболова и хватања птица.

Ту се могу видети разне мреже које не одговарају законском пропису, разне забрањене направе од преће, гвожђа („вилушке“ и „чешљеви“) и од жице за хватање риба. За хватање птица налазе се кавези, мреже, замке, кљусе, шипке са лепком и клопке.

III. Краћа дивљачи.

Пушке које се расклопљене могу неприметно носити, пушке у виду штапа, направе од пушчаних цеви које се напуњене и запете остављају у шуми на згодним местима па саме дејствују кад дивљач на њих нагази. Разне врсте замки и гвожђа. Инструменти за домамљивање дивљачи, средством подражавања гласа мужјака, женке или младунчета. Вилице и коске ногу којима је пред судом утврђивана врста, пол и старост дивљачи.

[1]) Ово се може спречити најпростије тако, ако се једна гвоздена шипка, на једноме крају повијена у виду куке, повијеним делом окачи о кваку а правим крајем провуче кроз кључ који је у брави.

IV. Прављење лажнога новца.

а.) металнога:

Калупи метални и од гипса за златан, сребрн и никлен новац и судови за топљење и сипање метала. Прибор за прављење лажнога новца пресовањем: за извлачење плоче нужне дебљине, за исецање кружића и за утискивање шара и натписа на новцу. Примерци лажнога новца и метала од којих се он обично прави.

б.) папирнога:

Фотографски апарати са најпрецизнијим сочивима са осталим прибором за фотографију, прибор за цртање, нужне хемикалије у течности и у прашку, плоче фотографске, камене, челичне и бакарне спремљене за прављење лажних хартија од вредности и збирка лажних банкнота, марака, акција, лозова и државних хартија разних држава и различитих вредности.

V. Намерне паљевине.

Времени упаљачи, направљени већином од свеће и кучине, крпа или хартије натопљене петролеумом или смолом, као и заклони за ове упаљаче да светлост пре времена не би примећена била, то су обично кутије, сандучићи, цеви или саксије, са малим отвором за ваздух.

VI. Атентати на возове.

Овде су поређани разни предмети од дрвета, камена или гвожђа као и патрони и упаљачи које су злочинци постављали на железничке шине ради избацивања воза.

VII. Справљање лажних печата и исправа у циљу преваре.

У овоме одељку изложени су разни лажни печати од дрвета, метала, гуме и шкриљца, и то највише полицијских власти, поред тога црквених као и других државних и недржавних установа. Овде вреди напоменути печате којима се лако могу фалсификовати печати више власти једне врсте. Нпр. натпис „Краљ. српско начелство среза . . .“ притврђен је на подлози самога печата, натписи, пак, „врачарског“, „кључког“ ит.д. притврђени су на нарочитим подлогама које се по вољи и потреби мењати могу. Даље, лажни печати којима касапи жигошу месо од стоке непрегледане и ван клонице заклане и томе подобно. Разна лажна уверења за људе и стоку, лажне раденичке књижице, лажне дозволе за свирање, торбарење или скупљање милостиње и т. д. лажни купони потрошачких задруга и лажно попуњене и оверене поштанске упутнице. У овоме одељењу показано ми је једно лажно уверење којим, тобож полицијска власт, препоручује милосрђу добрих људи једнога „Србина“ коме су Турци у Македонији оца, мајку и браћу искасапили, иметак им спалили (радњу од 10.000 марака), а њега у тавницу бацили, где је од тифуса оболео и нем остао. Утврђено је, да су 8 варалица једновремено, у разним крајевима скупљали прилоге од лаковерног света и то помоћу оваквих истих уверења.

VIII. Преваре картама и коцкама.

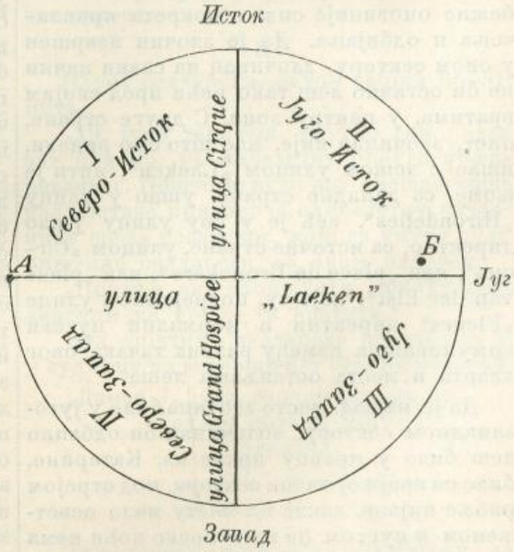
Овде су ми показане карте које се по полеђини распознати могу. Има их које су тако од саме фабрике, по поручбини, направљене; друге су, пак, од стране играча „маркиране“. Коцкама, које се, као и код нас, на вашарима, светковинама, по бањама и на лађама при „трангофранго“ употребљују, и које су у свему нашима сличне., врши се превара од стране онога који их окреће, најчешће па овај начин: коцка је кроз једну од црних тачака на једној страни издубљена и тиме олакшана, са друге, противне стране, коцка је на исти начин издубљена и шупљина оловом наливена и тиме са те стране отежана. Кад се овакве коцке „баце“ готово редовно ће пасти тежим странама на ниже а на тим се странама управо налазе бројеви који су на столу великим добитцима обележени и обратно, лакше, горње стране коцки, дају бројеве који врло мало добијају или ништа. Контрола оваквих коцки може се чинити пажљивим загледањем и „бацањем“, у случају сумње, пак, пресецањем. (свршиће се)

В. Андрић, капетан.

КРИМИНАЛНА ПОЛИЦИЈА

(НАСТАВАК)

Да би се олакшало истраживање и доказивање, поделићемо ову зону на четири рационална сектора, који су међусобно

(Сл. 3).

растављени улицом „Laeken“ с једне, и улицама: „Cirque“ и „Grand Hospice“ с друге стране. (сл. 3).

Дете је било пресретнуто и одведено са тачке *А*, на демаркационој линији сек-

тора северо-источног и северо-западног, на крајњој северној тачци ових двају сектора. Његов леш одбачен је у тачци *Б*, у југо-источном сектору. Да је кућа злочина била у сектору северо-источном, у његовом источном делу између сенског и северног булевара злочинац би, услед непроменљиве, неодољиве и неизбежне опозиције сила и покрета привлачења и одбијања, одбацио леш било у једном делу улице „Blanchisserie“, према улицама „Cendres“, „Canon“ и „Damier“, било у улици „Finstere“, према улици „Colombier“, „Choux“, „Roses“, или према улици „Persil“, у овом лавиринту искривуданих улица, у којима остављање сумњивог пакета не би било тако опасно, и из кога би човек могао побећи много лакше но са ког другог места у Брислу. Једина опасност у овом случају произлазила би од прелаза преко северног булевара и улице „Neuve“.

Да је, с друге стране, кућа злочина била у западном делу овог сектора (северо-источног), између сенског булевара и улице „Laeken“, злочинац би, упутивши се улици „Laeken“ ради остављања пакета с лешом, ударио улицом „Fleurs“, т. ј. нормалним и најдиректнијим путем, који је у исто доба најугоднији, најмање жив и најмање надзиран — дакле најсигурнији — у место да предузима излишно и опасно заобилажење улицом „Laeken“. Или још боље, он би одбацио леш у противној зони, у сектор југо-источни, т. ј. у кварт „Béguinage“, који је пуст, усамљен, без пролаза, заузет зградама двеју болница и црквом, опкољеном лавиринтом готово пустих улица. У овом региону никакав полицијски надзор није потребан нити постоји, те је с тога безопасан за случајног злочинца.

Да је злочин извршен у сектору југо-источном, злочинац би одбацио леш било у правцу пијаце, било у правцу места св. Катарине, било у кварт „Béguinage“, увек са истих разлога, т. ј. због неизбежне опозиције сила и покрета привлачења и одбијања. Да је злочин извршен у овом сектору, злочинац на сваки начин не би оставио леш тако рећи пред својим вратима, у центру зоне. С друге стране, опет, злочинац није, као што смо видели, ишао с лешом улицом „Laeken“, нити је њоме, са западне стране, ушао у улицу „Hirondelles“, већ је у ову улицу ушао директно, са источне стране, улицом „Cirque“, или „place de Brouckère“, или „place van der Elst“, које су, посредством улице „Fleurs“ директни и нормални путеви комуникација између разних тачака овог кварта и места остављања леша.

Да је, најзад, место злочина било у југо-западном сектору, злочинац би одбацио леш било у правцу цркве св. Катарине, било на крајњој тачци сектора, под стрејом рибље пијаце, дакле на месту мало осветљеном и пустом, на коме преко ноћи нема редовног полицијског надзора.

Леш детињи, међутим, однет је и остављен на уласку у југоисточни сектор. Злочин је несумњиво морао бити извршен у зони директно противположеној, у сектору северо-западном, т. ј. у кварту „Grand-Hospice“, који се граничи улицама: „Laeken“ и „Grand Hospice“, и којовима: „La Homille“, „La Chaux“ и Pierre de Taille“.

Да би дошла до своје матере, Жана је морала ићи улицом „Laeken“, у правцу Северо-Истока. То је, дакле, у овој улици, на два корака од фламанског позоришта, то је одмах по Жанином изласку из куће, на путу ка материном стану у који није приспела; то је у тачци *А*, где је Жана заустављена и одведена од човека, који има обичај да пролази овим местом, и који ју је морао познавати. Пресретнута у тачци *А*, у близини свога стана, Жана је одвраћена од свога пута; и одведена у противном правцу, ка Југо Западу, којом „Pierre de Taille“. Зашто је одведена баш овим путем? То ћемо прво утврдити теоријски а после и стварно.

Злочинац, носилац жалосног пакета, био је виђен око $11\frac{3}{4}$ часова у вече како брзо корача ка пијаци, у правцу Југа, долазећи са Севера, и како скреће у лево, ка Истоку, у улицу „Hirondelles“, којом иде до улаза улицу „Fleurs“. Пошто се прво уверио да нико не долази ни од улице „Fleurs“ ни из горње стране улице „Hirondelles“ (источна страна), злочинац је направио један полукруг и оставио пакет, први пут поред провизорне ограде око једне ново подизане куће, бр. 14, а за овим је, заклањајући се сенком од ове ограде, прешао на леву страну улице и дефинитивно оставио пакет пред кућом бр. 22. Једном ослобођен пакета, злочинац је одмах пошао средином улице, и удалио се врло брзо улицом „Laeken“, у којој је изгубљен из вида.

Потребно је да овде учинимо једну напомену од највеће важности:

У жељи да се опрости леша своје жртве, злочинац се није плашио да пређе врло опасну зону — улицу „Laeken“, која по живости долази у ред средњих, и улицу „Hirondelles“ — у којој је и виђен. Веома дрзак, он се није плашио да дође у кварт сенског булевара и да у њему остави свој сумњив пакет, а идући у правцу „place de Brouckère“, он је са беспримерном дрскошћу био пошао у прави центар Брисла. Обично сваки злочинац бежи, по извршеном злочину, од центра вароши, који је живљи и боље осветљен и чуван, нарочито у време изласка из позоришта, као што је то овде случај. Наш злочинац, међутим, радио је сасвим обратно. Са дрскошћу, која изненађује, он се, носећи под пазухом пакет са ишчереченим лешом своје жртве, упутио ка центру вароши, т. ј. ка светлости и већој опасности од полицијског надзора. У сваком тренутку могли су га видети, зауставити га и отворити му сумњив пакет. Остављајући свој пакет у зони опаснојој, суседној центру, лукав и вешт злочинац био је ставио на коцку своју партију. Он се коцкао на велико, да би завео и изиграо правосуђе. Његово вешто лукавство имало је за циљ, да властима скрене пажњу на сумњива лица која станују у овом региону, и да на њих ограничи истрагу. На жалост, злочинац је у овоме и успео, јер је власт несмотрено похапсила око 20 личности. Дрзак прелаз злочинчев у опасну зону представља у исти мах интелигентан и дрзак препад вешто претварање и право ратно лукавство. Али, с друге стране, како нам непристрасност налаже, да поменемо све хипотезе које се односе на генезу факата, морамо тако исто допустити, да је врло лако могућно, да злочинац није нарочито смишљао ову комбинацију, већ да је радио инстинктивно, под утицајем природних сила, и да је, као аутомат, отишао и оставио свој пакет на месту где је то било могућно.

Мало је, у осталом, важно, да ли је злочинац радио под утицајем разумне и свесне воље, или под утицајем аутоматске акције самог инстинкта, или под неодољивим утицајем природних сила. Што је злочинац ишао живим ходом улицом „Hirondelles“ да би оставио пакет с лешом у југо-источни сектор региона злочина, то је било због неизбежне, природне и логичне опозиције — несвесне или свесне — његових покрета привлачења и одбијања, јер је он долазио из сектора директно противположеног, дакле правцем од Северо-Запада, т. ј. из кварта „Grand Hospice“.

Злочинац је одбацио леш у *лево* од улице „Laeken“, у правцу Истока. Видели су га како је брзо ишао у правцу Југа, а затим је окренуо косо и у *лево*, ка Истоку. На овај начин, он је ишао у правцу Југо-Истока, а долазио је од Северо-Запада. И доиста, одбацивање леша, извршено под утицајем силе одбијања, морало је бити у правцу противном правцу одвођења девојчице, које је извршено под утицајем силе привлачења. Ми имамо, дакле, једно одбијање у *лево*, у правцу Југо-Истока, те се с тога привлачење мора налазити у противном правцу, *у десно*, ка Северо-Западу. Жана је морала бити одведена у *десно* од улице „Laeken“. Опште полицијске опсервације слажу се потпуно са нашим мишљењем и утврђују наше резоновање. Злочину силовања претходило је одвођење или крађа детета. Шефови сигурности знају добро, да крадљивци обично потпадају под један физиолошки закон: по извршеној крађи беже у *десно*. У овом случају и злочинац, који је украо девојчицу, одвео ју је *десно* од улице „Laeken“, у правцу Запада: ово је био његов пут — индиректан може бити — пошто је малу водио са собом. *Десно* од улице „Laeken“, у правцу Запада, налази се кеј „Plerre de Tailie“. То је једини пут којим је девојчица могла бити одведена неопажено. Жана није чинила никакве тешкоће нити је показивала какво неповерење идући с господином нормалним путем, јер ју је завођач провео поред њене сопствене куће, из које је мало час била изишла. Рашел Ван Ланди видела је Жану, своју малу пријатељицу, како у друштву са једним непознатим, који јој беше пребацио руку преко стаса, прелази кеј „Pierre de Tailie“, и одлази дуж овог кеја у правцу Запада. Тачно и прецизно посматрање Рашел Ван Ланди утврђује и моћ резоновања. С друге стране, опет, овај је кеј тако рећи усамљен и пуст, који с једне стране има базен, а с друге велике и мрачне куће; на њему се налазе свега две до три крчме, слабо посећене

од радника на каналу, и то само преко дана. Поред овога, јавни пут скоро је закрчен колима и робом, под којима се човек може лако прикрити. Не треба се, према овоме, ни мало чудити, што су човек и дете прошли неопажени овим путем. (НАСТАВИЋЕ СЕ)

ПОУКЕ И ОБАВЕШТЕЊА

Учињена су нам ова питања:

I

Суд општине островичке, у срезу нишком, актом својим Бр. 851, пита:

„Суд ово општински, као претплатник листа, моли уредништво за обавештење:

Актом проте округа нишког од 19. новембра 1909. год. Бр. 1458, а према наредби Духовног Суда Епархије Нишке од 9. новембра 1909. год. Бр. 7206, наређено је суду и одбору ове општине, да изврши избор тутора за цркву островичку за 1910. и 1911. год.

Суд и одбор ове општине, на основу горњег наређења, у својој одборској седници на дан 26. новембра 1909. године Бр. 1548, извршио је избор тутора и изабрао Милутина Раденковића за првог тутора, а њему за заменьеника Голуба В. Јовановића, оба овд., и одлуку спровео начелнику среза нишког на одобрење.

Среска власт исту одлуку одобрила је и вратила суду овом на даљу надлежност.

Кад је суд изабране туторе позвао и избор им саопштио, они су изјавили: да се избора не примају, па су потом и оставку поднели суду и одбору са молбом, да им исту уважи и на њихово место изабере друге туторе, пошто су они самци.

Одбор општински у пуној својој седници од 8. маја т. г. уважио је оставку молиоцима и на њихово место изабрао друге туторе — Мича Цветковића тежака за првог тутора, а њему за спомоћника Косту Раденковића, учитеља оба овд.

Кад је суд одлуку спровео начелнику среза нишког на одобрење, он је својим решењем од 11. маја ове год. Бр. 7415, задржао од извршења, из разлога, што одбор није извршио избор тутора у споразуму са месним свештеником по чл. 43. тач. 5. зак. о црквеним властима.

По предњим примедбама среског начелника, одбор општински понова у својој пуној седиици 15. јуна ове године у присуству свештеника, понова је изабрао напред именоване за туторе цркве островичке, имајући у виду напредак цркве. Месни пак свештеник на избор не пристаје што је то и изјавио.

Суд је и ову одлуку спровео среској власти на одобрење по чл. 85. закона о општинама, али среска власт услед ове несугласице између одбора општинског и месног свештеника, спровела је ову одлуку Духовном Суду Епархије Нишке на мишљење.

Духовни суд, актом својим од 6. јула т. г. Св.Бр. 4613, одговорио је среској власти, да по тач. 5. § 43. код члана 97. закона о црквеним властима, туторе црквене бирају општинари и кметови у споразуму са месним свештеником, и среска власт актом својим од 7. јула тек. год. Бр. 10.681 наредила је суду овом, да по овој напомени поступи.

Према свему овоме, а услед несугласице између општинског одбора и месног свештеника, суд овај не зна шта сада да по овоме ради?!“

— На ово питање одговарамо:

Чланом 43. тачке 5. закона о црквеним властима источно православне цркве у Краљевини Србији условљено је, да се избор црквених тутора врши споразумно са месним свештеником.

Овај споразум условљен је, несумњиво због тога, да на положај црквених тутора не би дошли људи, који су са свештеником у непријатељству, те би због таквих личних односаја био у опште онемогућен заједнички рад око унапређења и чувања црквених интереса.

Самим тим, што се тражи споразум свештеника са судом и општинарима (одбором) казује се: да закон не дозвољава неку превагу ни једној ни другој страни, него тражи да ове нађу људе поштене и честите, којима ће интереси цркве бити изнад свију других обзира.

Према овоме, ако је свештеник навео оправдане разлоге против избора нових тутора Миче и Косте, одбор је требао да предложи друге такође часне људе, па би се тако срели и задржали на људима, који не би били противни ни једној ни другој страни, а ипак би достојно заступали интересе цркве.

У цео овај рад није требало уносити личне обзире нити што друго, и онда би избор, који је наређен још новембра месеца прошле године, давно и давно био завршен.

Нека, дакле, суд и одбор закажу нову седницу за овај избор, на коју ће позвати и свештеника, па нека се споразумно и изаберу тутори.

Ако би свештеник у опште био противан споразуму, што је тешко претпоставити, јер и на њему лежи дужност да води рачуна и штити црквене интересе, онда нека одбор и суд изаберу нова лица, која до сада нису бирана, па нека уз пошиљај одлуке среској власти констатује да свештеник није изашао на сусрет споразуму.

Ако Духовни Суд не би био задовољан ни овим избором, онда њему неће ништа сметати, да се нов избор изврши или у присуству кога његовог органа или у присуству среске власти, и тако констатује: ко омета правилан избор тутора — суд и одбор или свештеник, па ће према томе наћи излаза из ове ситуације.

II

Суд општине медвеђске у срезу трстеничком, актом својим Бр. 2305, пита:

„У спору Проке Ковачевића противу Боривоја Р. Здравића овд. суд овај донео је пресуду: да се Прока Ковачевић допуно закуне, да је туженоме дао један шпархет и да му овај заиста није платио 30 дин. па ако се тако закуне, онда да му тужени Боривоје плати 30 дин. накнади таксу и плати дангубу. Не закуне ли се Прока, онда се од тражења има одбити и да плати Боривоју 1 динар дангубе. Ову пресуду подписали су само вршиоц дужности председника суда и један кмет. Други кмет и деловођа нису потписали пресуду. Пресуда је саопштена Проки и туженоме, но саопштење није оверио ни један часник општински. Међу тим пресуду су оверили два присутна грађанииа, пошто је тужени Здравић неписмен. Када је тужени Здравић позван да присуствује заклетви Прокиној, он је изјавио да му пресуда није ни саопштена.

Суд моли за објашнење:

1., Сматра ли се ова пресуда за извршну или не; и

2., може ли суд над Проком извршити заклетву или не, или треба донети понова пресуду или не?“

— На ово питање одговарамо:

По § 13. грађанског судског поступка, саопштење пресуде утврђује се на тај начин, што то оверава председник или његов заступник ако су писмени, иначе што се то чини у присуству писмених грађана.

По томе, што је закон условио прво оверавање од стране председника или заступника, па тек у другом реду дозволио могућност саопштења на други начин, несумњиво је овај други начин неправилан, и био би повод да се пресуда доведе у питање, да је дотични изјавио жалбу у законском року.

Пресуда не би одговарала закону ни по томе, што није потписана од стране још једног кмета и деловође.

Али кад је саопштење макар и неправилно извршено, па он није употребио право жалбе у законском року, онда је пресуда извршна и треба је извршити.

Ну пре тога свакако треба сазнати од оних, који су потписани као присутници, да ли је саопштење одиста извршено или не.

Ако би био овај последњи случај, онда пресуду не извршивати, него дати туженом право жалбе — извршити ново саопштење.

III

Парох седларски, актом својкм Бр. 51, пита:

„19. јуна тек. год. упутио сам један акт под Бр. 44. начелству округа пожаревачког. Пошто је исти акт прешао више надлештава, приспео је, напослетку, начелнику среза ресавског, који га упути суду општине седларске, са овим налогом:

„Предњи акт саопштити пароху седларском па потом га вратити.“

Суд општине седларске позвао ме је у судницу па завевши акт ставља на њему:

„Данас 7. јула саопштено ми је“.

долази потпис мој

оверава

Председник суда

Н. Н.

Том приликом скренуо сам пажњу, да је ово обична администрација, да ово није акт неког грађанског спора, и мишљења сам, да је суд требао, по поштанским правилима, завести акт у експедициону књигу, послати га мени, да га заведем у мој деловодни протокол, па потом вратим.

Молим уредништво за објашњење:

1. Да ли је суд овај поступио правилно или не; и

2. Да ли се свештеник сматра као званично лице те да му се акта примају и предају на књигу?«

— На ово питање одговарамо:

Кад год свештеник шаље званичан акт за послове, који су њему стављени у дужност чланом 38. закона о црквеним властима источно православне цркве у Краљевини Србији, онда то долази у ред службене преписке, и одговор му треба достављати на књигу као и осталим надлештвима.

Ако је и акт, о коме је напред реч, ове врсте службенога рада, онда је начелник сресни погрешио што је у опште слао одговор преко општинског суда, а не непосредно свештенику.

Суд је свакако требао послати свештенику у дом овај акт, јер баш да акт и није био званичан, суд је требао да има пажње према свештенику и не излаже га незгоди личним доласком у судницу, кад он може акт потписати и у своме дому и кад природа посла не тражи лични предстанак.

IV.

Један учитељ пита:

«У овд. селу свештеник наплаћује од сваког домаћина по један динар на име свечарине па резао коме колач или не, а поред тога наплаћује и по 0·20 дин. на име некаквог »задушничког«. Наплату врши по списковима задужења преко суда општинског.

У тарифи свештеничкој стоји да свештеник има права на један динар за резање колача, а и да му се плаћа кад врши помен умрлима на гробовима, али мислим да нема права да наплаћује и онда, кад не реже колаче, као и кад не врши помене умрлима на гробовима.

Да би се ово питање пречистило то молим уредништво да објасни ово:

1. Сме ли свештеник да задужује и тражи наплату од оних грађана, чије колаче није резао и чијим мртвима није вршио помен на гробовима?

2. Сме ли општински суд да врши наплату по свештеничком списку задужења, кад задужује и оне којима није вршио никакве обреде?

— На ово питање одговарамо:

У колико уредништво познаје обичаје у земљи, њему се чини, да нема ни једнога православног Србина, који не сече славски колач кад га већ меси и жито справља.

Ако одиста има таквих примера да се колач меси али да се не сече, онда би то било одступање и од предања и од верских обичаја.

То би исто било и онда, ако се ти колачи секу, али ако то сечење не врши свештеник.

И ако одиста има оваквих случајева, онда је питање ко врши то сечење кад га не врши свештеник, и да ли је то бегање од свештеника последица наплате таксе или узроци леже у чему другом?

Јер кад учитељ напред тврди да свештеник наплаћује таксу и за оне колаче, које он није секао, онда значи да их је секао неко други.

Овим питањем требало би да се више позабаве и свештеник и учитељ.

Али, како слава и обреди црквени скопчани са њом, не долази у ред принудних обреда као што је нпр. крштење, него је ствар савести и верског осећања, онда се не би могло рећи да свештеник има права на награду за сечење колача, кад му ова услуга није тражена, јер се такса прописана чл. 8. тачке 5. закона о уређењу свештеничког стања наплаћује само за учињене услуге.

То исто важи и за таксу из тачке 14. поменуте законске одредбе, јер је ствар доброг расположења и поштовања према умрлима да ли ће се ова чинодејства вршити или не.

Помени о којима говори тачка д. чл. 5. поменутог закона и иначе не подлеже такси јер се врше по дужности.

Према овоме, кад год неко докаже да му свештеник није вршио сечење колача или помен (чиҷуљу). било што овај ту услугу није тражио, било што свештеник није хтео или стигао да је учини, суд онда не мора извршити наплату.

Сечење колача не би се могло наплатити од оних домаћина, који су се одвојили од својих родитеља па истина славе славу, али не месе колач за живота својих очева, којима као представницима дома припада ово право.

ОДЛУКЕ ДРЖАВНОГ САВЕТА И КАСАЦИОНОГ СУДА

Засеоци немају права да засебно, на својим састанцима, бирају себи кмета.

С. Ђ., Ж. В. и остали из К....., жалили су се Државном Савету противу избора часника за општину к....., који је извршен на дан 28. марта 1910. год. због ових неправилности:

1. што је неправилном потврдом азбучног гласачког списка скраћен рок за тражање исправке, јер је по чл. 23. у вези чл. 181. *б.* зак. о општинама, требало да стоји на углед од 11. до 26. фебруара, а међутим првостепени суд је потврдио спискове 27. јануара, те је тако право на тражење исправке престало баш оног дана (11. фебруара), када је требало да отпочне;

2. што М. У., као чиновник окружног одбора, према II. одељку чл. 71. зак. о општинама, није могао бити општински одборник, па према томе, по чл. 52. *в.* пом. зак. није могао бити члан бирачког одбора;

3. што су на овом збору бирани уједно и председник и одборници и кмегови, а међутим ово по чл. 53. *в.* зак. о општинама није смело бити, пошто је општина састављена и из два села: Л.... и Т...., која су и до сада имала засебног кмета.

За доказ својих навода поднели су уверење општинског суда № 2630.

Трећи Одсек Државног Савета по оцени жалбених навода и расмотрењу изборних аката, нашао је, да је навод под 1. неумесан, јер то. што је првостепени суд потврдио азбучни списак 27. јануара, није ништа сметало интересованим лицима да траже исправку азбучног списка. Да пак право на тражење исправке није осујећено, види се из тога, што је после те превремене потврде азбучног списка од стране првостепеног суда накнадно уведено у азбучни списак још 85 лица.

Навод под 2., баш и кад би се узело као тачно посматрање жалитеља, да чиновници окружног одбора не могу, према II. одељку чл. 71. закона о општинама. бити општински одборници — а тај се законски пропис очигледно односи на *државне* чиновнике, који имају право надзора над општином — неумесан је, јер, по чл. 52. *в.* поменутог закона, чланове бирачког одбора бира општински одбор коцком *из своје средине*, а ни жалба, ни приложено уверење, не тврде, да М. У. није на дан избора био одборник, већ напротив обратно. Поменути законски пропис могао би послужити само као разлог, да се такав одборник разреши, али, неразрешен од дужности, он има несумњиво сва права општинског одборника.

Навод под 3. неумесан је, јер се извештајем Министра Унутрашњих Дела од 20. маја 1910 год. II№ 9901. тврди да ову општину сачињавају и засеоци: Л..... и П....., а по чл. 33. тач. 1., 53 *г* и 58 зак. о општинама кметови се бирају на сеоским односно варошким састанцима само у оним општинама, које су састављене из више *села*, или из вароши и *села* а овде тај случај није. Да ова два места нису *села*, види се и из чл. 3. закона о административној подели Краљевине Србије.

С тога је, на основу чл. 170. закона о општинама, решио, да се жалба одбаци као неумесна.

Одлука од 20. маја 1910 год. № 5277. $^1/_2$

Јос. К. Ст.

Одлука опште седнице Касац. суда од 7. Априла 1910 № 4024.

За квалификацију дела краће калемова лозе узима се не само вредност тих калемова већ и вредност штете, услед неродности чокота за време од три године.

Неготин. првостеп. суду био је оптужен С. К. што је 23. новембра 1909. год. у винограду М. В. исекао 72 чокота и тиме учинио кривично дело. које се казни по § 221. крив. закона.

Првостепени неготин. суд је нашао да у радњи оптуженог према вредности покраће калемова стоји дело иступне краће кажњиво по § 391. крив. зак., без обзира на вредност оштећеног чокоћа, и оптуж. ослободио из недостка доказа.

Но по жалби приват. тужиоца и државног тужиоца, Касациони Суд примедбама од 12. фебруара т. г. № 1796, поништио је пресуду првостеп. суда са разлога:

»Погрешно је тај суд нашао, да овде, само према вредности покраћене лозе, а без обзира на укупну штету, која је приват. тужиоцу овом краћом учињена, стоји дело иступне краће.

Јер код дела, као што је ово, чија квалификација зависи од вредности штете причињене кривичним делом, мора се узети

у обзир вредност целокупне штете, коју је за последицу имала кривична радња према имовини приват. тужиоца, а не само вредност предмета до кога је кривац крађом дошао, без обзира на везу тога предмета са ствари за коју је био скопчан, и према томе без обзира на вредност коју он има у односу на ту ствар за коју је везан.

Према томе, када при овом делу има да се, ради квалификације, узме у обзир величина штете, онда се при оцени њеној не може зауставити само на вредност осечених и украдених резница као таквих, већ се мора узети у обзир и она нераздвојна штета причињена сечењем те лозе, услед чега је наступила неспособност чокоња за род и тиме већа штета за приватног тужиоца, дакле она вредност коју те резнице имају у везаности својој за чокоње.

У обим штете крађом причињене не долази, дакле, у овом случају само вредност одсечене и однете лозе, које могу само према извршиоцу крађе представљати једну вредност, већ и количина оштећења чокоња, које је услед сече лозе са њега постало неспособно за трогодишњи род према вештачењу на протоколу № 13501.«

Ове примедбе првостеп. нготин. суд није усвојио, већ је дао следеће противразлоге:

„Што примедбе постављајући принцип, да се дело крађе, квалификује *по величини штете у ошште* која је из дела крађе произишла, *а не само по вредности украденог предмета*, — утврђују — износе нешто што у закону не стоји, проширују смисао закона ван онога оквира, који би на себи носио карактер тумачења закона.

Текст принципа законског гласи: да се крађа казни по § 221. или по § 391. крив. зак. *према вредности, коју покрадени предмет, односно украђена туђа покретна ствар има.*

Вредност покрађе то је у новцу изражени еквиваленат, коју једна ствар, у промету има, и она — вредност — ограничава се на суштину или супстанцију саме ствари као економског добра, дакле у овом случају у вредност покрађе не може се урачунати ништа друго, него само вредност покрађених лоза.

Стоји то да у много случајева сопственик украђеног добра није оштећен само тиме, што је лишен вредности дотичног објекта, већ придолази и даља штета — изгубљена добит и друге користи, које би крадена ствар, као економско добро, сопственику давала.

Али о тој даљој користи односно штете законодавац не води рачуна у погледу квалификовања дела; он се задржава само на вредност *крадене ствари и према њој дело квалификује*, а што се даље посредне или непосрдне штете тиче, она се узима у обзир само у виду досуђивања накнаде, ако је штета опредељива или изводљива, односно § 256 кр. с. пост. ствар за ову даљу штету продаје грађанском суду.

Противним тврђењем, које примедбе заступају, ствар оцене квалификације дела била би постављена на такву једну особену — несигурну основу, да би се у правосуђу направио безизлазни хаос.

Принцип тај за квалификацију дела, који заступају примедбе примењен н. пр. на крађу стоке довео би дотле, да би се свако дело крађе стоке из § 391. крив. зак. могло казнити за преступно из § 221 *а* кр. зак. или злочино по § 223 *б*. кр. зак.

Да ово и примером објаснимо: украђена овца у времену дела вреди 99 гроша, а када се према тој вредности квалификује дело оно би се подвело под § 391. кр. зак. Али ако идемо даље онда долази штета за сопственика, што н. пр. није музао овцу за десетак дана или док се дело истреби, која би могла износити 5—10 гроша и онда би у времену суђења дело дошло под § 221 а кр. зак., па најзад ако би се дело при стављању под суд задржало непресуђено мало више, могла би та штета, при најсавеснијој оцени вештака да до дана претреса или на претресу, изађе и преко 200 гроша, па према томе да дело дође под поротни суд, као дело из § 223 *б*. кр. зак.

Из овога примера види се, како би се произвољно кретала квалификација дела када би се усвојио принцип за квалификацију онај, који примедбе заступају, а да би се на тај начин стварао хаос у правосуђу није потребно ништа више износити.

Накратко, увођењем овога принципа, који у закону не стоји, могла би се квалификација дела сасвим произвољно сваког часа мењати за она дела, где се квалификација одређује према вредности.

Што се тиче ове врсте крађе — крађе лозе — које су се у овом крају, који има доста винограда, дешавале и дешавају, суд не може да стане на гледиште, које заступају примедбе Касационог Суда, поред раније наведеног још и с тога, што је и до сада, нестална судска пракса у томе, јер док је у једном ранијем случају квалификација утврђена само према вредности украдених чокота, где је утврђена вредност од украденог чокота по 1 динар, коју вредност обично утврђују и по чл. 5. зак. о чувању пољског имања општински одбори у почетку године — без обзира на вредност изгубљене добити — штете — што је дотичном лицу украденим чокотима уништен виноград, дотле у другом пак случају, где је извршена крађа резнице — лоза сечена са чокота — као што је овде случај квалификација је утврђивана према вредности исечених и украдених лоза — резница — и изгубљеној добити — штети — *за две године* а овде се према примедбама тражи, да се утврђује квалификација према вредности покрађених резница — лозе — и изгубљеној добити — штети за три године, што би нас одвело до оног закључка, до кога смо дошли износећи за пример крађу стоке, односно да се и крађа лозе не би могла никада казнити као иступно дело, а то законодавац није хтео.

Јер рецимо да је вештачком проценом утврђено да је некоме исечена лоза у вредности 50 п. дин. (какав случај такође постоји у пракси) и да су са свим због тога уништена два чокота, онда би се ова крађа лозе без сумње морала подвести под одредбу § 391. кр. зак., ако се за квалификацију дела узима само вредност покрађе, али ако се према примедбама Касац. Суда узима у оцену изгубљена добит — штета — онда би се ова крађа могла подвести и под одредбу § 391. и под одредбу § 221. крив. зак.

Дакле, ако се квалификација утврђује само по вредности покрађе, онда би дело дошло под § 391. крив. зак. као што је овде случај у пресуди овог суда од 22. децембра 1909. № $27409^{1}|_{2}$, а ако се води рачуна и о изгубљеној добити — штети — онда се она може ценити са свим произвољно за 1. 2, 3..... и т. д. година, докле се дотера до вредности, да би се дело могло подвести под § 221. кривичног зак.«

Касациони Суд у општој седници нашао је да су примедбе одељења на закону основане, а да противразлози првостепеног неготинског суда не стоје.

М. Л. Р.

СЛУЖБЕНЕ ОБЈАВЕ

ТРАЖЕ СЕ

Тихомир, син **Уроша Ћалића** из Ражковца, отумаро је 12. прошлог месеца из Александровца. Он је стар 13 година, плав, у сељачком оделу. — Депеша начелника среза жупског Бр. 7124.

Драга, деветогодишња кћи **Иносаве Милошевић,** из Текије среза расинског, нестала је 7 овог месеца. Она је прномањаста, на нози има белегу од уједа бесног пса, у сељачком оделу, повезана шамијом. — Депеша начелника среза расинског Бр. 13764.

Љубомир Ракицић, чинов. осигуравајућег друштва „Њу-Јорк" у Београду, 23. прошлог месеца отишао је од своје куће и до данас се није вратио. Он је стар 59 година, средњег раста, просед, од одела на себи је имао: жакет затворене боје, црн иберцигер и на глави црн полуцилиндер. — Акт кварта варошког Бр. 8400.

Милоје Ћурић, бакалски шегрт код свог брата Живка Ћурића, бакалина из Београда, отумарао је прошлог месеца од свог брата и до данас се није вратио. Милоје је стар 12 година, омален, плав, у оделу отворене боје са качкетом на глави и сарачким опанцима на ногама. — Акт кварта дорћолског Бр. 3406.

Милорад Ристић, обућарски шегрт, који је још пре 11 месеца отумарао из Београда, није се до данас јавио својој фамилији. Он је стар 14 година, смеђ. — Акт кварта палилулског Бр. 5064.

ПОТЕРЕ

Петар Новаковић — Дрехер звани **„Треер"** осуђеник казненог завода у Митровици (А.-Угарска) побегао је из завода пре две године и до сад није ухваћен. Он се издаје и за **Милоша Беоковића.** Петар је раста средњег, бледа лица, косе и бркова кестењавих, очију зелених, слабе конструкције, туберкулозан. Од особених знакова има на левој сиси више рана од убода ножем. Не говори добро српски. — Акт антропометријског одељења Бр. 1336.

Жил Жилсон, помоћник порески, проневерио је у Бриселу знатну суму новаца и са **Селином Делфин Собленцом,** раденицом, побегао у свет. Поред њихових слика, које износимо, белгиске власти послале су и ове њихове податке и то: Жил стар 20 година, висок 1·90 см. црномањаст, по лицу бубуљичав, сув, у оделу сако браон боје са дијагоналама, панталоне црне са белим пругама, на глави мали

шешир сламни и на ногама плитке ципеле. Селина је стара такође 20 година, висока 170 см. косе смеђе и гургураве, округлих образа, носа

великог, у костиму тегет са великим шеширом на глави. — Акт антропометријског одељења Бр. 1364.

Јован — Јохан — Грегоровић, осуђеник — слободњак — нишког казненог завода, побегао је 8. овог месеца са рада. Он је родом из Котора (А.-Угарска) стар 45 година, средњег раста, риђе косе и бркова, по лицу пегав, по занимању је машиниста, говори немачки и покварено српски. Од одела, имао је на себи: радничке плаве панталоне а капут и прслук браон боје кариран. — Депеша управе нишког казненог завода Бр. 1990.

Тодор Живковић, столарски шегрт, осумњичен је да је извршио крађу џепног сата. Он је стар 13 година, црномањаст са качкетом на глави. — Акт кварта палилулског Бр. 4896.

Васа Путник, угарски држављанин, извршном пресудом темишварског суда осуђен је на две године робије због прављења лажног новца. Он се налази у бегству и може бити да је у Србији. — Акт Министарства Унутрашњих Дела ПБр. 5063.

Живка, жена **Миладина Кошутића,** баштована Душевне Болнице, напустила је свога мужа и том приликом украла му један пар мушког одела и 190 динара у сребру. Она је стара 25 година, висока, крупна. — Акт кварта врачарског Бр. 6972.

Неша Тодоровић, тежак из Врбовца, извршио је два покушаја убиства па је затим побегао. Он је стар 25 година, средњег раста, риђ, у лицу роав од богиња. — Акт начелника среза бољевачког Бр. 11390.

Мален Павловић из М. Лаола округа пожаревачког, покрао је свога газду Драгомира Радоњића, кројача из Крагујевца и однео му: 6 метара штофа, 2 метра сатина и 15 динара у новцу. — Депеша начелства округа крагујевачког Бр. 16883.

Непознати крадљивци, 4. овог месеца, украли су на жељезничкој станици у Београду или у возу Радунки Јовановић, из Параћина, 30 динара у сребру, који су били у новчанику браон боје са две преграде; и г. Михајлу Рафаиловићу, пензионару из Београда један нотес црвене боје са три преграде у коме је било 340 динара у новчаницама, његове посетнице и још друге хартије. — Акт комесара београдске железничке полиције Бр. 376.

Маноле Миронеску, чију слику износимо, ухваћен је у Букурешту и тамо је изјавио да је родом из Србије. С тога, износећи његову фотографију, препоручујемо полицијским и општинским властима, да ако би ма шта знали о овом лицу да то одмах доставе антропиметријском одељењу с позивом на Бр. 1361.

Препоручује се полицијским и општинским властима, да за овим побеглим лицима учине најживљу потеру, и у случају проналаска стражарно их упуте власти која је потерницу издала, с позивом на означене бројеве акта или депеша.

НАЂЕН ЛЕШ

10. овог месеца, Дунав је избацио код села Брњице један мушки леш, стар 50 година, средњег раста, добро развијен. На лешу је била: кошуља бела, прслук и капут сако од црног штофа са црвеним и зеленим пругама, око врата црна машна. — Депеша начелника среза голубачког Бр. 5864.

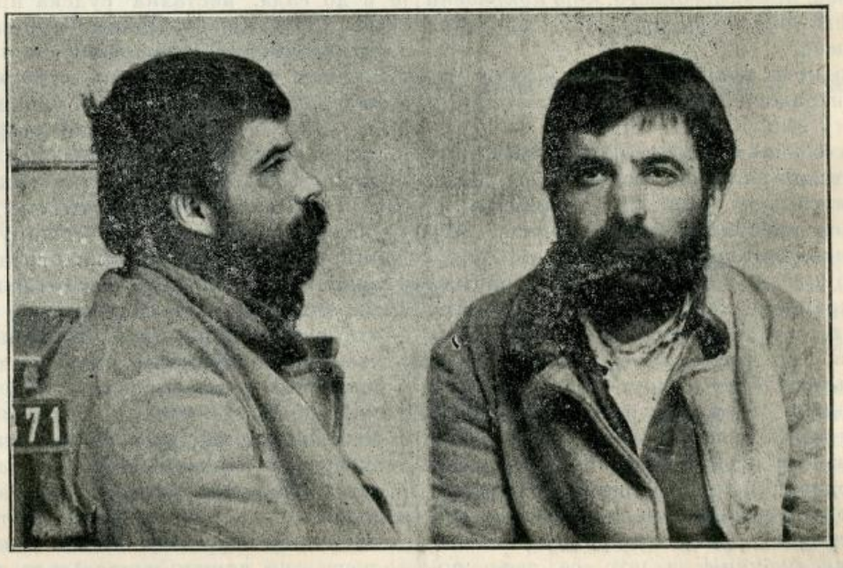
СКРЕЋЕ СЕ ПАЖЊА

У Алексинцу је ухваћено једно лице, у униформи железничког службеника, које је продавало у бесцење 11 мушких кошуља са монограмом «К. Ј.» На саслушању то је лице изјавило да се зове Милутин Бошњаковић, железничар из Београда. — Депеша начелника среза алексиначког Бр. 9157

КРАЂЕ СТОКЕ

Ноћу између 4. и 5. овог месеца непознати крадљивац украо је Стевану Живојновићу, из Јагњила, једног коња маторог 4 године, длаке затворено-дорастасте, у леву задњу ногу гукастог са жигом положено «К». — Депеша начелника среза јасеничког округа смедеревског Бр. 14784.

Ноћу између 5. и 6. овог месеца непознати крадљивци украли су Живани Стевановић, из Осипаонице, две кобиле. Једна је матора 7 година, дорастаста, у обе задње ноге путаста, са жигом «В» са сисама млечним. Друга је матора 10 година, алатаста, у леву задњу ногу крунаста, висока 155 см. са жигом «К». — Депеша начелника среза подунавског Бр. 10390.

Ноћу између 12. и 13. овог месеца непознати крадљивац украо је Миленку Радојчићу, из Барошевца, једну кобилу, матору 3 године, длаке зелене, без жига. — Депеша начелника среза колубарског округа београдског Бр. 12366.

Обраћа се пажња свима полицијским и општинским властима на ове крађе и крадљивце.

Штампа Краљ. Срп. Државне Штампарије уредник Милорад А. Вујичић

БРОЈ 29. У БЕОГРАДУ, НЕДЕЉА 25. ЈУЛА 1910. ГОДИНА VI

ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК

СЛУЖБЕНИ ЛИСТ МИНИСТАРСТВА УНУТРАШЊИХ ДЕЛА

„ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК“ излази једанпут, а према потреби и више пута недељно. Претплата се полаже у напред, и то најмање за пола године код свију полицијских власти, и износи: 20 динара на годину за државна и општинска надлештва, а за све друге претплатнике у опште 12 динара годишње За иностранство: годишње 24, полугодишње 12 динара у злату. Поједини бројеви **„Полицијског Гласника“** не продају се. Руковиси се не враћају.

СЛУЖБЕНИ ДЕО

КРЕТАЊЕ КРИМИНАЛИТЕТА
у месецу јуну 1910. год.

Према званичним извештајима окружних начелстава и Управе града Београда, у току месеца јуна ове године извршено је у Србији:

1.	**Убистава**	23
2.	**Детоубистава**	5
3.	**Нехотичних убистава**	7
4.	**Покушаја убистава**	27
5.	**Разбојништава**	11
6.	**Силовања**	2
7.	**Тешких телесних повреда**	20
8.	**Паљевина**	15
9.	**Опасних крађа**	89
10.	**Злонамерних поништаја туђих ствари**	17[1]).

Од изложених дела пронађено је:

Убистава	22	или	95·6%
Детоубистава	5	„	100 %
Нехотичних убистава	7	„	100 %
Покушаја убистава	27	„	100 %
Разбојништава	11	„	100 %
Силовања	2	„	100 %
Тешких телесн. повреда	20	„	100 %
Паљевина	1	„	6·6%
Опасних крађа	41	„	46·6%
Злонамерних поништаја туђих ствари	4	„	23·5%

Највећи број **убистава** извршен је помоћу *ватреног оружја* (11), затим помоћу *тупог оруђа* (5), помоћу *оштрог* (5), и *дављењем* (2).

Узроци њиховом извршењу леже: у *међусобној свађи* за 12 случајева, у *освети* за 2 случаја, у *домаћој расипи* за 1, и у *вршењу званичне дужности* за 1, (убијен хајдук). За 7 случајева узроци су непознати.

Посматрана према местима у којима су извршена, изложена убиства јављају се: у срезу ресавском **3**, у срезу посавском округа београдског **2**, у срезу хомољском **2**, у срезу пожешком **2**, у срезу моравичком **2**, и по **1** у срезовима: тамнавском, колубарском округа ваљевског. пчињском, гружанском, кључком, (непронађено), рамском, моравском округа пожаревачког, љубићском, качерском, подунавском, орашком и драгачевском.

Детоубиства су извршена: у срезу мачванском **2**, и по **1** у срезовима: лесковачком, расинском и звишком.

Нехотична убиства извршена су по **1** у срезовима: пчињском, ресавском, деспотовачком, косаничком, рачанском, и у варошима: Нишу и Зајечару.

Покушаји убистава извршени су: у срезу власотиначком **2**, у срезу трстеничком **2**, у срезу азбуковачком **2**, у срезу мачванском **2**, и по **1** у срезовима: лесковачком, јабланичком, јасеничком округа крагујевачког, неготинском, кључком, поречком, расинском, ресавском, нишавском, звишком, моравском округа пожаревачког, орашком, подунавском, добричком, прокупачком, ужичком, драгачевском и у варошима: Крагујевцу и Београду. Сви ови покушаји извршени су у међусобној свађи и освети.

Разбојништва су извршена: у срезу пожаревачком **2**, и по **1** у срезовима: колубарском округа ваљевског, масуричком, лепеничком, поречком, ресавском, рамском, хомољском, зајечарском и трнавском.

Силовања су извршена по **1** у срезовима: јабланичком и крагујевачком.

Тешке телесне повреде извршене су: у срезу тамнавском **4**, у срезу таковском **3**, у срезу параћинском **2**, у срезу мачванском **2**, у срезу поцерском **2**, у срезу качерском **2** и по **1** у срезовима: космајском, неготинском, деспотовачком, звишком и ужичком

Паљевине су извршене: у срезу грочанском **2**, у срезу лесковачком **2**, у срезу бањском **2** и по **1** у срезовима: власотиначком, оба јасеничка, неготинском, поречком, параћинском (пронађена), алексиначком, сврљишком и љубићском.

Вредност свих ових паљевина износи око **7.000** динара.

Опасне крађе извршене су: у вароши Београду **13** (12 пронађених), у срезу ваљевском **4** (3 пронађене), у срезу посавотамнавском **4**, у срезу поречком **3**, у срезу ресавском **3** (2 пронађене), у вароши Ћуприји **3**. у срезу јадранском **3**, у срезу мачванском **3** (1 пронађена), у срезу млавском, **3** (1 пронађена), у срезу звишком **3**, у срезу моравском округа пожаревачког **3**, у срезу колубарском округа ваљевског **2** (обе пронађене), у срезу лесковачком **2** (обе пронађене), у срезу ражањском **2**, у срезу параћинском **2** (обе пронађене), у срезу бањском **2**, у срезу пожаревачком **2** (1 пронађена). у срезу хомољском **2** (1 пронађена), у срезу црногорском **2** (1 пронађена), и по **1** у срезовима: посавском округа београдског, подгорском (пронађена), посавском округа ваљевског (пронађена), тамнавском (пронађена), пчињском, масуричком, лепеничком (пронађена), неготинском (пронађена), брзопаланачком, жупском (пронађена), трстеничком, (пронађена), темнићском (пронађена), левачком (пронађена), деспотовачком (пронађена), лужничком (пронађена), белопаланачком (пронађена), таковском, качерском, орашком (пронађена), јасеничком округа смедеревског, заглавском, бољевачком, косаничком, златиборском, ариљском, драгачевском, жичком и у вароши Пожаревцу.

Вредност свих ових крађа износи око **6.000** динара.

Злонамерних поништаја туђих ствари било је: у срезу лепеничком **2** (1 пронађен), у срезу ражањском **2** и по **1** у срезовима: врачарском, посавском округа ваљевском, лесковачком, масуричком (пронађен), гружанском, крагујевачком, брзопаланачком, параћинском, ресавском, деспотовачком (пронађен), нишком (пронађен), алексиначком и бањском.

Вредност уништених ствари износи око **2.000** динара.

Поред изложених дела у току месеца јуна извршено је у Србији и 22 **само-**

[1]) У јуну месецу пр. год. дела ових било је:

1. Убистава	32
2. Детоубистава	1
3. Нехотичних убистава	4
4. Покушаја убистава	30
5. Разбојништава	6
6. Тешких телесних повреда	21
7. Паљевина	20
8. Опасних крађа	176
9. Злонамерних поништаја туђих ствари	51

убистава, и то: у вароши Београду **2**, у срезу пчињском **2** и по **1** у срезовима: оба колубарска, ваљевском, гружанском, лепеничком, крајинском, расинском, ресавском, деспотовачком, азбуковачком, рамском, пожаревачком, љубићском, тимочком, трнавском, драгачевском и у варошима: Крагујевцу и Крушевцу.

Ова самоубиства извршена су: *вешањем* **10**, *ватреним оружјем* **10**, *дављењем у води* **2**. Узроци њиховом извршењу леже: у *болести* за **6** случајева, у *страху од казне* за **2**, у *душевном растројству* за **2**, у *домаћим неприликама* за **2**, у *чистољубљу* за **1**, *у старачкој изнемоглости* за **1**, у *жалости* за **1**, у *домаћој расипи* за **1**, а за **6** случајева узроци су *непознати*.

Општи преглед до сада изложених дела овакав је:

Текући број	О К Р У З И	Убиства	Детоубиства	Нехотична убиства	Покушаји убиства	Разбојништва	Силовања	Тешке телесне повреде	Паљевине	Опасне крађе	Злонамерни поништаји туђих ствари	Самоубиства	Покушаји самоубиства
1	Округ београдски	2	—	—	—	—	—	1	2	1	1	1	—
2	„ ваљевски	2	—	—	—	1	—	4	—	9	1	2	—
3	„ врањски	1	1	1	4	1	1	—	3	4	2	2	—
4	„ крагујевачки	1	—	—	2	1	1	—	1	1	4	3	—
5	„ крајински	1	—	—	3	1	—	1	2	5	1	1	—
6	„ крушевачки	—	1	—	3	—	—	—	—	4	2	2	—
7	„ моравски	3	—	2	1	1	—	3	1	11	3	2	—
8	„ нишки	—	—	1	—	—	—	—	4	2	3	—	—
9	„ пиротски	—	—	—	1	—	—	—	—	2	—	—	—
10	„ подрински	—	2	—	4	—	—	4	—	10	—	1	—
11	„ пожаревачки	4	1	—	2	4	—	1	—	14	—	2	—
12	„ руднички	2	—	—	—	—	—	5	1	2	—	1	—
13	„ смедеревски	2	—	—	2	—	—	—	1	2	—	—	—
14	„ тимочки	—	—	1	—	1	—	—	—	2	—	1	—
15	„ топлички	—	—	1	2	—	—	—	—	1	—	—	—
16	„ ужички	2	—	1	1	—	—	1	—	4	—	—	—
17	„ чачански	3	—	—	1	1	—	—	—	2	—	2	—
18	Управа града Београда	—	—	—	1	—	—	—	—	13	—	2	—
	Свега:	**23**	**5**	**7**	**27**	**11**	**2**	**20**	**15**	**89**	**17**	**22**	**—**

Из канцеларије Антропометријско-Полицијског Одељења Министарства Унутрашњих Дела, 20. јула 1910. године АБр. 1382. у Београду.

СТРУЧНИ ДЕО

О ПРОДАЈИ ЗА ИЗВРШЕЊЕ ОДЛУКА СУДСКИХ

(НАСТАВАК)

Код продаје непокретних добара, даје се, у аустриском праву, извесна сигурност, од стране лицитаната, ради извршења свих оних обавеза које леже на највећем понуђачу. По §-у 147. Exekutionsordnung-а, ако друкчије није извршни судија наредио, та обезбеда мора износити најмање десети део од процењене вредности непокретнога добра и његових пертиненција („...zum mindesten den zehnten Teil des Schätzungswertes der Liegenschaft und des Zubehörs“).[1]

Кауција дата од стране највећега надметача остаје све дотле, по § 148. став први, док тај надметач не испуни све обавезе које је на се примио на лицитацији или док судска одлука којом се одбија од тога да му се пописана непокретност уступи („bis zur rechtskräftigen Versagung des Zuschlages“) не постане извршна. Осталим, пак, лицитантима кауција се враћа (§ 149. Executionsordnung-а).[1]

Немачки Грађ. Суд. Поступак овде је друкчији: по њему не постоји, код јавних продаја непокретних добара, општа обавеза, за надметаче, да положе претходно кауцију. Немачки је систем ту овакав: „Ради осигурања против ризика, вели Fitting (*op. cit.*, S. 657), да се добро уступи надметачу који не би био сигуран платац, може свако заинтересовано лице чије би право могло бити оштећено услед неиспуњења услова продаје захтевати од надметача обезбеду, али одмах по учињеној понуди.[1])

Ова обезбеда по правилу је једна десетина од понуде, и то се мора положити у новцу или у хартијама од вредности. Суд има одмах да реши о давању обезбеде. Ако се нађе да овој има места, она се мора одмах извршити предајом (новца или хартије од вредности) суду, иначе се понуда одбија као непуноважна. Разуме се да се дато обезбеђење враћа надметачу, ако продаја на њему није остала.[2])

У француском праву, кауција се не полаже ни код продаје непокретних добара, а то стога што се тамо не могу надметачи лично надметати већ преко нарочитих помоћника судских који се зову les avoués (чл. 705. Франц. Грађ. Суд. Поступка) и којима је дужност да се увере о имовном стању (la solvabilité) лицитанта. „Истина, вели Boitard, Colmet-Daage et Glassons (*Leçons de procédure civile*, II, p. 448), l'avoué може лицитирати за неко инсолвентно лице (pour une personne insolvable), али он ће тада бити одговоран и биће осуђен на накнаду штете (чл. 711.), ако је његов клијенат опште познат као инсолвентан.“ Осим тога, извршилац продаје има за дужност да одбије, од надметања, сваког оног за кога би се знало да је инсолвентан (notoirement insolvable), при свем том што се један avoué јавља да хоће, да се за њега надмеће (чл. 711. Франц. Грађ. Суд. Поступка). Наравно, овде се претпоставља, да је l'avoué, још на лицитацији, означио лице за које лицитира, што он не мора да учини: моменат када је један avoué дужан објавити име надметача за кога је добро купио, ако је продаја на њему остала, то је онај који нормира чл. 707. Франц. Грађ. Суд. Поступка, где стоји: „L'avoué, последњи надметач (le dernier enchérisseur) дужан је, у року од три дана, рачунајући од дана продаје, казати за кога се је надметао и прибавити његов пристанак, иначе поднети његово овлашћење (représenter son ponvoir), које ће остати уз оригинал изјаве de l'avoué; а ако ово не би учинио, он ће бити лично оглашен као купац, а осим тога на њега ће се применити и одредба чл. 711.“ (В. опширније о овоме: Boitard, Colmet-Daage et Glasson, *op. cit.*, II., p. 454).

7°, *Поједини исходи јавне продаје.*

а. §. 486., у допуни од 14. јула 1878. год. (зб. 33., стр. 58.), предвиђа, најпре, такав случај да је један од купаца одмах понудио, за пописано добро, *више од процењене вредности,* „и с тим би се дру-

[1]) Други и трећи став §-а 147. истога Закона говори о томе који од надметача није дужан дати обезбеду. Да приметимо да, противно ономе што бива код нас (в. §. 179. Аустриског Exekutions-ordnung-а), поверилац који је тражио извршење (der betreibende Gläubiger), као и надметачи који, на пописаној непокретности, имају прибележених примања, немају по аустриском Exekutionsordnung-у право на ослобођење од давања обезбеђења (Sicherheitsleistung), на основу самога закона: у трећем ставу истога параграфа стоји само то, да судија може бити овлашћен, у условима продаје, Versteigerungsbedingungen, тим лицитантима „eine besondere Sicherheitsleistung ganz oder teilweise zu erlassen“. B. Manz'sche Gesetz-Ausgabe: *Die Exekutions-Ordnung*, §. 352; Canstein, *op. cit.*, II, § 849, 856.

[1]) Canstein, *op. cit.*, II, § 858. „Ueber die Versteigerung ist ein Protokoll zu fuhren, in welchem.... die Bestätigung des Rückempfanges der Vadien jener Bieter aufzunehmen sind, welche das Executionsobject nicht erstanden haben“.

[1]) Fitting вели даље, у примедби под 3: „Овај захтев важи и за даље понуде истога надметача.“ Повољнији је положај надметача „Wenn ihm eine durch das Gebot gedekte Hypothek, Grundschuld oder Rentenschuld zusteht.“ Постоје даље надметачи који су ослобођени обавезе давања обезбеде.

[2]) Код Fitting-а стоји управо: „in genügender Weise durch Uebergabe an das Gericht...“

гима, који су ради куповине имања тога дошли, одузела могућност да и сами лицитирају," то јест: остали који су у циљу надметања дошли не налазе да могу, за пописано добро, дати више од тога купца који је, за то добро, понудио изнад процењене вредности. Тада ће, вели се, даље, у истом законском пропису (допуни §-а 486.), извршни орган бити дужан саопштити то протоколарно присутним повериоцима и позвати их да се они изјасне о томе: да ли пристају да се пописано добро уступи том једином лицитанту по цену коју је он понудио. Ако они одговоре афирмативно, власт ће добро том лицитанту уступити, у смислу §-а 481., и тако ће се продаја закључити. Разуме се да, ако повериоци на то не би пристали, извршни орган ће продају одложити и другу одредити.

У овој допуни §-а 486. предвиђен је и овакав случај: „... или би се на против десило, да осим тог једног купца није ни било више купаца," случај у коме ће извршни орган поступити онако исто као и у првој претпоставци, то јест: саслушаће присутне повериоце односно тога да ли хоће да се томе једном купцу пописано добро, по цену коју је понудио, да или не. Ако повериоци негативно одговоре, власт ће, наравно, одредити другу продају. Питање је само ово: да ли, и у овом, другом, случају, тај једини купац треба да нуди, за добро које се продаје, више од процењене вредности, па да полицијска власт буде дужна поступити онако како је то у допуни §-а 486. речено, или ће она поступити тако и онда ако је тај једини купац понудио само процењену вредност или и мање од ове. На сваки начин, и овде се мисли на то да је тај једини купац понудио *више од ироцене*, а то се види и из упоређења допуне §-а 486., — допуне која сачињава други став тога параграфа — са његовим првим ставом: у овом, првом, ставу говори се о случају када, на лицитацију, не дође ни један надметач, купац, или дошао је један лицитанат али тај не нуди, за пописано добро, једну суму која би прелазила процењену вредност.

Када ћемо узети да стоји први случај из другога става §-а 486.: „ако би при лицитацији један од купаца с места понудио такову цену, која би била већа од процењене вредности, и с тим би се другима, који су ради куповине имања тога на лицитацију дошли, одузела могућност, да и сами лицитирају," а када, пак, други, то јест: „... или би се на против десило, да осим тог једног купца није ни било више купаца..."? Када ћемо, другим речима, знати: да ли, осим оног купца који, за пописано добро, нуди изнад процењене вредности, има још лицитаната? То ћемо знати, бар код продаје непокретних добара, по томе што ће они који желе лицитирати ту своју намеру показати полагањем кауције, односно тиме што ће утврдити постојање једнога од оних узрока који их, икод продаје непокретних добара, ослобађају обавезе давања кауције (§ 479., став други, трећи и четврти).

У самој ствари, између ова два случаја, предвиђена у допуни §-а 486., нема разлике: у оба случаја имамо то да постоји само један лицитанат који нуди извесну суму за пописано добро — а та сума, као што знамо, прелази процењену вредност — и осим тога лицитанта нема више ни једног који би више давао. Равнодушно је сада да ли је понуда тога купца једина зато што они остали који су лицитирања ради дошли не дају више, или стога што, у опште, више купаца, осим тога једног, није дошло. Због тога законодавац није ни требао горњу подвојеност да прави, већ је било довољно казати: ако на лицитацији један купац понуди одмах, за пописано добро, изнад процењене вредности, па нико други не да од њега више, онда ће извршни орган саслушати присутне повериоце о томе да ли они пристају да се добро томе купцу, по цену коју он нуди, уступи, или ће се нова продаја одредити.

(НАСТАВИЋЕ СЕ)

Ж. Перић

КРИМИНАЛНИ МУЗЕЈ

Жандамеријске школе у Волау[2]) (Пруска)

(СВРШЕТАК)

IX. Збирка опасних ствари одузетих од сумњивих лица.

Пушке, револвери, ножеви, „боксери", ножеви и пушке у штаповима, гвоздени штапови и разни предмети за ударање: од масивне гуме, од гвожђа и од дрвета или коже па на доњем делу оловом отежани.

X. Отрови.

Овде се налазе разни отрови у течности, праху и комађу као и есенције којима се тровање извршити може.

XI. Збирка забрањених списа.

Разне забрањене књиге и брошире, често потпуно исте садржине, али под разним насловима, у различитим форматима и са другојачијим корицама. Слике које уде моралу. Новине и слике противу владаоца, вере, војске и народности.

XII. Убиства и самоубиства.

У овоме одељењу изложени су предмети употребљени при убиствима као: ватрена оружја од најпростијих до најсавршенијих, разни ножеви, сикире, сатаре, ђулета, штапови, држаље, мотке, конопци и т. д. даље, одела и обуће убица и убијених, сукије, зрна и чауре метака, снимци трагова као и код крађе и т. д. У једноме стакленоме орману изложено је 28 лобања лица која су убивена ударцем по глави, у већини случајева и оруђа којима су убиства извршена, ради сравњења дејства и трагова. При разгледању овога одељења испричано ми је неколико интересантних случајева, који са изложеним предметима стоје у вези. Три од тих случајева одмах ћу овде навести.

1. На згаришту једне изгореле шупе за смештај сена, нађени су остаци изгорелога леша служавке Н. Прегледом остатака леша, нађен је на кости лобање иза увета узан насилан отвор. По извесним околностима пала је сумња на столарскога радника Н. да је он девојку убио, однео је у шупу па шупу упалио. Међу алатима овога радника нађено је једно полуобло и узано длето, које се потпуно слагало са отвором на лобањи. Раднику је суђено и осуђен је, ма да је дело одрицао. Кад је пресуда постала извршна, осуђени је признао дело, али је изјавио да убиство није извршио длетом, како је то у пресуди стајало, него из револвера. Пажљивијим прегледом лобање после овога признања, нађено је доиста, на ивици коске под огорелом кожом, сачуваног олова од револверског метка.

2. У једноме механскоме дворишту посвађају се и потуку два сељака. Пошто су се изударали голим рукама, један од њих двојице довати са земље парче полу труле даске, које је било 0·50 м. дугачко, 0·10 широко и 0·02 дебело, удари њиме другога по глави и на месту га убије. Лобања је пробивена округло, у пречнику око 0·02 м. јер је на томе месту била дебљине коре јајета, услед болести сифилиса. Пример, како се може, под извесним околностима, извршити убиство и оруђем на први поглед неспособним за то.

3. Лобања једнога самоубице, који је стигао да из револвера испали на себе три метка и то: један у чело, један у слепо око и један у груди. Оружје је било поуздано а метци тако управљени, да је сваки за себе био довољан да смрт проузрокује.

XIII. Бомбе у злочинима.

Изложени су динамитски метци са упаљачима и остатци од употребљених бомби као: парчета од судова у којима су бомбе биле спремљене, ексери, парчета гвожђа и жице.

XIV. Уништење зачетка код матера.

Овде се могу видети разна унутарња и спољна средства за насилно побацивање: течности, прашкови и траве. Шприцеви и слични инструменти. Поред овога поређани су у 10 тегли са шпиритусом побачени зачетци разнога доба.

XV. Лажне мере.

Мере за тежину, дужину и за запремину, које су удешене да показују мање или више него што треба да буде.

XVI. Фотографија у криминалној служби.

Фотографски снимци лешева, горелих зграда, трагова, повређених делова тела и предмета и слике злочинаца по Бертиљоновом систему.

Школа располаже са неколико фотографских апарата и са целокупним прибором за Бертиљонаж.

XVII. Одељење трагова дивљачи.

Овде су на преко тридесет табли изложени у очврснутоме песку трагови разне четворожне и пернате дивљачи, и то у положајима кад ова стоји, лагано иде и кад трчи.

XVIII. Одељење разних патрона и њиховога дејства.

У овоме одељењу изложено је око 50 врсти разних патрона за пушке и револ-

вере, око 15 врста барута у зрну и листу и разне врсте сачми и капсли.

У циљу проучавања дејства и трагова ватрених оруђа, састављена је збирка од стаклених окана, земљаних табли и дрвених предмета, на које је гађано из пушака и револвера, са различитих одстојања, управно и косо. Неке од земљаних табли гађане су у влажном стању па су после осушене.

XIX. Трагови крви на разним предметима.

Да би се видело како трагови крви на разним предметима изгледају, овде су ти трагови вештачки изложени на 140 разних предмета, од хартије, дрвета, тканине, стакла, гвожђа, гуме, камена, земље и песка.

XX. Одељење гума за велосипеде.

Збирка је састављена из 25 парчета гуми за велосипеде, (спољна гума) разних шара, обима и нарезотина. Збирка служи за упут слушалаца у распознавању трагова велосипеда, пошто је употреба његова у Пруској веома распрострањена.

XXI. Збирка окова за злочинце.

Овде се могу видети разни окови како за ноге тако и за руке, који су употребљавани од најстаријих времена па до данас.

XXII. Збирка жандармских извештаја о злочинима.

У нарочитоме орману налази се преко стотине пробраних извештаја о злочинима. Ти су извештаји оригинали, које су жандарми разним властима писали. Уз извештаје врло често налазе се и скице ситуације на месту злочина као и непосредне околине његове.

Дворана музеја снабдевена је осветљењем за вечерња предавања. После једномссечне наставе у школи, почињу се доводити слушаоци у музеј 1—3 пута недељно. Ту им се, у вези са пређеном наставом у школи, показују поједини примери, упућују се нашта требају нарочиту и прву пажњу да обрате при појединим злочинима, износи им се рад и читају извештаји жандарма приликом појединих злочина, па се онда претреса, да ли је тај жандарм добро чинио, да ли је још и шта требао и могао да уради и. т. д.

Као што сам напред рекао, већину предмета за музеј добија школа од судских и полицијских власти [1]), и то готово редовно, са свима актима вођене истраге по дотичноме злочину. Предмети у музеју означени су бројевима, који преко једне књиге упућују на акта о томе предмету. И обратно: У нарочити регистар уписују се све власти које су школи штогод послале, те да се у случају тражења могу ствари и акта натраг вратити. Остале предмете и инструменте, набавља школа из свога кредита, који годишње износи 25.000 марака.

У Београду. **В. Андрић**, капетан.

[1]) Једнога нашега судскога писара из унутрашњости упитао сам једном, шта раде наши судови са предметима узапћеним у појединим злочинима? „Па, кад их се повише накупи, ми их једнога пијачнога дана изнесемо и сељацима продамо“ — гласно је озбиљан одговор господинов.

КРИМИНАЛНА ПОЛИЦИЈА

(НАСТАВАК)

По извршеном злочину, око $11^3/_4$ часа, виђен је носилац пакета како иде брзим кораком улицом „Laeken“, у правцу централне пијаце. Он је долазио од Севера, а ишао је у правцу Југа. Човек овај ишао је поред куће *левим* тротоаром улице, носећи пакет под *левим* пазухом. Видели су га како је ушао у улицу „Hirondelles“, скрећући такође у *лево*, у правцу Истока. Такође су га видели како је испитивао околину, улицу „Fleurs“, с *леве* стране, и како је по овоме направио један полукруг, у *лево*, и вратио се одједном натраг, прикривајући се у *лево*, у сенци од ограде пред кућом бр. 14. ит.д. и како је, најзад, оставио свој пакет пред кућом бр. 22, у улици „Hirondelles“, на *левој* страни тротоара. Тек пошто се опростио пакета, злочинац је окренуо косо и у *десно* да би се дохватио средине улице „Hirondelles“.

Од куда овај ход и ово скретање у *лево* код носиоца пакета? Зато што је он долазио с *десне* стране. Овде *лево* представља Исток, а десно Запад. Због природне опозиције својих покрета, као резултата непроменљиве опозиције физичких сила привлачења и одбијања, које су управљале злочинчевим радњама, злочинац је, упућујући се Југо-Истоку, морао неминовно долазити од Северо-Запада. Фатално, кућа злочина треба да буде у сектору северо-западном кварта улице „Laeken“, југо-источно према тачци *А*, а северо-западно према тачци *Б*.

За злочинчево косо скретање у лево, које је констатовао сведок Жан Батист Де Конинк, а које је и власт забележила, имамо две опсервације.

Ево прве: На ово скретање утицао је тежак пакет, који је ношен под *левим* пазухом. Тело девојчице од 8 год. тежило је најмање 19 килограма, а пакет, остављен у улици „Hirondelles“, у коме су били труп, глава и хаљине детиње, тежио је више од 16 килограма. За ношење пакета ове тежине под пазухом и у живом ходу, потребан је велики напор. Са гледишта физичког, у овом случају потребно је водити рачуна о силама, које су способне да модификују наше покрете и њихов правац. Правац хода носиоца пакета, ако није био ограничен, био је бар подложан утицају стране, која је била изложена већим напорима. Злочинац је ишао нормално, с *лева у лево*, скрећући у *лево* због већег напора своје леве *стране*. У другом акту злочина, т. ј. у прелазу од куће његове до места остављања пакета, његов ход, под утицајем напора због ношења пакета, био је, са гледишта физичких закона, потпуно правилан и нормалан. Ништа се, међутим, не противи претпоставци, да је злочинац одбацио своје бреме на месту које му се учинило најзгоднијим за остављање леша; да је ово место изабрао свесно, услед размишљања, са тенденцијом и чврстом намером да изведе једно лукавство, и да се, на овај начин, вешто покрије.

Наша друга опсервација ова је: Сведок Де Конинк тврди, да је човек, који је носио пакет с лешом, ишао левом страном улице, и додаје: „*Човек је тада ишао средином улице, али без пакета*“. Овом фразом, коју је забележио истражни судија, ударен је печат истине на сведокову изјаву. И доиста, у његовој сведоџби налази се једна ствар, коју нико није могао изменити: примена физичког принципа о паралелограму сила и о његовом рашчлањавању. Злочинац је у ходу скретао у *лево* зато што је под *левим* пазухом носио пакет тежи од 16 килограма, и што је његов ход био под утицајем великог напора *леве* стране. Али, чим се ослободио терета и осетио се олакшан, равнотежа се код њега повратила, и с тога се упутио средином улице. Сведок је видео овај факт, он га потврђује, и ово тврђење мора бити истинито. Примене принципа о паралелограму сила опште су. Један пример за ово пружа нам летење птица. Кад би оба крила, која се ослањају на ваздух по коме машу, махала са истом силом, лет би био у правој линији, али пошто су покрети крила неједнаки, правац летења постаје кос под утицајем крила које се више напреже. Исти принцип може се применити и на покрете пливања на равној површини воде, на правац чамца и т. д.

Изјава сведока Де Конинка утврђена је, дакле, и једним неоспорним физичким доказом. Његова сведоџба, међутим, у апсолутној је контрадикцији са сведоџбом Делфине Дисар, тако да се ове две сведоџбе не могу никако измирити. Ми смо дужни да примимо, као тачно и искрено оно, што је утврђено и једним физичким принципом, и да дефинитивно одбацимо сведоџбу која има против себе све невероватноће, и у којој су скупљени најфантастичнији карактери.

* * *

Ми сада познајемо: центар Жанине опасности и почетну тачку злочинчевог пута; знамо правац његовог хода од почетне тачке, као год што, с друге стране, знамо завршну тачку његовог пута и правац његовог завршног хода; најзад знамо и сектор региона злочина. Помоћу ових познатих и извесних елемената, биће нам могућно да тачно и у целини реконституишемо злочинчев пут.

Жана је пресретнута око 7 часова у вече пред фламанским позориштем, и одведена у *десно* од улице „Laeken“ којом „Pierre de Taille“. Ми имамо, дакле, један пут са скретањем у *десно*, у правцу Југо-Запада. У $11^3/_4$ часа њен исцеречен леш бачен је у *лево* од улице „Laeken“, у улицу „Hirondelles“. У овом другом делу злочина ми имамо један пут са скретањем у *лево*, у правцу Југо-Истока. Ми, такође знамо, да је завршни ход злочинчевог пута био жив, брз. Злочинац је долазио са извесне дистанције. Жана је одмамљена са границе, која раставља северо-источни од северо-западног сектора, и одведена у сектор северо источни. Њен леш одбачен је на улазу у сектор југо-источни. Свега је један пут за саобраћај између сектора југо-источног и северо-западног, а то је улица „Grand-Hospice““,

Злочинац је могао доћи само из ове улице, и он је њоме несумњиво дошао. Не треба се чудити што га нико није видео, пошто је ово улица широка, усамљена, суморна, са зградама двеју болница, и апсолутно пуста, нарочито око $11^3/_4$ часа у вече.

Пошто су познати елементи проблема, остаје нам да испитамо који су *могући* путеви, којима је злочинац ишао од *А* до *Б*. Број ових путева веома је ограничен, а после последње анализе остаје само један. Прегледајмо их све

Први пут. — Тачке *А* и *Б*, т. ј. тачка одвођења детета и одбацивање његовог леша, везане су међу собом правом линијом, која представљо улицу „Laeken". Средња тачка *S* — кућа злочина — не може се налазити на овој линији; прво с тога, што би на овом врло живом путу завођач са дететом био опажен око 7 часова у вече; затим и због тога, што ни у једној засебној кући ова улица нема стана за самца; и најзад, што је утврђено, да је Жана одведена кејом „Pierre de Taille".

Други пут. — Овај пут обухвата улице: „Laeken", „Canal", „Marcg", „Grand Hospice", Laeken" и „Hirondelles". Он је невероватан и немогућан. Жана је, не заборавимо, била врло позната у кварту улице „Laeken". Шта више, она се могла врло лако познати: дете лепо и према својим годинама добро развијено, са црвеном капом на лепој, плавој коси, са дугачким и тешким огртачем који јој је допирао до стопала, и, најзад, са ешарпом угасите боје која јој је окружавала врат и спуштала се низ огртач у облику звезде. Да је Жана прешла са злочинцем део улице „Laeken", између фламанског позоришта и улице „Canal", она би несумњиво била виђена, пошто је овај део

(наставиће се)

ПОУЧНО-ЗАБАВНИ ДЕО

ПОЛИЦИЈСКИ ПСИ

Нови успеси руског полицијског пса „Трефа".

Убиство

Начелник клинског среза московске губерније, беше известио једнога дана телефоном, у 1 сат по подне, своју централу у Москви, да је у реону његовог среза извршено једно грозно убиство, у циљу пљачке, и да зликовац за собом није оставио никаквог трага. Даље је начелник молио, да му се ради проналаска кривица одмах упути полицијски чиновник Димитријев са његовим псом „Трефом". Молба је његова примљена.

Г. Димитријев се првим возом кренуо из Москве са „Трефом" за станицу Чесмено удаљену од Москве за 104 врста.

На станици Чесмено, полицајци са жандармима сачекају Димитријева и известе га да је на 18 врста од станице нађен убијен један непознати човек.

Ноћ, кад је Димитријев стигао била је бурна. Вејавица и хладноћа била је тако велика да се те ноћи није могло ништа предузимати.

Л е ш

У 7 сати изјутра г. Димитријев пође на лице места, где на 10 метара од пута у снегу нађе леш из чијег су врата зијале две велике ране. Локве крви обилно су натопиле снег око убијеног. По изгледу убијени је могао имати око 50 година а од мештана се г. Димитријев известио да је убијени закупац. Леш је лежао у снегу око 7 дана.

Пронаћи кривца није било лака ствар. Дуго лежање убијеног, и велика вејавица уништавали су траг убице и наду г. Димитријева да ће пронаћи убицу.

Тим пре што је око места убиства било око 20 села.

Но, ма како да су околности биле тешке, ипак је ваљало почети са трагањем и зато даду „Трефу" да омирише одело убијеног, које је било смрзнуто од крви. „Треф" пошто је мирисао поднети му предмет, окрене се неколико пута у месту, после чега појури галопом по трагу који је само њему био познат.

За Трефом

Он се упути ка селу Залишину. Но кад је протрчао једну врсту, „Треф" окрене низ брдо и после дужег трчања он сиђе на пут који је водио у село Шестаково. По путу није дуго трчао па је затим прескочио неколико плотова и тек тада застао пред једном сељачком колебом.

Пратиоци његови одмах уђу у показану им колебу и у њој нађу само једну жену, која на постављено питање одговори: да је то колеба њеног мужа Николе Гладилина, и да се он налази у механи где пије вотку. Кад је добављен Никола и упитан о убиству он је одговорио уобичајеним одговором:

Ја ништа не знам, нити сам штогод видео. У кафани пијем од Светог Николе.

Наравно, одговором његовим пратиоци „Трефови" нису се задовољили, већ почну претрес колебе и убрзо нађу више његових ствари умрљаних крвљу и једну крваву мараму.

Армуникаш Васко

Гладилин је и даље одрицао своју кривицу и учешће у убиству. Он се бранио као да је у очи Св. Николе дошао неки армуникаш Васко са једним непознатим и да су целу ноћ лумповали и пили у његовој колеби а затим отишли у правцу к месту извршеног убиства.

Одмах је добављен Васко који је изјавио да је то савршена лаж, и да он Гладилина и не познаје. После тога иследници су били на чисто да је убица Гладилин; но да је несумњиво имао и саучесника, с тога од колебе Николине пусте даље „Трефа" а сами пођу за њим.

Даље за Трефом

„Треф" протрча до колебе, која је у истом реду до Гладилинове, и ту се опет заустави. У колеби је била само једна баба, која је изјавила да је њен муж отишао у Москву ради тражења службе. Од ове колебе „Треф" пође даље за трагом и стаде пред колебом која је била преко од Гладилинове, у коју уђоше иследници.

Убица

У овој колеби живео је сељак Михеј, који је раније био фабрички радник, но који је сад без службе. На унакрсна питања вештих иследника Михеј после малог опирања призна да је он извршио убиство заједно са Гладилином. Но Гладилин и даље упорно одрицаше своју кривицу. На крају крајева и сам Никола почне се кајати и признавати кривицу.

Оба затим испричају како је извршено убиство и да је убијени лежао седам дана мртав у снегу.

Убиство начелника депо-а на станици „Голутвин." Рад „Трефа".

Примивши телефонски извештај о убиству на станици „Голутвин", инжињера А. Трофимова, московски губернантор В. Џунковски, одмах је издао наредбу да се на место извршеног убиства пошаље чувени пас — дедектив „Треф".

Како је убиство извршено између 6 –7 сати ујутру, а „Треф" је доведен на лице места тек у 8 часова у вече, и како су дотле трагови убице могли бити уништени другим траговима, то је успех „Трефов" био несигуран. Нарочито још и с тога, што је убиство извршено из револвера а не ножем, те је убица могао и неприлазити својој жртви, те тиме оставити трага од себе.

Све те околности доводиле су у сумњу успех пса.

Кад је „Треф" био пуштен, он је од убијеног пошао у правцу села Митјајева, које је удаљено 4 врсте од станице „Голутвин". За њим су се пустили трком иследници и дедективи. Један од полицајца прича о раду Трефовом ово:

Ићи за „Трефом" у стопу, то је апсолутно немогуће, јер он час трчи ливадом, час пређе железничке шине, час опет прескочи јаму или ограду и за све то време он иде ужасном брзином. Не... По који пут застане, и почне мирисати око себе; други пут иде веома полако и несигурно; док други пут иде највећом брзином, тако да његов пратилац и сопственик г. Димитријев не може да га стигне.

И тако „Треф" узевши правац села Митијева заустави своје пратиоце пред кућом Павлова, који је био радник у тим радионицама, у којима је убијени Трафимов био надзорни инжињер, а одакле је Павлов био отпуштен још 1905 године за време немира, у које време Трофимов није још ни постављен за инжињера.

Павлов је био познат полицији, која га је тражила због једног убиства, те према томе он и није живео у својој кући, али се говорило да је тог јутра, кад је убиство извршено, виђен на станици.

Опште је мишљење било у Голутвину да је убиство Трофимова извршено по наговору раденика из осветe а не у циљу пљачке. И да је највероватније да је то убиство извршио Павлов, кога су рад-

ници изабрали баш с тога, што је он већ имао на души једно убиство за које је требао да одговара и човек је у таком послу искусан.

Могуће је, да је он на то пристао из користољубља или из пакости, као отпуштени раденик за рачун својих другова.

После овог првог успеха „Трефовог" полицајци се врате натраг на станицу Голутвин.

Интересанто је било видети ову чудновату животињу у бифету железничке станице како седи поред свога газде и како са пажњом посматра путнике. Многи од присутних сазнавши за паметну животињу нудили су да „Трефа" наране, но г. Димитријев им није дозволио рекавши:

Он још није свршио свој посао, и не сме јести јер ће онда рђаво трагати.

Појединости даљег трагања.

Кад је „Треф" изведен пред 12 људи — раденика, који су били у радионици у времену кад је убиство извршено, онда је он почео живо лајати на тројицу од њих. Доцнијом истрагом утврђено је да су баш та тројица били у споразуму са убицом.

Из радионице је „Треф" повео полицијске агенте у једну од оближњих кућа, у којој је становала собарица Бјелјакова, код које је често долазио Павлов. Одатле их је повео до близу једне железничке карауле, па затим опет преко железничких шина у село Митјајево пред кућу оца Павловог.

Родитељи Павлови изјавили су, да Павлов није већ давно њиховој кући долазио, нити они што о њему знају. Тек доцније мати Павлова признала је, да је он последњи пут долазио њиховој кући баш на сам дан убиства.

Дргоцене податке дала је полицајцима нека Скарина ондашња сељанка. Она им исприча да је Павлова видела после извршеног убиства и да јој је он, показавши руком на депо, рекао:

— Иди, видећеш тамо шта сам ја урадио. После тога он јој је испричао да је инжињера Трофимова убио.

На њено питање зашто је то учинио он јој одговори: „Због другова; они су ме молили, јер је он са њима тиранско поступао."

Сви радници који су били у радионици депо-а у времену кад је извршено убиство похапшени су, а међ првима она тројица на које је „Треф" лајао.

Претрес у стану Павлова

Сутра дан извршен је претрес стана Павловог, и том приликом у његовом сандуку нађена је маса разних крађених ствари. На основу тога је закључено, да је Павлов морао извршити сва убиства и крађе које су се десиле по околини у последње време. Тако, у јануару месецу у близини станице Голутвин нађен је убијен и опљачкан један бакалин; три недеље после тога убио је бакалина Григоријева; недељу дана после овог убиства убио је ложача Кишињкова, за кога се говори да је знао о спреманом убиству над инжињером Трофимовом и да га је хтео проказати власти.

Кад су били сравњени куршуми извађени из тела Григоријева бакалина и инжињера Трофимова онда је утврђено да су идентични од чега се да извести да је за оба убиства одговоран Павлов.

С руског
А. Ј. Андоновић

ПОУКЕ И ОБАВЕШТЕЊА

Учињена су нам ова питања:

I

Суд општине прокопо-кутинске, актом својим Бр. 1209, пита:

„Указом Њ. В. Краља, од 4. јуна ове године, одобрено је решење Народне Скупштине од 22. маја ове год. да се село Чагровац одвоји од своје садање општине прокопо-кутинске у срезу и округу нишком, и споји са општином дугопољском, која би се звала „Општина Чагровачка" у истом срезу и округу.

По овоме указу и решењу скупштинском, село се је Чагровац одвојило од ове општине, спојило са дугопољском општином и створило општину „чагровачку".

Па како је општина дугопољска, с којом се је село Чагровац спојило, бирала за себе општинске чланике, а село Чагровац кмета и одборнике при овој општини, по закону који сада постоји, то се учтиво моли уредништво за објашњење у следећем:

1. Да ли ће и за чагровачку општину остати исто општинско члаништво, које је изабрато и у дужност уведено за општину дугопољску, с којом се је село Чагровац спојило и само назив општине изменило, или ће се ново члаништво бирати и ако се морају бирати нови чланици, онда да ли се имају бирати и кметови, пошто су бар њих сама села на својим посебним зборовима изабрала.

На случај да се за општину дуго пољску, односно сада чагровачку, не морају бирати други нови чланици, онда на који би се начин имао регулисати број одборника за свако село, пошто се придоласком села Чагровца у општину дугопољску не мења бројно стање одборника, и онда број одборника из села Чагровца повећава општи одређени број одборника за ту општину по чл. 70 зак. о општинама."

— На ово питање одговарамо:

Како чл. 59. закона о општинама у вези са чл. 60. истог закона говори само о спајању већ постојећих општина, а не додирује изречно и случајеве спајања појединих села са овом или оном општином, какве случајеве предвиђа чл. 8 поменутог закона, то би се могло рећи, да је ово питање остало нерегулисано законом.

Али кад се узме у обзир то, да је спајањем општина са појединим селима, у већини случајева, измењен бројни одношај гласача; да много пута распложење придруженог села може бити од утицаја на избор председника; да се истинско расположење грађана целе општине може констатовати само новим избором; да би, много пута, придружено село могло дати много бољег кандидата и т. д. онда се не може претпоставити да је законодавац у чл. 63. имао на уму само оне случајеве, кад се спајају две постојеће општине, него се мора узети да ова одредба важи и за случајеве кад поједина села улазе у састав постојећих општина.

За овај конкретан случај мора се тако узети и по томе, што број одборника села Чагровца повећава општи број одборника општине чагровачке у смислу чл. 70. зак. о општинама, ма да он, према укупном броју гласача нове општине, не би био увећан, те би се овај одношај могао регулисати само новим избором одборника за целу општину.

Кметови појединих села, према чл. 63. неће се бирати нови.

II

Суд општине пријеварске, актом свјим Бр. 1671, пита.

„Решењем господина Министра Финансија од 23. јуна 1909. год. Пр. Бр. 2398/908, а по предходној одлуци овоопштинског одбора, одобрено је: да се деловођи ове општине у 1907. год. може издати из општинске касе 220 динара на име плате за поменуту годину, поред одобрене му плате у 500 динара, а колико му је окружни одбор био смањио приликом расматрања и одобравања буџета.

У Мин. решењу изрично је казано: „Да се поменута сума у 220 дин. има издати из општинске касе по рачунима за 1909. г. као издатак **ван буџета** и оправдати га формалним документима".

Како у 1909. г. није било довољно кредита за исплату ових 220 дин. то је суд приликом склапања буџета за 1910 г. ставио ову суму у „дуговање" изнео га пред оп. одбор, који је буџет одобрио а потом и окр. одбор.

Сад нови благајник а и чланици општински неће да издају овај новац изговарајући се да издатак треба да одобри оп. одбор.

Моли се уредништво за обавештење, 1. Треба ли за овај издатак ма какво и чије решење или одобрење; и 2. Шта треба да ради деловођа који је заинтересован, ако му суд општински не би хтео својевољно ову дужну плату издати?"

— На ово питање одговарамо:

За издатак о коме је реч, одбор је у своје време донео своју одлуку, и ова је, у смислу чл. 10 закона о окружним, среским и општинским буџетима одобрена и од стране г. Министра Финансија.

Према томе, нема потребе да сада одбор доноси нову одлуку, јер та околност, што издатак није учињен у 1909 години због новчане оскудице, не мења право деловође, нити ништи одлуку одбора и Министра.

И, како је у своје време овај издатак показан као дуговање по буџету за ову годину, то сада треба само констатовати рефератом да се одлука министрова није могла извршити у прошлој години, па је у вези са буџетском позицијом дуговања извршити и придружити рачунима за ову годину.

Ако би благајник и часници покушавали да осујете ову исплату, онда деловођа нека копира сав рад по овоме и одлуку Министра Финансија, па нека путем суда тражи забрану општинске покретности, па ће тада сигурно доћи до новаца.

Само, наравно, овај би пут био ружан за општину, која у испуњавању својих обвеза треба да предњачи осталима, као год што и деловођа треба да буде обазрив према општини, ако она ову исплату не чини због тога, што тренутно није у новчаној могућности.

III

Суд општине слатинске, актом својим Бр. 1105, пита:

„Село Вел. Сугубина, које је било у саставу ове општине, има свега 214 пунолетних глава укупно са старим селом, и као такво тражило је да се од садање општине слатинске одвоји и образује засебну општину. Указом Њег. Вел. Краља од 4. јула тек. год. уважена је молба овога села да се одвоји од општине слатинске и образује општину за себе под називом Вел. Сугубинска у истом срезу и округу.

Указом пак Њег. Велич. Краља од 10. јула тек. год решено је, да се *доњи део* села Вел. Сугубине одвоји од села Вел. Сугубине и образује село за себе под називом Старо Село с'тим, да и даље остане у саставу садашње општине.

Како су оба указа сада на извршењу код овог суда то се моли уредништво за објашњење:

Шта ће суд у овом случају да ради, хоће ли оба указа да изврши и са селом Вел. Сугубином деобу да изврши; кад се од села Вел. Сугубине последњим указом одваја један део села у којем случају селу Вел. Сугубини остаје свега 153 пунолетних глава, те према томе а по чл. 6 закона о општинама не може образовати општину за себе, или ће по млађем указу да одвоји од Вел. Сугубине старо село, а селу Вел. Сугубини да одреди дан за збор те да се овим реши где жели са општином припасти.

Да суд при извршењу ових указа не би у грешку пао, моли се уредништво да у првом наредном броју пружи суду обавештење о предњем, наша му суд унапред изјављује благодарност".

— На ово питање одговарамо:

Село Велика Сугубина тражило је, да се одвоји од општине слатинске и образује нову општину, и то му је указом од 4. јуна и одобрено.

Кад је оно поднело молбу за ово одвајање, *Доњи Део* села био је саставни део В. Сугубине, те је, по томе, и тај део припао новој општини велико-сугубинској.

Указом од 10. јула *Доњи Део* села В. Сугубине проглашен је, по закону о местима за село, али да и даље остане у саставу *садашње* општине.

Садашња је, пак, општина за њега општина велико-сугубинска.

Према томе, општина слатинска има само да регулише свој одношај према општини велико-сугубинској и са њом изврши деобу имовине, у колико је ова била у заједници, а ново село Доњи Део, регулисаваће своје одношаје само са селом В. Сугубином.

Тако стоји стање ствари према указима од 4. јуна и 10 јула.

А, ако би село Доњи Део желело да се сада одвоји од општине в. сугубинске и приђе општини слатинској, оно има изнова да покрене то питање у смислу чл. 8 закона о општинама.

ОДЛУКЕ ДРЖАВНОГ САВЕТА И КАСАЦИОНОГ СУДА

У општинама, састављеним из више села, свако село може да бира само једног кмета, и ових мора бити онолико колико има села, из којих је општина састављена.

Радоје М. из Ч..... жалио се Државном Савету противу избора два кмета села Ч....., који је извршен 4. априла 1910 г. због ових неправилности:

1, што су изабрани кандидати дужници општинске касе по извршним пресудама;

2. што је један од изабраних био осуђиван за злочинство; и

3. што је било подмићивања и агитације.

II Одсек Државног Савета, и не упуштајући се у оцену жалбених навода, нашао је, да овај избор не може остати у снази с тога, што се записником бирачког одбора утврђује, да је село Ч..... изабрало два кмета, а међутим то по закону не може бити из ових разлога:

По чл. 53.г закона о општинама у сеоским општинама, састављеним из више села, за кметове ће се узети *по један* из сваког села. а по чл. 100, истог закона у овим општинама мора бити онолико кметова, колико је места.

Према овоме и општина ч, ..., која је састављена из више села, може по наведеним законским прописима имати само онолико кметова, из колико је места (села) састављена, узимајући из сваког села само по једног кмета, а ни у ком случају не може једно село за себе бирати више од једног кмета.

С тога је на основу чл. 170. зак о општинама решио да се овај избор два кмета села Ч..... поништи.

Одлука од 17. маја 1910 год. № 6197.

СЛУЖБЕНЕ ОБЈАВЕ

ТРАЖЕ СЕ

Сретен Смиљанић, бакалски шегрт из Београда, побегао је 11. овог месеца од свог газде. Он је стар 14 година, омален, црномањаст. — Акт кварта дорћолског Бр. 3490.

Светомир Мајер, обућарски шегрт из Београда, 12. овог месеца побегао је од свог газде. Он је стар 13 година, висок, сув, смеђ. — Акт Управе Града Београда Бр. 25602.

Лепосава Н., служавка код пешадијског капетана г. Милана Радовановића из Београда, побегла је од свога газде незнано где. Она је стара 12 година, плава. — Акт Управе Града Београда Бр. 25189.

Михајло Ђорђевић, обућарски шегрт из Београда, побегао је од свога газде. Он је стар 14 година, средњег раста, смеђ, са белегом на левом образу. — Акт кварта дорћолског Бр. 3547.

ПОТЕРЕ

Јанко Грујић, момак хлебрски, одговара код кварта дорћолског за извршену крађу, али се налази у бегству. Он је стар 17 година, смеђ, у оделу плаве боје са белим пруслуком. — Акт кварта дорћолског Бр. 3495.

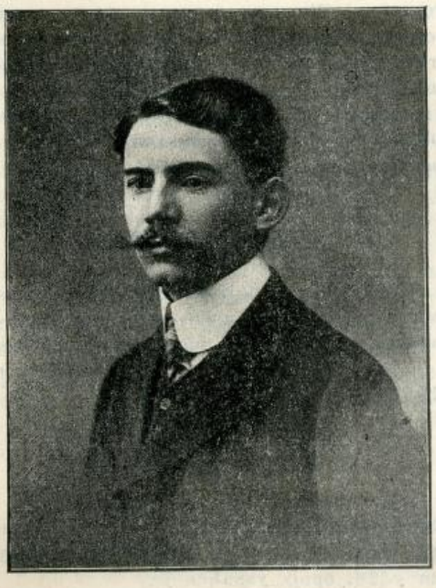
Драгомир — Драгић — Филиповић, бивши келнер и притворенк, 10. овог месеца побегао је из кварта теразијског. Он је стар 16 година, висок, смеђ. — Акт кварта теразијског Бр. 7592.

Непознати крадљивац, ноћу између 6. и 7. овога месеца разбио је дућан Ивану Огњановићу, бакалину из Београда, и том приликом украо му: 80 динара у готовом новцу, разног дувана и цигарета у вредности 40 динара и неколико кутија чоколаде са етикетом «Србија» у вредности 15 динара. — Акт кварта палилулског Бр. 5139.

Добривоје Илић, калфа сајџијски, 11. овог месеца покрао је свог газду Ивана Неранџића, сајџију из Паланке, и том приликом однео му 100 грама ломљеног злата, 1 златан прстен, две бурме, 1 златан ланац за џвикер, 1 емалиран сат никлени № 368, 1 роскоп сат отворен № 2, 1 сребрн емалиран сат са три капка, и разног материјала за оправку сатова у вредности 217 динара.

Он је стар 20—22 године, средњег раста, сувоњав, бркова малих и црних, косе смеђе. У оделу је беличастом са жутим штрафтама, оковратником и манжетнама у боји. — Депеша начелника среза јасеничког, округа смедеревског Бр. 15599.

Миливоје Рувидић, чију слику доносимо, проневерио је 3800 динара својим газдама Браћи

Месаровић, из Братинаца, па затим побегао. Он је средњег раста, плав. — Депеша начелника среза рамског Бр. 10640.

Живојин Златановић, осуђеник, чију слику доносимо. побегао је 14. овог месеца из Пожаревца. Он је стар 23 године, висок 164 см. косе смеђе, очију отворено плавих, од особених знакова има: три младежа на десном образу у величини сочива; младеж величине сочива на грудима за 3 см. испод и десно од леве сисе. — Депеша управе пожаревачког казненог завода Бр. 2721.

Војислав Атанацковић, бивши порезник среза тамнавског, има да се узме на одговор за учињене злоупотребе али се он налази у бегству.

Он је стар 34 године, раста средњег, добро развијен, риђих бркова, обријан. — Депеша Управе Града Београда Бр. 25942.

Препоручује се полицијским и општинским властима, да за овим побеглим лицима учине најживљу потеру, и у случају проналаска стражарно их упуте власти која је потерницу издала. с позивом на означене бројеве акта или депеша,

СКРЕЋЕ СЕ ПАЖЊА

Милан Николов, родом из Бугарске и **Мориц Аберман**, родом из Галца, оба професионални коцкари, ухваћени су у скитњи и без исправа на овд. железничкој станици, зашто су пресудом Управе града Београда Бр. 26269 кажњени са по двадесет дана затвора и прогонством на свагда из Србије. Како није искључена могућност, да су за време свога бављења у Србији извршили какво казнимо дело, то износећи њихове фотографије позивамо полицијске и општинске власти, да одмах јаве ако што знају о њима.

КРАЂЕ СТОКЕ

Ноћу између 12. и 13. овог месеца, непознати крадљивац украо је Јовану Ћосићу из В. Крсне, једну кобилу матору 3 године, длаке алатасте, у обе предње ноге путоногасту. — Депеша начелника среза јасеничког округа смедеревског Бр. 15523.

Ноћу између 10. и 11. овог месеца, непознати крадљивац украо је Ђорђу Николићу, баштована из Жаркова, једног коња, маторог 18 година, високог 140 см. длаке затворенодоратасте, у десну задњу ногу путаст, са жигом положено „Т" ровашеног у лево уво. — Акт начелника среза врачарског Бр. 11070.

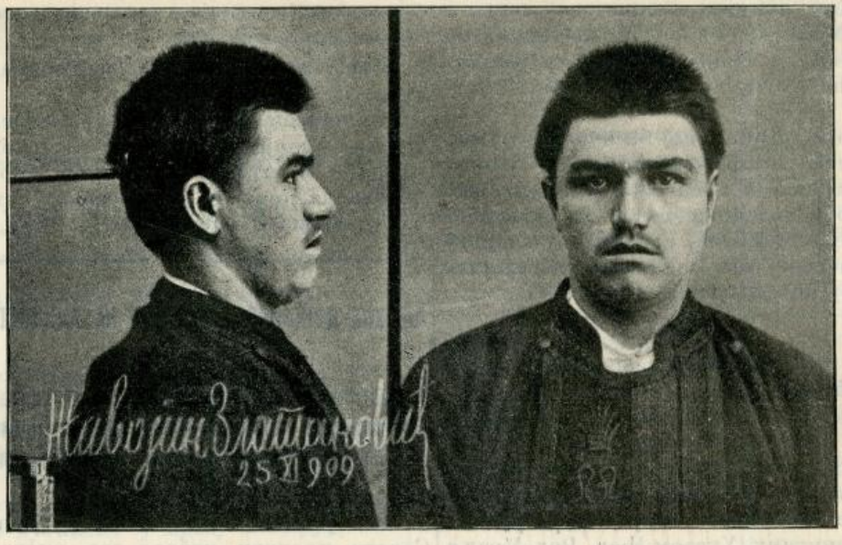
Обраћа се пажња свима полицијским и општинским властима на ове крађе и крадљивце.

НЕСТАЛА СТОКА

5. овог месеца, Богосаву Петровићу, нестала је кобила матора 4 године, длаке отворенодоратасте, у десну задњу ногу путаста, висока 155 см. — Акт начелника среза тамнавског Бр. 10847.

УХВАЋЕН

Светозар Станковић, одбегли осуђеник нишког казненог завода, чију смо потерницу донели у 26. броју ухваћен је.

Штампа Крал. Срп Државне Штампарије уредник Милорад А. Вујичић

БРОЈ 30. У БЕОГРАДУ, НЕДЕЉА 1. АВГУСТА 1910. ГОДИНА VI

ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК

СЛУЖБЕНИ ЛИСТ МИНИСТАРСТВА УНУТРАШЊИХ ДЕЛА

„ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК“ излази једанпут, а према потреби и више пута недељно. Претплата се полаже у напред, и то најмање за пола године код свију полицијских власти, и износи: 20 динара на годину за државна и општинска надлештва, а за све друге претплатнике у опште 12 динара годишње За иностранство: годишње 24, полугодишње 12 динара у злату. Поједини бројеви **„Полицијског Гласника“** не продају се. Рукописи се не враћају.

СЛУЖБЕНИ ДЕО

Његово Величанство Краљ Петар I. благоволео је, на предлог Министра Унутрашњих Дела, поставити:

за полициског писара друге класе среза моравског, округа пожаревачког, Миладина Радојичића, пређашњег полициског писара; и

за полициске писаре треће класе Управе вароши Београда: Тихомира М. Ивановића, дипломираног правника и Душана Ж. Витомировића, правника, — практиканте Министарства унутрашњих дела.

Из канцеларије Министарства Унутрашњих Дела, 24. јула 1910 год. у Београду.

Указом Његовог Величанства Краља Петра I., на предлог Министра Унутрашњих Дела, решено је:

да се Миливоју Савићу, начелнику прве класе округа пожаревачког, уважи оставка коју је поднео на државну службу.

Из канцеларије Министарства Унутрашњих Дела, 24. јула 1910. год. у Београду.

Указом Његовог Величанства Краља Петра I., на предлог Министра Унутрашњих Дела, а по саслушању Министарског Савета, решено је:

да се Љубивоје Богдановић, полициски писар треће класе среза поречког; и

Радивоје Јоцић, полициски писар треће класе начелства округа подринског, на основу §. 76. закона о чиновницима грађанског реда, отпусте из државне службе.

Из Канцеларије Министарства Унутрашњих Дела, 24. јула 1910 год. у Београду.

СТРУЧНИ ДЕО

О ПРОДАЈИ ЗА ИЗВРШЕЊЕ ОДЛУКА СУДСКИХ

(НАСТАВАК)

Законодавац не вели ништа о томе шта ће извршни орган радити, ако присутни повериоци не буду на његово питање ништа одговорили, ни афирмативно ни негативно. У приватно-правном спору не може власт, ни судска ни извршна, нагонити, под претњом казне, парничаре да се о неком питању изјасне. То је право парничара да се изјасне или не изјасне. Све што може бити, у овом последњем случају, то је да парничар који се, на позив власти, не изјасни изгуби извесно или извесна права у току спора. Тако, н. пр., §§ 139. и 140. нормирају шта све губи тужилац односно тужени, ако на рочиште не дође, а „Парничар, који неће никако да одговара, равна се сасвим изоставшем“ (§ 162.).[1])

Нема сумње да, у горе предвиђеном случају, треба узети да се повериоци не задовољавају ценом, понуђеном од стране онога јединог купца. Јер, § 486., други став, тражи да повериоци пристану на ту цену, а тај пристанак може бити или изречан или прећутан: када се он дâ извести из конклудентних радњи тих поверилаца (н. пр., они изјаве да тог купца примају за дуж ника). Ћутање поверилаца нити је изречан нити прећутан пристанак, због чега треба, у таквом случају, сматрати, као што смо већ казали, да повериоци не пристају да се понуђачу добро уступи.

Законодавац је, осим тога, овде у једној, врло важној, тачки и нејасан. Он, у допуни §-а 486., говори, на један лаконски начин, „о представшим поверитељима,“ не прецизирајући даље ништа, специално не нормирајући: да ли цену, понуђену од стране оног јединог лицитанта, могу примити присутни повериоци, па ма колики њихов број био или ма колико износиле њихове тражбине? Ако би се на ово питање одговорило потврдно, онда би то значило често пута интересе већине поверилаца, или интересе најважнијих поверилаца, најважнијих са гледишта њихових примања, оставити на милост и немилост мањини поверилаца или поверилаца са малим примањима.

Истина, § 487., који непосредно иде за §-ом 486., вели овако: „Који од поверилаца не дође на јавну продају, или писменом, влашћу одостовереним, не изјасни се полицијској власти, шта да се чини са ствари, која би на јавној продаји ниже од процене изашла, за њега вреди оно, што већина поверилаца о томе закључила буде.“ Али, као што се из овога навода види, § 487. мисли на случај када попи-сано добро на продаји није дало *ни процењену вредност*, — случај на који се мисли и у другом и трећем ставу истога параграфа, док је, у другом ставу §-а 486., реч о сасвим другој ситуацији: када онај једини купац понуди, за пописано добро, *више од процене*.

Ипак ћемо ми, и на други став §-а 486., применити пропис §-а 487., пошто су то два аналогна правна случаја: § 487. није никакав изузетак да би, за његову примену, вредело правило: Exceptio est strictissimae interpretationis. Напротив, овде има места тумачењу аналогијом, тумачење о коме налазимо одредбу у §-у 10. Грађ. Законика.[1])

На првом месту, рећи ћемо „да, ако су сви повериоци присутни, ствар ће се решити онако како то буде хтела већина поверилаца Већина, пак, не рачуна се по гласовима већ по количини примања. Другим речима, изнесено питање биће решено у оном смислу у коме се изјасне повериоци који имају да примају више од половине целокупних тражбина, без обзира на то колики је број тих поверилаца. Други став § 487. вели, заиста: „Већина се рачуна по количини тражења.“ А „...ако би мњења, додаје исти став §-а 487., једнака била, важиће оно, које буде на ползу осуђеног“, то јест: ако би повериоци који гласају за једно решење које је по дужника корисно имали да примају таман онолико колико и повериоци који су за решење за дужника штетно, биће меродаван глас оних првих поверилаца.[2]) Овде се истиче сада питање:

[1]) А. Ђорђевић, *Теорија Грађанског Судског Поступка*, прва половина, стр. 229..

[1]) А. Ђорђевић, *Систем приватнога (грађанскога) права Краљевине Србије*, Прва књига, прва половина, стр. 105. и даље.

[2]) Ко ће то оценити: које је, од двају решења, за дужника корисно? Најлогичније би било да то цени сам дужник, ако би био правно способан (иначе његови законски заступници), али, с погледом на последњи став §-а 487., изгледа да би и ту била извршена власт надлежна.

да ли ће се већина тако рачунати и онда, када само један поверилац има да прима више од половине целокупних тражбина? Ако се одговори афирмативно, онда би тај једини поверилац имао да реши, да ли ће се пописано имање уступити оном једином лицитанту. Питање се поставља стога што овде имамо случај сличан стечају, поименице сличан принудном равнању у стечају, равнање које, такође, повериоци решавају по већини. Али, § 69. Закона о Стецишном Поступку, по замени од 23. јануара 1876. (Зб. XXVIII., стр. 71.), за одређивање већине потребне за принудно поравнање, има у виду не само количину примања већ и број поверилаца. Ако број поверилаца који пристаје на поравнање не износи две трећине (2/3) од целокупнога броја поверилаца који су дошли на рочиште, принуднога поравнања не може бити, ма да повериоци који пристају на поравнање имају да примају три четвртине (3/4) од целокупних тражбина поверилаца који су дошли ћа рочиште[1]) — количина примања коју § 69. Зак. о Стец. Поступку. поред онога броја од две трећине поверилаца, тражи за принудно поравнање. Он, дакле, не допушта ни обичној већини (апсолутној) поверилаца да изгласа принудно поравнање, још мање, наравно. допушта то он мањини поверилаца или чак и једном једином повериоцу, без обаира на то колике су тражбине те апсолутне већине односно мањине поверилаца или тога једнога поверилаца.

Када су ово два слична случаја, онда је законодавац требао, после замена §-а 69. Зак. о Стец. Поступку од 23. Јануара 1876. год., да се изјасни и о § 487., те да нам каже да ли и овде ваља водити рачуна о броју поверилаца који имају да реше питања предвиђена у §§-има 486. и 487.. Далеко од тога да наш законодавац доводи у везу и сагласност два разна законика, он је, шта више, пропустио да, приликом допуне §-а 486. (од 14. Јула 1878. год.), допуни и параграф који непосредно за њим иде, то јест § 487., што је требао учинити, чим је, у први од та два параграфа, унео, реченом допуном, онакву одредбу. Јер, § 486., пре допуне, говорио је само о *случају*, када на продају дођу бар два лицитанта (у коме ће случају бити надметања), и о *случају*: када нема ни два надметача, већ само један који неће ствар по процени да узме, или нема чак ни једног надметача, нормирајући, за овај последњи случај, да ће полициска власт саслушати повериоце који су дошли на продају о томе шта да се са пописаном ствари ради. § 487 бави се, пак, тим питањем: како ће се ствар свршити, ако повериоци нису сагласни. Долази допуна § 486. од 14. јула 1878. год., која. као што знамо, предвиђа случај једног јединог купца који нуди, за пописано добро. више од процене, случај, дакле. друкчији од оних регулисаних у првом ставу §-а 486. и које смо малочас горе изложили; међутим законодавац заборавља да исто питање, које расправља за случајеве предвиђене у првом ставу §-а 486., реши и за нови случај унесен у овај последњи параграф допуном од 14. Јула 1878. год.. Другим речима заборавља да нам каже да ли ће се одредбе односно већања поверилаца које садржи § 487. применити и на случај који је предмет одредбе другога става §-а 486.. Са колико се мало пажње, често, код нас врше послови. код којих треба бити веома обазрив, ако се не жели да се судијама и коментаристима задаје излишан труд! И баш због тога. ми смо се морали послужити аргументом, основаним на аналогији, да бисмо утврдили да се § 487. има применити и на случај о коме говори допуна §-а 486., што нам не би потребно било да је наше законодавство овде потпуније. (наставиће се)

Ж. Перић

[1]) По нашем Закону о Стецишном Поступку, а на име по његовом §-у 69., код израчунавања оне већине потребне за принудно поравнање (le concordat, Zwangsausgleich), води се рачуна само о оним повериоцима који су на рочиште дошли било лично било преко својих пуномоћника. Не само да се једино о тим повериоцима води рачуна онда када је реч о оној већини од 2/3, већини *личној* — што, најзад, може да се прими с поглодом на правило формулисано у §-у 22. *in fine* Зак. о Стец. Поступку, да „повериоц који није на рочиште предстао, али је своје потраживање до дана рочишта усмено или писмено пријавио, не губи право, али у смотрењу свога гласа сматра се да пристаје на оно, што већина повериоца хоће (§ 67.)“ — већ се о присутним повериоцима води једино рачуна и када је у питању она већина од 3/4, већина *имовинска*: тражбине одсутних поверилаца не примају се у обзир, на ма колико да оне износе. Г. Сп. Радојчић, у својој темељној расправи: *Принудно поравнање у стечају*, са разлогом вели да се овакав систем „одликује својом благошћу односно ове већине и од свију страних стечајних закона“, пошто и ти закони, као и пројекат нашега новога закона о стечају (чл. 163., тач. 2.), траже, за принудно поравнање, и то: да тражбине поверилаца који на њега пристају износе „3/4 укупне суме свију признатих тражбина које дају право гласа на овом рочишту“ (стр. 46.). Нема спора да оваква *имовинска* већина даје више гарантије да ће при принудном равнању општи интереси поверилаца бити боље сачувани.

КРИМИНАЛНА ПОЛИЦИЈА

(НАСТАВАК)

Да је Жана прешла са злочинцем део улице „Laeken“, између фламанског позоришта и улице „Canal“, она би несумњиво била виђена, пошто је овај део улице тесан, осветљен и веома жив. Али Жана није ни могла овуда проћи, пошто су је видели са злочинцем којом „Pierre de Taille“.

Трећи пут. — Овај пут је најдужи. Он обухвата улицу „Laeken“, кеј „Pierre de Taille“, кеј „à la Chaux“, кеј „à la Houille“, улицу „Grand Hospice“ улицу „Laeken“ и улицу „Hirondelles“. Овај трећи пут је невероватан и готово немогућан. Да су њиме ишли, Жана и њен завођач морали би прећи крајњу источну тачку улице „Grand Hospice“, између која „à la Houille“ и улице „Béguniage“, а овај део улице веома је жив, и Жана би на њему несумњиво била опажена.

Четврти пут. — Остаје свега један могућан, вероватан па дакле, и извесан пут, који ћемо одредити.

Посматрани факти, као и нормално, рационално и логично расчлањавање злочинчевих покрета доказују нам, да је дете, пресретнуто у тачци *A*, пред фламанским позориштем, било одведено у *десно* од улице „Laeken“, у правцу југо-западном. Његов леш одбачен је у *лево* од улице „Laeken“. у улицу „Hirondelles“, на уласку у југо-источни сектор. од некога који је ишао у правцу Југо-Истока, и који је, према овоме, морао долазити од Северо-Запада. Пут који спаја *леву* страну, Југо-Исток, правац одбацивања леша, са десном страном, Северо-Западом и правцем одвођења детета, пут који спаја сектор југо-источни (тач. *Б*) са сектором северо-западним (тач. *А*), пут нормалан, правилан и директан, управо једини саобраћајни пут између ова два сектора, — јесте улица „Grand-Hospice“. Кеј „Pierre de Taille“, којим је Жана одведена, везан је за ову улицу изломљеном линијом, коју образују: кеј „à la Chaux“, крајња источна тачка улице „Canal“ и улица „Marcg“, а ово су најпустији, најусамљенији, најмрачнији и најмање надзиравани путеви у целом региону.

Злочинчев пут може се, дакле, овако реконституисати:

Дете је пресретнуто у тачци *А*, у улици „Laeken“, према фламанском позоришту, и одведено кејом „Pierre de Taille“, у правцу Југо-Запада, затим кејом „à la Chaux“, улицом „Canal“, улицом „Marcq, у једну кућу у овом крају. Његово тело одбачено је у улицу „Hirondelles“ преко улице „Grand Hospice“ и улице „Laeken“.

Једини овај пут могућан је; он је, дакле, извесан.

Жана није осећала никакав страх нити је причињавала какве тешкоће идући са неким, кога је без сумње познавала, путем који је водио њеној сопственој кући, јер је њен завођач био толико дрзак и вешт, да с њом прође поред њеног домицила, и да на овај начин задобије њено поверење.

Пошто је прошла своју кућу, Жана је ишла дуж познатих јој зграда своје школе. За овим је неколико метара ишла кејом „à la Chaux“ да би ушла у улицу „Canal“. Овде је она била потпуно спокојна, јер је пред собом гледала зграду своје школе. На путу од њене куће до школе, у њеном духу није се могла појавити никаква сумња од опасности. Корак даље, готово према самој њеној школи, улази се у улицу „Marcq“. Овај пут није јој био обичан, али јој није био ни непознат, јер је више пута ишла њиме у школу или по повратку кући, те га је с тога врло добро познавала.

Пут, којим је злочинац одвео девојчицу, обухвата улице усамљене и пусте у којима, у вече, све постаје суморно и ћутљиво, без икаквог знака живота. Никакав полициски надзор не осећа се у њима. С тога није тешко појмити, што у овом региону нико није видео злочинца са његовом жртвом. У другом акту злочина, злочинац је, да би одбацио леш у улицу „Hirondelles“, у сектор југо-источни, морао прећи 25 метара улице „Laeken“. На овом, веома малом делу опасне зоне његовог пута, он је виђен од сведока Де Коninка.

Изузев завршног дела, злочинац је ишао најсигурнијим путем. Његов пут

није био ни најдужи ни најкраћи, већ тачно средњи.

* * *

Да би се одвођење могло извршити, потребан је био сусрет у реципрочној сфери покрета. Дете је одведено под таквим околностима, које су се могле комбиновати само у северо-западном сектору региона злочина. Жана Ван Галк кретала се посведневно у овом сектору, у правцу елипсе, чија је средишна тачка била центар њене опасности, њен домицил, стан њених сродника, кој „Pierre de Taille“, а крајње тачке: а) кућа њене мајке на углу булевара „Bouideuin“ и шосеа „d'Anvers“, и б) њена школа у улици „Canal“, бр. 53. То је био њен нормалан, сталан и правилан пут на коме је она, пре злочина, морала бити запажена од једног становника овога сектора у кварту, који је такође ишао врло често овим путем, било на посао, било по повратку са истог.

У овом сектору и на овом ограниченом путу, налазе се три женске основне школе: школа *Девојчица Мудрости,* у улици „Laeken“ бр. 173; основна школа № 20, у улици „Canal“ бр. 53, и школа сестара св. Жана Батиста, у улици „Béguinage“ бр. 36, на пресеку улице „Grand Hospice“ и улице „Mercq“.

Злочинац, вероватно страсан, порочан, импулзиван, невропатичан и дегенерисан, који је становао у сектору сев‹ро-западном, морао је бити под сугестивним утицајем ових трију школа. Стално посматрање девојчица, при уласку и изласку из школа, утицало је много на њега, хипнотисало га у неку руку, довело у искушење његову болесну и блазирану уобразиљу и изазвало на злочин његову ненормалну похотљивост.

У тренутку кад је пресретнута, Жана је излазила из куће својих сродника и ишла матери, у правцу Северо-Истока. Злочинац је морао ићи противним правцем; он је, дакле, долазио од Северо-Истока, и ишао у правцу Ју о-Запада. И доиста, у овоме правцу њега је видела Рашел Ван Ланди кад је одвео Жану којом „Pierre de Taille.“ С друге стране, опет, пакет с лешом одбачен је у противном правцу, у југо-источни сектор. Средња тачка или кућа злочина, према овоме, мора се неминовно налазити југо-западно од тачке *А*, места одвођења и северо-западно од тачке *Б*, места остављања леша.

Место злочина извесно се налази у сектору северо-западно, т. ј. у кварту „Grand Hospice,“ у једној тачци завршног пута који смо одредили. И констатације друге природе пружиле су нам, у овом погледу, нових елемената убеђења и полуизвесности. До првог елемента дошли смо изналажењем пута којим је ишао носилац пакета са ногама, помоћу правца његовог хода, и испитивање места на коме су ноге и ципеле детиње биле одбачене.

На 8 дана после злочина, ноге и ципеле детиње однете су у улицу „Médori“, и бачене: ципеле у десно, у краљеву башту, а ноге у лево, преко зида којим је ограђен краљев ферм „Stuyvenberg“. Носилац овог пакета, који није морао бити ни убица ни његов директни саучесник, био је сакрио два дугуљаста пакета под горњи капут, а трећи у џеп са стране. Противно оном што тврди истражни судија у својој „Званичној Објави“, овај човек није ишао улицом „Françman“, да би дошао у улицу „Médori“, већ је пресекао ову улицу. Он је ишао новом улицом „Cloitre“ — што смо утврдили нашом личном истрагом — да би дошао до булевара „Emile Bockstael“, којим је ишао врло мало, до херзелске цркве. Одавде је скренуо у лево и ушао у улицу „Médori“, завршну тачку другог пута. Злочинац је ишао улицом „Cloitre“ зато што је долазио из авене „Houba-De-Stooper“. Он је ишао у правцу Северо-Истока, а долазно је од Северо-Запада, дакле несумњиво од „Jette“. Он се морао вратити у Брисл улицом „Médri“, преко „Jette“. Једини директни и саобраћајни пут, који везује центар Брисела са „Jette“, јесте пут генералног друштва економских железница. Овај пут тачно се свршава у кварту „Grand Hospice“, пресецајући га у западном делу да би дошао до своје завршне тачке: Брисл — Берза. Носилац ногу и ципела ишао је овим трамвајским путем до Jette-Saint-Pierre“, или је можда још и сео у једна трамвајска кола на овој пруги. Видећемо доцније како је и колико је ова ствар била лака. Детиње ноге и ципеле однете су и бачене на место, које је удаљено више од 6 километара од места на коме је био нађен леш. Одбацивање ногу, с обзиром нао сталну позицију покрета и сила привлачења и одбијања, морало је бити извршено у правцу двогубо противном: прво, противно правцу пута којим је злочинац одвео девојчицу код себе; затим, противно правцу у коме је одбачен главни пакет са трупом и главом.

На овај начин, три акта злочинства — одвођење двојчице, одбацивање пакета с лешом и одбацивање ногу — који одговарају трима директно противним покретима, морају бити у троструко противном правцу, а кућа злочина средња тачка — мора бити у тачци сједињења ове три главне линије, у зони спајања, у кварту „Grand Hospice“. То је тачно северо-западни сектор региона злочина, преко чијег источног дела прелази једина трамвајска пруга, која везује Брисл са „Jette“, а преко ове и са „Laeken — Heysel“, местом одбацивања ногу и ципела, на Северо-Западу бриселских насеља.

Један нов елеменат за ово тврђење налази се у вре‹ену остављања леша и проверавању полицијске службе.

У свима својим актима злочинац је показао мудрост и обазривост. Он из свог стана није изашао насумице, већ је изабрао моменат који му је изгледао најзгоднији за извршење другог акта злочина. Интелегентан и добар посматралац, он је имао прилике да уочи места на којима су се полицијски агенти обично задржавали. Оног вечера, кад је злочин извршен, он се трудио да их избегне. Одводећи девојчицу у 7 сати у вече, и одбацујући њен леш у $11^{3}|_{4}$ часа, он сигурно није прошао ниједном живом улицом, у којој се стално обавља полицијски надзор. Правој опасности он се био изложио само онда кад је прегазио 75 корачаји улице „Laeken“, између „Grand Hospice“, и улице „Hirondelles“. Извесно је, међутим, да злочинац није дошао са источне стране — поред осталих разлога које смо озбиљно навели — већ и с тога, што су сви путеви, који улазе у улицу „Hirondells“ са источне стране, били блокирани патролом 17 полицијске станице, која је имала бити у $11^{3}|_{4}$ часа на углу сенског булевара и улице „Circque“. Злочинац је, дакле, дошао са Запада, из северо-западног сектора, т. ј. из улице „Grand Hospice“. Долазећи са Запада, из ове улице, он је, као што ћемо доказати, изабрао најзгоднији време.

Полицијска слуба у вароши Брислу подељена је на три групе, а). служба серија, од $6^{1}|_{2}$ до 9 часова изјутра; б). дневна служба, од 9 часова изјутра до 12 часова ноћу, и в). ноћна служба, $12^{1}|_{2}$ часова ноћу до $6^{1}|_{2}$ часова изјутра.

Преко дана агенти се налазе на полицијским линијама, под којима се разуме извесна територија кварта, која се контролише сваких четврт часа на разним местима. Ноћна служба врши се помоћу патрола, састављених често пута од агената и ватрогасаца. Понекад је ова ноћна служба појачана. Величина „линије“, која је преко дана поверена надзору једног агента, раздељује се у овом случају на више делова, који су потчињени надзору две или више патрола.

(НАСТАВИЋЕ СЕ)

ПОУЧНО-ЗАБАВНИ ДЕО

ПРОЗОР

Морис Левел.

— Дакле, рече судија, то је само један несрећан случај, пуки несрећан случај?

Окривљени задрхта. Руке му дрхтаху и он се диже. То је био мајушан човек, кратка лица, један од оних малих поништених људи, који газе кроз живот пудљивим кораком, и чији и најситнији покрети као моле за опроштај. Бујне сузе покрише његов безазлен поглед, климну главом и одговори:

— Не, господине, то није пуки случај... Ја сам заиста убио своју жену.

Ви, без сумње, знате, да сам се ја два пута женио. Можда ће вам ко год причати, да смо ја и моја прва жена рђаво живели: то је лаж. Били смо врло срећни у почетку, живео сам задовољно, она је радила на своју руку и никад није било речи међу нама. Међу тим, без икаква разлога, без икаква знака за мотив те промене, — она постаде натмуреном, ћутљивом. Често сам се питао, да ли није живот, који смо ми водили и који је за мене био врло сладак њој био отужан, што је ја нисам умео разонодити... Али у том времену узимале се све ствари олако; више се мислило о боловима тела, а ретко о боловима душе; није била позната та голема реч: неурастенија. Лекари су ме уверавали: „то није ништа“. Ја сам опет мислио: „то

ће проћи", те се нисам секирао. Али, једнога дана, враћајући се из бироа, затечем читав збор пред мојим вратима. Посматрао сам као и остали. На калдрми блистала је једна велика локва крви. Један човек рече, показујући моје прозоре:

— Чуо сам један јаук, подигао сам главу, испред мене пролети један црн пакет. Пад његов учинио је шум ораха кад се згази и ништа више!

Други додаде:

— Изгледа. као да су га однели апотекару.

Ја појурим, уђем у апотеку; моја је жена лежала ту опружена, мртва, измрвљена.

У по ноћи, кад сам ушао у кућу, нашао сам нашу собу у потпуном реду; моје посуђе за оброк стајало је на моме обичном месту на малом столу, постеља размештена... само је прозор био сасвим отворен и ја изненада. одједном, ништа више нисам видео сем те црне рупе, кроз коју је струјио ветар. Желео сам да отпутујем, али треба бити богат, па да се спасеш своје туге, и морао сам остати. Свако јутро, свако вече гледао сам тај пусти прозор који је гутао собу, као што два голема ока ждеру малу фигуру.

Тада се склоним у мој биро, где сакријем главу под застирач. да не гледам. Али недељама, бескрајним недељама, немогући стално тумарати улицама, морао сам трпети, часове за часовима, лети после подне како сунце сипа своју светлост, зими северац или кишу како туку калдрму. Мало по мало, па се смирих, за то нисам се више ни виђао с мртвима, дошао је један тренутак кад су били заборављени... Имао сам педесет година, био сам већ стар човек и требало би, можда, да докусурим живот без икакве промене... Али ме је чамоћа убијала, осећао сам потребу за домаћим огњиштем и ја се по други пут оженим.

Нисам дуго морао чекати, па да осетим како сам грдно погрешио. Кад нема љубави. да утврди супружански живот, не може се избећи ни онај тренутак, и кад се брзо уђе у јарост и увреде, а из њих у сцене. Надао сам се, да ће се ствари временом, ипак средити... Али!... моја је жена, и ако смо ми били једних година, патила од детињске раздражљивости; она је располагала оном свирепом вештином изналажења речи које кољу. Ја сам ту вештину њену изјављивања неваљалих израза видео чак у дну њених очију, пре но што ће их она и изговорити. Наизменце покушавао сам благошћу, стрпљењем, озбиљношћу; хтео сам, напослетку, да сам ја господар... То је било оног јутра, кад ми је она хладнс добацила ово:

— Сад разумем, за што се она *друга* убила!

Нисам смео ништа одговорити а и она не рече више ни једне речи, него се презриво насмеја. Била је задовољна, и имала је разлога за то, јер је једном речи слистила у мени сваки покушај отпора и ја се савршено спљоштим... Поуздана у своју моћ она усправи испред мене сој аветињу и нагласи ми: да ћутим.

Међутим човек се навикне на све: на рђаво поступање, на бол, на горчине, па сам и ја свикао на ово, као други на друго. Али јој рачун опет није био добар; и ако је имала проницав дух, ипак није могла прозрети шта се збива у моме духу. За то она промени тактику. Неприметно постаде слатка, покорна и натмури се. Видећи је с дана у дан све више натмурену ја помислих, да сам прочитао на њеном челу, оно што нисам могао опазити на челу оне *друге,* и ја осетих како ме испуни једна ужас, који је, ради већега дејства, био врло снажан. Те најзад, запитам самог себе, да нисам ја заиста једно биће немогућно, мрско, тиранско; успео сам чак толико, да увребам њене и најмање покрете. Једног вечера, кад је упорно гледала на улицу, напаст од прозора сецну ме толико да јој викнух и преко воље:

— Не. не!... бежи одатле!...

Она се врати на своју столицу. Целу ноћ остао сам будан, оживљавајући ужасом стару душу од пре десет година. Другога дана и целе недеље то се понављало. Непрестано иста визија: једна сукња и две ноге спуштене у празнину уличку, играла је пред мојим очима.

Једног јутра, кад сам се нешто тренутно наљутио, она ми рече:

— Знам, ти желиш, да и ја онако...?

Клекао сам пред њом и молио за опроштај. Опроштај, за што, по Богу брате! Опроштај за низ година претрпљених мука, којима ми је испуњавала живот, за свирепост, у овом тренутку, лично страшнију и непосреднију?

И у кући и ван ње та ме фраза није остављала. Говорило ми се, ја сам одговарао и незнајући шта; у исти мах и бојао сам се, а и тежио сам да журим кући. Чим бих стигао на угао своје улице, надао би се у трк. По степеницама, чија сам по два степена једним кораком хватао, осећао сам шум сваког степена, за тим отворим врата једним махом: одједном моје очи обухвате собу и кад угледам моју жену, ја се скљокам на једну столицу, задихан до издахнућа. Лудило ме је чекало у сваком углу, осећао сам га; сањао сам будан. нисам више спавао, на шкрип намештаја у суседној соби задрхтим; исту фразу претурао сам по десет пута по мојој глави, пре него бих се усудио изустити је, ако нисам, нарочито још сигуран, да она неће из тога закључити ништа од онога, што ће природно раздражити њену јарост.

И једнога јутра, просто не знам из кога узрока, прасну сцена, коју сам ја јако пазио да избегнем. Заборављајући своју потчињеност, ја се усудих успротивити јој се. Њен ме глас раздражи, њени ми покрети помрачише мозак. Дигнем руку на њу. Она се повуче до прозора, нескидајући погледа с мене; али се од њена погледа нисам више бојао. Она ми је добацивала грдње: ја сам се глупо кезио; претње: ја сам слегао раменима. Видео сам покрет њен: једном руком ухвати за кваку прозорску. Отвори једно крило... Оба... Ми бесмо једно према другом... Шкрипнула ми зубима у лице:

— То ли је?.. И мене ћеш исто онако, као и ону другу?...

И шта би?... Не разумем како је се то збило. Неком снагом, за коју никада не бих веровао да је могу имати, ја је шчепам преко половине. Могу вам тврдити, да то не би било истина. На против, ја сам свесан, да сам *пошао* и бацио је у празнину. Видео сам њене страшне очи, њене руке које су покушавале, да ме изгребу. Како је била тешка и како се плећима одупирала, морао сам је одгурнути ударом колена. Она је роптала, луда од страха и беснила:

— Као и другу!... Уби...

— Јесте, јесте! Као и другу!...

И одгурнем је!

Видех како њена сукња очеша дрвену пречагу, како се смањује, тоне и сруши се; видех како бацака ноге... Моје одушевљење није имало краја. После тога овај страшан призор није за мене нов; за време трајања оне море он ми је често излазио пред очима... Моје се руке осетише ослобођене. У исто време осетих јаук и шум, сличан опису онога радника... шум ораха који се згази... И даље ништа више... Ето, то је све!...

С француског

Ник. Сп. Матијевић.

ПОУКЕ И ОБАВЕШТЕЊА

Учињена су нам ова питања:

I

Деловођа општине велико-градишке пита:

„Поводом одлуке Државног Савета од 15. маја тек. год. № 6316., оштампане у бр. 24. „Полицијског Гласника", којом је поништен избор кмета села Ш. извршен на дан 17. априла ове год., учтиво молим уредништво да у првом наредном броју свога листа изволи ми дати своје објашњење:

1. У коме року општински одбор треба да изврши избор чланова бирачког одбора према чл. 52. в. закона о општинама; т. ј. да ли у оном истом року у коме је према чл. 52. а. тога закона, дужан да изабере и председника; или у ком другом року и по коме законском пропису?

2. Да ли се у објави о сазиву збора за избор општинског часника, према пропису II-ог одељка чл. 35. закона о општинама, морају објавити и имена чланова бирачког одбора, или се тај законски пропис, који прецизно говори о објављивању имена *чланова гласачког одбора*: односи само на остале зборске радње изузимајући редовне и ванредне изборе општинских часника?

Ова објашњења молим да уредништво пусти преко свога листа сасвим независно од одлуке Државног Савета Бр. 6316., јер ја ћу да будем начисто са тиме, да ли је она у другом делу саобразна закону или не.

У осталом ја стојим на томе гледишту, да је поменута одлука Државног Савета,

у колико се односи на објављивање имена чланова бирачког одбора приликом избора општинских часника погрешна".

— На ово питање одговарамо:

У глави IV. закона о општинама, предвиђају се две врсте одбора.

Тако у одељку А. говори се о *гласачком одбору*, који руководи зборм и осталим зборским радњама за оне послове зборске, који се не тичу избора општинских часника.

А у одељку, пак, В. говори се о бирачком одбору, који руководи зборским пословима приликом избора председника општине, потпредседника, кметова и одборника.

Састав ових одбора разнолик је.

Тако, у првом је одбору председник, према чл. 38., председник општине или његов заменик, а чланови се бирају из редова правних гласача (види и чл. 38 а) а у другом одбору (бирачком) председник се бира на начин прописан чл. 52. *а*, а чланови се бирају из општинских одборника, на начин предвиђен чл. 52. в. закона о општинама.

Као што се из овога види, ова два одбора нису различита само по своме називу, и него и по начину свога састава.

Према томе, и ако је члан 35. општи, јер регулисава начин сазива збора за све зборске радње, па и за избор општинских часника, опет се не може узети, да у погледу објављивања имена чланова одбора важи и за случајеве чл. 52. *а.* и *в.* јер је изречно поменуо само чланове *гласачког одбора.*

Да је законодавац хтео, да овај део члана 35. важи и за изборе општинских часника, он би то изречно напоменуо макар и онако, како је учинио у чл. 41. речима: „односно гласачког", или би још опредељеније то учинио, при одређивању самога састава бирачког одбора, као што је учинио у чл. 38. а за гласачки одбор речима: „избор ових председника и чланова појединих гласачких места у опште врши општински одбор увек пре сазива збора, *како би се поступало по чл. 35.* овога закона", односно како би се њихова имена унела у саму објаву, којом се збор сазива.

На против, законодавац је у чл. 52 *а.* одредио са свим други рок за избор председника бирачког одбора, дозвољавајући да то може бити на пет дана пре дана избора, дакле на 10 односно на 15 дана после дана објаве, о коме говори чл. 37. поменутог закона, те је тиме искључио физичку могућност, да се имена бирачког одбора публикују истом објавом, којом се и сам збор сазива за бирање часника.

Ово што важи за председника бирачког одбора то важи и за чланове истог, јер и њих одбор може бирати у оном року, у коме и председника, пошто нема изречне законске наредбе, да то мора раније бити, нити би се у опште дало објаснити: да се са председником одбора чини изузетак.

Према свему овоме и уредништво је сагласно, да одлука Државног Савета, у колико се овога питања тиче, није саобразна са законом.

Овај одговор важи и за председника општине грејачке, који је такође тражио обавештење по овоме.

II

Председник, општине грејачке пита:

„По чл. 109. тач. 4. закона о општинама, поред осталих дужности, председник општине има да чува и општински печат.

Ну како сеоски кметови издају сточне пасоше својим сељанима као познаваоци, као и уверења за продају дрва и грађе по правилнику о продаји и промету грађе и дрва, па на та уверења морају да ударају печате, па се доцније утврди: да је која од ових исправа лажна, да ли председник може бити одговоран за употребу печата као његов чувар или не?".

— На ово питање одговарамо:

Кад је закон ставио председнику општине поред других дужности и ту, да чува општински печат, онда је то учињено у намери да се спречи злоупотреба са истим.

Према томе, на председнику лежи дужност да се стара, да печат буде савесно употребљен.

Ако би се ипак догодило, да који од кметова учини злоупотребу, онда ће он сам и носити одговорност, кадгод се утврди: да председник није намерно и свесно суделовао у тој недозвољеној и незаконитој радњи кмета.

III

Суд општине пребрешке (у срезу прокупачком), актом својим Бр. 1296, пита:

„Суду ово општинском потребно је знати о томе:

1. Какво је старешинство између свештеника и општинског суда у званичној радњи — да ли општински суд треба у званичној радњи у акту свештеника да моли или да му наређује?

2. Кад свештеник захтеве или наредбе суда не изврши, има ли право општински суд да га казни и по ком законском пропису? и ако нема општински суд право да свештеника кажњава, онда коме га треба оптуживати?

3. Има ли право општински суд да води контролу над свештеником: да ли правилно по чл. 8. закона о уређењу свештеничког стања, наплаћује за извршена свештенодејства и дужности, као и да ли дужности побројане у чл. 5. поменутог закона врши без награде, па ако има а свештеник се не придржава поменутих чланова, онда шта треба општински суд да ради са таквим свештеником?

4. Кад поједина лица даду преставку општинском суду, да им је свештеник наплатио више но што има право по чл. 8. поменутог закона, да ли општински суд треба такве преставке да прими или не? па ако треба шта ће даље са њима радити?

5. Да ли свештеник има право поред таксе за испит, да наплати на корист своју још и од момка и девојке за писање испитног писма по 2 динара или не? и

6. Да ли свештеник има право да од младожење и девојке наплаћује по 2·50 дин. приликом испита за изводе рођења које им не издаје, нити му ови траже, а о њиховим годинама може се свештеник уверити из књиге рођених која се код њега налази? Моли се уредништво за одговор:"

— На ова питања одговарамо:

1. Већ по томе, што општински суд поставља ово питање о старешинству, може се веровати, да је између општинског суда и свештеника долазило до сукоба.

То, међутим, није требало да буде ни у ком случају, јер између свију представника државних власти, у који ред улазе општински судови и свештеници, треба да влада споразум и уљудан и сношљив одношај.

Тешко је веровати, да су и општански суд и свештеник привели крају све своје дужности, које су им законом наложене, те се немају ничим другим бавити, него истицањем питања: ко ће коме наређивати.

Али кад се ипак дотле дошло, уредништво изјављује: да општински суд, као најнижа самоуправна и полицијска јединица, и свештеник као најмлађи представник црквених власти, стоје на равној нози, и дужни су да у службеној преписци употребљавају изразе, који неће носити карактер наређивања, него узајамне молбе.

Тако сваки акт може се починати речима: „нека изволи", моли се да" итд.;

2. Кад свештеник не изврши какав оправдани службени захтев општинског суда, овај има права да се жали Духовном Суду;

3. Општински суд, кад год сазна да свештеник не врши дужности, побројане у чл. 5. закона о уређењу свештеничког стања, или наплаћује већу награду од оне, која је прописана чл. 8. истог закона, има право и дужност, да о томе извести Духовни Суд;

4. Све представке, које појединци учине суду, као месној власти, у погледу поступака свештеника, суд ће одмах достављати Духовном Суду;

5. Члан 8. закона о уређењу свештеничког стања, не предвиђа никакву таксу за испитно писмо, него само за испит и то од женика 1 динар.

Али, ако би се догодило, да се испит врши у другој парохији и од другог свештеника, па свештеник оне парохије из које је женик, треба да дâ потврду, да овај није ступао у брачне преговоре, онда за то писмено, као врсту испитног уверења, може наплатити 1 динар таксе од женика; и

6. Свештеник може тражити, да брачни пар утврди године своје старости изводом из књига рођених.

За те изводе он може наплатити по 1 динар награде, (чл. 8. т. 19) поред прописне таксе по закону о таксама, јер он не мора по званичној дужности да тражи по књигама године брачног пара.

IV

Суд општине варошице Голупца, актом својим Бр. 1501, пита:

„Чланови комисије за ограничавање државних шума у окр. пожаревачком,

који имају да почну рад у општини добрањској, приспели су у Голубац пре неколико дана, ради легитимације код среске власти у Голупцу, пошто у срезу голубачком одпочињу рад. Овде су се бавили неколико дана и 13. овог месеца упутили акт суду општине голубачке Бр. 11, којим су тражили превозна средства од Голупца до Брњице за ствари и особље, истога дана за 1 сат по подне.

Суд општински одредио је потребан број чамаца и веслача, али двојица чамција нису хтели овај посао под кулук да изврше, наводећи да нису дужни ово учинити из више разлога и то: *а)* што комисија није радила у голубачкој општини, па да јој ова да превозна средства, *б)* што комисија тражи бесплатан превоз и за *особље* а по чл. 7. зак. о шумама нема на то права, и *в)* што комисија има попутнину и дијурну.

За ову непослушност општински је суд виновнике казнио по тач. 3. § 327. кр. зак. а чланови комисије оптужили председника овог суда за неизвршење наредбе Господину Министру Народне Привреде.

Моли се уредништво за објашњење: да ли су чланови комисије у праву да за себе лично траже превоз из места у место кад у чл. 7. закона о шумама става II-ог стоји овако написано. „*Акта комисијска и ствари за време ограничавања потребне, дужне ће бити да пренесу, како у њиховом атару тако и на следеће место рада — општине, у којима је рад довршен. Исто тако, свака ће општина дати комисији нужну послугу, за време трајања рада у њој.*“

— На ово питање одговарамо:

Кад су чланови комисије морали по дужности доћи у Голубац ради легитимације, па ту донели и своје ствари, онда су имали право на превоз акта и ствари, узимајући да рад њихов почиње у тој општини самим актом легитимације.

Што се тиче бесплатног превоза самих чланова комисије, они то право не могу никако извести за себе из чл. 7. закона о шумама, који говори само о превозу акта и ствари.

Како је, међутим, ова ствар већ пред г. Министром Народне Привреде, поводом оптужбе председника, то ће се и службено расправити ово питање.

V

Суд општине дубске службеним актом својим пита:

„По чл. 25 *б.* закона о лову, дужни су сви органи полицијске, окружне, среске и општинске власти, финансијски и монополски контролори и стражари, органи потрошње и пограничних стражари, да воде надзора о лову.

По други пут Суд ово општински, као претплатник листа, моли Уредништво да Суду даде своје објашњење о томе:

1. Рачунају ли се за органе општинске власти и писари општинског суда, или само кметови, председник и одборници:

2. Ако се рачунају и општински писари као органи општинске власти, онда имају ли они права да воде надзор над ловом или не, и имају ли право употребе чл. 25 закона о лову?“

— На ово питање одговарамо:

Члан 99. зак. о општинама предвиђа општинске чланике и општинске службенике.

Ови су називи задржани даље кроз цео закон, те је тако реч „орган“ остала просто незаступљена у њему.

Према томе значај њен нећемо наћи објашњен у самом овом закону, него га морамо тражити у етимолошком значају саме ове речи.

Полазећи одатле, ми одмах морамо извести закључак, да се под речима „орган“, има узети свако оно лице, преко кога се врши ма који део општинске власти.

По томе, у органе ове власти имају да уђу чак и општински нижи службеници — пољаци, чувари и т. д.

У толико пре у органе општинске власти мора се убрајати општински деловођа, који по чл. 88. улази чак у састав општинског суда.

Према томе и он је лице преко кога се врши надзор лова, са свима правима из чл. 25. закона о лову.

Овакав се закључак има извести и по самој намери законодавца, да лов заштити, а по којој је он ово право пренео чак и на све стражаре а и њима равне органе.

ОДЛУКЕ ДРЖАВНОГ САВЕТА И КАСАЦИОНОГ СУДА

Један случај поништаја избора услед тога, што општински одбор није донео одлуку о избору места (зграде), где ће се гласати, и о наименовању чланова бирачког одбора.

Ђ. П., из Б....., жалио се Државном Савету противу избора чланика за општину б....., који је извршен на дан 28. марта 1910 године, због ових неправилности:

1. што је једна кандидатска листа потврђена код суда пре објаве о сазиву збора;

2. што двориште зграде, у којој је гласање вршено, није било ограђено;

3. што општински одбор није донео одлуку о избору зграде, у којој ће се гласање извршити;

4. што бирачки одбор није по закону изабран;

5. што су неки јавно гласали;

6. што и сам записник није састављен по закону, јер није стављено, колико је која кутија добила гласова; и

7. што и решење бирачког одбора није сообразно закону.

Трећи одсек Државног Савета, по оцени жалбених навода, и расмотрењу изборних акта, нашао је, да овај избор не може остати у снази, јер је извињајем, као и записником бирачког одбора, утврђено, да је гласање вршено у биралишту неограђеном, противно пропису чл. 54. а. закона о општинама. Сем тога извињајем се није могло утврдити, да су постојале одлуке општинског одбора о избору места (зграде) за гласање, као и о наименовању чланова бирачког одбора, а такве су одлуке према члану 52. в., 54. и 86. тач. 17. закона о општинама требале да постоје.

С тога је, на основу чл. 170. закона о општинама, решио, да се овај избор поништи.

Одлука од 24. маја 1910 године № 5366.

Број мање нађених куглица, ако је од утицаја на ресултат избора, разлог је за уништај избора.

Ж. П., из С....., жалио се Државном Савету противу избора кмета села С....., који је извршен 5. априла 1910 године, због ових неправилности:

1. што су на збору за овај избор узели учешће и гласали 141 гласач, а међутим у гласачким кутијама нађено је по 70 куглица — свега 140 куглица — дакле, једна куглице мање, а међутим она је баш од битног утицаја по ресултат избора;

2. што је бирачки одбор допустио, те је коцку, у смислу чл. 54. о. закона о општинама, извлачио један представник листе.

Други одсек Државног Савета, по оцени жалбених навода и расмотрењу изборних акта, нашао је да овај избор не може остати у снази с тога, што се из записника бирачког одбора, као и списка гласача, види, да је на збору за овај избор гласало 141 гласач, а у обема кутијама нађено је свега по 70 куглица, дакле, једна куглица мање, те бирачки одбор није ни могао у смислу чл. 54. о закона о општинама коцком решавати, са које листе има да се узме кандидат за изабраног, јер према оваквом стању ствари не може ни у ком случају да буде једнак број гласова, пошто је онај један глас, чија куглица није нађена, од решавајуће важности по ресултат избора.

С тога је, на основу чл. 170. закона о општинама, решио, да се овај избор поништи.

Одлуком од 12. маја 1910 год. № 6035.

Чланици општински, који су по одлуци Државног Савета разрешени од дужности на основу чл. 148. закона о општинама, не могу бити понова бирани по старом закону за две године, а по новом за три године од дана разрешења.

С. М., из М. С....., жалио се Државном Савету противу избора кмета села М. С....., који је извршен 7. априла 1910 године, због ових неправилности:

1. што је изабрани кмет у ранијем кметству, као непоштен, на предлог среске власти одлуком општинског одбора од 10. маја 1907 год. № 746., а на основу чл. 148. зак. о општинама, разрешен од дужности, те по чл. 150. истог закона није могао ни бити биран за кмета;

2. што је исти, после разрешења, био и у притвору и под ислеђењем за дело опасне крађе, али се испод суђења срећно извукао.

За доказ навода под 1. поднео је оверен препис одлуке општинског одбора.

Други одсек Државног Савета по оцени жалбених навода и поднетих доказа, и расмотрењу изборних акта, нашао је, да је навод под 2. без доказа, па према томе и неумесан и без вредности, а да је такође и навод под 1. без вредности, пре

свега по томе, што се из одлуке општинског одбора № 746. види, да је разрешење изабраног кмета од дужности кмета у 1907 години извршено по одлуци општинског одбора, а не по одлуци Државног Савета у смислу трећег става чл. 148. закона о општинама, а сем тога и зато, што је време од две године, предвиђено у чл. 150. старог закона о општинама, који је у време разрешења важио, а за које разрешени од дужности није могао бити поново биран, протекло пре ступања у живот новог закона о општинама од 24. децембра 1909 године.

С тога је, на основу чл. 170. закона о општинама, решио, да се жалба одбаци као неумесна.

Одлука од 15. маја 1910 године № 6330[1])

Један случај уништаја избора зато, што се на дан избора нису на време састали у згради, где ће бити гласање, сви чланови бирачког одбора, и што један члан бирачког одбора никако није ни присуствовао раду збора.

Д. М.. из Р....., жалио се Државном Савету противу избора кмета села Р....., који је извршен на дан 7. априла 1910 године, због ових неправилности:

1. што је за све време гласања био непотпун бирачки одбор, јер је сву припремну радњу обавио само председник бирачког одбора, а један члан бирачког одбора дошао је тек у 9 часова пре подне, док други члан никако није ни долазио;

2. што је било агитације, подмићивања и присиљавања бирача.

Први одсек Државног Савета по оцени жалбених навода и расмотрењу изборних акта, нашао је, да овај избор не може остати у снази с тога, што се из записника бирачког одбора види, да је у зграду, где ће се гласати, дошао у 7 часова пре подне само председник бирачког одбора са једним представником листе, и сву припремну радњу он сам свршио, а један члан бирачког одбора дошао тек у $8^{3}/_{4}$ часова пре подне, док други члан није никако ни дошао тога дана, што је све противно прописима чл. 54. б закона о општинама, по коме се сви чланови бирачког одбора морају састати у згради, где ће бити гласање, у 7 сати пре подне и припремити све оно, што је потребно, да се може отпочети примање гласова, и чл. 54. г поменутог закона, по коме за све време гласања морају заседавати за бирачким столом најмање два члана бирачког одбора.

С тога је, на основу чл. 170. закона о општинама, решно, да се овај избор поништи.

Одлука од 4. јуна 1510 год. № 6945.

---

[1]) Из ове одлуке јасно се види, да Државни Савет чини разлику између разрешења општинских часника од дужности по одлуци општинског одбора, и разрешења по одлуци Државног Савета, и, с обзиром на други одељак чл. 150. закона о општинама, узима, да први одељак поменутог чл. 150. важи само за оно друго разрешење — разрешење по одлуци Државног Савета а да за оно прво не важи.

Жалба противу избора општинских часника изјављује се у року од пет дана од дана кад је био збор, не рачунајући у рок дан збора.

К. С., из Б. П....., жалио се Државном Савету противу избора кмета села Б. П....., који је извршен на дан 4. априла 1910 године.

Други одсек Државног Савета и не упуштајући се у оцену жалбених навода, одбацио је ову жалбу као неблаговремено поднесену с тога, што се из акта види, да је избор извршен на дан 4. априла 1910 године, а међутим жалба жалиочева, изјављена противу овог избора, примљена је у Државном Савету, преко поште, тек 13. априла 1910 године — дакле после рока, предвиђеног у чл. 171. закона о општинама.

Одлука од 24. маја 1910 год. № 6385.

Жалбе противу избора општинских часника могу подносити само они, који су на збору гласали, иначе жалбе оних, који на збору нису гласали, сматрају се као да су поднесене од ненадлежног лица.

Т. Ц., из Г. Л....., жалио се Државном Савету противу избора кмета села Г. Л....., који је извршен 6. априла 1910 године:

Други Одсек Државног Савета, и не упуштајући се у оцену жалбених навода, одбацио је ову жалбу као од ненадлежног лица поднесену с тога, што се из списка за уписивање гласача види, да жалитељ на збору за овај избор није ни гласао, те према чл. 170. закон о општинама и нема права жалити се противу њега.

Одлука од 12. маја 1910 године № 6033.

Један случај уништаја избора услед тога, што гласање није било непрекидно и што зграда, у којој је гласање вршено, није имала ограђено двориште.

Ж. Н, и Ј. М., из Н....., жалили су се Државном Савету противу избора часника општине Н....., који је извршен 28. марта 1910 године, због ових неправилности:

1., што је двориште зграде, у којој је гласање вршено, било неограђено;

2., што је бирачки одбор због ручка прекинуо рад у подне од 12 часова до 2 часа по подне; и

3. што су гласачи чак и после $5^{1}/_{2}$ часова долазили у двориште и гласали.

За доказ под 1. и 2. поднели су уверење општинског суд од 31. марта 1910 № 596.[1])

Трећи Одсек Државног Савета, по оцени жалбених навода и расмотрењу изборних акта, нашао је, да овај избор не може остати у снази из ових разлога:

По чл. 54. *к.* закона о општинама, гласање траје *непрекидно* цео дан до 5 часова после подне. Само у случају нереда а по пристанку одборске већине, може се избор прекинути за време, док се ред не поврати.

У овом случају бирачки одбор поступио је противно поменутом законском

[1]) Општина има 537 правних гласача. На збору је узело учешћа 476, и то за прву листу гласадо је 208, за другу 159 и за трећу 109 гласача.

пропису, јер је избор прекинуо од 12 часова у подне до 2 часа по подне, а то је, с обзиром на број гласача, који су на овом збору узели учешће, и број гласова који је изабрана листа добила, могло бити од утицаја на ресултат избора.

Сем тога, по чл. 54. а. истог закона, свака зграда, у којој се врши гласање, мора имати ограђено двориште, које се може затворити. Међутим, и уверењем суда општине Н.....,, од 31. марта 1910 код. № 596 и ислеђењем, које је начелник срески по наређењу Државног Савета од 11. маја 1910 год. № 4803 учинио, утврђено је, да је двориште општинске суднице, која је за гласање одређена и у којој је гласање вршено, на дан избора било ограђено само са једне стране и да се није могло затворити, а и та је неправилност, с обзиром на бројни однос гласача, могла бити од утицаја на ресул избора.

С тога је, на основу чл. 170. закону о општинама, решио, да се овај избора поништи.

Одлука од 24. маја 1910 године № 4803.

Јос. К. Ст.

СЛУЖБЕНЕ ОБЈАВЕ

ТРАЖЕ СЕ

Милан Васиљевић, из Падежа, отумарао је од своје куће и до сад се није јавио породици. Он је стар 17 година, црномањаст, ћосав, у сељачком оделу. — Депеша начелства округа крушевачког Бр. 9730.

Павле Халмош, родом из Шолта у А.-Угарској, пре два месеца отумарао је из Пеште. Он је стар 25 година, вере мојсијеве, средњег раста, плав, очију зеленкастих, у оделу загасито-сивом, са панама шеширом на глави — Акт Управе града Београда Бр. 26366.

Радмиле, четворогодишње кћери **Анке Петковић,** из Београда, нестало је пре неколико дана. Она је у лицу плава, а на себи је имала сукњицу кафе-браун боје и реклу од цица. — Акт кварта савамалског Бр. 5574.

Олга, кћи **Ђорђа Ђурковића,** служитеља благајне округа нишког, отумарала је од својих родитеља 10. овог месеца и до данас се није вратила. Она је стара 14 година, средњег раста, сувоњава, црномањаста. У оделу цицаном затворене боје, са црном марамом на глави. — Акт начелства округа нишког Бр. 14532.

Новице Ђорђевића, опанчарског шегрта из Г. Милановца, нестало је пре два месеца. Он је стар 14 година, раста средњег. — Акт начелника среза гружанског Бр. 16804.

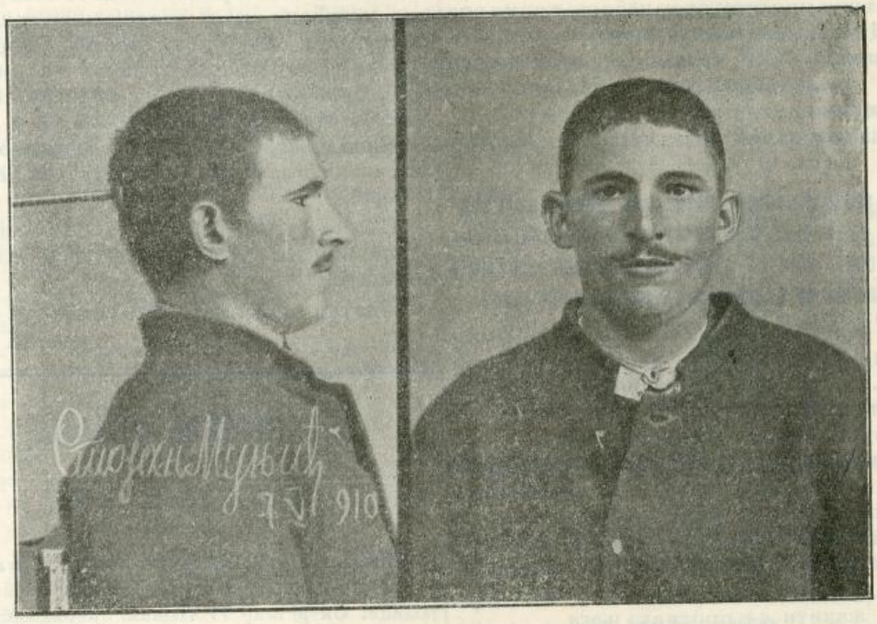
Лазар и **Милутин,** синови **Ђуре Стојковића,** из В. Извора, 12. прошлог месеца отишли су из родитељске куће и до данас се не зна где су. Лазар је стар 19 година, плав, а Милутин је стар 13 година, црномањаст. Оба у оделу сељачком. — Акт начелника среза зајечарског Бр. 12688.

Димитрије Ђорђевић, бивши шегрт из Београда, пре месец дана отумарао је незнано куд. Он је стар 14 година, плав, омален, са отвореним устима и крупним зубима. — Акт Управе града Београда Бр. 26013.

Иван Николовић, обућарски шегрт из Београда, 15. прошлог месеца отишао је од свога газде и до данас се није вратио. Он је стар 15 година, средњег раста, смеђ. — Акт кварта полицијског Бр. 5459.

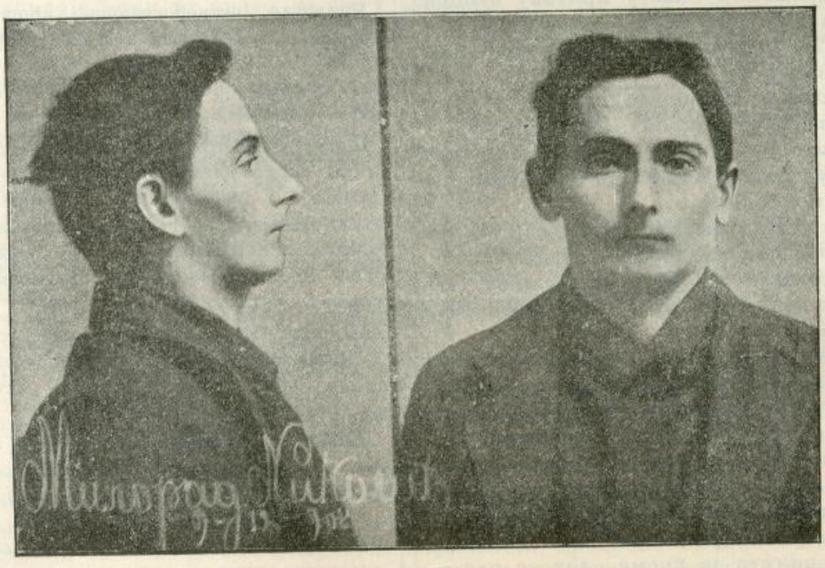
ПОТЕРЕ

Стојан Муњић, осуђеник, чију слику доносимо, побегао је из Добричева где је био на раду. Он је родом из Треске округа ужичког, стар 24 године, висок 1·70 см. очију жућ-

касто-жутих, косе смеђе, од особних знакова има на левој руци три белеге од посекотине незнатне величине, — Акт Управе београдског казненог завода Бр, 4295.

Милорад Николић, тежак. из Голобока, чију слику доносимо, решењем првостепеног смедеревског суда стављен је, због опасне крађе,

под суд и притвор, али се налази у бегству. Он је стар 23 године, сувоњав, косе црне. — Акт дежурног судије првостепеног смедеревског суда Бр. 23236.

Арса Јовановић и **Миљак Миладиновић**, осуђеници нишког казненог завода, ноћу између 26. и 27. прошлог месеца побегли су из завода. Арса је стар 47 година, средњег раста, косе црне, испод десног ока има белегу од посекотине. Миљак је стар 49 година, омален; косе црне, широког чела. — Депеша Управе нишког казненог завода Бр. 2138.

Ахмет Омеровић, турски војни бегунац, који одговара за крађу, побегао је из притвора општине обреповачке. Он је стар 23 године, добро развијен, по лицу роав од богиња, сем турског говори и српски али покварено — Депеша начелника среза посавског округа ваљевског Бр. 10855.

Непознати крадљивац, ноћу између 16. и 17. прошлог месеца, разбио је прозор на дућану Живојина Јерковића, обућара из Београда, и из истог украо: један пар нових женских плитких црних ципела, један пар женских половних ципела на дугмета, и два пара половних мушких ципела, све у вредности 50 динара. — Акт заступника комесара Топчидерске полиције Бр. 1970.

Младен Ђорђевић, Циганин, притвореник начелства округа крагујевачког, који одговара за убиство, побегао је ноћу између 21. и 22. прошлог месеца из крагујевачке окружне болнице. Он је стар 30 година, раста средњег, добро развијен, бркова малих црних. — Депеша начелства округа крагујевачког Бр. 17762.

Препоручује се полицијским и општинским властима, да за овим побеглим лицима учине најживљу потеру, и у случају проналаска стражарно их упуте власти која је потерницу издала, с позивом на означене бројеве акта или депеша.

КРАЂЕ СТОКЕ

Ноћу између 13. и 14. прошлог месеца, са папуђура у Свилајинцу, непознати крадљивац украо је једнога коња, маторог 8 година, испод репа мало беличастог са жигом «ђ». — Депеша комесара панађура Бр. 7.

Ноћу између 10. и 11. прошлог месеца, непознати крадљивци украли су Анђелу Милићу, из Лазнице, две кобиле. Једна је матора 7 година, длаке мрко дорастасте, на челу цветаста, у десну ногу путаста, са жигом «Т»; друга је матора 2 године, длаке риђе, у задње ноге путаста. — Депеша начелника среза звишког Бр. 9714.

20 прошлог месеца непознати крадљивци украли су Љубомиру Тодоровићу, из Семедража, две кобиле. Једна је матора 5 година; друга је матора 3 године, обе длаке зелене. — Депеша начелника среза таковског Бр. 7641

Ноћу између 20. и 21. прошлог месеца, непознати крадљивац украо је Луки Марковићу, из Слатине, једну ждребицу, матору 2 године, високу 146 см., длаке вране, брњасту, на врату има белегу од белих длака. — Депеша начелника среза космајског Бр. 18118.

Ноћу између 25. и 26. прошлог месеца, непознати крадљивац украо је Милосаву Жикетићу, из Врчана, једног коња, маторог 5 година, дорастастог, у леву задњу ногу путастог, репа осеченог. Са коњем су украдене и једне тањиге. — Депеша начелника среза таковског Бр. 7801.

Ноћу између 26. и 27. прошлог месеца, непознати крадљивац украо је Видоју Степановићу, из Јабланице, једног коња вранца, маторог 6 година, и једну врану кобилу матору 2 године. — Депеша начелника среза бољевачког Бр. 12527,

Обраћа се пажња свима полицијским и општинским властима на ове крађе и крадљивце.

НЕСТАЛА СТОКА

15. прошлог месеца, са «Торлака» нестала је ждребица г. Радака Радаковића, пешадијског капетана I кл. из Београда. Ждребица је стара 2 године, висока 161 см.. пунокрвна, у једну задњу ногу путаста, гриве ошишане, некована, без жига. — Акт начелства округа београдског Бр. 5544.

Штампа Краљ. Срп. Државне Штампарије уредник **Милорад А. Вујичић**

БРОЈ 31. У БЕОГРАДУ, НЕДЕЉА 8. АВГУСТА 1910. ГОДИНА VI

ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК

СЛУЖБЕНИ ЛИСТ МИНИСТАРСТВА УНУТРАШЊИХ ДЕЛА

„ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК“ излази једанпут, а према потреби и више пута недељно. Претплата се полаже у напред, и то најмање за пола године код свију полицијских власти, и износи: 20 динара на годину за државна и општинска надлештва, а за све друге претплатнике у опште 12 динара годишње За иностранство: годишње 24, полугодишње 12 динара у злату. Поједини бројеви **„Полицијског Гласника“** не продају се. Рукописи се не враћају.

СЛУЖБЕНИ ДЕО

Његово Величанство Краљ Петар I. благоволео је, на предлог Министра Унутрашњих Дела, поставити:

за начелника прве класе округа пожаревачког са годишњом платом од 7072·80 динара, колико је и раније имао, Михаила Церовића, управника вароши Београда у пензији.

Из канцеларије Министарства Унутрашњих Дела, 28. јула 1910. године у Београду.

Ње ово Величанство Краљ Петар I. благоволео је, на предлог Министра Унутрашњих Дела, поставити:

за лекара среза голубачког Др. Драгољуба Јанковића, доктора целокупног лекарства.

Из канцеларије Министарства Унутрашњих Дела, 28. јула 1910 године у Београду.

Његово Величанство Краљ Петар I. благоволео је, на предлог Министра Унутрашњих Дела, поставити:

за лекара среза гружанског Д-р. Јована Лилића, лекара среза крагујевачког;

за лекара среза рамског Д-р. Добривоја А. Петровића, лекара среза голубачког;

за лекара среза крагујевачког Д-р. Светислава А. Шохајевића, лекара среза левачког;

за лекара среза косаничког Д-р. Герасима П. Ивезића, лекара среза крагујевачког;

за лекара среза ресавског Д-р. Милана Исаковића, докт ра целокупног лекарства; и

за лекара среза левачког Д-р. Радисава О. Катанића, доктора целокупног лекарства — бившег државног питомца.

Из канцеларије Министарства Унутрашњих Дела, 28. јула 1910. године у Београду.

СТРУЧНИ ДЕО

О ПРОДАЈИ ЗА ИЗВРШЕЊЕ ОДЛУКА СУДСКИХ

(НАСТАВАК)

Враћајући се на постављено питање, ми морамо на њега одговорити да ће и глас само једног повериоца бити претежан, ако он има да прима више него сви остали повериоци. § 487., за разлику од § 69. Зак. о Стец. Поступку, апсолутно не поставља никакав кворум односно броја поверилаца, већ он, за решење, тражи једино већину „по количини тражења“, он се оваквом већином задовољава, дакле, и онда када већина „по количини тражења“ припада само једном повериоцу.

Претпоставимо сада — противно ономе што смо горе чинили — да има поверилаца који нису дошли на продају. Како ће се њихов глас рачунати при решавању питања из другога става §-а 486.? По првом ставу §-а 487. узима се да поверилац који нити је дошао на рочиште нити се, у једном акту влашћу овереном, изјаснио шта ће се чинити са пописаним добрима, ако наступи један од случајева предвиђених у §-у 486., пристаје на оно што већина поверилаца на продаји присутних буде одлучила.[1]) А како се та већина рачуна, то смо већ видели. Овде ћемо само извидети ово: кад § 487., у другом ставу, вели: „Већина се рачуна по количини тражења“, на коју он ту већину мисли? Другим речима, да ли ће се водити рачуна и о тражбинама одсутних поверилаца? Сигурна је ствар да ће се узети у обзир тражбине оних одсутних поверилаца који су, писменим актом, јавили како мисле да се поступи са пописаним добром. *Quid* односно одсутних поверилаца који то урадили нису? Ми налазимо да њихове тражбине не могу улазити у рачун, јер § 487. нормира да су, за решавање, надлежни присутни повериоци и они одсутни који су се писменим актом јавили извршној власти и да ти повериоци решавају по већини која се рачуна по количини тражења. На сваки начин ту је реч о тражбинама тих поверилаца; када би се водило рачуна и о тражбинама оних одсутних поверилаца који се нису власти јавили, онда би то значило да би, посредно, и ти повериоци утицали на решење, што би било противно првом ставу §-а 487., по коме ти повериоци уопште, дакле ни непосредно ни посредно, не решавају. У осталом, ова солуција у толико се више импозира што и § 69. Стец. Суд. Поступка, код израчунавања оних трију четвртина тражбина, не узима у обзир тражбине одсутних поверилаца, а неоспорно је да је питање о принудном поравнању важније од оних о којима повериоци могу имати да, по §§-има 486. и 467., одлучују. Најзад, ми смо већ казали да, код тумачења ових двају параграфа, не треба сметнути с ума § 69. Зак. о Стецишном Послупку, јер има извесних сличности између њега и §-а 487..

Али, докле се може ићи у примени наведенога става §-а 487.? Могу ли се сви одсутни повериоци, под изложеним условом, сматрати као да пристају на оно што присутни повериоци хоће, без обзира на то колики је број одсутних и присутних поверилаца? Ако се одговори потврдно, онда би се могло, н. пр., десити ово: дужник има двадесет поверилаца, на продају је дошла само њих тројица, од којих двојица, чије тражбине износе више од половине тражбине присутних поверилаца, пристају на цену коју онај једини купац из другога става §-а 486. нуди за пописано добро. Хоће ли се узети да је, по §§-има 486. и 487., понуђена цена примљена и продаја свршена? Ма колико да је велика несразмера између броја одсутних и броја присутних поверилаца, ипак морамо, на горње питање, одговорити афирмативно, с погледом на редакцију §-а 487., по коме присутни повериоци пуноважно решавају: као што смо

[1]) Дакле, повериоци о чијем се гласу води рачуна то су: прво, повериоци који су дошли на продају, и друго, повериоци који, истина, нису дошли на продају, али су се, на начин у § 487. предвиђени, изјаснили о томе шта да се са пописаном ствари чини. А ако ниједан од одсутних поверилаца није ово последње урадио, онда ће ствар решити пуноважно само присутни повериоци. Ми ћемо, у даљим разлагањима, да би она јаснија била, и претпостављати последњи случај.

већ и напред приметили, ту се не тражи неки нарочити кворум, због чега ствар надлежно одлучују повериоци који су на продају дошли, па ма колики њихов број био. Шта више, како се, према другом ставу §-а 487., већина „рачуна по количини тражења", то би, у мало час наведеном примеру, ствар могао решити и само један од она три присутна повериоца, под претпоставком да тај поверилац има да прима више него она друга два повериоца укупно.[1])

Да ли би се, идући овим путем, могло рећи, за случај да је на продају дошао само један поверилац који на понуду оног јединог надметача пристаје, да су сви одсутни повериоци, тим самим што нису у нарочитом акту (§ 487., први став) изјавили противну вољу, унапред акцептирали оно на шта је тај једини присутни поверилац пристао?

Тешко је дати на ово афирмативан одговор, пошто § 487. говори о *већини* присутних поверилаца, која се већина рачуна по количини тражења, а, међутим, када имамо једног само повериоца, тада не може бити речи ни о већини ни о мањини, како са гледишта броја поверилаца тако ни са гледишта њихових тражбина, узимајући, наравно, под изразом повериоци само *присутне повериоце*. Из овога излази да само један поверилац не би имао, по § 487., власт да реши да ли ће се добро уступити оном једином купцу из другога става §-а 486.. Ова солуција, свакако сигурна за случај да тај један поверилац нема да прима, сам, више од половине тражбина свих поверилаца, постаје сумњива онда ако је противни случај, то јест ако тражбина тога повериоца износи више од половине тражбина *свих* поверилаца. Ми не видимо разлога зашто тај једини присутни поверилац не би, у овом случају, могао сам пуноважно решавати, када, по § 487., они присутни повериоци који имају да примају више од половине тражбина свих присутних поверилаца решавају пуноважно. Међутим, ми овде имамо, до душе, само једног повериоца, али таквог који има да прима више од половине тражбина свих поверилаца, и присутних и одсутних.[2])

б. Први став §-а 486. предвиђа такав случај, да на продају није дошао ни један надметач, или, дошао је само један купац који не нуди за пописано добро више него што је процењено (тај случај је, као што смо већ видели, предмет одредбе другога става §-а 486.). Тада ће полициска власт „писмено (протоколарно) саслушати повериоце, који су дошли хоће ли који од њих ствар по процени да узме, или како хоће да се с њоме поступи (§ 85. стецишног поступка) па ће тако и учинити." Али, законодавац нам ништа не каже о томе шта ће бити, ако се који од присутних поверилаца изјасни да прима ствар по процени. Је ли тиме погодба свршена, или да ли треба то сматрати само као понуду од стране дотичнога повериоца, понуду коју треба да прихвате и остали повериоци? § 487. говори само о случају када је добро на продаји изишло „ниже од процене", откуда питање: да ли се § 487. односи и на случај о коме је овде реч? Ми мислимо — слично ономе што смо казали и за други став §-а 486. —, да се § 487. има и ту применити, то јест да присутни повериоци треба да реше да ли ће се пописано добро уступити по процени дотичном повериоцу. А ако већина поверилаца — а та већина се рачуна онако како смо то напред објаснили (§ 487. други став) — не пристаје на учињену понуду, добро се понуђачу неће ни уступити.

Шта ће полициска власт радити у овом другом случају? § 486., први став, пошто је казао, како ће полициска власт саслушати присутне повериоце о томе да ли који од њих хоће ствар по процени да узме, додаје: „...или како хоће да се с њоме поступи (§ 85. стецишног поступка) па ће тако и учинити". А шта стоји у § 85. Закона о Стецишном Поступку на који се наведени пасус § 486. позива? У њему стоји ово: „При продаји покретних и непокретних ствари испод процене, извршна власт придржаваће се прописа § 261. (— садањег поступка грађанског § 486. —) судског поступка за грађанске парнице". Остављајући на страну остале случајеве предвиђене §-ом 486. и задржавајући се само на овом којим се овде бавимо, рећи ћемо, дакле, да за тај случај § 486. Грађ. Суд. Поступка упућује на § 85. Зак. о Стец. Поступку, а овај параграф, опет, упућује на § 486.! Један circulus vitiosus који нам, наравно, није ни од какве помоћи. Ипак ствар није тешко решити, пошто, у свима случајима у којима, на јавној лицитацији, пописано добро остане непродато, не може бити другог излаза до тога, да се нареди нова лицитација. О овоме нема шта да решавају присутни повериоци, као што то, изгледа, хоће да каже § 486., први став *in fine*, већ нову продају има да одреди полициска власт по званичној дужности, осим, разуме се, ако би повериоци који су извршење тражили, одустали од продаје, случај који је предмет одредбе §-а 478. и о коме смо раније говорили.

(НАСТАВИЋЕ СЕ)

Ж. Перић

[1]) И Закон о Стец. Поступку не тражи, такође, неки нарочити кворум присутних поверилаца за принудно поравнање. Он се задовољава тиме да је, за поравњање, гласало $^2/_3$ присутних поверилаца (plus, наравно, онај услов односно количине примања тих поверилаца), из чега излази да би могли пуноважно изгласати принудно поравнање и, на пр., три само присутна повериоца: ово би, на име, било онда ако би, за поравнање, гласала двојица од та три повериоца ($^2/_3$ од $3 = 2$), и ако би тражбине тих двају поверилаца наносиле $^3/_4$ од тражбина свих присутних поверилаца. Претпоставимо ли још да су тражбине тих тројице поверилаца незнатне, онда се врло јасно увиђа, колико је погрешан систем нашега зак. о Стец. Поступку који, код принудног равнања, не води рачуна о тражбинама одсутних поверилаца.

[2]) Ако би била присутна само два повериоца, онда би они могли пуноважно решавати: ту може да буде већине или мањине, онакве о каквој се говори у ставу другом §-а 487. („по количини тражења"), те стога, ако се њих два не сложе, ствар ће се свршити онако како буде хтео поверилац који има више да прима. А ако би им примања једнака била, „важније оно (мњење) које буде на ползу осуђеног", вели § 487. у своме другом ставу.

О конфискацији с погледом на наш кривични законик о њој.

Кад је реч о конфискацији ваља разликовати *општу* и *специјалну* конфискацију. *Општа* конфискација т. ј. атрибуција државе да јој припадне у наслеђе целокупна имовина осуђеног или један део њен, која је била у римском праву последица сваке главне осуде ишчезла је данас из законодавства.

Наш Устав у члану 17. изрично је забранио ову општу конфискацију: „казна одузимања имања (конфискација) „не може се установити."

„Али могу се одузети поједине ствари, „које су или производ кажњивог дела, „или су као оруђе за то послужиле, или „су биле намењене да послуже."

Може бити говора дакле само о *специјалној* конфискацији т. ј. оној која фрапира покретне предмете, законом одређене, који имају *директан однос* са нарушењем, пошто су они само његово *биће* (corpus), *оруђе* или *производ*. О овој конфискацији говори и наш кривични законик у §§ 12., 35. и 319. чије ћемо одредбе изложити: § 12. „кривац се може осудити на следеће казне: ... 9. „*да му се одузму неке ствари.*[1]) § 35. „Влашћу се могу одузети (конфисцирати) само поједине ствари кривца, и то оне: које су казнимим „каквим делом произведене, или којима „се кривац за извршење каквог казнимог „дела послужио, или их на то наменио, „ако су ове ствари кривца или његовог „саучесника. Ствари ће се ове или уништити или на ползу земаљску, било продајом или иначе, обратити, зашта која „буде, о чему ће суд свагда у пресуди „својој по самом казнимом делу изречној решавати." Други и трећи став овога §-а садржи наредбу о делимичном и тоталном уништају „писменог састава, „лика или других изображења чији садржај сачињава казнимост дела."

Одузимање ствари по § 319. кр. зак. састоји се у томе: „што ће се одузети „еспап или буди какав други предмет „који је или за средство ступљења служио, или је ступљењем произведен био, „па или са свим уништити или на ползу „општинску или државну обратити, по „томе ако је општинска или државна „власт у првом степену судила."

Расмотрићемо ове опште одредбе кривичног законика и друге, у којима је реч о конфискацији да видимо како је наш законодавац регулисао ову материју, с обзиром на карактер ове мере, њена дејства и друга правила науке кривичног права о овом предмету.

* * *

Предмети који могу бити конфисковани по науци и по кривичном законику тројаки су:

1°. ствари које образују *corpus delicti* т. ј. оне на којима је деликтиозно дело било извршено, као што су: лажан или подражаван новац код злочина прављења лажног новца (§§ 145 и 146 нашег крив.

[1]) Курзив је наш.

законика: „а лажан новац заједно са оруђем одузима се“); отровне ствари и лекови код дела из § 334. кр. зак. које се продају без дозволе полицијске власти („да се казни у новцу од педесет до „триста динара или затвором до тридесет „дана онај који отровне ствари и лекове „без дозвољења полицијске власти држи „и продаје. Отровне ствари и лекови одузеће се и продати за корист државне „касе. — § 334.). Код дела из § 333. кр. зак. одузимљу се само они објекти, који чине ово дело (продаја незрелог воћа, млека у које се сипа вода); код дела из § 333. кр. зак. *corpus delicti* чине они порнографски ликови, за чије је растурање прописана казна у овоме §-у, и који се одузимљу од деликвента; даље код иступа који се казне по §§ 371. и 372. кр. зак. ствари на којима је деликтиозно дело извршено, побројане у овим законским прописима (јексичне мере, нездраво месо, непечен хлеб, шкодљиво пиће) које чине corpus delicti код ових дела. Француски кривични законик у чл. 314. § 2. прописује казну за ношење забрањеног оружја, а оружје се одузима; исто тако одузимље се жито, вино и пиће са којима тргују извесна лица којима је то забрањено (чл. 176.).

2°. Ствари *произведене деликтом,* (§ 35. „и то оне које су казнимим каквим делом произведене“) т. ј. добит или предмет који је прибављен нарушењем: такви би били новци који су нађени и одузети при коцкарским и хазардним играма од играча који се казне по §§ 285 и 361 кр. зак. и припадају државној каси, а играчи казне по овим одредбама; новци који би били употребљени на подмићивање чиновника (§§ 106. и 107.: „у случајевима §§ 106. и „107. поклон или мито досудиће се на „ползу државне касе“).

3°. *Ствари које су послужиле или које су биле намењене за извршење деликта,* н. пр. оружје или оруђа, којима је био извршен деликт (§ 163. кр. зак.: „при сва„ком убиству, које није из нехата учи„њено, одузеће се и оруђе, којим је „убиство учињено, ако је оно сопственост „кривца“).

Код свих напред поменутих дела која се казне по горе наведеним одредбама кривичног законика, законодавац је поред казне за свако дело у дотичном законском пропису по коме је оно казнимо, прописао и одузимање деликтиозних ствари које чине *corpus delicti.*

Значи ли то: да конфискација ових предмета треба или може да буде увек одобрена, баш и тада кад она није изрично наређена законом који предвиђа и казни нарушење?

Два система законодавства постоје о овоме питању. Први систем који изгледа најлогичнији, овлашћује генералном одредбом конфискацију сваког предмета који има везе са деликтом. Ово је систем белгијског законодавства. Специјална конфискација предмета о којој је реч, треба да буде увек изречена за *злочин* или *преступ,* баш и тада кад није изрично наређена законом који казни овај злочин или овај деликт. (чл. 42. белг. крив. зак.) Аналог систем освештан је чланом 36. каз. зак. италијанског.

Други систем даје судији право да изрече конфискацију само у специјалним случајевима, у којима је она одобрена законом. Ово је систем француског кривичног законика. Чланови 11. и 464. уврстили су конфискацију међу казне, и као свака казна она мора да буде *наређена* или *одобрена* законом да би је судија могао изрећи. Члан 470. у осталом, јасно прописује: да судови полиције имају право да изричу конфискацију само *у случајевима који су законом одређени*“. То показује да судија треба да се обрати сваком специјалном тексту да би знао који су предмети чија конфискација *може* или *треба* да буде изречена и у којим границама.[1])

Да видимо како је наш кривични законик решио ово питање.

Из § 12. кр. зак. видимо: да наш кривични законик уврштује конфискацију у казне: „кривац се може осудити на сле„деће какне: 9. да му се одузму неке ствари“. — То се такође види и из § 310: „за иступљења може се кривац осу„дити: 3. да му се одузму неке ствари“, а § 319. чији смо садржај изложили, детерминише у чему се састоји ово одузимање ствари код иступних дела и прописује како ће с њима поступити. У даљим својим одредбама, које смо такође напред изложили, законодавац је код сваког појединог дела које казни као иступ изрично предвидео и прописао одузимање (конфискацију) деликтиозних ствари које чине corpus delicti, т. ј. спецификовао поједине случајеве у којима је применио ову меру, То су ови случајеви:

а) дело из § 332. т. 5. и 6.: „у слу„чајевима под бр. 5. и 6. продате при„лепчиве ствари одузеће се од купца и њему „новци повратити“ итд.

б) код дела из § 333, т. 1. и 2.: „у „првом случају незрело воће или бостан „одузеће се и бацити, у другом случају „млеко ће се просути“.

в) код дела из § 334.: „отровне ствари „и лекови одузеће се и продати за рачун „државне касе“.

г) код дела из § 361.: „а новци при „игри положени узеће се на ползу до„тичне касе“.

д) даље код дела из § 365.: одузимање порнографских предмета.

ђ) код дела из §§ 370. 371. 372 (одузимање бесправно продатог меса, јексичних и нежигосаних мера, нездравог меса, шкодљивог пића).

ж) предмети под бр. 4. 5. 7. 8. и 9. § 382.: „одузеће се па према својству истих „или уништити или ако су они пречиш„ћени или иначе употребљивим учинити „могу, употребиће се или продати на „ползу болнице“;

е) новци добивени бесправном продајом жира у случају који предвиђа § 394. кр. зак.

Из изложених одредаба кривичног законика видимо: да је законодавац спецификовао поједине случајеве конфискације деликтиозних предмета код појединих кривичних дела. Отуда би се могло закључити: да он одобрава конфискацију само у појединим специјалним случајевима који су законом изрично предвиђени (систем француског законодавства). При свем том, овакво решење овога питања не би било правилно, јер мимо изложених специјалних одредаба, постоји једна општа генерална) одредба у § 35. *која садржи овлашћење за конфискацију сваког предмета који има директне везе са нарушењем.* То се јасно види из овог његовог текста: „влашћу се могу одузети „(кон„фисцирати) само поједине ствари кривца „и то оне: које су казнимим каквим де„лом произведене, или којима се кривац „за извршење каквог казнимог дела по„служио, или их на то наменио, ако су „ове ствари кривца или његовог сауча„сника“. Конфискацији дакле предмета о којима је реч, по овом законском пропису, има места сваки пут код злочина или преступа баш и онда кад она није изрично споменута у законској одредби по којој се казни овај злочин или преступ *само под условом*: „ако су то ствари „кривца, које су каквим казнимим делом „произведене или које су послужиле или „биле намењене за извршење деликта.“

Овај §. садржи дакле опште овлашћење на конфискацију сваког предмета који је у вези са нарушењем (систем белгиског законодавства) из чега излази: да наш законодавац меша оба напред споменута система (француског и белгијског законодавства). Што законодавац код неких кривичних дела, као што су прављење лажног новца, убиство, и *мимо поменуте опште одредбе у § 35. кр. зак.* ипак изрично спомиње конфискацију деликтиозних ствари или оруђа која су служила за извршење деликта н. пр. §§ 146. и 163 кр. зак. („а лажан се новац заједно са оруђем којим је начињен одузима“ — § 146. за тим: „при сваком убиству које није из нехата учињено, одузеће се и оруђе којим је убиство учињено, ако је оно сопственост кривца“. — § 163.), — не значи да он не одобрава конфискацију ових предмета код других кривичних дела код којих она није изрично споменута. На против, њој има места и код других дела кривичних, баш и онде где није изрично споменута а на основу цитиране опште одредбе у § 35. *само ако су то ови пред-*

---

[1]) У овоме смислу каже *Garreud,* у овом знаменитом делу: *Traité théorique et pratique du droit pénal francais,* јуриспруденција је константна: „јер специ„јална конфискација може да буде изречена само у „колико је закон наређује формалном одредбом, пошто „чл. 11. спецификује предмете на које ова мера може „да буде примењена у појединим случајевима, за које „је била изрично прописана, и што кривични зако„ник ни у једној од својих одредаба не прописује „или одобрава конфискацију предмета који произлазе „из краће или оруђа која су послужила да се она из„врши. Међутим по чл. 4. истог законика, никакав „злочин или преступ не може бити кажњен казнама „које нису биле законом донесене у моменту кад је „био учињен, итд. (Cass. Mars 1892: кривично дело „II стр. 251.) „Можемо у осталом жалити — каже он — „што законодавац није држао да треба да про„пише у свима случајевима, општом одредбом, конфис„кацију оруђа која су служила да се учини кривично „дело. На ово гледиште изгледа да стоји пројект ре„визије казненог законика изразима у чл. 39.: „су„дови могу наредити конфискацију предмета који „припадају осуђеном, прибављеним помоћу злочина „или деликта или који су служили да га учини. Кон„фискација ће бити изречена за иступне само у слу„чајевима који су законом детерминисани“.

мети које предвиђа ова одредба, н. пр. код повреда, крађе и т. п.

* * *

Конфискација циља на сам предмет који закон означава и судија је не би могао заменити осудом у новцу претпостављене вредности овога предмета, јер пошто се ова казна у суштини састоји у одузимању једне ствари која има извесан однос са нарушењем, значило би изменити јој природу осудом на плаћање вредности предмета. Ова солуција која је у извесној епоси била спорна у доктрини, али коју је данас правознанство усвојило, трпи неке изузетке. Зна се н. пр. да у случају деликта лова, ако оружје и мреже које су послужиле да се учини деликт нису биле узапћене, деликвент се осуђује да их преда или да плати њихову вредност колико пресуда буде утврдила.[1])

Дејство је конфискације, у принципу, да учини државу сопственником, али има специјалних случајева у којима специјални текстови намењују конфисковани предмет, било каквој јавној установи, као болници, било баш страни која је повређена нарушењем, као накнаду. Дешава се такође да закон наређује уништај конфискованих предмета у интересу морала, јавне сигурности или здравља. Такве наредбе садржи и наш кривични законик.

По § 35. кр. зак. конфисковани предмети: „или ће се уништити или на ползу „земаљску, било продајом или иначе об„ратити, зашта која буде, о чему ће суд „свагда у пресуди својој, по самом каз„нимом делу изреченој решавати". — § 319. кр. зак. за иступе наређује: „да „ће се конфисковани предмет (еспап или „други предмет) „који је или за средство „иступљења служио или је иступљењем „произведен био или са свим уништити „или на ползу општинску или државну „обратити, по томе ако је општинска „или државна власт у првом степену су„дила". Тако новац одузет при коцкању које се казни по § 361. кр. зак. припада државној каси ако су судиле у првом степену државне власти. Исто тако одузете отровне ствари и лекови по § 334. продају се за рачун државне касе. У случају под бр. 6. § 372. „одузеће се хлеб „на ползу шпиталја, апсеника или оп„штинске касе; ствари под бр. 4. 5. 7. 8. „и 9. § 382. одузеће се, па према својству „истих или уништити или ако се оне „пречишћењем или иначе употребљивим „учинити могу, употребиће се или про„дати на ползу болнице" итд.

Види се дакле да конфисковани предмети немају сви исту намену. Имају ли ове особености утицај на сам карактер мере? Ово питање има неких тешкоћа које ћемо испитати.

Наш кривични законик у § 12. уврстио је у број општих казни за злочине и преступе специјалну конфискацију, било corpus-a delicti, било ствари које су произведене деликтом, било оних које су послужиле или које су биле намењене да се дело учини (§ 35.). Осим тога конфискација је у § 319. кр. зак. уврштена и међу казне за иступна дела. Али има ли конфискација увек исти карактер у разним текстовима у којима је изречена? Извесно не, и законодавац је прећутно водио рачун о разлици која се намеће, пошто она резултује из природе ствари које могу бити конфисковане. (НАСТАВИЋЕ СЕ)

Милош Станојевић
судија

[1]) Члан 234. франц. кр. закона.

КРИМИНАЛНА ПОЛИЦИЈА

(НАСТАВАК)

Према инструкцијама, које су дате полицијским агентима за дневну службу, они морају интервенисати у несрећним случајевима, у изненадним и непредвиђеним догађајима и приликом метежа; њихова је главна мисија да надзиравају велике и живе улице у својим реонима. Они се, по могућству, морају налазити у својим реонима, по главним саобраћајним путовима, а што се тиче осталих делова њиховог реона, довољно је да их брзо прећу и осмотре.

Територија квартова: илског булевара, јужна страна (југо-источни сектор), „Grand Hospice" (северо - западни сектор), Béguinage" (југо-западни сектор) потпадају под надзор 17 и 18 станице III полицијске дивизије. У ствари, свега је један агент који их надзирава. Он се обично налази на „place du Béguinage", пред црквом, на раскршћу осам улица, или према сенском булевару. Што се тиче улице „Laeken", он је осматра у пролазу. Готово никаквог надзора нема, преко дана, ни на кеју „Pierre de Taille", ни на крајњој западној тачци улице „Canal", ни у улици „Marcq", ни на ономе делу улице „Grand Hospice", који се налази између улице „Béguinage" улице „Laeken", т. ј. на целом путу којим је злочинац ишао. Противно овом, ноћна служба, нарочито после $12^1|_2$ часова, озбиљно је организована на овим местима, јер се патроле појачавају, да би се спречило разбијање дућана и магацина. Реон полицијске станице бр. 17 подељен је на два дела, кроз које пролазе три полицијске патроле.

И ако није посвећен у детаљну организацију полицијске службе, злочинац је све ово морао опазити, враћајући се доцкан кући. Он је у своме кварту сретао ноћу агенте, које преко дана није видао. Да је он, међутим, пошао с лешом после $12^1|_2$ часова ноћу, он би се изложио шест пута већој опасности да буде опажен и ухваћен. Он је, дакле, добро изабрао своје време, што још једном више доказује да је злочинац становник кварта „Grand Hospice".

* * *

На основу свију посматраних и контролисаних факата у праву смо да закључимо:

1. Да се кућа злочина налази у сектору северо-западном кварта улице „Laeken", југо-западно од тачке *А*, т. ј. тачке одвођења детета, и северо-западно од тачке *Б*, односно тачке одбацивања леша.

2. Да је Жана Ван Галк била пресретнута у улици „Laeken", према фламанском позоришту; да је била пошла својој матери у правцу Северо-Истока, да је враћена са свога нормалног пута од некога који је ишао у противном правцу; да ју је завођач одвео у правцу Југо-Запада, у *десно*, кејом „Pierre de Taille", према нормалном и обичном покрету сваког крадљивца; да је девојчица, у пролазу поред куће својих сродника, била виђена од своје мале пријатељице и другарице Рашел Ван Ланди.

3. Да је пакет с лешом одбачен у *лево* од улице „Laeken", у улицу „Hirondelles" од индивидуе која је ишла у правцу Југо-Истока. Ова индивидуа могла је долазити само од Северо-Запада, а у улицу „Laeken" могла је ући само улицом „Grand Hospice". Ово се несумњиво утврђује и сведоцбом Жана Батиста Де Коninка.

4. Да је једино могућан, вероватан па, дакле, и извесан пут, којим је злочинац ишао, овај:

Кеј „Pierre de Taille", кеј „á la Chaux, улица „Canal", улица „Mercq", улица „Grand Hospice", улица „Laeken", улица „Hirondelles". На овом путу налазе се стан и школа Жанина, а улице и кејови пусти су и без живота. Исто тако и пут повратка — улица „Grand Hospice" — широка је и мало жива. На њеној левој страни налази се свега осам зграда, међу којима је и зграда болнице „Pachéo", која заузима $^3/_4$ улице. Зграде болнице „Maternite", које се налазе с друге стране улице, усамљене су и готово без живота. На целом путу срећу се свега две затворене куће; нема ни дућана ни осветљених крчми. У овим пустим и непролазним улицама, надзор полицијски веома је слаб, скоро никакав. Разумљиво је, према овоме, што нико није видео злочинца ни кад је одвео дете у свој стан, ни кад је доцније изишао са пакетом. Шта више, на овом путу налазе се и женске основне школе и фламанско позориште, у које је Жана одлазила једном или двапут недељно.

Злочинчев пут обухвата тачно најусамљеније, најмрачније, најненасељеније и најмање живе улице. Његов западни део сачињава пут сједињења тачака: *А* и *Б* са местом одбацивања ногу. У овој ограниченој зони мора се несумњиво налазити средња тачка *S*, центар операције или кућа злочина, т. ј. тачка спајања између места одвођења девојчице, места одбацивања њеног леша и места одбацивања њених ногу и ципела, и

5. Да се средња тачка *S* или кућа злочина мора несумњиво налазити на овом путу, на одређеној и прецизној тачци, коју сада имамо да утврдимо.

Средња тачка — кућа злочина.

Видели смо регион злочина; видели смо у ком је сектору овог региона извршен злочин; видели смо који је најмогућнији, највероватнији па, дакле, и извесан пут којим је злочинац ишао, и кад је водио девојчицу у свој стан, и кад је, доцније, носио њен леш у циљу одбацивања. Остаје нам сада да изнађемо на ком се месту у овом региону, у овом сектору, на овом путу, налази кућа злочина.

Примена универзалних закона, који управљају природом, у стању је да нам ову кућу означи доста приближно.

Примена општих закона који управљају природом.

Претходно једно мало објашњење. Као што је тачно казао Кетле, дефинишући улогу људског бића у средини стварања, човек, услед својих предрасуда, своја незнања и своје сујете, верује да заповеда као господар, док се у ствари покорава као роб једном скупу закона, које чак и не познаје. Он себи присваја развиће сваке ствари, моћ организовања свега што се на њега односи како у физици тако и у моралу и потпуно опредељиване по својој слободној вољи, а међутим је потчињен законима који њиме управљају, и које он, на жалост, неподаштава, или не разуме. Моћи, за које он уображава да им је господар, и да с њима може располагати по својој вољи, као суверени деспот, регулисани су без његовог знања по реду и са мудрошћу достојном дивљења. Једна виша сила уредила је све ове законе, који осигуравају еволуцију, хармонију и стабилност стварања и светова. Ови закони регулишу ход светова, одређујући сваком од њих место, покрет, зависност; они не показују мање дивоте ни у ономе што се односи на свако зрно песка, или на најмањи атом прашине. Дуго времена човек је имао нетачне идеје о својој важности. Изгледало му је, да све зависи од његовог каприса. Уображавао је, да је он једини господар земље која је, по његовом појимању, била господар целе природе. У свом незнању, он је био далеко од тога, да осети, да је и он сам под туторством виших закона, и да претпостави, да се људска акција мора сматрати за ништавну према њиховим моћним и сувереним границама. Идеје су постепено напредовале. Док се материјални свет прогресивно ограничавао, свет интелектуални ширио се све више и више. У колико се физички човек смањивао, у толико је интелигентан човек растао. Потпомогнут науком, човек је успео да открије, да земаљска сфера заузима сасвим споредно место око нашег сунца, и да се креће са осталим звездама нашег планетског система са симетријом, која допушта да се све звезде сматрају као делови једног истог тела. Уздигнувши до ове висине свој разум, човек је, најзад, морао разумети, да иста солидарност постоји и за њега самог, између свију разумних бића, и то не само у погледу физичком, већ и у погледу морала и интелигенције. И ако човек притежава сопствени персоналитет и особени индивидуалитет, ипак га треба сматрати као битни и нераздвојни део људске феле, а потом и природе. Несумњиво је, да хомогена природа сједињује људе. Али, нису само људи сједињени међу собом: исто је тако и код животиња, биљака и свију створења обдарених животом. Сва ова бића потчињена су нарочитим законима своје феле, само што ови закони имају више општих принципа но што се верује. Ако се на њих обрати пажња моћи ће се, у стању прогреса у коме се налази људска интелигенција — моменат није далеко — појмити боље односи који постоје између живих створења и природе. Тада се људи неће више ограничавати само на то, да упознају различите феле свога развића, већ ће тражити да познају начин своје акције, силе које их развијају, а нарочито велике законе који, без њиховог знања, управљају човеком и регулисавају његово физичко развиће, једновремено са његовим моралним и интелектуалним развићем. У законима, који управљају светом, све је распоређено са толико мудрости да човек, покоравајући им се, верује да ради по својој сопственој вољи. Он се љути кад му се говори о превентивним законима, чак и на пољу за које он уображава да влада као господар. Услед осетљивих и тачних последица, искуство га је учинило обазривим; али, да ли је исти такав и кад је реч о превентивном друштвеном реду? Он уображава да може у свему управљати као потпун господар, а не зна да свет одавно не би постојао кад би његова моћ била стварна. У накнаду за ово, моћ његове интелигенције велика је, нарочито пошто је успео да позна тајне закона који управљају светом у границама, до којих су могли продрети његови погледи. Његов разум може у овоме налазити задовољства, али је једна моћна рука ставила природу ван стања, у коме би је он могао достићи и пореметити. Овде се нећемо занимати сталним и непроменљивим узроцима, који управљају социјалним системом, али напомињемо сталност која се посматра код криминалитета и у разним степенима склоности ка злочину. Ова иста сталност опажа се и код самоубистава, осакаћивања у циљу избегавања војне службе, у понављању несрећних случајева према недељним данима и дневним часовима и т. д. Све се дешава, једном речи, као да су ове различите серије факата потчињене узроцима чисто физичким. Треба ли, пред једним оваквим скупом опсервација, одрицати слободну вољу човекову? На сваки начин, *не*. Само, треба знати, да је дејство слободне воље стешњено у врло уске границе, и да у социјалним феноменима игра улогу споредног узрока. Услед овога, апстрахујући индивидуе и посматрајући ствари на један општи начин, дејства свију споредних узрока неутралишу се и узајамно уништавају, тако да остају у превази прави узроци, према којима друштво постоји и обдржава се. Више биће мудро је поставило границе нашим моралним способностима, као год што је то учинило и са нашим физичким способностима; оно није хтело допустити човеку да може реметити хармонију света и наносити вреда његовим вечним законима.

(НАСТАВИЋЕ СЕ)

ИЗ СТРАНОГ СВЕТА

Приватна удружења за заштиту безбедности. У току последње 2 до 3 год. отпочела су се, готово свуда, образовати приватна удружења за заштиту безбедности, слична француској лиги за друштвену заштиту, која имају за циљ да потпомогну полицију, штитећи личну и имовну безбедност појединаца.

Ноћна стража, основана недавно у Брислу, надзирава и чува преко ноћи магацине, куће и непокретности сваког рода, које се поверe њеном чувању. Читав један персонал, састављен из инспектора, контролора, шефова и стражара, добровољно је организован. Стражарење почиње од 10 часова у вече и траје: лети до 5 а зими до 6 часова изјутра. Оно је, или само спољашње, или и спољашње и унутрашње, према жељи претплатника: појединаца или удружења за осигурање од крађе. Тарифа варира према површини и положају надзираног објекта; према томе да ли је надзор само спољашњи, или и спољашњи и унутрашњи и, најзад, према томе да ли захтева сталне или покретне стражаре. Цена варира између 2 до 30 динара месечно за надзор спољашњи, а између 3 до 50 динара за надзор унутрашњи.

Слична удружења функционишу у Анверу, у Данској и у Немачкој. У Немачкој их има око 40, и она међу собом образују федерацију. У времену од 25. октобра 1907 до 25. октобра 1908 год., она су, према објављеној статистици, дала ове резултате:

1. *Заштита непокретности.* Стражари су нашли отворена и затворили 384.447 врата на кућама, 8739 на фабрикама и дућанима и 18038 прозора, и

2. *Заштита против крадљиваца.* Од индивидуа, које су покушавале да уђу у куће, ухапшено је 831, а у бегство отерано 1831.

Поред овога, стражари су открили 245 појављених пожара, лично угасили 239, и нашли: 4846 кључева у вратима и на улици и 1518 разних других предмета.

Програм француске лиге за друштвену заштиту много је шири, и обухвата: 1. репресивно и превентивно законодавство против деморалисања и експлоатисања детињства; 2. репресију крађа, напада ит.д.; 3. реформу казненог система; 4. репресију проституције, скитничења и неморалних публикација, 5. заштиту градске и сеоске сопствености, и 6. строгу репресију дела издаје и шпијунаже.

ПОУКЕ И ОБАВЕШТЕЊА

Учињена су нам ова питања:

I

Суд општине варошице Александровца, актом својим Бр. 3892. пита:

„Као што под ¹/₁ препис акта г. Министра Просвете и Црквених Послова гласи, један од учитеља овдашње школе, постављен је за вршиоца дужности окружног школског надзорника једнога округа, још 15. септембра 1909 год. на коју је дужност и отишао, те као учитељ ове школске општине и не постоји више.

Он тражи да му ова школска општина и даље плаћа учитељски додатак, и шаље

квите школском благајнику ове школе на исплату,

Школски благајник није хтео да исплату станарине врши без наредбе председника школског одбора —

А председник школског одбора није хтео да исплату нареди, налазећи да дотични господин нема права на примање учитељске станарине од ове школске општине, једно што није више учитељ ове школе, а друго што као школски надзорник, као што и само његово постављење у овоме акту гласи, има већ свој додатак, те би тиме био један против закони намет школ. општ. натоварен, плаћати оно зашта нико не служи.

У томе случају, суд је доставио поменуту квиту са својим актом окружном школском надзорнику за округ крушевачки, и тражио решење на основу којег је општина дужна ту станарину плаћати, те да би општина могла изјавити жалбу Државном Савету, да се ово питање расправи, — али суд је на те своје захтеве добивао „*само наредбе да се исплати станарина*“ а до кад ће то плаћати о томе се и не говори?!!!

Зато се суд обраћа уредништву, као претплатник његовог листа, и моли за извештај што скорије:

Да ли г. надзорник, као бивши учитељ овд. школе, има право на пријем учитељског додатка од овдашње школске општине и за оно време, од кад је престао бити учитељ и постављен за окружног школског надзорника.

Ако то право има, онда по коме га закону има, и до када ће му то општина имати плаћати?

А, ако пак на то нема права, којим ће се путем поступити да се увери г. надзорник да исту не тражи од ове општине; и да ли може бити казна, до школског одбора што ову станарину не исплаћује до расправе питања: да ли на исту има права?

Напомиње се и то. да је општина *све своје наставнике, који су на дужности*, са станарином измирила и за послед. истекли месец ове године.“

— На ово питање одговарамо:

Члан 16. закона о народним школама, који говори о праву учитеља и учитељица на станарину, везује ово право за положај учитеља и условљава његово борављење у месту и рад у школи, у колико овај последњи не би изостојао услед болести.

Ни у ком случају не може се из ове законске одредбе извести право на станарину и за онога, који је био учитељ једне школе, па са тога положаја постављен на други и дефинитивно разрешен од дужности, и за тим променио не само место становања, него чак и округ.

Ако школски надзорник и преко овога наређује да се станарина плаћа, а школски одбор школске општине неће то да исплати, налазећи да то дотичном не припада, онда би надзорник морао покушати да га принуди мерама из чл 60. поменутог закона, па би се услед жалбе ово питање расправило пред г. Министром.

Међутим, суд може да се обрати и самом г. Министру нарочитим актом, и да тражи решење, како би могао употребити право жалбе, ако би са одлуком био незадовољан.

II

Суд општине косјерићске, службеним актом својим пита:

„По чл. 76. закона о државној трошарини а под бр. 20, 21. и 22. општег тарифског дела трошаринских предмета у напомени стоји:

„Трошарина се неће наплаћивати на грађу, коју земљоделци буду секли у приватним забранима, општинским и државним шумама по допусту власти, за своју домаћу потребу. — Трошарина се неће наплаћивати ни на грађу из предњих ставова, коју земљоделци као узгредан посао, и без примене машинске моторне снаге буду секли и прерађивали „*у опште*“, у приватним забранима, који не подлеже државном надзору; — Трговци *овом грађом* и предузимачи плаћају трошарину“.

Поједини трговци из овдашње варошице, као и други грађани, кад подижу грађевине за себе на својим плацевима или пољским имањима, купују од сопственика забрана, који не подлеже државном надзору, или обле трупце, или непосечене грмове, па их превлаче — довезу на место где мисле грађевину подићи, па их тамо прерађују са својим мајсторима и употребљују на своје сопствене грађевине.

Кад купци оваке грађе не тргују са истом, суд је мишљења, да не треба трошарину на исту ни плаћати, али по нека пореска одељења, као надлежна за наплату трошарине, наплаћују трошарину и од оваквих купаца.

Моли се уредништво, да изволи у свом наредном броју „Полицискот Гласника“, по могућству дати обавештење: треба ли купци овакве грађе, купљене од сопственика из приватних забрана, који не подлеже државном надзору. да плаћају трошарину предвиђену за трговање са истом у т. бр. 22. поменутог закона“.

— На ово питање одговарамо:

Према чл. 216. правила за извршење закона о државној трошарини, *купци* плаћају трошарину на сву ону грађу, која је предвиђена напоменом уз бр. 20. 21. и 22. чл. 76. поменутога закона, и за коју су земљорадници ослобођени.

Да ли се из речи: „Трговци *овом грађом*“, могло извести право да се опетерете и они купци, који грађу употребљавају за сопствену потребу, или се ту имају узети само они, *који грађом тргују*, то би могло бити предмет посебнога расправљања, али докле год постоје оваква правила, која су за власти обавезна, оне морају вршити наплату, па је по томе, правилан поступак оних одељења. која наплаћују трошарину од купаца и на ову грађу.

III

Суд општине брзопаланачке, актом својим Бр. 2138, пита:

„Моли се уредништво, да у своме наредном броју изволи дати обавештење у овоме:

Може ли и сме ли бити председник бирачког одбора одборник, кад се у чл. 52. а зак. о општинама вели: „Кад се бирају општински часници, председник бирачког одбора је један писмен правни гласач из дотичне општине, односно вароши или села и т. д.?“

— На ово питање одговарамо:

Последњи став чл. 52. *а*, који одређује: ко не може бити биран за председника бирачког одбора, не помиње одборнике.

Према томе једини правилан закључак може бити тај, да одборници нису изузети, и да они могу бити председници бирачких одбора, ако једновремено нису изабрани за чланове у смислу чл. 52. *в*. истога закона, и ако имају остале услове, који се за овај положај траже.

IV

Деловођа општине кривачке, пита:

„По чл. 52. *а* закона о општинама, председник бирачког одбора, при изборима часника, мора бити писмен и, мора још имати услове за председника општине (да је стар 30 година и да плаћа 25 динара порезе).

У овој општини нема ни једног са овим условима.

Ко је писмен и стар 30 година, тај не плаћа 25 динара порезе и обратно.

По томе ова општина, за избор часника општинских нема председника бир. одбора са законским условима.

Молим лепо за брзо објашњење:

1. Може ли суд одредити избор за часнике упражњених места и извршити га са председником бирачког одбора без услова.

2. Ако би такав избор био незаконит, шта у том случају остаје суду да чини у питању избора?“

— На ово питање одговарамо:

У члану 52. *а* закона о општинама, побројани су услови, које мора имати председник бирачког одбора.

Према томе, ако оскудева један од ових услова код изабраног председника, онда би избор часника, извршен под његовим председништвом, био незаконит.

Шта ће се радити у случајевима, кад нема ни једног лица са условима из чл. 52. *а*. закон не вели ништа, и онда би правилан закључак био тај, да се избор и не врши, кад се у напред зна, да би он био поништен на случај жалбе.

Али како се с друге стране не сме дозволити да извесна села остану без кметова, противно чл. 100. закона о општинама, па да евентуелно престане и сама функција општинског суда (чл. 87. и 88.) онда се мора тражити излаз из оваквог стања на други начин.

А једини други начин може бити, према закону, овај:

Члан 151. овога закона, у ставу првом, предвиђа случајеве, кад општина остане без часника због тога, што се не поднесе кандидатска листа или што варош или село неће да бира часника, и у том случају право наименовања кметова пружа одбору.

У другом ставу узроци се ови генералишу речима: „или из буди којих узрока

не обави избор", и у том случају то се право преноси на окружни одбор.

Како се, дакле, по првом ставу не би могло одмах поступити, јер нити је први ни други случај о којима он говори, онда би се имао да нареди избор са председником бирачког одбора, који нема потребних услова.

На дан избора бирачки би одбор констатовао записником, да се избор не може извршити због тога, што изабрани председник нема услова из чл. 52. а, и онда би тога тренутка настао случај става другог чл. 151. поменутог закона.

На основу тога записника бирачког одбора, општински суд би тражио од окружног одбора, да именује кметове.

Како ни за избор, који би за овим био одређен, не би било председника бирачког одбора, то би именовани — одређени — чланови остали на својим положајима, према последњем ставу чл. 151. све до нових општих избора у целој земљи, а дотле би се, вероватно, створили услови из чл. 52. а. бар код једнога грађанина те општине.

Наравно, да се ово може извршити и на тај начин, што би се наредио избор са председником бирачког одбора без услова, па да се не поднесе ни једна листа, те би тада настао случај става првог чл. 151, само што се тако врши један излишан избор.

Свему овоме, морало би се приступити тек онда, ако се грађани не би могли сложити за избор чланова, против којих не би било жалбе, јер кад нема жалбе, неће бити ни поништаја избора, макар да председнику бирачког одбора оскудева један од услова који се законом траже.

ОДЛУКЕ ДРЖАВНОГ САВЕТА И КАСАЦИОНОГ СУДА

Један случај поништаја избора услед тога, што збор за тај избор није сазван писменом објавом.

Б. В., из П....., жалио се Државном Савету противу избора кмета села П....., који је извршен на дан 5-ог априла 1910 године, због ових неправилности:

1. што општински суд није збор за овај избор сазвао писменом или штампаном објавом;

2. што се бирачки одбор у свом раду није придржавао законских наређења; и

3. што је изабрани кмет општински дужник.

Први одсек Државног Савета по оцени жалбених навода и расмотрењу изборних акта, нашао је, да овај избор не може остати у снази с тога, што се извешћем општинског суда од 30. маја 1910 год. № 1060. утврђује, да није ни постојала писмена објава о сазиву збора за овај избор, а међутим то је противно чл. 35. закона о општинама.

С тога је на основу чл. 170. закона о општинама, решио, да се овај избор поништи.

Одлука од 10. јуна 1910 год. № 6332.

Председници у сеоским општинама, које имају преко 1000 пореских глава, морају бити писмени.

А. Ђ., из К....., жалио се Државном Савету противу избора часника општине к....:....., који је извршен 28. марта 1910. године, због ових неправилности:

1. што је изабрани председник Живота Д. неписмен, а међутим ова општина има преко 1000 пореских глава;

2. што бирачки одбор није изабран коцком;

3. што биралиште није било ограђено.

Трећи одсек Државног Савета, по оцени жалбених навода и расмотрењу изборних акта, нашао је, да се наводи под 2. и 3. не доказују уредно састављеним записником, а при том у актима се налази одборска одлука од 9. марта 1910 године № 568., из које се види, да је бирачки одбор изабран по закону.

Али одсек налази, да према чл. 105. закона о општинама не може остати у снази избор председника Животе Д., јер се из уверења суда општине к..,... од 30. марта 1910 год. № 786, види, да је неписмен, а међутим општина к..... као што се види из извештаја начелника среза ј..,..... од 18. маја 1910 год. № 11236. има 1145 пореских глава.

С тога је, на основу чл. 170. закона о општинама, решио, да се избор председника Животе Д. поништи, а да се жалба, у колико се односи на избор осталих часника, одбаци као неумесна.

Одлука од 20. маја 1910 год. № 5104.

У случају доказаног сродства између појединих одборника, избор млађег по годинама старости ништи се.

Петар М., из С....., жалио се Државном Савету противу избора часника за општину С....., који је извршен 28. марта 1910 године, због ових неправилности:

1. што су гласали С. А., Ј. Ј. и С. Р., ма да их нема у азбучном списку, а њихови гласови могли су бити од утицаја на ресултат избора, јер је изабрана листа добила 240 а против кандидатска 238 куглица.

2. што су одборници Д. В. и Ј. Ц. дужници општинске касе;

3. што су изабрани одборници Риста Н. и Светозар П. у трећем степену крвног сродства, јер је Риста ујак Светозару.

Трећи Одсек Државног Савета, по оцени жалбених навода и поднетих доказа и расмотрењу изборних акта, нашао је, да први навод не стоји, јер се из азбучног списка види, да су сва три бирача, именована у жалби, уведена у азбучни списак; а да навод под 2., и ако стоји, не може бити разлог за уништај избора, већ се има само скренути пажња надзорној власти на пропис чл. 71, закона о општинама.

Али Одсек налази, да према чл. 71. закона о општинама не може остати у снази избор млађег по годинама старости између одборника Ристе Н. и Светозара П., јер се уверењем суда општине С....., од 1. априла 1910. године № 1059. тврди, да стоје у трећем степену крвног сродства.

С тога је, на основу чл. 170. закона о општинама, решио, да се поништи избор млађег по годинама старости између одборника Ристе Н. и Светозара П., а да се жалба, у колико се односи на избор осталих часника, одбаци као неумесна, ну с тим, да се надзорној власти скрене пажња на пропис чл. 71. закона о општинама, по коме општински часници не могу у исто време бити и дужници општинске касе.

Одлука од 3. јуна 1910. године № 5335½.

Сви кандидати за општинске часнике морају бити пуноправни чланови дотичне општине и као такви уведени у азбучни списак.

Ж. А., из М....., жалио се Државном Савету противу избора часника за општину М..... који је извршен на дан 28. марта 1910. године, због ових неправилности:

1. што двориште суднице, у којој је гласање вршено, није било ограђено;

2. што су више од 100 гласача ушли у двориште после 5 часова по подне и гласали;

3. што је цео бирачки одбор осуствовао за време гласања;

4. што је један гласач гласао, и ако у азбучни списак није уведен;

5. што је нађено 7 куглица више но што је по списку за уписивање гласача гласало;

6., што је на изабраној листи кандидат одборнички Радосав С...., кога у азбучном списку нема;

7. што је сам бирачки одбор допуштао председнику изабране листе такве поступке, који су вређали тајност; и

8. што су неки изабрани часници општински дужници.

Трећи Одсек Државног Савета по оцени жалбених навода и расмотрењу изборних акта, нашао је, да наводи под 1. 2., 3. и 8. нису ничим доказани и утврђени, да су наводи под 4. 5. без утицаја на резултат избора према чл. 153 зак. о општинама а навод под 7. без вредности.

Али Одсек налази, де према чл. 71., у вези чл. 53 *в* закона о општинама, не може остати у снази избор одборника Радосава С., јер он на овом збору није ни имао право гласа, пошто у азбучни списак није уведен.

С тога је, на основу чл. 170. закона о општинама, решио, да се избор одборника Радосава С. поништи, а да се жалба, у колико се односи на избор осталих часника, одбаци као неумесна.

Одлука од 20. маја 1910. год. № 5316.

Један случај уништаја избора због тога, што је кмет општински био председник бирачког одбора.

М. С., из З....., жалио се Државном Савету противу избора часника општине з....., који је извршен на дан 28. марта 1910 год., због ових неправилности:

1. што председник бирачког одбора М. Ц. не плаћа довољно порезе, те стога није ни могао бити председник бирачког

одбора, за доказ овога поднео је уверење пореског одељења № 1283., којим се тврди, да М. Ц. плаћа свега 22·99 дин. непосредног пореза;

2. што је исти М. Ц. био и кмет општински, те ни као такав није могао по чл. 52 *а.* закона о општинама бити председник бирачког одбора.

3. што у записнику није констатовано, кад се бирачки одбор састао ; и

4. што представници листа нису записник потписали.

Трећи одсек Државног Савета, по оцени жалбених навода и поднетих доказа и размотрењу изборних акта, нашао је, да овај избор не може остати у снази с тога, што је збору председавао М. Ц., који према уверењу пореског одељења од 31. марта 1910 год. № 1283. плаћа на име непосредне порезе свега 22·99 дин., те према чл. 52. а. у вези са чл. 105. зак. о општинама није имао услове за председника бирачког одбора; а сем тога што је исти М. Ц. био тада и кмет општински, те ни као такав према чл. 52. а. истог закона није могао збору председавати.

С тога је, на основу чл. 170. закона о општинама, решио, да се овај избор поништи.

Одлука од 11. маја 1910 год. № 4950.

Жалба противу избора општинских часника изјављује се и поштом предаје непосредно Државном Савету.

На дан 4. априла 1910 год. извршен је избор кмета села П.....

Противу овог избора изјавио је жалбу К. С. из П....., али у место да исту поштом непосредно упути Државном Савету, он је упути начелнику среском. који је достави Државном Савету.

Други одсек Државног Савета, и не упуштајући се у оцену жалбених навода, одбацио је ову жалбу као непрописним путем поднесену, пошто се жалитељ са истом није обратио непосредно Државном Савету, већ преко начелника среског, противно чл. 172. закона о општинама,

Одлука од 13. маја 1910 год. № 6030.

Јос. К. Ст.

СЛУЖБЕНЕ ОБЈАВЕ

ПОТЕРЕ

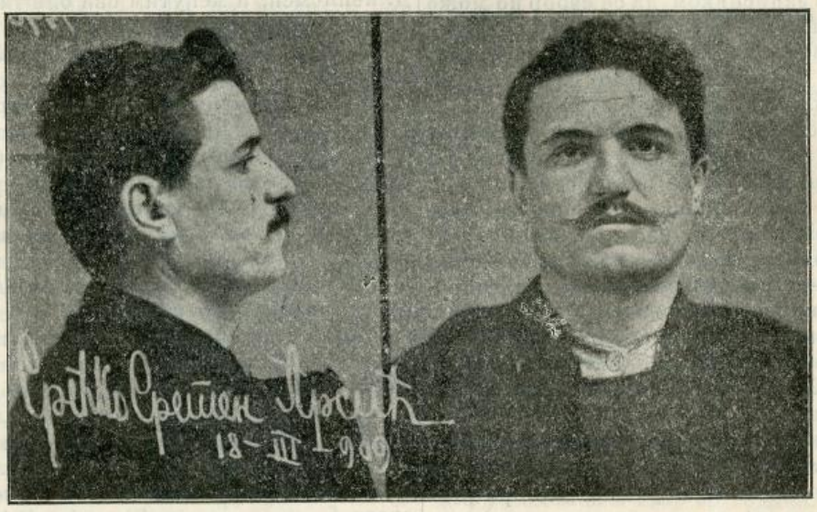
Чедомир Стојановић, бивши ђак сточарске школе, има да одговара за крађу, али се налази у бегству, — Депеша начелника среза жичког Бр. 13219.

Милорад Николић, из Прељине, среза љубићског, одговара за крађу, али се налази у бегству. Он је стар 20 година, средњег раста, црномањаст, у оделу сељачком. — Акт кварта савамалског Бр. 5751.

Лазар Богдановић — Сарић, родом из Селевца, по извршеном убиству побегао је незнано куд. Он је стар 30—35 година, плав, плавих повећих бркова, висок, обријан. — Депеша начелника среза јасеничког округа смедеревског Бр. 16891.

Сретен Срећко Арсић, из Себечевца среза расинског, осуђеник нишког казненог завода, (чију слику износимо), побегао је јуче са рада из заводске баште.

Он је стар 28—30 година висок 179·6 метара, косе смеђе, бркова малих, по лицу пегав,

одело осуђеничко од платна са црним гуњем. На ногама опанци са каишима, а на глави осуђеничка капа.

Депеша Управе нишког казненог завода Бр. 2257.

Новица Лојковић, из Шума, има да се узме на одговор због извршене опасне крађе. Он је стар 26 година, средњег раста, косе риђе, бркова малих и риђих, очију жутих. — Акт начелника среза моравичког Бр. 9197.

Лајош Лоци, побегао је 3. овог месеца испред спроводника, који га је спроводио за Шабац.

Он одговара за опасну крађу.

Лајош је стар око 18 година, ћосав, повисок, танак, плав, носа кукастог.

На себи има од одела : црвену кошуљу, црно-плав капут, црне панталоне, половне ципеле а на глави половну шубару.

Пронађеног треба одмах притворити и под јаком стражом спровести начелству округа подринског, с позивом на његову депешу Бр. 13676.

Ћира Ћирковић, келнер, окривљен за крађу новца Лазару Јосифовићу, хотелијеру из Свилајинца, налази се у бегству.

Ћира је стар 20—23 године, стаса средњег, дежмекаст, црномањаст, лица бубуљичавог. Одело грађанско. — Депеша начелника среза ресавског Бр. 13477.

Живојин Јовановић, калфа трговачки, покрао је свог газду Војислава Маринковића, трговца из Баточине, па затим побегао. Он је родом из Пољане у срезу левачком, стар 20 година, висок, плав, без бркова, у оделу грађанском. — Депеша начелства округа крагујевачког Бр. 18465.

Препоручује се полицијским и општинским властима, да за овим побеглим лицима учине најживљу потеру, и у случају проналаска стражарно их упуте власти која је потерницу издала, с позивом на означене бројеве акта или депеша.

Мита Бабић, шегрт у Београду, побегао је од свог газде 19. прошлог месеца. Он је стар 13 година, омален, плав, очију граорастих. — Акт кварта варошког Бр. 9752.

Добривоје Јанковић, шегрт обућарски из Београда, побегао је 27. прошлог месеца од свога газде. Он је стар 13 година, стаса малог, у оделу беличастом штофаном, опасан плавом кецељом, са качкетом на глави. — Акт кварта палилулског Бр. 6132.

Обрад Зорић, шегрт берберски, родом из А.-Угарске, 23. прошлог месеца побегао је од свога газде Милоша Настасијевића, берберина из Београда. Он је стар 13 година, малог раста, добро развијен, косе смеђе. — Акт кварта палилулског Бр. 6125.

Сулејман Сулејмановић — Омаровић отумарао је 13. прошлог месеца из Ниша. Он је стар 11 година, црномањаст, на средини чела има белегу од посекотине. — Акт начелства округа нишког Бр. 14445.

Радована Савића бившег опанчара из Београда, нестало је 19. прошлог месеца. Он је стар 60 година, плав. — Акт кварта врачарског Бр. 7983.

НЕСТАЛА СТОКА

21. прошлог месеца Златку Петковићу из Власине, нестао је са паше један коњ, матор 7 година, дорат, у леву задњу ногу путаст, цветаст са жигом «О». — Акт начелника среза масуричког Бр. 6610.

ТРАЖЕ СЕ

Милорада, сина **Ђорђа Пауновића,** из Бозивника, нестало је 21. прошлог месеца. Он је стар 14 година, средњег раста, очију и косе црне, лица округлог. — Депеша начелника среза нишавског Бр. 12329.

Штампа Краљ. Срп. Државне Штампарије уредник Милорад А. Вујичић

БРОЈ 32. У БЕОГРАДУ, НЕДЕЉА 15. АВГУСТА 1910. ГОДИНА VI

ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК

СЛУЖБЕНИ ЛИСТ МИНИСТАРСТВА УНУТРАШЊИХ ДЕЛА

„ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК“ излази једанпут, а према потреби и више пута недељно. Претплата се полаже у напред, и то најмање за пола године код свију полицијских власти, и износи: 20 динара на годину за државна и општинска надлештва, а за све друге претплатнике у опште 12 динара годишње За иностранство: годишње 24, полугодишње 12 динара у злату. Појединн бројеви **„Полицијског Гласника“** не продају се. Рукониси се не враћају

СТРУЧНИ ДЕО

О ПРОДАЈИ ЗА ИЗВРШЕЊЕ ОДЛУКА СУДСКИХ

(НАСТАВАК)

Као што се из упоређења првога и другога става §-а 486. види, законодавац даје, код јавне продаје, повериоцима једну привилегију, коју обичним купцима не признаје: док обичан купац, по другом ставу §-а 486., може, без лицитације а на основу решења поверилаца, купити пописано добро само тако ако је он за њега понудио више од процене, дотле један поверилац има право да пописано добро купи, без лицитације, и по процени само ако се повериоци на то сложе. Полициска власт не би, дакле, могла, ни са пристанком поверилаца, уступити, без лицитације, једном обичном понуђачу, купцу, добро по процени, већ би морала наредити нову продају. док, обрнуто, нову продају не би смела наредити, ако је тај купац, који изјављује да добро по процени прима, поверилац и ако повериоци на то даду своје одобреље.

в. На продају су дошла бар *два* надметача: тада може бити лицитације. Ту сада могу бити два случаја.

Први случај. Лицитација је почела *од процењене вредности*, или, ако је почела испод процене, добро је продато по једну цену *изнад процене*. У овом случају добро ће се уступити ономе који буде највећу цену дао. Наравно да, у оваквом случају, повериоци немају шта да решавају, као ни извршилац продаје.

Други случај. Лицитација је почела испод процене, али највећа цена коју је добро достигло *нижа је од процене*. У том случају, присутни повериоци имају да реше да ли ће се добро уступити надметачу који је највише понудио, као што се о томе виртуелно изражава први став §-а 487..[1]) Ако повериоци одбију да се ствар уступи највећем лицитанту, зато што је он, и ако је највећи, ипак понудио једну суму мању од процене — а надају се да ће се, на другој продаји, моћи више за исто добро добити, полициска власт ће нову продају наредити.

Последњи став §-а 487. предвиђа случај, да на продају није дошао ни један поверилац, па вели да ће тада власт „поступити онако како буде полезно за осуђеног дужника, кога би ствар на јавној продаји изишла ниже од процене.“ Која власт? Свакако извршна власт. Она, дакле, има да реши: да ли ће се добро уступити највећем понуђачу чија понуда ипак није достигла процену, или ће се, пак, одредити друга продаја. Разуме се да власт ово треба да реши са потпуним познавањем ствари, што ће бити, ако она, тога ради, буде прикупила потребна обавештења, међу која долази и саслушање дужника. Као што стоји изречно у наведеном пропису, власт ће се, при овом решавању, руководити интересима дужника, то јест она ће тежити да њена одлука овде буде од што веће користи по дужника, а та ће корист бити, према приликама, или уступање добра највећем понуђачу или одређивање друге продаје.[1])

А да ли је оцена и одлука извршне власти овде дефинитивна. тако да, у њу, на жалбу заинтересованих, не би могао *суд* улазити? Ми мислимо да треба одговорити афирмативно. Ако је, дакле, само извршна власт, при одлучивању шта да се ради са пописаним добром које је на продаји изишло испод процене, са формалне стране поступила онако како закон наређује, у то фактичко питање, да ли је оно што је та власт решила по дужника корисно или не, судска власт се не може упуштати. Ово је, у осталом, и разумљиво, јер судска власт није толико у положају, колико је то власт извршна, да се информише шта овде ваља, с погледом на интересе дужника, чинити.

Међутим, да ли би требало извршном органу оставити, у овој ствари, суверену моћ, тако да његово решење не би ту потпадало ни под контролу више извршне власти (начелника окружнога, министра унутрашњих послова и Државнога Савета)? Ако се та контрола и не би толико импозирала за случај да извршни орган реши да се одреди друга продаја — јер, у том случају, ништа није свршено: дужник је још власник пописанога добра које има понова да се изложи јавној продаји —, није тако онда када тај орган одлучи да се добро уступи последњем лицитанту пошто, под претпоставком да је продаја иначе уредна, пописано добро излази дефинитивно из имаовине дужникове, да би постало својина купца на лицитацији. Ми бисмо сасвим схватили да, у првом случају, решење полициског органа буде извршно, као што схватамо да и решење првостепеног суда којим је једна пресуда избранога суда поништена не иде Суду Касационом (§ 447., први став), док би такав систем мање био однован у другом случају, у коме решење полициског органа не би требало да буде извршно, као што ни пресуда избранога суда није извршна само зато што је њу одобрио првостепени суд: она, тада, иде, по жалби заинтересованих, и пред Суд Касациони (§ 447., други став, замена од 3. Јануара 1867. год., Зб. XX., стр. 1.). Само, признајемо, то су све питања која је законодавац требао, у § 487., да расправи, што је он пропустио учинити, на велику штету потпуности и јасноће тога параграфа.

Да се неко може сматрати за лицитанта, — ствар врло важна за то питање: да ли је било бар два лицитанта и да ли је, према томе, било лицитације — није довољно да се је он пријавио извршном органу са намером да се надмеће. Није довољно, за то, ни да је то лице, по § 479., положило кауцију односно да је оно један од оних поверилаца који су, по истом законском пропису, ослобођени давања кауције, већ је, за појам лицитанта, нужно да то лице, које је иначе испуњавало све остале услове за надметаче прописане, збиља *лицитирало*, то јест збиља чинило понуде односно пописаног добра. И етимолошки и законски смисао речи: *надметати се, лицитирати* јесте: чинити, да-

[1]) А. Ђорђевић, *Теорија Грађанског Судског Поступка*. Друга половина, свеска I., стр . 14.

[1]) А. Ђорђевић, *Теорија Грађанског Судског Поступка*, Друга половина, свеска I., стр. 515.. Као што видимо, последњи лицитанат који је понудио за добро једну цену испод процене неће, као што би то било да је понудио више од процене, бити увек купац: то зависи од решења поверилаца односно власти која је вршила продају.

вати, у конкурсу с другима, понуде на јавној продаји,[1]) тако да онај који такве понуде није чинио није лицитанат, и ако је, можда, и кауцију положио. Али, за појам лицитанта, не тражи се да је надметач дао више понуда, да се је више пута надметао: једна понуда, једно надметање је, за то, довољно. На пример, пописано имање процењено је 1000 динара, један надметач понуди за њега 1001 динар, а други за њим дâ 1002 динара, а, после овога, нико више не понуди. У овом случају било је *два лицитанта*, било је *лицитације*.[2])

Резимирајући ово што смо до сада казали односно разних евентуалности које се могу десити на јавној продаји, рећи ћемо да се пописано добро може, на овој, продати на два начина: 1) или *лицитандо*, а то је онда ако је било бар два надметача. У томе случају може бити једно од овога двога: прво, добро је изишло *изнад вроцене*, и тада се оно уступа највећем надметачу, стим да о томе немају шта да решавају ни повериоци ни власт; друго, за добро је највећи лицитанат понудио *мање од вроцене*, у коме случају ће повериоци односно извршилац продаје решити да ли ће се добро том лицитанту уступити, или ће се друга продаја одредити; 2) или *без лицитације*, а специално онда ако дотични купац, који нема конкурената, нуди *више од вроцене*: тада ће повериоци, а у њиховом одсуству власт, одлучити да ли да се добро том купцу дâ или да ли да се нова продаја одреди. Изузетно, ако је тај једини купац поверилац, може он понудити само процењену вредност, и у том случају повериоци ће, или власт, решити о уступању добра том купцу односно о одређивању нове продаје.

Као што видимо, без лицитације се не сме, ни у ком случају, добро уступити испод процене, а ни по процени, ако купац није поверилац.

Пошто смо тако прегледали поједине случајеве који се могу десити на дан јавне продаје, да извидимо сада, а све у допуну досадашњих објашњења §§-а 486. и 487., још неке непотпуности тих прописа.

(НАСТАВИЋЕ СЕ)

О конфискацији с погледом на наш кривични законик о њој

(НАСТАВАК)

Доиста, у сваком законодавству конфискација се показује са једним од ова три разна карактера: 1.° она се равна *новчаној казни*, која се извршује у натури, кад се односи на предмете чија државина не показује ништа опасно, ни недопуштено, предмете који чине део добара осуђеног и чију му својину ова одузима; 2.° она има карактер *мере иолицијске*, кад фрапира ствари чија је државина недопуштена или може да представља опасност за јавну сигурност, здравље или морал; 3.° најпосле, карактер *грађанске накнаде* појављује се, ако не изолован, а оно преовлађује у случајевима у којима је конфискација прописана и изречена са или без казнене осуде против деликвента као делимична или потпуна накнада штете причињене деликтом преваре према каквом појединцу или према фиску.

Ову разлику прави и наш кривични законик; и ако пажљиво испитамо његове одредбе у којима је реч о конфискацији, можемо уврстити мере конфискације, које оне наређују или на које овлашћују према природи предмета конфискације, или у оне које конституишу *чисто казнене мере* или у *иолицијске мере* поверене бризи полицијске власти у каквом јавном интересу.

У осталом, ма каква да је природа конфискације, има једно опште правило које се примењује на све случајеве. Конфискација може бити изречена *само у случајевима и односно објеката које закон индицира, и приликом констатованог нарушења*. Ако је конфискација казна, ово правило произлази из самог њеног карактера. Ако је она полицијска мера или накнада она произлази из скупа законских текстова у којима је као таква означена.

Конфискација је *казна* управо говорећи и ништа друго до казна, кад се односи на предмете чија је државина допуштена и прописана против *кривца* у искључивом циљу репресије нарушења. Овај карактер припада конфискацији која се примењује: на поклоне који имају за циљ подмићивање државних службеника или сведока (§§ 106. 107. крив. зак.); на жито, вина или пића са којима су трговала извесна лица, којима је то забрањено; на робу у чијој је природи, квалитету или количини имало преваре (§ 382. т. 4. 5. и 7. кр. зак.).

У овоме случају, правила казненог права, по којима казна може бити досуђена *само кривцу*, примењују се у свему потпуно. Следеће последице треба дакле имати на уму:

I. Конфискација може бити изречена само против лица које је оглашено као криво и осуђено; она тада узима у казненом систему, карактер допуњујуће казне и никада се не досуђује сама као директна казна за деликт. (§ 38. кр. зак.).

II. Пошто конфискација може да буде изречена само против кривца, дејство је смрти кривца на ову казну, исто као и на новчану казну. Ако је деликвент умро пре него што је био осуђен, конфискација не може бити изречена против његових наследника; ако је умро после осуде, али пре него што је осуда постала извршна, конфискација пада заједно са самом истрагом. Али ако је конфискација била изречена пресудом која је постала извршном пре смрти деликвента, она ће се извршити против наследника.

Наш кривични законик у § 35. наређује о овој ствари овако: „означене ствари „одузеће се и онда кад би кривац умро „пре него што је пресуда изречена.“ Али „ово наређење односи се на конфискацију оних ствари о којима је реч у овоме §-у, т. ј. „ствари које су казнимим делом „произведене или којима се кривац по„служио или их на то наменио, ако су „ове ствари кривца или његов саучасника“. За специјалну конфискацију која има *казнени* карактер (§ 12. кр. закона) важи оно што смо горе изложили.

III. Конфискација не може постићи лица која су грађански одговорна за нарушење. Али на конфискацију која се изриче у материји царине и посредних дажбина треба применити све што важи за новчану казну.[1]) Царински закони и други који се тичу посредних дажбина наређују конфискацију против сопственика робе која се крijумчари за то што ова лица заслужују и казнену одговорност. У свима случајевима, аутори који споре ово гледиште једнодушно признају да кад се тиче праве грађанске одговорности, да је одредба која се на њу распростире и на конфискацију, као и новчану казну изузетна.

IV. Најпосле, кад се конфискација односи само на *corpus delicti*, она треба да буде изречена само ако предмет кога се тиче припада осуђеном.

Конфискација је *иолицијска мера* и *јавног* поретка, кад је законом наређена и судија је изриче да би се какав шкодљив или опасан предмет извукао из саобраћаја или чија је државина *недопуштена* било ономе који га држи, било апсолутно *недопуштена*. Такав је карактер конфискације која се примењује на лажне тежине и мере (§ 382. т. 2. крив. зак.); на храњиву робу и фалсификовано пиће које шкоди здрављу (§ 372. кр. зак.), забрањено оружје, забрањену робу, експлозиве, убилачка или запаљива средства, у колико је њихово држање забрањено. (§ 329. т. 32. кр. зак.).

У овоме случају правила својствена казнама треба одстранити.

---

[1]) *Лицитирати* долази од латинскога глагола *licitor* (deponens), која значи: „...*нудити* на јавној продаји (лицитацији)“, а *лицитација*, пак, од латинске именице licitatio, који, опет, значи: „...*Нуђење, понуда* на јавној продаји (мунти)“. Ј. Ђорђевић, *Латинско-Српски Речник*, стр. 841.. Ако је, за појам надметања, потребно бар два лица — једно лице се не може са самим собом надметати —, није, за исти појам, нужно више од два лица, ма да, у надметању (конкурсу), може узети учешћа и више од два лица. Наш Закон о Стецишном Поступку, а поименце у §-у 82., употребљује, за продавање јавним надметањем, латински израз: „лицитандо“, што је једна герундивна конструкција од глагола *licitor*.

[2]) У овом смислу имамо и једну одлуку Опште Седнице Касационога Суда од 28. Октобра 1898. год. бр. 8643., по којој се, за битност надметања, тражи само то: да је надметање трајало ма и најкраће време. Друго Одељење Касационога Суда (решење од 19. Октобра 1898. год., бр. 8170.) било је поништило пресуду Суда Апелационога од 21. Септембра 1898. год. бр. 3272., између осталога и зато што је до краја продаје остао само један надметач, док су остали лицитанти — било их је још три — били одустали, на је чак неким од њих и кауција одмах враћена, и са тим једним лицитантом продаја је закључена. Апелациони Суд није примио ове противразлоге Другога Одељења, јер су се она три лицитанта надметала неко време, па су после одустала од лицитирања, и власт је добро уступила оном лицитанту који је до краја остао, пошто је он највећу цену био дао. Дакле, било је надметања, и стога противразлози Другога Одељења Касационога Суда нису били, овде, основани. Видели смо горе да је на гледиште Апелационога Суда стала и Општа Седница Касационога Суда. С. Јањић, *ор. cit.*, *Полицијски Гласник*, год. 1904., број од 26. Септембра, стр. 298..

[1]) О новчаној казни у бр. 7. 8. 9. 10. и 11. „Полицијског Гласника“.

I. Тако, конфискација може бити изречена само ако је материјални деликт био констатован. Из овога првог правила, које се не примењује на сваку врсту конфискације, као што то учи један криминалист, већ на конфискацију коју закон наређује у јавном интересу, треба извести три последице:

1.° Пре свега, у случају ослобођења окривљеног од казне, конфискација може бити изречена, ако има констатованог деликта. Тако ако протокол узапћења не вреди због какве формалне махне те због тога не може бити казна изречена, конфискација може бити извршена. У одсуству формалних одредаба треба применити исто правило на све случајеве у којима конфискација има за циљ да одузме из циркулације какав предмет чија би сама државина била деликт. Тако, нема никакве сумње да храњиви предмети или фалсификовано пиће, који садрже шкодљиве састојке за здравље, треба да буду конфисковани баш и у случају кад се окривљени ослобођава од казне.

Из карактера конфискације у овим разним случајевима треба закључити да окривљени, и ако је ова мера изречена, пошто је *лично* ослобођен, не треба да буде осуђен на *трошкове* око ислеђења.

2.° Конфискација може бити изречена, баш и у случају кад је деликвент непознат, под условом да деликт буде известан. Конфискација је овде само једна полицијска мера која је постала потребна због очевидне опасности од неконфисковања извесних објеката: околности деликта одузимљу јој у овом случају обичан казнени карактер.

3.° Најпосле, конфискација која има карактер *полицијске мере*, може бити изречена баш после смрти окривљеног, против његових наследника. Али, у овом случају наследник не треба да буде оглашен као кривац за деликт који он није учинио, и по том не треба га осудити на трошкове око ислеђења.

II. Конфискација може бити изречена против лица грађански одговорних, н. пр. у случају уношења забрањене робе.

III. Да би конфискација била изречена против деликвента треба да овај има својство сопственика предмета. Али се овај услов не може сматрати као општи услов за све случајеве због разлике међу врстама конфискације која допушта да се прецизира домашај овог правила. Ако треба да конфисковани предмет буде својина деликвента, то је само у случају кад специјални текст изриче конфискацију само као казну и против осуђеног. Било би очевидно неправедно у овом случају фрапирати трећег који је стран деликту, који је може бити његова жртва, за то што је он сопственик предмета који се има конфисковати. Али кад је конфискација наређена као мера јавног поретка, судија нема да се бави питањем коме припада предмет који је оруђе каквог деликта или чија државина сама собом конституише деликт. Тако кад се тиче лажних тежина и мера, предмета који су шкодљиви или опасни за храњиву или медицинску употребу, конфискација ових предмета изриче се у циљу да се они одузму из циркулације без обзира ко је њихов сопственик. (§ § 371. 372. 334. нашег крив. зак.).

(свршиће се)

Милош Станојевић
судија

КРИМИНАЛНА ПОЛИЦИЈА

(НАСТАВАК)

У домени свести, слободна воља може допустити човеку да уздигне своје мисли до идеала Лепоте и Доброте, Правичности и Врлине, до неприступачних врхова етерских региона, у којима лебди Божанство. На овом позитивном терену природе и материјалних факата, у домени извршења акта, слободна воља — ма колико била слободна — неће никад успети, да ма и једног човека ослободи за најмању његову акцију, као и за најмањи његов покрет, од свемоћне вечности ових вечних закона физике, психологије и механике, којима су сва природна жива бића била увек потчињена, и којима ће довека остати потчињена. Увек, у прошлости као и у будућности, непроменљива примена ових закона управљала је и управљаће светом. И сам Бог не би могао преиначити ове законе, јер Он је Истина, Наука, Математичка Тачност и Хармонија Универзална. Може ли се допустити, према овоме, да је Он одобрио последњем од бедника и злочинаца да руши природан ред, да обмањује природу, да не признаје природне законе или да се од њих одмеће, и да врши, једном речи, преступ који би био немогућан и за само провиђење?

Разни планетски системи, светови, земаљска и небесна тела, феле, бесконачност органских и неорганских бића, живих или мртвих, у својој генези, еволуцији, у својим покретима и актима, јесу — и у скупу својих акција и покрета и посебно — доказ и стална и несвесна манифестација универзалног ланца и детерминизма.

* * *

Али, вратимо се на аферу Ван Галк.

Наш је злочинац ишао. Ми познајемо четири битна елемента његовог хода и пута: тачку одвођења детета, тачку одбацивања леша, правац почетка и правац свршетка његовог хода.

Наш је злочинац ишао, и на овај начин учинио употребу од споредне особине материје — *покретљивости*. Он је несумњиво применио физичке, физиолошке и механичке законе, који управљају феноменима спољњег света. Као роб, он се морао покорити вечним законима покрета.

Наш је злочинац ишао. Некада је један од највећих светских филозофа и геометричара ишао пред својим ученицима, да би им доказао покрет. Овде, према познатим елементима злочинчевог хода, ми треба да реконституишемо његове покрете, и да одредимо положај средње тачке.

Једна претходна опсервација потребна је, да би нас обавестила о тачној природи злочина, а потом о карактеру учињених покрета у циљу његовог извршења.

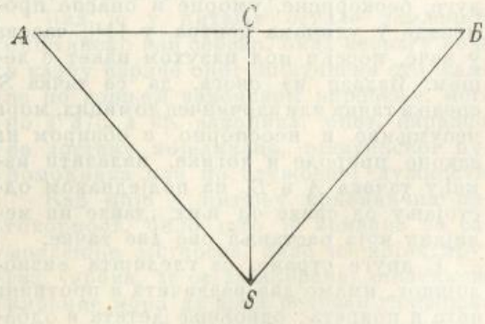
Злочини и преступи могу се поделити на предумишљајне и случајне.

Код предумишљајних злочина, злочинац паметно комбинује свој злочин, припрања га брижљиво и полако, и стара се унапред да уништи сваки доказ. Међутим, и у овим случајевима, најбоље комбиновани злочин оставља увек трагове, отиске, знаке и основе подозрења, било у погледу намере за извршење, било у погледу самог извршења.

У афери Ван Галк реч је о случајном злочину, пошто нико на свету није знао нити је могао предвидети, на четврт часа раније, да ће мала Жана изићи сама из куће 7. фебруара у 7 часова мање 10 минута, у вече. По изузетку, и случајно, дете је само напустило стан својих сродника и пошло својој матери. Исто тако случајно, оно је пресретнуто и одведено од некога, који га је познавао. И у овом случају показало се, да прилика ствара крадљивца, злочинца. Злочинац унапред није ништа комбиновао да би малу привукао к себи; тако исто он унапред није могао ништа комбиновати да би избегао казну. То је злочин случајни, али и савршен са гледишта зла у коме је интелигентан и врло вешт злочинац искористио по жељи прилике времена и места. Све је у злу просто, правилно и нормално. Ми се, дакле, налазимо у присуству случајног и непредумишљајног злочина. Поремећајна акција злочинчева у овом случају није могла бити извршена на превентивни начин.

Према овоме, ми имамо да рашчланимо и да реконституишемо покрете злочинчевог хода у њиховој *произвољности* и *правилности*, према обичним законима покрета.

Означимо са *А* центар опасности или домицил Жанин, а са *Б* места на коме је њен ишчеречен леш остављен и нађен. На овом одступању између *А* и *Б* налази се средња тачка *S* — кућа злочина — где је дете било одмамљено и одакле је његов леш одбачен (сл. 4.)

(Сл. 4.)

Респективни положај тачака *А*, *Б* и *S* јесте у узајамном односу и тесној зависности, а одређен један помоћу другога, с обзиром на симетрију, уређеност и кохезију злочинчевих конкретних покрета, као и с обзиром на природну опозицију сила привлачења и одбијања, које су управљале његовим покретима. Као што јабука пада неминовно на земљу, поред стабла, на место које је одређено прав-

цем ветра и положајем гране са које је опала, исто је тако и једно тело одбачено где је то требало бити, на место које је у исти мах било одређено и местом одвођења и местом средње тачке. Пошто познајемо тачке одвођења детета и одбацивања леша, то можемо, помоћу њих, успети да одредимо тачку спајања, т. ј. средњу тачку, тачку *S*.

За одређивање тачке *S* потребно је водити рачуна о овим елементима:

Између тачака *А* и *Б* имамо два пута, два хода, два прелаза: одлазак злочинчев од *А* ка *S*, и његов повратак од *S* ка *Б*, који одговарају двема злочинчевим различитим намерама, двама физичким, физиолошким и механичким противним покретима, који су произлазили од противних сила. Одлазак и повратак, који су морали бити у противним правцима, имали су, међутим, општи правац заједнички и један исти, правац *А*, *Б*, т. ј. од *А* ка *Б*, од Севера ка Југу.

Овај је правац извесан. Дете је враћено са тачке *А*, а његов леш нађен је на тачци Б. Шта више, носилац пакета био је виђен у моменту кад је ишао ка тачци *Б*. а долазио у правцу од тачке *А*.

Између *А* и *Б* два пута, одлазак и повратак, морају бити сразмерни, скоро једнаки, пошто је сваки од њих морао бити потчињен овом великом принципу природног регулатора: закону најмање акције, закону најмање силе, који суверено доминира свима природним бићима и феноменима. Злочинац је, дакле, при одласку, ишао најкраћим и најсигурнијим путем, да би од тачке одвођења дошао у свој домицил, од *А* у *S*. Исто тако и при повратку, он је ишао најкраћим путем да би се ослободио леша, да би од свог домицила дошао до места одбацивања леша, од *S* у *Б*. Овај физички принцип и његову актуелну примену утврђује логика. Доиста, и при доласку и при одласку злочинац се морао што више прикривати; он се, дакле, није могао бесциљно шетати с дететом, јер би се изложио опасности да буде виђен и познат. Исто тако и по извршеном злочину он није правио дуге, бескорисне, уморне и опасне променаде у улицама центра, у $11^1|_2$ часова у вече, носећи под пазухом пакет с лешом. Излази из овога, да се тачка *S*, средња тачка или злочинчев домицил, мора несумњиво и неоспорно, с обзиром на законе природе и логике, налазити између тачака *А* и *Б*, на подједнаком одстојању од сваке од њих, дакле на медијани која раставља ове две тачке.

С друге стране, са гледишта физиолошког, имамо два различита и противна акта и покрета: одвођење детета и одбацивање његовог леша. Ова два физиолошка и механичка покрета одговарају двема противним силама привлачења и одбијања, које су их одредиле. И ако извршени у општем и једном истом правцу, у правцу *А Б*, они су несумњиво међу собом противни, и имају сваки свој особени правац, *А S*, *S Б*.

Злочинац је узео дете у тачци *А* и одвео га код себе у тачку *S*, са које је одбацио леш у тачку *Б*. Тачка *S* мора се, дакле, налазити на медијани која раставља тачке *А* и *Б*, и на пресеку путева одласка и повратка. *S* је завршна тачка пута привлачења, као и почетна тачка пута одбијања.

Тачке *А*, *Б* и *S* одређене су једна другом и у тесној су вези. Нарочито су тачке *А* и *S* у тесном узајамном односу: ако је злочинац украо дете у тачци *А*, то је што се тачка *S*, место где га је хтео одвести, налазила близу. Да је злочинац хтео одвести куд даље девојчицу, у циљу силовања, он би био у немогућности да изврши своју намеру с обзиром на тешкоће и опасности које су га очекивале: он би несумњиво био опажен, а и девојчица не би пристала да иде с њим по непознатом, усамљеном и удаљеном региону. Девојчица је, дакле, морала ићи својим нормалним путем. Према овоме очигледно је, да су тачке А и *S* у близини и суседству. С друге стране опет, тачка *Б*, место одбацивања леша, одређено је у исти мах и тачком *S* и тачком *А*. Леш је, доиста, био одбачен у правцу противном од тачке *А*. Што се тиче средње тачке *S*, она се мора налазити између *А* и *Б*, на медијани која раставља ове две тачке, у правцу који је у исти мах противположен и тачци *А* и тачци *Б*.

Одредили смо већ почетни правац злочинчевог хода са гледишта одвођења детета: он је долазио од Северо-Истока и ишао у правцу Југо-Запада. Ми, тако исто, познајемо завршни правац његовог пута ка месту одбацивања леша: он је ишао у правцу Југо-Истока и морао је, по свој прилици, долазити од Северо-Запада.

Средња тачка *S*, која се налази на пресеку путева одласка и доласка, путева привлачења и одбијања, у положају двогубо противположеном од тачака *А* и Б, на подједнакој дистанцији од сваке од њих, мора се неминовно налазити на Југо-Западу према тачци *А*, и на Северо-Западу према тачци *Б*, на месту које се мора налазити у региону злочина, и то у исти мах на западу, Северу и Југу, дакле на демаркационој линији која раставља секторе северо-западни и југозападни овог региона.

Допустимо за тренут хипотезу, да се злочинац није кретао, већ да је био на сталном месту, на каквом месту за одмарање, и претпоставимо да је он узео какав предмет у тачци *А* и одбацио га у тачку *Б*. Знајући тачку узимања и тачку одбацивања. ми би смо могли одредити величину овог човека, његов центар као и место на коме је стајао. Искуство, доиста, очигледно потврђује једну сасвим обичну и просту констатацију. Код човека, који држи раширене руке, тако да су му шаке у висини темена, одстојање између пупка и крајње тачке средњег прста износи одприлике један метар. Висина пупка над земљом нешто је мало већа, тако да је: 1. пупак центар круга који има ову висину за пречник, и 2. да кружна линија пролази једновремено кроз крајеве ногу и крајње тачке средњих прстију. У овоме је основа антропометрије.

Оно што вреди за мерење човека у сталном положају, тачно је и за мерење његовог хода и његових конексних покрета, извршених у променљивом положају. Резултати динамичке механике морају, услед аналогије, бити у сагласности са резултатима статичке механике човека.

(НАСТАВИЋЕ СЕ)

ПОУКЕ И ОБАВЕШТЕЊА

Учињена су нам ова питања:

I

Председник општине горњо-белоречке, у срезу зајечарском, пита:

„У члану 34. тач. 1. 2. 3. и 4. закона о општинама, прописано је, када се сазива збор од стране општинског суда; у члану 35. прописано је, да се општински збор сазива на гласачком месту писменом или штампаном објавом ит.д. а по члану 37. истога закона прописано је, да од дана огласа о сазиву збора у опште па до дана збора, мора протећи најмање 15 а највише 20 дана ит.д.

Како се често добијају врло хитна наређења од војних и других државних власти, те је много пута потреба, да се сазив збора изврши пре рока, који је законом одређен, јер су ствари врло хитне, то молим уредништво „Полиц. Гласника“ да изволи у своме листу изнети своје мишлење:

1. Може ли општински суд сазивати и држати општински збор сам по потреби и своме нахођењу, у хитним случајевима, а противно члану 34. 35. и 37. закона о општинама, и ако може на основу кога законског прописа?

2. Ако не може, има ли и до кога одговорности, што наредба власти или што друго није на време обнародовано и учињено даље шта треба?“

— На ово питање одговарамо:

Чланови 34., 35. и 37. закона о општинама, говоре о конституисаним општинским зборовима, који имају да решавају оне послове, који су побројани у чл. 33. поменутога закона.

И кадгод они раде у овоме својству, онда се морају дословно извршити поменуте законске одредбе, јер би свака повреда ових наређења, била законски разлог, да се одлука збора поништи.

У ове зборове, које закон предвиђа, не могу се уврстити обични општински и сеоски састанци, који се сазивају ради обнародовања закона, општих саопштења хитних наредаба власти, и томе слично.

Ову разлику јасно је истакао чл. 57. у ставу 4-ом, који гласи: „*На обичним сеоским састанцима објављују се одлуке и наредбе државних и општинских власти.*“

Према овоме, кадгод суд има да саопшти какву хитну наредбу или одлуку државних власти или своју; даље, кадгод има да обнародује какав закон, правила, и томе слично, он може сазвати обичан општински састанак, не водећи рачуна о прописима чл. 34., 35. и 37. закона о општинама.

II

Суд општине стубалске, актом својим Бр. 965, пита:

„Суд овоопштински, као претплатник листа, моли уредништво за обавештење о овоме:

Многа пореска лица из ове општине, дугују државне порезе за раније године, која се води по дугованом распореду из године у годину.

Ови порески дужници немају кретности, из које би се ова дужна пореза могла наплатити, али имају непокретног имања у средини шуме села Стубла, које су у своје време заузели од општинске шуме и разрадили га.

Да би се што мањи број пореских дужника водио по пореским књигама, а већа сума новца предала државној каси, сме ли суд да ово непокретно имање изложи јавној продаји, кад на исто немају никакво право они што га држе, као тапију, пресуду, нити пак ма шта друго, сем што су уписали у пописну књигу „Б“ 1884 године, нарочито кад село Стубал на сву своју шуму и утрину има судску тапију — баштинку, потврђену првостепеним крагујевачким судом, од 9. априла 1893 год. № 7237, *којом се обухватају и ова њихова имања*“.

— На ово питање одговарамо:

Кад село Стубал има тапију од овога имања, које сада уживају појединци, по основу самовлашћа, које је кажњиво по § 375 *а* кр. закона, онда суд не може продавати то имање за рачун њиховог дужног пореза.

Пуномоћник села Стубла треба одмах да тражи, да се сви захватачи — заватинари — казне и отерају са имања, или ако је кривица застарила, онда да се само имање одузме од њих и врати селу.

Ако су они задуживани порезом само на ово имање, а међутим је и село Стубал плаћало порез на цело имање, онда је једно исто земљиште задужено два пут, па зато учинити званичан предлог да се ови заватинари ослободе, пошто је село већ платило порез.

На тај начин село ће доћи до своје имовине, а држава ће избрисати из књига суме, које јој у ствари нису ни припадале.

III

Суд општине мало-сугубинске, актом својим Бр. 1143, пита:

„Суд учтиво моли уредништво, да га преко „Полиц. Гласника“ изволи известити:

По чл. 71. зак. о општинама, општински одборник не може бити општински службеник, а, међутим, у једној суседној општини изабрат је за школског одборника општински деловођа. Сматра ли уредништво да је овај избор правилан, и чини ли се каква разлика између општинског и школског одборника, јер овај суд сматра, да бити општински и школски одборник то је једно исто звање и положај?“

— На ово питање одговарамо:

Ограничење, које помиње чл. 71. закона о општинама, важи само за општинске одборнике а не и за школске, јер се ови последњи бирају по чл. 55. закона о народним школама, а тамо се тражи да је дотични грађанин писмен, и да је из места, које припада школској општини.

IV

Суд општине села Обреновца, у срезу нишавском, актом својим Бр. 1322, пита:

„Моли се уредништво за што скорије објашњење у следећем:

1. Да ли постоје друмске зоне, поред државних друмова, и ако постоје онда од колико метара, јер се многим грађанима чине велике штете од 5—6 метара, поред државног друма са једне и друге стране, па је суду овоме немогућно овакве предмете судити, јер не зна по коме законском пропису да се оптужена лица кажњавају и на какву казну; и

2. Досуђена казна у новцу хоће ли се уносити као приход у касу или се има казна новчана давати оштећеним?“

— На ово питање одговарамо:

1. Докле год не ступи у живот закон о јавним сувоземним путовима од 14-ог јуна ове године, по коме ће се, у смислу чл. 8. регулисати и питање о простору за прогон стоке (или друмским зонама како вели суд), важи § 6. закона о сувоземним јавним друмовима од 15. априла 1864. године.

По овоме, пак, законском наређењу, г. Министар Грађевина, расписом својим од 28. априла 1881. године Бр. 103 (Полицијски Зборник стр. 501), регулисао је колики ће простор бити поред друмова за прогон стоке, и ближи податци о томе налазе се код државних власти.

За друмове, који су подигнути после овога времена, простор је обележен самим плановима трасе, који су код дотичних окружних начелстава.

Ко заузме ове прогоне, казни се по § 375. *а*. кр. закона; и

2. Новчана казна, кад овој има места, према § 313. кр. закона припада државној или општинској каси, а оштећеном се досуђује накнада штете према оцени вештака.

V

Суд општине плочке, актом својим Бр. 988, пита:

„Пуномоћник села Јелакца, ове општине, поднео је жалбу – тужбу овоме суду, како је више лица у атару села Јелакца заузело известан простор сеоског плаца — утрине, а за тужбу није платио таксу.

Како се тужбом представља иступно дело из § 375 *а* кривичног закона, онда суд моли уредништво за објашњење:

Треба ли пуномоћник да плати иступну таксу из Тбр. 87. и 87. *а* закона о таксама, или ће се тужба узети у поступак без таксе?“

— На ово питање одговарамо:

И уредбом од 7. марта 1858. године В№ 254, и чл. 86. т. 3. закона о општинама, имовина општинска стављена је под заштиту државних власти.

Према томе, сваки корак, који предузме општински суд у заштиту општинске имовине, врши се за рачун државни, и према чл. 2. т. 5. зак. о таксама, не плаћа таксу ни општински пуномоћник, који се овде јавља само као достављач, ни општински суд.

На случај осуде онога, против кога је подведена истрага, такса се ставља њему на терет — он се осуђује на плаћање.

VI

Суд општине расинске, актом својим Бр. 1387, пита:

„Суду овоме потребно је обавештење на следеће питање:

Ставом VI тач. 3. чл. 86. закона о општинама (допуна од 24. децембра 1909. год.), везана је — остаје саставни део истога закона — уредба од 7. марта 1858. год. ВБр. 254, у којој се (како исти став чл. 86. гласи) говори о општинским испустима и прогонима, и да се надзор и заштита државе на иста општинска добра простире.

Слично овом, напомиње се у распису Господина Министра Финансија од 23. јула 1870. год. АБр. 4921, (Полицијски Зборник страна 1039—1041), а нарочито у тач. 2. истог расписа.

На основу горње одредбе општ. закона, и поменуте уредбе, а с обзиром на поменути распис, сви спорови *за* општинске утрине, испусте и прогоне, прелазе у надлежност првостепених судова.

Из горњих законских прописа не може се јасно извести закључак:

а.) Која је власт надлежна за ислеђење, извиђање и пресуђење самовласног заузећа општинских и сеоских шума и утрина, кад их ова последња имају одвојено; и

б.) Која је власт надлежна да извиђа и суди спорове за сеоске утрине, испусте као и шумска земљишта, — кад појединo село има ових засебно, у случајевима редовних грађанских спорова, тј. кад није истакнуто кривично питање“?

— На ово питање одговарамо:

Кадгод је у питању самовласно захватање општинске или сеоске *шуме*, онда истрагу води и казну изриче дотични општински суд, на основу чл. 106. закона о шумама, било на доставу појединаца било општинског пуномоћника.

Кад је у питању *остало земљиште* општинско или сеоско, онда истрагу води и казну изриче опет општински суд, само не по горњем законском наређењу, него по § 375. *а* кр. законика, опет, наравно, на доставу појединаца, општинског пуномоћника или по службеној дужности.

Кад није у питању крививична одговорност, било што је кривица за самовлашће застарела, било из којих других узрока, те се за повраћај општинске имовине мора да води редован грађански спор, онда су надлежни првостепени судови у смислу тачке 3. чл. 86. закона о општинама.

VII

Г. Атан. Павловић, писар среза власотиначког, пита:

„Решењем ове иследне власти Бр. 17.984, на основу §. 29. тач. 1. крив. суд. пост. није ни отпочињата кривична истрага по делу смрти извесног лица, јер је утврђено да постоји самоубиство.

Но њиме су родитељи истога осуђени да плате: 51· — дин. санитет. фонду за издату накнаду ср. лекару за извршену секцију, лекарско мишљење, дневнице и подвознине; и 6· — дин. дијурне за излазак чиновника и пандура на лице места. — По званичној дужности (чл. 3. о истражним властима) решење је и првостеп. суд оснажио.

Па како овај случај наплате није обухваћен последњим ставом §. 471 гр. суд. пост., нити тач. 16. правила Господина Министра Правде код тач. 4. а истога §-а, то ми је потребно образложено мишљење о томе: да ли се за овакву наплату штити имовина осуђених родитеља означена у тач. 4. а. пом. § 471., или не; да ли се предмет може окончати сиротним уверењем, издатим по пропису чл. 2. тач. 8. зак. о таксама и постојећих расписа, или не; и како се има поступати у оваквим случајевима?

Част ми је молити уредништво, да ми мишљење о овоме изволи доставити преко листа, а као претплатник на њ' надам се одговору.«

— На ово питање одговарамо:

Према § 325. кривичног судског поступка, трошкови о којима говоре тачке 4. и 5. § 322. и § 325. кривично судског поступка, могу се у начелу наплаћивати из имовине родитеља, ако су дела учињена из користољубља.

Ако су родитељи осуђених земљоделци, па немају другог покретног или непокретног имања сем оног, које им штити § 471. грађ. судског поступка, онда им се то имање, по мишљењу уредништва, не би могло продати с обзиром на тачку 16. § 471. поменутог закона и у опште на тежњу законодавца, да земљоделца заштити од сиромаштине из политичко-економских разлога.

Предмет би се могао привести крају уверењима општинског суда у смислу члана 7. закона о трошковима управних власти, у колико се односи на дијурну, и у смислу закона о уређењу санитетске струке, у колико се на награду лекара односи, јер држава и иначе чини издатке у напред за обдукацију и остало, па после тражи накнаду где је то могућно·

У осталом, ако је случај санитетско-полицијске обдукције, онда за њу ништа и не припада лекару (распис од 24/I—91 год. СБр. 513.

ОДЛУКЕ ДРЖАВНОГ САВЕТА И КАСАЦИОНОГ СУДА

Навод жалбе, да објава о сазиву збора за избор општинског часника није на време учињена, не може сам по себи да буде разлог за уништај избора пошто је дан избора за опште изборе општинских часника законом одређен (чл. 181-в закона о општинама).

Б. Ј.. из Б....., жалио се Државном Савету противу избора часника општине Б... ....., који је извршен 28. марта 1910. године, због ових неправилности:

1. што бирачки одбор није оверио азбучни списак;

2. што гласање није ни почето ни свршено на време, законом прописано;

3. што гласачке кутије нису ређане онако, како закон прописује;

4. што су гласачи страни поданици;

5. што члановима бирачког одбора није избор у законом року саопштен:

6. што одлука одборска о сазиву збора није на време објављена, већ тек 18. марта 1910 год.

Трећи Одсек Државног Савета, по расмотрењу изборних акта и оцени жалбених навода, нашао је, да је први навод. ако се односи на оверавање азбучног списка, неумесан и без вредности, а да не стоји, ако се односи на оверавање гласачког списка, јер се из истог види, да га је бирачки одбор оверио. Навод под 2. такође не стоји, јер се из записника види, да је бирачки одбор састао у 7 часова а рад збора закључио у 5 часова по подне; наводи под 3. и 5. без вредности су, јер не износе никакву неправилност, која се самог избора тиче. Навод под 4. без утицаја је на ресултат избора према чл. 153. зак. о општинама.

Најзад, навод под 6., и ако је доказан, јер је збор сазван објавом од 18. марта 1910 год. № 272., не може сам по себи бити разлог за поништај избора, пошто је дан избора одређен законом (чл. 181-*в*). а у толико пре у овом случају, што је велика већина гласача узела учешћа на овом збору.

С тога је, на основу чл. 170. закона о општинама, решио, да се жалба одбаци као неумесна.

Одлука од 10. маја 1910 год. № 4834.

Грађани вароши или села, која се одвајају од своје дотадашње општине, задржавају право гласа за избор часника у овој општини све док се коначно од ње не одвоје.

М. Л., из Ш. Њ...., жалио се Државном Савету противу избора часника за општину к..... који је извршен 28. марта 1910. године, због ових неправилности:

1. што је указом од 5. марта 1910. г. село Г..... одвојено од општине к..... и придодато општини г. к....., те по томе грађани села Г..... имали су право гласања само у новој општини г. к..... а не у старој општини к.....

2. што двориште зграде, у којој је гласање вршено, није било ограђено.

3. што су неки гласачи улазили у гласачку собу и гласали под оружјем;

4. што се изабрани председник Јован Р. налази под истрагом за 5 дела пљаве природе.

Трећи одсек Државног Савета по оцени жалбених навода и расмотрењу изборних акта, нашао је, да је први навод без утицаја, јер су гласачи села Г..... уведени у азбучни списак своје општине к..... и у њој су имали да гласају на дан избора од 28. марта 1910. год., а у толико пре, што указ о разгруписавању није још био дефинитивно извршен, и што ти гласачи нису у смислу чл. 26. закона о општинама тражили, да се преведу да гласају у новој г. к..... општини. Али баш и да стоји да су сви грађани села Г..... гласали у овој к..... општини, ипак ни ови гласови (26) не би имали утицаја на ресултат избора.

Навод под 2 не утврђује се уредно састављеним записником, а доцније уверење општинског суда, које говори противно записнику, слабије је вредности од њега.

Навод под 3. не износи никакву неправилност, а навод под 4. без утицаја је и вредности, када према тач. 3. чл. 32. закона о општинама полицијска власт није донела коначу одлуку.

С тога је, на основу чл. 170. закона о општинама, решио, да се жалба одбаци као неумесна.

Одлука од 15. маја 1910. г. № 5130.

Кандидати за општинске часнике, који су од првостепеног суда при потврди листе избрисани, не могу у случају да та непотпуна листа буде изабрана, бити оглашени за изабране, већ се на њихово место има извршити накнадни избор у року од 10 дана, од дана кад тај избор постане извршним.

Љ. М., из К....., жалио се Државном Савету противу избора часника општине к..... који је извршен 28. марта 1910. године, због ових неправилности:

1. што је бирачки одбор огласио за изабраног и одборника Живка М., кога је првостепени суд у смислу чл. 53. ж. зак. о општинама избрисао са изабране кандидатске листе, као доцније на потврду суду поднете;

2. што је за деловођу зборске радње узет председник општински;

3. што збор није објављен према чл. 35. зак. о општинама;

4. што гласачке кутије нису ређане онако, како закон наређује.

Трећи одсек Државног Савета, по оцени жалбених навода и расмотрењу изборних акта, нашао је, да су наводи под 2, 3. и 4, без утицаја на резултат избора, а навод под 3. још и зато, што је дан збора законом одређен и био познат гласачима, што се даје утврдити и бројем дошавших гласача, који су на збору узели учешћа; али да према чл. 53. ж закона о општинама не може остати у снази избор одборника Живка М., јер је решењем првостепеног суда од 21. марта 1910. године № 4411. избрисан са листе, на којој је носилац Ж. М., те због тога одлуком бирачког одбора није ни могао бити оглашен за одборника.

С тога је, на основу чл. 170. закона о општинама, решио, да се избор одборника Живка М. поништи, а да се жалба, у колико се односи на избор осталих часника, одбаци као неумесна.

Одлука од 17. маја 1910. год. № 5241.

У сеоским општинама бирачки је одбор дужан огласити за изабране све кандидате са оне листе, која је, на дан избора, добила просту већину гласова.

Д. Р., из Б....., жалио се Државном Савету противу избора часника за општину б....., који је извршен на

дан 28. марта 1910. године, због ових неправилности:

1. што се бирачки одбор није састао у 7, већ тек у 9 часова пре подне;

2. што гласање није закључено у 5 већ у 7 часова по подне;

3. што бирачки одбор није огласио за изабране одборнике само одборничке кандидате са листе изабраног председника Мате М., већ је узео и за изабране одборнике огласио и кандидате са других двеју листа, и то са листе Воj. Р. пет одборника, а са листе В. Р. седам одборника; и

4. што је у кутији Мате М. нађена коштица од шљиве.

Трећи одсек Државног Савета, по оцени жалбених навода и расмотрењу изборних акта, нашао је, да овај избор не може остати у снази из ових разлога:

1. што се бирачки одбор, као што се види из записника, састао у 9 часова пре подне, а тиме је повређен пропис члана 54. б. закона о општинама;

2. што је биралиште затворено у 7 часова по подне, противно пропису чл. 54. к. закона о општинама, а све ово могло је бити од утицаја на ресултат избора.

3. Најзад, и одлука бирачког одбора, у колико се односи на одређивање одборничких места. не одговара закону, јер је, према чл. 54. о. закона о општинама, листи Мате М., која је добила просту већину гласова, требало дати сва одборничка места, пошто је овде случај сеоске општине, а не ова, као што је бирачки одбор противно наведеном законском пропису урадио, додељивати свима листама, сразмерно добивеним гласовима.

С тога је, на основу чл. 170 закона о општинама, решио, да се овај избор поништи.

Одлука од 5. јуна 1910. год. № 5473.

Један случај поништаја избора услед неправилне радње бирачког одбора, што у записнику није означио: кад је гласање закључено, колико је у којој кутији нађено куглица, и што није донео одлуку о ресултату избора.

М. С. из Г....., жалио се Државном Савету противу избора часника за општину т....., који је извршен 28. марта 1910 године, због ових неправилноси:

1., што у записнику није означено, колико је која кутија добила куглица, нити је записник потписан од бирачког одбора;

2., што је председник бирачког одбора побегао из суднице, приликом бројања куглица, па је на памет огласио за изабраног свог рођеног зета Д. П., и није се хтео вратити, већ је сутра дан отишао и код среске власти потписао решење бирачког одбора;

3., што бирачки одбор није оверио ни гласачки списак;

4., председник бирачког одбора побегао је зато, што је помешао куглице, да би могао свога зета огласити за изабраног, и ако није добио већину.

Трећи одсек Државног Савета, по оцени жалбених навода и расмотрењу изборних акта, нашао је, да овај избор не може остати у снази с тога, што се из записника бирачког одбора, који је са осталим изборним актима послат Савету, види, да бирачки одбор није поступио по чл. 54. *н.*, 54. *њ.*, 54, *о.*, закона о општинама, јер није означио: кад је гласање закључено, колико је у којој кутији нађено куглица, нити је донео своју одлуку о ресултату избора.

С тога је на основу чл. 170. закона о општинама, решио, да се овај избор поништи.

Одлука од 26. маја 1910 год. № 5310.

Кметове у општинама, састављеним из два или више села, не бира збор целокупне политичке општине, већ свако село засебно бира по једног кмета на свом сеоском састанку.

Т. Б., из Г. Ј....., жалио се Државном Савету противу избора часника општине ј....., који је извршен на дан 28. марта 1910 год., због ових неправилности:

1. што је тога дана извршен избор кметова, ма да се општина састоји из два села;

2. што збор није објављен;

3. што бирачки одбор није водио записник онако, како закон наређује; и

4. што је повређена тајност гласања, јер су куглице биле разнобојне.

Трећи одсек Државног Савета, по оцени жалбених навода и расмотрењу изборних акта, нашао је, да наводи под 2. и 3. не стоје, јер се објавом општ. суда, која се у актима налази, и уредно састављеним записником противно утврђује, а да је навод под 4. без доказа, јер се ничим не утврђује.

Али одсек налази, да не може остати у снази избор кметова, јер према чл. 53. *г.*, у вези чл. 58 и 181 *в*, закона о општинама, кметове, када је општина састављена из два или више села, као што је овде случај, не бира збор целокупне политичке општине, већ свако саставно село бира себи кмета на засебном сеоском састанку.

С тога је, на основу чл. 170. закона о општинама, решио, да се избор кметова поништи, а да се жалба, у колико се односи на избор осталих часника, одбаци као неумесна.

Одлука од 24. маја 1910 год. № 5319.*)

У случају доказаног сродства, по крви до четвртог, а по тазбини и духовном сродству до другог степена закључно, између председника и одборника, увек отпадају одборници.

Р. Ч. и С. Ђ., из М..... жалили су се противу избора часника општине м..... који је извршен 28. марта 1910 године, због ових неправилности:

1. што изабрани председник не плаћа 25 дин. непосредног пореза;

2. што је изабрани одборник Петар Б. синовац изабраном председнику Николи Б.

3. што су изабрани одборник Вилимон Б. и изабрани председник Никола зет и шурак.

Трећи одсек Државног Савета по оцени жалбених навода и расмотрењу изборних акта, нашао је, да је први навод без доказа, јер није поднето уверење пореске власти, већ општинског суда; а да према члан 71. закона о општинама не може остати у снази избор одборника Петра Б. и Велимира Б., јер се уверењем суда општине м..... од 31 марта 1910 год. № 321. тврди, да са председником Николом Б. стоје у сродству — први у трећем степену по крви. а други у другом степену по тазбини.

С тога је, на основу чл. 170. закона о општинама, решио, да се избор одборника Петра Б. и Велимира Б. поништи, а да се жалба, у колико се односи на избор осталих часника, одбаци као неумесна.

Одлука ол 25. маја 1810 год. № 5356.

Један случај поништаја избора услед тога, што је председник бирачког одбора био председник окружног одбора, који, као такав, није имао услове за председника општине, па према томе ни за председника бирачког одбора.

С. Ђ. из Р....., жалио се Државном Савету противу избора часника за општину г....., који је извршен 28. марта 1910. године, због ових неправилности:

1. што је бирачком одбору председавао Миљко П., који по чл. 52. а закона о општинама није имао услове за председника бирачког одбора, пошто је он председник окружног одбора;

2. што од дана објаве до дана збора није протекло 15 већ само 6 дана; и

3. што је једна гомила јурнула на гласање и одвалила врата на авлији, те се нису могла затворити.

Трећи одсек Државног Савета по оцени жалбених навода и расмотрењу изборних акта, нашао је, да овај избор не може остати у снази према чл. 52. а закона о општинама у вези са чл. 110. закона о уређењу округа и срезова, јер је уверењем суда општине г..... од 5. априла 1910. год. № 973 утврђено, да је Миљко П., који је, као одређени председник бирачког одбора, председавао овом збору, у исто време и председник окружног одбора, а према наведеним законским прописима члан окружног одбора не може у исто време бити и председник општине, па дакле и председник бирачког одбора.

С тога је, на основу чл. 170. закона о општинама, решио, да овај избор поништи.

Одлука од 4. јуна 1910 год. № 5395.

Јос. К. Ст.

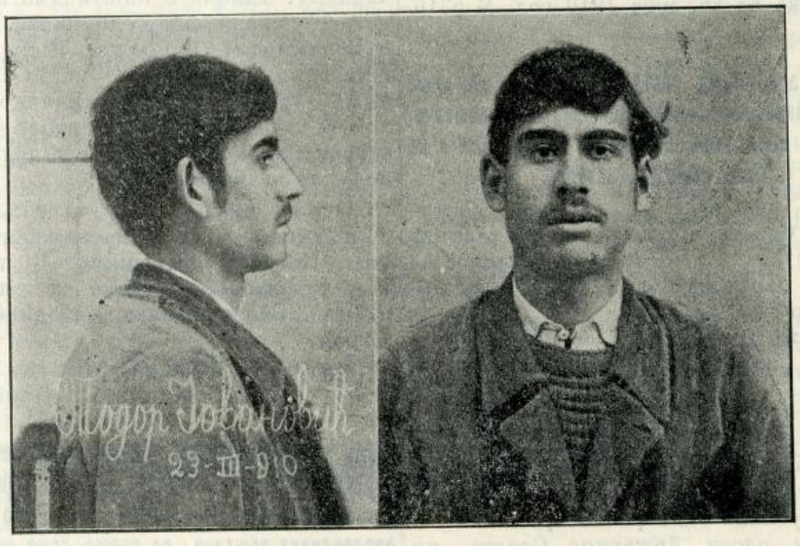
---

*) Код овог предмета постојало је и мишљење мањине: да овај избор не може остати у снази с тога, што је општински збор 28 марта 1910 године, противно пропису тач. 1. чл. 33., 37. 53. *г.*, 58. и 181. *в.* закона о општинама, бирао и кметове за села Г. и Д. Ј....., те да према томе, на основу чл. 170. зак. о општинама, треба поништити избор *свих* часника.

СЛУЖБЕНЕ ОБЈАВЕ

ПОТЕРЕ

Тодор Јовановић — Циганин, чију слику доносимо, осуђеник пожаревачког казненог завода, побегао је 11. овог месеца. Он је стар 24 године, висок 163 см. косе, обрва и очију црних. Од особених знакова има: белегу од посекотине у облику праве линије у величини 2 см. на првом зглобу кажипрста леве руке; белегу од посекотине у облику праве линије правца косог величине 1·5 см. на превоју шаке леве руке, на страни екстеријорној; на десној руци на средини мишице 2 белеге од пелцовања; на лицу младеж величине просоног зрна на средини горње усне. — Депеша управе пожаревачког казненог завода Бр. 3082.

Миладин Манојловић, осуђеник београдског казненог завода, чију слику доносимо, побегао је из Добричева, где је био на раду 10. овог месеца.

Он је стар 26 година, родом из В. Црнућа, висок 170 см. косе угасито плаве, очију угасито жутих, од особених знакова има: на лицу три брадавице неједнаке величине. — Депеша управе београдског казненог завода Бр. 4557.

Димитрије — Ђорђев — Младеновић, бугарски војни бегунац, коме је Ужице одређено за место сталног становања, побегао је незнано куд. Он је стар 28 година, висок 170 с. м. бркова и браде смеђе, очију граорастих, на левом образу има белегу. — Акт Управе града Београда Бр. 28220.

Радован Савић, слуга код Персиде Митровић, из Селевца, ноћу између 3. и 4. овог месеца покрао је своју газдарицу и однео јој: разног веша, кујнских ствари, један женски златан сат, једну дијамантску и једну сребрну грану са медаљоном, један златан прстен са дијамантом, и један мушки сат са ланцем. Он је побегао у друштву са Живојином Властићем, из Селевца. — Депеша начелника среза јасеничког округа смедеревског Бр. 17270.

Станиша Милосављевић, из Свилајинца, украо је својој матери 350 динара па затим побегао. Он је стар 16 година, средњег раста, смеђ. — Депеша начелника среза ресавског Бр. 14253.

Милош Калиновић, слуга из Свилајинца, покрао је свога газду и однео му 159 динара и један револвер. Он је стар 14 година, омален, плав, у сељачком оделу са шајкачом на глави. — Депеша начелника среза ресавског Бр. 14363.

Емануел Полиц, чију слику доносимо, извршио је велику проневеру у Дрнишу (А.-Угарској, па затим побегао у друштву са **Албином Фибецом.** Емануел је стар 31 годину, малог раста, пун, кратког врата, малих очију, носа

великог, ошишаних бркова, смеђ. Албин је малог раста, сув, плав, великих бркова. — Акт Управе града Београда Бр. 27.316.

Препоручује се полицијским и општинским властима, да за овим побеглим лицима учине најживљу потеру, и у случају проналаска стражарно их упуте власти која је потерницу издала, с позивом на означене бројеве акта или депеша.

УБИЈЕН ХАЈДУК

Траило Првуловић, оглашени хајдук, убијен је 4. овог месеца.

СКРЕЋЕ СЕ ПАЖЊА

Благајник општине мојсињске, изгубио је три кључа од касе, разне величине, сви под Бр. 6301. — Акт начелника среза љубићског Бр. 10293.

УХВАЋЕН

Миљак Миладиновић, осуђеник нишког казненог завода, чију смо потерницу изнели у Бр. 30. ухваћен је и спроведен казненом заводу.

КРАЂА СТОКЕ

Ноћу између 31. прошлог и 1. овог месеца, непознати крадљивац украо је једну кобилу са мушким ждребетом Јанку Бацаку, из Младеновца. Кобила је матора 12 година, длаке дорастасте, а ждребе старо 6 месеца длаке такође дорастасте. — Депеша начелника среза космајског Бр. 16071.

Обраћа се пажња свима полицијским и општинским властима на ове крађе и крадљивце.

НА ЗНАЊЕ

Комплети „Полицијског Гласника“ за 1908. и 1909. год., у елегантном тврдом повезу, могу се добити у уредништу по цену од 20 динара за једну годину. Комплети у меком повезу за 1908. и 1909. год могу се добити по цену од 15 за једну годину, или оба заједно за 25 динара.

Штампа Краљ. Срп. Државне Штампарије

уредник Милорад А. Вујичић

БРОЈ 33. У БЕОГРАДУ, НЕДЕЉА 29. АВГУСТА 1910. ГОДИНА VI

ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК

СЛУЖБЕНИ ЛИСТ МИНИСТАРСТВА УНУТРАШЊИХ ДЕЛА

„ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК“ излази једанпут, а према потреби и више пута недељно. Претплата се полаже у напред, и то најмање за пола године код свију полицијских власти, и износи: 20 динара на годину за државна и општинска надлештва, а за све друге претплатнике у опште 12 динара годишње. За иностранство: годишње 24, полугодишње 12 динара у злату. Појединн бројеви **„Полицијског Гласника“** не продају се. Рукописи се не враћају.

СЛУЖБЕНИ ДЕО

Његово Величанство Краљ Петар I. благоволео је, на предлог Министра Унутрашњих Дела, поставити:

за секретара санитетског одељења Министарства Унутрашњих Дела Д-р Косту Ст. Ристића, лекара среза љубићског;

за управника окружне болнице првог реда у Чачку Д-р Михаила Радовића, досадањег вршиоца дужности управника исте болнице и шефа унутрашњег одељења;

за управника окружне болнице првог реда у Зајечару Д-р Властимира Јанковића, досадањег вршиоца дужности управника исте болнице и шефа унутрашњег одељења;

за шефа хируршког одељења окружне крагујевачке болнице Д-р Јована Лилића, лекара среза гружанског и вршиоца дужности шефа истог одељења, по потреби службе;

за шефа хируршког одељења окружне шабачке болнице Д-р Михаила Дуњића, лекара среза посавско-тамнавског и вршиоца дужности шефа истог одељења, по потреби службе; и

за шефа хируршког одељења окружне ваљевске болнице Д-р Владимира Поповића, лекара среза тимочког, по молби.

Из Канцеларије Министарства Унутрашњих Дела, 16. августа 1910 г. у Београду.

Његово Величанство Краљ Петар I. благоволео је, на предлог Министра Унутрашњих Дела, поставити:

за полицијског писара друге класе среза јасеничког, округа смедеревског, Василија Николајевића, полицијског писара исте класе среза копаоничког; и

за полицијског писара треће класе среза копаоничког Петра М. Јовановића, полицијског писара исте класе среза јасеничког, округа смедеревског, — обојицу по потреби службе.

Из канцеларије Министарства Унутрашњих Дела, 16. августа 1910 г. у Београду.

Указом Његовог Величанства Краља Петра I., на предлог Министра Унутрашњих Дела, а по саслушању Министарског Савета, решено је:

да се Ђорђе Димитријевић, начелник прве класе среза копаоничког, на основу §. 70. закона о чиновницима грађанског реда, стави у стање покоја с пензијом, која му према годинама службе припада.

Из канцеларије Министарства Унутрашњих Дела, 16. августа 1910 г. у Београду.

КРЕТАЊЕ КРИМИНАЛИТЕТА

у месецу јулу 1910. год.

Према званичним извештајима окружних начелстава и Управе града Београда, у току месеца јула ове године извршено је у Србији:

1.	**Убистава**	**35**
2.	**Детоубистава**	**—**
3.	**Нехотичних убистава**	**5**
4.	**Покушаја убистава**	**28**
5.	**Разбојништава**	**9**
6.	**Силовања**	**6**
7.	**Тешких телесних повреда**	**20**
8.	**Паљевина**	**45**
9.	**Опасних крађа**	**99**
10.	**Злонамерних поништаја туђих ствари**	**34**[1]).

Од изложених дела пронађено је:

Убистава	**34**	или	97·1%
Детоубистава		»	%
Нехотичних убистава	**5**	»	100 %
Покушаја убистава	**27**	»	96·2%
Силовања	**6**	»	100 %
Разбојништава	**9**	»	100 %
Тешких телесн. повреда	**20**	»	100 %
Паљевина	**6**	»	13·3%
Опасних крађа	**43**	»	43·4%
Злонамерних поништаја туђих ствари	**5**	»	14·7%

Највећи број **убистава** извршен је помоћу *ватреног оружја* (19), затим помоћу *оштрог оруђа* (12), помоћу *тупог оруђа* (2) и *тровањем* (1). За **1** случај непознато.[1])

Узроци њиховом извршењу лежи: у *међусобној свађи* за 14 случајева, у *љубомори* за 5, у *користољубљу* за 3, у *освети* за 2, у *вршењу званичне дужности* за 2, у *душевном растројству* за 2 и у *домаћој расипи* за 1. За 6 случајева узроци су непознати.

Посматрана према местима у којима су извршена, изложена убиства јављају се: у срезу колубарском округа београдског **2**, у срезу пчињском **2**, у срезу крагујевачком **2**, у срезу расинском 2, у срезу рађевском **2**, у срезу звишком **2**, у срезу добричком 2, у срезу ужичком **2**, у вароши Београду **2** и по **1** срезовима: тамнавском, ваљевском, лепеничком, трстеничком, жупском, копаоничком, деспотовачком, ресавском, моравском округа нишког, посаво-тамнавском, млавском, хомољском, љубићском, јасеничком округа смедеревског, рачанском, моравичком и у вароши Нишу.

Нехотична убиства извршена су по **1** у срезовима: неготинском, темнићском, моравском округа пожаревачког, прокупачком, и у вароши Београду.

Покушаји убистава извршени су: у срезу студеничком **3**, у срезу масуричком **2**, у срезу лесковачком **2**, у срезу лепеничком **2**, у срезу неготинском **2**, у срезу јадранском **2**, у срезу јасеничком округа смедеревског **2** и по **1** у срезовима: космајском, колубарском округа београдског, јабланичком (непронађен), трстеничком, параћинском, хомољском, пожаревачком, бољевачком, прокупачком, пожешком, драгачевском и у варошима: Шапцу и Београду.

Скоро сва ова дела извршена су у међусобној свађи и освети.

Силовања су извршена: у срезу добричком **2** и по **1** у срезовима: космајском, ресавском, жичком и моравичком.

---

[1]) У јулу месецу пр. год. дела ових било је:

1. Убистава	52
2. Детоубистава	2
3. Нехотичних убистава	9
4. Покушаја убистава	32
5. Разбојништава	24
6. Силовања	
7. Тешких телесних повреда	19
8. Паљевина	55
9. Опасних крађа	127
10. Злонамерних поништаја туђих ствари	25

[1]) Нађен непознат леш.

Разбојништва су извршена: у срезу ресавском **2**, и по **1** у срезовима: подгорском, јасеничком округа крагујевачког, голубачком, хомољском, звишком, љубићском и у вароши Београду.

Тешке телесне повреде извршене су: у срезу лепеничком **3**, у срезу тамнавском **2**, у срезу бољевачком **2** и по **1** у срезовима: колубарском округа ваљевског, ваљевском, неготинском, поречком, посавотамнавском, мачванском, млавском, пожаревачком, качерском, орашком, добричком и у варошима: Београду и Пироту.

Паљевине су извршене: у срезу брзопаланачком **4**, у срезу деспотовачком **3** (1 пронађена), у срезу звишком **3**, у срезу орашком **3** (1 пронађена), у срезу јасеничком округа крагујевачког **2**, у срезу параћинском **2**, у срезу беличком **2**, у срезу белопаланачком **2** (1 пронађена), у срезу млавском **2**, у срезу подунавском **2**, у срезу жичком **2** и по **1** у срезовима: грочанском, посавском округа београдског, колубарском округа ваљевског, тамнавском, пољаничком, лесковачком, лепеничком (пронађена), гружанском (пронађена), неготинском, ресавском, нишком, пожаревачком, моравском округа пожаревачког, качерском (пронађена), љубићском, јасеничком округа смедеревског и у варошима: Врању и Нишу.

Вредност свих ових паљевина износи око **14.200** динара.

Опасне крађе извршене су: у вароши Београду **7** (5 пронађених), у срезу ресавском **7** (2 пронађене), у срезу параћинском **6** (5 пронађених), у срезу колубарском округа ваљевског **4**, у срезу брзопаланачком **4**, у срезу нишавском **4** (1 пронађена), у срезу врачарском **3** (2 пронађене), у срезу пчињском **3** (1 пронађена), у срезу крајинском **3** (све пронађене), у срезу алексиначком **3** (2 пронађене), у срезу јадранском **3** (1 пронађена), у вароши Шапцу **3** (2 пронађене), у срезу рађевском **3** (1 пронађена), у срезу млавском **3** (1 пронађена), у срезу моравском округа пожаревачког **3**, у срезу зајечарском **3** (2 пронађене), у срезу драгачевском **3**, у срезу ваљевском **2**, у срезу нишком **2** (обе пронађене), у срезу посавотамнавском **2**, у срезу хомољском **2** (обе пронађене), у срезу звишком **2**, у срезу тимочком **2**, у срезу пожешком **2** (1 пронађена) и по **1** у срезовима: подгорском, посавском округа ваљевског, јасеничком округа крагујевачког, неготинском (пронађена), жупском, расинском (пронађена), беличком, белопаланачком (пронађена), пожаревачком (пронађена), таковском, подунавском (пронађена), бољевачком, добричком, косаничком (пронађена), црногорском, жичком (пронађена), моравичком, студеничком (пронађена) и у варошима: Ваљеву (пронађена) и Пожаревцу (пронађена).

Вредност свих ових крађа износи око **23.600** динара.

Злонамерних поништаја туђих ствари било је: у срезу нишком **5** (1 пронађен), у срезу масуричком **3**, у срезу лесковачком, **3** (1 пронађен), у срезу жупском **3**, у срезу врачарском **2**, у срезу грочанском **2**, у срезу гружанском **2**, у срезу нишавском **2**, у срезу подунавском **2** и по **1** у срезовима: посавском округа ваљевског, ражањском, јадранском, посавотамнавском, рамском, звишком (пронађен), моравском округа пожаревачког, таковском, орашком (пронађен) и у вароши Ћуприји (пронађен).

Вредност уништених ствари износи око **5.900** динара.

Поред изложених дела у току месеца јула извршено је у Србији и **23 самоубистава,** и то: у вароши Београду **6**, у срезу трстеничком **2** и по **1** у срезовима: јабланичком, лепеничком, поречком, нишавском, поцерском, голубачком, хомољском, звишком, зајечарском, бољевачком, ужичком, златиборском, студеничком и у варошима: Пироту и Горњем Милановцу.

Ова самоубиства извршена су: *ватреним оружјем* **9**, *вешањем* **8**, *дављењем у води* **3**, *оштрим оруђем* **2** и *тровањем* **1**. Узроци њиховом извршењу леже: у *душевном растројству* за **3** случаја, у *страху од казне* за **3**, у *частољубљу* за **2**, у *дуготрајној болести* за **2**, у *очајању* за **1**, у *љубомори* за **1**, у *пијанству* за **1**, у *домаћим неприликама* за **1**, у *рђавом материјалном стању* за **1**, у *тузи* за **1**. За **7** случајева узроци су *непознати*.

Покушаји самоубиства извршен је у срезу колубарском округа београдског, ватреним, страх од казне.

Општи преглед до сада изложених дела овакав је:

Текући број	ОКРУЗИ	Убиства	Детоубиства	Нехотична убиства	Покушаји убиства	Разбојништва	Силовања	Тешке телесне повреде	Паљевине	Опасне крађе	Злонамерни поништаји туђих ствари	Самоубиства	Покушаји самоубиства
1	Округ београдски	2	—	—	2	—	1	—	2	3	5	—	1
2	„ ваљевски	2	—	—	—	1	—	4	2	9	—	—	—
3	„ врањски	2	—	—	5	—	—	—	3	3	6	1	—
4	„ крагујевачки	3	—	—	2	1	—	3	4	1	2	1	—
5	„ крајински	—	—	1	2	—	—	2	5	8	—	1	—
6	„ крушевачки	5	—	—	1	—	—	—	—	2	4	2	—
7	„ моравски	2	—	1	1	2	1	—	8	14	1	—	—
8	„ нишки	2	—	—	—	—	—	—	2	5	5	—	—
9	„ пиротски	—	—	—	—	—	—	1	2	5	2	2	—
10	„ подрински	3	—	—	3	—	—	2	—	11	2	1	—
11	„ пожаревачки	4	—	1	2	3	—	2	7	12	3	3	—
12	„ руднички	1	—	—	—	1	—	1	2	1	1	1	—
13	„ смедеревски	1	—	—	2	—	—	1	6	1	3	—	—
14	„ тимочки	—	—	—	1	—	—	2	—	6	—	2	—
15	„ топлички	2	—	1	1	—	2	1	—	2	—	—	—
16	„ ужички	3	—	—	1	—	—	—	—	3	—	2	—
17	„ чачански	1	—	—	4	—	2	—	2	6	—	1	—
18	Управе града Београда	2	—	1	1	1	—	1	—	7	—	6	—
	Свега:	**35**	**—**	**5**	**28**	**9**	**6**	**20**	**45**	**99**	**34**	**23**	**1**

Из канцеларије Антропометријско-Полицијског Одељења Министарства Унутрашњих Дела, 23. августа 1910. године АБр. 1528. у Београду.

СТРУЧНИ ДЕО

О ПРОДАЈИ ЗА ИЗВРШЕЊЕ ОДЛУКА СУДСКИХ

(НАСТАВАК)

Тако, на првом месту, § 487. непотпун је и у овоме: што не вели ништа о томе, да ли ће полициска власт бити, такође, надлежна да сама решава и у случају оних евентуалности којима се бави § 486., ако на продају не дође ни један поверилац? Ствар није тешка са случајем предвиђеним у првом ставу тога параграфа, а поименце онда када на продају није дошао ни један надметач: у том случају дужност власти је врло проста, она има само да одреди другу продају; друго шта она не би имала ту да решава. Исто ће тако бити и онда ако је на продају дошао, истина, један лицитанат, али он не нуди за пописано добро више од процене (него мање од ове или највише процењену вредност): ни у том случају полициска власт нема шта друго да ради до да одреди другу продају. Она не би могла добро уступити том једином лицитанту,[1]) јер ту немамо ни случај из другога става §-а 486. (једини лицитанат нуди за пописано добро више од процене), нити случај из §-а 487. када је, пошто је било надметање, ствар изишла испод процене.

Али quid ако је случај из другога става §-а 486., а ниједног повериоца нема

[1]) Quid ако је тај једини лицитанат поверилац и ако он за добро даје процењену вредност? О овоме ћемо мало доцније говорити.

на продаји? Да ли тада може полициска власт, као и у случају последњега става §-а 487., добро уступити оном једином лицитанту (који даје више од процене)? Допуна §-а 486. од 14. Јула 1878. год. то не предвиђа, што је за критику. Ми мислимо да треба одговорити потврдно, јер eadem est ratio legis. Управо, са још више разлога треба дозволити извршном органу да може сам, и у одсуству свих поверилаца, уступити пописано добро оном једином лицитанту из другога става §-а 486.. када јој се признаје власт из §-а 487., последњи став: када извршни орган може сам, без поверилаца, да уступи добро оном последњем надметачу који даје *мање* од процене, онда, a fortiori, он може, у одсуству поверилаца, уступити добро и оном једином лицитанту који даје *више* од процене. Ко може више може и мање, аргументат којим се судије и коментаристи могу и ваља, по потреби, да послуже, аргументат основан на чистој логици, а законодавац је, бар то морамо, док се противно не би утврдило, претпоставити, увек логичан.[1])

Да ли и заложни повериоци узимају, по §-у 487., учешћа у решавању? То питање се поставља и код принудног равнања у стечају. У земљама у којима је усвојен новији систем, вели Сп. Радојичић, у своме *Принудноме поравнању у стечају* (стр. 36.), осигурани повериоци немају никаква посла са стечајном масом свога дужника, најмање још имају права да улазе у расправљање и решавање о принудном поравнању. „Било би шта више веома опасно, продужује г. Радојичић, да им се допусти право гласа при решавању поравнања. Пошто су сигурни да ће се наплатити из своје залоге, они могу без икакве штете за себе дати глас за рђаво поравнање, или гласати против поравнања које је корисно за кирограферне повериоце". Како је код нас? На то нам г. Радојичић (*op. cit.*, стр. 38.) одговара овако: „По нашем данашњем закону о стецишном поступку (§ 69) осигураним повериоцима није забрањено да учествују у гласању о предложеном поравнању, и према томе то их гласање не излаже губитку осигурања. Ако за поравнање даду свој глас, њихова се тражбина само смањује за процењат, који је поравнањем отпуштен, али задржани део осигурања и даље остаје." Да ли ћемо сада, држећи се §-а 69. Зак. о Стец. Поступку, дозволити, дакле, да и заложни повериоци одлучују, са незаложенима, о питањима која предвиђају §§ 486. и 487.? Ми мислимо да, у колико су ти повериоци обезбеђени у наплати из пописаног добра које се продаје, њима се не може признати право решавања, не може, специално, због другога става §-а 487. по коме се већина рачуна по количини тражења а не по главама. Зашто? Зато што законодавац хоће да ствар реше они повериоци који су *најзаинтересованији*, то јест они који највише имају да примају. Ти повериоци, због те своје материалне заинтересованости, решиће, на сваки начин, истакнуто питање најпробитачније, најпробитачније чак и са гледишта интереса дужникових: бранећи своје интересе они ће, уједно, бранити и интересе дужникове. Допустити сада да заложни повериоци, који су осигурани у својим потраживањима и којима је, због тога, равнодушно како ће се ствар окончати, решавају, онако исто као и неосигурани повериоци, то би значило допустити да о једном питању одлучују они који, због своје личне незаинтересованости, не дају никаквих гарантија за добро решење, за решење које би било најповољније и за дужника и за остале, неосигуране, повериоце. У овим стварима, обрнуто ономе што бива у осталим случајима, где се, за правилно решење, тражи лична незаинтересованост (специално код решавања у суду — § 52. тач. 1.), тражи се, напротив, за добро решење, таква заинтересованост. Заложни повериоци могли би само онда решавати, ако им њихова залога не би ништа помагала, то јест ако би, и поред залоге, они остали необезбеђени.

Да ли, у случајима у којима, по §§-има 486. и 487., повериоци решавају о пописаном добру, има да дâ свој пристанак и сам дужник, па да решење поверилаца буде пуноважно? Као што је познато, код принудног равнања, изискује се и пристанак стечајног дужника, што је сасвим разумљиво: принудно поравнање је уговор између дужника и стечајних поверилаца, и, као и код осталих уговора, тако и ту мора бити пристанка обеју странака уговорница (§ 531. Грађ. Зак.). Ако дужникове воље за принудно равнање нема, онда се стечај на тај начин не може ни свршити: поравнање је принудно само за мањину поверилаца али никако оно не може бити принудно и за дужника.[1]) У том случају приступа се распродаји стечајне масе (§ 70. Зак. о Стец. Поступку). У случајима §§-а 486. и 487. не може бити говора о пристанку дужниковом стога што у фази извршења, у опште узев, воља дужникова не игра никакву улогу, јер би иначе дужник могао, својом једностраном вољом, спречити намирење поверилаца или их у овом погледу оштетити. Стога, у реченим случајима, највише што може бити то је да полициска власт саслуша дужника, како би, било она — ако би она имала ствар да реши (§ 487., последњи став), било повериоци — ако би они били власни да одлучују, били што боље, за решавање, обавештени. (свршиће се)

Ж. Перић

---

[1]) По истом резоновању, треба рећи да полициска власт може — ма да не мора (што зависи од интереса дужника) — уступити, у одсуству поверилаца, добро и *ио процени* једином купцу који се јавио, ако је само тај купац поверилац — случај који смо прибележили у претходној примедби.

А. Ђорђевић, тумачећи други став §-а 486., идентификује случај када се повериоци у мишљењу не сложе односно када одбију понуду оног јединог купца који даје више од процене, са случајем када ниједан поверилац није на продају дошао, па вели да ће, и тада, полициска власт поступити по аналогији §-а 487., а то је: „или да одложи продају за доцније, ако има изгледа да ће на доцнијој лицитацији бити више купаца, или да једном лицитанту добро уступи" (*Теорија Грађанског Судског Поступка*, Друга Половина, свеска I., стр. 515.). Ми не бисмо могли овде примити интерпретацију поштованога Г. Ђорђевића, на име, ми мислимо да би, у горња два случаја, полициска власт имала само то право да продају одложи али не и да добро оном једином купцу уступи. Јер, када су повериоци дошли на продају, онда законодавац ставља у њихову надлежност (слично ономе што бива код стечаја) да реше о понуди тога купца: само тако ако они пристају на ту понуду, добро ће му се уступити. Али, ако повериоци понуду одбију, или се у мишљењу поделе — што се има узети као одбијање (када се једна понуда не прима, онда је она одбијена) —, тада полициска власт нема права да, противно вољи поверилаца, чија је воља, понављамо, овде једино надлежна, пописано добро купцу уступи. Када повериоци на продају дођу, ради заштите својих интереса, тада су законодавцу ти интереси претежни, и стога је он и нормирао да тада само повериоци могу купцу добро уступити. Друкчије је у случају када повериоци на продају не дођу: ту је законодавац могао сасвим да дâ полицискоj власти право да питање о понуди јединога купца сама, с обзиром *на интересе дужника*, расправи: пошто су повериоци, недоласком на продају, показали да се за њу нису нарочито интересовали, то ни законодавац није морао, у том случају, водити о њима рачуна. У осталом, онако исто као што се може узети да поверилац који на продају не дође пристаје пређутно на оно што буду решили присутни повериоци (§ 487., први став), исто тако се може сматрати да одсутни повериоци пристају и на решење извршиоца органа.

[1]) С. Радојичић, *op. cit.*, стр. 32. и 54..

[2]) в. о новчаној казни у ранијим бројевима овог листа од ове год.

О конфискацији с погледом на наш кривични законик о њој

(свршетак)

Конфискација има *мешовит* карактер *казне* и *грађанске накнаде*, кад је у корист жртве да јој накнади штету због преваре коју је она претрпела. Какав је тада карактер конфискације, који преовлађује? Ово је питање често деликтно и треба га испитати у свакој врсти, или боље у свакој групи да би се могло решити.

I. Конфискација је изречена у материји фискалних нарушења, иступа против закона о посредним дажбинама, трошарини, царини. Овде наилазимо на сва питања која смо испитали и дискутовали, говорећи о новчаној казни.[2]) Али се намеће једна примедба. Никаква сумња није се појавила никад о природи конфискације, кад се она односи на робу која је забрањена царинским уредбама или о посредним порезима. Она има тада за циљ да одузме из циркулације предмете чија је државина сама собом недопуштена; она конституише полицијску меру и јавног поретка. Дискусија постоји само изван ове хипотезе. Ми смо је исцрпели говорећи о новчаној казни и овде примећујемо да правознанство примењује на фискалну конфискацију све солуције које даје за фискалну новчану казну.

II. Закони који регулишу својину, било индустријску, књижевну или уметничку, изричу у случају подражавања конфискацију производа или подражаваних предмета. Какав је тада карактер ове мере? Треба разликовати две групе закона који штите ове разне својине.

а) У прву групу долазе закони о патенту проналаска (у нас не постоји) и заштити фабричких и трговинских жигова (наш закон од 30. маја 1884). Сам карактер подражаваних предмета природно треба да води конфискацији. Не могу се оставити у државини деликвента ови предмети, који би се с њима послужио или би их држао и извршио тако деликт. Али

закон неће да ови предмети који су одузети од кривца буду уништени јер би то био апсолутан губитак имовине коју разум осуђује и који не захтева природа ових ствари. Они дакле треба да се предаду тужиоцу као накнада. Ово решење индицира добро природу конфикације; она би била казна, ако би конфисковани предмети припали држави; она би била полицијска мера ако би их уништили; али у мисли закона она је *одређена накнада*, ништа друго, она се дакле даје као *накнада патенту* у случају индустријског подражавања и без утицаја на друге накнаде штете.[1]) Исто тако она осигурава корист жртви од узурпације жига. Из специјалног карактера конфискације у овоме случају, треба закључити: 1.° да грађанска јурисдикција може да изрече ову меру; 2.° да јурисдикција за преступна дела може да је изрече у случају ослобођења које се оснива на савесности деликвента. Нема никаквог спора о овим питањима.

б). Није исто кад треба да се утврди карактер конфискације у материји подражавања уметничких или вештачких дела. Ма да конфисковани предмет треба да се преда сопственику или његовом цесионару, подржавано је мишљење да је у овоме особеном случају конфискација била права казна и изводили из овог принципа све последице које он допушта. Али ово резоновање показује двојаку недоследност. С једне стране, има праве контрадикције у одређивању различног карактера конфискације по томе да ли се тиче подражавања књижевних и уметничких дела и подражавања патентираних проналазака и фабричних жигова. С друге стране, у принципу је погрешно изводити ову општу консеквенцу, јер је у општем праву, конфискација управо говорећи казна; међу тим кад се односи на подражавани предмет, она је потребна мера која треба да се предузме у самом интересу жртве да би се уклонила из саобраћаја деликтиозна ствар.

* * *

Карактер конфискације који је доста неодређен у оквиру казнимости, даје места различним питањима, чија је солуција у принципу иста, било да је конфискација казна, полицијска мера или накнада. Прво, питали су се да ли овлашћење на ублажење казне које имају судови по кривичном законику, производи какво дејство на конфискацију. Очевидно је да не производи. Ако је конфискација полицијска мера или грађанска накнада, очевидно је да она не може бити одстрањена или редуцирана применом олакшавних околности. Ако она има карактер казне иста је солуција. Такође, питали су се какав је утицај могло имати на конфискацију правило о сливању казни у случају стицаја иступа. Опште је мишљење да конфискација није апсорбована најтежом казном.

Није потребно да су предмети који су законом одређени, били стварно узапћени па да конфискација може бити изречена; довољно је да су они били стављени на расположење власти. Три ситуације су тада могуће: 1.° или је стварно и претходно узапћење извршено и конфискација која се изриче има само тај циљ да га учини пуноважним и дефинитивним; 2.° или није било стварног узапћења, али су предмети који подлеже конфискацији, били означени у актима ислеђења (протоколу увиђаја) јасно и прецизно тако да не постоји никаква сумња о њиховом идентитету, и конфискација је само остварење овог интелектуалног или идеалног узапћења;[1]) 3.° или предмети чију конфискацију закон наређује или овлашћује нису били ни узапћени, ни описани у протоколу извиђаја. Може ли ова околност да спречи судију да изрече конфискацију ових предмета? Тврдили су: кад није било ни узапћења, ни описа, тада неће имати предмета за конфискацију, јер тада нема ничега на шта би се конфискација могла односити. Овај је систем нашао мало присталица. Заиста, зар се може допустити да једна случајна околност као што је бегство кријумчара, може бити препрека конфискацији кола и коња који су били оруђе деликта? Без сумње, извршење пресуде наићиће на неке тешкоће због тога што није извршено узапћење или опис, али ове тешкоће не овлашћују судију да се уздржи од изрицања конфискације.

* * *

Наш кривични законик у својим одредбама које се тичу конфискације показује велику неодређеност и непотпуност. У детерминацији покретних ствари које могу бити конфисковане, у § 35. кр. зак. споменуте су само: »ствари које су ка»вим казнимим делом произведене или »којима се кривац за извршење каквог »казнимог дела послужио или их на то наменио«, а то су само две групе од оних ствари за које смо видели у овим излагањима да могу бити у опште предмет конфискације. Трећа група, а то су *ствари које образују corpus delicti* т. ј. оне на којима је деликтиозно дело извршено, није изрично споменута у поменутом законском пропису, ма да је очевидно да и ове ствари: н. пр. лажан новац са оруђем којим је начињен (§ 146. кр. зак.), подлеже конфискацији због чега је и њих требало уврстити у поменутој општој детерминацији. У томе је непотпуна поменута општа одредба §-а 35. кр. зак. због чега се могу појавити тешкоће у њеној примени кад се тиче конфискације означене треће групе ствари. С тога би требало допунити ову општу одредбу §-а 35. једним овлашћењем у казаном смислу, којим би била одобрена конфискација и свих оних предмета *који имају директне везе са нарушењем* код злочина или преступа баш и тада кад конфискација ових ствари није изречно наређена законом који казни овај злочин или преступ.

И сам карактер конфискације није довољно јасно одређен у одредбама нашег кривичног законика. Из неких одредаба видимо да она има прави казнени карактер кад се односи на одузимање предмета који чине део добара осуђеног и чију својину одузима, дакле да се равна новчаној казни и изриче као допуњујућа казна (§ 38). Међу тим је она и полицијска мера у интересу здравља, јавне сигурности, наравствености, у случајевима § 332. т. 5. и 6. § 333. тач. 1. и 2. § 334. 365. и др. Карактер грађанске накнаде повређеној страни није нигде јасно показан из чега изводимо да она и нема овај карактер по нашем кривичном законику. Исто тако ни питање о конфискацији ствари у случају смрти деликвента није правилно решено, што смо већ показали на свом месту говорећи о овој ствари.

Нови кривични законик чија је реформа у изгледу, без сумње ће регулисати сва ова питања онако како их савремена доктрина решава и одстранити поменуте тешкоће, које само још боље илуструју несавременост данашњег нашег кривичног закона.

(По делу: *Traité théorique et pratique du droit pénal français*, par R. Garraud.).

Милош М. Станојевић
судија

КРИМИНАЛНА ПОЛИЦИЈА

(НАСТАВАК)

У нашем случају, ми имамо два једнака и сразмерна, али у исто доба и противна пута, и ако извршена у истом општем правцу; два пута одређена мотивима различним али конексним, извршеним двама физиолошким противним покретима, под утицајем једнаких, сразмерних и директно противположених сила привлачења и одбијања.

Као год што би, у случају одвођења и одбацивања детета од човека у сталном положају, центар опасности био пупак, са основом кичменог стуба овог човека, на једнакој дистанцији од крајних тачака руку и ногу, исто тако и у нашој афери центар ротационих покрета злочинчевих мора се налазити на једнакој дистанцији од три битне тачке, од три крајње тачке његовог пута, од тачака *А S Б.* т. ј. од тачке одвођења, средње тачке и од тачке одбацивања леша.

Било да је реч о телу небеском или земаљском, о планети и злочинцу, ово биће мора се кретати у правцу планетског пута, чија је осовина, или пречник, равна одстојању *А Б.* Три тачке: *А Б S* морају се неминовно налазити на овом путу, на једнаком одстојању од центра опасности система планете X.

Тачку заустављања *S* лако је одредити. Она се мора налазити на подједнаком одстојању од крајних делова тачака *А* и *Б*,

[1]) Чл. 20. нашег зак. о заштт. фабричких и индустријских жигова даје право оштећеном да тражи обуставу даље употребе подражаваног жига, као и да се поскидају такви жигови са робе на коју су ударени. „Оштећени — по овоме члану — може тра„жити и то да се справе и оруђе униште и неупо„требљивим учине, којима су жигови грађени, као „и да се израђени жигови одузму и униште.“ — Из „чега излази да конфискација ових жигова по нашем закону нема овај последњи карактер т.ј. грађанске накнаде.

[1]) У овоме случају тачни описи ствари које подлеже конфискацији у протоколу увиђаја, дају судији све потребне елементе за изрицање конфискације и администрацији да изврши продају истих на тражење државног заступника.

тачака одвођења и одбацивања. Положај средње тачке одређен је и утврђен анализом свију сила које управљају планетом или боље рећи злочинцем X. Ми овде, у истини, имамо једну примену закона универсалне гравитације: две силе привлачења и одбијања биле су сразмерне; оне су се изједначиле. Два противна хода, од *А* ка *S*, и од *S* ка *Б*, била су потчињена двама физиолошким покретима, т. ј. двема противним струјама. Они су извршени под утицајем сила привлачења и одбијања, и оба су била потчињена универзалном закону о најмањој акцији, о најмањој сили. Њима су управљали, или још боље њих су ставили у покрет два разна мобила, или два разна али у исто доба и конексна морална покретача, који су сачињавали јединство злочинчеве мисли, јединство онога што се у кривичном праву означује именом *animus*, злочинчеву намеру, душу злочина. Злочинац је био под магнетичним утицајем два противположена пола, једног позитивног а другог негативног: с једне стране жеља злочинчева за одвођењем, присвајањем и силовањем детета; с друге стране, у другом акту злочина и у другом путу после одвођења и силовања, брига да се осигура некажњивост и избегне репресији, одбацивањем леша са свима вештинама претварања. Пошто је дете одведено у *S* — домицил злочинчев — у који се овај враћао начином нормалним у моменту сусрета, то овде имамо, између тачака *А* и *Б*, још две једнаке и сразмерне силе: силу центрипетну (средотежну) и силу центрифугну (средобежну). Скуп ових сила произвео је два једнака и сразмерна покрета: акцију и реакцију. Ова једнакост акције и реакције основни је принцип природе, живота бића, па чак и саме еволуције друштва; она је једна од форми закона покрета. Као год што силе прелазе у покрет и манифестују се у последицама, исто тако све активне и реактивне силе, које су у подједнакој мери управљале покретима и актима злочинчевим, морају се укрстити у истој тачци пресека, у средњој тачци, која се несумњиво мора налазити на подједнаком одстојању од тачака *А* и *Б*.

Што се тиче два злочинчева хода, они су били доминирани законом о најмањој акцији, о најмањој сили, што ће рећи да је злочинац ишао најкраћим, најдиректнијим, најзгоднијим и најсигурнијим путем, да би дошао од *А* у *S*, и од *S* у *Б*. Мора се ипак допустити, да је у другом акту злочина, а у жељи да се ослободи леша и осигура некажњивост, злочинац учинио један велики, дрзак и енергичан напор. Сасвим природно и логично, он се трудио да од себе одбаци што пре детињи леш. Тачка *Б* мора се, дакле, у границама могућности, налазити на максимуму удаљења од тачке *S*. Одстојање *S Б* максимално је, пошто оно мора представљати максимум злочинчевих напора Максимално одстојање једнако је са пречником *А Б*. планетског пута, или са удвојеним полупречником $\frac{A\,B}{2}$. Сасвим природно и логично, средња тачка мора се налазити на крајњој тачци полупречника *С S*.

Несумњиво је, да је покретљивост злочинчева, доминирана законом о нормалној акцији, била ипак потчињена једном битном елементу: топографији или конфигурацији улица кварта. У ствари, његовој покретљивости није ништа сметало. Да је она била спречена, злочинац не би успео, т. ј. био би виђен, познат, ухваћен и затворен. Противно овом, он је постигао потпун успех. Његови ротациони покрети извршени су према правилним и нормалним законима живих бића.

Према свему овоме, средња тачка *S*, или кућа злочина, мора се налазити на месту, одређеном скупом свију елемената које смо анализали. Она се мора налазити на једнаком одстојању од тачака одвођења и одбацивања, на крајњој тачци полупречника *С S*, тако да су тачке *А*, *S*, *Б*, подједнако удаљене од *С*, центра привлачења система планете X. Пошто се тачка *А* налази на Северу, а тачка *Б* на Југу, то се средња тачка мора налазити на Западу. С обзиром на почетну и завршну тачку злочинчевог хода, средња тачка мора се неминовно налазити на Југо-Западу од тачке *А*, и на Северо-Западу од тачке *Б*, дакле на демаркационој линији која раставља секторе северо-западни и југо западни региона злочина.

Примена научне основе на топографију региона злочина.

Ми смо теоријски рашчланили покрете, које је злочинац морао извршити у своја два хода, и успели смо да на овај начин реконституишемо идеалну и апстрактну синтезу његовог двогубог пута. Планета X — наш злочинац — није се кретала у азуру бесконачног простора, већ у ограниченом региону једног градског кварта. Његова окретљивост, и ако ничим није била ометена, била је потчињена топографији кварта.

Ако пређемо на план вароши Брисла, видећемо:

Да се тачка *А* налази у улици „Laeken“, према фламанском позоришту, између која „Pierre de Taille“, домицила Жаниних сродника кеја „Foin“ и улице „Echelles“:

Да се тачка *Б* налази у улици „Hirondelles“ бр. 22;

Да је линија *А Б*, која представља осовину или пречник пута кретања планете X, представљена улицом „Laeken“;

Да је медијана представљена улицом „Grand Hospice“,

Да је полупречник *С S* у правцу Истока, до пресека улица: „Grand Hospice“, „Marcq“ и Béguinage.

Да је пут злочинчев морао бити овај: улица „Laeken“, кеј „Pierre de Taille“, кеј „à la Cheux“, улице: „Canal“, „Marcq“, „Grand Hospice“, „Laeken“, „Hirondelles“. и

Да се средња тачка *S* налазила на Западу, на екваторској линији, дакле у улици „Grand Hospice“, на пресеку путева одласка и повратка, на подједнаком одстојању од тачака *А* и *Б*. Апсолутно је немогућно, и са гледишта физичког, и са гледишта логичког, и са гледишта људског, да се ова тачка налази на ком другом месту.

Пут злочинчев у овом случају одговара путу воде која се пумпа. Аналогија је очигледна, значајна и карактеристична. У свом двогубом путу, оствареном у циљу извршења злочина, злочинац је прво извршио покрет узимања и привлачења детета, а затим, у другом акту злочина, покрет одбацивања. Слободна воља била је уништена код њега; он је радио, као животиња, под утицајем порочних инстиката и дивљачке, злочиначке, болесне и импулзивне природе. Материја је управљала и господарила овим бићем. У човечјем телу има две трећине воде, те се с тога не треба изненађивати што је један човек, лишен слободне воље и под утицајем материје, или још боље што је једна људска маса, морално инертна, у којој је било 66% воде, применила, са гледишта физичког, један хидраулични принцип. Наш злочинац радио је као хидро-пнеуматичка машина, он је прво аспирисао дете, а затим га је одбацио у назад са апсолутном и потпуно савршеном симетријом покрета. Овде имамо, још једном више, прост и очигледан доказ о јединству принципа, које једновремено управља еволуцијама свију тела и бића, актима човека, злочинца, као и покретима материја.

Прилике и стање места: кућа злочина.

Сем у почетној тачци пута, нико није видео дете кад је прошло, нити где је ушло. Мала је, дакле, морала бити одведена у најмрачнији, најгушћи и у погледу полицијском најмање надзиран регион кварта, у коме се, око 7 часова у вече, не показује никакав живот, и када је цео свет у кући ради вечере. Неопажена, Жана је одведена у једну кућу, у коју се улази и из које се излази потпуно сигурно, дакле у какав специјални и усамљени стан, у који је могућно довести неопажено једно дете. Злочинац је морао имати на расположењу кућу, подесну за извршење његовог злочина, без радозналих и досадних суседа, пошто нико од становника кварта није ништа видео ни чуо. После силовања и случајне смрти детета, злочинац је пажљиво и методично приступио черечењу леша и паковању исечених делова. Он је ово морао радити у потпуној сигурности и без икаквог страха, уверен унапред да га у његовом жалосном послу неће узнемирити никакав сродник, никакав досадни сусед, никакав клијент, па ни полицијски органи. Овако брижљиво черечење леша и савршено паковање ишчеречених делова, никад се не би могло извршити мирно и хладнокрвно у кабинету каквог лекара, у соби позади дућана каквог трговца, у каквој меблираној соби за самца или у привременој соби какве проститутке.

С друге стране опет, невероватно је — да не речемо немогућно — да је злочинац одвео дете у стан који се налазио на спрату. Интелигентна и разумна, Жана не би тако мирно ишла са страним лицем кроз коридоре и уз непознате степенице. И сам злочинац, да је становао на спрату, не би смео рачунати на сигурност. Најзад, на степеницама једне веће куће, у којој станују више породица, и која је

сваком приступачна, бар би неко видео или чуо, било дете било њеног завођача, приликом доласка и одласка. Противно овом, готово је несумњиво, да је мала била одведена у какав приземни, усамљен и згодан стан. Злочинац је у њега могао одвести дете а да не буде виђен; он је извршио силовање и черчење леша без опасности; он је, најзад, мирно и спокојно приступио паковању исечених делова, без страха да ће бити изненађен и узнемирен у овом свом послу.

Са једне друге тачке гледишта злочинац, и ако је имао згодан стан, сто и хартију за паковање, канап, коњак и ракију, није могао имати на расположењу целу кућу. После осам дана, он је морао да се ослободи ногу и ципела своје жртве. Да је његова кућа била окружена баштом, он их је у њој могао закопати за извесно време, па доцније, кад се на злочин заборави, тајно их бацити у реку, канал или какав рибњак. Исто тако, да је имао на расположењу подрум, могао их је привремено тамо оставити у каквом алкалном раствору (поташа или сода), па да их доцније без икакве опасности узме и уништи.

Место злочина мора, дакле, притежавати и сједињавати ове услове:

Стан самца у кући усамљеној, нарочитог положаја, првенствено на углу улице, без суседа; приземни стан за самца са потребном инсталацијом; стан од више соба у згради са малим бројем кирајџија; кућа без баште у којој злочинац није имао на расположењу подрум и подземне просторе; кућа у најусамљенијој и најмање надзираваној улици кварта.

Ако се има у виду топографија кварта и особени положај сваке улице са гледишта циркулације; и ако се, с друге стране, добро аналише функционисање дневне полицијске службе у овим регионима, констатоваће се да једна улица притежава сасвим специјалне услове имунитета. То је улица „Marcq“, која сједињује улицу „Canal“ са улицом „Grand Hospice“. (НАСТАВИЋЕ СЕ)

ПОУКЕ И ОБАВЕШТЕЊА

Учињена су нам ова питања:

I

Суд општине каменичке у срезу подгорском, актом својим Бр. 1482, пита:

„Пресудом овог суда, од 4. маја ове год. № 801, кажњено је, са по пет дана затвора, за дело из тач. 3. § 327 крив. закона, седам лица. Пресуда ова саопштена је осуђенима 7-ог истог месеца, и од ових 7 лица, пет је њих изјавило жалбу ваљевском првостепеном суду, а два се нису жалила.

Док су жалбе биле код првостепеног суда, стављане примедбе и враћане опет првостеп. суду, протекло је више од три месеца, у коме је међу времену наступио и одмор судски, те је тако пресуда овог суда по жалби петорице решењем ваљев. првост. суда Бр. 26801, тек под 11 овим месецом оснажена, — дакле тога је дана постала извршна.

Суд овај разуме, да пресуда према жалиоцима није застарила, и да ће почети тећи застарелост тек од онога дана када им се горње решење првост. суда, саопшти, али пастаје питање: *да ли је застарила пресуда Бр. 801, према оним лицима, која су кажњена а нису се жалила?* Свих седам лица кажњени су по једном реферату, и једном пресудом.

Моли се уредништво за објашњење у наредном броју, како не би суд дошао до одговорности приликом извршења пресуде.“

— На ово питање одговарамо:

Према онима, који нису изјавили жалбу на пресуду тога суда Бр. 801, пресуда је постала извршном 10-ог маја ове године у смислу § 15. и 16. Полицијске Уредбе.

Како је од тога дана, па до сада, протекло више од три месеца, а она није према њима извршена, онда је она застарила, и сада се не сме и не може извршити у погледу казне затвора.

Што се тиче досуда као: таксе, дангубе сведока итд. може се извршити, јер у том погледу није застарила.

Како је, међутим, овде неко од органа општинског суда пропустио да изврши пресуду према оној двојци, који се нису жалили те су они тако сада избегли казну а они који су се жалили издржаће је, то према њему треба предузети законске мере.

II

Суд општинске лучинске, актом својим Бр. 794, пита:

„У члану 30. закона о општинама стоји, да на општинском збору имају право гласа сви пунољетни грађани — чланови општине — који плаћају држави најмање 15 динара непосредног пореза годишње, рачунајући ту и стални државни прирез. Прошле године објашњено је од стране тога уредништва, да се за стални државни прирез сматра само 75% а не и 25% који је био одобрен привремено једногодишњим финансиским законом.

Ражањско Пореско Одељење, по чл. 21 зак. о општинама, оверило је преписе распореда Бр. 6. за т. г. и послало овом суду за састав гласачких спискова, са свима облицима који спадају у састав непосредног пореза, као и целу разрезану суму државног прireза са стопом 100%.

Како је сада време да се састављају гласачки спискови, то без сваке сумње, сви имају саставити ове спискове са непосредном порезом и државним прирезом онако, како распореди гласе.

Да се не би погрешно саставили гласачки спискови, и што би ово било противно и самом уставу, то суд учтиво моли уредништво, да изволи у свом наредном броју објаснити, да ли се за право гласа има рачунати, поред сталног државног прireза 75%, и привремени 25% који законом за стални није утврђен, већ само остао наређењем као и за прошлу годину?“

— На ово питање одговарамо:

Према члану 76. закона о непосредном порезу, стални државни прирез износи свега 75%.

У стални државни прирез никако се не могу убројати привремени прирези, који се предвиђају финансиским законом.

Према томе, и ако је пореско одељење урачунало у суму сталног државног прireза 25% прireза из финансиског закона он се при прављењу гласачког списка не сме узимати у обзир нити урачунавати за право гласа.

Кад, дакле, општински суд приступи изради гласачког списка, он нека код сваког лица одбије од укупне суме прireза 25%, па ће према остатку изнаћи, да ли дотично лице има право гласа или не.

III

Деловођа општине вар. Мионице, пита:

„Молим уредништво да ми изволи објаснити следеће.

При овоме срезу има 2. среска практиканта, који су из оближњих села, где имају непокретно имање, задругу и куда свако вече иду својим кућама.

Настаје питање: које су општине они грађани — да ли *ове* где су као неуказни службеници на раду аналого чл. 17 зак. о општ. или су *оне* где имају непокретног имања и где им задруга и фамилија станује?

Где треба да се задуже личним порезом?

Где да се уврсте у бирачки списак?“

— На ово питање одговарамо:

Члан 17. закона о општинама јасан је. Сви државни чиновници, свештеници оба реда, учитељи и *неуказни службеници државни*, по закону су чланови општине *где служе*.

Према томе, они ту морају и порез плаћати, а ту морају бити уведени и у гласачки списак.

IV

Суд општине дворишке, актом својим Бр. 877, пита:

„Чланом 8-им. закона о пороти, предвиђено је, поред осталог, и то, да се издате поротничке награде накнаде каси од кривца, у противном ако се од кривца нема од куда наплатити да плати село, варош или варошица, из које је кривац итд. но начин извршења ове наплате није одређен.

Суд ово општински, као претплатник тога листа учтиво моли уредништво за објашњење: како ће се ова накнада порезивати на село и плаћати — да ли по пореским главама, или ће се стављати у буџет општински и по томе чинити ове исплате.

Ово је потребно суду знати, пошто такав један случај има на извршењу, а буџетом није ова исплата предвиђена, а и надзорна власт није одобрила одлуку одборску о порезивању ове исплате по пореским главама.“

— На ово питање одговарамо:

Исплата поротничких награда уноси се у буџет, као и сви остали законски издатци.

Али кад је у своје време пропуштено да се у буџет унесе сума на овај рачун, онда исплату учинити из позиције не-

предвиђених општинских потреба у смислу чл. 133. закона о општинама.

Ако је случајно и та позиција исцрпљена, онда треба донети одлуку у смислу чл. 10. закона о окружним среским и општинским буџетима и наћи извора одакле да се исплати, па то послати на одобрење г. Министру Финансија.

V

Суд општине островачке актом својим Бр. 1559 пита:

„Срећко и Милисав Анђелић, теж. из Остре, тужбом својом од 15. октомбра 1907. год. № 2415, тужили су овоме суду Српску Државу, за заузеће земље, и вредност исте одредили су 40. динара.

Ако би се и преко вештака ово имање проценило, не би вредност прешла преко 100 динара.

Па пошто је општински суд, по § 6. суд. грађ. поступка, надлежан судити спорове о непокретним имањима закључно до 100 динара, и да би овај спор могао расправити и своју пресуду донети, моли се уредништво, за објашњење: кога би суд могао одредити и нарочито позвати да заступа Српску Државу, у оваквим споровима, пошто ово земљиште подлежи надзору чувара Држав. Шума.“

— На ово питање одговарамо:

По ставу 6. тачке 3. члана 86. закона о општинама и § 27. т. в. грађанског судског поступка, општински судови нису надлежни да суде грађанске спорове где је у питању државна и општинска имовина.

Али кад је суд већ примио тужбу, онда нека на рочиште позове државног правобраниоца при Министарству Финансија, па ће он дати потребан одровор за државу као њен заступник.

VI

Суд општине богавске, актом својим Бр. 738. пита:

„По чл. 74. тач. 6. зак. о непосредном порезу, ослобођавају се личне порезе судски осуђеници на затвор, заточење или робију, за све време одржања тих осуда, ако је оно дуже од године дана.

Како у овој општини има лице, које је пуштено условно са осуде, то се моли уредништво да преко свога листа овај суд обавести у следећем:

1. Да ли се казна сматра за издржану оним лицима, *која су са осуде пуштена условно*; и

2. Да ли се таква лица требају задуживати личном порезом:“

— На ово питање одговарамо:

Условни отпуст не може се изједначити са издржаном ни опрошћеном казном, јер се лице, находећи се на условном отпусту, може увек вратити у казнени завод кад наступе узроци које предвиђа закон о условном отпусту.

Према томе, условно отпуштене осуђенике не треба задуживати личном порезом, јер су они ослобођени по чл. 74. тачка д. закона о непосредном порезу.

Ако је који већ задужен, нека се жали Пореској Управи на ће бити ослобођен.

ОДЛУКЕ ДРЖАВНОГ САВЕТА И КАСАЦИОНОГ СУДА

Председници, потпредседник, кметови и одборници бирају се на три године, а избор оних, који су изабрани на општим изборима у смислу чл. 181. в. закона о општинама, важи за период 1910—1912. године.

В. П., из С....., жалио се Државном Савету противу избора кмета села с....., који је извршен 5. априла 1910. године, због ових неправилности:

1. што општински суд у објави својој, којом је сазвао збор за овај избор, није објавио и број правних гласача по азбучном списку;

2. што су нека лица два пут уписана у азбучни списак, па два пут и на збору гласала;

3. што бирачки одбор није поставио гласачке кутије оним редом, како прописује трећи став чл. 54 *б.* зак. о општинама;

4. што бирачки одбор, приликом отварања кутије и пребројавања куглица није поступио по чл. 54. *њ.* зак. о општинама, т. ј. куглице је пребројио само председник бирачког одбора, а није дао, да их преброје и општински одборник и представник листе; и

5. што је бирачки одбор кандидата Д. О. огласио за изабраног кмета само за 1910 годину, противно чл. 101. и 181. *в.* зак. о општинама.

Други Одсек Државног Савета, по оцени жалбених навода и расмотрењу изборних акта, нашао је, да су наводи под 1. и 3. без вредности, навод под 4. без доказа, јер се записником не утврђује, навод под 2. без утицаја на резултат избора, а да навод под 5. стоји, јер се из записника одн. одлуке бирачког одбора види, да је бирачки одбор кандидата Д. О., који је добио просту већину гласова, погрешно огласио за изабраног кмета овог села само за 1910 г. већ је бирачки одбор, у смислу чл. 101. и 181. *в.* закона о општинама, био дужан огласити га за кмета за период 1910—1912. год., пошто по наведеним законским прописима овај избор има да важи за три године.

С тога је, на основу чл. 170. закона о општинама, решио, да се жалба одбаци као неумесна, ну с тим да бирачки одбор у смислу горњих примедаба донесе своју нову одлуку.

Одлука од 20. маја 1910 год. № 6697.

Јос. К. Ст.

СЛУЖБЕНЕ ОБЈАВЕ

ТРАЖИ СЕ

Наше посланство у Софији извештено је од бугарских власти, да је неки **Милан,** чије је презиме непознато, живео од пре три године у Варни, у кући Ангелине Панајотове у «војничкој» улици, и да је пре шест месеца отишао незнано куда, поневши са собом и кључ од стана у коме је био.

Како се за њега није могло ништа сазнати до сада, то се овим путем позива, ако је у Србији, да се јави власти и изјави шта ће са својим стварима, које се и данас налазе у стану поменуте Ангелине.

Ако он није у Србији или није у животу, а ма који би знао што о њему, позива се да о томе извести Антропометријско — полицијско одељење у Београду, с позивом на његов акт АБр. 1542 најдаље за 15 дана.

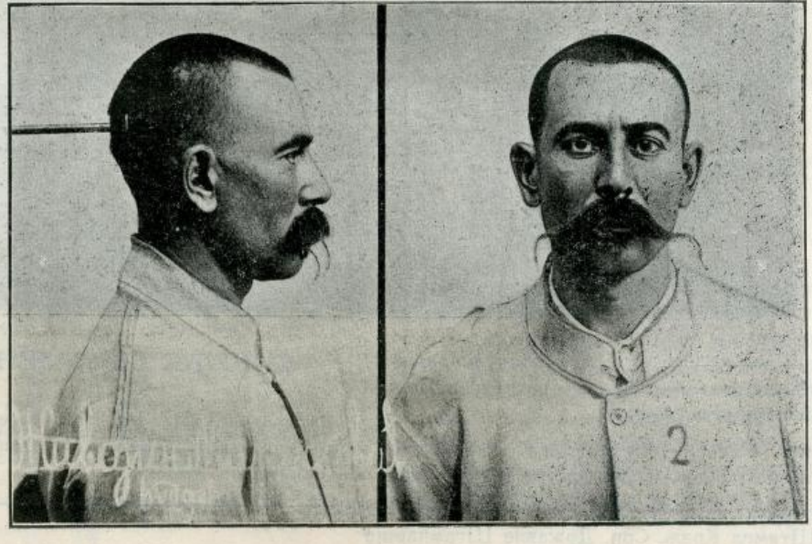
УХВАЋЕН

Миладин Манојловић, одбегли осуђеник, чију смо слику и потерницу изнели у прошлом броју, ухваћен је.

ПОТЕРЕ

Милан Николић, Циганин, осумњичен је да је извршио крађу у судници општине бранковинске, којом је приликом однео и печат општински. Он је омален, са густом црном брадом, у оделу грађанском. — Депеша начелника среза ваљевског Бр. 13926.

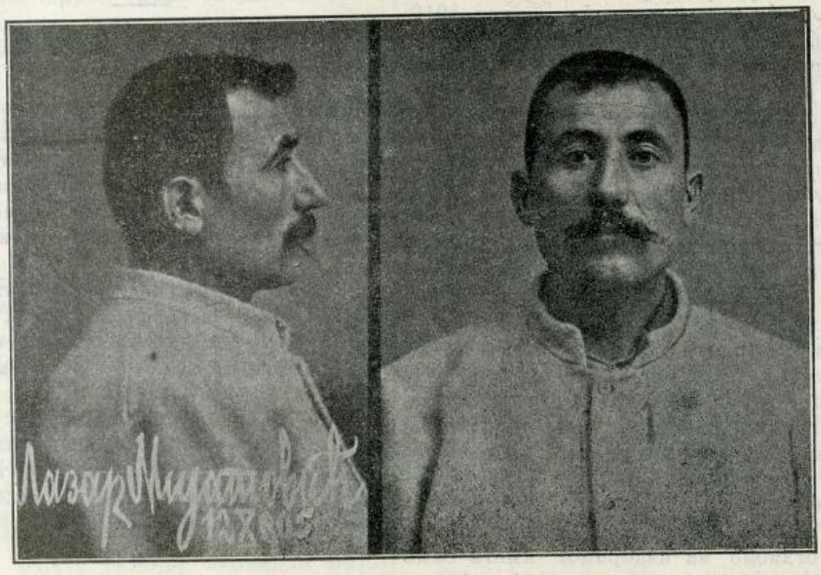
Живко Маринковић, из Београда, осуђеник пожаревачког казненог завода, чију слику доносимо, побегао је са рада.

Он је стар 37 година, средњег стаса, смеђ, очију жућкастих, бркова плавих великих. У оделу осуђеничком. — Депеша пожаревачког казненог завода Бр. 3209.

Лазар Мијатовић, из Врчина и **Павле Јорговић**, из Лисовића у окр. београдском, осуђеници београдског казненог завода, чије слике износимо, побегли су са рада.

Лазар је висок 1·79·5 метара; стар 42 године; косе црне, очију плавих. Од особених знакова има: на левој руци: белегу од посекотине, праве линије, правца косог, дужине од 1 см, на првом зглобу кажипрста, стране постериорне — спољне; белегу од посекотине, величине 4·5 см. у облику праве линије, правца попречног, на средини шаке за 6 см. испод корена; на десној руци; белегу од посекотине праве линије, величине 2 см, правца усправног, између палца и кажипрста, страна постериорна; на глави: белегу од приштa величине десетпарца, на левој јагодици за 2 см. изнад спољњег угла левог ока; и младеж величине пшеничног зрна, на средини леве вилице за 4 см. испод левога угла уста.

Павле је висок 1·63·3 метара; стар 45 година; косе отворено плаве, бркова риђих, очију жућкасто-отворено зелених. Од особених знакова има: на левој руци: белегу од посекотине праве линије, правца косог, величине 2 см. на трећем зглобу малога прста, стране спољашње; мали прст леве руке, у трећем зглобу задебљао и укочен; белегу од посекотине, полукружног облика, величине 3 см. на другом зглобу кажипрста, стране постериорне — спољашње; белегу од посекотине, криве линије, величине од 1 см. на првој фаланзи кажипрста стране спољашње; белегу од посекотине, праве линије, правца косог, величине 3 см. на првом зглобу палца, стране постериорне; и на десној руци; белегу од чира величине ораха на рамену. Обојица у оделу робијашком. — Депеша управе београдског казненог завода Бр. 4627.

Препоручује се полицијским и општинским властима, да за овим побеглим лицима учине најживљу потеру, и у случају проналаска стражарно их упуте власти која је потерницу издала, с позивом на означене бројеве акта или депеша.

СКРЕЋЕ СЕ ПАЖЊА

—

На дан 19. маја тек. год. у селу Јабучју среза тамнавског, нађен је огладан костур неког непознатог човека.

Протоколом лекарске секције, утврђено је, да је над овим непознатим извршено убиство, а вођеном истрагом да је из користољубља и да је овај непознати убијен на дан 7. априла тек. год. у вече.

Кривци су по овоме делу пронађени, двојица дело признају, али не знају који је и одакле је убијени.

Како се до данас није могла утврдити идентичност убијеног лица, то се моле све полициске власти, да преко општинских судова дознаду: да ли је које лице нестало, како се зове, има ли породице, када је из свог места отишло и куда, је ли и где радило, је ли имало каквих путних исправа, уверења и томе подобно?

По признању убица, убијени је могао бити стар 25—30 год. раста је средњег, доста развијен, имао је црне бркове, црну косу, браду је бријао. обрва дугих. Од одела носио је: један стари гуњ, чакшире од шајака, памуклију гаће и кошуљу од умапје, са челичним дугметима, на грудима малим а на манжетнама великим четвртастим. На глави је имао шајкачу а на ногама ципеле. Носио је сеоске вунене чарапе. Поред овога овај непознати носио је собом једно мало црно четвртасто сандуче, оковано ивицом танким плехом, са ручицом од коже на горњем капку. У истом сандуку нађене су: једне карирапе панталоне од материје, једне назувице, једно парче платна, једно шарено парче платна као од цепне мараме.

На горњем капку овог сандучета нађене су две уковане хартице: на једној стоји исписано: «крал. српска царинарница ристовачка Бр. 158» — поштански пакет а на другој «Sofia».

По признању убица, убијени је радио као раденик на некој железничкој прузи; при себи је имао црну књижицу величине као службеничка исправа, и нека уверења, што су они, по извршеном убиству, спалили.

Да би се утврдио идентитет убијеног и сазнала његова породица, треба ово убиство обзнанити на општинским и сеоским састанцима, јер се само на то чека, па да се кривци предаду суду.

Ако би се сазнало које је ово лице, одмах треба депешом известити начелника среза тамнавског на Убу, с позивом на његов акт Бр. 11836.

ПРЕСТАЛА ПОТРЕБА

—

Живојин Јовановић, трг. калфа, чију смо потерницу изнели у броју 31. ухваћен је, те је престала потреба даљег његовог тражења.

НА ЗНАЊЕ

Комилети „Полицијског Гласника“ за 1908. и 1909. год., у елегантном тврдом повезу, могу се добити у уреднишшву по цену од 20 динара за једну годину. Комилети у меком повезу за 1908. и 1909. год. могу се добити по цену од 15 за једну годину, или оба заједно за 25 динара.

Штампа Краљ. Срп. Државне Штампарије уредник Милорад А. Вујичић

БРОЈ 34. У БЕОГРАДУ, НЕДЕЉА 5. СЕПТЕМБРА 1910. ГОДИНА VI

ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК

СЛУЖБЕНИ ЛИСТ МИНИСТАРСТВА УНУТРАШЊИХ ДЕЛА

„ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК“ излази једанпут, а према потреби и више пута недељно. Претплата се полаже у напред, и то најмање за пола године код свију полицијских власти, и износи: 20 динара на годину за државна и општинска надлештва, а за све друге претплатнике у опште 12 динара годишње. За иностранство: годишње 24, полугодишње 12 динара у злату. Појединн бројеви **„Полицијског Гласника“** не продају се. Рукописи се не враћају

СТРУЧНИ ДЕО

О ПРОДАЈИ ЗА ИЗВРШЕЊЕ ОДЛУКА СУДСКИХ

(свршетак)

Поред других непотпуности и нејасности, §§ 486. и 487. имају и ту непотпуност или нејасност што се, из њих, не види, да ли ће се они применити и на продају покретних као и непокретних добара. Ми не налазимо разлога да се ти прописи ограниче само на продају непокретних ствари, тим пре што, у том смислу, можемо навести и § 85. Зак. о Стец. Поступку, али одмах додајемо да, ако би се полициска власт, приликом продаје покретних добара, огрешила о те прописе, продаја не би могла бити, с обзиром на § 506., први став, поништена, осим „ако би било злоупотребљења и непоштења од стране извршитеља и купца ствари“ (§ 506., први став *in fine*). Једино би се могла тражити, изван наведенога случаја, накнада штете, ако, наравно, стоје сви услови које је Грађански Законик, у гл. XXX., за постојање права на накнаду штете прописао.

Који повериоци, у опште, дакле апстрахујући оно што смо казали већ за осигуране повериоце, имају право решавања? Законодавац је овде сасвим лаконски. Неће бити тешка ствар, ако се врши продаја добара какве стечајне масе, јер се, код стечаја, зна који повериоци имају право решавања, а то су они повериоци који су се у стечајну масу пријавили (§ 54. Зак. о Стец. Поступку).[1]) Ако се дужник не би са повериоцима поравнао већ би се морала стечајна маса изложити продаји, тада повериоци бирају, између себе, по § 70. Зак. о Стец. Поступку, један одбор од тројице, и тај одбор „сматраће се за неограниченог пуномоћника укупности повериоца“ (§ 76. Зак. о Стец. Поступку) и као такав решавање пуноважно, у име стечајних поверилаца (поверилаца у стечају — les créanciers dans la masse, као што се, тачно, изражавају француски правници), сва она питања која ће се појавити у току стечаја па, дакле, и питања из §§-а 486. и 487.. У осталом, § 85. Зак. о Стец. Поступку вели: „При продаји покретних и непокретних ствари испод процене, извршна власт придржаваће се прописа § 261. (садањег поступка грађанског) судског поступка са грађанске парнице“. Да приметимо да, и ако се горе говори само о § 485., ипак треба § 85. Зак. о Стец. Поступку применити, по аналогији, и на § 487..

Али, тешкоћа постоји онда, ако се егзекутивна процедура врши изван стечаја, као што то, махом, и бива: принудно извршење не мора бити последица стечаја, оно је само последица неиспуњења, од стране дужника, оне обавезе која је предмет одлуке суд ке (пресуде или осудиога решења). Поверилац не мора тражити, због тога, стечај своме дужнику, а, врло често, он овај не би могао ни отворити, баш и ако би то хтео.[1]) Да ли тада сваки поверилац има право да, у случајима предвиђеним у §§-има 486. и 487.; решава, било лично било преко пуномоћника? Ако се одговори потврдно, како ће се полициски орган уверити да ли је онај који се за повериоца представља заиста то? Да ли ће се он тада морати држати процедуре сличне пречишћавању (ликвидирању) тражбина у стечају? Сва нам се та, и још друга, питања намећу, када читамо §§-е 486. и 487., и та питања, као и остала која смо, тумачећи та два прописа, истакли, показују како су многобројне празнине и нејасности код тих двеју законских одредаба.

Ми мислимо да се §§.-има 486 и 487. не може дати тако широк смисао: да сваки поверилац има право гласа при одлучивању о томе шта да се ради са пописаним добром, јер, као што се из постављених питања види, било би немогућно те прописе применити, ако би се они тако екстенсивно схватили, или би их, пак, извршна власт, просто као неки законодавац, морала допуњавати, што, наравно, по Уставу не може бити. Стога треба право решавања признати само оним повериоцима за које, са позитивношћу, можемо рећи да их је законодавац имао у виду у §§-има 486. и 487., а то су повериоци који су тражили, из пописаних добара, наплату, они чијем се устаоштву и интервенцији има благодарити што је до продаје дошло. Повериоци који наплату тражили нису, који немају никаквих заслуга за то што је власт приступила егзекуцији, који се, дакле, за ову нису ни интересовали, не могу полагати право на то да решавају о судбини пописаног добра, када нису били у опште умешани у егзекутивну процедуру. Све што они могу то је, разуме се, да се, приликом распореда новаца добијених продајом тога добра, суду пријаве ради наплате (§. 489. Грађ. Суд. Поступка у вези са §§-има 91. à 116. Зак. о Стец. Поступку). Да приметимо да овакво тумачење §§-а 486. и 487., у тачки која нас овде занима, има и ту добру страну што је полицискоj власти лако се уверити да ли је онај који јој се, према овоме што смо мало час казали, пријављује већања ради збиља поверилац: како, за тражење принудне наплате, ваља имати извршну одлуку судску (§. 462.), то ће већ у самим актима продаје бити доказа о својству у коме се дотично лице на продаји представља. Најзад у смислу ове интерпретације може се навести и §. 478. а. који само оним повериоцима који су извршење тражили даје право да продају обуставе: остали повериоци не могу о томе решавати.

Али ни сви повериоци ове категорије — повериоци за чији се рачун добро продаје — немају право гласа: мисмо већ напред казали да, у начелу, треба овде изузети заложне повериоце, а из разлога тамо изнесених. Разуме се да ми овде мислимо на оне повериоце чија се залога не оснива на попису већ датира из времена раније̂га од овога, што ће рећи да повериоци који су пописом, по §-у 469., постали заложни имају право већања: ако бисмо и те повериоце искључили, онда ко би остао, будући су прости, хирограферни, повериоци, тражењем принудне наплате и добијањем пописа, преобраћени

[1]) За пријављене али оспорене тражбине видети § 69. Зак. о Стец. Поступку (замена од 23. Јануара 1876. год., Зб. XXVIII., стр. 71.).

[1]) Кад се може стечај отворити, видети о томе §.§. 3. и 144. Зак. о Стецишном Поступку.

у заложне, са том само примедбом што им та залога врло често неће, или неће потпуно, наплату обезбедити? Само у оном случају, када су повериоци, чија је залога старија од пописа, у исти мах и повериоци који су наплату тражили, и то једини који су ову тражили, могу они имати право решавања по §§-има 486. и 487..[1])

Ж. Перић

КРИМИНАЛНА ПОЛИЦИЈА

(НАСТАВАК)

Улице: „Canal“ и „Marcq“ припадају 19 полицијској станици, док улица „Grand Hospice“ припада 18 полицијској станици. Агент ове друге станице, чији је центар „Béguinage“, не може ући у улицу „Marcq“. С друге стране, агент прве станице, чији је центар на пресеку улица: „Canal“, „Laeken“ и „Pont Neuf“, може ући у улицу „Marcq“, али се мора зауставити у улици „Grand Hospice“, преко које не сме даље. Ако би ово учинио, он би био кажњен за мешање у надлежност свога колеге. Према овоме улица „Marcq“ представља, са гледишта полицијског, један њор-сокак. Агент полицијске станице бр. 19, који би у њу ушао, морао би се одмах враћати натраг да би дошао на место своје контроле, на коме мора бити сваких четврт сата. Реон ове полицијске станице веома је пространи. Да би увек био на месту своје контроле, агент неће губити своје ограничено време у обилажењу улице „Marcq“ и враћању натраг, и с тога је ова улица лишена сваког надзора. Злочинац, који станује у овим крајевима, морао је ово дочути, те је с тога био сигуран да на своме путу неће срести ниједног полицијског агента оног вечера кад је код себе одвео малу Жану.

Вероватно је, дакле, да је злочинац, који се користио приликама времена и места, искористио и ову особену аномалију полицијске службе. Кућа злочина мора се, дакле, налазити у пустој и усамљеној улици кварта, у којој је требало отпочети прва истраживања То је улица „Marcq“ у којој се неминовно налази кућа злочина, у којој је Жана била одведена.

Злочинац.

Остаје нам сада да изнађемо и анализемо специјалне прилике које су допустиле злочинцу да изврши свој злочин, као и особене карактере његовог персоналитета.

[1]) Овде завршујемо, за сада, ове своје чланке. Остаје нам још — па да будемо готови са објашњењем законских прописа односно саме јавне продаје (лицитације) — да прегледамо одредбе које се тичу полагања излицитиране цене (§. 483.) и протокола лицитације (§. 488.). Да приметимо да ће, приликом излагања законских наређења о полагању цене, бити говора и о овим двема важним стварима: 1) О другој продаји и накнади штете која би се, другом продајом, показала (§§. 484. и 485.) и 2) О томе: када купац на јавној продаји постаје сопственик, питање које има нарочито важности код продаје непокретних добара. (Дакле, у овом случају, питање је: да ли купац постаје власник одмах по свршеној лицитацији или кад добије тапију?).

I. Становник кварта.

Злочинац је несумњиво становник кварта улице „Laeken“, блиски сусед, редовни пролазник, који је познавао малу Жану, коју је запазио и желео.

Испитивање прилика ове врсте злочина потврђује резултате рачуна вероватноће и примене општих природних закона. У првом тренутку полиција је била пошла правим путем, сматрајући да је злочин извршен у врло ограниченом региону, у близини места са кога је дете одведено и место на коме је његов леш нађен; она је, шта више одређивала при ближно и одстојање између куће злочина и места остављања леша, које је, по њој, износило око 300 метара. Али, у место да се држала овог правог пута, полиција је залутала. Обманута у својим првим истраживањима, чији је правац био погрешан у погледу злочинчевог персоналитета, она је изгубила компас и отпочела радити без реда и методе.

Наш је злочинац, дакле, становник непосредног суседства. И доиста, у монструозним злочинима против детињства — изузев оних које врше скитнице — извршилац злочина обично је блиски сусед, становник исте куће, господар или слуга, понекад познаник или пријатељ. Развратници су далеко од тога да буду „луде“, као што тврде извесни полицајци, неспособни да их открију, а у жељи да извине ову своју неспособност. У колико је њихова пасија противна природи и законима живота, они су доиста лудаци, болесници, ненормална створења, дивље животиње, али, и поред свега овога, они раде вешто и обазриво. Да имају изванредни укус доказ је то, што увек кидисавају на најлепше и најпримамљивије девојчице. Овакова деца драже их. Они прате њихово кретање, вребају их и користе се згодним моментом непажње, небрежења или одсуства надзора да им се приближе, да их заведу и одведу на лен начин. Несумњиво је, да је њихова пасија неприродна и нехумана, али ипак зато они показују у вршењу својих злочина све особине дрскости, оштроумности, лукавства и обазривости, које доказују свесност и интелигенцију.

Да наведемо неколико примера.

Луј Менеклу, творац најгнуснијег од ових злочина, који је погубљен у Паризу 15. априла 1880 год. због силовања четворогодишње Луизе Де, становао је у истој кући у којој и његова жртва, на једном спрату више. Убеђена да њено дете није излазило никуд из куће, мати одмах осумњичи „глувог“, који је становао на петом спрату. Први сумарни претрес његовог стана није довео ни до каквих резултата: бедник је леш жртвин био саврио у своју сламњачу. Међутим, сутра дан су се из његовог стана чули појединачни удари чекића, а одмах за овим осетио се отужни мирис изгорелог меса. Једна сусетка о овоме је одмах известила вратара, додајући: „он черечи малу“. Извештена о овоме, мати детиња одмах је отрчала полицијском комесару: „Дођите брзо!... То је моје дете које чудовиште спаљује.“ Комесар не хтеде веровати у ово тврђење. У свом неизмерном болу, помислио је он, ова жена изгубила је памет. Како поверовати у могућност једног оваквог страховитог злочина? Кућа, означена као место злочина, налазила се у улици „Grenalle“; то је била једна врста караванског хана, у коме је обитавало 36 породица, а међу њима и 6 полицијских агената. Злочинац, ваљда, није био под њиховом заштитом. Упорна мати толико је навалњивала на комесара да он најзад није имао куд, већ је послао свога секретара да провери њено тврђење. Пошто су разбијена врата на стану осумњиченог, јурнули су на њега, и овом приликом секретар је из једног џепа његовог капута извукао мишицу а из друге руку детињу. Кад су притрчали пећи и отворили је, на распаљеном угљу сагоревала су црева детиња. У самој пећи нађена је жртвина глава, која се још могла познати, а у једном орману у зиду остали делови леша. Инструменти, употребљени за черечење леша, били су разбацани тамо амо по соби; од њих су нађени: бријач којим је одсечена глава, нож којим су исечени удови, тестера којом су стругане и чекић којим су ломљене кости. Четрдесет и три дела леша нађени су које у орману, које испод патоса, које у нужнику куће. На овај начин успело се, да се реконституише готово цело тело. Недостајали су само врат и полни органи. Злочинац је прво уништио ове делове организма да би утро траг свога двогубог злочина: задављивања и силовања.

Страховити развратник Воаније, убица мале Алисе Нет (21. јула 1890) примамљивао је код себе девојчице из суседства. Прво је извршио злочин над малим Робином, сиротим и напуштеним дечком, који му је доцније доводио девојчице које су скитале по кварту. Злочинцу је нарочито била пала у очи мала Алиса, дете честито и под строгим надзором породице, и с тога навали на Робина да му је што пото доведе. Једног дана, кад је дете само изишло у шетњу, Робин је наговори и одведе код злочинца.

Најстрашнији од ових злочина у Белгији је извршио малолетник Жак Ван Рилер 31. јануара 1893 године. Бедник је одвео далеко од куће и силовао сестре Јустину и Малвину Дегреф, од којих је прва имала 7 а друга 5 год. Сутра дан по извршеном злочину тела несрећних жртви нађена су у шуми „Soleilmont“, на територији „Fleurus“. Пошто је прво удавио млађу сестру, развратник је силовао старију, па затим покушао да и њу удави. Немогући у овоме одмах успети, бедник јој је ударцима штиклом провалио стомак. Кад су нашли тела ових малих мученица, старија сестра још се није била охладила, али је смрт наступила убрзо по наласку тела. У смртним мукама јадно дете имало је још толико снаге да се приближи млађој сестри и да је обгрли укоченим рукама. Услед хладне зимске ноћи, тешких мука у сред пусте шуме, смртно рањена и у агонији, несрећна девојчица још се била покрила хаљиницама своје сестре. У овако језовитом и великанственом положају нађени су лешеви две мале мученице. По извршеном злочину злочинац је отишао у кафану, и тамо

у весељу и у игри провео један део вечера. Он је био сусед Дегрефових, а једно време био је и у пансиону код њих. Истрага је утврдила да је чак био и љубазник домаћичин.

Тринаест година доцније, развратник Максимилијан Бел силовао је и удавио, у овом истом пределу, малу Јозефину Хендрик, стару 11 год. Несрећно дете беше се око подне упутило у Верери са ручком за свога оца. Њен леш, страховито нагрђен, нађен је у једном суседном пољу. Злочинац је припадао особљу једне лађе за пренос угља у Гујету, и имао је обичај да се шета сваког дана пре подне, а врло често долазио је и у „Soleilmont“ и са задовољством посматрао место на коме је Рилер упропастио две девојчице. Разним личностима, а нарочито сведоку Бодуену, Бел је признао да је у овим крајевима срео малу Хендрик на три недеље пре извршеног злочина. Он је, дакле, познавао место злочина и навике детиње.

Самполо, који је 29. маја 1907 године од поротног суда у Риму осуђен на вечиту робију због силовања и убиства седмогодишње Ђоване Де Анђелис, становао је преко пута своје жртве у истој улици.

Учитељ Жан Фредерик Милер, осуђен на смрт због силовања и убиства мале Берте Виншелмејер, имао је дете под својом управом.

У Антони је Бријансов силовао и заразио два детета својих патрона.

Жан Фове ухваћен је и ухапшен у Монмарту, у моменту кад је покушао да силује једну девојчицу од 8 година, коју му је мати била поверила у циљу надзора.

У Виндзору је Вилијам Остен, осуђен на смрт због силовања трин естогодишње Ане Битлер, био кирајџија њених родитеља, т. ј. становао у истом стану са својом жртвом.

Лупијан Пели, убица мале Агне Буји, у Базош-Гуету, становао је у непосредној близини домицила своје жртве и познавао ју је врло добро, јер ју је често сретао.

Готен Риги, из Сиресна, који је одвукао у један хотел малу Габријелу Боаси, да би злоупотребио њену немоћ и њено незнање, био је пријатељ њених родитеља.

Алберт Солејан, из Париза, убица мале Марте (31. јануара 1907 год.) познавао је од дужег времена породицу Ербелдинг, те је чак добио од ње једном приликом и потпору, која га је спасла беде.

14. октобра 1907 год. у Витељшлику је извршен један страховити злочин, који подсећа на овај Солејанов. Г. и г-ђа Шнајдер беху изишли из куће на неколико часова. Сазнав за ово, чизмар Хајлигер потрчи одмах у њихов стан и тамо нађе малу Катарину, стару 9 година и одвуче је у једну собу у унутрашњости стана. Пошто је дете силовао, ранио га је смртно на два места: у велики и мали трбух, а по овоме га је одвукао у једну суседну шупу и сакрио у сено, где су га мало доцније нашли радници и пренели у болницу. Чудовиште Хајлигер било је пријатељ детињег оца.

Што се тиче афере Ван Галк, Жана је, као што знамо, била напустила кућу својих сродника и пошла својој мајци. То је било први пут да је она сама пошла својој матери, и то услед закашњеног повратка свога деде. Нико није могао знати ни предвидети ову околност. Девојчица је морала бити пресретнута и одведена са тачке *A*, испред фламанског позоришта, од једног становника из суседства, који је *истог тренутка овуда случајно пролазио*, али који овуда пролази, пошто је то његов обичан и редован пут. Злочинац није нити је могао у овом случају нарочито очекивати своју жртву. Његов је злочин случајни и непредумишљајни. Пошто је срео девојчицу око 7 часова, он ју је одмах, најкраћим путем, одвео у свој стан. Чим је приспео у свој стан, он је дете опио помоћу јаког алкохола, рума или коњака. У циљу опијања дете није било вођено у кафану или у какву продавницу пића. То је, дакле, злочинчев стан у коме је дете опијено смртоносним пићем.

Ево како се ствар морала догодити.

(НАСТАВИЋЕ СЕ)

ПОУЧНО-ЗАБАВНИ ДЕО

ЈЕДНО ИНТЕРЕСАНТНО БРАТОУБИСТВО

Мрачне кишовите ноћи између 17. и 18. марта ове године, убијен је мучки кроз прозор, у своме стану у Куршумлији, Јездимир Радовановић, службеник пореског одељења ср. косаничког.

Одмах у почетку последна се власт нашла пред једном загонетком, јер се узрок овом мистериозном убиству тешко могао и назрети. Како је био миран и добар човек свима се није могла претпоставити, те је остао онај најчешћи разлог за убиства по селима — имовински и наследни односи.

Покојни Јездимир имао је два брата од стрица, старијег Станка, који је био одељит од њега и млађег Милорада, рођеног брата Станковог, који је при ранијој деоби остао у задрузи са Јездимиром. Милорад је обрађивао своје и Јездимирово имање, на којему је живела и мати Јездимирова, старица од својих седамдесет и неколико година, а Јездимир је већином служио као жандарм и у другим државним службама, ма да је имао велико имање. Јездимир је се два пут женио а ни са једном женом није имао деце. Прошле године, умре му друга жена, и он се ожени и трећи пут са једном младом сиротом девојком из Куршумлије.

Пошто је Јездимир имао велико имање у Б. Пољу у близини Куршумлије, а човек већ у годинама и без деце, то су се његова браћа Станко и Милорад надали, да ће једног дана они постати наследници тога имања као најближи сродници, ну када се је он и по трећи пут оженио и то младом и здравом девојком, није била искључена могућност, да она имадне деце, за то његова браћа Станко и Милорад почну смишљати, како ће што пре доћи до наслеђа.

У срезу косаничком, од дужег времена, живела су два човека, два бивша робијаша: Петар Денић из Куршумлије и Трајко Раденковић из Д. Точана, на које се сумњало да живе искључиво од убијања људи за новац у округу топличком; и ма да су скоро за свако тајанствено убиство у срезу косаничком и прокупачком стављани под истрагу, ипак су свагда успели да се извуку испод осуде, остављајући за собом у казамату по неког од својих другова.

Срез косанички је насељен људима из разних крајева Српства, а највише из Ст. Србије и Црне Горе, и код ових насељеника још влада крвна освета, и то тако јако укорењена, да рођак убијеног и пред влашћу отворено признаје, да ће пре убицу или његовог сродника убити, него ли га проказати и оптужити власти, да би свог рођака осветио. Који је у фамилији слабији, те није могао свога „крвника“ убити, налазио је ова два поменута лица, те су она за новац убијали за рачун његове освете.

Станко и Милорад су знали, да су Петар и Трајко професионалне убице, па су гледали да њих на ово убиство приволе и да им за то плате.

Како је пијаца куршумлијска, на коју се стичу многи купци ситне стоке из унутрашњости Србије и Турске, доста велика, овдашња полицијска и општинска власт нема довољно могућности да мотри на сумњива лица с ким се састају и шта раде, те су у тој мешавини Станко и Милорад лако могли наћи ове убице и с њима се споразумети.

Једног пазарног дана, пре Јездимировог убиства на неколико недеља, Станко нађе Петра Денића и ступи с њим у погодбу, да Јездимира убије. Петар је дао пристанак да Јездимира убије или убицу нађе да изврши дело за 150 динара, па ово доцније саопшти своме другу Трајку, који са Петром другог пијачног дана нађе Станка и Милорада, где се о томе споразуму да Петар и Трајко убију Јездимира за 200 динара а не за 150, пошто је то мала сума. Том приликом Милорад дâ Трајку једанаест динара а Петру петнајест а рест да им даду кад дело сврше. Како Трајко није хтео њима веровати, да ће им платити, за то затражи од њих јемство, и они му подведу за јемца Занфира Васића, из Куршумлије; који им загарантује, да ће им исплатити Станко и Милорад ову „зараду“ што ако не учине, да ће им он платити, чим се дело изврши.

Петар и Трајко, као сумњиви људи, нису смели лично ово дело извршити, због тога, што ће на њих пасти сумња одмах по извршеном делу те ће бити похватани. Једно због овога, а друго и због тога што су знали, да је Јездимир храбар човек и вечито наоружан, нису смели лично ово дело извршити, па како су имали свога друга, Милана Николића, из Мађера ср. прокупачког, који је као смелији место њих ова дела вршио у срезу косаничком, они се једног дана састану у кафани „Локошница“ у Прокупљу, где се договоре: да 17 марта Трајко оде у Куршумлију и тамо се нађе са Петром, те да обиђу стан своје жртве, прегледају

авлију и положај куће, па се врате у Точане, где ће их Милан очекивати.

Одређеног дана Петар и Трајко нађу се у Куршумлији у једној малој кафани, по том прођу улицама кроз Куршумлију и са две стране обиђу стан Јездимиров, па кад све прегледају врате се поново у варошицу. Да овај састанак њихов не би пао у очи, Трајко је био понео сикиру, да је оправи и оправио је код једног ковача. Пред ковачем је изјављивао како је само због те сикире морао долазити Куршумлију.

После овога, око четири сата по подне, Трајко пође за Точане, а Петар застане кратко време, па се и он крене за Трајком. У путу, који је дуг око 10 км. стигне Трајка и тако удружени дођу у Барлово, где сврате у механу. Како још није било време састанку њихову са Миланом, на одређеном месту близу механе, они се задрже у механи и поруче да пију ракије. У механи било је неких сељака и они да би затурили траг свог заједничког пута, сами поведу разговор о доласку њихову у Барлово, којом приликом Петар изјави пред људима, како је дошао у Барлово да тражи волове за орање, а у исто време са тим сељацима поведу разговор о неком убиству у прокупачком срезу, којом приликом Петар каже: „Ето видите невика је на мене и Трајка, да убијамо људе, и да Бог сачува да ноћас ко погине у Куршумлији, опет би ми одговарали, ма да смо далеко од Куршумлије два сата и ма да се ја не могу вратити ноћас тамо, пошто је сада већ доцкан". После овога одмах устане Трајко, под видом, да ће да иде кући и позове Петра, да и он са њим пође у Точане, те да код њега ноћи, јер је, вели, доцкан да се сам враћа у Куршумлију. Петар је се пред сељацима устезао поћи да ноћи код Трајка, ну најзад је пристао. Изашли су у први сумрачак из механе и пошли пут Точана. Уз пут до границе среза прокупачког на друму Куршумлија — Прокупље, на одређеном месту састану се са Миланом Николићем, који их је ту очекивао. Пошто су сва тројица имали само револвере, то одмах пођу у Точане Трајковој кући да узму његову пушку остругушу. Како су имали прећи реку Топлицу, то се на њеним обалама задрже дуже време, те ту скроје план за убиство Јездимирово.

По том плану Трајко је имао за задатак, да одатле сам пође кући и кроз село где год види ког сељака, да га ослови; с њим мало разговара, каже му, да је био тог дана у Куршумлији ради грађења сикире а кад стигне кући, да напуни своју пушку и преда је свом брату од стрица Ђорђу Анђелковићу, те да је он донесе са муницијом и преда Милану, па он с Миланом да оде ка Куршумлији лакше, а Петар да отрчи што брже може, осмотри патроле у Куршумлији, по том да се врати пред Куршумлију и уведе их неопажене у варошицу и авлију Јездимирову, па он да се врати у кафану и седне између више људи и седи све дотле док не пукне пушка. Кад пукне пушка да буде међу људма, а нарочито да гледа да буде међу службеницима и жандармима или бар у кафани где они буду, јер су њих двојица Петар и Трајко као сумњиве личности на тај начин морали прибавити доказе, да они нису непосредни извршиоци овог убиства, а у сваком другом случају морали би бити бар притворени.

По овом скројеном плану, Трајко прелази реку Топлицу и пролазећи кроз село Точане наиђе на неколико сељака уз пут и са сваким од њих је стао, упитао га где је био и шта је радио, по том му казао како је он ишао у Куршумлију, те оправио сикиру, као врло потребну за сутрашњи дан, ради сече дрва. Кад је стигао кући саопшти цео план своме брату од стрица Ђори, напуни пушку и преда му је са још неколико метака, па га испрати, а он се брже најуже и вечера, па бос оде код свог суседа малопродавца да купи дуван. Да би се могао дуже задржати код њега понесе неку збирку народних песама и малопродавца умоли, да он као добро писмен чита, а он и још неки сељаци да слушају. Малопродавац на то пристане и по жељи Трајковој дуго је читао песме једну за другом, а када је било десет часова Трајко је устао и погледавши у сат, који је вечито носио, рекао: „већ је десет сати, време је да спавамо, а ја имам сутра ићи рано на рад", па је стишао.

Ђоре, пак, када је узео пушку од Трајка отишао је право броду на Топлици, где је затекао Петра и Милана, да га очекују. Кад је он код њих стигао Пера је по раније утврђеном плану највећом брзином отишао за Куршумлију а Ђоре и Милан лакшим одом за њим. Кад је Петар стигао у Куршумлију, ушао је у механу где обично долазе жандарми и службеници, и ту затекне сем других службеника и Јездимира, који је с њима седео. Јави им се и седне за други астал да слуша о чему ће говорити и да види куда ће Јездимир из механе. Око осам часова Јездимир устане, и полазећи кући каже друговима да ће ићи код једног свог рођака, да узме жену и одведе кући, па му је немогуће више седети. Чувши за ово, Петар неопажено изађе из механе, осмотри патролу и сиђе испод варошице где у баштама нађе своје другове, који су га очекивали, и уз баште и један воденични јаз, који протиче са јужне стране авлије Јездимирове, пређу преко јаза и уђу на врата у авлију. Ту им Петар покаже стан Јездимиров и прозор кроз који ће пуцати на Јездимира, кад се врати са жечом, па их под брегом остави да чекају, а он се поново врати у механу и седне у друштво неколико људи, па затражи да вечера очекујући сваког часа пуцањ пушке.

У улици Страхинића Бана, која је на јужном крају варошице, на једној узвишици над самом реком Бањском, а према брегу Самокову, бивши управник косаничког пореског одељења подигао је једну врло лепу кућу са изгледом на шумовити Самоков, испод које на стотину метара протиче провидно бистра река Бањска, просецајући узану равницу између Куршумлије и Самокова, а поред самог дворишта под брегом просеца воденични јаз. У дворишту још неуређеном услед преухитреног службеног премештаја сопственика, стоји још неуклоњено нагомилано камење, а спрам ове лепе куће на западном крају дворишта кухиња за кување.

Сопственик куће, прошле године при премештају из среза косаничког, ову кућу са ниским прозорима уступио је бесплатно свом бившем служитељу Јездимиру, да у њој седи и чува му кућу, док се он случајно и поново не врати у Куршумлију.

Ноћ између 17. и 19. марта, била је тамна, са ладном, слабом кишом и по неким пахуљком снега. Већ је било девет и три четврти часа, а спремах Јездимир пон оћној помрчини долазаше кући са својом женом да се одмори у свом стану, па сутра дан поново да пође на своју дужност.

Као исправан, миран и веома повучен грађанин, дошао је Јездимир кући и не слутећи да га четири крвничка ока из мрака иза стена вребају да убију, ну да се плаше отворене борбе и промашаја у помрчини. Не сумњајући да му прети опасност ушао је у свој стан, запалио лампу и свукао се да почине, па стао код топле пећи, према прозору, да се још једном огреје, по том да спава. У овом моменту чу се потмуо тресак са прозора, а Јездимир паде не пустив гласа од себе.

Како је механа, где је Петар вечерао, била у близини овога стана, гости у њој потрчали су на улицу да виде зашто је пукла пушка, а са њима је истрчао и Петар, чудећи се ко пуца у вароши. Чим су изашли на улицу чули су кукњаву код поменуте куће, у којој запомагаше жена убијеног. Ноћна патрола и гости механски појурили су кући убијеног; а Петар се сам враћа у механу и мирно продужава вечеру.

На пуцањ пушке дотрчао је срески начелник са дежурним писаром и жандармима, и у кући су затекли жену Јездимирову, која се преструвљена бусаше у прса, и још неколико блиских суседа, који загледаху мртвог Јездимира. Јездимир лежаше мртав на леђима са повијеним ногама у коленима и разрогаченим левим оком, више ког, под обрвом, стајаше куршум који није пробио кожу, већ се под њом задржао, а крв му лоптијаше на уста и нос. Прегледом одмах је утврђено, да је куршум ударио под десну плећку, па пробивши кроз грудни кош, па уз душник кроз вилице и непце пробио је чеону кост и задржао се под левом обрвом. Остало исечено комаће олова, којим је, сем куршума, била пушка напуњена, задржало се у плећкама и у грудном кошу. Према овоме је одмах и утврђено, да је гађан с леђа и да је био у погнутом положају, кад се био сагао да ложи пећ. Окно на прозору позади њега било је распрснуто у парчад, која су била гарава од барута, а завеса, која је била врло ретка, испробијана махом у кругу на неколико места; у кујни дим од барута. Све ово утврђивало је, да је убица стајао под самим прозором и кроз ретку завесу гледао кретање Јездимирово, па кад му је дошао на мету пуцао на њ па побегао. Сем овога ништа се више није могло утврдити. Ноћ је била таква да се апсолутно ништа видело није, те је зато потера за убицом била безуспешна.

Исте ноћи требало је повести истрагу за убицом. Нико није знао разлог убиства; жена и суседи нису никога приметили те вечери код његове куће, убијени, ма да је био служитељ, рачунао се као веома добар грађанин, који се никада у овој околини ни с ким завађао није; у брачном животу је врло лепо живео са женом, браћа његова која су му убиство и припремила, увек су о њему са похвалом говорила, а нарочито у последње време, задовољавајући и њега и његову матер са свачим што би он захтевао.

(НАСТАВИЋЕ СЕ)

ПОУКЕ И ОБАВЕШТЕЊА

Учињена су нам ова питања:

I

Суд општине бело-црквапске, актом својим Бр. 1136, пита:

„Грађани села Толисавца ове општине, 1907. год. поднели су молбу суду овом и тражили одвајење од ове општине, те да образују за себе општину под називом општина „Толисавачка“, у срезу рађевском округа подринског.

На основу ове поднете молбе, суд општине бело-црквапске 1908. год. у смислу чл. 8. зак. о општинама, овај предмет доставио је надлежној власти, и од тога времена до сада по овом предмету ништа није решено. У овом времену, грађани села Толисавца, непосредно су слали молбу Народној Скупштини и тражили: да и даље остану грађани општине бело-црквапске.

Решењем Народне Скупштине од 22. маја ове год. одобрено је, да се село Толисавац од ове општине одвоји, и да образује само за себе општину, што је ово и указом од 4. јуна ове год. одобрено.

Ну како су грађани села Толисавца, 22 маја ове год., поднели накнадну молбу суду овоме и траже да и даље остану грађани ове општине, то се моли уредништво да по овоме даде своје обавештење о томе:

Може ли суд и одбор ове општине одредити грађанима села Толисавца, по поднетој њиховој молби, дан за гласање да и даље остају грађани општине бело-црквапске, у којој су и данас, пошто ни у ком случају сада не пристају да се од ове општине одвајају, јер немају нигде ничега за образовање нове општине, што су и у својој молби навели“.

— На ово питање одговарамо:

Кадгод се општини поднесе предлог у смислу тачке 4. чл. 34. закона о општинама, она је дужна да по чл. 8 64. и 65. истога закона сазове засебан збор.

Ако, дакле, постоји захтев сељана села Толисавца, да се поново придруже тој општини, онда општина нека сазове збор и одлуку овога спроведе надлежној власти, пошто мора изаћи нов указ о спајању.

Како би сада имао да се изврши указ од 4. јуна ове год. о спајању, то нека суд засебном молбом умоли г. Министра Унутрашњих Дела, да одобри, да се овај указ не извршује до новог указа о спајању.

При спроводу акта са зборском одлуком, треба такође нарочито нагласити да се са одлуком Н. Скупштине похита како би се избегло одвајање према поменутом указу и поно спајање.

II

Суд општине риљачке, актом својим Бр. 579, пита:

„По чл.ану 55. зак. о нар. школама, месне чланове школског одбора бира, на две године, политичка општина преко свог одбора.

До сада је у општини риљачкој практиковано, да чланове школског одбора бира одбор општине риљачке две трећине, а једну трећину суд општине м. сугубинске у срезу тршетничком, пошто из те општине село Божуревац припада школској општини риљачкој, а политичкој м сугубинској.

Међу тим, у закону о нар. школама стоји, да чланове школског одбора бира општина у којој је школа.

С тога суд моли уредништво за обавештење: да ли је правилна досадашња радња ове школске управе, која захтева да се чланови школског одбора бирају у обе општине, или је правило да општина у којој је школа изабере цео школски одбор, само и из села које припада школској општини?“.

— На ово питање одговарамо:

Кад у чл. 55 закона о народним школама стоји, да чланове месног одбора бира политичка општина, *у којој је школа*, онда тако мора и бити.

Само, наравно, по један одборник мора бити из сваког села, које саставља школску општину.

Како ће политички одбор оне општине, у којој је школа, бирати људе из села која нису у саставу његове општине, и чије грађане не познаје, то је ствар његове увиђавности.

На сваки начин, да одбор ово своје право треба да употреби савесно, и ако ништа друго, оно да бар тражи мишљење од одбора оних општина, чија села улазе у састав школа, и из којих треба да се бирају чланови.

III

Суд општине митровичке у срезу мачванском, актом својим Бр. 1541, пита:

„У овој варошици постојала је Певачка Дружина, која је имала свога хоровођу г. Е. Туму. Кад је се друштво растурало остало је хоровођи дужно на име плате 200 динара,

Хоровођа подигне тужбу противу друштва код овог суда, и суд позове див. председника друштва г. Т. Пантелића овд. — који према правилима код власти заступа друштво — и исти је признао дуг у 200 дин. — Суд на основу његовог признања донесе пресуду којом пресуђује: *да Управа Митровачког Певачког Друштва плати г. Е, Туми 200 динара, и т. д.* Пресуда је саопштена тужиоцу г. Туми и председнику друштва г. Т. Пантелићу, и пошто се није нико жалио, *пресуда је постала извршна*.

Сад г. Владимир Чупић, председник општине салаш ноћајске, као пријемник права г. Туме, тражи да се ова пресуда изврши, и да се од управе наплати 200 динара и осталих трошкова досуђених његовом властодавцу г. Туми.

Позват г. Пантелић, као бивши председник Друштва, да ову суму положи, изјавио је: да целокупна управа солидарно треба да плати овај дуг, јер вели управа га је и примила, а не ја сам, а о томе постоји друштвени записник.

Позвати бивши чланови управе да солидарно плате изјавили су: да о пресуди њима није ништа познато, нити их је ко саслушавао, а није им ни пресуда саопштена, те према томе они неће да плате.

Моли се уредништво, да изволи у једном од својих првих бројева објаснити овом суду, како ће се ова пресуда извршити, и ко треба да плати ову суму?-

— На ово питање одговарамо:

Из предњег питања види се, да је тужено Певачко Друштво, дакле само удружење а не поједини његови чланови управе, нити чланови удружења.

Пресудом је, пак, осуђена *Управа* друштвена, дакле онај, који није тужен.

Сама ова погрешка суда, већ је унапред створила немогућност извршења саме пресуде, која је појачана још и тиме што је примљен одговор бившег председника за целу управу, ма да он у моменту суђења и давања изјаве није био никакав представник друштвени, јер је друштво било раније растурено, и његов председнички положај самим тим анулиран.

Бивши председник, у томе тренутку, могао је давати обвезне изјаве само за свој рачун, ако, наравно, правилима друштвеним није нарочито предвиђено, да је он овлашћени представник и пуномоћник бившег друштва за све његове приватно-правне односаје и после његове ликвидације.

Према овоме, пресуда важи само према бившем председнику, и то по мери његове одговорности у општој заједници *Управе друштвене*, која је осуђена, јер је, вероватно, само толико одговорности на свој рачун и признао, пошто се позвао на записник управе.

Према осталима она се не би могла извршити, пошто у спору нису били заступљени и у опште представљени.

Њих — остале чланове управе — морао би хоровођа оделито тужити за оволико, колико по броју њиховом, а по одбитку председниковог дела плаћања, буде дошло на њих.

Свакако часно би било, да се ово потраживање измири на леп начин, кад је, како се види, оно оправдано.

Ако је иза друштва остала каква имовина, онда треба да се тужи оно, а не поједини чланови, па да се из те имовине и наплата изврши.

Примећује се, да сама ствар није исцрпно представљена у предњем акту, те у толико и одговор не може бити апсолутно прецизан.

IV

Суд општине малчанске, службеним својим актом, спровео је питање свога деловође, који гласи:

„Учтиво молим уредништво за објашњење о овоме што следује:

По §. 13. грађ. с. пост. општински судови примају тужбе и жалбе, усмено, и писмено, а одбране само усмено; саслушавају парничаре и сведоке јавно, извиђају парнице просто, поднете доказе оцењују, према њима ствар пресуђују и одмах пресуде исказују усмено и јавно а пресуде своје извршују сами.

По §. 95. свака писмена тужба мора бити у толико преписа, колико тужених има учесника (§ 74). који се предају туженом на одговор §. 104. пом. зак.

Дакле, из овога излази: да § 13. захтева просто извиђање парнице, док пак § 95. захтева да тужба писмена мора имати онолико преписа, колико има оптужених, којима се преписи на одговор предају §. 104. што мислим да ово друго није просто извиђање парнице.

Разгледајући грађанске спорове у околним општинама, увидео сам, да нигде није поступљено по § 95. нити је суд. односно расматрајући судија, кад су акта по жалби била на расматрање, на овај пропис скренуо општ. суду пажњу, међу тим по једном грађанском спору, који сам ја извиђао, расматрајући судија, по жалби заинтересованог, доноси примедбу у коју поред осталога цитира и то: *да у сваком спору мора постојати тужба тужиочева, која се саопштава туженоме на одговор, и тек кад на исту одговори, или зато проће одређени рок, одређује се рочиште на коме се спор извиђа јавно у присуству парничара.*

Према овоме молим уреднишво за објашњење: да ли и код општинских судова мора свака тужба бити преписана у онолико примерака, колико има оптужених, којима се преписи тужбе на одговор предају, или се и без овога парница извиђа".

— На ово питање одговарамо:

Пошто је у § 13 грађанског судског поступка прописан нарочити поступак за општинске судове, то се тужба не предаје туженоме у препису у смислу § 104. поменутог закона, који одређује поступак код државних судова, него се одређује рочиште и на истом чини извиђај и спор пресуђује.

Другчији захтев расматрајућег судије нема оправдања у закону.

Ако он ипак буде то тражио својим примедбама, општински суд нека да противразлоге, па ће се у пуној седници суда поправити погрешка.

ОДЛУКЕ ДРЖАВНОГ САВЕТА И КАСАЦИОНОГ СУДА

Власт, која је вршила јавну продају непокретног имања, дужна је позвати купца, да у року предвиђеном у § 483. односно у § 507. грађ. суд. пост. положи излицитирану цену, па ако он то не учини, онда да изврши нову продају на његову штету.

Пиротско пореско одељење, за наплату дужне порезе Петра Д. Ц., из Трњана, у 62 динара, извршило је продају једне његове њиве на дан 30. августа 1898. године, и исту уступило Соколу П., из Крупца, за 605 динара.

Актом од 15. јануара 1899 год. дужник Петар обратио се пореском одељењу и у њему навео, да му је купац Сокол исплатио куповну цену ове продате њиве, исплативши такође и његову (Петрову) дужну порезу општинском суду, па је молио одељење, да пише првостепеном суду за издање тапије купцу и без полагања новца.

Поводом ове молбе, пореско одељење донело је 15. априла 1899 год. своју одлуку № 6247., да се ова продаја огласи за неважећу и кауција врати купцу Соколу, пошто је дужни порез Петров измирен, а купац излицитирану цену није до тог времена положио.

После овога, купац Сокол се у 1908 год., у два маха, обраћао Пореској Управи и тражио да се нареди пореском одељењу, да од њега прими излицитирану цену за купљено имање и потом пише суду за издање тапије, пошто имање ужива још од дана продаје.

Поводом ових молби, пореско одељење нашло је, да је његова одлука од 15-ог априла 1899. год. № 6247. постала извршном, јер је молилац примио положену кауцију и противу тог решења није се жалио, па га је с тога решењем од 10. фебруара 1909 године ПорБр. 9590, одбило од тражења, да може сада положити излицитирану цену, као од тражења неблаговременог, пошто то у времену, док је дужник дуговао порез, није учинио, нити је сада до расправе депоновао.

Ово решење одобрио је и Министар Финансија својим решењем од 16. јуна 1909 год. ПрБр. 12899.

По изјављеној жалби, Државни Савет нашао је, да ожалбено решење Министрово не одговара закону из ових разлога:

„Када се из акта овог предмета види, да је жалитељ купио на јавној лицитацији једну њиву, коју је пореска власт продала за наплату дужне порезе, онда је по § 483. у вези § 484. грађ. судског поступка пореска власт била дужна да жалитеља, као купца тог имања, чим је продаја постала извршном, позове, да излицитирану цену положи у одређеном року (§ 483. односно § 507. грађ. судског пост.), па ако овај то не би учинио, онда да у смислу § 484. грађ. суд. поступка изврши нову продају на штету жалитељеву.

Пореска власт не само што није тако поступила. но је шта више, кад јој се сам порески дужник обратио молбом, тражећи од ње да пише суду за издање тапије жалитељу и без полагања излицитиране цене, пошто је измирио сву дужну порезу његову а остатак њему — пореском дужнику — дао, донела своје решење № 324., којим је молиоца одбила од тражења са разлога, што жалитељ излицитирану цену није положио извршној власти, но њему — молиоцу, а које решење жалитељу није ни саопштила, па затим донела и друго решење № 6247., да се продаја огласи за невредећу и купцу врати кауција, пошто је дужна пореза измирена, а које такође, како се из акта види, жалитељу није саопштено.

Према оваком стању ствари, пошто напред поменута решења пореске власти нису саопштавана и жалиоцу, као непосредно заинтересованом лицу, да би противу њих могао употребити правна средства, онда отпада као неумесно тврђење Министрово, да су та решења према њему постала извршна, те је Министар, када пореска власт није поступила по § 483. у вези § 484. грађ. суд. пост. и жалитеља као купца позвала да за купљено имање у одређеном року положи излицитирану цену, био дужан, да се упусти у оцену овог жалитељевог тражења и о томе, с обзиром на напред изложено, донети своју одлуку".

Министар Финансија писмом од 22-ог јануара 1910, год. ПрБр. 911, известио је Државни Савет, да предње примедбе усваја и да ће у смислу истих издати жалиоцу друго решење.

Одлука Државног Савета од 16. фебруара 1910 године Бр. 797.

За уништај јавних продаја надлежни су једино првостепени судови, и по томе власт, која је јавну продају вршила, не може сама ту продају ништити и оглашавати за неважећу, нити њене одлуке о томе могу у опште произвести каква правна дејства према интересованима.

Пореско одељење среза колубарског, за наплату дужне порезе Живка М., земљ. из Дудовице, извршило је на дан 28-ог децембра 1900 год. продају његовог непокретног имања и једну парцелу уступило Недељку Ђ., онд. за 54 дин., наплативши од њега том приликом 10 дин. на име кауције.

По извршеној продаји, молбом од 2. јануара 1901. год. Н. Н. обратио се пореском одељењу. тражећи, да се продаја у погледу овог имања, које је уступљено Недељку, огласи за неважећу, пошто је то имање одн. та парцела његова својина, за доказ чега поднео је тапију.

Општински суд, поводом ове молбе, известио је пореско одељење, да је ова парцела по пописној књизи „Б", у величини 2·90 ha, одиста пренета на Н. Н. по поднесеној тапији од 21. маја 1896 год. али у величини 2 43 ha.

На основу овога, пореско одељење решењем својим од 11. јануара 1901. год. № 92. одлучило је, да се продаја ове парцеле уништи и купцу Недељку врати положена кауција.

Ово решење саопштено је Недељку 16. јануара 1901. године.

Молбом од 31. јула 1907. год. Недељко је тражио, да му се купљено имање уступи на уживање и слободно располагање, пошто се од њега претходно наплати рест излицитиране цене.

Пореско одељење нашло је, да је његово решење од 11. јануара 1901. године № 92. постало према молиоцу Недељку извршно, пошто се противу њега није у законом року жалио, па га је с тога решењем од 9. јуна 1909 год. ПорБр. 2055. одбило од тражења.

Ово решење одобрио је и Министар Финансија решењем од 17. септембра 1909. год. ПрБр. 16925.

По изјављеној жалби, Државни Савет нашао је, да ожалбено решење Министрово не одговара закону из ових разлога:

„Не стоји навод ожалбеног решења, да је тражење жалитељево неумесно само по томе, што је решење пореског одељења од 11. јануара 1901. год. № 92., о уништају продаје, постало према њему извршно, јер и ако стоји то, да је решење № 92. постало извршним, ипак то у овом случају не може имати никаква утицаја на тражење жалитељево.

По глави XIX. грађ. судског поступка, за уништај јавних продаја надлежни су првостепени судови, а не пореска одељења. Према томе, решење пореског одељења № 92., којим је оно уништило продају имања, уступљеног жалиоцу, и ако је извршним постало, не може према жалиоцу, као купцу тог имања, произвести никаква правна дејства, јер је донесено од апсолутно ненадлежне власти. С обзиром на то, Министар је, у смислу чл. 19. пословника за Пореску Управу, требао претходно извидети, да ли је ову продају одобрио суд, као надлежан, па потом упустити се у оцену жалитељевог тражења, и у смислу § 483. односно § 507. грађанског судског поступка донети своју одлуку".

Министар Финансија писмом од 3. фебруара 1910 год. ПрБр 2055, известио је Државни Савет, да се са овим посматрањем слаже, и да ће у том смислу издати жалиоцу друго решење.

Одлука Државног Савета од 16. фебруара 1910 год. № 1171.

Јос. К. Ст.

СЛУЖБЕНЕ ОБЈАВЕ

ТРАЖЕ СЕ

Јанко Вуљевић, Црногорац, потребан је кварту врачарском да се испита као сведок. Позивају се све полицијске власти, да га у своме реону потраже и резултат трагања да саопште непосредно кварту врачарском, у року од пет дана, с позивом на акт Бр. 7400.

Наталије Стојановић, службавке из Београда, нестало је пре месец дана, и до данас се не зна где је. Она је стара 17 година, средњег раста, добро развијена, од одела на себи имала је: белу блузу, црну сукњу, и плитке ципеле. — Акт кварта варошког Бр. 10958.

Александар Стаменковић — Шарковић, из Орљана у срезу прокупачком, стар 24 године, смеђ, малог раста, у сељачком оделу, потребан је Управи града Београда ради извесног саслушања. Пронађеног упутити Управи с позивом на њен акт Бр, 29031.

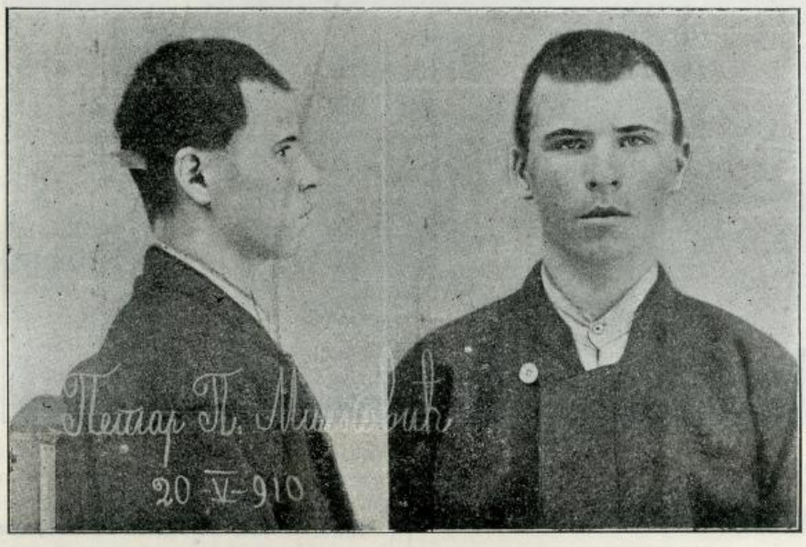
Аранђела Николајевића, из Ћуприје, нестало је 16. прошлог месеца, и до данас се не зна где је. Он је стар 28 година, висок, црномањаст, у лицу сув, у оделу сељачком. — Депеша начелства округа моравског Бр. 9314.

Александар Цакић, аустро угарски војни бегунац, коме је одређено за место сталног становања Прокупље, побегао је у намери да пређе у Турску. Он је малог раста, плав у тегет оделу, са зеленим шеширом на глави. — Депеша начелства округа нишког Бр. 17467.

ПОТЕРЕ

Петар Миљковић и **Риста Кржан,** осуђеници, чије слике износимо, побегли су из пожаревачког казненог завода 24 прошлог месеца.

Петар је родом из Слатине у срезу зајечарском, стар 16 година, висок 164 см. очију жућкасто-зелених, косе смеђе. Од особених

знакова има: на другој и трећој фаланзи средњег прста, леве руке, две белеге од посекотине, незнатне величине; два младежа у величини сочива на левој страни врата; младеж величине сочива за 9 см. изнад пупка и за 2 см. у лево од медијане.

Риста је родом из Дубоке у срезу звишком, стар 16 година, висок 163 см. очију жутих, косе црне. Од особених знакова има: белегу од посекотине неправилног облика, величине 1·5/1 см. за 6 см. изнад трагуса левог уха; брадавицу мађаву, величине житног зрна за 2 см. испод и испред лоба левог уха; и младеж величине житног зрна од 14 см. испод 7 с и за 6 см. у лево од кичме. Депеша начелства пожаревачког Бр. 3258.

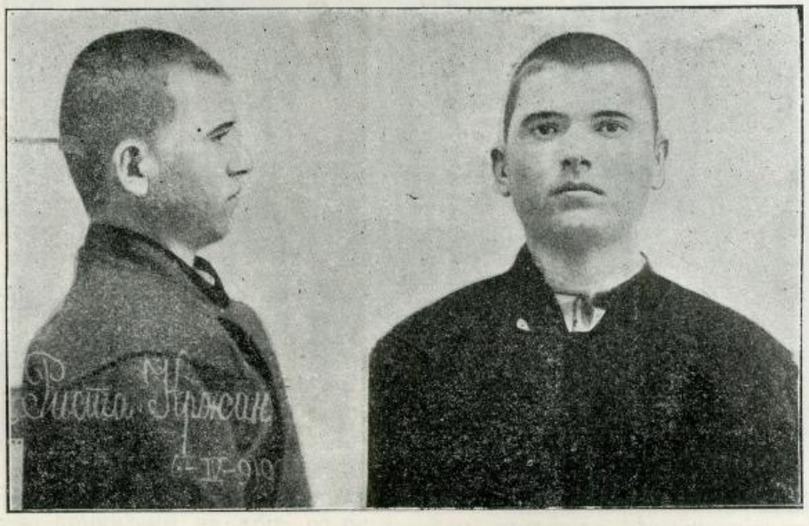
Гаврило — Гаја — Ћајић, из Бачевца, у округу ужичком, има да се узме на одговор. Он је стар 23 године, раста малог, црномањаст, риђих бркова. — Акт начелника среза тамнавског Бр. 13015.

Младан Цветковић, из Медошевца, извршио је убиство, па затим побегао. Он је црномањаст, очију плавих, висок. На себи је имао антерију од лесковачке ћитајке, на ногама опанке и на глави шубару. — Депеша начелства округа нишког Бр. 13471.

Ђура Илић, аустријски војни бегунац, који је био на раду у лесковачкој фабрици, побегао је из фабрике пошто је извршио крађу. Он је стар 23. године, омален, плавих бркова, са шајкачом на глави. — Депеша начелника среза лесковачког Бр. 19306.

Миливоје Петровић, келнер из Шапца, украо је своме газди 250 динара па затим побегао. Он је стар 16 година, смеђ, у оделу грађанском плаве боје, са шеширом на глави и опанцима на ногама. — Акт начелства округа подринеког Бр. 14509.

Алексица Н. коцкар, родом из Сараорца, на разбојнички начин отео је Милији Милосављевићу, тежаку из Пожаревца, 180 динара, па затим побегао. Он је малог раста, црномањаст, са малом црном брадом, у оделу је грађанском са опанцима на ногама. — Депеша начелства округа пожаревачког Бр. 12249.

Бошко Николић, скитачки Циганин, 29. прошлог месеца побегао је испред спроводника. Он је стар 26 година, малог раста, сувоњав.

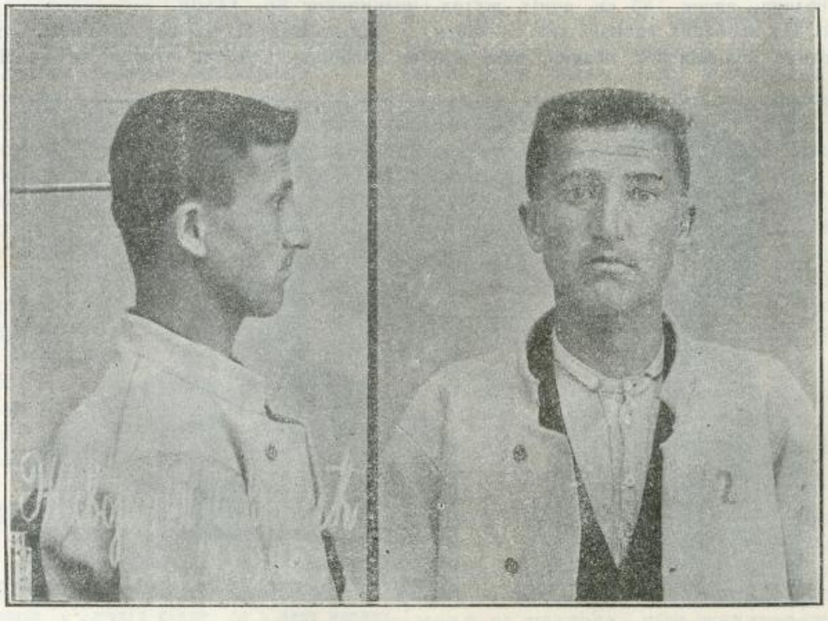
У оделу грађанском, похабаном, са опанцима на ногама. Пронађеног спровести начелнику среза јасеничког округа крагујевачког. — Депеша начелника сраза жичког Бр. 16146.

Драгиша Вељковић, звани «Гишица» и **Живојин Павловић,** из Алексинца, чије слике износимо, оба коцкари и осуђеници београдског

казненог завода, побегли су из града 27-ог прошлог месеца.

Драгиша је родом из Београда, стар 35 година, висок 169 с. м. косе смеђе, браде црне, очију угасито-жутих. Од особених знакова има: белегу од посекотине у облику праве линије, правца косог, на првом зглобу левог палца; белегу од посекотине у облику праве линије,

правца косог, у величини 1·5 см. на првој фаланзи истог палца; тетовирани знак у облику срца са написом «1875» на средини леве долактице; тетовирани знак у облику гранчице, величине 15 см., на средини десне долактице; прст на левој руци, на трећој фаланзи незнатно деформиран; белегу од опекотине, овалног облика, величине 1 см. на десној страни потиљка, и на грудима младеж величине сочива за 8 см. испод споја кључних костију на медијани.

Акт управе београдског казненог завода Бр. 4892.

Антон Клаузер звани **Јулијус — Туман,** портир из Беча, чију слику износимо, проневерио је 12000 круна у Бечу па затим побегао. Он је стар 48 година, висок 180 с. м. смеђе косе и браде, приметно широког чела, по занату шустер, носи цвикер а при читању служи се лупом. На молбу овдашњег аустро-угарског

консулата износимо и његову фотографију, — Акт Управе града Београда Бр. 30786.

Препоручује се полицијским и општинским властима, да за овим побеглим лицима учине најживљу потеру, и у случају проналаска стражарно их упуте власти која је потерницу издала, с позивом на означене бројеве акта или депеша.

КРАЂА

Непознати крадљивци украли су у Крушевцу Сретену Стојановићу, тежаку из Бивоља, два вола заједно са колима. Један је во матор 6 година, плав, без десног рога и на левом жигосан; други је сив и без роваша. — Депеша начелства округа крушевачког Бр. 10661.

Непознати крадљивац украо је ноћу између 27. и 28. прошлог месеца испред ковачнице Јоце Јуришића, ковача из Београда, једна кола за једног коња, префарбана зелено-жутом бојом, а гвоздени делови офарбани црном бојом; на колима је нов патос од дупних дасака. Ова је кола погађао да купи некакав Циганин стар 30 година, средњег раста, пун. — Акт кварта теразијског Бр. 9972.

Обраћа се пажња свима полицијским и општинским властима на ове крађе и крадљивце.

СКРЕЋЕ СЕ ПАЖЊА

Из канцеларије суда општине добрњске украдена је књига сточних пасоша серија CCCXVI од бр. 131 до бр. 200 закључно. Како је у канцеларији био општински печат, то су крадљивци вероватно ове пасоше снабдели и општинским печатом. — Акт начедника среза млавског Бр. 13372.

УХВАЋЕН

Тодор Јовановић, одбегли осуђеник пожаревачког казненог завода, чију смо слику и потерницу изнели у бр. 32 ухваћен је.

Штампа Краљ. Срп Државне Штампарије уредник **Милорад А. Вујичић**

БРОЈ 35. У БЕОГРАДУ, НЕДЕЉА 12. СЕПТЕМБРА 1910. ГОДИНА VI

ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК

СЛУЖБЕНИ ЛИСТ МИНИСТАРСТВА УНУТРАШЊИХ ДЕЛА

„ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК“ излази једанпут, а према потреби и више пута недељно. Претплата се полаже у напред, и то најмање за пола године код свију полицијских власти, и износи: 20 динара на годину за државна и општинска надлештва, а за све друге претплатнике у опште 12 динара годишње. За иностранство: годишње 24, полугодишње 12 динара у злату. Поједини бројеви **„Полицијског Гласника“** не продају се. Рукописи се не враћају.

СЛУЖБЕНИ ДЕО

Указом Његовог Величанства Краља Петра I., на предлог Министра Унутрашњих Дела, а по саслушању Министарског Савета, решено је:

да се Д-р. Сотиру Андрејевићу, лекару среза власотиначког, уважи оставка, коју је поднео на државну службу.

Из канцеларије Министарства Унутрашњих Дела, 31. августа 1910 г. у Београду.

Указом Његовог Величанства Краља Петра I. на предлог Министра Унутрашњих Дела, а на основу чл. 34. закона о пословном реду у Државном Савету, одобрено је решење Државног Савета од 5. августа 1910. године Бр. 7360 донесено на основу чл. 144. тач. 9. Устава, које гласи:

„да се Антон Ковач, инжињер Дирекције Срп. Држ. Железница, родом из Боровнице у Крањској и поданик аустријски, по својој молби прими у српско поданство, изузетно од §. 44. грађанског закона, пошто је поднео уредан отпуст из својег досадашњег поданства.“

Из канцеларије Министарства Унутрашњих Дела, 31. августа 1910. г. у Београду.

Указом Његовог Величанства Краља Петра I., на предлог Министра Унутрашњих Дела, а по саслушању Министарског Савета, решено је:

да се Василије Николајевић, полициски писар друге класе среза јасеничког, округа смедеревског, на основу §. 76 закона о чиновницима грађанског реда, отпусти из државне службе.

Из Канцеларије Министарства Унутрашњих Дела, 3. септембра 1910 г. у Београду.

Његово Величанство Краљ Петар I благоволео је, на предлог Министра Унутрашњих Дела, поставити:

за лекара среза љубићског Здравка С. Ивковића, лекара среза рачанског, по молби.

Из канцеларије Министарства Унутрашњих Дела, 4. септембра 1910. г. у Београду.

Његово Величанство Краљ Петар I. благоволео је, на предлог Министра Унутрашњих Дела, поставити:

за архивара прве класе санитетског одељења Министарства унутрашњих дела Милана Д. Фундука, архивара друге класе санитетског одељења истог Министарства; и

за писара друге класе санитетског одељења Министарства унутрашњих дела Љубомира Маринковића, писара треће класе санитетског одељења истог Министарства.

Из канцеларије Министарства Унутрашњих Дела, 4. септембра 1910. г. у Београду

РАСПИС

свима начелствима и управи града Београда

Једна од најглавнијих мера предохране против појаве и разношења заразних болести, а *нарочито колере*, јесте проналажење и изолисање првих случајева разбољевања.

Да би се ова мера предохране могла остварити, потребно је, да се са *најскрупулознијом тачношћу* врше постојеће наредбе, које се односе на констатовање, пријаву и извештавање да се нека заразна болест појавила

Нарочиту пажњу треба лекари да обрате на болеснике са сумњивим знацима разбољевања, и ток болести озбиљно прате до утврђивања тачне диагнозе.

Ради постигнућа наведеног циља напоминьем. да је расписом од 15. марта 1902. год. СН. 2155., и допуном овога расписа од 19. марта 1903. год. СН. 2462 (Санит. Зборник св. III књ. прва стр. 104. и 117.) јасно прописано за које се болести извештаји подносе, ко их подноси, коме се подносе и за које време.

Овде нарочито напоминьем. да су начелства дужна Министарству унутрашњих дела подносити извештаје *за прошлу седмицу, најдаље до краја текуће седмице*, и да ћу водити строг рачун како се ова наредба врши и примењивати прописе члана 16. тач. 13. измена од 1884. године у закону о уређењу санитетске струке и о чувању народног здравља.

Препоручује се начелству — Управи да се стара за тачно вршење ове наредбе.

СН. 9596.

29. августа 1910 год.
у Београду.

Министар унутрашњих дела,
Љ. Јовановић с. р.

СТРУЧНИ ДЕО

О ТУЖБИ ЛИЦА ПОВРЕЂЕНОГ КРИВИЧНИМ ДЕЛОМ

(О ПРИВАТНОЈ ТУЖБИ)

I. Има кривичних дела, по којима се само онда може повести истрага, и чији извршилац може према томе само онда бити кажњен, кад постоји тужба лица повређеног кривичним делом и у опште лица овлашћеног на тужбу. *Тужба повређеног је дакле изјава воље од стране повређеног, да се поведе кривична истрага по извесном кривичном делу.* Која се кривична дела ислеђују по тужби повређеног, изрично је наглашено у законским прописима, где се о истима говори. Таква су кривична дела н. пр. извесни случајеви телесне повреде (§§ 173—186, 179—180) и браколомство (§ 196).

II. На разне начине се је образлагао захтев тужбе повређеног код ових кривичних дела. 1. *Binding* наводи неколико могућних разлога ове установе, али с обзиром на природу кривичних дела, која се по позитивном законодавству ислеђују по тужби приватног тужиоца, он налази само један за уместан. Законодавац је, вели, хтео у овим случајевима, да главни циљ казне потчини њеном споредном циљу: *задовољењу* повређеног кривичним делом, те се казна има овде схватити првенствено као задовољење повређеног (Privatgenutung).[1]

[1]) Handbuch 606.

Разлог не изгледа ни мало оправдан, јер би онда изашло, да право на казну припада у овим случајевима појединцу, да дакле казна ту није казна у смислу данашњег Кривичног Права. 2. *Hälschner* вели, да разлог треба тражити у томе, што код ових кривичних дела постоји опасност, да се кривичном истрагом по званичној дужности интерес повређеног или интерес штићења моралних односа између породичних чланова повреди више, него ли самим кривичним делом. Овај је разлог тачан, али није у стању, да објасни све случајеве, где се ислеђење врши по тужби. 4. *Schütze* наводи шест разлога: 1° Код ових кривичних дела тешко је повући границу између приватног и кривичног неправа. 2° Обзир на односе државног и материјалног права. 3° Могуће је, да би за повређеног произишла већа штета из кривичне истраге, која се води без његове воље, него ли из самог кривичног дела, или 4° да је интерес породични противан истрази. 5° Тешко је доказати, да кривично дело постоји, ако сам повређени не допринесе том доказивању, 6° често су повреде и сувише безначајне, да би се кривична истрага повела по званичној дужности (Minima non curat praetor). Неки од ових разлога су умесни, али је погрешка *Schütze-ова*, што не води рачун о различности природе кривичних дела, код којих се истрага води по тужби, већ држи да су разлози исти за све њих. Неки писци воде рачуна о оној разлици. 4. Тако према *Meyer-y*[1]) треба разликовати две групе кривичних дела по тужби; 1° она где је истрага без тужбе повређеног *непотребна*, а то су кривична дела, која се састоје у *незнатној* повреди личности и имовине (као лаке телесне повреде и просте крађе), и 2° она, где би истрага без тужбе повређеног била *штетна*, а то су кривична дела против моралности, она, која задиру у породичне односе (н. пр. породична крађа § 235), и у опште, код којих би истрага без тужбе повређеног могла овом нанети више штете но само кривично дело. 5. *Liszt* разликује такође две групе кривичних дела по тужби: 1° она, код којих је повреда правног добра само онда од значаја за јавно-правни поредак, кад се повређени осећа повређеним и то осећање изјави у облику тужбе (таква су кривична дела против моралности) и 2° она, код којих државни интерес на кривичну истрагу постоји, али где је држава потчинила овај свој интерес могућем интересу повређеног, да се не води истрага, т. ј. где она задовољава свој интерес на истрагу само онда, кад повређени тужбом изјави, да нема противни интерес[2]) Образлагања *Meyer-ова* и *Liszt-ова* поред наведене добре стране, нису ипак у стању, да обухвате сва кривична дела, која се ислеђују по тужби повређеног. 6. Тако исто је неуместан разлог, који се обично наводи од француских писаца: законодавац је држао, да интерес друштвени мора уступити пред вољом интересованог појединца, који ћути.[1]). 7. Према нашем мишљењу треба разликовати три групе кривичних дела по тужби: 1° она, код којих повреда добра, против којих су управљена може бити различне тежине, те се истрага без тужбе повређеног у случајевима незнатне повреде појављује као излишна (тако лакши случајеви тетесне повреде, крађе, утаје, преваре и т. д.); 2° она, код којих би истрага без тужбе повређеног могла бити штетна по њега или његову породицу, где би другим речима повређени имао интереса, да се не води кривична истрага (тако браколомство — 196, одвођење туђе жене — §197, увреда и клевета — §§ 206 до 216); 3° она, чија се радња у конкретном случају појављује као противправна само онда, кад је онај против кога је она управљена, осећа као повреду свог добра, т.ј. кад је он не допушта, и то изјави подизањем тужбе. Тако т. зв. реална увреда, — §213: интиман додир једне девојке може од ове бити осећен као увреда или не, и зато је сасвим разумљиво, што законодавац захтева тужбу повређеног. Кад би се истрага водила по званичној дужности, извршилац интимног додира могао би бити кажњен, и ако исти није осећен као увреда, и ако дакле кривично дело увреде не постоји. Као што се види, разлог је различан за сваку од трију група.

III. *Binding* је противан овој установи, и наводи следеће разлоге против ње: „Она ошћењује државу као овлашћеног на казну, на кривичну истрагу, аболицију и помиловање. Не њена потреба за тужбом казном и милошћу, већ потреба тужиочева меродавна је. 2. Она ошћењује повређеног, који није у стању, да благовремено подигне тужбу, коме дужности пристојности уста затварају, или који нема права на тужбу, али има несавесног заступника. 3. Она нарушава на најосетљивији начин начело правде, да подједнаку виност подједнаку награду треба да добије. 4. Она предаје државне власти приватној самовољи на мало достојан начин. 5. Она напротив подржава кривца, кога можда спасава казне; не мање: 6. подржава ниска осећања код лица на тужбу овлашћеног, које са својим правом недостојну трговину води, и које се њиме баш на уцењивање изазива; најзад: 7. подржава заступника повређеног, лица неспособног за тужбу, који хоће несавесно да жртвује његове интересе. Не може се оспоравати, да су ови разлози у многоме тачни, али ипак они нису толико јаки, да би могли претегнути над она три мало час наведена који говоре у прилог ове установе.[2]) Потреба за истом призната је од свих писаца, и задовољена је у свим казненим законодавствима. Она је немогућа само с *Binding*овог гледишта о кривичном делу. Према њему се ово састоји у непослушности према државној власти. Пошто је према томе казни циљ прибављање поштовања овој власти, то се она мора изрећи, чим кривично дело постоји без обзира на то, да ли повређени кривичним делом то хоће или не.

IV. Врло је спорно, да ли је тужба повређеног *услов инкриминације* (услов кажњивости, како вели општа теорија о појму кривичног дела) или *процесна претпоставка* (т. ј, околност, од које зависи само, да ли ће се моћи повести кривична истрага). Према већини она је процесна претпоставка[1]). Кривично дело (н. пр. браколомство) постоји на тај начин, и ако тужба није подигнута .Ово је мишљење једино умесно с гледишта позитивног права. *De lege ferenda* међутим треба чинити разлику већ наведену међу кривичним делима. На име код кривичних дела треће групе подизање тужбе од стране повређеног треба сматрати као услов инкриминације, јер ту постојање кривичног дела зависи од осећања повређеног, тако да кад лице у питању не осећа радњу као повреду свог добра, о кривичном делу не може бити говора.

Према некима подизање тужбе од стране повређеног је услов инкриминације (кажњивости). Радња код кривичних дела по тужби према схватању законодавчевом је, вели се, у опште подобна да повреди, а да ли је она у конкретном случају то дејство имала, да ли према томе она у ствари сачињава кривично дело, зависи од тога, да ли је тужба подигнута[2]). Но ово би значило, да постојање кривичног дела зависи од самовоље појединаца, изузев трећу од нас наведену групу кривичних дела, где у ствари постојање кривичног дела зависи од осећања појединаца.

Према некима најзад тужба од стране повређеног је и услов инкриминације и процесна претпоставка[3]). Она лежи, како вели *Olshausen*, на граници материјалног и формалног права, не припада ниједном искључиво, али засеца у обе области. Њен материјални значај лежи у томе, што од ње зависи, да ли ће бити казне, пошто је државна дужност кажњења у словљена подизањем тужбе, а формални у томе, што се без ње не може повести кривична истрага.[4]) (НАСТАВИЋЕ СЕ)

Д-р Тома Живановић.

КРИМИНАЛНА ПОЛИЦИЈА

(НАСТАВАК)

Злочинац, који на кратко време пре извршеног злочина није знао шта ће се

---

[1]) *Meyer-Allfeld 246.*

[2]) Lehrbuch 194.

[1]) *B. Garçon 900.* — Француска судска пракса наводи у наслону на *Ortolan-a*, Elements du Droit penal 187л II n° 1693, да се код неких кривичних дела управљених против воље појединца може појавити сумња, да ли овлашћени не би можда радњхгео допустити, и да због тога истрага по њиму треба да се води само по тужби. На основу овога она узима без законског ослонца, да против лова на туђем земљишту може бити поведена кривична истрага, изузев извесне случајеве, само на тужбу лица на лов овлашћеног.

[2]) Против *Binding-a* в. *Merkel* у Zeischrift f. d. g. Strafrechtswissenschaft VI. 510.

[1]) *Liszt* § 45 III; *Finger; 189; Garçon 336; Garraud n. 378 и 379.*

[2]) *Merkel 237, Bikmeyer 54, Kohler* Patentrecht 510, Köhler 19.

[3]) *Hälschner 1* 711 *Schütse*, 166, *Binding* 661, *Bar* III 298, *Olshausen* § *61* 1.

[4]) В. о условима инкриминације и процесним претпоставкама *Живановић* Основи Кривичног Права § 32.

догодити — пошто је његов сусрет са дететом био случајан — имао је увек, како пре злочина тако и у моменту његовог извршења, код куће рума или коњака. Очигледно је, да се он није снабдео алкохолом код неког продавца у моменту извршења злочина, јер би се то знало. После одвођења девојчице, а пре него што ју је опио, злочинац се морао усиљавати да задобије њено поверење. Он јој је причао ласкаве ствари и занимао је, показујући јој најлепше предмете у своме стану, те ју је на овај начин заинтересовао и изазвао на говор. Одушевљена, мала се опијала својим сопственим говором. Овом приликом злочинац се користио и опио ју је, а можда је и она сама попила кобни алкохол, или, најзад, — што је доста вероватно — злочинац јој је силом сипао алкокол у уста, што се може закључити по алкохолу нађеном у плућима, који, дакле, није био прогутан редовним путем. Одмах после овога мала пада мртва пијана. То је, дакле, у кући злочинчевој, а не на ком другом месту, где је она пила алкохол, пошто је готово одмах подлегла можданој и плућној конжестији. Она је умрла у кући свога убице на кратко време после своје вечере. Према овоме, сасвим је очигледно, да она није могла бити одведена далеко од места на коме је пресретнута. Њен завођач могао је, дакле, бити само какав сусед.

С друге стране опет, њено ишчеречено тело било је још вруће у моменту кад је пакет нађен и отворен, што значи да је смрт наступила нешто мало раније пре наласка пакета. Како је, опет, за операције око черечења и паковања леша било потребно извесно време, може се с разлогом закључити да леш детињи, нађен у улици „Hirondelles“, није долазио издалека.

Кућа злочина, према овоме, мора се налазити и у близини места одвођења и у близини места на коме је ишчеречено тело било одбачено.

Дете је напустило домицил својих сродника у 7 часова мање 10 минута; пре 7 часова, т. ј. пре доласка полицијских агената на службу у фламанско позориште, оно је пресретнуто пред овим позориштем и одведено којом „Pierre de Taille“ у стан свога завођача, а између 8 и $8^1/_2$ часова подлегло је конжестији. Пренеражен овом случајном смрћу, злочинац се у први мах био збунио и уплашио, али је убрзо дошао к себи и са највећом хладнокрвношћу приступио черечењу леша и паковању исечених делова. Овај страшан посао, започет око 9 часова, свршен је, по свој прилици, око $10^1/_2$ часова. По овоме је злочинац размишљао где, како и кад да остави пакет с трупом? Избор је пао на улицу „Hirondelles“. Зашто? Зато што је злочинац, као становник кварта, тачно познавао топографију, најзгодније и најмање опасне путеве који воде у центар или у остале квартове, периферију, као и све остале особености региона. Враћајући се, као самац, кући, у разно доба дана и ноћи он је, будући интелигентан и добар посматрлац, уочио места на којима су се жандарми обично налазили, те се с тога и трудио да их избегне приликом ношења пакета с лешом.

У кварту злочина оваквих места има шест: 1. пресек сенског булевара са улицом „Cirque“; 2. place du Béguinage“; 3. раскршће улица: „Laeken“, „Canal“ и „Pont-Neuf“; 4. укрштање улице „Laeken“ са булеваром „d' Anvers“; 5. крај улице „Grand Hospice“ и пресек којова: „à la Nouiile“, „au Bois“, à Brûler“, и aux Boruqus“, 6. тачка сједињења којова: „à la Chaux“, „an Foin“ и „du Comerce“. Немогући без опасности, проћи овим местима, злочинац је, сасвим разумно, изабрао улицу „Hirondelles“. Прелаз улицом „Grand Hospice“ нудио је максимум сигурности, изузев једног малог пута од 60 м. улицом „Laeken“. Остављање леша у југо-источни сектор имало је за циљ још и то, да заведе власт, и да јој скрене пажњу на сумњиву популацију кварта сенског булевара. Злочинац је, дакле, одлично изабрао најбоље, најкорисније и најсигурније место за остављање пакета с лешом. Улица „Hirondelles“ по свој прилици је нормалан и редован пут којим је наш злочинац ишао било при одласку у центар вароши било при повратку кући. С тога је могућно и врло вероватно да је он, приликом свакодневних пролазака овом улицом, видео привремену палисаду око куће бр. 14, и да је његова прва мисао била да пакет с лешом остави у сенци ове палисаде. Улица „Hirondelles“ морала је бити његов уобичајени пут; он је у њој познавао и извесне куће. И доиста, он је, као што нам је познато, оставио прво пакет поред палисаде око куће бр. 14., па га доцније одатле узео и дефинитивно оставио на први степен уласка у кућу бр. 22. Зашто је ово учинио? Зашто је поново узимао пакет и оставио га баш пред кућу бр. 22, а не пред коју другу? Ево зашто. Наш је злочинац, по свој прилици, нервозан, раздражљив и сентименталан. Изненадна Жанина смрт силно је потресла његов егзалтиран мозак и пробудила једно сећање. У нејасном сећању, он је видео кућу бр. 22 у улици „Hirondelles“, у којој се тада налазио магацин са мртвачким венцима. Руковођен несвесним сећањем, злочинац се решио да на прагу овог магацина остави свој мртвачки пакет. Међутим, он је могао знати за овај магацин и сетити га се само с тога, што је добро познавао кварт у коме станује, и што је редовно пролазио улицом „Hirondelles“.

Што се тиче времена остављања пакета $11^3/_4$ часа — и оно је, такође, врло смишљено избрано, јер је то најзгоднији моменат — одмах по свршетку позоришта када се готово цео свет у овом кварту био вратио кући. С друге стране, опет, то је моменат при крају дневне полицијске службе, када уморни агенти престају да обилазе своје реоне, већ стоје на сталним местима и очекују нестрпљиво смену.

Између тачке *A*, центра Жанине опасности, и тачке *Б*, места остављања њеног леша, има отприлике 350 метара. Место злочина мора се налазити најдаље на 350 метара од тачке *A*, у правцу југо-западном, и на 350 метара од тачке *Б*, у правцу северо-западном, у положају који смо, надамо се, довољно одредили.

Ако узмемо, да човек средњег стаса, идући обичним ходом, пређе 5 километара на сат, онда он прелази за минуту 83·3 метра. Наш злочинац морао је, са својом жртвом, ићи много спорије од *A* до *S*. Пошав испред фламанског позоришта пре 7 часова, он је морао приспети у свој стан после 7 часова и 5 минута. При повратку, од *S* ка *Б*, требало му је мање времена, пошто је био сам и ишао много брже. Пакет је остављен у улицу „Hirondelles“ око 11 часова и 45 минута. Може се, према овоме, закључити, да је злочинац напустио свој домицил — место злочина — око 11 часова и 40 минута.

Злочинац је, према свему изложеном, становник кварта улица „Laeken“, сектора „Grand Hospice“. Његов стан, који је удаљен најмање 5 минута од фламанског позоришта, а оволико исто и од улице „Hirondelles“, налази се у најпушћем и најмање надзираваном крају региона.

7. фебруара 1906 год., у очи злочина, овај становник налазио се у своме стану од 7 часова и 5 минута до 11 часова и 35 минута у вече. Он је, дакле, дужан објаснити шта је радио за ово време.

II. „Господин“ а не адраповац; „господин“ из народа.

Творац злочина над малом Жаном био је, према сведоџбама, млад и снажан човек, средњег стаса, живог хода; могао је имати око 30 год.; имао је лице пуно, слично лицу оца Рашел Ван Ланди; носио је кратку и брижљиво поткресану браду, а од одела имао је: горњи капут затворене боје, шешир од ваљане длаке на глави и кожне ципеле на ногама. Његов детаљан опис није се могао добити.

Из ових првих, неодређених и непотпуних података излази, да је злочинац био „господин“, а не вулгарни адраповац. Адраповац, који би ишао с дететом, пао би у очи. Да је злочин извршила каква скитница, она би одвела девојчицу на какво усамљено место и напустила би је по извршеном злочину. Жана је, дакле, одведена у стан каквог „господина“, где је прво силована а потом ишчеречена. Разумна и интелигентна, као што је била, она, у осталом, не би ни ишла са једним адраповцем. Човек са ким је она ишла, и који је успео да задобије њено поверење, био је лепе и пријатне спољашности; то је, дакле, био „господин“.

Међутим овај „господин“, који је носио ципеле и одело једног буржоа, а не качкету и одело човека из народа који се враћа с рада, није могао бити личност вишег положаја. То није био ни аристократа ни интелектуални човек слободне професије, ни богат трговац средње класе. По своме пореклу, „господин“ пре излази из народа и припада друштвеној класи своје жртве. Остављајући на страну групу чиновника, госпођице по радњама или служавке — које живе под истим кровом са господарима, и које су понекад заведене од шефа или синова фамилије код које служе — девојке из народа готово су увек заведене и на зло упућене од младих људи њиховог положаја. Ја никако нисам толико наиван да верујем у врлину виших друштвених класа, и да тврдим да су оне без порока и неспособне за монструозне злочине. Неморал

и порок показују се и у овим класама, али само у другим облицима и под другим приликама. Један лекар н. пр. способан да изврши силовање, завешће и силоваће клијенткињу која долази у његов кабинет, али никад неће у кварту, у коме станује и врши праксу, и у коме је познат, вребати своју жртву и одводити је у свој стан у циљу силовања. У свима случајевима одвођења, силовања и убиства девојчица радничке класе, кривци су свагда били радници, који су припадали истој друштвеној класи којој и жртве. Довољно је сетити се завођача и убица: Менесклуа, Воанија, Рилера, Сампола, Солдана и т. д. који су сви припадили класи занатлија. Атентати и злочини ове врсте противу деце из народа свагда су били извршени од људи из народа, па тако мора бити и са злочином над Жаном Ван Галк. Готово је извесно, да њен завођач, и поред свог одела, спољашњег „господског“ изгледа и свога друштвеног положаја, није буржоа, већ индивидуа из народа која, по своме пореклу, васпитању и ранијем друштвеном положају, припада друштвеној класи његове жртве. Под спољашношћу буржоа, овај „господин“, који је произишао из народа, може бити само занатлија или бив. занатлија.

Шта више — није згорег сетити се — најгнуснији злочини и атентати против детињства у Брислу, вршени су увек у народним кварговима Запада и Југо-Запада: афера Валшера у Моленбеку и три последње афере Ван Галк. Либер и Бело на територији III полицијске дивизије. Доказано је, да су завођачи у двема од ових афера били људи из народа.

III. Самац.

Злочинац, је, без сумње, „господин“, који припада народној класи. Шта више, он је самац, који живи усамљено и повучено. И доиста, наш злочинац не може бити ни ожењен човек, ни удовац и отац продице, ни човек „обавезан“, ни трговац који има сталну радњу, ни лекар који је изненада могао бити позват у свако доба, ни личност која је имала друштвених веза и пријатељских односа, већ је то био самац који је становао у каквој усамљеној кући, најмирнијој и најпушћој улици кварта. То је усамљеник, који не станује ни са родитељима, ни са женом, ни са децом, ни са метресом, ни са пријатељима. Надзор и спремање његовог стана немају никакве везе ни са газдом од куће, ни са главним кирајџијом; он не трпи контролу, ни чувара, ни вратара, нити држи сталну послугу. Спремање његовог стана врши каква кирајџика која станује у истој кући, или нарочита жена која у овом циљу долази свако јутро.

Признајемо, у осталом, да и ожењен човек може патити од содизма и бити способан за злочин силовања. Злочин Солејанов најбољи је доказ за ово, само што је он сасвим различан од злочина из улице „Hirondelles.“ Солејан је нарочито смишљао свој злочин; као пријатељ фамилије своје жртве, успео је да му повере малу Марту, па је одмах злоупотребио поверење. Он је одвео дете код себе у 2 часа по подне, пошто се прво осигурао да његова жена, због извесног спољњег посла, неће бити у стану. Противно овом, злочин из улице, „Hirondelles“ злочин је случајни. јер се сасвим случајно догодило да је мала Жана изишла сама оног вечера кад је злочин извршен. Одвођење је извршено око 7 часова, а остали акти злочина између 7 и $11^1/_2$ часова у вече. У овом времену цео фамилијаран свет био је код својих кућа ради вечере или спавања.

Злочинац из улице „Hirondelles“ чувао је код себе пуних 8 дана ноге своје жртве, што ни у ком случају не би могао учинити да је био ожењен или да је живео у конкубинату. Несумњиво је, дакле, да је наш злочинац, био самац, који је становао без фамилије и млађих примајући, може бити, свако јутро посету једне жене, која му је успремала стан. Цело остало време он је био слободан и независан без икаквог, директног или индиректног, надзора и контроле.

(НАСТАВИЋЕ СЕ)

О ИСТУПНИМ ДЕЛИМА ПО КАЗНЕНОМ ЗАКОНИКУ
и
ЊИХОВОМ ИЗВИЂАЊУ И СУЂЕЊУ

написао
Ал. Н. Стевановић
судија

(СВРШЕТАК)

У последњем чланку предњега написа обећали смо, да ћемо о § 375 *а* кр. законика говорити одлито, и ево нас да се томе обећању одужимо.

Али одмах изјављујемо: да немамо намере износити све случајеве, који се могу јавити из примене ове законске одредбе. јер су они многобројни, те би нас ово одвело у недоглед.

Ми ћемо се њиме позабавити само у толико, у колико г. Стевановић, по нашем мишљењу, погрешно одређује начин, на који ће се приводити крају отпочета истрага по тужбама.

Тако он вели, да ће се у свима случајевима, где је од стране оптуженог оспорена својина заузетог имања, а тужиоц није несумњиво доказао својину истог, упућивати слабија страна на парницу и то *не пресудом*, пошто се ту не може о кривици судити, него решењем, које, по жалби, расматра виша административна власт, а не првостени судови.

Он то потврђује и речима: „*само што у овом случају по жалби решења подлеже расматрању виших пол. власти, јер се не доноше по пропису § 375 а К. З*“.

За овакво тврђење г. Стевановић нема ослонца ни у § 375 *а*, нити у опште у Полицијској Уредби.

Нема, велимо, јер се по подигнутој кривичној тужби и вођеној истрази, по § 36. Пол. Уредбе, има донети одлука: је ли оптужени крив, или не?

Ако се утврди кривица он ће бити осуђен; ако се, пак, утврди његова невиност, било по томе што тужилац није доказао својину земљишта за чије заузеће тужи, било што је кривица застарила. било из којих му драго других узрока, он ће бити ослобођен.

Та одлука, било да се тужени осуђује, било да се ослобођава, мора бити и може бити једино *пресуда* а никако решење.

Облик ове одлуке не може изменити чак ни та околност, што ће се слабија страна њоме упућивати на суд, и што ће у истој бити поменуте и извесне одредбе грађанског закона, као што је н. пр. § 202, 209 и т. д. које регулисавају питање о државини. јер оне су ту употребљене само у толико, да потврде како је доказана невиност окривљеног, те да пресудом може бити ослобођен.

Било да се оптужени осуђује пресудом, било да се ослобођава, она по жалби интересованог подлежи само оцени првостепеног суда, а никако виших полицијских власти.

Сва другчија досадашња пракса не одговара закону.

Од овога могу бити изузетци само они случајеви, кад се не подиже кривична тужба нити истрага води по прописима Полицијске Уредбе, него је у коме другом облику тражена интервенција власти за одржање постојећег стања.

Завршујући, овако, са § 375 *а*, ми бисмо требали ићи редом по постављеном задатку у почетку овога написа, али спречени пречим пословима, ми морамо само узгред да додирнемо неке ствари, и да даљи рад прекинемо, остављајући да се и други који јави са оценом ове књиге.

Дакле:

У чл. 49. своје књиге, говорећи о застарелости кривице, писац вели, да у случају под *в.* пресуда постаје „*извршном онога дана, кога је првостепени суд оснажио или преиначио ожалбену пресуду*“.

Из ових речи сваки би морао извести тај закључак, да пресуда овако застарева и онда. кад би од дана њеногa саопштења, па до одлуке судске, протекло више од три месеца, и ако за то време по томе предмету није *ништа рађено*.

Међутим, такво би гледиште било погрешно, јер у овом случају од дана саопштења, па до дана судске одлуке, застарелост није ничим прекидана, дакле није било никакве јавне акције власти, и пресуда је застарила, те суд не би смео ни доносити никакву своју одлуку.

У члану 53. своје књиге, писац није изнео разлику између амнестије и помиловања, ма да је та разлика од битног утицаја на правилан рад власти, и ма да је она нејасна онима, којима је књига и намењена.

У чл. 56. своје књиге писац говори о комесарима на железничким и другим станицама.

Незнајући да пограничним комесари имају свога основа у железничким конвенцијама, закљученим са суседним државама, а они, опет, по бањама у закону о уређењу санитетске струке и чувању народног здравља, он је за све њих нашао основе постојања на са свим другом месту.

Отуда и закључци, које је правио о њиховој надлежности немају основа у закону.

Додирујући питање: шта бива кад сведок неће да се закуне на свој исказ (чл. 71), писац није дао своје објашњење, него се задовољио тиме да саопшти распис Минист. Унутр. Дела ПБр. 8785/87, у коме то питање такође није расправљено.

У чл. 93. писац тврди, како неблаговремено поднесене жалбе треба одбијати решењем.

Овакав закључак он није могао извести из § 15 и 16. Пол. Уредбе, а нарочито из речи: „*Власт која прими жалбу, дужна је сва акта послати суду у року од 24 сахата*“, јер као што се из овога види, власти се не оставља прво да оцењује благовременост жалбе него и то право припада суду.

Према томе, власт, која спроводи акте, може у спроводном писму истаћи да је жалба неблаговремена и то је све, а да ли неблагоременост одиста постоји или не, има да цени суд.

На овај се начин, у осталом, и сама ствар брже приводи крају, јер отпадају она непотребна решења и жалбе, којих би било, ако би се оцена благовремености оставила властима које изричу казну.

Прелазећи сада на III део књиге, који носи наслов „Преглед Полицијске Уредбе“, ми ћемо прескочити све оно до § 30. и то не због тога, што дотле не би било погрешака пишчевих, јер њих и ту има, поминући узгред само ону, коју је учинио код § 23. где конзулима признаје право екстериторијалитета, него због тога, што смо наше гледиште већ изнели у оцени књиге г. Ђур. Ђорђевића, прећашњег окружног начелника, те нема разлога сада то понављати.

За § 30. „Полицијске Уредбе“, писац је рекао да не важи више, јер су, вели, сви грађани пред законом једнаки, па по томе принципу и начелнику и капетану може судити за иступе из III части кривичног законика општински суд, као нижа власт, по оном општем праву, које му је дато § 4. ове уредбе и чл. 94. закона о општинама.

Ово тврђење не само да није тачно, него је апсурд.

Као што смо и у 36. броју овога листа за 1907 годину, у напису „Упут за полицијске и општинске власти“ рекли, § 30. „П. Уредбе“ важи и данас, јер он регулисава један колико разумљив толико и непходан ред у односају нижих и виших власти.

Без њега би долазило до тако честих сукоба нижих и виших власти, да би то чак одводило до анархије.

Ако би се гледиште пишчево примило као тачно, онда би ми често сретали колико комичне толико и поражавајуће призоре, да општински служитељи терају у судницу начелника окружног или среског, те да тамо одговара што није на време почистио нечистоћу испред куће, што није насуо локве, што је седео у кафани преко прописног времена, и томе слично.

Само тај један разлог био би довољан, да изазове стварање нове законске одредбе у овоме погледу, кад ње не би било, а на страну обзири чиновничке хијерархије и остали.

Међутим, § 30. није противан баш ономе начелу, које је писац истакао, да су сви грађани пред законом једнаки, само што њега писац погрешно схвата.

Тај принцип, да су сви пред законом једнаки, казује само то, да сваки грађанин мора да одговара за своја дела и да подједнако подноси законске последице за њих, али не и то, да сваки мора бити суђен баш од једне и исте власти.

На против, из појмљивих разлога и нужности, многим редовима друштвеним, за једне исте кривице, суде разне власти.

Тако на пр. за убиство, које учини официр, он ће одговарати као и сваки други грађанин, јер је и он једнак пред законом са осталима, али њему неће ипак судити грађански суд него војни, јер су државни разлози пренели ту надлежност на војне судове.

Да ли у овом случају трпи штогод принцип: „сви су грађани пред законом једнаки“. Боже сачувај; он није повређен ни за длаку. Овде је просто реч о разлици власти у чије се суђење предају једни и други грађани.

То изузеће у надлежности власти, није оличено само у овом једном примеру са официрима. Не, њега имамо и код извесних свештеничких кривица, где се надлежност преноси на Духовне Судове, њега имамо код извиђаја чиновничких кривица, где се надлежност извиђаја преноси на нарочите комисије и т. д.

Зар начелник окружни или срески, неће бити такође једнаки пред законом са осталима, над их за кривце из III части кривичног законика не буду судили општински судови, него старије државне власти?!.

Шта би било са ауторитетом ових, и у опште њиховим угледом као надзорних власти над општинским судовима, ако би они знали да их ови могу судити за њихове безначајне грешке, којима су, као људи, подложни.

И, на послетку, да ли би углед власти порасао тиме, што би нижа власт могла судити вишој, и да ли би то казивало колико је у нас високо дигнута свест о једнакости пред законом?!!.

Не, не, писац је помешао две ствари, одговорност пред законом и надлежност суђења, и отуда је и дошло да тврди нешто, чему нема места ни по чему.

На послетку, истичући и ону погрешку пишчеву, учињену код шестог става § 33. где вели да се могу казнити и кривци ако на позив не дођу, а они се, међутим, по § 21. исте уредбе могу само *дотерати*, ми завршујемо оцену ове књиге, уверени да смо допринели, да она буде правилно схваћена.

Дим. С. Калајџић.

ПОУЧНО-ЗАБАВНИ ДЕО

ЈЕДНО ИНТЕРЕСАНТНО БРАТОУБИСТВО

(НАСТАВАК)

Те исте ноћи протурен је глас кроз скупљену светину, да је Јездимир пре неколико година служио у Пожаревцу као жандарм, и да је у служби убио некога човека са јачом фамилијом, и да су се баш тога дана у вече вијала у Куршумлији два страна сељака у оделу пожаревачког сељака, па су га они из освете убили. Друга верзија била је, да је убиство извршено због деобе и наслеђа његовог имања, а трећа, да му је убиство приредила жена, да га се као старог отресе. Иследна власт је прикупљала податке о овоме свему, али ни једној верзији није смела поклонити потпуно пажње; морала је све три свестрано испитати, па тек повести истрагу, ну у исто време је и закључила, да се ово убиство није могло извршити без учешћа озлоглашеног Петра Јовића и другова му, те је Петар још исте ноћи по извршеном убиству притворен. Код њега није ништа сумњиво нађено, ни пушке ни револвера, и ма да је било кишно време и ма да је утврђено, да су убице, бежећи из авлије, морале по мраку газити у јаз, а и преко Бањске, ипак код њега је нађена обућа са свим сува, сем што су му опанци били мало влажни.

После пола ноћи иследник је морао престати са радом, да сутра дан настави. Преко ноћи падне снег тако, да је потпуно покрио земљу, па дакле и отиске од ногу убице, по којима би се могао утврдити бар правац бегства убичиног.

Сутра дан рано срески начелник поново је дошао на лице места, да бар што прибави. На лицу места апсолутно се ништа више није могло прибавити што би ишло на корист истраге. Притворени Петар ни речи о томе није хтео казати, већ је протествовао како су га смели ноћу у затвор терати кад није ухваћен ни на каквом кривичном делу, позивајући се на извесне грађане и жандарме с којима је био за вечером када је пушка пукла. Иследнику остало је било да мотри на држање сродника убијеног, и држање жене његове и њене родбине. Око девет часова већ су почели долазити на жалбу стричеви и браћа од стричева погинулог. Са његовом матером дошло је све што је одрасло, а међу њима и Станко. Иследнику је пало у очи, зашто да не дође Милорад, задружни брат погинулог, док су дошли и многи даљни сродници. Да би ово сазнао, позвао је жену погинулог и мајку, да му то објасне. Приметивши ово, Станко се нечујно привукао и слушао разговор иследников са овим женама, па кад није могао сазнати о чему се говори упитао је иследника о чему пита, можда би му он могао дати обавештења. Прислушкивање његово пало је иследнику у очи и за то је окренуо говор о другоме, а њему поставио питање зашто и Милорад није на „жалбу“ дошао. Одговор, који је раније био спремљен гласно је, да је морао остати код куће, да спреми што је потребно за погреб, јер убијеног мисле сахранити у породично гробље. Тај изговор Станков и друго сумњиво држање његово, дало је повода иследној власти, да одмах претресе кућу Милорадову и притвори га.

Претресом се није могло ништа наћи сумњивог, па ни пушке из које је убијен Јездимир. На испиту није ни речи хтео одати, и са највећим жаљењем говорио је

о овоме убиству. Наговорена од Станка, мати Јездимирова дошла је одмах у среску канцеларију, протествујући зашто су јој затворили „другог хранитеља“ кад су јој душмани једнога већ убили. У то време долази на пијац друг Петров, Трајко Раденковић, и кад је свратио у једну кафану призвао је келнера и шапутом га упитао: да ли је Јездимир погинуо или само рањен, а кад му је он казао, да је погинуо, Трајко му је пожелео души рајско насеље променив се у лицу. Ово је пратио човек, коме је било тог дана стављено у дужност да мотри на сумњиве људе и иследнику одмах достави. Сазнав за ово, буде позван келнер, који тако исто изјави, али да није приметио промену на Трајку, јер на то није обраћао пажњу. Готово једновремено утврђено је, да је Петар с Трајком прошлог дана прошао поред стана убијеног; оба су застајкивали и загледали у кућу његову. Ово да повода иследнику, те и Трајка саслуша, па добивши тај факт као основ подозрења, а имајући вечито противу таквих лица многобројне удаљене основе из § 125. кр. суд. пост. иследник и њега и Петра стави у притвор и под истрагу. Рђави изгледи на успех декуражирали су грађанство, које с нестрпљењем очекиваше исход истраге, и иследнику ништа више не остајаше, већ да се лати и последњег средства — изношење онакаженог тела осумњиченим убицама, не би ли се из њиховог држања што могло закључити.

Изведен Милорад да види убијенога, бризнуо је у детињи плач, неодавајући се ничим, да је он ма шта знао о овоме убиству. Ово је потресло матер погинулог, те је категорички тражила да иследник пусти Милорада, да јој се кућа, како она вели, не затвори, тврдећи да иследник на то иде, и по њеном захтеву а и према томе што противу њега ништа није стајало, иследна власт је њега морала пустити.

Кад је показан леш погинулог Петру и Трајку, прво су оба пребледела, по том су оба добила жуту боју лица, али као окорели зликовци ничим се више одали нису. Ова промена њихова на лицу поред свега другог довела је до убеђења иследника, да су они умешани у убиство, бар посредно ако не непосредно, те је сву пажњу скренуо на истеђење противу њих, тражећи једновремено узрок овога убиства, јер је пуштањем Милорада напустио и разлог за убиство наслеђе.

Познавање околине за иследника, у оваквим случајевима, од велике је важности а у исто време уживати поверење међу грађанима и где се дело догодило. У овом конкретном случају иследник би морао стати, да све грађанство варошице и околних села није хтело помоћи иследнику да пронађе убицу. Једног дана пријави се иследнику један сељак, па му изјави, да је рад помоћи му да се пронађу убице Јездимирове, али под условом, да се он не увлачи у истеђење као сведок, јер ће фамилија убица, ако се похватају, њега или кога од његовах убити, а да у противном не сме ништа казати по цену живота. Када му је од стране иследника дата реч, да се он неће одати, он је показао лице, које је пре годину дана Станко молио да Јездимира убије, јер му вели одузима неко имање а његовом брату Милораду кућу. Сазнавши за ово, срески начелник је по звао одмах именовано лице, које је после дужег увијања признало, да му је Станко пре године дана нудио две стотине динара, да Јездимира убије, ну да је он ту понду одбио и послао човека, те известио сада убивеног Јездимира, који је то са презрењем одбио, — дакле, опет разлог за убиство наслеђе. Како је иследник познавао Станка као човека слабог духа, одмах је наредио, да се дотерају Станко и Милорад са целом породицом.

После два три сата, у среску канцеларију дотерани су засебно Станко и Милорад, а одмах за њима мајија Станкова а мати Милорадова и њихове жене са одрасл м децом преко петнајст година. Милорадова мати била је слабог здравља, а тако исто и снаха Станкова, за то су одмах пуштене са децом, а одрасли остали пред канцеларијом, а њих двојица потпуно одвојени нису знали, да им је и породица била дотерана. Кад је изведен Станко на испит он је категорички порицао нуђење новца за убиство, а тако исто и Милорад. На Станку се могла приметити узнемиреност и клецање колена а Милорад је био врло мало промењен. При испиту Станко је упитао за снаху и мајију, да и оне нису дотеране, па када му је речено да су и оне у затвору, ма да су међутим, биле пуштене кући, казао је: „пустите њих оне нису криве.“ На питање иследниково: па ко је крив? тргао је се и одгорио, да није ни он ни оне. Није се смело стајати, већ се морало предузети ма што, док њиме влада страх од затвора и док је још у узбуђењу, зато иследник њега одвоји у друго одељење, а позове апсанџију и споразуме се с њим, да у срески подрум уведе једног од слобод њака, који при срезу издржавају затвор за крађумчарење дувана, и нареди му да у подруму стење и потмуло запомаже, а Станко да се проведе поред подрумског прозора да чује стењање. Наредба ова извршена је одмах, — у подрум је уведен слободњак, који се поче кривити и потмуло стењати, као да га стотинама даве, а потом је, Станко поред подрума проведен за затвор. Чувши ово Станко упита апсанџију, да није у подруму његова снаха и мајија или Милорад, а овај му је одговорио, да је у подруму његова снаха са децом и да плаче, што ју је иследник притворио за његову кривицу. Одмах је Станко тражио, да се врати иследнику и апсанџија га је вратио. На питање иследниково зашто је се вратио, одговорио је: „хоћу, да кажем шта знам о убиству Јездимировом, молим те пусти ми снаху с децом, јер она није крива.“ Одмах је наређено, да се његова снâ пусти, ма да није ни притворена, а Станко је на протоколу изјавио, да је Јездимира убио његов брат Милорад, због наслеђа имања, а нарочито куће, која би деобом морала припасти Јездимиру.

(свршиће се)

ИЗ СТРАНОГ СВЕТА

Разбојници на морским лађама. Ових дана војни-окружни суд у Одеси судио је разбојницима, који су једне јулске ноћи у 1907 години на јединствено дрзак начин опљачкали путнике на „Софији“ морској лађи, која је путовала из Одесе за пристаниште Хорли.

Кад је лађа у 10 сати кренула из Одесе, на њој је било, сем капетана, његовог помоћника и 20 људи послуге, још и самдесет путника, међу којима је био и благајник херсонске банке, који је собом носио 50000 рубаља. У 12 сати ноћи, кад је лађа већ била на отвореном мору, на уговорени знак, издвоји се из публике 18 разбојника наоружаних ножевима, револверима и бомбама. Разбојници су у једном трепутку похапсили публику сву, команду и послугу. Неколико њих заузели су капетанов мост и са њега издали нардбу да лађа стане, док су други сишли у машинско одељење и тамо пустили пару из казана; за то време остали су поскидали компа е, звона и пиштаљку и све побацали у море. Све је ово извршено веома брзо и са разумевањем, јер је без сумње међу разбојницима било и таквих, који су одлично познавали службу на морским лађама.

Међу путницима завладала је паника и ужасан страх, те их је арамбаша ових разбојника обилазио и саветовао им, да се не буне јер им тако неће ништа учинити; у противном запретио им је да ће бацити лађу у ваздух.

Кад су разбојници потпуно били обезбеђени од сваког протеста, отели су благајнику 50000 рубаља и од осталих путника покупили до 2000 рубаља. После тога разбојници су отишли у трпезарију; ту су јели и пили, правећи вицеве на рачун поплашених путника, и удварајући се дамама. Кад су тако лумпујући провели скоро два сата, онда на знак арамбаше све путнике и команду затворе у једну велику кајиту и запрете им да ће сваки погинути ако пре 20 минута изиђе из кајите. Том приликом нису као „центлмени“ заборавили да даду бакшиш келнерима и матрозима који су их служили. После свега овог они су поседали у два чамца за спасавање, а трећи који је био на лађи бацили су у ваздух, па су онда отпловили к обали. Сутра дан нађени су чамци на обали код Дофинског брега, а доцније је похватано само десет њих разбојника, од којих је војни суд осудио двојицу на вешала, а остале на робију.

Разбојници по железницама. У Индији не престају разбојништва у железничким возовима. „Daily Telegraph“ у једном од последњих бројева, описује једно грозно разбојништво, које се десило ових дана на East Indian Railway.

У засебном купе-у за даме путовала је једна старија госпођа са троје деце из Бенгалије. Њен одрасли син путовао је у истом возу само у другом купе-у. Кад је воз кренуо из Jamolpore у купе госпође ушла је једна дама, чије је лице било покривено густим велом. Кад су деца поспала и госпођа задремала онда

ова дама (која је била у ствари човек, пребучен у женско одело) баци се на госпођу и почне јој отимати новац и драгоцености које је при себи имала. На вику матере, деца се пробуде и стану је бранити. Не мисливши дуго, разбојник отвори прозор и почне бацати једно по једно дете са воза, који је великом брзином јурио, а после тога извади нож и њиме нанесе несретној госпођи неколико смртоносних рана по врату. У том времену воз је се већ приближавао станици, и разбојник покупивши новац и драгоцености, чим је воз ушао у станицу скочи из воза. Срећом истим возом путовао је комесар железничке полиције и то у истом вагону, те приметивши кад је разбојник скочио, он такође скочи из воза и после дуже борбе а у припомоћ осталих путника успе да разбојника ухапси. Син несрећне госпође одмах је изјавио да су са матером била и деца, које сад у возу није било. Одмах је послат засебан воз који пронађе децу, од које је срећом, само једно теже повређено. Власти се надају да ће помоћу ухваћеног разбојника успети да и остале похватају те тиме открију многа друга разбојништва извршена на железничким возовима.

А. Ј. А.

ПОУКЕ И ОБАВЕШТЕЊА

Учињена су нам ова питања:

I

Суд општине гостиљске, актом својим Бр. 1331. пита:

„У чл. 30. ставу 2. закона о општинама, јасно је прописано, да на општинском збору имају права гласа сви задругари, који су навршили 21 годину, ма колики непосредни порез плаћали, само ако не стоје у изузећу чл. 32. истог закона.

Међутим, поједина пореска одељења, у округу ужичком, неједнако тумаче исти законски пропис, јер при препису распореда бр. 6, за ову годину (чл. 21. *а* зак. о општинама) изостављају све оне задруге, које неплаћају (Укупно цела задруга) 15 динара непосредне порезе, те су искључене и нису ушле у неазбучне спискове за ову годину.

С тога се учтиво моли уредништво, да у свом листу објасни, јесу ли пореска одељења правилно урадила што су изостављене оне задруге, те нису уписате у препис распореда и у неазбучне спискове, и тако искључене од гласања, или задругари имају право гласа на ма колику суму непосредног пореза задруга плаћала?“

— На ово питање одговарамо:

По члану 30. закона о општинама, пунолетни задругари имају право гласа на општинском збору, ма колики непосредни порез плаћали, само ако не стоје у изузећу члана 32. истог закона.

Са задругом се, у овоме погледу, изједначавају и отац и синови, ако у заједници живе.

Ова повластица учињена је у интересу одржања задруге и у опште заједнице родитеља и деце.

Према томе, греше она пореска одељења, која изостављају из преписа распореда оне задругаре, чија задруга не плаћа 15 дин. непосредног пореза.

У осталом, одељења греше већ и по томе, што у опште чине изостављања оних, који не плаћају 15 динара, јер по чл. 21. поменутог закона, она дају општинама веран препис распореда, без обзира на то имају ли сви право гласа или не, па општински судови по чл. 21 б. истога закона сами изостављају оне, који немају право гласа.

Сви они, који су изостављени, треба да траже исправку спискова у законом року.

II

Један полицијски писар пита:

„Молим уредништво да изволи објаснити следеће:

У чл. 153. Устава стоји: „У свима злочинима оптужени мора имати браниоца од како се под суд стави; но ако он не одреди себи браниоца, сам суд ће му га поставити. Окривљени може, ако хоће, имати браниоца и у предходној истрази, у свима кривичним делима“.

Према овоме настаје питање:

1. Може ли оптужени и у притвор стављени, давати код полиц. власти изјаве и узимати адвокате у свако доба, и при стављању у притвор па и пошто је решење о притвору суд одобрио?

2. Имају ли права на то и сродници оптуженог, да и они за њега адвоката код полиц. власти узимају?.

3. Има ли права адвокат да расмотри *сва акта* дотичног предмета *увек*, и при изјављивању жалбе на решење о притвору, па и пошто суд притвор одобри; или он расматра само *решење* о притвору?

Ово је објашњење потребно, јер појединн адвокати захтевају од полиц. власти, да им се дозволи расматрање свих акта и онда, пошто је дело ислеђено и оптужба формирана, као и за време, док је дело у току ислеђења?“

— На ово питање одговарамо:

Друга реченица чл. 153. Устава јасна је.

По њој окривљени може, ако хоће, имати браниоца и у претходној истрази, дакле и у оној код полицијске власти, и то како пре стављања у притвор, тако и после овога.

Наравно, да бранилац у претходној истрази, нарочито пре доношења решења о притвору, има много мањи круг рада, него од доношења решења о притвору и стављању под суд па на даље, пошто окривљени увек мора да даје одбрану сам.

То одговара и наређењима § 117 и 127 кр. суд. пост. и оним изложеним у глави XII истог закона, а то налажу и обзири нужности, да се истрага може правилно водити.

И ако се улога браниоца сатоји у томе, да као јавни и помоћни орган власти допринесе, да се по сваком делу изнађе права истина, опет право претходне истраге припада искључиво иследној власти.

Према томе, од природе самога дела, стања истраге у коме се ова налази, и бојазни да ова буде ометена, зависи: да ли ће се браниоцу стављати на расположење сва акта истраге, или само решење о притвору.

Све ово, наравно, остављено је оцени и увиђавности иследне власти.

У осталом, браниоцу није ништа ни потребно оно, што се ван решења о притвору налази у истрази, пошто суд цени само оне разлоге, који су у решењу изнесени, нарочито кад је власт учинила све оно, што је он у току истраге захтевао да се извиди у цељи проналаска истине.

Браниоца може захтевати увек и сам окривљени, а то може чинити и његова родбина.

III.

Суд општине праћинске, актом својим Бр. 1194, пита:

„Пресудом овога суда, осуђена је једна женска на пет дана затвора за просту увреду, и ту је пресуду одобрио и првостепени суд.

Кад је приступљено извршењу пресуде осуђена је изјавила, да је тражила помиловање, и да се до одговора о овоме не сме затварати, иначе нуди да казну затвора замени новцем.

Моли се уредништво за обавештење:

1. мора ли се чекати док се не донесе одлука о њеном помиловању, па да се тада изврши пресуда, ако она буде одбијена, и шта ће бити ако за то време пресуда застари?; и

2. мора ли суд казну затвора заменити новцем кад она то нуди.“

— На ово питање одговарамо:

Молба поднесена за помиловање, не може да спречи извршење пресуде, која је извршном постала.

О томе се суд могао уверити и поучити и из расписа г. Министра Унутрашњих Дела од 14. децембра 1890 године ПБр. 21.003 (Полицај. Зборник стр. 1313).

Кад год осуђени понуди замену казне затвора новцем, суд му то мора примити, ако није случај краће или осуда према скитницама и слугама.

Како је овде случај увреде то се мора примити понуђена замена.

IV

Деловођа општине мало-изворске пита:

„Пресудом суда општине мало-изворске од 15. јула ов. год. Бр. 1690, кажњено је једно лице са три дана затвора за дело из § 375. а крив. закона.

По изјављеној жалби осуђеног лица, дежурни судија књажевачког првостепеног суда, вратио је суду општинском нерасмотрена акта са писмом од 22. јула тек. год. № 13225, у коме вели: *да за тај иступ није ни једним законским прописом овлашћен за расматрање.*

Молим уредништво за објашњење: која ће власт бити надлежна за расматрање иступних дела из § 375. а крив. закона, када суд вели да за та дела није позват ни једним законским прописом. Ово је објашњење потребно зато, што се оваквих иступа из § 375. а крив. зак. понајвише

суди у овој општини а међутим је суд овакве иступе до сада разматрао".

— На ово питање одговарамо:

И ако немамо пред собом односне акте, ми ипак са сигурношћу тврдимо: да првостепени суд, односно судија, није могао дати онакав одговор, као што се у горњем питању вели, јер је суд надлежан да разматра пресуде општинских судова, донесене за дела из § 375. а кр. законика.

Међутим, према времену из кога се датира акт Првостепеног Суда (22. јула) могло је бити само то, да је дежурни судија изјавио: како он, само за време судског одмора, није надлежан да расматра пресуде општинских судова по кривичним делима, па је то општински суд рђаво разумео.

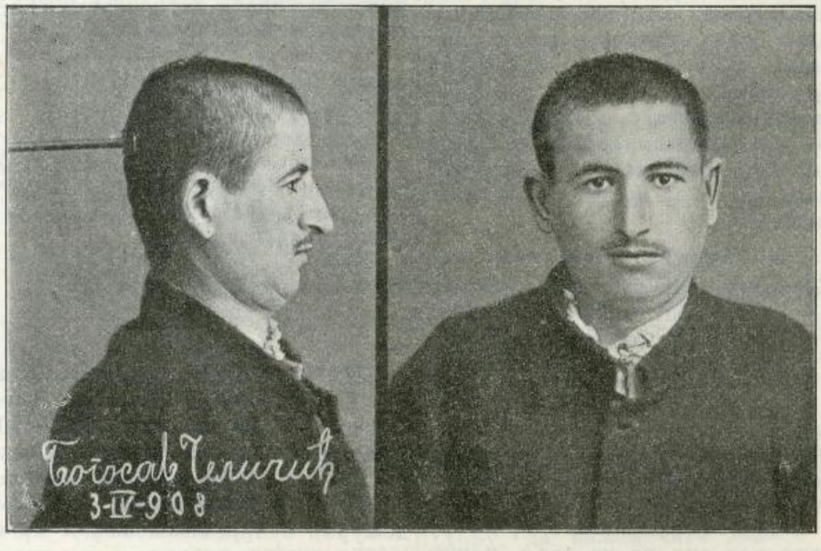
Ово је судија могао рећи у смислу начелне одлуке Касационог Суда од 2. јуна ове године.

Нека деловођа још један пут прочита акта, па ће видети у чему је ствар, и ако поменута пресуда није до сада послата суду на расматрање, нека је сада одмах пошље.

СЛУЖБЕНЕ ОБЈАВЕ

ПОТЕРЕ

Богосав Челичић, чију слику износимо, осуђеник београдског казненог завода, побегао је ноћу између 3. и 4. овог месеца из ћупријске окружне болнице. Он је родом из Недељице, у срезу јадранском округа подринског, стар 24 године, висок 186 см. косе црне — ретке, очију угаситих, носа у десно повијеног. Од особених знакова има: белегу од посекотине на малом прсту леве руке на другој фаланзи, величине 1·5 см. на страни постеријорној; више белега од посекотина на кажипрсту леве руке, на другој фаланзи на страни постеријорној; на грудима младеж величине пшеничног зрна за 10 см. испод и десно од споја кључних костију; младеж исте величине за 1 см. изнад овог.

Владимир Калушевић, из Рокца, који је био притворен због крађе, побегао је 20. прошлог месеца испред спроводника. Он је стар 19 година, висок, црномањаст, малих кратких бркова, обријан, у оделу сељачком од шајка, извезеном гајтанима. — Акт начелства округа чачанског Бр. 11975.

Милан Вуковић, момак из Београда, покрао је свог газду па затим побегао. Он је родом из Ариља, стар 20 година, средњег раста, црномањаст. — Акт кварта варошког Бр. 11519.

Ђорђе Костић, кочијаш из Аранђеловца, извршио је више превара па затим побегао. Он је стар 28 година, раста средњег, црномањаст, косе и бркова црних, у оделу грађанском. — Депеша начелника среза јасеничког округа крагујевачког Бр. 20867.

Павле Здравковић, тежак, има да се стави у притвор по решењу алексиначког првостепеног суда од 1. маја ове године, али се налази у бегству. Он је стар 37 година, раста малог, косе црне — гургураве, браде шпицасте, у оделу сељачком. — Акт алексиначког првостепеног суда Бр. 13346.

Непознати разбојници, 3. овог месеца, убили су Петра Максимовића и његовог посторка Радована Вукића, оба из Венчана у срезу колубарском, и том приликом опљачкали их, одневши им 780 динара и један револвер. — Депеша начелника среза јасеничког округа крагујевачког Бр. 21352.

Ђорђе Нешић, осуђеник нишког казненог завода, побегао је 7. овог месеца са рада из управине баште у Нишу.

Он је стар 36 година, малог раста, црномањаст, у оделу је осуђеничком од црног шајка. — Депеша Управе нишког казненог завода Бр. 2652.

Препоручује се полицијским и општинским властима, да за овим побеглим лицима учине најживљу потеру, и у случају проналаска стражарно их упуте власти која је потерницу издала, с позивом на означене бројеве акта или депеша.

СКРЕЋЕ СЕ ПАЖЊА

Непознати крадљивци, ноћу између 30. и 31. прошлог месеца, провалили су касу Алекси Илићу, трговцу из Зајечара, и из исте украли: 11 комада акција Зајечарске Задруге, 10 комада акција Кланичког Друштва, једну акцију Земаљске Банке, Полису осигурања код друштва Њу-Јорк од 20000 динара са признаницама о плаћеним премијама, две признанице браће Генчића, трговаца ондашњих, од по 1000 динара, једну пресуду по којој је осуђена општина В. Изворска да плати Андреји Генчићу, по којој је Алекса приемник права, једно поравнање по коме је осуђен Вуле Симић и жена му Даница да плате Сими Живковићу, из Крушевца, 3000 динара по коме је Алекса приемник права, једну признаницу Лазара Димовића, по којој дугује Алекси 710 дин. једну признаницу Воје Спасојевића, управника пореског одељења, по којој он дугује оштећеном Алекси 500 динара, једну признаницу по којој дугују браћа М. Вукићи из Зајечара, и у новцу: једну стотинарку, 800 динара, у банкнотама од по 10 динара, 7 комада наполеона, 150 динара у сребру и једну меницу Жив. Петровића, из Зајечара, од 1300 динара. — Депеша начелства округа тимочког Бр. 12904.

Непознати крадљивци, ноћу између 31. прошлог и 1. овог месеца, извршили су крађу Драгутину Ђорђевићу, трговцу из Александровца, и однели му једну дијамантску златну грану, један златан женски прстен са дијамантима, један пар минђуша златних, један златан брош са сликом, три игле са крупним ћилибарима, један позлаћен прстен са 2 камена, 16 метара штофа грао и драп за женско одело, 30 аршина српског платна протканог свиленим жицама, две нове женске кошуље, седам нових српских пешкира протканих свилом, два проста пешкира, и један бели дечији огртач. Све ове ствари вреде око 500 динара. — Акт начелника среза моравског Бр. 14140.

Непознати крадљивац, украо је испред дућана Станоја Живковића, ковача из Свилајинца, једна кола за једног и два коња. Кола су нова сем точкова и осовине. — Депеша начелника среза ресавског Бр. 15697.

Обраћа се пажња свима полицијским и општинским властима на ове крађе и крадљивце.

УХВАЋЕН

Антон Клаузер звани **Јулиус Туман,** чију смо слику и потерницу изнели у прошлом броју листа, ухваћен је.

ТРАЖЕ СЕ

Константин син **Александра Павловића,** чиновника војно техничких завода из Крагујевца, отумарао је 28. прошлог месеца и до данас се није вратио својој кући. Он је стар 15 година, црномањаст, висок. — Депеша начелства округа крагујевачког Бр. 21129.

Христине Барги, из Београда, нестало је 30. прошлог месеца и до данас се не зна где је. Она је стара 13 година, суворњава, у плавој сукњи и рекли. — Акт кварта врачарског Бр. 9475.

Штампа Краљ. Срп. Државне Штампарије уредник Милорад А. Вујичић

БРОЈ 36. У БЕОГРАДУ, НЕДЕЉА 26. СЕПТЕМБРА 1910. ГОДИНА VI

ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК

СЛУЖБЕНИ ЛИСТ МИНИСТАРСТВА УНУТРАШЊИХ ДЕЛА

„ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК“ излази једанпут, а према потреби и више пута недељно. Претплата се полаже у напред, и то најмање за пола године код свију полицијских власти, и износи: 20 динара на годину за државна и општинска надлештва, а за све друге претплатнике у опште 12 динара годишње. За иностранство: годишње 24, полугодишње 12 динара у злату. Појединн бројеви **„Полицијског Гласника“** не продају се. Рукописи се не враћају.

СЛУЖБЕНИ ДЕО

МИ

ПЕТАР I

ПО МИЛОСТИ БОЖЈОЈ И ВОЉИ НАРОДНОЈ

Краљ Србије

Уважавајући оставку, коју Нам је поднео Наш Министар унутрашњих дела Љубомир Јовановић, разрешавамо га од досадашње дужности и стављамо на расположење владе.

А, на предлог Председника Нашег Министарског Савета, постављамо:

за заступника Нашег Министра унутрашњих дела Стојана М. Протића, Нашег Министра финансија.

Председник Нашег Министарског Савета нека изврши овај указ.

12. септембра 1910. год.
у Београду.

ПЕТАР С. Р.

Председник
Министарског Савета,
Ник. П. Пашић С. Р.

Његово Величанство Краљ Петар I. благоволео је, на предлог Министра Унутрашњих Дела, поставити:

за начелника друге класе санитетског одељења Министарства унутрашњих дела Д-р. Миту Николића, инспектора санитетског одељења истог Министарства.

Из канцеларије Министарства Унутрашњих Дела 10. септембра 1910. год. у Београду.

Његово Величанство Краљ Петар I. благоволео је, на предлог Министра Унутрашњих Дела, поставити:

за инспектора санитетског оделења Министарства унутрашњих дела Д-ра Милана П. Јевремовића, секретара санитетског одељења истог Министарства.

Из канцеларије Министарства Унутрашњих Дела 20. септембра 1910. год. у Београду.

Његово Величанство Краљ Петар I. благоволео је, на предлог Министра Унутрашњих Дела, поставити:

за начелника прве класе среза копаоничког Радомира Гаталовића, секретара исте класе начелства округа крушевачког, по службеној потреби;

за начелника прве класе среза моравског, округа пожаревачког, Ђорђа Матића, деловођу окружног одбора округа подринског;

за начелника треће класе среза левачког Милорада Максимовића, полицискот писара прве класе Управе вароши Београда;

за секретара треће класе начелства округа крушевачког Јована Добричића, полицискот, писара прве класе среза таковског;

за секретара треће класе начелства округа моравског Јована Илића, полицискот писара прве класе среза посавског, округа ваљевског; и

за комесара железничке полиције у Ристовцу, у рангу секретара начелства треће класе, Д-р Драгослава Ковановића, доктора права.

Из канцеларије Министарства Унутрашњих Дела, 17. септембра 1910. год. у Београду.

Његово Величанство Краљ Петар I. благоволео је, на предлог Министра Унутрашњих Дела, поставити:

за начелника треће класе среза јабланичког Обрада Коларовића, начелника исте класе среза белопаланачког; и

за начелника треће класе среза белопаланачког Луку Петровића, начелника исте класе среза јабланичког, — обојицу по службеној потреби.

Из Канцеларије Министарства Унутрашњих Дела, 17. септембра 1910. год. у Београду.

Његово Величанство Краљ Петар I. благоволео је, на предлог Министра Унутрашњих Дела, поставити:

за лекара среза поречког Д-р. Павла Радојковића, лекара среза брзопаланачког, по потреби службе.

Из канцеларије Министарства Унутрашњих Дела, 10. септембра 1910. год. у Београду.

Његово Величанство Краљ Петар I. благоволео је, на предлог Министра Унутрашњих Дела, поставити:

за полицискот писара прве класе среза колубарског, округа ваљевског, Александра Младеновића, прећашњег полицискот писара;

за полицискот писара треће класе Управе вароши Београда Михаила Ж. Мијушковића, дипломираног правника и практиканта Министарства унутрашњих дела;

за полицискот писара треће класе начелства округа подринског Живојина Радовића, дипломираног правника;

за полицискот писара треће класе среза лесковачког Војислава Поповића, апсолвираног правника;

за полицискот писара треће класе начелства округа нишког Михаила Станојевића, дипломираног правника;

за полицискот писара треће класе среза поречког Бориславa Поповића, пореског помоћника.

Из канцеларије Министарства Унутрашњих Дела, 10. септембра 1910. год. у Београду.

Његово Величанство Краљ Петар I. благоволео је, на предлог Министра Унутрашњих Дела, поставити:

за полицискот писара треће класе среза жупског Вујицу Ж. Мицића, полицискот писара исте класе среза расинског, по службеној потреби.

Из канцеларије Министарства Унутрашњих Дела, 10. септембра 1910 год. у Београду.

Указом Његовог Величанства Краља Петра I., на предлог Министра Унутраш-

њих Дела, а по саслушању Министарског Савета, решено је:

да се Павле Ђорђевић, начелник друге класе среза моравског, округа пожаревачког; и

Милован Јовановић, начелник треће класе среза левачког, на основу § 70. закона о чиновницима грађанског реда, стави у стање покоја с пензијом, која им према годинама службе припада.

Из канцеларије Министарства Унутрашњих Дела, 17. септембра 1910. год. у Београду.

Указом Његовог Величанства Краља Петра I., на предлог Министра Унутрашњих Дела, а по саслушању Министарског Савета, решено је:

да се Стеван Спасић, полициски писар прве класе среза моравског, округа пожаревачког, на основу §. 70. закона о чиновницима грађанског реда, стави у стање покоја с пензијом, која му према годинама службе припада.

Из канцеларије Министарства Унутрашњих Дела, 17. септембра 1910 год. у Београду.

РАСПИС

свима начелствима на обалама Саве и Дунава, Управи града Београда и суду општине града Београда

Услед појаве колере — и ако спорадичне — на дунавским лађама, и обалама у Мађарској, може за кратко време наступити потреба, да се врши строг надзор над лађама било путничким било товарним, сплавовима, дереглијама, скелама и тако даље.

Да би се у случају потребе могле предузети мере предохране против уношења колерне заразе у нашу земљу, тиме што би се сва пловна средства пре пристајања на нашу обалу, подвргла строгом прегледу, односно исправности здравља путника и послуге на њима наређујем начелству: да одмах приступи образовању обалских, санитетско-полицијских комисија, које ће састављати: један лекар, један полицијски чиновник и један члан суда дотичне општине.

Такве комисије образоваће начелство.

Те комисије ће делати у споразуму са финанскијским органима дотичног рејона; финансијски органи неће допустити пристајање никаквог воденог подвозног средства уз нашу обалу, нити искрцавање путника и робе, као и пртљага, пре но што обалска санитетско-полицијска комисија изврши преглед путника и робе и дозволи искрцавање као безопасно.

Преглед ће се вршити на овај начин:

Лекар ће ући у лађу, сплав и т. д. у друштву полицијског чиновника и прегледати све особље да није оболело од колере. За то време ће се полицијски чиновник уверити о пореклу путника, или на основу исправа путних, или друге које легитимације, о добу поласка и из кога места и расмотрити да нема које скривено лице.

Ако нема ништа сумњивога, дозволиће се искрцавање путника с тим, да путници који нису из заражених крајева, или је прошло више од пет дана, од како су из зараженог краја отпутовали, могу слободно путовати куда хоће; путници пак, који су из заражених крајева, подлежаће пет дана лекарском посматрању, рачунајући од дана поласка из зараженог места. Пре дозволе за искрцавање морају ти путници комисији означити место куда путују и стан, хотел или гостионицу у којој ће одсести.

Над тим путницима ће се вршити лекарски надзор за пет дана од поласка из зараженог места.

О лицима која желе путовати у унутрашњост Србије известиће месна полицијска власт дотичну полицијску или општинску власт, у чију општину лице долази, депешом уз назначење, до кога дана има да се над њим води надзор.

Исто то ће се учинити и за лица, која би пре истека рока посматрања, отишла у друго веко место.

Ако неко лице, које путује из заражених крајева, не би то могло доказати несумњиво, сматраће се као да је из заражених крајева и са њиме ће поступати као са лицем из таквих крајева.

Ако би се на неком подвозном средству, лађи путничкој, или товарној дереглији, сплаву и т. д. прегледом доказало, да је на њему неко лице оболело од колере или под сумњом на колеру, или да је у путу умрло под сумњивим знацима, онда ће се поступити на овај начин: ако је оболело лице српски држављанин и ако у месту прегледа има болнице или одељења за изолисање сумњивих путника, болесник ће се искрцати и према мишљењу лекара упутити или у болницу на лечење или у одељење за изолацију на посматрање. Све особе, које су биле у додиру са оболелим лицем, ако су српски поданици, искрцаће се и упутити на посматрање у одељење за сумњиве.

Ако у месту не би било установа за пријем оболелих и сумњивих лица, упутиће се до прве станице на којој тих установа има. Пртљаг путнички у колико садржи прљаве хаљине, рубље, спаваћи прибор и т. д. подлежи десинфекцији ако то надлежни лекар нађе за потребно. Еспап, ако је добро упакован а завоји нису повређени — може се подврћи спољној десинфекцији — ако то лекар за потребно нађе.

Ако би се обољење показало на лицима, која нису српски држављани, искрцавање неће се дозволити на српској обали, — ако је обољење на лађама, које саобраћају у мешовитој служби, но ће се лађа упутити даље, брод огласити за заражен — забранити му пристајање уз српску обалу и о томе депешом известити све низводне и узводне бродарске станице.

Ако ли би се сумњиви случајеви обољења појавили на српском броду, са путницима и особљем поступаће се како је напред речено, а брод упутити у петодневни карантин из кога се неће пре пустити у саобраћај док се не десинфекује. О свему овоме известиће се одмах депешом и санитетско одељење Министарства унутрашњих дела. Кад ће ова наредба почети да се примењује, као и на којима ће се местима дозволити пристајање бродова ових врста, објавиће се.

Чим начелство о томе буде извештено, обалске Санитетско-полицијске комисије отпочеће овај посао.

СБр. 9748.
31. августа 1910. год.
у Београду.

Министар унутрашњих дела,
Љ. Јовановић с. р.

РАСПИС

Окружним начелствима и Управи града Београда.

Како члановима 18., 19. и 26. Закона о уређењу Санитетске струке нису у довољној мери предвиђене мере за сузбијање заразних болести у опште и холере на посе, то на основу овлашћења, која ми дају чланови 1,, 3., 4. и 33. тога закона издајем ова:

УПУСТВА
ЗА СУЗБИЈАЊЕ ХОЛЕРЕ

Мере предохране.

1. Кад се појави опасност од холере, треба обратити нарочиту пажњу на исправност и чистоту станова у опште, а на станове, у којима станују многа лица, који су мрачни и тешко се проветравају, нарочито.

Још већу пажњу треба обратити на механе, гостионице, ашчинице и сличне радње, особито ако се у њих скупља сиромашнији свет, радници, надничари, беспосличари, лађари, амали и т. д.

Такве радње треба редовно и строго прегледати и настати, да се сви нађени недостатци уклоне.

2. Особиту пажњу треба обратити на снабдевање водом и на уклањање нечистоће.

Санитетско-полицијске власти водиће стално надзор и бригу о чистоти вода, како за пиће тако и за осталу потребу; забранити свако загађивање места, на којима свет воду црпе и захвата, као и околине тих места, било то отпадцима из кухиње, кућевним ђубретом, прањем нечистих судова и рубља, појење стоке и т. д.

Нарочито треба мотрити на то, да се људски измети спирањем не сливају у бунаре и воде текућице.

3. Нечисте воде и кућевно ђубре, треба редовно и што пре износити из кућа.

Нужнике особито јавне, треба држати чисто, а по жељезничким станицама, гостионицама и т. д. често десинфиковати.

За време опасности од холере, нужнике не треба празнити, — сем у ванредним приликама, и тада са великом обазривошћу, — и пазити да се двориште, штале, ђубришта, баште не загађују људским изметима.

4. Кад је холера на помолу, или се је већ и појавила, у нскима местима, треба

водити строг надзор над продајом животних намирница. Нарочито ваља пазити на предмете за јело и пиће да нису долазили у додир са људским изметима, или са водом или другим предметима загађеним холерном клицом.

5. Кад се појави опасност од холере, санитетско-полицијске власти, треба за времена да се постарају за све, што је потребно за сузбијање холере, као што су: зграде за смештај оболелих од холере и сумњивих на холеру — где нема болнице; средства за пренос болесника и мртваца; болничаре и нудиље, као и простор за смештај мртваца.

6. Нарочиту пажњу треба полицијске власти да обрате на путнике, били они странци или мештани, који су се пре кратког времена бавили у зараженим местима. Са таквим лицима поступаће се по одредбама из тачке 16. —27. ових упутстава.

Пријава оболелих и умрлих од холере.

7. Сваки случај оболења од холере, мора се пријавити месној полицијској власти било усмено или писмено.

8. Ту пријаву дужни су учинити:

Лекари којима се пријави у пракси случај оболења од холере.

Ако нема лекара, мора то учинити старешина породице; лице које болесника негује или онај, који га је на становање примио.

На лађама дужни су пријаву да учине старешине — капетани — исто тако на сплавовима и т. д.

Ови подносе пријаве или обалским санитетско-полицијским комисијама, или полицијској власти онога места, на чијој обали пристају.

О оболелима и смртним случајевима, у болницама, казненим заводима и свима осталим јавним установама, дужан је старешина тих установа, да подноси извештаје.

9. Пријавна листа треба да садржи:

1., Место оболења;
2., Стан — улицу — број;
3., Име и презиме;
4., Пол — мушко или женско;
5., Године старости;
6., Занимање;
7., Дан оболења;
8., Дан смрти;
9. Примедба, да ли је допутовао или није — одакле и када.

На основу примљених пријава водиће санитетско-полицијске власти списак свих утврђених случајева холере, по истоме обрасцу и текућем броју.

10. Исто тако дужност је именованих лица, да известе одмах полицијску власт, ако би оболело лице, променуло место становања, што треба где год се може спречити.

Месна полицијска власт известиће о томе одмах телеграфски полицијску власт, или суд општине онога места у које је болесник отпутовао.

Утврђивање болести.

11. Чим се полицијској власти или општинском суду јави за неки сумњив случај на холеру, она ће одмах известити државног или општинског, а ако ових не би било и приватног лекара о томе.

Где нема лекара, дужна је месна полицијска власт да о томе извести среску власт, путем телеграфа или телефона, а ако ових нема, по нарочитом веснику, на коњу или колима. До доласка лекара, власт ће поставити стражу пред сумњивом кућом и неће допуштати, да ма ко изађе или уђе у кућу.

Чим лекар, било у државној или општинској служби, било приватан, буде извештен о сумњивом оболењу, дужан је одмах отићи на лице места, прегледати болесника, утврдити карактер болести и њено порекло и учинити све потребно, да се изврши бактериолошки преглед.

По извршеном послу лекар ће известити надлежну власт, да ли је пријављени случај одиста холера или је сумњив на холеру.

Нарочито је важно, да се код првих случајева заразе утврди, где се болесник заразио и на који начин, како би се уништило легло заразе.

Лекар, кога власт одреди, има права да прегледа сваког сумњивог болесника или леш, а тако исто да по одобрењу полицијске власти, изврши секцију сумњивог леша. —

12. Ако одређени лекар утврди постојање или сумњу на постојање холере, дужна је одмах полицијска власт, да у споразуму са лекаром предузме све потребне мере за изолисање болесника.

У сумњивим случајевима, поступаће се као и код утврђене холере, све док се не утврди, да холера не постоји.

У хитним случајевима властан је лекар и сам да нареди потребне мере предохране, а председник општински дужан је да изврши наредбе лекара. О издатим наредбама лекар ће накнадно известити полицијску власт.

13. О првом случају обољења или сумње на оболење од холере у једном месту, дотична власт известиће телеграфски окр. начелство и Санитетско одељење Министарства Унутрашњих Дела.

Доцније, дужна су окружна начелства да шаљу Санитетском одељењу:

а., Телеграфски свакодневна извешћа о оболењу и умирању од холере, са означењем места и срезова.

б., Седмодневне извештаје о лицима, која су оболела или умрла од холере, до суботе у вече текуће недеље, са назначењем броја по местима и срезовима.

Извештаји се морају послати тако, да буду у Санит. одељењу најдаље до среде изјутра наредне недеље. Ако би поштански саобраћај отежавао пошиљање извештаја на време, може се дозволити да се и седмодневни извештаји шаљу телеграфским путем.

14. Министарство Унутрашњих Дела обзнаниће станице на којима ће се вршити бактериолошки прегледи.

Тим станицама треба слати све предмете за прегледање по упуствима, која су о томе издата, и то што пре. —

Одређене станице известиће Санитетско одељење о резултату прегледа одмах чим буде довршен, а тако исто и оно надлештво, које јој је предмет послало.

Мере против уношења и ширења холерне заразе.

15. Пошто се зараза холере преноси додиром заражених објеката, дакле додиром заражених болесника, њихових измета, нечистих прљавих ствари и предмета заражених изметима болесника, то се мора нарочито пажња обратити на све путнике, њихове пртљаге и ствари и робу, који долазе из заражених крајева.

Да би се могао лакше контролисати саобраћај путника, њиховог пртљага као и робе, која долази из заражених крајева, мора се ограничити број улазних станица у Србију, како на суву тако и на води. На суву се остављају као улазне станице: Београд, Ристовац, Пирот, евентуално Шабац, на води Београд, Радујевац, евентуално и Шабац.

16. Сви путници, њихови пртљази и други предмети, који долазе из држава заражених холером, подлеже на улазним граничним станицама, било сувоземним било воденим, санитетско-полицијском прегледу по овим одредбама.

17. При доласку воза — лађе на станицу одређени лекар, у пратњи једног полицијског чиновника, дочекаће воз — лађу.

Влаковођа дотичног воза и капетан лађе, дужни су одмах да известе лекара о стању здравља путника, са назначењем, који путници, на основу путних билета, путују из заражених места или области.

Путници не смеју напуштати вагоне — лађу — док то лекар не одобри.

18. Лекар ће пажљиво прегледати путнике, који долазе из заражених крајева, па ће она лица, код којих опази сумњиве појаве, задржати од даљег путовања и упутити нарочитим колима станицама за изолацију ако су сумњиви, или у болницу на лечење, ако је болест несумњива. Ако су оболела или сумњива лица странци па не би хтели послушати наредбе, вратиће се натраг преко границе.

19. Од путника, који не показују никакве знаке оболења полицијски чиновник сазнаће на основу путних исправа или других легитимација, име и презиме, занимање, одакле је, одакле и куда путују и где ће одсести.

20. Ако путници из заражених крајева путују кроз Србију као пролазници за друге државе, дозволиће им се даље путовање, уз ограничење да не смеју ни на једној станици у Србији излазити из вагона.

Одузеће им се путне исправе и предати на излазној станици из Србије.

21. Ако путници изјаве да ће путовати у унутрашњост Србије, сазнаће се место у које путују и о томе ће месна санитетско-полицијска власт известити санитетско-полицијску власт онога места у које путник путује, најбржим начином било телефоном или телеграфом.

22. Остају ли путници у месту у коме је вршена гранична санитетска ревизија, санитетско-полицијска комисија известиће одмах месну санитетску полицијску власт, у Београду Управу — а ова над-

лежну санитетску власт са назначењем где је путник одсео.

23. Над путницима, који су дошли из заражених крајева били они странци или домородци, вршиће се пето-дневно посматрање, рачунајући од дана кад су заражено место или крај напустили.

Где има у месту лекара вршиће посматрање овај, а где га нема, лице нарочито за то одређено.

24. Лекар коме буде поверено посматрање, дужан је свакодневно у одређено време да походи путника у његовом стану и увери се о стању здравља. Ако се на путнику не покажу никакви сумњиви знаци на холерно оболење, може се слободно кретати куда хоће. Покажу ли се сумњиви знаци оболења, као пролив, повраћање, евентуално изнемоглост, таван промукао глас, хладна бледа кожа, упале очи, грчеви особито у листовима, лекар ће одмах о томе известити надлежну санитетско-полицијску власт, која ће предузети даље потребне мере.

Док се не изврше потребне мере изолације, лекар је дужан остати код болесника.

25. Ако путник, који подлежи посматрању промени место становања, дужан је о томе известити пре поласка месну полицијску власт, која ће о доласку путника известити надлежну власт места у које путује, са назначењем до кога дана има то лице да се посматра.

26. Да би се посматрање могло над *свима* путницима потпуно извршити, дужни су хотелијери, гостионичари, старешине ноћних азила, издаваоци постеља за преноћивање као и породице, чији су чланови дошли из заражених крајева, или које су добиле госте из таких крајева, као и сва остала лица, која издају станове и постеље путницима, да *одмах* известе било телефоном било усменом или писменом пријавом, надлежну полицијску власт, о путницима, које су примили. Исто тако дужни су што пре известити надлежну полиц. власт, ако путник жели да отпутује или је отпутовао, са назначењем куда је отпутовао.

27. Извесним путницима, као што су исељеници, хајдије, радници, или друге особе, који у масама прелазе границу, даље скитницама, Циганима и т. д., ако има сумње да долазе из заражених крајева — а страни су поданици — може се забранити улаз у земљу. Ако су те личности у земљи, може им се одредити стално место становања, с тим, да се с времена на време прегледају и подвргну десинфекцији и они и њихове ствари. Ако путника пролазника особито радника и т. д. има више, а путују из заражених крајева или места, провозиће се кроз Србију засебним вагонима, на којима ће бити означено да путују из зараженог места или краја, евентуално читавим возовима, који ће бити састављени из вагона са непостављеним седиштима, како би се лакше могли десинфиковати.

28. У погледу увоза робе и других предмета из заражених крајева, важе ове одредбе:

Забрањује се увоз у Србију:

а. Употребљених хаљина, рубља и постељних ствари.

Ако те ствари иду са путником, као пртљаг или као сеоба, подлеже санитетском прегледу и десинфекцији, ако то надзорни лекар за потребно нађе.

б. Крпе, фурда и разни прљави отпаци.

Изузимају се крпе, које су добро збијене, и споља увезане гвозденим обручима, као и отпадци, који долазе непосредно из предионице, тканица, вештачка вуна и отпадци од нове хартије.

в. Воће и зелен, која расте на земљи или близу површине.

г. Млеко и сви млечни производи.

29. Исто тако забрањен је и провоз поменутих предмета кроз Србију, ако су из зараженог краја и ако нису тако упаковани, да се успут нису могли заразити.

30. Забрана увоза и провоза не односи се на оне пошиљке које су пошле из зараженог краја на 5 дана раније, но што се зараза појавила, или које су, пореклом из незараженог краја, прошле кроз заражене крајеве тако, да нису могле доћи у додир са оболелима од холере, њиховим изметима или зараженим стварима, (превоз у пломбираним вагонима, добро залепљеним лиманим сандуцима или добро затвореним дрвеним сандуцима и бурадима.)

31. Санитетском прегледу подлеже:

а. Пртљаг, који собом носе путници, који долазе из заражених крајева.

б. Брзовозне, споровозне и поштанске пошиљке личних или сеобених ствари, ако долазе из зараженог краја.

Ако у пошиљкама има ношеног одела, рубља и употребљених постељних ствари морају бити десинфиковане, ако су по мишљењу лекара, који је вршио преглед, сумњиве на заразу.

32. Пртљаг лица оболелих од холере, или сумњивих на оболење, мора се безусловно десинфиковати, и то на истој станици, на којој је и путник задржан.

33. Ако би се десило, да је оболели путник унапред некуда послао свој пртљаг, то ће се исти пронаћи и десинфиковати.

34. Ако би се забрањене ствари ипак увезле у Србију, то ће се на рачун сопственика десинфиковати, или ако је то незгодно сагоревати, у коме случају сопственик нема права на оштету.

35. Увоз других ствари и еспапа, сем напред побројаних не може се забранити, али оне могу бити изложене десинфекцији, ако су сумњиве на заразу.

36. Царински, поштански, жељезнички и бродарски службеници, дужни су да известе надлежну санитетско-полицијску власт о пошиљкама свију предмета, чији увоз није забрањен, али који долазе из заражених крајева, ако су приметно загађене. Санитетско полицијска власт у том случају извршиће санитарну ревизију, а ако је потребно и десинфекцију.

37. Десинфекција се врши бесплатно. Ако би се десинфекцијом ствари оштетиле, оштећени нема права на накнаду.

38. Особе које се разболу од холере, или су сумњиве на оболење, морају се одмах издвојити.

Сумња на оболење од холере, мора остати све дотле, док се бактериолошким прегледом, који се има извршити два пута у размаку од једнога дана, — не утврди, да у изметима нема холериних клица.

39. Као са болесницима мора се поступати и са оним особама, које изгледају здраве, али у чијим се изметима налази клица холере.

40. Одвајање оболелих и сумњивих на оболење, мора бити тако потпуно, да не могу долазити ни с ким другим у додир, до са лекаром и болничарима.

41. Ако се потпуно издвајање не може извршити код куће, мора се болесник или на болест сумњива особа пренети у болницу или другу зграду одређену за пријем болесника и сумњивих лица.

42. Особе сумњиве на оболење, не смеју бити у истим просторијама са оболелим лицима.

43. Ако је нека особа, била у додиру са особом оболелом или умрлом од холере, или са њеним рубљем, оделом или изметима, мора бити под сумњом да је заражена — ма да не показује никаквих знакова заразе и подлежи посматрању, које не сме бити дуже од пет дана од дана, када је особа била у додиру са зараженим лицем или предметима.

Но у извесним случајевим, кад то лекар за оправдано и потребно нађе, могу се така лица и одвојити и подврћи бактеријолошком прегледу. То одвајање не сме трајати дуже од пет дана рачунајући од дана када се особа могла заразити, нити смеју таке особе бити заједно са оболелим лицима.

44. Домови у којима има оболелих лица од холере обележиће се таблама.

45. Ако се болесник из дома не може пренети у болницу или другу неку зграду, одређену за пријем оболелих од холере, оставиће се у дому, али ће се онда здраве особе иселити.

46. За пренос болесних или сумњивих на оболење, смеју се употребити само нарочита кола или носила.

Никако не треба употребљавати превозна средства, која служе за јавну употребу.

Кола која су употребљена за пренос холеричних болесника или сумњивих на холеру, морају се одмах десинфиковати и тек по свршеној десинфекцији опет употребљавати.

47. Особе које негују холерне болеснике, не смеју општити са другим особама, све док то лекар не одобри и док се над њима не изврши десинфекција.

48. Кад неко лице умре од холере треба га одмах неокупано и непресвучено, завити у чаршав натопљен са 3% карболном водом.

Затим положити у мртвачки сандук, који мора бити са свих страна добро затворен, чије је дно посуто дебелим слојем струготина, плевом, тријањама. Сандук треба одмах заклопити, а сме се отворити само са допуштењем лекара.

Ако би се из ма каквих разлога морао леш окупати, може се то учинити само по одобрењу и упуству лекара у некој течности за десинфекцију.

Ако има капеле, леш се мора одмах однети у капелу гробљанску.

Забрањено је држати свечане пратње, даће итд. и улазити у кућу у којој је болесник умро.

Пренос холеричних лешева на друго место, сем на месно гробље забрањен је.

Леш умрлог лица од холере треба што пре укопати. Лица, која су радила око мртваца морају по свршеном послу добро десинфиковати руке и придржавати се свих наредаба лекарских, ради предохране ширења заразе.

49. Кућа у којој се је појавио случај холере, мора се десинфиковати. Исто тако морају се десинфиковати измети болесникови (поган, мокраћа, бљуванак) и сви остали предмети, који су дошли у додир са болесником. Нарочита пажња мора се обратити на десинфекцију просторија, одела, постеље и рубља оболелог или умрлог лица, као и одела употребљеног при нези болесника, даље на каде за купање и воду из купатила.

50. Ако у околини куће има ђубришта, штала, дворишта и башта сумњивих да су загађени изметима, морају се десинфиковати, исто тако и барице и олуци.

51. Станови у којима је било оболевања од холере, смеју се предати употреби тек пошто се добро десинфикују.

52. Ако се дезинфекција не да извести, или би била сувише скупа наспрам вредности предмета, које треба десинфиковати, могу се ови сагорети.

53. Све особе које долазе у додир са болесницима, њиховим стварима, или изметима или лешевима (болничари, десинфектори, праље итд.) морају се придржавати упустава за десинфекцију.

54. Надлежна власт може забранити скупљање света на саборе, вашаре итд. — у местима у којима има холере.

55. Деца из кућа у којима је било холере не смеју похађати школу, све док је по мишљењу лекара кућа опасна као извор заразе.

Ако се у неком месту појави холера у јакој мери, може се школа затворити.

Ако се у школској згради деси случај обољења од холере, школа се мора затворити, докле год болесник у њој лежи. Особе, које су биле изложене опасности, да се заразе холером, морају за време док траје сумња да су заражени, престати да похађају школу.

Ђаци, који не станују у месту у коме је школа, не смеју похађати школу, док у школском месту влада холера. Исто тако не смеју ђаци из места у коме има холере, похађати школу, у месту у коме холере нема.

56. Из места и срезова у којима се појави више случајева холере, треба забранити увоз млека и свих његових продуката, зелени и воћа.

Исто тако треба забранити скупљање и куповање старога одела, рубља, постељних ствари, крпа, фурде и костиљу.

57. Ако се покаже потреба, надлежна санитетско-полицијска власт може забранити употребу воде из бунара, језера, отока, водовода, као и употребу купатила, умивалишта и нужника. Бунари се могу поново предати употреби, пошто се најпре десинфикују.

58. О свима случајевима појављене холере, известиће се и војне власти по постојећем наређењу.

Војне власти пак дужне су известити најближе санитетско-полицијске власти, о појави оболења или смрти, услед холере у војсци, чим буду о томе извештени, са означењем војене зграде и станова у којима се зараза или сумња на заразу појавила.

59. Јавном објавом означиће се места на железничкој и бродарској прузи, у којима ће се лица оболела под знацима холере, моћи искрцати и предати на негу и лечење.

60. По правилу не смеју, лица оболела од холере, употребљавати железницу или лађу. Исто тако не смеју се примити на железницу и лађу лица сумњива на оболење од холере.

61. Ако би се за време вожње на железници, појавио неки сумњив случај на холеру, он ће се на првој станици спремљеној за пријем оболелих или сумњивих лица истоварити. Исто тако ће се поступити са његовом родбином, или пратиоцима.

62. Ако би то био случај на лађи, која плови у мешовитој служби, оболело или сумњиво лице, ако је српски поданик, искрцаће се на првој станици спремној за пријем таких лица.

63. За време вожње треба оболела лица, њихове сроднике и пратиоце изолисати. Лица која су се налазила у истом вагону или истом одељењу вагона, а нису сумњива, сместиће се у празан вагон или одељење вагона, и са њима ће се поступати као са лицима сумњивим на заразу.

64. Возно особље, које дође у додир са оболелим особљем, његовим изметима, мора пазити, док се на њима не изврши десинфекција, да не додирују рукама своје лице, ништа не једу, не пију и не пуше, а исто тако, да и не опште са путницима.

65. Нужнике, које је употребило заражено лице, треба искључити из употребе, док се не десинфикује.

66. Вагони у којима се десио неки случај оболења или сумњив на оболење од холере морају се одмах по испражњењу оболелог или сумњивог лица издвојити из промета и десинфиковати.

То исто важи и за лађе.

67. У појединостима важиће одредбе из упустава за предохрану холере на железници и расписи СЊ 9748 од тек. године.

Све надлежне власти, органи и сви грађани, морају безусловно поступати по одредбама ових упустава.

Свако неизвршење, свака непослушност наспрам ових одредаба, казниће се по тачки 2. члана 33. поменутог закона до 30 дана затвора, односно до 150 динара новчане казне.

Препоручује се начелству — Управи, да ова упуства саопшти свима подручним органима, начелницима среским, окружним, среским општинским и железничким лекарима, председницима судова и управницима болница.

СЊ 10081
10. септембра 1910. год.
у Београду.

Министар
унутрашњих дела,
Љ. Јовановић с. р.

КРЕТАЊЕ КРИМИНАЛИТЕТА
у месецу августу 1910. год.

Према званичним извештајима окружних начелстава и Управе града Београда, у току месеца августа ове године извршено је у Србији:

1. **Убистава**	**36**
2. **Детоубистава**	**3**
3. **Нехотичних убистава**	**8**
4. **Покушаја убистава**	**36**
5. **Разбојништава**	**13**
6. **Силовања**	**6**
7. **Тешких телесних повреда**	**23**
8. **Паљевина**	**47**
9. **Опасних крађа**	**108**
10. **Злонамерних поништаја туђих ствари**	**18**[1]).

Од изложених дела пронађено је:

Убистава	**35**	или	97·2%
Детоубистава	**2**	»	66·6 %
Нехотичних убистава	**8**	»	100 %
Покушаја убистава	**35**	»	97·2%
Разбојништава	**6**	»	85·7%
Силовања	**6**	»	100 %
Тешких телесн. повреда	**23**	»	100 %
Паљевина	**3**	»	6·3%
Опасних крађа	**34**	»	28·8%
Злонамерних поништаја туђих ствари	**8**	»	44·4%

Највећи број **убистава** извршен је помоћу *ватреног оружја* (**19**), затим помоћу *оштрог оруђа* (**12**), помоћу *тупог оруђа* (**3**) и *дављењем* **1**. И 1 случај извршен је намерним гурањем у вршалицу.

Узроци њиховом извршењу леже у *међусобној свађи* за 14 случајева, у *освети* за **9**, у *нужној одбрани* за **3** случаја, у *љубомори* за **3**, у *користољубљу* за **2**, у *страху од казне* за **1**, у *кријумчарењу* за **1**. За **3** случаја узрок је непознат.

Посматрана према местима у којима су извршена изложена убиства јављају се: у срезу јабланичком **4**, у срезу посавском округа београдског **3**, у срезу поречком **3**, у срезу подунавском **3**, у срезу грочанском **2**, у срезу параћинском **2**, у срезу беличком **2**, у срезу хомољском **2**, у срезу добричком **2**, и по **1** у срезовима: колубарском округа београдског, пчињском, крагујевачком (непронађено), гружанском, лепеничком, поречком, ражањском, нишком, поцерском, по-

[1]) У августу месецу пр. год. дела ових било је:
1. Убистава 56
2. Детоубистава . . . . .
3. Нехотичних убистава 6
4. Покушаја убистава 58
5. Разбојништава 25
6. Силовања 2
7. Тешких телесних повреда 16
8. Паљевина 62
9. Опасних крађа 120
10. Злонамерних поништаја туђих ствари . 8

жаревачком, млавском, зајечарском и студеничком.

Детоубиства извршена су по **1** у срезовима: колубарском округа ваљевског, ражањском (непронађено), и зајечарском.

Нехотична убиства извршена су: у срезу расинском **2** и по **1** у срезовима: посавском округа београдског, ваљевском, копаоничком, јадранском, жичком и у вароши Ћуприји.

Покушаји убистава извршени су: у вароши Београду **3**, у срезу љубићском **3**, у срезу врачарском **2**, у срезу јасеничком округа крагујевачког **2**, у срезу лепеничком **2**, у срезу неготинском **2**, у срезу млавском **2**, у срезу звишком **2** и по **1** у срезовима: космајском, јабланичком, власотиначком, гружанском, ражањском, копаоничком, беличком, ресавском, темнићском, деспотовачком, моравском округа нишког, нишавском, мачванском, прокупачком, пожешком, студеничком, моравичком (непронађен) и у вароши Нишу.

Разбојништва су извршена у срезу млавском **2** (оба непронађена) и по **1** у срезовима: неготинском, параћинском, нишком, алексиначком (непронађено), рамском (непронађено), пожаревачком (непронађено), хомољском (непронађено), таковском (непронађено), косаничком, драгачевском и у вароши и Ћуприју.

Силовања су извршена по **1** у срезовима: јасеничком округа крагујевачког, лепеничком, деспотовачком, посаво-тамнавско, моравском округа пожаревачког и звишком.

Тешке телесне повреде извршене су: у срезу тамнавском **2**, у вароши Неготину **2**, и по **1** у срезовима: грочанском, космајском, посавском округа ваљевског, гружанском, јасеничком округа крагујевачког, лепеничком, крајинском, жупском, нишком, нишавском, поцерском, рађевском, звишком, качерском, подунавском, орашком, прокупачком, рачанском, и у вароши Београду.

Паљевине су извршене: у срезу деспотовачком **4**, у срезу звишком **4**, у срезу бољевачком **4**, у срезу посавском округа београдског **3**, у срезу тамнавском **3**, у срезу параћинском **3**, у вароши Пожаревцу **2**, у срезу пожаревачком **2**, и по **1** у срезовима: грочанском, подгорском, крагујевачком, јасеничком округа крагујевачког, лепеничком, неготинском, крајинском, кључком, ресавском, нишком, лужничком (пронађена), посво-тамнавском, поцерском (пронађена), мачванском, моравском округа пожаревачког, млавском, добричком, пожешком, трнавском и у варошима, Врањи (пронађена) Неготину и Пироту.

Вредност свих ових паљевина износи око **22.000** динара.

Опасне крађе извршене су: у вароши Београду **6** (4 пронађених), у срезу ресавском **5** (1 пронађена), у срезу нишавском **5** (3 пронађене), у срезу моравском округа пожаревачког **5** (3 пронађене), у срезу зајечарском **5** (2 пронађене), у срезу жичком **5** (1 пронађена), у срезу ваљевском **4** (2 пронађене), у срезу брзопаланачком **4**, у срезу посаво-тамнавском **4**, у срезу јадранском **4**, у вароши Шапцу **4** (1 пронађене), у срезу пчињском **3**, у срезу гружанском **3** (2 пронађене), у срезу лепеничком **3**, срезу параћинском **3** (1 пронађена), у у срезу грочанском **2** (обе пронађене), у срезу космајском **2** (1 пронађена), у срезу колубарског округа ваљевског **2**, у срезу власотиначком **2** (1 пронађена), у срезу лесковачком **2** (1 пронађена), у срезу поречком **2**, у срезу пожаревачком **2**, у срезу млавском **2** (1 пронађена), у срезу звишком **2** (1 пронађена), у вароши Смедереву **2** (1 пронађена, у срезу пожешком **2** и по **1** у срезовима: посавском округа београдског, подгорском, јабланичком, кључком, трстеничком, расинском (пронађена), лесковачком (пронађена), темнићском, деспотсвачком, нишком, алексиначком, белопаланачком, поцерском (пронађена), мачванском (пронађена), качерском, таковском (пронађена), подунавком, јасеничком округа смедеревског, црногорском, моравичком (пронађена) а у варошима: Неготину, Пожаревцу и Зајечару.

Вредност свих ових крађа износи око **44.000** динара.

Злонамерних поништаја туђих ствари било је: у срезу жупском **5** (сви пронађени), у срезу нишком **4** (1 пронађен), у срезу крагујевачком **2** и по **1** у срезовима: брзопаланачком, бањском (пронађен), алексиначком, пожаревачком, звишком (пронађен), зајечарском и добричком.

Вредност уништених ствари износи око **2.800** динара.

Поред изложених дела у току месеца августа ове године извршено је у Србији и **14. самоубистава** и то: у срезу ужичком **2**, у вароши Београду **2**, и по **1** у срезовима: посавском округа београдског, колубарском округа ваљевског, масуричком, гружанском, жупском, ресавском, темнићском, поцерском, прокупачком и студеничком.

Ова самоубиства извршена су: *вешањем* **10** и *ватреним оружјем* **4**. А узроци њиховом извршењу леже: у *болести* за **5** случајева, у *душевном растројству* за **2** случаја, у *старости* за **1**, у *рђавом материјалном стању* **1**, у *страху од казне* **1**. За **4** случаја узроци су *непознати*.

Покушај самоубиства извршен је у срезу тамнавском, *тровањем*; рђав домаћи живот.

Општи преглед до сада изложених дела овакав је:

Текући број	ОКРУЗИ	Убиства	Детоубиства	Нехотична убиства	Покушаји убистава	Разбојништва	Силовања	Тешке телесне повреде	Паљевине	Опасне крађе	Злонамерни поништаји туђих ствари	Самоубиства	Покушаји самоубиства
1	Округ београдски	6	—	1	3	—	—	2	4	5	—	1	—
2	„ ваљевски	—	1	1	—	—	—	3	4	7	—	1	1
3	„ врањски	5	—	—	2	—	—	—	1	8	—	1	—
4	„ крагујевачки	3	—	—	5	—	2	3	3	6	2	1	—
5	„ крајински	4	—	—	2	1	—	3	4	8	1	—	—
6	„ крушевачки	1	1	3	2	—	—	1	—	2	5	1	—
7	„ моравски	4	—	1	4	2	1	—	8	11	—	2	—
8	„ нишки	1	—	—	2	2	—	1	1	2	6	—	—
9	„ пиротски	—	—	—	1	—	—	1	2	6	—	—	—
10	„ подрински	1	—	1	1	—	1	2	3	14	—	1	—
11	„ пожаревачки	4	—	—	4	5	2	1	10	12	2	—	—
12	„ руднички	—	—	—	3	1	—	1	—	2	—	—	—
13	„ смедеревски	3	—	—	—	—	—	2	—	4	—	—	—
14	„ тимочки	1	1	—	—	—	—	—	4	6	1	—	—
15	„ топлички	2	—	—	1	1	—	1	1	—	1	1	—
16	„ ужички	—	—	—	1	—	—	1	1	3	—	2	—
17	„ чачански	1	—	1	2	1	—	—	1	6	—	1	—
18	Управе града Београда	—	—	—	3	—	—	1	—	6	—	2	—
	Свега:	36	3	8	36	13	6	23	47	108	18	14	1

Из канцеларије Антропометријско-Полицијског Одељења Министарства Унутрашњих Дела, 21. септембра 1910. године АБр. 1659. у Београду.

ПОУКЕ И ОБАВЕШТЕЊА

Учињена су нам ова питања:

I

Суд општине латвичке, актом својим Бр. 2068, пита:

„По закону о непосредном порезу, ослобођења пореза по пореском распореду одобрава Министарство Финансија, односно Пореска Управа.

Суд овај сматра, да лице ослобођено пореза има право и на ослобођење општинског прireза.

Како законом није предвиђено: како ће се и на који начин ослобођавати прирез општински, какве одлуке треба доносити за ова ослобођења и ко ће их одобравати, то се учтиво моли уредништво да

у своме листу „Полицијском Гласнику“ изволи дати објашњење односно овог ослобођења општинског прireза“.

— На ово питање одговарамо:

И по члану 40. закона о окружним, среским и општинским буџетима, и по чл. 131. и 132. закона о општинама, општински прирез разрезује се према суми непосредног пореза, коју плаћају порески обвезници.

Према томе, кадгод се неки порески обвезник ослободи од плаћања некога дела непосредноga пореза, мора му се процентуално скинути и општински прирез.

Пореска одељења, која доносе решења о ослобођењу од непосредног пореза, уносе у ова и ослобођење од прireза државних па и општинских.

Према томе, кад се ова њихова решења одобре од стране Пореске Управе, одељења су дужна да о томе известе и општински суд, те да он по својим распоредима општинског прireза учини исправку, и акт одељења придружи годишњим општинским рачунима, како би се пред контролом правдала разлика, јер решења пореских одељења иду уз пореске рачуне, да правдају разлику по пореским рачунима.

II

Г. Рад. Шљивић, полицијски писар, пита:

„По чл. 55. закона о народним школама, школски одбор, поред председника или кмета, и управитеља — учитеља, састављају и три писмена грађанина, или по један грађанин из сваког села, ако школску општину састављају села *разних* политичких општина.

Овим је дакле утврђено, да имају бити три грађанина. А ако има више села, онда их може бити и више, али од троице мање не.

Школску општину школе доњо-видовске, у срезу параћинском, састављају село Доње Видово, које само за себе сачињава политичку општину, и село Чепуре, које припада општини чепурској.

Одбор општине доњо-видовске, као надлежан, изабрао је три грађанина за чланове школског одбора, — двојицу из Доњег Видова, а једног из села Чепура, јер је Чепуре много мање од Доњег Видова.

На службену представку једне наставнице, и ако је управитељ постојао, начелник срески задржао је ту одлуку од извршења, наводећи, да је имало места изабрати свега два, — по једног из оба села, те тако, да у школски одбор буду свега два грађанина.

Моли се уредништво за објашњење: ко је правилније радио — одбор општински или начелник срески?

Ако је правилна одлука начелника среског, одкуда то. да једно селанце, које има засебну школу, има три школска одборника од грађана, а два села да имају двојицу?“

— На ово питање одговарамо:

Из члана 55. закона о народним школама, може се извести само та намера законодавчева, да у школском одбору, сем председника, морају бити још три писмена грађанина.

То се јасно види из речи: „*и три писмена грађанина.*

Речи: „или по један грађанин из сваког села, ако школску општину састављају села из разних политичких општина“ немају тај задатак, да смање основни број грађана, који мора ући у одбор, него предвиђа случај, кад школску општину састављају више од три села, и дозвољава могућност да у одбор уђе и већи број лица од тројице.

То се види и из последњег става чл. 55. који дозвољава да се број школских одборника може увећати.

Према овоме, одлука општинског одбора била је на закону основана.

III

Основна школа планска (срез параћински) службеним актом својим пита;

„Учтиво се умољава уредништво, да одговори на ниже изложено питање у једном од првих наредних бројева листа:

Чл. 24. зак, о нар. школама прописана је казна за неуредно похађање школе. Ту казну изриче месни школски одбор на основу саслушања неуредних ђачких родитеља и на основу извештаја управитеља о неоправданости изостанака.

По закону о таксама, за свако решење о изрицању казне, наплаћује се 2 дин. у корист касе дотичног надлдштва, које изриче казну. Пошто се школа, као и месни школски одбор сматра за званично тело тако исто и њихове радње су званичне, да ли треба и месни школски одбор, односно управитељ школе, при саопштавању решења о казни, наплаћивати и 2 дин. у корист школске касе од осуђеног ђачког родитеља?“

— На ово питање одговарамо:

По члану 10. закона о народним школама, све су школе државне које нису подигнуте и не одржавају се средствима приватних.

Према томе и школски одбор са учитељем, који руководе пословима школе, сматрају се као представници државне власти, и сваки њихов рад иде у име државно.

Према томе, и одлуке које ови одбори доносе о казни родитеља, подлеже такси од 2. динара анаголо т. 87. *а* закона о таксама, кад овакви случајеви нису изречно законом ослобођени од ове.

СЛУЖБЕНЕ ОБЈАВЕ

УХВАЋЕН

Богосав Челичић, осуђеник београдског казненог завода, чију смо слику и потерницу изнели у прошлом броју, ухваћен је.

СКРЕЋЕ СЕ ПАЖЊА

Ово лице по имену **Карло Молдован,** из Ковина, налази се под кривичиом истрагом и у притвору Управе града Београда због дела из т. а § 86. казн. зак.

Моле се све полицијске и општинске власти. као и приватна лица, да јаве Управи ако што знају о овом Молдовану, нарочито да ли је и у другим крајевима виђан сем Космаја, где је ухваћен.

— 6. овог месеца спроводио је служитељ општине Г. љубовићанске три Циганина са три коња. Том приликом они у згодном моменту отму пушку спроводнику и ране га ножем, па затим двојица пешке а један на коњу побегну. Два коња су ухваћена. Једна је кобила матора 3 године, мрко-дорастаста висока 145 см.; друга је такође кобила матора 7 година, висока 151 см. длаке алатасте, цветаста, брњаста, у задње ноге путаста. Трећи коњ на коме је побегао један од ове тројице Цигана, био је зелен и висок, матор 5 година, у задње ноге путаст, са жигом «к». Пасоши од коња које им је раније служитељ одузео, били су издати од стране суда општине тршћанске под Бр. 194 и 245 а гласили су на име Милоша Недељковића и Марка Бошковића, из Трлића, а садржавали су опис прве две (ухваћене) кобиле. Трећи пасош издат је од суда општине коце-

љевачке под Бр. 494, на име Душана Капетановића, из Коцељеве, и описује трећег коња. — Депеша начелника среза азбуковачког Бр. 6772

Анка, разведена **Милићевић,** рођена **Марјановићева,** из Шикоша код Осека, пресудом

управе града Београда од 10, текућег месеца Бр. 32982, кажњена је затвором и прогонством на свагда у Аустро-Угарску као смутљивица и интриганткиња. Скреће се пажња свима, нарочито пограничним властима, на ову индивидуу, којој никако не треба дозволити прелаз у Србију.

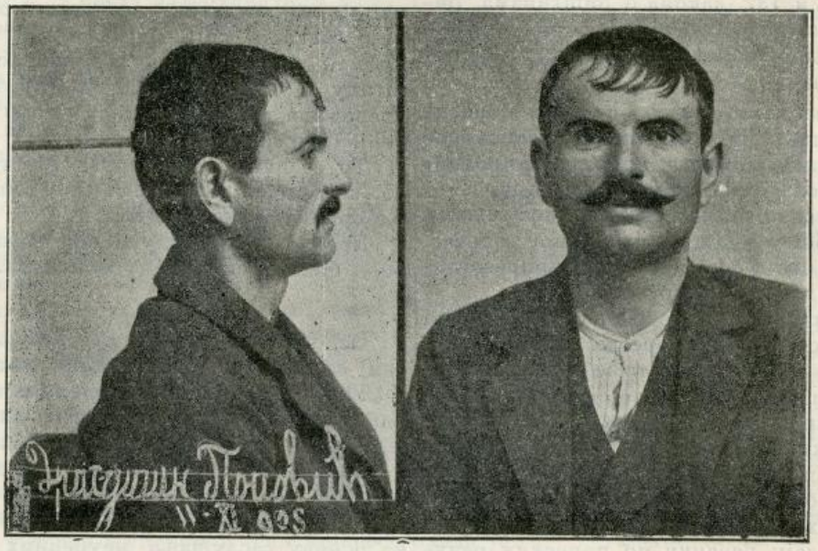
ПОТЕРЕ

Лајош Лоци, чију слику доносимо, и његов брат **Тривун,** опасни крадљивци, имају да се узму на одговор за више крађа, али се они налазе у бегству. Лајош је стар 23 године, раста

средњег, сувоњав, кад говори глас му је промукао. Трифун је стар 18 година, раста средњег, у опште смеђ. Депеша начелства округа подринског Бр. 16605.

Драгутан Илић-Поповић зв. „попче“ чију слику доносимо и **Никола Дреновац,** оба коцкари, извршили су два разбојништва па затим побегли. Драгутин је родом из Средњева у ср. рамском, син свештеника, због чега га зову «попче», стар је 37 година, висок 167 см.

очију кестењавих, косе црне. Од особених знакова има: белегу од посекотине у облику праве линије величине 1·5 см., правца вертикалног на првом зглобу палца; белега од посекотине у облику криве линије величине 1 см. на другом зглобу палца леве руке; белега од чира на леђима у облику праве линије, величине 1·5 см. правца косог за 3·5 см. испод седмог обртња. Опис Николин непознат је. Депеша начелника среза поцерског Бр. 8963.

Петар Милутиновић-Јовић, који одговара за двогубо убиство, побегао је 10. овог месеца из болнице за душевне болести, где је био на лечењу. Он је стар 28 година, средњег раста, црномањаст. Од особених знакова има белегу од ране на лицу. — Акт управе болнице за душевне болести Бр. 2415.

Михајло Дамњановић, дунђерски раденик, одговара за крађу али се налази у бегству. Он је раста високог, смеђ, црномањаст, великих бркова. У оделу је грађанском са опанцима на ногама. — Депеша начелства округа рудничког Бр. 5800.

Дуца-Гица Јанковић, — Циганин, из Прахова среза неготинског, који одговара за убиство, побегао је из болнице за душевне болести ноћу између 9. и 10. овог месеца. Он је стар 26 година, раста малог, дежмекаст, малих црних бркова. — Акт управе болнице за душевне болести Бр. 2413.

Милосав Вуксановић и **Вићентије Балтић,** катранџије из Студенице, извршили су убиство у Рибници па затим побегли на својим коњским колима. Први је стар 36—38 година средњег раста, црномањаст, у чакширама и гуњу са шеширом на глави; други је стар 43 — 45 година, у пеленгаћама и гуњу, црномањаст и мањи од првог. — Депеша начелника среза студеничког Бр. 12246.

Непознати крадљивац, украо је Д-ру Шраги, лекару из Београда 6 кошуља мушких и гаћа у боји, у вредности 70 динара. Кошуље су са марком «Hugo Trager». — Акт кварта дорћолског Бр. 4906.

Милан Пауновић, осуђеник пожаревачког казненог завода, побегао је из завода 21. овог месеца. Он је родом из Пољане среза и округа пожаревачког, стар 24 године, раста средњег, косе црне, чела малог, обрва црних, очију граорастих, образа округлих, бркова црних, браду брија. — Депеша управе пожаревачког казненог завода Бр. 3669.

Препоручује се полицијским и општинским властима, да за овим побеглим лицима учине најживљу потеру, и у случају проналаска стражарно их упуте власти која је потерницу издала, с позивом на означене бројеве акта или депеша.

ТРАЖЕ СЕ

Коста Весковић, земљоделац из Врчана, отумарао је од своје куће и до данас се није вратио. Он је стар 60 година, средњег раста смеђ и просед, очију плавих, незнатно рамље. — Депеша начелника среза таковског Бр. 10001.

Мирјана Вићентијевић, из Пауна среза колубарског, отишла је од своје куће незнано куд. Она је стара 18 година, средњег раста, црномањаста, очију црних — крупних, у оделу је сељачком. — Акт начелства округ. ваљевског Бр. 12154.

Штампа Краљ. Срп. Државне Штампарије уредник Милорад А. Вујичић

БРОЈ 37. У БЕОГРАДУ, НЕДЕЉА 3. ОКТОБРА 1910. ГОДИНА VI

ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК

СЛУЖБЕНИ ЛИСТ МИНИСТАРСТВА УНУТРАШЊИХ ДЕЛА

„ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК“ излази једанпут, а према потреби и више пута недељно. Претплата се полаже у напред, и то најмање за пола године код свију полицијских власти, и износи: 20 динара на годину за државна и општинска надлештва, а за све друге претплатнике у опште 12 динара годишње. За иностранство: годишње 24, полугодишње 12 динара у злату. Појединн бројеви **„Полицијског Гласника“** не продају се. Рукописи се не враћају.

СЛУЖБЕНИ ДЕО

Његово Величанство Краљ Петар I. благоволео је, на предлог Заступника Министра Унутрашњих Дела, Министра Финансија поставити:

за начелника прве класе среза посавотамнавског Чедомира Перића, начелника исте класе среза посавског, округа ваљевског, по службеној потреби;

за начелника друге класе среза јасеничког, округа смедеревског, Бранка Вукојевића, начелника исте класе среза подунавског, по службеној потреби;

за начелника друге класе среза таковског Милана Пантелића, начелника исте класе среза орашког, по службеној потреби;

за начелника треће класе среза посавског, округа ваљевског, Николу Ђурићића, начелника исте класе среза посаво-тамнавског, по службеној потреби;

за начелника треће класе среза орашког Ђорђа Костића, начелника исте класе среза таковског, по службеној потреби; и

за начелника треће класе среза подунавског Војислава Анђелковића, начелника исте класе среза јасеничког, округа смедеревског, по службеној потреби, но без права на накнаду путног и селидбеног трошка.

Из канцеларије Министарства Унутрашњих Дела, 22. септембра 1910. год. у Београду.

Његово Величанство Краљ Петар I. благоволео је, на предлог Заступника Министра Унутрашњих Дела, Министра Финансија поставити:

за начелника прве класе среза поцерског Чедомира Перића, начелника исте класе среза посаво-тамнавског; и

за начелника друге класе среза посавотамнавског Милорада Томића, начелника исте класе среза поцерског, — обојицу по службеној потреби.

Из канцеларије Министарства Унутрашњих Дела, 28. септембра 1910 год. у Београду.

Његово Величанство Краљ Петар I. благоволео је, на предлог Заступника Министра Унутрашњих Дела, Министра Финансија поставити:

за полицијског писара прве класе среза подунавског Јована Јовковића, полицијског писара исте класе среза посавског, округа београдског, по молби;

за полицијског писара прве класе среза посавског, округа београдског, Драгољуба Новаковића, полицијског писара исте класе среза беличког, по молби;

за полицијског писара прве класе среза поцерског Живојина Митровића, полицијског писара исте класе среза посавотамнавског, по службеној потреби;

за полицијског писара прве класе среза посавског, округа ваљевског, Михаила Штуловића, полицијског писара исте класе среза посавског, округа београдског, по службеној потреби;

за полицијског писара прве класе среза лепеничког Николу Милосављевића, полицијског писара исте класе среза деспотовачког, по службеној потреби;

за полицијског писара прве класе начелства округа моравског Миленка Живковића, полицијског писара исте класе среза поцерског, по службеној потреби;

за полицијског писара прве класе среза јадранског Михаила Васиљевића, полицијског писара исте класе среза азбуковачког, по молби;

за полицијског писара прве класе среза ресавског Гаврила Адамовића, полицијског писара исте класе среза јасеничког, округа смедеревског, по службеној потреби, но без права на накнаду путног и селидбеног трошка;

за полицијског писара друге класе среза беличког Радослава У. Шљивића, полицијског писара исте класе начелства округа крушевачког, по молби;

за полицијског писара друге класе начелства округа ваљевског Михаила Тајсића, полицијског писара исте класе начелства округа моравског, по службеној потреби;

за полицијског писара друге класе начелства округа крушевачког Милана Цветковића, полицијског писара исте класе среза лепеничког, по службеној потреби;

за полицијског писара друге класе среза крагујевачког Радомира Јојића, полицијског писара треће класе истога среза;

за полицијског писара друге класе среза посаво-тамнавског Милана И. Поповића, прећашњег полицијског писара исте класе;

за полицијског писара треће класе среза моравског, округа пожаревачког, Жарка Јанаћковића, полицијског писара исте класе среза подунавског, по службеној потреби;

за полицијског писара треће класе среза ваљевског Александра Ломића, полицијског писара исте класе среза црногорског, по молби;

за полицијског писара треће класе среза црногорског Јоксима Брашића, полицијског писара исте класе среза ваљевског, по молби;

за полицијског писара треће класе среза посавског, округа београдског, Драгишу Кујунџића, полицијског писара исте класе начелства округа ваљевског, по службеној потреби;

за полицијског писара треће класе среза таковског Бранислава Перуничића, дипломираног правника;

за полицијског писара треће класе Управе вароши Београда Милана Графа, апсолвираног правника;

за полицијског писара треће класе среза деспотовачког Стојана Д. Вучковића, практиканта Министарства унутрашњих дела; и

за полицијског писара треће класе среза азбуковачког Чедомира Т. Вучићевића, практиканта среза поцерског.

Из канцеларије Министарства Унутрашњих Дела, 22. септембра 1910. год. у Београду.

ОБЈАВА

Поводом нових случајева колере у Цариграду и на азијској турској црноморској обали, оглашава се као заражен Цариград и његова најближа

околина, као и турска црноморска азијска обала.

Према путницима, њиховим стварима и роби из тих места примениће се **од данас** све мере, које су објављене у упутствима о сузбијању колере СБр. 10081. од 10. ов. месеца, Српске Новине Бр. 202.

Из ових места забрањује се увоз у Србију: зелени, поврћа, воћа и свих продуката који расту у земљи или близу земље, као и млека, сира, бутера и свих осталих млечних производа, свих свежих намирница за живот, рибе свеже, сушене, сољене и других сличних производа.

Промет путника и робе из Цариграда, његове најближе околине и са азијске црноморске турске обале одобрава се на српско турској граници само на два места: Пироту и Ристовцу.

Препоручује се грађанству и путницима, да ову објаву ради знању, а властима и санитетско-полицијском особљу препоручује се брижљива и строга примена наредаба, имајући у виду потребну предусретљивост у служби.

СБр. 10504.
20. септембра 1910. год.
у Београду.

Заступник
Министра унутрашњих дела,
Министар финансија
Стој. М. Протић с. р.

О Б Ј А В А

На основу мишљења Главног Санитетског Савета Бр. 89. тек. год. да сољена и сува риба, и ако долази из крајева, који су оглашени за заражене колером, сама по себи не може бити носилац колерне заразе, — мењам решења мојих претходника СЊ 10007. од 15. септембра 1908. г. СЊ 9848. од 6. септембра 1910. г. и решења моја СЊ 10273. од 15. септембра и СЊ 10504. од 25. септембра тек. год., у колико се она односе на увоз суве и сољене рибе и *одлучујем*:

Дозвољава се увоз сушене и усољене рибе из Русије и осталих држава под овим условима:

1. Да је риба, која се увози из Русије, провела на путу најмање 15 дана, а толико исто лежала и у саламури.

2. Да има уверење:

а., из кога је краја?

б., кад је стављена у саламуру или на сушење?

в., кад је пакована у бурад и где?

г., ако је риба дезинфикована, када и где?

3. Да се риба може подврћи спољној дезинфекцији на улазној станици у Србију, ако то надлежни лекар за потребно нађе.

4. Да риба мора бити спакована у бурад, која су добро стегнута, да не пропуштају никакву спољашњу нечистоћу, а никако у џаковима или другом ком завоју, који је пропустљив за спољну нечистоћу.

О овоме се извештавају све надлежне санитетске полицијске и царинске власти ради знања и управљања.

СБр. 10824.
27. септембра 1910. год.
у Београду.

Заступник
Министра унутрашњих дела,
Министар финансија,
Стој. М. Протић с. р.

КАЖЊЕНИ ЧИНОВНИЦИ

Г. *Сретен Недић*, начелник среза моравског округа нишког, кажњен је одузимањем једно месечне плате, у корист пезионог фонда за удовице и децу умрлих чиновника, решењем Господина Министра Унутрашњих Дела, од 22. прошлог месеца ПЊ 19071 зато, што је противно закону узео у попис среску имовину и одредио продају.

С Т Р У Ч Н И Д Е О

О ТУЖБИ ЛИЦА ПОВРЕЂЕНОГ КРИВИЧНИМ ДЕЛОМ

(О ПРИВАТНОЈ ТУЖБИ)

(НАСТАВАК)

V. Кривична дела по тужби разликују се у *апсолутна* и *релативна*.

а) Апсолутна кривична дела по тужби су она, која се у свим случајевима ислеђују по тужби. Тако браколомство (§ 196) и одвођење туђе жене (§ 197).

б) Релативна кривична дела по тужби су она, која се ислеђују по тужби само под извесним претпоставкама, или само ако постоје у време извршења односи одређене врсте између повређеног и извршиоца. То је случај с крађом и утајом (§ § 235 и 236), с преваром (§ 258) ит.д.

VI. Кад се кривична истрага по једном кривичном делу води по тужби, онда то важи и за покушај истог као и за саучешће (подстрекавање и помагање) и подржавање (§ § 49 и 50) у истом. За подржавање је ово врло спорно. Према некима за њега то важи само код *релативних* кривичних дела по тужби.[1]) Према другима то важи само за лично и у напред обећано подржавање, али не за стварно.[2]) Према некима опет то не важи за подржавање ни у ком случају.[3]) С гледишта нашег законодавства несумњиво је, да се и подржавање ислеђује по тужби, ако то важи за подржавано кривично дело, јер о подржавању говори се у истој глави у којој и о саучешћу, што значи. да за њ' треба да важе иста правила као и за саучешће. И de lege ferenda је то једино оправдано.[4])

Ако је једно кривично дело по тужби у идеалном стицају с извесним кривичним делом, које ислеђује по званичној дужности, н. пр. браколомство с родоскврњењем оно ипак остаје кривично дело по тужби, а ово друго по званичној дужности.

VII. Подизање тужбе код кривичних дела по тужби је *право* повређеног. Оно се састоји у томе што се без воље овлашћеног на тужбу не може повести кривична истрага.[5]) Ово право је је једно јавно-правно овлашћење.

1. Код неких кривичних дела по тужби је изрично речено, ко има право на тужбу. Тако код браколомства и одвођења туђе жене само муж може тужити. Кад није ништа о томе речено, има се узети, да право на тужбу припада једино *повређеном*. То је пак онај, чије је добро, против којега је управљено кривично дело у питању, т. ј добро *неиосредно* повређено или угрожено тим кривичним делом,[6]) дакле не сваки, чији је ма какав интерес њиме повређени или угрожен, или на чију је правну сферу напад управљен, као што тврде, прво *Kessler* а други *Köhler*. Но код неких кривичних дела дато је изрично право на тужбу поред повређеног и другим лицима. Тако код увреде, клевете и лажне оптужбе право на тужбу имају отац за своје непунолетно дете, муж за своју жену и тутор за своју пупилу (§ 216 т. 1.).

2. Ако су више њих овлашћени на тужбу, онда је право на тужбу сваког од њих независно у сваком погледу од права осталих. Отуда право једног може застарети, а другог не (§ 76 al 2).

3. Ако је онај, који има право на тужбу, неспособан за вршење правних послова, може место њега подићи тужбу његов законски заступник и онда, кад у закону није ништа о томе речено (н. пр. § 253), сем случајева, где је изрично казано, да је *само* ово или оно лице може подићи тужбу (н. пр. § 196). Но за законског заступника се не може тада рећи, да има *право* на тужбу.[7]) Ако је законски заступник извршилац кривичног дела по тужби или подстрекач и помагач, или је неспособан за правне послове, или је не-

[1]) *Merkel* H H *3* 738, *4* 428.
[2]) *Olshausen* § 257 49.
[3]) *Binding* Handb. 637.
[4]) Уп. *v. Liszt* § 183, *Köhler* 30.
[5]) Contra *Thon* Rechtsnorm und subjektives Recht 138, *Holzapfel* G. A. *30* 433.
[6]) *v. Bar* 307, *v. Liszt* § 45 III 1, *Frank* § 61 III, *Finger* 193, *Meyer-Allfeld* § 43 пр. 24.
[7]) Тако *Meyer-Alfeld* 240, *Olshausen* § 65 15. Прот. *Binding* Handb. 627.

маран, онда би требало допустити, да се у циљу оптужбе постави старалац.

Лица под старатељством способна су за подизање тужбе. Тако распикуће, глувонеми. Старатељи не могу да врше ово њихово право.[1])

4. Тужба се може подићи преко пуномоћника. Пуномоћство на подизање тужбе је пуномоћство на заступништво у *изјави воље*, да се поведе кривична истрага против извршиоца кривичног дела. Пуномоћије може бити изрично или прећутно, али не претпостављено. Оно може бити дато само по извршењу кривичног дела по тужби. Но пуноважно је пуномоћство дато генералном пуномоћнику, да подиже тужбу против извршилаца кривичних дела, која су управљена против имовине.[2])

5. Спорно је, да ли је допуштено заступништво у *вољи*. т. ј. у одлуци, да се тужба подигне или не подигне, тако да сам пуномоћник, има решити, да ли ће то учинити или не. Узима се, да је по правилу немогуће заступништво у вољи.[3]) Повређени треба сам да осећа кривично дело против њега извршено као дело, које треба да се казни. Али изузетно би требало допустити заступништво у вољи ономе, који има генерално пуномоћије за чување имовинских интереса, кад је кривично дело по тужби управљено против имовине, и кад се давалац пуномоћства налази у немогућности, да сам штити своје интересе (налази се н. пр. на далеком путовању, или је ишчезнуо).[4]) То је нужна последица генералног имовинског заступништва. Неки усвајају овај изузетак и за остале интересе, у колико старања о тим интересима може бити пренето другом, и у ствари је пренето.[5])

6. *Одрицање* права на тужбу, извршено уговором или једнострано, судски или вансудски, без важности је.[6]) Повређени има дакле ипак право на тужбу. Право државно на кривичну истрагу је и иначе ограничено тиме, што је примена његова стављена у зависност од подизања тужбе, те би било неумесно, да се још и даље ограничава. Сем тога приватноправни послови, као што је одрицање, не могу имати важности у питањима јавноправне природе, као што је вршење државног права на кривичну истрагу. Ово исто важи и за *праштање* кривцу од стране овлашћеног на тужбу.[7]) § 397 т. 2. међутим прописује, да се за *истуае* по тужби праштањем губи право на тужбу. Мора се према томе признати то исто дејство у погледу иступа и одрицању права на тужбу.

7. Кад је тужба подигнута, кривична истрага се продужује, и ако је тужилац умро или је изгубио способност за тужбу. Ако је пак тужба подигнута од заступника, пошто је за тужбу овлашћени већ душевно оболео, или је умро, кривична се истрага не може започињати, јер могуће је, да би се он предомислио, да не подиже тужбу. Исто тако ако би повређени сам написао тужбу и дао је неком да је преда надлежној власти, но он оболи душевно, пре но што је овај то учинио.[1])

8. Право на тужбу је чисто *личне* и сем тога јавно-правне природе, те зато није наследно.[2]) Неки пак разликују два случаја: 1° кад је добро повређено кривичним делом чисто *личне* природе, нпр. слобода, част и т. д., 2° кад је оно *материјалне* природе, н. пр. имовина. Право на тужбу је, веле, у другом случају наследно, јер наследник добра повређеног има се сам сматрати као повређени.[3]) Ово је нетачно. Истина је, да је наследник оштећен кривичним делом, али се он не може сматрати као повређени с кривичноправног гледишта, јер је за то потребно, да је оштећен у тренутку извршења кривичног дела. *Binding* узима, да право на тужбу прелази на наследнике, кад је кривичним делом повређено жиговно или проналазачко право, јер се распростирањем робе и егземплара дела наслеђено жиговно и проналазачко право трајно вређају.[4]) Али повреда ових права није трајно кривично дело. Према томе распростирањем извршене нове повреде истих су кривично-правно ирелеванте, те се наследник не може сматрати као повређен кривичним делима у питању.[5])

VIII. Право на тужбу застарева за годину дана за злочине и преступе (§ 76), за три месеца за иступе, изузимајући крађе, преваре и утаје, кад вредност ствари прелази десет гроша, код којих право на тужбу застарева за годину дана (§ 396). За иступе рок почиње од времена, кад су извршени (§ 396), за злочине и преступе међутим од дана, кад на тужбу овлашћени дозна за злочин или преступ и за кривца (§ 76). Ако би се дакле за иступ дознало после одређеног рока, тужба се ипак не може подићи, док код злочина и преступа рок за тужбу тек онда почиње да тече.

1. За кривично дело се може рећи да је сазнато онда, кад су познате све његове стварне околности, на име радња извршења,[6]) последица њоме проузрокована, услови инкриминације. Ако је у питању продужено кривично дело, довољно је да је сазнато ма које дело, из којих је оно сложено, прво тако исто као и последње.

2. Што се тиче сазнања о кривцу, на тужбу овлашћени не мора да га познаје индивидуално (име, презиме и т. д.). Довољно је дакле, да га познаје као личност, која је извршила кривично дело. Али није довољно за почетак рока застарелости просто претпостављање, да је н. пр. А кривац, као што опет није потребна извесност о томе.

Ако су више лица суделовала у извршењу кривичног дела, има се узети, да рок застарелости за сваког од њих почиње тећи тек онда, кад је сазнат извршилац кривичног дела. Сазнање о подстрекачу и помагачу није меродавно; јер они нису према позитивном законодавству извршиоци кривичног дела (§ 76). Према некима застарелост права на тужбу почиње тећи, чим је сазнат ма који од суделовача, био он извршилац, подстрекач или помагач.[1]) Према другима опет она почиње тећи за сваког суделовача независно, т. ј. од дана, кад је за њ' сазнато.[2]) Према некима најзад право на тужбу није застарело, док год није протекао рок застарелости од сазнања о ма којем суделовачу.[3]) Сва ова три мишљења превиђају акцесорну природу саучешћа у позитивном законодавству.

Код релативних кривичних дела по тужби рок почиње тећи од дана, кад је за тужбу овлашћени сазнао не само, ко је извршилац, већ и за онај однос овога према њему, због којег законодавац захтева код дотичног кривичног дела тужбу повређеног, јер тек се онда може рећи, да је сазнат кривац код једног кривичног дела по тужби. Тако ако је крађа извршена од једног рођака у степену предвиђеном у § 50 к. зак., покрадени треба да је сазнао за овај сроднички однос, да би његово право на тужбу (§ 235 к. зак.) почело застаревати. (свршиће се)

Д-р Тома Живановић.

КРИМИНАЛНА ПОЛИЦИЈА

(наставак)

IV. Млад и снажан човек.

Према сведоџбама Рашел Ван Ланди и Жана Батиста Де Конинка, злочинац је млад и снажан човек, стар отприлике око 30 год.

Логика факата и вероватноће утврђује ове сведоџбе. Човек, који је ишчеречио леш, и носио под пазухом пакет с трупом, морао је бити млад и снажан. Узгред поминьемо, да је овде реч о сложеном злочину, најмање двогубом: о одвођењу и крађи детета у вези са непредвиђеним убиством. Од 100 крађа, њих 75 отприлике врше се од личности испод 40 год., а од 100 силовања, њих 61 извршено је од људи истога доба. Злочин из улице „Hirondelles“ злочин је мешовити (крађа и силовање), те с тога има 67% вероватноће, да је његов извршилац човек испод 40 год. Де Конинк је означио човека од 25 до 30 год., али је могућно да се злочинац, удаљен и под утицајем светлости, учинио сведоку млађим но што је био у ствари.

Што се тиче злочинчевог „живог хода“ који помиње сведок Де Конинк, треба

---

[1]) Уп. *Meyer-Allfeld* 249 пр. 25.

[2]) Уп. *Meyer-Allfeld* 155.

[3]) В. *v. Bar* III § 138.

[4]) *v. Bar* loc. cit. и *Meyer-Allfeld* loc. cit. усвајају неумесно овај изузетак без обзира на то, да ли је давалац пуномоћства у немогућности, да изјави своју вољу или не.

[5]) *v. Liszt* § 45 III, *Frank* § 61 IV.

[6]) Тако *v. Liszt* III 5, *Olsthausen* § *61* 49 *a*, *Meyer-Allfeld* 251 пр. 39. Прот. *v. Bar* 331, *Finger* 206, *Hälschner 1* 72, али само за судско одрицање.

[7]) Прот. *Finger* 206.

[1]) Тако *v. Bar* 312 пр. 517 а). Прот. за овај случај *Olshausen* § *65* 13, *Köther* 57.

[2]) Тако *Markel* 241, *Meyer-Allfeld* § 43 пр. 32, *Garçon* art. 336 и 337 n. 53. *Finger* 195.

[3]) *v. Liszt* § 45 пр. 14, *Frank* § 61 V.

[4]) Handb 626, Lehrb. *1* 447.

[5]) Уп. *v. Bar* 311 пр. 513.

[6]) Није дакле довољно, да се познаје радња помагања или подстрекавања (уп. *Meyer-Allfeld*, 251 пр. 43).

[1]) Тако *v. Liszt* § 45, *Finger* 32,2, *Olshausen* § 63, 2 b.

[2]) *Nessel* 41, *Pfizer* G S *50* 450. *Bennecke-Beling* 235.

[3]) *Meyer-Allfeld* 252, *Culau* 24, *Binding* 639.

знати да овај ход није морао бити његов обичан и нормалан ход. У жељи да се што пре ослободи пакета с лешом, а под утицајем силе одбијања и силе центрифугалне злочинац је скоро бежао од места свога злочина. Од свог стана и до места остављана леша он је ишао убрзаним корацима зато, што су му то прилике налагале. Од његове брзине и његовог хода зависила је његова некажњивост; то му је била гарантија за успех. Према овоме, брзина његовог хода да се схватити и објаснити начином сасвим природним. Било би мало разумно и логично претпостављати, да злочинац увек иде овако брзо, и на основу овога тражити га међу личностима са живим ходом. Злочинац припада категорији нервозних личности, које су способне да пређу у брзи ход под утицајем изванредних прилика. У овом смислу, дакле, треба разумети изјаву сведокову о злочинчевом „живом ходу.“ На основу овог његовог хода може се само претпоставити његова младост, снага и његов темпераменат.

У сваком случају, злочинац је извесно становник кварта улице „Laeken“ сектор „Grand Hospice“), самац, човек млад и снажан, стар између 25 до 40 год., испод 40 год. несумњиво.

V. Фламанац.

Творац злочина по свој прилици је Фламанац. Ово се на први поглед може закључити. Студирање криминалитета у Белгији показује нам, да су 2/3 силовања извршена од Фламанаца. У нашем случају, шта више, позориште злочина је у фламанском крају. Један елеменат извесности допушта нам да ово још боље утврдимо.

Мала Жана припадала је чисто фламанској породици. У кући, где је расла говорило се само фламански. У кући, са мајком, у школи, са малим другарицама Жана је говорила само фламански. Она је тешко разумевала француски, и била је неспособна да на овом језику конверзира са непознатим човеком. Да би примамио и одвео ово интелигентно дете, злочинац му је морао говорити матерњим језиком, који је савршено разумевала.

Злочинац је, дакле, Фламанац или валон, који говори фламански као Фламанац, или Нидерландез, или индивидуа друге расе или етничке групе која говори нидерландским језиком.

IV. Вешт и лукав човек.

Злочинац, који је одвео и силовао малу Жану није само велики крадљивац већ је и врло вешто и лукаво створење. Крадљивац деце, он је тако вешто ескамотиро дете да га нико није ни видео ни чуо у једној великој вароши, око 7 часова у вече. Ми имамо, дакле, посла са човеком сложеним и необичним, са лукавом и дрском индивидуом и искусним крадљивцем, који је умео сјединити дрскост са уметношћу.

Елементи, у којима се манифестује дух вештине и лукавства злочинчевог ови су:

а) Начин на који је украо и ескамотирао дете;

б) Вештина, коју је показао, прилком одбацивања тела и ногу своје жртве, у циљу изигравања власти;

в) Хартија за паковање, „терисано,“ у коју је било увијено тело његове жртве и која је раније већ била употребљена;

г) Два парчета јачег канапа, разне фактуре и разног порекла, којима је пакет с лешом био увезан, и који су такође били већ употребљени:

д) Омча, помоћу које је пакет тобож ношен, и која је имала за циљ да властима скрене пажњу на људе с пијаце, који имају обичај да праве омче на пакетима својих клијената. Да је злочинац носио пакет помоћу ове омче, у руци, он ни у ком случају не би могао ићи „живим ходом,“ већ га је, као што знамо носио под пазухом, вероватно по својој професионалној навици. Доцније ћемо видети важност овог лукавства са омчом;

ђ) Место остављања пакета с лешом и начин на који је ово извршено, доказују такође злочинчево лукавство. Овим својим поступком он је хтео скренути пажњу власти на сумњиву популацију сенског булевара, и у томе је успео.

е) Удаљено и усамљено место, на коме су после осам дана нађене ноге и ципеле детиње, као и заобилазан, кос пут којим је злочинац до овог места дошао такође су доказ о његовом лукавству;

ж) Препреденост злочинчева још се показује и у факту опијања детета. Злочинац се надао, да помоћу пића изазове заборавност код мале Жане. Он је, по свој прилици, намеравао, да своју жртву после извршеног силовања, одведе подаље од куће и да је остави на улици Неизбежни фаталитет покварио је овај злочинчев вешт рачун. Факт опијања детета, пре извршеног силовања, доказује несумњиво, да је злочинац био веома предострожан и лукав;

з) Дух злочинчевог лукавства показује се још и у избору листова, које је употребио за паковање ногу и ципела своје жртве. Као што знамо, он се за ово послужио једним бројем париског „Journal-a“ са два броја „Soire de Bruxelles,“ разних издања. Пошто је имао осам дана на расположењу за ово паковање, мора се допустити да он ове листове није употребио случајно, већ у намери која је готово очигледна; употребом париског „Journal-a“ хтео је сакрити да је Фламанац, или лице које друге расе која говори фламански, а употребом два броја „Soir de Bruxelles,“ разних издања, хтео је прикрити две ствари: а) да је становник Брисла, и б) да станује у приземном стану. Мало доцније ово ћемо детаљно анализати;

и) Кад је водио малу Жану у свој стан, злочинац је имао на глави мек шешир од ваљане длаке, а кад је носио пакет с њеним лешом он је, из предострожности, узео шешир сасвим другог облика, и

ј) Последњи знак лукавства огледа се у промени физиономије, хода и навика злочинчевих после извршеног злочина, али то је ствар оптужбе о којој нећемо да дискутујемо у овом научном раду.

У опште се може рећи, да је наш злочинац тип дрског и препреденог крадљивца, који по свом пореклу и својим специјалним навикама треба да припада групи особито вештих крадљиваца; он је крадљивац „по крви.“

VII. Индивидуа расе јеврејско-нидерландске.

Творац злочина, казали смо мора бити Фламанац, или бар индивидуа која говори фламански; констатовали смо, с друге стране, да он, по своме лукавом духу, мора бити један од виших, у својој генерацији. Остаје нам да видимо, да ли он не припада којој особеној етничкој групи.

Пре свега, мора се признати, да прави Фламанац, незграпан, суров, напрасит лењ, груб и дебео, не би никад могао имати оне финоће и гипкости духа, које се опажају у актима нашег злочинца. Да је прави Фламанац творац злочина, он би дао доказа о својој бруталности, или још боље о својој дивљој бестијалности; он би убио своју жртву угушујући је, задављујући је или ударајући је ножем. То се обично дешава у овим врстама злочина, док у нашем злочину није тај случај.

Даље ћемо, помоћу рашчлањавања и анализе разних злочинчеивих акта, моћи открити његову расу? Зашто да не? Као год што климат, доба старости, пол, годишња времена, наследство, материјалне и фамилијарне прилике, степен интелигенције, васпитање, ниво наставе, бриге, економија и умереност утичу наклоности ка злочину, исто су тако и фактори етички т.ј. „крв и раса“ специјалан и врло важан фактор криминологије.

„Етнички утицај је неоспоран, вели Цезар Ломброзо. У студији о изборним борбама и револуцијама у Француској доказао сам да округи, у којима превлађује раса лигурска или галска, дају максимум бунтовника, док окрузи расе иберске и цимбричке дају минимум. Исто је овако и са малим земљама и варошима као што су Аруно и Ливурн, које су познате због својих сталних тежњи ка побунама. Бунтовнички карактер старих романола порекло и историја ливурнеза и апуцинских лигура, могу нам послужити за објашњење још тако честих експлозија у овим регионима анархије и побуна.“

Поједина етничка групирања и поједине расе одликују се особеним злочинима и преступима; индивидуе једне расе могу имати склоности за извесну категорију порока и злочина и одвратности према другој. Неколико сумарних и конкретних примера још ће нас боље уверити о овоме.

Кад нам причају о ударцима ножа у леђа или у слабину, заданим празничних дана или за време каквог кермеса, из заседе, ми одмах видимо добре фламанске сељаке, који имају обичај да с ножевима завршују своја весеља, светећи се скоро низашта.

Фински сељаци, који са собом увек носе каму, исто су тако опасни у напитом стању.

Ако је напротив, човек ударен у свађи, можемо се слободно кладити да га је ударио Италијан; он удара изненада, али јавно.

Париски апаш отвара трбух своме ривалу или безопасном пролазнику, без икаквог разлога, да би се занимао. Удар ножем оца Франсоа, као и разни други ударци, специјални су монопол париских скитница.

Прави интернационални кесарош или је Енглез или Американац. Енглески крадљивац служи се калаузом и краде, али никад не убија; ако га на делу изненаде и открију, он претпоставља да буде ухваћен но да погорша своју ситуацију употребом оружја.

У Белгији, као и у Француској, опасни крадљивци убијају.

Ако сазнамо за бегство благајника какве азијске банке, можемо бити сигурни да не припада кинеској раси: међу кинеским благајницима нема лопова. Кинези су толико скрупулозни у чувању туђе имовине, да чак и јапанске банке претпостављају да им повере своје касе.

ПОУЧНО-ЗАБАВНИ ДЕО

ЈЕДНО ИНТЕРЕСАНТНО БРАТОУБИСТВО

(свршетак)

После овога саслушања доведен је Милорад, коме је Станко, по дозволи среског начелника, само казао: „ја казах, Милораде, све како је било за убиство Јездимирово, а саветујем те, да и ти кажеш све, па шта нам Бог дâ," па је одмах удаљен.

Чувши ово Милорад одмах је изјавио, да је он убио Јездимира споразумевши се о томе раније са Станком.

Упитан, на који га је начин убио и зашто он је одговорио:

„Седамнајестог марта, по ранијем мом и Станковом споразуму, пошао сам од куће у Куршумлију, да у авлији сачекам Јездимира, па ако он мене пре спази, ја да му кажем како сам дошао код њега да се с њим договорим о већ започетој деоби нашег имања, а ако ме не спази ја да испалим пушку на њега и убијем га па побегнем низ поток. Кад сам ушао у авлију и примакао се прозору спазих га у кујни где стајаше; ја нанишаним и опалим пушку па побегнем." На питање иследниково, да ли је чуо одмах запомагање жене Јездимирове и куда је побегао, као и то у које је доба ноћи било он није умео одговорити, а кад му је, иследник поставио и питање, чија му је пушка била и чиме је била напуњена, као и то каквог је система пушка, он је само одговорио: „е овде се неда лагати," по том рече: „нисам га, брате, ја убио, већ смо ја и Станко платили Петру и Трајку, да га они убију, а при уговору за убиство закључено је и то, да ја признам, да сам ово убиство извршио, ако ма кога од њих власт потера, јер ја до сада нисам ни зашто одговарао, а међутим пунолетан нисам, да могу бити осуђен на смрт, а да ће се они трудити, да ме доцније ма како пусте."

На суочењу између њих два изравнали су несугласице и показали цео ток преговора са Петром и Трајком, а том, приликом именовали су као посредника, даљњег Милорадова сродника Занфира Васића из Куршумлије, који је заједмчио исплату уговорене цене Трајку и Петру. Дотерани Занфир, чим их је спазио на иследничкој клупи казао је: „ту нам је и место," па своје саучешће у овом убиству одмах је признао.

Петар и Трајко ни сањали нису, да су већ издати, и да је откривено убиство. Када је Петар изведен пред иследника где су били и предходни, он је узвикнуо њима: „тако вам и треба, ви убијате људе, а ја одговарам". Када је почело суочење између њега и ових посебно, он је почео противуречити сам себи, па пригнан разним питањима од иследника признао потпуно своју улогу у овом убиству, као и начин прикривања трагова. На овом суочењу изјавио је још и то, да он и Трајко нису смели извршити ово убиство што би одмах били похватани, већ да су они све припремили, па довели Милана Николића — зв. Пулинче из Мађера. те је он ово убиство извршио, а они за време извршења дела, да су прибављали за себе доказе, да су у тој ствари невини. На суочењу са овима то и Трајко призна и изјави, да је то дело он са њима припремио, па и пушку дао, а да је Милан извршио убиство, који је са његовим братом Ђором био на самом делу. Када је добављен Ђоре, признао је само то, да је њему његов брат Трајко дао своју пушку. да је преда Милану, и да је он то извршио, али да није био на самом делу.

Када је добављен убица Милан, са дрскошћу својственом опасном разбојнику, излазећи пред иследника на најбруталнији начин нападао је на саучеснике, који су га теретили, протествујући и то, како је полицијска власт смела њега под стражом терати и да ће се на тај дрски поступак власти жалити. На испитима честим, преко дан по неколико пута, и суочењима са саучесницима бранио је се вешто, али ипак на сваком испиту све више и више улазио у познавање целе ствари око овог убиства, и најзад на суочењу са саучесницима призна, да је лично дело извршио, ну да му је за то време Ђоре стражу чувао, а Петар да их је одвео у авлију и показао стан њихове жртве. Признање убице Милана добивено је на тај начин, што је једног дана у апсани певао Арнаутску песму „Хајдук Ђеме Адрија" у којој је наговарао своје другове из суседне апсане, да не признају ништа о убиству као и то где је пушку сакрио. Ову песму слушало је неколико лица која знаду арнаутски језик са среским начелником, па кад је изведен из притвора и упитан какву је песму певао, он није имао куда већ је признао да је певао арнаутску песму како би друговима доказао, да дело не признаду, и по том је признао извршење дела.

Износећи начин извршења дела убиства Јездимирова, додајемо, да су кривци већ пред судом, где очекују законску казну за овај грозан злочин.

Р. П. Васиљивић.

ОДЛУКЕ ДРЖАВНОГ САВЕТА И КАСАЦИОНОГ СУДА

И за изборе окружних посланика, чланови су бирачког одбора активни општински одборници, исто тако као и за изборе општинских часника — чл. 69. закона о уређењу округа и срезова и чл. 52. в. закона о општинама.

На дан 4. јула тек. год. извршен је избор окружних посланика у Н. У бирачком одбору као чланови поред осталих били су и М. В., Т. П., М. В., и Т. Т. који на дан избора нису били активни општински одборници, пошто су на неколико дана пред овај избор разрешени били са положаја одборничких. Жалитељ у жалби Савету навео је, да такав избор због наведеног не може остати у снази, позивајући се на пропис чл. 62. закона о уређењу округа и срезова у вези са чл. 52. в. зак о општинама.

Да су пак четворица наведених бив. одборника били чланови бирачког одбора позвао се на изборна акта, као и на уверење суда општине Н. од 7 — 7 — 1910. год. № 12053.

Државни Савет по расмотрењу жалбе и изборних аката нашао је, да овај избор не може остати у снази, јер су радњом зборском руководили чланови бирачког одбора: М. В., Т. П., М. В. и Т. Т., који према уверењу суда општине Н... од 7. јула 1910 год. № 12053. на дан избора окружних посланика од 4. јула 1910 год. нису били активни општински одборници, већ обични грађани; а тиме је повређен пропис чл. 63. закона о уређењу округа и срезова у вези са чл. 51, в. зак. о општинама. Стога је избор окружних посланика у Н. на основу чл. 69. закона о уређењу округа и срезова поништио.

Одлука Државног Савета од 28. августа 1910 год. № 8498.

Окружни посланик може бити онај, који живи стално на територији округа који га бира, и сем тога да има и услова за кмета односно општ. одборника — чл. 58. зак. о уређењу округа и срезова.

За срез П....., на дан 4. јула тек. год, поред осталих изабран је за окружог посланика и Д. М. пензионер из В. Поменути Д. стављен је у пенсију 9 марта тек. год. као секретар Министарства унутрашњих дела.

Жалитељ у жалби Савету навео је, да је избор Д..... за окружног посланика невређеји због тога, што није уведен у азбучни списак општине В., јер је до скора био грађанин и житељ општине београдске, а то је доказао уверењем надлежног првостепеног суда од 9 — 7 10 године № 12567. Сем тога жалитељ је навео, да исти Д. није стално настањен на територији оног округа у чију скупштину

улази као изабраник среза П. већ је до пре кратког времена био државни чиновник у Београду и као такав стављен у пензију, позвавши се на број Српских Новина од 13. марта тек. год. Најзад Д. нема ни услова за кмета и одборника у општини В., јер као што је напред казано, није уведен у азбучни списак исте општине, те кад нема право да бира он нема права да буде ни бирап — чл. 58. закона о уређењу округа и срезова у вези са чл. 30. и 71. закона о општинама.

Државни Савет по расмотрењу жалбе и изборних аката нашао је, да је уверењем В. првостепеног суда од 9 — 7 — 10 год. № 12567, приложеним уз жалбу, утврђено, да 4. јула тек. год. дакле па дан избора за окружне посланике. Д. М. пензионер из В. није био записан у азбучни бирачки списак општине града В., а из послатих аката не види се, да је поменутог дана био у бирачком списку ма које општине у округу В. те стога према пропису чл. 105., у вези са чл. 71 и 30. зак. о општинама није имао погодбе за кмета или одборника ниједне општине округа В. па према пропису чл. 58. закона о уређењу округа и срезова ни погодбе за окружног посланика. За то је на основу чл. 69. закона о уређењу округа и срезова избор окр. посланика Д. М. поништио.

Одлука Државног Савета од 6. септембра 1910 године № 7648.

М. Д. П.

Одлука опште седнице Касационог Суда.

Дело убиства, може се и без протокола секције утврдити и другим доказним средствима, али само што та друга доказна средства за постојање дела морају бити у тесној и нераздвојној вези једно са другим и са делом, које се суди; да једни друге поткрепљују и допуњују; да се једни из других као логичке последице јављају и управо да се сви ти докази јављају као једна целина.

Јагодинском првостеп. суду били су оптужени Ј. Д. и Д. ж. В. Ј. зато, што су у 1905. год. тровали Р. ж. оптуженога Д. у намери да је лише живота, па кад у томе нису успели они су је 26. априла 1905 год. у вече удавили тканицама и тим начином насилно је лишили живота, и таквим поступком учинили кривицу кажњиву по § 155 крив. закона.

Првостепени суд оцењујући доказе нашао је да постојање дела није утврђено изнетим доказима, који су у ислеђењу изнети, кад протокола секције леша нема, и према томе је решењем својим од 9. Септембра 1908. г. № 20169, све оптужене пустио испод суђења.

По жалби државног тужиоца Касациони је Суд примедбама својим од 17. децембра 1908. год. № 11230 поништио решење првостеп. јагодин. суда а са разлога:

„Погрешно се тај суд, при оцени питања о постојању дела убиства, руководио само околношћу што нема лекарског секционог протокола, која би био сачињен на основу нађеног стања ствари приликом секције леша пок. Р.“

„Непостојање таког протокола није у исто време доказ и о непостојању кажњивог дела убиства, ако се из свију извођених околности даје несумњиво извести, да је дело учињено и да је се може бити, нарочито ишло на то да леш лица, над којим је убиство извршено, пропадне или ма како нестане. Доказ за постојање дела убиства није једино протокол секције леша убијенога, него се постојање дела убиства може доказивати и другим у закону изложеним доказним средствима — § 222 крив. суд. пост., ма да је најобичније у протоколу секције леша. Јер доказ о постојању дела може се открити како на самом предмету над којим је кажњиво дело извршено, тако и сазнањем истог дела из околности које позитивно указују да је дело убиства извршено над лицем, чијем се лешу из буди којих узрока траг није могао пронаћи, како је изречно казано у пропису § 119 крив. суд. пос.“

„Признањем опт. Ј. на испиту код полициске власти и оптужене Д. код суда, а које се признање у свему слаже са исказима сведока С. и Л., које су посведочиле да су оне одмах на глас о смрти Р. прве дошле њеној кући, где су затекле Р. где лежи мртва на кревету са једном ногом на кревету а другом на поду, са језиком задебљалим и исплаженим и са јаким модрицама око врата — доказ су и за постојање дела и за кривичну одговорност оптужених“.

„Разлог суда да ово признање не вреди, јер је учињено на 2—3 године после дела не може опстати. јер све док не наступи застарелост дела, та њихова признања имају се сматрати као пуноважна. Исто тако не може опстати ни разлог суда, да је ово признање оптуженом Ј. изнуђено, јер се то ничим не утврђује. Против оптуженог Д. стоји казивање оптужене Д. и казивање сведока Р. пред којим је оптужени Д. признао дело — § 238. крив. поступка.“

„Све су ово докази и околности који утврђују да је пок. Р. умрла од насилне смрти, као и да су извршиоци овог дела помен. оптужени и ове доказе и околности суд је требао свесграно да оцени па по том тек своју одлуку по овоме делу да донесе“.

Првостепени јагодин. суд није примио ове примедбе Касационог Суда већ је дао следеће противразлоге:

„И овај суд не дели мишљење да се постојање каквог дела, овде убиство над пок. Р. може утврдити само лекарским секционим протоколом већ и другим доказним средствима, као што га и § 119. крив. пост. упућује, али само што овај суд сматра да та друга доказна средства за постојање дела морају бити у тесној и нераздвојној вези једни са другим и са делом које се суди; да једни друге поткрепљују и допуњују; да се једни из других као логичне последице јављају и управо да се сви ти докази јављају као једна целина. Само са доказима, који се овако јављају, а има их довољно по закону, суд налази да се може постојање дела утврдити. У овом конкретном случају суд налази: да нема те тесне и нераздвојне везе између пружених доказа за постојање дела и баш за то и даје противразлоге.

Лекарским прегледом леша пок. Р. у акту № 13491. не утврђује се да је над њом извршено убиство задавом, као што се тужбом приватног и државног тужиоца представља, а оцењујући и остале доказе прибране од истражне власти и на претресу код суда, суд налази да они не могу послужити као доказ о постојању дела из следећих разлога:

Тако у току ислеђења изнето је као доказ за постојање дела:

Признање опт. Ј. код полиц. власти. Ово признање Ј-ово не може суд узети као доказ и о постојању дела с тога, што је сведоцбама испитаних и заклетих сведока: Д. П. и М. Р. у неколико утврђено, да ово признање није од своје воље показао. Ови сведоци истина не тврде, да је оптуженом Ј-у признање изнуђено, али тврде да су чули оптуженог Ј-а где у апси виче: „пустите ме да кажем како ви хоћете; а исказ ових сведока даје суду уверење. да овакво признање оптуженог Ј-а није исказано како § 226 крив. пост. за важност признања тражи. Друго, ово признање оптуженог Ј-а не може суд као доказ о постојању дела узети, што се оно не слаже са ислеђеним околностима. Јер док оптужени Ј. признавајући дело тврди да је исто извршио са оптуженим Д. оптужени Д. који се такође као очевидац овог дела јавља, тврди да су оптужени Ј. и Д. исто извршили. Ово и овакво његово признање може се објаснити у неколико сведоцбама сведока Д. П. и М. Р. а и тиме што опт, Ј. као отац оптуженог Д. који се овде као главни кривац јавља, и противу кога постоји терећење оптуженог Д. да би спасао свог сина Д., а и исказ оптужене Д. у погледу терећења на оптуженога Д. уништио или бар умањио — изјављује признање и оптужену Д. терети само да би се и њој осветио.

Као други доказ о постојању дела изнето је казивање оптужене Д. да су оптужени Ј. и Д. пок. Р. удавили помоћу тканица. Ово казивање оптужене Д. не може се узети ни у друштву са осталим изнетим доказима за постојање дела, с тога што се оно не слаже са казивањем и признањем оптуженог Ј., јер док она тврди: да су оптужени Ј. и Д. ово дело извршили, дотле оптужени Ј. тврди да је у друштву са њом извршио дело; што је она према сведоцбама сведока В. П., Б. П. и П. М. као кмета била у свађи у времену овог свог казивања, а ма да се је дело много раније десило то није показала; што је ислеђеним околностима у неколико утврђено: да је она са оптуженим Д. и за време живота прве жене Д-ове живела са њим у недозвољеним односима и да су они прекинути кад се је оптужени Д. са пок. Р. оженио, па она под утисцима одрекнуте љубави овако га терети само из пизме и осветe и на послетку што је она оптужена по овоме делу, па теретећи оптуженога Д. и Ј. не признаје за

се кривицу да би им се могло то и њима на терет ставити.

Кад се доведе у везу овај изнет доказ с признавањем оптуженог Ј. код полицијске власти најбоље се може уочити да између ових доказа, не само што не постоји никаква веза те се не могу као допуњујући узети већ су са свим један другом противни, која се противност може објаснити из односа у којима су оптужени Ј. и Д. пре заваде били, а у оно доба кад је свој исказ код полицијске власти показала.

За постојање дела постоји признање оптуженога Д. пред сведоцима Р. С. — § 123 т. крив. пост. Ова би сведоцба утврђивала такву радњу оптуженога Д. чија би последица била смрт пок. Р.; али суд налази да не одговара захтевима по § 229. крив. с. пост., и не може јој се поклонити веровање, кад је учињена тек на последњем претресу, а по тражењу оптужене Д., и ако постоји не само законска него за поштеног човека и морална дужност достављања таквог грозног дела. као што је убиство дављењем, нарочито што овај сведок не наводи никакав узрок за досадашње не јављање, услед којега би ишчезла ова оправдана сумња у истинитост његовог исказа.

У току истраге изнети су за постојање дела и ови докази:

Сведоцба сведока Н. ж. Б. П., С. ж. М. С. и Л. ж. Љ. П., које тврде да су виделе покојну Р. одмах после њене смрти да лежи на кревету са исплажењим и задебљаним језиком, са једном ногом на кревету, а другом на поду, а сутра дан исти сведоци видели су јаке модрице покојној Р. око врата.

Ако се ови знаци јављају као знаци дављења, онда је у питању, да ли се они у овом конкретном случају јављају једино и само као последице дављења или се они не јављају и као последице другог могућег узрока.

СВРШИЋЕ СЕ

ПОУКЕ И ОБАВЕШТЕЊА

Учињена су нам ова питања:

I

Суд општине мрчајевачке, актом својим Бр. 3370, пита:

„Буџет прихода и расхода ове општине за 1910. годину, састављан је 4. јуна т. г. № 1698, и пошто га је одбор и збор одобрио, послат је преко начелника среског Сталном окружном одбору на одобрење као надлежном по чл. 108. тач. 17. зак. о уређењу округа и срезова, пошто је прирез општински по истом буџету предвиђен 40%.

По томе буџету расходи су изнели 26.846·58 дин. а толико и приходи, у које је ушао општ. прирез 40% на 18200 динара непоср. пореза = 7280 дин.

У расходу буџета, поред осталих позиција, предвиђена је плата на рачуновођу општинског суда 720 дин. јер суд и одбор општински при саставу буџета а овлашћен чл. 113. зак. о општ. да сем деловође може имати потребан број писара, нашао је, да је за ову као велику општину потребан засебан писар — рачуновођа, унео је у буџет ту позицију.

Стални окружни одбор, одлуком својом од 16. овог м. № 430. при одобравању буџета избрисао је ову плату рачуновође са свим.

Уништио је позицију прихода од општинског прореза са свим, а за изравнање прихода са расходима унео је нову позицију од 21.325·36 дин. од ненаплаћеног интереса за раније године по прегледу дуговања и потраживања, и на тај начин створио већи приход од расхода за 15.130·11 дин. и наредио да се та сума пренесе у 1911 год. као готовина.

На овакав начин окружни одбор створио је да ова општина од данас не може функционисати са ових разлога:

Што је до сада прикупљао општински прирез 40% по прошло-годишњем буџету, држећи се зато чл. 6. зак. о окружним среским и општинским буџетима.

Што је плату издао рачуновођи за 8 месеци ове год. држећи се зато чл. 131. последњи одељак зак. о општинама, јер тим зак. прописом наређено је да власти, које одобравају буџет, не могу смањивати плате општинских часника и осталог особља које су буџетом предвиђене.

Што се дужни интерес на општински капитал не може наплатити, јер он је за све време, сем последње три године, застарео, а за последње три године интерес би изнео на 4247·47 дин. главнице капитала 1274 дин. од које суме не може се наплатити ни једна трећина услед немаштине, јер дуг у своје време није осигуран а учињен је пре 30 година. Сву осталу дужну вересију, за коју је суд и одбор сматрао да се може наплатити у суми 14.333·78 дин. суд је унео у буџет као приход.

Што се не може издати школи њен прирез који износи преко 10.000 дин. те ће на тај начин и школа бити у немогућности да опстане.

Зашто је окружни одбор овако учинио суду је непознато, а суд је уверен да окружни одбор ово није учинио начелно из какви побуда за ма чије интересе.

Моли се Уредништво за упут и обавештење: шта сад суд може у опште радити са оваким буџетом, и има ли места жалби против ове одлуке окр. одбора, као и то да ли је ова радња окр. одбора. или не. —

По чл. 108. тач. 17. зак о уређењу округа и срезова, окружни је одбор надлежан да одобрава а не и да преиначава општ. буџете, а нарочито још кад су они од стране надзорне власти примљени као исправни. — Чл. 131 Зак. о општ.

Ово само што пре да се објасни у „Полиц. Гласнику“.

— На ово питање одговарамо:

По члану 86. тачке 5. закона о општинама, општински одбор решава да се установи неко ново звање или да се умножи број општинских службеника.

Ово право одбора апсолутно је, и не може бити оспорено од стране надзорних власти, ако закон иначе изречно није ставио каква ограничења за извесну врсту звања.

Како чл. 113. поменутог закона дозвољава, да по потреби, коју оцењује одбор, може постојати и већи број писара, то је одбор и могао и имао права да установи и звање писара поред деловође.

Ова одборска одлука није могла бити анулирана од стране окружног одбора, при оцени буџета, јер она подлежи оцени надзорне власти у смислу чл 152. поменутог закона.

Окружни Одбор није могао поништити ову одлуку при прегледу буџета ни по томе, што он, по последњем ставу члан 131. закона о општинама, у опште нема права да смањује плате општинског особља, које су буџетом одређене.

Кад је он, међутим, не осврћући се на ове законске одредбе, ипак уништио позицију плате писара, без обзира што је она овоме већ издата за 8 месеца онда суду ништа друго не остаје, него да целу ствар представи својој надзорној среској власти и умоли је, да она дејствује код г. Министра Унутрашњих Дела, да се ова ствар надлежно поправи.

То исто важи и за ону промену у приходу, јер ако ствар стоји онако, како се у предњем акту представља, општина би одиста дошла у положај да обустави сваки даљи рад услед буџетске немогућности, а до тога се не сме и не може доћи ни са гледишта државних ни општинских интереса.

II.

Суд општине ошљанске, актом својим пита:

„Моли се уредништво за обавештење: за које кметове и председнике важе прописи т. 5. чл. 109. и чл. 110. закона о општинама — да ли само из оних општина које још нису разгруписане и састоје се из више села, или за све?“

— На ово питање одговарамо:

Питање је ово у опште нејасно постављено, те се и одговор не може дати апсолутно одређено.

Све што се може рећи то је, да ове законске одредбе важе за председнике свију општина и кметове свију села, без обзира на то, да ли су ове општине састављене из више села или не.

СЛУЖБЕНЕ ОБЈАВЕ

ТРАЖЕ СЕ

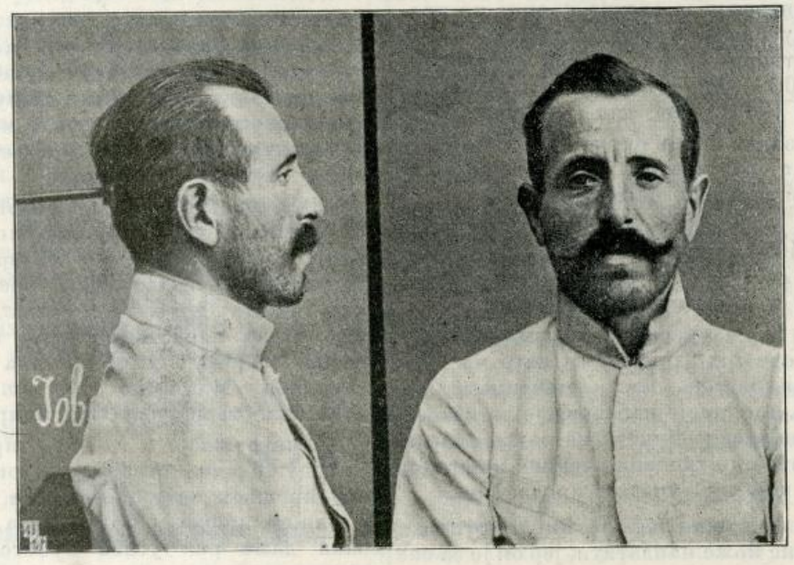
Наталија, жена **Петра Бумбеше,** из Дубоке среза звишког, побегла је 27. прошлог месеца из болнице за душевне болести. Она је стара 24 године, малог раста, црномањаста. — Акт управе болнице за душевне болести Бр. 2582.

Зорка, жена **Алексе Јовановића** из Прокупља, нестало је 20. прошлог месеца и до

ада се не зна где је. Она је стара 24 године, плава, средњег раста, очију плавих, сувоњава, на левом образу има младеж. — Акт начелства округа топличког Бр. 8019.

КО ЈЕ ОВО?

У притвору ове Управе налази се ово лице, које је изјавило да се зове **Јово Николић**, родом из Доњег Михољца у Славонији, да је у аустро-угарској војсци био наредник на служби у будим-пештанском војном министарству, одакле

је пребегао у Србију 15 августа ове године, како он вели због политичких неприлика.

Како је ово лице Управи по све сумњиво, јер је по сазнању пре три године било у Нишу и представљало се као секретар Хилми-паше, то се износи његова фотографија, ако би коме ма шта знао о овом лицу, да одмах достави овој Управи с позивом на Бр. 34.981.

ПОТЕРЕ

Божин Павловић, трговачки помоћник из Пожаревца, извршио је крађу па затим побегао. Родом је из Брестова окр. моравског, стар је 17 година, средњег раста, малих бркова, смеђ, у оделу грађанском. — Депеша начелства окр. пожаревачког Бр. 13739.

Милован Петровић, келнер из Шапца, има да се узме на одговор за крађу. Он је стар 17 година, омален, добро развијен, црномањаст. — Депеша начелства округа подринског Бр. 14509.

Непознати крадљивац ноћу између 31. августа и 1 прошлог месеца обио је врата на радњи Душана Лозанића, берберина из Београда, и из исте украо седам комада половних бријача и двоје маказе — Акт комесара топчидерске полиције Бр. 2668.

Радомир Недељковић, слуга из Београда, одговара за крађу. Он је родом из Младеновца, стар 17 година, у оделу грађанском. При ходу колена му се тару једно од другог. — Акт кварта дорћолског Бр. 4908.

Максим Вукомановић, келнер из Зајечара покрао је свог газду па затим побегао. Он је стар 22 године, црномањаст, средњег раста, обријан у оделу грађанском. — Акт начелства округа тимочког Бр. 13900.

Тодор Маргитић, кочијаш код Живојина Обреновића, књижара из Лесковца, извршио је крађу новца и разних ствари свом газди па затим побегао.

Он је родом из Параћина, стар 18 година, омален, без бркова и браде, смеђ, у новом сукненом оделу, са шајкачом на глави. — Депеша начелника среза лесковачког Бр. 21614.

Непознати крадљивац, украо је 21. прошлог месеца Николи Рељићу, тежаку у Оструж-нице новчаник, кад је се овај бавио у Београду. У новчанику је било 195 динара. Непознати је изгледао овако: стар 35 година, омален, широких образа, црнпураст, црних обичних бркова, у црном сако оделу са полуцилиндером на глави. При говору је заносио на бугарски. — Акт кварта теразијског Бр. 10828.

Александар Ошко, пуцерски раденик, извршио је крађу свом газди Кости Станковићу, пуцеру овдашњем, па затим побегао. Он је стар 15 година, смеђ, угаситог одела са качкетом на глави. — Акт кварта палилулског Бр. 8209.

Препоручује се полицијским и општинским властима, да за овим побеглим лицима учине најживљу потеру, и у случају проналаска стражарно их упуте власти која је потерницу издала, с позивом на означене бројеве акта или депеша.

УХВАЋЕНИ

Сретен — Срећко — Арсић, осуђеник нишког казненог завода, чија је слика и потерница изашла у 31. броју ухваћен је од страже начелника среза алексиначког и спроведен заводу на издржавање осуде.

Лазар Мијатовић, осуђеник београдског казненог завода, чија је слика и потерница изашла у 33. броју, ухваћен је од стране начелника среза грочанског и спроведен Управи на даље издржавање осуде.

СКРЕЋЕ СЕ ПАЖЊА

Код царинарнице смедеревске налази се 17 дирека ухваћених на Дунаву. Сопственик нек се обрати начелству округа смедеревског с позивом на бр. 7981.

Код Цветка Туфегџића земљоделца из Гор. Бадање, налази се један во матор 5—6 година, длаке жуте, цветаст, без роваша са марком, «п. ј.» од плавог плајваза. — Депеша начелника среза јадранског Бр. 16776.

КРАЂА СТОКЕ

Ноћу између 1. и 2. прошлог месеца непознати крадљивци украли су Јовану Здравковићу, из Породина, две кобиле, обе длаке дорастасте без жига и роваша, маторе по 3 године. — Депеша начелника среза моравског округа пожаревачког Бр. 13903.

Ноћу између 5. и 6. прошлог месеца непознати крадљивци украли су Љубомиру Пујићу, из Врела, једну кобилу матору 12 година, длаке алатасте, у задње ноге путасту на носу брњасту.

Исте ноћи украли су Радовану Сокићу, из Брезовине, једног коња, длаке зелене, у задње ноге путастог са жигом положено к. на леђима има белегу од убоја од седла.

У истом месту те ноћи украли су Радомиру Рајићу, једну кобилу високу 141 см. матору 3 године, длаке мрко-дорастасте. Акт начелника среза тамнавског Бр. 14889, 14864 и 14855.

Ноћу између 3. и 4. прошлог месеца непознати крадљивци украли су Константину Златковићу, кафецији из Шапца једног коња, маторог 6 година, длаке зелене, цветастог. — Акт начелства округа подринског Бр. 15929.

25. прошлог месеца непознати крадљивац украо је Алекси Новаковићу трговцу из Свилајнца, једну кобилу матору 4 године, длаке вране на челу мало цветасту са жигом «К». — Депеша начелника среза ресавског Бр. 17518.

Ноћу између 22. и 23. прошлог месеца непознати крадљивци украли су Петру Вучковићу из Водња, једног коња. маторог 10 година, длаке затворено-алатасте са жигом положено «Т». — Акт начелника среза подунавског Бр. 19618.

Обраћа се пажња свима полицијским и општинским властима на ове крађе и крадљивце.

НА ЗНАЊЕ

Комплети „Полицијског Гласника“ за 1908. и 1909. год., у елегантном тврдом повезу, могу се добити у уредништву по цену од 20 динара за једну годину. Комплети у меком повезу за 1908. и 1909. год могу се добити по цену од 15 за једну годину, или оба заједно за 25 динара.

Штампа Крал. Срп. Државне тампарије уредник Милорад А. Вујичић

БРОЈ 38. У БЕОГРАДУ, НЕДЕЉА 10. ОКТОБРА 1910. ГОДИНА VI

ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК

СЛУЖБЕНИ ЛИСТ МИНИСТАРСТВА УНУТРАШЊИХ ДЕЛА

„ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК“ излази једанпут, а према потреби и више пута недељно. Претплата се полаже у напред, и то најмање за пола године код свију полицијских власти, и износи: 20 динара на годину за државна и општинска надлештва, а за све друге претплатнике у опште 12 динара годишње За иностранство: годишње 24, полугодишње 12 динара у злату. Појединн бројеви **„Полицијског Гласника“** не продају се. Рукописи се не враћају

СЛУЖБЕНИ ДЕО

Указом Његовог Величанства Краља Петра I., на предлог Заступника Министра Унутрашњих Дела, Министра Финансија, а на основу члана 34. закона о пословном реду у Државном Савету, одобрено је решење Државног Савета од 20. августа 1910. године Бр. 8292, донесено на основу члана 144. тачке 9. Устава, које гласи:

да се прота Ђорђе С. Чемерикић, парох наупарски, родом из Призрена и поданик турски, по својој молби прими у српско поданство, заједно са својом женом Цветом и малолетном децом: Јованом, Димитријем, Растиславом, Велибором, Зорком и Наталијом, изузетно од § 44. гр ђанског закона.

Из канцеларије Министарства Унутрашњих Дела, 28. септембра 1910 год. у Београду.

СТРУЧНИ ДЕО

О ТУЖБИ ЛИЦА ПОВРЕЂЕНОГ КРИВИЧНИМ ДЕЛОМ

(О ПРИВАТНОЈ ТУЖБИ)

(СВРШЕТАК)

3. Први дан рока је за злочине и преступе дан, који следује дану сазнања (§ 76), за истуле дан, који следује дану извршења кривичног дела (§ 396).[1]) Рок се пак завршава с почетком оног дана тринаестог односно четвртог месеца, који је истог датума као и први дан рока. Тако ако је ко сазнао 15. јануара 1911 за крађу и крадљивца (§ 235 к. зак.), рок истиче с почетком 16. јануара 1911, другим речима 15. јануар 1911 је последњи дан рока. Али ако се је за тужбу овлашћени налазио у правној или стварној немогућности (н. пр. за време ратног стања, кад судови не раде, или кад се је налазио на далеком морском путовању или кад се има да решава о ком прејудициелном питању), рок не тече све дотле, док та немогућност није престала. Противно решење би било супротно циљу ове установе и неправедно, јер за таквог повређеног се не може рећи, да је пропустио употребу свог права на тужбу.[1]) Рок се дакле има сматрати као tempus utile, а не као tempus continuum.

4. Ако је законски заступник на тужбу овлашћеног промењен, протечени део рока се рачуна, тако да нов заступник има на расположењу само остатак рока.[2]) Али је сходно духу ове установе узети, да за новог заступника остатак рока почиње тећи тек онда, кад је сазнао за кривично дело и кривца.[3])

5. Суд је дужан да утврди, да рок за тужбу још није прошао. У случају сумње терет доказивања не пада на тужиоца.[4])

6. Ако се погрешно узме, да се извесно кривично дело гоњење по званичној дужности, те је истрага и суђење започето без тужбе, пресуда се ипак може да донесе, ако пре тога на тужбу овлашћени исту подигне.[5])

7. Право на тужбу за злочине и преступе може бити изгубљено и пре рока од једне године. То ће бити онда, кад је рок за застарелости кривичног дела по тужби од десет односно три година (§ 76) протекао, пре но што се је навршио или почео рок од године дана, јер овај почиње тек од дана сазнања кривичног дела и кривца, док први од дана извршења кривичног дела.

IX. Тужба је у погледу суделовача у кривичном делу *недељива*, т. ј. немогуће је подићи тужбу само против неких, а не и против осталих. Ако је на тужбу овлашћени то учинио, има се узети да је тужба подигнута и против осталих суделовача. Исто тако у случају идеалног стицаја кривичних дела, од којих су два или више по тужби, тужба је недељива, али наравно под условом да је једно исто лице овлашћено на тужбу у погледу свих кривичних дела по тужби. Тако ако је бацањем камена А лако повређен и нека његова ствар уништена, А не може тужити Б само за лаку повреду.[1]) Ако је то ипак учинио, има се узети као и горе, да је тужбу подигао за оба кривична дела. Али ако би на тужбу овлашћени подигао тужбу под *условом*, да се суди само за телесну повреду или само против некојих суделовача, тужба се има одбити.[2])

Ако је у питању једно релативно кривично дело по тужби, онда наравно принцип недељивости тужбе не важи за оне суделовче, против којих се истрага води по званичној дужности. Тако тужба подигнута за крађу против задругара, који је имао за саучесника лица, која нису задругари, не може се сматрати, да је управљена и против ових, јер се истрага има повести против њих по званичној дужности. Али ако је било више задругара, онда тужба подигнута против једног важи и против осталих задругара.[3])

X. Што се тиче садржине тужбе, довољно је, да се из ње јасно види воља, да се извршилац кривичног дела казни. Зато се има сматрати као неважећа тужба условно подигнута, на пр. под већ поменутим условом, да се кривична истрага поведе само против неких суделовача[3a])

---

[1]) Дан сазнања одн. извршења (dies a quo, нема се дакле рачунати у рок).

[1]) Тако *Meyer-Allfeld* 253, *Olshausen* § *61* 50—52, *Finger I* 202, *Frank* § 61 VIII. 5, *Köhler* 97.

[2]) Тако *Meyer-Allfeld* 253, *Frank* § 65. IV. 2, *Olshausen* § *62*. 2. Прот. *Binding* 629 (кад повређени није навршио 18 година у време извршења кривичног дела) и *v. Liszt* § 45 пр. 7: рок почиње тећи за новог заступника из нова од дана, кад је он сазнао за кривично дело и кривца.

[3]) Тако *Meyer-Allfeld* 253, *Frank* § 65 IV. 2, Прот. *Finger* 200.

[4]) Уп. *Frank* § 61 VIII 7.

[5]) Уп. *Frank* § 61 VIII 8.

[1]) Тако *Meyer-Allfeld* 254. Против *Binding* 635 и 636, који узима, да тужба не важи за кривично дело, које није у њој наглашено.

[2]) Тако *Meyer-Allfeld* 254/255, *Olshausen* § *61* 45.

[3]) Уп. *Meyer-Allfeld* 254 пр. 65.

[3a]) Тако *v. Liszt* § 45 III 5, *Meyer-Allfeld* 254, *Olshausen* § *61* 46 и 47. — Постоје међутим неколико различних мишљења о томе: Према *Olshausen*-у § *61* 45 и *Oppenhof*-у § *61* 23 тужба је ипак пуноважна, ако су услови резолутивни, а ови се сматрају да не постоје. Према *Frank*-у § 61 VI 4. условна тужба је пуноважна, али се истрага не може повести, док год услов није испуњен, и услов мора бити испуњен у року за подизање тужбе. Тужба је ништавна вели, само онда, кад је услов правно немогућ. *Binding* 656 и *Hälschner I* 717 сматрају за допуштене извесне услове.

Но ако је на тужбу овлашћени ову подигао, задржавајући за себе извесна права, дакле с резервама, тужба је пуноважна, а резерве се имају сматрати, као да нису чињене.[1])

XI. Тужба се подноси *писмено* или *усмено* полицијској власти заједно с доказима (§ 31. крив. суд. пост.). Ако је писмена, не мора бити написана од тужиоца, већ је довољан његов потпис, а за неписменог крст пред именом.[2]) Не треба сматрати за довољне потпис штамбиљом и подизање тужбе телеграмом.[3])

Полицијска власт, пред којом је тужба подигнута, дужна је, да предузме истрагу, изузев случај, кад постоји која од околности, предвиђених у § 29 (§ 31). Тужилац има право, да се жали Касационом Суду против решења полицијске власти о одбијању тужбе.

XII. Од тужбе се може одустати (§ 30). Код неких кривичних дела по тужби речено је, докле се може од тужбе одустати. Тако код браколомства (§ 197) муж може браколомници, да опрости чак казну, коју је почела издржавати (затвор). Но против браколомника може од тужбе одустати само дотле, док пресуда није постала извршном. Код увреде и клевете (§ 216 al. 2) тужилац „може у свако доба од тужбе одустати, па и само извршење пресуде задржати". Овде је дакле одустанак могућ само пре извршења пресуде, пре но што је н. пр. плаћена новчана казна. За она пак кривична дела, за која у закону није ништа речено, докле се може од тужбе одустати, важи § 33. крив. суд. пост., према коме „приватни тужитељ може и у оним случајевима, у којима у казнителном законику није ништа казано, одустати од тужбе, докгод није осудителна пресуда извршном постала."

1. Одустајање од тужбе као и подизање исте без важности је, ако је извршено условно. Ако је учињено с резервама, ове се сматрају, као да не постоје.[4])

2. Начело недељивости важи за одустанак као и за подизање тужбе. Ако је дакле тужилац одустао од тужбе против извршиоца кривичног дела, има се узети, да је тим самим одустао од тужбе и против саучесника, и обрнуто. То важи и код релативних кривичних дела по тужби за суделоваче, у погледу којих је кривично дело у питању кривично дело по тужби (н. пр. § 235). Но ако је тужилац одустао од тужбе против оног суделовача, чија је невиност утврђена, онда одустанак не важи за остале. Од тога се има изузети само случај, кад је тужилац одустао од тужбе против тог суделовача без обзира на то, да ли је он кривац или не.[5])

Један изузетак од начела недељивосги одустанка постоји код браколомства (§ 196) и одвођења туђе жене с њеним изволењем (§ 197 al. 1). На име ако муж не одустане од тужбе, пре но што је пресуда извршном постала, него после, можда кад се је затвор почео издржавати, онда он може опростити казну само својој жени (§ 197 al. 2).

Као што је тужба недељива код кривичних дела у идеалном стицају, тако је и одустанак од тужбе овде недељив. Ако тужилац одустане од тужбе за телесну повреду нанету му бацањем камена, тим самим је одустао од тужбе и за уништење своје ствари проузроковано оном радњом.[1]

3. Ако је тужилац после подизања тужбе душевно оболео, његов законски заступник може од тужбе одустати. Ако је пак тужба подигнута од законског заступника малолетниковог, овај може од исте одустати, ако постане пунолетан за време, док се још може од тужбе одустати одн. казна опростити (§ 197 од. 2.). Но право на одустајање од тужбе није наследно као ни право на тужбу.

Тужилац може наравно од тужбе одустати преко пуномоћника, за којег важи све, што је речено о пуномоћнику за подизање тужбе. Пуномоћник може бити и сам оптужени.[2])

Ако је отац подигао тужбу као законски заступник свог малолетног детета (н. пр. § 216 т. 1) и умре, онда од тужбе може одустати законски заступник, кога је он умирући поставио свом детету.[3]) Исто тако ако је тужба подигнута у име једне фирме као такве, или трговачког друштва, корпорације ит.д., онда сваки правни заступник ових има право на одустајање од исте, ако је онај, који ју је подигао изгубио право заступништва.[4])

4. Ако има више тужилаца, право на одустајање од тужбе сваког од њих је исто као и право на подизање тужбе независно од права на одустајање осталих. Ако су према томе сви на тужбу овлашћени или неколицина од њих подигли тужбу, кривична истрага одн. суђење се имају наставити, ако нису сви одустали, исто тако као што могу подићи тужбу они, који је нису подигли.

5. Одустајање од тужбе се може извршити усмено или писмено, и то само пред надлежном полицијском влашћу односно пред судом, ако је спор већ њему упућен на суђење.[5])

6. Одустанак од тужбе је пуноважан без обзира на разлог, са кога се је одустало. Сасвим је без утицаја на пуноважност одустанка према томе околност, што се је одустало можда из заблуде, због претње, или употребе силе (изузев наравно случај vis absoluta) и т. д. У закону се не води рачуна о разлогу (мотиву) одустајања.

7. Ако се је од тужбе одустало, она се не може од дотичног тужиоца понова подићи. У закону није ништа о томе речено, али то одговара јавно-правном карактеру правосуђа. Оно би се допуштањем поновног подизања тужбе довело без потребе у зависност од приватне самовоље.[1])

8. Оптуженом треба признати право, да тражи продужење истраге односно суђења, и ако тужилац одустаје. Италијански казнени законик од 1889 то изрично допушта.

9. Могуће је, да је по одустанку од тужбе тужилац сазнао, да је тужени извршио исто кривично дело и пре оног случаја, поводом којег је подигнута тужба. А је н. пр. одустао од тужбе против своје жене због браколомства, које је она извршила с лицем Б, и после сазна, да је она раније била у одношајима исте врсте с лицем В. У таквим случајевима треба тужиоцу признати право, да понови тужбу за браколомство, јер је онда у питању друго једно кривично дело, и ако исте врсте као и оно, поводом којег се је одустало од тужбе.[2])

10. Судске трошкове у случају одустанка од тужбе подноси тужилац, ако још није утврђено постојање кривичног дела и кривца. Иначе морају бити стављени на терет туженом.[3]) *)

Д-р Тома Живановић.

О ПРОДАЈИ ЗА ИЗВРШЕЊЕ ОДЛУКА СУДСКИХ

ОДЕЉАК ДРУГИ

О јавној продаји и о њеном уништају.[1])

8°, *Полагање излицитиране цене.*

I. У коме се року полаже излицитирана цена. На ово питање даје нам одговор први став §-а 483. који се овако изражава: „Јавно се продаје за готове новце, који се полажу за покретну ствар одма, а за непокретну најдаље *шеснаести* дан после свршене продаје. (Види измену од 19. Апр. 1885. год.)". Као што видимо, код овога питања о року полагања излицитиране цене, зак нодавац прави разлику између продаје покретних и непокретних ствари, па ћемо стога и ми говорити најпре о првом а затим о другом случају.

Продаја покретних ствари. За полагање излицитиране цене, највећи понуђач не ужива, код ове продаје, никакав рок: он

---

[1]) Тако *v. Liszt* § 45 III 5, *Meyer-Allfeld* 254 и *Olshausen 61* 46 и 47. Прот. *Oppenhof* § *61* 23, *Culau* 35, у неколико и *Binding* 656.

[2]) Према некима ни потпис није безусловно потребан (*Meyer-Allfeld* 255, *Olshausen* § *61* 26).

[3]) Прот. *Meyer-Allfeld* 255, *Olshausen* § *51* 26.

[4]) Уп. *Meyer-Allfeld* 257.

[5]) Тако *Meyer-Allfeld* 257 пр. 85, *Frank* § 64 III.

[1]) Прот. и овде *Binding* 635 и *Culau* 13.

[2]) Тако *Meyer-Allfeld* 257 пр. 87.

[3]) Тако *Meyer-Allfeld* 257 *Olshausen* § *65* 21. Прот. *Binding* 651, *Köhler* 151.

[4]) Уп. *Köhler* 151.

[5]) Прот. *Meyer-Allfeld* 257 (одустати се може и пред ненадлежном влашћу).

[1]) Тако *Garçon* art. 336 и 337 n 76, v' *Liszt* § 45 III 5, *Meyer-Allfeld* 258, *Olshausen* § *64* 12 в. Прот. *Frank* § 64 V. — Али тужиоцу треба признати право, да тражи накнаду штете причињене кривичним делом грађанском парницом. Прот. чл. 102 итал. к. з.

[2]) Прот. *Garçon* art. 336 и 337, 78.

[3]) Уп, *Garçon* art 336 и 337, 81.

*) За дела цитираних писаца в. *Живановић* Основи Кривичног Права I Општи Део, стр. XIII и сл.

[1]) Као што смо то и у једној примедби, додатој нашем чланку у броју од 5. Септембра о. г. *Полицијскога Гласника,* казали, остаје нам још да изложимо законске прописе о полагању излицитиране цене и о протоколу лицитације па да будемо готови са коментарисањем одредаба Грађ. Суд. Поступка које се тичу саме јавне продаје (лицитације), што ми сада хоћемо и да учинимо.

Примећујемо, и овом приликом, да су параграфи, без означења одакле су узети, узети из Грађ. Суд. Поступка.

је дужан, одмах чим је извршни орган изјавио да је продаја дотичне ствари на њему остала, цену томе органу положити, што му, наравно, даје право да и ствар може у своју државину сместа узети.

Законодавац наређује да тако буде стога што купац нема ништа да ризикује, будући, по правилу, јавна продаја покретних добара остаје стална. Ми знамо да се та јавна продаја не може, у принципу, уништити, као што то стоји у §-у 506. први став. Купац не може, дакле, овде, као што то може код продаје непокретних добара, одлагати полагање цене док се не види да ли ће продаја остати у снази, то јест не може то полагање одлагати до момента док продаја не буде извршна: према наведеном пропису, продаја покретних ствари одмах је извршна, и право жалбе против њене евентуалне неуредности не постоји. Разуме се, изван случаја предвиђеног у другом делу првог става §-а 506..

С друге стране, купац на јавној продаји покретних ствари нема, такође, да се боји ни те евентуалности да купљену ствар изгуби зато што она не би била продавчева (дужника личнога или дужника propter rem). Истина је да код нас не постоји установа слична оном правилу чл. 2279. Франц. Грађ. Зак.: En fait de meubles la possession vaut titre, правило на основу кога један прибавилац *bona fide* државине покретне ствари стиче, самим тим фактом, то јест самим стицањем државине, и саму својину, дакле и без обзира на то што преносилац државине (траденс) није, можда, био власник ствари (dominus), правило које је прихватио и Немачки Грађ. Законик, у §§-има 932., 933. и 934., већ је наш Грађ. Законик, преко свога изворника, Грађ. Законика Аустриског, примио овде римски систем, по коме прибавилац једне покретне ствари, ако ју је он прибавио од несопственика (non-dominus-a), постаје сопственником тек узукапијом, за коју је, по § 928 Грађ. Зак., потребно три године, под условом, разуме се, да је прибавиочева државина законска (правична) и савесна (поштена) — § 926. Грађ. Зак..[1])

При свем том стоји, ипак, оно што смо горе казали, јер правилу §-а 928. (у вези са §-ом 926.) Грађ. Законика учињен је изузетак у §-у 221. истога Законика. Овај пропис предвиђа случајеве у којима купац покретне ствари (реч *покретна* додата је овде допуном од 5. Маја 1864. год., Зб. XVII, стр. 229.) постаје и без узукапије, сопственик те ствари, одмах чим на њој стече државину само ако је савестан („. . . . . да купац њима није могао зло помислити или о поштењу њиховом посумњати“)[1]) и међу тим случајима је и тај када је купац, „ствар купио . . . . . на јавној продаји“. Ако би се, дакле, ранији власник покретне ствари, продате на јавној лицитацији, пре истека онога рока од три године (§ 928. Грађ. Законика), јавио, у овом случају, са својом петиторном тужбом против купца на лицитацији, он би био одбијен, пошто је његово право својине престало: тужилац, вели § 221. „ту ствар, ако је тужени својевољно не пусти и с накнадом се од својих предака не задовољи, судом добити неће, него ће право имати накнаду тражити од оних, који су одговарати дужни“.[2])

Из овога излази да ће купац једне покретне ствари на јавној продаји, услед тога што цену излицитирану мора одмах положити, моћи бити у ризику само онда ако би он, за случај да ствар није била дужникова, знао да та ствар није овога, јер тада ће он бити дужан, „не само ствар повратити без накнаде њеном пређашњем господару, него ће и сву штету и изгубљени добитак накнадити као бесавестан купац“ (§ 220. Грађ. Зак., измена од 5. Маја 1864 год., Зб. XVII., стр. 228.),[3])

Грађ. Законика код узакупије непокретних добара, својом јурисприденцијом да „Непрекидном државином од 24 године може држалац непокретног имања и кад није доказао правни основ из кога та државина истиче, задобити путем застарелости право својине на том имању (в. саопштење Г. Јос. К. Стојановића, *Архив*, год. 1909., св. за 25. Јули, стр. 488). Изгледа да Касациони Суд, и ако узима да је, за узукапију, потребан и основ државине, а не само државина, не тражи да основ државине доказује сам узукапијенс, већ хоће да тужилац, онај који је подигао својинску тужбу (rei vindicatio), утврди да узукапијенсова посесија нема titulus-a, мишљење погрешно, пошто је Касац. Суд помешао овде две ствари: савесност држаочеву, која се претпоставља, ако државина његова има основа, и сам основ државине који се не претпоставља и који узукапијенс има да утврди, по § 926. Грађ. Зак. и по општем принципу, да онај који, на суду, тражи извесно право, има да докаже све реквизите потребне за постојање тога права, а један од реквизита права својине основане на узукапији јесте и titulus државине, као што се то види и из §-а 926. Грађ. Зак. Јуриспруденцију Касационога Суда комбатирао је и Г. Др. Драг. Аранђеловић у своме документованоме чланку: „О правном основу прибављања државине као захтеву за прибављање својине застарелошћу“ *Архив*, год. 1909., св. од 25. Августа, стр. 7..

[1]) По нашем законодавству, незаконска државина или законска али несавесна не може никада одвести узукапији, правило које важи како за покретне тако и за непокретне ствари. Да приметимо да је, у колико је реч о непокретним стварима, то правило у последње време контестирано од стране Г. Стев. Максимовића (в. његов чланак: «Заузећем туђега добра прибавља се својина на исто застарелошћу државином од 24 године и без основа«, *Архив за Правне и Друштвене Науке*, год. 1909., св. од 25. Септембра, стр. 160.), који, оснивајући се на § 930. а. Грађ. Зак., допуна од 5. Маја 1864. год. зб. XVII., стр. 237. («Ако у смотрењу застарелости законом није друкчије наређено, онда сва права према другоме, ма била и у јавне књиге заведена или судом утврђена, губе се по правилу, ако се за двадесет и четири године не употребе, или се за толико времена противу туђег присвајања ништа не чини»), мисли да је, за узукапију непокретних добара, довољан сам факат државине од двадесет и четири године (реч је, овде, само о дужој узакупији, а не и о оној краћој, од десет година, на основу државине по тапији, узукапија која се, у аустриском праву, назива Tabularersitzung а која је тамо од три године), да се, дакле, titulus за то не иште.

Касациони Суд (општа седница, одлука од 20. Новембра 1907. год., бр. 11843), ако не у оволикој мери као Г. Максимовић, ипак је доста озбиљно повредио како § 926. Грађ. Зак. тако и дух система нашега

[2]) „Jn diesen Fällen wird von den redlichen Besitzern das Eigenthum erworben, und dem vorigen Eigenthümer steht nur gegen jene , die ihm dafür verantwortlich sind, das Recht der Schadloshaltnng zu“: § 367. Аустриског Грађ. Зак., *in fine*.

[3]) По истом пропису, §-у 220. Грађ. Зак., купац покретне ствари који је ову прибавио од несопственика, non-dominus-a, „на начин по коме се он није могао посумњати о поштењу продавца, дужан је ствар, не само тако повратити, ако би му сопственик накнадио оно што је за њу дао и потрошио». Наравно, да сопственик треба да против оваквог дрчим се тај пређашњи господар јави са својинском тужбом, а он се може са овом, против таквог држаоца, јавити кад год хоће, пошто ту, с погледом на § 926. Грађ. Зак., нема места узукапији.

У оваквом случају, када несавестан купац покретне ствари на јавној продаји ову мора да поврати њеном власнику, поставља се питање о обиму права заштите тога купца против продавца, дужника. Да он, као несавестан купац, mala fide, нема права тражити од овога никакву накнаду штете, то је сигурно, с обзиром на § 557. Грађ. Зак. који вели: „Ко туђу ствар уговором на себе прими знајући да је туђа, онај нема права јемства или *накнаде*[1]) искати“. Тешкоћа је само односно тога: да ли купац mala fide има бар право тражити повраћај цене плаћене продавцу, или за његов рачун? Ми ову тешкоћу овде само наглашавамо, с тим да оне читаоце које би њено решење могло интересовати упућујемо на свој рад: *О обавези заштите у случају евикције код уговора о продаји и куповини* где смо се тим питањем бавили (стр. 133. и даље).

Примедбе које смо учинили за случаја да је купац, са знањем, купио на јавној продаји једну ствар која није била дужникова, могу се, такође, применити и онда када се, изузетно, јавна продаја покретних ствари може уништити, а то је, као што знамо, онда „ако би било злоупотребљења и непоштења од стране извршитеља и купца ствари“ (§ 506. став први, друга половина).

Купац покретне ствари може цену не положити одмах само тако ако на то пристану повериоци: они му могу дати известан почек за полагање цене или га, пак, могу примити за дужника, о чему имамо одредбу у трећем ставу §-а 483., став који је општи, како за јавну продају непокретних тако и за јавну продају покретних ствари. Разуме се да једно или друго могу чинити само они повериоци „за чији се рачун добро продаје“ (§ 486., став четврти), али ни од ових сви ту немају права решавања већ само они који, према излицитираној цени продате ствари, могу да се, из ове, потпуно или делимично наплате. Повериоци чији би ранг у наплати био такав да они не би имали шта из те цене да приме, не би могли решавати о давању почека купцу или о његовом примању за дужника: они су овде исто тако ненадлежни као да у опште и нису повериоци.

(НАСТАВИЋЕ СЕ)

Ж. Перић

жаоца подигне rei vindicatio у року од три године, иначе држалац после тога рока, као прави власник, но мора ствар пустити из руку, и ако би му пређашњи власник био готов дати накнаду о којој се говори у мало час наведеном пасусу §-а 220. Грађ. Зак.. Да приметимо да се тај пасус тиче оних куповина покретних ствари које нису обухваћене §-ом 221. Грађ. Зак..

[1]) Курсив је наш.

ОДГОВОРНИ УРЕДНИК

ПОКУШАЈ ОДРЕЂИВАЊА ПОЈМА

од

Д-ра Августа Мирички

професора универзитета у Прагу[1])

I.

Као што је познато има појмова, који се непосвећеном чине сасвим прости, утврђени и несумњиви, а то нису у ствари. У такве појмове ја бих рачунао и појам одговорнога уредника. Јер ма да његa најзнатнија законодавства о штампи на европском континенту употребљују већ више од два човечја века, и ма да изгледа да се какве сумње о његовој садржини скоро не би могле ни појавити, ипак је овај појам предмет начелних разлика у мишљењима, које нису само схоластичке природе, него повлаче за собом и важне практичне последице, разлике у мишљењима, које се досада не могу сматрати као изравнате, особито због тога, што сами закони о штампи врло мало доприносе решењу овога питања.

Различна мишљења о појму одговорнога уредника, која у науци постоје, могу се у главноме овако груписати:

1. Једни писци (Schwarze, Loening, Groschuff, Heilborn, Buri) сматрају као одговорног уредника оно лице, које је као одговорни уредник именовано на појединим бројевима периодичнога списа. Тек ово именовање и само оно чини именовано лице одговорним уредником. Да ли је именовани имао какву уређивачку делатност на дотичном броју списа, нема никакве важности. Од значаја је једино његово именовање. Ко на листу као одговорни уредник није именован, *није* одговорни уредник, па баш да је он фактички и уредио дотични број, док с друге стране и онда *је* одговорни уредник, ако он дотични број у истини није уредио.[2])

Ову је основну идеју до њених последњих конзеквенца изводио нарочито Loening, који у именовању одговорнога уредника на листу гледа његову изјаву, да дотични број не садржи ничега, што је закону противно, да именовани за то јемчи и евентуалне последице на себе прима *(гарантна изјава)*. Сасвим је појмљиво, што је Loening, с обзиром на то, принуђен ограничити дејство овога именовања на случај, ако је оно учињено са *знањем и вољом* именованога, пошто је јасно, да се означени значај не може придати именовању, које је без његовога знања или чак против његове воље извршено.

Али против изложенога гледишта, које се може сматрати као досада претежно у литератури немачкога права о штампи, зацело се са правом износи, да је противно начелима кривичнога права кад неко, простом изјавом, узима на себе кривичноправну одговорност за нешто, што је већ пре тога можда неко сасвим друго лице учинило. Сем тога скреће се пажња и на то, да ово гледиште стоји у супротности са историјом развића установе одговорнога уредника, пошто оно, конзекветно, води закључку, да одговорни уредник тек једновремено са издавањем појединих бројева, дакле можда два пут или и три пута дневно, поново постаје одговорни уредник, те је стога потпуно *пролазна* појава, међу тим по схватању, које је основа законодавству о штампи, функција одговорнога уредника мора се сматрати као *стална, трајна*.

Да ово последње гледиште дели и садашњи немачки царевински закон о штампи од 1874., даје се извести из ал. 1. § 7. закона, по коме се на сваком броју мора означити име и стан *одговорнога уредника* (*не једнога* одговорнога уредника),[1]) а то упућује на то, да закон има на уму једнога одговорнога уредника, који је већ пре свога именовања на листу постављен. Даље ово следује из друге алинеје истога параграфа, који односно именовања више лица као одговорних уредника прописује, да се из форме и садржине именовања одређено мора видети о *уређивању* кога дела списа се *стара* свако од именованих лица. Сем тога очевидно је да, претпостављајући тачност наведеног гледишта, никад не би могло бити говора о *подметнутом уреднику*, пошто би баш на листу именовани под свима околностима *прави* одговорни уредник био. Конзеквентно би онда и лажно означење одговорнога уредника на листу по самом појму било искључено, што би очевидно било противно одредби § 18. закона о штампи, у коме се баш неистинито именовање уредника казном угрожава.

Ови се приговори тешко дају онако обеснажити, као што то Loening покушава, који просто оглашава склоп § 7. зак. о штампи за редакцијску погрешку односно за »заблуду законодавца о осталој садржини закона«, и наведени пропис § 18. у том смислу тумачи, да лажно именовање не стоји у случају, кад се именује лице, које није учествовало у уређивању, већ онда, кад се именује лице, које нема *»образовања и умне способности*, потребне за надгледање листа, за оцењивање законитости његовога садржаја и према томе за примање једне озбиљне одговорности« (на навед. месту стр. 44.). Али у овом случају Loening очигледно игнорише чињеницу, да су претпоставке способности за примање одговорнога уређивања самим законом одређене (§ 8. зак. о штампи), да међу њих не долази минимални степен образовања и да се дакле дотична казнена одредба §-а 18 на овај захтев не може односити.

Што се у осталом *аустријскога* права тиче, прописано је не само именовање одговорнога уредника на листу (§ 9. ал. 3. зак. о штампи), него — за разлику од немачкога права — и претходна пријава код власти (§ 10. бр. 2). Стога би морао онај, који би изложено мишљење хтео усвојити, у погледу на наше право прво бити на чисто са питањем, какав значај у опште ова пријава има поред именовања на листу, а нарочито у случају, кад се једно са другим не слаже.

Овде нека буде само констатовано, да се гледиште, које конститутивни елеменат појма одговорнога уредника налази искључиво у именовању његовом на листу, не може ни теоријски одржати ниги са гледишта практичног примити, особито за то, што оно широм оставља врата злоупотребама са подметнутим уредницима.

3. За разлику од овога чисто формалнога схватања скрећу пажњу други писци (Honigmann, Schmid, Appelius, Meves) на материјални моменат, на фактичко уређивање. По мишљењу ових писаца одговорни је уредник онај, који је фактички деловао као уређивач на дотичном броју периодичнога списа. Именовање на листу је за присталице овога мишљења сасвим споредан моменат: ко је одиста уредио број, сноси законску одговорност као уредник и у оном случају, кад на броју није именован, и обратно: именовани не сноси ову одговорност, ако он у истини није број уредио. Због тога именовање на листу има значај вансудскога признања, да је то јест именовани дотични број уредио, признања, које се са истином не мора слагати, па стога може бити оповргнуто.[1])

Против овога мишљења, исто као и против под 1. изложене теорије, с правом се чини приговор, да оно стоји у супротности с историјом развића установе одговорнога уредника, а и с позитивним правом, које у одговорном уредништву гледа *трајну* функцију, док би услед гледишта, о коме је говор, личност одговорнога уредника била подложна непрестаним променама, све према томе: да ли би овај или онај уредничку дужност одиста вршио. Даље се упућује на знатне тешкоће, које би се, при усвајању овога мишљења, у пракси појављивале, јер би примена прописа о одговорности одговорнога уредника увек зависила од доказа, да је на листу именовано лице на инкриминисаном броју одиста као уредник деловало, нарочито кад се узме у обзир, да је ову делатност могло више лица вршити.

Тачност пак изложене теорије, која привидно налази ослонца у речима ал. 2. § 7. царевинског закона о штампи (»о редакцији се стара — die Redaktion versieht«), зависи по моме мишљењу од повољног одговора на питање: *у чему се управо уређивачка делатност састоји*, којој се неко у погледу извеснога броја периодичнога списа фактички мора подврћи,

---

[1]) Разузданост наше штампе покренуће, зацело, у најскоријем времену меродавне чиниоце на рад око сузбијања овога великога зла. Суштина и тежиште целога питања ове реформе нашега закона о штампи лежи у прописима, којима се регулише *одговорност* за штампарске деликте. Овај рад професора Миричке, једнога од бољих аустријских правника, несумњиво ће припомоћи да се читаоци овога листа упознају са питањем о одговорности за штампарске деликте. Из ове расправе изостављено сам само историјски део, који за читаоце нема већег интереса.

[2]) Schwarze, Reichspessrecht стр. 37 и сл., Loening, Die strafrechtliche Haftung des verantwoptlichen Redakteurs, 37 и сл., Groschuff, у Goltd. Archiv f. Strafr. XXIII, 27, Heilborn, Reichspressrecht 19 и сл., Buri у Zeitschrift f. d. gesam. Strafrechtswissenschaft XVI, 48 и сл.

[1]) у немачком тексту *des* (nicht eines) verantwortlichen Redakteurs.

[1]) Honigmann, Die Verantwortlichkeit des Redakteurs, 116 и сл., Schmid, Die strafrechtliche Verantwortlichkeit für Pressvergehen, 49 и сл., Appelius, 4. издање царевинског закона о штампи од Шварцеа, 53 и Zeitschrift f. d. ges. Strafr. W. 27, 657, Meves, Goldt. Archiv f. Strafr. XXXIX, 23.

на да се може као одговорни уредник сматрати. И кад Appelius (на нав. месту стр. 53) у овом погледу каже, да је одговорни уредник онај који је код једног списа за штампање скупљени материјал у погледу његове кажњивости испитао и о његовом штампању одлучио", онда се само по себи намеће питање: а шта ће бити кад ову делатност односно једнога одређеног броја некога периодичнога списа ни једно од лица, која учествују у уређивању, није вршило, нити иначе ко други — зацело сасвим могућан случај — ко је онда одговорни уредник?

Помишљај на ову околност очевидно је подстакла Honigmann-a (на нав. месту стр. 119.) на извесно проширење дефиниције одговорнога уредника у томе смислу, да је одговорни уредник онај, „*који је инкримисани број или фактички уредио*", т. ј. односно чланака, који су се у њему имали публиковати, вршио право испитивања, пријема или одбијања, *или би* по сили свога положаја, сходно својој уређивачкој дужности, *требало да уреди*". Али овим се очевидно цело питање на друго поље преноси. Јер онда се одмах намеће питање: а ко је тај, који би по своме положају, по својој уређивачкој дужности, требало да уреди? Који је то моменат, који ову дужност заснива? А како ће бити онда, ако је један требало да уреди, међу тим није уредио, а други је уредио, ма да није требало да уреди? Ко је онда одговорни уредник? Овај или онај? Или можда одговарају оба *солидарно?* Ово би очевидно било противно царевинском закону о штампи, који такво солидарно уређивање не допушта (алинеја 2. § 7.).

Мени се несумњиво чини, да истинско вршење уређивачке делатности у погледу једнога извесног броја периодичнога списа може истина заснивати одговорност, сходно општим начелима казненога права, али да не може ипак чинити појамну основу за особити положај и одговорност одговорнога уредника. Ова потиче, као што ћемо видети из сасвим другог извора. С тога се ни ова теорија не може усвојити.

3. По мишљењу треће групе писаца (Liszt, Baumgarten, Oetker, Wahl) састоји се појам одговорнога уредника из *два* момента, једнога формалног и једнога материјалног. Према томе одговорни је уредник онај,

а) који је као одговорни уредник на списку *именован* и

б) који је у исто доба *одиста уредник.*[1])

Али, за разлику од горе под 2 изложене теорије, гледају присталице овога мишљења суштину под б) наведеног момента не у вршењу уређивачке делатности односно једног одређеног броја новина, него у једном *трајном односу* лица, именованог као одговорни уредник, према предузећу новина. Наведени писци слажу се у *негативном* правцу у томе, да одговорном уреднику не мора баш бити додељена главна улога у редакцији, да дакле одговорни уредник не мора у исто доба да буде главни уредник (Chefredakteur) и обратно, да главни уредник не мора бити именован као одговорни уредник У погледу *позитивном* задовољно се првобитно Liszt (Lehrbuch des österr Pressrechts), бар за аустријско право, тиме да *одговорни уредник у опште има учешћа у уређивању.* Доцније (у делу, „немачко царевинско право о штампи" Holtzendorff-ов Rechtslexikon) изјављује он за потребно али и за довољно, ако је на списку именованом лицу „поверен врховни надзор над целокупним редакцијским пословима у том правцу, да оно има да испитује садржину сваког броја у погледу његовог евентуалног кривичног значаја."

Мора се признати да последње наведено тумачење, које Лист даје своме захтеву, да одговорни уредник мора бити одиста уредник, садржи у себи здраву мисао, т. ј. у толико, што исти писац у одговорном уредништву гледа једну *трајну* институцију, и правну основу ове институције види у пренашању извесне функције и у тиме предузетој *дужности*, да се ова функција врши, али не у фактичком вршењу исте. С друге стране овом се дефиницијом Листовом суштина ствари по моме мишљењу, не исцрпљује, поглавито са разлога, што је сувише уско схваћена. Јер испитивање садржине новина у казнено-правном погледу није, као што ћемо видети, једина дужност одговорнога уредника.

Што се тиче под а) означеног захтева т. ј. именовање на листу, слаже се мишљење Листово и његових присталица са теоријом, која је горе под бр. 1. изложена. Док међутим ова теорија сматра дотични захтев за једини појамни знак одговорнога уредника и на тај начин сасвим брише разлику између одговорнога и подметнутога уредника, дотле Листово гледиште налази погодан коректив овога чисто формалнога момента у његовом другом захтеву, према коме именовани мора бити истински уредник у горе означеном смислу. Ко је дакле на листу означен као одговорни уредник, а није у истини уредник у овоме смислу, нема ону нарочиту, у §§ 20. и 21. царевинског закона о штампи предвиђену, одговорност; његово означење на листу као одговорнога уредника лажно је у смислу § 18. овога закона. Исто тако није одговорни уредник онај, који означени положај у редакцији фактички заузима, али на листу није као одговорни уредник именован. Лист и његове присталице гледају понајпре — исто онако као што чини горе под 1. изложена теорија — у овом именовању примање одговорности, т. ј. изјаву, да именовано лице хоће да одговара за дужности, које су законом одговорном уреднику наметнуте.

Ја се пак у овој тачци не могу сложити с Листовим мишљењем, пошто именовање на листу нема и не може имати значај. који му Лист приписује, што ће ниже бити изложено.

4. Најзад по једном другом мишљењу одговорни је уредник онај: *који је од власника новина као одговорни уредник постављен са нарочитом обавезом да надзирава уређивање у казнено-правном погледу.* По овоме је мишљењу дакле одговорни уредник у ствари уредник. Иначе није свако лице, које је власник новина позвао да суделује у уређивању, тим самим већ и одговорни уредник, већ само онај уредник, који је баш ту означену специјалну обавезу по споразуму са власником новина примио. Да ли је он као одговорни уредник на листу именован, *нема значаја.*

Ово мишљење дакле налази правни основ положају одговорнога уредника и у исто време његову једину појамну ознаку у закљученом уговору између уредника и власника новина, по коме уредник прима на себе дужности одговорнога уредника.

Заслуга је Bülow-a[1]) што је на овај важан моменат указао и на томе засновао појам одговорнога уредника. Јер баш та околност, што се овај моменат, т. ј. постављање од стране власника новина, обично превиђао, одвела је, по моме мишљењу, оним разноликим одређивањима појма, која су се у пракси показала као неупотребљива.

Мишљење Билова стиче постепено признање како у правосуђу, тако у последње време, и у литератури.[2]) Оно се једино, по моме мишљењу, слаже како са историјом развића ове институције тако и са данашњим позитивним правом и са потребама праксе.

Биловљева извођења односно питања: у којој мери одговорни уредник мора имати учешћа у редакцијским пословима, другим речима у колико он одиста мора бити уредник, не бих могао у свему без приговора примити. Он на једном месту[3]) изјављује, да се његово мишљење у овоме погледу у свему слаже са горе под бр. 3 *б* наведеном појамном ознаком теорије Лбстове, по чему је довољно, да је уреднику поверен надзор над периодичним списом у казнено-правном погледу. Али ми ћемо видети, да се Билов не држи конзеквентно овога гледишта. Исто тако изгледа ми да нису довољно јасно на чисто изведени однос појмова уредник и одговорни уредник и битна разлика између правога и подметнутога одговорнога уредника. Циљ следећих извођења састоји се у томе, да прецизирам моје сопствено гледиште према свим споменутим битним правцима, с обзиром на историјско развиће, за овим да појам одговорнога уредника одредим и од појма подметнутога уредника оштро ограничим.

[1]) v. Liszt, Lehdrbuch des oesterr. Pressrechtes, 80 и сл., Das deutsche Reichspressrecht, 34 и сл., и 8 Holtzendorff-y Rechtslexikon s. v. Redakteur, Baumgarten, y Zeitschrift f. d. gesam. Strafr. W. V 519, Oetker, Die strafrechtliche Haftung des verantwortlichen Redakteurs, 9 и сл., и Die Verantwortlichkeit des Zeitungsredakteurs, Wahl, Die strafrechtliche Haftung des verantw. Redakteurs, 5.

[1]) Goltdammers Archiv f. Strafr. B. 40. S. 241 и сл. и B. 43. S. 339 и сл., за тим Zeitschr. f. d. gesam. Strafrw. 14, 649.

[2]) Упоредити нарочито пресуде царевинскога суда од 21. маја 1895 у Entsch. in Strafs. B. 27 S. 91 и од 28. априла 1903 Entsch. in Strafs. B. 36 S. 79. У литератури су, у колико ми је познато, приступили мишљењу Билова: Brenske, Wer ist verantwortlicher Redakteur? Rost. Diss. 1900, Исти у Gerichtasaal B. 60 S. 50; Liebich, Der verantwortliche Redakteur und seine Haftung из § 20 ал. 2 царевинског закона о штампи, Zimmermann, Die Grundbegriffe des franz. — belgischen Presstrafrechts, S. 45.

[3]) Goltdammers Archiv f. Strfr. S. 43, 327.

При томе ћу се зауставити и на питању, у колико је гледиште, које ћу развити, сагласно са појмом одговорнога уредника, како се он створио у аустријском праву, и да ли се поглавито у данашњем аустријском праву прописана претходна пријава одговорнога уредника власти има сматрати као даља појамна ознака или као исто тако безначајан моменат, као што је по Билову именовање одговорнога уредника на списку. (свршиће се)

Превео
Д-р Д. Аранђеловић.

КРИМИНАЛНА ПОЛИЦИЈА

(наставак)

Крађе помоћу динамита по банкама, специјалитет су амерички.

Ако прев рени муж убије своју жену и њеног љубазника, можемо бити сигурни да је то Латин. Американац би убио само љубазника, и поштедео би жену, док би се богати Енглез развео и тужно свога ривала за накнаду штете. Противно овом, сиромашни Енглез задовољно би се тиме што би боксирао „пријатеља“ и оборио га на земљу.

Ако чујемо да је један човек прво обешен а затим поливен петролеумом и спаљен, знамо одмах да је над њим извршен амерички линч. Ми можемо, готово са позитивношћу, одредити регион у коме је линч извршен, као и његов узрок, јер и начин извршења линча и његови узроци варирају према регионима. На Југу се Црнци линчују због силовања, покушаја силовања и паљевине, а на Северу белци због крађе стоке. У времену од 1884 до 1906 год. у Америци је извршено 3137 линчовања. Ова казна у почетку је била казна бестијална, за бестијалан злочин силовања. По несрећи, она се данас генерализала, и често се примењује и на невине.

Што се тиче злочина противу морала, констатујемо да су они некада били специјалитет оријенталских народа, и да су пренети на Запад ратничким експедицијама, где су се доцније раширили захваљујући религиозним заједницама, интернатима и касарнама. Многи ожењени људи падају у ове злочине. Велики број људи из богатих класа закључује бракове из интереса. Брак под овим условима сраман је и одвратан, и има за последицу мржњу према целом полу и тражење задовољства у љубави противприроде.

Што се тиче силовања, завођења и проституције, англо-саксонци и северни американци не познају их у смислу у коме их ми схватамо. Просто силовање код њих се кажњава смрћу, завођење је изједначено с преваром, а истраживање патернитета обавезно. Младе девојке васпитавају се тако, да им мозак увек руководи срцем и осећајима, услед чега су у стању да одоле ласкањима сваког човека и да обуздају своје страсти. Исто тако и у Сједињеним Америчким Државама, међу правим грађанством, нема ни силовања, ни атентата против деце и младих девојака, ни завођења, ни ванбрачне деце, ни регулисање проституције. Међу америчанским женама нема таквих, које су изишле из редова самих проститутки, затворених и усамљених. Све је ово резултат строгих обичаја, савесне контроле, праведног законодавства у корист жена и неумољиве власти према срамним делима мушкараца.

Противно изложеном, у Француској и Белгији, где закони додељују жени потчињени положај, остављајући без одбране против рђавог понашања мушкараца и протежирајући званично порок проституције, људи, засићени полним задовољствима и блазирани, траже непрестанце лова и забрањена задовољства. У времену од 1851 до 1869 год. француско правосуђе имало је посла са 16919 афера силовања. Ово изванредно и страшно увећавање злочина ове врсте у толико је жалосније, што су се у овом истом периоду времена смањили готово сви злочини против личности и сопствености. У периоду од 1826 до 1830 год. број ових атентата износио је тринаести део од целокупног броја злочина против личности, а у периоду од 1856 до 1860 год. достигао је трећину од овог броја.

Потребно је још знати, да узрок овом сталном увећавању злочина силовања у Француској и многим другим земљама не лежи само у великој неморалности. Извор њихов треба још тражити у једној, у народу веома распрострањеној заблуди, по којој полни сношај са малим девојчицама може излечити од сифилиса и осталих венеричних болести. Ова непојмљива и кобна заблуда нарочито је распростртa у радничким класама. Треба, дакле. увек тражити прави узрок злочину силовања, и разликовати међу злочинцима оне који злочин врше из задовољства од оних који га врше да би се излечили. Ови последњи, сматрајући злочин силовања као лек, не убијају никад своје жртве.

Крв и раса показују се у серији злочина, преступа и порока, са специјалним карактерима, који излазе из нормалног покрета обичног криминалитета. Утицај расе на криминалитет показује се у пуној светлости приликом студирања Јевреја и Цигана. Криминалитет јеврејске расе у свима земљама мањи је од криминалитета осталих раса; упоредне статистике Немачке, Аусто-Угарске, Италије, Русије и Француске у овоме се потпуно слажу. Факт је још значајнији ако се има у виду професија којој се већина Јевреја одаје, и због које би њихов криминалитет требало поредити са криминалитетом трговаца и малих индустријалаца, код којих је проценат злочина и преступа много већи но код осталих професија.

С друге стране, опет, код Јевреја, као и код Цигана, констатује се „специјални криминалитет“. Шта више, код ове две расе преовлађује наследни карактер. У Француској нарочито набрајају се читаве генерације варалица и крадљиваца међу Герфберима, Соломонима, Левинима, Блумовима, Клајновима и т. д. Неки Јевреји били су осуђивани и због убистава, али су то махом били шефови вешто организованих банди, као Графт, Герфбер, Мејер и Дешан.

Преваре, зеленашлук, фалсификати, крijумчарење, лажна банкротства. утаје, протурање лажног новца и трговина с белим робљем специјалне су форме криминалитета јеврејске расе. Овај специјални криминалитет представља, у осталом, једну реакцију против гоњених раса. Чим се Јеврејима допусти да постану саставни део политичког тела у нацији где су настањени, овај специјални криминалитет одмах се смањује. Јеврејска раса једина је, чији су чланови способни за крађе, генијалне преваре, па чак и за силовања, али потпуно неспособни за убиства. Најмањи криминалитет јеврејске расе, као и специјални карактер овог криминалитета, имају за главне узроке моћ фамилијарног осећаја, њихову умереност као и специјални режим њиховог хранења. Прописујући своме народу умерену храну, Мојсије се трудио да ублажи нарави Израиљеве. Он му је улио грозу од крви и респект према животу. Овај режим хранења, религиозно практикован преко триста векова, створио је од Израиља специјално биће; потпуно засебну индивидуу; он је унео у крв, срце, мозак, и у најмањи молекил меса сваког Јевреjина једну кочницу, која му паралише руке у моменту кад је на путу да учини убиство.

И ако јеврејска маса у опште свуда пружа битних примера поштовања фамилијарне врлине, понекад се и у њој срећу индивидуе без икаквих фамилијарних скрупула, са недостацима и пороцима, које пружају жалосан призор ненормалности и најсрамнијих порока. Треба се само сетити афере Блоха, Шмола а нарочито Бера. Није ли, у осталом, то био један Јеврејин, који је цинички тражио слободу педерастије? Није ли то био Јеврејин, који се чудио што га гоне зато што је забадао чиоде у груди малих девојчица и младих девојака; у чему је налазио нарочитог задовољства. Као и сваки добар Јеврејин, он је уображавао да је довољно што за ово плаћа.

Ако Јеврејин није задржан осећајима фамилије, који су урођени његовој раси, он постаје способан за најгоре злочине, против обичаја почев од атентата па обичаје па до педерастије, силовања и родоскрвнења. Ну, и при свем овом, он је неспособан да одузме живот своме ближњем; убиство је за њега ствар немогућна. У свима затворима на земљи данас нема ни једног Јеврејина, који је био осуђен на смрт или на вечиту робију због убиства. (наставиће се)

ПОУКЕ И ОБАВЕШТЕЊА

Учињена су нам ова питања:

I.

Један општински службеник пита:

I.

„Суд општине ј. издао је путем јавне лицитације под закуп општинску земљу

вашариште (за попашу и кошење) за ову 1910. год. и уступио је Д. В. из Ј. за 660 динара. Ову лицитацију одобрио је општински одбор одлуком № 1869, коју је и срески начелник одобрио. Излицитирана сума предвиђена је као приход и у предрачуну буџета за ову годину.

Закупац је положио 100 дин. кауције а по том 200 динара у отплату закупнине, а за ресто 360 динара обратио је се општинском одбору да га ослободи плаћања, пошто је био оштећен, јер су за време летошње поплаве сељани околних села склањали и спасавали своју стоку на поменуто вашариште, те му је ова пасла и погазила траву; у противноме, вели, да ће чинити употребу од права, које му додељује § 682 грађ. закона. Општински одбор узео је у обзир његову молбу и одлуком од 20. прош. месца №... решио, да се закупац Д. ослободи плаћања закупнине у 260 динара, а ресто да положи. Ову је одлуку одобрио и начелник срески.

Моли се уредништво за објашњење: да ли је ова радња општинског одбора и среског начелника правилна; или је та одлука противна чл. 86. тач. 13. последњег става закона о општинама. Ако је противна закону, онда шта има суд да уради па да је огласи за неважећу.

II.

Суд општине града Ј., на основу надлежног одобрења, а у циљу исплате земљишта купљеног за општинске потребе, регулисања сточног трга и вашаришта, отварања нових улица по плану и калдрмисања улица, начинио је задужење код Управе Фондова и примио је ове године 120.000 динара зајма.

По овоме је општински одбор донео једну одлуку: да се овај новац од зајма води у засебну књигу као дневник; и другу одлуку: да се од зајма утроши до 6000 динара на оправку и израду калдрме. Суд општински, према овим одлукама, означену суму примљеног зајма води у нарочиту књигу дневника, одвојено од буџета; а за израду и оправку калдрме, из слободне руке (без предрачуна и лицитације) погађа и исплаћује калдрмцију за рад и набавља и исплаћује материјал за ту циљ, сматрајући да на то има права по одлуци одборској. По утрошку ове суме суд тражи од одобора да одобри 6000 динара, да се могу из зајма утрошити на исти начин, на оправку и израду калдрме.

Моли се уредништво за објашњење: може ли одбор, поред већ одобрених и утрошених 6000 динара, на основу чл. 86. т. 7. зак. о општинама, да одобри још 6000 динара и тако редом да се троши за калдрму без ичијег другог одобрења — пошто је зајам на ту циљ одобрен од надлежних фактора —; може ли да израду даје и материјал набавља из слободне руке, ако општ. одбор одобри да се тај посао врши у режији; и да ли је правилно овако вођење зајма по нарочитом дневнику одвојено од буџетских књига, пошто и зајам није ушао у буџет, — па на крају године да се одвојено од буџета и рачун склопи и пошље контроли на преглед; као и да ли би било правилно и сообразно закону да се и неутрошени зајам у ово години води и троши и у идућој 1911. години по засебном дневнику, одвојено од буџетских књига?".

— На ова питања одговарамо:

1. По последњем ставу тачке 13. члана 86. закона о општинама, „*расходовање буџетом предвиђених прихода општинских права и потраживања, као и поклона општинске имовине, ма које вредности* **не могу у опште бити предмет одборске одлуке.**"

Кад је ово законско наређење овако јасно, онда је незаконита одлука одбора и одлука среске власти којом је она прва одобрена.

Право поклона припада само збору према чл. 33. тачке 3. поменутога закона.

Кад је одбор ипак учинио једну незаконитост, онда би на државној власти лежала дужност да чини употребу од чл. 149. закона о општинама, а да једновремено и себе оптужи за извршену незаконитост одобравањем одборске одлуке.

Само тим путем може се спречити њено извршење, кад већ власт то није учинила у своје време употребом чл. 152. поменутог закона; и

2. Сем рачунских књига, које је прописала Главна Контрола правилима за рачуноводство и књиговодство од 11. маја 1902. год. Бр. 9414, закон не признаје друго рачуноводство, ако оно није доцније нарочито одобрено од стране Гл. Контроле, као што је случај са београдском општином.

Према томе, и зајам од 120.000 дин. требао је да се проведе кроз редовне књиге.

Нарочито се он мора показати по књизи дуговања, и у изводу ове прилеком подношаја годишњег рачуна Гл. Контроли.

По тач. 7. чл. 86. закона о општинама одбори варошких општина могу решавати, да се подигну какве грађевине или изврши какав посао у вредности до 6000 динара, ако за то има кредита (у овом случају зајам).

Како су ови послови везани увек за буџет, а овај, међутим, траје само за једну годину, то је и право одбора везано само за једно одобрење у једној години, јер би иначе делимичним одобравањем кредита за једну исту грађевину или један исти посао, било изиграно право збора, које има по чл. 33. тачке 4. зак. о општинама.

Али ни једна од ових грађевина, и ни један од ових послова, не може се радити докле се не изради план и предрачун и не одобри према чл. 37. и 42. закона о јавним грађевинама од стране г. Министра Грађевина, нити се ови послови раде у режији, дакле без јавне лицитације.

ОДЛУКЕ ДРЖАВНОГ САВЕТА И КАСАЦИОНОГ СУДА

За окружног посланика не може бити изабран онај који није српски грађанин — чл. 58 закона о уређењу округа и срезова.

На дан 4. јула тек. год. извршен је избор окружних посланика за срез К... округа Т.... Поред осталих, тада је изабран за окружног посланика и Р.. Р... деловођа суда општине Добро....

Жалитељ је у жалби Државном Савету навео, да избор овога Р... не може остати у сили, што је недавно дошао из Црне Горе и још није прешао у српско поданство, према чему није стекао сва грађанска права, у што спада и право да буде бран и изабран за окружног посланика.

За свој навод поднео је уз жалбу уверење начелства окр. Т.... од 7-7-10. год. № 5574 из кога се види, да изабрани посланик Р... није положио заклетву код тога начелства, нити је заведен у књигу природених странаца код истог начелства.

Државни Савет нашао је, да избор Р..... за окружног посланика за срез К.... према чл. 58. закона о уређењу округа и срезова не може остати у снази, што се према уверењу начелства окр Т... од 7-7-10. год. № 5574 види, да он није српски грађанин. Стим је његов избор на основу чл. 69. закона о уређењу округа и срезова, поништио.

Одлука Државног Савета од 25. августа 1910 год. № 7657.

У записнику бирачког одбора када су извесни његови битни саставци фалсификовани, онда он не може да послужи као доказ жалбених навода да се избор општинских часника поништи.

У општини забр..... на дан 15. августа тек. године извршен је избор председника општинског суда. Противу овог избора изјавио је жалбу Државном Савету Светолик Ж... тежак онд. паводећи, да је исти неправилан:

1, Што се бирачки одбор састао у $7^1/_2$ сати пре подне;

2, што је биралиште било неограђено;

3, што је било прекида гласања у подне за време од 2 сата, и

4, што је збо; ска радња закључена у $4^1/_2$ сата по подне. — Као што се види жалитељ је хтео своје наводе записником да утврди, а то је постигао тиме, што је исти записник до очигледности фалсификован, да ли са, или без његова знања то је без интереса

У записнику је одоцњено време састанка бирачког одбора, прекид и свршетак збора (гласања), као и да је двориште било неограђено, *али другим мастилом, но што је цео записник писан,* дописиване су те речи, да се фалсификовање записника очигледно утврђује.

Државни Савет пошто је расмотрио жалбу и послана изборна акта, нашао је, да жалитељ за своје наводе у жалби није поднео никакве доказе; записник пак бирачког одбора не може послужити као доказ, да је избор председника неправилно извршен, стога, што су у њему неке цифре и речи, које су од пресудне важности по правилност избора дометане, а није објашњено, зашто је то и када чињено.

Стога је Државни Савет на основу чл. 170. закона о општинама решио: да се овај избор одобри.

Одлука Државног Савета од 21. септембра 1910 године № 8407.

За изборе општинских часника за све време гласања морају заседавати за бирачким столом најмање два члана бирачког одбора, међу којим увек мора бити или председник бирачког одбора или један општ. одборник, који је члан бирачког одбора — члан 54. г. закона и општинама.

У општини Љ... на дан 1 августа тек. год. извршен је избор свих општинских часника. Противу истог избора изјавио је жалбу Државном Савету, Марјан М.... наводећи да је исти неправилно извршен:

1. Што је у очи дана избора, и на сам дан избора државна власт утицала на бираче.

2. Што су председник и један члан бирачког одбора напуштали заседање, оставивши га без заменика, а за то време гласачи, који су долазили да гласају, вратили су се и нису гласали.

Жалитељ за први свој навод није поднео никакав доказ; а за други позвао се на записник бирачког одбора.

На другој страни записника стоји примедба, да су председник и један члан бирачког одбора од 1 сахат по подне до $3^1/_2$ сата отишли из заседања и отишли у сеоску механу, не оставивше никог да их замењује.

Државни Савет по расмотрењу жалбе и послатих изборних аката нашао је: „да овај избор не може остати у снази јер је записником бирачког одбора утврђено, да за све време гласања нису заседавали за бирачким столом најмање два члана бирачког одбора, што је не само противно пропису чл. 54. г. закона о општинама, него је могло имати утицаја на резултат избора. Стога је на основу чл. 170 закона о општинама решио: да се избор поништи.“

Да је та неправилност могла бити од утицаја на резултат избора, ваља напоменути то, да је од 277 правних бирача колко их има у општини Љ.... дошло на гласање 213. Од ових за листу изабратих кандидата 108 гласова, а за противкандидатску 105.

Одлука Државног Савета од 22. септембра 1910 год. № 9005.

М. П.

СЛУЖБЕНЕ ОБЈАВЕ

ПОТЕРЕ

Младен Цветковић, из Медошевца, извршио је убиство над Николетом Драгутина Гајића ондашњег, а над Драгутином покушај убиства, па затим побегао на коњу, матором 9 година, длаке вране, високом 150 см. са жигом „В“. Младен је стар 36 година, висок, црномањаст, очију плавих, у сељачком оделу са панталонама од сукна, на руци има белегу од посекотине на палцу. — Депеша начелника округа нишког Бр. 16311.

Владимир Петровић, заваничник управе државних дугова, чију слику износимо, извршио је крађу државних папира па затим побегао. —

Он је стар 30 година, раста средњег, у лицу смеђ, добро развијен. Одвен увек добро. — Акт управе града Београда 35823.

Јеврем Антић, бив. финасијски стражар, украо је државни револвер-наганов, Бр. 37, на коме пише „Управа држ. монопола“ па затим побегао. Он је стар 50 година, раста високог, просед у плавом сукненом оделу. — Депеша начелника среза посавског округа ваљевског Бр. 14435.

Милан Блажевић, осуђеник казненог завода у Митровици — Аустро-Угарској, побегао је из завода 30 прошлог месеца. На молбу Управе казненог завода, која сумња да је Милан пребегао у Србију, износимо његову фо-

тографију и следећи опис: Он је стар 52 године, висок 168 см. дугуљастих бледих образа, смеђе, проседе косе, високог чела, обрва и очију плавих, слабог вида (носи наочаре) и без њих жмирка, ожењен је, на рубљу носи № 704. Милан је осуђен 16 година робије за убиство и до бегства је издржао једанаест година. — Акт Антропометријског одељења Бр. 1752.

Препоручује се полицијским и општинским властима, да за овим побеглим лицима учине најживљу потеру, и у случају проналаска стражарно их упуте власти која је потерницу издала, с позивом на означене бројеве акта или депеша.

ТРАЖЕ СЕ

Живка Јовановића, из Г. Милановца, нестало је 1. овог месеца. Он је стар 10 година, омален, смеђ, на образу има огреботину. Од одела имао је на себи: капут сомотски, беле панталоне, на глави качкету и на ногама опанке. — Депеша начелства округа рудничког Бр. 6212.

Милија Огњановић, бив. лимар из Пожаревца, потребан је начелнику среза пожаревачког, да би се над њим извршила пресуда Монополске Управе од 12 јула 1907 год. кр. Бр. 1162. — Акт начелника среза пожаревачког Бр. 16809.

НЕСТАЛА СТОКА

Алекси Николићу, из Доброг Дола, нестао је коњ, матор 4 године, длаке алатасте, лисаст, без жига и роваша. — Акт начелника среза нишавског Бр. 16519,

Јанку Богдановићу, из Д. Рашановца, нестао је 8 јула ове годидне један коњ, матор 3 године, дорат са жигом „Т“ — Акт начелника среза масуричког Бр. 9665.

Младену Јеленковићу, из Доброг Дола, нестао је коњ, матор 4 године, длаке вране без жига и роваша. — Депеша начелника среза нишавског Бр. 16593,

КРАЂА СТОКЕ

Непознати крадљивац украо је Живку Драгићу, из Голобока, два вола, матора по 3 године, длаке жуте, буласта, без роваша. — Депеша начелника среза јасеничког округа смедеревског Бр. 22254.

Обраћа се пажња свима полицијским и општинским властима на ове крађе и крадљивце.

НАЂЕНА СТОКА

Код Симона Симоновћа, из Ресавице, нађен је један украден коњ, матор 7 година, длаке затворено дорастасте, у лево уво ровашен, у предњу леву и обе задње ноге путаст, са жигом „О“ и на челу цветаст. — Акт начелника среза деспотовачког Бр. 17035.

Код начелника среза лесковачког налазе се 12 крадених коња и 2 магарца и то: Један коњ матор 8 година. длаке дорастасте, са жигом „Ој“; један коњ, матор 4 године, алатаст и цветаст без жига; једна кобила, матора 7 година, дорастаста и цветаста, са жигом „О“; један коњ матор 6 година, мрко дорастаст, у десно уво ровашен; један коњ, вранаст матор 6 година; један коњ матор 5-6 година, дорастаст и цветаст; један коњ матор 8 година. вран: једна кобила алатаста и цветаста матора 7 година са жигом „О“; једна кобила длаке мрке, матора 7 година, са жигом „О“; једно ждребе маторо 3 године; један коњ матор 6 година, длаке ђогасто-зелене без роваша и један коњ матор 3 године, зелен ђогаст, у оба ока чакараст без жига. — Депеша нечелника среза лесковачког Бр. 22144.

Штампа Краљ. Срп. Државне Штампарије уредник Милорад А. Вујичић

БРОЈ 39. У БЕОГРАДУ, НЕДЕЉА 17. ОКТОБРА 1910. ГОДИНА VI

ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК

СЛУЖБЕНИ ЛИСТ МИНИСТАРСТВА УНУТРАШЊИХ ДЕЛА

„ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК“ излази једанпут, а према потреби и више пута недељно. Претплата се полаже у напред, и то најмање за пола године код свију полицијских власти, и износи: 20 динара на годину за државна и општинска надлештва, а за све друге претплатнике у опште 12 динара годишње. За иностранство: годишње 24, полугодишње 12 динара у злату. Појединн бројеви **„Полицијског Гласника“** не продају се. Рукописи се не враћају.

СЛУЖБЕНИ ДЕО

Његово Величанство Краљ Петар I. благоволео је, на предлог Заступника Министра Унутрашњих Дела, Министра Финансија поставити:

за члана друге класе управе вароши Београда Василија Лазаревића, секретара прве класе начелства округа рудничког, по службеној потреби;

за начелника друге класе среза подгорског Косту Стојановића, начелника исте класе среза крагујевачког, по службеној потреби;

за начелника друге класе среза крагујевачког Благоја Радовановића, начелника исте класе среза подгорског;

за полицијског писара треће класе среза поречког Косту Трифуновића, полицијског писара исте класе среза голубачког, по службеној потреби; и

за полицијског писара треће класе среза голубачког Бориславa Поповића, полицијског писара исте класе среза поречког, по службеној потреби.

Из канцеларије Министарства Унутрашњих Дела, 8. октобра 1910 год. у Београду.

Његово Величанство Краљ Петар I. благоволео је, на предлог Заступника Министра Унутрашњих Дела, Министра Финансија поставити:

за шефа гинеколошко-бабичког одељења опште државне болнице Д-р Николу Х. Николића, бившег шефа истог одељења;

за лекара среза власотиначког Д-р Јована К. Крајчанића, лекара среза ражањског, по потреби службе.

Из канцеларије Министарства Унутрашњих Дела, 8. октобра 1910. год. у Београду.

СТРУЧНИ ДЕО

О ПРОДАЈИ ЗА ИЗВРШЕЊЕ ОДЛУКА СУДСКИХ

(НАСТАВАК)

Али чиновник који врши продају није властан да сам, без пристанка повериоца, купцу даје почек. Дотле се пуномоћство његово, чиновниково, не распростире, пуномоћство чији је обим законом утврђен. Отуда, ако би чиновник ипак, прелазећи преко категоричке наредбе §-а 483., по којој се, на јавној продаји покретних ствари, излицитирана цена полаже одмах, одобрио неки рок купцу, ово не би обавезивало повериоце, према §§-има 611. („Пуномоћник онолико само власти има, колико му је дано“) и 620. („Што пуномоћник у име свога властодавца са трећим сврши или уговори по смислу свога пуномоћства оно је стално и веже и властодавца и трећега“) Грађ. Зак., који вреде како за уговорно тако и за законско пуномоћство, и они би могли, и пре тога ненадлежно датога рока, тражити од купца наплату цене. Чиновник, пак, могао би, за такву своју неправилну радњу, одговарати грађански, према повериоцима, а дисциплински, према својој претпостављеној власти (§ 500.).

Напослетку, ако купац има што да прима од дужника, он неће полагати излицитирану цену у готовом новцу, већ, „...у колико би се из цене тако купљене ствари по реду првенства морао намирити, може на толико дати признаницу место готовога новца“ (§ 483. став други). Ако би се купац, као поверилац, из излицитиране цене наплаћивао само делимично, онда би он, у толико, власти дао своју признаницу (квиту) док се „Остало мора у готовом новцу положити“ (§ 483., последњи став).

II. Продаја непокретних добара. Пре измене § 483. од 29. Априла 1885. год., купац једне непокретне ствари, продате на јавној лицитацији, био је дужан излицитирану цену положити „најдаље осми дан после свршене продаје“. Горња измена §-а 483. удвојила је тај рок, тако да се излицитирана цена, код јавних продаја непокретних ствари, данас полаже „најдаље *шеснаести* дан после свршене продаје“. Осим овога прописа, за рок у коме се има положити излицитирана цена, имамо још један, онај у другом ставу §-а 507. где стоји: „Но кад има тужбе за уништај продаје, онда ни купац неће цену полагати у року који је за то остављен §-ом 483-им. У овом случају купац ће цену бити дужан положити у року од три дана пошто му се саопшти да је извршна судска одлука, којом је и по тужби продаја оглашена за снажну“. (Замена од 14. Јула 1898. год.).

Ако је овај последњи случај, тада неће бити никакве тешкоће односно рока у коме купац има цену да положи: рок у коме се ту цена има положити тече, не од дана када је судска одлука којом се продаја за снажну проглашава постала извршном, већ од дана када је купцу[1]) саопштено на потпис да је та судска одлука постала извршном. Рок тај не може почети тећи пре тога саопштења, баш и да је купац, на неки други начин, сазнао за извршност судске одлуке. Када законодавац, за сазнање, од стране појединца, неке правне чињенице, тражи испуњење извесне форме — као што је то овде случај — тада се узима да тога сазнања нема изван и без испуњења те форме. Али, по §-у 507., довољно је само да власт саопшти купцу да је судска одлука постала извршном па да онај рок од три дана започне тећи: није, на име, потребно да, осим тога, власт купца и позове да цену положи.[2]) У осталом, може се узети да се позив за полагање цене виртуелно садржи у самом оном саопштењу о извршности судске одлуке. Укратко, ако у року од три дана, почев од тога саопштења, купац цену не положи, он је у задоцњењу, и власт може одмах, по §-у 483., одредити другу продају.

У случају, ако је било жалбе и спора — случај предвиђен у §-у 507., продаја је извршна онда када ова буде дефинитивно одбачена и, на тај начин, продаја одобрена. Жалба је дефинитивно одбачена, ако је њу одбацио и Касациони Суд, који, као последња судска инстанција, решава у споровима о уништају

---

[1]) Односно његовом пуномоћнику. В. решење Касационога Суда (Одељење) од 5. Септембра 1903. год., бр. 5805.. С. Јањић, *Грађански-Судски Поступак протумачен начелним одлукама опште седнице Касац. Суда и одељења и одлукама управних власти, Полицијски Гласник*, год. 1904., број од 5. Децембра стр. 370..

[2]) У овом смислу в. решење Касац. Суда (III. Одељење) од 19. Децембра 1902. год. Бр. 10437.: С. Јањић, *op. cit., Полицијски Гласник*, год. 1904., број од 5. Децембра, стр. 371..

јавних продаја, било да је о уредности продаје расправљао само првостепени суд било да је о томе судио и Суд Апелациони. Ако тужилачка страна није употребила правно средство, било против одлуке првостепенога суда — за случај да је само овај о продаји решавао —, било против одлуке Суда Апелационога — онда када и овај има да о томе решава —, тада је продаја извршна од дана када протече рок за правно средство, а то је петнаест дана од дана саопштене одлуке (првостепенога или Апелационога Суда) туженој страни (§§ 311. други став и 323.).[3])

Тешкоћа се појављује онда када је реч о примени §-а 483., у колико он говори о року у коме купац има да положи излицитирану цену. Што је изван сумње, то је да се овде мисли на случај када није било жалбе против продаје, пошто је противни случај, када је жалбе било, регулисан §-ом 507.. Отуда питање: откада тече онај рок од шеснаест дана у коме је, по §-у 483., купац дужан цену положити?

Има овде још једна ствар која је сигурна а то је: да тај рок не може отпочети тећи за оно време док траје онај рок од петнајест дана у коме се може изјавити жалба против продаје (§ 502.). Под „даном свршене продаје", које изразе употребљава законодавац у §-у 483. за означење момента од кога теку оних шеснаест дана, не треба, дакле, разумети онај дан кога је била лицитација — или, ако је ова била више од једног дана, онда последњи дан лицитације —, већ под тим даном може се схватити само онај дан кога продаја постане извршном. Све до тога момента није сигурно, да ли ће извршена продаја остати у снази, да ли је она, збиља, „свршена". Све до тога момента, према томе, не може се знати да ли ће купац бити, дефинитивно, у обавези да излицитирану цену положи. Од њега се, дакле, не може тражити испуњење једне обавезе, полагање цене, чија егзистенција, догод траје рок у коме се може изјавити жалба против извршене продаје, није извесна. Продаја постаје извршном, апстрахујући случај жалбе против продаје, о чему је горе било говора, протеком рока за жалбу одређенога, а тај је рок, казали смо, од петнаест дана, рачунајући, после допуне првога става §-а 502., увек од онога дана кога је лицитација извршена. Дан продаје (dies a quo) не рачуна се у рок (в. § 117.).

Али, што је неизвесно то је: да ли ће рок од шеснаест дана почети тећи још од самога дана када је продаја постала извршном, то јест одмах по истеку петнаестога дана од дана када је продаја била? Питање се поставља због замене §-а 507., по којој, као што смо видели, онај рок од три дана, дат купцу за полагање цене, не тече од дана када је одлука судска којом је продаја одржана у снази постала извршном већ од дана када је та одлука купцу саопштена. Да ли не треба, аналогијом, ту одредбу применити и на случај §-а 483., т. ј. када није било жалбе против продаје нити парнице за њено уништење, и рећи: рок од шеснаест дана тече од дана када власт саопшти купцу да је продаја, услед одсуства сваке жалбе против ње, постала извршном, тако да, догод власт то саопштење купцу не учини, рок од шеснаест дана неће почети тећи? Ми мислимо да треба на ово питање одговорити афирмативно, најпре зато што би, ако би се узело да рок од шеснаест дана тече од дана истека рока за жалбу, било очигледне неједнакости између случаја када је против продаје било жалбе и случаја када ове није било: у првом случају купац би имао несравњено много више времена за спремање да излицитирану цену положи, пошто он ову има, тада, да положи тек у року од три дана откада му се саопшти да је спор око уништаја продаје дефинитивно завршен, док би, у другом случају, купац, за то спремање, имао много мање времена на расположењу, јер би он морао цену положити у року од шеснаест дана од дана када продаја постане, протеком рока за жалбу, извршном. Зар нећемо бити ближе оној „правици", о којој говори § 8. Грађ. Зак., па, дакле, и вољи законодавца, ако, и у овом другом случају, решимо да ће рок за полагање цене почети тећи од дана саопштења, од стране власти купцу, да је продаја, зато што нема жалбе, постала извршном?

Осим тога, дошли бисмо, противним тумачењем, до још једне неједнакости, коју, на сваки начин, законодавац није желео. Реч је о овоме: у случају §-а 507., законодавац неће да се купац, како би знао да ли му је онај рок од три дана отпочео тећи, сам извештава о томе да ли је и када продаја постала извршном, извршношћу саме одлуке којом је она оснажена, — што, свакако, не би било немогућно купцу постићи, — већ му положај олакшава на тај начин што он не мора да иде у надлежни првостепени суд те да, у архиви његовој, извиди да ли је спор о уништају продаје окончан као и да ли је одлука којом је продаја оснажена постала извршном. Напротив, то је дужност извршне власти да се о томе извести и да њему, купцу, саопшти на потпис да је продаја постала извршна. Међутим, у случају § а 483., тако не би било, законодавац би ту, из разлога нама непознатих, ставио баш у дужност купцу да се он лично извештава да ли није каква жалба против продаје изјављена, те да, тако, сазна да ли је продаја постала извршном Ми не можемо да пристанемо на овакву интерпретацију која би законодавца правила недоследним и неправичним.

Најзад, ваља имати на уму и сам систем нашега Грађ. Судског Поступка, који се одликује тиме што у њему није дато онолико иницијативе странкама као што је то, н. пр., у француском процесуалном праву. Тако, да узмемо само један пример, да бисмо ову разлику између та два система што боље истакли: у француском праву, дужност достављања судских пресуда парничним странкама не лежи на суду већ на самим тим странкама, док је, као што знамо, код нас обрнуто (Гл. XIII. Грађ. Суд. Пост., §§ 358. à 375). Разлог те основне разлике између нашега система и француског лежи у томе што се, код нас, због недовољне обавештености парничара у судским и законским стварима, није смело вођење спора оставити онако потпуно странкама, као што је то случај са француским парничарима где се је, благодарећи нарочито установи судских заступника познатих под именом les avoués, начело: да су, у грађанском спору, странке господар спора, могло скоро до крајњих граница извести.

(НАСТАВИЋЕ СЕ)

Ж. Перић

[3]) О §. 483., у вези са §§-има 502. и 504., има један кратак чланак, под насловом: «О извршењу. (§. 483. Грађанског Судског Поступка)», који је у *Правди* (год. 1872., бр. 22.) штампао О. Ж. Стефановић. (В. Гојко Никетић, *Правна Библиографија*, стр. 30.). Тај лист *Правду*, који је био политички лист, не треба помешати са правним часописом *Правдом*, који је, под уредништвом Д. Новаковића, С. Антића, и У. Кнежевића, излазио у години 1869. и престао 31. Јуна 1870. године. (В. *Споменицу Д-ра Николе Крстића*. стр. 95.. Издање Српске Краљевске Академије Наука, год. 1908.).

ОДГОВОРНИ УРЕДНИК

ПОКУШАЈ ОДРЕЂИВАЊА ПОЈМА

од

Д-ра Августа Мирички

јавног редовног професора права на чешком универзитету у Прагу [1])

(НАСТАВАК)

II.

Постанак установе одговорнога уредника стоји несумњиво у вези са анонимношћу периодичне штампе и са отуда потичућим тешкоћама доказивања у погледу питања: коме ће се приписати у кривицу кажњива радња, која је учињена садржином чланка, одштампаног у коме периодичном спису. Ове су се тешкоће, сасвим појмљиво, појавиле тек онда, кад је цензура била укинута. Јер цензура је сама давала довољно јемства, да се садржина списа не противи казненом законику, па ако се и поред тога овде онде дешавало, да дође, до казненог поступања због кога списа. издатог с одобрењем цензуре, ипак ови, зацело само изузетни случајеви, нису захтевали никакве нарочите законске мере.

Тек кад је цензура укинута, показало се као потребно да се — због горе означене нарочите особине периодичне штампе — у неку руку обезбеди још у напред једним лицем, које ће се због кажњиве садржине узимати на одговор. У времену, кад се ова потреба појавила пред законодавством немачких савезних држава, већ је постојао углед у *француском* законодавству, то јест *gérant responsable* француског закона о штампи од 18 јула 1882 године, којим је замењен éditeur responsable закона о штампи од 9. јуна 1819 године. Према дотичним одредбама закона од 1828 године морао је сваки gérant responsable новина, које су дужне биле дати кауцију, бити вла-

[1]) У прошлом броју пропуштено је назначити да је овај чланак штампан у Goltdammer-овом Archiv fur Strafrecht Band. 57.

сник најмање једнога удела у предузећу и бар једне четвртине од положене кауције. Сем тога били су одговорни жеранти или бар један од њих, дужни да уређивање лично надгледају и њиме управљају (Gurveiller et diriger). Примерак, који се имао предати надлежној власти чим број изађе, морао је бити потписан од најмање једног жеранта. Овога односно ове постизавала је онда одговорност за садржину листа, која је тако строга била, да је одговорни жерант кажњаван *целом* казном, која је за учиниоца била прописана, и то и онда, ако он сам није имао учешћа у састављању кажњиве садржине.

Из овога што је казано падају у очи два момента, која карактеришу појам одговорнога жеранта по француском закону о штампи од 1828 године, и то с једне стране законом захтевано *финанцијско* учешће у предузећу новина, а с друге стране околност, да одговорни жерант *није* био уредник или бар да то није морао бити, т. ј. да није морао учествовати у састављању садржине штампанога списа.

Законодавства немачких савезних држава одступише, кад по укидању цензуре тражаху личност, коју би у напред могли учинити одговорном за кажњиву садржину периодичнога штампанога списа, од угледа у француском закону о штампи од 1828 година, и то у томе, што на место одговорнога жеранта ставише одговорнога *уредника*. Ово одступање није само спољње, формално, већ оно има и важан унутарњи значај, то јест тај, што је захтев финанцијског интереса у предузећу новина потпуно потиснут моментом активног учешћа у састављању садржине штампанога списа. Са тиме се већ на сваки начин да боље сложити начело, да за деликт, учињен садржином штампанога списа, има да одговара одговорни уредник.

Први немачки партикуларни закон о штампи, у који је уведена установа одговорнога уредника, јесте *баденски* закон од 28 децембра 1831 године. Изгледа несумњиво да је овај закон, који је био углед за законе о штампи других немачких савезних држава, а нарочито и за аустријско законодавство о штампи, и сам био постао под утицајем горе споменунога францускога закона о штампи од 1828 године и да је поглавито и одговорни уредник уведен по угледу на одговорног жеранта. Али овде неће се и то испитивати, да ли је истинито тврђење Loening-ovo (Die strafr. Haftung des verantwortlichen Redakteurs, 73) да је установа одговорнога уредника у баденскоме закону постала са *погрешнога* схватања францускога угледа. Толико стоји утврђено, да су се закони немачких држава знатно приближили општим казнено-правним начелима тиме, што су при решењу питања о казнено-правној одговорности за садржину периодичнога штампанога списа највише полагали на *умно учешће у састављању ове садржине*. Јер јасно је, да по овим начелима само фактично учешће у стварању кажњиве садржине, а не можда невршење дужности надзора, може чинити основу за примену законом одређене казне за учиниоца

На сваки начин могло би се по речима у § 6 баденскога закона о штампи од 1831 године: „за сваки часопис или новине именоваће се *један баденски држављанин*, који је навршио тридесету годину живота, *за одговорног уредника*. Свакој свесци часописа и сваком броју новина треба придодати име одговорног уредника“ — јавити сумња у том правцу, да ли је законодавац имао намеру, да баш само *прави* уредник треба да буде као одговорни уредник именован. Да успркос томе само ово тумачење одговара намери закона, за то изгледа да говоре историјски а и стварни разлози. У *историјском* погледу зацело претеже то, што је појам *уредника* још пре тога у времену цензуре познат био како стварном животу тако и законодавству[1]). Али у *стварном* правцу изгледа да се управо не да замислити, да је споменути баденски закон хтео допустити могућност, да се као одговорни уредник именује ма како страно лице, које ни у каквом односу не стоји према садржини мисли у периодичном штампаном спису. На тако што могао је именовани закон у толико мање циљати, што је он, као што ћемо видети, напустио захтев финанцијског учешћа у предузећу новина, који је био поставио француски закон о штампи од 1828 године.

Одређеније гласе у реченом погледу *саксонски* закон о штампи од 18 новембра 1848 године и *пруски* закон о штампи од 12 маја 1848,[2]) говорећи час о одговорном уреднику, час просто само о уреднику, а не допуштајући ни најмању сумњу о томе да се тиме мисли на једну исту личност, то јест на ону, која је власти као одговорни уредник пријављена односно као такав на листу именован.

Царевински закон о штампи од 7. маја 1874, који сада важи, наслања се, прописујући у § 7 означење имена и места становања „одговорнога уредника“ на листу, у овом погледу очевидно на текст § 24 пруског закона о штампи од године 1851. Означења „одговорни уредник“ царевински закон о штампи консеквентно се држи. Један изузетак чини одредба последњег одељка §, 18., којим се наређује да ће се издавач периодичнога штампаног списа и онда казнити, ако са знањем допушта, да се на спису које лице *лажно* као *уредник* именује. Ипак једва се може сумњати, да се и овде мислило на *одговорног* уредника, пошто се баш само овај према цитираном §. 7. на листу има именовати.[3]). Да у осталом по мишљењу законодавца само прави уредник може бити као одговорни уредник именован, изгледа да излази из прописа одељ. 2. §. 7, по коме при именовању више лица из форме и садржине именовања мора да се одређено види, за који део штампанога списа свако од именованих лица, „води бригу“ у погледу уређивања. Али наравно сви закључци, који се везују за овај текст у замишљеном правцу, морају отпасти, чим се узме, да се овде ни на шта друго није мислило него на вођење *одговорнога* уредништва. Фактички је ово једино тачно тумачење, као што ће се даље ниже показати.

Што се *аустријскога* права тиче, садржавао је провизорни закон о штампи од 31. марта 1848 године у § 5. ову одредбу:

За сваке новине или периодични спис, који буду у овој држави излазили, пријавиће се власти *један одговорни уредник*, који је аустријски поданик, у земљи станује, који има најмање 24 године живота, и који има да пре издавања списа положи за трошкове, накнаду и новчане казне кауцију од 1000 фонината, ако исти не излази чешће од три пута недељно, а 2000 фонината, ако чешће излази. Ова ће се кауција полагати у провинцијском главном граду код земаљске владе, у окружним варошима код окружног начелства, код којих ће се власти поднети и горе захтевани докази односно *уредника*.

(НАСТАВИЋЕ СЕ)

Превео
Д-р Д. Аранђеловић.

СУДСКА ПОЛИЦИЈА У ФРАНЦУСКОЈ

Појам полиције обухвата неколике класификације које показују различне правне елементе, који се тичу полиције и њеног активитета. Разликује се пре свега: *судска полиција и административна полиција* (gerichtliche und administrative Polizei). За тим: *иревентивна* и *репресивна* полиција (vorbeugende und zwingende Polizei); *полиција сигурности и администрације* (Sichercheits und Verwaltungds polizei) чије вршење конституише бранше администрације.[1])

Израз *судска полиција* има француско порекло. Немачко право по француском моделу усвојило га је за известан круг помоћног активитета кривичне правде.[2]) Судска полиција обухвата активитет државе у колико има за циљ да *констатује казнима дела и осигура кажњење кривца*. Она припада по својој природи кривичној правди; она црпи своја правила из законика о кривичном поступку.[3])

Судску полицију врше у Француској функционери који се зову: „службеници судске полиције,“ означени у првој књизи законика о кривичном поступку, у чл. 9. под насловом: „судска полиција и службеници који је врше“. (Livre premier.

[1]) Тако се на пр. о *уреднику* говори већ у озлоглашеном закључку савеза од 30. септембра 1819 године (т. зв. савезном зак. о штампи).

[2]) Дотичне одредбе оба ова закона о штампи цитиране оу код Bulow-a, Goltd. Arhiv f. Strafr. 40, 253 f. С обзиром на односна излагања Bulow-a ја могу бити кратак у погледу историје развића установе одговорног уредника у немачком законодавству.

[3]) Ово се јасно види и из текста дотичнога листа у владином пројекту (§ 19. предпоследњи одељак): „ако он са знањем допусти, да на истом буде које лице лажно именовано као *одговорни* уредник, док у ствари неко други уређивањем руководи“. Упореди Goltd, Árchiv, Band 22. стр. 116.

[1]) *Otto Mayer.* — Le droit administratif allemand. tome deuxième. Стр. 6.

[2]) Исти.

[3]) Исти.

De la police judiciaire et des officiers qui l'exercent).

Карактер је инквизаторског поступка што поверава истраживање, истрагу и гоњење кривчних дела функционерима званично институисаном у том циљу.

Кривична процедура има три особена периода; она се састоји из три серије аката различних у својој природи, ма да они теже истом циљу.[1])

У првом периоду, она истражује трагове злочина или деликта, учиниоце који су га учинили, елементе истрагу.

У другом периоду, она оцењује законски карактер дела, она прикупља индиције и доказе, оглашава да ли има места да се ставе у притвор учиниоци, утврђује надлежну јуридикцију.

Најпосле, у трећем периоду, она доводи ове учиниоце, оптужене или окривљене пред судију; она осигурава својом свечаношћу слободан развитак оптужења и одбране, она окружава суђење свима формама које су гаранција за правду.[2])

Ове три фазе поступка. које конституишу у правном језику: *судску полицију, истрагу* и *суђење* имају у исти мах специјалну мисију и један општи циљ: њихова је специјална мисија да сукцесивно пружају елементе гоњења, оптужења и суђења; њихов је општи циљ да припреме дефинитивну одлуку која статуира о акцији. Судска полиција истражује прве елементе истрагу; истрагу карактерише факта и сједињава доказе који треба да служе у дебати; најпосле дебата оцењује доказе и дела и води к пресуди.

Ову поделу аката поступка у осталом, показује сама природа ствари. Никакво оптужење не може постојати док поступак не констатује дело казнимо по закону; ако он не означи окривљеног, ако не пружа индиције и доказе: *accusatio crimen desiderat, rem ut definiat, hominem ut notet, argumento probet, teste confirmet.*[3]) Како би суд могао бити заузет неком ствари, да судска полиција није признала егзистенцију дела које се гони,? како би окривљени могли бити стављени било у притвор, било под оптужбу, да истрагу није верификирало карактер дела која им се приписују и утврдило против њих озбиљну претпоставку о кривици? како би најзад, пресуда могла бити израз истине, да претрес није дискутовао произведене доказе и оцењена по извесним формама њихова стварна вредност?[4])

У даљим излагањима у овој расправи изложићемо атрибуције судске полиције и њену организацију, али пре него што пређемо на сам овај наш предмет, учинићемо једну напомену која се тиче организације наше истражне власти.

Члан 151. нашег Устава предвиђа установу суда у коме ће судити један судија за предмете мање важности: грађанске и кривичне. На остварењу ове уставне одредбе и установљењу једног таквог суда почело се радити још од пре неколико година, одмах по ступању у живот данашњег Устава. Није нам познато шта је све рађено и припремано у овоме циљу, јер у нас на жалост још не постоји обичај да се поједини важнији пројекти публикују пре него што постану закон и на тај начин чује мишљење компетентних о њима, али из оних саопштења што су изашла у јавност видели смо да постоји намера да се установе *срески судови*, о чему је и пројект спремљен. Ови ће срески судови по поменутом пројекту имати двојаке функције: *истрагу кривчних дела* и *извршења грађанских пресуда и решења*, т. ј. у опште наплату или извршења до суђених приватно-правних тражбина грађанских и кривичним пресудама или решењима У колико смо могли сазнати ова су саопштења о овим *оваквим* функцијама ових среских судова тачна по поменутом пројекту, по коме ће бити по један судија у сваком срезу са овим функцијама, и по коме се као што видимо *истрагу* и *истраживање* кривчних дела преноша на ове судије. Овим се пројектом дакле мења садања организација истражне власти коју сада врше полицијске власти и истражна власт преноси на судове.

Ова су питања од врло велике важности и дубоко засецају у јавни интерес у коме се приступа овој реформи. Ако се она не простудирају за времена и не реше правилно сам онај јавни интерес у коме се намерава ово реформа биће повређен и циљ ове реформе промашен. С тога је потребна објективна и стручна дискусија о овим питањима, која може бити од велике користи за њихово правилно решење. Она ће одстранити погрешне погледе и утврдити једно правилно гледиште о овим питањима, што све може допринети доношењу добрих закона о организацији поменуте установе: среских судова и истражне власти на чију реформу циља поменути пројекат закона о среским судовима. Тога ради потребна је студија ових питања и у страним законодавствима, чије нам организације истражне магистратуре могу послужити као модел при овим реформама, у колико се могу применити на наше прилике. У томе циљу, у овој расправи и излажемо овде организацију и атрибуције судске полиције у Француској, у којој она потпуно задовољава захтеве казнене правде и грађанске слободе, због своје добре организације. Прећи ћемо одмах на сам предмет наше расправе, не улазећи у дискусију поменутих питања која се тичу организације наше истражне власти. јер то није предмет ове расправе.

* * *

Материја судске полиције толико је пространа да обухвата једну већу партију науке кривичног поступка. Не само она обухвата права и атрибуције сваког од многобројних агената који учествују у њеној акцији било општим начином, било специјално, већ она обухвата и све акте које могу да изврше ови агенти у својим функцијама, све мере на које су овлашћени да их предузимљу, све формалности које су они дужни да испуне и примене. Ну, ми нећемо овде излагати у целини овај предмет, онако како га наука кривичног поступка опширно третира, јер то није могуће на овом месту. Ограничићемо се да изложимо сумарно функционисање судске полиције у Француској, по ауторима које ћемо цитирати на свом месту у овој расправи, да би се видело како је организована ова власт у Француској, која има тако важну масију као што је истраживање и гоњење кривичних дела, у којој она по мишљењу аутора у опште добро одговара своме циљу.

Да објаснимо, пре свега, шта је судска полиција.

„Функција државе — каже *Garraud* у „делу: *Fraité théorique et pratique d'instruction criminelle,*[1]) — која се састоји у „вршењу правде у казненом предмету, „имплицира операције *административног* „и операције *судског поретка*. Отуда ре„зултује потреба за конституисање два „особена организма: *полицију* и *суд*. „Овоме појму одговара главна подела „француског законика о кривичном по„ступку у две књиге: прва под насловом: „*судска полиција и званичници полиције „који је врше*“ (De la police judiciaire et des officiers de police qui l'exsercent“), друга: *суд*)de la justice).

„Предмет је полиције одржање јавног „поретка. Она се дели на *администра„тивну* и *судску полицију*. Прва има за „циљ да *предупреди* и да *управља*, док „судска полиција има за циљ *репресију* „кривичног дела. Судска полиција истра„жује злочине, преступе и иступе, при„купља о њима доказе и предаје винов„нике судовима који имају дужност да „их казне.

„Јавни поредак у смислу полиције то „је поредак као фактично стање које стоји „на супрот нереду. Судска полиција ин„тервенише само кад је какав неред, који „је квалификован као нарушење, т. ј. ка„кав злочин, преступ или иступ учињен „или се појављује као учињен. Отуда њен „круг акције почиње на самој оној тачци „где се свршава круг административне „полиције, Ова је последња *превентивна*, „судска је полиција *репресивна*.

„Обратно, улога судске полиције сврша се тамо где почиње улога суда“.

(НАСТАВИЋЕ СЕ)

Милош М. Станојевић
судија

КРИМИНАЛНА ПОЛИЦИЈА

(НАСТАВАК)

У злочинима ове врсте, коју анализемо, силовање девојчице, коме претходи одвођење или отмица, има готово увек за последицу смрт жртве: угушивање, дављење, убоди ножа и отварање трбуха по правилу су неизбежни. Примери за ово обилују. Једно од најмонструознијих силовања јесте несумњиво оно, које је извршено над малом Пати, старом $7^1/_2$ год., која је силована и убијена у Паризу 20. јула 1864 год. Њиме је, тако рећи, отпо-

---

[1]) *Faustin Hélie.* Traité de l'instruction criminelle. tome IV. Стр. 4.
[2]) Исти.
[3]) Cic. Orat. pro Coelio. 5.
[4]) Helié. Цит. дело.

[1]) tome deuxiéme. Стр. 529. 530.

чела читава серија ових нових и одвратних злочина. Силовање над малом Пати извршено је са највећом бруталношћу, а убиство помоћу једног шиљатог и оштрог инструмента, којим је злочинац преко петнаест пута ударио несрећно дете, тако да јој је отворио и груди и стомак. Ма каква била народност творца ових злочина, жртве бестијалног еротизма и болесног садизма, увек су остављене жртве или у агонији, и нађене угушене, задављене или избодене ножем. Такав је случај био у Француској са девојчицама: Паги, Де, Нет, Дебили, Шез, Леме, Адом ит.д.; у Немачкој са девојчицама: Бертом Виншелмејер, Фридом Ширман, Маријом Жорж, Катарином Шнајдер, Кларом Шадел и малом Бауер, старом 7 год., чији је леш нађен у једној шуми са разлупаном главом и отвореним телом 18. септембра 1908 год.; у Белгији са Маријом Валшер, Јустином и Малвином Дегреф, Јозефином Хендрик и Анетом Бело.

У свима овим одвратним злочинима жртва је, по извршеном силовању, била убијена. Лудило садизма представља, дакле, једно велико и свуда распрострањено зло.

Питање је, које се често поставља, зашто развратници убијају своје жртве по извршеном силовању? Да ли они ово чине с тога, да би уклонили једини објекат који би их могао оптужити, или зато што на други начин не могу да савладају отпор или да угуше вику жртве? У истини, не стоји ни једно ни друго. Развратници убијају своје жртве из простог задовољства. Крајња похотљивост придружује се радо свирепости. Код садизма је силовање врло често само увод у убиство; понекад се чак убиство извршује и без спољњег силовања.

И сама жена, која пати од садизма, задовољава своју похоту убијајући своју жртву, што доказује случај са Жаном Вебер. Па и само дете, болесно од садизма, силује и убија своје жртве. Један скорашњи пример за ово нуди нам Чешка. У Радошевицу су нађени, у малом одстојању један од другога, нагрђени лешеви трију девојчица, старих 5, 6 и 8 година. Творац силовања и убиства ових јадница био је Јозеф Скала, дечко од 13 година, који још није био напустио основну школу.

Као што се види дакле, ма какве биле прилике, народност, пол и доба старости злочинаца — развратника, силовања девојчица, у циљу задовољења садизма, готово су увек праћена убиствима.

Кетле је утврдио степене склоности ка злочину према доба старости и категоријама казнимих дела. Ако узмемо четири групе ових дела: тешке телесне повреде, крађе, силовања и убиства, и упоредимо их међусобно и са доба старости, видећемо да склоност ка злочину достиже максимум: код тешких телесних повреда између 25 и 30 год.; код крађа између 21 и 25 год.; код силовања између 21 и 25 год.; код убистава између 30 и 35 год

* * *

Злочин из улице „Hirondelles“, у погледу свог извршења, не наличи нам ни мало на силовања и атентате које смо поменули и анализали. Ово је злочин друге врсте, потпуно различан и са специјалним елементима. Афера Ван Галк злочин је сложен, који се дели на више разних акта: крађа или одвођење девојчице, њено опијање и силовање, њена случајна смрт, черечење њеног леша, паковање исчечених делова, вешто одбацивање трупа и ногу и, најзад, лукавство и умешност у циљу изигравања власти. У овом злочину, силовању је следовала случајна смрт а не убиство. Брижљива анализа злочина показује, да је његов творац склон крађи, завођењу, силовању, вештим и циничким преварама, али не и убиству. Индивидуа, која притежава овај четвороструки карактер, може се наћи само у једном етничком групирању на свету. Јеврејска раса једина је, у којој се налазе индивидуе, способне за крађе, преваре, завођења и силовања, али неспособне за убиство. Вероватно је, и готово полуизвесно, да злочинац из улице „Hirondelles“, припада јеврејској раси. Како злочинац говори фламански, то он несумњиво мора припадати раси јеврејско-нидерландској, која показује опадање, и која обилује друштвеним изметом, опште познатим због својих прекомерних уживања и својих изопачених обичаја.

VIII. Један редак тип сладострасника, претпређака и естетичара.

Творац злочина над малом Жаном није бруталан и свиреп убица, који малтретира своју жртву свирепошћу једног дивљака, већ је ненормално, инпулзивно и порочно створење које је, и против своје воље, проузроковало смрт Жанину. Он, тако исто, није вулгаран адраповац, већ један редак тип лукавог сладострасника и лажног естетичара; тип млад, блазиран и лаком на нова задовољства, велики љубитељ „случаја“ и реткости. Он има дух своје расе и воли изванредне и скупе ствари, које његова телалска душа првенствено тражи, и до којих може да дође само згодном приликом. Он је уочио малу Жану, грациозне и примамљиве лепоте, и она га је надражила. Као сладострасник естетичар, он ју је желео, а кад се указала згодна прилика он ју је искористио. Он краде и ескамотира девојчицу, као што би то учинио и са сваким другим предметом од вредности: овај редак случај он је могао само желети, али га нарочито није тражио. Његова првобитна намера није, може бити, била злочиначка; у сваком случају он никад није помишљао да убије дете. Његова првобитна намера била је, да обожава дете као какав предмет од вредности, да га обасипа невиним миловањем, да му се приближи или да се у мислима њиме задовољава. Кад је већ једном имао дете код себе, надражај његових непокорних чула угушио је сваку сентименталност. Ослобођена и незауздана животиња, под утицајем изопаченог укуса, појавила се изненада, неукротима и нервозна, са својим болесним наслеђем. Злочинац прво опија дете, и тек пошто је ово пало мртво пијано, он га у једном несвесном тренутку и под утицајем болесне и хистеричне страсти, силује, и ако је оно већ било непокретно и у агонији.

IX. Ипак вулгарни тип.

Злочинац, који је уочио малу Жану са свежим и лепим лицем, није љубитељ уметности, нити се разуме у лепим стварима. Да би се задобила жена или лепо дете, али у халинама тако простим и мање но скромним, треба притежавати идеал изопачене лепоте. И поред извесних својих рафинисаних укуса, наш злочинац може бити само лажан естетичар, без велике отмености. Он мора бити човек вулгаран и у погледу идеја, и у погледу порекла и васпитања, и у погледу начина мишљења, говора и рада, и поред своје лажне спољашности.

X. Невропатичан и дегенерисан болесник жалосног порекла,

Злочинац је несумњиво болесно, нервозно и поремећено створење, и под утицајем болесног наслеђа. По рођењу, он припада друштвеном изметy. Ако, као што је вероватно, припада раси јеврејско-нидерландској, извесно је да је његово порекло жалосно, јер код Јевреја преовлађује наследна форма криминалитета. Као тип веште варалице, он мора бити син препређеног крадљивца.

Штетан утицај жалосне фамилијарне средине морао је упропастити душу и мозак злочинчев у времену његовог детињства, или чак и доцније.

Презирући своје порекло и свој положај који, по његовом схватању, нису одговорили његовим заслугама, наш злочинац пао је једновремено и у анархију и у уживања. Његов анархистички дух почивао је у суверепом презирању свију ствари; он није био ни за борбу ни за мир; он је просто ненормалан. За овог човека, анархисту и усамљеника, важна је само једна ствар: уживање у свима облицима, почев од уста па до остатка.

Наш злочинац показао је у скупу својих акта особине реда, пажљивости, интелигенције, методе, вештине и мудрости. Као и сваки човек са болесним наслеђем, он је могао умањи злу јачином своје воље. Он се могао поправити и регенерисати примерним и радним животом, умереношћу и уздржљивошћу, или здравом фамилијарном егзистенцијом. Он је, без сумње, претпоставио да живи усамљено, као савршени егоиста и необуздан сладострасник. Као и већина људи његове расе, требало је да тражи љубавних задовољстава само поред љубљене и обожаване жене, која би умеравала његов темперамент и контролисала његово владање; даље је било потребно да живи умерено, да се уздржава од јаке хране и од сваког дражења. Међутим, он је бежао од брака и презирао фамилијарне радости. Он је волео добро јело и неговао је свој стомак, што је, мало по мало, појачавало његово болесно наслеђе, и увећавало шансе за падање у злочин. Чак је вероватно, да је он на дан злочина радио под утицајем добре и јаке хране и јаких алкохолних пића.

XI. Професионалне особине и навике нашег злочинца.

У прва два дела свога злочина (одвођење и силовање детета), злочинац је

оставио траг своје расе, а у три остала дела (череченье леша, паковање ишчеречених делова и њихово одбацивање), он нам је пружио прецизне податке о својим специјалним и професионијалним навикама и особинама.

Череченье леша.

Череченье леша Жане Ван Галк није новина у злочинима силовања. То је средство које злочинци врло често употребљују да би уништили лешеве својих жртава, или олакшали њихово преношење и прикривање. Овај начин поступања у главноме не успева много, јер се махом сви злочинци ове врсте хватају и осуђују. Као мотиве череченју леша, криминалози означују мржњу, гнев, освету и страх. Криминални анали помињу 76 случајева череченја лешева у Француској у времену од 1871 до 1892 год. У Белгији, пре афере Ван Галк, познати су случајеви Местдага и Демеза. Први је 14. августа 1877 год. ишчеречио у Анверу своју жену на 153 комада, а други је, такође, ишчеречио своју жену у Икслу, и ишчеречене делове посакривао у старе кутије за конзерве.

Череченье леша мале Жане нема, ни у ком случају, карактер скрнављења, оно није дело ни лудака ни алкохоличара. Да би се што лакше опростио леша и осигурао некажњивост, злочинац је исекао леш девојчице, која је случајно умрла у његовим рукама. Испод кецеље и сукње, којима је била покривена основа трупа, налазиле су се две велике, крваве површине, дугуљастог облика, а у центру округла кошчана издубљеност. Кожа је била пресечена једним потезом оруђа, одоздо на горе, а површина пресека мишића била је равна и јасна. Злочинац је овај пресек, по свој прилици, извршио једним потезом ножа, чији је рез морао бити дугачак око 20 сантиметара. Оно што је одмах падало у очи код овог страховитог череченја, то је потпуна и геометријска сразмера две огромне ране, између којих су се налазила отворена уста материчиног канала.

Бутине су биле пресечене са необичном умешношћу и прецизношћу једним сигурним, кружним покретом руке, на начин који употребљују хирурзи а не месари. Овај пресек представља чудновату правилност и потпуно савршену симетрију, тако да између пресека једне и друге бутине нема разлике ни за један милиметар. Слична операција, извршена са оволико прецизности, не може бити дело каквог алкохоличара. Њен извршилац морао је бити човек млад и снажан, циничан, хладан, одлучан али не и интелигентан. Право интелигентно створење устукнуло би са ужасом пред монструозном операцијом череченја леша. И сама идеја о оваквом скрнављењу једног бића никад му не би пала на памет. Злочинац је занатлија или бив. занатлија, који се ни од чег није устручавао да би само избегао казну. Али, и ако је потпуно хладно секао тело своје жртве, он то ипак није чинио са грубошћу и суровошћу већ, као вештак, са неоспорном умешношћу и сигурном руком. Наш злочинац има, дакле, око вештака, укус за сразмером и симетријом, сигурну руку једног ручног радника и човека навикнутог на сечење, или на инструменат за сечење.

(НАСТАВИЋЕ СЕ)

ПОУКЕ И ОБАВЕШТЕЊА

Учињена су нам ова питања:

I

Основна Школа белотићска, актом својим Бр. 131, пита:

„Чланом 157. тач. 4. у закону о општинама, одређено је, да се народним основним школама за њихово издржавање издаје: «одговарајућа дванаестина по сразмери покупљеног општ. прихода или прireза за издржавање школе по школском буџету.

Ову законску одредбу неки надлежни тумаче овако: н. пр.: буџет је општински 8 хиљада динара а у ову цифру унет је и школски од 2 хиљаде, дакле, шест делова су општински а два школски. У месецу јануару општинска каса примила је 100 динара, онда су 75 општ. а 25 школски, у месецу марту општ. каса примила је 50 дин. онда су општ. 37·50 а школски 12·50 дин. и кад би се овако тумачило, школе би се морале позатварати а зна се: да се прireз купи кад народ има а време од јануара па до 1. августа оскудно је.

Школе, а нарочито сеоске, издржавају се од прireза, а општине од такса, сточних пасоша, акциса и др. који се баснословно предвиђају те од стотине редко кад дође — добија се 10—15% и то је оно зло, које тек сад на школе наилази по горњем тумачењу, јер ће школски прireз подмиривати општ. расходе, а таксе, пасоши и др. остати непримљени и школе у сразмери оскудне, а да је овако показује однос буџета ове школе према општинском.

Дакле:

За ову 1910 год. школски расходи имају се измирити — покрити са прirезом 17% а општински са 8% општ. прireза; укупно у буџету изнеће 25%. Општинска каса до 1. октомба примила је прireза 1973 а осталих прихода 1261 дин. и начелник сиески протумачио је: да од суме примљене у 3234 дин. општини припадају 6 а школском 2 дела — „према буџету општинском“ а не, да школа треба да прими одговарајућу дванаестину свога буџета, а то је за девет месеци, колико јој по њеном буџету припада, па било ово из целокупног прихода или по сразмери прireза према унетим стопама овога.

Ако се узме да је тумачење среске власти правилно, онда је овој школи одзвонило; међутим, биће да је законодавац био посвећен о тешкоћама издржавања школа, па је и унео горњу законску одредбу чл. 157. тач. 4. — у истој нагласивши — „одговарајућу дванаестину“ а речи: по сразмери покупљених општ. прихода или прireза, односе се на оно: да се општине не могу више изговарти, како новаца не мају, јер школски прireз није покупљен, него да се школи мора издавати свако месечно припадајућа дванаестина из прихода свију буџетских позиција.

Моли се уредништво, да изнесе своје мишљење по овој ствари“.

— На ово питање одговарамо:

Чести сукоби између школских и општинских управа око тога, што општине нису на време давале школама потребне суме за њихово одржавање, нагнале су законодавца, да у тачци 4. чл. 157. закона о општинама, пропише казну за оне органе општинске, који би у овом послу били немарни или самовољни.

Сама редакција ове законске одредбе, не изгледа тако јасна на први поглед, али ако се потражи намера законодавчева и логично доведу у везу речи и начин како су оне изложене, онда се мора доћи до овога закључка:

да школама треба ставити на расположење дванаестину њиховог буџета, кадгод то буде могућно према суми укупно прибраних прихода по општинском буџету (рачунајући и прireз и остале буџетске приходе) у дотичном месецу.

Ако би се догодило, да је сума прибраних прихода у неком месецу недовољна, да се из ње издвоји за школу дванаести део њеног буџета, онда се мора, из покупљене суме за тај месец, процентуално изнаћи део који школи припада с обзиром на величину општинског и школског буџета.

Друкчије поступање, у овом последњем случају, одвело би из пређашње неправде, која је чињена школи, у неправду која би била сада чињена општини.

Јер, ако је општина дужна да издржава школу, она тако исто има сама право на живот.

Ако би, међутим, у месецима, кад је у опште слаба наплата пореза и осталих општинских прихода, давали школи све, а општини ништа, онда би одржавајући школу давили општину, која, сем дужности према школи, има још много у истој мери значајних здатака.

У овом су се правцу кретала и сва раније наређења старијих власти, која су претходила законском наређењу, а и сада договоран рад општинских и школских управа може да учини, да и школа и општина не осете незгоде у правилном одржавању, јер ако једног месеца не буде било прихода у довољној мери, биће га у другом, па се све може надокнадити.

II.

Основна школа жагубичка, актом својим Бр. 304, пита:

„У закону о народним школама чл. 16. предвиђено је, ко има право од наставника-ца на стан и огрев, али се ништа не говори о томе:

1) *Има ли права двадесетогодишња учитељица девојка, да прими и да држи у стану* школском — који је њој одређен и у коме је она сама седела — и *своју два пута удавану старију сестру удовицу* са туђим стварима (којима она рукује), *а има и од чега да скромно живи?*

2) *Може ли школски одбор својим решењем* (или суд општински својим решењем) *уклонити из стана ову њену сестру*, која је својим незгодним држањем дошла у сукоб и са школском управом, и општинским судом, и наставницима? Краће рећи: она њеним опхођењем не заслужује никакву пажњу, ни сажаљење, нити какву милост?

Моли се уредништво за обавештење."

— На ово питање одговарамо:

Члан 16. закона о народним школама, који говори о правима учитеља и учитељица на бесплатан стан, није, истина, одредио: који чланови породице и родбине могу становати са овима, али се, с обзиром на родбинске одношаје и дужности, никако не може порећи право једноме учитељу или учитељици, да у свој стан приме свога брата или сестру ради заједничког становања.

Ово право нарочито треба признати учитељицама девојкама из многобројних разлога.

Према овоме, ни школски одкор ни општински суд, не би могли својим решењем спречити даље становање особи, о којој је овде реч, у стану своје сестре.

Наравно, да сама учитељица треба да води рачуна о томе, да сви чланови њене заједнице подешавају своје држање тако, како не би досађивали онима, са којима по сили прилика морају живети под једним кровом у извесној заједници.

Ако би незгодно држање појединих чланова прелазило границе, које су законом постављене, онда се то има расправљати редовним законским и судским путем, с обзиром на величину кривице коју учине, али насилно истеривање из школске зграде не долази у та законска средства.

ОДЛУКЕ ДРЖАВНОГ САВЕТА И КАСАЦИОНОГ СУДА

И за општински прирез мањи од 50% потребно је одобрење општинског збора — чл. 33. закона о општинама у вези са чл. 167. Устава.

У општини Ј... за измирење општинских расхода за текућу годину, одбор општински је донео одлуку да се установи општински прирез у 40% од непосредне порезе. По том је ова одборска одлука послата надзорној власти на примедбу. Надзорна власт примила ју је к знању, стога је вратила општинском суду, да се с обзиром на распис г. Министра Финанција од 16-2-10 № 234, ствар ова изнесе пред одбор ради одређивања дана за општински збор, који ће имати да реши питање о стопи прireза.

Одбор општински поводом овога донео је одлуку, којом је одлучио, да је напомена — примедби надзорне власти о упућивању општинског одбора на распис М. Ф. неумесна и противна како чл. 131. закона о општинама, тако и чл 167. Устава, — јер је поменутим чл. 131. закона о општинама у свему прописана процедура, шта се и како се има поступити у случају кад општински прирез не износи више од 50%.

Како је пак општински прирез, у општини Ј... за подмирење буџетских издатака у тек. години испод 50%, то ова ствар и не може бити предмет зборских одлука и одобрења, стога да се предмет враћа надзорној власти да поступи по чл. 131. закона о општинама.

Надзорна власт обуставила је од извршења ову одборску одлуку из разлога: »што је тач. 2. чл. 33. закона о општинама, а у духу чл. 167. Устава предвиђено да зборови решавају о стопи прireза у опште, и да је то »*омашком*« изостало у члану 131. закона о општинама, који специјално говори о буџетима са прирезом испод 50%, а који је у противуречности са горе поменутим прописима — те да је М. Ф. користећи се правом, које му даје чл. 142. закона о општинама, издао поменути распис ради правилне и подједнаке примене, а у духу горепоменутих општих одредаба, који распис мора и за одбор општине Ј... бити обавезан. Незадовољан овим решењем председник општ. суда у име одбора изјавио је жалбу Савету, наводећи, да исто не одговара закону из ових разлога:

У првој алинеји чл. 131. закона о општинама утврђено је, да се општински буџет у случају ако прирез не би био већи од 50%, пошто га одобри општински одбор, само шаље на примедбу надзорној власти, а никако се овако састављени буџет са стопом прireза испод 50% не износи збору на одобрење. Како се овде види, да је стопа прireза 40%, дакле мањи испод 50%, то одбор општине Ј... мисли и налази, да према оваком јасном законском пропису једног специјалног закона такав буџет не може бити предмет зборских одлука и решавања, нарочито у толико пре, што чл. 131. поменутог закона долази после чл. 33. т. 2. истог закона, који говори, да збор решава о прирезу за подмирење општинских потреба, али овај доцнији чл. 131. говори у ком случају и при којој величини стопе збор треба бити саслушан и када ће му се буџет са толиком стопом прireза изнети на решење, и да према оваквом случају ово није »*омашка*« у чл. 131. зак. о општинама, како то погрешно надлежна надзорна власт вели, пошто је законодавац при решавању истог ценио и важност одбора, који је дошао поверењем већине, да о овим стварима решава, те му и законодавац верује да сам и самостално може доносити одлуке у случају кад прирез није већи од 50%; а тек у случају већег прireза од 50% имало би се по овом чл. 131. закона о општинама припитати збор и од њега тражити одобрење, пошто је право и целисходно, да грађани једне општине из чијег се џепа тражи тако велики прирез, више од 50% сами о томе решавају и како је то прописано опет јасно у чл. 131. истог закона.

Тако исто нема места позивању власти на чл. 167. Устава, који у првој алинеји доиста говори, да се никакав општински прирез без одобрења општ. збора не може установити, пошто баш у том чл. 167. Устава у последњој алинеји стоји, у ком пак случају имало би се тражити одобрење таквог збора, а које би одобрење законом одредили, те како је закон о општинама као специјални закон у своме чл. 131. јасно и тачно одредио при којој је стопи прireза потребно тако одобрење збора, то овај чл. 131. закона о општинама, није у противуречности са чл. 167. Устава.

Државни Савет расмотривши жалбу и послата акта, нашао је, да је решење правилно и на закону основано, стога он је на основу чл. 170. закона о општинама одобрио, а жалбу одбацио као неумесну.

Одлука Државног Савета од 7. октобра 1910 год. № 9495.

За окружног посланика не може бити изабран државни лекар, ако је он у исто доба срески лекар оног среза, који га је изабрао — члан 58. закона о уређењу округа и срезова у вези са чл. 71. закона о општинама.

На дан 4. јула тек. год. извршен је избор окружних посланика за срез к... округа кр.... Између осталих изабран је за окружног посланика за дотични срез и Д-р А... П.... који је у исто време и државни лекар истог среза. Противу овог избора жалио се Државном Савету Б... Р... тежак из Кобиља, па је навео, да исти поред осталог не може остати у у снази, јер је за окружног посланика изабрат Д-р А... П... државни лекар дотичног среза, а тиме су повређени прописи чл. 58. закона о уређењу округа и срезова у вези са чл. 71. закона о општинама.

Ево, како жалитељ у својој жалби резонује, да избор среског лекара за окружног посланика, а за срез у коме је државни срески лекар, не одговара закону: „По чл. 58. зак. о уређењу округа и срезова. за окр, посланика може бити изабран сваки писмени српски грађанин, који је навршио 25 година, и има све друге услове, који се траже за кметове и одборнике. Према овоме законском пропису, а и по чл. 71. закона о општинама, који говори о томе: који може бити општ. одборник — лекар срески, као шеф санитетске полиције ни у ком случају не може бити општински одборник, јер он има силу и власт непосредног санитетског-полициског надзора над општинама. Па, кад срески лекар не може бити општ. одборник, онда према јасној и императивној горњој законској одредби не може бити ни окружни посланик, а следствено не може остати ни избор Д-ра А... П... за окр. посланика за срез к... округа кр....

Са свим су умесни разлози законодавца, да се за окружног посланика може изабрати онај, који нема услове за општинског одборника. Лекар један у једном срезу, који има право и дужност шефа санитарне полиције из више разлога не може бити општински одборник, па ни окружни посланик, јер су то самоуправна тела, која дејствују и код којих се хоће да су без државних чиновника, који имају право санитетског надзора. Окр. скупштина може имати свог само-

управног лекара као експерта за санитетске ствари, а никако члана окружне скупштине, лекара.

Сем тога лекар је државни чиновник, он мора лечити свет и без таксе; а који ће лечити грађане, кад лекар оде чак у Кр..... на рад окружне скупштине? То никако не може бити, јер је здравље пре̑че од свега."

Државни Савет по расмотрењу жалбе и послатих аката, нашао је, да с обзиром на пропис чл. 58. закона о уређењу округа и срезова у вези са чл. 71. закона о општинама, избор окружног посланика Д-р А..... П..... за срез к..... не може остати у снази, јер се из послатих изборних аката види, да је државни лекар у истом срезу; стога је његов избор на основу чл. 69. закона о уређењу округа и срезова поништио.

Одлука Државног Савета од 30 августа 1910 године № 7647.

М. Д. П.

СЛУЖБЕНЕ ОБЈАВЕ

ПОТЕРЕ

Ђура Савић и његова жена **Даринка,** скитачки Цигани, који одговарају за крађу, побегли су са Умке испред спроводника. Ђура је стар 74 година, малог раста, косе и велике браде—седе. Даринка је стара 50 година. — Депеша начелника среза посавског округа београдског Бр. 14076.

Никола Богдановић, из Милошевца, похарао је свога газду Ђоку Стојановића, трговца из Пожаревца, и однео му: два пара новог одела, један пар црних ципела и разне ситнице, па затим побегао. — Депеша начелника округа пожаревачког Бр. 15136.

29. септембра по новом, убијен је у Прагу у својој мењачкој радњи и похаран Едуард Кох, мењач. По остављеним отисцима од прстију на

неким предметима, и бечка и берлинска полиција упознале су у извршиоцу познатог разбојника и лопова *Рудолфа Хаузера*, родом из Швица у Тиролу, чију слику овде износимо, као и његовог саучесника *Јозефа Карла Хеса*, машинисте, родом из Беча, које треба у слу-

чају проналаска притворити и известити Управу града Београда с позивом на Бр. 35107.

Непознати зликовци, ноћу између 5. и 6. овог месеца, у селу Велеречи, убили су Александра Илића, из Јарменовца, и опљачкали му 700 динара. Опис зликоваца непознат је — Депеша начелника среза таковског Бр. 10772.

Јованка Милановић, одвојено живећа жена Милоша Милановића, из Пасковца, побегла је од свога оца и том приликом украла му 180 динара. Она је стара 21 годину, средњег раста, косе и очију смеђих. Са њом је побегао **Драгутин Ристановић,** из Вођњака, стар 23 године, косе и очију плавих, бркова плавих и малих. — Депеша начелника среза јадранског Бр. 18492.

Александар Ранковић, слуга, украо је своме газди Д-р Лази Стојановићу, лекару из Београда, једну велику сребрну кашику за супу са монограмом „М К" па затим побегао. Он је стар 45 година, црномањаст, раста средњег. — Акт кварта палилуског Бр. 8720.

Станко Поп-Димитријевић, из Кичева, има да издржи 6 дана затвора по пресуди

Монополске Управе за кријумчарење. Он је стар 40 година, средњег раста, црномањаст, добро развијен. — Акт кварта варшког Бр. 11700.

Младен Радосављевић, притвореник суда општине свилајначке, провалио је ашсану па затим побегао; он је стар 18—19 година, раста малог, смеђ, очију граорастих, косе црне у сељачком оделу. — Депеша начелника среза ресавског Бр. 18651.

Костадин Вељковић, притвореник пиротског првостепеног суда, побегао је испред спроводника 24 септембра ове године. Он је стар 17 година, раста средњег, косе смеђе, очију смеђих, у лицу блед. — Акт пиротског првостепеног суда Бр. 20106.

Препоручује се полицијским и општинским властима, да за овим побеглим лицима учине најживљу потеру, и у случају проналаска стражарно их упуте власти која је потерницу издала, с позивом на означене бројеве акта или депеша.

ТРАЖИ СЕ

Благоје Новчић, шегрт из Ваљева, отумарао је незнано куд 20. септембра и до данас се није вратио. Он је стар 12 година, раста малог, косе очију и обрва црних, у грађанском оделу са шајкачом на глави и опанцима на ногама. — Акт начелства округа ваљевског Бр. 13252.

КРАЂА СТОКЕ

Ноћу између 7. и 8. овог месеца Владимиру Јовашевићу, из Прељине, украден је један коњ, матор 8 година, длаке зелене, без жига са репом проседим. — Депеша начелника среза љубићског Бр. 13426.

НЕСТАЛА СТОКА

Таси Ђорђевићу, из В. Лукање, нестао је један коњ, матор 8 година, длаке вране са жигом „О". — Депеша начелника среза нишавског Бр. 16885.

Ђорђу Пешићу, из Бериловице, нестао је један коњ, матор 10 година, дорастаст, на леђима и врату има белегу од убоја. — Депеша начелника среза нишавског Бр. 16880.

Обраћа се пажња свима полицијским и општинским властима на ове крађе и крадљивце.

Штампа Краљ. Срп. Државне Штампарије уредник **Милорад А. Вујичић**

БРОЈ 40. У БЕОГРАДУ, НЕДЕЉА 24. ОКТОБРА 1910. ГОДИНА VI

ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК

СЛУЖБЕНИ ЛИСТ МИНИСТАРСТВА УНУТРАШЊИХ ДЕЛА

„ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК“ излази једанпут, а према потреби и више пута недељно. Претплата се полаже у напред, и то најмање за пола године код свију полицијских власти, и износи: 20 динара на годину за државна и општинска надлештва, а за све друге претплатнике у опште 12 динара годишње. За иностранство: годишње 24, полугодишње 12 динара у злату. Поједини бројеви **„Полицијског Гласника“** не продају се. Рукописи се не враћају.

СЛУЖБЕНИ ДЕО

РАСПИС

Министарство Иностраних Дела је добило извештај од овд. аустро-угарског посланства, да је угарска влада укинула обавезу пасоша у саобраћају између Србије и Угарске. Према томе, угарске власти неће тражити пасоше од оних путника, који из Србије прелазе у Аустро-Угарску. Пасоши српских поданика ипак ће служити као легитимационе исправе.

О предњем се извештава грађанство ради управљања.

Из полициског одељења Министарства Унутрашњих Дела, П№ 20061 — 19. октобра 1910. год. у Београду.

СТРУЧНИ ДЕО

СУДСКА ФОТОГРАФИЈА [1])

Фотографија, која је тако брзо освојила све гране људске активности, како у науци тако и у умегности, продрла је најзад, истина с тешком муком, и у службу правосуђа. Данас се ово може сматрати као потпуно свршена ствар, јер фотографија посведневно чини огромне услуге правосуђу и полицији. При свем овом, журимо се да изјавимо, она на овом пољу још није искоришћена у оној мери, на коју би имала права по својим особинама.

Велики број истражних органа још и не познаје овог свог драгоценог помоћника, који је, тако рећи, вештачко памћење човечанства, и аутоматски и беспристрасни регистратор факата. У току даљег излагања покушаћемо да покажемо шта је судска фотографија и од колике је користи судским и полицијским истрагама.

Према својим практичним применама у полицијској и судској материји, фотографије се могу поделити на три, потпуно оделите категорије:

1. *Фотографије за аутоматско и беспристрасно констатовање факата;*

2. *Фотографије као средство вештачења*, и

3. *Фотографије за идентификовање криваца.*

Најзад, фотографија нас може, сасвим случајно, снабдети документима од врло велике важности по судску истрагу.

Више компетентних људи, имајући у виду корисне особине фотографија, предлагали су да се са ручним фотографским апаратима снабде што већи број полицијских агената, који би тренутно фотографисали учеснике изгреда, нереда, свађе и т. п., али ова одлична идеја наилази у пракси на велике тешкоће, од којих је довољно поменути знатне трошкове за куповину већег броја фотографских апарата.

Узгред поменућемо, да постоји један мали, ручни, фотографски апарат за фотографско контролисање брзине аутомобила. Апарат овај конструисао је познати париски конструктер г. Гамон.

Пре него што бисмо прешли на данашњу примену фотографије у судској и полицијској материји, неће бити на одмет ако се упознамо са неколико историјских података.

Од када се употребљује фотографија у полицијским и судским истрагама? Као најстарији документ, који се односи на судску фотографију, нашли смо „Судски Лист“ од 10. септембра 1854 год., који је излазио у Лозани под уредништвом адвоката Пелиса. У овом листу, а у белешци под насловом: *„Нов начин истраге“*, говори се о истрази над једном бандом крадљиваца која је разбијала цркве. Међу окривљенима налазила се и једна мистериозна личност чији се идентитет, и поред најревноснијих истраживања, није могао утврдити. У жељи да дође до истине, истражни судија нареди да се ова личност слика помоћу дагеротипије, и да се израђене слике пошљу полицијама свију швајцарских кантона и суседних земаља. „Од овог новог покушаја не очекује се велики успех“, додао је хроничар „Судског Листа“, али се преварио. Полиција великог баденског војводства известила је ускоро истражног судију, да је личност на послатој слици позната у свом родном месту — у једном селу.

После овог почетка, фотографија је врло често употребљавана за фотографисање непознатих злочинаца, у циљу констатовања њиховог идентитета. У нашој збирци налазе се фотографије, израђене у овом циљу, у времену од 1858. до 1868. године.

Али се примена фотографије није ограничавала само ни снимања злочинаца. Године 1860 она се ве већ употребљује и за снимање места злочина, што се лепо види на једном примерку наше збирке из овог доба.

Употреба осетљиве фотографске плоче за вештачење и откривање за голо око невидљивих ствари почиње тек од 1869. Д-р Бирион, из Дарнеа (Вогези) поднео је ове године Академији Наука, преко Верно'а, једну серију фотографских плоча на којима се, по његовом тврђењу, налазила фотографија злочинчевог лика, снимљена са очне мрежњаче жртве. Испитујући ово сензационо тврђење, америкинског порекла, Верноа је утврдио, после озбиљног испитивања и студирања, да ни на једној фотографској плочи није било трагова од каквог лика, али је ипак предложио да се Д р Бириону изјави захвалност на његовом саопштењу, пошто оно упућује на корисну примену фотографије у судској медицини.

Много доцније један други факт, потпуно истинит у осталом, обратио је пажњу судским вештацима на фотографију. Приликом фотографисања једне даме и развијања фотографске плоче, фотограф један констатовао је, да се на снимљеном лицу његове клијенткиње налази маса оспи, сличних оспама од богиња. Знајући да је лице у даме потпуно чисто, фотограф помисли да фотографска плоча није добра, те с тога изврши још једно снимање, али му и ово, као и још друга два, дадоше исти резултат као и код првог. Колико се тек овај сиромах фотограф морао из-

[1]) Господин Р. А. Рајс, професор полиције на универзитету у Лозани, изволео је нарочито написати овај чланак о судској фотографији за „Полицијски Гласник“, и послати га преко г. Д. Ђ. Алимпића, инспектора Антропометријско-полицијског Одељења Министарства Унутрашњих Дела, који је и превео г. Рајсов чланак са француског.

ненадити када је, шаљући после неколико дана својој клијенткињи израђене фотографије, сазнао да је она умрла од богиња. Осне на фотографској плочи биле су, дакле, осне од богиња, које се нису виделе голим оком.

Изложени факт побудио је, сасвим природно, вештаке, да употребе фотографију за истраживање и откривање за голо око невидљивих ствари. Поједини истраживачи: Бертилон у Паризу, Ресерих у Берлину, Поп у Франкфурту, Денштедт, Шетр и Воаглендер у Хамбургу, Миновић у Букурешту, па и наша маленкост, са успехом су искористили фотографску плочу за вештачење фалсификованих и сумњивих писмених докумената. Овим радницима обвезни смо готово за све методе на овом пољу, које данас дају тако одличне резултате.

Права и дефинитивна примена фотографије у полицијској и судској материји датира се од 1882 год., т. ј. од времена у коме је Алфонс Бертилон створио у Паризу прво одељење за идентификовање криваца према своме сопственом систему, у коме је и за фотографију резервисано важно место. Систем Бертилонов, познат под именом *описне антропометрије* или још краће *бертилонажа*, резултат је дугог и стрпљивог рада. Бертилону искључиво припадају част и заслуга што је обогатио човечанство системом идентификације који је још одмах у почетку, дао тако одличне резултате да су га готово све државе усвојиле. То је париско одељење за идентификацију у коме су извршене све новине у систему идентификовања и најважнији радови у области судске фотографије и полицијске технике.

Од стварања система Бертилоновог, судска фотографија постала је специјална грана опште фотографије. Немогући остати изолована, због тесне везе са фотографијом, науком, правосуђем, судском медицином и полицијском праксом, она је уврштена у **полицијску технику, под којом треба разумети скуп практичних и техничких знања, потребних за изналажење и идентификовање криваца.**

Бертилонаж се врло брзо распростро готово по свима цивилизованим државама. Чак и данас, кад поједине државе антропометријске мере замењују отисцима прстију (да ли са разлогом или не? није овде место да испитујемо), фотографија „*живих слика*“, за коју се такође има захвалити Бертилону. драгоцени је помоћник сваке полиције. Можемо, дакле, без претеривања рећи, да је наш поштовани учитељ и драги пријатељ Алфонс Бертилон прави творац савремене судске фотографије.

Да испитамо сада данашње разне примене фотографије у полицијским и судским истрагама. Почнимо са првом од напред поменутих категорија фотографија, т. ј. са фотографијом за аутоматско и беспристрасно констатовање факата, или боље речено, са фотографијом места извршеног злочина, несрећних случајева, самоубистава, пожара ит.д.

Фотографија места извршеног злочина, катастрофа и т. п. служи овим разним циљевима:

1. Као неоспорно тачан документат, који верно репродукује факта, она ствара могућност истражном чиновнику да у свако доба има пред очима тачну слику места злочина или догађаја, и на овај начин постаје његово вештачко памћење, а случајеви у којима му је ово памћење потребно нису ни мало ретки. За оно кратко време, које је провео на месту извршеног злочина у циљу увиђаја, он се трудио да све испита и забележи. Дешава се, међутим, да се поједини ситни детаљи, који су му овом приликом измакли из вида, покажу као врло важни у току истраге. Поновно враћање на лице места у већини случајева било би немогућно и бесцињно због промене општег изгледа овог места. Добра фотографија, међутим, показује нам увек тачну, потпуну и сталну слику факата које треба констатовати. Ова слика не служи само за поправку заборава и погрешних интерпретација, већ у исто доба и за кориговање једног чисто физиолошког феномена. Несумњиво је, да ми видимо само оно што хоћемо да видимо, и да ће истражни чиновник, који врши извесну судску констатацију, после кратког времена створити своје субјективно мишљење о природи злочина, несрећног случаја и т. д. и у духу овога водити истрагу. Он ће, сасвим природно, тражити само типичне знаке, необраћајући пажњу на ситне детаље. Он ове и не види, јер неће да их види. Противно овом, фотографски апарат види све и констатује све.

2. Други циљ фотографије на месту злочина јесте, да нас снабде доказним материјалом за истрагу и претрес. Готово сви они, који по дужности узимљу удела у суђењу, обично не познају место злочина. Задаћа њихова, а нарочито поротника, биће, међутим, знатно олакшана ако, пратећи претрес, буду имали пред очима слику места на коме је злочин извршен и изглед овог места одмах по извршеном злочину. Разуме се већ, да ће услед овога и њихова одлука бити правилнија.

Фотографска слика, показана на судском претресу, може тако исто, психолошки утицати било на самог окривљеног, било на судије. И најбоље написан увиђај не може никад представити све страхоте једног злочина тако верно као фотографија. Добра фотографија може врло често и корисно заменити и најдужи говор државног тужиоца.

Ова улога фотографије била је живо нападана од извесних теоричара, задахнутих претераним хуманитетом. „Немамо права погоршавати положај окривљеног показивањем таквих фотографија, које, несумњиво, потресају судије и поротнике“, вели они. Ми не делимо ово мишљење. Пре свега, није никако реч о изазивању каквог ефекта, већ о једном средству обавештења судија и поротника, који ствари познају по казивању сведока и т. п. Оптужба има пуно права, или још тачније она има дужност, да што боље и потпуније обавести о свима детаљима злочина оне, који имају да суде окривљеном. Ако њихова одлука услед овога буде понекад строжа, те може само користити одбрани друштва и припомоћи, може бити, смањењу броја злочина, који се данас умножавају из године у годину, и то већим делом због ослабљене репресије. Ми виђамо данас поједине судове да ослобођавају све страсне или тако зване страсне убице.

Најзад, помоћу фотографије можемо на месту извршеног злочина открити многе ситне појединости, које су од неоцењене користи за проналазак злочинаца и идентификовање окривљених, као што су: трагови ногу, отисци прстију, крвни трагови и т. п.

Шта треба фотографисати на месту извршеног злочина?

Пре свега потребно је фиксирати на осетљивој фотографској плочи општи изглед овог места. Ове фотографије, ако су само добро извршене, од неоцењене су користи, и допуштају често, чак и оном који лично није видео ово место, да уочи све перипетије у извршењу злочина. Претурена столица, изгужван застирач, оборена и разлупана саксија са цвећем и т. д., показују јасно да је на месту злочина било борбе. Већа локва крви на земљи и подаље од леша жртве показује, да је жртва први пут пала на месту где је ова локва, а потом устала да би мало даље по други пут пала. На другом месту, опет, виде се трагови крви, чији нам дугуљасти облик допушта да закључимо, да је онај, из чије је ране ова крв истекла, био у покрету. Знајући пак, да се код крвних капљица у покрету најдужа осовина налази увек у правцу покрета, можемо лако одредити пут којим је жртва ишла.

(свршиће се)

Р. А. Рајс

О ПРОДАЈИ ЗА ИЗВРШЕЊЕ ОДЛУКА СУДСКИХ

(НАСТАВАК)

Из тога разлога, наш законодавац и наређује самој власти да, у приватно-правним споровима, само саопштава странкама одлуке и поједине моменте спора који за њих могу имати важности. Отуда законодавац, и у случају §-а 507. други став, прописује да сама извршна власт саопштава купцу да је продаја постала извршном, што ће рећи да тако исто она ово мора да саопшти и у случају §-а 483., ако жели да онај рок од шеснаест дана отпочне тећи.

Који ће се рок применити, да ли онај из §-а 483. (шеснаест дана), у случају да је против продаје изјављена жалба која је као неблаговремена код суда одбачена?

Могло би се, из речи: „....пошто му се саопшти да је извршна судска одлука, којом је и по тужби продаја оглашена за снажну“ у §-у 507., извести да, за примену овога прописа, треба да је суд решавао не само о благовремености жалбе већ и о самој уредности продаје. Ипак ми мислимо да би ова интерпретација била погрешна: § 507. мисли у опште на случај, да је било жалбе, без обзира на то да ли је она благовремена или не. У осталом, и о неблаговременој жалби суд

мора донети решење којим се она, као таква, одбацује (§ 312. у вези са §-ом 323.), и такво судско решење подлежи, такође, жалби. На тај начин, у том случају, продаја је дефинитивна тек када решење о одбачају жалбе постане извршно. И зато се такво судско решење може изједначити са судском одлуком „којом је и по тужби продаја оглашена за снажну“: када се жалба против продаје одбаци ма по ком то основу било, то значи: да се, тиме, продаја оглашава за снажну.[1])

Како купац има, за полагање цене, на расположењу шеснаест односно три дана, почевши од дана саопштења извршне продаје, то он може цену положити и последњега, шеснаестога односно трећега, дана и тек ако и тај дан протече а он цену не положи, има се узети да цену о законском року није положио, да је дакле, у доцњи (mora). Ако би шеснаести или трећи дан био недеља или један од оних празника који су, у Државном Календару, означени црвеним словима, тада се, као последњи дан исплате излицитиране цене, узима први дан по недељи или празнику. Ово изводимо, прво, из §-а 104. Трговачког Законика који вели: „Ако термин исплате менице пада на какав у српском календару црвеним словима означени празник, онда се мора исплатити први дан после празника“ (први став) која се одредба има, аналогијом (в. §§ 8. и 10. Грађ. Зак.), применити и на обавезе неменичне, а за тим и из §-а 118. који се овако изражава: „Ако последњи дан рока падне у дан празнични или у дан одмора..... онда се узима први радни дан по празнику или одмору за дан рока или рочишта“. Из ових одредаба проистиче да је правило, и у нашем законодавству, да, када је последњи дан рока недеља или празник, тада лице које је обавезно има још времена да, сутра дан по томе дану, своју обавезу испуни.[1]) Наш Грађански Законик, следујући у томе своме изворнику, нигде није поставио то правило, као што је то урадио, н. пр., Црногорски Имовински Законик (чл. 985.) и Грађански Законик Немачки (§ 193.).[2])

Али, ако би шеснаести односно трећи дан, кога се има положити излицитирана цена, пали у време судскога одмора (ферије), то би било овде сасвим равнодушно: купац нема овде посла са каквим вођењем спора, да би могао извршење своје обавезе одложити док судски одмор не прође. Дакле, ту се рок од шеснаест или три дана не продужује.

Ако купац положи, у означеном року, излицитирану цену, нема никакве тешкоће: извршна власт учиниће што, по закону, даље треба да купац, на купљено добро, буде убаштињен (§ 489.). Али ствар се комплицира, ако купац, у року од шеснаест (три) дана, не испуни обавезу коју је на се, на licитацији, примио. Какве ће правне последице отуда за купца произићи? На то питање одговара нам § 484. на овај начин: „Ако купац готов новац не положи у означеном року § 483. полициска власт ће наредити нову продају на трошак и штету купца, *и то најдаље за месец дана.* (Допуна од 14. Јула 1898. године)“.

(НАСТАВИЋЕ СЕ)

Ж. Перић.

---

[1]) В. о року у коме купац мора положити излицитирану цену одлуке Држ. Савета од 3. Октобра 1906. год. бр. 6490. и од 13. Фебруара 1904. год., бр. 1191., код Мил. Вукићевића, *Збирка Одлука Државног Савета*, стр. 114. и 116.). Да ли би се могло рећи да је §. 483., односно рока за полагање цене, измењен заменом другога става §-а 507. од 14. Јула 1898., као доцнијим законом? Другим речима: да ли не треба рећи да, после тога закона, рок за полагање цене је један: од три дана, који увек тече од дана саопштења купцу, да је продаја постала извршном? Ми то не мислимо, једно зато што доцнији закон укида, претпутно, ранији само тако када се он не може апсолутно да измири са ранијим, што овде, као што смо видели, није случај. Осим тога сасвим је правично да у случају §-а 483., рок за полагање цене, рок који тече од дана саопштења купцу да је продаја постала извршном — буде дужи него у случају §-а 507.: у овом случају, услед парнице око уништаја продаје, купац добија много више у времену него у првом случају. Напослетку, за овакво тумачење је и Г. Марко Стојановић, у својој расправи: *Јавна продаја непокретности и обавеза купца на њој који цену не положи,* штампаној у *Архиву за правне и Друштвене Науке* (год. 1906., св. од 25. Јуна, стр. 425.), што је врло важно, пошто је Г. Стојановић један од твораца измена и допуна Грађ. Суд. Поступка од 14. Јула 1898. год..

Мислимо да ће бити корисно да, овом приликом, објавимо акат који је комисија, одређена за измене и допуне у Грађ. Суд. Поступку у години 1898. од стране тадашњега Министра Правде Г. Косте Н. Христића и у којој је, као најглавнији, био Г. Марко Стојановић упутила, Г. Министру Правде.

«Господину Министру Правде

„Са своје непотпуности и са своје нејасности, прописи грађанског судског поступка о извршењу судских одлука давали су маха необичном одуговлачењу и изигравању судских одлука.

«Нису ретки случајеви, да један предмет стоји неизвршен по петнаест и више година.

«Одуговлачење извршења судских одлука од штете је и повериоцу и дужнику, и оно још, што је најгоре, рђаво утиче и на сам земаљски кредит.

«Поверилац веома тешко долази до свог права.

«Дужнику се гомила терет досуђеним интересом.

«Имање дужниково, често, тако се одуговлачењем развуче, да напослетку од њега не остане ништа ни дужнику ни повериоцу.

„Природно, сав рад и промет на основу вере стао се кочити; јер рада и промета на основу вере не може бити онде где обвезани своје обавезе тачно и на време не испуњавају и где нема ни силе која ће их одмах на то приморати.

„Са ове тромости у извршењу, и страни капитали веома су мало уношени у земљу, и кредит је спао на врло низак ступањ.

„Да свега тога не би било, Ви сте нас позвали да израдимо предлог за измене и допуне у грађанском судском поступку што се тиче извршења.

„Ми смо то учинили, па Вам подносимо под 1/: Предлог закона о изменама у закону о грађанском судском поступку од 20 фебруара 1865.

„Као што ћете изволети видети, карактерне црте овога предлога ово су:

„1) Положено је *мерило* процењивања, које има ослонца у природи ствари и у §-у 845-ом грађанског законика, и уз то процениоци *одговарају солидарно* за вредност коју су ствари одредили, ако се о то мерило огреше.

«На овакав предлог руководило нас је то, што је било врло честих случајева, да су процениоци процењивали ствари далеко изнад њихове праве вредности, на прилику хиљаду динара оне које у истини нису вредиле ни сто динара. Поверилац је остављан необезбеђен.

„2) Одмах о попису пописано имање одузима се од осуђенога дужника и предаје *стараоцу* на руковање и управу.

„Овим ће се стати на пут сваком одуговлачењу извршења од стране дужника, а кад то буде, онда он у томе неће имати ни помагача и онда ће бити врло ретких случајева да се примене и оне друге прописане строгости о одговорности проценилаца и извршних органа итд.

„Кад се од дужника одузме имање или ствар, одузеће му се и свака потреба да ради и да нађе помагача, да извршење одуговлачи.

«3) Интересованим странама постављају се *заступници* ако им се наређена продаја не може на време да саопшти.

„Јер и досадашње одредбе грађанског судског поступка *о саопштавању* продаје знатно су утицале да су се извршења одуговлачила.

„4) Прописане су *казне* и одговорност органа који одредбе о извршењу не би тачно вршили.

„Накратко, сви прописи предлога упућени су на то, да спрече изигравање и одуговлачење извршења и да га још убрзају.

„Тако, осим осталога:

„У 403-ем предлога прописано је да се забрана мора извршити истог дана кад је за њу судски налог примљен, или најдаље сутра дан, ако је удаљеније место где се извршити има, и само ако је извршилац пре, но што је добио акт о забрани, радио на другој забрани, за коју је добио раније акт од суда, и та му је радња правилна — правдаће задоцњено извршење које забране.

„Из реченица на ранијим итд.» види се, да извршна власт има и при извршењу забрне, да се држи реда, кад је уважена која забрана, а не да их врши по вољи кад коју хоће и преко реда.

„Уз то, у §-у 404-ом, одређено је кад се има да узме, да је забраном тражбина „довољно обезбеђена, па је казано да ће то бити онда, кад процењене ствари имају једанпут и по онолику вредност колико износи тражбина. На пр. ако тражбина износи 400 динара, онда пописано и процењено имање, на које је тражено обезбеђење, треба да буде од 600 динара, па да потраживање буде довољно обезбеђено.

«Предлогом §-а 466 а. дато је право процениоцима на награду, што је праведно, и зато што сваки рад треба платити, и нарочито зато што се за њихов рад чине и одговорним.

„Можемо напослетку напоменути, да намерно нисмо усвојили предложену измену §-а 469-ог од 21 октобра 1896. По нашем мишљењу, предложена одредба: да поверилац у оној ствари или имању, на које је попис *код полициске власти* тражио, добија залогу од дана тога тражења, — могла би дати повода најстрашнијим злоупотребама. Друго је то, што се повериоцу који тражи обезбеду *код суда*, рачуна право залоге од дана тога тражења, а друго би било кад би се повериоцу право залоге рачунало од дана којега је *код полициске власти* попис тражио. Друго је констатовање једнога суда а друго полициске власти, за овако важна питања. Код полициске власти *само попис* ствара залогу, али опет друго је попис, а друго обично тражење. Попис се врши нарочитом радњом и актом, и ту суделује не само полиц. власт но и процениоци. — Молимо Вас, Г. М., да примите итд. 6. 6. 98.» (т. ј.: 6. Јуна 1898. год.).

ОДГОВОРНИ УРЕДНИК

ПОКУШАЈ ОДРЕЂИВАЊА ПОЈМА

од

Д-ра Августа Мирички

јавног редовног професора права на чешком универзитету у Прагу

(НАСТАВАК)

У следећем § 9. (обавезни егземплари) и § 12. (штампани списи научног, уметничког или техничког садржаја) говори се о „одговорном уреднику“, (von *dem* verantwortlichen Redakteur“) а исто тако у § 30.:

---

[1]) В. § 104. други став Трг. Зак. који гласи: „Друге вере пак последователи дужни су своју меницу којој рок исплате на какав њихов празник пада, један дан пре тога платити“.

[2]) Otto Fischer und Wilhelm Henle, *Bürgerliches Gesetzbuch*, S. 104. — А. Ђорђевић вели: „Као tempus utile не треба ни то сматрати: што се у случају, кад последњи дан размака времена или рока падне у празнични дан или у дан, у који суд не ради (§ 510. грађ. суд. пост.), узима први радни дан по празнику или дану судског одмора за дан рока или размака времена (§ 118. грађ. суд. пост. и § 104. трг. законика)». В. његово дело: *Систем приватног (грађанског) права Краљевине Србије.* Прва књига, друга половина стр. 223.

За садржину новина и часописа одговара у сваком случају одговорни уредник („der verantwortliche Redakteur“).

Друкчије је у § 10.:

У погледу новина и периодичних списа власт ће по саслушању *заинтересованих уредника*, а с обзиром на долазак и одлазак дежурног чиновника, одредити час, у који се има извршити у § 9. прописано депоновање. Ако о томе између власти и *уредника* не дође до споразума, онда ће тај час одредити у главним провинцијским градовима земаљска влада а у другим варошима окружна политичка власт.

Као што се из наведеног § 5. види, приближава се одговорни уредник у провизорном закону о штампи од 31. марта 1848 године у неколико ономе *gérant*-у responsable француског закона о штампи од године 1828, пошто и он има дужност да положи кауцију, чиме, делимично, и с материјалног гледишта учествује у предузећу новина. Свакојако ова је одредба ублажена следећим § 6, према коме се обезбеђење може дати не само у готову новцу или стављањем хипотеке, него и давањем *јемства*.

Провизорна уредба о штампи, издата наредбом министарског савета од 18. маја 1848, Z. 1150 J. G. S. S, прописује у § 5. Није потребно одобрење власти ни за издавање периодичнога штампанога списа, него је довољно, да се пре издавања новина или периодичнога списа пријави власти *један одговорни уредник*....

Уредник је дужан метнути своје име на сваком поједином листу или свесци.

У § 20. дотичне провизорне уредбе (одговорност за „кажњиви“ штампани спис) говори се о „одговорном уреднику“, у § 7. (дужност публиковања оптужбе и пресуде) о „уреднику“, у § 6. (принуда на исправку) чак и о уредништву („против воље *уредништва*)“.

Од обе означене уредбе о штампи од 1848. које су постале у журби тадашњих бурних политичких догађаја, и како по свему изгледа никако нису у живот ни ступале, конзеквентнији је у номенклатури закон о штампи, издат царским патентом од 13. марта 1849 RGBl. 161, који стално говори о *одговорном уреднику*, тако нарочито у § 4., према коме сваки број или свеска кога периодичнога штампанога списа мора, поред осталих означења, садржавати и „име одговорнога уредника“, и у § 6., који међу захтевима претходне пријаве о намераваном издавању периодичнога штампанога списа под в) наводи:

Име и место становања *једнога одговорнога уредника*, који има законом прописана својства, а ако ће више *одговорних* уредника бити именовано на листу, имена и места становања свију.

Исто тако говори § 8. (захтеви за одговорнога уредника) и § 43. (одговорност за садржину) о „сваком одговорном уреднику“.

Интересантан је за наше питање текст закона о штампи од 27. маја 1852. RGBl. № 122, који, као што је познато, стојећи у знаку реакције, у политичком погледу истина представља знатан назадак, али у правном погледу надовезује на прилике премартовског времена цензуре, и тако у овом погледу чини овој периоди најближи члан у ланцу развића, који је био на кратко време прекинут претходним политичким догађајима.

Означени закон био је у важности пуних 10 година, те тако он чини прелаз ка закону о штампи, који сада важи.

Односно нашег питања одређује § 2. дотичног закона, да сваки број или свака свеска периодичнога штампанога списа мора садржавати, поред осталих захтева, и „име уредниково или уредника“. У § 3. прописано је, да обавезни егземплари периодичнога штампанога списа, који се имају предати надлежним властима најдоцније један сат пре издавања или разашиљања, морају бити снабдевени потписом *одговорнога уредника*. Молба за давање потребне концесије о издавању кога периодичнога штампанога списа има, према § 10., садржавати;

3. Име и место становања *једнога уредника* са законом прописаним условима, а ако се више *уредника* на листу имају именовати, онда имена и места становања свију;

4. Доказе о законским особинама *сваког уредника, који се на листу има именовати*, а који се стара о уређивању.

§ 12. одређује захтев, које мора испуњавати *сваки уредник* периодичнога штампанога списа, а § 34., који се тиче немарљивости с гледишта права о штампи, говори о „сваком на листу именованом уреднику“.

Из наведенога јасно излази, да закон о штампи од године 1852 — за разлику од свога претходника, закона о штампи од године 1849 — говори, с једним изузетком у § 3., не о одговорном уреднику, већ просто о уреднику, што у толико више пада у очи, кад се има на уму, да се текст §§ 2. и 10. бр. 3. зак. о штампи од 1852 године у осталом готово од речи до речи слаже са текстом §§ 4. и 6. в) закона о штампи од године 1849. С тога се може са разлогом узети, да је реч „одговорни“ у последњем закону намерно изостављена, те да се јасно означи, да се према намери законодавца може само *прави* уредник именовати на листу као одговорни уредник, да дакле само онај може бити одговорни уредник, који је одиста уредник листа.

Има се приметити, да је само о уреднику (а не о одговорном уреднику,) говор и у § 10. садашњег *казненог* законика од 27. маја 1852, који је издат једновремено са споменутим законом о штампи, а одређује када почиње кажњивост кривичног дела, учињеног садржином штампанога списа, за лица, која су у томе учествовала.

Закон о штампи од 17. децембра 1862. RgBl. № 6. од 1863., који сада важи, враћа се у дотичном односу у главноме на номенклатуру закона о штампи од 13. марта 1849, говорећи начелно о одговорном уреднику, а нарочито у одељ. 3. § 9.:

Сваки број или свеска кога периодичнога штампанога списа садржаваће поред тога име *бар једнога одговорнога уредника*.

Исто тако има по § 10. пријава о намераваном издавању кога периодичнога штампанога списа да садржава, сем других означења, и име и место становања *једнога* одговорнога уредника.

При овој се номенклатури остаје и у владином пројекту закона о штампи од 1902 године; само што се у одељ. 1. § 8. одговорност одговорнога уредника, који се на штампаноме спису има именовати, тачније одређује речима: *једнога за садржину штампанога списа одговорнога уредника*.

Једноставност терминологије, на коју се у осталом пазило у дотичном правцу у закону о штампи од године 1862, прекида се у §§ 11. и 32., који на прилично уочљив начин говоре просто само о уреднику. То исто бива и у чл. III бр. 1. новеле о закону о штампи од 15. октобра 1868 RgBl. № 142, којим је замењен споменути § 32. зак. о штампи од 1862 год. Међутим да израз „уредник“ у свима овим законским прописима не може имати никакво друго значење од означења „одговорни уредник“, види се односно § 11. већ из његовог односа према цитираном § 10, за који он садржи казнену санкцију, а односно § 32. и чл. III. новеле к закону о штампи из тога, што они регулишу *одговорност* уредника, дакле по самом појму могу мислити баш само на *одговорног* уредника. Дакле очевидно овде је у ствари само нетачност законске терминологије. То се исто зацело има узети и о § 10. владиног предлога од године 1902, који у претпоследњем одељку говори[1]) о *руковођењу уредништва* од стране одговорнога уредника.

У осталом не треба порицати, да у овом појединачном, зацело пре нехотичном но свесном и намерном изостављању речце „одговорни“ треба гледати инстиктивни одјек првобитног гледишта, по коме одговорни уредник може бити само прави уредник, то јест оно лице, које прикупља материјал за новине, исти прегледа, одабира и у штампу даје, те тако садржину новина одређује, гледишта, које се, као што смо видели, нарочито јасно огледа у номенклатури закона о штампи од године 1852.

(НАСТАВИЋЕ СЕ)

Превео
Д-р Д. Аранђеловић.

СУДСКА ПОЛИЦИЈА У ФРАНЦУСКОЈ

(НАСТАВАК)

Treilhard, у експозе-у мотива законика објашњава овако ову поделу атрибуција: „шта је судска полиција? у чему се она „разликује од административне полиције?

[1]) „У случајевима кад је одговорни уредник привремено спречен да руководи редакцијом или за то привремено неспособан.“ Да се речца „одговорни“ не би два пута узастопце морала употребити, овде је очевидно прецизност правничког израза жртвована обзирима тобожње стилистичке благогласности. Али то је врло опасна ствар у једном закону, пошто се, као што је познато, из таквих нетачности онда приликом тумачења изводе по каткада врло широки закључци. Овај је недостатак тумбе окренут у тексту одборског пројекта: „Ако је *уредник* привремено неспособан за одговорно уредништво или привремено у томе спречен....“

„У колико један план остаје закопан у „срцу онога који га ствара, у колико ни„какав спољашњи акт, никакво писмено, „никаква реч није га манифестовала, он „је још само мисао и нико нема право „да тражи о томе рачун. Међу тим је „истина да људи који су се дуго вежбали „у над правању рђавих људи и у томе да „проникну њихове најтајније намере, пре„дупређују често злочине корисном пре„достржношћу и спасоносним мерама. Ето „једног од првих предмета администра„тивне полиције, полиције на неки начин „невидљиве, али која је у толико савр„шенија у колико је више непозната и „коју ми уживамо не мислећи колико она „кошта труда и муке. Опрезност добре „полиције не допушта често ни надути „успех, ни могућност делања злочинцу, „који је свуда налази, а нигде је не види „и који се спотиче на препреке за које му „се чини да их ствара случај, не сумњајући „никад да тобожњим случајем управља ду„бока мудрост. Други је резултат добре „административне полиције што се човек „спотиче на првом кораку који учини да „би извршио свој злочин. Тада је тре„нутак кад судска полиција може и треба „да се покаже; нема да се изгуби ни један „моменат; најмање задоцњење учинило „би да нестане кривца и трагова зло„чина; треба дакле да агенти судске по„лиције буду распрострањени по целој „држави и да њихов активитет никад не „попушта".

Линија која дели административну и судску полицију јасно је обележена. Административна полиција предузима опште мере пре него посебне; она поступа било одлукама, било превентивним наредбама, она врши мисију предохране: ова се мисија састоји у отклањању узрока нереда, у модификовању дела која могу да произведу неред и умноже деликта; у надзиравању да би их спречила, најопаснијих агената; једном речи у одржању мира обуздавајући провокације рђавих страсти, ексцесе порока, дрскост злочинаца. Судска полиција истражује деликта која административна полиција није могла спречити да се учине, прикупља доказе о њима и предаје виновнике судовима који су по закону дужни да их казне.[1])

Судска полиција поставља у сваком поступку прву базу гоњења, први камен правне грађевине. У опште само кад је она констатовала дела и предала их суду овај почиње своје испитивање и припрема своју пресуду. Из тога излази, да њена сарадња треба да буде активна, њена обазривост непрестана, њена акција енергична. Најефикасније средство да се обуздају злочини и деликти, не састоји се толико у строгости, колико у извесности казне. Судска полиција има мисију да учини гоњење извесним, да оно буде неизбежна последица сваког нарушења закона.

Први основ казненог законодавства јесте дакле организација судске полиције. Треба да ова полиција пространством и савршенством својих средстава трагања, активношћу и влашћу своје акције може, кружећи по целој територији, да ухвати сва нарушења која се у њој учине. Да би постигла овај циљ каква треба да буде њена организација? којим средствима акције она треба да располаже? То су проблеми које казнени закон треба претходно да реши.[1])

Изложићемо какав је систем садашњег француског законодавства о судској полицији.

Организација судске полиције у Француској.

По члану 8. француског законика о кривичном поступку (Code d' instruction criminelle) „судска полиција истражује „злочине, деликте и иступе, прикупља о „њима доказе и предаје виновнике судо„вима који имају дужност да их казне".

Судска полиција дакле у Француској има триплу мисију: *истраживања* (акти истраживања, actes de recherche), *прикупљања доказа* (акти истеђења, actes d' instruction) и *предавање виновника судовима који имају дужност да их казне* (акти гоњења, actes de poursuite). У своме ширем смислу, судска полиција означава сваки рад кривичног суда до првог акта истеђења пред судом који има да суди. Али у ограниченом и техничком смислу, она означава само претходну и полицијску фазу која претходи првом вршењу јавне акције и серију аката који имају за циљ да обавесте не *судију* већ *државног тужиоца*, (le ministère public).[2])

Од дана кад државни тужилац покрене истражног судију, кад овај директно предузме истеђење, тога дана свршава се улога полиције; улога *припремног* или *дефинитивног* поступка отпочиње. Али да се прокуратор одлучи да ради, осим случајева *flagrant delit*[3]) чија реалност спречава сваку самовољу и чији карактер покреће *ipso facto* казнени процес, треба да му неке индиције, неки основи отварију да је учињено какво нарушење и да се на ово или оно лице подозрева да је оно кривац за исто. Пружити му ове индиције, ове доказе, ове основе, то је посао судске полиције у ограниченом и техничком смислу речи.[4])

Члан 9. законика о кривичном поступку прописује:

„Судску полицију врше под влашћу „апелационих судова и према разликама „које се утврђују:

„чувари поља и шумски чувари

„полицијски комесари;

„кметови и помоћници кметова;

„прокуратори републике и њихови супститути;

„примирителне судије (les juges de paix);

„службеници жандармерије (les officiers de gendarmerie))

„главни полицијски комесари;

„и истражне судије.

Сви ови органи немају исту надлежност.

Пољски и шумски чувари имају поглавито дужност да истражују деликта и иступе којима се вређа пољска и шумска својина (члан 16. зак. о кр. пост.).

полицијски комесари, кметови и помоћници кметова истражују све иступе које казни нижа полиција (члан 11. зак. о кр. пост.),

прокуратори републике и њихови супститути имају дужност истраживања деликта и злочина (члан 22);

Органи судске полиције које закон квалификује као помоћнике државног тужиоца и то: примирителне судије, службеници жандармерије, главни и обични полицијски комесари, кметови и њихови помоћници придружени су службеницима државног тужиоца (le ministère public) у истраживању злочина и деликта (чл. 48. 49. и 50).

Истражни судија од свих службеника судске полиције има најширу власт: у праву истраживања злочина и деликта и да их гони, баш по званичној дужности у извесним случајевима, сједињује се и право констатовања и истеђења.[1])

Атрибуције других службеника судске полиције ограничене су:

они примају извештаје, доставе и тужбе које су им упућене; (чл. 11. 16. 48. зак. о кр. пост.).

они означавају у протоколима које редигују у овоме циљу природу и околности дела које имају задаћу да истражују (чл. 11. 16. 54. пом, зак.).

Најпосле, они предају непосредно ове доставе и протоколе органу државног тужиоца који је надлежан да гони.

Тако, *право истеђења не припада овим службеницима;* они не могу ни позивати оптуженог и испитивати га, ни вршити сумарно саслушање сведока, ни вршити претрес станова. Они су поглавито установљени да примају доставе и тужбе и да достављају без одлагања ове акте службеницима (функционерима) који су надлежни за гоњење. (НАСТАВИЋЕ СЕ)

Милош М. Станојевић
судија

КРИМИНАЛНА ПОЛИЦИЈА

(НАСТАВАК)

Правилност пресека бутина дала је повода судским лекарима да верују једно време, да је злочин над малом Жаном могао извршити само лекар или хирург. Једна непажљива изјава у овом смислу, коју је штампа објавила, створила је у маси веровање да је овај злочин извршио квартовни лекар Д-р Н. Пресек бутина, међутим, није извршен саобразно операторској пракси. Један добар лекар или оператор радио би, несумњиво, сасвим друкчије, према уобичајеној методи за оперисање. Исто би тако и један квартовни лекар, ненавикнут на хируршке операције, или какав студент медецине, показали много мање умешности но што

[1]) *Faustin-Hélie.* — Traité de l' instruction criminelle.

[1]) *Hélie,* Traité de l' instruction criminelle. t. IV Стр. 14.

[2]) *Garraud.* — Traité theorique et pratique d' instruction crimienlle стр. 533. t. II.

[3]) Шта је *flagrant delit* објаснићемо на свом месту ниже.

[4]) *Garraud.* — Цитирано дело. Стр. 534.

[1]) *Faustin Hélie.* Traité de l' instruction criminelle. t. IV. Стр. 45.

је показао наш злочинац; њихов посао, не би био тако сигуран, правилан и вештачки. Ми се несумњиво налазимо у присуству индивидуе, која припада или је припадала једној од ових категорија заната: клача, месара, кувара, болничара или обућара. Злочинац се морао упражњавати у једном од ових заната за дужи низ година. Највероватније је, да злочинац припада или да је припадао обућарском реду, пошто савршено и геометријска симетрија пресека ногу показује несумњиво, да је извршилац овог пресека навикнут на руковање оруђем, које се повлачи кружно и сигурном руком. То су обућари који, по природи свога посла, са највећом симетријом и прецизношћу секу кожу и ђоновс. Најтежа операција у њиховој професији јесте опсецање ђонова. За ову операцију потребна је сигурна рука и сигурно око, јер и најмање погрешни потез ножа може засећи кожу и упропастити посао. И череченье леша мале Жане извршено је, по свој прилици, од каквог обућара или бив. обућарског радника, који је навикнут да рукује обућарским ножем.

Потребно је да поменемо још једну важну ствар: по извршеном череченју леша злочинац је пажљиво опрао крваве делове трупа своје жртве. Да ли је то учинио из респекта према смрти, или због ужаса од крви, или из бриге за чистотом? Ужас од крви и респект према смрти доказивали би, да злочинац припада раси у којој преовлађују ова два осећаја. У сваком случају ово прање леша карактеристично је: злочинац није вулгаран бандит већ сентиментално биће.

Паковање.

По извршеном череченју леша злочинац је, као што смо видели, ишчеречене делове спаковао у четири пакета. Идеја о паковању ишчереченог леша у више пакета, пажња и умешност које су у ово паковање биле унесене, начин паковања и везивања, пружају неколико важних и тачних упута: пажљиво и умешно справљање пакета резултат је карактера и професионалних навика злочинчевих. Злочинац се није нарочито трудио да брижљиво и умешно пакује ишчеречене делове, већ је то учинио по самој својој природи, као човек од укуса и реда, и по својој навици да стално и са највећом пажњом пакује поједине ствари. Која друга личност метнула би леш у торбу или у сандук, или би га увила у платно, док се наш злочинац, међутим, служи специјалном хартијом за паковање, коју је притежавао због својих пословa. Главни пакет имао је облик обичне ручне торбе са два завоја: унутрашњим од старог огртача и спољашњим од хартије, а везивањем је био подељен на шест сектора. Цело паковање у опште било је извршено са пажњом, која се поклања »фиким« паковањима. Које су то личности, које по својој професији морају овако брижљиво паковати поједине ствари? То су оне, које се занимају било трговином с хартијом на велико, било трговином са тканинама. За транспортирање хартије у већим количинама и тканина од свиле, кадифе ит.п. трговци, комисионери и фабрички агенти морају своју робу паковати врло пажљиво, и нарочито пазити да канап, којим је пакет увезан, не остави никаквог трага на хартији или тканини. То су, дакле, или трговци са тканинама и хартијом. или комисионери и фабрички агенти за ове ствари међу којима треба тражити нашег злочинца.

Ношење пакета.

Наш злочинац, као што нам је познато, носио је свој пакет под левим пазухом. И у самом свом начину ношења пакета огледају се трагови злочинчеве професије: он је овако носио пакет по својој професионалној навици. Злочинац није само навикнут да брижљиво и лепо справља пакете, већ и да их носи под пазухом. Један зидарски радник носио би овакав пакет на рамену, као што носи корпу с циглама, док би га ћумурџија носио на плећима, месар на леђима или на рамену. бакалин о руци а улични комесионер у руци. Међутим сви трговачки путници и агенти, нарочито за тканине и хартију, носе своје мустре под пазухом. И начин ношења пакета показује, дакле, да злочинац припада веома ограниченој категорији личности, које су по природи своје професије навикнуте на ношење пакета под пазухом.

Саучесник.

Остаје нам још последње питање — оно о саучешћу. Ми смо утврдили и доказали, да је злочин извршен над Жаном Ван Галк дело каквог самца, и при овом мишљењу стално остајемо. При свем овом, није искључена могућност да је злочинац, после извршеног дела, признао неком пријатељу свој злочин, и да је овај пријатељ, сазнав под каквим је условима наступила детиња смрт, примио на себе да однесе и одбаци пакете с ногама и цицелама. Овај саучесник извршио је, са гледишта морала, једну гнусну и одвратну акцију, али је са гледишта казне извршио једну обичну законску повреду, за коју би био кажњен незнатном казном.

Допуштајући саучешће под овим условима, вероватно је да је саучесник она личност, која је виђена у Хајзлу 15. фебруара око 4 часа по подне, и чији смо лични опис изнели приликом анализања сведоџаба.

Општи закључци и реформе које треба остварити.

Познато је који су нас мотиви определили да се занимамо афером Ван Галк — жеља да осветимо једно несрећно ванбрачно дете — жртву наших социјалних поремећаја и срама мушкараца.

Да би открили злочинца, ми смо утврдили праве путеве који воде истини, формулисали рационални систем истраживања и истакли једино могућну и практичну методу. Даље смо показали, како се помоћу рачуна вероватноће може реконструисати злочинчев пут, и како се помоћу научних дедукција може утврдити средња тачка или кућа злочина. С друге стране опет, одредили смо карактере и услове ове куће, и на злочинчевом путу нашли специјалну кућу која одговара овим условима и карактерима. Најзад смо одредили и индивидуални карактер злочинчев. На утврђеном путу, у центру сумњиве зоне, у нарочитој кући, нашли смо јединог човека на свету који је могао извршити злочин, једно сложено биће, изванредан тип, који је одговарао скупу услова које смо били одредили.

После неколико дана студирања, размишљања, истраживања, рачунања, анализања планова кварта и сваковрсних испитивања на терену, после контролисања и проверавања, ми смо разрешили овај тешки проблем и открили злочинчев пут, кућу злочина па, најзад, и самог злочинца. Једна страховита сумња, међутим, помрачавала је јасност наших опажања и сводила на нулу резултат нашег најсавеснијег рада. Дете је, тврдило се, убијено, пошто је претходно силовано. Личност, чија је кривица, према нашој истрази, била очигледна и доказана, припадала је јеврејској раси, а међу Јеврејима, међутим, нема убица. Наша истрага, на овај начин, завршавала се констатовањем једне немогућности. Ми се налазисмо у правом ћорсокаку, изненађени и узнемирени појављеном контрадикцијом у нашем истраживању, кад нам одједном притекоше у помоћ накнадни резултати хемијског и медицинског вештачења, којима је несумњиво утврђено да злочинац није убио дете после силовања, већ да је оно, мртво пијано, подлегло мождано ј и плућној конжестији. Завођач мале Жане није, дакле, био убица, већ дегенерисани бедник који је, у моменту еротичног лудила, силовао леш детињи. После ове констатације вештака, нестало је немогућности у нашим истраживањима, пошто мала Жана није била убијена. (НАСТАВИЋЕ СЕ)

ПОУКЕ И ОБАВЕШТЕЊА

Учињена су нам ова питања:

I

Суд општине гложанске, актом својим Бр. 1933, пита:

Решењем одбора и збора општине Бр. 558 и 692 од 4. априла ове год. буџет општине гложанске одобрен је са прирезом 29% на сваки дин. непосредне порезе, коју грађани ове општ. у овој години плаћају, па га је одобрио и окружни одбор решењем својим од 15 маја т. г. Бр. 437.

У буџету је предвиђено на име прихода од дућанске аренде 450 дин. од лица, која у овој општини држе дућане од пре 6 год. а до сада аренду на своје дућане нису плаћали, ма да село Гложане, на основу закона о сеоским дућанима, нема права на дућане, јер је удаљено свега 9, километара; али одбор имајући у виду њихово постојање и продавање немонополисаних ствари као и што им закон о сеоским дућанима одобрава, оптеретио их је са по 150 динара свега 450 дин.

Доцније кад је приступљено наплати ове аренде, дућанџије су изјавиле жалбу противу буџета ово општинског; и по-

лициска власт ор. ресавсвог, решењем од 30. септембра ове г. Бр. 17285, задржава од извршења партију буџетску за дућанске аренде.

Моли се уредништво за објашњење: да ли је и после надлежно одобреног буџета надлежна полициска власт да задржава од извршења поједине буџетске партије, и ако јесте, да ли је њено решење извршно, а ако није коме се жалба треба изјавити противу оваковог решења.

Поново се моли уредништво да ово одштампа што пре, јер је и конац године, те да би се знало шта ће се даље радити."

— На ово питање одговарамо:

По члану 28. закона окружним, среским и општинским буџетима, један пут одобрени буџет не може се више узимати у разматрање.

Према овоме, ако је начелник срески задржавао својим решењем непосредно извесне буџетске позиције, то би била погрешка, јер се одобрени буџет не може мењати ни у погледу прихода ни расхода.

Али из овога не излази као последица и то, да начелник срески не би имао права да задржи од извршења административне одлуке општинског суда, које би он донео о извршењу наплате ове аренде, јер тиме, што је општина предвидела у своме буџету ову аренду од дућана, она није стекла право и да је наплати, ако сеоски дућани не могу постојати у селу према чл. 2. закона о сеоским дућанима.

Начелник срески никако не би смео повлађивати општинскоме суду, да се држе у селу дућани противно поменутом закону, него би и сам морао учинити све што треба, да се они затворе, и да нагна и општински суд, да он сваки нови покушај отварања доставља среској власти, ради даљег законског поступка.

Овако радећи, буџет би остао онакав како је одобрен, и не би по форми, био повређен чл. 28, само што се приход од аренде не би наплатио услед тога, што постојање сеоских дућана не би било признато.

Ако општински суд налази да и преко свега овога има права на наплату, он се може жалити на одлуку среске власти Државном Савету, према ставу трећем чл. 170. закона о општинама.

II

Суд општине крушчичке, актом својим Бр. 1273, пита:

„Пресудом овог суда од 4. октомбра ове године бр. 1199, кажњена су извесна лица за дело из § 391. кривич. закона, са по 15 дана затвора и три месеца полицијског надзора, а по тужби приватног лица.

Осуђена лица изјавила су на поменуту пресуду жалбу, која је благовремена, а на жалбу нису утиснула нимало таксе, нити су приложила уверења о сиротном стању, а у жалби назначено је да таксу не плаћају због сиромаштине. Жалба је предата пошти на повратни рецепис.

У чл. 9. закона о таксама, ставу првом, вели се: „писмено власт ће примити само у случају, кад јој се упути поштом. Завешће га у протокол, па затим оставити у акта с'напоменом, да је ово учињено стога, што није плаћена прописна такса".

Али како су именована лица одиста сиротног стања, то се моли уредништво за објашњење у свом првом наредном броју, има ли места ову жалбу оставити у укте по напред наведеном пропису или не, и шта суд у оваким случајевима треба да ради?"

— На ово питање одговарамо:

Члан 9. закона о таксама, истина, говори онако, како је напред речено, али се у овом даном случају не може поступити по њему, пошто су жалиоци у жалбама нарочито истакли, да таксу не плаћају због сиромаштине, па се општински суд уверио да је тај навод истинит.

Да је жалба упућена некој другој власти, која по својој надлежности није у положају да се увери: да ли је наведена околност о сиромаштини тачна или не, она би могла поступити по поменутом законском наређењу, али кад је то случај са влашћу, која је баш надлежна да издаје уверење о овом факту, као што је тај суд, онда би другчијим поступањем био повређен чл. 2. т. 8. закона о таксама, и жалиоци неправедно лишени права жалбе.

Нека, дакле, суд спроведе жалбу првостепеном суду, и у спроводу нека нагласи да су жалиоци сиротног стања, па ако првостепени суд нађе да овај навод без нарочитог уверења не вреди, он неће ни улазити у оцену саме ствари.

ОДЛУКЕ ДРЖАВНОГ САВЕТА И КАСАЦИОНОГ СУДА

Један случај сукоба о надлежности између Министра Унутрашњих Дела и Министра Грађевина.

Миленко Р., из Ужица, изјавио је Министру Унутрашњих дела жалбу на решење начелства окр. ужичког од 13. маја 1910 год. № 4186., којим је, на основу чл. 11. закона о уређењу округа и срезова, оснажено решење начелника среза ужичког од 26. априла исте године № 4378., а којим је он одбивен од свог тражења накнаде за његово имање, које му је просечено окружним путем Ужице — Кокин Брод, — па је тражио, да се то решење начелства поништи.

Ту жалбу Миленкову, са односним актима, Министарство Унутрашњих дела упутило је Министарству Грађевина на надлежни поступак.

Министарство Грађевина, налазећи да оно није надлежно за разматрање и решење по овом предмету, пошто овде није у питању оцена процене, што по § 22. закона о експропријацији, спада у надлежност Министарства Грађевина, него је овде у питању законитост ожалбеног решења окружног начелства, за оцену чега је надлежан Министар Унутрашњих Дела, — вратило је поменуту жалбу са односним актима Министарству Унутрашњих Дела на надлежни поступак.

Али Министар Унутрашњих Дела и после учињеног објашњења остао је при томе: да је за доношење одлуке по овом предмету надлежан Министар Грађевина, па је писмом од 10. јуна 1910 год. №11122, понова тај предмет упутио Министру Грађевина на расмотрење и решење, а ако се са тим не би сложио, да код Државног Савета, у смислу тач. 7. чл. 144. Устава, изазове сукоб.

Министар Грађевина, налазећи да он није надлежан за расматрање ожалбеног решења, које је донето на основу закона о уређењу округа и срезова, упутио је овај предмет Државном Савету и молио, да у смислу тач. 7. чл. 144. Устава изволи решити: ко је надлежан за расматрање и решење ожалбеног решења — Министар Грађевина или Министар Унутрашњих Дела.

Државни Савет, по расмотрењу односних акта, нашао је, да је за расправу спорног предмета у овом случају надлежан Министар Унутрашњих Дела, јер овде није у питању оцена процене, па да би у смислу § 22. закона о експропријацији био надлежан Министар Грађевина, већ је у питању законитост решења среске власти, којим је жалилац Миленко одбијен од тражења накнаде за његово имање, које му је просечено окружним путем, зато, што се овим просецањем имање не штети, и што је тражење застарело, а за оцену тога питања надлежан је Министар Унутрашњих Дела, у толико пре, што је и решење начелства окр. ужичког, којим је одобрено поменуто решење среске власти, засновано на чл. 11. закона о уређењу округа и срезова.

Стога је Државни Савет на основу тач. 7. чл. 144. Устава и чл. 32. саветског пословника, решио, да је за расправу покренутог спора надлежан Министар Унутрашњих Дела.

Одлука од 10 августа 1910 године № 7760.

Лица, која се бирају за окружног деловођу, морају поред осталих услова имати на дан избора најмање 30 година старости.

Окружна скупштина округа в..... на дан 8. августа 1910 год. изабрала је за окружног деловођу Милана С.. судског писара из В..... и ову своју одлуку доставила начелству окружном на оцену и решење.

Начелство окружно нашло је да ова одлука не одговара закону из ових разлога:

По чл. 123. закона о уређењу округа и срезова, окружни деловођа може бити свако лице, које има квалификације за среског начелника; но кандидати с погодбама из тач. 3. и 5. чл. 48. могу бити изабрани, ако имају и три године службе, која се ту предвиђа.

Како се пак по чл. 48. истог закона за среског начелника може поставити лице, које поред осталих услова има и најмање тридесет година живота, који услов важи по горе поменутом законском пропису и за окружног деловођу, а међутим из кондуит листе и сведоџбе о школовању види се, да је изабрани кандидат рођен 25. јануара 1881. год., те

до данас није напунио 30 год. живота, па према томе није испунио и услов из тач. 1. чл. 48 помен. закона, то следствено не може ни бити биран за окружног деловођу.

С тога је, на основу чл. 14. зак. о уређењу округа и срезова, ову одлуку задржало од извршења и цео предмет послало Министру Унутрашњих Дела.

Министар, слажући се са посматрањем надзорне власти, послао је овај предмет Државном Савету на коначно решење.

Државни Савет нашао је, да је решење надзорне власти на закону основано, па га је стога, на основу чл. 14. закона о уређењу округа и срезова, одобрио.

Одлука од 20. августа 1910 год. № 8330.

За отуђење сеоске шуме надлежан је да доноси одлуку састанак тога села, а не збор целокупне општине.

Збор општине ср. р..,., коме је заседавао гласачки одбор из председника и два члана, на дан 5. марта 1910. год. донео је одлуку, да село Д. из своје шуме може отуђити 4360 грмова чамове и јелове горе у цељи исплате дужне порезе.

Државни Савет нашао је, да ова одлука не одговара закону из ових разлога:

1.; што радњом збора није руководио бирачки одбор, састављен према тач. 17. чл. 86. закона о општинама, него бирачки одбор састављен према чл. 52. истог закона, који важи само за изборе општинских часника;

2., што је ову одлуку донео збор целокупне општине ср. р...., а међутим према чл. 57. закона о општинама само састанак сељана села Д. требао је, да донесе одлуку о отуђењу своје шуме.

С тога је, на основу чл. 33. зак. о општинама, решио, да се ова одлука о отуђењу не одобри.

Одлука од 17. августа 1910 год. №8010.

Јос. К. Ст.

СЛУЖБЕНЕ ОБЈАВЕ

ПОТЕРЕ

Милосав Марић, калфа, покрао је свог газду Радомира Габаја, бакалина овдашњег, па затим побегао.

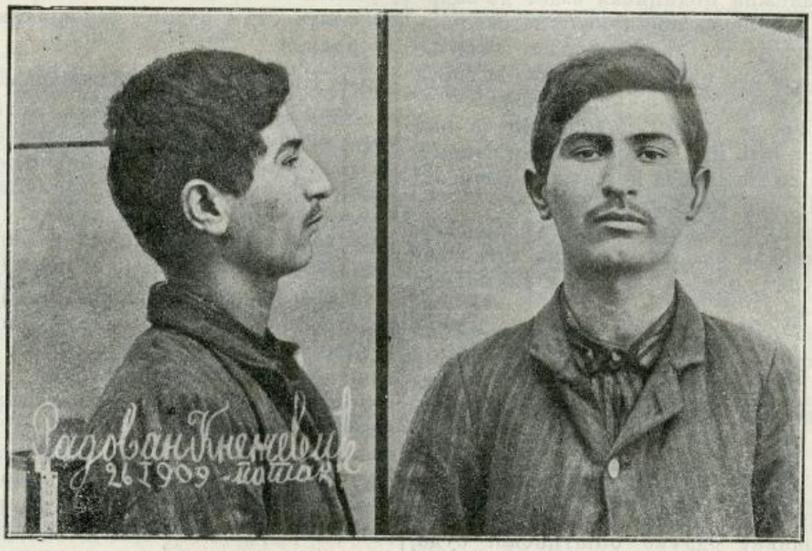
Он је стар 17 година, црномањаст, малог раста, малих бркова, у оделу грађанском са качкетом на глави. Акт кварта дорћолског Бр. 5989.

Тодор-Тоша-Ђорђевић Човдаревић, фурунција овдашњи, има да се узме на одговор за дело из § 191, кр. закона али се налази у бегству.

Он је стар 36 година, родом из Турске, високог раста, добро развијен, смеђе косе и бркова, обријан, гласа крупног. Од особених знакова има на потиљку белегу од посекотине која је уочљива. — Акт кварта савамалског Бр. 9040.

Риста Алексић, из Бресника, поред казне затвора има да издржи и годину дана полицијског надзора, али се налази у бегству. Он је стар 20 година, омален, добро развијен, црномањаст, без особених знакова. — Акт начелника среза студеничког Бр. 16638.

Радован Кнежевић, зв. «Патак», чију слику доносимо, познати коцкар, побегао је 16. овог месеца из казненог завода у Топчидеру са рада. Он је стар 19 година, висок 154 см., косе затворено плаве, очију жућкасто-зеланих. Од особених знакова има јамицу на средини браде. — Депеша Управе казненог завода Бр. 5967.

Непознати крадљивци, ноћу између 13. и 14. овог месеца, провалили су зид од дућана Живка Матића, бакалина из Београда, и из истог украли: разних врста цигарета у вредности 200 динара, неколико кутија цигарпапира у вредности 40 динара, и разних меничних бланкета у вредности 200 динара. — Акт кварта теразијског Бр. 11892.

Непознати крадљивац извршио је опасну крађу Милану Стојановићу, обућару на Сењаку, у реону топчидерске полиције, и том приликом однео му: један пар женских ципела на дугмета, један пар нових женских ципела са црвеном поставом, један пар мушких ципела, два туцета пертле, три пара војничких цокула № 2. и друге ситнице, Акт комесара топчидерске полиције Бр. 3248.

Димитрије Стојановић. — Станојевић, има да издржи 10 дана затвора по пресуди начелника среза заглавског Бр. 14840 али се налази у бегству. Он је стар 56 година. средњег раста, косе и бркова плавих, сувоњав. — Акт начелника среза заглавског Бр. 19606.

Препоручује се полицијским и општинским властима, да за овим побеглим лицима учине најживљу потеру, и у случају проналаска стражарно их упуте власти која је потерницу издала, с позивом на означене бројеве акта или депеша.

ТРАЖЕ СЕ

Десимира Николића, ђака I разреда овдашње гимназије, нестало је 17 овог месеца и до данас се не зна шта је са њиме. Он је родом из Ужица, стар 12 година, добро развијен, јако испупчена чела. — Акт кварта врачарског Бр. 11396.

Милана Перића, ђака IV разреда основне школе из Београда нестало је пре 15 дана. Он је стар 12 година. ретких и крупних зуба, добро развијен. Акт кварта врачарског Бр. 11170.

Миладин Ђуричић, из Бачевице, отумарао је 30. августа од своје куће и до данас се није вратио. Он је стар 17 година, средњег раста, косе смеђе, очију црних. — Акт начелника среза посавског Бр. 12716.

УХВАЋЕНИ

Живко Маринковић, одбегли осуђеник пожаревачког казненог завода, чију смо слику и потерницу изнели у броју 33, ухваћен је од стране кварта врачарског и спроведен Управи казненог завода ради даљег издржавања осуде.

Радиша Аџић. хлебарски момак, чија је потерница изашла у броју 23 ухваћен је и спроведен кварту савамалском.

КРАЂА СТОКЕ

Ноћу између 4. и 5. овог месеца, украдене су две кобиле Петру Јанковићу, из Степојевца, Једна је матора 10 годчна, висине 138 см. лисаста, са жигом положено В; друга је матора 6 година, висине до 143 см. цветаста, лисаста, у једну задњу ногу путаста, са скраћеним репом. — Акт начелника среза посавског округа београдског Бр. 14062,

Николи Бугарчићу, трговцу, украдена је једна кобила, матора 3 године, длаке зелене, у задњу ногу путаста. Депеша начелника среза лепеничког Бр. 21251.

Ноћу између 16. и 17 овог месеца непознати крадљивци украли су Драгомиру Матићу. трговцу из Зајечара, два вола матора 6.—7. година, један је жут а други сив. — Акт начелства округа тимочког Бр. 15085.

Обраћа се пажња свима полицијским и општинским властима на ове крађе и крадљивце.

Штампа Краљ. Срп. Државне Штампарије уредник Милорад А. Вујичић

ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК

СЛУЖБЕНИ ЛИСТ МИНИСТАРСТВА УНУТРАШЊИХ ДЕЛА

„ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК“ излази једанпут, а према потреби и више пута недељно. Претплата се полаже у напред, и то најмање за пола године код свију полицијских власти, и износи: 20 динара на годину за државна и општинска надлештва, а за све друге претплатнике у опште 12 динара годишње. За иностранство: годишње 24, полугодишње 12 динара у злату. Појединн бројеви **„Полицијског Гласника“** не продају се. Рукописи се не враћају

СЛУЖБЕНИ ДЕО

Његово Величанство Краљ Петар I. благоволео је, на предлог Заступника Министра Унутрашњих Дела, Министра Финансија поставити:

за начелника прве класе среза колубарског, округа београдског, Јована Л. Илића, секретара исте класе начелства округа нишког; и

за секретара треће класе начелства округа нишког Андрију Ј. Живковића, начелника исте класе среза колубарског, округа београдског, — обојицу по службеној потреби.

Из канцеларије Министарства Унутрашњих Дела, 21. октобра 1910 г. у Београду.

Указом Његовог Величанства Краља Петра I. на предлог Заступника Министра Унутрашњих Дела, Министра Финансија, а по саслушању Министарског Савета решено је:

да се Јован Михаиловић, начелник треће класе среза космајског, на основу § 70. закона о чиновницима грађанског реда, стави у стање покоја с пензијом, која му према годинама службе припада.

Из канцеларије Министарства Унутрашњих Дела, 19. октобра 1910. г. у Београду.

Његово Величанство Краљ Петар I. благоволео је, на предлог Заступника Министра Унутрашњих Дела, Министра Финансија поставити:

за лекара среза ражањског Д-р. Димитрија Марића, лекара општине града Крушевца, по молби.

Из канцеларије Министарства Унутрашњих Дела 23. октобра 1910 г. у Београду.

КРЕТАЊЕ КРИМИНАЛИТЕТА

у месецу септембру 1910. год.

Према званичним извештајима окружних начелстава и Управе града Београда, у току месеца септембра ове године извршено је у Србији:

1.	**Убистава**	28
2.	**Детоубистава**	3
3.	**Нехотичних убистава**	7
4.	**Покушаја убистава**	30
5.	**Разбојништава**	12
6.	**Силовања**	3
7.	**Тешких телесних повреда**	17
8.	**Паљевина**	46
9.	**Опасних крађа**	112
10.	**Злонамерних поништаја туђих ствари**	11[1]).

Од изложених дела пронађено је:

Убистава	23	или	82·1%
Детоубистава	3	»	100 %
Нехотичних убистава	7	»	100 %
Покушаја убистава	30	»	100 %
Разбојништава	12	»	100 %
Силовања	3	»	100 %
Тешких телесн. повреда	17	»	100 %
Паљевина	3	»	6·5%
Опасних крађа	40	»	35·7%
Злонамерних поништаја туђих ствари	5	»	45·4%

Највећи број **убистава** извршен је помоћу *ватреног оружја* (**15**), затим помоћу *тупог оруђа* (**5**), помоћу *оштрог оруђа* (**4**), *дављењем рукама* **3**, и *тровањем* **1**.

А узроци из којих су ова убиства извршена леже: у *међусобној свађи* за 12 случајева, у *користољубљу* за **3** случаја, у *освети* за **2**, у *љубави* за **1**, у *вршењу званичне дужности* за **1**, и у *љубомори* за **1** случај. За осам случајева узроци су *непознати*.

Посматрана према местима у којима су извршена изложена убиства јављају се: у срезу јасеничком округа крагујевачког **2** (оба непронађена), у срезу звишком **2** (1 непронађено), у срезу млавском **2**, у срезу златиборском **2** и по **1** у срезовима: колубарском округа београдског, подгорском, пчињском, јабланичком, лесковачком, крагујевачком, лепеничком, расинском (непронађено) деспотовачком, ваљевском, сврљишком, посаво-тамнавском, пожаревачком, моравском округа пожаревачког, љубићском, бољевачком, добричком, рачанском (непронађено), моравичком, и у вароши Нишу.

Детоубиства извршена су по **1** у срезовима: поцерском, звишком и у вароши Београду.

Нехотична убиства извршена су по **1** у срезовима: посавском округа београдског, алексиначком, звишком, добричком, пожешком и у варошима Неготину и Смедереву.

Покушаји убистава извршени су: у срезу параћинском **3**, у срезу лесковачком **2**, у срезу звишком **2** и по **1** у срезовима: колубарском округа ваљевског, пољаничком, оба јасеничка, неготинском, трстеничком, ражањском, левачком, ресавском, бањском, сврљишком, нишавском, млавском, качерском, љубићском, добричком, ариљском, жичком, трнавском, и у варошима: Врању, Крагујевцу, Смедереву и Београду. Сва ова дела извршена су у међусобној свађи и освети.

Разбојништва су извршена: у срезу космајском **2**, у срезу зајечарском **2** и по **1** у срезовима: колубарском округа ваљевског, лесковачком, брзопаланачком, поречком, голубачком, моравском округа пожаревачког, звишком и бољевачком.

Силовања су извршена по **1** у срезовима: тамнавском, алексиначком и студеничком.

Тешке телесне повреде извршене су: у срезу пожаревачком **2**, у срезу подунавском **2**, у срезу трнавском **2** и по **1** у срезовима: жупском, левачком, рађевском, голубачком, моравском округа пожаревачког, љубићском, таковском, орашком, моравичком, жичком и у вароши Београду.

Паљевине су извршене: у срезу хомољском **4**, у срезу заглавском **4**, у срезу добричком **4**, у срезу врачарском **3**, у срезу лепеничком **3**, у срезу тамнавском **2** (1 пронађена), у срезу трстеничком **2** (1 пронађена), у срезу бањском **2**, у срезу јадранском **2** и по **1** у срезовима: колубарском округа београдског, посавском округа београдског, ваљевском, крагује-

---

[1]) У септембру месецу пр. год. дела ових било је:

1.	Убистава	36
2.	Детоубистава	
3.	Нехотичних убистава	3
4.	Покушаја убистава	26
5.	Разбојништава	19
6.	Силовања	2
7.	Тешких телесних повреда	13
8.	Паљевина	42
9.	Опасних крађа	142
10.	Злонамерних поништаја туђих ствари	8

вачком, поречком, брзопаланачком, крајинском, левачком, ресавском, параћинском, мачванском, рађевском, звишком, млавском, таковском, бољевачком, прокупачком, пожешком (пронађена) ариљском и у вароши Пироту.

Вредност свих ових паљевина износи око **50.000** динара.

Опасне крађе извршене су: у вароши Београду **8** (5 пронађених), у срезу посаво-тамнавском **8**, у срезу звишком **7** (1 пронађена), у срезу бољевачком **6** (2 пронађене), у срезу зајечарском **5** (4 пронађене), у срезу ваљевском **4** (2 пронађене), у срезу деспотовачком **4**, у срезу дрегачевском **4**, у срезу лепеничком **3** (2 пронађене), у срезу јадранском **3**, у срезу мачванском **3** (2 пронађене), у вароши Пожаревцу **3**, у срезу пчињском **2** (1 пронађена), у срезу јабланичком **2** (1 пронађена), у срезу лесковачком **2**, у срезу неготинском **2** (1 пронађена), у срезу трстеничком **2** (1 пронађена), у срезу жупском **2** (обе пронађене), у срезу ресавском **2**, у срезу поцерском **2** (обе пронађене), у срезу азбуковачком **2** (1 пронађена), у срезу таковском **2** (1 пронађена), у вароши Смедереву **2** (1 пронађена), у вароши Зајечару **2** (обе пронађене), у срезу пожешком **2** (1 пронађена), у срезу црногорском **2** (1 пронађена), у срезу жичком **2** и по **1** у срезовима: грочанском, врачарском, колубарском округа ваљевског, подгорском (пронађена)., тамнавском (пронађена), гружанском, кључком, брзопаланачком, поречком (пронађена), беличком, левачком, параћинском, моравском округа нишког (пронађена), алексиначком, нишавском (пронађена), белопаланачком, рађевском, млавском, хомољском, тимочком, прокупачком, трнавском (пронађена) и у варошима: Врању Пироту (пронађене).

Вредност свих ових крађа износи око **24.890** динара.

Злонамерних поништаја туђих ствари било је: у срезу нишком **2** и по **1** у срезовима: тамнавском (пронађен) лепеничком, брзопалачком, нишавском, орашком (пронађен), зајечарском (пронађен), златиборском (пронађен), студеничком, и у вароши Београду (пронађен).

Вредност свих уништених ствари износи око **2.500** динара.

Поред изложених дела у току месеца септембра извршено је у Србији и **9 самоубиства** и то: у срезу врачарском **2** у срезу гружанском **2** и то **1** у срезовима: лепеничком, јасеничком округа смедеревског, пожешком, ариљском и вароши Смедереву.

Ова самоубиства извршена су: *ватреним оружјем* **5**, вешањем **3** и *дављењем у води* **1**, а узроци њиховом извршењу леже: у *болести* за **4** случаја, *у душевном растројству* за **2**, и за **3** случаја узроци су *непознати*

Покушаји самоубистава извршени су: у вароши Београду **2** вешањем и тровањем, а узроци за оба *рђав домаћи живот*; у вароши Шапцу, ватреним оружјем а узрок *непознат*, и у срезу студеничком, оштрим оружјем узрок *страх од казне*,

Општи преглед до сад изложених дела овакав је:

Текући број	ОКРУЗИ	Убиства	Детоубиства	Нехотична убиства	Покушаји убиства	Разбојништва	Силовања	Тешке телесне повреде	Паљевине	Опасне крађе	Злонамерни поништаји туђих ствари	Самоубиства	Покушаји самоубиства
1	Округ београдски	1	—	1	—	2	—	—	5	2	—	2	—
2	« ваљевски	1	—	—	1	1	1	—	3	7	1	—	—
3	« врањски	3	—	—	4	1	—	—	—	7	—	—	—
4	« крагујевачки	4	—	—	2	—	—	—	4	4	1	3	—
5	« крајински	—	—	1	1	2	—	—	3	5	1	—	—
6	« крушевачки	1	—	—	2	—	—	1	2	4	—	—	—
7	« моравски	2	—	—	5	—	—	1	3	9	—	—	—
8	« нишки	2	—	1	2	—	1	—	2	2	2	—	—
9	« пиротски	—	—	—	1	—	—	—	1	3	1	—	—
10	« подрински	1	1	—	—	—	—	1	4	19	—	—	1
11	« пожаревачки	6	1	1	3	3	—	4	6	12	—	—	—
12	« рудnички	1	—	—	2	—	—	2	1	2	—	—	—
13	« смедеревски	—	—	1	2	—	—	3	—	2	1	2	—
14	« тимочки	1	—	—	—	3	—	—	5	14	1	—	—
15	« топлички	1	—	1	1	—	—	—	5	1	—	—	—
16	« ужички	3	—	1	1	—	—	—	2	4	1	2	—
17	« чачански	1	—	—	2	—	1	4	—	7	1	—	1
18	Управе града Београда	—	1	—	1	—	—	1	—	8	1	—	2
	Свега:	**28**	**3**	**7**	**30**	**12**	**3**	**17**	**46**	**112**	**11**	**9**	**4**

Из канцеларије Антропометријско-Полицијског Одељења Министарства Унутрашњих Дела, 25. октобра 1910. године АБр. 1836. у Београду.

СТРУЧНИ ДЕО

СУДСКА ФОТОГРАФИЈА

(СВРШЕТАК)

Ми данас притежавамо, захваљујући Бертилоновом метричком апарату, инструменат, који нам допушта да добијемо фотографије, на којима се могу директно читати величина и одстојање снимљених предмета, и да израдимо, тако рећи аутоматски, план фотографисаног места.

Потребно је, даље, фотографисати све детаље, који могу бити од интереса и користи по истрагу: изломљен намештај, обијена врата, браве ит.д. Трагови оруђа, употребљеног за обијање или развађивање, могу знатно припомоћи да се пронађе злочинац, или бар да се утврди начин извршења дела. И сами застирачи собе, у којој је злочин извршен, понекад су веома инструктивни по истрагу. Њихова карактеристична изгужваност показује често да је било борбе, а понекад и правац злочинчевог бегства.

Трагови крви веома су важни по истрагу, и с тога је неопходно потребно фиксирати њихов облик. Ови трагови најчешће се налазе на земљи — поду — ако произлазе од жртве, и на зиду и по ивицама столица, стола и т. д. ако произлазе од злочинца. На основу њих могу се одредити покрети жртве. Млазеви крви на зиду произлазе, у већини случајева, од повређених артерија, јер док крв из повређених вена цури, дотле из повређених артерија шиба млазевима услед трзања срца.

Крвави отисци прстију представљају, нарочито ако слој крви није велики, верну слику папиларних линија коже прстију. А пошто је данас доказано, захваљујући радовима Галтона, Бертилона, Вусетиха и т. д. да нема два човека који би имали исти облик и правац ових линија, то су ови отисци врло важно средство идентификације, те је с тога и њихово фотографисање неопходно потребно.

Али, поред видљивих отисака прстију, има и других, који су од капиталног интереса по истрагу. Мислимо на оне отиске, које на извесним предметима остављају масне материје на површини прстију, који су махом невидљиви за голо око. Отисци ови могу се наћи на стаклу, полираном дрвету, и у опште на сваком предмету са хомогеном и глатком површином, која не апсорбује или врло мало апсорбује масне материје. Понекад су видљиви а понекад невидљиви за голо око. Међутим, помоћу специјалних метода могућно је увек фотографисати их и знатно увећати.

И отисци ногу такође су врло важни по истрагу, те с тога и њих треба фотографисати. Њихова фотографија биће допуна изливању њихових калупа у гипсу.

Најзад фотографски апарат утврдиће нам тачно положај леша, који нас може обавестити о многим стварима, а нарочито да ли се налазимо у присуству убиства, самоубиства или несрећног случаја. За фотографисање лешева утврђена су правила, која допуштају да се добију фо-

тографије на којима се може све контролисати.

Фотографија је исто тако драгоцена и за утврђивање идентитета непознатих лешева, облика рана, модрица и т. д. које се налазе на телу убијеног или самоубице.

Неколико речи о утврђивању идентитета непознатих лешева. Познато је већ, да је ово утврђивање често пута врло тешко, много теже но код живих личности. Зашто? Прво зато, што су очни капци затворени, а изглед лица измењен. Чак и онда, кад су очни капци отворени, очи се не могу познати због промена које у њима наступају одмах после смрти. Очи мртваца тамне су и препокривене сивом навлаком, а рожњача је нешто спљоштена. Ови феномени произлазе од сушења овог органа. Поред промене у очима, кожа и усне мењају такође боју и постају жућкасте и зеленкасте. Са ових разлога потребно је, пре него што се приступи фотографисању лешева, удесити их тако да се на фотографији показују као живи. Овим оживљавањем лешева занимао се Д-р Гос, из Женеве. Ми смо његове методе упростили и усавршили, и на овај начин успели да добијемо одличне резултате приликом оживљавања лешева у циљу фотографисања. Ишчезлу течност из очију леша ми замењујемо инјекцијама глицерина, а лице посипамо танким слојем талка.

На реду су примене друге категорије фотографија у судској и полицијској материји: *фотографије као средство вештачења.* Примена ових фотографија почива искључиво на великој осетљивости фотографске плоче за најмање диференције у бојама, која се осетљивост може још више појачати употребом филтрова разне боје и специјалних ортохроматичких плоча.

Испитајмо укратко случајеве, у којима нам фотографска плоча може открити ствари, које су невидљиве за голо око. Овде нам, на првом месту, долази фотографско испитивање леша у циљу откривања трагова удараца, задављивања и т. д.

Удар или притисак ма на ком делу човечјег тела има увек за последицу изливање крви у унутрашњост коже. Ако удар или притисак није био јак, овај излив манифестује се у малом црвенилу, које брзо ишчезава услед апсорпције разливене крви. У колико је удар или притисак био већи, у толико је ударено или притиснуто место црвеније јер, услед споре апсорпције, крв дуже остаје под кожом, згушњава се и производи, у почетку, црно-љубичасту боју на контузованом месту, која доцније постаје, услед напредовања апсорпције, све више и више жуто-зелена, и ишчезава потпуно после неколико дана.

На лешевима убијених, ако је било борбе, — ови трагови — модрице — веома су видљиви и обојени угасито-црно. Али, ако притисак или удар злочинчеве руке није био јак, они су невидљиви и ако постоје на телу, те их с тога треба открити помоћу фотографије.

Осећамо потребу да нагласимо, да је мишљење публике: *да се на лешу могу наћи отисци прстију којима је жртва дављена или притискивана*, скроз погрешно. Стоји, међутим, факт, да се на местима дављења и притискивања налазе угаситије модрице, али су ови трагови једнолики и без икаквих нацрта папиларних линија. Ова једноликост отиска произведена је изливом крви по целој површини притиснутог места.

Фотографија је тако исто у могућности да нам открије разне трагове на рубљу, хаљинама и т. д. који су потпуно невидљиви за голо око. Овде је поглавито реч о крвним мрљама на опраним материјама. Хемијска анализа у стању је да, готово увек, дође до резултата, ако су ове мрље видљиве, али је њен успех несигуран ако су оне невидљиве, а у ствари постоје. Много је сигурније, међутим, да се у овим последњим случајевима примени фотографија, па тек пошто се на основу ње открију места са крвним мрљама, да се приступи хемијској анализи.

Микрофотографија, поред своје велике примене у вештачењу писмених докумената, такође је од велике важности и у судској материји. Она још служи полицијском вештаку и судском лекару за прибављање доказа за њихова стручна мишљења. Ако вештак н. пр. тврди у своме рапорту да је на рубљу нашао трагове крви или сперме, поротници или бранилац могу посумњати у ово тврђење, и мислити да се вештак преварио. Да би им разбио сваку сумњу, вештак треба да им покаже фотографске снимке микроскопских резултата, увеличавајући, разуме се, клише.

Помоћу фотографске плоче у стању смо још реконституисати сагорела писма и новчанице. Ово реконституисање текста писаних докумената, који су случајно или намерно предати ватри, понекад је од врло велике важности за истрагу,

Пишући плајвазом по хартији, ми је у исто доба овлаш притискујемо. Овај притисак, поред више или мање црних црта, произведених графитом, манифестоваће се на хартији у облику издубљености, и пренеће се, такође у облику издубљености, на листове хартије који су у додиру са листом на коме пишемо. Сви ови отисци, који су у многим случајевима невидљиви за голо око, могу се открити помоћу фотографије.

Помоћу специјалних фотографских плоча (желатин-бром) може се несумњиво утврдити, да ли је једно затворено писмо отварано и поново затворено. Фотографисањем коверта под извесним нагибом констатују се трагови поновног лепљења.

Прелазимо на врло важну главу судске фотографије: *фотографско испитивање писмених докумената.* Већ одавно судски вештаци, немогући хемијским путем позитивно утврдити трагове радирања и преправљања, употребљују у овом циљу фотографију.

Бертилон, Соненшајн, Јесерих, Денштет, Миновић, Персифор, Фасер, Шепер па и ми сами, радили смо на усавршавању фотографске анализе, и данас слободно можемо рећи: *ако постоји фалсификат ми ћемо га открити готово у свима случајевима.*

Вештачење једног писменог документа може се вршити у овим циљевима:

1. *Да се открије фалсификат,* и
2. *Да се упореди рукопис два документа.*

У првом случају вештак има да реши ова главна питања:

а) *Јесу ли поједине црте са вештаченог документа отклоњене механичким или хемијским путем, и замењене новим?*

б) *Да ли су две или више црта, које се налазе на документу, писане једним истим или разним мастилом и оловком?*

в) *Јесу ли црте, које се налазе на документу, писане у исто време или у разним епохама? Ако нису писане у исто време, онда које је писање старије?*

г) *Да ли се на документу, између исписаних и видљивих редова, налази какав невидљив текст, писан симпатетичким мастилом, оловчаком, млеком* и т. п.? и

ђ) *Да ли су званични печати и марке, који се налазе на документу, аутентични или фалсификовани?*

Ово су главна питања, која се обично постављају вештаку у случајевима фалсификата.

Упоређивање два или више писмених докумената — операција тако често потребна судској пракси — не може се данас ни замислити без помоћи фотографског увеличавања. Време графолога старог стила срећом је прошло, а данашњи судија тражи нешто више од неодређене импресије. Фотографско увеличавање допушта нам да прецизирамо и покажемо судији, да се мали микроскопски детаљи, који измичу пажњи писца, понављају или не понављају у писменима која се упоређују.

Поменимо још на овом месту фотографисање невидљивих отисака мастила, помоћу којих можемо утврдити текст несталог или уништеног документа, ако је само овај документат био у додиру са хартијом коју притежевамо.

Остаје нам још да говоримо о примени треће категорије фотографија у полицијској и судској материји — о фотографијама за идентификовање повратника.

Поменули смо раније, да смо за суврему фотографију живих слика обвезни Бертилону. На основу ових фотографија може се са сигурношћу констатовати идентитет, и то је узрок што су оне примењене готово у свима данашњим одељењима за идентификацију. На основу њих је Бертилон створио методу вербалне анализе човечјег лица, тако звано „*живе слике*", а на основу ових, опет, створио је познате албуме за истраживање криваца у слободи, познате под именом „*D. K. V*", у којима је оличен триумф Бертилоновог система, и који су толико корисни за одбрану честитих људи од професионалних злочинаца.

При завршетку овог непотпуног излагања о судској фотографији, да кажемо неколико речи, о техничком васпитању оних, који су позвани да је у пракси примењују.

Поменули смо већ, да је судска фотографија део полицијске технике Да би они, који је примењују, имали успеха, морају притежавати, поред потпуне фотографске технике, и солидног знања у физици и хемији, још и темељна знања

у криминалистици и полицијској пракси. То је, у истини, судски фотограф, на коме лежи дужност да на месту извршеног злочина открије све материјалне трагове помоћу којих је могућно изнаћи злочинца; да ове трагове, једном откривене, упоре ђује са траговима осумњичених личностти, и да се, најзад, изјасни о идентитету или неидентитету упоређених трагова. Он, дакле, није само фотограф, већ вештак, који се служи фотографијом да би дошао до циља. На резултатима његовог истраживања почива, врло често, цела оптужба, те је с тога и његова одговорност врло велика.

Послове ове не може вршити обичан фотограф па ма колико он био вешт. Ми идемо још даље, и тврдимо, да је у већини случајева чак и опасно поверити и обичном професијоналном фотографу или фотографу аматеру израду судских фотографија. Чак и за обично фотографисање места зло ина или несрећног догађаја, фотограф мора бити упознат са праксом полицијских и судских истрага ако хоће да створи корисне фотографије.

Судски фотограф мора у исто доба бити и полицијски вештак. Он мора бити стручњак у полицијској техници, која је позвана да представља научни елеменат у истрази; он је спона између истражног чиновника и полицијске праксе. Да би пак имао потребна знања, у исто доба и теоријских и практичних, будући вештак у полицијској техници мора се одавати специјалним студијама, за које данас има могућности. На универзитету у Лозани створен је специјални одсек за полицијску технику, у коме будући полицијски вештак може добити потребну му специјалну наставу. Стварање оваквих одсека само се по себи налаже, и ми смо уверени да ће и остали универзитети убрзо следовати примеру лозанског универзитета.

P. A. Pajc

О ПРОДАЈИ ЗА ИЗВРШЕЊЕ ОДЛУКА СУДСКИХ

(НАСТАВАК)

Пре ове допуне, § 484. није предвиђао рок у коме је извршна власт могла да одреди другу продају, због чега је та власт могла, без ризика за себе, нову продају одуговлачити. Данас већ то не може бити, пошто је поменути пропис поставио максимум времена у коме. по истеку оних шеснаест (односно три) дана власт полициска мора нову продају одредити. Санкција допуне §-а 484. налази се у §-у 500. а., по коме би извршни орган могао, у случају одуговлачења нове продаје, одговарати дисциплински и грађански.

Прво питање које подстиче наведени пропис, а којим се законодавац овде не бави, јесте ово: да ли купац има правне могућности да, и после истека рока од шеснаест или три дана, положи излицитирану цену, што би имало за последицу да спречи одређивање друге продаје као и одржање његовога, купчевога, права на купљено добро?

Питање то у вези је са другим, општијим, питањем, а то је ово: да ли се уговор закључен између последњега лицитанта и дужника односно повериоца раскида тим самим што лицитанат није, у року од шеснаест (три) дана откада је продаја извршном постала, положио цену?

Да приметимо, пре свега, да ми, за овај мах, апстрахујемо то питање од кога момента купац на јавној продаји постаје сопственик продатога добра, питање које ћемо доцније расмотрити. Али, ма како се на ово питање одговорило, то је сигурно да је јавном продајом, између последњега лицитанта и дужника односно поверилаца, закључен уговор о продаји и куповини, уговор на основу кога је купац обавезан да излицитирану цену положи у року у §-у 483. (§ 507.) означеном, а друга страна дужна је опет да пописато добро купцу преда.

Горње питање: да ли се тај уговор има сматрати за раскинут услед тога што купац није својој обавези на време одговорио има велике практичне важности. Ако се одговори *негативно*, то јест, ако се узме да уговор, и поред тога, остаје у снази, купац има право да излицитирану цену извршном органу положи и после истека шеснаестога или трећега дана, и да на тај начин остане дефини тивни господар продатога добра. Извршни орган не би могао одбити да, после тога момента, прими излицитирану цену. Ако би он то ипак учинио, купац би имао право, по § 895. Грађ. Зак., цену положити суду, који се сматра као општи пуномоћник поверилаца који неће да приме од својих дужника исплату дуга. Ако се, пак, да *афирмативни* одговор, то јест ако се сматра да је уговор раскинут због тога што лицитанат није цену положио у законском року, онда купац не може. после тога рока, ову платити: пошто на њему, услед раскида уговора, не лежи више обавеза да излицитирану цену положи, то како би он могао понудити да ову, после истека шеснаестога (трећега) дана, положи? Плаћање претпоставља обавезу, а ове овде нема, а када нема обавезе, то онда не постоји ни право које је купац имао до истека реченога рока, право по коме је он могао, плативши излицитирану цену, остати дефинитивни господар продатога добра. Протеком законског рока, купац је изгубио могућност за то. Добро ће сада отићи другом, ономе који за њега, на поновној продаји, да највећу цену. И не само да би протек рока имао ту последицу за купца да би он изгубио купљено добро, већ би он евентуално био оштећен и тиме што би морао изравнати ону диференцију која се поновном продајом покаже између прве и друге цене, док не би, обрнуто, имао никакво право на вишак који би могла друга продаја дати (§ § 484. и 485.). Наравно, да, ако би се питање у овом последњем смислу решило, купцу не би ништа помогло што би излицитирану цену положио у судске руке, зато што је не би извршни орган хтео примити.

Питање је, као што видимо, од велике практичне важности. Повериоци би могли имати, према приликама, рачуна да се оно реши час у негативном час у позитивном смислу. Ако би било изгледа да ће се добро на другој лицитацији боље продати него на првој, они би имали интереса, да се сматра, да је уговор раскинут због неплаћене цене. Ако су, пак, изгледи против њих, они би, напротив, имали рачуна да се узме да је уговор непрестано у снази, како би извршни орган могао од купца излицитирану цену, и после истеклога рока, примити. Разуме се да ће, од прилике, тако исто, зависити и интерес купчев у погледу начина на који би се исто питање имало решити.

Да бисмо ову тешкоћу расправили, ми морамо правити ову разлику: а⁰. Рок од шеснаест или три дана протекао је, али власт још није одредила другу продају; б⁰. Власт је и поновну продају, по истеку горњега рока, одредила.

а⁰. Друга продаја још није одређена, то јест још се налазимо у току онога месеца у коме је извршна власт дужна, по §-у 484., да одреди другу продају. У том случају, купац може излицитирану цену положити, и ако је рок од шеснаест или три дана протекао. Другим речима, ми сматрамо да се тада респективни однос странака није још изменио: он је онакав исти какав је био и пре истека тога рока, то јест купац има непрестано и право и обавезу да плати излицитирану цену и тако себи осигура прибављање продатога добра, а противна страна (повериоци односно дужник), пак, и право и обавезу да прими испуњење онога што је купац на лицитацији дужан учинити, а то је плаћање излицитиране цене. Све што има сада измењено то је што, будући је рок од шеснаест или три дана прошао, купац је сваки час у ризику да власт не одреди другу продају, ризик који, до истека тога рока, није постојао. Према томе, извршни орган је дужан, у претпоставци коју смо овде предвидели, примити од купца исплату излицитиране цене, и ако би он одбио да ову прими, купац би имао право новац положити код суда, по већ наведеном §-у 895. Грађ. Зак.. Ово депоновање, код суда, произвело би исто дејство као и полагање новаца извршној власти: купац би се, њиме, ослободио главнога дуга, а то је излицитиране цене („..... онда дужник нека положи дуг у судске руке, па ће се ослободити од дуга“ — § 895.) као и плаћања законских (мораторних) интереса који су, против њега, текли од истека онога рока од шеснаест (три) дана па до дана депоновања новца код суда, а на основу §-а 602. у вези са §-ом 654. Грађ. Зак..

Нема спора да се, протеком рока од шеснаест (три) дана, купац не ослобађа обавеза, јер би то било противно правилу да је уговор — а јавна продаја је само један случај уговора — закон за странке (§ 540. Грађ. Зак.), ако би се једна странка уговора ослобађала тиме што овај није на време извршила: то би значило да би постојање обавезе зависило од воље обавезаног, што ће рећи да ту не би било никакве обавезе, пошто је обавеза ограничење воље дужникове, а тога ограничења овде не би било. Исто онако као што нема обавезе у случају

да је уговорен такав услов чије испуњење или неиспуњење зависи једино од воље обавезаног, услов који је познат, у праву, под именом *потестативнога услова* (la condition purement patestative[1]). Неизвршење уговора од стране једног уговарача може имати само ту последицу да на терет тога уговарача стави још једну обавезу: обавезу накнаде штете (arg. из речи: „.... и за оштећење накнада учини“ — у §-у 553. Грађ. Зак.). У неким законодавствима, као што је на пр. француско, некрива страна имала би, у случају неизвршења уговора, и право на раскинуће овога (чл. 1184. Франц. Грађ. Зак.), право које она код нас, бар у случају делимичнога неизвршења, нема (§ 553. Грађ. Зак.[2]).

(НАСТАВИЋЕ СЕ)

Ж. Перић

„АДМИНИСТРАТИВНА УПОТРЕБА ОРУЖЈА ОРГАНА ЈАВНЕ БЕЗБЕДНОСТИ И ВОЈСКЕ

с нарочитим погледом на права Аустрије, Пруске, Средње Немачких Држава, Енглеске, Француске и Италије“.

од

Д-ра Аугуста Вилфлинга.

Сам наслов горњега дела (које је прошле године изашло у Бечу) указује на акутну потребу расправе тога питања у нас, те ће свакако бити од користи да читаоце „Полицијскога Гласника“ упознамо са садржином његовом, што ће уједно бити и објашњење, како је то питање расправљено у законодавствима горе поменутих модерних држава.

Дело је подељено на четири одељка: I. *Појам права административне употребе оружја; надлежност за регулисање тога права; поводи за административну употребу оружја у опште.* II. *Органи јавне безбедности овлашћени за употребу оружја и њихово право на административну употребу оружја.* III. *Административна употреба оружја војске.* IV. *О казнено-правној одговорности органа јавне безбедности и војних лица за последице њихове употребе оружја.*

Да би јасније било излагање целога дела, као и тога, шта је у њему предмет пишчева излагања а шта не, изнећемо у целости први параграф првога одељка његовог, који носи наслов:

Појам административне употребе оружја.

У самом појму државне владалачке силе лежи, да своје заповести извршује, те да на тај начин може васпостављати свако стање какво хоће. Кад се при том воља државна не саглашава са вољом појединца и наиђе на отпор његове воље, мора се ипак остварити воља државе над вољом појединца. То се од вајкада чини у свима областима државне управе у облику *аринудне силе*, применом материјалне силе.

О *праву аринуде* може бити речи тек у модерној држави. *Уставно право аринуде* регулисано је скупом гарантија које у уставној држави постоје за то, да се воља појединаца не би морала подвргавати бесконачној принуди, а нарочито да се не би подвргавала самовољи органа који врше принуду (пошто се државна принуда може вршити само преко физичних особа).

За државну принуду у области унутарње управе остаје још читав низ облика принуде: психолошка (компулзивна) принуда, која је испољена у казнама за непослушност; принуда која постоји у тако званој политичкој егзекуцији, а нарочито у извршењу накнада; најзад, где све то није довољно и пригодно, разни облици личне принуде и непосредне (физичке) употребе силе (непосредни напад на имање, слободу и телесни интегритет појединца).

Крајње од средстава, којима државна управа располаже, јесте *употреба оружја;* њеном помоћу држава је у могућности да приведе у дело своје дужности према свакој непослушности, сходно државној вољи, и да безусловно потчини себи појединца приликом јавне упорности.

Употреба оружја битно се разликује од других средстава принуде. И код примене осталих средстава принуде није искључена опасност, да се према индивидуи не примењује права државна воља. Али у модерним управама за такве су случајеве предвиђене извесне гарантије општега значаја, које појединцу могу да прибаве сигурност и убеђење, да је према њему примењена баш права воља државе. (Ту спада издавање наредбе за извршење извршном органу и дужност овога да је покаже); само где то не би било могуће, где још није било претреса и рочишта, где је потребно брзо учешће власти, довољно је опште обележје службеног органа: кокарда, грб, ешарпа и т. сл.). Појединац се мора повиновати само тако легитимисаном извршном органу; но посумња ли он у законитост принудне државне заповести, стоји му отворен пут жалбе и незадовољства. Код већине облика принуде, то право жалбе и незадовољства, даје могућности вишим инстанцама да изврше потребну корекцију. Код употребе оружја то је искључено; ту се држава у повећаној мери ослања на одаиост служби, промишљеност и одмерење егзекутивног персонала. Но баш ту постоји велика опасност од повреде највећих интереса појединца, телесног интегритета и живота његовог од самовољних радњи органа који врше принуду.

Друга је разлика од веће важности: мера, а тиме и последице свију осталих облика принуде могу се без мало са свим тачно унапред предвидети и довести у сагласност са циљем коме се тежи. Ако је постигнут циљ, онда, природно, престаје бити оправдана свака даља принуда. Код употребе оружја то је друкчије. То доноси собом особена каквоћа оружја, те се никако не може поуздано или у најмању руку бар не може се са приближном поузданошћу унапред израчунати последица његове примене, у колико је оличена у повреди телеснога интегритета или убиству човека. Ако би у поједином случају, н. пр. само у задавању лаке повреде, намера извршнога органа била одређена, ипак последица употребе оружја може бити смрт или трајна тешка телесна повреда или поремећај здравља. Томе могу бити узрок са свим случајни моменти на страни повређенога. При руковању оружјем, које захтева извесну умешност и обученост, никако се не може утврдити, од колико ће утицаја на последице моћи бити употреба оружја услед евентуалне оскудице тих захтева или субјективних момената, који се са становишта извесног државног принудног средства не би могли оправдати, као н. пр. телесна снага и темпераменат, страх и раздражење, али и самовоља и рђави мотиви (љутња, осветољубље, мржња). Поред тога, детаљним прописима не може се искључиво или нарочито утврдити мера употребе оружја, у колико она зависи од последица стварне примене оружане силе; такви се прописи дају још само за врсту оружја које се има употребљавати у примени и за трајање примене.

Кад је употреба оружја произвела телесну повреду или смрт једнога човека, она увек повлачи за собом једно зло, које дуже траје но што је то потребно према циљу принуде. У том се погледу употреба оружја једновремено и из основа разликује од свију других средстава принуде, пошто ова треба да спрече неред и да изгредника учине неспособним за продужење противстајања, непослушности и томе сличног.

Употреба оружја иде даље од основне мере полицијске аринуде. Она је баш за то *одређена, да повређује највећа добра човечја,* живот и здравље његово, и у битности својој представља, дакле, ограничење права телесног интегритета и живота државних грађана, које је у Уставу тако особито заштићено. Наука о административној употреби оружја требало би с правом да заузме угледно место у систему административног права.

Према изложеноме утврђен је *појам административне употребе оружја* у два правца. Најпре у погледу његовог изузетног положаја услед природе оружја, и по том у његовом односу према уставном праву телесног интегритета појединца.

---

[1]) B. Lacantinerie, *Précis de droit civil*, II, p. 655 et 656: Nulla promissio potest consistere, qualex voluntate promittentis statum capit (L. 108. § 1., D. *De verb. abl., XLV,* 1). Dernburg. *Das bürgerliche Recht des Deutschen Reichs und Preussens,* Erster Band: Die allgemeinen Lehren, S. 507.: Die Streitfrage beschränkt sich .... auf Versprechen, welche *von dem subjectiven Ermessen des sich Verpflichtenden* abhängig gemacht werden“; Ђ. Павловић, *О уговорима и обвезностима у опште*, стр. 57. (Друго издање).

[2]) Код нас је дискутовано питање, да ли би некриви уговорач могао тражити раскид уговора бар у случају његовога потпунога неизвршења од стране противнога уговорача, ако ово не би било изречно уговорено или ако тако право некривом уговорачу не би сам закон признавао. Ми смо, држећи се изворника § 553. нашег Грађ. Законика, § 919. Грађ. Зак. Аустриског, изјаснили се, у својој расправи: *О поништају уговора због неизвршења*, у негативном смислу, док Ђ. Павловић мисли, напротив, да некрива страна има, у горњем случају, право на раскид уговора *(op. cit.,* стр. 327.). Јуриспруденција Касационога Суда овде је колебљива. В. Ст. Максимовић, *Нова Збирка начелних одлука одељења и општих седница Касационог Суда,* IV. Завршна књига стр. 110. и 111.; Г. Никетић, *Грађански Законик Краљевине Србије,* стр. 355. и 356..

Према томе *право* административне употребе оружја има за задатак да повуче границе за примену оружја, коју извршују држави органи, да тачно фиксира круг самих тих органа и њихових права, а евентуално још и на други начин (н. пр. у погледу мере, одлика, трајања употребе оружја) да абстрактним прописима ограничи индивидуално одмерење извршиоца. Али како по самој природи, у пркос свима законским одредбама, за оцену и одмерење самог извршног органа остаје још један широк круг, ти органи морају из основа подлежати пуној казнено правној одговорности за све последице употребе оружја.

Због осетнога насртаја административне употребе оружја на основно право телеснога интегритета мора се, најзад, захтевати, да извршење права употребе оружја остане резервисано за крајњи случај, и — у формалном погледу — да законом буду регулисани основни принципи тога права.

Под појам административне употребе оружја *као општег државног средства принуде* спада и биће *предмет ових излагања:*

I. Употреба оружја код органа позваних за праву државну принудну службу оружаном силом; т. ј. пре свега код жандармерије и свију који су једнаки с њом у погледу војне организације, код полицијског позорништва у варошима; даље, употреба оружја код органа свију особених грана државне управе који су снабдевени оружјем само у толико, у колико то захтева природа и потреба тих особених грана службе; нарочито органи финансијски, царински, погранични, шумарски, пољске и санитетске полиције. Сем тога

II. Употреба оружја код војске у унутрашњости државе, но ипак само у толико, у колико га са становишта државне полицијске силе извршује, или поједине војне чињенице — било у свакодневној служби, било у изванредним случајевима приликом покрета у народу.

Напротив, *искључени су из појма административне употребе оружја* у поменутом смислу и *неће бити предмет ових излагања:*

Поједини случајеви употребе оружја војних старешина према својим потчињенима: у рату, због непослушности и бегства пред непријатељем, или због наговора на то; за тим у миру, код непослушности и противстајања под особитим околностима; и најзад, употреба оружја због војничкога изгреда и побуне.

Тако исто неће се излагати норме, које се односе на употребу оружја војничких патрола и стража, само у колико је то учињено према војним лицима. (Свакако, по правилу су те норме исте као и у погледу употребе оружја према државним грађанима који нису у војсци.) И најзад неће се третирати употреба оружја чувара осуђеника у казненим заводима, и употреба оружја заповедника на лађама према њиховом људству у случајевима највеће нужде, да би га потчинили безусловној послушности, н. пр. при искрцавању чамаца за спасавање путника и тако даље. (наставиће се)

Д. В. Бакић

ОДГОВОРНИ УРЕДНИК

ПОКУШАЈ ОДРЕЂИВАЊА ПОЈМА

од

Д-ра Августа Мирички

јавног редовног професора права на чешком универзитету у Прагу

(наставак)

III

Али ако је тачно, да се само прави уредник може као одговорни уредник именовати, онда не би било тешко решити постављени проблем. Зацело не би било ништа друго потребно, него једна изричка законска одредба у овоме смислу, да се то јест само прави уредник може означити као одговорни уредник и као такав да се и мора означити.

Ово би ипак очевидно претпостављало, да сваки периодични штампани спис има само једног *једног* уредника, што је, као што се види, сасвим примитивно стање, које зацело може постојати само код малих провинцијских листова, или код стручних часописа, који у дужим размацима времена излазе.

Напротив захтевају сва, колико толико већа предузећа новина, а поглавито политички дневни листови, за које се закон о штампи из појмљивих разлога највише и интересује, неизбежно да у уређивању учествује већи број лица.

Настаје сада питање: да ли се у таком случају могу сви чланови уредништва као главни уредник именовати или управо морају именовати, и, ако се то не прими, ко се од њих има означити као одговорни уредник, евентуално, да ли би то могла бити и личност, која је ван редакције?

У овом погледу мора се пре свега испитати како гледиште у питању *плуралитета* уредника заузимају поједина законодавства о штампи.

Горе споменути *француски* закон о штампи од 18. јула 1828. изричко је допуштао, да се поставе више одговорних жераната, али ипак не више од три. Напротив садашњи француски закон о штампи од 29. јула 1881. говори у чл. 6. само о једном жеранту:

Tout journal ou écrit periodique aura *un* gérant.

Множину жераната овај закон изричко не допушта, али их изричко и не искључује. Из овога се може изводити, да је и по садашњем француском праву постављање више жераната допуштено и да број њихов ни на који начин није ограничен.[1])

Садашњи немачки закон о штампи од 1874. огласно је у § 7. одељ. 2. именовање више лица као одговорних уредника за допуштено само под условом, ако се из форме и садржине именовања поуздано може видети, о коме се делу штампаног списа свако од именованих лица у погледу уређивања стара. Тиме је искључено преношење одговорног уредништва на више лица in solidum.[1])

На супрот томе *аустријско* право консеквентно допушта одговорно солидарно уредништво. Тако већ закон о штампи од 27. маја 1852 године, чија је односна одредба већ горе цитирана. Исто тако садашњи закон о штампи од 1862 године у одељ. 3. § 9.:

Сваки лист (број) или свеска кога периодичнога штампанога списа садржаваће име *бар једног одговорнога уредника*, и у § 10. бр. 2, по коме пријава намераванога издавања кога периодичнога штампанога списа има садржавати:

Име и место становања једнога одговорнога уредника, а ако би се њих више имало на листу именовати, онда имена и места становања свију...

Јер из те околности, што закон ништа не спомиње о подели одговорности, има се закључити, да су сва именована лица, т. ј. свако од њих, за целу садржину штампанога списа одговорни. При том ипак закон не искључује ни одговорно уредништво *pro diviso*, то јест на тај начин, да се сваки од именованих стара само о одговорном уредништву једнога дела штампанога списа, ако је овај део одређено назначен, на пр. о вечерњем издању листа, о привредном додатку, о огласном делу, фељтону и сл.[2])

Изгледа да у области нашега питања *владин пројекат* у неколико одступа од садашњег права, јер он садржи у § 8. одељ. 2. (§ 7. одељ. 2. одборских предлога) ову одредбу:

Допуштено је поставити за поједине, тачно одређене делове једнога периодичнога штампанога списа нарочите уреднике, који ће одговарати за садржину ових делова, у коме се случају њихова имена морају означити на штампаном спису. Такав уредник сноси за садржину онога дела периодичнога штампанога списа, којим он управља, ону одговорност, која је по овом закону наметнута одговорном уреднику.

С обзиром на овакав текст могло би изгледати сумњиво, да неће можда пројекат по угледу на немачко законодавство, да искључи одговорно уредништво *pro indiviso*. Ипак кад би се то намера-

[1]) Упор. Berner, Lehrbuch des deutschen Pressrechts, 212 Kloeppel, reichspressrecht, 216; Schwarze — Appelius. Reichspressgesetz, 4 Aufl. 58. Прописом § 7 одељ. 2. зак. о штампи начињена је у главном законом одредба § 6 одељ. владиног пројекта. Одговарајући § 7 одељ. 2. комисијског пројекта хтео је изричко допустити солидарно одговорно уредништво више лица, а у сумњивим случајевима узети да оно постоји. Као што се види из комисијских мотива за § 7, то је било у уверењу „да се допуштањем солидарне одговорности више уредника чини штампи оправдано олакшавање, чему се нема шта замерити ни са гледишта државе.“ (B. Goltd. Archiv, B. 22, S. 184 ff.). О мотивима одбијања солидарног одговорног уредништва у садашњем закону упор. Kah, Reichspressgesetz, 62 и Sládeček, tiskové právo, 67. Но моме мишљењу чини камен спотицања у дотичном погледу пре свега претпоставка учиниоштва, која чини основу регулисању нарочите одговорности одговорног уредника у одељ. 2 § 20 царевинског закона о штампи. Јер ипак изгледало би доста смело пустити да ова претпоставка једновремено важи против више лица тамо, где је по правилу *само једно једино*, а по каткада ни једно од ових учинилац.

[2]) Упор. Lienbacher, Право о штампи II 74 и Liszt, Аустријско право о штампи 84.

[1]) Упор. Poittevin, Traite de la presse, Paris, 1902, I., 70.

вало, онда би то зацело било најмање онако јасно и разговетно исказано, као што је у немачком закону о штампи („*само* је онда допуштено"), особито што би тиме претрпело измену досадашње у теорији и пракси признато правно стање. У осталом са гледишта власти, које воде надзор над штампом, може се само желети, да више лица приме на себе одговорност за дужности, које су законом додељене одговорном уреднику.

Није без интереса упоређење са одредбом чл. 291 *швајцарског* пројекта казн. законика од 1908 године.

На новинама и часописима означиће се име уредника. Ако један уредник управља само једним делом новина или часописа, онда ће се он означити као уредник овога дела.

Ова одредба, која пада пријатно у очи својом провидном простотом — као можда цео пројекат — полази очевидно од претпоставке, да се или о целом послу око уређивања једно једино лице стара, или, ако више лица имају у томе учешћа, да су редакцијски послови између њих подељени по тачно одређеним деловима периодичнога часописа. Ово лице односно ова лица треба онда просто да буду означена на штампаноме списку.

Ипак је свакоме, ма и мало посвећеноме познато како су заплетени узајамни односи појединих лица, која се баве уређивањем, како су поља њиховога рада често само сасвим у опште означена по садржини материјала, како се њихови задаци често укрштају и један у други улазе, како је чешће потребно да моментано један другоме притекне у помоћ и какве тешкоће при оваком стању ствари настају, кад се хоће да се у овој мравињачкој журби издвоји делатност појединца под микроскопом казнено-правне одговорности.

Швајцарски пројекат казненога законика полази зацело од начела, да означење, било једнога, било више уредника, мора одговарати стварном стању ствари. Али, ако је ово стање тако, да су више уредника постављени, а није свакоме од њих додељен одређен део периодичнога штампанога списа, онда за овај случај не садржи споменути пројекат никакве одредбе. Нарочито је сумњиво, да ли у овоме случају морају сви као уредници бити означени, или је допуштено означити само једнога или другога, и ко или који од њих то могу или морају бити.

Очевидно ствар се тиче питања: шта карактерише делатност једнога одговорнога уредника у уредништву, које се из више лица састоји, у односу према делатности сауредника, и шта чини правну основу њихове одговорности?

Али и у садашњем аустријском и у немачком праву о штампи нема никакве одредбе, која би нам могла пружити ма како руководство у дотичном правцу. Јер из тога факта, што закон допушта одговорно уредништво више лица, било само pro diviso (као немачко право), било pro indiviso (као аустријско право), не може се очевидно још ништа закључивати, из чега би следовао неки одговор на постављено питање.

С тога не остаје ништа друго него да се одговор на ово питање остави сасвим теорији. Њен је задатак да испита, како се онај првобитни појам одговорнога уредника као правога уредника, како га је себи законодавац представљао, преображавао под утицајем развића новинарства, у колико се ово преображавање с обзиром на практичну потребу довољне правне заштите може примити, и у чему се онда управо састоје конститутивни елементи и појамне ознаке овога института с обзиром на чињеницу, да се овде из једнога појма стварнога живота образовао *правни појам*. (НАСТАВИЋЕ СЕ)

Превео
Д-р Д. Аранђеловић.

СУДСКА ПОЛИЦИЈА У ФРАНЦУСКОЈ

(НАСТАВАК)

При свем том, у случају *flagrant dèlit*[1]) ове се атрибуције модификују и раширују; оне се не ограничавају више само на давање извешћа магистратима, они тада дѣлају, Тако пољски и шумски чувари могу да задрже и одведу пред примирителног судију или кмета свако лице које је ухваћено на делу, кад деликт повлачи казну затвора или тежу казну (члан 16). Прокуратори републике, истражне судије и сви помоћни службеници, у свима случајевима *flagrant dèlit*, кад је дело природе да повлачи бешчасну или срамну казну, дужни су да одмах иду на лице места и саставе потребне протоколе у циљу да се констатује *corpus delicti*, његово стање и место; они су дужни да приме изјаве присутних лица или оних који могу дати каква извешћа; они позивљу сроднике, суседе, укућане; они узапћавају оруђа деликта; врше претресе који су корисни за манифестацију истине; наређују баш апшење оптуженог (чл. 39. 42. 59.). Иста овлашћења дата су овим органима баш и у случају кад деликт није *flagrant*, али је учињен унутра у кући, кад старешина захтева да га констатују. Тако у ова два случаја, они приступају правој истрази, врше баш власт која прелази границе судске полиције; они тада врше законском делегацијом функције самог судије. Али је законик допустио само као изузетак, који захтевају особене прилике ову атрибуцију.

Међу тим чим је истражни судија присутан на месту, надлежност свих службеника судске полиције престаје; никаквог сукоба не може бити између њих. Судија ради на основу власти која му је својствена, други органи судске полиције по сили изузетне делегације, тако рећи на основу прећутне делегације самог судије кога они само замењују. Чим се појави истражни судија, сви органи који су у суштини само његови помоћници и делегирани, дужни су да престану да раде и да му реферишу. Само он има потпуну власт да ислеђује и следствено он апсорбује својом акцијом све особне власти установљене да му помажу или га замене. Сви акти, које би могли учинити ови службеници, у његовом одсуству морају му се предати кад он дође на лице места и отпочне ислеђење, пошто он има власт да их испита, прегледа, уреди и баш поново изврши. *Само не престају тада функције прокуратора републике, али оне мењају природу.* Пре доласка судије он приступа провизорно актима ислеђења, врши дужност судије: чим се појави овај магистрат, он предузима поново своје функције државног тужиоца; он се ограничава на захтеве, а судија решава о његовим захтевима.[1])

Из овога се види да су најважнији и први органи судске полиције у казненом предмету: *прокуратори републике* и *истражне судије*.

Атрибуције осталих службеника судске полиције ограничене су и ми смо их сумарно обележили. Расмотрићемо из ближе функције поменута два магистрата, од којих је први у принципу инвестиран само *правом гоњења*, а други *ислеђењем*.

1° Прокуратор републике.

Члан 22. француског законика о кривичном поступку прописује: „прокуратори републике имају дужност истраживања и гоњења свих деликта, чије суђење припада судовима за преступна дела и кривичним судовима.

Гоњење то је вршење јавне акције. Државни тужилац инвестиран је са два различна права: правом да стави ову акцију у покрет и правом да је врши пред судом.

Кад прокуратор републике нађе да има места гоњењу, он предаје доказе

[1]). Да објаснимо шта је *flagrant dèlit* по француском кривичном поступку.

Члан 41. зак. о кривичном поступку овако га дефинише: „деликт који се учини сада или који тек што је учињен јесте *flagrant dèlit*. (Le dèlit qui se commet actuellement, ou qui vient de se commetre est un dèlit flagrant). Такође ће се сматрати као flagrant dèlit случајеви кад је окривљени гоњен јавном виком, (par la clameur publique) и случај кад окривљени буде нађен са стварима од вредности, оружјем, оруђем или хартијама из којих се да претпоставити да је он учинилац или саучасник под условом да је то у времену блиском деликту."

Члан 32. прописује: „у свима случајевима flagrant dèlit кад је дело природе да повлачи бешчасну или срамну казну прокуратор републике иначе ће на лице места без икаквог одлагања."

Члан 46.: „Атрибуције које су горе дате прокуратору републике за случајеве flagrant dèlit, имаће места сваки пут кад се тиче каквог злочина или деликта, баш и ако није *flagrant*, кад је учињен у каквој кући унутра и старешина куће буде тражио прокуратора републике да га констатује;"

Најпосле члан, 106 пом. законика наређује: „сваки који располаже јавном влашћу и баш свако лице, биће дужно да ухвати окривљеног који је изненађен на делу, или гоњен јавном виком или у случајевима са стварима од вредности, оруђем, оружјем или хартијама из којих се да претпоставити да је учинилац или саучасник, под условом да то буде у времену блиском деликту; 5° кад старешина куће у којој је било учињен злочин или деликт захтева судску полицију да то констатује, — (*Faustin Hélie. Traité del instruction criminelle ou ihéorie du code d'instruction criminelle. t. IV* стр. 678. 779.)

[1]) *Faustin Hélie.* Цитирано дело. Стр. 85.

истражном судији са захтевима које налази са сходне. Функције дакле ових магистрата: прокуратора републике и истражног судије различне су. Прокуратор отпочиње гоњење, (la paursuite); судија *истражује*. Ова је подела функција озбиљна гаранција и из тога је разлога установљена. Потпуна власт истраживања припада дакле само судији, али после пошто он буде подстакнут на то уводним захтевом прокуратура републике. Треба дакле сарадња и пристанак два магистрата да се изврши и констатује реалност деликта о коме се подозрева или наводи, и важност основа који су прикупљени против оптуженог. И чим је поступак покренуо прокуратор републике, чиновник који је покретан и може се сменити, решавање припада истражном судији, који је независан и непокретан. Обојица имају исти територијални круг и управљају судском полицијом у сваком срезу.

Овлашћења прокуратора републике као органа судске полиције *у обично време* и *у обичним ситуацијама* дају право овоме магистрату само да прима тужбе и доставе; да приступа констатовањима, да саставља протокле, једном речи да врши акта истраживања и констатације и ништа више. *Flagrant délit* проширује ову власт прокуратора републике, јер ако је нарушење *злочин*, овај магистрат има право да приступа апшењу, претресу стана оптуженог, да прибира доказе за кривицу, да саслушава сведоке, и тако отпочиње истрагу; ако је *деликт*, он може баш да стави оптуженог у превентивни притвор, под условом: да га преда суду за преступна дела истог дана или сутра дан. Али су услови *flagrand délit* строго детерминисани.[1]) Први је услов да је дело тако скорашње да бојазн од нестанка доказа оправдава ову убрзаност поступка. Други је услов да постоји деликт очевидан и констатован као што треба, чија стварност отклања сваку сметњу о самовољи.

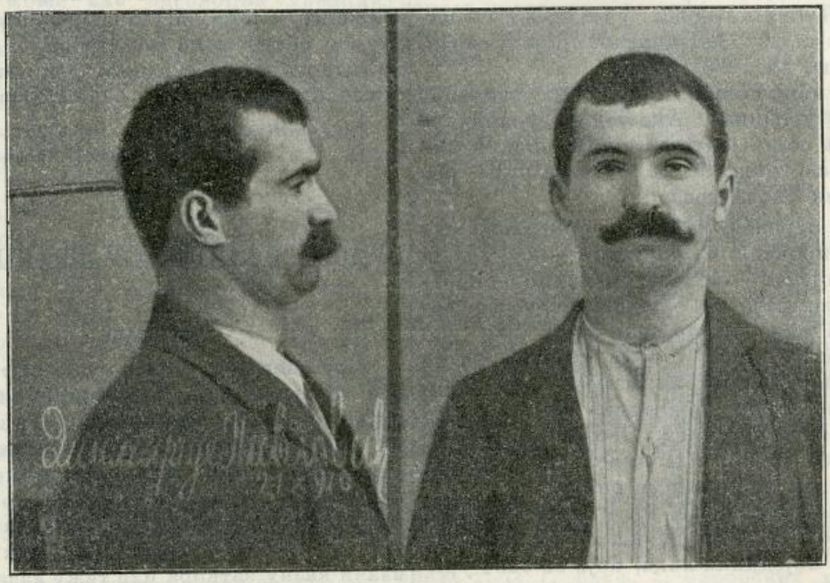
Из овог се види да су атрибуције државног тужиоца, у материји судске полиције, различне према томе да ли се тиче *délit flagrant* или деликта који је подобан délit flarant, или деликта који није *flagrant*.

(НАСТАВИЋЕ СЕ)

Милош М. Станојевић
судија

ИЗ ПОЛИЦИЈСКОГ АЛБУМА

Димитрије Павловић, препредени варалица, чију слику износимо, налази се сада у Управином затвору, где издржава затвор, на који је осуђен због више превара. Преваре је махом вршио према лицима која у унутрашњости имају фамилије, извештавајући их да су добили: који чабрицу кајмака, који прасе или јаја, и на тај начин узимајући им по неколико динара за трошарину и подвоз. Наравно да је то он веома вешто изводио, пошто је се предходно известио за тачно име и место дотичне фамилије из унутрашњости.

Карактеристике ради износимо овде један случај преваре како га он сам описује у своме саслушању код Управе. Тако он вели: «Једног дана одем код Госпође Тајсићке која станује у Сарајевској улици, и кажем јој да сам из Ваљева и да јој је њен син г. Михајло, који је писар полицијски у Ваљеву, посла једну корпу дуња па јој затражим 1·60 динара за трошарину. Кад ми је повац дала наравно да више није видела ни мене ни дуње.»

Како је могуће да је Димитрије вршио и преваре које нису овако «наивне» као ове, то износимо његову слику, позивајући свакога ко би ма шта о њему више знао да то достави Управи.»

Непознати крадљивац 23. овог месеца, покрао је у Господар Јевремовој улици бр. 34 следеће ствари: један вунени тепих за под, један џепни челични црно емалирани сат, један позлаћен сребрн ланчић за око врата са медаљоном, на коме је нацртана лађа са натписом «Telle est la vie», један медаљон, са ликом Богородице, једну књигу «кувар» — «Rohbuch» на немачком језику и један молитвеник немачки у футроли. — Акт кварта дорћолског Бр. 5873.

Непознати зликовац, 25. овог месеца, у први мрак, напао је Драгомира Васића из Сопота, у намери да над њим изврши злочин. Непознати је стар 23—24 године, висок, плав, добро развијен, у чоханој плавој антерији на лакту поцепаној, у чакширама кроја подунавског, војничким цокулама, са шајкачом на глави. Од оружја имао је велики нож и револвер са белим корицама. — Депеша начелника среза космајског Бр. 21861.

Ранко Тадић, скитачки Циганин, побегао је из притвора начелника среза ваљевског. Он је родом из Јошаве у ср. јадранском, стар 24 године, омален, смеђ без бркова и браде. — Депеша начелника среза ваљевског Бр. 19078.

Препоручује се полицијским и општинским властима, да за овим побеглим лицима учине најживљу потеру, и у случају проналаска стражарно их упуте власти која је потерницу издала, с позивом на означене бројеве акта или депеша.

ПОТЕРЕ

Милош Бојовић, из Доње Трепче и **Милунка Бркић**, из истог села, налазе се у бегству а под сумњом су да су извршили паљевину. Он је стар 40 година, бркова дугих, црномањаст, висок 180 см. Она је стара 30—35 година. — Акт начелника среза љубићског Бр, 14042.

Непознати крадљивци, ноћу између 22 и 23. овога месеца, на брзом возу између Београда и Лапова, покрали су руског трговца Ибрихима Асадова из Русије, и том му приликом однели: нотес у коме је био његов пасош, једна депеша и пет новчаница од по 100 ру-

НА ЗНАЊЕ

Комилети „Полицијског Гласника“ за 1908. и 1909. год., у елегантном тврдом повезу, могу се добити у уредништву по цену од 20 динара за једну годину. Комилети у меком повезу за 1908. и 1909. год могу се добити по цену од 15 за једну годину, или оба заједно за 25 динара.

СЛУЖБЕНЕ ОБЈАВЕ

ТРАЖЕ СЕ

Радосав Васиљевић, из Шапца, 15. овог месеца отумарао је незнано куд. Он је стар 11 година, средњег раста, плав у опште. — Акт начелника округа подринског Бр. 19033.

Живан Лукић, шегрт из Смедерева, отишао је од свог газде и до данас се не зна где је. Он је стар 14 година, средњег раста, смеђ. — Акт начелника округа смедеревског Бр. 10041.

[1]) *Gerraud.* Цит. дело.

Штампа Краљ. Срп. Државне Штампарије уредник **Милорад А. Вујичић**

БРОЈ 42. У БЕОГРАДУ, НЕДЕЉА 7. НОВЕМБРА 1910. ГОДИНА VI

ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК

СЛУЖБЕНИ ЛИСТ МИНИСТАРСТВА УНУТРАШЊИХ ДЕЛА

„ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК“ излази једанпут, а према потреби и више пута недељно. Претплата се полаже у напред, и то најмање за пола године код свију полицијских власти, и износи: 20 динара на годину за државна и општинска надлештва, а за све друге претплатнике у опште 12 динара годишње. За иностранство: годишње 24, полугодишње 12 динара у злату. Поједини бројеви **„Полицијског Гласника“** не продају се. Рукописи се не враћају

СЛУЖБЕНИ ДЕО

Његово Величанство Краљ Петар I. благоволео је, на предлог Заступника Министра Унутрашњих Дела, Министра Финансија поставити:

за секретара прве класе начелства округа рудничког, Владимира М. Поповића, јавног правозаступника из Шапца.

Из канцеларије Министарства Унутрашњих Дела, 30. октобра 1910 г. у Београду.

Указом Његовог Величанства Краља Петра I. на предлог Заступника Министра Унутрашњих Дела, Министра Финансија, а по саслушању Министарског Савета решено је:

да се Чедомир Урошевић, начелник прве класе среза расинског, на основу § 70. закона о чиновницима грађанског реда, стави у стање покоја с пензијом, која му према годинама службе припада.

Из канцеларије Министарства Унутрашњих Дела, 30. октобра 1910. г. у Београду.

Његово Величанство Краљ Петар I. благоволео је, на предлог Заступника Министра Унутрашњих Дела, Министра Финансија поставити:

за лекара среза брзопаланачког Сретена С. Попадића, свршеног лекара Московског Универзитета.

Из канцеларије Министарства Унутрашњих Дела 30. октобра 1910 г. у Београду.

ДОПУНЕ

ПРАВИЛА О ОДНОСИМА СЛУГУ И ЊИХОВИХ ГАЗДА

од 12. септембра 1904. г. П.Бр. 25867.

ПРОПИСАНЕ НА ОСНОВУ § 356. б КАЗНЕНОГ ЗАКОНА

После члана 2. додати нов члан 2. *а*, који да гласи:

За уписивање слугу надлежна је она полицијска државна власт, у чијем делокругу газда стално живи.

После члана 9. додати нов члан 9. *а*, који да гласи:

Пријава слуге врши се: или по личном предстанку газде или слуге власти, или кад газда писмено саопшти власти, да је дотично лице узео за слугу. Ово писмено може бити просто писмо старешини канцеларије, изјава на визит-карти и томе слично.

Пријава се чини оној власти, која је надлежна и за упис пријављеног слуге.

После члана 9. а додати нов члан 9. *б*, који да гласи:

Пријава слуге уводи се у нарочити регистар, који ће прописати Министар Унутрашњих Дела.

После члана 9. *б* додати нов члан 9. *в*, који да гласи:

Квартови у Београду дужни су у року за 24 сата известити актом Управу вароши Београда и суд општине београдске о пријављеном слузи. Тај акт носиће број регистра, под којим је обележен пријављени слуга.

Ове допуне ступају у живот и обавезну силу добијају од дана, кад се обнародују у „Српским Новинама“.

ПБр. 20891.
30. октобра 1910. год.
у Београду.

Заступник
Министра Унутрашњих Дела,
Министар финансија,
Стој. М. Протић с. р.

СТРУЧНИ ДЕО

О ПРОДАЈИ ЗА ИЗВРШЕЊЕ ОДЛУКА СУДСКИХ

(НАСТАВАК)

Ово што смо довде у опште казали о правном значају неизвршења уговора, вреди и за уговор о продаји и куповини. Ако купац не би цену положио о уговореном року, односно, ако рок није уговорен, онда када продавац њу затражио буде (§ 887. Грађ. Зак.), он се, тиме, не би ни најмање, наравно, своје обавезе ослободио: продавац би имао право тражити, помоћу суда, испуњење уговора од његове стране (§ 553. у вези са § §-има 652. и 653. Грађ. Зак.), а, осим тога, и накнаду штете, ако ове буде било (§ 553. Грађ Зак.). Питање је само, да ли би продавац, поред ових до сада казаних права, имао још и право раскида уговора, разуме се за случај да такво право он за себе у уговору није задржао, клаузула (иритаторна клаузула — Rušnov, *Tumač občemu austrijskomu građjanskomu zakoniku*, II., str. 375. и 376.) која се у римском праву звала lex commissoria? По § 919. Аустр. Грађ. Зак., раскид уговора због неизвршења може се, тада, тражити само тако ако је такво право за странке уговорнице извесним законским одредбама загарантовано. Како се таква одредба не налази, међу параграфима који, у Грађ. Зак. Аустриском, говоре о уговору о продаји и куповини (Kaufvertrag) — § § 1053. à 1089 —, то онда значи да, у том законодавству, продавац не би имао право, изван случаја legis commissoriae, тражити раскид уговора зато што купац није на време цену положио нити је у опште хоће, драговољно, да плати.

Код нас није тако, и ово је једно од оних ретких места (изузев, наравно, породично, наследно и задружно право) где се је наш Грађански Законик одвојио од свога изворника, Грађ. Законика Аустриског. §. 652. вели да „Купац пак дужан ће бити купљену ствар одмах, или на уречено време примити и цену положити.“ По овом пропису, доведеним у везу са §-ом 653. („Продавац ствар продату купцу без цене није дужан дати“) и §-ом 547. Грађ. Зак.,[1]) купац може одбити полагање цене онда ако продавац неће или не може да му ствар преда (традиција, убаштињење),[2] као и онда „ако би (купац) у држању

[1]) „Код двостраних теретних уговора, по смислу § 547. Грађ. Зак., испуњење обавезе једног уговарача услов је за испуњење обавезе другог уговарача, нити један уговорач може од другог тражити испуњење његове обавезе, док сам своју не испуни. — О. о. 12. Марта, 1904. год. Бр. 927. — О. о. с. 24. Априла 1904. год, Бр. 3935.»: Гојко Никетић, *Грађански Законик Краљевине Србије*. стр. 380..

[2]) „Купац земље није дужан земљу исплатити, докле му продавац не преда уредну тапију — О. о. 30. децембра, 1876. год. Бр. 3439.» Д-р Никола Крстић, *Изводне одлуке опште седнице и одељења Касационог Суда 1866—1878. год.*. По забелешкама Д-ра Николе Крстића средио Гојко Никетић, стр. 351..

купљене ствари узнемирен био, или би се основано бојати имао, да ће узнемирен бити“ (§. 655. Грађ. Зак.). У овом последњем случају, купац „има право захтевати од продавца да узроке узнемирења с пута уклони, или бар да добар за то стоји, и донде може да цену уговорену не плати, осим ако није он све то на себе узео“ (§. 655. у вези са §§-има 554., 555., 556. и 557. Грађ. Зак.). Шта ће сада бити, ако купац, који нема оваквих законских извина, одбије да уговорену цену плати? На то питање §. 656. Грађ. Зак. овако одговара: „Ако не имајући оваквих узрока купац неће уговорену суму да плати из упорства, онда продавцу стоји на вољи или цену захтевати или продају покварити“. Према овоме пропису, дакле, у оном случају када је продавац своју обавезу предаје ствари (§. 651. Грађ. Зак.) према купцу извршио или је готов извршити је и када, осим тога, купац није у положају да се може, да би оправдао своје одбијање полагања цене, позвати на право заштите које, у погледу продавца, има, а на основу §§-а 554., 555. и 655. Грађ. Зак., тада продавац може, не само тражити, судским путем, испуњење уговора, право које је, у случају неизвршења уговора, сваком уговорачу зајемчено §-ом 553. Грађ. Законика, већ, још, он има, по мало час наведеном §-у 656., и право захтевати да се уговор о продаји и куповини раскине.[1])

Не упуштајући се у решавање ове тешкоће, јер томе овде није место, ми ћемо само додати да је, како нама изгледа, други део §-а 653. Грађ. Зак. резултат једне пометње нашега законодавца, у колико се претпостави да је он, и ту, хтео ићи за са својим оригиналом, Грађ. Закоником Аустриским. И заиста, тај пропис одговара §-у 1063. овога последњега Законика, који се, такође, бави случајем да продавац да купцу ствар не добивши куповну цену, дакле, на почек („Wird die Sache dem Käufer von dem Verkäufer ohne das Kaufgeld zu erhalten, übergeben...“), али он то чини стога да би казао ово даље што иде: «...so ist die Sache auf Borg verkauft, und das Eigenthum derselben geht gleich auf den Käufer über« („....онда је ствар продата на почек и својина ствари прелази одмах на купца“ — по преводу Д-ра Драг. Аранђеловића, у његовом раду: *Аустријски Грађански Законик*, стр. 138.), што је сасвим на свом месту: пошто се, по аустриском, као ни по нашем (и немачком) праву, својина не преноси, са продавца на купца, самим уговором о продаји и куповини, већ то бива предајом (§ 425. Аустриског Грађ. Законика: „Der blosse Titel gibt noch kein Eigenthum. Das Eigenthum und alle dingliche Rechte überhaupt können, ausser den in dem Gesetze bestimmten Fällen, nur durch die rechtliche Uebergabe und Uebernahme erworben werden“: Сам основ не даје још никакве својине. Осим случајева, назначених у закону, својина и сва стварна права у опште прибављају се само тако, кад се по закону предаду и приме, — по преводу Д-ра Драг. Аранђеловића, *op. cit.*, стр. 57.), то је законодавац требао да се изјасни да ли и продаја на почек преноси својину, онако исто као и предаја дефинитивна. Наш законодавац, пошто је превео први део §-а 1063., није пријужно даље онако како он гласи, већ, уједанпут, изражава једну сасвим другу мисао: да, тада, продавац не може ствар тражити од купца него само цену, једну мисао којој ту није било места већ у §-у 656., у коме се законодавац бави у опште питањем о правима признатим продавцу у случају да купац цену не плати. Стога ми налазимо да, код тумачења §-а 653., у вези са §-ом 656. нашега Грађ. Законика, не треба изгубити из вида ни § 1063. Аустр. Грађ. Законика и разлику између њега и §-а 653. нашега Грађ. Зак..

Такав је респективни положај продавца и купца, код обичнога уговора о продаји и куповини, у случају када купац цену не положи у одређеном року, и видели смо да факат да купац цену није платио њега ни најмање не ослобађа обавезе његове. Исто је тако и код онога уговора о продаји и куповини који се закључује при јавним лицитацијама: и ту, као што смо већ казали, купац остаје у обавези, ако излицитирану цену не положи у року од шеснаест (односно три) дана.[1]) У осталом, да купац остаје у обавези, види се и из §-а 484. који купцу, који своју обавезу није испунио, ставља на терет како трошкове око нове продаје тако и евентуални мањак који би се, у излицитираној цени, показао на другој продаји („...власт ће наредити нову продају на штету и трошак купца...“).

Питање је, сада, ово: до кога момента купац, који је пропустио положити цену у року од шеснаест односно три дана, може цену положити и тако куповину за себе дефинитивном начинити? Другим речима, до кога момента после речених рокова, уговор о продаји и куповини закључен на лицитацији остаје у снази, остаје пераскинут? Да бисмо на њега могли одговорити, ми морамо расправити слично питање код обичнога уговора о продаји и куповини.

Видели смо горе да купац има право цену положити и после уговореног рока и да ову продавац мора примити. Продавац има право, од своје стране, захтевати да му купац накнади штету коју му је могао причинити закашњењем извршењем уговора (§. 553. Грађ. Зак.) Што продавац не може, дакле, то је: да сматра уговор ipso facto за раскинут, зато што куповна цена није на уречено време положена. Такво право имао би он само онда ако је тако угововено.[2]) Само питање је, понављамо, до кога тренутка има купац право, после рока, да положи уговорену цену. Одговор на то питање наћи ћемо најбоље у оним законодавствима која су, противно римском праву, усвојила систем да се, код двостраних уговора, може тражити и раскид у случају неизвршења уговора, а међу тим законодавствима је најглавније француско. Према чл. 1184. Франц. Грађ. Законика, а с обзиром на коментарисање, од стране француских цивилиста, тога прописа, не само да крива страна, она која уговор још извршила није, може овај извршити, и ако је рок за његово извршење утврђени прошао, све дотле док друга страна не буде подигла редовну тужбу (une demande en justice) за раскид уговора, већ, шта више, крива страна има то право све до момента док судска одлука којом се тужиоцу досуђује раскид не постане извршном.[1])

(НАСТАВИЋЕ СЕ)

Ж. Перић

---

[1]) § 653. Грађ. Зак., пошто је казао, да „Продавац ствар продату без цене није дужан дати“, додаје: «Но ако да на почек, онда не може ствар но цену од купца тражити.» Како се може овај пропис помирити са §-ом 656. Грађ. Зак. по коме, као што смо горе видели, продавац има право захтевати раскид уговора, ако купац неће цену да положи? Значи ли он да, у случају у њему предвиђеном, продавац нема право на раскид уговора већ једино на његово извршење? Да ли, дакле, давање ствари на почек има да се схвати као одустајање, од стране продавца, од права које он има, по §-у 656., да тражи раскид удовора, ако купац цену не положи?

[1]) Пошто је јавна продаја само један случај уговора о продаји и куповини, то се и прописи Грађ. Законика о продаји и куповини (глава XXIV., §§ 641. à 676.) имају и на њу применити. Тако, н. кр., прописи о заштити коју, по §-у 655., у вези са §§-има 554. à 557. Грађ. Закона, продавац дугује купцу, тичу се, такође, и јавне продаје. Наравно, да купац има право на заштиту овде, не против извршиоца продаје, већ против дужника (личнога или propter rem) чије је добро продавано, пошто је дужник, а не тај извршилац, продавац. И у опште, када је уговор о продаји и куповини закључен посредством пуномоћника (уговорнога или законскога), за заштиту није одговоран, разуме се, тај пуномоћник већ онај кога је он представљао, Ми смо се овим опширније бавили у својој књизи: *О обавези заштите у случају евикције код уговора о продаји и куповини*, где смо навели и пример продаје, од стране старешине, задружнога добра, продаје против које задругари нису, у року у §-у 510. Грађ. Зак. одређеном, то јест у року од једне године протествовали (у наведеној књизи учињена је, овде, једна материална грешка: на име речено је, у њој, да је тај рок од две године — што ми, овом приликом, исправљамо), случај у коме купчево право заштите постоји против целе задруге која је, у лицу старешине, ту била продавац (стр. 98.).

[2]) Baudry-Lacantinerie, *Précis de droit civil*, II., p. 669 et 670.; в. решења одељења Касационога Суда од 21. Априла 1877. год. бр. 693. и од 3. Јула исте године. бр. 1441. наведена код §-а 553. Грађ. Зак. у књизи Гојка Никетића, *Грађански Законик Краљевине Србије*, стр. 355..

[1]) Baudry- Lacantinerie, *op. cit.*, II, p. 667. Да приметимо да суд, у француском праву, може, према приликама („selon les circonstances“), вели чл. 1184. Франц. Грађ. Зак.), дати туженоме један последњи почек који се зове le délai de grâce.

Полицијска техника на универзитету у Лозани

У „Полицијском Гласнику“ било је виша пута говора о *Полицијској Техници* (научној полицији), која последњих година осваја све више терен, и о савременим полицијским школама у Француској, Италији, Шпанији и т. д. за специјално, стручно и техничко образовање полицијских и судских органа за успешну борбу против криминалиста и злочинаца, који се користе свима модерним научним знањима и проналасцима да би усавршили своје антисоцијалне акте. Ретцима, који следују, циљ је, да читаоце упознају са изучавањем ове најновије гране науке, или боље рећи вештине, на универзитету у Лозани, на коме постоји нарочити одсек за систематско и специјално студирање разноврсних научних знања, која улазе у обим *Полицијске Технике*. Овај пак обим велики је, јер обухвата множину теоријских и практичних знања, која су потребна за успешно вођење истрага, истраживање и идентификовање злочинаца.

Према овоме, и *Полицијска Техника* може се укратко дефинисати *као примена теоријских и практичних научних знања у вођењу истрага, истраживању и идентификовању злочинаца.*

Један од најпознатијих писаца у полицијско-техничкој литератури, *д-р Е. Локар*, судски лекар и шеф антропометријско-полицијског одељења у Лиону, назива *Полицијску Технику* вештином, и вели: „То је примена науке у полицији; то је скуп судско-медицинских испитивања, пренет из лабораторијума у домену

затварња, истраживања и личног описивања; то је преображај старих рутина у одређени експериментални систем; то је замена методе „њушкања“; то је Конан Дојл после Габорија; то су микроскопи, реактиви и метрички апарати који замењују разнолике и доста ретке инспирације једнога Видока или једнога Клода; то је, најзад, практична примена научних знања у вођењу истрага. При свем овом то је само вештина; нема закона ни општих и сталних правила, нити ма чега од онога што сачињава и дефинише једну науку; реч је о посебним случајевима који се третирају према принципима позајмљеним од биологије. Полицијска Техника несумњиво је вештина, која од науке позајмљује и искоришћава потребна јој знања.“[1])

Д-р Р. А. Рајс, професор Полицијске Технике на универзитету у Лозани, који је, после Бертилона, до данас највише урадио на пољу Судске Идентификације и Полицијске Технике, и кога Д-р Локар у предговору свога ниже поменутог дела назива модерним Шерлоком Холмсом, који сваког часа проналази по неку новину у области Полицијске Технике, проширује, с разлогом, обим ове и *на практично познавање злочинаца и начина њиховог рада* — познавање које се, по њему, може стећи само стварним студирањем злочиначког света.

За професора *Ничефора,* који је први написао потпуно и систематско дело о *Полицијској Техници,*[2]) под овом треба разумети примену научних знања у кривичним истрагама у циљу утврђивања идентитета и одређивања удела појединих лица или предмета у времену кривичних дела. Ево шта он мисли о сувременом схватању злочина и о Полицијској Техници:

„Веровало се, тако рећи до јуче — а многи још и данас верују, да је довољно знати напамет 300 до 400 параграфа кривичног законика и умети их анализати логички и граматички, па бити савршен криминалист. Помоћу овог система доиста се успело да се створе добри „мандарини“, необично вешти у употреби формула кривичног права и поступка, али исто толико страни за стварни и интересантан живот људи и криминалних факата као и величанствена колекција преисторијских алата за индустријски живот XX века. Овај поштовани свет криминалиста научњака није никад помислио — најпростије идеје врло често долазе последње — да је немогућно бити добар криминалиста ако се, поред апстрактних формула, не студира и сам злочинац, и не упозна знатан удео разноврсних модерних наука у изучавању криминалитета и злочинчевог персоналитета. Без Опште и Криминалне Антропологије, без Опште и Криминалне Психологије и Психијатрије, које су проблеме злочина осветлиле новом светлошћу, не може се разумети шта је злочинац и каква треба да буде одбрана друштва против криминалитета.

Али се ова примена резултата модерних наука није ограничила само на преображај појмова о криминалитету или о човеку злочинцу и казненим теоријама, већ је обухватила и све што се односи на кривичне истраге, трансформишући старе емпиричке методе у прави систем истраживања и научних знања. Кривичне истраге, услед овога, престају да живе ван научног света, већ се, у додиру са модерним наукама, из основа преображавају и постају праве техничке истраге.... Пошто ова нова наука (Полицијска Техника) сачињава најважнију грану Криминологије, то и ова последња треба да буде нераздвојни део научног образовања сваког криминалисте.“

Домена „Полицијске Технике“, као што се из изложеног види, веома је пространа и разноврсна, што је у осталом сасвим природно с обзиром на многобројност и разноврсност начина извршења кривичних дела који се у пракси сусрећу и који, више мање, готово увек носе индивидуално обележје.

На последњем међународном, Криминално-антрополошком конгресу, који је одржан у Турину 1903 год. изражена је жеља да Полицијска Техника буде саставни део универзитетске наставе, и ова жеља већ је остварена на универзитетима у Риму и Лозани.[1])

На овом истом конгресу дискутовано је и о детаљном програму Полицијске Технике, али ово питање није дефинитивно расправљено, већ је стављено на дневни ред за идући конгрес, који ће се одржати идуће године по свој прилици у Немачкој. Питање је овако редиговано; *„Која су знања потребна истражним судијама и полицијским чиновницима да би њихов рад био што више у сагласности са принципима Криминалне Антропологије“.*[2])

Одсек за изучавање *Полицијске Технике* на универзитету у Лозани са нарочитом катедром за Полицијску Технику у ужем смислу, установљен је званично 1906 год. ма да је д-р Рајс, као приватан доцент, још од 1902 год. држао предавања из Полицијске Технике и Судске фотографије.

Према закону од 1 септембра 1909 год. изучавање Полицијске Технике траје три године, и обухвата:

1. *Кривично право* — два семестра;
2. *Кривични поступак* — два семестра;
3. *Анатомију* са практичним вежбањима — два семестра;
4. *Судску медицину* — један семестар;
5. *Органску и Неорганску Хемију* — два семестра;
6. *Практичне радове у хемијском лабораторијуму* — три семестра;
7. *Токсикологију* (наука о отровима) — један семестар;
8. *Експерименталну физику* — два семестра;
9. *Практичне радове у физичком лабораторијуму* — два семестра;
10. *Полицијску Технику* у ужем смислу — два семестра;
11. *Теорију фотографије* — два семестра, и
12. *Практичне радове у полицијском лабораторијуму* (privatissimum).

По свршетку студије полажу се испити: *усмени* и *писмени*. Први обухвата: Кривично право с Поступком, Анатомију, Судску Медицину, Хемију, Физику, и Полицијску Технику у ужем смислу, а други: а) два полицијско-судска вештачења, б) инспекцију места злочина, и в) једну хемијску анализу која је у вези са полицијско-судским вештачењем.

Право на полагање испита имају они ученици, који су уписани као редовни слушаоци правног, медицинског или филозовског факултета. По положеном испиту они добијају нарочиту универзитетску диплому о свршеним полицијско-техничким судијама. Онима, који су већ свршили један од ова три факултета, потребно је две године за изучавање Полицијске Технике и задобијање ове дипломе. (свршиће се)

Д. Ђ. Алимпић.

„АДМИНИСТРАТИВНА УПОТРЕБА ОРУЖЈА ОРГАНА ЈАВНЕ БЕЗБЕДНОСТИ И ВОЈСКЕ

с нарочитим погледом на права Аустрије, Пруске, Средње Немачких Држава, Енглеске, Француске и Италије“.

од

Д-ра Августа Вилфлинга.

(наставак)

Надлежност за регулисање права административне употребе оружја.

Правна основица за регулисање овога права почива или у општем праву нужне одбране (кривичном праву), или, ако се ово прекорачује, у специјалним законима.

За случајеве у примени, који су ван обичног права нужне одбране — а они су практично важнији — мора се пазити, да се њихово оправдање пружи само у законима или њима равним уредбама, али никако у абстактним прописима ма какве друге врсте. То проистиче из самог положаја употребе оружја према уставном праву телеснога интегритета; норме, које регулишу употребу оружја, јесу само изводне одредбе, позитиван садржај опште изражених одредаба у основним државним законима, те за то морају бити донесене према конституционалном схватању *путем законодавства.*

Свакако да се законодавство не сме задовољити тим, да са свим или у основним материјама делегира административној власти регулисање права употребе оружја; *оно што више има само исцрпно да регулише извесне материје.* Ако се не би хтело придржавати овога принципа

---

[1]) L'Identification des Récidivistes, Paris, 1909.

[2]) La Police et l' Enquête Judiciaire scientifiques, Paris, 1907.

[1]) Међународни конгрес за кривично право (Линц) још 1895 год. изразио је ову жељу: „Да би криминални органи били што спремнији и приуготовљени за вршење својих функција желети је да не буду упознати само са текстовима кривичних закона, већ да им се, било путем факултативних курсева за студенте, било бутем нарочитих специјалних курсева за младе правнике практичаре, даду много пространија и темељнија знања о општим узроцима злочина, особеностима злочиначког свота и о најпрактичнијим и најбољим методама за истраживање злочина и *примену* казне.“

[2]) Actes du VI Conpgès international d' anthropologie criminelle, Turin, 1906.

онда би захтев законског регулисања употребе оружја био у опште беспредметан конституционални постулат, и свакако да би била само једна формалност доносити такав закон, чија би једина одредба била: „Овлашћује се влада, да регулише административну употребу оружја".

Пре свега закон мора што је могуће тачније да утврди *правне основе за примену оружане силе*, управо правне услове за примену употребе оружја in abstracto.

Сем тога законодавство мора да утврди *категорије извршних органа*, којима је поверена примена тога принудног средства. И овде се мора придржавати тога захтева, да само законитим путем може бити преношење овлашћења употребе оружја, које је законом даровано извесним категоријама извршних органа, на другу групу чиновника.

И сама *мера* употребе оружја треба да је већ у опште законом опредељена, и ако тај захтев на први поглед изгледа претеран. Но као што изгледа абсурдно да се поставља размера у облику законске скале за поједину примену оружане силе, тако се исто с друге стране не би могло допустити и оправдавати, кад закон не би поставио никаква ограничења за меру примењивања те силе. Шта више, из основа се мора захтевати, да закон за случајеве примене употребе оружја сем код права нужне одбране, утврди врсту оружја за примену (хладно или ватрено оружје) и да пропише правила за интензитет те употребе, да би се по могућству избегло убијање људи, пошто се по правилу циљ примене оружане силе може постићи и без таквих дејствовања.

Но лако је увидети, да се и поред законом и уредбама прописаних директива, ипак ретко и врло мало оштро може оцртати задатак појединца при употреби оружја, те се за то и мора захтевати, да законим путем буде изражена и регулисана кривично-правна *одговорност органа* за последице сваког појединог случаја употребе оружја.

За административну употребу оружја војске приликом реквизиције административне власти, сем изложеног, морају бити предмет законског регулисања још и ови правни односи:

а) Утврђивање, да ли и под којим условима сме војска ступати у акцију само на захтев цивилних власти, као и то, да ли је она дужна да следује таквим реквизицијама.

б) Практично необично важно питање, коме припада одлучивање о *приступању стварној* примени употребе оружја — изузимајући случај кад је трупа у нужној одбрани и томе сличне случајеве — да ли војноме заповеднику или представнику цивилне власти која у нереду интервенише.

Као и постављање основнога принципа, да употреба оружја може бити регулисана само законима у формалном смислу, изгледа да је тако исто важно питање, да ли то регулисање треба да буде у општем казненом законику или — за војску — у војном казненом законику, или у опште у специјалним законима; то је више питање систематике и целисходности.

По пишчеву мишљењу регулисању административне употребе оружја није право место ни у казненоме законику ни у кривичноме поступку.

Свима потребним захтевима одговарао би само један *специјални закон*, који би прописивао основне принципе права употребе оружја јавних полицијских органа и војске у горе изложеном обиму.

Поводи за административну употребу оружја у опште.

1. Нужна одбрана.

У свима нормама административне употребе оружја налазе се одредбе, да извршни органи сваке врсте, којима је додељено ношење оружја, имају права на употребу оружја у службеној дужности, а нарочито у случајевима нужне одбране.

Ове би одредбе биле као битне за карактерисање тих односа:

1. Административна употреба оружја у нужној одбрани (изузимајући нормиране одредбе које у неким законима изрично прекрачују оквир општег права нужне одбране) иде даље од ове већ и за то, што снадбевеност јавних органа оружјем повећава могућност употребе оружја, те чешће наступа и стварна примена нужне одбране баш тим средствима.

2. *Лрзвне* услове нужне одбране ништа не мења учешће органа са службеним оружјем. Положај наоружаног извршног органа не може никако бити гори од положаја приватнога.

Сам факт, да су извршни органи према многим нормама дужни службено да употребе оружје, н. пр. органи којима је поверено чување људи или ствари, доноси собом, да у тим случајевима из основа мора ићи даље употреба оружја него код општега права нужне одбране.

Ограничењу права употребе оружја јавних органа у нужној одбрани смело би се с друге стране у толико тежити, ако би се по могућности могао чинити избор најпре мање опаснога оружја, и само у крајњем случају опаснога оружја (ватреног).

Мање целисходна изгледа тежња, која је избила у појединим инструкцијама — у томе што ће закон упућивати на казнени закон или сам нормирати извесне нарочите услове — да се још исцрпније дефинишу и објасне услови за нужну одбрану. Таква су излагања склона да заведу извршног органа на погрешно схватање, а могу шта више да буду повод бескорисном излагању животне опасности.

2. Савлађивање отпора и непослушности.

Општа је ознака случајева који овде долазе у питање, да стварни *напад* на извршног органа или претње нападом *не сачињава* битни услов за право органа на употребу оружја. Тако звани *активни* отпор састоји се савакојако у актима позитивне отпорности, из радњи које су управљене да те конкретне радње извршнога органа изиграју, али које ипак не представљају облик напада на важна добра органова, или код којих напад није бар принцип.

Пасивни отпор — кад га н. пр. извршује већа *маса људи* — међутим, од такве је штете и опасности по државна уређења, да и противу њега има места употреби оружја. И пасивно држање *појединца* — кад то према околностима изгледа нарочито опасно за општност — може државном силом да произведе уништење непослушности. У тим случајевима право употребе оружја представљено је у *административно-правној самоодбрани* (државе) *у најширем смислу*. Сваки поремећај правилнога тока државне установе, свако штетно утицање на државну управу може дати повода за одбрану средством оружане силе.

У већини прописа који се односе на административну употребу оружја појам нужне одбране није нарочито дефинисан. Он се изводи из основица општега казненог законика појединих држава.

У *кривичном праву* истиче се питање о томе: да ли је према околностима *допуштен отпор* према службеним радњама извршних органа? Има ли дакле државни грађанин у опште права испитивања заповести и службене радње органове, или има безусловно да слуша? Под извесним околностима, о којима постоје врло разна и супротна мишљења, отпор противу службених радњи данас је допуштен. Превари ли се упорни у своме праву на отпор, он ће путем редовне судске истраге бити евентуално осуђен на казну лишења слободе.

Са свим је друкчије код употребе оружја у таквим случајевима. Ту стоји *у питању*, да ли извршни орган *сме оружаном силом да сузбије отпор* који је уперен противу његове службене радње, без обзира на то, да ли тај отпор изгледа допуштен или казним према казненоме законику. Кад се дакле извршни орган превари у своме праву на употребу оружја, кад се неправо принудна радња сматра за правну, по правилу су при том за упорнога скопчане много теже последице; така заблуда може проузроковати телесну повреду или чак и смрт онога који је вршио отпор.

Услед таквих околности изгледа основано, да се самостално проучи питање, какво својство треба да имају службене радње, па да се — код стицаја осталих услова — могу у случају отпора извршити оружаном силом. (НАСТАВИЋЕ СЕ)

Д. В. Бакић

ОДГОВОРНИ УРЕДНИК

ПОКУШАЈ ОДРЕЂИВАЊА ПОЈМА

од

Д-ра Августа Мирички

авног редовног професора права на чешком универзитету у Прагу

(НАСТАВАК)

IV

Изгледа да је сасвим природно, да се при одређивању појма *одговорнога* уред-

ника поће од појма уредника *у опште*, наравно како по начелима логике, тако и у погледу на претходна излагања о правно-историјском гледишту.

Појам *уредника* несумњиво је фактички појам. Он није тек правом створен; њега је, као што Liszt тачно вели, сам живот створио. Свакојако in abstracto могућно је замислити часопис без уредника, на пр. на тај начин, да радови појединих сарадника непромењени, по реду како су послати, буду оштампани у штампаном спису, чији је обим евентуално у напред одређен. Очевидно да у овом случају оно лице, које би примало радове, а по том слало у штампу, не би вршило никакав уређивачки посао, него би у неку руку било meteur en pages.

Ипак би то било стање најпотпуније анархије. Тако руковођеним новинама недостајало би једноставно управљање, дакле један од главних услова за успех једнога предузећа, које је упућено на суделовање већег броја лица. И сама природа ствари, а у толико више данас уобичајено уређење предузећа са задатком издавања новина или часописа, захтевају, с обзиром на начело поделе рада, једно лице, које би имало дужност да скупља материјал за лист, да га испитује и одабира, дакле да садржину појединих бројева одређује и у ред доводи и уз то да — што није безусловно потребно — прилаже и своје сопствене умне продукте. А то је баш задатак одговорнога уредника.

Уредника, сасвим природно, поставља онај, који је основао предузеће новина или од кога другога примио, дакле оно лице, коме у опште припада право, да располаже предузећем. свеједно, да ли ће се то лице назвати издавач, ималац или власник листа. Ово лице може, наравно под претпоставком да је то физичко лице, и само бити уредник или сауредник; али оно може и пренети уредничке послове искључиво на једно или више других лица, а са своје стране одрећи се сваког учешћа у уредништву.

Као што се из овога види, лежи правни основ положаја одговорнога уредника — изузимајући случај кад сам власник предузећа прими на себе уредништво — у његовом уговору, или, тачније речено. у његовом споразуму са власником предузећа новина, којим се на њ баш преноси задатак уредника.

Ако је појам уредника у опште фактичке природе, то се онда показује појам *одговорнога* уредника већ као *правни* појам. Јер он је потекао из потребе правнога живота, из потребе за довољном правном заштитом. Закон наређује, да буде наименован одговорни уредник, и да се на сваком поједином броју периодичнога штампанога списа означи, а евентуално и да се још у напред власти пријави. Дужност именовања одговорнога уредника пада наравно на лице, које је у опште позвано да постави уредника, дакле на подузетника новина (издавача, власника листа).

Само се по себи разуме, да ово именовање не може бити без споразума с именованим лицем, без његовога пристанка, другим речима: ако се хоће да неко буде именован као одговорни уредник, то он онда мора бити прво постављен за одговорнога уредника. И баш у овом *постављању*, у овом *споразуму* између подузетника новина и другог једног лица, које тиме прима место одговорнога уредника, треба гледати — исто онако као што смо код уредника у опште видели — конститутивни елеменат институције одговорнога уредника.

Као одговорни уредник може се дакле именовати само оно лице, које је подузетник новина већ раније за то постављено, само дакле оно лице, са којим се подузетник споразумео, да оно врши функције одговорнога уредника. Свакојако овај се споразум може и *изричито* на тај начин постићи, да неко буде са његовим знањем и без његовога противљења означен као одговорни уредник (код власти или на листу). Подузетник новина (часописа) може несумњиво сам узети на себе и одговорно уредништво, онако као и уредништво. У овом случају има се следствено као конститутивни елеменат сматрати дотична одлука. Наравно, ова одлука да се прими одговорно уредништво, добија правни значај тек тиме, што ће се у спољњем свету на несумњив начин манифестовати, дакле поглавито онда, кад је подузетник новина самог себе као одговорног уредника именовао (власти или на листу).

Али ни у ком случају није одговорни уредник онај, који би као такав био именован без његовога *изрично* или *бар изричито изјављеног пристанка* или чак и поред његовога противљења. Такво именовање очевидно би било противно истини. Ипак то је баш јасан доказ за то, да постављање одговорнога уредника у горе означеном смислу чини конститутивни моменат ове институције.

Мора се признати, да законодавства о штампи само изузетно спомињу овај конститутивни елеменат, т. ј. постављање одговорнога уредника, пошто се она понајчешће задовољавају прописом, да се одговорни уредник има објавити на листу односно и власти. Ипак је нетачан закључак, који се овде онде из тога изводи, да постављању одговорнога уредника не припада значај конститутивнога елемента, и да у овом погледу на место тога можда баш ово именовање долази. Разлог реченој појави има се што више у томе гледати, што је именовање одговорнога уредника сасвим појамно условљено његовим претходним постављањем, и што се ово законодавцу чинило тако природно, да је сматрао за излишно то нарочито истицати. Доказ за тачност овога гледишта пружа аустријски владин пројекат закона о штампи од 1902 године, који тамо, где прописује именовање одговорнога на листу (§ 8. одељ. 1.) и претходну пријаву истога власти (§ 9. ал. 2), ништа не спомиње о његовом постављању, али приликом регулисања случаја кад има више одговорних уредника (§ 8. ал. 2.) на један пут изгледа више инстиктивно — говори о *постављању* више одговорних уредника. Исто се тако говори у § 10. одељ. 3. о постављању заступника одговорном уреднику за време кад је он привремено спречен или неспособан, и то је ова дужност, да се постављање изврши, баш издавачу наложена. Одавде се може изводити, да пројекат и у обичном случају, кад је само *један* одговорни уредник постављен, претпоставља његово претходно постављање.

Из овога што је казано следује, да законско наређивање, да се именује одговорни уредник, садржи двоје: прво одредбу да се има поставити одговорни уредник, и друго пропис, да се постављено лице има означити на листу (а евентуално и доставити власти). Само се и у тексту закона оно друго више наглашава а оно се друго узима као нешто што се тако рећи само по себи прећутно претпоставља. Исто се тако норма, која неистинито именовање одговорнога уредника угрожава казном, тиче не само случаја да је именовано друго лице, а не оно које је одиста постављено, него и случаја да у опште нико није као одговорни уредник постављен.

Али у чему се управо састоји функција одговорнога уредника, какав је његов круг рада по схватању законодавца?

Зацело се то може најбоље видети из *дужности*, које је закон наметнуо одговорном уреднику. Његова је најглавнија дужност старати се о томе, да у садржини штампанога списа не буде ничега, што је кажњиво по казненом законику. Ово „критички инхибитивна контролна делатност“, као што се Löning тачно изражава, несумњиво је најважнији задатак одговорнога уредника, задатак, који је у очима законодавца од толикот значаја, да се у овој функцији, без бојазни да ћемо погрешити, може гледати главни циљ ове установе.

Неки (као Löning) иду тако далеко да, везујући за времена цензуре, гледају у одговорном уреднику неку врсту *добровољнога цензора*, који треба да замени укинутог државног цензора. Али, по моме мишљењу, не треба у овом погледу превидети битну разлику између обе споменуте институције. Јер дужност контролисања од стране државнога цензора потицала је из његовога *службенога положаја као државнога органа*, те је занемаривање ове дужности повлачило за собом исте последице, као и занемаривање службених дужности у опште, дакле принципијелно само *дисциплинске казне*, док се дужност контролисања одговорнога уредника оснива на његовом постављењу у једном *приватном* уговору, које је општим законом прописано и под *криминалну* казну подвргнуто.

(НАСТАВИЋЕ СЕ)

Превео

Д-р Д. Аранђеловић.

КРИМИНАЛНА ПОЛИЦИЈА

(НАСТАВАК)

Пошто је, судећи по свему, злочинац био оно лице, које је наша истрага означавала, одлучили смо се да са резултатом наше истраге упознамо државно тужио-

ништво у Бриселу. Ми смо молили његовог шефа да интервенише, и да ради обазриво и резервисано, предлажући му да употреби нову и позитивну методу. Пошто је требало применити рачун вероватноће у циљу одређивања злочинчевог пута, ми смо тражили да се одреде три стручна вештака, па смо чак означили и личности: генерала Лемана, директора војне академије и нашег најбољег математичара, директора артиљерије и директора војнокартографског института. Зар би ово био први случај да се у криминалним истрагама тражи помоћ од науке и познатих специјалиста? Није ли француски касациони суд, поводом Драјфусове афере, поверио тројици најбољих француских математичара, тројици најпризнатијих геометричара из Академије Наука да испитају научну вредност резоновања славног Бертилоновог рапорта, и није ли усвојио њихово мишљење? Ми смо изјавили брисељском паркету: Ако три стручна ауторитета, које будете консултовали, потврде: да је наша примена рачуна вероватноће легитимна; да су основи нашег рачунања тачни и прецизни; да смо резоновали тачно на основу позитивних и утврђених елемената; да су наши закључци основани; да пут злочинчев мора бити онај који ми означујемо; да се кућа злочина мора налазити у зони и на месту које ми означујемо, онда наредити општи претрес код свију личности које у означеном кварту врше исту професију коју и осумњичени злочинац. Код овог последњег вршите претрес озбиљно и пажљиво, а код осталих само сумарно и више ради форме.

Шта су нам одговорили судски аугури?

Саслушајмо ове одговоре и пропратимо их кратким коментарима:

1. Да математички доказ није у исто доба и доказ правни, и да ниједна порота на свету не би осудила окривљеног на основу математичког доказа. Ми смо начисто с тим да менталитет судски није још достигао ниво праве науке али, је ли могућно, да математички доказ није доказ? По чему би научни доказ, математичко и логичко резоновање, несумњиво тачно, био мање вероватан и истинит, мање правни и убедљив, од неодређених, нетачних, променљивих а често и пристрасних сведочаба, које данас служе као основа, готово искључива, правним осудама? Ниједна порота, веле, не би осудила окривљеног на основу математичког доказа. Зар, међутим, нисмо видели толико њених осуда, изречених на основу медицинског, хемијског и токсиколошког вештачења, о коме она ни појма нема? У осталом, ми нисмо ни захтевали да неко буде суђен, а још мање осуђен, на основу математичког доказа. Никако није било питање о томе, да се сличном доказу прида апсолутна важност, већ да се узме као обичан основ подозрења или као проста претпоставка, и на основу њега отвори редовна и правилна истрага. Док смо ми у њему гледали прост али озбиљан почетак доказа, дотле је државни тужилац у њему видео крај и закључак. Није ли циљ кривичне истраге да дође до истине помоћу свију допуштених средстава? Истрага се обично почиње на основу вероватноће, претпоставке и основа подозрења, па се постепено долази до доказа и проналази кривац. Наш први корак код државног тужиоца учињен је 12. фебруара 1906 год. Да је власт тада хтела радити методично могла је, на основу наших личних истраживања, врло лако доћи до несумњивог доказа, и добити признање од злочинца. Ми смо изјавили: „Пожурите се, јер време пролази. Брзим претресом могу се наћи у домицилу осумњиченог ноге, ципеле и кутија за рад убијене Жане". У место да су нас послушали, претпоставили су да узалудно истражују уображену подводачицу од 20 год. На три дана после наше интервенције, 15. фебруара, злочинац је однео и одбацио ноге и ципеле детиње у Хајзел.

2. У паркету су нам одговорили још и ово; „Ако нам, у место резоновања, донесете доказ или прецизан основ подозрења. Например ако сте Ви или која друга личност видели осумњиченог да је изишао из куће оне ноћи кад је злочин извршен са пакетом под пазухом, или ако сте га видели да је шпартао по кварту у времену вршења злочина..." Несумњиво је, ми то признајемо, да се у елементима сличне сведоџбе налази почетак правог доказа али, треба знати, да су докази материјални, аутентични, непобитни и апсолутно убеђујући врло ретки, и да у радњама претходне истраге најчешће превлађује логично резоновање.

3. Ево, најзад, и последњег одговора;

Услед наше две посете, паркет се, најзад, решио, да се претходно информише, и у овом циљу послао је у домицил осумњиченог традиционалног брисељског полицајца. Полицајац овај ишао је од куће до куће, и са смешном наивношћу понављао ова шаљива питања: да ли овде не станује какво сумњиво лице? Познајете ли какву младу жену од 20 година у сивом „carrik"-у? Имате ли какву сумњу у погледу убиства мале Жане Ван Галк? Да ли можете пружити власти какво корисно обавештење у погледу овог злочина?"

Оштроумни агент, без сумње најбољи у брисељској полицији, њен Шерлок Холмс, врло је брзо свршио свој деликатни задатак изјавивши: да лични опис осумњиченог човека не одговара ниуколико опису убице. И власт се потпуно задовољила овим одговором; она га је примила као јеванђелијску истину и саопштила нам га. Да ли, међутим, постоји ма и једна личност на свету — сведок; полицајац или истражни чиновник — којој је познат позитиван, извесан, детаљан и тачан опис злочинчев? Који је тај који је својим сопственим очима видео, посматрао и познао творца злочина? Ко је дао са апсолутном извесношћу лични опис овог човека? Који је тај који би га могао одмах познати? На сваки начин нико, те је, према овоме, и горњи одговор поличајчев врхунац заблуде и дрскости.

Понашање власти у овој афери и њени, невероватни одговори, изненадили су нас и узбунили. Најправичнији од наших државних министара изразио нам је ово своје мишљење: „Ви сте говорили, радили и учинили вашу дужност. Нису вас разумели, нити су вам следовали, Не остаје вам ништа друго до да напустите ту жалосну аферу. Наша полиција и истражна власт већ одавно дају доказа о својој немоћи и неспособности у кривичној материји. То је јавна опасност. Јавно мњење, које се у нашој земљи тако полагано узбуђује, може се ипак једног дана због тога узбунити и у тренутку неразмишљеног гнева окренути се против власти и применити закон линча према извесним шефовима јавне сигурности. Тада ће бити доцкан за реорганизацију и рад. Видите ли огорчено понашање масе према Д-ру Н. . . . она хоће жртву....."

Били смо се одлучили да послушамо овај мудар савет, и да прекинемо сваки даљи рад по афери Ван Галк, али смо претходно хтели чути још једно мишљење.

Наш одличан правник Пол Жансон разумео је одмах систем наших истраживања. Као човек од науке, упознат је био и са рачуном вероватноће. Пошто смо му изложили елементе нашег убеђења, изјавио нам је ово:

— Истражна власт паркета и истражног судије готово је неограничена. На основу формалне и прецизне изјаве, као што је била ваша, паркет је имао дужност да ради: да одмах узме на испит оптуженог и да поведе енергичну истрагу над њим. Са елементима оне природе, које сте Ви пружили власти, добило би се признање од окривљеног.

Пошто нам је понудио моћну потпору свога великог ауторитета, Пол Жансон нам рече:

„Редигујте једну ноту и један чланак о овој афери. Ноту ћу ја лично предати краљевском прокуратору. Што се тиче чланка, потпишите га Ви; у њему сумарно изложите резултате Вашег истраживања, и означите место и кућу злочина, али не помињите име осумњиченог. Ја ћу чланак однети у уредништво „Веира" и молити његовог директора г. Росела да га публикује. Чим нота и чланак буду готови дођите, па ћемо заједно испитати кварт и на лицу места студирати злочинчев пут и елементе Вашег доказивања".

Одмах смо почели радити на редиговању чланка и ноте за Пола Жансона. али смо се у току рада изенада разболели и тако смо, и против своје воље, морали обуставити посао.

* * *

Сви наши морални закони морају бити измењени у потпуно новом духу. То је једина средство за реформисање наших порочних нарави, које преовлађују у Белгији, и које треба уништити да не би земља пропала. Али, није довољно добити само нове законе, праведне и моралне; потребно је још да они буду примењени мудро и строго. За овај циљ, опет, држави је потребно чиновништво добро регрутовано, интелигентно, способно, правично, морално, беспристрасно, енергично, поштено и у сваком погледу беспрекорно, које никад неће ни помислити да забашурује афере противу морала, у које су умешане више личности.

У службу овако одабраног истражног чиновништва треба ставити полицију не мање честиту, савесну и способну, која ће имати иницијативе и притежавати моћ резоновања, науку и искуство.

(свршиће се)

ИЗ СТРАНОГ СВЕТА

Интересантна парница у Паризу. Ових дана завршена је једна интересантна парница поводом наследства Виконтесе Реневиљ, по рођењу Рускиње. Интересантна је, што су њени законити наследници добили спор противу француске владе, која се појавила као наследник.

Виконтеса Реневиљ, после своје смрти, цео свој иметак од милион франака, оставила је тестаментом архијепископу парискоме. Но овај из непознатих разлога није се хтео примити тог огромног наследства. Кад је се он одрекао наследства, онда се као наследник појавила француска држава, базирајући то своје право на томе, што завештатељка у своме тестаменту нарочито искључује законите наследнике, а после отказа архиепископовог, француска држава полаже право наслеђа, сматрајући да је Виконтеса умрла без наследника.

После тога фамилија покојне Виконтесе, њена сестра госпођа Шерметева и њен сестрић г. Петрово-Соловово, преко свог адвоката пријаве се као законити наследници. Поред осталих доказа, њихов адвокат изнео је и тај, да је покојница лично била расположена према архијепископу, већ самим тим што га означује за свога наследника, а да је нарочито гајила антипатије, према француској држави, чији је републикански систем, који данас влада вазда осуђивала. За потврду тих својих навода, пуномоћник наследника, приложио је масу писама покојничиних, из којих се јасно види горе наведено, додајући при том: „било би апсурдно, било би потпуно преиначење воље покојничине, кад би њен новац, који она оставља архијепископу, припао републиканској држави, коју она безмерно мрзи".

Ова парница изазвала је читаву буру разног тумачења у Паризу, и сви су са нестрпљењем очекивали решење суда, које је ових дане донето у корист сестре и сестрића покојне Виконтесе.

А. Ј. А.

ПОУКЕ И ОБАВЕШТЕЊА

Учињена су нам ова питања:

I

Суд општине гунцатске у срезу гружанском, актом својим Бр. 1411, пита:

„Суд овај саставио је буџет о приходу и расходу ове општине за 1910. годину, који је и општински одбор одобрио. По овоме буџету предвиђен је за покриће расхода и прирез општински од 49·98%.

Како је по чл. 131. закона о општинама предвиђено, да се буџети општински, по којима прирез није већи од 50%, не износе на одобрење пред општински збор, то је суд овај буџет, пошто га је одбор одобрио — послао надзорној власти, а ова окружном одбору — на одобрење.

Окружни одбор округа крагујевачког, примедбом својом од 13. октобра т. г. Бр. 901, враћа овај буџет општинском суду са наредбом, да суд овај буџет изнесе још и пред општински збор на одобрење, позивајући се на чл. 32. тач. 2. закона о општинама (који члан апсолутно нема никакве речи и појма о буџетима).

Са изложеног суд моли уредништво за што скорије објашњење у своме листу о томе: да ли је правилна радња — наредба окружног одбора по овоме, или не? и зашто је прописан чл. 131. зак. о општинама, кад окр. одбор њему противно наређује; а опет чл. 132. зак. о општинама каже, да збор решава о буџету по коме је већи прирез од 50%.

Јест да чл. 167. Устава земаљског говори, да се никакав прирез општински не може установити без одобрења општинског збора; — али трећи став овога члана опет вели, да ће закон одредити у којим ће случајевима бити потребно за те приreзе одобрење које државне власти, као што је то чл. 131. зак. о општинама и одредио."

— На ово питање одговарамо:

И господин Министар Финансија у распису своме од 16. фебруара ове године Б.Пр.Бр. 234. и Државни Савет у одлуци својој од 7. октобра ове године, Бр. 9495, која је штампана у бр. 39. овога листа, стоје на томе гледишту, да и они општински буџети, у којима је општински прирез до 50% процента, морају ићи пред општински збор ради одобрења.

За овакво гледиште они налазе разлога у томе, што чл. 167. Устава изречно вели, да се не може установити „*никакав општински прирез без одобрења општинског збора*", и што се то право збору даје и тачком 2. чл. 33. закона о општинама, те је, према томе, вели, чл. 131. закона о општинама противан уставним наређењима и поменутим наређењима закона о општинама. Ми не делимо предње мишљење из ових разлога:

Истина је, да уставна наређења гласе онако, како је напред изнесено, али се ипак треба поступати по чл. 131. закона о општинама, јер су законодавцу била позната ова уставна наређења, па кад је он ипак донео онакву одредбу у чл. 131. онда се мора узети да је он нашао да овако треба разумети чл, 167. Устава, или да је свесно повредио овај уставни принцип из обзира целисходности, јер се зна, да су због тога, што су раније буџети изношени пред општински збор, две трећине општина остајале без буџета преко целе године.

Кад се овако стоји с једне стране пред Уставом, који поставља једно правило, а с друге пред доцнијим законом, који од овога правила одступа, онда се судија и сваки онај државни орган, који има да примењује доцније донесени закон, мора држати закона, а не Устава.

Он чак нема права да испитује: да ли закон одговара Уставу или не, чим је закон донесен од надлежних законодавних фактора, па прописно и промулгиран и обнародован.

Јер, ако би се то право дозволило, онда би у примени закона настала анархија, јер би један орган нашао да известан закон одговара уставним наређењима а други не; један да је законодавац могао одступити од уставнога наређења а други не, и тако би могло доћи до невероватне разлике у примени.

У науци ово питање више није спорно, јер се, као што рекосмо, спори свакоме да резонује о томе: да ли је један закон уставан или не, него се он мора строго вршити како је донесен од законодавних фактора.

У овом овде случају члан 131. јасан је, јер он искључује свако учешће општинског збора, кад општински прирез за подмирење општинских издатака, не прелази 50% према суми непосредног пореза.

Он чак није у сукобу ни са чл. 33. т. 2. поменутога закона, јер се овде говори о праву збора кад прирез прелази суму од 50%.

То се јасно види из последњег става чл. 33. закона о општинама, где се вели, да „*решење* општинског збора о прирезу *преко стопе одређене овим законом*, важи кад га одобри" и т, д.

У целом, пак, закону стопу прireза одређују само чл. 131, и 132, те се, према томе, јасно види, да је овде реч само о прирезу из чл. 132, пошто њему није одређен максимум а као минимум узима се онај из чл. 131.

У осталом, чл. 33. не би могао бити никава сметња за примену чл. 131, ни по томе, што би се узело да су ова два законска наређења у колизији, и онда би важило оно из чл. 131. као доцније, под претпоставком да је то воља законодавца.

Овако, дакле, ми мислимо; али како је ово само субјективно наше мишљење, које није обвезно ни за кога, а надлежни, опет, фактори, мисле друкчије о томе. онда тај суд мора да изврши наређење старије власти и да буџет изнесе пред збор, а одвојено од овога може да учини званичан предлог преко своје надлежне власти, да се ово питање поново процени од надлежних фактора.

II

Суд општине биновачке актом својим Бр. 1213, пита:

„Суд овај, пресудом својом од 27 августа тек. год. № 943, осудио је Рад. П. С. из Др. на плаћање порезе у 50·55 дин. на имање у месту зв. „Г...." атару општине ове за пр. 1909 год. са накнадом спорне таксе.

Пресуда ова донета је на основи Чл. 18 „Зак. о неп. порези."

Осуђени Рад. П. С. изјавио је жалбу на горњу пресуду Првостеп. Смед. Суду; но овај је вртио ову са пом. жалбом и осталим актима овоме суду, не расмотривши пресуду из разлога: да суд није надлежан да пресуде овакве природе решава, са наређењем да је суд пошље на решење надлежној за то власти.

Моли се уредништво за обавештење:

1. Која је то надлежна власт за решавање, кад није Првостепени Суд?

2. Кад је жалиоц своју жалбу адресовао на Првостеп. Суд, то онда да ли је овај спор грађански или се друкше сматра, и ма какав да је, сада би му жалба била неблаговремена а пом. пресуда извршна.

Моли се уредништво, да у своме првом наредном броју одштампа ово обавештење, је је ствар хитне природе, а поглавито за наплату порезе.«

— На ово питање одговарамо:

Ако је овде био поведен грађански спор у смислу § 6. грађанског судског поступка, онда је првостепен суд био дужан да разматра пресуду према § 20 поменутога закона.

Ту надлежност није могла да измени ни она околност, што се суд позвао на чл. 18. закона о порезу, јер је ова одредба додирнута само у толико, у колико она поставља правило: ко плаћа порез на спорно земљиште.

Ако је, међутим, овде административни порески спор, онда општински суд није ни био надлежан да доноси одлуку, него пореско одељење.

Да би се о овоме чуло мишљење целога првостепеног суда, нека тај суд да противразлоге.

Други пут, кад суд тражи обавештење, нека јасније престави стање ствари, како би се могао давати прецизан одговор.

ОДЛУКЕ ДРЖАВНОГ САВЕТА И КАСАЦИОНОГ СУДА

Одлука опште седнице Касац. Суда.

Дело убиства, може се и без протокола секције утврдити и другим доказним средствима, али само што та друга доказна средства за постојање дела морају бити у тесној и непосредној вези једно са другим и са делом, које се суди; да једни друге откреиљују и допуњују; да се једни из других као логичне последице јављају и управо да се сви ти докази јављају као једна целина.

(свршетак)

Ислеђеним околностима овог дела несумњиво је утврђено: да је покојна Р. за време живота патила од епилепсије. То утврђује и сведоџба меродавног сведока г. Др. В. П. лекара (224 крив. пост.) а и Г. и. С. П. И кад ово стоји као утврђено, а међутим је у медицини утврђено: да смрт може наступити код лица која пате од епилепсије и у моменту кад ова наступа и траје — да је тада лицу свест нарушена, као што се и по сведоџби сведока С. ж. љ. Ш. и љ. ж. Љ. П. (које тврде да Р. нешто мрмори) и код пок. Р. јавило; и кад се узме да је медицинском науком утврђено: да мишићи руку и ногу постану седишта трзања, који су резултат осећања бола — онда се може објаснити неправилан положај доњих удова покојне Р. у каквом су је стању нашли сведоци Н. С. и М. Исто тако, а са тих разлога може се објаснити и та појава: што су горе именовани сведоци затекли покојну Р. са исплаженим и задебљаним језиком, јер је медицинском науком утврђено: да се и при нападу епилепсије ови исти знаци јављају, пошто се и ту јавља гушење, — у ком случају се језик исплази, а стојећи под утицајем ваздуха и задебља, а услед бржег кружења крви у телу, крв се излије и смрт наступа, па се услед тога и могле опазити модрице око врата покојне Р. за које није искључена могућност да су просте мртвачке пеге.

Према томе кад се ове појаве које су сведоци Наста, Симка и Лепосава приметиле и код покојне Р., јављају и код лица која пате од епилепсије, а међутим и покојна Р. патила је од епилепсије. — онда суд не може узети да су те појаве *карактерне* код овог дела, не може давле узети *за извесно* да су те појаве једино и само последице узрока дављења. јер се овде за те појаве утврђује и други могући узрок смрти — епилептичан напад.

Најзад сведоџбе сведока Ч. М. и Ј. Ч. не могу бити доказ за постојање дела, јер су они код суда порекли и образложили то порицање свог исказа даног код полициске власти. С њима отпадају и сведоџбе свију оних сведока о томе шта су ови сведоци пред њима причали.

Нема дакле ни једног основа изнетог за утврђивање дела убиства дављењем да није доведен у сумњу. Сумња је комплексно осећање, а састоји се из одобравања, противљења и трећег осећања које у себи садржи од једног и другог, али се по квалитету од оба разликује. Суд се упушта у психолошку анализу осећања сумње. за то што у свакој унутрашњој вољној радњи без које не може бити спољашње, има од психичних елемената не само представа него и осећања. Кад постоји осећање сумње у унутрашњој, онда одговарајућа спољашња вољина радња, — изјава воље — не може имати позитивну садржину. Према томе суд у овом случају на основу свега изложеног не може рећи да постоји убиство извршено дављењем, него на против да то дело не постоји, пазећи на општи и ако нигде изречно не исказани правни пропис.

Према оваквим противразлозима суда Касациони Суд у својој општој седници од 3. Јуна 1909 год. № 6593 нашао је да је решење првостепеног суда на закону основано, а да не стоје примебе I. одељења Касац. Суда, и зато је поменуто решење и оснажио.

М. Л. Р.

СЛУЖБЕНЕ ОБЈАВЕ

УХВАЋЕН ЈЕ

Станко Поп—Димитријевић, из Кичева, чију смо потерницу изнели у 39 броју ухваћен је.

ТРАЖИ СЕ

Настасија — Цуна — ћерка **Дине Таље,** Циганина из Триброда, чију слику доносимо, нестала је пре три месеца. Она је стара 18 година 'малог раста, црномањаста, од особених знакова има: на средњем прсту леве руке рану од чира. — Акт начелника среза рамског Бр. 16374.

ПОТЕРЕ

Никола Ипер, трговачки агент, проневерио је 20000 круна, па затим из Пеште побегао са својом љубазницом **Илоном Пик.** Он је родом из Коморна, стар 43 година, вере мојсијеве, ожењен, средњег раста, плећат, смеђе косе, обрва и трепавица црних, обријан, елегантно одевен, при ходу мало погурен, сем мађарског говори немачки и енглески. Илона је стара 28 година, неудата, средњег раста, смеђе косе, обрва и трепавица црних, стаса витког, елегантног одела — Акт Управе града Београда Бр. 39079.

Војин Стојић, из Бобове, који одговара за крађу, побегао је из среског затвора. Он је стар 16 година, плав, лица округлог, у сељачком, оделу. — Депеша начелника среза ресавског Бр. 19618.

Љубомир Јоксимовић, млинарски раденик, украо је из Акционарског млина један сребрн сат са три капка и ланцем од никла, па затим побегао. Он је стар 28 година, добро развијен, великих црних бркова, очију црних, обријан. — Акт комесара топчидерске полиције Бр. 3358.

Милан Цвијовић, кафански момак, извршио је крађу у Крушевцу, па затим побегао. Он је стар 21 годину, високог раста, плав. — Депеша начелства округа крушевачког Бр. 24859.

Жарко, звани „**Молер**“, коцкар и варалица, који одговара за више крађа и превара, побегао је из воза између Параћина и Ћићевца скочивши из воза, којом се приликом морао повредити. Он је стар 30 година, висок, смеђ, дугих бркова, на себи је имао дугачак зимски црни капут а на глави браон шешир. — Депеша комесара нишке железничке полиције Бр. 191,

Тодосије Вујашанин, родом из Турске, покрао је свога газду Љубомира Милошевића, из Новог Села, па затим побегао. Он је стар 24—25 година, у лицу плав, средњег раста. — Депеша начелника среза трстеничког Ба. 19162.

Препоручује се полицијским и општинским властима, да за овим побеглим лицима учине најживљу потеру, и у случају проналаска стражарно их упуте власти која је потерницу издала, с позивом на означене бројеве акта или депеша.

НЕСТАЛА СТОКА

Радосаву Степановићу, из Ливадице, украдена су два вола, један длаке беле а други плаве. — Депеша начелника среза моравског округа пожаревачког Бр. 17087.

Штампа Крал. Срп. Државне Штампарије уредник Милорад А. Вујичић.

БРОЈ 43. У БЕОГРАДУ, НЕДЕЉА 14. НОВЕМБРА 1910. ГОДИНА VI

ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК

СЛУЖБЕНИ ЛИСТ МИНИСТАРСТВА УНУТРАШЊИХ ДЕЛА

„ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК“ излази једанпут, а према потреби и више пута недељно. Претплата се полаже у напред, и то најмање за пола године код свију полицијских власти, и износи: 20 динара на годину за државна и општинска надлештва, а за све друге претплатнике у опште 12 динара годишње. За иностранство: годишње 24, полугодишње 12 динара у злату. Појединн бројеви **„Полицијског Гласника“** не продају се. Рукописи се не враћају.

СЛУЖБЕНИ ДЕО

Његово Величанство Краљ Петар I. благоволео је, на предлог Заступника Министра Унутрашњих Дела, Министра Финансија поставити:

за начелника друге класе среза расинског Љубисава Т. Грковића, начелника исте класе среза заглавског, по службеној потреби;

за начелника друге класе среза таковског Радомира Новаковића, секретара исте класе начелства округа смедеревског по службеној потреби;

за начелника друге класе среза космајског Петра Милићевића, секретара исте класе начелства округа крагујевачког, по службеној потреби;

за начелника треће класе среза заглавског Николу Ст. Вељковића, писара прве класе Министарства унутрашњих дела;

за секретара друге класе начелства округа смедеревског Милана Пантелића, начелника исте класе среза таковског, по службеној потреби;

за секретара треће класе начелства округа крагујевачког Милорада Петровића, полицискот писара прве класе Управе вароши Београда;

за полицискот писара прве класе среза врачарског Младена Банића, полицискот писара исте класе среза посавског, округа београдског, по службеној потреби;

за полицискот писара друге класе Управе вароши Београда Душана Живковића, полицискот писара исте класе среза грузанског, по службеној потреби;

за полицискот писара друге класе среза мачванског Милутина Д. Тадића, полицискот писара исте класе среза поцерског, по службеној потреби;

за полицискот писара друге класе среза посавског, округа београдског, Љубомира Марковића, полицискот писара исте класе среза качерског, по молби;

за полицискот писара треће класе Управе вароши Београда Милована Чолића, полицискот писара исте класе среза врачарског, по службеној потреби;

за полицискот писара треће класе среза јасеничког, округа смедеревског, Владимира Тасића, полицискот писара исте класе среза беличког, по службеној потреби;

за полицискот писара треће класе среза беличког Михаила Ж. Мијушковића, полицијског писара исте класе Управе вароши Београда, по службеној потреби;

за полицискот писара треће класе среза јадранског Живојина Радовића, полицискот писара исте класе начелства округа подринског, по службеној потреби;

за полицискот писара треће класе среза качерског Михаила Димитријевића, свршеног правника; и

за полицискот писара треће класе начелства округа ваљевског Драгољуба Црнчевића, свршеног правника.

Из канцеларије Министарства Унутрашњих Дела, 4. новембра 1910 г. у Београду.

Његово Величанство Краљ Петар I. благоволео је, на предлог Заступника Министра Унутрашњих Дела, Министра Финансија поставити:

у Министарству Унутрашњих Дела:

за писара треће класе Светолика Ђ. Гајића, писара четврте класе истога Министарства; и

за писара пете класе Косту Ј. Симића, практиканта истога Министарства.

Из канцеларије Министарства Унутрашњих Дела 10. новембра 1910 г. у Београду.

Указом Његовог Величанства Краља Петра I. на предлог Заступника Министра Унутрашњих Дела, Министра Финансија, а по саслушању Министарског Савета решено је:

да се Атанасије Црвенић, полицијски писар друге класе среза лесковачког, на основу § 76. закона о чиновницима грађанског реда, отпусти из државне службе.

Из канцеларије Министарства Унутрашњих Дела, 4. новембра 1910. г. у Београду.

Указом Његовог Величанства Краља Петра I. на предлог Заступника Министра Унутрашњих Дела, Министра Финансија, а на основу чл. 6. закона о местима, решено је:

да се место Чукарица, које долази у састав општине жарковачке, у срезу врачарском, по изјављеној жељи његових становника прогласи за село под називом „Чукарица“.

Из канцеларије Министарства Унутрашњих Дела, 5. новембра 1910 год. у Београду.

СТРУЧНИ ДЕО

О ПРОДАЈИ ЗА ИЗВРШЕЊЕ ОДЛУКА СУДСКИХ

(НАСТАВАК)

Овако, у главном, треба схватити и §. 656. нашега Грађ. Законика, што значи да, код нас, купац може положити куповну цену све дотле док продавац није тражио раскид уговора. Неактивност продавчеву, у овом погледу, треба тумачити у том смислу да он жели да уговор одржи у снази, то јест да жели да се уговор изврши. И овакво тумачење ћутања продавчевога је основано: пошто се уговори праве зато да се испуне, зато да уговарачи добију оне економске користи које су се, приликом закључења уговора, имале у виду, сасвим је природно и логично пасивност продавчеву, после рока за исплату продајне цене утврђеног, интерпретирати пре у смислу одржања него раскинућа уговора.

Ситуација се, међутим, мења, ако је, противно овој претпоставци која ће, несумњиво, у већини случајева бити тачна, продавац манифестовао своју вољу да се користи правом које му даје § 656. Грађ. Зак., то јест да тражи раскид уговора. Одмах да приметимо да, слично ономе што смо видели у француском праву, продавац ту вољу мора манифестовати тужбом поднесеном суду, па да се може рећи да је он, између она два права која су му стајала на расположењу према §-у 656. Грађ. Зак., изабрао оно друго, то јест право на раскид уговора.

Али ми даље од овога не бисмо смели ићи; поименце, од онога тренутка када продавац подигне тужбу за раскид уговора, купац нема право више на полагање цене. Може само бити говора о теме: да

ли не треба још тражити и то да је тужба продавчева предата на одговор односно саопштена туженоме купцу (§ 104. и § 13.), питање у чије расправљање ми овде не можемо улазити.[1]) § 656. вели да продавац, кога купац није измирио, има право „продају покварити", и то право он врши подизањем тужбе. Законодавац не тражи да је судска одлука, којом је захтев продавчев уважен, постала извршном. Продавац је, самим подизањем тужбе, уговор раскинуо, и судска одлука, која по правилу, и иначе, има само декларативно (а не стваралачко) дејство: то јест она само констатује да је продавац раскинуо уговор, раскид на који је он, то претпостављамо, имао право. Према томе, купац не би могао, као што би му то право дали француски јуристи, положити куповну цену за време трајања спора, све док одлука, о раскиду уговора, не би постала извршном, ово тим пре што, у нашем праву, суд не би имао власт дати купцу, и поред тога што је продавац тражио раскид уговора, један нов почек за полагање цене, власт коју чл. 1184. Франц. Грађан. Зак. признаје француским судовима.[2])

Ово што смо до сада казали, односно момента до кога купац који је у доцњи може положити цену, за обичан уговор о продаји и куповини, имамо сада да применимо и на јавну продају. Купац има правне могућности да положи излицитирану цену све дотле док извршна власт не одреди, по §-у 484., нову продају. Одређивање нове продаје од стране те власти, која је, као што знамо, овде пуномоћник поверилаца који су тражили принудну наплату и дужника,[3]) еквивалентно је оној тужби за раскид уговора на коју, по § 656. Грађ. Зак., има право неплаћени продавац код обичнога уговора о продаји и куповини. Све до тога момента купац може излицитирану цену положити: као год што се, код обичног уговора о продаји и куповини, узима да неизмирени продавац, који није још тражио раскид уговора, прећутно хоће да уговор у снази одржи и пристаје да га купац, и после рока одређенога за исплату куповне цене, измири, исто тако треба узети да и извршна власт, тиме што, по истеку онога рока од шеснаест (три) дана, не одређује другу продају, даје на знање купцу на лицитацији да он има још времена да излицитирану цену положи.

Оваква солуција је, по нашем мишљењу, несумњиво тачна све дотле док још није протекао онај рок од месец дана у коме је извршна власт, по §-у 484., дужна одредити нову продају, за случај да купац није, у року у §§-има 483. и 507. означеним, исплатио излицитирану цену. Законодавац је, у §-у 484., дао овлашћење извршном органу да може, по истеку тога рока од шеснаест (три) дана, чекати купца, за измирење излицитиране цене, још један месец дана, овлашћење које веже и повериоца и дужника (продавца на јавној продаји), јер, као што смо то већ приметили, овде имамо један пример законског пуномоћства, дакле таквог пуномоћства чије границе не постављају пуномоћник ни властодавац већ сам законодавац. Наравно, да извршни орган може тај рок од месец дана, у коме купац још може излицитирану цену положити, смањити, одређујући нову продају пре његовога истека: § 484. поставља само максимум времена које сме протећи од истека онога рока од шеснаест (три) дана до одређивања нове продаје, максимум који извршна власт може али не мора исцрпсти.

Сумњив је, пак, овај случај: онај рок од месец дана протекао је а власт извршна још није одредила нову продају. Да ли и тада купац има право да положи излицитирану цену? На овај случај ћемо се мало ниже вратити.

б.[0] *Друга продаја је одређена.* Пошто купац није у оном року од шеснаест или три дана положио излицитирану цену, извршна власт је, било у року од месец дана по истеку тога рока (§ 484.) било доцније, одредила нову продају. Ми смо горе већ казали да, после одређене друге продаје, купац нема више права да положи излицитирану цену и да купљено добро за себе сачува: ово ће сада отићи другом, највећем понуђачу на новој лицитацији, ако, то јест, он своју обавезу испуни.

Ову солуцију нисмо дали нити дајемо на основу одредаба Грађ. Судског Поступка, јер је овај Законик овде и сувише непотпун. Ми смо њу, подсећамо, дали, и дајемо је, на основу Грађ. Законика, а специално на основу §-а 656., узимајући да је одређивање нове продаје еквивалентно тужби за раскид уговора и да оно има, у погледу питања којим се овде бавимо, исто правно дејство.

Овако је, у главном, и у Аустријском Праву. О поновној продаји (Wiederversteigerung) говоре §§-и 154. и 155. Exekutionsordnung-а од 1896. год., и од та два прописа, први, § 154., вели да, ако купац не положи на време и пуноважно („rechtzeitig und ordnungsmässig")[1]) излицитирану цену, одредиће се, на захтев заинтересованих, нова продаја на трошак и ризик небрижљивога купца, т. ј. купца на првој продаји („auf Kosten und Gefahr des säumigen Erstehers"). Али овај купац може платити цену коју је понудио и тако поновну продају задржати и одстранити све дотле док не истекне рок за жалбу против одлуке судске којом се одобрава друга продаја („Die Wiederversteigerung unterbleibt, wenn der säumige Ersteher vor Ablauf der Frist zum Rekurse gegen die Bewilligung der Wiederversteigerung die rückständigen, durch Barerlag zu berichtigenden Meistbotsraten samt Zinsen bei Gericht erlegt"). Међутим, када одлука судска о одобрењу нове продаје постане извршном, тада, вели даље исти § 154., прва продаја губи своју важност („Mit Rechtskraft der Bewilligung der Wiederversteigerung verliert die erste Versteigerung ihre Wirksamkeit"), што значи да, после тога момента, купац на првој продаји не може више положити излицитирану цену.[1])

(НАСТАВИЋЕ СЕ)

Ж. Перић

Полицијска техника на универзитету у Лозани

(СВРШЕТАК)

Од свију побројаних предмета најважнија је, разуме се, Полицијска Техника у ужем смислу, која обухвата највећи, најзанимљивији и најпрактичнији део полицијско-техничких студија. У обим њеног теоријског и практичног изучавања и испитивања спада:

а). *Историја злочинаца*: њихово регрутовање, њихов живот, њихове особине, навике и обичаји, начини њиховог рада, њихова оруђа, њихов језик (арго) и т. д.;

б). *Подела и удружења злочинца*: професионални и случајни, специјалисање професионалних злочинаца, интернационална удружења (банде), апаши, камора, мафија, моноар (у Америци) и т. д.;

в). *Криминалитет*: теорије о злочинима, италијанска школа (критичка студија), криминалитет малолетника и његови узроци (пропадање фамилијарног живота по већим варошима, ослабљење дисциплине, недовољан надзор у школи, радионици, на улици и т. д.), ослабљење репресије у опште и т. д.;

г). *Специјално обележје важнијих и чешћих кривичних дела*: убиства (све врсте), пожар, фалсификати, преваре, крађе (све врсте), утаје и т. д.;

д). *Идентификовање злочинаца и предмета кривичних дела*: фотографија обична и судска, живе слике, боја очију, особени знаци (физички недостаци, белеге, посекотине, тетовирани и професионални знаци, етничке и антрополошке особености), *антропометријско мерење*,[2]) дактилоскопија и психичка идентификације по методи Отоленгијевој;

---

[1]) Принцип је да, када закон само једнострано изјављеној вољи даје правно дејство, као што је овде случај, та воља, да би то дејство произвела, треба да је саопштена ономе према коме она има да дејствује: за овога се не може казати да је нека воља манифестована, изјављена, за коју он не зна. За њега је таква воља исто што и неисказана мисао, намера.

[2]) Наравно, да би продавац могао, и после подигнуте тужбе за раскид уговора, примити цену од купца и тако уговор одржати у снази, али он то *може* а *не мора* чинити.

[3]) У истом смислу, то јест да је, код јавних продаја, власт извршна пуномоћник поверилаца (односно дужника), М. Стојановић, у његовој напред наведеној расправи: *Јавна продаја непокретности и обавеза купца на њој који цену не положи*, и Мих. Талић, у његовој студији: *О одговорности купаца за накнаду штете код јавних продаја (у Архиву за Правне и Друштвене Науке*, год. 1906., св. од 25. Марта).

[1]) Аустриски Закон о Извршењима много је либералнији у погледу рока у коме купац на лицитацији има да измири излицитирану цену. По § 152. тога Закона, који, са §-ом 153., говори о полагању излицитиране цене (Berichtigung des Meistbotes), купац је дужан, у року од четрнаест дана од дана када одлука судска о досуди пописаног добра купцу постане извршном („nach Rechtskraft des Zuschlages"), положити једну четвртину цене а остатак у року од два месеца, рачунајући, опет, од истога момента. Истина купац је дужан платити, на цену, интерес од дана куповине до дана плаћања („vom Tage der Erteilung des Zuschlages bis zum Erlage").

[1]) *Die Exekutions-Ordnung*, S. 362 à 364, Manz'sche Gesetz-Ausgabe, Sechster Band, Dritte Abteilung.

[2]) Антропометријско мерење обично се, бар код нас, идентификује са целим системом Бертилоновим,

ђ) *Топографско и фотографско исшшшвање места злочина:* увиђај, скицирање плана, фотографисање (метричка фотографија), откривање и фиксирање видљивих и невидљивих трагова и отисака оруђа, ногу, прстију, крви и т. д.

е) *Исшшшвање леша и утврђивање идентитета непознатих лешева;*

ж) *Исшшшвање и поређење сумњивих и лажних докумената, банкнота, печата* и сва *полицијско-судска вештачења* у опште;

з) *Методично вођење истрага:* прибирање података на месту злочина, лешу, предметима злочина, помоћу сведоџаба, и личних обавештења; реконституисање сцене злочина; анализање прикупљених података и формирање хипотеза; испитивање окривљеног, и

ј) *Организација криминалне полиције.*

Теоријско и учавање *Полицијске Технике* у тесној је вези са практичним радовима у нарочитим *лабораторијумима,* или боље рећи оно је немогућно без ових. Полицијско-технички лабораторијуми, по тврђењу др. Рајса, помоћници су полиције и суда, а задатак им је *да помоћу научних метода — међу којима фотографија заузима врло важно место — на месту извршеног злочина, помоћу свог стручног иерсонала, изналазе и констатују све материјалне трагове који могу, услед примене научних метода, довести до проналаска кривца;* даље: *да идентификују творце злочина или преступа помоћу свију врста отисака; да откривају фалсификате и лажне модификације на документима свију врста* и, најзад, *да врше сва полицијско-судска вештачења у циљу изналажења материјалне истине.*

Полицијско-технички лабораторијум у Лозани постоји још од 1892 г. и њиме, разуме се, управља д-р Рајс, као професор Полицијске Технике. Лабораторијум је потпуно модерно уређен и снабдевен свима потребним апаратима: *фотографским* (1 обичан и 1 Бертилонов метрички апарат за снимање места злочина и лешева, 1 за увеличавање, 1 за обична снимања, 1 за снимање докумената и 1 ручни), *микроскопом,* за *микрофотографију, стереоскопију* и *пројекцију,* и материјалом за откривање и фиксирање свију врста отисака, међу којима су најделикатнији невидљиви отисци прстију. Уз ово, разуме се, иду врло лепо уређен *криминални музеум* и савремена *стручна библиотека.*

Д-р Рајс је званични вештак (експерт) за кантон Во (Vaud), и као такав излази на лице места приликом сваког важнијег злочина, испитује и констатује што је од користи по истрагу, па о свему подноси надлежној власти писмен рапорт, у коме излаже своје опсервације и, махом, означује правац истраге.

Материјални трагови, откривени и фиксирани на месту извршеног злочина (отисци ногу, прстију, оруђа и т. д.) испитују се и изучавају у самом лабораторијуму, а резултат овог истраживања, који често доводи до идентификовања злочинца, саопштава се надлежној власти у детаљном и мотивисаном рапорту, уз који се обично прилажу и потребне фотографије и микрофотографије, или у гипсу изливени отисци ногу и осталих трагова.

Поред овога, а у својству званичног вештака, г. Рајс у своме лабораторијуму врши важнија полицијско-судска вештачења за целу Швајцарску, а по некад и за иностранство (нарочито кад је у питању вештачење лажних докумената и новчаница). Од ових вештачења најобичнија су и најчешћа: упоређење и вештачење сумњивих или лажних рукописа лажних новчаница, печата и т. д.; вештачење експлозива, оружја и оруђа, испитивање крвних мрља, отровних материја и тако даље.[1])

У надлежност г. Рајса, као директора полицијско-техничког лабораторијума, спада још и индентификовање непознатих лешева, при коме се он служи својом сопственом методом да би лешу што више дао из лед живе личности.

Као што се из свога види, радови који се обављају у једном полицијско-техничком лабораторијуму веома су важни и разноврсни, те с тога захтевају, бар од шефа лабораторијума, многобројна и специјална знања. Њихова практична корист међутим, неоспорна је и, као таква, нарочито истакнута на већ поменутом туринском конгресу.

Трошкови око инсталисања једног добро уређеног полицијско-техничког лабораторијума износе до 8000 динара.

* * *

Поред универзитета у Риму и Лозани Полицијска Техника предаје се, истина у мањем обиму, у нарочитим полицијским школама које, као што смо поменули, постоје готово у свима већим центрима, и које су се до сада показале као веома практичне и корисне. Тако се у Паризу, а у Бертилоновом одељењу за идентификацију већ годинама обучавају полицијски органи у систему идентификације, а од 1908 год. у париској префектури установљен је нарочити курс за млађе истражне органе.

У Мадриду је нарочитим декретом установљена (1903 године) криминолошка школа у којој се, поред идентификације, изучава још Кривично Право, Криминологија, Криминална Антропологија ит.д.

Специјална предавања за полицијске органе још постоје у Лондону, Петрограду, Берлину, Бечу, Букуреште, Копенхагену, Кристијанији, Стокхолму, Бриселу, Лијежу, Њујорку, Аргентини, Бразилији, Чили на, најзад, и у Цариграду.[1])

Што се тиче личности, које треба да буду упознате са Полицијском Техником, ево шта о томе вели д-р Рајс:

„То су, сасвим природно, на првом месту, специјални вештаци, који имају дужност да помажу истражну и полицијску власт у њиховим истрагама. . . .

Извесни одељци Полицијске Технике, нарочито они о идентификацији и траговима, потребни су полицијским агентима, чија стручна спрема, нарочито оних у служби сигурности, мора бити савршенија и потпунија ако желимо да у борби са злочинцима имамо успеха.

Најзад, то су будуће судије, истражне судије, па чак и адвокати, који ће имати нарочите користи од изучавања Полицијске Технике. Ми никако не претендујемо да од њих створимо специјалисте, способне за вештачења према свима правилима науке, али желимо да им покажемо свет који ће имати да суде, оптужују или бране у својим будућим каријерама. Ми ћемо их упознати са начином рада разних категорија злочинаца да би, још у самом почетку, знали пут којим треба ићи да би открили злочинца. Упознавајући се са разним методама за откривање фалсификата, будући судија или истражни чиновник биће у стању да контролише рапорт вештака, кога је сам одредио да му открије материјалну истину, и знаће колику вредност треба поклонити овом рапорту. Исто тако и адвокат имаће интереса да оцењује резоновање вештака специјалисте, а он ово неће моћи чинити ако не буде упознат са принципима научних метода вештачења у области Полицијске Технике.

Судије, истражни чиновници и адвокати на овај начин знаће кад треба да се обрате вештаку за помоћ и са колико изгледа на успех. Знања полицијске технике веома су корисна — ми чак велимо неопходно су потребна — будућим људима од закона".[2])

Као што је већ познато, од наших истражних полицијских органа не тражи се никаква стручна спрема, а до пре неколико година није се тражила ни најмања општа спрема. Са врло малим изузетком код нас се, нарочито у унутрашњости, истраге још воде шаблонски и без икакве методе, а о каквој примени савремене Полицијске Технике већ и да не говоримо. Не треба се, према овоме, ни мало чудити, што је од 20.000 најтежих кривичних дела (убиства, детоубиства, покушаји убиства, разбојништва, паљевине, злона-

---

а то је скоро погрешно. Идентификовање по Бертилоновом систему никад се не врши по мерама, већ на основу *живих слика* и *особених знакова,* а мере служе само као помоћно средство за *класификирање* испуњених картона. На практичну вредност и циљ Бертилоновог система апсолутно је без утицаја да ли ће се картони у будуће класификирати по антропометријским мерама или по отисцима прстију — што у последње доба многи предлажу — или и по једнима и по другима што би, по мишљењу д-р Рајса, било најбоље и најсигурније. Опште је мишљење свију радника на пољу идентификације, да се ово питање дефинитивно расправи на једном међународном конгресу, и то ће по свој прилици ускоро бити. Несумњиво је, међутим, да нова метода идентификације, или боље рећи класификације, не може бити без живих слика и описа помоћу особених знакова, а они су суштина Бертилоновог система.

[2]) Од нарочитог је интереса једно вештачење помоћу *живих слика,* које је г. Рајс извршио прошле године, и у коме је, по позиву суда, испитивао *сличност* између једног малог детета и ванбрачног му оца. На основу детаљне анализе саставних делова лица, а нарочито уха, г. Рајс је констатовао велику *релативну сличност* између оца и детета. Вештачења ове природе још су нова и у пракси врло ретка, али им многи стручњаци прорицу будућност.

[1]) Писац ових редака, бавећи се неколико дана у Цариграду марта месеца ове год. имао је прилике да лично прегледа тамошњу сталну полицијску школу, и био је необично изненађен њеним устројством и резултатима које је за кратко време постигла.

[2])Les méthodes scientifioqes dans des enquêtes judiciaires et policieres, 1906.

мерни поништаји туђих ствари и опасне крађе), колико их је извршено у времену од 1905. до 1909. год. закључно, пронађено свега **9700**, дакле мање од половине (48%). Кад се, међутим, има у виду, да су од овог броја пронађених кривaца судови ослободили најмање једну трећину, онда излази да се код нас проналази и кажњава једва **30%** извршилаца најтежих злочина, а то је не само страшно већ и жалосно. Нећемо објашњавати шта ово значи — јер то и лајици знају — али зато истичемо ову цифру као најбољи доказ за наше тврђење: *да је неопходно потребно да се једном и код нас почне поклањати озбиљна пажња стручном образовању истражних органа и модерном уређењу службе јавне безбедности.*

Лозана, октобра 1910. год.

Д. Ђ. Алимпић

„АДМИНИСТРАТИВНА УПОТРЕБА ОРУЖЈА

ОРГАНА ЈАВНЕ БЕЗБЕДНОСТИ И ВОЈСКЕ

с нарочитим погледом на права Аустрије, Пруске, Средње Немачких Држава, Енглеске, Француске и Италије".

од

Д-ра Августа Вилфлинга.

(НАСТАВАК)

1. На питање, да ли у свима случајевима казнимости отпора извршни орган треба да буде овлашћен на употребу оружја, ваља одговорити негативно; јер код оцењивања употребе оружја долази се на — административно-правним прописима регулисану — *радњу извршнога органа* противу онога који врши отпор, а код тога питања напротив на — оцењујући је казнено-правно — *радњу онога који врши отпор* према извршноме органу.

При испитивању одговара на питање, да ли је учињена употреба оружја била оправдана или не, истичу се две групе случајева.

а) Отпор противу извесне службене радње био је забрањен. При том је свакако оправдана употреба оружја, ако су остали услови постојали, дакле да је извршни орган ради савлађивања отпора био овлашћен на употребу оружја. Ту не одлучује, да ли је извршни орган у погледу својства службене радње био добре намере или не.

б) Отпор је био допуштен. При том никако не излази то, да је употреба оружја била противуправна; она се шта више може оправдавати добром намером извршнога органа.

Но и ако се у модерним казненим законицима ограничава само на *кажњавање активнога отиора*, а *проста непослушност* остаје *некажњена*, ипак има много случајева, у којима је казнимост из основа искључена, а *употреба оружја допуштена*.

Криминалисте сматрају да треба извинити казнимост просте непослушности или пасивног отпора баш за то, што је у тим случајевима за савлађивање непослушности довољна примена јачих физичких сила. Кад н. пр. сакупљена маса света не послуша наредбу да се растури и остане стојећи (држи се чисто пасивно) такво држање у већини позитивних закона причињава могућност употребе оружја, јер се у томе једва сме да сагледа злочин побуне.

У осталом пак казнено-правно спорно питање, да ли и у колико тако звани пасивни отпор причињава злочин отпорности, са свим је незнатне вредности за оцену правичности административне употребе оружја.

2. По правилу у нормама које се дотичу административне употребе оружја не налази се изрична правна квалификација отпора, за чије је савлађивање допуштена употреба оружја; тако исто изрично није прописано, да принудна радња мора бити правна тужбена радња, али то произлази из саме природе службе која је поверена извршном органу. Према томе произлазе ови услови за правилну службену радњу у смислу права употребе оружја:

а) извршни орган мора за принудну радњу да буде надлежан у погледу места и саме ствари;

б) ко има принудну заповест да изврши не сме повредити апсолутну законску забрану;

в) интервенција органа везана је при том за такве услове, чије објективне границе нису већ у закону повучене, чије је оцењивање остављено више одмерењу самога органа. У тим случајевима извињава се заблуда у стварним условима, ако само није грубо нехатна.

У сваком случају није допуштена употреба оружја, кад извршни орган свесно хоће принудно да изврши неосновану службену радњу, за коју је он иначе по себи надлежан у погледу места и саме ствари. Свакако, да ће у таквим случајевима бити тешко прибавити доказа о томе, да је извршни орган неправилно поступао.

Питање, у колико треба да буде ограничено слободно одмерење чиновника, не сме се мешати са питањем, да ли се он налазио у заблуди о условима употребе оружја. Заблуда органова може се односити на законом нормиране услове, и на такве случајеве, који по његовом сопственом одмерењу изгледају као услови за правичност. Превари ли се орган у последњем, онда је радио у сфери одмеравања, и — због заблуде — оправдава се; није ли пак у заблуди, огреши ли се нпр. о које правило у свом одмерењу, ма да је био уверен о нецелисходности или неправилности своје радње, свакако да се не може оправдати за евентуалне последице своје радње (употреба оружја).

3. Према особама које беже.

Међу гледиштима о употреби оружја према бегунцима обично су са свим различито сачињене норме које се тичу административне употребе оружја; тако је исто и у литератури. Нарочито су различите повластице појединих родова органа јавне безбедности. Те повластице имају само једну ствар заједничку, да је особа која бежи објекат употребе оружја, која у осталом на најразновршије начине може бити *правно* основана.

У неким случајевима оправдане употребе оружја лежи у нужној одбрани или у савлађивању отпорности, н. пр. кад бегунац прети животу органа који га спроводи, или кад се силом хоће да истргне од страже и т. д.

Изузимајући те разлоге оправдању употребе оружја, по појединим позитивним нормама употреба оружја да се замислити још и овако:

1) да спречи бегунца притвореника у опште, а нарочито тешког злочинца, у продужењу бежања; све једно је, да ли се ту има посла са личностима које су сами спроводни органи потерали као кривце или су они већ притвореници и као такви предати органима од стране надлежне власти;

2) према особама које беже, које још нису притворене, или су извршиле какав злочин и ухваћене на делу, или за њима постоји потерница због каква злочина; у таквим случајевима употреба оружја служи за то, да омогући притварање личности која бежи;

3) према особама које беже, које нису притворене, и нису тражене због каквог злочиног дела, али које изгледају сумњиве да имају намеру да изврше какво казнимо дело (н. пр. крijумчарење, утирање или оштећење војних добара), или изгледају да су непријатељски расположене; ту у првом реду долазе случајеви употребе оружја према личностима, које под извесним околностима не реагирају на позив органа јавне безбедности, већ продужују свој пут или се нађају у бегство

* * *

Други одељак овога дела говори: *о органима јавне безбедности који су овлашћени на употребу оружја и о њиховом праву на административну употребу оружја.*

(НАСТАВИЋЕ СЕ)

Д. В. Бакић

ОДГОВОРНИ УРЕДНИК

ПОКУШАЈ ОДРЕЂИВАЊА ПОЈМА

од

Д-ра Августа Мирички

јавног редовног професора права на чешком универзитету у Прагу

(НАСТАВАК)

За цело пада у очи, да речена дужност одговорнога уредника да испитује садржину штампаног списа у казнено-правном погледу, без обзира на велики законом придати јој значај, није изречена expressis verbis ни у самом закону о штампи ни иначе гдегод, него да се она тек мора изводити из других законских прописа. И то може се ова дужност контролисања дедуцирати само из законских одредаба о небрижљивости у области права о штампи, па и то на начин, који не задовољава особито. Јер кад на пр. садашње аустријско право у чл. III. зак. од 15 октобра 1868. № 14 Rg. Bl.

одређује, да је одговорни уредник „одговоран због *занемаривања оне пажње*, која би, да се по дужности применила, учинила да кажњива садржина у штампани спис не уђе“, онда је јасно, да ова одредба истина *претпоставља* речену дужност одговорнога уредника да испитује садржину штампанога списа у казнено-правном погледу и исту дужност дакле прећутно *налаже*, али да *мера* ове дужности није у закону ни на који начин одређена.[1]) Исто то несумњиво важи о § 21. немачког закона о штампи, по коме одговорни уредник, у случају кад садржина штампанога списа чини биће кажњиве радње, потпада под казну због небрижљивости, ако не докаже да је, *као што му је била дужност, био пажљив* или не докаже околности, услед којих је овака пажња била немогућа.[2]) Не стоји другачије ствар ни у погледу одредбе аустријскога владиног пројекта (§ 31), у коме се због небрижљивости у штампању прети казном одговорном уреднику „који је пренебрегавањем у дужност стављене му пажње омогућио састављање, публиковање или растурање једнога штампанога списа, чија садржина заснива биће једнога злочина или преступа“.

Из самога факта, што је изашао штампани спис кажњиве садржине, не даје се — као што се овде онде у пракси дешава — без ичег даљег закључивати, да је одговорни уредник своју горе означену дужност занемарио. То би значило подметати му и *случајни* успех, док међу тим казна претпоставља, према основној максими кривичнога права, кривицу, дакле у најмању руку *немарљивост*, једно начело, које зацело захтева потпуно поштовање и у погледу законских одредаба, које се тичу т. зв. *немарљивости у области права о штампи*.

А не би ни то било правилно, да се одговорном уреднику, као што се то такође овде онде дешава, просто приписује дужност да цео рукописни материјал, одређен за сваки појединн број, прочита пре штампања, и чак можда још једном цео штампани спис после штампања, последње да би се уверио, да није у лист штогод кажњиво ушло без његовога imprimatur. То би при већим дневним листовима прелазило границе физичке могућности.

Одговорни уредник нема у погледу испитивања садржине штампанога списа у казнено-правном погледу за цело нику какве друге дужности, него да све оно чини, *што се може захтевати од једног савесног одговорног уредника према редовном току редакцијских послова с обзиром на обичаје, који у ошште постоје у новинарству, а и у погледу на особите прилике* дотичнога листа, у колико исте не прекорачују границе нормалнога. Ако је одговорни уредник ове дужности испунио, онда се он због немарљивости са гледишта права о штампи не може ни онда узимати на одговор, ако је у лист штогод ушло, што је казненим законом забрањено.

Према овом становишту за цело би се имао ценити и случај, кад би садржина кога штампанога *огласа* чинила неку кажњиву радњу. Овде би се одговорни уредник имао ослободити одговорности кад би доказао, да је службенику, коме је примање и испитивање огласа поверено а против чије поузданости није било основа сумњати, дат налог да у сумњивим случајевима дотичне врсте тражи да одлучи одговорни уредник.

Али — да се вратимо после овог малог одступања нашем правом задатку — дужност испитивања садржине штампанога списа у казнено-правном погледу, о којој је реч, није једина дужност одговорнога уредника. Њему обично додељују закони о штампи још и друге задатке, тако поглавито дужност да се стара за уредно штампање исправака и званичних саопштења, који су послати периодичном штампаном спису ради обавезног публиковања (§§ 19—22 аустр., §§ 10 и 11 немачког зак. о штампи). Међу тим кад је одговорни уредник одговоран за уредно публиковање ових написа, онда је он несумњиво и за то позван, да исте ради овога циља прима. Из овога следује, да је нетачно мишљење оних, који тврде, да се одговорни уредник постављ тек издавањем сваког појединог броја и баш само за овај број својим именовањем на истом, пошто се према реченом шта више као потребно показује, да постоји одговорни уредник и за све време између издавања појединих бројева. А ово пак указује на то, да закон сматра функцију одговорнога уредника за *трајну* и при овоме полази од постављања истога као *сталнога* службеника подузетника новина.

V.

Ако се сада према казаноме *постављање* одговорнога уредника има сматрати као конститутивни појамни елеменат, то онда отуда не би још никако следовало, да поред тога не би то својство конститутивног момента могло припасти још и једној *другој* чињеници, или, другим речима, да од испуњења још једне даље претпоставке не би могло зависити, да ли је ко одговорни уредник у смислу закона.

Такву једну претпоставку могла би поглавито чинити претходна пријава одговорнога уредника власти и његово именовање на штампаноме спису.

Можда сва законодавства, којима је позната установа одговорних уредника, садрже пропис, да име одговорнога уредника има бити назначено на сваком поједином броју периодичнога штампанога списа. Поред тога наређује се по негде, да се име одговорнога уредника има пријавити надлежној власти још у напред, једновремено са прописаном пријавом о намери да се издаје периодични штампани спис. Тако је то поглавито у *виртембершком* закону о штампи од 30. јануара 1817. године, односно у уредби од 24. децембра 1864, у *саксонском* закону о штампи од 18. новембра 1848, и у садашњем *аустријском* праву. (Исто се то наређује и у француском закону о штампи од 29. јула 1881 године у погледу на gérant-a responsable).

Да се именовању одговорнога уредника на штампаном спису *самом по себи*, т. ј. без обзира на његово постављање, не може приписати значај конститутивнога елемента, било је већ горе (под I бр. 1) говора приликом излагања дотичног учења, које заступају Schwarze и остали. Али означеном моменту не може се признати својство конститутивнога елемента ни *поред постављања* одговорнога уредника, као што тврде von Liszt и његове присталице (в. горе под I бр. 3). Ово већ зацело следује из практичних конзеквенца, којима ово учење води. Јер ако би законски квалитет одговорнога уредника зависио сем од његовога постављања још и од његовога именовања на сваком броју штампанога списа, онда би следствено *намерно* неозначавање имена одговорнога уредника на једном броју, или намерно означавање другог ког лица, које можда чак и не постоји, морало учинити, да лице, к је је фактички примило на себе одговорно уредништво, не би било одговорни уредник у смислу закона, да оно дакле не би ни имало законске дужности једнога одговорнога уредника и с тога дакле не би могло ни бити узимано на одговор због неиспуњења истих дужности. Ипак ове правне последице морале би неизбежно и у оном случају наступити, кад би на штампаном спису само из *нехајње* било означено име кога другог лица. Према томе дакле могао би штампар, а зацело и последњи шегрт штампарски, за час лишити постављеног одговорнога уредника овога својства, па дакле и ослободити га са тиме везаних законских дужности, нарочито његове особите одговорности, ма да би ова последња у датом случају била потпуно заснована (на пр. кад би одговорни уредник намерно пропустио штампати коју исправку, или кад би, противно закону, стављао примедбе на исправке власти).

(НАСТАВИЋЕ СЕ)

Превео
Д-р Д. Аранђеловић.

---

[1]) Овај би се недостатак могао може бити тиме отклонити, да се, као и одлука Касационога Суда од 26 јануара 1894 Збир. Бр. 1742, речена дужност одговорнога уредника ближе одреди као «дужност упознати се са садржином штампанога периодичнога списа, који он уређује. и то у погодно време, те да би, ако би било потребно, с успехом могао спречити штампање односно растурање кажњиве садржине“. Ипак овај захтев иде у овој општности сувише далеко, као што ћемо видети.

[2]) Нешто одређеније у горе означеном погледу гласио је додатак, који је предложила мањина комисије рајхстага, али који није примљен. Према овом предлогу имало је кажњавање одговорнога уредника онда да буде искључено, кад се — сем случаја доказивања писца или пошиљаоца покаже „да њему не пада на терет занемаривање пажње, коју он треба да показује при уредном вођењу послова“. Упор. Goltd. Archiv B. 22 S. 193.

СУДСКА ПОЛИЦИЈА У ФРАНЦУСКОЈ

(НАСТАВАК)

Ако је деликт *flagrant*, државни тужилац, који је у принципу само једна страна која гони, сједињује привремено власти гоњења власт ислеђења: он замењује судију у актима ње ове дужно-

сти; он може дакле да изађе на лице места, да саслуша сроднике и суседе, да састави протоколе, да ухвати привремено оптужене и да приступи најпосле сумарно најхитнијим актима припремног поступка.

Ако деликт није flagrant, атрибуције државног тужиоца врло су ограничене.

Казали смо да по члану 22. зак. о крив. поступку прокуратори републике имају дужност истраживања и гоњења свих деликта чије суђење припада судовима за преступна дела и кривичним судовима. Ако прво од ових овлашћења не припада искључиво њему; друго припада само њему самом; он једини има дужност да гони. Гоњење (la poursuite) се састоји из свих захтева које он у сваком предмету, по члановима 47. 53. 54, 61. 64. и т. д. зак. о кривичном поступку упућује суду.

Али шта је то право истраживања? каква овлашћења оно даје државном тужиоцу? Истраживање злочина и преступа претходи свима актима, не само суда, него саме судске полиције. Оно конституише прву обавезу коју закон налаже свима агентима судске полиције. Она се састоји не само у констатовању нарушења, у колико је њихова егзистенција откривена, него и у трагању за нарушењима која су могла бити учињена, да се ухвате хватањем трагова нарушења. Ова је обавеза општа, кад се не везујући се ни за какво нарочито дело, резимише у овоме вечном трагању које су дужни да врше непрестано у свом ресору сви органи судске полиције. Она је специјална кад се примењује на овај или онај деликт који означавају каква достава, тужба или ма какав глас. У првом случају, она се манифестује актима надзора; у другом трагањем, било чисто административним, било судским, ако има томе места. Право истраживања у рукама државног тужиоца, обухвата дакле све акте надзора и администације којима се одаје сваки прокуратор републике у свом ресору, било да констатује да никакав озбиљан деликт не умакне његовој акцији, било да осигура гоњење свих ових дела која су му означена да су учињена.

Праву истраживања, државни тужилац сједињује право примања достава, тужби, протокола и свих аката који имају за предмет да открију егзистенцију каквог злочина или деликта. Члан 18. зак. о крив. поступку прописује да му се морају доставити за осам дана сви протоколи шумских чувара. Члан 20. прописује: да му морају бити достављени протоколи пољских чувара општинских и других, кад се тиче каквог деликта који је такве природе да заслужује казну за преступ. Члан 29. додаје: „свака „конституисана власт, сваки чиновник „или јавни службеник који би при вр„шењу своје дужности сазнао за какав „злочин или преступ, биће дужан да од„мах извести о томе прокуратора репу„блике код суда у чијем је ресору овај „ злочин или деликт био учињен, или „у коме би се окривљени могао наћи, и „да преда овоме магистрату сва извешћа, „протоколе и акта која се на исти односе“. Члан 30. распростире ову обавезу и на просте грађане али само кад се тиче тежих дела: „свако лице које би „било сведок каквог атентата било про„тив јавне сигурности, било на живот „или својину каквог лица, биће дужно „такође да извести о томе прокуратора „републике, било у месту злочина или „преступа, било у оном месту где би се „окривљени могао наћи“ Чланови 31. и 64. прописују да се доставе и тужбе упућују прокуратору републике који је сам надлежан да их редигује ако се захтева. Члан 55. прописује да ће: „по„моћни службеници судске полиције бити „дужни да одмах, без одлагања шаљу „доставе, протоколе и друге акте које „они састављају у случајевима у којима су надлежни, прокуратору републике“. Члан 54. додаје најпосле: „у случајеви„ма доставе других злочина или деликта „осим оних које су непосредно дужни да „констатују, органи судске полиције, пре„даће одмах без одлагања прокуратору „републике доставе које су добили“.

Надлежност дакле прокуратора републике за примање извештаја, достава, тужби, протокола и свих аката судске полиције, јасно је и позитивно утврђена: то је допуна и последица његовог права истраживања. Стављајући му у дужност надзор у његовом ресору, закон му је предао у руке све елементе који могу да му помогну у овом надзору. Његов је парке (parquet) центар у коме се стичу сва трагања судске полиције. Он управља њима, он их провоцира, он прибира њихове резултате Пошто их је прикупио, он оцењује ове резултате истраживања. У овој оцени он има право да одлучује слободно о доставама и тужбама које су му предате и да цени корисност и опортуност гоњења, остављајући тужиоцима да се за грађанско потраживање сами обраћају суду.

Кад прокуратор републике нађе да има места гоњењу, он предаје податке истражном судији са захтевима које налази за умесне. Члан 47 прописује: „осим „случајева који су поменути у чл. 32. и „46. прокуратор републике извештен било „доставом .било другим путем, о томе „да је учињен у његовом срезу, какав „злочин или преступ, или да се какво „лице које је за исти окривљено, налази „у његовом срезу, биће дужан да захтева „ од истражног „судије да нареди да се „исти извиди, баш и да изађе, ако је по„требно на лице места да тамо учини потребно испитање. Чланови 53. и 54. додају да је он дужан такође да испита одмах доставе и извештаје које су му предали његови помоћници и да их преда са својим захтевима које налази за умесне истражном судији. Најпосле, члан 64. прописује му исти поступак према тужбама које су упућене, било његовим помоћницима, било њему самом.

Тако дакле, мимо случајева flagrant délict, државни тужилац само својим захтевима учествује у судској полицији. Он захтева од истражног да изађе на лице места, да учини извиђај или да исти нареди, да саслуша сведоке, да изврши вештачење, да нареди апшење окривљених. Он прати корак по корак истрагу, оцењује сва акта истраге, провоцира све мере које могу учинити да сине истина. Његова се акција састоји у овој непрестаној интервенцији, којом он расветљава истрагу и показује изворе из којих истрага треба да црпи своје индиције и своје доказе.

У неким околностима међу тим, он се придружује активно радњи судије. Тако, кад овај излази на лице места, он је дужан да извести о томе прокуратора републике који га прати и чини захтеве у току извиђаја, према природи дела и карактеру индиција, које могу бити корисне за истрагу.

Изван ових тесних граница у којима је његова надлежност обухваћена, може ли прокуратор републике да приступи по званичној дужости истрази и да врши радњу судије кад злочин није ни flagrant, ни подобан злочину flagrant? Треба одговорити негативно. Закон је дао државном тужиоцу изванредно овлашћење да приступа провизорном истрази због хитности само по изузетку и због потребе хитне интервенције, у случајевима délit flagrant. Чим деликт није flagrant и не постоји више хитност констанције, он може тада само да чини захтеве: чланови 47. и 61. зак. о крив. поступку јасно обележавају правило и изузетак.

Прокуратор републике, као и истражни судија надлежни су: један за гоњење, други за истрагу свих дела које закони квалификују као злочине или преступе; има изузетка од овога општег правила само односно специјалних дела за чије су гоњење надлежни особени агенти или за чије је суђење надлежна каква специјална јуридикција[1]).

Помоћни су органи прокуратора републике примирителне судије, службеници жандармерије, кметови и помоћници кметова и полицијски комесари. Њихове су атрибуције у материји судске полиције различне, као и атрибуције самог прокуратора републике, према томе да ли је деликт flagrant или није flagrant.

(свршиће се)

Милош М. Станојевић
судија

ПОУКЕ И ОБАВЕШТЕЊА

Учињена су нам ова питања:

I

Суд општине грабовске, актом својим Бр. 1946, пита:

„Пресудом суда ово општинског, од 16. јула тек. године Бр. 1121, кажњено је извесно лице за иступно дело из § 339, тач. 1. каз. закона са 10 дана затвора и на плаћање осталих трошкова, а по тужби приватних лица.

Пресуда осуђеном саопштена је 28. јула тек. године и иста одмах постала извршном, пошто противу исте није било

[1]) *Faustin Hélie.* — Traité d'instruction crimiuelle. Стр. 88.—96.

жалбе. На основу ове пресуде, суд је на дан 27. октобра тек. год., тачно у 12 сати у подне, ставио кажњено лице у затвор, који је затвор издржао до 28. октобра до 1 сат по подне, и тога дана (28. октобра тек. год.) силом испред ово општинског служитеља из затвора побегао. Суд овај рефератом својим од 28. октобра тек. год. Бр. 1885, реферишући именовано лице срескоj власти, послао је на извршење по кривичној части и пресуду Бр. 1121, са свима односним актима. Власт среска примивши пресуду и остала акта, добавила је именовано лице и на дан 29-ог октобра тек. год. узела на одговор, које је изјавило: да неће казну затвора да издржи усљед застарелости. Власт среска, актом својим од 29. октобра тек. године Бр. 6658, вратила је пресуду и сва односећа се акта суду овом с налогом, да пресуду усљед застарелости над осуђеним не може извршити наводећи, да је пресуда осуђеном саопштена 28. јула тек. год. и да је под 28. октобром застарила, не обазирајући се на то, што је осуђени био стављен на основу поменуте пресуде у затвор 27. октобра тек. год. и 28-ог истог месеца из затвора побегао. Суд ово општински понова актом својим од 1. ов. м. Бр. 1909, вратио је пресуду и сва остала акта срескоj власти с молбом, да над осуђеним казну затвора изврши, наводећи да пресуда није застарсла, пошто је осуђени већ био у затвор стављен под 27. октобром и 28. побегао. Среска власт је понова актом од 2. овог мес. Бр. 6748, вратила пресуду и сва акта, наводећи да остаје при свом акту Бр. 6658, а ако суд налази да му пресуда није застарила да је сам изврши.

Моли се уредништво за обавештење: је ли пресуда суда овог Бр. 1121, према § 396. к. зак. застарела, кад је осуђеном саопштена 28. јула а 27. октобра на основу исте стављен у затвор; и ако није застарила како суд да исту изврши, кад осуђени казну затвора неће код ово општ. суда да издржи, а среска власт је усљед наведеног неће извршити.

Моли се уредништво да по овоме изволи дати што скорије обавештење".

— На ово питање одговарамо:

По § 396. крив. закона, пресуда по иступним делима застарева за три месеца, рачунајући од дана. „*кад буде пресуда извршителна*".

Пресуда, пак, постаје извршном у ова два случаја:

а) кад је саопштена окривљеном, па се он у року од три дана (§ 15. и 16. „Полицијске Уредбе") не жали суду, онда је она постала извршном трећег дана по саопштењу, и ако се од тога дана па за три месеца не изврши, она је застарила и не сме се више извршивати; и

б) Кад се изјави жалба на пресуду, онда извршност њена настаје од онога дана, кога је суд донео решење да пресуду одобрава.

У овом овде случају, од дана извршности пресуде па до дана стављања у притвор осуђеног, није протекло време од три месеца, те тако пресуда на дан 27. октобра није била застарила.

Како је осуђени побегао из затвора 28. октобра, то је застарелост пресуде прекинута, и он може бити поново стављен у затвор за три месеца у напред.

Према овоме, среска власт је могла извршити пресуду.

Кад она то није учинила, ништа не смета суду да то сам изврши, јер је он по закону и надлежан да своје пресуде сам извршује.

Ако осуђени не би хтео драговољно да приступи извршењу казне, суд се може користити правом, које му даје чл. 98. закона о општинама.

Ако ово субјективно мишљење уредништва не би било сагласно са гледиштем тога суда, онда нека он тражи, преко среске власти, да се ово питање званично расправи, пошто, као што је напред речено, има још три месеца на расположењу за извршење пресуде о којој је реч, јер је застарелост њена прекинута бегством осуђеног из руку власти.

II

Г. Рад. М. Ђермановић, деловођа општ. суда, пита:

„Потребно ми је обавештење од стране уредништва о овоме:

У § 131. тач. б) одељак II. крив. суд. пост., јасно и прецизно стоји написано поред осталог и ово: *Решење о притвору мора се саопштити и предати лицу које се притвара, у самом часу притварања, или најдаље за 24 часа од када је притворено.*

Међу тим начелник среза параћинског, кад му је ово решење о притвору тражено од стране притвореног лица изјавио је: да се никакво решење не може издати притвореном лицу, јер се то противи Уставу, па сматрајући да он са таквом радњом стоји на законитом земљишту, ни једном притвореном лицу и не предаје решење о притвору но му исто само саопштава.

Ја на против налазим, да је такво решење начелника овога среза скроз погрешно да не рекнем незаконито, јер овај законски пропис и данас постоји у потпуној својој важности и није ни Уставом ни ма којим законским прописом укинут или измењен, и према томе свака иследна власт дужна је и законом позвана, да решење о притвору предаје у препису притвореном лицу.

Стога, а да би се избегла моја заблуда ако је у истини оно што начелник среза вели и тврди, или погрешка начелника среза ако је у истини оно мишљење које ја износим, молим да се да потребно обавештење".

— На ово питање одговарамо:

Члан 9. Устава, који одређује: у којим случајевима српски грађанин може бити лишен слободе, није у сукобу са § 131. кр. суд. поступка, у колико се односи на случај, који је напред истакнут, јер се у Уставу наређује: да се притвор не може вршити без писменог и разлозима поткрепљеног решења власти, које се — решење — у часу притварања, мора саопштити окривљеном лицу, а начин тога саопштавања ближе је одређен поменутим § 131. кр. суд. поступка, по коме се, поред саопштења мора и предати.

Предавање решења има свога практичнога значаја за кривца, јер он, имајући у рукама ово, може боље да сазна узроке због којих се лишава слободе, а пружа му се могућност и да се брани у жалби, коју би упутио суду на решење о притвору.

У опште нема разлога бегати од издавања ових решења, јер она подлеже оцени судској и морају бити приступачна како окривљеном тако и његовом браниоцу.

III

Суд општине каменичке актом својим Бр. 1817 пита:

„У § 6. грађ. суд. поступка под г. назначено је, да општински судови могу одобравати изборне судове о деоби задругара до суме у 200 динара. Има случајева, да суду престану задругари без позива, и моле да им суд општински одобри избрани суд, за деобу задружног им имања, ма да је већа вредност од горе речене суме. Да ли онда суд општински, на њихов захтев, може да им одобри избрани суд, и да донесе решење о деоби, и на основу ког законског прописа; и да ли је ова радња правилна и законита?

Моли се уредништво да горње обавештење одштампа у првом наредном броју „Полицијског Гласника", ради правилније примене закона и задовољење појединаца".

На ово питање одговарамо:

§ 6. грађанског судског поступка јасан је у погледу истакнутог питања.

По њему, општински судови могу састављати изборне судове само за вредност имања до 200 динара, а више не, јер би другчија радња била незаконита.

ОДЛУКЕ ДРЖАВНОГ САВЕТА И КАСАЦИОНОГ СУДА

Чиновник, који је указом стављен у пенсију пре навршетка десет година службе, па је тај указ постао извршним, има право на пенсију, и Главна Контрола има му је одредити према годинама службе.

Васа Ђ. молбом од 21. априла 1910. год. обратио се Министру Финансија, и навео, да је указом од 1. јула 1903 год., на основу § 70. закона о чиновницима грађанскога реда, био стављен у пенсију, и да је тај указ постао извршним. Даље је навео, да се у своје време обратио Главној Контроли, да му регулише пенсију, ну да је од тог тражења био одбивен решењем Главне Контроле од 14. априла 1906 год. № 6187, и упућен, да код надлежне административне власти претходно расправи спорно питање о праву на пенсију. С тога је тражио од Министра, да му изда решење о томе: са којих му се разлога оспорава право на пенсију, кад је он то право стекао тиме, што је указ о пенсионисању његовом постао извршан.

Министар је нашао, да је Министар Финансија под 16. марта 1906 год. Бр

4427. молиоцу оспорио право на пенсију са разлога, што он према уверењу Министарства Унутрашњих Дела од 6. децембра 1904 год. №33913., на дан пенсионисања, није испунио услове §71. закона о чиновницима грађанског реда, јер је у то време имао свега девет година, три месеца и шеснаест дана указне службе.

Према овоме, и ово поновно тражење молиочево неумесно је, јер се по §71. зак. о чиновницима грађ. реда право на пенсију стиче само по навршетку десет година службе, што са њим није случај.

С тога га је решењем од 28. априла 1910 год №7619. одбио од тражења.

По изјављеној жалби, Државни Савет нашао је. да ожалбено решење Министрово не одговара закону са ових разлога:

По §68. закона о чиновницима грађанског реда, краљ ставља у пенсију чиновника на предлог надлежног Министра, а по саслушању Министарског Савета.

Као што се из акта види, жалитељ је указом од 1. јула 1903 год., као писар I. кл. Управе града Београда, на основу §70. закона о чиновницима грађ. реда, стављен у стање покоја, са пенсијом која му по годинама службе припада. Противу тога указа жалила се Државном Савету Главна Контрола, ну жалба јој је одлуком Државног Савета од 4. новембра 1905 год. Бр. 7965. одбачена као неблаговремено поднесена.

Како је тиме овај указ о пенсионисању жалитељевом постао извршан, то Министар није имао ослонца у закону, што је жалитеља одбио од тражења, да му се призна право на пенсију, и Главна Контрола има само жалитељу да одреди количину пенсије по годинама службе, а на основу чл. 18. тач 10 и чл. 95. тач. 11. закона о свом уређењу од 1. маја 1892 г.

Без утицаја је на тражење жалиоца §71. закона о чиновницима грађанског реда, на који се Министар у ожалбеном решењу позива, кад је жалилац стављен у стање покоја са пенсијом која му по годинама службе припада, а тако исто и позивање на чл. 172 Устава, по коме се никаква пенсија, милостиња или награда не може дати из државне касе, ако није основана на закону, кад је указ о пенсинисању жалитељевом заснован на §70. зак. о чиновницима грађ. реда.

Министар Финансија писмом од 30. јула 1910 год. ДРБр. 11.117. известио је Државни Савет, да се са предњим посматрањем не слаже, и да остаје при разлозима у свом решењу, да жалитељ није могао задобити право на пенсију, јер за то није имао прописан број година службе по закону о чиновницима грађ. реда, а сем тога сматра да су овим погрешним указом о његовом пенсионисању погажене позитивне законске одредбе, и да га искључиво због његове незаконитости не треба ни извршивати.

Државни Савет није усвојио ове разлоге, већ је остао при првом свом посматрању, па је с тога донео одлуку, да се ожалбено решење поништи.

Одлука од 10. августа 1910 год. № 7410.

Јос. К. Ст.

СЛУЖБЕНЕ ОБЈАВЕ

ПОТЕРЕ

Грујица Милићевић, бивши пожарник и служитељ чиновничке задруге, побегао је из кварта теразијског, где је био притворен за крађу. Он је стар 35 година, висок, плав, у жућкастом оделу. — Акт кварта теразијског Бр. 12391.

Душан Стокић, из Богатића, покрао је свога газду па за тим побегао. Од ствари однео му је један пар одела, један пар чизама, један пар ципела и један шешир, све у вредности 150 динара. Он је стар 20 година, средњег раста, лица округлог, без бркова. У оделу је сељачком, ако није обукао украдено. — Акт начелника среза јадранског Бр. 19561.

Радисав Младеновић, кочијаш, одговара код кварта дорћолског за крађу, али се налази у бегству. Он је стар 22 године, родом из Поповића у срезу космајском. — Акт кварта дорћолског Бр. 6171.

Непознати крадљивац, ноћу између 28. и 29. прошлог месеца, украо је са цигљане Илије Милушића, у Београду, један машински кајиш у дужини 5 метара а широк око 15 см. и једну вагу жуто обојену. — Акт кварта палилулског Бр. 9516.

Светомир Ратајац, келнер, одговара код кварта савамалског за крађу, али се налази у бегству. Он је стар око 22 године, висок, плав, ћосав. — Акт кварта савамалског Бр. 9800.

Чедомир Ћебић, из Маковишта, има да одговара за тешку телесну повреду, али се налази у бегству. Он је стар 30 година, висок, танак, плаве косе, бркова отворено рићих, очију жутих, на десном палцу има посекотину, у оделу је сељачком. — Депеша начелника среза црногорског Бр. 8984.

Марко Стојановић, тежак из Остре, има да издржи 15 дана затвора и два месеца полицијског надзора, али се налази у бегству. Он је стар 50 година, црномањаст, просед, у сељачком оделу. — Акт начелника среза љубићског Бр. 14565.

Непознати крадљивац, украо је Илији Павловићу, студенту, из кафане «Париз» један зимски капут боје црне, дугачак, гладак са фирмом: «Александар Коцев, кројач Београд». — Акт кварта теразијског Бр. 12776.

Непознати крадљивац, украо је 6. овог месеца из кафане «Таково» Чеди Спасићу, шефу станице, један зимски капут, од црног ластика са крагном од истог штофа, и поставом карираном. Испод вешалице налази се фирма радње: «Стојан Павловић и Милутиновић, — Ниш». Акт кварта теразијског Бр. 12459.

Стојко Јовановић, царински стражар при царинарници савској, напустио је службу и са собом однео ове државне ствари: одело које на себи има и државну пушку модела 80·5 са 100 метака. Он је стар 35 година, средњег раста, танких црних бркова, обријан, сувоњав. — Акт Управе града Београда Бр. 40602.

Радомир Јовановић, без занимања, 6. овог месеца украо је из гуња Алекси Бабићу, предузимачу, кад је овај седео у «Урошевој» кафани у Београду, један пешкир у коме је било 20 наполеондора и једна менича од 720 динара, датирана под 5. новембра ове године, са роком од месец дана, са акцептом оштећеног Алексе и његовог брата Миливоја Бабића, без иваквог другог потписа.

Радомир је стар око 24 године, плав, буцмаст, избријан малих бркова, омален и дежмекаст; од одела имао је на себи црно сако одело и зимски капут. — Акт кварта теразијског Бр. 12747.

Препоручује се полицијским и општинским властима, да за овим побеглим лицима учине најживљу потеру, и у случају проналаска стражарно их упуте власти која је потерницу издала, с позивом на означене бројеве акта или депеша.

УХВАЋЕНИ

Ранко Тадић, одбегли притвореник, чију смо потерницу донели у Бр. 41. ухваћен је. — Депеша начелника среза ваљевског Бр. 19539.

Тодосија Вујашанина, слугу, чија је потерница изашла у бр, 42. овога листа, ухватио је начелник среза студеничког, те је, тако, престала потреба за даљим тражењем.

МАНГУП СТОКА

Код суда општине рековачке налази се једна мангуп кобила, матора 7 година, длаке доратасте, лисаста, на леђима има четири белеге од убоја. — Акт начелника среза левачког Бр. 13216.

У реону кварта врачарског нађена је једна мангуп кобила длаке доратасте, слепа. — Акт кварта врачарског Бр. 12178.

СКРЕЋЕ СЕ ПАЖЊА

Г. Марку Трифковићу, народном посланику и бив. министру, нестао је, приликом сеобе, један кожни зелен новчаник са монограмом «Т» у коме је био један златан прстен са једним дијамантским каменом. — Акт кварта теразијског Бр. 12506.

КРАЂА СТОКЕ

Михајлу Благојевићу, из Сипића, украдене су две кобиле, једна алатаста а друга мрко-доратаста, обе маторе око 7 година. — Депеша начелника среза лепеничког Бр. 22273.

Ноћу између 27. и 28. прошлог месеца, непознати крадљивац украо је Животи Ђурићу, из Ђуринца, једну кобилу матору 5 година, зелену са жигом «К». — Депеша начелника среза космајског Бр. 12093.

Обраћа се пажња свима полицијским и општинским властима на ове крађе и крадљивце.

Штампа Краљ. Срп. Државне Штампарије уредник **Милорад А. Вујичић.**

БРОЈ 44. У БЕОГРАДУ, НЕДЕЉА 21. НОВЕМБРА 1910. ГОДИНА VI

ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК

СЛУЖБЕНИ ЛИСТ МИНИСТАРСТВА УНУТРАШЊИХ ДЕЛА

„ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК“ излази једанпут, а према потреби и више пута недељно. Претплата се полаже у напред, и то најмање за пола године код свију полицијских власти, и износи: 20 динара на годину за државна и општинска надлештва, а за све друге претплатнике у опште 12 динара годишње. За иностранство: годишње 24, полугодишње 12 динара у злату. Поједини бројеви **„Полицијског Гласника“** не продају се. Рукописи се не враћају.

СЛУЖБЕНИ ДЕО

Његово Величанство Краљ Петар I. благоволео је, на предлог Заступника Министра Унутрашњих Дела, Министра Финансија, поставити:

за начелника прве класе среза гружанског Михаила Мијовића, секретара исте класе начелства округа пожаревачког, по службеној потреби;

за начелника треће класе среза поречког Драгољуба Миленковића, начелника исте класе среза гружанског, по службеној потреби;

за начелника треће класе среза голубачког Јована Јовковића, полицискот писара прве класе среза подунавског;

за секретара прве класе начелства округа пожаревачког Живојина Будимировића, секретара исте класе начелства округа тимочког, по службеној потреби;

за секретара треће класе начелства округа тимочког Војислава Кимпановића, начелника исте класе среза поречког, по службеној потреби; и

за полициског писара треће класе среза лесковачког Михаила А. Живковића, апсолвираног правника.

Из канцеларије Министарства Унутрашњих Дела, 14. новембра 1910 г. у Београду.

Указом Његовог Величанства Краља Петра I. на предлог Заступника Министра Унутрашњих Дела, Министра Финансија, а по саслушању Министарског Савета решено је:

да се Коста Поповић, начелник прве класе среза голубачког, на основу § 70. закона о чиновницима грађанског реда, стави у стање покоја с пензијом, која му према годинама службе припада.

Из канцеларије Министарства Унутрашњих Дела, 14. новембра 1910. г. у Београду.

СТРУЧНИ ДЕО

О ПРОДАЈИ ЗА ИЗВРШЕЊЕ ОДЛУКА СУДСКИХ

(НАСТАВАК)

Систем Франц. Грађ. Суд. Поступка је друкчији. По чл. 738. тога Поступка, купац на лицитацији, који није излицитирану цену положио у року означеном у условима продаје (le cahier des charges) или који, у опште, није испунио све обавезе у тим условима предвиђене (les clauses de l'adjudication), и који се, због тога, зове: le fol enchérisseur, има права да плати излицитирану цену, односно да испуни ону обавезу коју није био испунио, све дотле док се друга продаја није обавила, дакле чак и пошто су у велико отпочеле формалности ове друге продаје: што он не би могао то је да своју или своје обавезе испуни, пошто је већ била друга продаја (la folle enchère). Овај систем француског законодавства мотивише се тиме што, по том законодавству, друга продаја није нека нова процедура, одвојена и различна од процедуре прве продаје, већ се она сматра као инциденат (l'incident) прве продаје или као њено продужење.[1]) Код нас, међутим, друга продаја је сасвим нова и засебна процедура која, са првом, има само толико везе што се купац на првој продаји не ослобађа свих својих обавеза због тога што цену није положио и што је друга продаја одређена. Зато тај купац и не може излицитирану цену положити, пошто је једном нова продаја одређена. Извршни орган не би ову смео, после тога тренутка, примити, јер би тиме прешао границе свога законскога овлашћења: он би самовољно признао и дао купцу једно право које он по закону више нема, противно и самој вољи поверилаца (односно дужника), за које се узима да траже нову продају, чим купац није цену положио него је допустио да се чак и друга продаја одреди.[2]) Све што би могло бити то је да купац, и после тога тренутка, положи цену са пристанком оних поверилаца који су о таквом његовом захтеву власни решавати, а који су то повериоци ми смо о томе говорили раније, када смо објашњавали §§-е 486. и 487.. Нема спора да повериоци на ту понуду купчеву могу пристати: нити је њено прихватање противно §-у 13. Грађ. Законика нити оно вређа чија права.[3])

[1]) Boitard, Colmet-Daage et Glasson, *Leçons de procédure civile*, t. II, p. 494.

[2]) Contra: Мих. Тадић, у својој расправи: *О одговорности купаца за накнаду штете код јавних продаја*, који мисли да купац на првој продаји може цену положити све дотле док се друга продаја не сврши.

[3]) Мишљење да купац може, и после одређене друге продаје, положити излицитирану цену, могло би се бранити разлозима основаним на консидерацијама општег интереса. Могло би се на име овако разоновати:

Општи интерес је за то да се купцу призна право да може излицитирану цену положити све дотле док се добро не би по други пут продало. И заиста, ако се такво право купцу на првој продаји призна, пре ће се доћи до наплате одлуке судске. А то је свакако по опште интересе корисно да се права, утврђена одлукама судским, што пре реализују. Напослетку, могло би се рећи да ова солуција, која подмирује једновремено и опште и купчеве интересе, није много противна ни интересима поверилаца: истина је да ови, ако се она усвоји, губе изглед да више добију (на другој продаји), али за то они налазе опет своја рачуна у томе што цену коју је дала прва лицитација примају одмах. Зар није то исто: примити мање али одмах него више али доцније? А када се има на уму то: да је *оно више* које би се примило доцније проблематично, онда мања сума примљена одмах има већу вредност. Овоме треба додати и то: да би се, у случају баш да на новој продаји пописано добро више дало, могла појавити та евентуалност, да ни тај други купац не положи понуђену цену, што би учинило потребном и трећу продају. Напослетку, ако узмемо да добро на другој продаји изиђе мање, наплата диференције коју ће бити дужан исправнати купац на првој лицитацији извршиће се много теже: тај купац, изгубивши купљено добро, неће јамачно хитати да диференцију исплати већ ће чинити све што може да ту наплату одуговлачи. Као што видимо, ова солуција подмирује и интересе опште и интересе приватне: интерес купца на првој продаји и интересе поверилаца. Противна солуција била би и неправична, она би на терет купца стављала само штетне евентуалности, док би повериоци, то би се дало рећи, могли само добити њеном применом. Међутим, као и у кривичном праву, тако би и овде требало сумњиве случаје тумачити у корист онога који је у горем положају, а то је купац, пошто је он обавезан, а никако баш против њега.

Могла би се ова примедба учинити овом решењу: Наша онда онај рок од шеснаест (три) дана, ако купац може да излицитирану цену положи све до поновне продаје? Зар није боље, баш са гледишта брзине наплате одлука судских, усвојити солуцију по којој купац губи право да излицитирану цену положи, чим тај рок протече, дакле и пре него је поновна про-

Али, од кога управо момента купац губи право полагања цене? Да ли од дана када је извршна власт донела одлуку да се нова продаја одреди или од дана када је (arg. из §-а 478.) нова продаја њему саопштена? Ово питање има везе са оним општијим питањем, раније истакнутим: да ли је купац који није куповну цену о року положио лишен права да цену положи одмах, чим је продавац поднео суду тужбу за раскид уговора, или тек онда када му је продавчева тужба дата на одговор односно саопштена? Ми смо већ казали да се одлука извршне власти, као законскога пуномоћника продавца (повериоца resp. дужника) на јавној продаји, којом се одређује нова продаја равна са подизањем, од стране неизмиреног продавца, тужбе за раскид уговора (§ 656. Грађ. Зак.), што ће рећи да се и саопштење нове продаје купцу на првој лицитацији равна предаји односно саопштењу тужбе продавчеве за раскид уговора туженоме купцу. Према томе, како се ово опште питање реши, тако ће се решити и питање: да ли ће купац имати или не право да цену положи све дотле док му извршна власт није саопштила другу продају.[4])

Да сада размотримо ону горе наглашену тешкоћу односно питања: да ли купац, који, као што видимо, не може више да положи цену, ако је продаја нова већ одређена, има право ову бар да положи у сваком случају док друга продаја одређена није ; *у сваком случају*, то јест и онда када је протекао онај рок од месец дана у коме је власт дужна нову продају одредити, пошто се може десити, и дешава се често, да извршна власт, и поред изречне наредбе §-а 484., не одреди продају, и ако је прошао речени рок од месец дана?

Питање не би било тешко, када би, као што је то било до допуне §-а 484. од 14. Јула 1898. год., полицискоj власти било остављено да она оцени када ће одредити поновну продају.[5]) У том случају, купац би могао цену положити све дотле док друга продаја не би била одређена. Али питање се комплицира због тога што полициска власт има дужност да нову продају одреди најдаље за месец дана по истеку онога рока од шеснаест (три) дана, ако купац не би, у овом последњем року, цену положио. Њено, дакле, овлашћење законско распростире се дотле да она може, после протека оних шеснаест (три) дана, дати још купцу највише месец дана за измирење цене, на тај начин што ће одређивање нове продаје одгодити до крајњега момента предвиђенога у §-у 484.. Преко тога њено овлашћење не иде, те, према томе, полициска власт не може, не одређујући продају у року у том пропису означеном, пружити могућност купцу, да, и после тога рока, цену плати. Другим речима, крајњи тренутак до кога задоцњени купац може цену платити, то је последњи дан онога месеца који долази по истеку рока од шеснаест (три) дана (под условом, наравно, да до тога дана власт још није нову продају одредила): после тога тренутка он губи право полагања цене нити му ову полициска власт сме примити, па баш и да друга продаја још није одређена. (наставиће се)

Ж. Перић

даја одређена? Знајући за штетне последице истека рока, купци ће се пожурити да излицитирану цену положе у року, док ће, на против, ако се прихвати друго мишљење, они цену положити много доцније, имајући за то много више времена на расположењу.

Примедба није без вредности, али је ипак није тешко обеснажити. Јер од две ствари једна: или је купац на првој продаји био озбиљан, то јест био је лицитанат у намери да купи, и у стању је да положи излицитирану цену, или он није био озбиљан, то јест није имао, лицитирајући, намеру да купи, или ако је такву намеру имао, није у могућности да излицитирану цену измири.

У првом случају, купац ће се, сумње нема, пожурити да цену исплати, и није потребно, тога ради, усвајати једну солуцију која би се окренула против озбиљног купца, који се је, случајно, задоцнио да цену о року плати.

У другом случају, циљ који се таквом солуцијом жели постићи немогућан је, јер купац неће или не може цену да плати.

Рок од шеснаест (три) дана није прописан зато да у њему морају купци баш цену да положе, тако да би протек рока могао имати за последицу раскид уговора, већ је тој одредби главни циљ тај: да извршна власт зна, после колико времена може одредити другу продају.

Дакле, по овом мишљењу купац на првој лицитацији има право да положи цену све дотле, док се друга продаја не би свршила.

Настаје сада, у овом мишљењу, питање: да ли повериоци имају право на накнаду штете, ако купац о року цену не положи, већ доцније? Правило је, да сваки уговорач одговара за штету коју је причинио неизвршењем своје обавезе. Али, поверилац има да докаже, да је оштећен. На основу реченога правила и повериоци код јавне продаје имају право на накнаду штете, ако купац не плати о року. Само они не морају доказивати да штете има, јер случај овај треба идентификовати са зајмом при коме интерес није уговорен. По § 602. Грађ. Зак. дужник тада мора положити интерес 6% од дана рока. Тај интерес представља штету коју је зајмодавац претрпео услед тога што му дуг у року није исплаћен. И зајмодавац није дужан доказивати да је тим задоцњењем дужниковим оштећен. Штета се ту претпоставља, претпоставка коју дужник обарати не може — praesumptio iuris et de iure. Истина, у нашем случају дуговани новац не долази од зајма већ од уговора о куповини и продаји, али из § 654. Грађ. Зак. види се да је законодавац тај случај изједначио са зајмом. Дакле, купац на јавној продаји, који излицитирану цену о року не положи, дужан је платити и интерес 6% од дана рока. Извршна власт не треба да прими главницу без тога. А ако је она пропустила интерес наплатити, повериоци имају право тражити га лично од купца. (B. Boitard, Colmet-Daage et Glasson, *op. cit.*, II, p. 501).

[4]) У случају када извршна власт позове купца да положи излицитирану цену, са изјавом да ће она, ако он то не учини, одредити другу продају — изјава којој има места тек када је онај рок од шеснаест (три) дана протекао —, купац, баш и да дâ власти одречан одговор, ипак може положити излицитирану цену све дотле док власт фактички није другу продају одредила. Што може купцу одузети право да положи излицитирану цену то није *исказана намера* власти да она хоће да одреди нову продају већ само *извршење те намере*, онако исто као што ни вансудска изјава продавчева да тражи, због неизмирења цене, раскид уговора не одузима право купцу да цену положи: у овом погледу има дејства не слична изјава већ само формална тужба суду поднесена. В. У овом смислу: B. Lacantinerie, *op. cit.*, II, p. 666.: «La résolution doit être demandée en justice; il ne suffirait donc pas que la partie, envers laquelle l'engagement n'a pas été exécuté, manifestât à l'autre par acte extrajudiciaire sa volonté de résoudre le contrat», што значи: Раскид треба да је тражен код суда; не би, дакле, било довољно да страна према којој обавеза није испуњена изјави, вансудским актом, другој страни своју вољу да раскине уговор.

[5]) На сваки начин, ни пре допуне §-а 484. од 14. Јула 1898. год. полициска власт није имала овде дискреционарну власт: она је морала одредити нову продају бар у року од три месеца (arg. из §-а 464. први став).

„АДМИНИСТРАТИВНА УПОТРЕБА ОРУЖЈА ОРГАНА ЈАВНЕ БЕЗБЕДНОСТИ И ВОЈСКЕ

с нарочитим погледом на права Аустрије, Пруске, Средње Немачких Држава, Енглеске, Француске и Италије".

од

Д-ра Августа Вилфлинга.

A. Жандармерија и њено право употребе оружја.

(наставак)

Као што већ и само име казује, жандармерија води порекло из Француске. Историја постанка војнички организоване трупе сигурности са називом „жандармерија" потиче још из времена почетка револуције. Истина још и у ранијим столећима постојало је звање „gens d'armes" и „gendarmerie", но ипак више за нарочиту елитну трупу француске коњице. А и модерна француска жандармерија имала је једну своју претходницу у француској maréshaussée (одговара нашем појму пољске жандармерије), чији почеци допиру до Хенриха II. Пољска жандармерија била је војнички организована и у битности опредељена за то, да свако нарушење мира и сигурности одбрани оружаном силом.

Задаци „officiers et archers de maréchaussée" били су, да реквизицијом испуњују судске заповести сваке врсте, за тим да у Паризу и у целој области краљевине пруже оружану помоћ за притварање просјака, вагабунди и људи без уредних исправа, за спречавање и растурање скупова „artisans, compagnos et gens de metier" (arrêt de la cour de Parlament 17. Juni 1765), код отпорности, насиља или других покушаја раденичких, који би ишли на то, да штете трговину.

Под именом maréshaussée постојала је та војничка организована трупа сигурности у Француској до 1791. године. Декретом од 16. јануара — 16. фебруара 1791. предвиђена је место maréshaussée. „gendarmerie nationale", и од тада је она добила законско уређење за пешачку и коњичку службу.

Но како нам простор листа не допушта да се дубље упуштамо у историјска разлагања установе жандармерије у разним државама, прећи ћемо на *право жандармерије на употребу оружја*, и у кратким потезима изнети његове регуле у разним државама.

У свима је законима изриком подарено жандармерији овлашћење да може употребити оружје *у нужној одбрани*, као што је по правилу овлашћена на ту употребу и за одбрану од насиља и насилних или физичких насртаја или од претњи таквим насртајима.

Аустријска службена инструкција дефинише „нужну одбрану" (очевидно само у смислу закона о жандармерији) овако:

„Нужна одбрана наступа, кад жандарма физички нападне једна или више особа, т.ј. кад имају намеру да га рукама ухвате, да га бију или телесно повреде, да га обезоружају или убију, и кад је он принуђен да употреби оружје, да би њиме

одбио какав напад, од кога је дошла у опасност његова лична сигурност".

Такво набрајање може бити од извесне користи за практичну обуку жандармерије, али ипак врло много спречава извршног органа у самосталној оцени стања ствари и ситуације.

Казнено правном појму права нужне одбране одговара још, кад као у већини закона статуира особено овлашћење жандарма на употребу оружја за заштиту од физичких напада, наперених противу личности које су му *поверене*. Аустријски закон ограничава то овлашћење на случајеве физичких напада „који доводе у опасност *живот* другога", али иде и у толико даље, што се то не простире само на „поверене" личности. У неким државама (н.пр. Баденска) има места примени оружане силе и за заштиту *добара поверених* жандарму.

Али француско, баварско, виртенбершко и пруско право иду и даље од суштине праве нужне одбране; она га овлашћују да употреби оружје и кад ни на који други начин не може да изврши поверену му службу.

Све одредбе о употреби оружја жандармерије у случајевима нужне одбране могу бити само инструктивне природе према праву самоодбране и самопомоћи, које под свима околностима припада жандарму као и сваком другом државном грађанину. Да би се избегла свака погрешна разумевања у том правцу, саксонска уредба од 17. јуна 1867. г. изрично упућује: „.....при том се још нарочито скреће пажња, да прописи и инструкције о употреби службеног оружја код жандарма не садрже у себи ограничење у законом датом праву самоодбране и нужне одбране и средства која су допуштена у примени тога права".

Овлашћење на употребу оружја ради *савлађивања отиора* врло је различито у појединим правима. Таква употреба оружја већином је допуштена ради *сузбијања квалификованог отиора који се чини насиљем* или ради сузбијања *претњи* таквим отпором, као и противу *физичког отиора*.

У већини права то се овлашћење ограничава тиме, што отпор мора бити изражен у радњама (све једно је, да ли су оне уперене противу жандарма или не) у опште, тако да жандармерија у редовној служби и без ауторизације претпостављене власти по правилу *не сме да употреби оружје у случајевима чисто пасивног отиора* (просто непослушно држање).

Најдаље иде аустријски закон, који оглашује за допуштену сваку употребу оружја која је примењена према сваком отпору, који је уперен противу службених радњи жандарма. Према томе излази, да ту спада и *пасивни отиор*, пошто је и он могућ да осујети службену радњу жандармову, према нарочитим месним, временим, па и личним околностима, нарочито ако отпор потиче од веће масе људи.

Аустријска службена инструкција од 15. марта 1895. год. има нарочите прописе за поступање жандармерије приликом нарушења мира, које производи већа маса људи. Кад се маса по изреченом позиву „у име закона" и у пркос опомени неће да растури, онда се то место има рашчистити употребом бајонета; највећи букачи и вође, по могућству, притварају се. Али ако маса пође противу жандарма са оружјем или другим опасним оруђем, и ако ови отуда буду притешњени у највећу опасност, онда ће се, по могућству, најпре објавити употреба оружја, и на прописну команду команданта одреда учиниће се употреба ватреног оружја, а при том ће се нарочито циљати на подстрекаче и најопасније изгреднике.

Из тих одредаба аустријског службеног реглмана ваља знати, да употреби ватреног оружја има места само у нужној одбрани, а да је, напротив, употреба оружја у виду њене примене бајонетима допуштена и према простом остајању масе у непослушности према наредби да се разиђе.

Противно, томе, у случајевима, где жандарм нема да примени силу према скупљеној маси, већ има да сломи отпор појединог законског изгредника, *аустријска* инструкција у опширној интерпретацији законских ограничења изрично предвиђа, да читав низ других средстава може претходити употреби оружја, и то: опоминање у заповедном тону, притварање и метање лисица. Па како закон, у осталом, и не зна за та ограничења (које се једва могу увек изводити), то би се жандарм тешко и могао чинити кривично-правно одговорним за радње противне тим инструкционим прописима.

По *талијанском* праву „карабинијери" морају да позову да се растури скуп света у случају бунтовничких узвика и демонстрација или ако је сакупљен ради вршења злочина. Ако то остане без успеха, захтев се понавља три пута на формалан начин уз свирање труба, и тада се скуп растура употребом оружане силе.

(наставиће се)

Д. В. Бакић

ОДГОВОРНИ УРЕДНИК

ПОКУШАЈ ОДРЕЂИВАЊА ПОЈМА

од

Д-ра Августа Мирички

јавног редовног професора права на чешком универзитету у Прагу

(наставак)

С тога дакле то, што закон наређује именовање одговорнога уредника на листу, не може имати никакав други значај до онај, који има један *пропис реда*, управо онако као што је прописано именовање других лица, која учествују у издавању периодичнога штампанога списа (на пр. штампара, издавача, власника), и као ранији пропис неких законодавстава о штампи, по коме је власти поднесене обавезне егземпларе морао потписати одговорни уредник, као што је на пр. наређивао баденски закон о штампи од 28 децембра 1831 и § 23 аустријског закона о штампи од 27 маја 1852, а што по чл. 10 француског закона о штампи од 29 јула 1881 и сада важи односно одговорнога *gérant*-а.

Прописано именовање одговорнога уредника на сваком броју периодичнога штампанога списа служи пре свега за *информацију јавлике* (нарочито да би знала, коме ће послати исправку, против кога ће се подићи тужба и т. сл.), а тамо где претходна пријава одговорнога уредника власти није прописана (на пр. у садашњем немачком праву) на сваки начин и *за информацију власти*.

Али ипак сада треба расправити питање: да ли у оним законодавствима о штампи, по којима се одговорни уредник претходно има пријавити власти, бар ова *пријава* има значај конститутивног елемента поред постављања? Другим речима: да није, сем постављања, још и ова пријава потребна, те да се когод може сматрати као одговорни уредник у смислу закона?

Ово је питање несумњиво од значаја за аустријско право. Из текста односнога прописа садашњега закона о штампи:

„Ова ће пријава садржавати: 2 име и место становања одговорнога уредника..." једва да следује штогод меродавно у дотичном правцу. Ова се одредба може, с обзиром на овај текст, сасвим умесно схватити као прост пропис реда, онако исто као и одредба ал. 3 § 9, по којој одговорни уредник треба да буде именован на сваком броју периодичнога штампанога списа. За ово тумачење могли би смо се позвати и на одредбу следећег одељ. 3 истог § 10, према којој промене, које за време издавања наступе односно неке тачке, која чини предмет пријаве, па дакле и промену у личности одговорнога уредника, треба пријавити по правилу још пре даљега издавања, а ако промена није предвиђена, онда у року од три дана. Јер из тога се може с правом изводити, да је по мишљењу законодавца промена у личности одговорнога уредника могућна *без* претходне или једновремене пријаве.

Без обзира на то очевидно сматра Касациони Суд пријаву власти о постављању одговорнога уредника као конститутивни елеменат, изричући у одлуци од 11 маја 1894, Збирка [1]) № 1796 начело, да прави уредник, који власти није био пријављен, није одговоран за небрижљивост у области права о штампи. (Исто тако и одлука од 15 фебруара 1895 Бр. 14514). Заступник генералне прокуратуре заступао је противно мишљење, наводећи да онда не би био одговоран ни прави, али власти непријављени уредник, нити оно лице, које је истина власти пријављено, али у ствари није уредник, и да се прави уредник не може ослободити кривице због тога, што није задовољен пропис, који наређује његову претходну пријаву.

По моме мишљењу тачно је ово гледиште заступника генералне прокуратуре,

[1]) Збирка овде и у следећем = Збирка пленарних закључака и одлука ц. крал. Највишег и Касационог Суда, коју је основао д-р R. Nowak.

али само под претпоставком, да дотично лице није можда само *уредник* (што заступник генералне прокуратуре очевидно за довољно сматра), већ да је оно као *одговорни* уредник било постављено, да је оно дакле примило на себе *одговорно* уредништво. Ако је ово учињено, онда је по моме мишљењу ово лице имало дужности једнога одговорнога уредника и онда, кад оно није било власти као одговорни уредник пријављено.

По правилу се зацело има узети, да, кад је одговорни уредник одиста постављен, да ће исти и власти бити пријављен, и да подузетник новина, који хоће да подметнуто лице код власти именује као одговорног уредника, у ствари и неће никаквог одговорног уредника да постави. (На разлику између правога и подметнутога одговорнога уредника доћи ћу још доцније). Ипак зацело није искључено, да је подузетник новина уредно поставио одговорнога уредника, и да се само погрешком или случајно десило (на пр. погрешком писца или преписача дотичне пријаве и т. сл.), да је у пријави друго име означено. Не може никаквој сумњи подлежати, да лице, чије је име фактички (премда нетачно) у пријави наведено, нема дужности и одговорност одговорнога уредника; јер ово лице — ако оно у опште постоји — није ни постављено за одговорног уредника. Али да ли треба и онога, који је одиста примио на себе одговорно уредништво, па с тога и са тиме везане дужности, ослободити одговорности због тога, што је у пријави погрешно друго име означено? То би несумњиво противречило како намерама законодавчевим, тако и потребама праксе.

Међу тим што важи за случај, кад се непријава имена одиста постављеног уредника своди само на погрешку или случај, мора следствено важити и онда, кад је пријава *са знањем* пропуштена, кад дакле постављени одговорни уредник *намерно* није власти био пријављен или кад је место њега намерно други когод био пријављен.

Из тога следује, *да и пропис аустријскога закона о штампи, који прописује претходну пријаву одговорнога уредника власти, има значај једнога простог прописа реда* исто онако, као и одредба да се одговорни уредник именује на листу и као пропис, по коме се претходно власти имају доставити и друга лица, која учествују у издавању периодичнога штампанога списа (штампар, издавач).

Од овога начела не чини никакав изузетак ни горе (под IV) споменути случај, то јест ако издавач листа себе самог као одговорног уредника код власти именује. Јер и овде не лежи, као што смо видели, конститутивни моменат одговорнога уредништва у овој пријави, већ у пријему одговорнога уредништва од стране издавача, то јест у његовој одлуци, да сам хоће да буде одговорни уредник, а она је пријава само привођење у дело и последица оне одлуке.

Из казаног излази, да и по аустријском праву остаје један једини конститутивни моменат одговорнога уредништва, то јест постављање одговорнога уредника од стране подузетника новина, односно пријем ове функције од стране одговорнога уредника. Свакојако постављени одговорни уредник има се, према изричном законском пропису, претходно пријавити власти и сем тога на сваком броју периодичнога штампанога списа именовати. Али ако једно или друго није учињено, ако је дакле на место постављеног одговорнога уредника когод други именован или у опште није нико ни именован, онда то нема никаквога утицаја на правни положај постављеног лица као одговорнога уредника, па дакле ни на његову одговорност. Власти учињена пријава или именовање на листу не слаже се овде просто са стварношћу, и с тога је под околностима кажњива (§ 9 послед. одељ., § 10 зак. о штампи).

Кад сада постављање одговорнога уредника односно примање ове функције представља њен *једини* појамни захтев, онда и питање: колико ова функција *траје*, не проузрокује никакве тешкоће. Јер, као што смо горе видели, да би неко постао одговорни уредник, потребан је за то узајамни споразум између једнога лица и подузетника новина у погледу примања ове функције. Подузетник новина преноси на некога вођење одговорнога уредништва и овај то прима. Из овога следује, да постављено лице дотле остаје одговорни уредник, докле тај горе означени узајамни споразум траје. Али пошто један споразум престаје већ услед неслагања једне од обеју страна, то онда за престанак одговорнога уредништва није потребно да се оба заинтересована лица у овом погледу споразумеју, већ је довољно *једнострано* одступање једнога од њих. Према томе одговорни уредник престаје то бити, чим га подузетник новина отпусти или чим он сам одговорно уредништво напусти. У дотичном правцу сасвим је без значаја, да ли је овај или онај према њиховом међусобном уговору био на то овлашћен или није. Исто тако дејство такога корака не зависи од тога, да ли је наступела промена пријављена власти или објављена у листу. То зацело јасно излази из онога, што је казано о правном значају ове пријаве.

(НАСТАВИЋЕ СЕ)

Превео
Д-р Д. Аранђеловић.

КРИМИНАЛНА ПОЛИЦИЈА

(СВРШЕТАК)

Помоћу добрих моралних закона, који би заштићавали немоћне, жену и децу, држава мора очувати здраву расу, и повести енергичну борбу против рђавих страсти и злочина, који могу довести до пропасти расе и друштва. Ова истина изражена је у познатој аксиоми славног Кетлеа: „Злочинац извршује злочин који је друштво приправило.“ Према схватању науке, злочинац је само прост извршни агент, а прави кривац то је друштво. Посведневно искуство доказује очигледно ову истину, која на први поглед може изгледати парадоксална. С тога је, дакле, потребно организовати, на првом месту, рационалну борбу против болести злочина помоћу превентивне социјалне игијене т.ј. помоћу једне групе најбољих економских, моралних и васпитних закона.

Што се тиче репресије злочина, треба је осигурати помоћу основне реорганизације државног тужиоштва и истражних судија. Већина наших истражних чиновника неспособна је, немоћна и недорасла за борбу против злочина. Истражне судије нису, по правилу, дорасли каквом тежем послу. Начин њиховог регрутовања ништа не ваља, као год ни систем њиховог авансовања. Истражне судије треба бирати међу људима младим, спремним, активним, енергичним и интелигентним, који ће стално остајати на положајима истражних судија, напредујући према годинама службе. Наше данашње истражне судије врше своје дужности као од беде, и једва чекају да, услед авансовања, промене положај. Старих истражних судија данас нема у Белгији.

И начин вођења истрага мора бити радикално измењен. Систем претходне контрадикторне истраге треба да замени данашњи режим тајне истраге. Одбрана и оптужба морају бити постављени на исти ниво, а принцип јавности примењен у свој својој потпуности.

Мисија државних тужилаца и истражних судија треба да буде олакшана радикалном реформом полиције, а нарочито установом криминалне или судске полиције, која не постоји у појединим земљама, а нарочито у Белгији. Искуство неоспорно доказује, да је организација белгијске полиције рђава, и да је она немоћна у тежим криминалним аферама. Међутим, по теорији, Брисл и Белгија створили су полицију на најбољој основи. Такво је бар мишљење г. Горона, бившег шефа париске полиције сигурности.

— Са изузетком аутократских земаља — вели г. Горон — у којима је полиција толико усавршена да већ постаје несносна, Брисл притежава најбољу полицијску основу. Пријављивање становништва, доласци и одласци странаца, промене станова предмет су нарочите службе, која је достојна да буде модел свакс судске полиције. У Паризу, ова служба постоји само за издавање под закуп соба с намештајем. Паризлије не трпе, да полиција завлачи нос у њихове послове.

Могуће је, да су регистри популације, који се брижљиво воде и контролишу, од знатне користи за полицију, јер могу отклонити бескорисна истраживања и жалосне заблуде, али ипак зато не треба претеривати у њиховој важности као што то чини г. Горон. Пре свега, ови регистри садрже бар 20% погрешака, а што је најглавније: они никад нису спречили какав злочин нити помогли да се открије какав опасан злочинац. Користи од ових административних хартија нису никоколико доказане. Брислу је потребна установа судске полиције. Ова и административна полиција две су гране јавне сигурности, које се морају узајамно потпомагати, и које с тога не треба да буду потпуно одвојене једна од друге. Брисл је састављен из 25 општина, које су међу-

собно везане мрежом градских трамваја. У овим општинама налазе се 25 полиција, без јединства и везе, које се старају о сигурности Брисла. Сасвим је природно да у Брислу не може бити сигурности све дотле, док се ове разне власти у јавном друштвеном интересу не централишу. Општа и потпуна реформа белгијске полиције треба да буде изведена на овим основима:

1., *Установа одељења безбедности за целу земљу, које ће стајати под министарством правде;*

2., *Јединство полиције у свима већим центрима под државном управом;*

3., *Стварање покретних бригада судске полиције;*

4., *Реорганизација жандармерије као репресивне полицијске силе;*

5., *Организација пољске полиције;*

6., *Стварање полицијских школа за специјално образовање:* а) *истражних чиновника,* б) *полицијских комесара* и в) *полицијских агената,* и

7., *Полицији као главној друштвеној сили, мора се поклонити највећа пажња, те с тога полицијски органи морају бити брижљиво регрутовани и добро награђени.*

Социјални прогрес мора тежити да сузбије насилне и крвне злочине помоћу васпитања, али на првом месту и нарочито помоћу успешне репресије. Најбоље средство за смањивање и предупређење злочина састоји се у немилостивом уништавању њихових извршилаца. Који убија намерно, недостојан је да живи. Оно што се не може поправити, не може се ни опростити. Човек који сеје смрт, заслужује да буде избрисан из броја живих. Овај строги принцип Мојсијевог закона произвео је код Јевреја најбоље последице. И данас је један велики народ, за који се држи да произлази од једног залуталог Израиљевог племена, одржао традицију старог примењивања светог закона према убицама. У Великој Британији сваки крвни злочин кажњава се смрћу, и ова казна увек се извршује без милости. С тога и видимо да крвни злочини постепено ишчезавају у овој земљи. У Лондону, у коме има толико становника колико у целој Белгији, врши се четрдесет и шест пута мање крвних злочина но у овој последњој.

У Белгији је кривични закон одржао, истина, смртну казну, али се она не примењује од пре пола века.

Специјални закључци.

Што се тиче злочина из улице „Hirondelles“ или боље рећи што се тиче одвођења и силовања Жане Ван Галк, наша брижљива истрага допушта нам да формулишемо ове закључке:

1. Извесно је:

а) Да је Жана Ван Галк силована, али не и убијена; да је умрла случајно услед мождане и плућне конжестије, која је наступила због веће употребе каквог јаког алкохолног пића, по свој прилици рума или коњака;

б) Да је ово злочин случајни а никако предумишљајни;

в) Да је ово злочин једног самца, случајног злочинца;

г) Да је овај злочин у погледу свог извршења савршен, и да се с тога акција злочинчева у њему приближује нормалној и идеалној акцији човечјој у погледу закона покрета;

д) Да је Жана пресретнута и одведена одмах по изласку из куће, у 7 часова мање неколико минута, пред фламанским позориштем, пре него што је стигла на кеј „Foin“ и у улицу „Echelles“ да, по обичају, купи бонбоне;

ђ) Да је морала бити одведена у правцу Запада у улици „Laeken“ којом „Pierre de Taille“;

е) Да је злочинац приликом остављања пакета у улици „Hirondelles“ ишао у правцу Југо-Истока;

ж) Да се средња тачка или кућа злочина мора налазити у западном региону кварта улице „Laeken“ на једној тачки злочинчевог пута која је подједнако удаљена од тачке одвођења и тачке одбацивања леша;

з) Да је злочин извршен у нарочитом локалу: у стану каквог самца или у какој дућанској соби, у којима увек има у приправности хартије за паковање, канапа за везивање пакета, коњака или рума и воде;

и) Да је злочин одвођења, опијања, силовања и черечења леша извршен за време од $4^1|_2$ сата: од 7 часова мање 5 минута до 11 часова и 40 минута;

ј) Да је извршилац злочина занатлија или бив. занатлија, навикнут на руковање оштрим оруђем;

к) Да је, тако исто, наквикнут да справља фине пакете, и да их носи под пазухом;

л) Да је познавао малу Жану, и да је по народности био Фламанац;

љ) Да је морао бити човек млад и снажан, стар од прилике 30 год., средњег стаса, живог хода, кратке и брижљиво поткресане браде и пуног лица;

м) Да је био дегенерисано створење, са болесним наслеђем, или жртва напуштеног детињства и рђавог моралног васпитања, и

њ) Да је врло добро познавао Брисл и његову околину.

2. Врло је вероватно и готово извесно:

а) Да обазрив и лукав злочинац припада раси јевреско-нидерладнској;

б) Да је под утицајем болесног наслеђа, с обзиром на специјалну форму криминалитета код Јевреја, које је наследно;

в) Да је његово основно васпитање било занемарено, и да су се склоности ка злу код њега развиле још у доба првог детињства, и

г) Да станује у Брислу, у усамљеном стану.

3. Могућно је:

а) Да злочинац има интимног пријатеља, који станује у улици „Comerçant“; да је код овог пријатеља свратио пред извршење злочина и молио га да га не узнемирује то вече; да га је Жана зато време очекивала на улици и разговарала са једном од пролазећих жена; и

б) Да је злочинац, после извршеног злочина, нашао једног пријатеља, који је однео и бацио у Хајзл пакете с ногама и ципелама Жаниним.

4. Немогућно је и невероватно:

а) Да је Жану одвела подводачица од 20 год. и подвела је каквом старом развратнику;

б) Да је овај стари развратник полазећи на блудничење, понео са собом хартију за паковање и канап за везивање, и

в) Да је хипотеза о подводачици од 20 год. основана.

ПОЛИЦИЈСКИ ПСИ

Употреба полицијских паса у служби полиције, у последње време, нарочито је узела маха у Немачкој и Русији. Ванредне резултате, које су до сада дали дресирани пси у поменутим земљама, потпуно оправдавају оно грозничаво старање око тога, да се сва полицијска па и најмања одељења снабду са добро дресирани и чистокрвним расама. Данас у тим земљама већ постоје заводи на најмодернијој основи, који са пуно марљивости обучавају особље полицијско у дресури паса. Ни једно убиство, нити крађа не изврши се у местима у којим тако обучених паса има, а да се пси не употребе као прва мера, за хватање извршилаца њихових. Наравно да употреба паса не даје увек позитивне резултате, али у већини су случајева баш они ти „дедективи“ који проналазе злочинца. Начин на који полицијски пси долазе до извршиоца дела до сада је неизвестан, и могуће је да ће увек остати као тајна. Већина људи који се баве њиховом дресуром мишљења су, да они долазе до резултата посредством свога невероватно развијеног чула мириса. Но посматрани пси на делу, доводе овакво тумачење у сумњу. Јер док ми видимо у више случајева да пас иде по трагу и налази тражену особу, дотле у другом случају изгледа да чуло мириса одсуствује, а да пас једино по инстинкту проналази жељену особу. За ово нека нам послужи следећи пример. У месецу јуну ове године, у Бармену у Пруској, нестао је један младић, ђак реалке, без икаква трага. После четири дана од његовог нестанка, родитељи младићеви пријаве случај власти. Полицијски чиновник, коме је трагање поверено, дао је одело несталог младића полицијским псима „Лату“ и „Приски“ да га оњуше, затим су га пси повели једним истим трагом и довели га до на мост једне реке и ту застали, а затим се упутили дуж реке и ту опет на једном месту застали. Чиновник је из тога закључио да је се младић удавио, и престао је са даљим трагањем са псима. Кроз неколико дана вода избаци леш младићев и то баш на оном месту где су пси завршили своје трагање. Па зар нам овај пример не пружа и сувише доказа о томе, да пси поред развијеног чула мириса имају и једно нама непознато чуло, јер све до моста, могли смо веровати да су полицијског чи-

новника водили пси, помоћу свог чула мириса, али од куда сад (под претпоставком да је младић скочио с моста), да нас пси доводе на место, на које ће кроз неколико дана вода избацити леш? Да пођемо са том претпоставком, да је младић пред своје самоубиство вратио се са моста, и скочио у реку баш ту где је и нађен избачен, зар га не би вода однела даље од тог места где је он могао оставити свој последњи траг, који би био приступачан псима.

Ево још једног примера из кога се да лако закључити, да је чуло мириса код паса праћено још једним нама непознатим осећањем.

Ових дана побегао је један осуђеник из казненог завода у Бронку. За трагање за њим употребљен је пас „Вера“ којој је дато његово остало одело да омирише, после чега је она повела жандарме преко једног великог поља засађеног кромпирима и извела на државни друм. Како је после бегства осуђениковог прошло више од 5 сати а за то време падала је велика киша, и он је могао далеко побећи, то је дат у том правцу телеграм и осуђеника је ухватио други пас у близини Оборника. И овај нам пример пружа исту слику. Први пас ишао је донекле по трагу, ако га је у опште било, па је то трагање пренесено на другог пса који није могао доћи у додир са стварима одбеглог, те на тај начин отпада претпоставка да га је овај други проказао помоћу чула мириса.

Ма како било, да пси проналазе извршиоце казнимих дела, било једним или другим чулом, ипак се они на делу показују као одлични полицијски помагачи, са којима треба увек рачунати

Од нарочитог је интереса употреба полицијских паса за нас, јер кад их и ми будемо узели за своје помагаче при истрагама, без сумње ће се поред осталих казнимих дела и број пронађених злонамерних паљевина и поништаја туђих ствари знатно повећати, место да као сада стално опада, што се са жалошћу мора констатовати.

А. Ј. Андоновић.

ПОУКЕ И ОБАВЕШТЕЊА

Учињена су нам ова питања:

I

Суд општине драинске актом својим Бр. 1481, пита:

„По чл. 106. закона о непосредном порезу, пољопривредници плаћају порез двапут у години и то: припадајући део за I полгође, до конца месеца јула, а за II полгође до 1. новембра сваке године.

Чланом 32. финансијског закона, за 1910. год. горња одредба закона о непосредном порезу скраћена је у толико, што принудна наплата пореза код земљорадника за I полгође почиње 15. јула, а за II полгође 1. октобра.

По чл. 109. закона о непосредн. порезу, за порез који није на време плаћен, наплаћује се уз наплату пореза и 6% интереса годишње; интерес тече од дана истека рока одређеног у чл. 106. поменутог закона.

Часнишство старе управе ове општине — које је било на управи до прошлих избора, у току прошле године, наплаћивало је интерес на дужни порез тако рећи произвољно — како је коме хтело, на пр. порески дневник за 1909. годину тврди, да је једно лице платило 60 дин. пореза и државних прireза 20. новембра 1909. год. под Днев. Бр. 676, на ову суму није наплаћено интереса ни једне паре; одмах за овим, истог дана друго лице платило порез и држав. прир. 28·38 дин. под ДБр. 677, и њему је на ову суму наплаћено 0·12 дин. интереса, и таквих примера има пуно.

Садања управа ове општине по истеку законих рокова наплаћује интерес уредно, на пр. 8. новембра тек. год. један порески дужник-пољопривредник донео и платио 100 дин. пореза и држав. прир. за 1910. год., њему је на ову суму наплаћено 6 дин. интереса и заведено у порески дневник и платчеву пореску књижицу.

Порески обавезници сравне прошлогодишњу наплату пореза и интереса са овом, па се противу тога буне и протествују што им се сада наплаћује интерес на дужни порез, кад то у прошлој години баш у ово доба године није чињено, или ако је и коме наплаћено, то је овлаш и незнатна сума.

Суд ово општински моли Уредништво, да у првом наредном броју листа, изнесе своје гледиште о изложеној наплати интереса, са напоменом: да ли је законита радња старе-прошлогодишње управе, или садање управе ове општине, при наплати интереса на дужни порез, као и то: има ли штете и по чије интересе и ко је зато одговоран?“

— На ово питање одговарамо:

Према јасном наређењу чл. 106. закона о непосредном порезу у вези са чл. 32. финансијског закона за 1910. годину, добровољна наплата пореза од земљорадника траје за I полгође до 15. јула а за II-го до 1. октобра.

Ко од њих не плати порез на време у горњим роковима, од њега се наплаћује интерес 6% према чл. 109. закона о порезу, па било да порез сами плаћају, било да се наплаћује егзекуцијом.

Према овоме, ако је раније друкчије наплаћиван интерес, онда ће рачунополагачи одговорати пред Гл. Контролом, јер је на тај начин оштећена државна каса.

Кад садашњи часници обавесте о овоме пореске обвезнике, они се неће бунити што се сад другчије наплаћује интерес него у прошлој години.

II

Суд општине кладуровске, актом својим Бр. 1324, пита:

„По чл. 97. тач. 4. закона о општинама, општински суд у договору са одбором даје уверења — сведочанства о сродству, владању и имовном стању својих становника, кад то власти надлежне затраже; а сам општински суд, кад захтевају поједина лица:

Господа свештеници, од сваког грађанина, који хоће у брак да ступи, траже уверења о постојању сродства између младожење и девојке и њихових родитеља.

А како се већином дешавају случајеви, да се из једне парохије односно општине узима девојка, а из друге парохије — односно општине момак младожења, и кад поједини траже уверења о сродству у оваквим случајевима а парохије подељене по општинама, онда је суду немогуће тачно знати да ли постоји сродство, пошто су младожења и девојка из засебних парохија односно општина.

С тога суд ово општински учтиво моли Уредништво за објашњење:

Како може суд издати уверење о сродству на тражење појединаца, кад је девојка из друге парохије односно општине.

Да ли суд мора о сродству тачно знати, (и исто описати) и ако му није познато;

Да ли суд за исто повлачи кривичну одговорност о непознатом сродству“.

На ово питање одговарамо:

О свима фактима, који су суду непосредно познати или о којима се он може обавестити у границама своје општине, он мора издавати уверења у смислу чл. 97. тачка 4. и 6. закона о општинама.

О ономе, пак, што суд не зна и у опште се не може обавестити, он није дужан давати уверења, односно даће их тако, што ће констатовати да му је ствар непозната.

Међутим, интересованима ништа не смета да суду приведу сигурне јамце, који ће написмено утврдити да им је овај или онај факат познат, па да суд на основу тога јамства изда уверење констатујући у истом да то чини по прибављеним доказима.

На тај начин суд би био обезбеђен од одговорности, а помогао би својим сугрђанима да једну своју ствар приведу крају.

III

Суд општине јовачке, актом својим Бр. 2235 пита:

„Ово општински суд има да саопшти своју пресуду за дело из § 375. а казн. закона једном лицу из друге општине.

Ради саопштења те своје пресуде, суд је овај преко дотичног општинског суда, позивао осуђено лице, али општински суд одакле је осуђено лице одговара, да га неће упутити већ тражи да се предмет њему спроведе те да изврши саопштење.

Моли се Уредништво за обавештење: мора ли ово лице по захтеву бити упућено овоме суду ради наведене цељи, или овај суд мора послати предмет суду одакле је осуђено лице, и ако мора оида на основу ког законског прописа и у опште који начин треба практиковати у даном случају?“

— На ово питање одговарамо:

Полицијска Уредба, као поступак за иступне кривице из III части кр. законика, нема нарочите одредбе, која би ре-

гулисавала питање: како ће се саопштавати пресуде оним осуђеним, који су из друге општине, јер § 21. претпоставља кривце мештане.

Слична законска одредба не налази се ни у закону о поступку судском у кривичним делима као општем поступку.

По томе, ово питање има да се цени само према обзирима целисходности.

А посматрано са овога гледишта, оно пружа једини одговор, да пресуду треба саопштавати, кад је кривац већ ван домашаја власти која пресуду изриче, преко оне власти где он стално живи.

Таквим поступком ништа се не крњи од угледа власти која је пресуду донела, нити се може изиграти сама пресуда, пошто власт, којој је пресуда послата ради саопштења, носи законску одговорност ако би она застарила или би у опште била упропашћена.

Међутим, окривљени се не отрже од својих редовних послова нити излаже трошковима око одласка до места где је пресуда изречена, који би били огромни и за многе и немогући, кад би н. пр. неко ишао из Београда у Врање да му се саопшти иступна пресуда.

И сама пракса утврђена је у овоме смислу.

ОДЛУКЕ ДРЖАВНОГ САВЕТА И КАСАЦИОНОГ СУДА

Мишљење опште седнице Касационог Суда од 17. августа 1910. г. № 7642.

Код иступних кривица, које нису биле предмет судског извиђања и суђења по прописима законика о поступку судском у кривичним делима, нема и не може бити поновног суђења, кад законом то није предвиђено.

На захтев господина Министра Правде од 8. јуна 1910. г. № 8227, да му Касациони Суд дâ своје мишљење о томе: »да ли може бити повторног суђења и по иступним кривицама или не, и ако може онда у ком року«, — Касациони Суд у општој седници својој, а на основу тач. 2. § 16. закона о своме устројству, проучио је ово питање, па је нашао:

»Законски прописи који говоре о повторном суђењу кривичних дела побројани су у глави XXV. кривичног судског поступка. Ту се, у § 335 и 336, прописују случајеви, кад може бити повторног суђења лицима, која су пресудом за невина проглашена по § 241., или ослобођена из недостатка довољних доказа по § 242., или решењем пуштена испод суђења по тач. *а* § 250. кривич. судског поступка

Већ из тога, дакле, што се наређења § 335. и 336. крив. суд. поступка, која говоре о повторном суђењу позивају на § 241., 242. и 250. крив. суд. поступка, а ови опет говоре о томе *кад ће суд* оптуженога ослободити као невина, из недостатка доказа или пустити испод суђења, даје се извести, да се прописи законски из главе XXV. крив. суд. поступка о повторном извиђању и суђењу кривичних дела, односе само на она кривична дела која суде судови, а то су по § 2. и 35. кривичносудског поступка преступна и злочина дела. То се види и из § 341. крив. суд. поступка по ком је законском пропису за повторно суђење надлежан онај суд, који је дело први пут судио, па кэко судови суде само злочина и преступна дела, то је онда јасно, да се прописи кривичног судског поступка односе само на ова дела, а не и на иступна.

Сем овога, наређења кривичног судског поступка, по његовом § 1. односе се само на извиђање и суђење преступних и злочиних дела, те по томе и на повторно суђење само ових дела, док је поступак за извиђање иступних кривица прописан у полицијској уредби. Па како у овој уредби није ништа наређено о повторном суђењу иступних кривица, нити је предвиђено да о томе важе прописи кривичног судског поступка, то ни са тога разлога не може бити повторног суђења иступних кривица.

Истина судови суде и иступне кривице, кад су ове у стицају са преступним или злочиним кривицама, или ако је случај из § 210. крив. суд. поступка, али то су изузетци, на којима се не може засновати као правило то, да и код свих иступних кривица, дакле и код оних, које нису биле предмет судског извиђаја и суђења по прописима законика о поступку судском у кривичним делима, може бити повторног суђења по прописима овог законика.

Са тих разлога, Касациони Суд је мишљења: *да код иступаних кривица, које нису биле предмет судског извиђаја и суђења по прописима законика о поступку судском у кривичним делима, нема и не може бити поновног суђења, кад законом то није предвиђено.*

Мишљење опште седнице Касац. Суда

Господин Министар Правде писмом својим од 3. јула 1910. Бр. 9887, представио је Касационом Суду, да поједине дежурне судије првостепених судова неједнако примењују пропис тач. 2. § 511. гр. суд. пост. у погледу потврђивања тапија и преноса њихова по захтеву приватних лица и, док једни врше те потврде и преносе, дотле друге судије не врше ни само саслушавање интересованих лица, па је тражио да Касациони Суд начелно реши и расправи ово питање о разумевању овог законског прописа.

Касациони Суд у својој општој седници нашао је да не треба доносити о овоме питању начелну одлуку већ само да дâ своје мишљење па је даље нашао:

По тач. 2. § 511. грађ. суд. пост., дежурним судијама првостеп. судова стављено је у дужност, поред осталога, потврђивање разних исправа, а по тач. 10. и свршавање свих неспорних (ванпарничних) дела, т.ј. да је дежурни судија дужан узети учешћа у утврђивању права и правних односаја између интересованих лица, која то споразумно од њега траже. У ту врсту послова, изван сваке сумње, долази и потврда преноса непокретности, дакле потврда тапија.

Са наведених разлога Касациони Суд је мишљења:

Да су дежурне судије првостепених судова надлежне за потврђивање тапија и преноса истих по захтеву приватних лица.

Мишљење опште седнице Касационог Суда

На захтев госп. Министра Правде од 7. јула 1910. г. Бр. 10016, да Касациони Суд донесе начелну одлуку о § 271. и 285. грађ. суд. пост. о томе: да ли се може после изречене пресуде учинити замена у лицу коме је заклетва досуђена, кад је у питању као тужилац, правна личност и кад је ова у стању доказати: да лице коме је заклетва досуђена није више у њеној служби те да њиме може располагати, и да околности на које се заклетва има положити нису познате само њему већ и другом ком службенику њеном, које врши истоветне послове.

Касациони Суд је нашао да о овом питању не треба доносити начелну одлуку, већ само да дâ своје мишљење, па је даље нашао:

У § 285. грађ. суд. пост. изрично је наређено, да је парничар *свагда дужан именовати лице коме заклетву нуди* у парницама општина, друштава или других правних лица. Ту се даље излаже и зашто се то тражи па се вели: »да заклетву без нужде не би више њих полагало и како би је положио само онај, који оспорену околност сам собом дознаје«.

Према наведеноме јасно је, да то именовање лица коме се заклетва нуди мора бити по имену и презимену, а не само по односу лица према парничару (парничној страни) за коју дотично лице има заклетву да положи, јер ће суд само тако бити у стању да извиди и цени: »да ли се заклетва нуди лицу, које оспорену околност само собом дознаје«.

Ово именовање лица коме се заклетва нуди по имену и презимену потребно је још и због тога, што по § 265. грађ. суд. пост. суд извесним лицима по званичној дужности неће допустити заклетву, па је нужно, да се једновремено уз сам спор извиди и цени, да ли је лице коме се заклетва нуди, такво, да му се иста по званичној дужности неће досудити или такво, да од суда зависи хоће ли му се иста допустити — § 266. гр. суд. пост., — а не да се то извиђа и цени пошто пресуда постане извршна.

У § 285. гр. пост. истина је реч поглавито о главној заклетви, јер се по закону само она може нудити од стране парничара као доказ, док је по § 291. гр. суд. пост. допуна заклетве, на коју се мисли питањем г. Министра Правде, ствар суда, али Касациони Суд сматра. да се и код допуне заклетве још у току спора мора именовати лице, које би допуну заклетву имало да положи, како са напред наведених разлога тако још и са тога, што се по тач. 10. § 305. грађ. суд. пост. мора означити у пресуди ко има заклетву да положи, а то означење јасно је да мора бити по имену и презимену лица које заклетву има да положи, како би се избегли случајеви, да парни-

чар чије је право условљено полагањем допуне заклетве кога лица, може евентуално после извршне пресуде произвољно добавити лице ма и за новац, да исто досуђену заклетву положи.

Са наведених разлога Касациони Суд је мишљења:

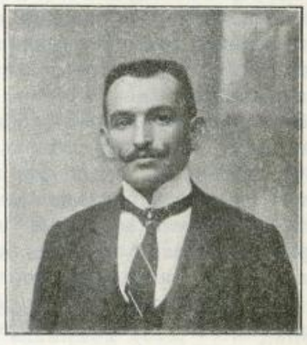
Да се после изречене пресуде не може чинити замена у лицу коме је заклетва досуђена, па било да се то тиче главне или које друге заклетве.

М. Л. Р.

СЛУЖБЕНЕ ОБЈАВЕ

ПОТЕРЕ

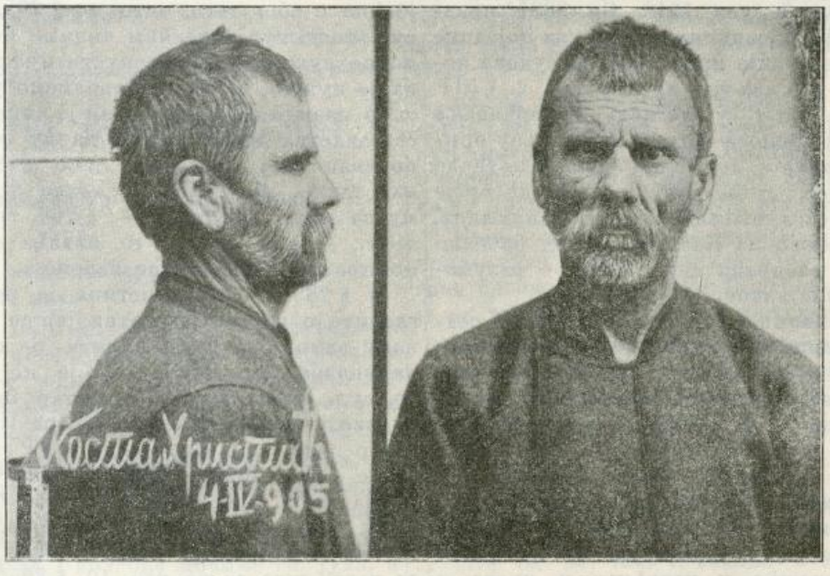
Ђура Красојевић, чију слику износимо, као собар код г. Николе Спасића, трговца овдашњег, извршио је крађу и том приликом

украо: 400 динара у српским новчаницама од по 20 динара и једну стару сребрну табакеру.

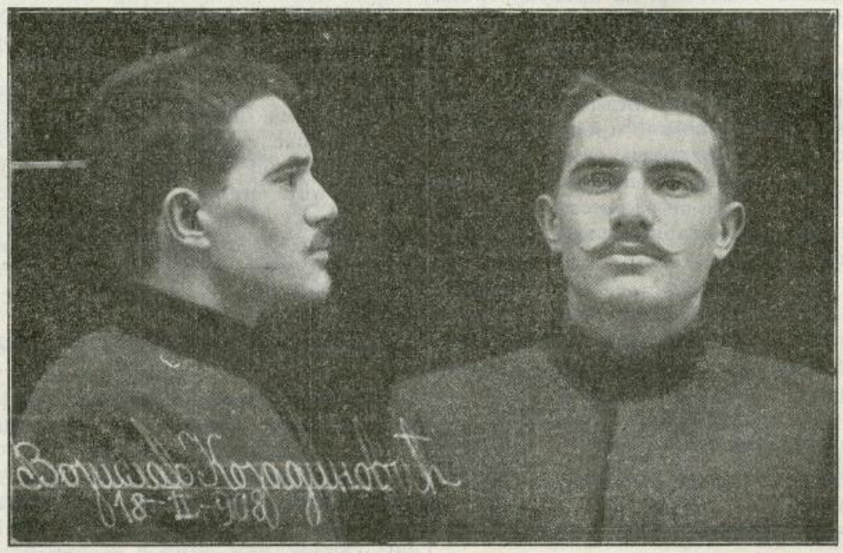
Он је стар око 30 година, омален, сувоњав, смеђ. Од одела има на себи: црно сако одело, зимски капут кратак, кариран, зелене боје, са крагном од бибера, на глави црн мекан шешир. — Акт кварта варошког Бр. 14975.

Коста Христић, познати коцкар, чију слику износимо, у друштву са Миланом и Младеном Настићем, такође коцкарима, родом из В. Дренове, пресрели су на путу између Трстеника и Краљева петорицу печалбара, и престављајући се као часници општине врњачке извршили су над њима претрес и том приликом узели им 200 динара у банкама па затим побегли.

Коста је већ осуђиван, стар 61 годину, висок, сед, очију жућкастих. — Депеша начелника среза трстеничког Бр. 19756.

Војислав Којадиновић, бив. осуђеник пожаревачког казненог завода (чију слику доносимо) има да се узме на одговор за опасну крађу извршену у реону кварта варошког. Он је стар 25 година, висок 165 см. косе и очију плавих. Од особених знакова има: младеж величине сочива, за 7 см. испод левог лоба; младеж величине сочива, за 8 см. испод, и у лево од леве сисе; и младеж величине кукурузног зрна за 9 см. испод и у лево од седмог кичменог обртња и за 5 см. у лево од кичме. Од одела на себи имао је: зимски капут грао, панталоне браон и шешир бледо зелене боје. — Акт кварта варошког Бр. 14847.

Панта Стевовић, бив. чувар жељезничке пруге, има да се узме на одговор за дело које повлачи притвор али се налази у бегству. Он је стар 30 година, средњег раста, приземљаст, бркова великих, обријан, десно му је око заквављено. — Акт начелника среза крагујевачког Бр. 6973.

Милан Јовановић, бив. практикант контроле мера из Београда, налази се у бегству. Он је потребан кв. савамалском да се узме на одговор због више дела злоупотребе у званичној дужности. — Акт Управе града Београда Бр. 41563.

Дека М. Илић, из Мрамора, има да одговара за превару али се налази у бегству. Он је стар 20 година, добро развијен, очију црних, малих бркова, косе смеђе. Од особених знакова има: белегу од посекотине, дугачку 4 см. на левој страни главе. Акт начелника среза добричког Бр. 13050.

Препоручује се полицијским и општинским властима, да за овим побеглим лицима учине најживљу потеру, и у случају проналаска стражарно их упуте властима које су потернице издале, с позивом на означене бројеве акта или депеша.

ТРАЖЕ СЕ

Сретен Мијатовић, шегрт из Совљака, нестао је 2. овог месеца са Уба где је био у служби. Он је стар 14 година, средњег раста, косе плаве, смеђег лица, у сељачком оделу са шајкачом на глави. — Депеша начелника среза тамнавског Бр. 20102.

Десимир Марковић, ђак из Београда, 13. о. масеца отумарао је од својих родитеља и до данас се не зна где је. Он је стар 12 година, омален, дугуљастог лица, обрва, косе и очију смеђих, од одела имао је на себи: одело и зимски капут грао боје и штофану качкету на глави. — Акт Управе Града Београда Бр. 41455.

Сава Брзаковић, берберски шегрт из Лесковца, отумарао је од свог газде и до данас се не зна где је. Он је стар 13 година, омален, плав. — Депеша начелника среза лесковачког Бр. 27647.

Штампа Краљ. Срп. Државне Штампарије уредник **Милорад А. Вујичић.**

БРОЈ 45. У БЕОГРАДУ, НЕДЕЉА 28. НОВЕМБРА 1910. ГОДИНА VI

ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК

СЛУЖБЕНИ ЛИСТ МИНИСТАРСТВА УНУТРАШЊИХ ДЕЛА

„ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК“ излази једанпут, а према потреби и више пута недељно. Претплата се полаже у напред, и то најмање за пола године код свију полицијских власти, и износи: 20 динара на годину за државна и општинска надлештва, а за све друге претплатнике у опште 12 динара годишње. За иностранство: годишње 24, полугодишње 12 динара у злату. Појединн бројеви **„Полицијског Гласника“** не продају се. Рукописи се не враћају.

КРЕТАЊЕ КРИМИНАЛИТЕТА

у месецу октобру 1910. год.

Према званичним извештајима окружних начелстава и Управе града Београда, у току месеца октобра ове године извршено је у Србији:

1. **Убистава**	32
2. **Детоубистава**	3
3. **Нехотичних убистава**	3
4. **Покушаја убистава**	28
5. **Разбојништава**	20
6. **Силовања**	3
7. **Тешких телесних повреда**	15
8. **Паљевина**	83
9. **Опасних крађа**	137
10. **Злонамерних поништаја туђих ствари**	6[1]

Од изложених дела пронађено је:

Убистава	28	или	87·5%
Детоубистава	3	„	100 %
Нехотичних убистава	3	„	100 %
Покушаја убистава	27	„	96·4%
Разбојништава	20	„	100 %
Силовања	3	„	100 %
Тешких телесн. повреда	15	„	100 %
Паљевина	8	„	9·6%
Опасних крађа	44	„	32·1%
Злонамерних поништаја туђих ствари	1	„	16·6%

Највећи број **убистава** извршен је помоћу *ватреног оружја* (**14**), затим *оштрог оруђа* (**10**) и *тупог* (**7**). За један случај *оруђе* је непознато[2]).

Узроци са којих су ова убиства извршена леже: у *користољубљу* за **8** случајева, у *освети* за **7**, у *свађи* за **5**, у *одбрани имовине* за **2**, у *душевном растројству* за **2**, у *љубомори* за **2** случаја. За шест случајева узроци су *непознати*.

Посматрана према местима у којима су извршена изложена убиства јављају се: у срезу врачарском **2**, у срезу гружанском **2** (1 непронађено), у срезу беличком **2**, у срезу параћинском **2**, у вароши Београду **2** и по **1** у срезовима: посавском, округа београдског, грочанском, космајском, оба колубарска, јабланичком, кључком, копаоничком, трстеничком, деспотовачком (непронађено), рађевском, рамском, моравском округа пожаревачког, таковском, качерском (непронађено), јасеничком округа смедеревског, подунавском, бољевачком, рачанском, ужичком (непронађено), жичком и у вароши Крагујевцу.

Детоубиства су извршена по **1** у срезовима: неготинском, златиборском и моравичком.

Нехотична убиства су извршена по **1** у срезовима: хомољском, тимочком и у вароши Београду.

Покушаји убистава извршени су: у срезу баљском **3**, у срезу тамнавском **2**, у срезу јасеничком округа крагујевачког **2**, у срезу алексиначком **2**, у срезу зајечарском **2**, у срезу златиборском **2** и по **1** у срезовима: јабланичком, неготинском, кључком (непронађен), трстеничком, деспотовачком, параћинском, нишавском, мачванском, звишком, хомољском, подунавском, орашком, косаничком, трнавском и у вароши Врању.

Сва ова дела извршена су у међусобној свађи и освети.

Разбојништва су извршена: у срезу звишком **3**, у срезу трстеничком **2**, у срезу ресавском **2** и по **1** у срезовима: космајском, подгорском, крагујевачком, неготинском, беличком, рамском, пожаревачком, голубачком, хомољском, качерском, јасеничком округа смедеревског, подунавском и жичком.

Силовања су извршена по **1** у срезовима: врачарском, добричком и у вароши Београду.

Тешке телесне повреде су извршене: у срезу мачванском **2**, у срезу звишком **2**, у срезу качерском **2**, у срезу орашком **2**, и по **1** у срезовима: јасеничком округа крагујевачког, крагујевачком, гружанском, левачком, прокупачком, црногорском и жичком.

Паљевине су извршене: у срезу ваљевском **3**, (2 пронађене), у срезу колубарском округа ваљевског **3**, у срезу крајинском **3**, у срезу баљском **3**, у срезу сврљишком **3**, у срезу нишавском **3**, у срезу мачванском **3** (1 пронађена), у срезу подунавском **3**, у оба посавска по **2**, у срезу подгорском **2**, у срезу пчињском **2**, у срезу неготинском **2**, у срезу трстеничком **2**, у вароши Крушевцу **2**, у срезу темнићском **2**, у срезу деспотовачком **2**, у срезу пужничком **2**, у срезу хомољском **2**, у срезу таковском **2**, у срезу качерском **2**, у срезу јасеничком округа смедеревског **2**, у срезу тимочком **2**, у срезу зајечарском **2**, у срезу прокупачком **2**, у срезу добричком **2**, у срезу златиборском **2**, у срезу драгачевском **2** (1 пронађена), и по **1** у срезовима: лесковачком, лепеничком, крагујевачком (пронађена), гружанском, брзопаланачком, (пронађена), расинском, ражањском, копаоничком, беличком, моравском округа пожаревачког, звишком, љубићском, орашком, заглавском, пожешком (пронађена), рачанском, жичком (пронађена), и у варошима: Ћуприји и Зајечару.

Вредност свих ових паљевина износи око **9.300** динара.

Опасне крађе извршене су: у вароши Београду **18** (4 пронађене), у срезу брзо-паланачком **7** (3 пронађене), у срезу хомољском **6** (3 пронађене), у срезу колубарском округа ваљевског **4** (2 пронађене), у срезу лепеничком **4** (3 пронађене), у срезу гружанском **4** (1 пронађена), у вароши Шапцу **4**, у срезу драгачевском **4**, у срезу жичком **4** (2 пронађене), у вароши Ваљеву **3** (све пронађене), у срезу пчињском **3**, у срезу лесковачком **3** (1 пронађена), у срезу неготинском **3** (1 пронађена), у срезу нишавском **3**, у срезу посаво-тамнавском **3** (1 пронађена), у срезу јадранском **3**, у вароши Пожаревцу **3** (1 пронађена), у срезу млавском **3**, у срезу јасеничком округа смедеревског **3** (2 пронађане), у срезу зајечарском **3** (1 пронађена), у срезу добричком **3** (1 про-

---

[1]) У октобру месецу пр. год. дела ових било је:

1. Убистава	44
2. Детоубистава	2
3. Нехотичних убистава	4
4. Покушаја убистава	36
5. Разбојништава	11
6. Силовања	2
7. Тешких телесних повреда	23
8. Паљевина	79
9. Опасних крађа	178
10. Злонамерних поништаја туђих ствари	10

[2]) Нађен леш непозната човека.

ђена), у срезу пожешком **3**, у срезу грочанском **2** (1 пронађена), у срезу посавском округа ваљевског **2**, у срезу ваљевском **2** (1 пронађена), у срезу трстеничком **2**, у срезу ресавском **2** (обе пронађене), у срезу темнићском **2**, у срезу лужничком **2** (1 пронађена), у срезу мачванском **2** (1 пронађена), у срезу качерском **2**, у срезу ужичком **2**, у срезу трнавском **2** (1 пронађена), и по **1** у срезовима: колубарском округа београдског (пронађена), врачарском, јасеничком округа крагујевачког, крагујевачком, жупском (пронађена), деспотовачком, алексиначком (пронађена), бањском (пронађена), рађевском, пожаревачком (пронађена), голубачком, звишком, таковском, заглавском, црногорском (пронађена), рачанском (пронађена), затиборском, и у варошима: Крушевцу, Ћуприји, Зајечару и Ужице (пронађена).

Вредност свих ових крађа износи око **17.700** динара.

Злонамерних поништаја туђих ствари било је: у срезу жупском **3** и по **1** у срезовима: темнићском, добричком и златиборском (пронађен).

Вредност свих уништених ствари износи **700** динара.

Поред изложених дела у току месеца октобра ове године извршено је у Србији и **19 самоубистава** и то: у вароши Београду **3**, у срезу тамнавском **2**, у срезу прокупачком **2** и по **1** у срезовима: космајском, власотиначком, масуричком, гружанском, расинском, трстеничком, темнићском, јадранском, поцерском, зајечарском, заглавском, и у вароши Крагујевцу.

Ова самоубиства извршена су: *вешањем* **12**, *ватреним оружјем* **3**, *тровањем* **3**, и *дављењем у води* **1**, а узроци њиховом извршењу леже: у *дугој болести* за **7** случајева, *у душевном растројству* за **3**, *у страху од казне* за **2**, *у рђавом домаћем животу* за **1**, *у рђавом материјалном стању* за **1**, *у пијанству* за **1**, *у частољубљу* за **1**. За *три* случаја узроци су *непознати*.

Један **покушај самоубиства** извршен је у вароши Београду *тровањем*, из *частољубља*.

Општи преглед до сад изложених дела овакав је:

Текући број	ОКРУЗИ	Убиства	Детоубиства	Нехотична убиства	Покушаји убиства	Разбојништва	Силовања	Тешке телесне повреде	Паљевине	Опасне крађе	Злонамерни поништаји туђих ствари	Самоубиства	Покушаји самоубиства
1	Округ београдски	6	—	—	—	1	1	—	2	4	—	1	—
2	„ ваљевски	1	—	—	2	1	—	—	10	11	—	2	—
3	„ врањски	1	—	—	2	—	—	—	3	6	—	2	—
4	„ крагујевачки	3	—	—	2	1	—	3	3	10	—	2	—
5	„ крајински	1	1	—	2	1	—	—	6	10	—	—	—
6	„ крушевачки	2	—	—	1	2	—	—	7	4	3	2	—
7	„ моравски	5	—	—	2	3	—	1	6	6	1	1	—
8	„ нишки	—	—	—	5	—	—	—	6	2	—	—	—
9	„ пиротски	—	—	—	1	—	—	—	5	5	—	—	—
10	„ подрински	1	—	—	1	—	—	2	3	13	—	2	—
11	„ пожаревачки	2	—	1	2	7	—	2	4	15	—	—	—
12	„ руднички	2	—	—	—	1	—	2	5	3	—	—	—
13	„ смедеревски	2	—	—	2	2	—	2	6	3	—	—	—
14	„ тимочки	1	—	1	2	—	—	—	6	5	—	2	—
15	„ топлички	—	—	—	1	—	1	1	4	3	1	2	—
16	„ ужички	2	1	—	2	—	—	1	4	9	1	—	—
17	„ чачански	1	1	—	1	1	—	1	3	10	—	—	—
18	Управе града Београда	2	—	1	—	—	1	—	—	18	—	3	1
	Свега:	32	3	3	28	20	3	15	83	137	6	19	1

Из канцеларије Антропометријско-Полицијског Одељења Министарства Унутрашњих Дела, 21. новембра 1910. године АБр. 1980. у Београду.

СТРУЧНИ ДЕО

О ПРОДАЈИ ЗА ИЗВРШЕЊЕ ОДЛУКА СУДСКИХ

(НАСТАВАК)

Она би цену могла само тако примити, ако би на то пристали повериоци који би били надлежни да на то пристану — при медба коју смо горе већ учинили. Ако би се друкчије ово питање решило, онда би то било, прво, повреда правила да и законски пуномоћници везују своје властодавце само дотле, докле се крећу у границама постављеним законом њиховом пуномоћству, а, осим тога, направила би се неправична разлика између случаја када је извршна власт тачна у својим пословима и случаја када она то није: у првом случају, купац, који се задоцнио са полагањем цене, имао би много мање времена да ову положи, јер би власт, као уредна, хитала са одређивањем друге продаје, док би, у другом случају, купац био у много бољем положају, јер би имао, за полагање цене, много више времена, пошто би ту власт, као небрижљива у своме раду, одређивање нове продаје одуговлачила. Невршење законских одредаба од стране власти треба да има само ту последицу: да та власт за то буде одговорна, а не и то: да то невршење ствара за појединце извесно или извесна права и привилегије. То није ни најмање за препоруку да невршење закона од стране јавних органа буде извор правима појединаца, јер би то значило подстицати ове на то да желе да власти не врше законе! У осталом, ако би купац могао пуноважно положити цену све дотле док власт другу продају одредила није, без обзира на то што је онај рок од месец дана прошао, та би власт могла, сасвим дискреционарно, купцу дати дужи или краћи рок за измирење цене, на тај начин што би одуговлачила или журила са одређивањем нове продаје, а лако је разумети каквим неједнакостима, па и злоупотребама, може да одведе таква дискреционарна моћ полициске власти. Напослетку, мишљење наше, код овога питања, иду у прилог брже наплате излицитиране цене: када купац зна да он, по истеку онога рока од месец дана из §-а 484., не може више цену да положи (ми претпостављамо, разуме се, да, у томе року, није друга продаја одређена), он ће, свакако, пре хитати са измирењем цене него када он има могућности да ову положи и после истека тога месеца, све дотле док власт није нову продају одредила.

На који начин купац непокретног добра полаже излицитирану цену? Овде вреде она иста правила која смо показали и код продаје покретних добара, јер је пропис става другога, трећега и четвртога §-а 483. општи, он вреди за све јавне продаје, имале оне за предмет покретне или непокретне ствари.

Према томе: купац непокретног добра мора, у начелу, цену положити у готовом новцу (§ 483. први став), наравно по одбитку онога што је он положио на име кауције, ако је ову положио и ако ју је положио у готовом новцу (§ 479.). Ово велимо стога што, као што нам је познато, има лицитаната који су ослобођени полагања кауције и што се, осим тога, може, на место готовога новца, дати за кауцију сигуран папир или сигурна залога покретних ствари или непокретног имања (§ 479. став трећи).

Став други §-а 483. вели: „Но купац, у колико би се из цене тако купљене ствари по реду првенства морао намирити, може на толико дати признаницу место готовог новца". Тако, на пр., купац је добра први хипотекарни поверилац на њему, добро је изишло на продаји 10.000 динара а примање купчево од дужника износи 3.000 динара: купац ће излицитирану цену положити, према наведеном пропису, на тај начин што ће дати у готовом новцу 7.000 динара а за 3.000 динара квиту у том смислу да га је дужник у његовом потраживању измирио. Хипотекарни поверилац коме је његова хипотека,

с обзиром на цену по коју је добро продато и на ранг њен бескорисна, мора, ако је он купац, положити у готовом целу куповну цену. Исто тако не би се могао овим прописом користити ни онај поверилац, купац пописаног добра, чијој тражбини још није рок и текао, и ако се он, иначе, налази међу повериоцима који се могу из излицитиране наплатити. Такав поверилац не може не положити у готовом новцу излицитирану цену нити, место тога, дати само своју признаницу, јер би то значило да се он наплаћује пре рока, пошта нема права (§§ 304 , 320., 547., 605., 887., 888. Грађ Зак). За тога повериоца ће се, приликом распореда новца (§ 489. став први *in fine)*, издвојити, из излицитиране цене, онолико колико је за његово измирење потребно, и то ће се задржати у каси судској до времена када рок потраживању тога повериоца дође (arg. из §-а 104. Зак. о Ст. Пост.). Јер, тај факат да се над неким лицем врши егзекутивна наплата (стање к је се, у француском праву, зове la déconfiture), не одузима томе лицу бенефицијум рока: повериоци, чијим тражбинама рок још није истекао, не стичу тиме право на наплату, већ могу једино тражити обезбеђење својих примања, ако су остали услови за то испуњени (§ 605. у вези са §§ има 376. à 419. Грађ. Зак.). Само онда ако је над лицем, чија се добра јавно продају, стечај отворен, отпадају рокови његовим дуговима чија се наплата може одмах тражити (§ 27. Зак. о Ст. Пост.).

Напослетку, трећи став §-а 483. садржи ову одредбу: „Исто тако и онај купац, који ништа нема тражити од господара продане ствари, ако га повериτељи за чији се рачун добро продаје, за новог дужника приме, а дотадашњег дужника за толико ослободе, не мора готов новац положити, него ће повериτељи писмено о томе изјаснење, влашћу потврђено[1]), полицијској власти предати". Сличан пропис налази се и у §-у 152. аустриског закона о извршењима (Exekutionsordnung), у коме се, прво, као што знамо, вели да је купац на јавној продаји (der Ersteher) дужан положити, у року од четрнаест дана од дана извршене продаје, једну четвртину од излицитиране цене (Meistbot), па се, затим додаје: „Von weiteren Barerlägen ist der Ersteher in dem Masse befreit, als die Pfandgläubiger, deren Forderungen aus dem Meistbote voraussichtlich zum Zuge gelangen, mit der Uebernahme der Schuld durch den Ersteher einverstanden sind....", што ће рећи, да купац не мора остатак цене положити у готовом новцу, ако га они заложни повериоци, за које се предвиђа да ће се наплатити из излицитиране цене, приме за дужника. Овај пропис аустриског закона о извршењима тачнији је од става трећега §-а 483. нашега Грађ. Суд. Поступка, у толико у колико, по њему, купца на лицитацији могу примити, пуноважно, за дужника само они заложни повериоци „deren Forderungen aus dem Meistbote voraussichtlich zum Zuge gelangen", док речени став §-а 483. говори о повериоцима „за чији се рачун добро продаје", пошто може бити, и бива, да један поверилац, за чији је рачун добро узето у попис, не може ни најмање да се, из излицитиране цене, наплати: тај поверилац је, узмимо, био хирограферни пре пописа, и сва излицитирана цена је исцрпљена ранијим заложним повериоцима. Разуме се да такав поверилац не може ослободити купца, у мери свога потраживања, плаћања, у готовом новцу, излицитиране цене, тиме што би га примио за дужника, јер би то значило повредити право првенствене наплате оних заложних поверилаца. Наравно, да ни обавеза коју би купац таквом повериоцу дао не би вредела, као обавеза sine causa (без основа).

Да ли купац на јавној продаји може исплатити директно повериоце дужникове, и, место готовог новца, предати извршном органу њихове квите? Без сумње да он то може учинити, јер то излази a fortiori из §-а 483. став други и трећи. Само, купац који тако непосредно плаћа дужникове повериоце ризикује да буде оштећен, а на име онда ако погрешно плати неком који не долази међу повериоце који се могу наплатити из излицитиране цене: за ове последње повериоце то не би имало никакве правне важности, и купац би, по § 894. Грађ. Законика, морао поново тим повериоцима положити оно што је једном већ платио[1]). Разуме се да купац има право на повраћај те суме од повериоца коме ју је погрешно исплатио (§ 894. у вези са §-ом 902. Грађ. Зак.).

(НАСТАВИЋЕ СЕ)

Ж. Перић

[1]) Када је продаја вршена у случају стечаја, тада, по једном решењу Државнога Савета од 27. Августа 1902. год. бр. 5600. (Мил. Вукићевић, *Збирка одлука Државног Савета*, стр. 134.), и интабулисани повериоци, као купци на јавној продаји, морају положити готов новац: „.... с тога, вели се у том решењу, што је купљено имање продато по наредби суда, као имање стечајне масе, са наредбом да се новац пошље суду, на распоред према прописима §§ 8., 91., 92., 101. и 103. стец. пост.».

СУДСКА ПОЛИЦИЈА У ФРАНЦУСКОЈ

(СВРШЕТАК)

Ако је деликт flagrant, они врше изузетне атрибуције које су поверене у овоме случају прокуратору републике. Члан 49. зак. о крив. поступку овако гласи: „у „случају flagrant délit или у случају за„хтева од стране старешине куће, они ће „саставити протокол, примиће изјаве све„дока, изаћиће на место и извршити друге „радње за које су у реченим случајевима „надлежни прокуратори републике, све „по формама и по правилима која су про„писана у глави о прокураторима ре„публике".

Међу тим они су дужни да се уздрже или да се повуку чим прокуратор републике, чији су они само помоћници, сам приступи овим актима у колико их он не делегира да продуже ове радње или да га замене. Пошто су извршили ове радње било по званичној дужности, било овлашћењем, помоћни органи судске полиције дужни су да пошљу без одлагања прокуратору републике доставе које су примили или протоколе које су саставили.

Ако деликт није flagrant, атрибуције ових службеника ограничене су на следеће:

1°. они примају доставе о злочинима или преступима који су учињени у местима у којима они врше своје обичне функције;

2°. они предају без одлагања ове доставе прокуратору републике;

3°. они га извештавају, осим тога, о свима злочинима и преступима за које сазнаду при вршењу своје дужности, и предају му сва извешћа, протоколе и акта која се на њих односе.

Тако, осим случајева fragrant délit, функције помоћних органа ограничене су на примање и предају извешћа, достава, саопштења; они не врше никакву радњу ислеђења, осим ако имају специјалну делегацију за то било по закону или од судије; они не врше никакву радњу гоњења. Они су као предстража суда, која има једну мисију да прибира гласове, извештаје, тужбе које означују преступе или злочине и да их одмах спроведе.

Из овога се види да помоћни органи прокуратора републике имају изузетно шира овлашћења само у случају dèlit flagrant, и да им је ова власт ограничена кад деликт престане бити flagrant. Пољски и шумски чувари могу да ухвате окривљеног само кад су га *изненадили на делу;* мимо овог случаја они могу само да пошљу извештаје или протоколе. Прокуратори републике могу да врше констатацију злочина само у случајевима flagrant délit или захтева старешине куће. Мимо ова два случаја, они могу само да захтевају од истражног судије да изледи дело. *Помоћни органи* који врше само особене атрибуције прокуратора републике, врше их као и овај магистрат само у случају flagrant délit; мимо овога случаја, они могу само да му предају доставе које су добили.

2. Истражни судија.

Истражни судија је редован судија, среског суда или заменик у истом који је декретом одређен да врши ислеђење.

Истражни судија има својство и по том непокретност која припада сваком судији, редовном или заменику. Члан 55. зак. о крив. поступку прописује да се истражне судије бирају између судија грађанског суда у коме служе. По декрету од 1. марта 1852. они могу бити такође изабрани и између судија заменика. Но, у духу закона ислеђење се поверава првенствено редовном судији. Међу тим по изузетку може бити поверено и судији *заменику.* Шта више у судовима у којима има само један судија и у којима потреба службе то захтева, извршна власт може делегирати једног судију заменика да врши дужност иследног судије

[1]) Француски правинци веле: Qui paye mal paye deux fois (ко рђаво, т.ј. ономе коме не треба, плати, плаћа два пута).

не као заменик редовног судије, него да врши потпуно ову функцију као и редовни судија који је за то одређен.

Истражни судија делегира се декретом на ову дужност за три године (чл. 55. зак. о кр. пост.), но, он може бити смењен са ове дужности и пре рока од три године: као иследник он се може да смењује *ad nutum*, али је непокретан као судија.[1])

Ове функције истражног судије не мењају ни у чему положај судије и његов ранг у суду.

У принципу само је један истражни судија за срез, али их може бити постављено више у срезовима у којима потребе службе то буду захтевале. Сада их у Паризу има 25, у Лиону, Руану и другим неким местима по 2.

Ако би истражни судија био спречен да врши дужност одсуством, болешћу или ма каквим другим узроком, у варошима у којима има само један истражни судија, првостепени суд одређује једног од својих судија да га замени.

Истражни судија је део суда: он може узети учешћа у суђењу ствари које су пред судом или одељењем чији је члан. Само у суђењу предмета које је он истраживао не може суделовати. Он може да суди било у суду за преступна дела кад предмет који подлежи овој јуридикцији није један од оних које је он истраживао, било у кривичном суду, у свима предметима, које није истраживао.

Од закона од 17. Јула 1856. г. истражни судија има два својства: *он је службеник судске полиције* и *истражни судија*. Важно је разликовати у коме својству он ради. Као чиновник судске полиције он је под надзором главног прокуратора и апелационог суда, али као истражни судија он не може да прима од ових власти ни наредбе, ни упуства; против његових одлука има места жалби оптужној комори. У једном и у другом својству он сам има у обичним случајевима право *истраживања* злочина и преступних дела, то што обухвата констатацију и верификацију деликтиозног дела, као и свих околности које су такве природе да открију виновника или виновнике. Да се ово изврши, испит оптуженог или сведока, претреси, узапћење хартија или других предмета корисних за манифестацију истине могу бити потребни. Истражни судија приступа овим разним актима писменим и тајним *истраживањем*, али у извесној мери контрадикторним у колико се оно квалификује као *припремно*, на супрот *дефинитивном* истраживању које је усмено и јавно и које се врши у суду јуридикције која је надлежна да суди о судбини оптуженог. Припремно истраживање које је једна компликација поступка, уведено као гаранција против неправедног гоњења, *неизбежно* је код *злочина*; у преступним делима оно је *факултативно* пошто државни тужилац може за ова дела директно да оптужује судовима, који су дужни да их казне. Истражни судија једини је надлежан у обичним стварима да донесе против оптужених *наредбу о довођењу* (mandat d'amener) по којој могу бити силом доведени пред њега у циљу саслушања, и само он може у принципу донети решење о превентивном притвору.

У случају flagrant délit истражни судија може *ио дужности* и без провокације од стране државног тужиоца или грађанске стране да отпочиње и истражење.

Функција истражног судије једна је од најузвишенијих и најтежих које постоје. Овај магистрат располаже свом друштвеном организацијом да би пронашао злочинце; пред њим нема затворених врата, неприкосновених домова, ујемчених слобода; његова је власт таква да се никаква друга власт не може с њом поредити.[1])

За противзаконе поступке у вршењу своје службе он је одговоран као и прокуратор републике. Његова одговорност зависи од озбиљности кривице и подлежи особеним условима којима је циљ да заштите функционисање правде. Ако дело које је учинио истражни судија у вршењу своје дужности конституише злочин или преступ, приватни спрам кога је учинио може прво да се обрати главном прокуратору који има једини вршење јавне акције. После тога, жртва представља грађанску страну путем интервенције пред истражном магистратуром или судом. Ако дело не конституише ни злочин, ни деликт, повређена страна може да тражи накнаду штете оптужењем судије које се примењује на истражног судију као и сваког другог чиновника судске полиције.

У својим односима са владом и ако је истражни судија непокретан као судија, његова функција као иследника остављена је дискрецији врховне власти. Истраживање се поверава декретом и пре истека рока од три године.

Да видимо још само однос овога магистрата са прокуратором републике.

Законик о кривичном поступку даје право прокуратору републике да интервенише у сваком истраживању и да захтева доставу података (члан 31.). Ово право припада и главном прокуратору на основу његовог права надзора и министру правде као врховном шефу магистратуре.

Али како се ово законско овлашћење тиче интереса оптуженог, законик је регулисао ово право доставе (саопштења) одређујући његово трајање. Прокуратор републике не може више од 24 сахата да задржи досије истраживања, који му је званично достављен.

Чланови 57. и 279. зак. о кривичном поступку прописују да ће истражне судије у погледу на функције судске полиције бити под надзором главног прокуратора код апелационог суда.

Овај надзор може се вршити опоменом а према околностима оптужењем апелационом суду. Доиста, ако и мимо опомене, има повратa, главни прокуратор може оптужити небрежљивог истражног судију апелационом суду. У случају констатованог небрежења, апелациони суд изриче дисциплинску наредбу истражном судији да буде тачнији и осуђује га на трошкове. Осим неких специјалних случајева и других (злочина и преступа које судија учини у вршењу својих функција) главни прокуратор не може да ради ни-какав акт који припада судској полицији. Ако се дакле главни прокуратор не слаже са истражним судијом о опортуности каквог одређеног акта, он има да захтева преко прокуратора републике шта хоће, али не може издавати наредбе истражном судији. Ако истражни судија одбије тај захтев он се може жалити оптужној комори. У ствари, истражне судије достављају посредовањем прокуратора првостепеног суда недељно извешће шефу државног правобранства суда и овај им упућује примедбе по којима треба да се управљају. Ове мере: 1°. примедбе хијерархијски упућене, 2°. правно средство оптужној комори, 3°. хијерархијски бламаж ако је судији оскудевала потребна спрема и чврстина, — довољне су да осигурају надзор који закон даје главном прокуратору над истражним судијом, тако да му није потребно право *директног наређивања*, које би манифестовало несносно мешање у саму функцију истражног судије.

* * *

Организована на овај начин судска полиција у Француској, осигурава потпуно јавну сигурност и задовољава захтеве казнене правде и грађанске слободе, штитећи довољно права и интересе које има мисију да чува. Не можемо се овде упуштати у детаљније излагање свих оних аката и разних операција које врши судска полиција у својој мисији *истраживања, гоњења и истраживања* кривичних дела, јер би то био предмет много веће студије, у коју нам није могуће улазити због само ограниченог простора овог листа. Материја судске полиције чини једну повећу партију науке кривичног поступка, и ми смо у овој расправи само сумарно изложили функцију ове установе из разлога које смо изложили у почетку ове расправе. Пројектом закона о сресним судовима као што смо рекли, намерава се нова организација наше истражне власти преношењем истраживања кривичних дела на среске судове и одузимању ове функције полицијским властима које сада врше кривична истраживања. О овоме пројекту и овој намери ми ћемо дискутовати у своје време, кад се буде приступило овој реформи и будемо видели сам пројекат. Изложили смо овде сумарне атрибуције судске полиције у Француској да би се видело како је ова власт организована у овој земљи, познатој због своје добре организације истражне власти, која нам може најбоље показати пут којим треба ићи у решењу овога важног питања: организације истражних власти, и регулисање њених функција. Објективна, стручна и озбиљна студија ових деликатних питања потребна је у самом оном јавном интересу у коме се приступа овој реформи, јер може допринети добром законодавству о истражној власти, чији садањи дефекти и мане задају толико бриге. Из тих консидерација и приказали смо организацију ове власти у Француској, чија нам студија још и у другим земљама може бити само од користи у решењу поменутог питања.

Милош М. Станојевић
судија.

[1]) Garrand.

[1]) *Garrand.*

„АДМИНИСТРАТИВНА УПОТРЕБА ОРУЖЈА

ОРГАНА ЈАВНЕ БЕЗБЕДНОСТИ И ВОЈСКЕ

с нарочитим погледом на права Аустрије, Пруске, Средње Немачких Држава, Енглеске, Француске и Италије".

од

Д-ра Августа Вилфлинга.

(СВРШЕТАК)

Но у Италији је ипак изриком допуштена употреба оружја и без икакве опомене, ако је ова немогућа услед побуне и отпора. Изузимајући те специјалне одредбе, у којима је употреба оружја у несумњиво редовној служби карабинијера допуштена, и у случајеве простога пасивнога отпора, изгледа да талијанско право иначе допушта употребу оружја само према активном отпору.

По *француском* праву и без присуства судских и административних власти жандармерија под извесним околностима може доћи у положај, да изузетно употреби оружје и у случају самог пасивног отпора масе.

Жандармерија само у појединим државама има задатак да чини употребу од оружја и *према личностима које беже* или ради *осујећења покушаја убиства.*

При том се разликују две групе:

Понека права дају овлашћење жандармерији на употребу оружја, сем према бегунцима, и „за транспорт поверених и као опасних означених злочинаца" (баденски закон о жандармерији § 36.), „приликом бегства притворених који се транспортују због тешких злочина или приликом хватања осуђеника" (базелска службена инструкција § 45.), „према злочинцу који је предат ради транспорта" (виртембершка службена инструкција § 48.), и још за осујећивање покушаја бегства злочинаца које су сами жандарми ухватили на делу и притворили их због злочина.

Аустријски закон о жандармерији са свим кратко нормира употребу оружја: „За осујећење покушаја бегства опасних злочинаца, ако нема никаквог другог средства за задржавање од бегства".

Постављање таквих одредаба доводи до највећих тешкоћа. Н.пр. израз „опасан злочинац" у аустријском законику пружа разноврсна тумачења: да ли су то личности, које су због злочина (у казнено-правном смислу) осуђене и предате жандарму ради транспорта, или такве, које су жандарму означене као сумњиве због „злочина", или што хи је он сам ухватио на самом делу? Да ли се ту имају разумети и оне личности, које се налазе у истражном притвору због сумње за какво опасно злочинство? Најзад под „опасним злочинцима" могу се разумети и такве ноторне личности, које су већ осуђиване због злочина, а сада се притварају из буди каквог разлога (н.пр. због прошње или због скитничења, због недопуштеног повраћаја из прогонства, или због каквог обичног испупа).

Баденски закон допушта употребу оружја у случајевима бегства опасних злочинаца који су по категоријама набројани у закону, ако су ухваћени на делу, и приликом транспортовања поверених осуђеника, ако су они означени жандарму као „опасни".

Базелска службена инструкција говори такође о двојаким случајевима употребе оружја приликом бегства злочинаца ухваћеног на самом делу.

* * *

Пошто је одлучено, да се преведе и на српском језику штампа цело ово дело, принуђени смо прекинути даље штампање реферата о њему. Читаоци ће имати српско издање горњега дела кроз неколико месеца.

Д. В. Бакић

ОДГОВОРНИ УРЕДНИК

ПОКУШАЈ ОДРЕЂИВАЊА ПОЈМА

од

Д-ра Августа Мирички

јавног редовног професора права на чешком универзитету у Прагу

(НАСТАВАК)

Ако је сам издавач новина одговорни уредник, онда је за престанак ове његове функције довољно, кад он јави власти, да више неће бити одговорни уредник. Да ли је он једновремено именовао другога уредника или не, без значаја је у овом погледу. Али овде треба остати при томе, да правни основ престанка својства одговорнога уредника не лежи у оној пријави, него у дотичној одлуци издавача, која се овом пријавом само у спољњем свету манифестује. Из овога следује, да ако се ова одлука на други довољан начин манифестовала, на пр. тиме што је издавач на место своје поставио другога одговорнога уредника, да он сам и онда престаје бити одговорни уредник, ако ова промена није пријављена власти. За ово се можемо позвати на § 10. ал. 3. аустријског закона о штампи.

Зацело не може никаквој сумњи подлежати, да као одговорни уредник постављено лице не престаје то бити с тога, што *своју функцију не врши*, то јест што не испуњава законом наложене му дужности, нарочито у погледу испитивања садржине периодичнога штампанога списа у казнено-правном правцу. То већ следује из тога, што суштина немарљивости с гледишта права о штампи лежи баш у необраћању пажње на ове дужности од стране одговорног уредника. Кад би према томе он, занемарујући своје дужности, престао бити одговорни уредник, онда он, логички, не би могао ни бити кажњен за немарљивост у области права о штампи.

Одговорни уредник не може се својих законских дужности ни тиме ослободити, што ће привремено поставити себи заступника. Другачије би ствар стајала у случају, кад би таког заступника поставио сам подузетник новина или бар кад би то са његовим пристанком било. Онда би се поставило питање: да се није управо намеравало па и извршило преношење одговорнога уредништва, дакле постављање другог одговорног уредника, и ако само за у напред ограничено време. Зацело је то питање појединога случаја.

Такав један случај очевидно има пред очима § 10. ал. 3. аустријског пројекта од 1902. године, када одређује, да ће издавач, у случају привремене препреке одговорнога уредника да води (одговорно) уредништво, или његове привремене неспособности за то, поставити заступника за време трајања препреке, на кога се онда за време док води одговорно уредништво примењују прописи, који се односе на одговорнога уредника. Али не може никаквој сумњи подлежати, да у таком случају одговорни уредник у смислу закона о штампи није првобитно постављено, привремено спречено или неспособно лице, него т. зв. заступник. Преме тома у ствари постоји промена у личности одговорнога уредника, и одиста не може се увидети, зашто се то у пројекту јасно не каже. Јер о заступнику важи у формалном и стварном погледу све оно, што је о одговорном уреднику наређено. На сваки начин он мора имати особине, које се траже за одговорнога уредника (ал. 2. § 10.), што би по тексту цитираног § 10. ал. 3. пројекта могло изгледати сумњиво. Према томе схватањем да постоји само заступништво ствар се само излишно компликира.

VI.

Време је, да се у кратко обазремо на оне приговоре, који се с разних страна чине против овде заступаног гледишта, по коме се у постављању одговорнога уредника има гледати *једини* конститутивни елеменат ове институције.[1])

Кад се противници овога гледишта позивају на историју развића установе одговорнога уредника, онда се на то, с обзиром на оно што је горе (под II) у овом погледу изнесено, има одговорити, да ток постајања ове институције ни најмање не стоји у противречности са досада утврђеним начелима.

Даље се приговара, да је закону о штампи непознат појам *подузетника* односно *власника* штампанога периодичнога списа, од кога по нашем мишљењу зависи постављање одговорнога уредника. То је зацело истина. Јер у аустријском закону о штампи, као и у немачком, не говори се о власнику односно подузетнику штампанога периодичнога списа.[2]) И кад аустријски закон о правима твораца од 26. децембра 1895. № 197 RgBl. у §§ 17.—19. а и његов претходник, патенат од 19. октобра 1846. (упор. поглавито § 1.), говоре о *својини на литерарним*

[1]) Такве приговоре поглавито чине Kloeppel cit. 364, Buri, у Zeitschr. f. d. ges. Strafrechtswissenschaft, B. 16, S. 48, Sládeček, cit. 59, Schwarze—Appelius, Reichspressgesetz, 4 Aufl. 48 и Gaze, у Goltd. Arch. f. Strafr. B. 52, S. 536. Упор. и излагања заступника државнога тужиоштва при одлуци царевинског суда од 28. априла 1903. B. 36. № 79 (S. 215).

[2]) § 19 ал. 2. владиног пројекта закона о штампи наређује, да под казну потпада, поред издавача штампанога периодичнога списа и *власник*, ако он са знањем допусти, да на истоме буде једно лице лажно као одговорни уредник именовано. Али ова је одредба у § 18. закона ограничена на издавача (упор. Материјал у Goltdam. Archiv, Bd. 22. S. 166, 178 и 187).

делима, то они онда зацело мисле на сасвим другачију врсту права; и то подразумева се у последњем закону под тим управо право твораца, а у првоме право својине на литерарном производу као *телесној ствари* у смислу грађанскога законика, дакле право, чији предмет може истина чинити и периодични штампани спис, али ипак само у колико су у питању бројеви или свеске, који су већ штампом публиковани или бар у рукопису за публиковање припремљени.

Ипак не може подлежати сумњи, да је издавање периодичних штампаних списа (новина, часописа) онако, како се то у току времена створило, једно предузеће, које према околностима представља врло знатну имовинску вредност, да оно — исто онако као трговачко, занатлијско или фабричко предузеће — чини саставни део имовине овлашћенога, било физичкога било правнога лица, и да ово овлашћено лице, исто онако као што има право располагања целим предузећем (отуђењем, залагањем и т. сл.), несумњиво има права да издаје све унутрашње организаторске и административне наредбе, које за погодне сматра. У ове наредбе долази поглавито ангажовање потребнога персонала за уредништво. Из овога следује, да је ствар подузетника новина да и одговорнога уредника постави и да име његово достави власти, ако то закон захтева. Ако постоји, као у садашњем аустријском закону о штампи, пропис, да се намеравано издавање периодичнога штампанога списа има власти претходно јавити, онда је по себи разумљиво да је и то дужност подузетника новина, из чега следује, да се подузетник у овоме смислу и издавач аустријскога права, коме је у 10. зак. о штампи наложена сада означена дужност, по правилу — и ако то не мора да буде — поклапају.

Сасвим се јасно огледа овде заступано гледиште у аустријском владином пројекту од 1902. године, који у трећем одељку § 10. изрично на *издавача* преноси обавезу, да се постави заступник одговорном уреднику у случају његовог привременог спречавања или његове привремене неспособности, као и дужност достављања истог заступника власти. У пројекту одбора од 1906. године појављује се у осталом и *власник* периодичнога штампанога списа, који се у § 30. ал. 3. чини одговорним поред издавача истога за новчане казне, изречене поводом нажњиве штампаним списом учињене радње.

Што на против садашњи закон о штампи изрично не спомиње власника или подузетника периодичнога штампанога списа, и не налаже му никакве нарочите дужности, то по моме мишљењу доказује само толико, да је за озконодавца принципијелно равнодушно, у чију имовну — правну сферу предузеће долази. Али ова је појава за решење нашега проблема тако без значаја, као што је на пр. са казнено-правног гледишта без значаја, кад казнени законик ништа не спомиње о подузетнику или власнику кога рудника, фабрике, бродовља и т. сл., премда машиниста и друга, од истих постављена, лица подлеже по изричној законској одредби пооштреној казненоправној специјалној одговорности.

С овим стоји у извесној мери у вези један други приговор, који се у томе састоји, да по мишљењу, које ми заступамо, постављање одговорнога уредника претпоставља *приватно правни уговор*, од чије би судбине, у колико она додирује његову важност и трајање, онда морао зависити и правни положај и одговорност одговорнога уредника.

(НАСТАВИЋЕ СЕ)

Превео
Д-р Д. Аранђеловић.

ИЗ СТРАНОГ СВЕТА

Мајмуница проказала убицу. „Daily News“, у једном од последњих бројева, износи пред своје читаоце један веома интересантан и истинит случај, у коме је једна мајмуница ухватила убицу свога газде.

Далеко од нас, за неколико хиљада километара, у енглеским колонијама, налази се место Стрет-Сетелмен. У томе месту бавио се кратко време један црнац, који је са једним дресираним медведом и мајмуницом давао продукције по околини. Њему је помагао на томе послу и његов син, који је после сваке такве продукције скупљао од присутних новац. На тај начин они су зарађивали прилично новаца. Једног јутра у близини Стрет-Сетелмена, у шуми, нађени су убијени стари црнац, његов син и медвед. Мајмуница која је без сумње успела побећи од убица, била је на дрвету кад је на лице места дошла полиција. Кад су лешеви однети пред прво полицијско одељење, са њима је пошла и мајмуница.

Пред полицијским одељењем беше се скупила маса радозналог света. Мајмуница, која је дотле била мирна, у моменту се разјари и скочи на једног од присутних, који се није могао одбранити од њених насртаја. То бејаше повод полицајцима да нападнутог притворе, који после малог устезања признаде, да је он био саучесник убицама, који вођу опљачкаше и извршише убиства.

Крађа и телефон. Да случај може често да осујети рђава дела, најбоље се види из следећег догађаја, који описује журнал „Police Chronicle“.

Дежурна телефонискиња у централној станици у Лондону, пре неколико дана, случајно обрати пажњу на један разговор, који се водио и чија је садржина заинтересова.

Један од говорника, вероватно искуснији, саопштавао је другоме, како би веома згодно могао извршити крађу једној дами, која је тог момента допутовала возом и одвезла се у хотел „West End“, само ако би се постарао да одмах набави један кофер, и том му приликом опише величину и боју кофера те даме. Са таквим истим кофером он би могао ући у тај хотел и у згодном моменту променути са госпођиним, у коме су биле све њене драгоцености. Даље је предлагао први говорник другоме, да би требао да заузме собу до госпође, и кад се за то укаже прилика да изврши „случајну“ размену са њеним кофером.

Други говорник се двоумио да ли да пристане на ову понуду, но најзад је пристао, и тиме се њихов говор завршио.

Дежурна телефонискиња одмах је о целом разговору, помоћу телефона известила полицију, одакле је у поменути хотел упућен полицијски орган, који је крадљивца ухватио чим је овај у хотел са кофером ушао. Претресом кофера утврђено је, да у истом сем сламе и хартија није ничега било.

Овај је случај интересантан и по томе, што је телефонискиња била у положају да размишља: сме ли она да призна да је приватан разговор на телефону слушала, и тиме се огрешила о тајну своје службе? или пак да дозволи да се крађа изврши.

Полицијске значке. У Немачкој је ових дана уведено, да полицајци, који говоре стране језике, носе нарочите значке у виду жетона. Тако, који говоре француски, носиће на жетону облик француске заставе; који говоре енглески, носиће у жетону укрштену заставу Енглеске и Сједињених Држава, и најзад, који говоре есперанто (њих највише има) носиће жетон са зеленом звездицом. Да ће сво бити велика олакшица странцима излишно је и говорити.

Дедективи пси. 29. октобра ове године, покрадена је једна кућа у Петрограду и из исте однето разних ствари. По наређењу управника завода за дресуру полицијских паса, одмах су са полицијским чиновником, послати на лице места пси: „Мирта“ и „Хели“ (који су до сада више крађа открили). Кад им је дато да њуше место са којих су ствари украдене, они су затим повели чиновника до једне кафанице, и кад су пуштени унутра, они почну лајати на двојицу радника, који су седели за столом. Ови раденици одмах су ухапшени и признали су да немају уредног занимања нити сталног домицила, а доцније су и крађу ових ствари признали.

Истог дана употребљена су оба ова паса, ради трагања за другом једном покрађом, али су овог пута показали мало енегрије за тражењем крадљиваца сигурно зато, што су били заморени првим трагањем.

Пре недељу дана, са железничке станице у Москви, украдени су 15 комада прагова. Кад је за ову крађу употребљен полицијски пас „Буjан“ он је пратиоца довео у једно двориште, у коме је баш тада један бивши службеник железнички цепао украдене прагове.

Ново оружје. У Немачкој је уведено, да од сада њихови полицијски органи носе поред осталог оружја, и гумене палице.

А. Ј. А.

ОДЛУКЕ ДРЖАВНОГ САВЕТА И КАСАЦИОНОГ СУДА

Окружни школски одбор, а не збор општински, надлежан је да одлучује о састављању и одвајању школских општина.

Збор општине р.... на дан 30. августа 1910 год. донео је одлуку, да се општинска судница преправи за школу, и услед тога да се деца не шаљу у школу цр..ј.., као и да се ради овога истој општини за овај циљ не издаје школски прирез у 484·77 дин. Овим је, дакле, решено, да се општна р.... одвоји од школске цр..ј.. општине.

Надзорна власт нашла је, да је ова зборска одлука противна закону из ових разлога:

Члановима 12., 13. и тач. 6. чл. 64. закона о народним школама прецизирано је, ко је надлежан за отварање школа, одређивање места за састав школске општине, као и за одлучивање о томе, да ли ће се које место одвојити од своје дотадање школске општине, или спојити са другом. Тачком 6. чл. 64. закона о народним школама изречно је предвиђено, да је окружни школски одбор надлежан да одобрава састављање и одвајање школских општина.

Као што се из акта види, окружни школски одбор на својој седници од 27. децембра 1909 год. № 1330, донео је своју одлуку поводом овог питања, и одлучио: да села општине р.... Р.... и Р.... остану и даље у саставу школске општине цр.ј...., да се деца одмах упуте у школу и т. д.

Мимо ове одлуке окружног школског одбора, засноване на закону, збор те општине узео је у решавање питање, које не засеца у делокруг његове надлежности, и одлуком својом од 25. јула 1910 године № 663. решио, да се подигне школа у Р.... и образује засебна школска општина на Р.... и Р...., одвајањем од досадање школске општине цр.ј....

Како је оваква одлука зборска неправилна, јер нема законског ослонца, то ју је надзорна власт, на основу чл. 152. зак. о општинама, задржала од извршења и сва акта послала Министру Унутрашњих Дела.

Министар Унутрашњих Дела слажући се са посматрањем надзорне власти, доставио је овај предмет Државном Савету на коначно решење.

III. Одсек Државног Савета нашао је, да је решење надзорне власти правилно и на закону основано, па га је, на основу чл. 152. зак. о општинама, одобрио.

Одлука од 8. октобра 1910. године № 9900.

Јос. К. Ст.

Одлука опште седнице Касац. Суда од 17. VIII 1910. № 7876.

Назаренство је кажњиво као дело из § 102. казн. зак. а не као дело из § 207 тач. 1. ист. законика.

Код алексинач. првостеп. суда били су оптужени М. М. и В. М. за то, што су једнога дана месеца априла 1905. г. наговарали поједине људе у селу Суботинцима, да из православне вере пређу у назаренство, омаловажавајући православну веру. И алексиначки првостепени суд је нашао, да у оваквој радњи оптужених што су признали да код својих кућа врше назаренске обреде, који се обреди противе правилима источно православне вере или које друге вере признате у Србији, стоји дело из § 207 тач. 1. каз. законика, и за исто их је пресудом од 15. јануара 1909. г. № 1131, осудио са по две године дана затвора.

Апелациони Суд по жалби држав. тужиоца и оптужених расмотрио је акта и својом пресудом од 12. марта 1910. № 1284 одобрио је напред поменуту пресуду првостеп. алексинач. суда.

Но по жалби држав. тужиоца и оптужених, Касациони Суд расмотрио је акта и поништио је пресуду Апелационог Суда својим примедбама од 5. Јуна 1910. № 7163, а са разлога:

„У § 207. тат. 1. каз. законика предвиђено је као казнено дело јавно, писмено или усмено хуљење на Бога и веру, или исмејавање њихово. Како се међутим изнесеним по свом оптужењу не утврђује, да су оптужени, вршећи богомољу по назаренским обредима, чинили коју од напред поменутих радња, то суд није могао узети да овде стоји представљено дело казнимо по поменутом законском пропису. Али, како оптужени и сами признају, да су чланови друштва које назаренску веру исповеда, а међутим догме ове вере противе се правном поретку који у данашњем друштву постоји, а испуњавање њихово спречава извршење закона и законитих наредаба власти што је битно по државу и њене интересе, онда је Апелациони Суд био дужан да оцени, да ли у овој њиховој радњи не стоји дело из § 102. казненог законика, имајући у виду, да су и оптужени у томе смислу схватили ову своју нову веру, тим самим што признају да као назорени један од њих није хтео примити пушку у српско-бугарском рату, а други да није хтео положити заклетву по извесном спору, за шта су по његовој представци и осуђивани".

Апелациони Суд није примио ове примедбе Касационог Суда већ је дао следеће противразлоге:

„Ове примедбе Апелац. Суд не може да прими како са разлога у пресуди изнесених тако још и са тога:

Одредба § 102. крив. законика предвиђа и казни такво друштво, које би своје суштаствовање, своју циљ или своје устројење од постојећег у земљи правитељства крило, или које би за циљ и задатак имало буди какве мере прављења, које би ово у земљи предузимало, као и извршење закона незаконитим срествима сметало, осујећивало или обеснажавало".

Удружења назарена нити врше своје обреде кришом од власти крију̂ћи свој циљ и организацију, нити се може узети, да је њихова организација и рад у опште управљен против јавног поретка у земљи у онаком смислу како то предвиђа одредба § 102. крив. законика, па да би се кривица оптужених *као назарена*, односно као привржника тих удружења, могла подвести под одредбу § 102. кривичног законика.

То се не да извести ни из тога што је оптужени М. признао да није хтео да прими пушку у српско-бугарском рату, а В. да положи заклетву по једном спору, јер свака од ових радњи сачињава за оптужене засебну кривицу за коју су били и осуђени.

На против опште је познато, да су удружења назаренска чисто верска са једним новим правцем, који се по својим обредима и догмама разликује и противи обредима и догмама како источно православне цркве тако и осталим признатим верама код нас. Но ако се у догмама њихове вере налазе као конзеквенце истих и по која правила, која се косе са законским одредбама, то није доказ да су то верска удружења организована против јавног поретка у држави; њихова вера то проповеда као консеквенцу њихових верских догми и верских убеђења, али се удружења за остварење истих не служе *незаконитим* средствима и мерама којима се иде на то: да се спречава, смета, осујећује или обеснажава извршење закона, па да би њихова организација и рад могли доћи под ударац одредбе § 102. крив. законика. Они својим проповедима утичу само на верско убеђење лица. Дакле за постојање дела из § 102. крив. законика тражи се, да учесници дотичних друштава за исповедање њихових начела или догма употребљују *незаконита* и *насилна* средства против извршења закона. А код назаренских друштава тих елемента нема.

Касациони Суд у својој општој седници од 17. августа 1910 г. № 7876, усвојио је примедбе свога I. одељења, а противразлоге Апелационог Суда одбацио.

М. Л. Р.

СЛУЖБЕНЕ ОБЈАВЕ

ПОТЕРЕ

Манол Колев, Младен Стојанов и Петар Василев, извршили су 2. овог месеца убиство у Софији, па су затим побегли вероватно у Србију.

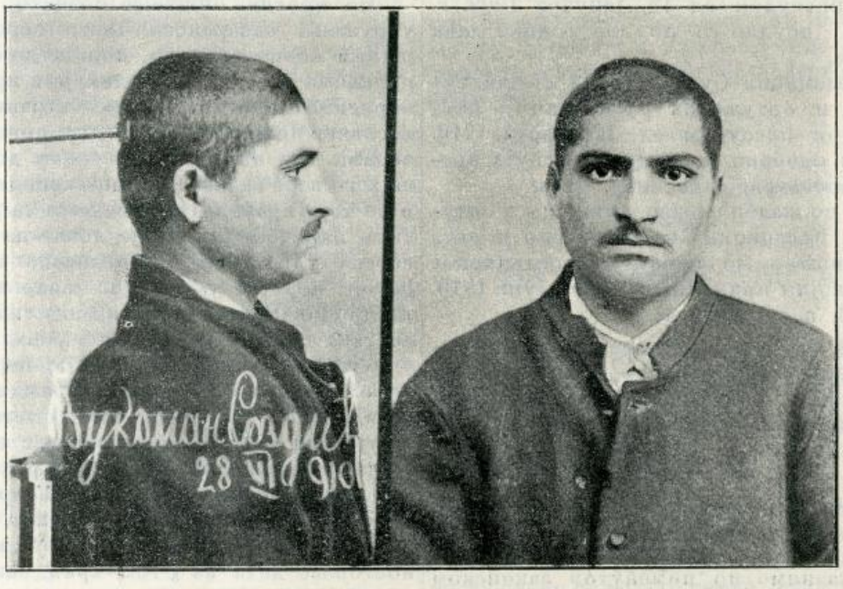
Манол је стар 22 године, раста високог, лица црвеног — опаљеног, незнатно пргастог носа, очију црних, бркова малих; Младен је стар 23 године, средњег раста, очију црних, на глави има белегу од ране; и Петар је стар 22 године, раста средњег, очију плавих, опаљеног лица као и први. — Акт Управе града Београда Бр. 42465.

Димитрије Здравковић, бив. кафеџија из Београда, има да одговара за утају, али се налази у бегству. Он је стар 41 годину, средњег раста, косе и бркова црних. — Акт кварта палилулског Бр. 9434.

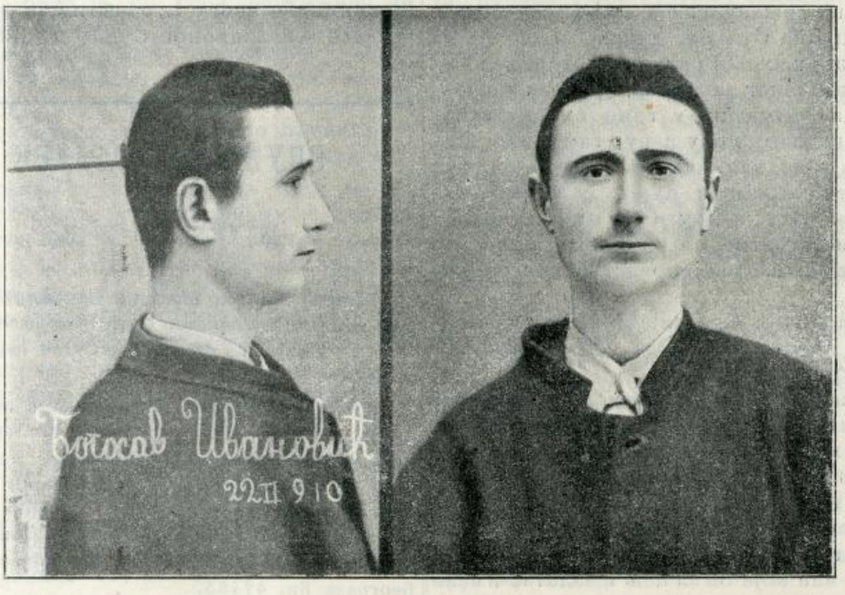
Пеја Силчев из Ст. Загоре (Бугарска) **или Коста Нешковић** из Скопља, украо је 22. овог месеца 18 наполеондора Милану Колеву из Бугарске, кад су били на спавању у хотел «Петрограду» у Београду. Он је средњег раста, добро развијен, пронмањаст, косе велике, необријан, бркова црних пуних, јагодица развијених. Од одела је имао на себи дугачак зимски капут сиве боје са пругама, такве исте

пантaлоне, на глави је имао астраганску шубару и на ногама ципеле на шнирање. — Депеша кварта савамалског Бр. 10519.

Вукоман-Вуле-Саздић и Богосав Ивановић, осуђеници београдског казненог завода, чије слике износимо, побегли су 19. овог месеца у подне са Бановог Брда, где су били на раду. Том су приликом отели државну пушку чувару који их је чувао.

Вукоман је родом из Обрежа, стар 21 годину, раста малог, у опште плав, без бркова, на осуди је по други пут због силовања.

Богосав је стар 19 година, средњег раста, очију угасито жутих, косе смеђе, без бркова. — Депеша Управе београдског казненог завода Бр. 6647.

Јулка Тодоровић, служавка овд., 16. ов. месеца извршила је крађу своме газди па затим побегла. Она је стара 13 година, средњег раста, очију плавих, косе смеђе. — Акт кварта дорћолског Бр. 6350.

Мита Науновић, бив. наредник, извршио је проневеру, па затим побегао из Пожаревца. Он је стар 22—26 година средњег раста, црномањаст, малих црних бркова, обријан. У оделу је грађанском са црним камашнама на ногама. — Депеша начелства округа пожаревачког Бр. 17688.

Непознати крадљивац, 23. овог месеца, пред полазак нишког воза из Београда, украо је на железничкој станици 5000 динара Николи Милосављевићу, трговцу из Александровца. Новац је био у жутом портфељу и то у монети: 67 новчаница од по 20 динара у злату, једна банкнота од 100 круна, и око 30 комада од по 100 динара. Сем новаца у портфељу је било и једно осигурање железничке дирекције на име Даринке Јовановић из Крушевца и једна признаница Министарства Народне Привреде на акције Извозне Банке. — Депеша Управе града Београда Бр. 42645.

Препоручује се полицијским и општинским властима, да за овим побеглим лицима учине најживљу потеру, и у случају проналаска стражарно их упуте властима које су потернице издале, с позивом на означене бројеве акта или депеша.

СКРЕЋЕ СЕ ПАЖЊА

На имању Милоја Матића, из Пиромана, нађен је један човечији леш без главе, руку и одела. Убијен је могао бити стар 20—25 година. — Акт начелника среза посавског округа ваљевског Бр. 17305.

Приликом хватања Ранка Тодића, Циганина из Јошеве, код њега је нађен и један коњ матор 7 година, длаке зелене, без роваша, који се налази код среске власти. — Депеша начелника среза ваљевског Бр. 2042.

КРАЂА СТОКЕ

Ноћу између 11. и 12. овог месеца, непознати крадљивац украо је са паше Светозару Бунарџији из Ћуковице, једну кобилу, матору 8 година, длаке зелене, са жигом «Г». — Депеша начелника среза жичког Бр. 21427.

Ноћу између 20. и 21. овог месеца, непознати крадљивац украо је Јончи Мирићу, Циганину из Јабучја, једну кобилу, матору 8 година, длаке алатасте, цветасту, у три ноге путасту, у лево око чакарасту без жига. — Депеша начелника среза левачког Бр. 14577.

Обраћа се пажња свима полицијским и општинским властима на ове крађе и крадљивце.

КЊИЖЕВНИ ОГЛАСИ

ПСИХОЛОГИЈА ГОМИЛА

од Г. Ле Бона, превео Жив. Живановић са 18-ог француског издања. (2. српско издање) Цена 2·50 дин.

Ово одлично дело чувеног француског писца излази ево и код нас већ у 2. издању — које је овог пута и по спољној форми врло укусно. Дело је од нарочите важности за полициске чиновнике — који на првом месту долазе у додир са масама, те је од користи да се упознају са његовом садржином.

Издање је књижаре С. Б. Цвијановића у Београду.

ТРЕНУТНА ФОТОГРАФИЈА

или упут за практично изучавање трепутне (момент) фотографије са 22 слике у тексту од Гвоздена Клајића.

Књига садржи ове одсеке:

1. Познавање апарата;
2. Снимање предмета;
3. Израда негатива;
4. Израда позитива;
5. Увеличавање снимака, и
6. Културни значај фотографије и њена примена.

Ова је књига оштампана на финој хартији и повезана у меке корице. Књига стаје динара 1·50, а може се добити у свима већим књижарама и дрогеријама у Београду.

Штампа Краљ. Срп. Државне Штампарије уредник Милорад А. Вујичић.

БРОЈ 46. У БЕОГРАДУ, НЕДЕЉА 5. ДЕЦЕМБРА 1910. ГОДИНА VI

ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК

СЛУЖБЕНИ ЛИСТ МИНИСТАРСТВА УНУТРАШЊИХ ДЕЛА

„ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК“ излази једанпут, а према потреби и више пута недељно. Претплата се полаже у напред, и то најмање за пола године код свију полицијских власти, и износи: 20 динара на годину за државна и општинска надлештва, а за све друге претплатнике у опште 12 динара годишње За иностранство: годишње 24, полугодишње 12 динара у злату. Поједини бројеви **„Полицијског Гласника“** не продају се. Рукописи се не враћају

СЛУЖБЕНИ ДЕО

Његово Величанство Краљ Петар I. благоволео је, на предлог Заступника Министра Унутрашњих Дела, Министра Финансија, одликовати:

Орденом Светог Саве
ЧЕТВРТОГ СТЕПЕНА:

Момчила Ивковића, лекара општине града Београда.

Из канцеларије Министарства Унутрашњих Дела, 30. новембра 1910 г. у Београду.

Његово Величанство Краљ Петар I. благоволео је, на предлог Заступника Министра Унутрашњих Дела, Министра Финансија, одликовати:

Орденом Светога Саве
ЧЕТВРТОГ РЕДА:

Рада Миловића, учитеља у Малом Пожаревцу.

Из канцеларије Министарства Унутрашњих Дела 30. новембра 1910 г. у Београду.

Његово Величанство Краљ Петар I. благоволео је, на предлог Заступника Министра Унутрашњих Дела, Министра Финансија, одликовати:

Златном медаљом за грађанске заслуге:

Јована М. Поповића, учитеља у Багрдану.

Из канцеларије Министарства Унутрашњих Дела, 30. новембра 1910. г. у Београду.

Његово Величанство Краљ Петар I. благоволео је, на предлог Заступника Министра Унутрашњих Дела, Министра Финансија, одликовати:

Златном медаљом за грађанске заслуге:

Миленка Арсића, кмета села Кличевца;
Радована Тимића, кмета села Кличевца; и

Сребрном медаљом:

Саву Николића, жандарма редова пожаревачког жандармеријског одреда.

Из канцеларије Министарства Унутрашњих Дела, 5 новембра 1910 год. у Београду.

СТРУЧНИ ДЕО

О ПРОДАЈИ ЗА ИЗВРШЕЊЕ ОДЛУКА СУДСКИХ

(НАСТАВАК)

II. Нова продаја пописаних добара.

а) *Када се може одредити нова продаја.*

Она се може, на првом месту, одредити онда када купац није никако положио излицитирану цену нити је нудио у опште њену исплату, па ма то било и после рока у коме он то може, по закону, учинити.

Затим ће се друга продаја одредити у случају када је купац, истина, доносио извршној власти излицитирану цену али то је било у једном моменту када је он већ био изгубио право на полагање цене. Равнодушна је ствар да ли је купац, пошто је код полициске власти био одбијен, цену положио у судске руке, по §-у 895. Грађ. Зак..

Даље ће се продаја нова одредити и тада, када купац, који је, у року, положио известан део од излицитиране цене, онај остатак било никако не положи било не положи у законском року. И овде важи малочашња примедба да је равнодушно да ли је купац остатак цене положио, после рока, суду.

Извршна власт, разуме се, није дужна од купца примити делимичну исплату излицитиране цене, пошто се је он, на продаји, обавезао ову исплатити у целини и о року, као год што, у опште, поверилац не мора примити парциелно извршење обавезе (§ 885. Грађ. Зак.); али, као и обичан поверилац, тако и власт полициска може пристати на то да излицитирану цену купац исплати у више отплата. Само, у овом последњем случају, купац мора, и последњу отплату, положити у законском року, иначе је власт не сме примити, већ ће нову продају одредити[1]).

[1]) Ми мислимо да извршни орган не прелази границе свога законскога пуномоћства, ако, под горњом резервом, буде примао делимичне исплате излицитиране цене.

У овај трећи случај када власт мора одредити другу продају, долази и случај када купац није никако, или није о року, положио интерес на излицитирану цену од истека онога рока од шеснаест (три) дана па до дана кога је он положио ту цену. (§ 654. Грађ. Зак.).

Напослетку, извршна власт ће, и ако о томе не вели ништа § 484., одредити другу продају и онда када купац, ако је сву излицитирану цену, са евентуалним интересом, положио о року, не изврши никако, или не изврши на време, остале обавезе које је, према условима лицитације, могао, на продаји, на себе узети, јер eadem est ratio legis. Када § 656. Грађ. Зак. каже да продавац има право на раскид уговора у случају да га купац у цени не измири, он ту предвиђа само неиспуњење, од стране купца, његове главне обавезе, обавезе плаћања цене (§ 652. Грађ. Зак.), али из тога не треба извести да исто право продавац не би имао, ако купац не би извршио остале обавезе које на њему по уговору леже. Једном речју, § 656. Грађ. Зак. ваља, као изузетак од §-а 553. истога Законика, тако разумети: да продавац може, ако купац сасвим или делимично не би своје обавезе испунио, тражити, између осталога, и раскид уговора.

Према овоме, полициска ће власт погрешити, и закон повредити, ако не би другу продају одредила, тамо где то треба, односно ако њу одреди тамо где то не треба. Тако, н. пр., она је примила од купца, тек после времена у коме је он то пуноважно могао учинити, излицитирану цену и, због тога, нову продају није одредила. Ако се повериоци, власни да о томе одлучују, не би тако закашњеним полагањем цене задовољили, морала би се одредити нова продаја. Или, обрнуто. полициска власт, узимајући погрешно да је купац у задоцнењу, не прими му исплату излицитиране цене — због чега овај цену положи у судске руке — и одреди нову продају: такав поступак њен незаконит је, и друга продаја ће се, на захтев купца, уништити код суда.

Овде сада може бити једна компликација због надлежности коју Државни Савет има да решава и о неким ства-

рима које нису ни најмање административни спорови (в. чл. 144. тач. 6. Устава) већ чисто питања из области судске компетенције. Државни Савет је, на име, надлежан да расматра, на жалбу заинтересованих, сва решења (осим оних која би, изузетно, била одмах извршна) нижих полицискиx власти и министра унутрашњих послова, без обзира на то о чему су та решења донесена. Како, пак, полициске власти, као и министар унутрашњих послова, одлучују врло често и о стварима из области судске надлежности (на пр., о државини, о саставу изабраног суда, о инцидентима процедуре пописа и продаје за извршење одлука судских), то Државни Савет има, код нас, једну чисто судску надлежност, питање којим смо се ми опширније бавили у једној својој ранијој расправи *(Једна погрешна надлежност)*, штампаној на овом истом месту. Пошто смо учинили ову, претходну и потребну, напомену, да видимо сада каква је то компликација која, код одређивања нове продаје, може наступити и на коју смо горе направили алузију. Ево у чему је ствар.

Купац на првој лицитацији доноси извршној власти излицитирану цену, али ова неће да прими новац, по том основу што је купац, закаснивши се, изгубио право да цену положи и она, власт, не може му дати једно право које му једино повериоци могу признати. Купац, међутим, тврди да се он није са полагањем цене задоцнио и да је власт дужна да од њега ову прими. А да оваквих сумњивих случајева и дискусија између власти и купца може бити, о томе смо се већ напред уверили, када смо говорили о року у коме се има излицитирана цена положити. Како власт остаје при своме мишљењу, купац од ње тражи о томе решење, на шта, пошто плати законску таксу, он има право, и власт му изда решење: да не може да прими, као задоцнелу, исплату излицитиране цене. По жалби купчевој, то решење буде предмет расматрања више полициске власти, начелника окружнога односно управника града Београда, па, затим, министра унутрашњих послова и, најзад, Државнога Савета (чл. 144. Устава)[1]), и код свих тих инстанција решење извршне власти остане у снази, због чега она, по §-у 484., одреди нову продају. Против нове продаје изјави жалбу купац на првој лицитацији, из тога разлога што, по њему, тој новој продаји није било места, јер је он излицитирану цену положио на време суду, када му је већ, као што је горе претпостављено, извршна власт није хтела примити. Извршна власт, одговарајући на ову тужбу купчеву (§ 504.), наводи: да је питање о благовремености односно неблаговремености испуњења обавезе плаћања излицитиране цене од стране купца на првој продаји једном већ, на штету овога, расправљено код надлежних административних власти и да се више у то улазити не може. Шта има ту суд да ради, који има да решава о уредности друге продаје? Ми смо се о томе већ изјаснили, у својој напред наведеној расправи *Једна погрешна надлежност* (стр. 36. прим. 31.) и казали смо да би суд имао да одбије да расмотри поново ствар која је већ била предмет извршне одлуке надлежне административне власти, додајући ово:... „када је, за неки спор, законодавац две власти огласио за надлежне — као што је овде случај, онда, по правилу non bis in idem, не може се тај спор више расправљати, чим је код једне од тих двеју власти окончан". Само онда, када слично питање долази први пут пред суд, што ће бити ако заинтересовани није, раније, ишао пред власт административну, може овај о томе решавати. Из овога излази да, о истим питањима, могу постојати различне јуриспруденције, једна власти судске а једна власти административне, што, наравно, није за препоруку.

§ 484. вели да, ако купац не положи о року готов новац, полициска ће власт наредити нову продају на трошак и штету купца. Пропис тај не треба тако генерално схватити како је он редигован, то јест неће се моћи увек одредити нова продаја на штету и трошак купца, ма да овај није никако излицитирану цену положио. § 484. морамо довести у везу са извесним наређењима, а специално са §-има 655. и 656., Грађ. Законика, ако хоћемо да му изнађемо прави смисао и домашај.

(НАСТАВИЋЕ СЕ)

Ж. Перић

[1]) О тешкоћи да се овакви случајеви — решавања, од стране полицискиx власти, питања из области судске надлежности — подведу под прописе чл. 144. Устава о надлежности Државнога Савета в. нашу расправу: *Једна погрешна надлежност*, стр. 28., прим. 26., при крају.

ИЗ НАШИХ ЗАКОНА

Чл. 14. зак. о уређењу округа и срезова.

У овом законском пропису — чл. 14. зак. о уређењу округа и срезова — говори се о праву начелника окружног, да може присуствовати седницама окружне скупштине и о праву и дужности његовој, да сваку одлуку скупштинску, која би била противна Уставу или ком позитивном закону, обустави од извршења. У том члану прописан је, даље, поступак, на који се то обустављање врши, и у трећој алинеји каже се, да је таква одлука скупштине *извршна*, ако у року од 20 дана окружној скупштини или одбору не буде саопштено, да је одлуку окружне скупштине Државни Савет поништио.

У чл. 45. правила о пословном реду у окр. скупштини, окружном одбору и т. д. која је правила прописао Г. Министар Унутр. Дела на основу овлашћења у чл. 90. и 122. закона о уређењу округа и срезова, стоји, да је председник окружне скупштине дужан, да сваку одлуку окр. скупштине достави у препису окр. начелнику односно његовом заступнику.

Несумњиво је, да се овим чл. 45. правила о пословном реду хтело да ублажи оно императивно наређење чл. 14. зак. о уређењу округа и срезова, пошто се са тим чланом, а нарочито његовом трећом алинејом, имало доста непријатности и незгода. Те пак, незгоде потицале су отуда, што се Државни Савет, као што се то да видети из његових одлука (види „Збирку Одлука Државног Савета" од М. Вукићевића стр. 202.), држећи се овог императивног наређења треће алинеје чл. 14., није ни упуштао у расматрање уставности и законитости оних одлука окружне скупштине, које су од окр. начелника биле обустављене, ако је био протекао рок од 20 дана од дана када су донете. А у већини случајава, где се и успело да се то постигне услед краткоће времена и да Савет добије времена да поништи скупштинску одлуку, достављање саветског решења морало се вршити на један необичан начин: путем телеграфа, којим су често последњег — двадесетог — дана начелствима достављана решења Саветска те се морао вијати деловођа окр. одбора да му се решење преда или да се решење лепи на врата одбора. А таквих случајева у пракси било је.

Међутим, то су још и повољни случајеви, где се добија толико времена пошиљајем акта и одлуке скупштинске од стране председника окружне скупштине, да окружни начелник успе и има времена, да одлуку обустави од извршења, кад нађе да је неуставна или противна закону. Али, шта се има радити и шта ће се радити у случају, када председник окружне скупштине намерно неће одлуку скупштинску да пошаље окр. начелству по наређењу чл. 45. правила о пословном реду, кад се има на уму, да рок од 20 дана из чл. 14. закона о уређењу округа и срезова почиње тећи тачно од дана, када је одлука донета?

Законске санкције ни чл. 14. зак. о уређењу округа и срезова ни чл. 45. правила о пословном реду немају, и окружној скупштини односно њеном председнику остављено је широко поље да врше неуставности и незаконитости. Окружни начелник апсолутно је немоћан, да такве неуставности и незаконитости спречи; а од колике је то штете и каквих последица може да има, лако је замислити. Примера ради, ја ћу да наведем само ово: 1908. године у једном округу окружна скупштина дође у сукоб са особљем економске струке. И, пошто плата економског особља и издржавање станица пољопривредних пада на терет округа по специјалним законима, скупштина услед тога сукоба не вотира у буџету апсолутно ништа ни на плате особља ни на остале економске потребе округа. Окружни начелник није присуствовао тој седници, а председник скупштине није хтео да му пошаље ту одлуку скупштинску и тако прође оних 20 дана из чл. 14. зак. о уређењу округа и срезова, те одлука постане извршна. Пет месеци персонал економске струке није могао добити плате из окр. буџета, док, најзад, те диференције нису утицајем министарства изравнате.

Ово питање остало је нерешено и последњим изменама у закону о уређењу округа и срезова; јер се не може рећи

да је чл. 68. а зак. о уређењу округа и срезова то питање решио, прво за то, што би то за поједине случајеве била фрапантна мера и драконска казна; а друго за то, што окружна скупштина може и решити предмет и препоручити, да се достави окр. начелнику, па да председник скупштине то не учини. У закону, дакле, нигде није прописана санкција тој дужности председника, да у извесном зак. року мора послати скупштинску одлуку окр. начелнику. За то сам мишљења, да се ова непотпуност може најправилније отклонити зак. допуном у чл. 14. зак. о уређењу округа и срезова на тај начин, што ће се извршност одлука окр. скупштине рачунати у року од 20 дана од дана, када је одлука скупштинска у препису предата окр. начелнику — односно његовом заступнику.

Љ. Јоцић

ЈЕДАН СЛУЧАЈ ПОГРЕШНЕ ПРИМЕНЕ КАЗН. ЗАКОНА

Одкуда долази погрешна примена и пракса? Погрешна пракса у судовима долази услед недовољног познавања самог закона на првом месту, услед недовољне правне теориске спреме државних органа који примењују закон, затим услед оскудице критеријума у истих, а у многоме још и услед непотпуности и неодређености самог нашег казненог закона, као и од још много других узрока од којих су поменути најважнији.

Непознавање закона и недовољна спрема понајвише гура наше судско и полициско особље у шаблонски рад до сада тако штетан по судску функцију. Оскудица самосталног критеријума код судских, а нарочито полицијских органа, долазила је у многоме још и с тога што скоро увек „претпостављене“ старешине злоупотребљују своју уосталом чисто дисциплинску власт над особљем и исту проширују на све домене радљивости нижих им органа утичући тако и на нижу фактичку иследничку и судијску самосталност — самоопредељивање. За непотпуност и неодређеност казненог закона у овој расправи се нећемо позивати на друге доказе до једино на оне силне измене, допуне у истом од момента његова доношења до данас. За потврду овог тврђења да је наше казнено законодавство у опште несистематски израђено те да и отуда у многоме долази погрешна пракса изнећемо овде у што краћим потезима један пример. Став IV члана 15. Устава означава као право српским грађанима а дужност власти која му врши претрес стана: да му том приликом по извршеном претресу изда уверење о исходу претреса. Тај став нема своје санкције ни у једном зак. пропису осталог казненог судства наше отаџбине. С тога је свака тужба за повреду овог права илузорна. Али што је најважније иследне власти *редовно* не издају ова уверења и ако то Устав изрично налаже. Но поменућемо да погрешна примена и пракса може доћи и од непознавања актуелних друштвених односа своје средине, што бива када се тачно не познају правни односи свога времена и правна свест савременика. Али само овде ваља правити извесну разлику између грађанског и кривичног права, која потиче из саме природе грађанског и кривичног права. Сам тај факт да је у грађанском праву дозвољена аналогија, а у кривичном није, чини да је познавање правне свести и актуелних правних појава и односа више од користи у области грађанског но у области кривичног права. Отуда је логично и природно да је и интерес за упознањем грађанско-правне свести и грађанско-правних односа у актуелном животу јачи од интереса за упознањем тих фактора у области кривичнога права. Али то ипак не треба да значи да ову другу врсту упознања актуелних односа и правне свести треба запоставити, као безкорисну и бесциљну. Не, на против, познавање ове правне свести и односа од неоцењене је користи. Важност и корисност тога увиђа се нарочито код поротног суђења. Код пороте као што је немачка (Schwurgericht) ово је од најпресуднијег значаја. Државне судије тамо имају само да руководе излеђење, *да објасне поротницима правну важност свију могућих предвиђених претпостављака*[1]), и најзад да примене закон на кривично дело, олакшавне и отежавне околности, које имају да утврде само поротници грађани. Па кад смо и ми пошли за тим да са увођењем пороте дамо маха овоме познавању актуелних правних односа, онда треба тежити да се у интересу правилног пресуђења ово познавање што више рашири и да дође до своје примене. — Ипак ово што довде поменусмо о важности познавања актуелних правних односа за поротно суђење, није без важности за обично редовно суђење. При редовном суђењу оно доприноси, ако не аналогији, а оно логичном расуђивању. Корист од што јачег логичког расуђивања у судских органа у томе је, што логично расуђивање по свршеном извиђању повећава број практичних комбинација које треба применити у даном случају. Логично расуђивање проналази у истрагом прибављеном материјалу све нове и нове психолошке елементе и све јачу везу изм. кривичног дела и кривца што све иде у прилог захтевима модерне криминалогије да на личност кривчеву и лични однос његов према кривичном делу треба обратити што већу пажњу[2]). Логично расуђивање на овај начин појављује се као најважнији елеменат извиђања. Оно чини да се на претресу окушају све могуће комбинације и претпоставке, оно чини даље неоцењене услуге при решавању о томе постоји ли дело и кривица оптуженог. Логично расуђивање је in conreto оно што има и треба да испуни разлоге једне кривичне пресуде. Његова улога и важност је огромна нарочито у казненом законодавству које је усвојило теорију слободног судијског убеђења, по коме казнени закони не обавезују судију да извесну чињеницу и околност мора сматрати за доказану или недоказану (али само с тим ограничењем да ипак судија зато не сме доносити *необразложене* одлуке). — Но узрок несавршености судске праксе, по правди рећи, не лежи само на судском особљу, погрешна пракса је код нас у многоме последица несавршености и недотупавности самог закона. Наш казнени закон, који је изазвала једна прека и насушна потреба за ма каквим законом у опште, да се стане на пут и учини крај оној дотадањој анархији у судству, није израђен са потребном студијом специјално наших српских односа и обзирима на наше друштвене прилике. Што све у опште треба један законодавац да има у виду приликом регулисања правних односа једнога народа ми смо начелно поменули на више места у другој својој студији: „О реформи нашег казненог законодавства итд.“ [1]). Исто тако шта је све посебице погрешно, што је требало и шта треба на место тога да дође поменућемо се у тој расправи. Овде се око тога нећемо задржавати само ћемо напоменути, да услед тога ако законодавац испусти из вида у моменту опредељивање који то све односи треба да буду предмет регулисања законом и извесне односе не регулише — онда тешкоћа у решавању искрсава једино кривицом његовом. С тога у оваквим случајима отпадају сви они већ поменути прекори раније упућени на адресу оних који примењују и извршују законе. Али се у пракси може наићи и на нешто са свим друго. Често се учину извесне индивидуе показује несумњиво долозан, у њему често лежи доста велика антисоцијална опасност, тако да и ако у закону није „казано да ће се и како ће се казнити“ — § 2. казн. зак. (nullum crimen sine lege или nullum crimen sine poena legeli — према чему би изашло да се ни извиђати ни казнити неће) ипак су иследне власти (и без законог овлашћења) предузимале истрагу а судови извиђали, — па и *казнили*. Откуда ово? Отуда што је то дело на себе обратило јаку пажњу — „позор“; што је у њему ако прође некажњено лежао јако привлачан пример за остале злочиначке природе те околине; и, што то дело по својим карактерним знацима показује јаку сличност са многим делима изрично побројаним у закону те је доводило иследника у искушење треба ли да предузме истрагу или не, па је он у сумњи а ради своје сигурности да не одговара за непредузимање истраге приступао истој. Иследне власти су дакле приступале истрази по сили околности а из побуде да не би на себе навукле прекор немара у вршењу службе што су извесно и ако не изрично законом угрожено, а оно сумњиво дело пропустиле искорењивати, находећи истовремено да је суд ту који ће погрешку да исправи. И што је најважније иследне

[1]) Ово истичемо узгред ради карактеристике међусобног положаја и односа државних судија и поротника грађана у немачкој пороти.

[2]) Са овог разлога ми смо за усмено суђење код виших судова.

[1]) Архив за правне и друштвене науке стр. 417 св. 5. и 6. за 1910. г.

власти хотећи тако да се спасу могуће погрешке, баш тиме упадају у исту.

При овоме се заборавља да је боље и правога кривца пустити но невиног кињити и казнити. Колико невиних одлежи у притвору код полиције и суда док се не дође до претреса, на ком ће се утврдити невиност оптуженога и погрешка иследне полициске власти! И све то због фарисејских обзира и педантерија иследника, који руководи претходном истрагом (полициског или судског чиновника) да *он* само не одговара, да се њему само не *пребаци* и не *замери*.

(наставиће се)

Бор. А. Милојковић
суд. писар

ОДГОВОРНИ УРЕДНИК

ПОКУШАЈ ОДРЕЂИВАЊА ПОЈМА

од

Д-ра Августа Мирички
јавног редовног професора права на чешком универзитету у Прагу

(наставак)

Али на супрот томе с друге се стране (Bülow, G. Archiv f. Str. B. 43 cit.) зацело с правом указивало на то, да то није никаква необична појава, кад једном приватно-правном односу припада важан казнено-правни значај.

У осталом од значаја је, као што смо горе видели, само споразум подузетника новина са другим једним лицем у том погледу, да онај на ово лице преноси вођење одговорнога уредништва, и ово дотичну функцију прима. У колико је овај споразум постигнут и докле он постоји, за правни положај постављенога одговорнога уредника без значаја су остала садржина, услови и судбина најамнога уговора, ако је такав у опште закључен.

Најзад указује се на знатне тешкоће, које би овде заступана теорија показивала у пракси, пошто би се, да би се лице, именовано као одговорни уредник, могло повући на одговор, у сваком случају тек морало доказати, да је ово лице одиста постављено за одговорног уредника. Ипак овај доказ не би зацело причињавао никакве веће тешкоће него на пр. доказ, да је неко фактички вршио функцију уредника односно одговорног уредника у погледу једнога одређенога инкриминисанога броја. Овај би доказ био очевидно потребан по горе под бр. I 2 означеној теорији, па и заступници онога под бр. I 1. означенога учења, који именовање одговорнога уредника на штампаноме спису као искључиво меродавно сматрају, па према томе односно доказивања најугодније гледиште заузимају, морају признати, да при усвајању њиховога гледишта могу настати тешкоће у доказивању онда, кад именовано лице тврди, да именовање не одговара истини, на пр. стога што је оно учињено без његовог знања и пристанка.

Такве ће се тешкоће вероватно увек појављивати, када окривљени одговорни уредник пориче тачност свога именовања на листу, па држали се овога или онога мишљења.

У осталом именовање одговорнога уредника на листу није — исто онако као ни његова претходна пријава власти — чак ни по нашем мишљењу, и ако му не припада конститутиван него само декларативан значај, у пракси баш без никаква значаја. Оно ће по правилу чинити важан основ за судијско убеђење, тако рећи фактичку претпоставку стварати за то, да је именовано лице одиста постављено као одговорни уредник, претпоставку, за чије обарање једва да ће бити довољно просто тврђење окривљенога, непотпомогнуто каквим чињеницама и доказима, да се именовање не слаже са стварношћу.

VII.

Ахилова је пета институције одговорнога уредника од увек могућност постојања *привидних уредника*, т. ј. таквих лица, која фактички у уредништву немају никаква учешћа, него се само ради тога подмећу, да се формално одговори законској наредби о именовању одговорнога уредника. Таквим лицима пада онда у дужност и тај не баш тако пријатан задатак, да за правога кривца одлеже казну затвора, која је изречена због кажњиве садржине листа.

Наравно да су се такве појаве у толико чешће јављале, што су биле строжије законске одредбе о одговорности уредника, и што су се оне чешће и интензивније у пракси примењивале.

Ове појаве, које су осујећавале намере законодавчеве, нису наравно могле законодавцу измаћи из вида и бити му равнодушне, него су, сасвим природно, изазвале тежњу, да се тим незгодама стане на пут. На то циљају пре свега оне одредбе закона о штампи, које одређују казну за случај, кад именовање одговорнога уредника (на листу одн. код власти) не одговара истини. Али такви прописи показали су се као сасвим недовољно средство за сузбијање речених незгода, и то с једне стране због тога, што су казне, одређене за лажно именовање одговорнога уредника, као просте *казне реда* далеко блаже од оних, које су због кажњиве *садржине* одређене, а с друге стране и због тешкоћа у доказивању, да је одговорни уредник подметнут.

Искуство је показало, да се обично индивидуе врло сумњивога карактера понижавају, да се овога како недостојнога тако и шкакљивога задатка приме, и да њима поглавито недостаје понајчешће оно образовање, које се тражи за уређивање новина или часописа у опште односно баш листа, који је у питању. С тога налазе неки карактерну разлику између правога и подметнутога одговорнога уредника баш у томе, да ли дотично лице *бар такво образовање има, да је способно уређивати лист*. Овај се степен образовања оглашује тако рећи као појамна ознака, као conditio sine qua non одговорнога уредништва, и тражи се да се овај захтев унесе у закон[1]). Фактички ово је у неким законодавствима о штампи и учињено, тако поглавито у аустријском закону о штампи од 27. маја 1852 године, који у одељ. 2. § 12. одређује, да одговорни уредник „мора бити безпрекорно моралан човек и имати онај степен знанственога образовања, који се претпоставља за управљање литерарним предузећем“.

Ипак не може подлежати сумњи, да је таква одредба погодна угрожавати слободу штампе, и да би се практично једва могла остварити, а да и не говоримо о томе, да се овде никаква разлика не чини између способности за уређивање и способности за отправљање послова *одговорнога* уредништва, премда то двоје, као што ће се ниже изложити, нису никако идентични појмови. У осталом таквом одредбом једва да се може што више постићи до то, да се у будуће употребљују само поменути уредници са законским минимумом образовања.

С тога се с правом у модерним законодавствима у штампи способност за вршење дужности одговорнога уредника не чини више зависном од степена образовања, и само се може одобравати што дотичан пропис аустријскога закона о штампи од 1852 године, није унесен у у садашњи закон.

У осталом не треба превидети, да недостатак једнога од захтева, који по закону условљавају отправљање дужности одговорнога уредника, још није прејудициелан за питање: да ли се неспособно лице, које је примило функцију одговорнога уредника, и поред тога име сматрати или не као одговорни уредник. Одиста не би било ни најмање бесмислено, да онај, који је примио одговорно уредништво, и ако му је недостајала законска способност, пошто је овај недостатак био прећутао, или можда ни сам није за њ знао, испуњава дужности законом наметнуте одговорном уреднику, и да за њихово испуњавање може бити узет на одговор. Ово гледиште не може се чак ни de lege lata просто одбацити. Јер зар би по аустријском праву било то баш тако апсурдно, да малолетно лице, или странац, који би био постављен за одговорнога уредника, буде кажњен због нештампања неке исправке или због неке друге нѣбрижљивости у области права о штампи, које је он скривио пре но што је власт, евентуално издавач новина или можда и сам именовани, сазнао о дотичном недостатку и погодна наредба била издата?[2])

С тога би било у толико погрешније из неспособности — било законске било фактичке — лица, постављенога за одговорнога уредника, без ичег даљег изводити закључак, да постоји привидан уредник. Али на сваки начин да означена чињеница може према околностима

[1]) Упор. Loening, l. c., 37, Kloeppel, Reichspressrecht, 203, против тога Berner, Pressrecht 213 и Lentner, die Grundlagen des Presstrafrechts, 66.

[2]) Ово гледиште заступа de lege ferenda Friedmann, Vorschläge zur Umgestaltung des österr. Pressrechtes, S. 26. Упор. и излагања заступника генералне прокуратуре приликом одлуке Касационог Суда Збирка Бр. 1796.

бити важан путоказ за судијско убеђење о томе, да је подметнуто лице именовано. (Тако сасвим тачно одлуке Касационога Суда Збирка Бр. 166 и 1149).

Најпогоднije средство против привидних уредника зацело је један либералан закон о штампи и један исти такав казнени законик, као и либерална примена истих у пракси. Што се више казнено-правно гоњење штампе ограничава на неизбежне случајеве, што се пажљивије буде све оно избегавало, што би могло изазивати утисак неоснованога забрањивања слободе речи или шикане, у толико ће мање пристојни елементи имати узрока, да избегавају борбу с отвореним визиром, па да прибегавају тако опскурном средству, као што је кријење иза подметнутога одговорнога уредника[2]).

(НАСТАВИЋЕ СЕ)

Превео
Д-р Д. Аранђеловић.

ИЗ СТРАНОГ СВЕТА

Осигурање каса. Поред разних осигуравајућих друштава за случај смрти и пожара, постоји у Русији и једно осигуравајуће друштво, које врши осигурање на случај крађа и разбијања каса. Како је премија за оваква осигурања веома мала, то је ретко која каса остала неосигурана.

Контрола јаја. У Јени је издата наредба од стране полицијске управе, да у будуће полицијски органи прегледају јаја, која се у варош уносе ради продаје. Они су снадбевени за ову контролу са најмодернијим апаратом у виду цепне електричне лампице, са којом се апсолутно тачно може вршити ова контрола.

Труп у сандуку. 2. прошлог месеца, приспео је на станицу Великокњажевскаја, на владикавкаској железници, један сандук послат из Москве. Двадесет дана по приспећу нико се за сандук није јавио и тога дана из сандука је процурила црвено-жидка течност. То је био разлог те известе полицију, која отвори сандук и у њему нађе један мушки страшно онакажен леш. Лекарском секцијом утврђено је, да је непознати прво удављен па затим онакажен и стрпан у сандук.

Досадашњом истрагом није се могао пронаћи пошиљаоц.

„Фабрика лекарија". У Одеси је 18. овог месеца отпочео један претрес, који по својој интересантности заслужује да буде овде поменут.

На оптуженичкој клупи седи једанаест људи разних професија, који су оптужени за прављење — фалсификовање — свију врста медицинских препарата, разних патентираних медицинских специјалитета и страних минералних вода. Другим речима, они су у својој фабрици „Јужни депо медицинских препарата" фалсификовали све могуће лекове почевши од пирамидона до најређих и најскупоценијих медицина, па су чак и Ерлихов препарат „606" имали на „стоваришту" Наравно, да се они нису устручавали од фалсификата и свију могућих страних сапуна, колонских вода, кремова, пудера, козметика и парфимерија. За ту сврху постојало је при фабрици нарочито одељење за фалсификовање свију врста етикета, које су биле потребне.

Ова „фабрика" постоји већ четири године, и њени представници били су растурени по целој Русији, и отуда се и да објаснити, што су се оштећена лица пријавила суду за тако велику суму 450 хиљада рубаља.

Ова огромна превара откривена је у Вилни, кад су њена два „трговачка путника" била ухапшена.

Међу оптуженим налази се, поред специјалиста — фалсификатора, и један велики одески трговац.

Судска сала прави на присутне утисак какве дрогерије. Око астала судија налази се маса флаша, кутија и пакета са разноврсним етикетама, наравно све докази о овом огромном фалсификату.

Из прочитаног мишљења експерата (којих има двадесет) види се, да у извесним медицинама има знатне количине отрова, а да су све минералне воде прављене од чисте воде са малим додатком соли.

Како ће овај претрес трајати бар две недеље то ћемо по свршетку донети и пресуду.

А. Ј. А.

[2]) На жалост ми, са искуством, које имамо у Србији са нашом штампом, не можемо у овом погледу делити ово оптимистичко гледиште писчево.

Прим. прев.

ПОУКЕ И ОБАВЕШТЕЊА

Учињена су нам ова питања:

I

Суд општине доњо-речичке, актом својим Бр. 1556, пита:

„Пресудом Главне Контроле од 5. августа 1909. године № 17327, која је извршном постала, осуђени су Танасије Милојевић и Глиша Јоцић, из Горње Трнаве, ове општине, на плаћање извесних трошкова по рачуну за 1905. годину као одговорни рачунополагачи.

Приликом извршења горње пресуде од стране ово општинског суда, осуђени Глиша Јоцић изјавио је, да нема свог имања како кретног тако и непокретног, већ да је сво имање кретно и непокретно својина његовог оца Станише Јоцића, из Горње Трнаве, који са њим у задрузи живи са још два своја сина. Да не би пресуда приступила застаревању, суд моли уредништво за што скорије објашњење у следећем:

Сме ли се узети у попис имање Станише Јоцића, за рачун његовог сина Глише? Како њихово имање стоји неподељено, сме ли суд то имање поделити на равне делове — части и Глишин део узети у попис, да се не би вређао пропис § 471. грађанског судског поступка.

Као претплатник на лист „Полициски Гласник", суд моли уредништво за што скорије објашњење".

— На ово питање одговарамо:

Питање, које је напред истакнуто од стране суда, расправљано је до сада неколико пута, и кад се сада опет тражи обавештење, доказ је да чланови општинског суда и деловођа пису пратили оно што у листу излази.

Изгледа, да општински судови налазе, да уредништво мора да даје одговоре на њихова питања кад их учине, и да према томе не морају да прате и оно, што се другим општинама одговара.

То је међутим заблуда, јер прво, уредништо не стоји у обавези да та обавештења у опште даје, а друго, кад оно то вољно чини, не треба тражити да се за једну исту ствар даје обавештење по неколико пута на штету до сада нерасправљених ствари.

Али кад суд већ није прочитао на време ранија обавештења, онда се упућује да прочита чланак: „Постоји ли заштита између оца и синова", који је изашао у 14. броју овога листа од ове године, па ће отуда сазнати за мишљење уредништва.

II

Суд општине рачанске, у окр. крагујевачком, актом својим Бр. 2930. пита:

„По чл. 80. ставу 4-ом зак. о општинама, предвиђено је, да се одборске седнице могу одржати само у том случају, ако је присутно две трећине од целокупног броја одборника иначе не; а

По члану 83. ставу I-вом истог закона предвиђено је, да би одбор могао донети пуноважну одлуку, треба у седници да буду половина и један више, а узима се да је оно решено, на што пристане половина и један више од присутних одборника, у случају кад су сви одборници били позвани.

Како се ова два члана косе, то се моли уредништво, за објашњење, по ком се члану имају општ. судови придржавати 80 том или 83-ћем поменутог закона?"

На ово питање одговарамо:

Четврти став чл. 80. и први став чл. 83. закона о општинама, нису у сукобу, као што суд вели, јер први говори о томе: колики број одборника треба да је у седници кад је председник *пропустио да на седницу позове све одборнике*, а други говори о случајевима кад је председник испунио своју дужност, али одборници нису дошли сами по своме нахођењу.

Дакле, кадгод је председник позвао све одборнике, онда се седница може држати ако су на окупу половина и један више, а кадгод председник није позвао све одборнике, онда се седница може држати ако је на окупу две трећине од целокупног броја одборника.

III

Један полицијски писар пита:

„Молим уредништво, за објашњење преко „Полиц. Гласника", за следеће:

У једном надлештву полицијском налазе се два указна чиновника, од којих један има више година указне службе.

Како је, онај чиновник, са мање година указне службе, добио раније унапређење — класу —, а били су једне класе обојица, то молим за објашњење: који је сада од њих двојице старији? — пошто је и онај други чиновник — са више година указне службе, добио класу 3 месеца доцније, после првог. Напомињем да су и пре и после унапређења обојица једне исте класе.

Поред овога, молим за начелно објашњење: да ли за старешинство утиче указ, или већи број указне службе, када су оба чиновника исте класе?«

— На ово питање одговарамо:

По §. 1. закона о чиновницима грађанског реда, „својство“ чиновника задобија се указом, а по § 2. истог закона од тога дана почињу и сва права чиновничка.

Према овоме, а с обзиром и на § 8. овог закона, по коме су године службе без утицаја на право унапређења, има се узети: да је старији онај, који је пре добио старију — вишу класу.

IV

Суд општине рибарске, у срезу врљишком, актом својим Бр. 1496, пита:

„Село Ђуринац долази у састав школске општине црнољевачке. Али, како је школа врљишка ближа од школе црнољевачке, то су се ђачки родитељи обратили молбом г. Министру Просвете, и он је одобрио да деца иду у школу врљишку.

А у овогодишњем буџету предвиђен је прирез на име издржавања само за школу црнољевачку а за школу врљишку не.

Школски одбор округа нишког, наредбом својом Бр. 1443., наредио је: да се за село Ђуринац предаје школски прирез школи врљишкој а не црнољевачкој.

Стога се моли уредништво да изволи дати своје обавештење:

Може ли суд издати прирез школи врљишкој за село Ђуринац, и ако се није одвојило формалним путем из буџетске позиције школе црнољевачке.

Као и да ли ће овај издатак по чл. 134. закона о општинама пасти на терет рачунополагачу?«

На ово питање одговарамо:

Кад је одвајање села Ђуринца од школске општине црнољевачке извршено по одобрењу г. Министра Просвете и Црквених Послова у смислу закона о народним школама, и кад је и окружни школски одбор наредио да се од дана овога одвајања школски прирез, намењен школи црнољевачкој, издаје школи врљишкој, онда тако нека суд и уради, без бојазни од последица из чл. 134. зак. о општинама, јер је прирез намењен раније школи црнољевачкој само зато, што је село Ђуринац било у саставу ове школе, а кад је то престало, онда је престало и право ове школе на прирез од села Ђуринца.

ОДЛУКЕ ДРЖАВНОГ САВЕТА И КАСАЦИОНОГ СУДА

За доношење пуноважне одлуке у скупштинама срески и окружним, потребно је да седницама присуствује половина и један више од целокупног броја посланика.

Скупштина за срез ј....., која има 28 чланова, на свом састанку од 28. септембра 1910. год. на коме је било присутно 14 чланова, одлучила је, поред осталог, да као чланови среског одбора не могу бити М. П. и С. П., с тога, што је први свештеник, а други деловођа општински, па је на њихово место изабрала друга два члана за срески одбор.

Начелник среза ј..... нашао је, да је ова одлука противна чл. 26. правила о пословном реду у среским скупштинама, по коме је за доношење пуноважне одлуке потребна присутност половине више једног од целокупног броја посланика. Осем овога, како је ова среска скупштина, која је била сазвана у редован сазив за решење буџета, — а из записника се види да је ово ванредна скупштина, а не види се зашто је оглашена за ванредну, — поред свога правог посла, за који је била сазвана, решила, да она два лица не могу бити чланови среског одбора, не износећи никакве доказе, којима би се утврдило, да они не могу остати на том положају — дакле, решавала о нечему за што није била сазвана, противно чл. 112. помен правила — то је начелник решењем № 18789, задржао ову одлуку од извршења и предмет послао Министру Унутрашњих Дела на оцену и решење.

Министар Унутрашњих Дела нашао је, да је скупштинска одлука само с тога противна закону, што при решавању о бирању нових чланова за срески одбор и о оцени предлога буџетског није било довољно посланика — чл. 147., 74. и став други чл. 150. закона о уређењу округа и срезова, па је стога на основу чл. 14. и 40. пом. закона доставио овај предмет Државном Савету на коначно решење.

Државни Савет нашао је, да је решење надзорне власти правилно и на закону основано, па га је с тога, на основу чл. 40. у вези са чл. 14. закона о уређењу округа и срезова, одобрио.

Одлука од 15. октобра 1910. године № 10023.

Одређивање заступника председнику и осталим чланицима општинским бива само у случају болести или осуства, иначе у свима другим случајевима одбор из своје средине одређује им вршиоце дужности до окончања новог избора.

Председник, један кмет и благајник општине в..... решењем п..... првост. суда стављени су под суд и у притвор за дело из § 111. казненог закона.

Среска власт, као надзорна, упутила је суду и одбору пом. општине акт и тражила, да суд и одбор нареди зборове за избор других чланова на место ових.

Поводом овога, одбор општински одлучио је, да заступа: председника најстарији по годинама писмени кмет П. К., а кмета села В. одборник М. Т. — чл. 38. зак. о општинама, а благајника да заступа деловођа општински Ј. М. — чл. 112. и 120. зак. о општинама. Заступање ово има трајати све дотле, док се притворени чланици код суда не оправдају, а ако се не оправдају, онда док се изврши и оконча нов избор чланова на њихова места. За време заступања плату имају примати они чланици и службеници, који и врше заступање.

Надзорна власт нашла је, да је ова одлука противна закону из ових разлога:

По чл. 120. закона о општинама, одређивање заступника председнику и осталим чланицима општинским на начин, као што је овде уређено, бива само у том случају, кад су дотични чланици општински болесни или на осуству. Овде тога случаја нема. Председник општински, кмет села В. и благајник општински извршним решењем првостепеног п..... суда од 17. септембра 1910. год. № 22071, стављени су под суд и у притвор за дело из § 111. казн. закона. По чл. 32. тач. 3. закона о општинама ови су чланици лишени свију грађанских права и престали су бити више чланици тога суда. Њима је одбор те општине могао само на основу чл. 88. закона о општинама одредити вршиоце дужности, док се не изврши нов избор чланова општинских, а никако да им одређује заступнике по чл. 120. зак. о општинама, док се они налазе у притвору и под судом. Одбор није овлашћен ни једним законским прописом да прави неки провизоријум у општини са упражњеним местима чланова општинских, који би провизоријум био само на уштрб послова у општини.

С тога је, на основу чл. 152. зак. о општинама, задржала од извршења ову одлуку одборску решењем од 25. септембра 1910. год. № 11056.

Противу овог решења изјавио је жалбу Државном Савету одређени заступник председника општинског, и у жалби навео, да не стоји разлог среске власти, да су притворени чланици изгубили грађанска права и престали бити чланици по чл. 32. зак. о општинама, јер се тај законски пропис односи само на оне, који имају да бирају, а не и на изабране, што се види и из чл. 53. в. зак. о општинама.

Трећи одсек Државног Савета нашао је, да је решење надзорне власти правилно, па га је, на основу чл. 170. зак. о општинама, одобрио а жалбу као неумесну одбацио.

Одлука од 13. октобра 1910 године № 9857.

Општински одбор коначно решава о начину употребе и уживању општинске утрине.

Одбор општине ср....., на свом састанку од 1. августа 1910 год. донео је одлуку, да сви имаоци стоке на име попаше за ову годину плате по 0·70 дин. од сваког брава до 20 брава закључно; а имаоци стоке, који имају више од 20 брава, да за сваког брава, који пређе преко 20., плате по 1·50 дин. на име попаше, и тај приход да се сматра као непредвиђени општински приход с тим, да се

исти употреби на непредвиђене општинске издатке.

Надзорна власт примила је к знању ову одлуку с тим, да се новац унесе у касу и да се троши само по буџету, а ако нису одобрени никакви непредвиђени општински издаци, онда да се не сме ни новац трошити.

Противу одлуке одборске изјавио је жалбу Марин Њ..... надзорној власти, и тражио, да се ова одлука поништи.

Начелник среза н....., по расмотрењу одлуке и односних акта, нашао је, да је одлука одборска на закону основана, пошто по тач. 3. чл. 86. закона о општинама општински одбор коначно решава о начину уживања и употребе општин. утрине. С тога је решење од 25. августа 1910 год. № 102029, а на основу чл. 33. закона о уређењу округа и срезова, поменуту одлуку одобрио, а жалбу као неумесну одбацио,

Противу овог решења среске власти, Марин је изјавио жалбу Државном Савету, и у њој навео, да исто не одговара закону с тога, што је општински одбор о овој ствари једном већ донео одлуку још у априлу месецу ове године, те сада није имао разлога, да о овој ствари доноси другу одлуку и да раније одређену таксу повишава.

Трећи Одсек Државног Савета, по расмотрењу односних акта, нашао је, да је одлука општинског одбора заснована на пропису тач. 3. чл. 86. закона о општинама, те да је према томе и решење надзорне власти, којим је примила к знању и одобрила горе поменуту одлуку општинског одбора, на закону основано.

С тога је, на основу чл. 170. закона о општинама, одбацио жалбу као неумесну.

Одлука од 1. октобра 1910. године № 9383.

Члан окружног одбора не може бити народни посланик, председник или кмет општински, лице у државној и у опште плаћеној јавној служби, као и лиферант или предузимач за рачун округа.

Окружна скупштина округа в.... на свом састанку од 6. августа 1910. год. одлучила је, да се за чланове ширег окружног одбора изберу ова лица:

1., В. Л., деловођа општине с....
2., А. С., учитељ,
3., В. С., председник општине г. г...
4., Д. М., председник општине к....
5., Н. С., учитељ.

Надзорна власт нашла је, да је ова одлука о избору ових лица за шири окружни одбор противна чл. 110. закона о уређењу округа и срезова, па ју је стога решењем од 7. августа 1910. год. № 10540, задржала од извршења и сва акта послала Министру Унутрашњих Дела напоминуњи да скупштина није могла друкчије ни поступити, јер није било других лица, која би се на њихова места могла узети, а да се не огреши о чл. 110. закона о уређењу округа и срезова.

Министар Унутрашњих Дела нашао је, да је рад надзорне власти правилан и на закону основан, јер је поменута одлука окружне скупштине противна чл. 110. закона о уређењу округа и срезова, пошто поједина лица, изабрана за чланове окружног одбора, немају услове за ту дужност, које је законодавац предвидео за што стварнију заштиту самоуправних окружних интереса, па је стога, на основу чл. 14. зак. о уређењу округа и срезова, спровео цео овај предмет Државном Савету на коначно решење, како би се евентуално могли наредити нови избори појединих окружних посланика по дотичним срезовима.

Државни Савет нашао је, да је решење надзорне власти правилно и на закону основано, па га је на основу чл. 14. закона о уређењу округа и срезова одобрио.

Одлука од 20. августа 1910. г. № 8331.

Да би општински часници могли бити разрешени од дужности због сродства, мора ово бити доказано и утврђено уверењем општинског суда, а не извештајем надлежног свештеника.

Надзорна власт приметила је, да Милан В. и још неколико одборника општине д..... не могу на том полажају остати због случаја из чл. 71. закона о општинама, јер су у сродству са часницима исте општине. С тога је надзорна власт предложила општинском суду, да се у овом случају примени пропис чл. 71. закона о општинама.

Одбор општински, на свом састанку од 12. септембра 1910. године донео је одлуку, да се ови одборници не разрешују од дужности, пошто надлежни свештеник није објаснио, какво сродство постоји између неких одборника.

Надзорна власт, с обзиром на мишљење надлежног свештеника да постоји сродство између ових одборника, задржала је горњу одлуку одборску од извршења својим решењем од 28. септембра 1910. године № 17590.

Према овом решењу надзорне власти, одбор општински донео је одлуку, да се ови одборници не могу разрешити с тога, што је Државни Савет оснажио њихов избор, а жалбу, у којој је било наведено ово сродство, одбацио као неумесну; а ако надзорна власт ипак налази, да се они треба да разреше од дужности, то нека она чини своје по закону.

Према оваком стању ствари надзорна власт решењем својим од 11. октобра 1910. год. № 18484., а на основу чл. 71. и 75. закона о општинама, разрешила је од дужности одборничке Милана В. и још четири одборника.

Противу овог решења изјавио је жалбу Државном Савету разрешени одборник Милан В., и у њој навео, да постојеће сродство није правилно испитано и утврђено, па према томе да је решење надзорне власти о његовом, односно њиховом, разрешењу неправилно.

Трећи одсек Државног Савета, по расмотрењу како жалбе и решења, тако и акта овог предмета, нашао је, да жалбено решење не може остати у снази, јер је надзорна власт узела, да је сродство између извесних одборника утврђено извештајем надлежног свештеника; а међутим, она је за овај случај то могла учинити према уверењу општинског суда, издатог на основу тач. 4. чл. 97. закона о општинама.

С тога је на основу чл. 170. закона о општинама донео одлуку, да се решење надзорне власти поништи.

Одлука од 1. новембра 1910. године № 10504.

Противу избора пуномоћника варошких или сеоских, жалба се изјављује надзорној власти, а не Државном Савету.

М. С., из В....., жалио се Државном Савету противу избора пуномоћника села В....., који је извршен 12. маја 1910. год., због ових неправилности:

1. што првостепени суд није оверио препис азбучног списка, по коме је вршено гласање;
2. што је за пуномоћника изабрано лице, које је заузело општинску утрину; и
3. што је због закључен пре законог времена.

Трећи Одсек Државног Савета нашао је, да се према другом одељку чл. 170. закона о општинама жалбе противу свију зборских радњи, сем избора општинских часника, свију одлука општинског суда или одбора, изјављују надзорној власти, и да, према томе, Државни Савет није надлежан за расматрање ове жалбе, па је стога, на основу чл. 25. зак. о пословном реду у Државном Савету, одбацио ову жалбу као ненадлежној власти поднету.

Одлука од 29. септембра 1910. године № 9426.

Јос. К. Ст.

СЛУЖБЕНЕ ОБЈАВЕ

ПОТЕРЕ

Марко Вељовић, пекар из Ниша, извршио је превару па за тим побегао. Он је стар 19 година, средњег раста, у грађанском оделу. — Акт начелства округа нишког Бр. 21037.

Милош Симић, притвореник крагујевачке гарнизонске управе, побегао је из затвора. Он је малог раста, црномањаст, малих црних бркова. У горњој вилици два предња зуба знатно развијена. — Депеша начелства округа крагујевачког Бр. 27720.

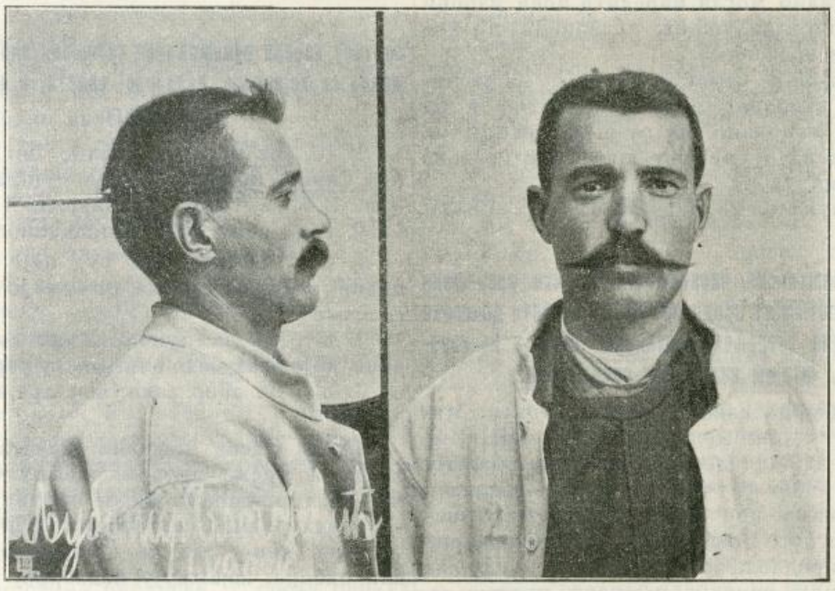
Драгутин Милојевић, из Рашевца, има да издржи 20 дана затвора због крађе. Он је стар 50 година, раста средњег, црномањаст, очију зелених. — Депеша начелника среза темнићског Бр. 14987.

Милан Петровић, из Заграђа, има да одговара за разбојништво са убиством, али се налази у бегству. Он је стар 26 година, средњег раста, добро развијен, косе плаве, бркова поткресаних, носа великог, очију зелених, гласа крупног, ногу кривих, у сељачком оделу. — Депеша начелника среза качерског Бр. 13141.

Спасенија Неранџић, собарица из Шапца, извршила је крађу, па затим побегла. Она је стара 22 године, смеђа, лица грубог. — Депеша начелства округа подринског Бр. 21578.

Милоје Јовановић, притвореник начелника среза масуричког, побегао је из среског затвора. Он је стар 18 година, омален, сувоњав, ћосав у сељачком оделу. — Акт начелника среза масуричког Бр. 11265.

Љубомир Благојевић «Калаба», познати коцкар, чију слику износимо, има да издржи две године полицијског надзора, али се налази у бегству. Он је родом из Ариља, стар 45 година, висок, очију угасито жутих, косе и бркова црних. Од особених знакова има: брадавицу величине пшеничног зрна за 6 см. испред левог уха; белегу од посекотине, овалну величине 3 см. на грудима; и на леђима мрку пегу, облика овалног, велику 6 см. испод леве плећке. До сада је три пута осуђиван за крађу, и са последње осуде пуштен је 5. априла ове године. — Акт начелника среза ариљског Бр. 5797.

Препоручује се полицијским и општинским властима, да за овим побеглим лицима учине најживљу потеру, и у случају проналаска стражарно их упуте властима које су потернице издале, с позивом на означене бројеве акта или депеша.

УХВАЋЕНИ

Вукашин-Вуле-Саздић, одбегли осуђеник београдског казненог завода, чију смо слику и потерницу изнели у прошлом броју, ухваћен је. — Депеша Управе београдског казненог завода Бр. 6861.

Богосава Ивановића, осуђеника београдског казненог завода, чију смо слику и потерницу изнели у прошлом броју, ухватила је власт среза деспотовачког.

МАНГУП СТОКА

Код начелника среза млавског налазе се два вола. Један је матор 5 година, лаке жуторујасте, цветаст; други је матор 3 године, лаке беле, ровашен у лево уво. — Депеша начелника среза млавског Бр. 19266.

ТРАЖЕ СЕ

Светозар Перић-Арсеновић, из Штитара, отумарао је незнано где. Он је стар 18 година, средњег раста, црномањаст, у сељачком оделу са шеширом на глави. Депеша начелства округа подринског Бр. 21494.

Зарија Петровић, бакалски шегрт из Београда, побегао је од свог газде 21. прошлог месеца. Он је стар 13 година, средњег раста, косе смеђе, у оделу прљавом са шубаром на глави. Акт кварта дорћолског Бр. 6423.

СКРЕЋЕ СЕ ПАЖЊА

Са стругаре Душана Спротановића, из Београда, на опасан начин украден је један фабрички кајиш дугачак 10 метара, широк 9 см. и једна њускија. — Акт кварта савамалског Бр. 10715.

Из дворишта Браће Пинкас Штајн, трговаца из Београда, украдена су два нова фењера са фијакера, на којима је исписана фирма покрадених. — Акт кварта теразијског Бр. 13301.

Г. Мати Јовановићу, управнику Управе Фондова у пензији, украден је у Саборној Цркви из џепа златан сат са обичним ланцем, који показује и дане са датумима. — Акт кварта варошког Бр. 15934.

Г. Чеди Живковићу трговцу овдашњем, испред радње украден је један свежањ од 100 џакова за храну. Џакови су нови и означени српском тробојком. — Акт кварта варошког Бр. 15935.

ИЗ ПОЛИЦИЈСКОГ АЛБУМА

У броју 37. од ове године, у рубрици «Ко је ово?» изнели смо слику једног лица, које се на саслушању код Управе града Београда, издавало за **Јову Николића**, родом из Аустро-Угарске. Ово лице је даље изјавило да је као добар Србин напустило аустро-угарску војску, и да је у Србију пребегло у намери да се овде настани. Но Управа града Београда «неповерљива» према оваквим типовима, није се задовољила овом његовом изјавом и желела је да што више сазна о овом светском «путнику», који је данима кратио време поданицима управним својим интересантним причама о своме путовању по Европи, Азији и Африци. Тога ради, она се обрати са његовом фотографијом, овдашњем аустро-угарском конзулату, и затражи ближе обавештење.

После дужих информација, конзулат је био у могућности да пре неколико дана извести Управу, да лице које се издаје за Јову Николића, није нико други, већ **Исидор Кобза**, који је још пре 16 година напустио А.-Угарску, и да у Д. Тузли има живог оца који тамо држи кафану.

Како Управи није више био потребан Јово, а сад Исидор, то га је она «на свагда» пре-

дала преко својих органа аустро-угарској полицији, да му она продужи биографију, а ми износећи поново његову фотографију, позивамо све полицијске и општинске пограничне власти, да обрате пажњу, како нам се Исидор не би поново, као добар «патриота», вратио у Србију.

Штампа Крал. Срп. Државне Штампарије уредник Милорад А. Вујичић.

БРОЈ 47. У БЕОГРАДУ, НЕДЕЉА 12. ДЕЦЕМБРА 1910. ГОДИНА VI

ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК

СЛУЖБЕНИ ЛИСТ МИНИСТАРСТВА УНУТРАШЊИХ ДЕЛА

„ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК“ излази једанпут, а према потреби и више пута недељно. Претплата се полаже у напред, и то најмање за пола године код свију полицијских власти, и износи: 20 динара на годину за државна и општинска надлештва, а за све друге претплатнике у опште 12 динара годишње За иностранство: годишње 24, полугодишње 12 динара у злату. Поједини бројеви **„Полицијског Гласника“** не продају се. Рукописи се не враћају

СЛУЖБЕНИ ДЕО

Његово Величанство Краљ Петар I. благоволео је, на предлог Заступника Министра Унутрашњих Дела, Министра Финансија, поставити:

за полицијског писара прве класе начелства округа подринског Миливоја Хаџића, полицијског писара исте класе среза рађевског, по службеној потреби;

за полицијског писара прве класе среза пожешког Велимира Јовичића, полицијског писара исте класе среза јабланичког, по службеној потреби;

за полицијског писара прве класе среза крагујевачког Милована Митровића, полицијског писара исте класе начелства округа смедеревског, по службеној потреби;

за полицијског писара прве класе среза пољаничког Косту Протића, полицијског писара исте класе среза јабланичког, по службеној потреби;

за полицијског писара прве класе среза моравског округа пожаревачког, Милана Комарчевића, прећашњег полицијског писара;

за полицијског писара друге класе среза подунавског Радомира Јојића, полицијског писара исте класе среза крагујевачког, по службеној потреби;

за полицијског писара друге класе среза бољевачког Гаврила Николића, полицијског писара исте класе среза јабланичког, по службеној потреби;

за полицијског писара друге класе среза трнавског Стојана Бабића, полицијског писара исте класе среза космајског, по службеној потреби;

за полицијског писара друге класе среза посавског, округа ваљевског, Миливоја Б. Николића, полицијског писара исте класе среза трнавског, по молби;

за полицијског писара друге класе среза нишавског Харалампија Ђорђевића, полицијског писара исте класе среза белопаланачког, по молби;

за полицијског писара друге класе среза мачванског Илију Глишића, полицијског писара исте класе среза колубарског, округа ваљевског, по службеној потреби;

за полицијског писара треће класе среза космајског Михаила Алексића, полицијског писара исте класе среза посавског, округа ваљевског, по молби;

за полицијског писара треће класе среза јабланичког Димитрија Којића, полицијског писара исте класе среза пољаничког, по службеној потреби;

за полицијског писара треће класе начелства округа смедеревског Божидара Божовића, полицијског писара исте класе среза подунавског, по службеној потреби;

за полицијског писара треће класе среза подунавског Жарка Јанаћковића, полицијског писара исте класе среза моравског, округа пожаревачког, по службеној потреби;

за полицијског писара треће класе среза колубарског, округа ваљевског, Владимира Живановића, полицијског писара исте класе среза мачванског, по службеној потреби;

за полицијског писара треће класе среза јабланичког Рајка Симића, полицијског писара исте класе Управе вароши Београда, по службеној потреби;

за полицијског писара треће класе среза белопаланачког Животу Манојловића, полицијског писара исте класе среза нишавског, по службеној потреби;

за полицијског писара треће класе среза рађевског Димитрија Нешића, полицијског писара исте класе начелства округа подринског, по службеној потреби;

за полицијског писара треће класе среза јабланичког Милорада Антоновића, апсолвираног правника; и

за полицијског писара треће класе управе вароши Београда Десимира Н. Зарића, практиканта Министарства Унутрашњих Дела.

Из канцеларије Министарства Унутрашњих Дела, 7. децембра 1910. год. у Београду.

Указом Његовог Величанства Краља Петра I. на предлог Заступника Министра Унутрашњих Дела, Министра Финансија, а по саслушању Министарског Савета решено је:

да се Д-р Младен Грујић, физикус округа топличког по својој молби, а на основу § 69. тачке 2. закона о чиновницима грађанског реда стави у стање покоја с пензијом, која му према годинама службе припада.

Из канцеларије Министарства Унутрашњих Дела, 7. децембра 1910. год. у Београду.

Указом Његовог Величанства Краља Петра I., на предлог Заступника Министра Унутрашњих Дела, Министра Финансија, а по саслушању Министарског Савета, решено је:

да се Драгутин Јанковић, полициски писар друге класе среза пожешког, на основу §. 70. закона о чиновницима грађанског реда, стави у стање покоја с пензијом, која му према годинама службе припада.

Из канцеларије Министарства Унутрашњих Дела, 7. децембра 1910. год. у Београду.

Указом Његовог Величанства Краља Петра I., одобрено је решење Народне Скупштине сазване у трећи редован сазив за 1. октобар 1910 године, донесено на XXXII састанку од 20. новембра 1910. године, које гласи:

„Да се варошица Уб одвоји од своје садање општине упске, у срезу тамнавском, округа ваљевског, па да сама за себе образује општину под називом: општина варошице Уба, у истом срезу и округу“.

Из канцеларије Министарства Унутрашњих Дела, 29. новембра 1910 г. у Београду.

Указом Његовог Величанства Краља Петра I., одобрено је решење Народне Скупштине, сазване у трећи редован сазив за 1. октобар 1910. године, донесено на XXXII састанку од 20. новембра 1910. године, које гласи:

„Да се село Горња Купиновица одвоји од своје досадање општине јашуњске, у срезу лесковачком, округа врањског, и да уђе у састав општине орашачке у истом срезу и округу“.

Из канцеларије Министарства Унутрашњих Дела 29. новембра 1910 г. у Београду.

Указом Његовог Величанства Краља Петра I., одобрено је решење Народне Скупштине, сазване у трећи редован сазив за 1. октобар 1910. године, донесено на XXXII састанку од 20. новембра 1910. године, које гласи:

„Да се село Д. Добрић одвоји од своје садање општине јад. лешничке, у срезу јадранском, округа подринског, и да образује нову општину под називом: општина добрићска у истом срезу и округу".

Из канцеларије Министарства Унутрашњих Дела, 29. новембра 1910. год. у Београду.

Указом Његовог Величанства Краља Петра I., одобрено је решење Народне Скупштине, сазване у трећи редовни сазив за 1. октобар 1910. године, донесено на XXXII састанку од 20. новембра 1910. године, које гласи:

„Да се село Штипина одвоји од своје досадање општине потркањске, а село Горње Зуничје одвоји од своје досадање општине доњо-зуничке, у срезу заглавском, округа тимочког, и та два села (Штипина и Горње Зуничје) образују за себе општину под називом: општина горњо-зуничка у истом срезу и округу".

Из Канцеларије Министарства Унутрашњих Дела, 29. новембра 1910. год. у Београду.

Указом Његовог Величанства Краља Петра I., одобрено је решење Народне Скупштине, сазване у трећи редован сазив за 1. октобар 1910. године, донесено на XXXII састанку од 20. новембра 1910. године, које гласи:

„Да се село Градиште одвоји од своје садање општине жуковачке, и село Причевац од своје садање општине штрбачке, у срезу заглавском, округа тимочког, па да сама за себе образују општину под називом: општина градишка у истом срезу и округу."

Из канцеларије Министарства Унутрашњих Дела, 29. новембра 1910. год. у Београду.

Указом Његовог Величанства Краља Петра I., одобрено је решење Народне Скупштине, сазване у трећи редовни сазив за 1. октобар 1910. године, донесено на XXXII састанку од 20. новембра 1910. године, које гласи:

„Да се село Бресница одвоји од своје досадање општине бањске, у срезу пчињском, округа врањског, и споји са општином моштаничком, у истом срезу и округу".

Из канцеларије Министарства Унутрашњих Дела, 30. новембра 1910. г. у Београду.

Указом Његовог Величанства Краља Петра I., одобрено је решење Народне Скупштине сазване у трећи редован сазив за 1. октобар 1910. године, донесено на XXXII састанку од 20. новембра 1910. године, које гласи:

„Да се село Навалин одвоји од своје досадање општине богојевачке, у срезу лесковачком, округа врањског, и придружи општини манојловачкој, у истом срезу и округу".

Из канцеларије Министарства Унутрашњих Дела, 30. новембра 1910. год. у Београду.

СТРУЧНИ ДЕО

О ПРОДАЈИ ЗА ИЗВРШЕЊЕ ОДЛУКА СУДСКИХ

(НАСТАВАК)

По §-у 652. Грађ. Зак., купац је дужан положити уговорену цену о року, што ако не учини, продавац има право, по §-у 656. истога Законика, тражити раскид уговора, наравно и уз то још и евентуалну накнаду штете. Али, да би ово право продавац имао, потребно је да до купца има *кривице* што цену положио није, т. ј. да он ову није положио било зато што то није хтео (или „из упорства", као што се изражава § 656. Грађ. Зак.), било зато што то није могао (није имао новаца). Отуда, ако до купца кривице нема, ни продавац се не може послужити једним правом чија је егзистенција условљена купчевом кривицом.

Специално, купац није крив у случају у § 655. Грађ. Законика предвиђеном. Овај пропис основан је на тој мисли: да купчева обавеза плаћања цене одговара продавчевој обавези да њега, купца, начини власником продате ствари (§§ 641. и 651. Грађ. Зак.): обавези купчевој је основ (causa) у тој обавези продавчевој. Стога купац није дужан цену положити, ако продавац неће или не може да изврши своју обавезу предаје (традиције), која је законски начин (modus) за пренос својине (§ 285. Грађ. Зак.). Ове консидерације су, у исти мах, разлог и продавчевој обавези заштите наспрам купца (la garantie, Die Gewährleistung): по тој обавези продавац, који је ствар купцу предао, дужан је, у случају да је купац у држању купљене ствари узнемирен од стране неког трећег лица које тврди да продавац није био никако или није био потпуни господар продате ствари, бранити овога и, ако у томе успео не би, већ би купац ствар сасвим или делимично изгубио (случај потпуне или делимичне евикције), њега, купца, обештетити (§§ 554. и 555. Грађ. Зак.)[1]).

Отуда, купац, и ако му је продавац ствар предао, има право цену не положити — ми претпостављамо да је продавац ствар купцу дао и пре него му је овај цену исплатио (в., н. пр., § 653. Грађ. Зак. који говори о предаји на почек, Kauf auf Borg: § 1063. Аустр. Грађ. Зак.) —, ако је наступио случај заштите, то јест ако је, у држању ствари, узнемирен. По §-у 655. Грађ. Зак., купац, који је ствар примио, има право цену не положити чак ни онда ако би се он „основано бојати имао, да ће узнемирен бити", ма да још није узнемирење наступило. У оба та случаја, вели § 655. Грађ. Зак., купац „има право захтевати од продавца, да узроке узнемирења с пута уклони, или бар да добар зато стоји, и донде може да цену уговорену не плати, осим ако није он све то на себе узео". И када купац коме је продата ствар предата има право да цену не положи, ако би се он „основано бојати имао, да ће узнемирен бити", тим пре се то право (arg. a fortiori) мора, у једном таквом случају, признати оном купцу који добро још није од продавца примио[1]).

Из ових објашњења излази да купац који не полаже цену продавцу, из узрока који му даје право на заштиту, није у кривици, и на њега се не може применити § 656. Грађ. Зак., по коме продавац може тражити раскид уговора због неполагања цене од стране купца, и, поред тога, и накнаду штете, ако ове има (§ 553. Грађ. Зак. in fine).

Ова правила имамо да применимо и на јавну продају, која је само један случај уговора о продаји и куповини. Другим речима, и овде купац има право да не положи цену у оним случајевима у којима би он то право имао код обичнога уговора о продаји и куповини. Према томе, ако купац, пре него што је излицитирану цену положио, сазна за узроке због којих би се он „основано бојати имао, да ће узнемирен бити" (§ 656. Грађ. Зак.) у државини купљенога добра и да може претрпети већу или мању евикцију, он има право одбити да цену положи при таквом стању ствари. На пример, купац сазна, пошто је продаја већ постала извршном, да продавац, дужник, није сопственик тога пописанога и на лицитацији продатога добра: тада купац није дужан цену положити, догод, као што вели § 656. Грађ. Зак., продавац, дужник, односно повериоци овога не би узроке узнемирења с пута уклонили, или бар не би добри за то стајали. Јер, за разлику од онога што бива код јавне продаје покретних добара (§ 221. Грађ. Зак.), јавна продаја непокретнога добра не прави купца сопственикоm његовим, ако дужник није био власник (dominus) па ма да је купац био у доброј вери (bona fide): у таквом случају прави господар има времена да, за десет година од дана убаштињења купца (ми претпостављамо да је купац био савестан и да постаје сопственик на лицитацији купљенога добра тек од дана убаштињења, што је, одмах примећујемо, спорно), подигне против њега својинску, петиторну, тужбу (rei vindicatio) и добро поврати (§ 929. у вези са §-ом 926. Грађ. Зак.). Факат да је продаја постала извршном нема утицаја на право dominus-ово да може подићи, у означеном року, власничку тужбу.

Ако је, дакле, такав случај, онда[2]) се не може рећи да је до купца кривица

---

[1]) В. опширније о овој обавези продавчевој у нашој књизи: ***Обавеза заштите у случају евикције код уговора о продаји и куповини.*** Одломак из предавања на правном факултету (штампано из *Архива за Правне и Друштвене Науке*).

[1]) В. нашу књигу: ***Обавеза заштите у случају евикције код уговора о продаји и куповини,*** стр. 59. и даље.

[2]) И код јавне продаје покретних ствари, купац би имао право цену излицитирану не положити, ако би био случај §-а 655. Грађ. Зак., то јест ако би

што излицитирану цену положио није и што је дошло до нове продаје, нити би се од њега могло тражити тим поводом наплата оних трошкова и штете о којима говори § 484.. Напротив, он би био тај који би имао право тражити од продавца извршење уговора о продаји и куповини који је са њим, на првој лицитацији, закључио (§ 553. у вези са §-ом 651. Грађ. Зак.). Наравно, да бисмо тада, услед друге продаје истога добра, имали једну врло озбиљну правну компликацију. Али, главно је да се, у горњем случају, не би могла одредити нова продаја „на трошак и штету купца".

Претпостављајући да не стоји ни један од оних случајева у којима купац има право да не положи цену, и да он ову фактички није никако, или није потпуно, у законском року положио односно да није, у том року, испунио друге неке обавезе које је на себе, као лицитанат, примио, да вилимо сада шта могу повериоци тада тражити, то јест шта може тада полициска власт чинити.

Одговор је лак: све што може бити тада то је да се одреди нова продаја *истога или истих поописаних добара* „на трошак и штету купца" (§ 484.). Повериоци (resp. извршна власт) не би могли захтевати да се она сума коју је купац понудио на лицитацији наплати из личних добара његових, то јест изван добара продаваних на јавној продаји. У француском праву, напротив: тамо la folle enchère, друга лицитација, није једино средство које је дато повериоцима за случај да купац не положи излицитирану цену. Они тамо имају, осим тога, право — онако исто као што то бива код обичнога уговора о продаји и куповини — тражити наплату излицитиране цене и из личних добара купчевих, покретних и непокретних (чл. 713. Франц. Грађ. Суд. Поступка) [1]).

Код нас то не би могло бити: § 484., који вели да ће се, у случају да купац цену не положи, наредити нова продаја, лимитативнога је карактера: он није дошао да повериоцима дужниковим, поред општега права из §§-а 547. и 553. Грађ. Зак., дâ још једно право, одређивање нове продаје „на трошак и штету купца", већ је његов смисао да, тада, повериоци немају, према купцу, другога права до онога о коме је, у томе пропису, реч [2]).

(НАСТАВИЋЕ СЕ)

Ж. Перић

сазнао да пописана ствар није дужникова, «или би се основано бојати имао, да ће узнемирен бити....» Јер, као што смо то већ напред видели, купац покретне ствари на јавној продаји постаје власник, и ако продавац, дужник, није dominus, само тако, ако он није сумњао у егзистенцију продавчевога права својине (§ 221. Грађ. Зак.), иначе се примењује § 220. Грађ. Зак. први став.

[1]) Boitard, Colmet-Daage et Glasson, *op. cit.*, II, p. 458 et 495.

[2]) Принципиелно повериоцима се не би могла одрећи друга, обична, законска средства, када купац не положи цену. По прописима Грађ. Законика, продавац, а то су овде повериоци односно дужник, ако, у случају неисплате цене од стране купца, неће да тражи раскид продаје, има право, наравно, захтевати наплату уговорене цене (§§ 553. и 652. Грађ. Зак.). Тога ради може он тражити попис и продају свију добара купчевих на основу опште залоге, коју сваки поверилац, па, дакле и продавац има. Ништа продавцу не смета да тражи наплату цене баш из добра које је купцу продао и односно кога је он на њега пренео својину и пре исплате цене. Али, продавац има право тражити наплату цене и из осталих добара дужникових.

Из овога излази да се повериоцима не би могло, да није § 484., одређи право да траже наплату излицитиране цене из личних добара купчевих. Нарочито ово право било би за њих корисно, ако би купац имао покретних добара из којих се много лакше и брже врше наплате него из непокретних добара.

Наш законодавац, изгледа, претпостављао је да би повериоци, ако би им се горње право допустило, тражили наплату излицитиране цене опет из непокретних добара, личних добара купчевих, па је, због тога, резоновао овако: када би се у сваком стучају морало доћи до продаје непокретних добара, зашто онда не продати понова исто добро које је већ једном било предмет лицитације? То је краће и лакше него продавати једну непокретност која још ни у попис узета није.

Пре свега, као што смо горе видели, повериоци не би морали тражити наплату излицитиране цене из личних непокретних добара купчевих, поименце онда, ако би купац имао и покретних ствари. Затим, баш и да би овај имао само непокретних добара, често пута биће боље продати једно од тих добара, него оно исто које је једном већ продавано: лична купчева непокретна добра таква су, можда, да се она, с погледом на њихов положај и квалитет, могу продати много лакше него пописано добро, т. ј. оно које је на првој лицитацији продато.

[1]) А у многим судовима чак и за тежа дела поneки «стари практикант» попуњава шаблоне решења о стављању под суд за потпис судија.

ЈЕДАН СЛУЧАЈ ПОГРЕШНЕ ПРИМЕНЕ КАЗН. ЗАКОНА

К томе још кад се дода и то, да судови махом *површно* и скроз *формалистички* доносе своја решења о стављању или нестављању под суд, и да иследни судија *скоро никад* по уобичајеном правилу ништа не принавља ислеђеном материјалу, а све то и од стране суда и иследног судије из оног напред поменутог разлога: да је судски колегијум и претрес ту да погрешке исправи, а недостатке надокнади. Није се онда чудити зашто се претреси у масама одлажу као недовољно ислеђени, а огроман број ислеђених свршава решењем на осн. § 250. а. кр. с. п. зато што не постоји дело и није по закону кажњиво или на осн. § 241 истог зак. јер је оптужени невин. Страхота је помислити за сваког, који у правду верује, колико због погрешне праксе мора невини да поднесе док дочека претрес да се може бранити и уздићи глас противу неправде, коју је поднео. А ово понајвише бива услед шаблонског и површног рада по нашим судовима. А у осталом зар се и може очекивати што боље, кад in conreto ова решења о стављању под суд и за најтежа дела доноси само један судија а остали само потписују.[1]) Мени је познат један случај из моје судске праксе, где су једнога председника општине оптужили за дело утаје зато: што од поверене му хране, коју је имао да подели народу његове општине као позајмицу од окр. одбора, није одбору вратио извесну количину када му је у своје време народ вратио ту позајмљену храну. Овај грешник имао је разрешницу од дотичног окружног одбора за ту невраћену количину хране, која му је се растурила и упропастила приликом деобе хране. Он је се бранио код исл. пол. власти да није утајио ништа од поверене му хране, да је све примљено од округа раздао народу, а све враћено од народа вратио округу. Показана разлика између примљене и враћене хране да није проистекла његовом кривицом, и да за доказ овога има разрешницу од окр. одбора.

Иследник се на ову његову одбрану није хтео ни обазрети, полазећи од тога, да је постојање дела утаје утврђено његовим признањем: да постоји разлика између примљене количине хране и враћене, и да је оптужени за ту разлику одговоран као утајач. Иследник је се у исто време бојао да разрешница окр. одбора није кака политичка уједурма између одбора и опт. председника, кога је одбор њоме хтео спасти, па је се бојао да и он у овом случају, у ком су били заинтересовани политички противници председникови, не послужи као какво оруђе. Када су тужба и оптужени спроведени суду, суд је у свему утврдио стање ствари тужбом постављено и решио да постоји постављено дело, да је оптужени за исто одговоран, и да се има из притвора бранити. Ствар је тако предата иследном одбору, и иследни одбор по традицији да стање решењем о стављању под суд утврђено не мења, ништа није предузео на све једнако понављане молбе оптуженог да му као доказ невиности прими и уважи разрешницу окружног одбора прибави разрешница за непредату количину хране. И тако је остало на претресу, на коме се укаже потреба да се та одбрана оптуженог извиди — и претрес се одложи. И тако све ово што је се свршило тек на овом другом претресу — а то је: утврђење невиности оптуженог — могло је се свршити још код иследне полициске власти на првом саслушању, и тако оптужени уместо да лежи неколико месеца у притвору, неби лежао ни један дан. У осталом суд је *био дужан*, при решавању о стављању под суд, потпуно да извиди ову одбрану оптуженог, те је дело требало вратити на дослеђење. Но ако је и суд случајно и пропустио, иследни судија то није требао чинити.

Како дакле да се отклони ово зло? На показаним примерима се види, да погрешна пракса долази понајчешће од шаблонског рада, који у клици убија свако логичко расуђивање. Дакле треба предузети мере да се тај шаблонски рад уклони из наших судова, и да се они иначе доста конзервативни у погледу традиција и праксе упуте другим путем. Ја сам дубоко убеђен, да се овим може у многоме стати злу на пут, и то с тога, што наше судове испуњава најшколованији елеменат наше бирократије, које неће бити тешко убедити у корисност ове идеје. Друга мера, која ће по мом мишљењу још јаче сузбити погрешну праксу наших судова, јесте увођење у живот новога казненог закона, који ће опширношћу својом спречити самовољу и незнање. Нови закон боље прилагођен нашој средини: образовању, правној свести, начину живота, обичајима, етничким особинама, темпераменту и т. д., који ће

и нерегулисане досада наше односе регулисати и обратити пажњу на наше специјално српске односе својом опширношћу, која му не само да неће удити већ ће чак допринети његовом циљу — нови ће закон утицати најповољније на једнообразност праксе. Опширност, која и у Грађанском Закону, у коме се аналогији оставља најшире поље, није на одмет, овде је, као што смо видели, нарочито за препоруку.

За доказ уводно постављеног питања: одкуда долази погрешна примена и пракса, могао сам навести још неколико примера али сам оволико сам сматрао за потребно ради увода у пословну тему. —

Пример, који узимам за предмет ове расправе доказује са колико лакоће, и шаблонске површности улазе наше власти у један од најделикатнијих државних послова што се зове *извиђање и суђење кривичних дела*. —

* * *

Алимпију Н. украдена је ноћу из тора једна овца и једна коза. За украдену овцу Алимпије је био сопственик, а за украдену козу само држалац, јер је козу покрађеном Алимпију дао на исхрану његов сусед Милан Н. без икаквих нарочитих услова, у погледу државине или детенције. Иследна полициска власт је приступивши истрази утврдила постојање дела опасне крађе из § 223 а казн. зак. За учиниоца полицијска је власт означила Станимира Н. по његовом признању, а и по томе што га је појављени тужилац означио за учиниоца. За приватног тужиоца полициска власт узела је само појављеног Алимпија, а не и Милана и ако јој је било познато из саслушања Милановог, да је Алимпије за украдену козу био само држалац, док је прави сопственик био само Милан. Код иследне полициске власти утврђено је даље и то, да је приватни тужилац Алимпије рођени ујак оптуженом.

Суд је у своме решењу о стављању под суд изменио само квалификацију дела, нашав да овде стоји дело просте крађе из §-а 221 а казн. зак., а не опасне како је означено у тужби иследне власти, иначе је у свему усвојио стање ствари утврђено претходном истрагом.

На претресу је оптужени признао, да је ово дело учинио, а ислеђењем је утврђено постојање дела истим доказима као и код иследне полициске власти. Даље је суд утврдио да је приватни тужилац Алимпије рођени ујак оптуженом Станимиру, дакле да је са њим сродан у смислу § 50 казн. зак. као што то захтева став I §-а 235 казн. зак. те се према томе ово дело има извиђати само на приватну тужбу, а утврдио је и то: да се у овом случају има сматрати за приватног тужиоца *само* појављени тужилац Алимпије и поред Алимпијеве изричне изјаве, да је за украђену козу он само држалац, а сопственик исте да је само Милан; исто тако и поред признање оптуженог Станимира, које се у свему слаже са поменутом изјавом Алимпијевом и осталим ислеђењем. Напоминьем да је Милан по овој кривици саслушан само као сведок, којом је приликом изјавио да он за украђену козу не тужи оптуженог, и не тражи за себе никаких накнада. С тога је суд позвао Алимпија да на осн. чл. 9 и 10 зак. о таксама и напомене 1 и 3 код ТБр. 227 *в* тога закона положи таксу по тужби као приватни тужилац, јер исту дотле није био платио, а дело се сада према овако утврђеном стању ствари код суда има извиђати и судити само на тужбу повређеног, за коју се плаћа 10 дин. таксе. Али како приватни тужилац Алимпије то није хтео учинити, то је суд на основу става 1 §-а 235 казн. закона узео да његова тужба и *не постоји*, те се с тога оптужени, „и ако је према напред наведеноме доказано, да је он учинилац овога дела краће не може казнити но се на осн. § 250 *б* казн. суд. пост. има испод суђења отпустити“ [1]), с тим да је одговоран за односне трошкове по закону. Даље је суд узео „да та околност што се по овом предмету појавио као тужилац и Милан Н. изјављујући да је украдена коза била његова својина, не може утицати на измену квалификације дела (крађа између сродника на коју се има применити § 235 казн. зак.) с тога што је иста коза била у притежању — тору — тужиоца Алимпија, што то оптуженом није било познато, и што је Милан изјавио код суда да он и не тужи оптуженог“ [*]), према чему суд Милана није ни узео за приватног тужиоца поред тужиоца Алимпија.

Процедура је код иследне пол. власти и код суда текла на показани начин. Оптужени је према показаном на осн. § 250 *б* кр. с. п. решењем пуштен испод суђења.

(НАСТАВИЋЕ СЕ)

Бор. А. Милојковић
суд. писар

[1]) Став из разлога саме одлуке судске.

ОДГОВОРНИ УРЕДНИК

ПОКУШАЈ ОДРЕЂИВАЊА ПОЈМА

од

Д-ра Августа Мирички

јавног редовног професора права на чешком универзитету у Прагу

(НАСТАВАК)

Да би се ово зло тиме могло сасвим искоренити, наравно да се не усуђујем тврдити. Стога законодавство о штампи неће моћи бити без одредбе, да се кажњава *неистинито* именовање одговорнога уредника. Али *наука* има задатак да утврди, *када* је неко именовање одговорнога уредника *неистинито*.

Несумњиво је да именовање одговорнога уредника не одговара истини, када именовани није у ствари одговорни уредник, то јест када он као одговорни уредник није ни постављен. Овај случај наступа поглавито онда, када је именовање учињено без изричнога или бар прећутнога споразума с именованим, поглавито на пр. без његовога знања или чак против његове воље. О томе је већ било горе говора, и у овом погледу једва да може бити неке сумње. Ова, у пракси у осталом врло ретка евентуалност, могла би се по моме мишљењу с успехом сузбити одредбом, да се једновремено са пријавом одговорнога уредника власти подноси његова својеручно потписана (евентуално у овереној форми) изјава, да прима одговорно уредништво.

Ипак језгро овога проблема лежи на другом месту, т. ј. у питању: *да ли именовање једнога лица као одговорног уредника, учињено са његовим знањем и вољом, може бити противно истини и када је оно то?* У питању је случај, да је именовано лице истина *формално* примило одговорно уредништво, али *у ствари* није одговорни уредник, дакле једна евентуалност, на коју се баш обично мисли, кад је о подметнутом уреднику говор.

Које је карактеристична ознака овога случаја? Где лежи критеријум, по коме се разликује такав подметнути одговорни уредник од правога одговорнога уредника?

Ово питање јесте по моме мишљењу у исто доба и пробни камен тачности и употребљивости сваке теорије, која се поставља о појму одговорнога уредника. На њега се различно и одговара према различном основном гледишту.

У најтежем положају налази се оно учење, које једину појамну ознаку одговорнога уредника гледа у његовом именовању на листу (упор. горе под I 1.) Јер ово гледиште неизбежно води, као што смо горе већ видели, зацело неодржљивој консеквенци, да је именовани у сваком случају одговорни уредник, и да према томе о именовању подметнутога одговорнога уредника не може ни бити говора.

По другој теорији, која као одговорног уредника сматра, без обзира на именовање, оно лице, које је односно једног одређеног броја одиста вршило уређивачку делатност (упор. горе I 2), наступа случај подметнутога одговорнога уредника онда, када именовани ову делатност у погледу онога броја, на коме је именован, није вршио. Ово би решење на први поглед можда могло тамо задовољавати, где у обзир долази један једини уредник, који сам уређује цео лист; али чим имамо пред очима уредништво из више лица, долази дотично учење у врло велику незгоду. Јер онда морамо одмах поставити питање: каква својства има уређивачка делатност, коју именовани мора да је вршио, па да се не сматра као подметнути одговорни уредник? Да то баш не мора бити делатност главнога уредника, признаје се зацело једногласно. Да ли је дакле можда потребно, да он уређује један нарочито важан и значајан део штампанога списа (на пр. уводне чланке или друге политичке чланке у једном политичком листу), или је довољно, да он у опште ма који део новина, можда само фељтон или чак само огласе уређује.[1]) Као што се види, ово

[1]) Фактички је при претресу § 19. владиног пројекта о немачком закону о штампи у комисији са разних страна сврћена пажња на то, да врло често прави духовни управљач једног великог публици-

гледиште омогућавало би постојање привидних одговорних уредника исто тако сигурно као и она на првом месту споменута теорија.

По Листовој теорији (упор. горе I 3) мора се као привидан уредник сматрати онај, који је на листу као одговорни уредник именован, а коме није у истини поверен врховни надзор над целокупним током редакцијских послова у томе правцу, да испитује садржину сваког броја у погледу њеног криминалног значаја. Ово гледиште заузима очевидно и Bülow (упор. горе I 4).[1])

Али ни Лист ни Билов не занимају се дубље овим питањем, премда из њиховог учења горе изведени закључак по моме мишљењу не исцрпљује суштину ствари, него шта више потребује не само објашњења и дубљег испитивања, него и поправке и допуњавања. Јер дешава се да се и привидном уреднику *формално* повери врховни надзор над редакцијским пословима у реченом правцу. Међу тим та околност, да он овај надзор *фактички* не врши, за наше је питање принципијелно без значаја. Јер тако једно невршење дужности надзора могућно је и код правога одговорнога уредника. За одговорнога уредника може се тада према околностима казати да је немарљив с гледишта права о штампи, али његов положај као одговорнога уредника остаје тиме недирнут. Са овога разлога не може невршење редакцијскога надзора чинити полазну тачку за принципијелно разликовање између подметнутнога и правога одговорнога уредника.

Претпоставимо себи овај зацело у пракси могући случај.

Странац један намерава да код нас издаје неки часопис. Пошто ни он нити ко од његовог редакцијског персонала није упознат са нашим казненим законником, а он не би желео да с овим дође у сукоб, постави он домородца, вичног казненом законику, који ће по узајамном споразуму пре штампања прегледати за часопис одређене чланке у томе погледу, да нема у њима чега кажњивог. Ако би се код њега у овом погледу појавила сумња, онда је он дужан, да издавачу новина скрене на то пажњу, те да овај има могућности спречити штампање дотичнога чланка односно места у листу.

Може ли се постављање овога домородца са означеном дужношћу узети као постављање одговорног уредника? Је ли овај човек одиста одговорни уредник?

По моме мишљењу није, ако ствар у свему онако стоји, као што је представљено, т. ј. ако овај постављеник само има да издавачу новина дâ своје мишљење, а овај за тим сам врши утицај на садржину штампаног списа, па баш и кад би се он у сваком случају држао овога мишљења. Докле је однос између ове двојице такав, не може се дотични постављеник сматрати као одговорни уредник, него само као *правни саветодавац* издавача. Нешто би друго било, кад би се овоме допустило да непосредно утиче на садржину штампаног списа на тај начин, што би био овлашћен да сам спречи све оно, што он сматра као непогодно са казнено-правног гледишта.

Ипак и ово не би било довољно. То јест одговорни уредник има, као што је горе изложено, још и друге дужности а не само овај *негативни* задатак, који му истина законом није изрично наметнут, али који се изводи из казнених норама о немарљивости у области права о штампи, задатак да спречава, да у штампани спис ништа не уђе, што је својом садржином противно одредбама казненога законика. Одговорни уредник има у погледу садржине штампаног списа и *позитивне* задатке, поглавито је пак он дужан старати се за уредно штампање исправака и званичних објава, у колико је ова обавеза законом прописана. Он је даље, сасвим природно, и овлашћен и обавезан примати такве исправке и објаве ради овога циља. Због тога зацело није довољно, да је одговорни уредник у положају спречити штампање кажњиве садржине у спису, него он мора бити у стању, да одговори и осталим законом прописаним му дужностима, специјално дакле по аустријском праву да прима за штампање одређене званичне и приватне исправке, као и наредбе и одлуке кривичних судова и других званичних претписа (§§ 19. и 20. зак. о штампи) и да се за њихово уредно публиковање стара.

У *материјалном* погледу карактерише дакле одговорнога уредника баш та околност, *да њему на састављање садржине периодичнога штампаног списа како у негативном тако и у позитивном правцу у најмању руку такав утицај припада, да може испуњавати све дужности, које му закон у погледу садржине штампаног списа налаже.*

Из овога довољно јасно следује појам одговорнога; он има двојаку претпоставку, једну формалну и једну материјалну. У *формалном* погледу потребно је, да је неко примио одговорно уредништво, али у *материјалном* погледу мора исто лице имати такав утицај на садржину дотичнога штампаног списа, да може одговорити свима задацима, које закон ставља одговорноме уреднику. Према томе *одговорни је уредник онај, кога је издузетник (власник, издавач) периодичнога штампаног списа као таквог поставио, и дао му одговарајућу власт да нади на садржину у казнено-правном погледу и да испуњава остале законске дужности.*[1])

(НАСТАВИЋЕ СЕ)

Превео

Д-р Д. Аранђеловић.

стичког предузећа не врши непосредне редакцијске послове, али да са друге стране мора бити довољно, ако је именовани уредник одиста лице, које има учешћа у редакцијском раду. Упор. Материјал у Goltd. Archiv, Bd. 22, S. 188. По овом гледишту могло би на пр. лице, које учествује у уређивању «дневних вести», без ичег даљег бити именовано као одговорни уредник и највећег политичког дневног листа.

[1]) Goltd. Archiv, B. 43, S. 327.

[1]) Мило ми је што могу констатовати, да је ово мишљење, које сам ја изложио већ у Sborniku věd právních a státních, св. VII. (1907) стр. 91 и сл. у међувремену усвојио и Storch у 2. издању «Аустријскога Државнога Речника» (чланак «право о штампи»).

ПОУКЕ И ОБАВЕШТЕЊА

Учињена су нам ова питања:

I

Члан суда општине житно-поточке, пита:

„По члану 30. закона о општинама, на општинском збору имају право гласа сви пунолетни грађани — чланови општине, који плаћају држави најмање 15 динара непосредне порезе годишње, рачунајући ту и стални државни прирез, разуме се 75%.

Кад је суд општински, за ову годину, саставио гласачки списак општине житно-поточке, сходно члану 21. поменутог закона, нашао је да има 974 правни гласача, и такови списак послао суду Првостепеном на потврду. Доцније, пак, уписао је у приповљени део поменутог списка још 55 гласача, самих бесправних лица — досељеника, који су скоро бесправно насељени у државној шуми а противно чл. 30. поменутог закона, јер ови не плаћају никакву порезу држави, и на некакав начин Суд је Првостепени прокупачки свима одобрио право гласа на општинским зборовима.

По чл. 70. поменутог закона, у свакој општини постоји општински одбор, и то у општинама од 500 до 1000 правни гласача закључно 24 одборника, преко 1000, 36.

Према овоме, општина житно-поточка, кад не би били ушли у списак ових 55 неправних гласача, имала би 24 одборника, а кад су и ови узети, онда треба да има 36 одборника.

Но приликом састава гласачких спискова ове године за наступајућу 1911. годину, сходно одредбама поменутог закона и пореских књига за ову годину, нађено је, да има 976 правних гласача, који је списак утврдио и Првостепени Суд.

Па како је била жалба на избор општинских часника поменуте општине, то је приликом доношења решења Државни Савет поништио избор 5 одборника услед блиског крвног сродства.

На основу решења Државног Савета, одбор општине одредио је избор ових 5 одборника.

Дакле питам Уредништво Полициског Гласника:

1. Да ли је правилна радња бив. општинског суда.

2. Да ли је правилна радња садањег суда и одбора у погледу избора ових пет одборника.

3. Да ли се неће овај избор косити са чланом 70. закона о општинама, кад ова општина за 1911. годину нема број правних гласача ни до 1000, а камо ли преко овога броја.

4. Треба ли у опште и да се обави избор за 5 одборника, као и то: који носи одговорност за неправилну радњу која се у сваком погледу коси са законом о општинама тим пре, што постоји чак наређење предпостављене полициске власти, да се мора обавити избор ових 5 одборника, и напослетку шта ће бити са оних 6 одборника што их има више од одређеног законског броја?“

— На ово питање одговарамо:

По члану 27. под ђ. закона о општинама, азбучни списак сталан је и важи од 1. јануара до 31. децембра сваке године.

Према томе, сви избори, који се одрже у току године, врше се по овоме списку, па према њему има да се одређује и број одборничких места у смислу чл. 70. поменутог закона.

Кад ово стоји, и кад је од стране надлежних власти већ наређен избор нових одборника на место оних, чији је избор поништен, (чл. 170. пом. закона) онда он има да се и изврши без обзира на то, што нови азбучни списак, који ће важити тек за 1911. годину, смањује број одборничких места.

И како изабрани одборници остају на положајима три године (чл. 75. и 77.), то се њихов број неће мењати ни у 1911. години.

Тек ако би неко отпао на начин предвиђен последњим ставом чл. 78. могао би одбор донети одлуку да се његово место не попуњује с обзиром на чл. 70. закона о општинама.

Ако би се могло утврдити, да у састављању азбучног списка за ову годину има злоупотребе, онда би била одговорна лица, побројана у чл. 28. по мери учешћа у томе послу.

II.

Суд општине жичке, актом својим Бр. 1512, пита:

„Механа манастира Жиче, дата је на јавној лицитацији под закуп за три године, за цену од 3.050 дин. што долази годишње кирија 1016·67 динара. Према оваком закљученом уговору имао би се и механски акцис 6% наплатити, што би износило 61·00 дин. годишње.

Ну како је уз ову механу дато и једна пекарница и један чаир од пет хектара земље, на које не би требало механски акцис наплаћивати, међутим у уговору није кирија подвојена, то се моли уредништво за објашњење:

Да ли треба механски акцис наплатити на целокупну годишњу кирију од 1016·67 дин. или треба накнадно вештачити вредност кирије пекарнице и чаира, па ову суму од целокупне кирије одбити и на остатак акцис наплатити?“

На ово питање одговарамо:

Акцис механски наплаћује се само на механску кирију.

Како у овом случају није позната чиста механска кирија, то је потребно, ради правилне оцене, да се она сада нађе путем вештачења.

Да не би било несугласице, вештачење треба саобразити вештачењима која се врше по грађанским споровима, на име: да по једног вештака изберу интересоване стране — општина и закупац механе а овако изабрана два вештака да изберу трећег.

III

Суд општине рачанске, актом својим Бр. 1017. пита:

„Члан 62. закона о шумама јасно гласи, да општинским и сеоским шумама управљају, према одредбама овог закона, надлежни судови и одбори општински, који у овом погледу подлеже државном надзору од шумске управе оних шумских округа, којима општинске или сеоске шуме припадају. А чл. 69. овог закона такође одређује, да сечење дрвета, сем домаће потребе, у општинским и сеоским шумама врше општине оферталном лицитацијом а по одобрењу надзорне шумске власти и т. д.

Ова општина има случај продаје извесног броја дрвета, која је продаја извршена у свему по пропису предњих законских прописа т. ј. оферталном лицитацијом по решењу одбора по чл. 86. закона о општинама, које је отуђење дрвета одобрио и цео збор ове општине а и окружна шумска управа.

Продаја је извршена из шуме која је чиста својина општинска, и на коју шуму има и уредну судску тапију.

Но поред свију правних чиниоца по закону о шумама из чл. 62. и 69. истог закона, у исту продају меша се и Господин Министар народне привреде и лицитацију не одобрава.

Суд моли уредништво да као предплатнику Полиц. Гласника у своме наредном броју изволи дати следеће објашњење:

Има ли право Господин Министар народне привреде, да се и он поред напред именованих правних чиниоца општинског одбора, збора и надлежне шумске управе меша у одобрење или неодобрење по све уредне оферталне лицитације о продаји извесног броја дрвета из општинске шуме, и ако има на основу ког законског прописа?“

На ово питање одговорамо:

По чл. 16. закона о шумама, Министар Народне Привреде највиша је управна власт у пословима, који се тичу шума.

Окружна Шумска Управа, према чл. 19. истог закона, мора да врши све наредбе Министра Народне Привреде, које се на шуме односе, те је, по томе, она само орган, преко кога Министар врши послове који проистичу из закона о шумама.

Кад ово стоји, и кад по чл. 62. општинске шуме стоје под надзором шумских управа, па се по чл. 69. и продају под надзором ових, оне су, онда, у првом реду под надзором самога Министра.

Отуда је и његово право, да води надзор над радом суда, одбора и збора, а не да се меша као што суд вели.

Ако се овоме дода и то, да по чл. 63. он одобрава привредне планове за општинске шуме, онда је његово право надзора још очигледније.

Да општине нису одрешених руку у располагању са општинском шумом казује и чл. 64. по коме Министар Нар. Привреде наређује пошумљавање извесних места кад то сам суд не уради; даље чл. 69. по коме он даје дозволе за подизање стружница и т. слично; чл. 73. по коме он одобрава постављање подшумара; и на послетку чл. 2. и 80. по којима је држава задржала то право надзора.

Према свему овоме, нека суд слуша оно што је Министар наредио, јер његове наредбе могу имати само једну тежњу, да што јаче заштити општински интерес.

Оволико се могло одговорити на предње питање, јер суд није отворено изнео: какве су наредбе министрове па да се према томе дâ прецизнији одговор.

ОДЛУКЕ ДРЖАВНОГ САВЕТА И КАСАЦИОНОГ СУДА

Ако за двадесет дана, од дана кад је окружна скупштина одлуку донела, не буде донета одлука о њеној правилности, самим тим одлука окружне скупштине постаје извршном и о њеном извршењу има се старати начелник окружни заједно са окружним одбором.

Окружна скупштина округа моравског, на дан 24. септембра 1910. год донела је одлуку, да се 35 ha од земље окружне пољопривредне станице продаду Прашкој Кредитној Банци по 2000 дин. по хектару, ради подизања шећерне фабрике у Ћуприји.

Ова одлука достављена је надзорној власти 10. октобра 1910. године, и ова је нашла да не одговара закону из ових разлога:

У сваком округу, по чл. 1. закона о пољопривредним станицама, мора бити пољопривредне станице. Величину имања које је за станицу потребно, одређује по чл. 2. пом. закона Министар Народне Привреде.

Према овоме, не може се мењати без одобрења и решења Мин. Народне Привреде ни облик ни величина имања станице, јер је нужно претходно, путем комисијског мишљења, а на основу чл. 4. пом. закона и чл. 5. правила за извршења овога закона, утврдити, да ли пољопривредна станица на овако смањеном и измењеном имању може постојати и правилно вршити своје дужности.

Осим тога, по чл. 72. поменутог закона пољопривредне станице својина су округа, али право отуђивања окружног имања из последњег става чл. 137. закона о уређењу округа и срезова овде је ограничено наведеним законским прописима, те је и одлука окружне скупштине, којом је одлучено, да се један део имања станице прода, противна поменутим законским прописима.

С тога је надзорна власт ову одлуку на, основу чл. 14. зак о уређењу округа и срезова задржала од извршења и сва акта послала Министру Унутрашњих Дела.

Министар Унутрашњих Дела, пре него би донео одлуку по овом предмету, тражио је мишљење од Министра Народне Привреде.

Министар Народне Привреде актом од 18. октобра 1910. године известио је Министра Унутр. Дела, да неће бити противан отуђењу овог окружног имања, али под условима:

1., да све што се на том делу окружног имања налази (као зграде, шума и остало) припадне пољопривредној станици;

2., да се од новаца, добивеног продајом овог имања, издвоји најпотребнија сума, којом би се набавило и станици предало све, што станици још треба, било у стоци, било зградама и т. д.

Министар Унутрашњих Дела, спроводиће овај предмет Државном Савету на решење, у смислу чл. 14. закона о уређењу округа и срезова, молио је, да се при решавању има на уму и ов) тражење Министра Народне Привреде.

Државни Савет вратио је акта овог предмета и не упуштајући се у расматрање истих, пошто је поменута одлука окружне скупштине према III. одељку чл. 14. закона о уређењу округа и срезова постала извршном, јер ју је окружна скупштина донела 24. септембра 1910. год., а исту са односним актима Државни Савет примио је од Министра Унутрашњих Дела тек 21. октобра 1910. године.

Одлука од 27. октобра 1910. године № 10334.

И за конституисање окружне скупштине потребан је кворум из чл. 74. закона о уређењу округа и срезова.

Окружна скупштина округа б.... сазвана је у редован сазив за 20. септембар 1910. године, али тога дана није могла одржати први свој састанак, јер није било у довољном броју присутних посланика. Сутра дан, 21. септембра, А. Ж. и другови, посланици из среза к..... и в....., на броју њих десет, скупили су се у згради начелства, конституисали и положили заклетву, па потом позвали окружног начелника да отвори скупштину.

Начелник окружни нашао је, да је овај рад скупштински противан закону из ових разлога:

По чл. 74. закона о уређењу округа и срезова, окружна скупштина може пуноважно решавати, кад је у њеној седници присутна половина и један више од целокупног броја посланика из округа. Округ б..... има 22 посланика, као што се то види из приложених акта, као и то, да је избор окружних посланика у срезу п..... поништен, те је број сведен на 18., који би био довољан за решавање, да су у скупштини били присутни сви они посланици, чији је избор постао извршан.

Како пак осам посланика из среза гр..... и к..... нису присуствовали по позиву седници скупштинској, то скупштина није могла пуноважно решавати, нити се конституисати, јер присутни број од десет посланика није довољан за пуноважно решавање, пошто би у овом случају тај број имао бити 12.

С тога је решењем од 21. септембра 1910. год. № 7960 задржао од извршења целокупан рад скупштине, и цео предмет послао Министру Унутрашњих Дела на оцену и решење.

Министар Унутрашњих Дела, нашавши да је решење начелника окружног на закону основано, спровео је овај предмет Државном Савету на коначно решење.

Државни Савет нашао је, да је решење надзорне власти правилно и на закону основано, па га је с тога, на основу чл. 14. закона о уређењу округа и срезова, одобрио.

Одлука од 2. октобра 1910. год. № 9714.

Казна над општинским поштаром за неодржавање редовног поштанског саобраћаја и неуредно вршење дужности, не може се изрећи на основу чл. 158. зак. о општинама, већ на основу правила о општинским поштама — чл. 126. зак. о општинама.

Записником о прегледу општинске поште б..... и рефератом чиновника среза п..... као и оригиналним дневником општинске поште, утврђено је, да је општинска пошта б..... примила једно писмо на повратни рецепис под бр. 76., упућено среској власти, првог маја 1910. год., а експедирала га државној пошти тек петог маја исте године. Међутим у том међувремену општинска пошта није имала никаквог застоја, већ је, како се из поменутог дневника види, експедирана 2. маја 1910. год., али том поштом писмо бр. 76. није експедовано, већ је задржано до 5. истог месеца.

За ову неуредност окривљен је општински поштар К. К., и када је за то узет на одг вор, изјавио је, да кривицу признаје, бранећи се да је ово случајна грешка.

Надзорна власт нашла је, да је К. К. овом својом неуредношћу, при вршењу званичне дужности, учинио кривицу, која би се имала казнити, у смислу чл. 126. закона о општинама, по нарочитим правилима, прописаним од Министра грађевина и унутрашњих дела; но како та правила нису још прописана, то му се казна има изрећи по чл. 158. зак. о општинама.

С тога га је пресудом од 31. јуна 1910. год. № 11117, а на основу чл. 158. споменом и на чл. 126. закона о општинама, казнила са 60 динара у корист државне касе.

По изјављеној жалби, III одсек Државног Савета, расмотривши како жалбу и пресуду, тако и акта овог предмета, нашао је, да се на жалитеља није могао да примени пропис чл. 158. зак. о општинама с тога, што за овај случај важи пропис чл. 126. истог закона.

С тога је на основу чл. 170. закона о општинама донео одлуку, да се ожалбена пресуда поништи.

Одлука од 6. новембра 1910. године № 9381.

Јос. К. Ст.

Мишљење опште седнице Касационог Суда

На захтев г. Министра Пр вде од 2. октобра 1910. године Бр. 14809, да му Касациони Суд да своје мишљење о томе:

Које се ствари подразумевају под онима које закон штити по чл. 1. закона о накнади штете учињене злонамерном паљевином и намерним противзаконим поништајем ствари; односно, да ли све ствари у опште, које се налазе у атару сеоске општине, или у пољском имању варошке општине или само неке одређене, Касациони Суд на основу тач. 2. § 16. закона о своме устројству у својој општој седници од 19. октобра 1910. год. Бр. 11140, проучио је ово питање па је нашао:

„У члану 1. поменутог закона реч је о одговорности општине за штету приватном лицу учињену: 1.) злонамерном паљевином или намерним противзаконим поништајем необезбеђених ствари и 2.) крађом: стоке, земљоделских алата, хране (људске или сточне), воћа, живине, кошница и пољских ограда.

Питање се односи за први случај и тиче се предмета паљевине или поништаја за који закон везује одговорност општине. На име: да ли општина одговара за накнаду штете сваке ствари злонамерно запаљене или намерно и противзаконо уништене трећим лицем, или само извесних ствари, и онда којих?

Пре свега јасно је, да ова колективна одговорност по закону код варошких општина постоји само за штету на стварима изван вароши, у пољу, „на пољском имању варошких општин.“, дакле не и за штету на стварима изван вароши. То ограничење закон не поставља и за сеоску општину, закон изриче колективну одговорност за такву штету ствари „у атару сеоске општине“, не разликујући да ли су оне у самоме селу или изван села, у пољима која томе селу припадају. Истина у народном говору речју атар често се обележава само онај појас земљишта око села на коме су имања сељана тога села, дакле оно што је изван села а овоме припада, али у законском смислу (чл. 5. закона о општинама) под атаром се разуме и село са свим пољима, која му припадају. У томе смислу и овде су очевидно употребљене речи: „У атару сеоске општине“, иначе би у закону било речено: у пољима сеоске општине, као што је за варошке општине речено. То за сеоске општине није могло бити речено и зато, што је још све једнако велики број села, чије су куће по свем атару сеоскоме, тако да село није прибрано и од својих поља одвојено.

Исто тако очевидно је, да се оно побројавање ствари (стоке, земљоделских алата, хране људске и сточне, воћа, живине, кошница и пољских ограда), које се налазе у поменутом 1. члану овога закона, не односи на паљевине и поништај ствари него само на крађе. То јасно казује већ сам текст овог чл. 1., који је текст законом од 22. XII 1903. год. допуњен увођењем колективне одговорности и за штету крађом учињену. Том допуном није ништа мењан текст закона од 30. марта 1892. год. у погледу одговорности за накнаду штете паљевином и поништајем ствари причињене. Одговорност за штету паљевином и поништајем ствари причињену остала је, дакле, иста каква је и дотле била за све оне ствари за које је и пређе постојала.

Ипак колективна одговорност за штету причињену паљевином и уништајем ствари не постоји за сваку ствар у атару сеоске или на пољском имању варошке општине. Закон ту одговорност општине ограничава на неозбеђене ствари, по-

ставља као погодбу то, да су ствари биле необезбеђене (која погодба у осталом, вреди сад и у погледу колективне одговорности за штету причињену крађом ствари напред побројаних). Може бити само питање: шта закон разуме под необезбеђеним стварима? Касациони Суд налази да под необезбеђеним стварима не треба разумети ствар за случај такве штете необезбеђену код каквог завода за осигурање, него у опште необезбеђену услед самих прилика живота земљорадничког или сточарског привредника у атару сеоске општине као и у пољима варошких општина. Необезбеђене су ствари овде слично пропису т. 3. § 222. казн. законика, све оне које овакви привредници држе у пољу, уздајући се у јавну сигурност. И онда су необезбеђене све оне ствари, које се по природи земљорадничког и сточарског живота самога привредника држе у пољу, или и у селу, али не у самој кући где се станује. Куће у којима се станује, биле оне у атару сеоске општине или на пољском имању варошке општине, чуване су и самим тим становањем од паљевине и поништаја, па онда оне су, и све што је у њима обезбеђене већ тиме што су становању намењене. И онда очевидно под овај законски пропис о колективној одговорности за штету причињену паљевином или поништајем ствари најмање могу доћи механске зграде, сеоски дућани, магазе и сличне зграде са стварима у њима, јер оне по природи својој треба да имају сваког чувара, те их закон још у напред сматра да су обезбеђене, нарочито још кад то нису ствари земљорадника и сточара, које закон овде, установљавајући колективну одговорност за штету у атару сеоске општине и на пољском имању варошке општине, једино и има у виду. Али зграде које нису намењене становању, а служе потребама земљорадничким или сточарским као што су: кошеви, амбари, млекарпици, вајати, торови, плевне и кошаре, за случај паљевине и поништаја, долазе под овај законски пропис.

Другче разумевање како се и Касационом Суду чини, не би одговарало циљу закона и учинило би немогућним и сам закон. Поред земљорадника и сточара у селу се све више развијају сви облици трговине, привреде уопште. Једна трговачка магаза, или механа и каква дућанска радња може износити вредност колику би једва могло поднети да плати село у чијем је она атару. Тако исто мора се одсудно одбити да је овом закону била намера да колективном одговорношћу заштити виле које варошани подижу у атарима сеоских општина или на пољским добрима варошких општина. Те објекте ни сами сопственици по правилу не остављају без чувара, пити има смисла да их закон колективном одговорношћу ослобођава од те дужности".

М. Л. Р.

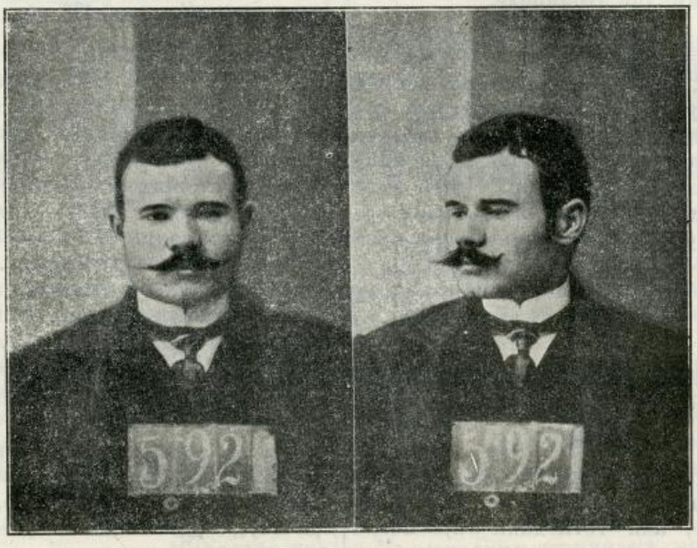
СЛУЖБЕНЕ ОБЈАВЕ

СКРЕЋЕ СЕ ПАЖЊА

Министарство Иностраних Дела у Румунији, известило је наше власти, да је у Србију прогнат **Парву** (ваља да Првул) **Босничи**, кројач, родом из Кладиштеа (Кладова или Кладушнице) у округу крајинском, који је у Турну-Северину био осуђен на затвор због крађе.

Како није искључена могућност, да се под овим именом крије лице, које је и овде чинило кажњива дела, то му износимо слику из доба док је било у затвору.

По подацима, које је о себи дао овај Парву, он је рођен 1887. године, те сада може имати око 23 године.

ТРАЖИ СЕ

Боривоје Радовановић, поштар у оставци, из Лесковца, отишао је од своје куће 3. новембра ове године, и сада се не зна где је.

Он је висок, сувоњав, браду брија, очију смеђих, крупних, косе црне, коју дели на средини, носа малог, бркова малих смеђих, стар око 29 година, у оделу је грађанском.

Акт начелства округа врањског Бр. 19952.

ПОТЕРЕ

Антоније Милисављевић, бивши пиљар из Пожаревца, а сада осуђеник Београдског Казненог Завода, побегао је 5. овог месеца са рада на стрелишту.

Он је стар 26 година, средњег раста, косс, очију и обрва црних, а бркова риђих.

На себи је однео један бели гуњ, једне беле чакшире и капу.

Акт Управе Београдског Казненог Завода Бр. 7020.

Мита Трајковић, тежак из Горње Отуље, среза пчињског, окривљен је за дело покушаја убиства, али се налази у бегству.

Он је стар 25 година, средњег раста, косе загасито плаве, очију граорастих, у оделу је сељачком. Акт начелства врањског Бр. 19964.

Миодраг Миливојевић, казанџијски радник у Јагодини, покрао је своме газди Поповићу ове ствари: пар одела од угаситог штофа са отворено црним пругама, један мекан шешир од угаситог филца, један нотес и лоз Класне Лутрије Бр. 3261.

По извршеној крађи Миодраг је побегао.

Он је ромом из Крагујевца, стар 20 година, раста средњег, развијен, у опште црномањаст, бркова малих.

Депеша начелника среза беличког Бр. 26963.

Препоручује се полицијским и општинским властима, да за овим побеглим лицима учине најживљу потеру, и у случају проналаска стражарно их упуте властима које су потернице издале, с позивом на означене бројеве акта или депеша.

КРАЂА СТОКЕ

Михаилу Николићу, из В. Лукање, украдена су два вола из штале. Један је стар 8 година, длаке жуте, а други је стар 7 година, длаке бело-сиве.

Депеша начелника ср. нишавског Бр. 20111.

Ради, удови Миленка Најдановића, из Пругова, ноћу између 26. и 27. прошлог месеца, украдена је из штале једна кобила длаке црнозелене, матора 3 године, без жига и роваша.

Депеша начелника среза пожаревачког Бр. 21570.

Светозару Савковићу, из Ђурђева, украдена је 30. пр. месеца једна кобила длаке дорастасте, матора 10 година, са жигом „К." положено, без других роваша.

Депеша начелника ср. лепеничког Бр. 27327.

Обраћа се пажња свима полицијским и општинским властима на ове крађе и крадљивце.

Штампа Краљ. Срп. Државне Штампарије уредник Милорад А. Вујичић.

БРОЈ 48. и 49. У БЕОГРАДУ, СУБОТА 25. ДЕЦЕМБРА 1910. ГОДИНА VI

ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК

СЛУЖБЕНИ ЛИСТ МИНИСТАРСТВА УНУТРАШЊИХ ДЕЛА

„ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК“ излази једанпут, а према потреби и више пута недељно. Претплата се полаже у напред, и то најмање за пола године код свију полицијских власти, и износи: 20 динара на годину за државна и општинска надлештва, а за све друге претплатнике у опште 12 динара годишње За иностранство: годишње 24, полугодишње 12 динара у злату. Појединн бројеви **„Полицијског Гласника“** не продају се. Рукописи се не враћају

СЛУЖБЕНИ ДЕО

Његово Величанство Краљ Петар I. благоволео је, на предлог Заступника Министра Унутрашњих Дела, Министра Финансија, поставити:

за полицискот писара друге класе среза темнићског Мирослава Жупањевца, полицискот писара исте класе среза јасеничког, округа крагујевачког, по молби;

за полицискот писара друге класе среза беличког Ђорђа Протића, полицискот писара исте класе среза темнићског, по службеној потреби;

за полицискот писара друге класе среза колубарског, округа београдског, Душана Живковића, полицискот писара исте класе Управе вароши Београда, по молби;

за полицискот писара треће класе среза јасеничког, округа крагујевачког, Јеремију Станковића, полицискот писара исте класе среза беличког, по службеној потреби;

за полицискот писара треће класе среза рађевског Животу Спасојевића, полицискот писара исте класе начелства округа пожаревачког, по молби;

за полицискот писара друге класе Управе вароши Београда Драгомира Савића, полицискот писара исте класе начелства округа подринског, по молби;

за полицискот писара треће класе среза црногорског Милутина Милића, полицискот писара исте класе среза колубарског, округа београдског, по службеној потреби; и

за полицискот писара треће класе начелства округа пожаревачког Димитрија Нешића, полицискот писара исте класе среза рађевског, по службеној потреби.

Из канцеларије Министарства Унутрашњих Дела, 16. децембра 1910. год. у Београду.

Указом Његовог Величанства Краља Петра I. на предлог Заступника Министра Унутрашњих Дела, Министра Финансија, а по саслушању Министарског Савета решено је:

да се Илија Поповић, полицискн писар прве класе среза црногорског, на основу § 70. закона о чиновницима грађанског реда, стави у стање покоја с пензијом, која му према годинама службе припада.

Из канцеларије Министарства Унутрашњих Дела, 16. децембра 1910. год. у Београду.

Указом Његовог Величанства Краља Петра I., на предлог Заступника Министра Унутрашњих Дела, Министра Финансија, а по саслушању Министарског Савета, решено је:

да се Аврам Тодоровић, полициски писар друге класе среза пожешког, на основу § 76. закона о чиновницима грађанског реда, отпусти из државне службе.

Из канцеларије Министарства Унутрашњих Дела, 16. децембра 1910. год. у Београду.

КРЕТАЊЕ КРИМИНАЛИТЕТА

у месецу новембру 1910. год.

Према званичним извештајима окружних начелстава и Управе града Београда, у току месеца новембра ове године извршено је у Србији:

1. **Убистава**	**35**
2. **Детоубистава**	**2**
3. **Нехотичних убистава**	**4**
4. **Покушаја убистава**	**24**
5. **Разбојништава**	**14**
6. **Силовања**	**3**
7. **Тешких телесних повреда**	**19**
8. **Паљевина**	**87**
9. **Опасних крађа**	**189**
10. **Злонамерних поништаја туђих ствари**	**12**[1]).

[1]) Дела ових у прошлој години месеца новембра било је:

1. Убистава	28
2. Детоубистава	3
3. Нехотичних убистава	2
4. Покушаја убистава	28
5. Разбојништава	4
6. Силовања	2
7. Тешких телесних повреда	8
8. Паљевина	67
9. Опасних крађа	195
10. Злонамерних поништаја туђих ствари	13

Од изложених дела пронађено је:

Убистава	**32**	или	91·7%
Детоубистава	**1**	»	50 %
Нехотичних убистава	**4**	»	100 %
Покушаја убистава	**24**	»	100 %
Разбојништава	**12**	»	92·9%
Силовања	**3**	»	100 %
Тешких телесн. повреда	**19**	»	100 %
Паљевина	**17**	»	19·6%
Опасних крађа	**58**	»	30·6%
Злонамерних поништаја туђих ствари	**0**	»	0 %

Највећи број **убистава** извршен је помоћу *ватреног оружја* (**16**), затим помоћу *оштрог оруђа* (**13**) и *тупог* (**5**). За један случај *оруђе* је непознато[1]).

Узроци са којих су ова убиства извршена леже: у *међусобној свађи* за 20 случајева, у *освети* за **2**, и по **1** у *одбрани части*, у *частољубљу*, у *вршењу званичне дужности*, у *користољубљу*, у *душевном растројству*, у *љубомори* и у *домаћој расипи*. За шест случајева узроци су непознати.

Посматрана према местима у којима су извршена изложена убиства јављају се: у срезу подунавском **4**, у срезу прокупачком **4**, у срезу посавском округа ваљевског **3** (1 непронађено), у срезу космајском **2** (1 непронађено), у срезу деспотовачком **2**, у срезу моравском округа пожаревачког **2**, и по **1** у срезовима: грочанском, јабланичком, гружанском, расинском, копаоничком, левачком (непронађено), ресавском, посаво-тамнавском, јадранском, пожаревачком, млавском, љубићском, качерском, орашком, бољевачком (непронађено), добричком, косаничком и у вароши Београду.

Детоубиства су извршена по **1** у срезу јабланичком и у вароши Београду (непронађено).

Нехотична убиства су извршена по **1**, у срезовима: врачарском, посавском округа београдског, златиборског и у вароши Београду.

Покушаји убистава извршени су: у срезу космајском **2**, у срезу неготинском

[1]) Нађен леш непозната човека.

2, у срезу млавском 2, у срезу таковском 2, у вароши Београду 2, и по 1 у срезовима: пчињском, лесковачком, јасеничком округа крагујевачког, посаво-тамнавском, пожаревачком, подунавском, прокупачком, косаничком, црногорском, моравичком и у варошима: Крагујевцу, Шапцу, Ужицу и Чачку.

Сва ова дела извршена су у међусобној свађи и освети.

Разбојништва су извршена: у срезу тамнавском 2, у срезу крајинском 2 (оба непронађена), у срезу таковском 2, у срезу подунавском 2, у срезу косаничком 2, и по 1 у срезовима: подгорском, лесковачком, нишавском и у вароши Београду.

Силовања су извршена по 1 у срезовима: лесковачком, лепеничком и црногорском.

Тешке телесне повреде извршене су: у срезу гружанском 2, у срезу левачком 2, у срезу подунавском 2, у срезу ужичком 2, у срезу црногорском 2, у срезу жичком 2 и по 1 у срезовима: посавском округа ваљевског, колубарском округа ваљевског, поречком, кључком, пожаревачком, таковском и бољевачком.

Паљевине су извршене: у срезу параћинском 7, у срезу трнавском 5 (све пронађене), у срезу врачарском 3, у срезу посавском округа београдског 3, у срезу грочанском 3, у срезу лепеничком 3, у срезу гружанском 3 (2 пронађене) у срезу нишавском 3, у срезу рамском 3 (све пронађене), у срезу подунавском 3, у срезу колубарском округа ваљевског 2, у срезу посавском округа ваљевског 2, у срезу неготинском 2, у срезу расинском 2, у срезу ресавском 2, у срезу моравском округа нишког 2 (1 пронађена), у срезу белопаланачком 2, у срезу поцерском 2, у вароши Пожаревцу 2, у срезу хомољском 2, у срезу орашком 2, у вароши Ужицу 2, у срезу жичком 2, и по 1 у срезовима: космајском (пронађена), подгорском, пчињском, јабланичком, лесковачком, крагујевачком, (пронађена), брзопаланачком, трстеничком, копаоничком, темнићском, бањском (пронађена), посавотамнавском, мачванском, млавском, голубачком, љубићском (пронађена), качерском, зајечарском, прокупачком, добричком (пронађена), ариљском, црногорском и у варошима: Ваљеву, Неготину (пронађена) и Ћуприји.

Вредност свих ових паљевина износи око 23.400 динара.

Опасне краће извршене су: у вароши Пожаревцу 16 (7 пронађених), у вароши Београду 14 (6 пронађених), у срезу звишком 11, у срезу ресавском 9 (2 пронађене), у срезу жичком 8 (5 пронађених), у срезу пожаревачком 7 (1 пронађена), у срезу беличком 6 (1 пронађена), у срезу хомољском 5, у срезу колубарском округа ваљевског 4, у срезу пчињском 4, у срезу лепеничком 4, у срезу подунавском 4 (2 пронађене), у срезу бољевачком 4, у срезу посавском округа ваљевског 3, у срезу тамнавском 3 (2 пронађене) у срезу масуричком 3 (1 пронађена), у срезу лесковачком 3 (1 пронађена), у срезу кључком 3 (2 пронађене), у срезу неготинском 3, у срезу копаоничком 3, у срезу зајечарском 3, у срезу тимочком 3 (1 пронађена), у срезу пожешком 3 (1 пронађена), у срезу ваљевском 2 (1 пронађена), у вароши Ваљеву 2 (1 пронађена), у вароши Врању 2 (1 пронађена), у срезу крагујевачком 2 (1 пронађена), у срезу брзопаланачком 2, у срезу трстеничком 2, у вароши Ћуприји 2 (1 пронађена), у срезу деспотовачком 2 (обе пронађене), у срезу темнићском 2, у срезу параћинском 2 (1 пронађена), у срезу алексиначком 2 (1 пронађена), у срезу нишком 2 (1 пронађена), у срезу нишавском 2, у срезу лужничком 2, у срезу посаво-тамнавском 2, у срезу голубачком 2 (1 пронађена), у срезу заглавском 2, у срезу ужичком 2 (обе пронађене) и по 1 у срезовима: посавском округа београдског, колубарском округа београдског, (пронађена), грочанском, космајском (пронађена), власотиначком, јасеничком округа крагујевачког (пронађена), гружанском, крајинском, ражањском, левачком, моравском округа нишког (пронађена), сврљишком (пронађена), белопаланачком (пронађена), јадранском (пронађена), рађевском, мачванском, поцерском, моравском округа пожаревачког (пронађена), млавском, рамском (пронађена), добричком (пронађена), прокупачком (пронађена), црногорском, трнавском (пронађена), и у варошима: Крушевцу, Зајечару (пронађена) и Ужицу.

Вредност свих ових крађа износи око 20.800 динара.

Злонамерних поништаја туђих ствари било је: у срезу темнићском 3, у срезу ражањском 2 и по 1 у срезовима: посавском округа београдског, тамнавском, крагујевачком, посаво-тамнавском, зајечарском, добричком и драгачевском.

Вредност свих уништених ствари износи око 1300 динара.

Поред изложених дела у току месеца новембра ове године извршено је у Србији и **10 самоубистава** и то: у вароши Београду 3, и по 1 у срезовима: посавском округа ваљевског, лесковачком, крајинском, нишком, млавском, качерском и орашком.

Ова самоубиства извршена су: *вешањем* 3, *ватреним оружјем* 3, *тровањем* 3, и *дављењем у води* 1.

А узроци њиховом извршењу леже: *у рђавом материјалном стању*, за 3 случаја, *у душевном растројству* за 2, *у тузи* за 1, *у старачкој изнемоглости* за 1, *у дугој болести* за 1 и за 2 случаја узроци су *непознати*.

Покушаји самоубистава извршени су по 1 у срезу моравском округа пожаревачког и у вароши Београду, *оштрим оруђем* и *тровањем*, а узроци су: *страх од казне* и *частољубље*.

Општи преглед до сад изложених дела овакав је:

Текући број	ОКРУЗИ	Убиства	Детоубиства	Нехотична убиства	Покушаји убиства	Разбојништва	Силовања	Тешке телесне повреде	Паљевине	Опасне краће	Злонамерни поништаји туђих ствари	Самоубиства	Покушаји самоубиства
1	Округ београдски	3	—	2	2	—	—	—	10	4	1	—	—
2	„ ваљевски	3	—	—	—	3	—	2	6	14	1	1	—
3	„ врањски	1	1	—	2	1	1	—	3	13	—	1	—
4	„ крагујевачки	1	—	—	2	—	1	2	7	8	1	—	—
5	„ крајински	—	—	—	2	2	—	2	4	9	—	1	—
6	„ крушевачки	2	—	—	—	—	—	—	4	7	2	—	—
7	„ моравски	4	—	—	—	—	—	2	11	24	3	—	—
8	„ нишки	—	—	—	—	—	—	—	3	6	—	1	—
9	„ пиротски	—	—	—	—	1	—	—	5	5	—	—	—
10	„ подрински	2	—	—	2	—	—	—	4	6	1	—	—
11	„ пожаревачки	4	—	—	3	—	—	1	9	44	—	1	1
12	„ руднички	2	—	—	2	2	—	1	2	—	—	1	—
13	„ смедеревски	5	—	—	1	2	—	2	5	4	—	1	—
14	„ тимочки	1	—	—	—	—	—	1	1	13	1	—	—
15	„ топлички	6	—	—	2	2	—	—	2	2	1	—	—
16	„ ужички	—	—	1	2	—	1	4	4	9	—	—	—
17	„ чачански	—	—	—	2	—	—	2	7	9	1	—	—
18	Управе града Београда	1	1	1	2	1	—	—	—	14	—	3	1
	Свега:	35	2	4	24	14	3	19	87	189	12	10	2

Из канцеларије Антропометријско-Полицијског Одељења Министарства Унутрашњих Дела, 18. децембра 1910. године АБр. 2208. у Београду.

СТРУЧНИ ДЕО

О ПРОДАЈИ ЗА ИЗВРШЕЊЕ ОДЛУКА СУДСКИХ

(НАСТАВАК)

Али не мора ни то једино средство бити употребљено. Ако дужник, после извршене продаје чију цену купац није измирио, исплати повериоце за чији је рачун продаја била (§ 478. *а.*), онда власт неће другу продају одређивати: ову не могу тражити повериоци, јер су измирени, а не може је тражити ни купац на лицитацији, јер одређивање друге продаје на његов трошак и штету није никакво његово право већ је то право дужника и његових поверилаца. У овом смислу постоји и једна одлука Државнога Савета од 24. Фебруара 1904. год., Бр. 1457.[1]).

Што се, пак, тиче питања, да ли повериоци имају право одустати од поновне продаје без пристанка дужниковог, не одустајући, у исти мах, и од својих потраживања, за њега важи оно исто што смо казали за слично питање код прве продаје, питање којим се бави § 478. *з.*.

б). *Како се врши нова продаја.* Нова продаја, као засебна и одвојена процедура, врши се онако исто као и прва продаја. Прописи који вреде за једну вреде и за другу, због чега овде немамо што ново да кажемо. Рећи ћемо само ово двоје: прво, да извршна власт, и ако је она већ, поводом прве продаје, тражила од суда извештај о теретима (§ 472.), треба да се, и пре објаве друге продаје, обрати суду у истом циљу, пошто, између момента када је тражен први извештај и момента када се нова продаја одређује, по правилу протече доста времена, тако да, осим ранијих терета, има сада, на пописаном или пописаним добрима, можда нових терета које ваља, такође, обзнанити по §-у 472., систем који смо ми, на своме месту, већ критиковали; друго, нову продају треба, осим лица о којима говори § 478., саопштити индивидуално и купцу на чији се трошак и штету врши друга продаја: како је он, због обавезе која на њему, по §-у 484., лежи у случају нове продаје, нарочито у овој заинтересован, то је разумљиво што се позив на ту продају мора њему лично доставити. Да приметимо, најзад, и то: да се на другој продаји могу продавати само она добра која су била предмет прве продаје: власт не би могла тим добрима додати још нека нова добра која би се, са њима заједно, продала на другој продаји. Ова продаја не би се могла звати друга, нова, ако се она не би тицала апсолутно оних истих добара која су била првом продајом обухваћена: у колико би, у тој другој продаји, било добара која нису продавана у претходној продаји, та, друга, продаја не би била друга, већ прва продаја.

в). *Разни исходи друге продаје.*

Овде се могу предвидети три разна случаја: цена на другој продаји равна је цени на првој продаји, или је од ње мања или је, најзад, од ње већа. Да прегледамо сва та три случаја.

Први случај: Цена на другој продаји иста је као и на првој. У овом случају први купац испада потпуно из обавезе: обавеза која је на њему лежала да надокнади евентуални мањак који би се на другој продаји показао (§ 484.) отпада, пошто мањка тога нема. Наравно, ово под условом: *прво*, да први купац доплати трошкове и интерес који дугује, на цену од њега на првој продаји понуђену, од дана када је ову требао положити, или, да цена на другој продаји буде, у границама тих трошкова и интереса, већа од цене на првој продаји, и *друго*, да други купац цену коју је на другој продаји понудио заиста и плати. Иначе, ако он то не би учинио, те би морало доћи и до треће продаје, евентуалност коју ћемо ниже размотрити, први купац може поново доћи, наспрам поверилаца (односно дужника), у обавезу, или, боље, у том случају могла би се његова обавезаност и даље продужити. Дакле, ослобођење првога купца од обавезе овде је условно.

Други случај: Цена на другој продаји изишла је мања него на првој. Тај други случај регулисан је, можемо рећи индиректно, §-ом 484., по коме друга продаја бива „на трошак и штету купца". На штету купца, то значи да је купац у обавези да плати ону разлику између прве и друге цене. Повериоци (односно дужник) имаће тада посла са два лица: са оним које је добро купило на другој продаји, и од њега ће они тражити наплату онога што је оно, као другу цену, понудило, и са купцем на првој лицитацији, од кога ће тражити измирење оне диференције у ценама.

Какав је основ обавезе првога купца да положи мањак који се покаже поновном продајом?

Француски правни аутор Boitard мисли, да ту диференцију први купац има да плати на основу обавезе коју је, на првој лицитацији, примио на себе да плати понуђену цену. Та обавеза лежи на њему и ако је било нове продаје. Он се ње није, наравно, могао ослободити не плативши цену, јер каква би иначе та обавеза била, кад би њено постојање зависило од воље дужникове? Дакле, купац на првој лицитацији има ту своју обавезу да испуни, и он је испуњава тиме што доплаћује, уз лицитациону цену на другој продаји, мањак између ове и прве цене. (Boitard, Colmet-Daage et Glasson, *op. cit.*, II, p. 501).

Нама изгледа да обавезу првога купца да положи ону диференцију у ценама не треба тако схватити. Јер, пошто обавеза првога купца да плати излицитирану цену има свој основ, своју causam, у обавези поверилаца односно дужника да га начине сопственником пописаног добра, то те обавезе сада нема, јер нема ни њеног основа: пописано добро купио је други.

Ми мислимо да обавеза првога купца да плати речену диференцију има за основ накнаду штете. Сваки уговор садржи у себи прећутну обавезу обеју странака уговорница, да ће свака од њих накнадити евентуалну штету коју би, због неизвршења обавеза које је она уговором на се узела, друга страна могла претрпети. Тако је и код уговора о продаји и куповини. Када се тај уговор раскине, онда престају између странака сви правни односи који су њим били креирани, осим онога који се тиче накнаде штете. Накнада штете обухвата ту ону корист коју би имао уговорач, да је уговор извршен и коју он губи услед неизвршења уговора.

Какву сада штету трпе повериоци, у случају друге јавне продаје која је дала мање него прва, због купца на првој лицитацији? Они губе онолику суму новаца за коју се цена на првој продаји разликује од цене на другој продаји, губитак који они трпе услед неизвршења уговора од стране првога купца. Јер, да је овај положио излицитирану цену, као што је то био дужан учинити, они ту штету не би претрпели. За ову солуцију је француска јуриспруденција (Cass. Rej., 24 juin 1846. Dalloz, 46,1, 257; Nimes, 30 janvier, 1861. Dalloz, 61,5, 239). У осталом, први купац, када би повериоци могли, као оно у француском законодавству, да траже наплату цене коју је он излицитирао и из његових личних добара, морао би платити ту цену у свој својој потпуности.

Како се наплаћује од првога купца она диференција у ценама између двеју продаја?

Да кажемо, на првом месту, да, за ту диференцију, купац на првој лицитацији одговара не само положеном кауцијом, ако је ову положио (§ 479.), већ и осталом имаовином својом. Кауција је главни циљ тај да се извршни орган увери у озбиљност лицитанта као таквог — ма да, у самој ствари, може лицитанат не бити озбиљан купац, и ако је дао кауцију — и тек на другом месту кауција служи и за измирење оне штете коју купац евентуално може дуговати повериоцима због тога што је на другој продаји добро изишло јевтиније него на првој. Законодавац, у §-у 484., у вези са §-ом 465. тач. 6., ставља, на један тако несумњив начин, на терет купцу са прве лицитације сву штету која би се поновном продајом могла показати, да аргументат, изведен из онога пасуса §-а 481. да „А ако продаја остане у снази, а купац цену не положи, него буде нова продаја имања на његову штету по §-у 484-ом, кауција ће се употребити на измирење трошкова око нове продаје и штете ако штете буде, што би се на новој продаји добила цена мања. (Замена од 14. Јула 1898. год.)", није ни мало конклудентан за то мишљење: да би купац на првој продаји, за мањак који би се другом продајом показао, одговарао само у граници положене кауције. То што, у предвиђеном случају, власт купцу са прве лицитације кауцију вратити неће већ ће је употребити за измирење евентуалне штете коју би друга продаја показала, никако не значи да се та штета, ако би она била већа од кауције, неће моћи наплатити из осталога имања купчевога, не значи, другим речима, да купац одговара, за

[1]) Мил. Вукићевић, *Збирка Одлука Државног Савета*, стр. 134. и 135..

штету из §-а 484., само у мери положене кауције.

Зато и јесте била погрешна пресуда једног првостепеног суда (од 2. Марта 1902. год. бр. 5940.) којом је тај суд био одлучио, да купац на првој лицитацији одговара, у случају друге продаје, само кауцијом. Суд је, између осталога, сметнуо са ума и разлику која би, без икаквога разлога, постојала, у таквој интерпретацији §-а 484., између купца који је положио кауцију и онога који ову положио није: ми знамо, из §-а 479., да су извесни лицитанти ослобођени давања кауције. Како би један такав лицитанат, ако би он купио пописано добро, одговарао за случај нове продаје, када он никакву кауцију положио није? То би значило, по том првостепеном суду, да он не одговара никако за евентуалну штету која би се показала новом продајом, осим већ ако би се узело да и такви лицитанти одговарају у оној мери у којој би, према схватању тога суда, одговарали да нису били ослобођени кауције; али ово би било већ одступање од тумачења које је тај суд поставио: да купац одговара за другу продају само кауцијом, што, наравно, претпоставља, да има кауције, да је ова депонована.

Апелациони Суд, са разлогом, преиначио је ову пресуду и донео другу (II. Одељење) којим је утврдио да купац на првој лицитацији одговара за све трошкове и штету која би се показала новом продајом. Ову пресуду Апелационога Суда одобрио је и Суд Касациони (II. Одељење, решење од 24. Октобра 1902. г., бр. 8278.)[1]. У истом смислу, то јест да купац који не положи излицитирану цену одговара за све трошкове око нове продаје као и за цео мањак који се том новом продајом покаже, имамо и пресуду Апелационога Суда (I. Одељење) од 19. Августа 1903. год., бр. 3258.: та пресуда преиначила је пресуду једног првостепеног суда који је био пресудио да је купац одговоран, за трошкове и штету која би се новом продајом показла, само у мери кауције. На гледиште Апелационога Суда, у истом питању, стао је и Суд Касациони, који је пресуду Апелационога Суда, у том дёлу њеном, одобрио (решење I. Одељења од 22. Јануара 1904. год., бр. 9050.)[2].

Међутим, изгледа да је, у једној другој парници, Касациони Суд стао на гледиште да купац, у случају §-а 484., одговара само кауцијом. И заиста, у једном свом решењу, од 12. Децембра 1902. г. бр. 28357., Шабачки Првостепени Суд вели овако: „Кад је наређењем §. 481. грађ. суд. пост. предвиђено, да се само кауција може употребити на подмирење трошкова и штете, ако купац од куповине одустане, па се на доцнијој продаји излицитира мања цена и т. д....“ упућујући, на основу таквог тумачења §-а 481., тужилачку стечајну масу да она, *као слабија у праву*, поведе спор против купца на првој лицитацији од кога је она тражила целу диференцију између прве и друге продаје, диференцију која је била изнад положене кауције. Ово решење Шаб. Суда одобрио је и Касациони Суд 22. Априла 1903. год., бр. 2596., у чему је, као што је горе објашњено, Касациони Суд погрешио.[1]) У том смислу, да купац одговара за све трошкове и штету у случају нове продаје, имамо и две одлуке Министра Унутрашњих Послова, једна од 24. Августа 1885. год., бр. 10096., а друга од 6. Новембра 1884. год., бр. 11641.[2]). Напослетку, то је и мишљење Сталнога Правничкога Одбора (при Министарству Финансија), у његовом одговору од 25. Фебруара 1902. год. на питање Министра Финансија од 18. ист. месеца бр. 462.: чланови тога Одбора били су се поделили само када је била реч о томе, да ли се сва штета која се другом продајом покаже може наплатити без судске пресуде, али они су били једнодушни што се тиче обавезе купца на првој лицитацији да одговара за све трошкове и штету коју он проузрокује неполагањем цене, услед чега је дошло до нове продаје.[3])

Теже је, и, због тога, дискутованије питање које смо већ горе истакли: како се наплаћују, од купца на првој лицитацији, они трошкови и штета који се покажу другом продајом? Да ли се они могу наплатити одмах, егзекутивно, без суђења и судске одлуке, или се, пак, претходно против тога купца мора водити спор и добити извршна пресуда судска, која ће се, потом, ако је купац драговољно не изврши, принудно наплатити по прописима главе XVIII. Грађ. Суд. Поступка?

§ 465. Грађ. Суд. Пост. побраја тражбине које се могу наплатити без судске пресуде или решења. У тачки 6-ој тога параграфа стоји да се без судске пресуде или решења може наплатити „штета, која би се према § 484. новом продајом показала“. Ми знамо, да се под штетом ту разуме, у главном, она разлика у цени између прве и друге продаје, што значи да се та диференција наплаћује без судске одлуке. Другим речима, поверноци нису дужни тражити претходно код суда осуду првога купца на плаћање речене диференције, већ се њихово право на ту диференцију сматра као извршно, тако да полициска власт, ако је купац после опомене не би мирним путем изравнао, има да приступи егзекутивној наплати.

Ово схватање тач. 6. § 465. које је, по нашем мишљењу, једино тачно, није примљено од свију. Неки правници налазе да се, и поред наређења §-а 465. тач. 6., не може диференција у ценама између прве и друге продаје наплатити без судске одлуке. Све што може полициска власт овде учинити без одлуке судске, то је да задржи купчеву кауцију на рачун отплате казате диференције. Ако, пак, диференција износи више, онда за онај вишак морају повериоци тражити и добити код суда одлуку судску која ће се моћи наплатити, тек када извршном постане.

Питање о смислу §-а 465. тач. 6. појавило се је у једној прилици и пред Сталним Правничким Одбором, и чланови Одбора поделили су се односно значења тога законског прописа. Да додамо да је већина била за прво а мањина за друго мишљење.[1])

(НАСТАВИЋЕ СЕ)

Ж. Перић

---

[1]) С. Јањић, Грађански Судски Поступак, *Полицијски Гласник*, год. 1904., број од 5. Септембра стр. 274. и 275..

[2]) С. Јањић, *ор. cit., Полицијски Гласник*, год. 1904., број од 19. Септембра, стр. 288. и 289..

[1]) С. Јањић, *ор. cit., Полицијски Гласник*, год., 1905. број од 5. Септембра, стр. 275..

[2]) С. Јањић, *ор. cit., Полицијски Гласник*, год., 1904., број од 30. Маја, стр. 156..

[3]) Милан П. Драговић, *Може ли извршна власт наплатити, без судске пресуде, сву штету која се по §-у 484. Грађ. Судског Поступка покаже новом јавном продајом, Бранич*, год., 1903., број за Јуни, стр. 55.. „Купац, који по извршности јавне продаје, не положи излицитирану цену, одговора за штету, која би се показала новом продајом, и то не само положеном кауцијом већ и другим својим имањем.“ — Одлука Државнога Савета од 24. Септембра 1904. год., бр. 7409., у Мил. Вукићевића, *Збирка одлука Државног Савета*, стр. 136..

[1]) И разлоге већине и разлоге мањине изнео је Милан П. Драговић, у напред наведеном броју *Бранича* (год. 1903., број од Јуна, стр. 65.). Разлози већине (коју су састављали г. г. Рад. Филиповић, судија Касационога Суда, Драг. Атанацковић, судија Апелационога Суда, Рад. Попс-Драгић, адвокат и потписати) ови су:

„То је једно од уставних начела, да расправљање приватно-правних спорова спада у атрибуције судске власти (чл. 87.). Од тога начела учињен је изузетак у §-у 465. грађ. суд. пост. У овом пропису законодавац набраја случајеве у којима правило, да извршна власт може приступити принудној наплати само на основу извршне одлуке судске (пресуде или решења), неће добити примене, то јест у којима такве наплате може бити, ма да нема извршне судске одлуке. Од шест случајева у том §-у предвиђених, нас се овде тиче само онај последњи јер он једини има карактер приватно-правног спора.

„Та шеста тачка §-а 465. гласи овако: Без судске пресуде или решења може се наплаћивати „штета, која би се према § 484. новом продајом показала.“ Као што се из овога наређења и онога из §-а 484. види, законодавац претпоставља да онај који је *на првој лицитацији* исто добро купио не положи цену у року законом одређеном (§ 483. грађ. суд. пост.) и да је извршна власт одредила *другу продају* истога добра на којој се за то добро добије мања цена него на првој продаји. Разлика између прве и друге цене то је та штета на коју мисли § 465. и 484. Нема сумње да штета обухвата овде ту диференцију у ценама. То се види из § 484. када се он доведе у везу са §-ом 485. ист. зак. Први од та два параграфа гласи: „Ако купац готов новац не положи у означеном року §-ом 483., полицијска ће власт наредити нову продају на трошак и штету купца, *и то најдаље за месец дана.* (Допуна од 14. Јула 1898. год.).“ А други пак садржи овакву одредбу: „Изиђе ли на другој продаји већа цена од прве, тај вишак, пошто се трошкови око тога одбију, бива у пољу дужника и повериоца.“ Оба ова параграфа предвиђају евентуалност, које може донети нова продаја. И када други, § 485., предвиђа *вишак* у цени услед нове продаје, те расправља такав случај, несумњиво је да први од та два прописа, § 484, претпоставља случај *мањка*, који ставља на терет купцу на првој лицитацији Најзад да ово под штетом § 465. разуме, види се и из § 481. (допуна од 14. Јула 1898. год.), у чијем се другом ставу ја fine вели „...кауција ће се употребити на измирење трошкова око нове продаје и штете ако штете буде, што би се на новој продаји добила мања цена.

„Јасно је дакле, и о томе не може бити дискусије, да *о тој штети* говори § 465. тач. 6.

„Ту штету сноси купац, што је сасвим логично. Јер он је дужник наспрам повериоца за чији је рачун продаја извршена, оне цене коју је на првој продаји понудио. Када он ту цену не положи, онда се она сва наплаћује, као што бива и код других новчаних обавеза, из имаовине његове, са том само особеношћу у овом случају, што ће се та наплата *прво* предузети из добра које је он на лицитацији купио, а из његове сопствене, дотадашње имаовине само онај мањак између прве и друге лицитационе цене,

Један случај примене § 122. у вези са § 132. крив. зак. кад председник општинског суда или кмет вршећи патролу злоупотребе своју власт.

Поред других атрибуција општински је суд, као што је познато, по закону о општинама (члан 94.) месна полициска власт, која је позвана да се стара о јавној безбедности и о одржању реда и мира у општини ради спокојства грађана.

Као превентивна полиција општински је суд дужан да предузима све потребне мере за спречавање казнених дела и у опште свега што би могло бити опасно за јавну безбедност грађана или пореметити јавни мир и поредак, а спада у дужност превентивне полиције.

Вршећи ову дужност превентивне полиције, општински суд одређује *патролу*, која као што је познато, обилази са дежурним кметом рејон општине и сва јавна места у истом где се људи скупљају. Ова патрола има дужност да свако сумњиво лице које нађе по јавним местима, путевима, улицама, доведе у општину ради извиђаја ко су ова лица, ако су непозната, нарочито да нису учинила какво казнимо дело.

Исто тако, ова патрола има право да лица која ремете ред и поредак и у опште учине или намеравају да учине нешто што би пореметило јавни мир и спокојство грађана, доведе у општински суд ради даљег поступка. Ова права и дужности општинских органа који врше патролу бивају по некад предмет судске расправе у оптужењима која подижу појединa приватна лица на основу члана 28. устава против општинских часника, кад налазе да су они вршећи ову дужност повредили њихову личну слободу и злоупотребили своју власт.

Није место да овде испитујемо узроке кривичним делима ове врсте које учине општински органи при вршењу ове дужности. Напоминьемо само то: да ови случајеви оптужења општинских органа због злоупотребе власти при вршењу патроле и повреду личне слободе нису ретки, и ако су често пута ова оптужења неоснована. Мотиви из којих општински органи вршећи ову дужност патроле, учине погрешку или баш и саму кривицу за повреду личне слободе према појединим приватним лицима различни су и многоструки. Бивало је случајева, као што смо то виђали у неким оптужењима које смо судили, да је лично нерасположење и освета било прави мотив нарушењима ове врсте које учине општински органи у вршењу своје службе. Али се више пута ове погрешке и кривице учине баш и *услед самог неразумевања* својих права и погрешног схватања дужности од стране општинских органа који су учинили ова дела.

С погледом на либералне одредбе члана 9. устава о личној слободи и заштити личности од против законих поступака власти, одговорност дотичних органа за повреду личне слободе, с једне стране, и циљ државе: одржање мир и безбедности грађана, која је гарантована свима члановима друштва, с друге стране, — права и дужности општинских органа који врше ову дужност патроле заслужују увек особиту пажњу управне власти и тачно детерминисање. Нужно је сваки пут, нарочито кад управна власт издаје наредбе општинским судовима о одређењу па-

---

ако овога буде; другим речима, из сопствене имовине првога купца наплатиће се она штета о којој је реч у §-у 465.

«Код наплате ове штете § 465. учинио је, као што смо то казали изузетак од начела да судови суде приватно-правне спорове. Ову ће штету полициска власт само наплатити, а неће бити потребно да се о њој донесе прво одлука судска. Изузетно, дакле, овде полиција врши судску власт: она је надлежна да извиди да ли постоји онаква штета о којој говори § 465., и ако постоји, да је досуди повериоцима за чији је рачун наплата вршена и да је затим и наплати. Полиција је овде у исти мах и судска и извршна власт. У осталом, то није једини случај где полициска власт има и судске атрибуције (у кривичним стварима такви су случајеви чести).

«Како ће сада полициска власт ту штету да наплати? Ако је први купац положио кауцију, онда ће она ову задржати у име наплате штете тако да ако штета, то јест она диференција у ценама, не износи више од кауције, онда нема никакве тешкоће: из кауције ће се штета измирити. Али ако купац није кауцију положио, или, ако је ова мања од штете, онда ће полициска власт у првом случају целу, а у другом ону разлику између кауције и штете наплатити из другога имања купчевога.

«Не може бити спора да се овај последњи случај мора овако решити. Полициска власт је, по §-у 465., надлежна да целу штету наплати, дакле, и оно што не би могла наплатити из кауције. Овај параграф је сасвим прецизно и несумњиво поставио правило, да ће полициска власт наплаћивати без судске одлуке *штету која би се новом продајом показала*. Он ту не прави никакву разлику између штете која би била мања и она која би била већа од кауције, и, кад он ту разлику не прави, не можемо ни ми то чинити. Што се §-а 481. тиче, он није никакво ограничење правила постављеног у §-у 465. Пре свега, тај параграф говори о сасвим другој ствари. Он садржи одредбу о томе: шта има полициска власт да ради са положеном кауцијом, када се продаја сврши, на предвиђајући случај, да је било и друге продаје на којој је добро за мању цену продато, налаже власти да ову не враћа првоме купцу, већ да је употреби на измирење трошкова око нове продаје и штете, ако штете буде, што би се на новој продаји добила мања цена.» Из овога се никако не може извести да је ово наређење изменило правило постављено у тач. 6. §-а 465., његова стилизација, јасна и одређена, не може да побуди чак ни најмању сумњу да је законодавац у њој хтео ограничавати полициску власт у праву, које јој је дао у наведеној тачки §-а 465. У цитираном наређењу §-а 484, реч је о сасвим другој ствари; нити је њему био задатак да решава то питање: ко ће бити надлежан да наплаћује онај мањак између прве и друге цене. То питање је расправљено у §-у 465., и то би значило повредити правило у овом §-у, када се полицији не би признала власт да целу штету у том §-у предвиђену наплати, већ само у онолико у колико ју је могуће из положене кауције наплатити. Ако би се овако ствар узела, онда би правило постављено у §-у 465., било толико окрњено, да би било непојмљиво да законодавац своју мисао није јасно изказао. Зар у таквом случају он се не би, у §-у 465., где би томе било највише места, или у §-у 484. или најзад у § 481., изречно изјаснио, да извршна власт може без судске одлуке наплаћивати штету само ако је кауција положена, и у мери ове? Зар би он тако важну мисао замотао у једном наређењу, које има друге ствари за предмет?

«Осим тога, мишљење, да полициска власт може наплаћивати штету само у границама кауције, нелогично је. Кауција је такође имаовина првога купца, *имаовина у новцу*. И онда не видимо разлога да се полицији да власт, да, без судске одлуке, штету наплаћује само из те имаовине купчеве, а никако и из неке друге. Или треба и овде применити правило, да без судске одлуке у приватно-правним односима не може бити процедуре извршења, — и онда не признати полицискоj власти право да може против тога правила поступити ни односно наплате штете, о којој овде говоримо, из саме кауције; — или треба узети да је законодавац код наплате ове штете од тога правила одступио, и онда допустити да полициска власт наплати цео мањак између прве и друге продаје. Треће не може бити, и мишљењу, да власт исту штету сме наплаћивати без судске одлуке само из кауције купчеве, не достаје правна мотивација, а да не говоримо о томе да му недостају и законски прописи. У осталом, разумљиво је да ови прописи недостају, јер би они, после §-а 465., били без правног основа.

«Најзад, кад се има у виду разлог због кога је законодавац у §-у 465. одступио од начела, да судови решавају приватно-правне послове, онда *наше* тумачење §-а 465. добија још више снаге. Тим прописом хтела се осигурати брзина наплате судских одлука, а тиме и кредит ставити на солиднију основу, — јер је вероватно да ће купци при лицитацијама бити и озбиљнији и у исплати излицитираних пена брижљивији, када знају, да се штета наплаћује од њих одмах, без свакога суђења, те да онда немају да рачунају на оно одуговлачење те наплате, кога би морало бити, кад би и о тој штети суд судио, одуговлачење које за дужнике има значај једног великог рока.

«На страну питање, да ли је законодавац требао баш ово средство да усвоји ради бржега извршења одлука судских, и да ли он није гребао и овде, и по цену одуговлачења извршења, усвојити оно правило: да за свако извршење треба одлука судска. Ми, који имамо закон да примењујемо, не смемо улазити у такве консидерације, већ нам је дужност законске одредбе применити онакве какве су. Dura lex sed lex.»

Разлози, пак, мањине (г. г. Ник. Трпезић, судија првостепеног суда окр. Београдског, Мих. Јовановић, судија првостеп. Суда за Град Београд) били су ови:

«Не слажемо се с већином, да се без судске пресуде може наплаћивати и из другог имања купчевог осем кауције, она разлика, која изађе приликом друге продаје непокретног имања, кад на тој цена имања буде мања но на првој продаји.

«Ово је тачно и исправно по закону.

«Међутим, помећу чини § 465. тач. 6. грађ. суд. пост., која гласи: «...Без судске пресуде или решења може се (...6) штета, која би се према § 484. новом продајом показала.» И према томе, излази, да се и без судске пресуде, или решења, може наплатити штета, која би се показала новом продајом.

«Али тако не стоји.

«Ваља знати историју наређења § 465. тач. 6. грађ. суд. поступка.

«То наређење пада у оно време кад је важио грађ. судски поступак од 12. фебруара 1860. год. № КБр. 4431|С 1281, јер по том поступку, то је било опште наређење, генерално, али се тада при јавним продајама није ни полагала кауција, па је и могло бити, да се штета, која би се појавила новом продајом, могла наплаћивати, без судске пресуде, из имања купчевог.

«Доцније, измене од 14. Јула 1878. год. (Зборник XXXIII, стр. 58), код § 479. грађ. суд. пост. унеле су *кауцију* за надметаче при јавној продаји, а код § 481. грађ. суд. пост. *да се штета при јавној продаји има наплатити из кауције*. Те измене остале су и при изменама од 14. јула 1898. год. само што је код § 481. грађ. суд. пост. јасније и категоричније исказано начело, *да се та штета наплаћује из кауције, јер текст тих измена гласи:* А ако продаја остане у снази, а купац цену не положи него буде нова продаја имања на његову штету по § 484., кауција ће се употребити на подмирење трошкова око нове продаје и штете, ако штете буде, што би се на новој продаји добила цена мања.

«Овим изменама скучен је и ограничен је онај широки и генерални значај § 465. тач. 6. грађ. суд. пост., по старом правном принципу: *да доцнији закон ништи ранији* — lex posterior derogat priori.

«Према овоме, дакле, поменуте измене, *поништиле су и сузиле право наплате* штете без судске пресуде, и свеле значај тог законског прописа *само на то*, да се односи на *ону кауцију* купчеву, а не и на наплату ван ње, *из другог имања купчевог*. Ово последње, питање је редовнога спора, које искључујемо из овога мишљења, као одвојено питање.

«Са ових, дакле, разлога, који се оснивају на познатом правном принципу, да доцније наређење законско мења раније, — и мишљења смо:

«— Да се од првога купца, не може извршити, без судске пресуде, наплата оне штете, која се по §. 484. грађ. суд. пост. покаже новом јавном продајом.»

троле због макаквих узрока, н. пр. учестаних крађа у општини, скренути пажњу општинским судовима: да се органи који се у исту одређују строго кређу у границама својих права и дужности због могуће одговорности којој се они могу изложити баш и при савесном вршењу дужности, но услед поменутог *неразумевања* и *погрешног схватања* своје службе, коју им треба објаснити. Ово је нужно и с тога, што се оптужени часници кад прекораче своја права и учине кривицу, као што ће се ниже видети из једног случаја, који овде нотирамо, по некад бране и заклањају за наредбе старије управне власти о хватању сумњивих лица и одређивању патроле, које су по некад збиља тако лаконске да им донекле могу и да послуже као аргуменат одбране баш и онда кад је дело учињено намерном злоупотребом власти и из казнимих мотива. Један такав случај оптужења општинских часника за злоупотебу власти при вршењу патроле, у коме су се оптужени часници бранили наредбом полицијске власти о хватању сумњивих био је и овај који ниже саопштавамо, држећи да може бити од поуке онима који би услед *погрешног разумевања*, једино из *претеране ревности*, без долозне намере, могли учинити слично дело: т. ј. нанети повреду личне слободе коме појединцу и бити изложени кривичној одговорности.

М. С. председник општине Б. и Р. кмет у истој општини стављени су под суд и оптужени за то: „што су ноћу између „1. и 2. Јуна пр. год. на путу сеоском „у Б. код „поповог воћа“ пресрели ту„жиоца Ж. и још њих пет, и без икаквог „писменог решења општинског суда или „друге власти, задржали тужиоце од пута, „потерали их у судницу, претресали им „кола код механе, и по том их пустили „да иду слободно“.

Оптужени Р. признаје да је као дежурни кмет са патролом у којој је било више наоружаних људи зауставио тужиоце на путу те ноћи од којих му се један јавио и кога је познао и знао да је поштен човек, потерао их све судници и кад су дошли до механе ту им је оптужени М. председник претресао кола, што и М. признаје и ако је познао тужиоце као своје сугрђане и ненашавши ништа сумњиво на њихов протест пустио их да иду слободно.

Оба оптужена бранили су се на претресу и на испиту код иследног судије да је постојала наредба среске власти о хватању рђавих људи и одређивању страже да ноћу обилази по селу и атару, те да хвата сумњиве људе и пази да се какво зло не деси и да су према томе имали право и дужност да тужиоце који су ноћу ишли задрже и претресу.

Суд је нашао:

„да је признањем оптуженог Р. а и „признањем оптуженог М. код иследног „судије и исказима сведока доказано: да „је оптужени Р. као члан општинског „суда са наоружаним људима са којима „је био у патроли ноћу између 1 и 2. Јуна „пр. год. пресрео тужиоце на путу, који „су ишли на колима у Б. и без икакве „њихове кривице не казујући им узрок за„што их задржава од пута, потерао их „у судницу силом своје власти уз при„помоћ одређених лица у патроли и тако „их терали на 500 метара до општинске „кафане, где су тужиоци на њихов про„тест заустављени; да је председник М. „претресао кола тужилаца и по том им „допустио да могу ићи и да су тужиоци „о овоме задржању одмах у механи изве„стили присутне грађане.

„Оцењујући ову радњу оптужених М. „и Р. и њихову одбрану да су они вр„шећи дужност у интересу јавне безбе„дности имали право на овакав поступак, „суд налази: да оптужени нису ничим „доказали да су они имали права и ду„жност да тужиоце, своје сугрђане, који „су ишли у Б. на колима својим послом „задрже од пута и терају судници. Оп„тужени се и не бране тиме да су тужи„оци учинили какву кривицу због које би „имало места интервенцији власти и за„држању њиховом од пута већ наводе „само то да је патрола у којој су били „и они имала дужност да их задржи.

„Ова одбрана оптужених нема ника„кве законске вредности јер се наредба „среске власти и општинског суда о вр„шењу патроле односила само на сум„њива лица која врше крађе и друга кри„вична дела и за која би се основано по„сумњало да су то учинила.

„Оптужени Р. и сам признаје да му „се тужилац Ј. јавио из кола ко су они „и где путују, па ипак и ако је познао „тужиоце да су то његови грађани села „Б. и да нису сумњиви, спречио их у од„ласку за Б. где су пошли да се туже „главној контроли против општинског ча„сништва и противзаконо потерали их „у судницу без икаквог писменог доказа „о кривици тужилаца или акта о њихо„вом задржању од пута.

„Па како је лична слобода грађана ујем„чена уставом и законом прописани слу„чајеви у којима власт има права да по„зива грађане, задржава их од пута и „претреса, од којих случајева овде није „ниједан, то у овој радњи оптужених што „су тужиоце који су мирно ишли на ко„лима у Б. пресрели, потерали их у суд„ницу и претресали њихова кола, без ика„кве њихове кривице и без овлашћења на ову радњу, *стоји дело које је казнимо „по § 122.* у вези са § 132. кр. зак. јер „су оптужени противзаконим задржава„њем тужилаца од пута и претресањем „њихових кола повредили њихову личну „слободу и злоупотребом своје власти „принудили тужиоце да трпе нешто што „по закону нису били дужни“.

Са ових разлога првостепени суд осудио је оптужене Р. и М. по наведеном законском пропису сваког са по 150 дин. новчане казне, коју ако не могу платити трећином имања да им се иста замени свакоме са по 15 дана затвора узимљући 10 дин. у један дан затвора.

По жалбама осуђених и државног тужиоца Апелациони Суд пресудом од 15. Септембра т. г. №. 4040. нашао је: да је пресуда првостепенога суда према оптуженом Р. на закону основана поред разлога у истој изложених још и по томе: „што је по сведџби сведока оптужени Р. „тужиоце не само зауставио на путу и „потерао заједно с колима у општиску „судницу, већ кад су ови стали пред ка„фаном и почели протестовати што их „тера у судницу, он је тужиоца Јована „ухватио за руку, вукао га и по том до„викнуо: „људе у апс“ и тек кад се по„јавио председник оптужени М. ствар се „свршила само на прегледу и претресу „кола.

„Кад се још узме у обзир да тужи„оци нису те ноћи тумарали по околини „села, већ колима ишли главним друмом „за Београд, онда је очигледно да је оп„тужени Р. злоупотребио своју власт и „својим поступком принудио тужиоце да „нешто трпе што по закону неморају да „трпе, јер према постојећој наредби сре„ске власти потрола је била дужна само „да мотри на кретање сумњивих људи и „ноћно тумарање беспосличара, а не и да „без законских основа задржава људе од „пута и гони их у апс. Ако је имао „разлога да посумња да тужиоци немају „крађених ствари у колима, могао је из„вршити преглед на месту где их је срео, „а не да их враћа у село и издаје на„редбе за хапс.

„Кад ово стоји онда сви писмени при„лози које је бранилац оптужених под„нео у незадовољству и на претресу „дослеђења којима хоће да утврди не„исправност тужилаца, а умесност по„ступка оптуженог Р. без утицаја су, „јер без обзира на раније владање по „неких од тужилаца, оптужени није смео „овако поступити.

„Али узимљући у обзир с друге стране „наредбе среског начелника под утица„јем којих оптужени је могао претерати „у својој ревности, Апелациони Суд на„лази: да је оптужени пресудом прво„степеног суда строго кажњен и стога „му се казна има смањити. — § 39. и 40. „крив. зак.

„Према оптуженом М. пресуда не од„говара закону.

„Исказима напредименованих сведока „и осталим иследењем утврђено је про„тив оптуженог М. само то, да је он из„вршио преглед у колима тужилаца и то „тек пошто их је оптужени Р. дотерао „до кафане. Он дакле у ранијим поступ„цима није учествовао нити је у том сми„слу издавао какве наредбе већ је то све „сам вршио оптужени Р. Само пак пре„гледање кола од стране његове као пред„седника општине вође патроле није ка„жњиво, нити се може узети да су ту„жиоци услед тога нешто трпели што по „закону нису морали да трпе, јер та ње„гова радња у свему одговара постоје„ћој наредби среске власти која је издана „поводом учестаних крађа. По свршеном „прегледу он је тужиоце одмах отпустио „и казао им да могу ићи и они су про„дужили пут за Б.

„Према овоме оптужени М. има се по „§ 241. кривич. пост. ослободити као не„вин. Са ових разлога и оних у пресуди „првост. суда у колико се овим не ме„њају, Апелациони Суд пресудио је: да „се опт. Р. казни са 50 динара новчане „казне у корист државне касе, што ако „не могне платити $^1/_3$ имања да буде 5

„дана у затвору, а оптуженог М. осло-„бодио као невина".

Ову пресуду Апелационога Суда одобрио је и Касациони Суд.

Као што се види из горњег случаја у истом је нађено: да председник или кмет вршећи патролу, и ако постоји наредба о хватању сумњивих, немају право да свако лице која ноћу нађу у путу терају у општинску судницу без икаквог оправданог разлога, просто за то што им се учини као сумњиво, јер та сумња треба да је основана. Под претпоставком да је кмет Р. баш и без икакве рђаве намере, схвативши наредбу о хватању сумњивих, буквално, потерао тужиоце у судницу, за то што су му изгледали сумњиви, он се као што се види из горњег случаја ипак огрешио о своју дужност и прекорачио своју власт због чега је и кажњен по § 122. кр. зак.

Ну, ова одредба § 122. кр. зак. и сувише је генерална, јер овај деликт злоупотребе власти о коме је реч у истој, није из ближе одређен: „*чиновник, који „своју власт злоупотреби те кога неза-„коно принуди, да што год трпи или чини „или да не чини, биће кажњен новчано „до сто талира или лишењем звања*".

У глави XI крив. законика „о злочинствима и преступљењима чиновника у званичној дужности" набројана су дела која чиновник може учинити у вршењу дужности и прописане казне за иста. Но, како се поред ових набројаних дела могу учинити и друга, која чиновник учини злоупотребљујући своју власт, то је за такве преступе постављено поменуто опште наређење. Али како овај појам злоупотребе власти није из ближе детерминисан у овом законском пропису, то су могуће разне тешкоће у примени, нарочито ако би се горњи изрази о злоупотреби власти узели у ширем (екстензивном) смислу, јер би се, у таквом ширем значењу, као дело из овог §-а, могла узети *свака незаконита радња* коју чиновник учини у дужности, као н. пр. пропуштање да се изврше какве формалности које је закон ставио у дужност каквом чиновнику при извршењу какве радње. Ми знамо да је бивало случајева да су извршни органи који врше јавне продаје били оптуживани и стављени под суд за неизвршење извесних прописа, по којима нису поступили при овој радњи, извршењу јавне продаје, н. пр. извршили продају покретности без претходног саслушања дужника о томе шта одређује за продају. Таква радња чиновника, макар да је незаконита, извршена без икакве рђаве намере, једино из *погрешне примене* закона или пропуштања (omissio) извршења нечега што је по дужности требало претходно извршити, *у суштини је quasi - деликт*, који повлачи само грађанску одговорност за накнаду штете према приватном лицу, које је услед ње нешто претрпело, но не и деликт из § 122. кр. зак. као што би се то могло узети ако би се горња генерална одредба о злоупотреби власти узела у ширем смислу. Цитирани изрази: „своју власт злоупотреби, те кога незаконо принуди", морају се дакле најстриктније тумачити и под овим деликтом разумети: *само ону незакониту радњу или поступак, која својом незаконитошћу фрапира толико да очигледно показује намеру чиновника да својом незаконитом радњом повреди какво приватно право и влашћу коју има* учини намерно какву неправду, због које приватно лице што претрпи.

Један старији наш коментар кривичног законика[1]) овако објашњава горњу одредбу:

„Под именом злоупотребљења власти „разуме се и случај кад ко преварно каже „да има власти нешто да учини, само да „са тим другога на што принуди, тако „н. пр. извршитељ дође коме да узме неку „ствар да прода, наводећи лажно да му „је власт заповедала то да чини, а то само „у тој цељи чини, да овога чију ствар „хоће да продаје, на што принуди.

„Злоупотребљење власти и онда је кад „ко неће да ради оно што по дужности „требао би да ради, а то да тиме кога „на што принуди.

„Принуда може се учинити и претњом „само ова треба да има свезе са звањем, „са влашћу принудитеља".

У овоме смислу треба дакле и схватати поменуту одредбу § 122. кр. зак.

Милош М. Станојевић
судија.

ЈЕДАН СЛУЧАЈ ПОГРЕШНЕ ПРИМЕНЕ КАЗН. ЗАКОНА

(свршетак)

Овако поступање и одлуке полициске и судске власти су према нашем мишљењу погрешни и неправилни. Предмет ове расправе је то, да докаже: у чему су погрешке оваког поступања и ове одлуке суда.

I Погрешке код иследне полициске власти.

Спремајући се да укажем на погрешке и неправилности процедуре и одлуке у поменутом кривичном делу пре свега хоћу да објасним да ту погрешку полициске власти у томе, што је ово дело просте крађе оквалификовала као опасну, и ако је она мало позамашнија ипак не мислим да јој упишем у погрешку. Погрешка оваке природе, признајем, могућа је. Она се шта више може десити и код судова који колегијално раде уз припомоћ јавности и усмености поступка, и имајући пред собом цео често богат материјал претходне истраге. Да је така грешка могућа код иследника треба само замислити тежак положај у коме се он у истини налази имајући пред собом често само непотпуне знаке кривичног дела, без икаких трагова о учиниоцу и начину извршење дела. Сем тога у овом случају така је погрешка врло лако могућа јер је у закону постављено разликовање између просте и опасне крађе in concreto врло тешко изводљиво. Ово с тога што се појам разних врста просте крађе врло често граничи и дорује са појмом опасне крађе а много пута и засеца у њега. Сем тога сам појам кривичног дела крађе јесте један од најопсежнијих у кривичном праву. Али иследна полициска власт је већ погрешила у томе, што никако није узела у расмотрење однос Миланов према кривичном делу. Он се у овом случају појављује као повређен исто тако као и Алимпије. Крађом козе он је оштећен као сопственик у исто време као што је Алимпије оштећен као држалац. Према томе пол. власт требала је и њега сматрати као приватног тужиоца. Ова погрешка искаче у толико више, што је пол. власт делу придала већу важност но суд, оквалификовавши га као опасну а не просту крађу као што је то суд доцније нашао. Па баш и у истини да је тако, да у овом случају треба за приватног тужиоца сматрати само Алимпија, и да у овом кривично-правном спору Милану не треба признати никако право, већ да њему стоји само до воље да особеном грађанском парницом тражи накнаду штете од Алимпија, — ипак је пол. власт погрешила у томе што према тако нађеном стању ствари није наплатила таксу од приватног тужиоца Алимпија као што то налаже напомена 3. код ТБр. 227. зак. о таксама. Признати Милану право тражење накнаде штете одговара начелима грађанског права но он је на то овлашћен и по основу § 10. крив. зак. по ком је онај, који је казнимим делом оштећен, овлашћен да тражи од кривца накнаду те штете и без обзира на то хоће ли кака казна кривца постићи или не. Појам кривца овде обухвата како крадљивца, који је извршио акт противзаконог присвајања тако и држаоца који је долозно или кулпозно делао. Значи да према § 10. кр. зак. одлука судска донета по кривичној части према томе није меродавна за доказивање штете у колико нарочити законски прописи противно не наређују. Али узета ствар овако да Милану не треба признати право странке, у овом кривичном процесу значило би лишити га не само једног материјалног права већ и извртати смисао одредбе казненог закона о крађи и утаји. Из оваког схватања може произаћи читав један комплекс најразноврснијих тумачења противречности као што ће се видети у току излагања. Узмимо случај да је А имао 100.000 динара, која је сума била једина и целокупна његова имовина. У исто време он је имао код себе 20.000 дин. које му је поверио Б. Сад претпоставимо да њему украду свих 120.000 дин. Ако Б-у признамо само право грађанско-правног тражења накнаде штете од А, а овај не дође до регреса од крадљивца, то онда пошто нема одкуда да врати поверени новац, Б ће остати без свога новца. У овом измишљеном случају А и у оном напред наведеном конкретном случају Алимпије ни у ком случају се не би могли сматрати као утајачи једино с тога што је ствар њима поверена и што је нестанком ствари из њиног притежања она бесправно отуђена правим сопственицима ствари. Оно што проистиче из тога факта што је ствар њима на чување предата

[1]) Ценић, „Објашњење казн. законика".

јесте обавеза да је држалац поверену ствар требао чувати од сваког квара и штете као bonus pater familiae у смислу § 570. гр. зак. и обавезе да је под изневсним условима одговоран за квар и штету у см. § 575. грађ. зак. Чак би у грађанско-правном спору због накнаде штете сопственику од држаоца, питање о начелном праву накнаде било спорно и сумњиво. Обавеза накнаде штете морала би се *несумњиво утврдити* јер по § 575. гр. зак. држалац „за *случај*, који он одвратити није могао, он не одговара". Под случајем се овде свакако неће разумети само vis maior. Узмимо тај случај да се држалац стицајем оваких околности (услед „случаја") ослободи грађанско-правне обавезе накнаде штете, а према напред наведеном схватању ако се тако оштећеном сопственику и у кривичном спору одрече право стране, онда не значи ли то *законски* га лишити не само одбране својих интереса већ и самих добара која сачињавају тај његов интерес. Друго је већ ако у томе, што је ствар отуђена правом сопственику има долозне или кулпозне радње, удела држаочевог из чега би проистекла његова несумњива кривична одговорност, а с тиме и обавеза на накнаду штете. У овом случају би држалац при долозном делању (н. пр.: при договору с крадљивцем) био утајач према сопственику, а према лицу којим се послужио био би саучесник. —

Овим смо у исто време начелно утврдили да је Милану требало признати право странке у овом кривичном процесу.

II Погрешке код суда.

А. При доношењу решења о стављању под суд.

Погрешке учињене од полициске власти до подношења тужбе суду поновљене су и одобрене и од стране суда како приликом доношења решења о стављању под суд, тако и код иследног одбора па и на претресу. Сем измене квалификације дела, суд, целим својим поступком није више мењао стање ствари утврђено претходним ислеђењем. Па ипак таким својим поступком суд је приликом доношења решења о стављању под суд (тако рећи нехатно) учинио ове погрешке:

1) кад се из акта претходног ислеђења, и то из протокола саслушања Алимпија, Милана и Станимира види, да је за украђену козу Мелентије био сопственик, онда је требао вратити акта иследнику на дослеђење те да *изречно* утврди да ли се по овом делу има сматрати за тужиоца и Милан или не; и

2) том приликом ако иследна власт утврди да се Милан не може појавити као приватни тужилац, онда да од Алимпија који је оптуженом био ујак према § 235. казн. зак. у в. нап. 1. и 3. код т. бр. 272. наплати таксу по тужби, пошто се дело у том случају може извидети *само* на приватну тужбу сродника, која мора бити снабдевена прописном таксом ако се хоће да тужба има своју правну важност. А ако пак према стању ислеђењем утврђеном нађе да и Милану треба признати право странке онда да га као таког ex officio саслуша. У том случају ипак за прив. тужиоца Алимпија има места наплити таксе по тужби његовој. Према овоме би целокулна ствар овако изгледала: Алимпије се појављује као тужилац за украдену овцу, а Милан за украдену козу. Алимпијева тужба ступа у процес по наплати таксе, јер се кривично дело према њему извиђа и казни само на његову тужбу, док Миланова тужба на против ступа у процес ex officio и по њему се даље има радити по званичној дужности тако да би и сам опроштај Миланов према учиниоцу био без вредности и овоме неби помогао. — Међутим суд, а исто тако и полициска власт ни у ком случају нису могли узети да онака изјава оштећеног Милана, како он Станимира и не тужи и не тражи од овога никаквих накнада, може имати ту последицу да се Милан у процесу не појави као приватни тужилац. И ако суд нигде изрично није поменуо да је овако узео ипак ислеђење и одлуке показују да је суд тако рећи кулпозно запао у ове грешке. — Важно је ипак напоменути да би одустанак од тужбе прив. тужиоца Алимпија према § 235. казн. зак. имао вредности у погледу украђене овце као својине и украђене козе као државине Алимпијеве; али, у погледу украђене козе као својине Миланове неби имао важности пошто овде у погледу Милана неби имало места примени § 235. казн. зак. Једино у случају да је и Милан са оптуженим сродан у степену поменутом у § 235. (односно § 50.) казн. зак., одустанак Миланов би имао важности и зауставио даље ислеђење.

Б. Код иследног одбора и на претресу.

Кад је иследна полициска власт пропустила испитати и Милана, који је оштећен овим делом и сматрати га као тужиоца, то већ није требало пропустити да се учини у току извиђања пред иследним одбором. Све означене погрешке иследне полициске власти иследни је одбор требао да исправи. То му је у осталом била и законска дужност. Иначе иследни одбор могао је припремајући дело за главни претрес учинити све оно што ћемо доцније утврдити да је колегијум судски требао учинити приликом доношења решења о стављању под суд. Пракса иследног одбора код свију наших првостепених судова клони се по правилу томе да ништа не дира у материјал прикупљен претходном истрагом, и да не мења стање утврђено, целокупним ислеђењем до предаје акта иследном одбору. Отуда иследни одбор у овом случају ништа није учинио у погледу прибирања новог доказног материјала и измене дотле утврђеног стања ствари. На овом је месту згодно да поновимо да овака пракса највише и чини да се претреси у масама код нас одлажу, јер се тек на претресу у великој величини случајева утврђује оно што је у истрази код иследног одбора пропуштено. —

На претресу, пошто је задатак претреса да целокупан доказни материјал непосредно понови, провери и прокритикује, суд је имао прилику да бар том приликом исправи дотадање погрешке. Бар ту, пошто је се понова утврдило да је и Милан као сопственик повређен у своме праву овим кр. делом, суд је требао и њега узети за приватног тужиоца. То што Алимпије није хтео да положи таксу по тужби као сродник могло је према томе оправдано повући за собом ту последицу да суд сматра да његова тужба и *не постоји*, али само у толико у колико он сам долази као приватни тужилац у овом крив. процесу. По овлашћењу §-а 235. казн. зак. прив. тужилац Алимпије као сродник могао је од тужбе за себе одустати и даље суђење зауставити. Неполагањем таксе и одустанком од тужбе ислеђење се прекида у погледу дела у колико се по том делу појављује као прив. тужилац Алимпије, а то је у погледу украђене овце за коју је он сопственик и украђене козе за коју је само држалац. Но тај одустанак или неполагање таксе по тужби не би имали никаке важности у погледу прив. тужиоца Милана и оптуженог, јер је Милану коза украдена као сопственику. Исто тако и сам Милан не би могао за себе одустати од тужбе као што је то учинио Алимпије, јер се у погледу крађе козе њему извршене као сопственику, извиђање има и даље наставити и то ex officio. —

Видели смо како је суд схватио ово дело. Аргументација за такав поступак суда положена је на погрешној основи. Суд је у решењу свом (као што смо поменули), отпустио оптуженог испод суђења јер је нашао, сматрајући да тужба приватног тужиоца Алимпије и не постоји услед неположене таксе по истој; да је ислеђење започето без приватне тужбе у престављеном делу које се извиђа и суди *само* на тужбу приватног тужиоца. Појављеног другог тужиоца Милана није могао узети онако површно, тако да његова изјава „да је украдена коза била његова својина"[1]) не може утицати на ток ислеђења, квалификацију дела и одлуку судску „с тога што је иста (— коза —) била у притежању — тору — тужиоца Алимпија, што то оптуженом није тада било познато и што је Милан изјавио да он и не тужи оптуженог"[1]).

Овде је суд учинио две погрешке: Прву, што је погрешно растумачио дефиницију појма крађе из § 220. казн. зак. Тамо се поред осталог каже да је крадљивац онај који ствар „*из туђег притежања*" узме итд. Ове су речи уметнуте у дефиницију поглавито зато да означе разлику између крађе и утаје, јер та глава казн. зак. говори о обома, и о крађи и о утаји. По томе оне не означују да крађе има само тамо где се ствар „из туђег притежања" узима као што је то суд узео у овом конкретном случају. На овај начин нпр. ако се држаоцу украде ствар према истоме би постајала крађа, док према *праву сопственику* не би било крађе, јер исти тобож није имао ствар „у притежању" у моменту противзаконог присвојења. Но ствар треба овако схватити: ове су речи (— „из туђег прите-

[1]) Цитат из решења судског.

жања« —) поглавито зато као што је поменуто да означе разлику између крађе и утаје. Код крађе се ствар узима из државине сопственикове, а код утаје се кривац већ налазио у државини, пошто му је ствар поверена пре извршене утаје. — Но поменути став одлуке судске је и нелогичан из разлога што тражи да је оптуженом пре извршења дела било познато да је украдена коза својина Миланова ако би се хтело да то утиче на квалификацију дела. Дакле при утврђивању постојања дела крађе у сваком оваком конкретном случају према наређењу суда треба приступити утврђивању овог битног психолошког елемента: да ли је крадљивцу било познато да је на украденој ствари други полагао ма како право, па ако није, онда је он противзаконо оштетио само оног из чијег је непосредног притежања ствар узео. Нпр. двојица имају право сопствености на истој ствари и ствар се налази код једног, од кога је лопов украде. Сад, по поменутој логици суда ако је лопов знао за сусвојински однос онда и онај други сусопственик има право да се појави као странка у процесу, а ако није знао онда не. Значи: да је лопов тај, *(а не суд)* који има да цени приватно-правне односе лица према стварима итд. Да су ти разлози неосновани, мислим, да не треба више ни доказивати. Оним разлозима суд није требао да се руководи јер крадљивцу је била једино намера противзаконо присвајање. Да може бити крађе потребно је само крадљивац да зна да је ствар *туђа*, јер на сопственим стварима као и на стварима, које нису ни у чијој својини крађа је немогућа. — Друга је погрешка што је суд у разлогу »и што је Милан изјавио да он не тужи оптуженог« уважио (изгледа до извесног само степена) овај Миланов одустанак од тужбе, који је безвредносан као што смо то напред показали. Милан није могао одустати од тужбе баш да је и хтео јер одустанак његов нема оних битних реквизита из § 235. казн. зак.

Закључак:

Надамо се да смо своје мишљење у изнесеном конкретном случају јасно исказали и своје читаоце убедили и задобили. Ипак дозвољавамо и друкчије тумачење и унапред изјављујемо да ћемо се поклонити пред разлозима који нас о противном убеде и покажу да смо били на погрешном путу. — На крају овога, хоћемо да се користимо приликом, па да у овом закључку изведемо неке даље и сродне конзеквенце полазећи од општих моменага (материјалних и формалних) изложених до сада. Напоминьемо да се ове опомене односе на извесне случаје поникле из извесних специјално српских односа који као такви нису расправљени ни у општој науци казненога права (формалног и материјалног), а скоро ни у нашем законодавству. Бар нису јасно и прецизно регулисани у нашем законодавству. Ово неколико напомена што ће за овим да дођу биле су отежице и сметње расправљању кривично-правних спорова код нас и оне су од своје стране допринеле несталности и колебљивости наше судске праксе.

1. Случај. Ако је покрадена ствар на којој двојица имају право сопствености или се један појављује као сопственик а други као држалац, па је само један од њих сродан, онда тужба овога није потребна да би се власт покренула на извиђање. Извиђање ће се предузети ex officio али само у погледу оштећеног сродника. Сроднику ипак остаје право да у путу грађанске парнице тражи накнаду штете а у кривичном пак спору он може бити позват и саслушан само као сведок кад нема његове тужбе. Иначе и њему ништа не стоји на путу да се у кривичном процесу појави као тужилац, само његова тужба подлежи плаћању таксе према закону о таксама и § 235 кр. закона. — У погледу одустанака од тужбе несродника, ту одусталост од тужбе несродника има само грађанско правну важност у погледу досуђивања накнаде штете и трошкова томе који одустаје, иначе ће се дело због несродника, као што је поменуто извиђати ex officio. У погледу сродника дело ће се кривично извиђати само на његову тужбу. Одустанку има места само у погледу сродника у колико је он тим делом оштећен. — На страну захтев криминалне политике да код кривичних дела крађа и утаја (изузев само мање, иступње), с обзиром на опште — социјалну важност својине, чијој су заштити и намењене одредбе о крађи и утаји, не треба дозволити одустанак од тужбе никоме па ни сродницима. Ова у многоме процесно-правна привилегија сродника у погледу крађе и утаје не одговара генералној и специјалној превенцији као циљу казне. Излази, да те одредбе о крађи служе таман противно намени коју им је законодавац одредио, јер у место да подигну и заштите морал породице као јаког фактора друштвеног умањујући осуде по тужби сродника, оне баш повлашћују и фаворизирају крађу и утаје међу сродницима. — Немачко казнено право је већ усвојило бољи поступак у оваким компликованим случајима, где наши судови долазе у недоумицу осетило би се у многоме благотворно дејство право споредне тужбе која је специјалитет немачкога права. Као споредни тужилац тамо се може придружити јавној тужби и државног оптужништва. 1. Сваки онај ко има право приватне тужбе § 435 став 1. немачког казн. суд. пост. Такса се по тужби ни у ком случају не плаћа. У случају да државно оптужништво предузме приватну тужбу, тада приватни тужилац ipso iure, постаје споредни тужилац § 417 став 3. нем. казн. суд. пост. 2. Исто тако и онај, ко је кривичним делом повређен, па ма се дело и не извиђало само на приватну тужбу. Но ово само под тим условом да је кривична радња била управљена против његовог живота, здравља, слободе, личности или имања — §§ 435 став 2. у вези са § 170 нем. казн. суд. пост. 3. Даље, сваки онај, који је овлашћен да тражи накнаду штете причињене крив. делом — § 443 нем. казн. суд. пост. Ово бива онда: а) када кривична дела, која су остављена приватној тужби предузме државно оптужништво руководећи се принципом опортунитета; б) или када се повређени крив. делом, које се извиђа на јавну тужбу придружи јавној тужби. Кривичним делом оштећени ступа као споредни тужилац доприносећи доказима да оптужени буде осуђен и тражећи материјалну накнаду штете причињене крив. делом. »Ко полаже право на накнаду штете причињене крив. делом, мора се придружити јавној тужби као споредни тужилац« — § 443. став 2. нем. казн. суд. пост.; и 4. И саме управне власти по § 467 нем. казн. суд. пост. могу се придружити тужби државног оптужништва, као споредни тужилац. — Као што се види споредни тужилац се у немачком казн. праву јавља увек уз држ. тужиоца али он не заступа држ. оптужништво, него сам штити своје приватне интересе поред овога, доприносећи тако од своје стране осуди оптуженог, или доказујући своје право на накнаду штете проистекле из крив. дела — §§ 443—446 нем. казн. суд. пост.

Тиме што смо похвалили праксу немачког казн. законодавства као бољу од наше стране, не значи да је предлажемо да се код нас усвоји као боља. Шта код нас при реформисању казн. законодавства треба предузети и усвојити износим у свом делу »О реформи нашег казн. законодавства итд«. Овде пак овај пасаж из нем. формалног права изнео сам да бацим мало више светлости на претходно излагање и да појачам број логичких комбинација у оних које је овај предмет интересовао, не би ли се и сами пера дохватили да укажу на моје могуће грешке, на што би им ја од срца био захвалан.

2. Случај: Ако би у противзаконом отуђењу ствари правом сопственику било долозне кривице држаочеве — договора са оним, који фактички ствар узима у намери отуђења са жељом да бесплатно присвоји добити од тога отуђења, онда би се, као што смо поменули, држалац према сопственику појавио као утајач с којим се договорио на дело као саучесник. Тај трећи појавио би се као крадљивац у односу према правом сопственику.

3. Случај: Ако је покрадена ствар на којој постоји задружна својина, онда један задругар није властан појавити се за све задругаре као приватни тужилац за кривично дело учињено према задрузи (па ма то био и сам задружни старешина) већ то треба да учине сви задругари сваки за себе. Зато што је са овим кривичним предметом везано и грађанско-правно питање за које по §-у 510. грађ. закона један »без сагласија свију задругара« не може ништа пуноважно чинити. Јер, појавити се као тужилац у кривично-правном процесу за крађу значи имати потпуно право располагања над украденом ствари, док међутим ово право располагања нема сваки задругар за себе »без сагласија свију«, што значи да се без овлашћења осталих задругара један задругар не може појавити као приватни тужилац (нарочито у деликтима крађе и утаје). Старешина задруге истина може као задружни заступник — преставник

правног лица задруге — чинити само онаква ограничења у § 510. гр. зак., али без нарочитога овлашћења осталих задругара не би га требало узимати у крив. или грађански процес као приватног тужиоца, као што се то практикује код наших судова. — У осталом ово ће бити предмет наше чарочите расправе где ћемо се нарочито забавити овим трећим случајем.

Бор. А. Милојковић
суд. писар

ОДГОВОРНИ УРЕДНИК

ПОКУШАЈ ОДРЕЂИВАЊА ПОЈМА

од

Д-ра Августа Мирички
јавног редовног професора права на чешком универзитету у Прагу

(НАСТАВАК)

У последњем моменту добили смо у исто доба погодан критеријум за разликовање правога од само привидно постављенога одговорнога уредника.

Јер ако је неко формално истина постављен за одговорнога уредника, али тим му није дат баш никакав материјални утицај на садржину штампанога списа, или бар не у тој мери, да би могао одговарати законским дужностима одговорнога уредника, онда је то поуздан знак за то, да га подузетник новина у ствари није хтео ни да постави за одговорнога уредника, него да је хтео само формално да испуни законски пропис. Ово лице и није одговорни уредник у смислу закона, него подметнуто лице у циљу, да се задовољи законом прописана форма, и да има ко одговарати за досуђене казне.

Такво подметнуто лице, пошто није одговорни уредник у смислу закона, нема на сваки начин ни дужности, законом наметнуте одговорном уреднику, и оно дакле не може бити одговорно за немарљивост у области права о штампи. (Тако узима сасвим тачно одлука Касац. Суда Збирка № 222). Разуме се по себи, да ове дужности нема, и да стога због немарљивости из области права о штампи не може бити тужено ни оно лице, које је фактички уређивало лист, а није било постављено за одговорног уредника. Наравно да је сасвим друго питање, да ли оно има да одговара за деликте, учињене садржином штампанога списа, по општим казнено-правним начелима. Што у таким случајевима у опште нема лица, коме би припадале законске дужности одговорнога уредника и одговорност за њихово невршење, могу истина за то бити кажњени издавач периодичнога штампанога списа а свакојако и друга лица по § 11. аустријског закона о штампи, али то ипак не може ништа да измени суштину ствари и закључке, до којих се из ње овде дошло.

Тиме је одговорено и на питање, *у којој мери мора одговорни уредник учествовати у пословима уредништва*, т. ј. у прибирању, прегледању и дотеривању, евентуално и стварању материјала за новине, или, другим речима, *да ли одговорни уредник мора бити уредник у обичном смислу речи*, па да се не сматра као подметнуто лице. Јер према казаноме не може подлежати сумњи, *да одговорни уредник не мора имати никаквога учешћа у означеним пословима уредништва, да он дакле не мора бити уредник према општој употреби речи.*

То је директни неизбежни закључак из премиса, на којима почива овде заступано гледиште о суштини одговорнога уредништва. С тога се морамо чудити, да се Билов, са чијом се теоријом ово гледиште у полазној тачци слаже, како по свему изгледа, не може одлучити да горе означене консеквенце извуче.

По Билову[1]) је то јест, ако часопис има само једног јединог одговорног уредника, овај *eo ipso* одговорни уредник; ако има више уредника, онда је одговорни уредник онај, коме је *од њих* овај положај подузетник новина дао. Ово се зацело не може другачије разумети него да је подузетник новина при избору одговорнога уредника везан за круг лица, која имају учешћа у пословима уредништва, и да он, у случају да се о уређивању стара једно једино лице, никога другога не може поставити за одговорнога уредника него баш ово лице. Али овим долази Билов у исту незгоду, као и оно горе под I 2 означено учење, које не може да одговори на питање, *у којој мери* одговорни уредник мора да учествује у пословима уредништа, једна незгода, из које се не може другачије изаћи него да се призна, *да није потребно да одговорни уредник ни на какав други начин учествује у вођењу редакције него само у толико, у колико то захтевају могућност надзиравања листа у казнено-правном погледу и испуњење осталих, одговорном уреднику законом наметнутих дужности.* Али онда је јасно, *да одговорни уредник не мора учествовати у ономе, што ми управо уредничким послом зовемо, т. ј. у прикупљању и прегледању, уређивању и дотеривању материјала за лист, и да нарочито у случају кад овај посао врши једно једино лице, не мора баш оно бити постављено за одговорног уредника него и неко друго.*

То је *терминални стадијум*, до кога теоријска анализа појма одговорнога уредника неизбежно мора доћи, без обзира на горе изложену историју развића његовог.

У осталом томе води и принцип *поделе рада*, пошто прави, одговорном уреднику законом одређени, задатак у већем предузећу новина лако може апсорбовати целу радну снагу једнога лица. Лежи дакле у интересу ствари, а зацело одговара и намерама законодавца, да ово лице другим пословима редакције не буде задржавано у испуњавању својих законских дужности.

У осталом по нашем мишљењу чини положај, признат одговорном уреднику, довољну правну основицу како у погледу његове одговорности односно немарљивости у области права о штампи, тако и у погледу на његову нарочиту одговорност за кажњиву садржину штампана списа према чл. 2. § 20. немачког закона о штампи, по коме се одговорни уредник има казнити као учинилац кажњиве радње, која је извршена садржином штампанога списа, ако се услед нарочитих околности не може узети, да он није учинилац. Свакојако изгледа да ова одредба — у осталом врло сумњива и по моме мишљењу безуспешна — на то упућује, да се по мишљењу законодавца у именованом одговорном уреднику *принципијелно* има гледати учинилац деликта, створеног садржином штампаног списа, дакле личност, која је *ex* стварању ове садржине зацело далеко интензивније суделовала, него што то задатак одговорнога уредника у нашем смислу захтева; и ја радо признајем, да су са овога основнога гледишта полазила и друга законодавства о штампи, у којима је усвојена институција одговорних уредника, тако поглавито и аустријски закон о штампи од 1852. године, који, као што смо горе видели, скоро скроз само о „уреднику“ говори. Ипак то не може баш ништа изменити горе добивене теоријске резултате. Да ли се у осталом и само за један корак ближе долази оном циљу, који је законодавац првобитно несумњиво имао пред очима, када се подузетник новина при избору одговорнога уредника ограничава на круг лица, која имају учешћа у уређивању, али му се при том сасвим оставља на вољу, да ли ће он за одговорног уредника поставити главнога уредника или онога, чији се посао састоји у прикупљању и прегледању местних новости или огласа?

Горе изложене теоријске резултате ја *сматрам за потпуно тачне и са гледишта садашњег, како аустријског тако и немачког права.* И по овим законодавствима о штампи сасвим је могућан и законом допуштен горе као пример наведени случај оснивања часописа од стране туђинца, при коме за одговорног уредника постављени домородац не би учествовао у правим пословима уредништва, већ би једино имао задатак да спречава сукобе са кривичним закоником и свакојако, да одговара и осталим законским дужностима одговорнога уредника.

Ако би се на супрот томе можда хтело упутити на она горе под II споменута законска наређења, која — као § 11. ал. 2. и § 32. аустријског зак. о штампи од год. 1862., односно чл. III бр. 1. новеле к томе закону од 15. октобра 1868., као и на §§ 7. и 18. немачког закона о штампи — говоре о „уреднику“ односно о „отправљању редакцијских послова“, те да се отуда закључи, да као одговорни уредник сме бити постављено само лице, које учествује у правим редакцијским пословима, онда по моме мишљењу не може, према свему у овом правцу досада наведеном, подлежати никаквој сумњи, да се овде изразима „уредник“, „редакција“ ништа друго није могло мислити до баш *одговорни* уредништво. Свакојако било би у интересу правне сигурности, кад би се бу-

[1]) Goltdam. Archiv f. Strrecht B. 40 S. 250.

дуће законодавство о штампи ослободило од таквих излишних и под околностима збуњивих одступања од законске терминологије. (То би се поглавито имало усвојити у погледу на ал. 2. § 10. аустријскога пројекта).

Са законског становишта потпуно је равнодушно и сасвим остављено оцени подузетника новина као и споразуму његовом с одговорним уредником, да ли ће се овај ограничити на задатке, законом одређене одговорном уреднику, или ће му се поверити и прави уреднички послови. Што последњи случај чини у пракси правило, не може ни у чему ствар мењати.

При томе се само морамо ослободити гледишта — које истина понајчешће чини основу разним системима нарочите одговорности у области права о штампи, али које је сасвим погрешно — гледишта, као да би решењем питања: да ли је когод одговорни уредник, начелно већ било решено и питање учиниоштва у погледу деликта, извршеног садржином штампанога периодичнога списа. Јер то је исто тако смело схватање, као кад би се од прилике у постављеном чувару поља или у ноћном стражару хтео тражити замишљени крадљивац пољских производа или ноћни паликућа, док је у ствари зацело само основано претпостављати, да је он — исто онако као и у аналогом случају одговорни уредник — своју дужност надзиравања пренебрегао. Само кад је одговорни уредник у исто доба и уредник — што, као што је доказано, не мора да буде — оправдано би било закључивати, да је он учинилац. У осталом то је фактичко питање; правно питање може се, на сваки начин, решити по општим казнено-правним начелима.

У осталом коме би то незгодно било, што по нашем мишљењу може бити одговорни уредник и лице ван редакције, један дакле прави extraneus, тај би се можда могао умирити кад размисли, да одговорни уредник, баш и да је ограничен на законом одређене му задатке, у формалном правцу не стоји сасвим ван редакције, него да што више позивањем да ову функцију врши постаје члан редакције, и то члан, коме су поверени задатци, на које законодавац нарочито полаже, премда се мора признати, да ови задатци не долазе у оне, који се обично *правим* редакцијским пословима називају.

Са ових разлога ја сматрам да је погрешна одлука Касационог Суда Збирка Бр. 208., по којој не постоји законска разлика између уредника и одговорног уредника. Са истог становишта нетачна је и одлука Бр. 166. у Збирци, која карактеристичну одлуку привиднога уредника у томе налази, што он нема намеру да фунгира као *уредник*, т. ј. да одиста води *редакцију*, а погрешне су и одлуке у Збирци Бр. 1149 и 1518, у колико оне полазе од гледишта, да као одговорни уредник именовано лице мора имати учешћа у *редакцији*[1]).

Из казаног излази, да се не може као недопуштено сматрати то, што су на штампаном спису означени једно лице као одговорни уредник, а једно или више других лица као уредници. Јер ако је неко као уредник именован, он још није као *одговорни* уредник именован, и то у толико мање, што, као што смо горе видели, именовање на листу у опште не чини конститутивни елеменат одговорног уредништва. (Нетачна је одлука Збирка Бр. 208. која стоји на супротном гледишту, јасан одјек § 10 бр. 4. и § 34 зак. о штампи од 1852 године, где је говор о „на листу именованом уреднику“.

Из наведенога излази даље, да означење „*за уредништво одговоран*“, као што се овда онда у пракси уобичајило употребљавати за одговорног уредника, доста тачно обележава суштину ствари,[2]) и ако се мора признати, да оно без довољнога разлога одступа од законске терминологије. Ипак морало би изгледати као шикана, кад би се из овога незнатнога одступања у пракси хтеле изводити стварне конзеквенце, на пр. у том правцу, да се именовање, извршено под овим означењем, не сматра као законом прописано именовање одговорнога уредника и према томе за кажњиво.

(свршиће се)

Превео
Д-р Д. Аранђеловић.

[1]) У главноме изгледају тачнија излагања генералнога прокуратора Глазера, наведена при одлуци Збирка бр. 222: „Закон оставља свакојако организацији појединих листова широку слободу и не описује опширно из чега се имају састојати функције уредника. Он се ограничава на то, да њега означи као лице, чија је *дужност да поклони листу ону пажњу, која је потребна* ради спречавања да у лист не уђе кажњива садржина. Али ову дужност може само онај испуњавати, коме је могућно, сазнати благовремено о садржини и спречити штампање онога што за недопуштено сматра. Када је сада доказано, да неко није могао знати садржину листа, *и да није на њу могао вршити никакав утицај.*

[2]) Другчије мишљење заступа Bulow, Zeitschrift f. d. allg. Strr. B. 14, S. 643 у једној полемици против Löning-a и Schwazea.

ПОУЧНО-ЗАБАВНИ ДЕО

„СИЛАВЧЕ“

Право му је име било Павле, али сви који су га познавали, звали су га „Силавче“.

Да ли му је тај надимак дошао због тога, што је увек носио широк жути силав, или што је целом својом појавом представљао силу од човека, то није умео да каже ни он сам.

Ја лично мислим да је ово последње, јер је тај човек имао огромну снагу, па је његова околина оличила ту снагу у горњем надимку.

Онако, шале ради, он је једном руком дизао људе тешке по осамдесет и више килограма, а кад би попио свој „оброк“, онда би се подвлачио испод свога коња и леђима га дизао у вис без много напрезања.

А „оброк“ му није био велики. Један литар вина испијао је после доброг ручка на „душак“, и после да га човек убије не би до вечере метуо у уста више ни једну кап.

Свој положај среског пандура ценио је високо, и све дужности овога подизао на степен војничке строгости.

Он није знао за речи: „не могу“ и „не смем“.

Ако би му се наредило да кога позове он би га довео; ако би му се рекло да кога дотера он би га донео, а противстајање је њему била непозната ствар.

Много пута смо морали да заглађујемо његове претераности, али смо га сви радо гледали јер је у служби био тачан као сат.

Писари су се отимали ко ће га собом повести у срез, а кад сам ја имао да путујем, онда се већ знало да „Силавче“ мора са мном.

Уз тачност он је имао и других особина, потребних за положај у коме је био.

Тако, он је умео да спреми добар ручак или вечеру; да на брзу руку направи кревет од дасака и талпи, издижући га од земље малим троножним столицама или трупцима; он је знао где стоје сељачке чисте шаренице, које треба да дођу преко сламе или сена простртог по кревету, и много још што шта, што је олакшавало незгоде, које су неизбежне по селима без уређених механа.

Ако се свему овоме дода још и то, да је био необично жив и разговоран, да је био пун прича и уљудних шала, онда се лако заборављало да човек није у својој кући и на све оно, што на путу није потаман.

Најрадије је причао своје личне доживљаје из времена кад је био хајдук, или како би он рекао „качак“, у кумановској кази, пре српско-турског рата.

Првенствено је истицао оне, које би казивале његову неустрашимост и јунаштво.

И кад је човек упоређивао његове поступке са оним што је из свога живота износио, морало му се веровати, јер одиста он као да није знао за страх.

У по ноћи он би пролазио сам самцит кроз непроходне гудуре, само да на време стигне тамо куда је послат; он се није осврtao ни на оглашене хајдуке којих је било у срезу, ни на курјакове којима је срез обиловао.

Па ипак он ми је признао, да један пут у животу за мало није сишао с ума од страха.

А тешко сам дошао до овога признања, јер за њега као да није било непријатнијег сећања из живота од тога догађаја.

Баш памтим тај тренутак као да је јуче било.

Имао сам да извиђам једно убиство у селу Г—ци.

Како у селу не беше механе а у приватну кућу ја нисам хтео ићи, то сам био нагнан да спавам у општинској судници.

Присиљен краткоћом зимскога дана, ја сам вечерао раније него обично, и пошто

су председник и писар отишли својим кућама, ја сам остао сам.

Ако бих легао одмах, морао бих се будити у јутру пре зоре.

Да избегнем то, ја сам узео са стола суднице јеванђеље и прочитао скоро цело јеванђеље по „Јовану".

Покушавајући да у оним првим речима светога Апостола: „В начале бје слово, и слово бје к' Богу и Бог бје слово" нађем сличности са садашњим учењем о постанку земље и света, ја сам са свим био заборавио на „Силавчета", који је седео поред загрејане пећи и водио бригу, да се не загаси.

И ко зна докле бих ја мучио себе горњим поређењем, да ме он не прекиде једним скоро неочекиваним питањем: „г. капетане, плашиш ли се ти мртваца?"

Не, рекох ја скоро одсечно; зашто бих се плашио оних, који су, по учењу цркве, отишли у други бољи свет, где нема пакости и зла, те су и немоћни да учине макар какво зло.

И не знам ни сам зашто, али ја одмах за овим упутих њему питање: „а плашиш ли се ти мртваца?"

Он као да није очекивао ово питање, јер не одговори одмах, и кад ја понових своје речи, он тада даде један неодређен одговор, који заголица моју радозналост.

„Нисам се плашио" рече он, па опет заћута.

„Нисам се плашио", понављао сам ја у себи његов одговор, и као са свим нешто природно упутих му питање: „па плашиш ли се сада, кад се некад нисп плашио?"

Ја још не бејах ни завршио своје питање, а он устаде са столичице и место сваког одговора рече: „да идем до штале и намирим коње?

Кад ми одговориш на ово питање онда иди беше мој одговор.

Држећи једном руком ручицу од бране он се другом чешаше по потиљку, па онако скоро молећи рече: „да идем до штале, јер се плашим да се не потуку коњи".

Не, не, то нећеш учинити докле год не чујем твој одговор, јер кад си већ покренуо то питање, морало је бити разлога за то.

Он стајаше скоро збуњен, јер је осећао дужност да се одазове моме позиву, а с друге стране то му је правило, видело се, голему непријатност.

„Дакле?" понових ја; ваља да не чекаш нарочиту молбу?!

„Господине капетане", рече он, „ја те молим да ти на то питање не одговарам, јер ћу да поновим један догађај из живота од кога ми се и данас јези кожа!!"

Видео сам да му се не даје одговор на ово питање, и у толико више осећах неку злурадост да га нагнам да говори о томе, па скоро с прекором затражих да ми то исприча.

Он се врати пећи, и седајући на столицу он онако скоро за свој рачун говораше: е кад ме је посио ђаво да питам за мртваце, сада да причам.

„Знаш већ, отпоче он, „да сам пре српско-турског рата био „качак" око Куманова са још једним другом.

Са јатацима бесмо уговорили да нападнемо неке арнаутске трговце кад долазе на пазар, и очекивасмо згоду.

Како беше лето у јеку, то смо и дане и ноћи проводили по околини Куманова, одржавајући сталну везу са јатацима, јер су поред осталог, морали да нам и храну доносе.

Једног јутра рано дође један од јатака и рече нам, да је умрла јединица кћи неког угледног трговца, и да ће је тога дана и саранити са целокупним накитом што га је за живота носила.

Самих дуката орлаша и ћошајлија има на дванаест хиљада гроша, а малих цекина и да не броји човек. Згодно би било, додаде он, да се ноћас те паре изваде.

То ће бити у толико лакше, што ће данас гроб покрити само каменом плочом, како би је сутра мати опет видела, па ће је тек сутра, у недељу, са свим сахранити.

Ја ћу доћи у први сумрак да вас одведем на гробље и покажем гроб.

Мој друг погледа у мене а ја у њега, и одлука беше брза — толике се паре не остављају, па макар их са мртваца скидали.

У први сумрак ја и мој друг ишли смо околним путевима за гробље.

Кад смо стигли до гробљанске ограде беше се већ прилично спустила сутон.

Пажљиво пређемо ограду и упутимо се гробу за јатаком.

Кад већ бесмо до овога, јатак нам рече да ће он ићи, а ми да мало доцније приступимо послу.

Ја сам вољно прихватио овај предлог, пошто ми није било право да јатак броји и дели са нама баш сваку пару, коју будемо нашли

Кад нам се беше учинило да је време да се приступи послу, ја рекох своме другу: „хајде Јване ти да уђеш у гроб, а ја ћу држати плочу и чувати стражу."

„А што ја одврати он, што не спђеш ти, сигурно се плашиш?"

Овим он беше дирнуо у најтању жицу мога јунаштва и ја рекох: „држи плочу", пошто је бејах полигао једном палијом, коју је јатак нарочито био понео за то.

Јован прихвати палију и придржаваше плочу, а ја се одупрех рукама о ивице гроба и спустих унутра.

Гроб беше дубок и мени, је како сам мали, ишао више главе.

Ако су се на пољу и могли колико толико распознавати предмети, у гробу владаше црна ноћ, и сваки даљи рад беше немогућан, ако не бих имао светлости.

Морао сам, дакле, упалити малу воштану свећицу, коју сваки „качак" носи са собом, али је то морало бити учињено смотрено да се светлост не би видела.

Због тога ја рекох Јовану да спусти плочу преко гроба, остављајући на једноме крају мало ваздуха, па кад га зовнем он да подигне плочу.

Он ме послуша и спусти плочу.

Прихватајући плочу и сам да не би пала нагло и свом тежином, ја сам и нехотице гледао у небо.

Једна звезда треперила је као кандионе у цркви, и мени се учини као да ми она чини неки прекор за све оно што имам да учиним.

Мене то некако текну, и беше ми врло незгодно кад плоча заклони сваку везу између мене и света.

Не знам зашто али се ја тада сетих сестре кад је лежала мртва у сандуку, и чињаше ми се да осећам и њезин дах и прекоран поглед.

Решавах се да изађем из гроба, али сам се стидио Јована, јер би рекао да сам то учинио из страха.

Скоро наљућен на себе што се подајем неким детињским осећањима и малдушности, ја упалих свећу и клекох да дигнем капак сандука.

Још ја не бејах успео да прилепим свећу за доњи део сандука, те да имам одрешене руке за рад, а на пољу се зачу један потмули пуцањ пушке, па онда некакав тутањ преко гроба.

Прва мисао која ми је синула кроз главу беше та, да је неко спазио Јована и пуцао на њега, а он побегао ко ти га зна куда.

Питао сам се шта да радим сада? Да вичем не смем, да покушам да изађем то је још рано.

Изненађен овим ја седох на сандук, угасих свећу и очекивах шта ће даље бити.

Тако сам седео дуго, можда више од сата, чекајући да се Јован врати и јави, али од њега не беше ни трага ни гласа.

За све то време, ја искрено признајем, да се нисам плашио, али осећах сву тежину посла кога сам се латио, и тешко сам прекоревао себе.

Мртваце пљачкати понављао сам ја, и презирао самога себе до одвратности.

Кад до мене допреше гласови првих певаца, ја се реших да излазим из гроба па макар и глава отишла; али како сам морао очајавати, кад су сви покушаји да плочу дигнем остали без успеха.

Оно што сам ја, стојећи изнад гроба са палијом у руци, могао учинити са мало муке, ја одоздо из гроба, голих шака, никако не могох постићи.

После свих безуспешних покушаја, заморен и љут на себе сама, ја осећах потребу да се одморим и опет седох на сандук.

И одвише брижан али ипак уверен да ће Јован доћи, ја сам већ почео да дремам.

Тако скоро у полусну, ја чух неки топот и стењање.

Све је то долазило као из сандука, али ја сам силом хтео да верујем да је то Јован, и дигох се да боље чујем.

Тутањ се понови, али сада беше јасно да то долази из сандука.

Мене подиђоше мравци од ногу до перчина, и осећах како ми се капа диже с главе.

Вампир, Вампир! Та мисао и то осећање прође кроз цело моје биће.

У томе тренутку страха, који се беше попео до безумља и очајања, ја сам само могао да се наслоним на онај део гроба где су биле ноге умрле девојке

Истога часа зачу се јасан и опредељен јаук из сандука; за тим један на-

пор, и мене удари преко ногу капак од сандука, који беше потиснут неком надземаљском силом.

Ја сам већ чуо опредељено и силно дисање; неко наразумљиво мрмљање и неодређене покрете.

Вампир устаје чињаше се мени. Сад ме већ мери својим крвавим и исколаченим очима, и само један скок и хватање за гушу па ће мој живот бити угашен.

При тој помисли ја сам губио сваку моћ, дамари су престали да бију и ја само знам да сам се скљокао на земљу и изгубио свест.

Кад сам се прибрао и дошао себи, у гробу је било већ толико светлости, да сам у углу могао уочити једну женску прилику, која је скоро не дишући лежала преко сандука наслоњена главом на капак.

Ја нисам умео да се нађем у овој новој ситуацији, али се нисам више плашио, јер код мене беше отупело осећање и утрнуо сваки страх од овога што је у гробу, пошто осећах да је на пољу дан, и да се ближи тренутак кад ће доћи родбина умрле на гроб.

И збиља, тога се тренутка зачу лелек стотине жена, које се кроз гробље примицаху гробу у коме сам.

Већ се осећао бат ногу око гроба, и кроз онај простор, где ми је поред плоче допирао ваздух и светлост, провукоше се две држаљице од будака, и плоча беше за часак помакнута скоро до половине гроба.

Тога тренутка ја као дивљи звер потегох да излетим из гроба.

И док сам ја још гребао рукама и ногама да се из гроба извучем, сав онај свет што беше ту, кидну у безумно бегство уз дивље узвике: вампир, вампир!!

Пред свима јурио је напред свештеник, и кад му се кадионица закачи за један камени крст, он све то баци, да би само лакше могао побећи.

И сам ужасно збуњен свим овим што се одиграло, ја осетих потребу да бежим одавде безобзирце, како бих побегао док овај запрепашћени свет не дође себи.

За по сата ја сам био на месту сталног боравка, где не нађох ни свога друга Јована ни јатака.

Око по ноћи ја сам отишао у Кума ново једном своме пријатељу.

Тамо сам сазнао да је власт отишла на гробље и нашла девојку у животу, јер није била ни умрла, него само обамрла од неке болести, а они је тако обамрлу сахранили.

Од смртног страха што сам га оне ноћи претрпео, ја сам боловао скоро месец дана, и одмах за тим напустио „качакчук“ и вратио се у место рођења.

На две године после вратио се и мој друг Јован, и он ми је тада признао, да је неко у винограду, близу гробља, пуцао, а он се поплашио и побегао, остављајући мене судбини.

„Ето, господине, рече „Силавче“ скоро заморен, какав сам страх ја видео, и сада се ничега на свету не плашим, али кад видим мртваца, мене подиђе језа од пете до главе, и увек се згрозим на самог себе што сам, у далекој својој прошлости, само и покушао да опљачкам мртваца“.

Д. С. К.

ПОУКЕ И ОБАВЕШТЕЊА

Учињена су нам ова питања:

I

Суд општине ливадичке, актом својим Бр. 3366., пита:

„У овој општини, за кратко време, учињено је преко 20 опасних крађа и других рђавих дела, а учиниоци истих нису се могли пронаћи.

Да би се овим делима стало на пут, суд и одбор општински, одлуком својом од 28. октобра тек. год. № 2806, на основи § 4. полиц. уредбе, ставио је 12. лица под полицијски надзор, на која се основано сумњало да чине крађе и друга рђава дела, и одмах их је у смислу § 15. и 16. полиц. уредбе подвргао издржању полицијског надзора, налазећи, да се полицијски надзор, кад год не иде уз другу казну, узима као превентивна мера за одржавање реда и безбедности и сузбијање рђавих дела у опште, после чега су крађе престале.

По жалби двојице стављених под полицијски надзор, власт среза моравског, решењем својим одобрила је одлуку суда и одбора општинског, а жалбу одбацила.

Противу овог решења среске власти поменута двојица изјавили су жалбу начелству окружном, и начелство је исто решење поништило из ових разлога: што за сваког осумњиченог нису прибављени потребни податци из којих би се могло видети, да ли је *осуда* оправдана, и да ли је осуђени доиста такво лице које чини крађе, и што жалиоци нису пре донете одлуке, којом су стављени под полицијски надзор саслушани, чиме је повређен чл. 11. устава а и пропис § 20. и 23. полицијске уредбе.

Усвојивши примедбе начелства, власт среска на основи чл. 23. закона о уређењу округа и срезова и чл. 152. закона о општинама, поништила је у *начелу* поменуту одлуку суда и одбора, без обзира на то, што је исто према онима, који се нису жалили, постала извршном, наређујући суду, да према примедбама начелства, као обавезним, поступи.

Пре него што би суд приступио доношењу друге одлуке по овом предмету, моли се Уредништво, да изволи преко „Полицијског Гласника“ објаснити следеће:

1. Да ли се стављање под полицијски надзор сумњивих лица на основи § 4. а полиц. уредбе, сматра као *осуда*, како начелство представља или не. Ако се не сматра као *осуда*, онда да ли је нужно прибирање потребних података и претходно саслушање за сваког осумњиченог или не. Ако је ово потребно, онда како ће суд и одбор општински да стави под полицијски надзор оно сумњиво лице, које није никада за никакво рђаво дело осуђивано и апсолутно нема никаквих података о његовим рђавим делима, јер се вешто крије и не може да се ухвати, а за које је суд и одбор несумњиво уверен, да чини крађе и друга рђава дела;

2. Да ли је решење среске власти, којим је у *начелу* поништена одлука суда и одбора општинског, законито. Ако није законито, да ли је оно за суд обавезно у колико се односи и на лица стављдна под надзор, према којима је одлука суда и одбора, постала извршном; и

3. Има ли до часника општинских кривичне одговорности, што су одмах подвргли издржању полицијског надзора и она лица, која су противу одлуке суда и одбора изјавила жалбу?“

На ово питање одговарамо:

Кад год је реч о надзору, који истиче из примене § 37. б. или § 320. и 320. б. крив. закона, онда је то споредна казна у смислу §§ 12, 37, 38. и 310. крив. закона; а кад год је реч о надзору, који проистиче из § 4. „Полицијске Уредбе“ и § 391. в. крив. кана, онда то *није осуда*, него једна превентивна мера власти, да се стане на пут крађама и другим рђавим делима која се чине у општини, а кривци се, међутим, не могу пронаћи.

И кад овај надзор није *осуда*, нити § 4. Полиц. Уредбе нарочито тражи саслушање, онда изгледа, да не би била оправдана замерка што овај пропис није извршен.

Али кад се узме у обзир широки начелни значај чл. 11. Устава, и кад се овоме дода то, да саслушање никако не би било као нека сувишност и од какве штете по правду, јер пружа могућност да осумњичени својом одбраном разбије, много пута, неправедну сумњу, онда увек треба саслушати оне, који буду осумњичени, у толико пре, што то саслушавање није изречно законом забрањено.

Један пример, што ћемо га овде навести, одмах ће утврдити, да је паметно саслушати оне, који су осумњичени.

Дакле: у општини ја-њској, буде осумњичено једно лице да врши крађе, и суд и одбор реше се да га, поред других, ставе под полицијски надзор.

Сумњу су извели отуда, што је трошило много више него што је могло чинити према његовом имању, и што је мало радило.

Кад је ово лице случајно сазнало да ће га зато ставити под надзор, оно отрчи у општину и извести суд да су његови извори побољшани тиме, што је на својој њиви нашло гробницу, у којој је било драгоцености и то продало за добре паре.

Кад се изашло на лице места и саслушан један купац старина у вароши, утврђени су његови наводи, јер је оно добило 2000 динара за једну стару гривну са драгим камењем.

Наравно, да се после овога одустало од надзора.

Ето, овај случај казује, како је паметно чути и онога кога окривљујемо.

Ова саслушања не могу да оштете саму ствар, јер кад суд и одбор изнесу разлоге, да се против неког „*основано*

сумња", нпр. по томе што се дружи са рђавим људима, што је нерадник а троши много, што се ноћу вија по селу и атару а те изласке не може разложно да оправда, онда такву одлуку суда и одбора неће да ништи старија власт, у толико мање, ако осумњичени својим одговором није поколебао сумњу одбора и суда.

Среска власт је погрешила што је поништила решење и према онима, који се нису жалили, јер је оно према њима постало извршно, али како је њено решење обвезно за општински суд, он мора да поступи по њему.

Општински чесници не могу бити одговорни што су одмах извршили одлуку суда и одбора, јер су они то вероватно урадили не из намере да овоме начине штете и пакости, него из уверења, да им § 4. и 15. и 16. Полицијске уредбе дају на то право.

II

Суду општине гуњачке, на акт његов Бр. 1535. одговара се ово:

За сваку осуду по чл. 109. и 110. закона о општинама, треба наплаћивати таксу по 2 дин. и ову лепити на извештај, који се суду подноси у смислу чл. 111. истог закона, али при изрицању саме осуде увек треба рећи окривљеном да се и на то плаћање осуђује.

За молбе, жалбе, представке и т сл. које се подносе општинским судовима, они не могу наплаћивати таксу од 0·50 динара ни у маркама ни у новцу, сем случајева где је у закону изречно речено, да и општински судови наплаћују таксу.

ОДЛУКЕ ДРЖАВНОГ САВЕТА И КАСАЦИОНОГ СУДА

Државни Савет није надлежан за расматрање предмета, који се тичу казне за издавање под закуп нездравих станова.

Суд општине града Београда, на основу извештаја стручне комисије, а с обзиром на чл. 8.—12. правила о нездравим становима, наредбом од 17. новембра 1908. године № 5986. забранио је Стевану П., трг. овд., издавање његових нездравих станова и наредио му, да кирајџије исели. Како Стеван по тој наредби није поступио, то га је суд општински пресудом од 20. маја 1909. год. № 1940. казнио са 50 дин., па је ту пресуду, по изјављеној жалби, одобрио и Министар Унутрашњих Дела својим решењем од 4. јула 1909. год. П№ 13540.

По изјављеној жалби, Државни Савет нашао је, да се предмет ове жалбе не тиче административног спора у смислу чл. 48. тач. 2. закона о пословном реду у Државном Савету, већ питања о казни, која је изречена на основу чл. 33. закона о чувању народног здравља, за расматрање којега Државни Савет по чл. 5. закона о свом уређењу и чл 144. Устава није надлежан. С тога је одлуком од 26. новембра 1910. год. № 11352, а на основу чл. 25. свога пословника, одбацио жалбу као ненадлежној власти поднесену.

На писара општинског не може се применити пропис чл. 158. закона о општинама, већ он за немарљиво вршење своје дужности може одговарати само својој претпостављеној власти.

Станоје Р. С., писар општине б....., узет је на одговор, што није извршио попис имовине једне стецишне масе, већ извршење овог посла одуговлачио, и ако му је неколиким наредбама препоручивано, да ово што пре изврши.

На испиту свом изјавио је, да ово није извршио с тога, што је на раду имао још 38 других предмета.

Надзорна власт решењем од 26. јула 1910. год. № 11783, а на основу чл. 158. закона о општинама казнила га је за ово са 30 динара.

По изјављеној жалби, III одсек Државног Савета, а пошто је претходно прибавко извештај од надзорне власти, да ја жалитељ у време изрицања казне био писар а не деловођа општински, нашао је, да решење надзорне власти не одговара закону, јер се на жалитеља није могао да примени пропис чл. 158. закона о општинама, пошто он није деловођа општински већ писар, и као такав за немарљиво вршење дужности могао би бити одговоран само својој претпостављеној власти.

С тога је, на основу чл. 170. закона о општинама, одлуком од 18. новембра 1910. год № 10880. поништено решење надзорне власти.

Окружни посланици, чији је избор оспорен, имају права да учествују на седницама скупштине до одлуке о њиховоме избору, ну без права гласа и подношења предлога.

Окружна скупштина округа в..... на свом састанку од 23. септембра 1910. год. донела је ове две одлуке:

1, да бира В. Л., деловођу општине с....., за члана ширег окружног одбора;

2, да посланици за срез в....., чији је избор оспорен, немају права говора, гласа и предлога до коначног решења о њиховим изборима, а да имају право на дијурну до тога дана.

Надзорна власт нашла је, да је прва одлука противна чл. 110. закона о уређењу округа и срезова, а друга чл. 7. правила о пословном реду у окружној скупштини, јер посланици за срез в..... имају права да учествују на седницама скупштине до одлуке о њиховоме избору без права гласа и подношења предлога. Стога је решењем од 25. септембра 1910. г. № 12784. обе ове одлуке задржала од извршења и цео предмет послала Министру Унутрашњих Дела на оцену и решење.

Министар Унутрашњих Дела, нашавши да је решење надзорне власти на закону основано, послао је овај предмег Државном Савету на коначно решење.

Државни Савет нашао је, да је решење надзорне власти правилно и на закону основано, па га је, на основу чл, 14. зак. о уређењу округа и срезова, одобрио.

Одлука од 5. октобра 1910. год. № 9811.

Сопственици посредничких радња за набавку слугу и службе нису дужни објавити и протоколисати фирме тих својих радња.

Александар П., овд. посредник за набавку слугу и службе, кажњен је, у смислу чл. 37. зак. о таксама, од стране београдског првост. трговачког суда, за не протоколисање фирме своје посредничке радње.

Министар Финансија одобрио је решење суда својим решењем од 23. марта 1909. год. ПрБр. 7054.

По изјављеној жалби, Државни Савет нашао је, да ожалбено решење Министрово не одговара закону из ових разлога:

Чланом 37. закона о таксама предвиђена је објава и протоколисање фирме оних посредничких радња, које као такве, у циљу олакшања трговања, сматра трговачки закон (§§ 50—58).

Према томе, када се из акта овог предмета види, да се жалитељ бави посредничком радњом за набавку слугу и службе, и исту обавља на основу дозволе полицијске власти, коју му ова издаје на основу правила од 1. априла 1887. год. ПБр. 4037., прописаних на основу § 356. *б.* крив. закона, која се радња не може сматрати за посредничку у смислу §§ 50. и 51. трг. закона, онда се жалитељ, за непротоколисање фирме те и такве радње, није ни могао осуђивати на казну по чл. 37. зак. о таксама, јер овај законски пропис није ни предвидео протоколисање такве радње.

Министар Финасија писмом од 9. децембра 1909. год. ПрБр. 31.716. известио је Државни Савет, да напред изложене разлоге усваја и да ће у смислу истих издати жалиоцу друго решење.

Одлука Државног Савета од 15. децембра 1909. год. № 7979.

Самоуправна тела: окрузи, срезови и општине не смеју наплаћивати ни установити никакав прирез, пијачну таксу или ма какву другу дажбину, ако на то немају права и овлашћења у ком земаљском закону.

Збор општине б....., на дан 26. октобра 1910. године, донео је одлуку, да се, ради подизања новог општинског коша, покупи од сваке пореске главе по један динар.

Надзорна власт решењем од 10. новембра 1910. год. № 21390. обуставила је од извршења ову зборску одлуку с тога, што је иста противна чл. 4. финансиског закона, по коме се не може установити никакав прирез преко већ одобреног општинског буџета. С тога је сва акта овог предмета послала Министру Унутрашњих Дела, а Министар, слажући се са посматрањем надзорне власти, на основу чл. 152. закона о општинама, послао је цео предмет Државном Савету на коначно решење.

III. Одсек Државног Савета, по расмотрању односних акта, нашао је, да је решење надзорне власти правилно и на закону основано, па га је с тога, на основу чл. 152. закона о општинама, одобрио.

Одлука од 27. новембра 1910. године № 11150.

Бирачки Одбор нема права да кандидатске листе, потврђене судом, цени и да их, било са које неправилности, одбацује, односно не ставља на кутију ради гласања на збору.

I. случај.

Ал. Ћ., из Г. Ј. . . ., жалио се Државном Савету противу избора кмета села Г. Ј....., који је извршен на дан 4. априла 1910. године, због ових неправилности:

1. што је за овај избор било потврђено пет кандидатских листа, а бирачки је одбор једну листу одбацио и за гласање прилепио на кутије саме остале четири листе; и

2. што је било агитације.

II. Одсек Државног Савета, по оцени жалбених навода и расмотрењу изборних акта, нашао је, да овај избор не може остати у снази с тога, што по чл. 54. *б.* зак. о општинама ако на дан избора не буде прилепљена на кутију која од потврђених кандидатских листа, и због тога се за њу не буде гласало, избор извршен тога дана нема вредности.

Из записника бирачког одбора види се јасно, да бирачки одбор није кандидатску листу Св. Ћ. прилепио на кутију нити допустио да се за њу гласа, и ако је од првостепеног суда била утврђена за избор кмета овог села, који има да се изврши на дан 5. априла 1910. године. То пак, што је она потврђена за избор који би се имао извршити 5. априла, а не 4. априла, без утицаја је, кад се из ње види, да се она односи на избор кмета села Г. Ј. . . . . .

Према томе бирачки одбор није могао, нити је имао права да је, кад ју је већ од општинског суда примио за овај избор, одбацује и не ставља на кутију.

С тога је на основу чл. 170. закона о општинама решио да се овај избор поништи.

Одлука од 12. маја 1910. год. № 6050.

II случај.

Ж. С., из Р. . . . . ., жалио се Државном Савету противу избора кмета села Р. . . . ., који је извршен 15. априла 1910. године, због ових неправилности:

1. што се на збору није гласало за све, код суда потврђене, кандидатске листе, јер његова листа, која је код суда потврђена 12. априла 1910. године, а у општинском суду примљена 16. априла дакле сутра дан по збору — није била прилепљена на кутију, да би се и за њу могло гласати; и

2. што је било подмићивања.

Први одсек Државног Савета, по оцени жалбених навода и расмотрању изборних акта, нашао је, да овај избор не може остати у снази зашто што по чл. 53. *з.* закона о општинама свака листа, потврђена од првостепеног суда, мора имати на дан избора своју засебну кутију, а по чл. 54. *б.* ако каква листа, потврђена од суда, не буде прилепљена на кутију и због тога се за њу не буде гласало, избор извршен тога дана нема вредности.

Како се из записника бирачког одбора од 15. априла 1910. године види, да је бирачки одбор примио од општинског суда само две кандидатске листе, и да се само за њих на дан избора гласало, а из акта види се, да је постојала и трећа кандидатска листа Ж. С., која је потврђена од првостепеног суда 12. априла 1910. год. Бр. 15185., и по штамбиљу на коверту судском предата пошти за суд општине к. . . . . 13. априла, 14. истог месеца приспела пошти л. . . . ., а примљена у суду тек 16. априла — дакле после дана избора, то би свакојако могао наступити други резултат избора, да се и за ту листу гласало.

С тога је, на основу чл. 170. закона о општинама, решио, да се овај избор поништи,

Одлука од 28. маја 1910. год. № 6511.

Јос. К. Ст.

Мишљење опште седнице Касационог Суда.

На захтев господина Министра Правде од 29. новембра 1910. год. № 18027, да му Касациони Суд на основу тач. 2. § 16. зак. о своме устројству, дâ своје мишљење о томе:

»да ли се пропис тач. 3. § 63. зак. о првозаступницима има разумети тако, да се новчана казна на коју је првозаступник осуђен не може ни у ком случају од њега наплаћивати ексекутивно, већ да њему стоји на вољу да казну на коју је осуђен не плати, и да у том случају има само да трпи последице привременог удаљења од првозаступничке дужности; као и да лисе рок од два месеца, предвиђен у поменутом законском пропису, рачуна од дана изречене осуде од стране Министра Правде по § 61. закона о правозаступницима или од дана одлуке Државног Савета, којим је жалба противу такве одлуке одбачена« — Касациони Суд, у општој седници својој 7. децембра 1910. г. № 14005, проучио је ово питање, па је мишљења:

Уз изрицање казне иде право и дужност да се она изврши онако како је изречена. То захтева и сам циљ казне. Према томе, кад јавни првозаступник за дисциплинску кривицу буде кажњен новчаном казном по тач. 2. § 54.. а осуда ими извршну снагу, онда се има приступити ексекутивној наплати ове казне. Не може се, по закону, оставити на вољу првозаступнику да новчану казну на коју је осуђен плати, или, ако престане с правозаступничким пословима, да је не плати. Смисао је тач. 3. § 63, само тај, да правозаступник не може бити привремено удаљен од правозаступничких послова пре протека два месеца од извршности осуде, а не и да се осуда не може ексекутивним путем наплатити.

По овом законском пропису извршење осуде има се и у том року предузимати, па, ако се и у колико се не би у томе успело за два месеца, да извршна власт, која је осуду *имала извршити*, како се изречно каже у трећем ставу § 63., известити Министра о томе, како би Министар наредио уклањање правозаступника.

Рок од два месеца, како се опет изреком у тач. 3. § 63. каже рачуна се *од дана извршне осуде*, што значи кад је казну изрекао председник суда, ако за 15 дана не буде жалбе Министру Правде; а ако је Министар осуду изречену од стране председника одобрио, као и кад је сам Министар или дисциплински суд казну изрекао, од дана решења Министровог или дисциплинског суда, јер су њихове оллуке по § 61. извршне, а разуме се да се и ове одлуке по општем принципу могу извршивати тек кад се осуђеном саопште.

Жалби Државном Савету у овом случају противу министровог решења не може бити места. Тачка 3. чл. 48. закона о пословном реду у Државном Савету не односи се на овај случај, нити потире правило, да је министрово решење по овој ствари извршно. Оно се односи само на случајеве који изузетно могу да наступе по предметима, за које Министар не би био надлежан или би прекорачио законом дату му власт у одмеравању казне.

М. Л. Р.

СЛУЖБЕНЕ ОБЈАВЕ

КО ЈЕ ОВО?

Лице, чију слику износимо, ухваћено је у Шегешвару (А.-Угарска) и на саслушању је изјавило да се зове **Ристо Рајноф-Табаков**,

родом из Варне у Бугарској. Како је ово лице идентично са једним, које је ухваћено у истом месту пре годину дана, приликом покраће на железничкој станици, и како је исто изјавило да је се бавило у Србији, то на молбу овд. аустро-угарског консулата износимо његову

слику с препоруком свима полицискима и општинским властима, као и приватним лицима, да ако би ма шта знали о овом лицу известе о томе Управу града Београда с позивом на Бр. 44417.

ПОТЕРЕ

Павле Јорговић, из села Лисовића, и **Драгољуб Срећковић,** из села Младеновца,

одбегли осуђеници, чије слике износимо, разбили су претпрошле ноћи апсану среза космајског и побегли.

Павле је висок 163·3 см.; стар 45 година, косе отверено плаве, бркова риђих, очију жућкасто-отворено зелених. Од особених знакова има: на левој руци белегу од посекотине у облику праве линије правца косог, величине 2 см. на трећем зглобу малог прста, на страни спољашњој; мали прст леве руке, у трећем зглобу задебљао и укочен; белегу од посекотине, полукружног облика величине 3 см. на другом зглобу кажипрста, стране постериорне-спољашње; белегу од посекотине у облику криве линије, величине 1 см. на првој фаланзи кажипрста у облику праве линије, правца косог, величине 3 см. на првом зглобу палца, стране постериорне, и на десној руци белегу од чира величине ораха на рамену.

Драгољуб је висок 168·2 см. стар 21 год. косе смеђе, очију жућкасто-зелених. Од особених знакова има: белегу од опекотине на корену леве шаке, неправилног облика, величине $^{10}/_{6}$ см. на страни постеријорној; белегу од опекотине на долактици леве руке, неправилног облика, величине $^{5}/_{2}$ см. за 8 см. изнад корена шаке; на врату младеж величине сочива за $^{5}/_{2}$ см. у лево и испод гркљана.

Депеша начелника среза космајског Бр. 26231.

Младен Јовановић, радник овдашњи, 30-ог прошлог месеца украо је један џепни револвер са црним корицама Михајлу Михајловићу, кафецији овд., па затим побегао.

Он је стар 23 године, раста средњег, плав, у сељачком старом оделу.

Акт кварта дорћолског Бр. 6704.

Стојан Стојиловић, слуга из М. Лаола, има да се притвори по решењу начелства округа пожаревачког, али се налази у бегству.

Он је стар 30 година, средњег раста, очију жућкастих, малих плавих бркова, косе плаве, по лицу бубуљичав, у оделу је грађанском са чизмама на ногама.

Депеша начелства округа пожаревачког Бр. 18221.

Манојло Никачевић и **Сима Лецић,** пекарски момци из Ваљева, покрали су свога газду Митра Богдановића, пекара из Ваљева, па затим побегли.

Манојло је стар 19 година, висок, црномањаст, без предњих зуба, са качкетом на глави и чизмама на ногама.

Сима је стар 17 година, дежмекаст, плав, у оделу грађанском зеленкасте боје, мало погурен.

Акт начелства округа ваљевског Бр. 18599.

Алекса-Александар Додовић, из Бачевца, среза ваљевског, извршио је крађу Тодору Јеверици, кувару из Ваљева, и са покрађом побегао.

Он је стар 18—19 година, висок, црномањаст.

Акт начелства округа ваљевског Бр. 18628.

Драгутин Андрејевић и његова жена **Лепосава,** из Дубравице, осуђени су по пресуди Апелационог Суда на 8 месеца затвора, али се обоје налазе у бегству.

Депеша начелника среза пожаревачког Бр. 20742.

Препоручује се полицијским и општинским властима, да за овим побеглим лицима учине најживљу потеру, и у случају проналаска стражарно их упуте властима које су потернице издале, с позивом на означене бројеве акта или депеша.

ТРАЖЕ СЕ

Ержа Балош, из Старе Пазове (А.-Угарска), отумарала је не знано куд 1. овог месеца и до данас се не зна где је. Она је стара 10 година.

Акт Управе града Београда Бр. 44653.

Јевица, жена **Димитрија Жикића,** из Бигренице, 4. прошлог месеца, одбегла је од свог мужа и том приликом однела му 800 динара у новчаницама.

Депеша начелника среза параћинског Бр. 27953.

КРАЂА СТОКЕ

Ноћу између 12. и 13. овог месеца, непознати крадљивац украо је два вола Станимиру Пантићу, из Међуречја. Један длаке зеленоплаве, а други жут, шарен, оба матора по 5 година. — Депеша начелника среза беличког Бр. 28358.

Ноћу између 4. и 5. овог месеца, украдена је Данилу Марковићу, из Дучине, једна кобила матора 8 година, длаке доратасте са жигом «О». — Депеша начелника среза космајског Бр. 25717.

Обраћа се пажња свима полицијским и општинским властима на ове крађе и крадљивце.

Штампа Краљ. Срп. Државне Штампарије уредник **Милорад А. Вујичић.**